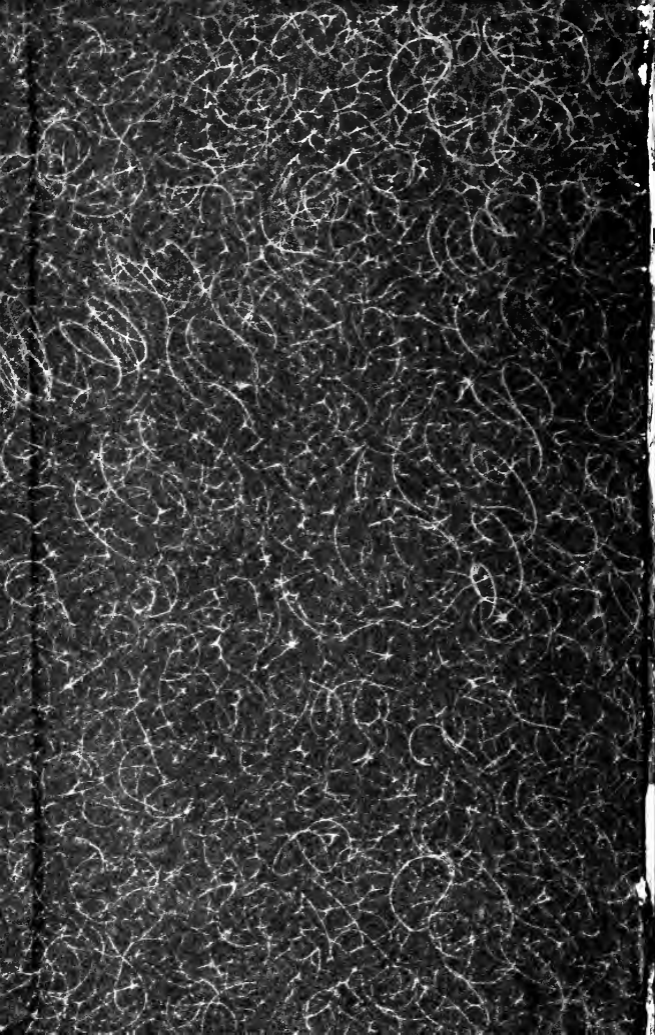
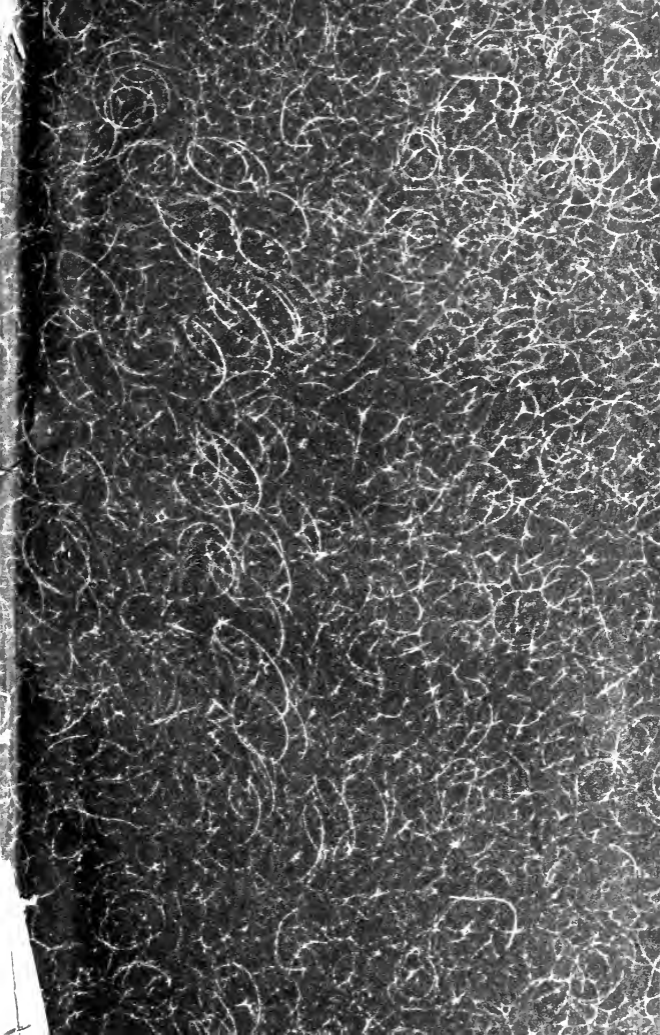
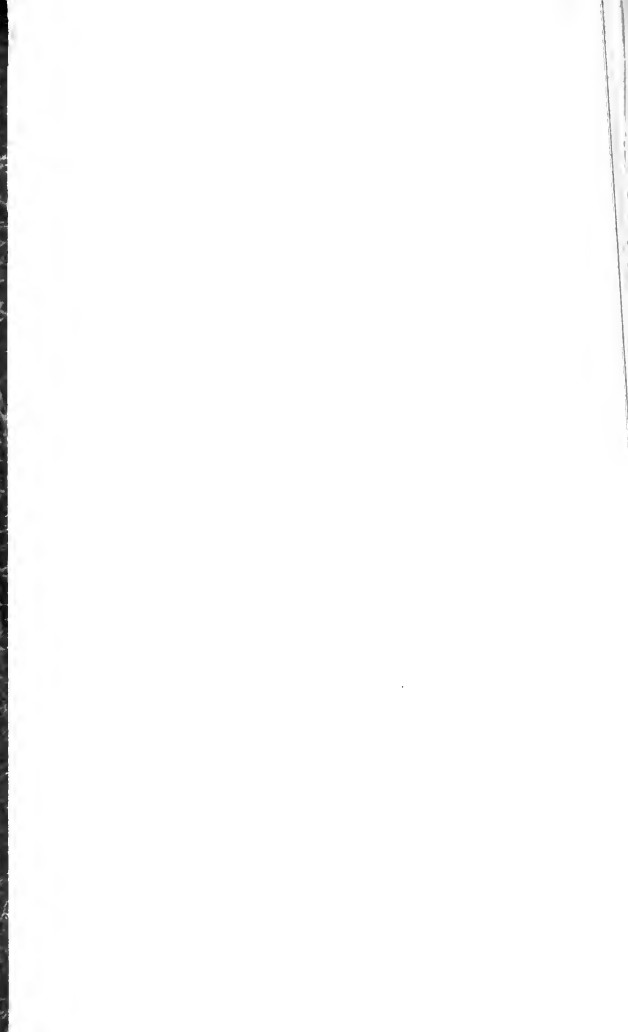

UNIVERSITY
OF
TORONTO
LIBRARY

NŌU DICȚIONARIŪ

FRANCESU-ROMĂNŪ

NOUVEAU DICTIONNAIRE
FRANÇAIS - ROUMAIN
ET
ROUMAIN-FRANÇAIS

RECUEILLI DANS LES MEILLEURS DICTIONNAIRES DE CES DEUX LANGUES.

CONTENANT

LES SIGNIFICATIONS DES MOTS AVEC LEURS DIFFÉRENTS USAGES, DES CONSTRUCTIONS DE PARLER PARTICULIÈRES, DES IDIOTISMES, DES TERMES DE SCIENCES, D'ARTS ET MÉTIERS, UN TABLEAU DE TEMPS PRIMITIFS ET DES VERBES IRRÉGULIERS.

PAR

G. M. ANTONESCOU

PROFESSEUR.

PARTIE FRANÇAISE

Seconde édition revue et corrigée.

BUCAREST

ÉDITEUR H. STEINBERG. LIBRAIRE.
7 RUE RACHOVEI 7.

† TYPO-LITHOGRAPHIE, DOR. P. CUCU.
‡ 8 BOUL. ELISABETA 8.

La Roum
A 634 n

NOU DICȚIONARIŪ

FRANCESŪ - ROMÂNŪ

ȘI

ROMÂNŪ-FRANCESŪ

CULESSU DIN CELLE MAI BUNE DICȚIONARIE IN AMBELE ACESTE LIMBE.

CONȚINENDŪ

SEMNIFICAȚIUNILE VORBELORŪ CU DIVERSELE LORŪ
USURĪ, CONSTRUCȚIUNI DE A VORBI PARTICULARI, I-
DIOTISME, TERMINI DE ȘCIINȚE, DE ARTI ȘI MESERĪ,
UNŪ TABELŪ DE TIMPI PRIMITIVI ȘI VERBE
NEREGULATE.

DE

G. M. ANTONESCU

PROFESSORU.

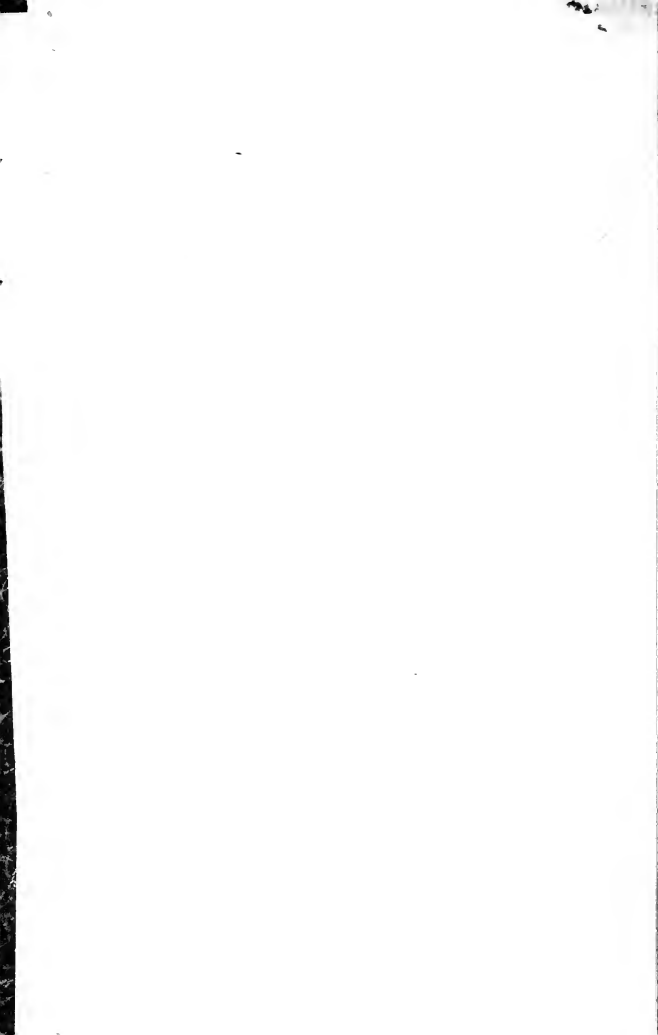
PARTEA FRANCESA

A doua Edițiune revădută și corectată.

BUCURESCI

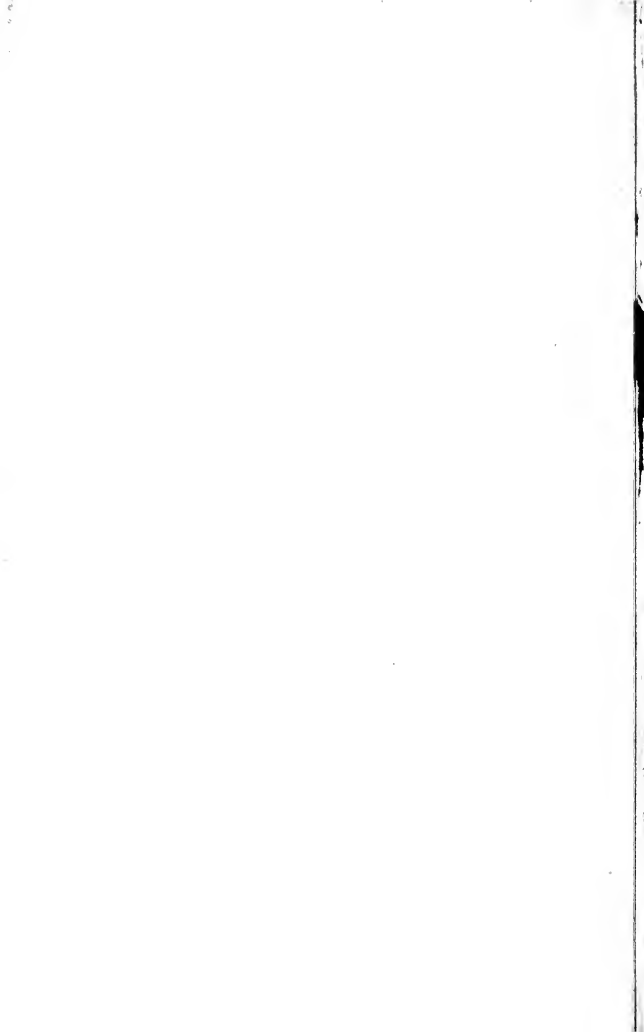
EDITURA LIBRARIEI H. STEINBERG.
7. CALEA RAHOVEI 7.

TIPO-LITOGRAFIA DOR. P. CUCU.
8. BUL. ELISABETA 8.

VIRO PREGLARO
INSIGNI
OPTIMO DILECTISSIMO
CAROLO WEYRACH
AMICO BENEVOLO
DAT DICAT DEDICAT

Auctor.

TEMPS PRIMITIFS DES VERBES.

On appelle temps primitifs d'un verbe ceux qui servent à former les autres temps dans les quatre conjugaisons.

Table des temps primitifs.

Présent de l'infinitif	Participe présent	Participe passé	Présent de l'indicatif	Prétérit ou Pas- sé défini.
<i> Première conjugaison. </i>				
<i>Aimer, a iubi</i>	<i>Aimant, iubindū</i>	<i>Aimé, iubitū</i>	<i>J'aime, iubescū</i>	<i>J'aimai iubii</i>
<i> Deuxième conjugaison. </i>				
<i>Finir, a fini</i>	<i>Finissant</i>	<i>Finii</i>	<i>Je finis</i>	<i>Je finis</i>
<i>Sentir, a simti</i>	<i>Sentant</i>	<i>Sentii</i>	<i>Je sens</i>	<i>Je sentis</i>
<i>Ouvrir, a deschide</i>	<i>Ouvrant</i>	<i>Ouvrit</i>	<i>J'ouvre</i>	<i>J'ouvris</i>
<i>Tenir, a tine</i>	<i>Tenant</i>	<i>Tenu</i>	<i>Je tiens</i>	<i>Je tins</i>
<i> Troisième conjugaison. </i>				
<i>Recevoir, a primi</i>	<i>Recevant</i>	<i>Reçu</i>	<i>Je reçois</i>	<i>Je reçus</i>
<i> Quatrième conjugaison. </i>				
<i>Rendre, a da</i>	<i>Rendant</i>	<i>Rendu</i>	<i>Je rends</i>	<i>Je rendis</i>
<i>Réduire, a reduce</i>	<i>Réduisant</i>	<i>Réduisit</i>	<i>Je réduis</i>	<i>Je réduisis</i>
<i>Plaindre, a plânge</i>	<i>Plainnant</i>	<i>Plainit</i>	<i>Je plains</i>	<i>Je plaindis</i>
<i>Plaire, a plăce</i>	<i>Plaisant</i>	<i>Plu</i>	<i>Je plais</i>	<i>Je plus</i>
<i>Paraître, a păre</i>	<i>Paraissant</i>	<i>Paru</i>	<i>Je paraîs</i>	<i>Je parus</i>

Formation des temps.

1. Du présent de l'indicatif se forme l'impératif par la seule suppression du pronom **Je**, exemple: *J'aime, l'Impératif aime; Je finis, impér. finis; je reçois, impér. reçois, Je rends, impér. rends.* — Excepté les quatre verbes suivants:

Je suis; impérat. sois; j'ai, impér. aie; Je vais impér. va (); Je, sais, impér. sache.*

2. Du parfait défini se forme l'imparfait du subjonctif en changeant **ai** en **asse**, pour la première conjugaison: *j'aimai*, imparf. du subj. *que j'aimasse*, et en ajoutant seulement *se* pour les autres conjugaisons: *Je finis*, imparf. du subj. *que je finisse, je reçus, que je reçusse, je rendis, que je rendisse.*

3. Du présent de l'infinitif se forme:

Le futur de l'indicatif, en changeant *r* ou *re* en *rai*, exemple: *aimer, futur, J'aimerai; finir, je finirai; pouvoir, je pourrai, rendre je rendrai.*

Exceptions.

Première conjugaison: *Aller, futur, j'irai; envoyer, j'enverrai.* — Seconde conjugaison: *Tenir, futur, je tiendrai, venir, je viendrai, courir, je*

(*) Nous disons pourtant *va-t-en* au lieu de *vas-en*, bien que nous disions *vas-y*; de même *va en chercher*, parce que le pronom *en* tient du verbe *chercher*.

couvrir ; cueillir, je *cueillerai*, mourir, je *mourrai* ; acquérir, j'*acquerrai*. — Troisième conjugaison : recevoir, futur, je *recevrai*, avoir, j'*aurai* ; échoir, j'*écherrai*, pouvoir, je *pourrai* (1) ; savoir, je *saurai* ; s'asseoir, je *m'assiérai*, (aussi) je *m'assiérai* ou je *m'assegerai* ; voir, je *verrai* ; vouloir, je *voudrai* ; falloir, il *faudra* ; pleurer, il *pleurera*.

Quatrième conjugaison : faire, futur, je *ferai* ; être, je *serai*.

Du futur de l'indicatif se forme le conditionnel présent, en changeant *rai* en *rais* sans exception : j'*aimerais*, condit. j'*aimerais* ; je *finirai*, je *finirais* ; je *recevrai*, je *recevrais* ; je *vendrai*, je *vendrais*.

Du participe présent on forme :

1. L'impart. et de l'indicatif par le changement de *ant* en *ais* : aimant, imparf. j'*aimais* ; finissant, j'*finissais* ; recevant, je *recevais* ; vendant, je *vendais*.

Exceptions.

Il n'y a que deux exceptions, savoir : ayant, j'*avais*, (du verbe avoir) ; sachant, je *savais* (du verbe savoir).

2. Du même participe on forme la première personne plurielle du présent de l'indicatif par le changement de *ant* en *ons* : aimant, nous *aimons* ; finissant, nous *finissons* ; recevant, nous *recevons* ; vendant, nous *vendons*.

Excepté : étant, nous *sommes* ; ayant, nous *avons* ; sachant, nous *savons*.

La seconde personne plurielle en *ez* : vous aimez, vous finissez, vous recevez, vous rendez.

Excepté : faisant, vous *faites* ; disant, vous *dites*.

Et la troisième personne plur. en *ent* : ils aiment, ils finissent etc.

3. Du même participe présent on forme le présent du subjonctif par le changement de *ant* en *e* muet : aimant, que j'*aime* ; finissant, que je *finisse* ; vendant, que je *vende*.

Exceptions.

Première conjugaison : Allant, que j'*aille*.

Seconde conjugaison : Tenant, que je *tienne*, venant, que je *viene* ; acquérant, que j'*acquierre*.

Troisième conjugaison : Recevant, que je *reçoive* ; pouvant, que je *puisse* ; valant, que je *vaille* ; voulant, que je *veuille*, que nous *voulions*, que vous *vouliez*, qu'il *veuille* ; — mourant, que je *meuve* ; fallant, qu'il *faille*.

Quatrième conjugaison : Buvant, que je *boive* ; faisant, que je *fasse* ; étant, que je *sois*.

Du participe passé on forme tous les temps composés, en y joignant les temps des verbes auxiliaires avoir ou être, comme il suit :

J'ai	} aimé, fini reçu, rendu	Je suis	} aimé, ée etc.
J'avais		J'étais	
J'eus		Je fus	
J'aurai		Je serai	
J'aurais		Je serais	
que j'aie		que je sois	
que j'eusse	que je fusse		

Remarque. Les verbes en *ger*, afin de conserver la prononciation propre de cette consonne, retiennent l'e muet avant les terminaisons qui commencent par *a* ou par *o* ; exemple : manger, *mangeant*, nous *mangeons*, je mangeais, je mangeai, tu mangeais etc.

Les verbes en *cer*, pour la même raison, s'écrivent avec un *c*, devant les mêmes terminaisons : placer, *plaçant*, nous *plaçons* etc.

(1) On l'écrirait mieux *je pourrai*, avec un seul *r*, attendu que dans ce verbe on ne prononce pas les deux *r*.

VERBES IRRÉGULIERS

Verbe neregulate.

Conjug. antica, infinit. **er.**

Aller, a merge — part. passé, *allé* sêu *été*, *mersu*. fostu; part. prés. *allant*, *mergëndü*. Indic. prés. *je vais* sêu *je vas*, *tu vas*, *il va*, *nous allons*, *vous allez*, *ils vont*, eü *mergu* etc. Imperf. *j'allais*, *tu allais*, *mergeam* etc. Perf. def. *j'allai*, *tu allas*, *il alla*, sêu *je fus*, *tu fus*, *mersei*, *fussei*; fiit. *j'irai*, *tu iras*, *voiu merge*. Cond. prés. *j'irais*, *tu irais*, aşı *merge*. Imperat. *va*, qu'il aille, *mergi*, sê *mêrgă* (ellü), *allons*, *allez*, qu'ils aillent; se *mergemü*, *mergeti*, *mêrgă* (eü). Subj. prés. *que j'aile*, *que tu ailles*, qu'il aille, *que nous allions*, *que vous alliez*, qu'ils aillent; se *mergü* etc. Subj. imperf. *que j'allasse*, sê *mergü*, sê *fiü mersu*.

Imperat. *vas-y*, *du-te* (acolo). — Se conjugă cu aussil. *être*.

S'en aller, a se duce. Ind. prés. *je m'en vais*, *tu t'en vas*, *il s'en va*, *nous nous en allons* etc. mé *ducü*; Perf. indef. *Je m'en suis allé* sêu *allé*, *m'am dassü*, *nous nous en sommes allés* sêu *allés*, *ne amü dassü*. Imperat. *va-t-en*, *du-te* de aici, qu'il s'en aille, sê *se ducă*, *allons-nous-en*, sê *ne ducemü*, *allez-vous-en* *duceți-vé*, qu'ils s'en aillent, se *se ducă* (eü). *M'en irai-je*, mé *voiu duce*? *t'en iras-tu*, *te vei duce*? *s'en ira-t-il*, se *va duce* (ellü)? *nous en irons-nous*, *ne vom duce*? etc.

Envoyer, a trimite. Ind. prés. *j'envoie*, *tu envoies*, *il envoie*, *nous envoyons*, *vous envoyez*, *ils envoient*. Imperf. *j'envoyais* etc. *nous envoyions*, *vous envoyiez*, *ils envoyaient*. Fiit. *j'enverrai* etc. Condit. prés. *j'enverrais* etc. Subj. prés. *que j'envoie*, *que tu envoies*, qu'il envoie, *que nous envoyions*, *que vous envoyiez*, qu'ils envoient. Aseminé se conjugă *renvoyer*.

Nota. Verbele cari au *y* înainte de *er* (adică se termină in *yer*) priimescū unü *i* pleonasticü la ambele persône plurali dela Imperf. Ind. și dela Subj. presinte.

Conjug. a doua. inf. **ir.**

Hair, a uri. Indic. prés. *je hais*, *tu hais*, *il hait*, *urescū* etc. Imperat. *hais*, *uresce* (tu), *haïssons*, sê *urimü*, *haïssiez*, *uriti*.

Ouir, a aüdi. Ind. prés. *J'oïs*, *tu oïs*, *il oit*, *nous oyons*, *vous oyez*, *ils oient*, *aüdü*, *aüdi* etc. Imperf. *j'oyais* etc. Perf. def. *j'ouïs* etc. Fiit. *j'oirai*. Condit. prés. *j'oirais*. Imperat. *oïs*, *oyez*. Subj. prés. *que j'oie* sêu *que j'oye*. Imperf. subj. *que j'ouïsse*. Part. prés. *oyant*. Part. perf. *ouï*. Este rarü usitatü afară de infinitivü și timpurile compuse cu part. perf.

Bouillir, a ferbe. Indic. prés. *je bous*, *tu bous*, *il bout*, *nous bouillons*, *vous bouillez*, *ils bouillent*, *ferbü*, *ferbi* etc. Fiit. *je bouillirai*, sêu *je bouillirai*, *voiu ferbe*.

vous savez, ils savent, sciũ, sciĩ etc. Perf. def. *je sus, sciũ.* Imperf. *je savais, sciam.* Fiit. *je savrai, voiũ sci.* Cond. pres. *je saurais, aũ sci.* Imperat. *sache, sã sciĩ, qu'il sache, sã sciã, sachons, sã scimũ, sachez, sciĩ, qu'il sachent, sã sciã (eĩ).* Subj. pres. *que je sache, sã sciũ.* Part. pres. *sachant, sciĩndũ.* Part. perf. *su, sciũtũ.*

Valoir, a avẽ valõre. Part. perf. *valu.* Part. pres. *valant.* Ind. pres. *je vaur, tu vaur, il vaut; nous valons, vous vatez, ils valent.* Perf. def. *je valus.* Fiit. *je vaudrai.* Subj. pres. *que je vaille, que tu vailles, qu'il vaille; que nous valions, que vous valiez, qu'ils valient.* — *Prẽvaloir, a prevala, avẽ mai mare preũ,* face la Subj. pres. *que je prẽvale, que tu prẽvales etc.*

Pouvoir, Ind. pres. je pourrais, nous pourroyons, vous pourroyez, ils pourvoient. Imperf. *je pourroyais.* Perf. def. *je pourvus.* Fiit. *je pourrois.* Cond. *je pourrois.* Subj. pres. *que je pourrais, que nous pourroyions.* Subj. imperf. *que je pourvusse.* Part. pres. *pourroyant.* Part. perf. *pourvu.*

Vouloir, a voi. Ind. pres. *je veux, tu veux, il veut; nous voulons, vous routez, ils veulent, voiescũ, voiesci etc.* Perf. def. *je voulus, voiũ.* Part. perf. *voutu, voitũ.* Part. pres. *voulant, voindũ.* Subj. pres. *que je veuille, que tu veuilles, qu'il veuille; que nous voulions, que vous vouliez, qu'ils veussent, sã voiescũ etc.* Fiit. *je voudrai, voiũ voi.* Cond. *je voudrais, aũ voi.*

Falloir, a trebui. Ind. pres. *il faut, trebue.* Imperf. *il fallait, trebuia.* Fiit. *il faudra, va trebui.* Cond. *il faudrait, ar trebui.* Part. perf. *fallu, trebuitũ.*

Conjugarea a patra, inf. **re.**

Faire, a face. Ind. pres. *je fais, tu fais, il fait; nous faisons, vous faites, ils font, facũ, faci etc.* Perf. def. *je fis, facũ.* Fiit. *je ferai, voiũ face.* Subj. pres. *que je fasse, sã facũ.* Part. pres. *faisant, fãcĩndũ.* Part. perf. *fait, fãcutũ.*

Dire, a ñice. Ind. pres. *je dis, tu dis, il dit; nous disons, vous dites, ils disent, ñicũ, ñici etc.* Perf. def. *je dis, ñisseĩ.* Imperat. *dis, disons, dites.* Part. pres. *disant, ñicĩndũ.* Part. perf. *dit, ñissũ.* — *Assemine redire, a reñice, ñice d'allũ douilẽ.* Celle-alte compuse *dẽdire, prẽdire, contredire, interdire, mẽdire etc.* facũ la Ind. pres. plur. regulatũ: *nous prẽdisons, nous mẽdisons etc.*

Traire, a mułge. Ind. pres. *je trais, etc. nous trayons, vous trayez, ils traient.* Part. pres. *trayant.* Part. perf. *trait.* Perf. def. lipsesce, precum și imperf. subj.

Paraître, a se pãrẽ, a appãrẽ. Ind. pres. *je parais etc. nous paraissions etc.* Perf. def. *je parus, etc.* Part. pres. *paraissant.* Part. perf. *paru.*

Naître, a se nasce, și *renaître*, a se renasce. Perf. def. *je naquis*. Part. perf. *né*. Part. pres. *naissant*. Se conjugă cu *être*.

Connaitre, a cunoște. Ind. pres. *je connais* etc. cunoscă. Perf. def. *je connus* etc. cunoscui. Part. perf. *connu*, cunoscută.

Maudire, a blestema. Part. pres. *maudissant*. Perf. def. *je maudis*. Ind. pres. pl. *nous maudissons*, *vous maudissez*, *ils maudissent*.

Lire, a citi. Part. perf. *lu*, citit. Perf. def. *je lus*, citii. Part. pres. *lisant*, ci ind. Impert. subj. *que je lusse*. — Asemine *relire*, a reciti, *élire*, a alege.

Rire, a ride. Ind. pres. *je ris*, etc. *nous rions*, etc. Perf. def. *je ris*, risei. Part. pres. *riant*, riind. Part. perf. *ri*, risă. — Asemine *sourire*, a suride (dîmbi).

Écrire, a scrie. Ind. pres. *j'écris* etc. scriu. Perf. def. *j'écrivis*, scrissei. Part. pres. *écrivant*, scriind. Part. pres. *écrit*, scrisă.

Luire, a luci, *reluire*, a reluci, *muire*, a vătămă. Part. perf. *lui*, relui, mu. Part. pres. *luissant*, reluissant, muisant.

Croire, a crede. Ind. pres. *je crois*, *nous croyons*, *vous croyez*, *ils croient*, cređu etc. Perf. def. *je crus*, cređu. Subj. pres. *que je croie*, *que nous croyions*, *que vous croyiez*, *qu'ils croient*, sê cređu. Imperf. subj. *que je crusse* etc. Part. pres. *croyant*. Part. perf. *cru*, cređut.

Conclure, a conchide. Ind. pres. *je conclus* etc. *nous concluons*, etc. Perf. def. *je conclus*, conchisei. Part. pres. *concluant*. Part. perf. *conclu*, conchisă.

Prendre, a lua. Ind. pres. *je prends* etc. *nous prenons*, etc. Perf. def. *je pris*, luai. Part. pres. *prenant*, luând. Part. perf. *pris*, luat. Subj. pres. *que je prenne* etc. *que nous prenions*.

Coudre, a cósse. Ind. pres. *je couds* etc. *nous cousons*, *vous cousez*, *ils cousent*. Perf. def. *je cousis*, cussui etc. Part. pres. *cousant*, cos-ind. Part. perf. *cousu*, cussut. — Asemine *découdre*, a discósse.

Mettre, a pune. Ind. pres. *je mets*, etc. pună. Perf. def. *je mis*, pusei. Part. pres. *mettant*, punind. Part. perf. *mis*, pusă. — Asemine *remettre*, a remite, a da.

Moudre, a măcina. Part. perf. *moulu*. Part. pres. *moulant*. Ind. pres. *je mouds*, etc. *nous moulons*, etc. Perf. def. *je moulus* etc.

Absoudre, a absolvi, și *dissoudre*, a dissolvi. Ind. pres. *j'absous* etc. *nous absolvons* etc. Perf. indef. *j'ai absous*, etc. Perf. def. și imperf. Subj. inusitate. Part. perf. *absous*, fem. *absoute*. Part. pres. *absolvant*.

Résoudre, a rezolvi, dislega. Part. perf. *résolu*, în sensul de *décidé*, decisă, (*résous* în sensul de *réduit*, redussă). Part. pres.

résolvant, resolvindú. Perf. def. *je résolu*, resoluă. Imperf. subj. *que je résolusse* etc.

Suivre, a urma. Ind. pres. *je suis, tu suis, il suit; nous suivons*, etc. Perf. def. *je suivis*. Part. perf. *suivi*, urmatú. Part. pres. *suivant*. — Assemine *poursuivre*, a urmări, *s'en suivre*, a resulta.

Vivre, a trăi. Ind. pres. *je vis*, etc. *nous vivons*, etc. Perf. def. *je vécus*. Part. pres. *vivant*. Part. perf. *vécu*. — Assemine *revivre*, a înviaa, *savoir*, a trăi după mórtea altuia.

Vaincre, a învinge. Perf. def. *je vainquis*, etc. Part. pres. *vainquant*, Part. perf. *vaincu*. — Assemine *convaincre*, a convinge.

Craindre, a se teme. Ind. pres. *je crains*, etc. *nous craignons*, etc. Perf. def. *je craignis*. Part. pres. *craignant*. Part. perf. *craint*. — Assemine *plaindre*, a plânge; *éteindre*, a stinge; *peindre*, a depinge (dúgrávi); *joindre*, a uni; *contraindre*, a constringe, sili, etc.

Plaire, a plăcé. Ind. pres. *je plais, tu plais, il plait, nous plaisons*, etc. Imperf. *je plaisais*. Perf. def. *je plus*, etc. Perf. indef. *il a plu*, ellú a plăcutú. Fiit. *je plairai*. Cond. *je plairais*. Imperat. *plais, plaisez*. Subj. *que je plaise*. Imperf. subj. *que je plusse*. Part. perf. *plu*, plăcutú. Assemine se conjugă *taire*, a tăcé.

Pâtre, a pasece. Ind. pres. *je pais, tu pais, il pâit, nous paissons*, etc. Imperf. *je paissais*, păsceam. Fiit. *je pâitrai*. Cond. *je pâitrais*. Imperf. *paissiez*, pasceți. Subj. pres. *que je puisse*, etc. Part. pres. *paissant*. Part. perf. *pu*, puçinú usitatú.

Conduire, a conduce. Ind. pres. *je conduis, nous conduisons*, etc. Imperf. *je conduisais*, etc. Perf. def. *je conduisis* etc. Subj. pres. *que je conduise*, etc. Imperf. subj. *que je conduisise* etc. Part. pres. *conduisant*. Part. perf. *conduit*. Assemine *séduire*, a seduce; *traduire*, a traduce; *réduire*, a reduce.

Tistre, a țesse (pentru *tisser*), usitatú numai la part. perf. *tissu*, țessutú.

Notă. — Verbele în *aitre*, precum *connaître* etc., păstrează accentulú circumflessú la a treia persónă singulară a presente-lú Indicat.

NOU DICȚIONARIŪ FRANCESU-ROMĂNU.

A

A, m. prima literă. *Un grand —, un — majuscule*, unŭ a mare; *un petit —*, unŭ a micŭ; *un — italique*, unŭ a cursivŭ. *Il ne sait ni A ni B*, nu scie nici A nici B. *nu scie sŭ citescă. On n'a pas plutôt dit A, qu'il faut dire B*, n'ai dissŭ pe A, și trebue sŭ dici pe B. cine dice A trebue sŭ dică și B.

A, prep. la, către, până la, după, in. *A la chasse*, la vinătore, *à ma sœur bien-aimée*, către surórea mea predilectă (prŕ iubită); *à mon exemple*, după esemplulŭ meŭ, *à la française*, după modulŭ (sŕu moda), obiceiulŭ, francesŭ; *à l'heure qu'il est*, la acóstă oră; *à présent*, acum; *à qui mieux mieux*, care de care mai bine, pe intrecute; *mot à mot*, vorbă cu vorbă; *à le voir*, vŕdindu-lŭ, cândŭ lŭ vede cine-va; *rompays à pied*, a călŕtori pe jeosŭ; *tenir*

à honneur, a și ține, considera, dreptŭ onóre.

Aam, *anme* sŕu *ahm*, m. măsură pentru liciđi (conținđu două *muids*).

Ab, m. a unŭ-spredecŕ lună in calend. ebreicŭ.

Aba, m. aba, postavŭ ordinarilŭ de Oriente.

Abab, m. abab, marinariŭ indigenŭ in Turcia.

Ababil, m. ababil, passŕe fabulosă a Koranulŭi.

Abaca, m. cănepă de Indiele meridionali.

Abaco, vd. *abaque*.

Abacot, m. coronă duplă.

Abaisse, f. fóiă de jeosŭ a plăcinteŭ, fóiă de cocă subțire.

Abaisseé,ée, adj. applicatŭ. Se dice propriŭ și fig., *les regards abaissés*, cu privirea in jeosŭ, cu ochilŭ plecați.

Abaissement, *abaisement*, m. applicare, scădere, depresiune, adineclă; — *devant Dieu*, plecare, inclinațiune inaintea lui Dumnezeu; —

de la cataracte, operațiunea cataractei prin depreșiune, *'chirurg'*: — *d'une équation*, reducerea ecuațiunii la puterea cea mai mică: *fig.* cădere, decadință. *injeosire*, umilintă; *diminițiune*.

Abaisser, *v. a.* a appleca, inclina, *injeosi*, lăssa în jeosú: — *un instrument, la voix*, a lăssa (accorda), mai jeosú, mai grave, unú instrumentú. *vocea*: — *les yeux*, a lăssa ochii în jeosú, appleca privirile: a degrada, *diminui*, deprimi, umili, *injeosi*: *refl.* a scăde, căde, se slăbi: se applăna (pămîntulú): *L'eau s'abaisse*, apa scade: *le vent s'abaissera*, vîntulú va deveni mai domolú, mai liniscitú, mai in-cetú; *fig.* a se *injeosi*, degrada, umili, a se lăssa în jeosú. *Comp.* *faire descendre*. Și *descendre*.

Abaisseur, *m. muscle*, muschiulú conductorú în jeosú. Nume allú muschilorú cari facú se se lasse în jeosú unele părți ale corpulú.

Abajoue, *f.* falcă pendinte (atîrnândă) la diverse animale. *Syn.* *salle*.

Abaliénation, *f.* alienațiune, *instreinare*, *vindere*.

Abaliéner, *v. a.* a *instreina*, *vinde*, *schimba* *posessiunea*, *aliena* (ceea-ce *posede* *cine-va*). *Comp.* *aliéner*.

Abalourdir, *v. a. fam.* a face greú (nătângú), *stupidú*, a prosti, *deteriora*, *hébéter*.

Abalourdissement, *m.* *prostelá*, *nesimțire*, *nătângelá*, *vd. hébétation*.

Abandon, *m.* *părăsință*, *părăsire*, *delăssare*, *instreinare* a *posessiunii*, *avutului*, *cesiune*; *fig.* *delăssare*, *facilitate*, *neglijință* *ferice* (*în conduită*, *în stilú*), *neacăutare*, *neingrijire*, *uitare*; *laisser à l'—*, a uita, lăssa în *părăsință*, *neglige*, *neingrijii*; *être dans un — général*, a fi în *părăsință* *generale*, *uitatú*, *delăssatú*, *părăsitú* (*de toți*).

Abandonné, *éc. part. adj.* *delăssa'ú*, *părăsitú*, *nelăcuitú*; *fig.* *fără frine*, *fără morale*, *delăssatú* în *escesse*, *de compătimitú*. *Abandonnement*, *adv.* *fără sfielá*, *fără rezervá*.

Abandonnée, *f.* *femeá* *delăssatá*, *părăsitá*, *femeá* *de compassiune*.

Abandonnement, *m.* *totale* *părăsire*, *delăssare* *completá*, *uitare* *absolutá*; *abnegațiune*; *lăssare*, *remissiune*; *cesiune*: — *de biens*, *cesiune* a *bunurilorú*; *fig.* *vietá* *neglessá*, *perdutá*, *traiu* *delăssatú*, *neingrijitú*: *vivre dans l'—*, a *duce* *unú* *traiu* *desfrinatú*.

Abandonner, *v. a.* a *delăssa* *absolutú*, *părăsi* *cu totulú*, *uita*, *neglige*, *espune*; a *cede*, *concede*, *renunța*, *remite* la *discrețiunea*, *lăssa* în *mănele* *altuia*; — *son cheval*, a lăssa *calulú* *séu* *tóte frinele*; — *une succession*, a *părăsi* *uá* *successiune*; *refl. s'—*, a se lăssa, *commit.* (*à qch.*, la *ceva*), se *părăsi*, *delăssa* în *neglijință*, *se atrage*, *se comite*, *se suppone*: — *à la fortune*, a se *comite*, se

- lăssa în voia sorții; *fig.* a se perde, se corupe, se strica în morală (în moravuri).
- Abannation**, f. (vech.) esilațiune, surghiunū, pentru unū annū.
- Abaptiste**, séu *abaptiston*, vd. *Trépan*.
- Abaque**, f. abacă, măsură, buf-fetū, la anticī; măsură de calculatū; *arch.* plana capitalii, columneī. Comp. *tail-loir*.
- Abarticulation**, f. vd. *Di-artrose*.
- Abas**, m. greutate persică de trei graine și jumătate.
- Abasourdir**, *v. a.* a as-surdi, ameți, confunde (ză-păci).
- Abassi**, m. monnetă de argintū persică (apropo 1 leu 30 b).
- Abat**, m. tăiere (la măcelari), datū jeosū (doborire), *laine d'—*, lăna dela animalele tăiate.
- Abatage**, m. tăiatulū lemnelorū; plata unū tăiatorū de lemne; *mar.* întorcerea navii, corăbiei.
- Abataige**, m. căutatulū, cercetatulū, unū rămătorū sē n'aibă buhosități numite *grains de luderie*.
- Abatant**, m. oblonū, ușiă descendinte, care se închide cădindū de sus.
- Abâtardir**, *v. a.* a strica, altera, corupe, schimba în mai rău, face deteriorū; *s'—*, a degenera, se strica, decădē, a deveni, se face, mai rău.
- Abâtardissement**, m. stricare, corupțiune, dege-
- nerațiune, schimbare în rău; *fig.* — *du courage*, perdere de curagiū.
- Abat-chauvée**, f. lăna proastă.
- Abatée**, f. *mar.* întorcerea navii depărtandū prora diu spre vintū.
- Abatelement**, m. tribunale, sentință judiciară a consulelū francesū în Levante.
- Abat-faim**, m. *fam.* codru, mare buccată de pâne, de carne.
- Abatis**, m. grămadă de lucruri tăiate séu sparte; lemne tăiate: măcelăritū, lovirea vinatului; — *d'oie*, puiū de găscă; *cuirs d'—*, pei crude (netăbăcite).
- Abat-jour**, m. ferestră prin care vine lumina din sus în jeosū, ferestră oblică, transversale, applicată.
- Abatos**, m. calū mitologicū.
- Abattant, abatée, abattelement**, vd. *abatant, abatée, abattelement*.
- Abatement**, m. deficiența, multă osteneală, slăbiciune, lipsă de puteri; *fig.* descu-ragiare.
- Abatteur**, m. toporū, lucru ce servece a derima; *fig.* lăudărosū; *un grand — de quilles*, jucătorū care lovesce bine cheglele; — *de besogne*, mare lucrătorū, persónă care muncesce multū.
- Abattoir**, m. măcelăriă (abatoriiū).
- Abattre**, *v. a.* (conjug. ca *battre*) a da jeosū (dobrai), a tăia, face să cadă lovindū,

- a tăia la măcelari, omori; a da jeosă pelea, (a jupui, *le cuir*); *fig.* a descuragia, slăbi, domoli; t. a deprime, călca (marginile unei pělărie), a întorče uă nave (din partea vintului); *faire* — *un vaisseau*, a lăssa o nave să mērgă în jeosă; — *la cataracte*, a disloca, împunge cataracta, (*chirurg*); *refl. s'—*, a se calma, linisci (vintul), a călé: *son cheval s'est abattu sous lui*, calulū sēu a căđutū sub dinsulū; a perde curagiulū; a se lăssa în jeosă (despre passerī).
- Abattu**, *ve. part. adj.* căđutū jeosă (doboritū), *fig.* depressū, slăbitū, fără putere, fără curagiū.
- Abattures**, f. pl. răđęcine, mărăcinī, rupte, călcate (de cerbū cândū fuge); ramurī, fructe. resipite de vintū.
- Abat-vent**, m. copperișū contra timpului rēu, adăpostū, copperișū de paie peste plante, ca să le apere de frigulū tare, asșternutū. Comp. *appentis*.
- Abat-voix**, m. *invar.* cerulū tribunei.
- Abbatial**, *ale*, adj. abatiale, de abate sēu starițū. Sust. f. casa starițului.
- Abbaye**, f. monasteriū: beneficiul unui starițū.
- Abbé**, m. abate, starițū, călugărū, canonicū.
- Abbesse**, f. abatiță, stariță.
- Abc**, m. sēu *abcd*, abecedariū, alfabetū: *fig.* elemin'e, începuturī; *renvoyer qu. à l'—*, a tracta pe en. ca pe un omū fără cunoșcințe.
- Abcéder**, v. a. *med.* a trece, se întorče, în abscessū, în coptură, se infla, se obrinti.
- Abcès**, m. abscessū, apostemă, tumóre, inflătură, coptură.
- Abdalas**, m. călugărū persanū.
- Abdication**, f. abdicatiune, părăsire voluntare a unei demnități; cessiune, lăssare.
- Abdiquer**, v. a. a abdica, renunța voluntare, părăsi de bună voia, se demite: — *un pays*, a părăsi uă țerră; — *une charge*, a renunța la uă funcțiune, — *son fils*, a respinge, nu recunnosce pe fiulū sēu. *Ceux qui ont abdicqué le pouvoir*, aceia carī a abdicatū puterea Statului.
- Abdomen**, m. abdome, pântece, vintre, ipogastru (pronunț. *abdomen*).
- Abdominal**, *ale*, adj. abdominal. care ține de abdome.
- Abdominaux**, m. pl. abdominali, pesci carī au unū abdome.
- Abducteur**, m. muschiulū care mișcă în esteriorū, în affară.
- Abduction**, f. anat. abducțiune, mișcare în affară a muschilorū; *chir.* ruptura unei articulațiuni sēu incheiature.
- Abec**, m. lucru de mănecare pusū în cursă, ca să attragă passerī ș. al.
- Abécédaire**, m. abecedariū; școlariū începătorū; *adj.* rânduitū în șirulū alfabeticū.
- Abécqement**, m. nutrire.
- Abecquer**, v. a. a nutri, hrăni, passerī tinere.

Abée, m. (dăgasă, stavilariu dela mără, dischiderea dăgaselor), ca să vină apă la rôtele morei, cursul liberă allă ape.

Abeillage, m. dreptul perceput pentru produsul albinelor, plata pentru albine.

Abeille, f. albina. — *commune*, *ouvrière*, albina muncitoare, — *mâle*, albina care nu lucrăză (trântoră).

Abeilliforme, adj. albiniforme, în forma albinei, că albina.

Abeillon, m. albine multe

Abélanie, f. speciă de Luriană.

Abélir, seă *abéliser*, v. a. a înfrumuseța, adorna, împodobi.

A bene placito, loc. lat. *mus.* după plăcere. Altăfelu se dice *au gré de l'exécutant*.

Abènevis, m. p. n. dreptul perceput pentru condusul apelor, pentru canal.

Abéneviser, v. a. p. us. a da (cu) v. adreptul de a conduce canal, de a face gârle.

Abéquer, vd. *Abecquer*.

Aberrant, *te*, adj. aberrante, care devieđă, ese din cale, se abate.

Aberration, f. *astr.* aberratiune, digressiune, abatere (a unei stele). *fig.* rătăcirea, confusiunea (încurcătura) spiritului, erróre.

Abétir, v. a. a bestia, prosti, face stupidă; *refl. s'* — a deveni stupidă, a se prosti.

Ab hoc et ab hac, adv. (lat.) fam. fără ordine, fără rânduělă, seă rațiune, confusă (încurcătă).

Abhorrer, v. a. a avé ne-

plăcere, repunnantă (pentru ceva), a avé în erróre, în gröză; *refl. s'* —, a se uri reci-proc; a nu se învoi unul cu altul, se respinge.

Abianneur, m. administratorul unei proprietăți sequestrate.

Abiathar, m. abiathar, mare preotă la Ebrei.

Abigéat, m. *jur.* abigeat, furtă de animal.

Abigoti, *ie*, adj. care a devenit, s'a făcută, bigotă.

Abime, m. cavitate seă adincime fără fundă, abisă, precipitiă, prăpastiă; *fig.* amestecă immensă, lucru nepricepută, taină; *le coeur de l'homme est un* —, inima omului é ună adincă immensă, *les mystères sont des* — s. misterele sunt abisuri; *un* — *de science*, uă erudițiune supremă, extraordinariă; *les abîmes de la sagesse de Dieu*, adincimea înțelepciunii lui Dumnezeu.

Abimé, *éc. part. adj.* adincit; *fig.* prăpădită, tăvălită; — *de dettes*, coperită, înecată de detorie.

Abimer, v. a. a precipita, prăvăli într'un abisă, arunca în adincime; *fig.* a prăpădi, tăvăli, strica, ruina, comp. *gâter*; v. n. a căde în abisă, a peri; *r. s'* —, a se strica, se prăpădi; a se absorbi într' uă ideă, se preocupa absolută, se perde; — *dans l'étude*, a se absorbi în studiă.

Ab intestat, Vd. *Intestat*.

Ab irato, loc. lat. cu mâniă, în necasă, cu ură.

Abirriter, v. a. *med.* a înălătura, depărta iritațiunea. *supprimer l'irritation.*

Abject, c. *adj.* abjectă, de desprețiată, vile, injeosită, prostă.

s'Abjecter, p. us. a se înjeosi, se avili, se prosti.

Abjection, f. abjecțiune, avilire, injeosire, despreț, prostelă.

Abjuration, f. abjurațiune, părăsire a credinței sêlle.

Abjuratoire, *adj.* abjuratoriu, de abjurațiune.

Abjurer, v. a. și n. a abjura, denega, părăsi credința sa, renunța solemne la uă religione; *fig.*—*une opinion, ses principes*, a părăsi uă opiniune, principiile sêlle.

Ablactation, f. înțârcare.

Ablais, m. spice lăssate pe câmpă, până sê le facă snopuri; plévă.

Ablaque, f. vd. *Ardassine.*

Ablaquéation, f. *grădin.* discopperitulă, golirea, rădecineloră.

Ablatif, m. *gram.* ablativă, casulă ablativă, casulă latină *Ablativo tout en un tas*, fam. cu nerânduelă, în desordine.

Ablation, f. *chir.* ablațiune, tăierea ună membru bolnavă, unei înflătore.

Able, m. vd. *ablette.*

Ablégaț, m. vicariă saă suplininte allă nunțiułui, allă legatuluł Papeł.

Ablégation, f. essiliă (surghiună) pe ună annă.

Ableret, m. stóra undiței pentru pescă mēnunță.

Ablette, f. abletă, mică pesce de ună gustă delicată.

Ablier, m. undiță pentru pescă mēnunță. comp. *ableret.*

Abloc, m. murulă de rēsămă.

Abloque, *adj.* cu mură, cu zidăriă dedesubț, în jeosă.

Abloț, m. vd. *abloc.*

Abluer, v. a. a șterge (uă scriptură) cu ună liquidă (apă de noix de galle), ca s'ă innouescă.

Ablution, f. abluțiune, spălare (a mâneloră) cu apă și vină, cum ă la Catolici.

Abnégation, f. abnegațiune, denegațiune, tăgăduire, renunțare la totă ce nu ă Dumnedeu. Vd. *renoncement.*

Aboi, lătrată; *fig.* *être aux abois*, a fi redussă la ultima estremeitate (despre cetăță).

Aboiement, m. sēu *aboiment* *aboyment*, lătratulă cāneluł.

Abois, m. vin. ultima luptă a cerbuluł gonită; *fig.* pozițiune desperată, stare forțe critică. Mai bine *aboiment.*

Abolitionnisme, m. *neol.* aboliționismă, abolițiunea, desființarea servituță, robiei.

Abolir, v. a. a aboli, strica, nimici; s'—, a se strica. învechi; *jur.*, a se prescrie.

Abolissable, *adj.* care se pôte aboli, anula, nimici, strica.

Abolissement, m. abolită. stricare, nimicire, annulațiune. Vd. *urm.*

Abolition, f. abolițiune, nimicire; *jur.* remissiunea pedepsei, rechiāmarea unei legă prin acte formală sēu prin desuetudine (desobiciunță), suppressiune.

Abomasus, m. s'eu *abomasum*, abomasă, chiagă, substanță luată de la animalele ruminanți, care inchiagă laptele.

Abominable, *adj.* de urit, spăimintătoriu, orribile, grozav: foarte rău, blestemat.

Abominablement, *adv.* în moduri orribile, gróznice, rău de tot, neplăcut, foarte urât.

Abomination, f. orróre, gróză, aversiune, faptă foarte rea; lucru orribile; veri-ce religiiune falsă. *Avoir en* —, a uri foarte mult, avé orróre de, a se îngrozi de.

Abominer, v. a. a uri estrem, avé în orróre.

A-bon-compte, m. vd *A-compte*.

Abondamment, *adv.* cu abundență (cu belșug), copios, amplu, *amplement*.

Abondance, f. abundență, mare mulțime, imbelșugare: — *dans les langues*, avuția de vorbe; *parler d'* —, a vorbi din improvizu, nepreparat, nepregătit. Amestecă de vin și multă apă.

Abondant, *t. adj.* abundanț, copios, imbelșugat (în... *en...*), fertile; *d'* — (vech). cu imbelșugare, cu prisos: *adv.* pe lângă acesta.

Abonder, v. n. a abunda, veni în mare cantitate, es-siste' cu prisos, fi imbelșugat, avé în abundență (belșug); — *en, dans, son sens*, a persiste, rămâne tare, stărui în opiniunea sa.

Abonnage, m. abonare, abonament, prenumărat.

Abonné, *éc. part. adj.* aboninte, cellă ce a luat un abonament, abonat, prenumărat.

Abonnement, m. abonament, prenumărat, suscripțiune.

Abonner, b. a. a abona, prenumăra, înscrie pentru (plata unei summe); *s'* —, a se abona, suscrie pentru uă sumă, plăti înainte; *s'* — *pour* (s'eu *au* concert, a se abona, lua un abonament, la concert).

Abonner, v. a. și n., a face mai bună. (și *s'abonner*), a deveni mai bună, se îmbunătăți; — *la glaise*, a lăsa argilul să se usuce pe jumătate (la olari).

Abord, m. acces, apropiat, intrare: *fig.* întilnire, priimire (atac) ostile: *il a l'—difficile*, el este de acces dificil, cu dinsul nu se poate învoi (cine-va) lesne. *A l'* —, *d'* —, *tout d'* —, *du* (s'eu *au*) *premier* —, *de prime* —, *dès l'* —, îndată, întâia oră; *d'* — *que*, îndată-ce. *Les abords*, cele ce sunt în giurul.

Abordable, *adj.* accesibile, apropiabile, unde poate merge cine-va; *fig.* apropiat, de inimă bună. Bland, binevoitoriu, priimitoriu.

Abordage, m. apropiare de nave, de corabiă, că s'o prindă; întilnirea violente, lovirea a doue navă, corăbi (ciocnire)

Aborder, v. a. a veni lângă, se apropia (*quelque chose*, de un lucru, *quelq'un*, de cine-va); *mar.* a veni la țermă,

se întâlnește cu alte nave, — *d'un lieu*, a se apropia de un loc; — *à, dans, une côte*, a veni la uă costă, la ună țermă; *fig.* a întreprinde, începe, intra în.

Aborigène, *adj.* indigenă, născută în locul unde trăiește, aborigenă.

Aborigènes, *m. pl.* aborigeni, lăcuitoarii primitivi (*ab origine*), ai unei țări, indigeni.

Abornement, *m.* mărginire, punere de limită, de hotare.

Aborner, *v. a.* a stabili, însemna limitele, hotarele, prin petre, a hotărâni.

Abortif, *ive, adj.* abortivă, născută înainte de timp.

Abot, *m.* funia său curea pentru sărită.

Abouchement, *m.* convorbire orală, întâlnire în persoană, conferință; *anat.* îmbucătura a două artere etc.

Aboucher, *v. a.* a pune în conferință, în convorbire (orale): — *quelq'un* său *s'* — *avec qn.*, a se vorbi, se înțelege cu cineva; *jur.* a pune față (cu), a confrunta.

Abouchouche, *m.* speciă de postavă ordinară franceză.

Abouchure, *f.* vd. *Embouchure*.

Abouement, *m.* vd. *Abouement*.

Abougri, vd. *Rabougri*.

Aboument, *m.* încadrat, lemne îmbucate la ceva.

Abouquement, *m.* presărată, depusă de sare nouă peste alta veche.

Abouquer, *v. a.* a presăra, pune sare nouă peste alta veche.

About, *m.* extremitatea oblică a unui lemn de construcție, de clădire; *jur.* *abouts*, limită, margină; arch. *rassembler en* —, *joindre en* — a uni la căpătâie (cu scobe).

Aboutage, *m.* uniune la un loc, junură, legare prin căpătâie.

Abouté, *ée, adj.* unindu-se la extremități, la margină.

Aboutement, *m.* uniune prin extremități, prin margină, junură.

Abouter, *v. a.* a uni prin extremități, a pune margine lângă margine.

Aboutir, *v. a.* a se confina la ceva, atinge cu marginea, a atinge prin uă estremitate, se întinde până la, se termina la, se învecină; *fig.* a avé de scop, de rezultat, a conduce la ceva: a *quoi aboutit cela?* la ce conduce, servește acesta? — *en pointe*, a merge ascuțindu-se.

Aboutissant, *te, adj.* care se mărginesc la, se atinge cu. *Aboutissants*, *m. pl.* extremități, margină, căpătâie: *les tenants et les—s*, limitele care se atingă între ele. *Les—s d'une affaire*, mănunchimile (*détails*) unei afaceri; *fig.* circumstanțele mai apropiate, relațiile mai proprii, mai esacte, mai intime, mai interiori.

Aboutissement, *m.* buccată adăușă la ceva; *chir.* timpul cândă inflătura é cōptă,

Ab ovo, *loc. lat.* (dela ouă), dela început, dela prima oricine. Și *Abovo*.

Aboyant, *te, adj.* lătrându.

Aboymment, *m. vd. aboie-*
ment.

Aboyer, *v. n.* a lătra, (a se u contra *qn.*); *fig.* — *après qn.* a urmări importun, necăji pe *cnv.*, striga contra, — *après la lune*, a calumnia pe cineva, fiind-că nu-î poate face rău. *Comp. inveciver.*

Aboyeur, *m.* lătrător, care lătră; *fig.* cellu ce urmăresce cu ardore și importunădă prin strigătele sêlle.

Abracadabra, *m.* abracadabra, speția de vorbă cabalistică, magică.

Abracadabrant, *adj.* miraculos, pré minunat.

Abraq-e, *v. n. mar. vd. Haler.*

Abrasion, *f. med.* acută iritațiune în stomac.

Abraxas, *m. persan. Dum-n-uleu*, talismanu însemnatu cu scripture misteriose, amulet.

Abrazite, *f.* abrasit, argonit, minerale de culore cenușă.

Abrégé, *m.* breviariu, reducțiune a unei opere mai estinse, prescurtare: *eu-*, prescurtat, redussu pe scurt, în vorbe puține.

Abrègement, *m.* scurtare, prescurtare, breviațiune.

Abréger, *v. a.* a prescurta, restringe, face mai scurt; *jur.* — *un fief*, a îmbuccătăți uă possessiune feudale: *s'—*, a se scurta. *Conjug. j'*

abrège, j'abrègeais, j'abrègeai, j'abrègerai, etc. Pretutindeni cu accentul acut (*accent aigu*).

Abreuvage, *m.* se u *abreusement*, adăpare (a animalilor).

Abreuver, *v. a.* a adăpa, (mai alesu animalile). *La pluie abreuve la terre*, plouia adăpă pământul; *fig.* a muia, uda tare, *fam. tout le monde en est abreuvé*, toți sciă acesta; — *qn. d'une opinion*, a înculca uă opiniune cuiva: *s'—*, a absorbi. — *de préjugés*, a-și înculca prejudicie.

Abreuvier, *m.* adăpător, vadu, locu unde bea animalile.

Abréviateur, *m.* breviatoru autoru unei prescurtări, unui breviariu, unui resumat.

Abréviatif, *f. inv. adj.* prescurtător. *Signes ---s*, semne de prescurtare.

Abréviation, *f.* breviațiune, prescurtare în scriere, supresiunea unoră litere în vorbe, semnul care o constituesce, s. e. *M-me* în locu de *Madame*.

Abrévir, *v. a.* a prescurta vorbele, brevia. Mai usitată *abréger*.

Abri, *m.* adăpost; *fig.* refugiu, apărare, siguranță; *à l'—*, la adăpost, în siguranță de; *être à l'— de la persécution*, a fi apăratu de persecuțiune.

Abriconner, *v. a. fam.* a înșela, pangăși.

Abricot, *m.* apricosă, caisă.

Abricoté, *abricotié*, m. caisă (seu sămbure) săchărată.

Abricotier, m. caisă, zarzăr.

Abricotin, m. caisă tinere.

Abriment, m. copperișă ca să appere (la grădinari).

Abriter, v. a. a adăposti; *fig.* apăra, ține în siguranță.

Abrivent, m. copperișă ca să appere de vint, de plouă.

Abriver, v. n. *mar.* a trage la uscat; *abrive*, înainte.

Abrogation, f. abogațiune, annulațiune, stricare.

Abroger, v. a. a abroga, aboli, suprime, nimici, annula, revoca; *s'* —, a se annula, nimici, strica.

Abrohani, m. uă materiă indiană de bumbac.

Abrolles, f. pl. stince periculoase pe cotele Braziliei.

Abrotone, f. *bot.* abroton.

Abrouți, *ie*, *adj.* ros, slăbit. mâncat (despre animal).

Abrouissement, m. roder a bobocilor, a ramurilor tinere (la arbori) de animal.

Abrupt, *te*, *adj.* prăpăstios; *style* —, stilă abruptă, fără legătură.

Abrupte, *adj.* *bot.* ruptă.

Abrupto, [*ec'*], *loc. lat.* de uă-dată, nepreparat, fără veste.

Abruti, *ie*, *adj.* abrutit, prost (neghiob).

Abrutir, v. a. a abrutit, bestia (indobitoci), prost, face nerod.

Abrutissant, *te*, *adj.* care abrutesc (indobitocesc).

Abrouissement, m. abrutire, (indobitocire), prostire.

Abcisse, f. *geom.* abscisă, parte din assea unei linii curbe. *Comp. ordonnée.*

Abcission, f. *chir.* abscisiune, tăierea unei părți moș.

Absence, f. absință, lipsă, (de unde-va); *fig.* lipsă, distrațiune; *faire de fréquentes absences*, a lipsi desu; *avoir des absences* (adică *d'esprit*) a fi cu spiritul distras, se gândi în altă parte, la altă ceva.

Absent, *te*, *adj.* absint, care lipsește, nu este de față, depărtat, nu la locul cerut.

s'Absent, v. r. a se face absint, se depărta din reședința sa ordinară, obișnuită.

Absentéisme, m. lăcuință afară din patriă a Angliilor.

Abside, f. *arch.* bolta, sanctuarul bisericii. La pl. *vd. apsides.*

Absinthe, m. absintiu, pelin; *fig.* amărăciune, necasă. *La vie est mêlée d' —*, viața e amestecată cu amărăciune.

Absolu, *ue*, *adj.* absolut, opp. *relatif*; independint, stăpenu pe sine, imperios; complet, fără restricțiune; *log.* absolut, fără relațiune. *Le jeudi* —, joiua verde; *être en-tout*, a persiste în voia sa. *L'absolu*, în metafizică, este ceea ce esiste independint de uerice condițiune, *absolutul*.

Absolument, *adv.* absolut, complet, cu totul, în generale.

Absolution, *f.* soluțiune, dislocare, remisiune (judiciară) de uă acușiune, iertare; în theol. remisiune, iertare de păcate.

Absolutisme, *m.* absolutism, gubernu unde domnesce voința unuia singur.

Absolutiste, *m.* absolutist, părtinț allu absolutismului.

Absolute, *adj.* absolutoriu, iertătoriu. *Bref*—, epistolă de soluțiune, de iertare.

Absorbant, *te, adj.* absorbinte, care sôrbe umedela.

Absorber, *v. a.* a absorbi, atrage în sine, face să dispară; *fig.* a preocupa exclusiv, cu totul; *s'*—, a se aprofunda, se adinci cu gândirea, se absorbi (în cv. *dans qch.*).

Absorbition, *f.* absorbire.

Absoudre, *v. a.* (j'absous etc. j'absoudrai, absolvons, que j'absolve — imperf. subj. lipsesce, — absous, te), a absolvi, remite dintr'uă acușiune (acquita), ierta. A remite păcatul în confessiune, — *qn. de son serment*, a deslega pe cn. de jurămintul său.

Absoute, *f. cathol.* soluțiunea generale ce se dă poporului la Jouiă sântă seü verde.

Abstème, *m. lat. abs-temetum*, abstemiu, care se abține dela vinu.

s'Abstenir, *v. refl.* a se

abține, se reține, se oppri dela ceva, a se priva, se lipsi de.

Abstention, *f.* abstințiune, rețințiune, opprire dela cv., renunțare la unu dreptu, la uă ereditate.

Abstergent, *te, adj. med.* absterginte, care șterge rana.

Absterger, *v. a. med.* a șterge, curăți, vulnulu, rana.

Abstersif, *ive, adj. med.* curățitoriu, care șterge.

Abstersion, *f.* abstersiune, curățirea unui vuln, unei rane, (med.).

Abstinence, *f.* abstinință, reținință, privațiune voluntare dela cv.; moderațiune, (în mâncare și bețură), cumpetare, regime austeru; *jour d'*—, di de postu, de ajun.

Abstinent, *te, adj.* măsuratu cumpetatu, moderatu și austeru (în moralile selle).

Abstractif, *ive, adj.* abstractiv, formatu prin abstracțiune; care esprime ideele abstracte.

Abstraction, *f.* abstracțiune, separațiune, (făcută în spiritulu nostru) a proprietății, calității, unui lucru de lucrulu însuși; — *faite du style*, făcind abstracțiune de stilu, ne luând socotela de stilu; *fig.* obscuritate. *Abstractions*, *f. pl.* abstracțiuni, ideele abstracte; cugetări profunde.

Abstractivement, *adv.* abstractiv, prin abstracțiune, cugetatu în parte, pentru sine; în modu abstractu, generale.

Abstraire, v. a. a abstrage, considera în cugetare, privi separat, pentru sine, uă calitate.

Abstrait, *te, part. adj.* abstract, cugetat în parte; care esista numai în spiritul nostru, opp. *concret*; *fig.* difficile, obscur. *Mathématiques abstraites*, matematici pure.

Abstraitement, adv. abstract, prin abstracțiune, în mod abstract, în sens abstract.

Abstrus, *se, adj.* abstrus, ascuns, adinc, obscur, nelămurit. *Sciences—ses*, științe abstruse, dificil de înțeles.

Absurde, adj. absurd, neraționale, contrariu bunei cugetări sau dreptei judecări.

Absurdement, adv. prin absurditate, în mod absurd, neraționale.

Absurdité, f. absurditate, lucru absurd, prostia.

Abucco, m. un pond, greutate, în regatul Pegu.

Abus, m. abuz, us necuvenit, rea întrebuințare, exces, practice condamnabile; — *de confiance*, abuz de încredere; *appel comme d'—*, apelațiune, reclamă, contra uă sentință dată. La *pl.* desordini.

Abuser, v. u. a abusa, face us rău, excesiv, întrebuințare rău; v. a. a înșela; — *un esprit faible*, a seduce, înșela, un spirit slab, uă minte slabă. — *d'une expression*,

a întorce, schimba sensul; v. r. s'—, a și face illuziune, a se înșela.

Abuseur, m. înșelător, seductor, cellu ce face abuz.

Abusif, *ive, adj.* abuziv, făcut prin abuz, care ține de abuz, contrariu regulelor.

Abusivement, adv. abuziv, prin abuz, prin înșelăciune.

Abuter, v. a. a arunca spre un loc determinat.

Abutilon, m. specie de nalbă.

Abyme, m. vd. *abime*.

Abymmer, vd. *abimer*.

Abyssique, adj. (*terrain*), pământ, țerrim, din adincimile mării.

Acabit, m. *fam.* bună sau rea calitate (mai ales a fructelor, legumilor).

Acaci, m. vd. *urm*.

Acacia, f. acacia, salcim.

Académicien, m. academic (pentru persone), membru de academie.

Académie, f. academie, universitate; școlă de pictură: — *de musique*, marea operă din Paris, — *universitaire*, acad. universitariă, diviziune administrativă a universității de Franca.

Académifier, v. a. a face un academic, un academic.

Académique, adj. academic, de academie (pentru lucruri).

Académiquement, adv. academic, în mod academic.

Académiser, v. a. *dict.* a desemna după model.

Académiste, m. academicist,

- profesoru s'eu scolariu de calăria, de danțu.
- Acagnarder**, v. a. *fam.* a face greu, leneșu, a desobi-cinui; s'—, a deveni leneșu.
- Acaja**, m. unu arbure bra-silianu. Comp. *moubin*.
- Acajou**, m. acaju, machon. Arbure americ. cu lemnulū roșiu. — *flambé*, aninū, machon flăcărătū, stacojiu.
- Acaliforchonné**, *ée*, *adj.* ședindū pe calū.
- Acalot**, m. acalot, uă passe-re messicană.
- Acamarchis**, m. unu polipū.
- Acampte**, *adj. opt.* acamticū, nerelletandū lumina.
- Acangi**, m. călarele ușoriū la Turci.
- Acanthacé**, *ée*, *adj. bot.* acantaceū, ghimposū, cu ghimpī.
- Acanthe**, f. acantū, nă p'ant-tă cu foiele late; *arch.* ornamentū în formă de erbă.
- Acare**, m. s'eu *acarus*, acarū, insectă microscopică, ce se gësesce în cașcavalū in-vechitū.
- Acariâtre**, *adj.* măniosū, necăjiciosū, posomoritū.
- Acarites**, m. vd. *Mite*, *Ci-ron*.
- Acarne**, m. speciă de erbă.
- Acatalectique**, *adj. vers* —, versū acatalecticū, com-pletū în numărulū silabelorū.
- Acatalepsie**, f. acatalepse, nedomirire; *filos.* doctrina ne-putinței de a sci, de a înțe-lege ceva, indouință. Comp. *scepticisme*.
- Acataleptique**, *adj. filos.* care se indouesce despre totū.
- Acatastate**, *adj. med.* ne-constante, nestabile (despre friguri).
- Acatholique**, *adj.* necredē-torū în generale, necatolicū.
- Acaule**, *adj. bot.* acaulicū, fără caule s'eu cōdă apparin-te. Așa este *mandragora*.
- Acazement**, m. strămuta-rea unei proprietăți feudale.
- Acazer**, v. a. a da, a stră-muta, possessiunea feudale.
- Accablant**, *te, part. adj.* importunū, incommodū, oste-nitoriū, împovărătorū.
- Accablement**, m. oboselă, oppressiune, împovărare.
- Accabler**, v. a. a împovăra, obosi, ruina; — *de bienfaits*, a implé de binefaceri; *être accablé de reproches*, a fi împovăratū de imputări. — *de dettes*, de dētorii, — *de sommeil*, de somnū; — *sous les ruines*, a fi accopperit sub ruine; s'—, a se împovăra.
- Accalmie**, f. acalmiă, scurtă incetare a vintului (*marin*.)
- Accaparement**, m. cum-părare de comestibili, pro-visiune de lucruri cumpărate.
- Accaparer**, v. a. a accapa-ra, cumpăra în totale măr-furi, (mai alessū comestibili), ca s'eu le vindă cu anēnun-tulū; *fig.* a stringe în modū abusivū, lua totulū pentru si-ne; — *les suffrages*, a și assi-gura voturi e înr'unū modū illicitū, nepermissū.
- Accapareur**, m. accapara-torū, cumpărătorū (*de blé*, de grăū) ca s'eu vindă mai scumpū
- Accarrement**, m. *jur.* con-frunțațiune.

Accarrer, v. a. *jur.* a asculta pe marturii și pe accusatul, a confrunța. Comp. *confronter*.

Accarrezzevole, adv. într'unu modu insinuatoru, lingușitoriu.

Accariation, f. confrunțuinea celorluru acușati.

Accastillage, m. castelul înainte seuu inderețu la corabi.

Accastillé, ée, *adj.* castelat, care are castele.

Accastiller, v. a. a pune castele unei navi, corabi.

Accéder, v. n. a accede, consimți, priimi, se invoi la ceva (*à qch.*).

Accélérateur, m. *trice*, f. *adj.* acceleratoru, grabitoru, care da iutele.

Accelerando, adv. *presser le mouvement*—, a grabi.

Accélération, f. accelerare, iutele. mișcare repede, grabire.

Accélérer, v. a. a accelera, da iutele, face mai repede, grabi; — *les pas*, a merge mai iute. *Voiture accélérée*, seuu numai *accélérée*, f. trășură accelerată, repede.

Accense, m. accensu, accesoriulu unei proprietăți feudale.

Accensement, m. adjudicațiune a bunuriloru, la uă vindare publică, la licitațiuni.

Accenser, v. a. a adăugi la altă avere, a arenda; *milit.* a uni într'ua divisiune.

Accenses, m. pl. accensi, servitorii de tribunale la cei vechi; *milit.* cellu ce e peste numerele cerutu.

Accent, m. accentu, sunetu, tonu, semnul accentulu, espression: — *aigu*, accentu acutu(ascutu), inchisu,— *grave*, accentu grave (greu) dischisu. La pl. *accents*, poet. tonurile. *fig.* espression a sentimenteloru.

Accentuation, f. accentatiune, intonare; punerea accentulu,

Accentuer, v. a. a accenta, intona, varia inflessiunile vocii, a pune semuele accentulu; a esprime sentimentulu seuu prin intonatiune. *Syllabe accentuée*, silaba accentata, tonica.

Acceptable, *adj.* acceptabile, admissibile, care se pote priimi, care trebuie priimitu.

Acceptant, m. *jur.* cellu ce priimesce ua donatiune, unu legatu; acceptante, semnatorulu unei polițe.

Acceptation, f. acceptu, priimire a unei polițe: *comme — pure et simple*, acceptulu curatu. *faute d'—*, fiinduca n'a fostu priimita (polița).

Accepter, v. a. a priimi, accepta, semna: — *une lettre de change*, a accepta ua polița, priimi s'o plătescă la scadinta; s'—, a fi priimitu.

Accepteur, m. cellu ce priimesce, recunosece ua polița; vd. *acceptant*.

Acceptilation, f. citanta, inscrisu de priimire.

Acception, f. distinctiune, preferinta, acceptiune, sensu, intelesu, allu unei vorbe; — *figurée*: sensulu figuratu, impropriu (allu vorbeii); *sans*

—*de personnes*, fără considerațiune de persoane; *med.* absorbire prin pele.

Accès, m. accesu, apropiare, intrare: *fig.* mișcare internă și trecătoare, invasiune de accidinți morbide, întorcerea unei bóle. *Avoir un libre* — (chez) *auprès de qu.* a avé liberă intrare la cine-va.

Accessible, adj. accesibile, unde se pôte intra, de care se pôte appropia cine-va. *Une personne* —, uă persónă accesibile, care priinesce (pe cine-va) cu binevoință.

Accession, f. accessiune, apropiare, invoință, aderință: *jur.* adaussă, *droit d'—*, dreptulú de adaussă: *l'—d'un lieu*, cercetarea judiciariă a unui locú.

Accessit, [*accessite*] m. accesitu, premiú secundariú. La pl. *des accessits*, mai bine de câtú *des accessit*.

Accessoire, adj. accesoriú, adaussă, secundariú, de alú douilé rândú, depindinte de lucrulú principale: *anat.* nervú aussiliare. *L'—*, accessoriulú, care urmédá dupá principale, depinde de principale: *accessoires*, accesorie, figure in picturá.

Accessoirent, adv. in modú accessoriú, pe lingá altulú.

Acciacatura, f. loviturá legatá. *Un agrément d'exécution dans la musique instrumentale*.

Accident, m. accidinte, întâmplare (mai alessú nefericită), calitate de întâmplare,

nu innăscută, dispozițiune variată a pământului, terrimulu; a luminei. *Par* —, din întâmplare. *fortuitement* (și din nefericire, *par malheur*). La pl. *accidents*, la cathol. formele sacramentali de pâne și vinú după consecrațiune.

Accidenté, ée adj. accidentatú, care presintă dispozițiunii variate. Se díce de térémulú tăiatú de vâi și dialurí. (*accidents*).

Accidentel, *elle*, adj. întâmplatoriú, nu esințiale. *Circonstance--elle*, circumstanță venitá din întâmplare. *Ligne accidentelle*, liniá adaussá. (in mus.).

Accidentellement, adv. prin întâmplare: din casú fortuitú.

Accidenter, v. a. a produce accidinți, a incungiura cu vâi și dialurí, *encirrouer d'accidents*.

Acciper, v. a. a lua, da, la uă parte.

Accipitre, m. accipitru, uliú.

Accise, f. accisú, impositú pentru consumațiunii și béuture (in Anglia).

Acclamant, e. adj. acclamante, applaudante, cu bucuriá.

Acclamateur, m. acclamatóru, applaudante, vd. *acclamer*.

Acclamation, f. applausú, strigátú de approbațiune. *par* —, cu aprobațiunea generale.

Acclamer, v. a. și n. a acclama, applauda, îndrepta strigáte vesele de approbațiune.

Acclamer, v. a. *mar*, a prinde, întâri, cu scóbe.

- Acclimatation**, f. aclimatizare, deprindere (obiceiuintă) cu clima unei țări.
- Acclimater**, v. a. a deprinde cu clima, a face indigenă.
- Acclinnées**, f. pl. (*dents*) dinți cari apucă unul peste altul.
- Accoinçons**, m. pl. lemnele cari unesc grindele pe ună copperișă (*la dulgheri*).
- Accoint**, m. (vechiu), amic fidel, familiar, prietin bun.
- Accountable**, adj. fam. amicale, familiare, de prietenie.
- Accointance**, f. legătură amicale, relațiune de confidență, de încredere.
- s'Accointer**, v. r. a se lega în amiciă, în familiaritate, se face prietin, (cu cine-va, *de qui*).
- Accoissement**, m. *med.* linișcirea completă a succurilor.
- Accoiser**, v. a. *med.* a calma, liniști, potoli, (vech.).
- Accolade**, f. îmbrăciare de gită, lovitura pe umăr, ce se da cavalerilor; semnul de uniune, în scriere, îmbrăciându mai multe obiecte, (cum este ~), *faire* —, a uni mai multe posturi de socotă în registru.
- Accolage**, m. legarea viței.
- Accolé**, *éc*, adj. allăturat, unul lângă altul.
- Accolement**, m. uniune, legătură. Spațiul între alleă și fossate (între șosea și șanțuri).
- Accoler**, v. a. a îmbrăcia, lua în brație; a uni mai multe articole prin parintese, etc.; — *la vigne*, a lega vița de taraci; — *la botte à qui*, a săruta cui-va cisma cu supunere; a se înjeosi, se umili.
- Accolure**, f. legătura de care ne servim să legăm vița.
- Accomettre**, v. a. a înterrita unul după altul.
- Accommodable**, adj. acomodabile, care se poate învoi, concilia, vd. *accommoder*.
- Accommodage**, m. preparațiunea buccatorilor; rânduirea părului (*la perucher*).
- Accommodant**, *te*, adj. care se invoiesce, de caracteru facile, bun, blând. Comp. *complaisant*.
- Accommodation**, f. împăcare. Vd. *accommodement*.
- Accommodé**, *ée*, adj. potrivit, accommodat; ca *sust.* avut, bogat.
- Accommodement**, m. învointă, împăcare (între persoane diverse), mijloc de împăcare. Comp. *accord*.
- Accommoder**, v. a. a da commoditate; a potrivi; a împăca. *Bien* —, a tracta bine și ironică a maltrata. *S'* —, a se potrivi, se împăca.
- Accompagnage**, m. t. amestec de fire de mătase printre altele.
- Accompagnateur**, *trice*, însoțitoriu, care însoțește cu vocea se cu instrumentul.
- Accompagnement**, m. însoțimint, însoțire cu vocea se cu instrumentul; *fig.* ceea ce este accessoriu, secundariu, servește drept ornament.

Accompagner, v. a. însoți, petrece pe altul ca să faci onoare. *Mus.* a însoți pe altul cu vocea, cu un instrument.

Accompli, *ie. adj.* deplin, perfect, complet, desăvârșit, împlinit.

Accomplir, v. a. a îndeplini, termina complet, săvârși.

Accomplissement, *m.* împlinire, execuțiune întregă.

Accon, *m.* speșă de luntre mică lată. [*nant.*]

Accoquant, vd. *Acoqui-*

Accoquier, vd. *Acoquier*.

Accord, *m.* acord, învoiaș, conformitate de simțiminte, de opini, potrivire între mai multe lucruri. *Tomber d'—*, a se învoi într'ua opinie, judeca în același mod cași altul. *Mus.* acord, concordanță.

Accordable, *adj.* accordabil, care se poate accorda.

Accordailles, *f. pl.* reuniune de familie, adunaș, ca să prepere un contract de căsătorie

Accordant, *te, adj. mus.* care se acordă; potrivit.

Accordé, *é, m. f.* dat, acordat, promiss; logodit.

Accordéon, *m.* acordeon, un mic instrument muzical cu clape.

Accorder, v. a. a accorda, potrivi (în mus.). A permite, concede, învoi, concilia, împăca.

Accordeur, *m.* cellă ce acordă instrumente de muzică, pianuri etc., acordator.

Accorder, *m.* furculișă, in-

strument pentru acordat.

Accorer, v. a. t. a propti uă nave, uă corabiă, în construcțiune.

Accores, *f. pl. t.* resămuri propte (pentru navi în construcțiune).

Accort, *te, adj. fam.* de spirit gentile, polit, politicos, delicat, *avisé et gracieux.*

Accortise, *f. fam.* politeșă.

Accostable, *adj.* de care se poate apropia cineva.

Accoster, v. a. *fam.* a se apropia de cineva pentru a-i vorbi, merge lângă, *aborder.*

Accotement, *m.* mal, spațiu coperit între șosea și fossat sau șanț.

Accoter, v. a. a resăma. *S'—*, a se resăma, *s'appuyer.*

Accotoir, *m.* proptea, resăm.

Accouchée, *f.* lăudă. [*re.*]

Accouchement, *n.* nașce-

Accoucher, v. n. a nașce, face un copil, v. a. a ajuta pe o femeie la nașce, a moși; fig. — *d'un projet*, ași face un proiect, un plan.

Accoucheur, *m. euse, f.* cellă ce practică arta de moșit, *accoucheuse*, moșă.

Accouder, v. *refl. s'—*, a se resăma pe cot, cu cotul.

Accoudoir, *m.* lucru unde se resămă cineva cu cotul.

Accoulines, *m. pl.* nomoli de fluviu, de riu.

Accouple, *f.* uniune de căini.

Accouplement, *m.* împărechire (pentru animale).

Accoupler, v. a. a împerechiia, a dispune (animali) prin perechiă; *fig.* a uni, înrudi. S'—, a se uni.

Accourcir, v. a. a scurta, s'—, a se scurta. *Les jours s'accourcissent*, zilele se scurtează.

Accourcissement, *m.* scurtare, breviar, micșiorare, diminuțiune de întindere.

Accourir, v. n. (j'accours j'accourrai, accourant), a alerga la, către. Se conjugă cu *être*, seú cu *avoir*: j'ai accouru, *séú* je suis accouru.

Accoutrement, *m.* costumul întreg, costum risibil, de risu.

Accouter, v. a. a pune costum, haine pe corpul cuiva; a găti cu haine de risu.

Accoutumance, *f.* obicinuință. *Comp. habitude.*

Accoutumer, v. a. și *n.* a obicinui, deprinde. A avé deprindere sé. *Accoutumé, ée*, de obicei, obicinuit, *habitué*.

Accouvé, *éé. adj.* care stă tot-deuna lângă sobă, leneș, *patresseur, fainéant.*

Accouver, v. a. a începe să ciocnescă (pentru puț).

Accréditer, v. a. a acreditar, pune în credit; a autorisa.

Accroc, *m.* (*pron. accro*), dispicătură, spintecare; *fig.* pedică, dificultate.

Accrocher, v. a. a suspinde, atârna, de un cârlig; a opri prin obstacol, prin pedică; a întârziia.

Accroire, v. n. (usitat) numai la infinitiv și pre-

cessă de *faire*), *faire accroire*, a face să se creadă, da credemintă. *En faire*—, a înșela. *S'en faire*—, a se fâli, esagera meritul seú propriu.

Accroissement, *m.* creștere, adaussă, mărire.

Accroître, v. a. a crește, adăugi, mări, (j'accrois, j'accrus, j'accroîtrai, accroissant, accru). S'—, a crește, se mări, se adăugi.

Accroupir, (*s'*) v. *refl.* a se stringe, piti, ședé pe călcăie.

Accroupissement, *masc.* stringere, pitire.

Accrue, *f.* creșterea locului, adaussă de moșiă, fiind-că s'a retrassă apele.

Accueil, *m.* primire, recepțiune.

Accueillant, *te, adj.* priimitoriu, care face o primire plăcută, benevolu.

Accueillir, (j'accueille, j'accueillerai, accueille) v. a. a priimi, bine seú rău; fi politu către. *Comp. agréer.*

Accul, *m.* locu strimtu, de unde nu pôte eși cine-va.

Acculer, v. a. a împinge unu omu, un animale, acolo, de unde nu se mai pôte retrage, a strimtora, restringe.

Accumulateur, *m. trice*, *f.* acumulatoru, cellu ce grămădesce.

Accumulation, *f.* acumulațiune, grămădire.

Accumuler, v. a. a acumula, grămădi, s'—, a se îmulți.

Accusable, *adj.* accusabile, de acusat, vinovat.

Accusateur, *m. trice*, f. accusatoru, pitoru.

Accusatif, *m. gram.* accusativu. [pirá.

Accusation, f. acusațiune,
Accusatoire, *adj.* accusatoriu, care coprinde uá acusațiune.

Accusé, *éc, adj.* accusatú, invinovátitú, piritú.

Accusé, *éc, m.* și f. accusatú, vinovatú. *Les accusés*, acusații, cei ce sunt în acusațiune. *Accusé de réception*, dovadá de priimire.

Accuser, v. a. a accusa, invinováti, — *réception*, a declara cá a priimitú ceva; — *faux*, a inșiința falsú. In pict. a face să se simță părțile accoperite, s. e. ósele, carnea. [de arendatú.

Acens, *m.* pámintú censuale,

Acencement, *m.* arendare.

Acenser, a arenda. [capú.

Acéphale, *adj.* acefalú, lárá

A ce que, *conj.* pentru cá, precum, după cum. *A ce qu'on dit*, cum se dice, cum se aude.

Acérain, *adj.* ca oțelulú.

Acerbe, *adj. s.* acerbú, iute, aspru, amarú; *fig.* severú.

Acerbité, f. iuțime, asprime.

Acérer, v. a. a ascuti, oțeli.

Acescence, f. t. dispoșițiune spre acidú, acrelá.

Acescent, *ente, adj. t.* acritú.

Acétabule, *m.* acetablu, sticlúță cu acidú.

Acétate, *m.* acetatú, sare din acidú aceticú cu uá base.

Acéteux, *euse, adj.* acetosú, ca oțelulú, acru.

Acétique, *adj. t.* aceticu, conținindú acidú de oetú: *acide*—, acidú acetitú, acidú care face basa oțelulú.

Acétite, *m.* acetitú, sare din acidú aceticú.

Achade, f. speciá de lopatá pentru viá, *p. us.*

Achalander, v. a. *fam.* a procura, adduce mușterii; *S'*—, a căștiga mușterii. *achalandage*, *m.* mușterii.

Acharné, *éc, adj.* incruntatú, cruntú, crudú, multú iritatú.

Acharnement, *m.* incruntare, multá violință seú furóre, mare crușime, animositate excesivá.

Acharner, v. a. a intér-rita, escita. *S'*—, a se infurja, incrunta, (*à eqh.*), se necáji multú; se applica excesivú.

Achat, *m.* cumpárare: cea ce s'a cumpáratú, târguelá.

Ache, f. érbá cá pátrunjelulú, de unú verde frumosú.

Achée, f. un verme.

Acheminé, *éc, adj. t.* pućinú depártatú, în drumú, în cale.

Acheminement, *m. fig.* cale, mijlocu pentru ceva, preparațiune, pregátire. (cu prep. *e. us* seú *à*).

Acheminer, v. a. a pune pe drumú. *S'*—, a pleca, se îndrepta spre; *fig.* a ajunge la scopú.

Achéron, *m.* Acherontele, fluviiú allú infernulú.

Acheter, v. a. a cumpára, *fig.* a corrupe, mituí. *S'*—, a se lássa să fiá cumpáratú, a fi venale. Conjug. j'achète, j'achetais, j'achéterai.

- Acheteur**, *m. euse*, f. cumpărătorul, cellu ce cumpără.
- Achevaler**, *v. n* a ocupa ambele ținuri (despre trupe). *p. as.*
- Achévé**, *éc, adj.* terminatū, finitū, isprăvitū.
- Achèvement**, *m.* terminațiune, sfârșire, perfecțiune.
- Achever**, *v. a.* a fini, termina, face completū, isprăvi. Conjug. ca *acheter*.
- Achevoir**, *m.* locu său laboratoriu, unde se dă unū lucrū ultima perfecțiune.
- Achille**, *m. t.* mare cartilagine (sgirciu) pe talpă, *lendon d'—*.
- Acchillée**, *f.* achileă, milefoliu, uă plantă corimbiferă.
- Achoppement**, *m.* ceea ce face să cadă; *fig. pierre d'—*, ocasiune de a căde, pedică neprevăzută.
- Achopper**, *v. n.* (conjug. cu *avoir*), a lovi cu piciorul mergindū, vd. *trébucher*.
- Achores**, *m. pl.* unū morbu, boală, de copii.
- Achromatique**, *adj. t.* acromaticū, fără amestecū de culori străine, fără culore.
- Achromatisme**, *m.* acromatismū, lipsă de culori în imaginea obiectului.
- Achthéographie**, *f.* descrițiunea greutăților.
- Aciculaire**, *adj. t.* în formă de acū.
- Acide**, *m. t.* acidū acrelă.
- Acide**, *adj.* acru, oțetosū
- Acidité**, *f.* acrime, iuțime
- Acidule**, *adj.* acriși: riu: *caule acidules*, fântâne acre.
- Aciduler**, *v. a.* a acri puținū.
- Acier**, *m.* oțelū: *fig.* sabiă, — *de Damas* său *damassiné*, oțelū damascinatū (bătindū în vinătū), — *fondū*, oțelū topitū; *puddlé*, oțelū puddlatū, curățitū. *Acierage*, oțelire.
- Acierer**, *v. a.* a oțeli.
- Acierie**, *f.* manufactură de oțelū, lucraturū oțelului.
- Acine**, *f. t.* acină, bobū de strugure.
- Acmastique**, *adj. t.* acmasticū, inflamatoriu.
- Acmé**, *m. med.* cellū maī înaltū gradū alū unei boale.
- Acologie**, *f.* acologiă, terapeutică.
- Acolyte**, *m. t.* acolitū, paracisiariū: *fam.* vd. *compagnon*.
- Acompte**, *m.* a conto, plată din socotelă, *Si àcompte*.
- Aconit**, *m.* aconitū, uă plantă veninosă. Pl. *des aconits*.
- Acoquant**, *te. adj. fam.* care nărăvesce, nărăvitoriū.
- Acoquiner**, *v. a.* a nărăvi, face să prindă obiceiuri. S'—, a se nărăvi.
- Acore**, *f.* trestia.
- Acorie**, *f.* fōme escensivă.
- Acotylédone**, *adj.* său *acotylédoné, éc, bot.* fără coliledonū, cum sunt bureții.
- À-coup**, *m.* mișcare întrepruptă. Pl. *des à coups*.
- Acousmate**, *m.* acusmatū. Armonia de voci său de instrumente, ce se presupune a se auzi în aerū, în cerū.
- Acoustique**, *f.* acustică, partea fiziceī, care tractedă despre sunete: *adj.* care servește a produce sunete.
- Acque**, *f.* luntre lată.

Acquéreur, *m.* cellu ce câștigă, cumpără.

Acquérir, *v. a.* a câștiga, a căpeta prin cumpărare.

Acquêt, *m.* acquisit, avere câștigată în timpul căsătoriei, și care cade în comunitate.

Acquiescement, *m.* învointă. Comp. *adhésion*.

Acquiescer, *v. n.* a cede, consimți, a se învoi, a aproba. Comp. *consentir*.

Acquis, *m.* cumoscințe câștigate, ceea ce se câștigă prin silința proprie, prin esperiință.

Acquisitif, *ve, adj.* câștigat prin deprindere, prin obicinuință.

Acquisition, *f.* câștigare, câștig, accisițiune.

Acquit, *m.* citanță, plată. *Par —, pour —*, plătit. *Par manière d' —*, cu neglijință. *Acquit à caution*, autorisațiune ca să circule o marfă, plătind vama la destinațiune mai târziu.

Acquittement, *m.* plată.

Acquitter, *v. a.* a plăti, libera de datoriă; *fig.* a esse-cuta, implini, săvirși.

Acre, *f.* acru, măsură pentru pământ, stinjină.

Acre, *adj.* acru; *fig.* neplăcut.

Acreté, *f.* acrime.

Acrimie, *f.* acrime; *fig.* veemînță, amarăciune.

Acrimonieux, *euse, adj.* acru; veeminte.

Acrobate, *m.* acrobat, jucător pe funie.

Acrocome, *m.* cellu ce are părul lung.

Acromion, *m. t.* acromiū, înălțimea umerilor, partea superioare a spinării.

Acronique, *adj.* acronic. Se dice de răsăritul unei stele cându Sorele appune.

Acrostiche, *m. t.* acrostich, mică buccată de versuri.

Acrotères, *m. pl. t.* acrotér, scaunel de picioare.

Acte, *m.* act; totu ce face cine-va sîu pôte face: parte a unei buccate teatrale. Pl. acte, decisiuni ale autorității.

Actéoniser, *v. a. fam.* a supune un băba ũa-î pune corne (fiindcă Diana a schimbatu pe păstoru Actéon în cerb).

Acteur, *m. trice*, *f.* actor, cellu ce ia parte la un eveniment, cellu ce joca într'ua buccată teatrale.

Actif, *ve, adj.* activ, muncitor, *gram. verbe —*, verb activ, opp. *verbe passif*. *L —*, activul.

Action, *m.* acțiune, faptă; sumă de care este cine-va creditor, sumă depusă într'ua societate de comerț. *Action de grâce*, recunoscință, mulțumire.

Actionnable, *adj.* care pôte fi, care trebuie, acționat.

Actionnaire, *m.* acționari, possessor de acțiuni într'ua societate commerciale.

Actionné, *éé, adj.* acționat, ocupat, cu afaceri, cu trebă.

Actionner, *v. a.* a acționa, a intenta cui-va ua acțiune judiciară, a lă duce înaintea tribunalului, trage în judecată, face process.

Actionniste, m. acționistă, deținător de acțiuni.

Activant, *te, part. adj.* activante, care dă activitate, pune în mișcare.

Activement, adv. cu activitate, cu silință; *gram.* în sensul activ, opp. *passivement*.

Activer, v. a. a activa, pune în activitate, în mișcare, în mergere, imprimă o viață impulsivă, iuți, grăbi.

Activité, f. activitate, putere de a lucra, muncă. *fig.* silință, viuiciune; *sphère d'—*, cercul de activitate; *être en—de service*, a fi în serviciu activ.

Actrice, f. actrice, (vech. vd. *acteur*).

Actuaire, m. *nav.* nave de luptă.

Actualité, f. actualitate, stare prezintă, ceea-ce oferă interes actual, timpul prezintă. (*neol.*)

Actuel, *elle, adj.* actual, prezintă, de acum, din timpul de față, efectiv.

Actuellement, adv. în prezintă, în epoca de astăzi, efectiv, acum. *présentement*.

Acubitoire, m. acu bitoriu (*unde e culca*), sala de mâncare la cei vechi.

Acudia, m. unu scarabeu american.

Acuité, f. acuitate, ascuțime.

Aculé, *é, adj.* aculat, care poartă un acu, precum albina.

Aculéiforme, adj. aculeiforme, în formă de ace.

Acuminé, *é, adj. bot.* acuminat, cu vârful ascuțit, și *acuminé, euse*.

Acuponcteur, m. *chirurg.* acupunsor, operator de acupunsură, vd. *urm.*

Acuponcture, f. și *acuponcture*, acupunsură, impungere cu acul (în *chirurg.*).

Acut, *te, adj.* acut, ascuțit; *gram.* cu accentul acut sau închis: *geom.* ascuțit, cu vîrf.

Acutangle, adj. vd. *urm.*

Acutangulaire, *acutangulé, é, adj.* și *acutanguleux*, *euse*, adj. cu unghiuri acute, ascuțite (în *geom.*).

Acyisis, f. *med.* nefertilitate.

Ad, *prep. lat.* pentru, la, lângă. Intră în compoziția multor vorbe.

Adage, m. adagiu, proverb.

Adagio, adv. *mus.* încet.

Adaimonie, f. *med.* neliniște, agitație.

Adalide, m. adalid, comisar de rebeli în Spania.

Adamantin, *inc, minér.* de țaria diamantului, în forma diamantului.

Adamique, adj. *terre—*, pământ adamic, nomol spumos al mării. [mit.]

Adamien, m. s. *adamite*, ada-

Adane, m. adello, adeno, unu pește din riul Padu.

Adanne, f. măsură americană (jumet. drachună).

Adansonie, f. adansonie, specie de arbure.

Adaptation, f. adaptație, potrivire, *neol.*

Adapter, v. a. a adapta, potrivi, s'—, a se potrivi. *Le couvercle s'— bien au vase*, capacul se potrivește bine cu vasul.

Adar, m. februară în Ebrei.

Adarce, spuma săcată și înțărâtă a apeii marine.

Adarme, m. pondă în Argentina.

Adatais, m. muselină indiană.

Adargue, m. cimitiră Maurică.

Addiction, f. jur. addicțiune, adjudicațiune de bunuri.

Additif, *ire*, adj. additivă, de adaussă, de adunată.

Addition, f. adăugire, addicțiune, adunare (*arithm.*).

Additionnel, *elle*, adj. adaussă, de adăugire: *impôt*—, imposită suplimentare.

Additionner, v. a. a aduna, face adunarea; *arithm.*, adăugi, numera la un loc, lângă altele, face ună totale.

Adducteur, m. *muscle*, muschiul care mișcă spre interior.

Adductif, *ire*, adj. internante, care produce mișcarea spre interior, în întru.

Adduction, f. adducțiune, mișcarea atractivă a muschilor spre interior, în întru.

Adelphie, adj. *bot.* adelfă, cu staminele lipite împreună.

Adélobranche, m. speciă de animale.

Adélopode, m. animale fără picioare vizibile.

Adelphie, f. *bot.* astupatulă, lipitura staminelor între ele.

Adémonie, f. și *adaimonie*, neliniște, agitațiune, supărare.

Ademption, f. jur. ademțiune, revocarea unui legat, unei donațiuni.

Adénalgie, f. *med.* durere la glandule. [*re.*]

Adénanthère, m. ună arbust.

Adénite, f. *med.* adenită, inflătura glandulelor.

Adénographie, f. *anat.* descrițiunea glandulelor.

Adénoïde, adj. *anat.* în forma glandulei. Comp. *glanduleux*.

Adénologie, f. *med.* adenologiă, studiul glandulelor.

Adénos, m. materie de lână arabică, speciă de caftan.

Adénotomie, f. adenotomiă, dissecțiunea glandulelor.

Adent, m. tăiatură (dintată) în lemn, etc.

Adenter, v. a. a uni prin tăiaturi imbuccate între dinsele.

Adéphage, m. adefagă, lacună.

Adéphagie, f. fomie nesăturată. Comp. *faim canine, acorie, boutlinie*.

Adepte, m. adeptă, inițiat, primit la misterele unei secte, doctrine, științe, la un proiect decisă, admissă. Alchimistă.

Adéquat, *te*, adj. *scolast.* potrivită lucrului: întregă, deplină, perfectă, completă. *Idée adéquate*, idee, reprezentațiune completă, deplină.

Adeuillé, *ée*, adj. p. u. în doliu.

Adextré, *ée*, adj. asședat la dreapta pe armărie, pe însemne.

Adherence, f. aderință, uniune intimă, strinsă; adesiune. *attachement*.

Adhérent, *te*, adj. aderinte strinsă unită, legat intimă, *attaché à*; părționă (partisană).

Adhérer, v. n. a aderi, consimți, se uni, ține de, se învoii; — *à un parti*, a ține strinsă de ună partitū.

Adhésif, *ire*, adj. adesivū, care se lipesce de pele. *Emplâtre* —, blasturū adesivū.

Adhésion, f. adesiune, legătură strinsă, consintimintū, învoire, juncțiune, uniune.

Ad hoc, *lat.* adhoc, pentru acēsta, speciale, *expressément*. Însemnă în franceza că este aplicatū la unū lucru. — *Tuteur ad-hoc*, tutorū actualē.

Ad hominem, *lat.* ad hominem, către omū. Esprime ceea ce se îndreptă speciale persōne. *Argument* —, argumentū care se dirrige speciale persōne. Cui vorbimū.

Ad honores, *lat.* pentru onōre; *titre* —, titulare, fără retribuțiune, *conseiller* —, consiliariū onorificū; *travailleur* —, a lucra pentru onōre, fără plată.

Adiante, m. *bot.* adiantū, genū de feregă.

Adiaphane, adj. adiafanū, netransparinte.

Adiaphore, adj. nici bunū nici rău, indiferinte; *sust. m.* spirtū de tartru. La pl. *adiaphores*, lucruri întrepuse, medianți. *Adiaphorie*, f. indiferință. [moderatū.

Adiaphoriste, m. Luteranū

Adieu, interj. adieu (cu *D-deu!*! Remăneți ferici, sănătoși! (*mar.*) *adieu-ra!*! atentiune! — *mes espérances*, speranțele mele sunt perdute! — *panier, redouanges sont*

faites, lucrul s'a făcutū apă; s'a perdutū.

Adimian, m. tulipă de amarantū cu vârgi roșie.

Adipeux, *euse*, adj. adiposū, grassū, cu grăssime.

Adipocire, f. albū de balenă, untură de pește. Comp. *blanc de baleine*.

Adipsie, f. *med.* lipsă de sete.

Adirato, *ital. mus.* cu mânia.

Adirer, v. a. *jur.* a perde, rătăci (încurca între altele).

Adiscal, *le, bot.* adiscalē, fără discū, *sans disque*.

Adition, f. primirea unei eredități. Comp. *acceptation*.

Adive, m. miculū șiacalū (animal africanū).

Adjacent, *le, adj.* adjacinte, contiguū, allăturatū, apropiatū, care stă lingă altulū.

Adjectif, m. *gram.* adjectivū; — *ire*, adj. care ține de adjectivū.

Adjection, f. adjecțiune, adaussū, allăturare, uniune, legătură.

Adjectivement, *adj.* adjectivale, că unū adjectivū, în sensulū adjectivulū.

Adjoindre, v. a. a uni lingă, adăugi, allătura la; s'—, a se uni cu, se adăugi la, se associa.

Adjoint, m. și *adj.* adjuntū, allăturatū altuia, ajutătorū, suplininte. *L'* —, suplinitorū de primariū. *Les adjoints*, circumstanțele secundarie.

Adjonctif, m. gr. adiunctivū, propozițiune între altele, vorbă adaussă, că se de espresioni mai multă vigore.

Adjonction, f. adiuncțiune, uniune lingă altulă, adausă.

Adjudant, m. adjutante, (aghiotantă); — *de place, major de place*, majorulă piecei.

Adjudicataire, m. *jur.* adjudicatariu, care a primită prin judecată, prin licitațiune, ceva.

Adjudicatif, *ive, adj. jur.* adjudicativă, de adjudicațiune.

Adjudication, f. adjudicațiune, recunoscere, dare prin sentință judiciariă; — *au rabais*, dare la cellă ce preținde mai puțină. Vd. și *urm.*

Adjuger, v. a. a adjuca, atribui prin autoritatea justiției, da prin judecată, prin vindare publică, lăssa că se posedă cellă ce offeresce mai multă; *s'—, fam.* a și aroga, atribui iusu-și.

Adjuration, f. descântare, formulă de esorcismă, de descântare.

Adjurer, v. a. a jura solemne, indenma în numele lui Dumnezeu; ruga cu multă insistință, cu stăruință.

Adjuteur, m. ajutoră, ajutoră'oră, allăturată lingă altulă intr'ua funcțiune. Altădată oficiariu, care ajută pe cestorulă palatului sacru.

Adjuvant, *ante.* adj. ajutătoriu, care ajută.

Adlibitum, adv. (lat.) după plăcere.

Admettre, v. a. a admite, recunoscere, primi prin favore; — *pour vérité*, a primi ca adevărată; — *au compte, un compte*, a recunoscere uă socotelă că bună, corectă; —

les raisons, a admite moti-vele, causele. Comp. *agréer*,
Adminicule, m. adminiclu, începută de probă (*jurispr.*) răsăină, ceea ce ajută la uă demustrațiune, la uă dovadă; *med.* remedie sussiliari.

Administrateur, m. *trice*, f. administratoră, cărmuitoră.

Administratif, *ive, adj.* administrativă, de administrațiune, relativă la cărmuire, la guvernulă Statului.

Administration, f. administrațiune, conducerea afaceriloră (publice), guvernă. cărmuire; — *des preuves*, adducerea dovediloră, probeloră, — *des témoins*, adducerea marturiloră.

Administrativement, *adv.* administrativă, conforme cu administrațiunea, pe cale, prin mijloce administrative.

Administré, m. funcționariu administrativă subordinată.

Administré, ée, adj. administrată, condusă, cărmuită.

Administrer, v. a. administra, governa, conduce, cărmui; — *la justice*, a conduce justiția; — *des preuves*, a arrăta dovedă. *S'—*, a lua.

Admirable, adj. admirabile, de mirare, minunată.

Admirablement, *adv.* de mirare, în modă admirabile, minunată, frumosă de admirată.

Admirateur, m. *trice*, f. admiratoră, cellă ce admiră.

Admiratif, *ive, adj.* admirativă, care esprime admirațiune; gran. *point—*, punctă de mirare, de esclamațiune.

Admiration, f. admirațiune, mirare; obiectul admirațiunii, *ravi eu—, transporté d'—*, răpitu, atrassu de admirațiune, *ou tient à ses vœux les admirations*, cine-va ține la vechile sèle amoruri.

Admirer, v. a. a admira (ceva), considera cu plăcere, cu mirare, se mira de, privi (ceva) cu extraordinariu; *je vous admire de parler ainsi*, me miru de Dumnia-ta cu vorbești astu-felú. *S'—*, a fi multumitu de sineși.

Admis, se, part. perf. de la *admettre*, admissu, priimutu.

Admissibilité, f. priimire. Calitatea lucrului admissibile sên de priimitu.

Admissible, adj. admissibile, de priimitu, valabile, bunu.

Admission, f. admissiune, priimire.

Admittatur, lat. (se se priimescă), biletu de admissiune, de capacitate, pentru un ordin ecclésiastică.

Admodiateur, admodier, vl. *amodiater, amodier*.

Admonété, m. admonitu, cellu cê a priimitu un admonitiune, *avis, avertissement*, imputatiuni, dojênă, pentru ceva.

Admonètement, m. admonitiune, consiliu, povață, ca sê nu mai face ceva cê a făcutu.

Admonéter, v. a. (mai usitatú *admonester*) a admoni, face admonitiune. Vd. *Réprimander*.

Admonéteur, m. *trice*, f. și *admoniteur*, admonitoru, povățitoru, îndemnătoru.

Admoniteur, m. vd. urm.

Admonitif, *ive, adj.* admonitivu, povățitoru, de povață.

Admonition, f. admonitiune, consiliu, povață, îndemnu. Comp. *avis, avertissement, réprimande*.

Adné, *éc, adj. bot.* crescutu lingă, allăturatu, de aproape.

Adnexion, f. vd. *Annexion*.

Adnotation, vd. *Annotation*.

Adoler, v. a. (vech.) a plânge.

Adolescence, f. adolescintă, etate fragetă, tineretă.

Adolescent, m. —*te, f.* și *adj.* adolescinte, tineru, adultu. [ni.

Adolorer, v. a. *rech*, a măch-

Adombration, f. bot. adumbratiune, monografiă.

Adonai, m. nume ebreicu allu lu Dumnezeu.

Adonide, f. florea adonide.

Adonien, adj. și *adonique*, adonicu. Versu la cei vechi, de unu dactilu și unu spond.

Adonies, adoniennes, f. pl. sêrbătorea lu Adonide.

Adonis, m. *mitol.* Adonide; *fig.* jume frumosu, care se îngrijesce, face pe frumosulu.

Adoniser, v. a. a găti cu afectatiune, *s'—*, a se găti prê multu, încâtu devine risibile.

Adoniste, m. *bot.* adonistu, cellu cê culege erbe, grădinariu botanicu.

Adonné, *éc, part. adj.* datu șpecial, applicatu, la.

Adonner, v. refl. *s'adonner*, —, a trece lingă, se allătura de, se da cu pasiune, se ap-

plica multă la, se dedă, ține cu ardere la: *passer chez-moi, si votre chemin s'y adonne*, treceți pe la mine, decă vă este în cale; *ce chien s'est adonné à moi*, acestă căne a venită după mine (cu mine); *s'—à une personne*, a visita desă uă persónă, *s'—à l'étude*, a se consacra la studiū, *s'—à un lieu*, a visita des unū locū; v. n. a deveni favorabile.

Adoptable, *adj.* adoptabile, care se pôte adopta.

Adoptant, *m. e, f. jur.* adoptante, cellū ce adopteală. La fem. *adoptante*, mamă adoptivă.

Adopter, *v. a.* a adopta, priimi că fiū, lua între copii sēi; *fig.* a priimi, alege, săntiona, *j'adopte votre opinion*, priimescū opiniunea d-vostre.

Adoptif, *ive, adj.* adoptivū, adoptatū, priimitū în rândulū copiilorū sēi, luatū că fiū. *Père —*, sēū *père par adoption*, tată adoptivū.

Adoption, *f.* adopțiune, priimire între copii sēi. *Etude d'—*, studiū de predilecțiune, *patrie d'—*, patriă adoptată.

Adorable, *adj.* adorabile, la care trebue să ne închinămū; demnū de respectū și amōre absolută, multă amabile.

Adorateur, *m. trice,* *f.* adoratorū, onoratorū și iubitorū în modū extraordinariū.

Adoratif, *ive, adj.* adorativū, care semnifică adorațiune.

Adoration, *f.* adorațiune, închinăciune; respectū și cnōre extremă. *être en—devant qn.* à onora pe cuv. foarte multū.

Adoré, *ée, part. adj.* adoratū, multū onoratū și iubitū.

Adorer, *v. a.* a adora, da cultulū cuvenitū, se închina la; a onora și iuli cu pasiune.

Ados, *m. grădin*, pământū înălțatū oblicū, în pōvirișū, pentru că plantele să tiă espuse la sōre.

Adossé, *part. adj.* resămatū inderetū de altulū; *colonne adossée*, columnă (stîlpū) alăturatū de mură, de zidū.

Adossement, *m.* resămū inderetulū altuia. Vd. *urm.*

Adosser, *v. a.* a resama, propti, cu spatele, de ceva, *s'—*, a se resama cu spatele, (*contre qch.*).

Adot, *m. chem.* apă de oțelū.

Adouber, *v. a. mar.* a repara, uă corabie (*un vaisseau*); a attinge uă figură, fāra s'ō jōce (la joculū de șah, șame).

Adouci, *m.* politură, lustru cē se dă la oglinde, metale, prin frecare; substanța care lū produce.

Adoucir, *v. a.* a îndulci, îmblândi, face mai mōle, *fig.* a ușura, calma, liniși: *mas*, a domoli, lăssa încetū: — *la voix*, a modera vocea; *t.* a poli, da lustru: — *les épingles*, a da lustru acel rū cu gămăliă; — *des glaces*, a poli (șlefui) sticla oglindei. — *L'acier*, a muia oțelulū; — *la fonte*, a răci încetū ferulū topitū, — *des couleurs*, a amestica vāpsele, culorī. *S'—* a se d moli, deveni mai ușiorū, mai mōle: *le temps s'adoucit*, timpulū se îndulceșce, devine mai mōle.

Adoucissage, m. politură ce se dă metalelor, vd. *prec.*

Adoucissant, *te*, *adj.* îndulcitoriu, vd. *calmant*.

Adoucissement, m. vd. *soulagement*.

Adoucisseur, m. politor, cellă ce dă lustru, polesece, metalele, etc.

Adoué, *é*, *adj.* vinăt. împerechiată (despre poturnici).

Ad patres, *lat.* (adică *lângă părinții săi*), *être*—, a fi repausată, murit, *aller* —, a muri. [căpșiume.

Adrachne, f. rădăcină de

Adragant, *adj.* și *adragante*, *gomme adragante*, gumă de adragante.

Adraste, f. adrassă, mătasă de Levante.

Adrassine, f. mătăse foarte fină, de Levante.

Ad rem, *lat.* (la lucru), potrivit pentru ceva. *Répondre*—, a răspunde categoric, energic.

Adrename, m. *aulername*, *aulernarcilame*. Una din cărțile sacre indiene, de care Bramini pretind că s'a perdut.

Adressant, *te*, *adj.* acela cui este îndreptată (adressată) o scrisoare etc.; *lettres patentes adressantes* &c. . . scrisori deschise îndreptate la . . .

Adresse, f. indicațiunea domiciliului (adressă); *fig.* fineță de spirit, dexteritate, abilitate, îndemănare, dibăciă, iscusință: *l'— sur une lettre*, numele persoanei cui se trimite o scrisoare, *rendre une lettre à son—*, a da o

scrisoare la locul ce este înscris pe dinsa: *cela est à notre—*, acesta se îndreptă (privesce) la noi, *tours d'—*, trăsuri de abilitate (șmecherii); *adresses de pinceau* (pict.) trăsuri puternice; *liver qch. par—*, a apuca ceva prin înșelăciune.

Adresser, v. a. a îndrepta, trimite (adressa),— *une lettre*, a îndrepta o scrisoare, (înscris pe dinsa numele persoanei, cui se trimite); *refl. s'—*, a se îndrepta, avé recurs, alerga la: — *le but*, a lovi ținta (ochită); *le chasseur adresse bien*, vânătorul țintesc (ochesc) bine; a veni la; —a concerne, se referi la, privi. [*concerner*]. *S'adresser mal*, a se îndrepta rău, nu urle trebur, a fi importun.

Adrogation, f. adopțiune, primire ca fiu (despre persoane cari nu mă stă sub puterea paternă).

Adroit, *te*, *adj.* abile, iscusit, destul, îndemănatic. Comp. *habile*.

Adroïtement, *adv.* cu abilitate, cu iscusință, *avec adresse*.

Aduire, v. a. (vech.), — *les pigeons*, a atrage porumbii.

Adulaire, m. t. adular, fed-spath năcrat.

Adulateur, m. *trice*, f. adulator, lingușitor înjeosit.

Adulatif, *ive*, *adj.* lingușitor.

Adulation, f. adulațiune, înjeosită lingușire, *basse flatlerie*.

Adulatoire, *adj.* adulatoriu, de lingușire, care lingușesc.

Aduler, v. a. a adula, linguși cu injeosire, *flatter bassement*.

Adulte, m. vd. *Adolescent*.

Adultérateur, m. falsificatoru, alteratoru.

Adultération, f. adulterațiune, falsificare (la farmacisti).

Adultère, *adj.* și s. adulteru; *fig.* adulteratu, falsificatu.

Adultérer, a adultera, altera, strica, falsifica. Comp. *frater*.

Adultérin, *ine, adj.* adulterinu, născutu în adulteru.

Aduste, *adj.* p. u. *med.* adustu, arsū, inflammatu.

Adustion, f. *med.* adustiune, a rindere, inflamațiune.

Advaitams, m. advaitams. Sectă filozofică în India, care crede că Dumnezeu este singuru constant, și lumea este nă simplă imagine fantastică.

Advalorem, adv. (*lat.*) după valoare, potrivit cu prețulu.

Advenir, vd. *Arriver*.

Adventice, *adj.* adventiciu, întâmplătoriu, nenaturale. Comp. *accidentel*. În *grăd.* crescutu fără cultură, fără sēmintă, sellaticu.

Adventif, *ive, adj. jur.* adventivū, care vine prin succesiune colaterale, câștigatu prin donațiune.

Adverbe, m. *gram.* adverbū.

Adverbial, *le, adj. gram.* adverbiale, lăutu că adverbū.

Adverbialement, *adv.* adverbialde, ca adverbū.

Adverbialiser, v. a. a face sē trecă în stare de adverbū.

Adverbialité, f. calitatea vorbeii considerate că adverbū.

Adversaire, m. adversariu, protivnicu, oppuninte.

Adversatif, *ive, adj.* adversativu, de opozițiune.

Adverse, *adj.* adversu, contrariu, opusiu. *Partie* —, partea adversă.

Adversité, f. adversitate, nenfericire, nenorocire.

Adynamie, f. lipsă de putere.

Adynamique, *adj.* adinamicu, fără putere; care slăbesce puterile.

Aémère, m. [*saînt* —] sântu care n'are sērbătore.

Aérage, m. aeratu, înnouire a aerulu, lassare sē între aerulu.

Aéré, *ée, adj.* aeratu, unde a intratu aeru, care este în aeru bunu.

Aérer, v. a. a aera, da aeru.

Aéricole, *adj.* aericolu, care trăiesce în aeru.

Aérien, *eune, adj.* aerianu, care este în aeru, ține de aeru.

Aérifère, *adj.* care conduce aerulu, *voie* —, vd. *larynx*.

Aériforme, *adj.* aeriforme de forma, de aparința aerulu.

Aérique, *adj.* aericu, pusū sub influința aerulu.

Aériser, v. a. *chem.* a aerisa, face subțire cum este aerulu.

Aérognoisie, f. aerognoșiă, cunoșcința naturii aerulu.

Aérographe, m. aerografu, scriitoru assupra aerulu.

Aérographie, f. aerografiă, tractatu, teoriă assupra aerulu.

Aérogaphique, *adj.* aerografică, de aerografiă, vd. *prec.*

Aérole, *f.* aerolă, pustulă inflată de aer.

Aérolithe, *m.* aerolit, piatră meteorică, piatră cădută din cer.

Aérologie, *f.* aerologie, tratat despre aer.

Aérologique, *adj.* aerologic, de *aérologie*.

Aéromancie, *f.* aeromantia, divinație (ghicire) prin mijlocul aerului.

Aéromancien, *enne, adj.* și *s.* divinator, ghicitor, după inspecțiunea, după privirea aerului.

Aéromètre, *m.* aerometru, instrument pentru măsura aerului.

Aérométrie, *f.* aerometriă, știință de a măsura aerul.

Aéronaute, *m.* aeronaut, care navigă cu aerostatul, cu balonul.

Aérophobe, *adv.* aerofob, fricos de aer.

Aérophobie, *f.* frică de aer.

Aérostaf, *m.* aerostat, balon. [*note.*]

Aérostateur, *m.* vd. *Aérostation*.

Aérostation, *f.* arta de a face și conduce aerostatele.

Aérostatique, *adj.* aerostatic, care ține de aerostat.

Aétite, *m.* piatră de cultură.

Affabilité, *f.* primire cu bună voință (facută cuiva).

Affable, *adj.* dulce și binevoitor, care vorbește cu toți.

Affabulation, *f.* morala unei fabule, unui apologă. *Comp. moralité.*

Affadir, *v. a.* a face desgustătoriu, cauza desgust, — *le cœur*, a aduce desgust.

Affadissement, *m.* desgust.

Affaiblir, *v. a.* a slăbi.

Affaiblissant, *ante, adj.* slăbitoriu, care slăbește, aduce slăbiciune.

Affainéantir, *v. a.* a face lenes.

Affaiblissement, *m.* slăbiciune, debilitate.

Affaire, *f.* afacere, treabă. *Avoir — à quelq'un*, a avea afaceri, să vorbească, cu cineva. *Avoir — de*, a avea trebuință de. *J'ai votre —*, am ce îți trebuie, *gens d' —*, oameni de afaceri. *Homme d' — s.*, agent (agentă). *Chargé d' — s.*, însărcinat de afaceri. *Faire —*, a încheia o afacere, un contract.

Affaire, *ée, adj.* ocupat cu afaceri.

Affaireux, *euse, adj.* cu multe afaceri. *Séu affaire, ée.*

Affaissement, *m.* slăbiciune, *accablement.*

Affaïsser, *v. a.* a slăbi, a face ca ceva să decadă.

Affaïtement, *m.* arta de a învăța (dresa) ireții, și *affaitage.*

Affaïter, *v. a.* a învăța (dresa) ireții; — *des peaux*, a tăbăci peiele.

Affaler, *v. a.* a lăsa în jeos (pânzile la corabii), *s' —*, a mege spre țerm.

Affamé, *ée, adj.* care are foamă, *fig.* avid, lacom.

Affamer, *v. a.* a priva de nutriment, cauza foamă.

Affanner, *v. a.* a osteni mult

Affanures, *f. pl.* graū bă-
tutū, scuturatū.

Affectation, *f.* affectațiune,
modū de a vorbi, a fi, a lucra,
care nu  e naturala.

Affect e, * e, adj.* affectat u.
Comp. *recherch e*.

Affecter, *v. a.* a afecta, a
căuta cu pr e mult  grijea; a
necăji, sup ra. *S'—*, a se af-
fecta, s i pune la inimă. *Il s'af-
fecte aisément*, s i pune totul 
la inimă.

Affectif, *ive, adj.* afectivă,
care mișcă spre amor .

Affection, *f.* afecțiune, iubi-
re; turburare în funcțiunile
fisice, suferință

Affectionn e, * e, adj.* afec-
ționat , mișat  spre a iubi.

Affectionner, *v. a.* a av 
afecțiune, iubire pentru, *s'—
  qch.* a se aplica la ceva
cu multă placere; *s'— qu.* a
c stiga iubirea cui-va.

Affectueusement, *adv.*
afectuos , cu iubire, în mod 
mișc tor , iubitor .

Affectueux, *euse, adj.* care
ar t  iubire, afectos , iubi-
toriu.

Affener, *v. a.* a da anima-
lilor  de m ncare, ca sust. este
affuage.

Aff rage, *m.*  npositi  judi-
ciariu.

Aff rente, *adj. t. part.—²*
parte afecinte, convenit .

Affermage, *m.* arendare.

Affermer, *v. a.* a arenda,
da cu arendă.

Affermir, *v. a.* a int ri, face
ferm .

Affermissement, *m.* in-
t rire.

Aff t e, * e, adj.* g tit , silit ,
c utat , affectat .

Aff terie, *f.* pr e mult  silen-
t  în vorbire s. al., affecta-
țiune.

Affeto, affetuoso, (*ital.*)
mus. cu expresiune afec-
tios , dulce.

Affichage, *m.* afișare.

Affiche, *m.* placat , anunț 
lipit  pe muri, pe strate.

Afficher, *v. a.* a lipi anun-
țuri pe strate *affișat*. *S'—*,
a se arăta, a se pune pr 
mult  în vedere.

Afficheur, *m.* distribuitor 
de placate (afișe).

Affid e, * e, adj.*  n care cine-
va are încredere. Ca sust. *m.*
aginte secret . [bur.]

Affier, *v. a.* a planta cu ar-

Affiler, *v. a.* a subțiri (un 
fir  de metal ), a ascuți.

Affileur, *m.* a-cuțitor .

Affiliation, *f.* asociacțiune
secret .

Affilier, *v. a.* a asocia în-
tr-un  mod  pe m inte.

Affiloir, *m.* p tra de ascuțit .

Affinage, *affinement m. t.*
lămurire, vd. *arm.*

Affiner, *v. a.* a face mai fină,
curați, purifica, l muri.

Affinerie, *f. t. de sucrel*,
laboratoriu unde se clarifică
sacharul .

Affineur, *m.* clarificat r ,
celu  e l murește sachar ,
metale s. al.

Affinit e, *f.* afinitate, rudeniă.

Affinoir, *m.* instrument  de
l murit  metale etc.

Affiquet, *m.* g țela, potri-
vela ( n sens  ironic ). Mai
multu la pl.

Affirmative, *f.* afirmativă, propozițiune prin care afirmăm ce-va.

Affirmation, *f.* afirmațiune, susținere cu tăria, *vd.* *affirmer*.

Affirmativement, *adv.* într'unu modu afirmativu.

Affirmer, *v. a.* a afirma, declara că unu lucru este adevăratu, assigura. [*verbe.*]

Affixe, *f.* literă adausă unei

Affleurage, *m. f.* limpeșirea pastei de chărtia.

Affleurer, *v. a.* a lipi, pune în nivelu, a alătura două corpurî în modu să nu fiă între dinsele niciuă parte mai sus decâtu alta.

Afflictif, *ve, adj.* care lovesce directu persôna.

Affliction, *f.* aflicțiune, întristare, necasă, măchuire.

Affligeant, *ante, adj.* întristătoriu, măchmătoriu.

Affligé, *ée, adj.* întristatü.

Affliger, *v. a.* a mărista, turmenta, supăra, măchmi. [*tr.*]

Affluence, *f.* mare abundan-

Affluent, *m.* afluinte, micu fluviu care se varsă în altulu.

Adj. —, *ente*, afluinte, care curge în altulu (pentru ape).

Affluer, *v. n.* a curge către; *fig.* a abunda, veni cu grămada, afflui.

Affoler, (*s'—*) *v. refl.* a se passiona (innebuni) pentru. *Aiguille affolée*, *f.* acü magnetatü care arrătă falsü.

Affolir, *v. n.* a innebuni (vech.)

Afforage, *m.* vamă, impositü pentru bënture,

Afforer, *v. a.* pune contribuțiune pentru vinu, *p. us.*

Affouage, *m.* lemnăritü. Dre, tulü de a lua din pădure lemnele necesarie pentru încălșitul familiei. *C. m. coupe affouragère.*

Affourche, *f. t.* *ancre d'—*, ancoră în formă de furculiță.

Affourcher, *v. a. mar.* a dispune funiile a doue ancore în formă de furculiță, ca se rețină corabia.

Affouragement, *m.* procurățiunea nutreșului.

Affourager, *v. a.* a strînge nutreșu, *s'—*, a-și face pr. viziune de nutrimentu pentru animașü.

Affranchi, *ie, adj.* liberatü, sloboditü, *m.* libertü, servü cui s'a datü libertatea.

Affranchir, *v. a.* a libera, desrobi, scuti de impozitele seü spesele portulu. *S'—*, a se libera.

Affranchissement, *m.* liberațiune, lăssare în libertate.

Affres, *f. pl.* mare frică. Usit. numai în *les affres de la mort*, terrorea morșii.

Affrètement, *m.* închiriațulu, chiria unei navî, corăbii.

Affréter, *v. a.* a da cu chiria unu nave, corăbiă.

Affréteur, *m.* închiriațorulü unei corăbie.

Affreusement, *adv.* în modu înfricoșiațorü, de speriatü.

Affreux, *cuse, adj.* înfricoșiațoriu, rău, urätü, de speriatü.

Affriander, *v. a.* a face lacumü; *fig.* a atrage, a momi.

Affricher, *v. a.* a lăssa se sté (țerrina), lăssa se se răcescă.

Affrioler, v. a. vd. *affriander*.

Affriter, v. a. a pune soba nouă în stare de a servi (ungând'o).

Affront, m. insultă, act de dispreț, injuriă.

Affrontailles, f. pl. limitele unui pământ, care e vecin cu altul, hotare.

Affronter, v. a. a infrunta, brava, ataca întrepid, nesocoti periclu. Comp. *braver*.

Affronterie, f. înșelăciune cutesante.

Affronteur, m. infruntătoriu, înșelătoru nerușinat.

Affublement, m. îmbrăccare de risă și fără gust.

Affubler, v. a. a îmbrăcca într'unu mod risibile, de risă; *fig.* a întorce în derisiune; *affublé de superstitions*, plin de superstițiun.

Affût, m. lafetă, buccată de lemn, pe care este pusă tunulu; *fig. être à l'—*, a asștepta momentul favorabile; *à l'— de*, la pândă pentru. [fetă.

Affûtage, m. punere pe lafetă.

Affûter, v. a. a pune pe lafetă (vd. *affût*); a ascuți unelte.

Affutiau, m. vd. *bagatelle*, *affiquet* (pop.).

Afin que, *afin de*, conj. pentru ca, *à l'effet de*.

A fortiori, adv. (lat.) a fortiori, cu atât mai mult.

Aga, m. agă.

Agaçant, *ante*, adj. strepătoriu, escitatoriu.

Agace, f. ciocă de păduri, vd. *pié*.

Agacement, m. iritațiune ușoriă, senzațiune neplăcută.

Agacer, v. a. a strepești dinții, a irita (gădila); *fig.* a importuna

Agacerie, f. vorbe, gesturi, prin cari căutam să atragemu atințiunea cuiva.

Agacin, m. bățatură, negă.

Agame, adj. bot. fără stamine.

Agape, f. ospetiu ce prini creștini făcea în comune.

Agancier, m. trandafiră sêlbatică.

Agaric, m. agarică, un fel de ciuperce sêd bureți.

Agasse, m. vd. *agace*.

Agate, f. agată, uă pêtă fină cum este carniolul.

Agatis, m. t. daună (pagubă) de animală.

Age, f. etate, vêrstă. *A la fleur de l'âge*, în florea etății; *il ne parait pas en âge*, nu arêtă de etatea sa, așa bêtrân.

Agé, ée, adj. în etate, bêtrân.

Agence, f. agință, agentură, conducerea affaceriloră altauia.

Agacement, m. abile ordinațiune și distincțiune, rânduelă, grupare.

Agencer, v. a. a potrivi bine, dispune, rândui. S'—, a se potrivi, a se găti.

Agenda, m. agenda, libretă, cârtică unde însemnêdă cineva ce are să facă.

Agenouiller, v. a. *faire*— a pune sê stea în genuchă, s'—, a ingenuchia.

Agenouilloir, m. perniță pentru genuchă.

- Agent**, *m.* aginte, cea ce face, operedă; cel ce implinesce afacerile altuia, geredă affaceri. [samă.]
- Agérat**, *m.* agerat, ună bal-
- Agglomérat**, *m.* aglomerat, agregatiune de minerale diverse. Și *conglomérat*.
- Agglomération**, *f.* grămădire, aglomerare.
- Agglomérer**, *v. a.* a aglomera, grămădi, s'—, a se grămădi.
- Agglutinant**, *ante, adj.* care apropiă, lipesc. Și *agglutinatif*.
- Agglutination**, *f.* lipire.
- Agglutiner**, *v. a.* a aglutina, lipi, unj părți divise, dispărute.
- Aggravant**, *ante, adj.* agravante, îngreunătoriu, care preface în mai rău; care măresce gravitatea unui delictă.
- Aggravation**, *f.* agravare, esasperatiune, schimbare în mai rău.
- Aggrave**, *m. t.* grea amenintare de escommuniatiune.
- Aggravé**, *ée, part.* făcută mai greu, mai rău, agravat.
- Aggraver**, *v. a.* a agrava, face mai greu; *fig.* a mări, face mai rău. S'—, a se agrava, a deveni mai greu, mai rău.
- Aggrédir**, *vd.* *Attaquer*.
- Aggrégat**, *vd.* *Agrégat*.
- Aggrégation**, *aggréger, vd.* *agrégation, agréger*.
- Agiau**, *m. t.* pupitrulă celloră ce poleescă pele. Și *agian*.
- Agile**, *adj.* agile, sprintenă, iute.
- Agilement**, *adj.* într'ună modă sprintenă, agile, iute.
- Agilité**, *f.* agilitate, ușurință în mișcări. *Comp. souplesse*.
- Agio**, *m.* agio, speculatiune asupra valorii variabilă a baniloră și efecteloră publice.
- Agiotage**, *m.* agiotagiă, comerțiă cu efectele publice.
- Agioter**, *v. a.* a face comerțiă cu bană seă cu bilete de bancă, cu comestibilă.
- Agioleur**, *m.* cellă ce face *agiotage*, *vd.* *vorba*.
- Agir**, *v. a.* a lucra, produce ună effectă. a urmări în justiță. *Il s'agit de*, este vorba despre.
- Agissant**, *ante, adj.* activă, care produce ună effectă.
- Agitateur**, *m.* agitatoră, turburătoră, perturbatoră.
- Agitation**, *f.* agitatiune, turburare, mișcare violinte.
- Agiter**, *v. a.* a agita, turbura; a discuta. S'—, a se agita, se mișca violinte, se disbate.
- Agnat**, *m.* agnat, consăngine, rudă din partea tatălui.
- Agnation**, *f.* consăngenitate, rudeniă despre tată.
- Agnatique**, *adj.* agnatic, relativ la rudeniă despre tată.
- Agneau**, *m.* melă.
- Agneler**, *v. n.* a nasce (de ouă)
- Agnelet**, *m.* melușelă.
- Agneline**, *adj. f.* *laine* — lână de melă tunsă ăntăia dată.
- Agnelins**, *m. pl.* pei de melă lână de melă.
- Agnel**, *m.* mică monnetă de aură franc. purtândă imaginea unui melă.
- Agnès**, *f. fig.* agnes, fătă în nocinte, cam simplă, naivă
- Agni**, *m.* deulă focului.

- Agnus**, *m.* figură de cêră bine-cuvîntată de papa, și care presintă unû melû: mică imagine de pietate (—*dei*). [tă.
- Agnus-castus**, *m.* uă plan-
- Agomphiace**, *f. med.* clătinatulû dințilorû.
- Agon**, *m.* agon, jocû de luptă la cei vechi.
- Agonie**, *f.* agoniă.
- Agonir**, *v. n.* a dice cui-va multe injurie (póp.).
- Agonisant**, *ante, adj.* care este în agoniă. [agoniă.
- Agoniser**, *v. n.* a fi în
- Agonistarque**, *m.* agonistarcû, președinte la *agon*, vd. *vorba*.
- Agonistique**, *f.* agonistică, artea de a se lupta la cei vechi.
- Agonothète**, *m.* agonotetû, judecătorû la *agon*, vd. *vorba*.
- Agoranome**, *m.* agoranomû, inspectorulû piecêi.
- Agrafe**, *f.* agrafû.
- Agrafe**, *v. a.* a agrafa, a prinde cu unû agrafû.
- Agraire**, *adj.* agrariû, relativû la împărțirea pămîntului. *Lois*—*s*, legi agrarie, cari avea de obiectû împărțirea pămîntului cuceritû (la cei vechi).
- Agrandir**, *v. a.* a mări, face mai putinte, mai întinsû.
- Agrandissement**, *m.* mărire, adăugire. Comp. *accroissement*.
- Agréable**, *adj.* plăcutû.
- Agréablement**, *adv.* într'unû modû, chipû, plăcutû.
- Agréé**, *adj. m.* apăratorû (avocatû) admissû sê vorbescă înaintea unûi tribunale de comnerciû.
- Agréer**, *v. a.* a priimi cu favore, a gëssi de bunû. *Agréer*, priimiți cu fericire; *v. n.* a plăcê *celu ne m'agrée pas*, acêsta nu mî place, *sa figure m'agrée*, figura sa mî place.
- Agréeur**, *m.* făcêtorû de cartaturi.
- Agrégat**, *m.* agregatû, uniune de mai multe eleminte.
- Agrégation**, *f.* asociațiune.
- Agrégé**, *m.* uniune: agregatû, invêțatorû academicû fără a fi professorû.
- Agréger**, *v. a.* a agrega, asocia, uni la unû corp: *fleurs agrégées*, flori de buquet.
- Agrément**, *m.* consimținint, cea ce place: *mus.* ornamentû, trill: *agréments*, grație; ornamente adausse unei haine.
- Agrener**, *v. a. mur.* a scôte prin pompe apă ce a pëtrunsû în corabiă.
- Agrès**, *m. pl. marin.* totû ce trebue la cartaturi.
- Agresseur**, *m.* agresorû, cellû ce atacă.
- Agressif**, *ive, adj.* agresivû, de offensă. de atacû.
- Agression**, *f.* agresiune, prima lovire, primulû atacû.
- Agreste**, *adj.* rusticû, țerănescû, agreste, fără cultură.
- Agrestie**, *f.* aparință selbatică a unei regiuni.
- Agricole**, *adj.* agricolû, aplicatû la agricultura.
- Agriculteur**, *m.* agricultorû, cultivatorû de pămîntû, plugariû.
- Agriculture**, *f.* agricultură, cultura câmpului, plugariû.

- Agrie**, f. t. speciă de impletitură.
- Agrier**, m. *ère*, f. plată pentru pământul dată în produse.
- Agriffer**, v. *refl.* (s'—), a se prinde cu ghiarele.
- Agrimensation**, f. agrimensură, măsura câmpului.
- Agrimenseur**, m. agrimensor, măsurătorul câmpului.
- Agriniste**, m. celulă ce împodobește mobilele.
- Agriophage**, *adj.* care se nutrește cu animale sălbatice.
- Agripaume**, f. speciă de erbă.
- Agripper**, v. a. *fam.* a lua cu aviditate, cu lăcomie.
- Agrolle**, f. ciocă neagră.
- Agrologie**, f. vd. *agronomie*.
- Agron**, m. *bot.* palmă cu ghimp.
- Agronome**, m. agronom, versat în artele agriculturii.
- Agronomie**, f. agronomie, știința, teoria agriculturii.
- Agrostide**, f. uă plantă gramineă.
- Agrouper**, vd. *Grouper*.
- Aguerrir**, v. a. a deprinde, obiceiului, cu resbelul. S'—, a se deda cu pericolele.
- Aguets**, m. *pl.* usitată numai în fraza: *être aux aguets, se tenir aux—*, a pândi. Comp. *écoutes*.
- Ah!** *interj.* ah!
- Ahan**, m. *fam.* muncă amară. *Suer d'—*, a se sili mult.
- Ahaner**, v. n. *fam.* a face uă muncă amară.
- Aheurtement**, m. *p. us.* obstinațiune, cerbicie, inată (incăpăținare).
- s' **Aheurter**, v. *refl.* a se obstina, încăpățina (*à qch.*).
- Ahi**, *intreij.* ah, of (esprime durerea).
- Ahuri**, *ie, adj.* turburat, neștiind încotro se apuce. Că *sust. m.* aceea care e turburată.
- Ahurir**, v. a. a turbura, zăpăci, a pune în stupefacțiune.
- Ai**, m. animale inerte (javră).
- Aiche**, m. seú *èche*, cea ce este pusă în undiță ca să atragă pescii.
- Aide**, f. ajutor, ajutoriu, *à l'—*, în, cu ajutoriu;—*major*, adiutante de regiment, medic de regim: *aide-de-camp*, oficiariu de stat major, allăturat unu generalu.
- Aideau**, m. t. totu ce servește de base.
- Aider**, v. a. a ajuta, assiste, s'—, a se servi (*de qch.*, cu ceva). Comp. *secourir, assister*.
- Aides**, f. *pl.* impositu pe bături: t. ajutoriu (la școlă de călăritu).
- Aie!** *interj.* vai! ah! (esprime durere). Și *aie*.
- Aieul**, m. *aieule*, f. moșiu, bunica. La mas. *pl. aieuls*.
- Aieux**, m. *pl.* strămoși, precesori. Comp. *ancêtres*.
- Aigade**, f. *mar.* proviziune de apă dulce. Și *aiguade*.
- Aigail**, m. t. uă petró prețioasă.
- Aigayer**, v. a. a spăla, *vech.*
- Aigle**, m. aceră, vultur, *fig.* bărbat de mari talente, spirit superior; aceră (pe armărie).
- Aiglon**, m. pui de vultur.
- Aigrôres**, f. *pl.* pete roșie pe spatele iretelu.

Aigre, *adj.* acru, *fig.* aspru, neplăcut. *Voic—*, voce pătundătoare, ascuțită; *lait—*, lapte acru. *Câ sust.* m. acrelă.

Aigre-de-cèdre, *m.* limonadă de cedrat.

Aigre-doux, *douce, adj.* amestecat cu dulce și acru, *fig.* cu maniere neplăcute.

Aigrefin, *m.* astuț (viclen), înșelător, pungaș. Specia de pește.

Aigret, *ette, adj.* acrișoriu.

Aigrement, *adv.* cu amărăciune.

Aigremoine, *f. bot.* agrimoniă.

Aigremore, *m. t.* pulbere de cărbune.

Aigret, *ette, adj.* acrișoriu. *Ca sust.* f. egretă, buchetu de penne la pelériă.

Aigreur, *f.* acrimă, *fig.* asprine.

Aigrir, *v. a.* a acri; *fig.* a amări, irita, necăji.

Aigu, uë, *adj.* ascuțit; *fig.* violente, excesiv; pătrunzător; *accent aigu*, accentu acut.

Aiguade, (*aigade*), *f. mar.* provisiune de apă dulce.

Aiguayer, (*ayayer*), *v. a.* a spăla, *vech.*

Aiguail, *m.* vd. *Aiguil*.

Aigue-marine, *f.* aquamarina, pătă prețioasă de culoarea mării.

Aiguière, *f.* cană pentru apă.

Aiguiérée, *f.* cană plină cu apă.

Aiguillade, *f.* măciucă ascuțită ca să împungă, îmboldire.

Aiguille, *f.* ac, — *aimantée*, ac magnetic; obelisc: minorar; — *de tête*, ac de cap.

Aiguillé, *cé, adj.* în forma acului.

Aiguillée, *f.* acia de cusuț.

Aiguiller, *v. a. chirurg.* a împunge cataracta dela ochiu.

Aiguillette, *f.* panglică pentru a prinde uă haină, și care pôte servi de ornamentu.

Aiguilleter, *v. a. p. us.* a șnurui.

Aiguilletier, *m.* făceturu de ace de prinsu.

Aiguilleur, *m.* cellu ce, la drumul de fer, întorce aculu, *l'aiguille*, cã se schimbe calea.

Aiguillon, *m.* vd. *aiguillade*.

Aiguillonner, *v. a.* a îmboldi.

Aiguisement, *m.* ascuțire.

Aiguiser, *v. a.* ascuți; escita.

Aiguiseur, *vd. Emouleur.*

Ail, *m.* (pl. *ails*), aliu, usturoiu.

Ailanthé, *m.* și *aylanthe*, specia de dudă japonesu. Mai multu se dice *vernis du Japon*.

Aile, *f.* aripă; *fig.* protecțiune.

Ailé, *cé, adj.* inaripatu.

Aileron, *m.* vortulu aripel; aripioră.

Aillade, *f.* mâncare făcută cu usturoiu.

Ailler, *m.* cuibă de potornice.

Ailleurs, *adv.* aiuré, în altă parte; *d'—*, de altă parte; *par—*, prin altă parte.

Âimable, *adj.* amabile, de iubit, bun, blând, plăcut.

Aimant, *m.* magnetu.

Aimantation, *f.* magnetatiune.

Aimanter, *v. a.* a magnetă; *s'—*, a se magnetă, câștiga proprietatea magnetulu.

Aimer, *v. a.* a iubi. *Aimer mieux*, a preferă, voi mai bine

- Aine**, f. parte a corpului uman, anus.
- Ainé**, *ée*, m. și f. ăntăiū-născutū, fiulū māi mare.
- Ainesse**, f. prioritate de nascere între frați și surori. Dreptulū, prerogativa, de cellū māi mare, de prinulū născut.
- Ains**, *conj.* p. *usit.* însă, ci.
- Ainsi**, *adv.* astūfelū; *conj.* prin urmare, așa *dér.* *ainsi que*, precum și. *Et ainsi du reste*, și așa māi departe.
- Air**, m. aerū. Aparință, mină; ariă, cāntecū. *coup d'—*, rematismū, *courant d'—*, curinte de aerū, *grand—*, distinsă, nobile ființă.
- Airain**, m. aramă. Comp. *bronze*.
- Aire**, f. ariă de treeratū. Cui-bulū acerei.
- Airée**, f. ariă plină cu snopi.
- Airelle**, f. speciă de căpșiuine.
- Airer**, v. n. a face cuibū (iretele).
- Ais**, m. scāndurā, șină.
- Aisance**, f. libertate de corpū sēu de spiritū, ușurintă, înlesnire, facilitate. fortună suficientă, destulă; commoditate.
- Aisceau**, vd. *aisseau*.
- Aise**, f. simțimintū de satisfacțiune, de plăcere, stare comodă, mulțumire, *être bien*, — a fi mulțumitū, veselū, *être à son—*, a fi cum i place. La pl. comoditățile vieței.
- Aisé**, *ée*, *adj.* care se face fără anevoință, ușorū, facile, lesne, naturale.
- Aisement**, m. cameră secretă.
- Aisément**, *ad.* într'unū modū facile, cu lesnire. *Sans gêne*.
- Aisseau**, m. mică sapă, teslă. Și *aissette*. f.
- Aisselier**, m. fășiă pentru a lega.
- Aisselle**, f. subțioră.
- Aissieu**, m. oissia, vd. *Essieu*.
- Aisson**, m. mică ancoră.
- Aitiologie**, vd. *Etiologie*.
- Ajonc**, m. arburelū spinos. Si *jonc marin*, *genêt épineux*.
- A jour**, *adv.* *être —*, a avé creditulū și debitulū înscrise în registre (*comerc.*). *Monter—*, a dispune uă pétră prețioasă astūfelū ca să fiă transparente.
- Ajouré**, *ée*, *adj.* intreruptū, dispărțitū (la armăr).
- Ajourné**, m. amānatū.
- Ajournement**, m. amānare, întârziare. [târziă, dilferi.
- Ajourner**, v. a. a amāna, în-
- Ajoutage**, m. t. adausșū.
- Ajoutée**, f. t. liniă prelungită.
- Ajouter**, v. a. a adăugi, pune māi multū, amplifica.
- Ajoutoir**, m. sēu *ajutoir*, tubū (tévă) adausșū la tubulū unei fântāne (cișmele).
- Ajustage**, m. potrivire, lămurire, cāntărire, a monnetelorū.
- Ajustement**, m. potrivělă, paratură, gătelă.
- Ajuster**, v. a. a face justū, potrivit; appropia; concilia.
- Ajusteur**, m. cellū cē curăță, potrivește monnete, balanțe; cellū cē adună și unesce bucățile unei machine.
- Ajustoir**, m. balanția de cumpănitū și potrivitū monnete.
- Ajoutage**, m. vd. *Ajoutoir*.
- Akologie**, f. tractatū farmaceuticū, de spiçeriă.
- Alabastrique**, f. alabastrică,

arta de a face alabastru artificiale. [falsă].

Alabastrite, f. alabastru

Alaise, f. scândură adaussă la alta.

Alambic, m. aparatul pentru distilațiune. *Passer une affaire à l'—*, a cerceta bine uă afiăcere. [subtiliser.

Alambiquer, vd. *raffiner*,

Alambiqueur, m. cellul ce voiesce sē caute prē multe subțirități sēu tinețe.

Alan, m. speciă de căne mare.

Alandier, m. gura focariului asședatū la bazea cuptorului.

Alanguir, v. a și n. a face, a fi lăngedū, mōle. *S'—*, a perde energia, puterile.

Alanguissement, m. stare de lăngedelă, de moliciune.

Alarguer, v. n. *mar.* a eși în largulū mării.

Alarmant, e adj. care speria, produce emoțiune, nelinisce.

Alarme, f. strigătū, chiāmare la arme: nelinisce, temere.

Alarmer, v. a. a alarma, chiāma la arme, speria, respāndi sgomote carī neliniscescū.

Alarmiste, m. cellul cē resipescē sgomote de nalinisce.

Alaterne, m. vd. *Nerprun*.

Albâtre, m. alabastru, pētră de natura marmurii, însă fragile și trānsparinte.

Albatros, m. uă passere de pradă.

Alberge, f. speciă de persică.

Albergeage, m. contractul de inchiriare pe lungă durată, și care pōte merge pānē la 99 anni (*bail emphythēotique*).

Albergeois, m. nunații āntiū *bonhommes*, sectari din secl. XII.

Albergier, m. unū persicū.

Albinisme, m. albinismū, afecțiune sēu anomalīă caracterisatā prin albēta pelii și pērului.

Albinos, adj. affectatū de albinismū, vd. *prec*.

Albique, f. vd. *Graie*.

Albugine, ēe, ad. anat. albugineă. Se dice de unele membrane albe.

Albugineux, euse, adj. albuginosū, formatū de fibra albugineă.

Albugo, f. med. albugine, pētă la ochiū, norū pe ochiū.

Album, m. album, culessū de desemnū sēu de musică.

Albumine, f. albumină. albușiū de ouū.

Albumineux, euse, adj. albuminosū, care conține albușiū de ouū.

Alcade, m. alcadū, magistratū în Spania.

Alcaïque, adj. alcaicū, speciă de versū anticū.

Alcalescence, f. chem. alcalescintā, starea unei substanțe care devine alcalină.

Alcalescent, e, adj. alcalescinte, care conține alcalii.

Alcali, m. chem. alcali, plantă marină, care produce soda; produsul salinū de alcali redusū în pulbere, *alcali volatil*, anonicū: *alcalis fixes*, potassă, sodă et c.

Alcaligène, m. și adj. alcaligenū, care produce al'alii.

Alcalin, e, adj. alcalinū, de alcali.

Alcaliniser, v. a. a da unei substanțe proprietăți alcaline.

Alcalinité, f. proprietate alcalină.

Alcalisation, f. reducere, prefacere, în alcali.

Alcaliser, v. a. a face alcalin.

Alcaloïde, m. *chem.* alcaloid, estrasă din o substanță organică putindă să neutralizeze acidul.

Alcantara, m. alcantara, ordine militară în Spania.

Alcarazas, m. vas spanic pentru răcită apă.

Alcée, f. alceă, nălbă sălbatică.

Alchimie, f. alchimie, chimia evului mediu, care se ocupă să transforme metalele.

Alchimille, f. alchimilă vulgară, oă plantă. [miă.]

Alchimique, *adj.* de alchimie.

Alchimiste, m. alchimist, care eserează alchimia.

Alcide, m. alcidă, nume lui Ercule; *fig.* omă forte robust.

Alcool, m. alcoolă, spirită de vină.

Alcoolique, *adj.* alcoolică.

Alcoolisation, f. amestecă de alcoolă cu altă lichidă.

Alcooliser, v. a. a amesteca alcoolă cu ună altă lichidă.

Alcoolomètre, m. *alcoolo-*
mètre, istrum. pentru a cunoșce cantitatea de alcoolă.

Alcoran, m. (maă bine *Coran*)
alcoran, coran.

Alcôve, f. locă, infundată într-oă cameră, că se pună patul. [marină.]

Alcyon, m. alcionă, rindunică

Alcyonien, *enne*, *adj.* de alcione.

Alcyonite, m. alcione fosilă.

Alderman, m. alderman, oficiară municipală în Anglia.

Ale, seă *aile*. f. (pron. e—l') bere anglă fără ameă.

Aléatoire, *adj.* aleatoriu, care depinde de ună evenimentă necertă, nesigură.

Aléatoirement, *adv.* necertă, nesigură.

Alêne, f. sulă.

Alêné, *éc*, *adj.* cu vârfă, terminată în ascuțit.

Alênier, m. făcătoră de sule.

Alénois, *adj. m.* *cresson*—, vară de grădină.

Alentour, *adv.* și *à l'entour*, împrejură, în vecinătate, *aux environs*.

Alentours, m. *pl.* locuri din împrejură, vecine; vecină.

Alépine, f. alepină, materiă de mătase și lână.

Alérion, m. speciă de rindunică neagră.

Alerte, *adj.* alertă, vigilentă, viuă. atintivă; m. frică viuă.

Aléser, v. a. a mări interiorul unui cilindru, unei țeve, a găuri maă multă.—*les monnaies*, a potrive marginile monneteloră.

Alésoir, m. instrument pentru a lărgi interiorul unui tubă.

Alester, *alester*, *vd.* *Alléger*.

Alésure, f. meială care cade, cândă se lărgesce interiorul unui tubă, *vd.* *aléser*.

Alette, f. *archit.* asședarea petreloră, pentru moră.

Aleu, *vd.* *alleu*. [prăsilă.]

Alevin, *alevinage*, m. pescă de

Aleviner, v. a.—*un étang*, a implé ună eleșteă cu pescă adduși din altă parte.

Alevinier, *m.* eleșteu pentru pesci adduși.

Alexandrin, *adj. vers—*, versu alessandrinu, versu francesu compus de 12 silabe.

Alexipharmaque, *ale.citè-re, adj.* alessiteru, oppuninte veninului, otravei, medicamentu contra otravei Comp. *antidote*.

Alazan, *ane, adj.* murgu, roșiü-galbinu (pentru calu).

Alèze, *f.* cersëü indouitu in mai multe pentru bolnavi.

Alézer, etc. vd. *Aléser*, etc.

Alfane, *f.* epä arabicä.

Alfange, *f.* speciä de läptuca.

Aflenic, *m.* alfenicu, sacharu albü de orđu.

Alfénide, *m.* alfenidü, argintü nemțescü. Și *argent alemnand*

Alfier, *m. fam.* ștergariü.

Alfos, *m. t.* maculä, pëtä a pelii.

Algalie, *f. t.* sondä de suflätü.

Alganon, *m.* lanțu ce pörtä servii, condemnații dela galere.

Algarade, *f. fam.* insultä de-uädäta, fără motivü : milit. incursiune, atacü, eșire.

Algarot, *m. t.* pulbere de pușcă pentru a sparge.

Algazel, *f.* căprieorä sëlbaticä.

Algèbre, *f.* algebrä [arabä.

Algébrique, *adj.* algebricü

Algébriser, *v. n. fam.* a se ocupa cu algebra.

Algébriste, *m.* algebristü, versatü in cunoscute de algebra.

Algide, *adj. med.* algidü, care face sã se simțä multü frigü.

Algorithmé, *m.* algoritmü, socotelä cu numere.

Alguazil, *m.* alguazil, aginte de poliția spanicü. [plantä.

Algue, *f.* algä, erbä de mare.uä

Alibi, *m. jurispr.* alibi, presințä in altü locü, decätü acella unde s'a commisü crimele seu delictulü (*lat.* in altä parte).

Alibiforain, *m. fam.* frivol (zadarnicü) refugiu, fugä ; - scusä rea, nepotrivitä (*rech*).

Aliboron, *m.* onü stupidü, nerodü și ignorante.

Aliboufier, *m. bot.* storace, smirnü.

Alica, *m.* speciä de tãrițe.

Alichon, *m. t.* aripa unei röte de morä.

Alidade, *f. t.* alidadä, liniä mobile ca sã mësore unghiurile; lineale dioptricü.

Aliénable, *adj.* care se pöte vinde, instreina, aliena, instreinabile.

Aliénation, *f.* vinđere ; alterațione, demințä, neluniä.

Aliéné, *ee, m. f.* alienatü, nebunü.

Aliéner, *v. a.* a instreina, vinde, altera ; — *l'esprit*, a innebuni spiritulü.

Alignement, *m.* liniat, aliniare, așezäre in liniä dréptä.

Aligner, *v. a.* a alinia, rändui pe aceia—și liniä. S'—, a se așezä in liniä dréptä.

Alignoir, *m.* uneltä a petrarilorü.

Aliment *m.* aliment, de măn-care, hranä. *Aliments*, alimente, întreținere, nutrițione.

Alimentaire, *adj.* alimentariü, hränitoriü, care hränesc

Alimentation, *f.* alimentațione, hränire.

Alimenter, v. a. a alimenta, da aliment, hrăni.

Alimenteux, *euse*; *adj.* a. conținind substanțe alimentare.

Alinéa, *m.* aliniat, începutul unui paragraf, ceea ce se face dela capul liniei.

Alinger, v. a. a procura (cuiva) rufăria (*linge*).

Aliptique, f. aliptică, arta de îmbălsămat.

Aliquante, f. *adj.* *partie* —, aliantă, parte, număr, care nu se coprinde esactă în altul, *deux est partie — de trois*, două este partea aliantă a lui trei.

Aliquote, *adj.* *partie aliquote*, parte alicotă, conținută de câte-va ori esact.

Alité ée, *adj.* stând pe pat, bolnav

Aliter, v. a. a face se stea la pat, bolnav. *S'—*, a deveni bolnav.

Alivrer, v. a. a măsura succesiv câte-nă livră și a le pune apoi la un loc.

Alize, f. d. *alise*, speciă de căpșune. Arburelul este *alizier* seŭ *alisier*.

Alizés, *adj. m. pl.* *vents* —, vânturi alizee, tropice.

Alizier, *m.* vd. *alize*.

Alkali, etc., vd. *Alc.*

Alkermès, *m.* succu de cărmis.

Allah, *m.* allah, nume dat lui D-deŭ la Turci.

Allaise, f. nisip grămădit în mijlocul gârlei.

Allaitement, *m.* allăptare.

A'laiter, v. a. a allăpta.

Allanguir, *v.a.* a slăbi mult.

Allant, *ante*, *adj.* cu plăcere

șamblă mult; *allants et venants*, trecători (pe stradă), *passants*; *fig.* activ, muncitor.

Alléchement, *m.* mănecare pusă spre a atrage (d. es. *passeri*). S'a invecit.

Allécher, v. a. a atrage prin mănecare seŭ prin plăcere.

Allée, f. alleă, cale între arburii, seŭ între muri, trecere strimă.

Allégateur, *m.* cellu ce face uă *allégation*, vd. urm.

Allégation, f. citațiunea unei autorități, unui fapt, asserțiune.

Allège, f. t. mică nave de sarcine, de încărcat; *arch.* mur de răsăm.

Allégeance, f. ușiurare; *serment d'—*, jurămint de supunere către rege la Angli.

Allégement, *m.* ușiurare, ușiurintă.

Alléger, *b. a.* a ușiura (de uă greutate); *fig.* a diminui, micșora, face mai ușoriu, calma.

Allégérir, v. a. a învăța unu calu se mergă ușoriu. Și *allégir*.

Allégir, *v.a.* a micșora în totu sensul face, mai subțire, strimă

Allégorie, f. alegoriă, ficțiune; fabulă.

Allégorique, *adj.* alegoric. *Allégoriquement*, *adv.* prin alegoriă.

Allégoriser, v. a. a traduce în alegoriă, seŭ a esplica alegoriele.

Allégoriser, *m.* esplicator prin alegorie.

Allégoriste, *m.* esplicator de alegorie.

Allègre, *adj.* dispusă, veselă.

Allègrement, *adv.* într'ună modă veselă, cu letiță.

Allègresse, *f.* letiță, veselie.

Allegro, *adv. mus.* allegro, cu viuiciune. *Pl. des allegros.*

Allèguer, *v. a.* a cita uă autoritate, ună fapt. uă lege etc.

Alléluia, *m.* alleluia.

Allemand, *unde. adj.* germană. *Querelle*—, certyă fără pricină.

Allemande, *f.* speciă de danț.

Aller, *v. n.* a merge, — *par terre*, — *par eau*, pe uscată, pe mare: — *à cheval*. — *à pied*, călare, pe jeosă, *par le bateau à vapeur*, cu vaporulă, — *aux renseignements*, a căuta informațiuni; — *en découverte* (milit. à face recunoscery *se laisser*, — a nu face nicăuă oppunere; — *voir*, a visita; *On y va*, îndată, vină numai decâtă; *au pis-aller*, în casulă cellă măi rău. *S'en* —; a se duce, a despăré, *allons-nous en*, aidemă de aici.

Alléser, *v. a.* a mări calibrul.

Allésoir, *vd.* *Alésoir*.

Allésure, *vd.* *Alésure*.

Alléu, *m.* alendă, avere ereditariă, moșiă. *Si franc alleu*.

Alliacé, *ée, adj.* aliaceu, că usturoiul, cu miros de ustur.

Alliage, *m.* amesticiu prin soluțiune (topire) fără merc.

Alliaire, *f.* fôie de usturoiă.

Alliance, *f.* alianță, legătură, uniune prin contractă. — *de mots*, uniune de vorbe, ce pară a se aschde reciprocă, spre es. *il aspire à descendre*.

Allié, *ée part. și adj.* aliată unită, confederată.

Allier, *v. a.* a alia, pune în legătură, amestica, uni.

Alligator, *m.* nume sciințifică al reptileloră numite în comune *crocodiles*.

Allitération, *f.* repetițiunea acelor'ăși vorbe seă silabe.

Allobroge, *m.* vechiă poporă galică; *fig.* omă grossolană.

Allocation, *allocatiune*, sumă accordată pentru uă cheltuělă.

Allocution, *f.* allocuțiune, discursulă unui capă către subordinați seă. Discurs repede.

Allodial, *ale, adj. t.* allodi de, liberă de imposită, de dajdiă.

Allodialité, *f.* scutire de dajd.

Allonge, *f.* buccată adausă.

Allongement, *m.* lungire, adausă în lungime.

Allonger, *v. a.* a lungi; *fig.* a întârziă, întinde înainte.

Allonyme, *m.* allonimă, autoră care se servece cu numele altuia.

Allopathie, *vd.* *homéopathie*.

Allouable, *adj. t.* valabile, cu valóre (în drepturi).

Alloué, *m.* calfă.

Allouer, *v. a.* a alloca, a face valabile (măi alesă în socotele), approba, invoi, uă spesă.

Alluchon, *m. t.* dinte lu rôtă de móră, de machină.

Alluder, *v. a.* a face allusiune

Allumer, *v. a.* a aprinde, *fig.* a escita *S.* —, a se aprinde.

Allumette, *f.* chibrită.

Allumeur, *m.* aprindătoră de lampe.

Allure, *f.* mersă, modă de a merge, conducerea unei persoane într'ună afacere. *Allures*, la *pl.* urmele vinatului.

Allusion, *f. retor*, allusiune, (cându se dice uă vorbă ca să se înțelégă altă ceva).

Alluvial, *e adj. pr. dussū prin alluvion* (vd vb). Și *alluvien, enne*.

Alluvion, *f. t.* alluviune, creștere de pământ prin depozitulă ce lassă apa.

Almageste, *m.* almagestū, culesū de observațiunī astronomice făcute de cei vechi.

Almanach, *m. s. almanach*, (arab), almanacū calendariū.

Almandine, *f.* almandina, pētră prețioasă că rubinulū.

Almicanturat, *almicanturata*, *m. t.* almicantarat.

Aloès, *m.* aloe, unū arbure resinosū.

Alogie, *f.* alogiă, nepotrivelă.

Alodie, *f. t.* funiă de âmblatū pe dinsa.

Aloi, *m.* titlu legale allū aurulū și argintulū.

Alomancie, *f.* divinațiune prin sare.

Alonge, *alongement, alonger*, vd. *allon*...

Alongeresse, *f.* gănganiă.

Alopécie, *f.* alopeciă, căderea părulū, pleșuvelă.

Alors, *adv.* atunci, — *que*, când, *alors comme alors*, atunci se va avisa.

Alôse, *f.* alsū, unū peșce.

Alouchi, *m.* speciă de gumi.

Aloue, *f.* vech. vd. urm.

Alouette, *f.* alauda, ciocirliă.

Alourder, *v. n.* a căde greū.

Alourdir, *v. a.* a face greū;

a face stupid (neghiobū), *s.* —, a deveni greū, se îngreuna.

Alouvi, *e, adj.* avindū uă mare fōne.

Aloyage, *m.* legarea, amesticulū metalelorū,

Aloyau, *m.* buceată de vacă tăiată d'alungulū spinării.

Aloyer, *v. a. t.* a lega, alia metale. [riă.

Alpaga, *m.* alpaca, uă mate-

Alpargate, *alpargaste*, *m.* mănūșă de papură.

Alpêtre, *adj.* alpestre, din munții Alpi (plantă).

Alphabēt, *m.* alfabetū.

Alphabétique, *adj.* alfabeticū.

Alphabétiquement, *adj.* alfabeticū, după ordinea alfabetulū.

Alphange, *m.* speciă de salată roșiă.

Alpin, *ine*, *adj. bot.* care crește pe munții înalți.

Alpion, *alpion*, *m. t.* urechiă în uă carte (la unele jocuri de norocū. [narī.

Alpiste, *m.* sēmăntă de ca-

Alquifoux, *m.* minerale de plumbū sulfuratū pentru a smălta vasele de pământ ordinarie.

Alsne, *f.* speciă de plantă.

Alte, vd. *Halte*.

Altérable, *adj.* alterabile, schimbătorii, possibile de a se altera, schimba.

Altérant, *ante*, *adj.* care strică, adduce sete.

Altérant, *m.* alterante, medicamentū care correge sucurile stricate.

Altératif, *ive*, *adj.* care pōte produce uă schimbare.

Altération, *f.* alterațiune, schimbare în mai rău.

Altercas, *m. altercation*, *f.* cērtă, dispută, contestațiune.

- Alteré, eé, adj.** schimbată, alterat, falsificat.
- Altérer, v. a.** a altera, schimba în rău, falsifica; a cauza sete.
- Alternat, m.** dreptă de schimbă.
- Alternatif, ive, adj.** alternativă, care vine cândă unulă cândă altulă, successivă.
- Alternative, f.** alternativă, alegere între două lucruri.
- Alternativement, adv.** alternativă, pe rândă.
- Alterne, adj.** alternă, pusă cândă unulă cândă altulă.
- Alternér, v. a.** a alterna, schimba cândă unulă cândă altulă pe rândă.
- Altésse, f.** înălțime (titlu de onoare dată principiloră).
- Althée, f.** altea, plantă malvacea.
- Altier, ère, adj.** măndru, trufașă, falnică. Comp. *hautain*.
- Altièrément, adv.** într'ună modă măndru, *p. us.*
- Altimétrie, f.** artea de a măsura înălțimile. Pl. *Des altos*.
- Alto, m.** *mus.* alto, violă, violină mare.
- Aluco, m.** speciă de cucuvaiă
- Alude, f.** pelă văpsită pentru legatū cărți.
- Aludel, m.** t. vassă pentru sublimațiune.
- Aluine, vd.** *Absinthe*.
- Alumelle, f.** *p. us.* lamă de cuțit, de sabiă.
- Alumine, f.** alumină, argilă curată, baza alumelui.
- Alumineux, euse, adj.** aluminosă, conținind alume (țeperigă).
- Alun, m.** alume, țeperigă, sare compusă de sulfat de alumină, sulfat de potasă și apă.
- Alunage, m** muiare în alume.
- Aluner, v. a.** a muia în alume, în țeperigă.
- Aluneux, euse, adj.** care conține alume.
- Alunier, m.** depusă (drojdiă) de alume.
- Alunière, f.** lucru făcută din alume. [vd. *arm.*]
- Alvéolaire, adj.** alveolariă,
- Alvéole, f.** albioră, mică celulă, unde albinele depună mierea loră. Cavitate unde sunt crescuți dinți.
- Alvie, m.** *arbr.* un arbore ca cedrulă.
- Alvin, ine, adj.** t. alvină. care ține de stomac.
- Amabilité, f.** amabilitate, amenitate, blândetă, caracterulă unei persone de iubită.
- Amadis, m.** omă curajosă: speciă de mănucă (diumătate cătă brațulă).
- Amadote, f.** speciă de fructă.
- Amadou, m** burete combustibile. [re cu mână.
- Amadouement, f.** mângăie-
- Amadouér, v. a.** a mângăia (cu mână), indulci, atrage.
- Amaigrir, v. a.** a slăbi, face slabă (ună individă), a consuma; a deveni slabă.—*une churpente.* a face lemnulă mai subțire (archit).
- Amaigrissement, m.** slăbiciune (la faciă, corpă, pentru persone).
- s' Amaladir, v. refl.** a se crede bolnavă. [mestică.
- Amalgamation, f.** t. am-

Amalgame, *m.* amalgam, *vd.* *urm.* amesteciu rău ordinar.

Amalgamer, *v. a.* a amalgama (uni mercuru cu alte metale); a amesteca lucruri diferite, deosebite.

Amande, *f.* migdală; mezul sămburelui; — *lissée*, migdală săchărată; — *en coque*, migdală cu caje; *amandes à la praline*, migdale prăjite.

Amandé, *m.* lapte de migdale.

Amandier, *m.* migdală.

Amant, *ante, adj.* amant, iubitor, care iubesc pasionat.

Amarante, *amarante, f.* amarantă, flăcă roșie velută; de culoră ca amaranta.

Amaranthine, *f.* lăcă de amarantă.

Amarelle, *f.* *vd.* *Guigue*.

Amariner, *v. a. t.* a ocupa cu propriile sële trupe uă corabiă, navă, lăută de la inemicu. A deprinde cu marea.

Amarque, *f. t.* papură.

Amarrage, *m. t.* aruncarea ancorei; funiă mare de ancoră.

Amarre, *f. t.* funiă de nave, de corabiă; *amarres*, *pl.* carturii miche.

Amarrer, *v. a. t.* a lega cu *amarre*. *Vd.* vorba.

Amaryllis, *f. bit.* speciă de narcisă. [madă.

Amas, *m.* adunătură, gră-

Amasser, *v. a.* a grămădi. *S'* —, a se grămădi.

Amassette, *f. pict.* talerulu pentru culorii, pentru văpsele.

Amateur, *m.* amatoru, care are gustu pentru ceva, dile-tante; fem. *amatrice*.

Amatir, *v. a. t.* a lassa mat, fără lustru (aurulu).

Amatrice, *vd.* *amateur*.

Amaurose, *f. t.* anaurose, cataractă neăă, orbělă. Și *goutte sereine*.

Amazone, *f.* amazonă, uă ginte de femee mitologice; *fig.* femă euragiôsă. Vestimintulu unei femei care călăresce.

Ambages, *f. pl.* *ambage*, amesteciu de vorbe, circumlocuțiune.

Ambassade, *f.* sarcina ambadorulu; deputățiune la unu suveranu, misiune dată de unu principe.

Ambassadeur, *m.* ambadoru, trâmă în ambasadă.

Ambassadrice, *f.* consôrtea, nevasta, ambadorulu.

Ambe, *f.* ambă, două numere luate impreună la loteriă.

Ambesas, *m.* doui ași, toți ași.

Ambi, *m. t.* instrumentu pentru a pune la locu membrele.

Ambiant, *ante, adj.* ambiante, care este circulă im-pregiură.

Ambidextre, *adj.* ambidestru, care se servesc egale cu amindouă mânele.

Ambigu, *uă adj.* ambiguu, cu două sensuri.

Ambigu, *m.* prăndu unde suntă înăncări reci și calde, leguini și tocături; *fig.* amesteciu.

Ambiguité, *f.* defectu de claritate într'unu discursu.

Ambigument, *adv.* ambiguu, în modu necertu, cu două sensuri.

Ambitieuxement, *adv.* prin ambițiune în modu ambițiosu.

Ambitieux, *euse* *adj.* ambițiosu, *fig.* pretințiosu, *recherché*.

Ambition, *f.* ambițiune, dorință de onoare, de gloriă, pretințiune excesivă.

Ambitionner, *v. a.* a căuta cu ardore, dori particulare.

Amble, *m.* mersulă calului cându redică successivă cele două picioare din aceeași parte. [*amble*, vd. vorba.

Ambler, *v. n. vech.* a merge

Ambleur, *m.* învățătoru de caș inferioru.

Amblygone, *adj. t.* cu anghieri obtuse. *Comp. obstusangle.*

Amblyopie, *f.* ambliopiă, obscuritate a vederii.

Ambon, *m.* choru bisericesc.

Amboutir, *amboutissoir*, vd. *Emboutir*, *emboutissoir*.

Ambrant, *ante, adj.* care miröse a ambru, a chichlibar.

Ambre, *m.* ambru; *jaune*, seü *succin*, chichlibaru, *succinü*.—*gris*, *ch.* cenușiü.

Ambré, *ée, adj.* parfumatü, cu chichlibar de culörea succinului. [*imitatü*.

Ambrédiade, *f.* chichlibaru

Ambrer, *v. a.* a parfuma cu ambru, cu chichlibaru.

Ambresin, *ine, adj.* că chichlibarulü.

Ambrette, *f.* flöre ale cui seminte aü mirosü de ambru.

Ambrosie, *ambrosie*, *f.* ambrosiă, mâncarea deilorü.

Ambrosien, *ienne, adj.* de ambrosiă. Se dice mai mult despre cântulü ambrosianü, *chant ambrosien*, atribuitü *S-tului* Ambrosiü.

Ambulance, *f.* ambulanză, servit pentru vulnerați, raniți care merge in urina trupeii.

Ambulant, *ante, adj.* ambulante, care nu e stabile, merge intr'unu locü și altulu. [*bile*.

Ambulatoire, *adj.* varia-

Ame, *f.* anima, sufletü, *(öme)* *d'un canon*, țeva tunulu.

Amé, *adj.*—*et féal* (in stilü de cancelariă) iubit credincios.

Amélanhier, *m.* un arbure.

Améléon, *m.* vinü de mere in Normandia.

Amélioration, *f.* ameliorațiune, imbunătățire.

Améliorer, *v. a.* a imbunătăți.

Améliorissement, *m. p. us.* vd. *Amélioration*.

Amen, *interj.* aminü, iă adeveratü. *Dire—*, a consinți.

Aménage, *m.* cărratü, plată pentru cărratü.

Aménagement, *m.* economiă, rezervă de lemne (in pădure).

Aménager, *v. a.* a regula tăiatulü lemnelorü in pădure.

Amendable, *adj.* corrigibile.

Amende, *f.* pedepsă cu banü; *faire—honorable*, a cere in publicü iertare.

Amendement, *m.* ameliorațiune: modificațiune intr'un proiect de lege vd. și *engrais*.

Amender, *v. a.* a corrige, face mai bun, amenda s'—, a se corrige.

Amené, *m. t.* ordine de aducere (la judecată).

Amener, *v. a.* a aduce cu sine, a duce către; *fig.* a atrage la simțimentulü seü.

Mandat d'—, mandatü de adducere.

Aménité, f. amenitate, dulceta, simțimintă plăcută, *agrément*.

Amenuiser, v. a. a poli cu rindea, da la rindea, a subțiri.

Amer, *ève*, *adj.* amară; penibil e.

Amèrement, *adv.* amară, durerosă, penibilă, cu amărăciune.

Amertume, f. amărăciune.

Amesurer, v. a. a reduce la adevărată valoare.

Améthyste, m. ametistă, uă pētră prețioasă.

Ameublement, m. mobilă de casă, mobiliariu.

Ameubler, v. a. a mobilă uă casă, pune mobilă.

Ameubler, v. a. a face mai ușoriu, mai mobilă, ună pămētū; *jurispr.* a face sē între imobile în comunitatea conjugale.

Ameublisement, m. mobilare a casei. [claiă.

Ameulonner, a. v. a face

Ameutement m. uniune (a cănilor de vinatū).

Ameuter, v. a. a uni căni pentru a vīna, *fig.* a escita la sedițiune, stringe ome i în trupe pentru desordini.

Amfigouri, m. *fam.* vorbe pompoze.

Amfigourique, *adj.* obscūră (incurcatū).

À mi, *adv.* diumētate. Și *mi*.

Ami, m. *amiē*, f. amică, prietină,—*jusqu'aux autels*, amică pe câtū timpū nu e vorba de religiune.

Ami, *ie*, *adj.* amică, aplicatū la amiciă, prietinosă; f. favorabile, binevoitoriū.

Amiable, *adj.* amicabilă, prietinosă, à l'—, pe calea împăcaciuni : vd. *urm.*

Amiablement, *adv.* prin împăcare, cu binele.

Amiante, m. ună minerală, asbestū.

Amical, *ale*, *adj.* amicale.

Amicalement, *adv.* într'un modū amicale, prietinesce.

Amidon, m. scrobělă.

Amict, m. patrachirū.

Amidonnage, m. scrobitū, scrobitură.

Amidonnerie, f. fabrică de scrobělă.

Amidonnier, m. fabricante sēu neguțatorū de scrobělă.

Amie, f. amică. *Belle—*, fericire.

Amignarder, *amignoter*, v. a. *fant.* a mângăia, rēsflăța.

A-mi-la, *mus.* sunetū a sēu *la*.

Amincir, v. a. a subțiri.

Amincissement, m. subțirire.

Amineur, m. tăiătorū de sare după ce a făcut jurămintū.

Amiral, m. admirale, comandantele unei flote, *vaisseau—*, sēu numai l'—, navea unde stă admiralele.

Amiral, *le*, *adj.* care ține de admirale.

Amirale, f. admiralină, galera admiraleluf.

Amirante, m. admirale din Spania.

Amirauté, f. admiralitate, demnitate de admirale, administrațiunea superiōre a marinei.

Amissibilité, f. t. posibilitate de a perde.

Amissible, *adj.* posibil de a se perde.

Amitié, *f.* amiciă, binevoință.

Amman, *m.* funcționariu din Suedia. [feră.]

Ammi, *m.* uă plantă umbeliferă.

Ammodyte, *m.* speciă de șerpă.

Ammon, *m. corne d'—*, speciă de piatră, vd. *ammonite*.

Ammoniac, *m. s. ammoniacque*, amoniac, țepărig.

Ammoniacal, *ale, adj.* amoniacale, conținând țepărig.

Ammoniaque, vd. *Ammoniac*.

Amnion, *amnios, m. t.* peliță subțire de ouă.

Amnistie, *f.* amnistia, iertare generale.

Amnistier, *v. a.* a da amnistia, ierta pe rebeli.

Amodiateur, *m.* arendator.

Amodiation, *f.* arendare.

Amodier, *v. v. a.* arenda. Comp. *affermer*.

Amoindrir, *v. a.* a micșora.

Amoindrissement, *m.* micșorare, diminuțiune. [lu.]

Amoises, *f. pl. t.* gura pântecului.

Amolettes, *f. pl.* cavități, găuri ale navei, corabiei.

Amollir, *v. a.* a muia, enerva.

Amollissement, *m.* muiere.

Amome, *m.* amom, un fruct indian. [peru de Jamaica.]

Amomi, *m.* noua buriană, pi.

Amonceler, *v. a.* a grămădi.

Amoncellement, *m.* acervu, grămădire.

Amont, *m.* sus, înălțimea de unde descinde, curge, un fluviu, *en —*, în sus, opp. *d'aval*; *vent d'—*, vântu dela răsărit.

Amontal, *ale, adj.* de răsărit.

Amorce, *f.* mîncare pusă pentru a prinde unele animale; *fig.* totu ce atrage, fitil.

Amorcer, *v. a.* a pune mîncare pentru a prinde unele animale; a atrage.

Amorçoir, *m.* un burghiu.

Amortir, *v. a.* a amorti, slăbi; a annula, a șterge, -- *une rente* a stinge uă rentă, plătiindu capitalul.

Amortissement, *m.* anulațiune, stingere (unei dătorie).

Amour, *m.* amore, iubire.

Amour-propre, *m.* amore-propria, iubire de sine.

Amouracher, *v. a.* a înamora nebunesc. Usitată mai multă ca *refl. s'amouracher*.

Amoureuse, *f.* amore pučină serioasă, trecătoare, mică iubire.

Amoureuxsement, *adv.* cu amore, înamorat.

Amoureux, *euse, adj.* amoros, înamorat, cu mare pasiune pentru ceva.

Amoureux, *m.* iubitor (de un obiect).

Amovibilité, *f.* posibilitate de a se schimba din loc.

Amovible, *adj.* care se poate schimba din loc. Despre funcțiuni, cari pot fi date și retrase după voință.

Ampasteler, *v. t.* a albăstri.

Ampelidées, *f. pl.* ampelidee, plante din cari face parte vița.

Ampélis, *m.* uă passere. [ne.]

Ampélite, *f.* speciă de cărbu.

Amphibie, *adj.* care trăiesce pe uscat și în apă, precum castorul. Ca *sust.* amfibia.

Amphibiologie, *f.* știința amfibielor. [amfibia.]

Amphibiolithe, *m.* p \acute{e} tră de amfibii.

Amphibole, *f.* amfibolă, substanță destulă de tare ca să rōdă sticla.

Amphibologie, *f.* vorbire în două sensuri, *équivoque*.

Amphibologique, *adj.* cu două sensuri, neclară (despre vorbire). [*adv.* în două sensuri.

Amphibologiquement,

Amphictyons, *m. pl.* amficioni la Helleni.

Amphigouri, *vd.* *amfigouri*.

Amphigourique, *adj.* care ține de amfiguri. [lată.

Amphisbène, *m.* șerpă în-

Amphisciens, *m. pl.* amfisciani, popore din zona torridă, cari au umbra îndreptată când spre nord și când spre sud, cu două umbre.

Amphismèle, *f. t.* cuțit de incisiune cu două ascuțiri.

Amphithéâtre, *m.* amfiteatru

Amphitryon, *m.* amfitrion, acela la care prândește cineva.

Amphore, *f. t.* amforă, vassă la Romani antici.

Ample, *adj.* amplu, lung și larg, întins, spațios, mare.

Amplement, *adv.* amplu, mult, cu abundență, copios.

Ampleur, *f.* întindere în lung și în larg.

Ampliatif, *ive, adj. t.* ampliativ, care măie, întinde.

Ampliation, *f.* duplicată, dublul unui act, unei scrip-ture, citanță dublă.

Amplier, *v. a.* a întinde, face mai spațios. [rator.

Amplificateur, *m.* esage-

Amplification, *f. rhet.* amplificațiune, disvoltare în in-

ținsă, explicațiune pe larg și esagerațiune.

Amplifier, *v. a.* a întinde, disvolta prin discurs, a esagera, a *amplifica*.

Amplissime, *adj.* foarte escellente (titlu de onore).

Amplitude, *f.* amplitudine, întindere astronomică; *geom.* dreptă coprinsă între extremitățile arcului unei parabole. [implută cu apă.

Ampoule, *f. t.* mică înflătură

Ampoulé,ée, adj. înflată (despre stil). *Comp. emphatique.*

Ampoulette, *f.* orologiul de nisip la corabie; țeva de aprinsă a unei bombe.

Ampusser, *v. a.* a face să cōcă (uă rană). [membru.

Amputation, *f. t.* tăierea unui

Amputer, *v. a. t.* a tăia un membru, a *amputa*.

Amulette, *f.* (mai bine *masc.*) amuletă, mică obiectă ce poartă cineva la sine (la gât), considerată ca preservativă.

Amunitionner, *v. a.* a prevedea (uă cetate) cu proviziuni

Amurer, *v. a. mar.* a trage funiele la corabiă. [rabiă

Amures, *f. pl.* funie de co

Amusable, *adj.* care pōte gēs și petrecere, plăcere în ceva.

Amusant, *ante, adj.* delectant, care produce plăcere petrecere. [delectațiune

Amusement, *m.* petrecere

Amuser, *v. a.* a delecta, procura plăcere; *s'—à quelque chose, à faire quelque chose* a și petrece cu ceva. *divertir*

Amusette, *f.* petrecere, delectațiune mică, jucărie.

Amuseur, *m.* celăl ce produc

petrecere prin povestile selle.

Amusoir, *m.* *amusoire*, *f.* petrecere, glumă, *vech.*

Amygdale, *f.* amidală, glandulă pusă la intrarea gâtului.

Amygdalin, *ine, adj.* de forma migdalei. *Savon* —, săpunu de migdale. [migdale.

Amigdaloides, *m.* pētră de

An, *m.* annū. *Le jour de l'—*, dia annului nou. *Par —*, pe annū, *annuale, annuellement.*

Ana, *m.* culessu de istoriōre.

Anabaptisme, *m.* doctrina botesului tārdui, *vd. urm.*

Anabaptiste, *m.* sectariu care crede că botesulū trebuie datū la etatea rațiunii.

Anacarde, *m.* anacardiū, unū fructū indianū. [indianū.

Anacardier, *m.* unū arbure

Anachorète, *m.* anachoretū, solitariū, pustnicū.

Anachronisme, *m.* anachronismū, errore in *chronologiā.*

Anacréontique, *adj.* anacreonticū, scrisū in felulū lui Anacreonte.

Anagalis, *m.* uă plantă.

Anaglyphe, *m.* lucru sculptatū in *prominintă* (in relief) la cei *vechi*. Și *anaglypte.*

Anagogique, *adj.* anagogicū, misticū, tainicū.

Anagrammatiser, *v. a.* a face uă *anagramă.*

Anagrammatiste, *m.* făcătorū de *anagrame.*

Anagramme, *f.* *anagramă*, *transmutare de litere.*

Analectes, *m. pl.* *analecte*, *collecțiune de locuri alesse dintr'unū autorū.*

Analème, *m. t.* *speciă de astrotabiū.*

Analepsie, *f.* *usulmedicainintelorū fortificanți*, *vd. urm.*

Analeptique, *adj. t.* *analepticū*, *intăritorū (medicament).*

Analogie, *f.* *analogiă*, *asemenare; raisonner par—*, a raționa prin *analogiă*. a și funda raționamentulū pe relațiuni (raporturi) cē *essiste* între unū lucru cu altulū.

Analogique, *adj.* *analogū*, *asemenatū.*

Analogiquement, *adv.* in modū *analogicū*, prin *asemenare.*

Analogisme, *m.* *analogismū*, *conclusiune din analogiă.*

Analogue, *adj.* *analogū*, *asemenatū* cu altū lucru.

Analyse, *f.* *analise*, *decompozițiune*, *disfacerea unū totū* in părțile *selle.*

Analyser, *v. a.* a *analisi*, *decompune*, *disface unū obiectū* in părțile *selle.*

Analyste, *m.* *analistū*, *versatū* in *analise.*

Analytique, *adj. t.* *analiticū*, *relativ la analise; dissolvitoriu*

Anamorphose, *f. t.* *tabelū* de *pictură*, *arrētândū* in *diverse distanțe* *diverse obiecte*

Ananas, *m.* *anasonū.*

Anapeste, *m.* *anapestū*, *piciorū* de *versū* din *douē* *scurte* și *una lungă* la *ant.*

Anaphore, *f.* *repetițiunea* a *celiași* *vorbe* la *inceputulū* *fiă-cării* *proposițiunii.*

Anaplérétique, *adj.* *producindū* *carne* (in *răni*).

Anarchie, *f.* *anarchiă*, *desordine* in *tr'unū Statū*, *confusiune* de *puteri.*

Anarchique, *adj.* *anarchicū*,

- unde legile sunt fără autoritate; în desordine.
- Anarchiste**, *m.* anarhistă, inamică a lui guvernului, iubitorul de desordine.
- Anasarque**, *f. med.* anasarcă, speciă de idropică.
- Anastase**, *f. med.* trecerea succurilor din o parte în alta.
- Anastomose**, *f.* anat. mbuccătura arteriilor.
- Anathématiser**, *v. a.* a anatematiza, essila din biserică (afurisi), escommunica.
- Anathématisme**, *m.* escommunicațiune (afurisenie).
- Anathème**, *m.* escommunicațiune, essiliu din biserică.
- Anatife**, *m.* coquile, în formă conică, alt-fel disse *pousse-pieds*.
- Anatocisme**, *m.* dobindă din dobindă, creștere de dobindă.
- Anatomie**, *f.* anatomie, dissecțiunea corpurilor organizate.
- Anatomique**, *adj.* — *ment.* *adv.* anatomic, prin anatomie.
- Anatomiser**, *v. a.* a tăia membrele, părțile, corpului.
- Anatomiste**, *m.* anatomist, cellă ce se ocupă de anatonomie.
- Anatron**, *vd.* *Natron*. [miă.
- Ancêtres**, *m. pl.* strămoși, [*aveu.c.*].
- Anche**, *f.* gâtul, partea care intră în gură a unui instrument de suflat. [calce.
- Ancheau**, *m.* vassu pentru
- Ancher**, *v. a.* a pune *anche*, (*vd.* *vb.*) la un instrument.
- Anchilops**, *m.* anchilope, mică inflătură la pleoape.
- Anchois**, *m.* ancovă, sardea, scumbriă.
- Ancien**, *enne*, *adj.* vechiu.
- Les anciens*, Hellenii și Romanii cei vechi, anticii.
- Ancien**, *m.* scriitor vechiu, coleg vechiu.
- Anciennement**, *adv.* în vechime, anticu. [vechime.
- Ancienneté**, *f.* prioritate,
- Ancolie**, *f.* plantă ca eleborul.
- Ancrage**, *m.* locu propriu ca să se arunce ancora.
- Ancre**, *f.* ancoră. *Grande—*, *maitresse—*, ancora cea mare.
- Ancré**, *ée*, *adj.* t. ancorat, avind uă ancoră.
- Ancrer**, *v. a.* a arunca ancora, întări. *S'* — *chez quelqu'un*, a fi în favore la cineva.
- Ancrure**, *f.* cută, creștură.
- Andabate**, *m.* andabat, lupător cu ochii legați.
- Andailot**, *m.* t. alca, inel pentru pânze la corabiă.
- Andain**, *m.* rădor în seceriș.
- Andalou**, *m.* cal de Andalusia.
- Andante**, *adv. mus.* moderat. Ca *sust.* cântec încet. *Andantino*, mai puțin încet de cât *andante*.
- Andouille**, *f.* cârnat de porc.
- Andouiller**, *m.* nod pe cornele cerbului, caprului.
- Andouillette**, *f.* cârnat mic de carne de vacă.
- Andrienne**, *f.* vestiment de domne lung. *Comp.* *robe trainante*.
- Androgyne**, *m.* și *adj.* bot. de amindoué sessele.
- Androïde**, *m.* automat în forma omului, figură mecanică. [bărbați
- Andromanie**, *f.* manie de
- Andromède**, *f.* andromeda (stea dela nordu).

Androphobie, *adj.* frică de bărbați.
Androsace, *m.* uă plantă.
Ane, *m.* asin. (*âne*). *Il ressemble à l'âne de Buridan*, ellu nu scie să iea uă decisiune.
Anéantir, *v. a.* a nimici, face să dispară. [cire.
Anéantissement, *m.* nimitire.
Anecdote, *f.* anecdotă, particularitate istorică, istorióră.
Anecdotier, *m.* cellu ce caută anecdote.
Anecdotique, *adj.* anecdotic
Anée, *f.* sarcina pusă pe unu asin (*ânee*).
Anémie, *f.* anemiă, slăbiciune, lipsă de sânge.
Anémique, *adj.* anemică, avindă lipsă de sânge.
Anémographie, *f.* descripțiunea vinturilor.
Anémomètre, *m.* măsurător (instrum.) de vinturi.
Anémométrie, *f.* artea de a măsura vinturile.
Anémone, *f.* anemone, rosa vintului, uă plantă.
Anémoscope, *m.* anemoscop, arrétător (instrum.) de vinturi. [tlu.
Anépigraphe, *adj.* fără tigare.
Anérie, *f.* gróssă stupiditate, prostiă, *excessive ignorance*.
Anesse, *f.* asină (*ânesse*).
Anéstésie, *f. med.* nesimțire. [beliferă.
Aneth, *m.* anet, plantă umidă.
Anévrisme, *m.* dilatațiune escisivă a inimei său unei artere, anevrism (cărceiu).
Antractueux, *eusse*, *adj.* plin de cavități.
Anfractuosité, *f.* cavitare.
Angar, *vd.* *Hangar*.

Ange, *m.* ânger, spirit, cărească, — *gardien*, ânger peditór; *être aux—s, rire aux anges*, a se buccura fôrte mult.
Ange, *f.* speciă de pesce.
Angelet, *m.* ângerășiu.
Angélique, *adj.* ângeresc. *Salutation—*, rugăciune către verginea Maria, (*Ave Maria*).
Angélique, *f.* angelică, uă plantă odoriferante.
Angéliquement, *adv.* ângeresce. [de Normandia.
Angelot, *m.* micu cășcavalu
Angélus, *m.* rugăciune recitată în onórea misterului încarnațiunii.
Angine, *f.* angină, inflamațiune a gâtului.
Angineux, *euse*, *adj.* care se referesce la angină. [lori.
Angiologie, *f.* sciința artere.
Angiotomie, *f. t.* dissecțiunea arterelor.
Anglais, *aise*, *adj.* englesu. *Ca sast. f. pl.* bucle lunge de perú.
Anglaise, *f.* speciă de danț.
Anglaiser, *v. a.* a englesi, face anglu, englesu.
Angle, *m.* ângliu, colțu.
Anglet, *m. arch.* cavitare cu ângliu drept.
Angleux, *euse*, *adj.* angulos, cu ângliuri. [canu.
Anglican, *ane*, *adj.* anglican.
Anglicanisme, *m.* religiunea anglicană.
Anglicisme, *m.* proprietate a limbei angle.
Angliser, *vd.* *anglaiser*.
Anglomane, *m.* angloman, imitatoru ardorosu allu Anglilor.

Anglophobe, *m.* anglofobă, care luge de Engleși.

Angoisse, *f.* mare afflicțiune, durere viuă, măchnire; *poire d'—*, pără de ună gustă foarte aspru.

Angoisser, *v. a.* a măchni.

Angora, *adj.* originariu din Angora, Ancyra, în Asia mică. Se dice de unele animale cu peră lungă și mătăsoasă.

Anguichure, *f. t.* curea.

Anguiforme, *adj.* în forma șerpelui. [nervi; scumbriă.

Anguillade, *f.* biciușcă de

Anguille, *f.* scumbriă.

Anguillées, *f. pl.* *anguillers*, *m. pl.* tuburi în corabiă pentru a trage apa în tulumbă.

Anguillière, *f.* eleșteu de scumbrie, undiță pentru elle.

Anguiné, *ée, adj.* *ligne—*, liniă în forma șerpelui.

Angulaire, *adj.* ânghiulariu, cu ânghiuri, cu colțuri.

Anguleux, *euse, adj.* cu multe ânghiuri.

Augustié, *ée, adj.* strimbă, strimțu (despre drumuri).

Anhélation, *f.* suflare grea.

Anhydre, *adj.* care nu conține apă. [dică.

Anicroche, *f.* acățare, pe-

Anier, *ère, m.* și *f.* cellu ce conduce asini (ânier).

Anil, *m.* anil, plantă de indigo.

Aniline, *f.* seu *amiline*, aminină, alcaloidu artificială, ce se estrage din indigo.

Animadversion, *f.* improbațiune, observațiune, critică, dojană.

Animal, *m.* animale, dobitoc.

Animal, *le, adj.* animale, care se referesce la animale.

Animalcule, *f.* animalculă, animale microscopică.

Animalisation, *f.* animalisatū, schimbarea alimintelor vegetalī în substanță animale.

Animaliser, *v. refl.* a-și assimila substanța animale.

Animalité, *t.* animalitate, stare animale, uniunea proprietăților carī constituiesc animalele.

Animation, *f.* animațiune, însufleteire, viuiciune.

Animé, *ée, adj.* animatū, însufletitū.

Animer, *v. a.* a anima, însufletei; da viuiciune, împlé de ardóre. *S'—*, a se anima, se infoca.

Animosité, *f.* mișcare ardiute, maî alessū de ură.

Anis, *m.* uă plantă, anason.

Aniser, *v. a.* a perfuma cu *anis*, cu anasonū.

Anisette, *f.* liquóre făcută cu *anis* seu anason și rachiū.

Anitor, *m.* varđă de grădină.

Ankiloglose, *m. med.* limbă crescută.

Ankilose, *ankylose, anhylose, t. t.* lipsă de mișcare în articulațiunii, amortire.

Annal, *le, adj.* annuale.

Annales, *t. pl.* annali, le-topisite. [annali.

Annaliste, *m.* autorū de

Annate, *f.* venitū annuale plătitū altă-dată papei pentru unū beneficiū ecclesiasticū.

Anneau, *m.* inelū. [nuluī.

Année, *f.* annū, cursulū an-

Annelé, *ée adj.* inelatū.

Anneler, *v. a.* a inela, rându in inele.

Annelet, *m.* inelașiū.
Annélides, *f. pl.* anelide, vermi cu sângele roșiū.
Annelure, *l.* încovăetură, frisură în formă de inele, bucle.
Annexe, *f.* annessū, ceea ce este adaussū unui lucru principale.
Annexer, *v. a.* a annessa, allătura, uni, *joindre*.
Annexion, *f.* annessiune, uniune la altăceva, în corporațiune.
Annihilation, *f.* nimicire.
Annihiler, *v. a.* a annihila, nimici.
Anniversaire, *adj.* aniversariū, care aduce suvenirea unui evenimentū petrecutū în aceeași zi, precum în anii precedinți.
Annoise, *f.* speciă de varță.
Annomination, *f.* allussiune la nume. [*insciințare*.
Annonce, *f.* anunțū, vestire,
Annoncer, *v. a.* a anunța, vesti, insciința, *avertir*.
Annonceur, *m.* vestitorū.
Annonciade, *f.* ordine de cavaleri și de religioși (aī Bunei vestiri. [*nunciativū*.
Annonciatif, *ive, adj.* an-
Annonciation, *f.* anunțū, vestire. Buna vestire.
Annoncier, *m.* pristavū.
Annotateur, *m.* cellū ce notă. face note.
Annotation, *f.* annotațiune, însemnare, notă, pe unū testū.
Annoter, *v. a.* annota, însemna pe unū testū, face note.
Annuaire, *m.* anualariū, revistă annuale, operă periodică publicată în fiă-care annū, speciă de calendariū.

Annualité, *f.* annualitate, durată de unū annū.
Annuel, *elle, adj.* annuale, de fiă-care annū, care ține unū annū. [*care annū*.
Annuellement, *adv.* pe fiă-
Annuité, *f.* annuitate, summă plătită în totū annulū, ca să accopere imprumulul și interessile. [*de inelū*.
Annulaire, *adj.* în formă
Annulatif, *ive, adj. fan.* nimicitorū. [*nulațiune*.
Annulation, *f.* nimicire, an-
Annuler, *v. a.* a nimici.
Anobli, *ie, adj.* nobilitū.
Anoblir, *v. a.* a nobili, face nobile. [*bilire*.
Anoblissement, *m.* no-
Anode, *m.* polulū pozitivū.
Anodie, *f.* anodiă, vorbă fără șirū.
Anodin, *ine, adj. med.* care calmă, liniscesce (durerea), fig. de puțină însemnătate.
Anodynie, *f.* nesimțirea durerii.
Anomal, *ale, adj.* anemale, neregulatū, neobicinuit. [*gulă*.
Anomalie, *f.* anomală, nere-
Anomalistique, *adj. t.* anomalistică. *L'année*—, timpulū unei rotațiuni a pămîn.
Anomien, *enne, adj.* anomū, care trăiesce fără legi.
Anon, *m.* puiū de asin. (*ânon*).
Anonnement, *m.* asvirilitura (din piciore) asinului.
Anonnement, *m.* vorbire, citire impedită.
Anonner, *v. n.* a citi impedită, repetindū vorbele.
Anonyme, *adj.* anonimū, fără numele autorului, allū cui autorū nu este cunoscutū.

Anordie, f. furtună dela Nord; *anordir*, v. n. a veni (vintul) dela nord.

Anorexie, f. t. anoressiă, gră-
șă după mâncare. (regulei.)

Anormal, le. *adj.*, contrariu

Anosmie, f. lipsă de miros.

Anse, f. ansă, urechiă, mâner.

Anséatique, *adj.* anseatică, care face parte din confederațiunea comercială a Germaniei. Și *hanséatique*.

Anserine, *adj.* *peau* —, peleară. Altă-felă *chair de poule*. [neru.]

Ansette, f. ansetă, mică mă-

Anspect, m. anspect, pâr-
ghia cu virful de fer la marin.

Anspessade, m. suboficer liberat la pedestri, *rech.*

Antagonisme, m. antagonism, opozițiune.

Antagoniste, m. opozițiune, adversariu, antagonist. *Muscles* — s. muschi avind funcțiuni oppuse.

Antan, m. p. us. anul trecut, *d'* —, de anul trecut.

Antanaclase, f. repetițiunea unei vorbe în diverse sensuri.

Antanaire, *adj.* m. animale din anul trecut.

Antanier, m. animale mai mare de un an.

Antarctique, *adj.* antarctică, merițională, dela sud.

Antarès, m. t. scorpionul, (uă stea).

Antécédemment, *adv.* în antecedente, anterior, mai înainte.

Antécédent, *ente*, *adj.* antecedente, de mai înainte.

Antécresseur, m. profesor public de drept, *rech.*

Antéchrist, m. antichrist.

Antéciens, m. pl. sevă *antociens*, anteci, lăcuiitori de sub același meridian, dar sub paralele oppuse la egală distanță de equator.

Antédiluvien, *enne*, *adj.* antediluvian, dinainte de diluviu.

Antenne, f. t. antenă, cartă forte înclinată. Cornulețe ce au unele insecte.

Antennules, f. pl. antenule, cornulețe ale unor insecte.

Anténois — s. *antenais* vd. *Antanier*.

Antépénultième, *adj.* gram. antepenultimă, înaintea celor două din urmă.

Antéphialtique, *adj.* *remède* —, medicament contra opresiunii sevă cauchemar.

Antérieur, *eure*, *adj.* anterior, de mai înainte.

Antérieurement, *adv.* în timpul de mai înainte.

Antériorité, f. timpul de mai înainte; preferință.

Antes, m. pl. pari scoși în sus.

Antesciens, m. pl. antiscii, cei cu umbrele contrarie.

Antestature, f. mică șanț.

Anthélie, f. antheliu, cerc luminos în partea oppusă sórelui.

Anthelmintique, *adj.* antelmintic, *remède* —, medicament contra vermi.

Anthère, f. anteră, partea florii care conține sémînța.

Anthographie, f. limba florilor.

Anthologie, f. antologie, colecțiune de muce buccăți de versuri alesse.

Anthora, f. uă plantă.
Anthos, flórea rosmarinului.
Anthracides, m. pl. antraciđi, minerali cãrbunoși.
Anthracite, f. cãrbune de origine vegetale.
Anthracose, med. f. inflammatíune cangrenósă a țesăturėi celulare de subú pele, vd. *charbon*.
Anthropoforme, adj. antropoforme, cu formă de om.
Anthropologie, f. antropologieă, istoria naturale a omului.
Anthropomorphisme, m. doctrina celor cė attribuescú lui Dumnezeu figură umană.
Anthropomorphose, f. antropomorfose, schimbare în omú.
Anthropomorphoser, v. a. a preface în omú.
Anthropophage, adj. antropofag, mãncãtor de ómení.
Anthropophagie, f. obiceiú de a mãnca carne de om.
Anthropophobe, adj. care are fricã de ómení. [contra.
Anti. . . prep. ante... înainte,
Antiapoplectique, adj. medicamentú contra apoplessiă.
Antiarthritique, adj. t. medicamentú contra artrite.
Antiasthmatique, adj. t. medicamentú contră greutatea sufflării.
Antibiblique, adj. antibiblicú, contrariú sãntef Scripture.
Anticabinet, m. anticabinet.
Antichambre, f. anticameră.

Antichrèse, f. anticreșe, contractú prin care se lassă creditorulú veniturile unei proprietăți.
Antichrétien, *enne*, adj. antichreștinú, necreștinú.
Antichristianisme, m. doctrină oppusă christianismulú.
Anticipation, f. anticipațiune, luare înainte.
Anticipé, *éc*, adj. anticipatú, făcut înainte de timpul cerut.
Anticiper, v. a. a face ceva înainte de epoca voită. — *sur les droits de qu.*, a usurpa drepturile altuia. [țenescú.
Anticivique, adj. necetă-
Anticœur, m. t. iaslătură la peptulú cailorú.
Anticonstitutionnel, *elle*, adj. contrariú constituțiunii.
Anticonstitutionnelle - ment, *adv.* într'unú modú contrariú constituțiunii.
Anticour, f. curte dinainte.
Antricritique, f. anticritică.
Antidate, f. dată pusă mai inderetú decátú trebue.
Antidater, v. a. a pune data mai inderetú decátú trebue.
Antidote, m. medicamentú contra veninú, contra otravă.
Antidyssentérique, adj. contra dissinteriă.
Antienne, f. antiennă, verset allú unuí cãntú de biserică.
Antiétique, adj. mijlocú contra etise, contra leșinú.
Antifébrile, m. antifébrile, mijlocú contra frigurí.
Antigorium, m. politură pentru porcelanú falsú.
Antihydropique, m. mijloc contra hidropică.

Antihypocondriaque, *m.* mijlocu contra ipocondria.

Antihystérique, *m.* anti-isteric, mijlocu contra isteria.

Antigoutteux, *euse, adj.* bunu contra reumatismu.

Antilogie, *f.* antilogia, contradicțiune in uă seriere, in vorbire.

Antilope, *f.* antilope, ruminanți cornute precum cămila.

Antimense, *f.* antimեսu, postavulu asșternutu pe altare.

Antimoine, *m.* antimoniu, semi-metal alb, cam albastru.

Antimonarchique, *adj.* contrariu monarchiei.

Antimonial, *ale, adj.* antimoniale.

Antinational, *ale, adj.* antinaționale, contrariu caracterulu națiunii, contra națiunii.

Antinephrétique, *m.* antinefreticu, medicamentu contra petrei in stomacu.

Antinomie, *f.* antinomia, contradicțiune a două legi.

Antipape, *m.* antipapă.

Antiparalytique, *m.* mijlocu contra paralisii.

Antipathie, *f.* antipatia, ură.

Antipathique, *adj.* antipaticu, care deșteptă ură: oppus.

Antipéristase, *f. t.* discordanță a două lucruri contrarie. [contra pestilintă.

Antipestilentiel, *elle, adj.*

Antiphate, *m.* spețiă de mărgăritaru negru.

Antiphonaire, *antiphonier, m.* antifonariu, caietu de cânturile corulu (in *biser.*).

Antiphrase, *f. vet.* antifrased, sensu contrariu.

Antiphysique, *adj.* antificu, contranaturale. [pođi.

Antipodal, *ale, adj.* de anti-

Antipode, *m.* antipodu, care ămbă cu picioarele oppuse noe (in emisferă oppusă).

Antipoétique, *adj.* contrariu poesiei, antipoeticu.

Antiputride, *m.* medicamentu contra putrejiune. *Comp. antiseptique.*

Antiquaille, *f.* lucru anticu, care a perduțu din valoarea sa.

Antiquaire, *m.* anticariu, cunoscătoru de anticități.

Antique, *adj.* anticu, vechiu.

Antiquement, *adv.* in modu anticu, vechiu, precum la anticu.

Antiquer, *v. a.* a antica, adorna tăiatulu unei cărți cu figure.

Antiquité, *f.* anticitate, vechime forte depărtată, *l—des temps*, ómenii din timpii forte vechi.

Antirépublicain, *aine, adj.* contrariu republicei.

Antirévolutionnaire, *adj.* contrariu revoluțiunii.

Antireligieux, *euse, adj.* contrariu religiunii.

Antisalle, *f.* sala dinainte.

Antisciens, *m. pl.* lucrutori din două părți oppuse equatorulu, avindu umbrele la prănd oppuse. *vd. antécien.*

Antiscorbutique, *m.* medicamentu contra scorbutu.

Antiseptique, *m.* antisepticu, medicamentu contra putrejiunii.

Antisocial, *ale, adj.* contrariu societății, antisociale.

Antispase, *f.* antispased, a-

- batere a umidității în altă parte.
- Antispasmodique**, *adj.* bună contra spasmeri.
- Antistrophe**, *f.* antistroke, cântă între vorbire.
- Antisiphilitique**, *adj.* contra sifilii.
- Antithèse**, *f.* antitese, opozițiune de cugetări, de vorbe.
- Antithétique**, *adj.* antitetică, conținând opozițiunii.
- Antitrinitaire**, *m.* care negă trinitatea, sânta treime.
- Antitype**, *m. t.* tipă oppusă.
- Antivermineux**, *euse, adj.* care ucide vermi, (medicament).
- Antivérolique**, *m.* mijlocă contra variolei (vêrsatului).
- Antoiser**, *v. a.* a grămădi, stringe în grămadă.
- Antoit**, *m. t.* cârligă de ferră.
- Antologie**, *f.* vd. *Anthologie*.
- Antonomase**, *f.* antonomase, usulă numelui speciiei în locă de numele genului etc.
- Antoxa**, *f.* uă plantă (bonne contre la morsure des bêtes venineuses).
- Antre**, *m.* cavernă, peșteră.
- s'Anuiter**, *v. r.* a întârziă în nôpte, a pleca nôpte.
- Anus**, *m.* anus.
- Anxiété**, *f.* ansietate, măchnire
- Anxieux**, *euse, adj.* ansiosă, măchnitoriă.
- Aoriste**, *m. gram.* aoristulă, timpulă trecută, nedefinită.
- Aorte**, *f.* aorta, artera care plecă din ventriculă stângă, artera mare a pulsului, *aortique*, *adj.* de aortă.
- Août**, *m.* (pronunțią *oût*), luna lui Augustă.
- Aoûté**, *ée, adj.* coptă la tirap.
- Aoûter**, *v. a.* a face să fiă coptă.
- Aoûteron**, *m.* secerătoră.
- Apagogie**, *f.* apagoge, demustrațiune prin nepotriviirea prin absurdulă, contrariulă.
- Apaisement**, *m.* liniscire.
- Apaiser**, *v. a.* a linisci, a lina. *S'—*, a se linisci, potoli.
- Apaisseur**, *m.* cellă ce liniscesce.
- Apanage**, *m.* dominie concesse unui principe și cară se intorcea la coronă, cândă ellă venia la tronă.
- Apanager**, *v. a.* a da ună *apanage*, vd. vorba.
- Apanagiste**, *m.* care posedă ună *apanage*, vd. vorba.
- Apanthropie**, *f.* ură pentru ômenă.
- Aparet**, *m.* imprejmuitulă, gardulă unei liveți.
- Aparté**, *m.* (fără *s* la pl.) vorbă ce ună act ră dice la uă parte pe scenă.
- Apathie**, *f.* apatiă, indolință, nesimțire.
- Apathique**, *adj.* apatică, fără passiune, nepesătoră.
- Apédeute**, *m.* neinvățată, ignorante. [studie.
- Apédeutisme**, *m.* lipsă de
- Apepsie**, *f.* lipsă de pepsină, rea digestiune în stomacă.
- Aperception**, *f. fil.* aperepțiune, consciință propriă.
- Apercevable**, *adj.* care se pôte dări. [de a dări.
- Apercevanche**, *f.* facultatea
- Apercevoir**, *v. a.* a dări, vedé de departe. *S'—*, a observa, băga de sémă, vedé neperfectă.

Aperçu, *m.* vedere, estimațiune sumnariă, espunere pe scurtă. [dětoriu.]

Apéritif, *ve, adj. t.* dischi-

Apéritoire, *m. t.* uă placă a fabricantilor de ace.

Apertement, *adj.* invederatū. [sēu petale.]

Apétale, *adj. t.* fără foie

Apétissement, *m.* micșiorare, *diminution.*

Apétisser, *v. a.* a micșiora.

A peu près, *adv.* mai mai, aproape, *cam, environ.*

Aphélie, *f. t.* afeliu, cea mai mare distanță a unui corp ceresc de sóre.

Aphérèse, *f. gram.* aferese, suppressiunea unei silabe sēu unei litere la începutul vorbe.

Aphlogistique, *adj.* aflogisticū, arđindū fără flacăre.

Aphonie, *f.* afoniă, perdere a vocii.

Aphorisme, *m.* massimă scurtă, aforismū.

Aphoristique, *adj.* care ține de aforismū.

Aphrodite, *f.* omidă marină.

Aphronitre, *m.* spumă de salitră. [rațiune în gură.]

Aphte, *f.* aftă mică, ulce-

Aphyliante, *f.* uă plantă.

Aphyllé, *adj. bot.* lipsitū de foie.

Api *m.* micū mărū roșiū. La pl. *des pommes d'api.* C'est le mot latin *appianum malum*, du nom d'*Appius*, qui obtint cette espèce de fruit par la greffe. [binelor.]

Apiculture, *f.* crescerea al-

Apiécer, *v. a.* a tăia în bucăți la unū locū.

Apiquer, *v. n.* a deveni forțe intinsū (despre funiele ancorei. [siune, milă.]

Apitoiement, *m.* compas.

Apitoyer, *v. a.* a descepta compasiune, face milă. Comp. *attendrir*, *S'* —, a avé milă vd. *Compatir.*

Apitoyeur, *m.* compasionatū, milosū. [de albine.]

Apivore, *adj.* mănăcatoriū

Aplaigner, *aplaner. v. a.* a aplăna postavū, indrepta pērulū către aceeași parte.

Aplaigneur, *aplaneur m.* aplănătorū. [șessū, a inlesni.]

Aplanir, *v. a.* a aplănă, face

Aplanissement, *m.* aplanațiune, vd. *prec.*

Aplanisseur, *m.* preparatorū de postavū. [injeosi.]

Aplatir, *v. a.* a lăți; *fig.*

Aplatissement, *m.* lățire.

Aplatissoires, *f. pl. t.* marlete s. ciocane pentru lățitū.

Aplester, *v. a.* a întinde pândele (la corabiă). [mână.]

Apléter, *v. a.* a scăpa din

Aplets, *m. pl.* undiță pentru scumbrie. Și *applet, appelet.*

Aplomb, *m.* liniă perpendiculară la orizonte; *fig.* siguranță extremă. *D'* —, perpendicularariū. [spirațiune.]

Apnée, *f.* dificultate de re-

Apocalypse, *f.* apocalipse, revelațiunea *S.tulu* Ioanne; vorbire obscură.

Apocalyptique, *adj.* apocalipticū, misteriosū, tainicū.

Apoco, *m.* pensulă de umbritū.

Apocope, *f. gram.* ommisiunea, scóterea, unei litere dela finele vorbe.

Apocrisiaire, *m.* peditorul tesaurului în monasterii, la antică. [jlocu repulsiv.]

Apocroustique, *m.* mi-

Apocryphe, *adj.* neadeverat, necunoscut, de necredut, suspect.

Apocyn, *m.* lapte de asin.

Apodes, *m. pl.* (*poissons*—), fără picioare. Speiă de pesci.

Apodictique, *adj.* apodictic, convingător, invederat.

Apogée, *m. t. astr.* apogeu, distanța stelelor dela pământ.

Apographe, *m.* transcripțiune, copie. Opp. *autographe*.

Apontier, *v. a. t.* a lega pe răniți.

Apologétique, *adj.* apologetic, care ține de apolo-giă, vd. *urm.*

Apologie, *f. f.* apologiă, discurs pentru a apăra, justifica.

Apologiste, *m.* cel ce apăra prin un discurs, justifică.

Apologue, *m.* fabulă instructivă, apogeu.

Apoltronir, *v. a.* a face mișel (pe cine-va), a mișeli.

Aponévrose, *f.* aponévrose, membrană care formează extremitatea muschilor și in-velesce.

Aponoget, *m.* uă plantă.

Apophtegme, *m.* vorbă însemnată a unei persoane il-lustri.

Apophyse, *f. anat.* apofise, continuațiunea unui os.

Apoplectique, *adj.* care ține de apopleșiă (damla); contra apopleșiă. [damla.]

Apoplexie, *f.* apopleșiă,

Apostasie, *f.* apostasiă, pă-răsirea religiei iu care s'a născut cine-va.

Apostasier, *v. n.* a căde în apostasiă, vd. *prec.*

Apostat, *m.* (fără femin.), care și-a schimbat religiea.

Apostème, *m.* seû *apostu-me*, apostemă, inflătură.

Aposter, *v. a.* a pune la pândă.

Aposteriori, vd. *posteriori*.

Apostille, *f.* apostilă, anno-tațiune la marginea seû în urma unei epistole, destinată de ordinariu a susține ce-rerea făcută în acea epistolă.

Apostiller, *v. a.* a face un apostilă, vd. *prec.*

Apostolat, *m.* apostolat, demnitate de apostol.

Apostolique, *adj.* apostolic.

Apostoliquement, *adv.* a-postolic; apostolicesc.

Apostoliser, *v. a.* a predica apostolic.

Apostrophe, *f.* apostrofă, intrerupere într'un discurs pentru a se îndrepta la cine-va. [trofa.]

Apostropher, *v. a.* a apos-

Apostume, vd. *apostème*.

Apostumer, *v. n.* a se infla, a còce, se obrinti (vech.).

Apothéose, *f.* apoteose, îndumneșire. [neșei.]

Apothéoser, *v. a.* a îndum-

Apothicaire, *m.* apotecariu, spițer.

Apothicaierie, *t.* arta a-

Apothicairese, *f.* spițe-résă.

Apôtre, *m.* apostol.

Apozème, *m.* decoct, bău-tură de erbe.

Appaiser, vd. *Apaiser*.

Apparaitre, v. n. a apăăre, deveni visibile, a se arręta, a se ivi.

Apparat, m. aparatũ; pompă, mare preparațiune, ostintațiune.

Apparaux, m. pl. tóte machinenele și artileria unei corăbie.

Appareil, m. pompă, magnificință; aparatũ, instrumentũ de fisică.

Appareillage, m. redicatulũ ancorei, ca sę plece navea.

Appareillement, m. injugăre, uniune a mai multorũ lucruri pentru acel'ași scopũ.

Appareiller, v. a. a appropia lucruri assemină, vd. *assortir*; a redica ancora.

Appareilleur, m. maestru, tăiatoriũ de petre.

Apparement, adv. (pron. *a-pa-ra-man*), după aparință, cum se pare, precum se vede.

Apparence, f. aparință, vederea esternă, formă. *En* —, in aparință, pe din affară, după cea ce se vede.

Apparent, ente, adj. aparinte, invederatũ, insemnabile.

Apparenté, ée, adj. inruditũ.

Apparenter, v. a. a inrudi. S' —, a se inrudi.

Apparesser, v. a. fam. p. us. a lenevi, face greũ, leneșũ.

Appariement, appariment, m. imperechiare, imperechiat.

Apparier, v. a. a imperechia.

Appariteur, m. servitorũ lingă uă facultate universitariă.

Apparition, f. arrętare subită a unui fenomenũ; eșire la lumină, aparițiune, nascere, visiune.

Apparoir, v. n. usitatũ numai la 3-a pers. ind. *il appert*, este constatatũ, doveditũ.

Apparoné, ée, adj. t. insemnatũ de cellũ cę ochesce.

Appartement, m. lăcuință compusă de mai multe camere.

Appartenance, f. ceaa cę ține de unũ lucru, depinde de dinsulũ.

Appartenant, ante, adj. care ține de, este allũ.

Appartenir, v. n. a ținé de, fi allũ cui-va. (*à qn.*): *ceci appartient à mon frère*, acęsta ę a fratelui meu. *Il appartient à lui*, este cuvenibile pentru dinsulũ. S' —, a fi stăpinũ pe sine. [frumuseță.

Appas, m. pl. atracțiune,

Appât, m. ceaa cę se pune cã sã atragă (intr'ua cursă).

Appâter, v. a. a atrage prin *appât*. Vd. vorba.

Appauvrir, v. a. a face pauperũ, face sãracũ, sãraci.

Appauvrissement, m. sãrăcire, sãrăciă.

Appeau, m. strigătũ imitândũ cãntulũ passerilorũ și servindũ a le atrage in cursă.

Appel, m. t. appelațiune, chiămare, citire nominale, pe catalogũ, *faire* — *à qn.* a invoca pe env., *appel nominal*, strigare pe catalogũ.

Appelant, ente, adj. care chiamă.

Appelant, m. passere pusă cã sę atragă altele.

Appeler, v. a. a chiăma, numi, provoca, *entémoignage*, ca marturũ; *le texte appelle un glossaire*, testulũ are ne-

cessitate de unŭ glossariŭ, de explicațiune; — *de qch.* a protesta contra ceva; *en—à*, a se îndrepta la. *S—*, a se chiâma, se numi.

Appellatif, *ive, adj. nom—*, numele speciiei, substantivŭ commune, *nom commun.*

Appellation, *f.* numire, nume.

Appellet, *m.* liniă, funiă cu linie. [tate nouă câștigată.

Appendances, *f. pl.* credi-

Appendice, *f.* appendice, suplimentŭ, adaussŭ la uă operă.

Appendre, *v. a.* a suspende, atârna, allătura, (mai alessŭ spre memoriiă).

Appentis, *m.* strêșină.

il Appert, se pare, se vede, se arrêtă, *vd. Apparoir.*

Appesantir, *v. a.* a face greŭ, îngreuna. *S— sur un sujet*, a sta multŭ cu mintea, a insiste la unŭ lucru.

Appesantissement, *m.* îngreunare,

Appétence, *f. t.* instinctŭ, simțimintŭ naturale, care duce spre satisfacțiunea cerințelorŭ proprie, appetință.

Appéter, *v. a.* a dori, *vd. prec.*

Appétis, *m. pl.* uă cêpă mică.

Appétissant, *ante, adj.* plăcutŭ, care escită gustulŭ.

Appétit, *m.* gustŭ de mâncare, plăcere (apetit), *demeurer sur son—*, a înceta sê mânance tocmai cândŭ e mâncarea mai bună.

Appétition, *f. t.* cerință, dorință (a sufletului).

Appiécer, *v. a. p. us.* a face în buccăți.

Appienne, (*voie—*), *f.* calea appia, celebre cale romană

incepută de Appius Claudius.

Appiétrir, *v. n.* a se strica (despre mărfuri). [etc.

Appitoyer, etc. *vd. Apitoyer*

Applaudir, *v. n.* a applaude.

Applaudissement, *m.* applaussŭ.

Applaudisseur, *m.* applaussorŭ, care applaude.

Applicable, *adj.* aplicabile, potrivitŭ pentru, bunŭ pentru.

Application, *f.* aplicațiune, potrivire a unui lucru peste altulŭ; conțințiune a spiritului.

Applique, *f. t.* accessoriŭ, buccată de pusŭ pe, la ceva.

Appliqué, *ée, adj.* aplicatŭ. *L'appliquée*, ordinata, *l'ordonnée* (in geom.).

Appliquer, *v. a.* a aplica, pune unŭ lucru peste altulŭ, a atribui, imputa. *S—*, a se aplica, da mare atințiune.

Appoint, *m.* complimentulŭ unei summe in monnetă mică, monnetă. *Faire l—*, a împlini summa întregă.

Appointé, *ée, adj.* plătitŭ.

Appogiatore, *f.* apogiatură, appăsare assupra notei care precede nota princip. in mus.

Appointement, *m. t.* întârziatulŭ unei decisiuni judiciarie până la adducerea marturilorŭ. La *pl.* remunerațiune, salariŭ, lêfă.

Appointer, *v. a. t. a.* întârziă unŭ processŭ, a lŭ regula. A da munerariulŭ, lêfa.

Apport, *m.* loculŭ unui orașiŭ unde se adducŭ mărfuri. Par-tea unui asociatŭ, tovărășiă.

Apportage, *m.* plata cellui cê adduce ceva.

Apporter, v. a. a aduce.
Apposer, v. a. a pune pe, introduce, anessa. [punere pe.
Apposition, f. appozițiune.
Appréciable, *adj.* posibil de apreciat, apreciable.
Appréciateur, *m. trice*, f. apreciator, care prețuesce.
Appréciation, apreciațiune. prețuire, estimațiune.
Apprécier, v. a. a aprecia, estima, prețui; a sci se prețuescă.
Appréhender, v. a. a lua, appuca; a se teme, *redouter*.
Appréhensif, *ive, adj.* timid, fricos, *p. usit*.
Appréhension, f. facilitate, înlesnire de a înțelege; temere.
Apprendre, v. a. a învăța afla.
Apprenti, *ie, adj.* ucenic.
Apprentissage, f. ucenicia.
Apprêt, *m.* preparațiune, rândelă; *fig.* afectațiune, *peintur d'—*, pictură pe sticlă.
Apprêté, *p. us.* vd. *Mouillette*.
Apprêté, *ce, adj.* preparat, gata.
Apprêter, v. a. a prepara, accomoda, rândui, *s'—*, a se prepara, găti, *s'—à sortir*, a se prepara să iese.
Apprêteur, *m.* preparator, t. desemnator pe sticlă.
Appris, *ise, adj.* aflat, învățat.
Apprise, f. t. prescriptiu judiciar pentru uă cercetare.
Apprivoisement, *m. p. us.* îmblândire, (a animalilor).
Apprivoiser, v. a. a domestici, îmblândi (animali). [tor.
Approbateur, *m.* approbator.
Approbatif, *ive, adj.* approbativ, de primire. *geste—*, gestu de approbațiune.

Approbateur, *m. trice*, f. approbator, care aprobă, priimesce ca bună.
Approbation, f. approbațiune, primire ca bună, găsire cu cale.
Approbatement, *adj.* a aprobând, găsind cu cale.
Approchant, *ante, adj.* apropiat, assemnat.
Approche, f. apropiare, întâlnire. *Lunette d'—*, lunetă care face să se vedă mai apropiate obiectele; *greffe en—*, altoit prin contactul ramurilor. Accessul unei fortificațiuni.
Approcher, v. a. a apropia. *S'—*, a se apropia.
Approfondir, v. a. a adânci, *fig.* a medita adânc.
Approfondissement, *m.* adâncit. [in possessiune.
Appropriance, f. t. luare
Appropriation, f. apropiatiune. Vd. *urm*.
Approprier, v. a. a face propriu, a pune in stare de proprietate; a dispune cuvenibile, potrivi. *S'—*, a face allu său (un lucru). [găsi cu cale.
Approuver, v. a. a approba.
Approvisionnement, *m.* provisiuni adunate.
Approvisionner, v. a. a stringe, aduna provisiuni.
Approvisionnement, *m.* administratorul provisiunilor
Approximatif, *ve, adj.* aproximativ, apropiat, cam atât.
Approximation, f. aproximațiune, apropiare, estimațiune, seu prețuire, prin aproape, prin mai mai.

Approximativement, *adv.* prin apropiatū, cam attātū.

Approximer, *s'—*, a se apropia.

Appui, *m.* redāmū, proptea. Comp. *support, soutien.*

Appui-main, *m.* vergeluță pe care pictorii și redāmă mâna.

Appuyer, *v. a.* a redāma, propti.

Apré, *adj.* aspru, (*âpre'*).

Aprêlé, *vd. Prêlé.* [prime.

Aprément, *adv.* aspru cu as-

Après, *prep.* după, în urnă, *après moi*, după mine, *l'un—l'autre*, unulū după altulū, *après tout*, după tôte, uerice ar fi. Ca *adv.* în urmă, mai târdiū. *D'après*, după, conformē cu, *d'après nature*, conformē cu natura, după natură, *après que*, după-ce.

Après-demain, *adv.* poi-măine.

Après-dinée, *f.* după prānd.

Après-midi, *f.* după amēdi.

Après-soupée, *f.* *après-souper*, *après-soupe*, *m.* după māncarea desēră. La pl. *iea s.*

Aprété, *f.* asprélă: (*âpreté'*).

A priori, *vd. Priori.*

A propos, *vd. Propos.*

Apside, *vd. Abside.*

Apte, *adj.* aptū, potrivitū.

Aptère, *adj.* fără aripe.

Aptitude, *f.* dispozițiune naturală pentru, destoiniciă.

Apurement, *m.* verificațiune definitivă a unei socotele.

Apurer, *v. a.* a verifica definitivū, regula, uă socotelă.

Apyre, *adj.* tare contra focū.

Aquafortiste, *m.* celulū ce gravēdă cu apă-tare.

Dicț. Franc.-Rom.

Aquarelle, *f.* desemnū unde eulorile sunt transparenți și câtū mai subțiri possibile; desemnū de apă.

Aquarium, *m.* aquariū, vassū, rezervoriū, unde se întreținū vegetalī sēu pesci.

Aqua-tinta, *f.* speciă de gravură cu apă-tare. Și *aquatinte.*

Aquatile, *adj.* apatile, care trăiesce în apă.

Aquatique, *adj.* apaticū, pînū de apă, trăindū în apă.

Aqueduc, *m.* apeductū, condussū de apă, canale.

Aqueux, *euse, adj.* aposū.

Aquilin, *adj. nez —*, nasū acilinū, arcătū.

Aquilon, *m.* viutulū de Nord.

Aquilonaire, *adj.* de nordū, septintriunale.

Ara, *m.* ara, mare papagalū cu pene strălucitōrie.

Arabe, *m.* arabū.

Arabesque, *adj.* arabescū.

Arabesques, *f. pl.* arabesci, ornamente cu erbe și foie, precum este arhitectura arabă.

Arable, *adj.* arabile, possibile de aratū.

Arac, *m.* arak, arack, arak, liquōre alcoolică de orezū, *vd. Tafia.*

Arachis, *f.* plantă legumin. Și *arachide* sēu *pistache de terre.*

Araignée, *f.* paiaginū.

Araire, *m.* plugū fără rōte.

Aralia, *f.* uă plantă.

Arambage, *m.* t. cossitū.

Aramber, *v. a. t. a cossi.*

Aramer, *v. a.* a pune pos-

- tavulă in cercevele spre a lă intinde.
- Arantèles**, *f. pl.* fibre la unele părți ale cerbului.
- Aras**, *m.* vd. *Ara*.
- Arasement**, *m.* nivelățiunea murului. Și *arrasement*.
- Araser**, *v. a.* a pune în nivelă părțile unui mură seă edificiu.
- Arases**, *f. pl. t.* petre pentru pusă pe d'assupra.
- Aratoire**, *adj.* aratoriă, de arătură. [Chili.]
- Araucaire**, *m.* bradă de
- Arbalète**, *f.* speciă de arcă, de săgétă de oțelă. *Cheval en—*, cală inhămată singură inaintea celoră două dela oiște.
- Arbalétrier**, *m.* soldată armată cu *arbalète*, vd. *vorba*.
- Arbalétrière**, *f.* locul de luptă pe uă galeră.
- Arbitrage**, *m.* judecata unei contestațiunii conferită la arbitri, *se commettre à l'—*.
- Arbitraire**, *adj.* arbitrariă, care nu depinde decătă de voință.
- Arbitrairement**, *adv.* arbitrariă, după voia.
- Arbitral**, *le*, *adj.* arbitrale, pronunțată de ună arbitru.
- Arbitralement**, *adv.* prin decisiune arbitrale, a arbitrului.
- Arbitrateur**, *m.* estimator, prețuitor. [prețuire.]
- Arbitration**, *f.* estimațiune,
- Arbitre**, *m.* arbitru, însărcinată se împace uă neînțelegere fără caracteră de judecătore. *Libre—*, liberulă arbitru, buna plăcere. Facul-
- tate de a se determina de sinesă.
- Arbitrer**, *v. a.* a arbitra, a regula în calitate de arbitru.
- Arbolade**, *f. t.* speciă de iachniă.
- Arborer**, *v. a.* a arbura, dis-fășura (ună stindardă); *fig.* a proclama în publică.
- Arborescent**, *ente, adj.* de felulă arburelă.
- Arboriculture**, *f.* cultura arburiloră.
- Arborisation**, *f.* desemnă naturale imitândă arbură seă erbe, cum se face pe gemură ierna.
- Arboriste**, *m.* arburistă, cellă ce cultivă arbură. Mai bine *pépinieriste*.
- Arbouse**, *f.* speciă de fructă.
- Arbousier**, *m.* arbure meridion. Fructulă sémăna cu fragele.
- Arbre**, *m.* arbure, pomă; mare buccată de lemnă etc. pe care se invirtesce uă machină. *Arbre de moulin*, arbure de móră.
- Arbrisseau**, *m.* arburelă.
- Arbuste**, *m.* arbustă, mă-
- Arc**, *m.* arcă. [răcine.]
- Arcade**, *f.* dischisură în forma arculă, arcată.
- Arcane**, *m. t.* arcană, taină, operațiune misteriosă.
- Arcane**, *arcanée*, *f.* rubrică.
- Arcanson**, *m.* smolă de corabiă, reșină de pină, din care se face colofanulă.
- Arcasse**, *f. t.* parte d'indărătulă corăbiei, vd. și *mouste*
- Arc-boutant**, *m.* construcțiune esternă destinată a sus-

ținé unū murū; *fig. redămū.*
Pl. cu s.

Arc-bouter, v. a. a redă-
ma unū murū, vd. *prec.*

Arc-doubleau, m. t. arcū
de redămū pentru muri, bolte.

Arceau, m. curbătură (la uă
boltă), arcū.

Arc-en-ciel, m. arculū ce-
rescū, curcubeū. Pl. *des*
ares-en-ciel.

Arcaïque, *adj.* arcaicū, de
arcaismū, vd. *urm.*

Arcaïsme, m. archaismū,
modū de vorbire ca anticū,
ca cei vechi.

Archal, m. tinichea. *Fil d'—*,
sărmă de metalū, de zincū.

Archange, m. arhangelū.

Archangélique, f. nume
datū mai multorū plante.

Arche, f. arcū de boltă, de
punte; — *de Noé*, arca lui
Noe.

Archée, f. t. foculū centrale
allū pământului. [logiari.]

Archelet, m. arculețū la oro-

Archéographe, m. *archéo-*
graphie, f. archeografū, scrip-
torulū, descripțiunea, anticū-
tăților.

Archéologie, f. archeologiă,
cunoscința monumintelorū
antice. [cheologicū.]

Archéologique, *adj.* ar-

Archéologue, m. archeo-
logū, vd. *archéologie.*

Archer, m. soldatū armatū
cu unū arcū. [lină.]

Archet, m. arcușiū de vio-

Archétype, m. modelū. Ca
adj. les idées—s, idēele in-
născute.

Archevêché, m. arhiepiscop-
patū.

Archevêque, m. arhiepiscopū.

Archi, archi. Particulă care
pusă inaintea unei vorbe a-
rătă superioritate.

Archichambellan, m. ca-
merariulū primū, superiorū.

Archichancelier, m. mare
cancelariū. [diaconatū.]

Archidiaconat, m. arhiepiscopū.

Archidiaconé, m. diocesa
unū arhidiaconū. [conū.]

Archidiacre, m. arhidia-

Archiduc, m. archiduce.

Archiducal, e. *adj.* de ar-
chiduce.

Archiduché, m. archiducat.

Archiduchesse, f. archi-
ducessă.

Archiéchanson, f. confe-
rința, darul, unū archiducat.

Archiépiscopal, *ale, adj.*
archiepiscopale.

Archiépiscopat, m. ar-
chiepiscopatū.

Archifou, m. nebunulū ar-
chiducelui. Ca *adj. archifou*,
archifolle, nebunū la excessū.

Archimandritat, m. bene-
ficiū possessū de archiman-
dritū. [mandritū.]

Archimandrite, m. archi-

Archipatelin, m. butonulū
archiducelui.

Archipel, m. archipelagū,
mare semēnată cu insule.

Archipompe, f. pompă (tu-
lumbă) principale.

Archipresbytéral, *ale*,
adj. arhipreotescū, care pri-
vesce pe preoții superiori.

Archipresbyte, m. preo-
ția superioare.

Archiprêtre, m. preotū,
starițū, superiorū.

Archiprêtre, *m.* preoție superioară.

Architecte, *m.* arhitect.

Architectonique, *adj.* arhitectonică, de arhitectură.

Architectonographie, *f.* descrierea unui edificiu.

Architectural, *ale, adj.* de arhitectură, care privește arhitectura. [tură.]

Architecture, *f.* arhitectură.

Architrave, *f. t.* grindă, birnă inferioară, grindă de uniune. [vistiieră.]

Architrésorier, *m.* mare

Archives, *f. pl.* documente, titluri vechi. Locul unde sunt conservate, arhivă.

Archiviste, *m.* arhivariu.

Archivolte, *f. archit.* ornamentele din giurul arcadei.

Archontat, *m.* archontat, funcțiunea unui archont, timpul administrațiunii sâlle.

Arçon, *m.* una din cele două buccăți de lemn înaintea și îndărătul șelei.

Arçoner, *v. a.* a bate lâna etc.

Arcot, *m.* pilă a turnătorilor de metale. [nord.]

Arctique, *adj.* [pôle-], de

Arctitude, *f.* strîmtoră.

Arctium, *m.* vd. *bardane*.

Arctophylax, *m.* păzitorul ursei (uă stea).

Arcture, *arcturus, m.* arc-tură (uă stea).

Ardasses, *f. pl.* mătasă foarte ordinară persică.

Ardassine, *f.* mătasă perlă.

Ardéion, *m. fam.* omă ușurelă, *p. us.* [cu foc.]

Ardemment, *adv.* cu ardere,

Ardent, *ente, adj.* ardinte, ardătoriu. *Miroir*, — sticlă

ardetore: *poil—, cheveux—s,* pără forte roșiu.

Ardent, *m.* lumină rătăcindă, esalațiune (abur) înflăcărată ce apare, pe căldurile mari, lângă lacuri. De ordinariu se dice *feu follet*.

Arder, *ardre, v. a. p. us. a* arde. *Ardez—regardez,* priviți. [viuă.]

Ardeur, *f.* ardere, căldură

Ardillon, *m.* acă pentru a ține buclele.

Ardito, *adv. mus.* ardit, cu uere-care putere sau energiă.

Ardoise, *f.* piatră cenușă pentru copperit casele, placă, artesiă. [nușiu.]

Ardoisé, *ée, adj.* că placa, ce-

Ardoisière, *f.* ocnă de artesiă, de place.

Ardu, *ue, adj.* dificile de intrat; anevoios.

Are, *m.* ară, măsură de 100 metre pătrate. [rulă.]

Aréage, *m.* măsurare cu a-

Arec, *m.* speciă de nucă.

Arendateur, *m.* arenda-tor. (de luptă.)

Arène, *f.* arenă, nisip, loc

Aréner, *v. a.* a se cufunda (despre edificie). [posă.]

Aréneux, *euse, adj.* nisi-

Aréole, *f.* areolă, inelă luminosă ce presintă unele stele.

Aréomètre, *m.* areometru, cumpănă pentru apă, pentru liquor.

Aréopage, *m.* areopagă, tribunale la Atenianii vechi.

Aréopagite, *m.* areopagită, judecător din areopagă.

Aréostatique, vd. *Aéro-statique*.

Aréostyle, *m.* areostilă, e-

dificiū unde colonnele sunt forte depărtate între elle.

Arer, v. a. a trage în sus ancora.

Arête, f. spinarea pescelui; barba spicului; *archit.* ânghiulă formată de două fece, colțu.

Arêtier, m. t. laturea colțului.

Arêtières, f. pl. implătură de vară etc. între laterile colțului. [rale.

Arétologie, f. filosofia mo-

Arganeau, m. inelă grossă de ferru la uă corabiă. Si *organeau*. [ghimpă.

Argémone, f. nalbă cu

Argent, m. argintu; bani, — *rif*, argintu viu; — *fulminant*, argintu sticlosu; — *en lingots*, bare de argintu; — *mignon*, monnetă mênuntă. *Etre court d'*—, a fi în lipsă de bani.

Argenté, *ce*, *adj.* argintatū, argintiū, că argintulū.

Argenter, v. a. a arginti, poli, copperi cu argintu.

Argenterie, f. argintăriă, scule de argintu.

Argenteur, m. lucrătorū în argintu. [care are mulți bani.

Argenteux, *euse*, *adj. fam.*

Argentier, m. cellū cê întreține și pèdește argintăria. În timpul vechiei monarchie franceze ministrulū finanțelorū. Comp. *trésorier*.

Argentin, *ine*, *adj.* argintiū.

Argentine, f. pesce argintiū.

Argenture, f. politură s. duplicatū cu argintu. [bin.

Argile, f. argilū, pământū gal-

Argileux, *euse*, *adj.* argilosū.

Argonaute, m. argonautū,

fig. marinariū. La pl. genū de molusce.

Argot, m. limbă de învoiela adoptată de tâlchari.

Argoter, v. a. *fam.* a vorbi unū *argot*. Vd. *prec.*

Argoulet, m. (altă-dată) carabinariū, pe urmă dragonū.

Argue, f. t. impletitură de sârmă.

Arguer, v. a. a forma fire grösse de sârmă.

Argüer, v. a. t. a inculpa, accuza, pedepsi.

Argument, m. argumentū, raționamentū prin care tragemū uă consecință dintr'unū principiū.

Argumentant, m. oppuninte la uă discussiune.

Argumentateur, m. argumentatorū. cui place sê dispute.

Argumentation, f. argumentațiune, produțiune de argumente.

Argumenter, v. a. a argumenta, face conclusiunī.

Argus, m. Argu (mitolog.); observatorū atintivū.

Argutie, f. arguțiă, subțiritate de spirit, fineță de raționam.

Argutieux, *euse*, *adj.* cu subțirități, cu finețe de spiritū.

Aria, m. *fam.* Vd. *embarras*.

Arianisme, m. arianismū. Eresia lui Ariū și părteniilorū seī.

Aride, *adj.* aridū, uscatū, nefertile, neroditoriū.

Aridité, f. aridi'ate, uscăciune, nerodire.

Aridure, f. slăbiciune care usucă corpulū.

Arien, *enne*, *adj.* arianū.

- Eretici cari nu admită că tatăl și fiul sunt de aceeași substanță în Trinitate.
- Ariette**, *f.* cântecul ușor și scurt cu vorbe și instrument.
- Aristarque**, *m.* aristarcu, criticul luminat și sever.
- Aristocrate**, *m.* aristocrat. [craia.]
- Aristocratie**, *f.* aristocrație.
- Aristocratique**, *adj.* — *ment*, *adv.* aristocratic.
- Aristocratiser**, *v.a.* a face aristocrat.
- Aristodémocratie**, *f.* aristodemocrația, guvernul aristocraților și poporul de-uađată.
- Aristoloche**, *f.* aristolochia, uđ plantă de ornament.
- Aristophanesque**, *adj.* cuteđante și temerariu, cum era comicul Aristofane.
- Aristotélicien**, *enne*, *adj.* conforme doctrinei lui Aristotele, aristotelic.
- Aristotélisme**, *m.* filosofia lui Aristotele, aristotelism.
- Arithmancie**, *f.* divinațiune (ghicire) prin numere.
- Arithméticien**, *m.* autor, profesor, de aritmetică.
- Arithmétique**, *f.* aritmetică. *Că adj.* aritmeticesc. — *ment*, *adv.* aritmeticesc.
- Arlequin**, *m.* persoană din comedia italiană cu costum din buccăți de diferite culori: *fig.* omu de puđină consistință.
- Arlequinade**, *f.* buccată teatrală, unde unu *arlequin* are jocul principal.
- Arlequine**, *f.* danțu de *arlequin*. [sgardă.]
- Armadille**, *m.* animale de **Armadille**, *s.* *armadille*, *f.* mică flotă spanică.
- Armand**, *m.* medicamentu pentru cał.
- Armateur**, *m.* armatoru, care se inarmăđă cu spesele selle proprie.
- Armature**, *f.* armătură.
- Arme**, *f.* armă. *Maitre d'armes*, profesoru de scrimă. *Arme à pointe*, armă de impunsu. *Arme à aiguille*, pușcă cu ac.
- Armée**, *f.* armată, oștire.
- Armeline**, *vd.* *Hermine*.
- Armement**, *m.* armare, preparațiune de rebelu.
- Armer**, *v.a.* a inarma. — *qn. chevalier*, a face pe *cnv.* cavaleru.
- Armet**, *m.* cască (*vech.*).
- Armillaire**, *adj.* *sphère*—, instrumentu cosmografic, represintăndu mundulu, lumea, cum lu presupunea cei vechi, adică pămintulu fiindu in centru.
- Armilles**, *f. pl.* *archit.* inele, cercuri, la capitolulu doric.
- Armistice**, *m.* armistițiu.
- Armoire**, *f.* dulap.
- Armoiries**, *f. pl.* armărie, semne simbolice, cari distingă familiile insemnate. On fait remonter leur usage aux Croisades, où elles servaient à faire reconnaître les chevaliers tout couverts de fer.
- Armoise**, *f.* uđ plantă, *herbe de St. Jean*.
- Armoisin**, *m.* taffeta subțire.

Armon, *m.* partea dinainte a cărucei, unde stă oiștea.

Armorial, *adj.* care tractează de armărie. *Sust. m.* carte conținându armăriele unei țerre. [armărie pe ceva.

Armorier, *v. a.* a ȃugrăvi

Armoriste, *m.* armoristă, cunoscătoră de arme.

Armure, *f.* armătură, tôte armele cari accopperă corpul.

Armurier, *m.* fabricante de arme.

Arnica, *f.* plantă medicinale, tonică și stimulante.

Aromate, *m.* aromată, mirosă, perfumă de vegetali.

Aromatique, *adj.* aromatică, mirositoră.

Aromatiser, *v. a.* a parfuma cu aromate.

Aromatite, *f.* aromatită, buriană petrificată.

Arome, *m.* aromă, principiu mirositoriu estrassă din unele vegetali (*arôme*).

Aronde, *f.* rândunică.

Arondelet, *m.* june rândunică.

Aronnelle, *f.* numele unei căruce ușiorie:nave ușiorie.

Arpailleur, *m.* spelătoră de aură, căutătoră de aură.

Arpège, *arpègement*, *m.* arpeggiu, modă de a face să se audă successivă fiă-care sunetă, în locă de a le bate de-uădată [*mus. instrum.*].

Arpèger, *v. n.* *mus.* a face arpeggiuri. Vd. *prec.*

Arpent, *m.* vechiă măsură agrariă, *apprôpe* 100 *perches*.

Arpentage, *m.* măsuratulă

cămpului prin *arpents*. Vd. *vorba*.

Arpenter, *v. a.* a măsura cămpulă; *fig.* a percurge repede. [de cămpă.

Arpenteur, *m.* măsurătoră

Arpenteuse, *f.* uă lucustă.

Arqué, *ée*, *adj.* arcată.

Arquebusade, *f.* focă de *arquebuse*. *Eau d'—*, apă pentru vulneri (răni).

Arquebuse, *f.* vechiă armă de percussione, pușcă.

Arquebuser, *v. a.* a uccide prin focuri de *arquebuse*.

Arquebuserie, *f.* artea de a face armele *arquebuses*.

Arquebusier, *m.* soldată cu *arquebuse*, fabricante și vindătoră de arme de focă.

Arquer, *v. a.* a arca, incovăia.

Arquifou, *m.* lustru de plumbă.

Arrachement, *m.* smulgere.

d'Arrache-pied, *adv. fam.* fără intrerupere, continuită.

Arracher, *v. a.* a smulge, răpi. *S'—*, a se depărta; a se disputa pentru cv.

Arracheur, *euse*, *adj.* care smulge,—*de dents*, cellă cē scôte dinții.

Arracheuse, *f.* femeă care smulge pērulă dela pelea de castoră, la pēleriari.

Arrachis, *m. t.* smulgerea arburil-ră tineri.

Arraisonner, *v. a.* a vorbi raționată. *S'—avec quelqu'un*, a se înțelege cu cineva.

Arrangé, *ée*, *adj.* rânduită.

Arrangement, *m.* rânduelă.

Arranger, v. a. a. ordina, rândui, regula, pune în rânduielă.

Arrangeur, m. regulatoru, cellu cê dă forma definitivă lucrului începutu. [dare.

Arrentement, m. t. aren-

Arrester, v. a. a. arenda.

Arrérager, v. v. a stringe ceea ce rămâne neplătitu din veniturî. *Se laisser—*, a-și însuma veniturile.

Arrérages, m. pl. ceea cê rămâne dintr'unu venitû, restuiû, reimasulû din arendă.

Arrestation, f. arrestațiune, închidere, deținere în închisore.

Arrêt, m. arrestu, opprire, decisiune dată de uă curte suverană, *maison d'—*, închisore; *être aux—* s, a fi arrestatû accasă; *mettre aux—* s, a trimite la închisore.

Arrêté, m. opprire, decisiune a unei autoritășî administrative seu judiciare, hotărîre.

Arrêter, v a. a. oppri, arresta, s'—, a se oppri, se hotărî.

Arrétiste, m. culegetorû, compilatorû, de decrete.

Arrêtoir, m. oppritorulû de la baionnetă.

Arrhement, m. arvună.

Arrher, v. a. (*qch.*) a arvuni.

Arrhes, f. pl. arvună, danî dașî înainte, emanetû.

Arrière, *en arrière*, adv. înderetû: *en arrière de*, la spatele, înderetulû.

Arrière, m. partea dînderetû la corabie. [dêtoritû.

Arriéré, m. ceea cê rămâne

Arriéré, *éc. adj.* reimasû înderetû, întârziatû.

Arrière-ban, m. convocațiune pentru resbelû, cê făcea regiî vechî tutorû nobililorû. *Pl. des arrière-bans.*

Arrière-bec, m. colțu ascuțitû (la unû parû de punte).

Arrière-bouche, f. partea posterioare, faringele, a gureî.

Arrière-boutique, f. magasia înderetulû prăvălieî.

Arrière-cabinet, m. cabinetu pusû înderetû.

Arrière-change, m. camătă din camătă.

Arrière-corps, m. edificiu înderetû.

Arrière-cour, f. curte mică internă, servindû pentru descărcatû. [arendașiu.

Arrière-fermier, m. sub-

Arrière-fief, m. feudû provenindû din altulû.

Arrière-fleur, f. t. pèrulû rămasû după uă cicatrice.

Arrière-garde, f. partea unei armate, care include mersulû.

Arrière-goût, m. gustulû ne lăcutû, cê lassă în gură unele aliminte, buccate

Arrière-ligne, f. întilnire înderetû. [măneî.

Arrière-main, f. dosulû

Arrière-neveu, m. *arrière-nièce*, f. fiulû nepotului: *arrière-neveux*, ultimîi successorî. [potulû.

Arrière-nièce, f. fiica ne-

Arrière-pensée, f. cugettare ce ține cine-va în rezervă și dissimulêdă, ascunde.

Arrière-petit-fils, *arrière-petite-fille*, f. fiulû, fiica, nepotulû.

Arrière-petits-enfants, *m. pl.* copii nepotului.

Arrière-plan, *m.* plană situatã inderetulũ altuia.

Arrière-point, *m.* (mai usitatã *point-arrière*), punctũ de cussaturã, care trece peste altulũ deja fãcutũ. *Pl. des arrière-points.*

Arrièrer, *v. a.* a tiné inderetũ, intãrãia. *S'*—, a remãne inderetũ.

Arrière-saison, *f.* finele tãmnei; ultima etate a vieãei.

Arrière-train, *m.* partea trãssurei, care este cu rôtele dindèretũ. *Pl. des arrière-trains.*

Arrière-voissure, *f.* boltã inderetulũ uãei.

Arrimage, *m.* rãnduitulũ incãrcãtorei unei corãbie.

Arrimer, *v. a.* a asãeda incãrcãtura unei nãvi, corãbie.

Arrimeur, *m.* cellũ cã asãedã in corabiã. *Vd. prec.*

Arriser, *v. a.* a lãssa in jeosũ (pãndeles corãbiei).

Arrivage, *m.* sosirea intr'unũ portũ.

Arrivée, *f.* Sosire, ajungere, *à l'—de*, la sosirea; *d'—* mai dinainte (*tout-d'abord*).

Arriver, *v. n.* a sosi, ajunge: *avec de la persévérance on arrive à bon port*, cu stãruinãã ajunge cine-va la scopũ. Ca unipers, a se intimpla. *Il arrive que*, se intimplã ca.

Arrobe, *f.* greutate spanicã de 41½ kilogr.

Arroche, *f.* uã burianã. Specia *belle-dame* e cultivatã.

Arrogamment, *adv.* cu

arroganãã, imperiosũ, cu trufiã. [trufiã.

Arrogance, *f.* arroganãã,

Arrogant, *ante, adj.* arrogante, trufosũ, mãndru, imperiosũ.

s'Arroger, *v. refl.* a și ar-roga, a și da, a și atribui ne-trebuinciosũ, pe nedreptũ, ce-va. [ruãia.

Arroi, *m. rech. p. us.* cãr-

Arrondir, *v. a.* rãtunãi.

Arrondissement, *m.* rã-tunãire, divisiune adminis-trativã, ocolũ.

Arrondisseur, *m.* rãtun-ãitorũ; *fig.* cellũ cã cere totulũ esactũ. [turã.

Arrosage, *m.* udare, udã-

Arrosement, udare.

Arroser, *v. a.* a uda, u-mecta, — *des créanciers*, a plãti creditorilor cu incetulũ.

Arrosoir, *m.* vassũ pentru udatũ.

Arrow-root, *f. engl.* (pronunã. *aro-rut*), *f.* feculã comestibile estrassã dintr'uã plantã dela Indiele orientãli.

Arrugie, *f.* canale pentru a se scurge apele unei mineri (ocne).

Ars, *m. pl.* vine dela glesne.

Arsenal, *m.* arsenal, depositũ de arme, de muniãiuni de resbelũ. Locũ unde se fabricã.

Arsenate, *m.* arseniatũ, sare formatã prin acidũ arsenicũ.

Arsenic, *m.* arsenicũ, metalũ cenuãiũ, care volatilizatũ respindesce uã odøre forte de usturoiũ.

Arsenical, *ale, adj.* arsenicale, conãinindũ arsenicũ.

Arsenieux, *euse*, *adj.* compusă de arsenic. *Acide*—, acid arsenicos. Este un violente toxică (otrăv).

Arsenite, *m.* arsenit, sare formată prin acid arsenicos.

Arsin, *m.* t. *bois*—, pădure incendiată.

Arsis, *m.* miros a arsă al vinului.

Art, *m.* arte, meșteșug. *Les beaux*—, artele frumoase, precum muzica etc.; *les arts libéraux*, artele liberale, precum elocința, poezia; *les arts d'agrément*, artele de plăcere, precum dansul, scrima. *Terme de l'*—, termină, vorbă, de arti.

Artère, *f.* arteră, vină care pulsează. [care ține de arteră.

Artériel, *elle*, *adj.* arteriale,

Artériologie, *f.* știința arterelor.

Artériole, *f.* mică arteră.

Artériotomie, *f.* dischiderea, tăiatul, arterelor.

Artésien, *adj.* puits—, isvor artesian, săpat printr'ua sondă.

Arthritique, *adj.* artritică, care se referă la articulațiile membror: contra artritei, reumatismului.

Artichaut, *m.* anglinară.

Article, *m.* încheietura a ősșelor: articol, materie, lucru; *gram.* articol, *faire l'*—, a publica pentru recomandare, face reclamă.

Articulaire, *adj.* articulară; care se referă la încheieturile ősșelor, sau articulații.

Articulation, *f.* articula-

ție, încheietura,untura ősșelor.

Articulé, *ée*, *adj.* articulat, avind articulații; clară espresă.

Articuler, *v.* a. a uni articulații. A pronunța distinsă, esprime clară, afirma.

Artien, *m.* student de filosof.

Artifice, *m.* artificiu (renghiu), abile combinații a mijloacelor, fraude. Combinații pirotehnice; foc de artificie.

Artificiel, *elle*, *adj.* artificiale, făcut prin arte, opp. *naturel*.

Artificiellement, *adv.* prin artificiu, prin arte, nu naturale.

Artificier, *m.* artificiar, fabricant de artificie.

Artificieusement, *adj.* artificios, cu viclenie.

Artificieux, *euse*, *adj.* artificios, înșelător, viclen.

Artillé, *ée*, *adj.* garnit cu artileria sa, avind tunurile șelle (*murină*).

Artiller, *m.* fabricant, turnător de metal. Și *artillier*.

Artillerie, *f.* artilerie, tunuri, *pièce d'*—, fiă-care tun; — *de campagne*, artil. de câmp; — *à cheval*, artil. călare. [dată dela tunuri.

Artilleur, *m.* artilerist, soldat.

Artillier, *m.* vd. *Artiller*.

Artimon, *m.* artimon, cartă celulă mai aproape de pupă. [autor.

Artisan, *m.* meșter; fig.

Artison, *m.* verme de lemn, moliă. *Artisonné*, *ée*, *adj.* mâncat de moliă.

Artiste, *m.* artistă ; *fig.* actoră, — *vétérinaire*, medică veterinară.

Artisement, *adv.* artistică, în modulă ună artistă, cu arte.

Artistique, *adj.* artistică, de arte, care privesce artele.

Artophage, *m.* care trăiesce cu pâine.

Arum, (pron. *arom.*), *m.* uă plantă nutritivă. Și *gouet*.

Arundinacé, *ée, adj.* de trestie.

Aruspice, *m.* aruspice, predicătoră după vederea, inspecțiunea, interiorulă passeriloră.

Arythme, *m.* f. aritmă, neregularitate a pulsulă.

As, *m.* assă (de cărți), — *de pique*, cl-fetitoră, *fam.*

Asarine, *f.* uă plantă aperitivă.

Asarum, *m.* uă buriană.

Asbeste, *m.* asbestă, specieă de pĕtră, minerală necombustibile. [bestă.

Asbestin, *ine, adj.* de as-

Ascalonite, *f.* uă plantă că cepă. [cale.

Ascaride, *m.* verme stoma-

Asçavanter, *v. a.* puș. *us.* a face pe cine-va învĕțată.

Ascendance, *f.* ascindință, rudeniă dela fiiă către tată în sus, opp. *descendance*.

Ascendant, *ante, adj.* ascindinte, care merge înălțându-se; *m.* influință, putere, (assupra cui-va).

Ascendre, *v. a.* a ascinde, se urca, merge în sus.

Ascension, *f.* ascinsiune, suire. Sĕrbătorea Înălțării.

Ascensionnel, *elle, adj.* care are forma de a se urca în sus.

Ascĕte, *m.* ascetă, pustnică.

Ascĕtique, *adj.* de ascetă.

Asciens, *m. pl.* lăcuițoră din zona torridă, cari n'au umbră. [duneleă, plantă.

Asclĕpias, *f. m.* ĕrba rân-

Asiarque, *m.* preotă superioră în Asia.

Asiatique, *adj.* asiatică.

Asile, *m.* asilă, adăpostă, refugiu, protecțiune. Și *asyle*.

Asine, *adj. f. bĕte*—, asină, asină. [șĕrpe (la Ebreă).

Asmodĕe, *m.* asmodeu, ună

Asodĕs, *f. med.* friguri reci.

Aspe, *m.* ghiâmă.

Aspect, *m.* aspectă, vedere, forma cum se presintă ună lucru, prĕveliste, aparință, esterioră.

Asperge, *f.* sparanghelă.

Asperger, *v. a.* a stropi—, *d'eau bénite*, cu apă sântită (aiasmă). [lon, *aspersoir*.

Aspergĕs, *m.* vd. *goupil*—

Aspĕritĕ, *f.* asprĕlă; asprimă.

Aspersion, *f.* aspersiune, stropire cu apă sântită.

Aspersoir, *m.* vd. *aspergĕs*.

Aspĕrule, *f.* asperulă, uă plantă. [cĕră uscată.

Asphalte, *m.* asfaltă, pĕ-

Asphalter, *v. a.* a copperi cu asfaltă, cu pĕcură solidă.

Asphodĕle, *m.* ună liliacă.

Asphyxiant, *ante, adj.* care asfissidă, vd. *urm*.

Asphyxie, *f.* asfissie, opprirea respirațiunii, resufflării.

Asphyxiĕ, *ée, adj.* asfissiată.

Asphyxier, v. a. a oppri resufflarea, asfissia.

Aspic, m. ună șerpe foarte veninosă. [mare.]

Aspic, m. bot. lavendula

Aspic, m. galertă de carne, piftiă.

Aspirant, ante, adj. aspirante, care așî iră, doresce, vd. *aspirer*.

Aspiration, f. aspirațiune, dorință pentru, silință către ceva.

Aspiré, ée, adj. gram. aspiratū, care se pronunță aspru, din gîtū.

Aspirée, f. aspirată, sunetū aspru (în gram.).

Aspirer, v. a. a aspira, atrage aerul în plămâni șî; a trage apa într'ua pompă; a avé dorință pentru, se sili ca sî ajungă (la uă funcț.) gram. a pronunța din gîtū (pe h). [argintū în Turcia.]

Aspre, m. mică monetă de

Asa, f. asantū, succū vegetale concretū;—*foetida*, remediū de odóre foarte neplăcută. [dire de nisipū.]

Assablement, m. grămă-

Assabler, v. a. a asșterne cu nisipū: s'—, se împlé de nisipū.

Assagir, v. a. a înțelepți.

Assailant, m. t. cellū ce face assaultū. *Assaillants*, pl. soldați cari dă assaultū.

Assaillir, v. a. a năvăli asupra, assălta, face assaultū.

Assainir, v. a. a însănătoși.

Assainissement, m. însănătoșitū, însănătoșire.

Assaisonnement, m. vd. *urm*.

Assaisonner, v. a. a releva buccate prin mijlocul unor substante, mirosuri, a condita; *fig.* a face sî placă, *relever*. [torū, vd. *prec*.]

Assaisonneur, m. condi-

Assassin, m. uccissorū, ommoritorū.

Assassin, ine. adj. ommoritoriū.

Assassinant, ante, adj. foarte criminale, ommoritoriū; *fig.* vd. *ennuyeux*.

Assassinat, m. ommorū.

Assassiner, v. a. a uccide cu premeditatū, tălchăresce; *fig.* a cauza unū mare prejudiciū.

Assation, f. ferberea medicamentelorū în succulū lorū.

Assaut, m. assaultū; *fig.* luptă, *les—s de l'adversité*, loviturile adversității, nenorocirii.

Assécher, v. a. p. us. a usca.

Assécution, f. assecuțiune, căștigarea unū beneficiū.

Asséer, v. a. a stabili contribuțiune, pune dajdiă.

Asséeur, m. perceptorulū contribuțiunilorū dela sate.

Asséité, f. independință (a lui Dumnezeu).

Assemblage, m. uniune, adunătură. [adunantă.]

Assemblée, f. adunare,

Assembler, v. a. a aduna, uni la unū locū.

Assembleur, m. euse, f. culegătorū, care unesce, culege foiele țîșarite.

Asséner, v. a. a da uă lovitură violinte; *fig.* a arunca cu viuiciune uă glumă.

Assentiment, *m.* vd. *ap-probation*. [*consentir*.

Assentir, *v. a.* a approba.

Asseoir, *v. a.* a aseda, pune jeosă, *fig.* consolida, întări.

S—, a sedea jeosă, pe scaun.

Assermenté, *ée, adj.* jurat, care a prestat jurămint.

Assermenter, *v. a.* a face să presteze jurămint.

Asserteur, *m.* cellă cē afirmă.

Assertif, *ive, adj.* de afirmațiune. Și *assertoire*.

Assertion, *f.* aserțiune, afirmațiune.

Asservir, *v. a.* a inservi, reduce în servitute, înrobi.

Asservissement, *m.* inservit, robire, reducere în servitute.

Assesseur, *m.* assessor, ajutor al unu jude.

Assette, *f. t.* unu ciocan mic.

Ass euler, *v. a.* a lăsa singur, delăsa, părăsi.

Assez, *adj.* destul, de ajuns.

Assidu, *ue, adj.* stăruitor, silitor, constant, exact.

Assiduité, *f.* silință, stăruință, *assiduités, pl.* atințiune continuă.

Assidument, *adv.* cu stăruință neconținută.

Assiégeant, *ante, adj.* care încungiură un cetate. *Sust. m.* asediator, impresurător.

Assiégré, *m.* asediat, încungiurat într'un cetate.

Assiéger, *v. a.* a asedia, încungiura un cetate.

Assiente, *f.* societate pentru comerțul cu negrii.

Assientiste, *m.* participant, partaș, la societatea pentru comerțul cu negrii.

Assiette, *f.* sedere, modul de a se aseda; pozițiunea unei case, unei urbi; taler.

Assiettée, *f.* conținutul unu taler, câtă coprinde un taler.

Assignable, *adj.* care se poate asenna, determina (lotari).

Assignat, *m.* asennat, stabilitul unu venit pe unu imobile. Hărtia - monnetă dată în timp. revoluț. garantată prin dominiile naționali.

Assignation, *f.* afectațiunea unu capitale pentru plata unei datorie. Invitare înaintea judecătii, amănare de process.

Assigner, *v. a.* afecta unu capitale pentru plata unei datorie, a cita înaintea judecătii; a deșe, hotari.

Assimilable, *adj.* asimilabile, care se poate asimila.

Assimilation, *f.* asimilațiune.

Assimiler, *v. a.* a asimila, compara: asenna, preface în asemine. *S*—, a se compara, a-și asimila, a converti, preface în propria sa substanță.

Assis, *se, adj.* ședind pe scaun, asedat. *Opp. debout.*

Assise, *f.* rând de petre tăiate, puse orizontale, și peste cari se asedă unu edificiu. *Assises, pl.* sesiunea

- unei curți criminali, *Cour d'assises*. — *Assises de Jérusalem*, legile creștinilor orientali după 1-a cruciată.
- Assistance**, f. asistență, prezența unui oficiariu publicu său unu preotă; societate adunată; ajutoriă.
- Assistant**, *ante*, *adj.* asistente, care asiste. Ecclesiastă care asiste pe preotă la altare.
- Assistante**, f. religioasă, călugăriță, care ține locul stăriței.
- Assister**, v. n. a asiste, fi de față: a ajuta pe cine-va la judecată: a da ajutoriă.
- Association**, f. asociație, uniune, tovarășie.
- Associé**, *é*, *adj.* asociat, tovarășu.
- Associer**, v. a. a asocia, întovărăși. *S'*—ă seu *avec*, a se asocia, uni cu.
- Assolement**, m. succesiune de culture cari îmbunătățesc pământul.
- Assoler**, v. a. a îmbunătăți pământul cultivându-l des.
- Assombri**, *ie*, *adj.* întunecat.
- Assombrir**, v. a. a întuneca.
- Assommant**, *ante*, *adj.* *fam.* foarte desgustătoriu, seu obositoriu, de care se uresce cui-va.
- Assommer**, v. a. a ucide cu ce-va greu, a bate cu escesă, *fig.* a importuna, obosi.
- Assommeur**, m. celulă ce importună, vd. *prec.*
- Assommoir**, m. instrumentă pentru a ucide, vd. *assommer*.
- Assomption**, f. asumpțiune. Răpirea S-tei Vergine în ceră. [*neperfectă*].
- Assonance**, f. consonanță
- Assonant**, *ante*, *adj.* care este în consonanță neperfectă.
- Assonah**, f. Suna, culesă de faptele și dissele lui Moomete. Și *Sonna* seu *Sunna*.
- Assorti**, *ie*, *adj.* pusă cu persoane, seu lucruri cari se cuvînă. Bine îngrijit cu măruri.
- Assortiment**, m. cuvenință, potrivire, a mai multor lucruri între dinsele. Adunarea de măruri de acel'ăși felă (*assortimentu*).
- Assortir**, v. a. a assorta, a aduna lucruri cari se potrivesc.
- Assortissant**, *ante*, *adj.* care convine, se potrivește la.
- Assoté**, *é*, *adj.* *fam.* proștit.
- Assoupir**, v. a. a arunca într'ună somnă ușoriă. *S'*—, a assupi, addormi ușoriă.
- Assoupișant**, *ante*, *adj.* care face pe cine-va să addormă.
- Assoupișement**, m. dormire ușoriă, de mică durată.
- Assouplir**, v. a. a face flexibile, să se încovoiă.
- Assourdir**, v. a. a surdi ușoriă.
- Assourdissant**, *ante*, *adj.* care surdesce ușoriă.
- Assouvir**, v. a. a sătura; *fig.* a mulțumi. [*turare*].
- Assucvișement**, m. să-

Assujétir, de ordinariu *assujettir*, v. a. a supune, face suppusă, a constringe, sili.

Assujétissant, *assujettissant*, ante, adj. care împiedică, care cere multă stăruință.

Assujétissement, *assujettissement*, m. supunere, stare de sumisiune și depindință.

Assumer, v. a. a lua asupra-și, lua pentru sine.

Assurance, f. siguranță, încredere, cutedanță. [sigurú.

Assuré, *é*, adj. asiguratú.

Assurément, adv. de sigurú. [rare.

Assurement, m. assigu-

Assurer, v. a. a asigura. *S'—de*, a se asigura de, a arresta.

Assureur, m. asiguratóru.

Astéisme, m. *ref.* ironiă delicată și ingenioasă; piciorul fracturatú.

Astelle, f. t. șita că se lege.

Aster, f. plantă de genulú margaritei.

Aster, f. varietate de rubinú orientale. Genú de zoofite alt-felú *dissă étoile de mer*.

Astérisme, m. t. figura stelei.

Astérisque, m. asteriscú, forma unei stele între semnele tipografice (*).

Astéroïde, f. mică planetă.

Asthénie, f. *med.* mare slăbiciune, lipsă pe puteri.

Asthmatique, (pron. *astmatik*), adj. care respiră greú.

Asthme, m. astmă, respira-

țiune grea, revenindú prin accessú (*asthma spasticum*).

Astic, séu *asti*, m. ossú de care se servescú cismarii pentru a sclivisi, *polissoir*.

Asticoter, v. a. fam. a irrita ușioriú, gädila, contraria.

Astiquer, v. a. a sclivisi. *lisser*.

Astour, m. disconto.

Astracan, m. blană de astrachan.

Astragale, m. *archit.* arculú care îmbraciă extremitatea superioare a unei columne.

Astral, *le*, adj. astrale, care ține de stele, *lampe—*, lampă suspinsă, atirnată.

Astre, m. astru, stea.

Astreindre, v. a. a sili la ce-va. *S'—*, a se obliga, îndetora.

Astringent, *ente*, adj. astringinte, care stringe. *Sust.* m. medicamentú care stringe pelea, tesséturele.

Astrognosie, f. cunnoscința stelelorú.

Astroïte, f, astroitú, petró cădută din stele.

Astrolabe, m. astrolabiú. instrumentú servindú altădată la măsura înălțunii stelelorú.

Astrologie, f. astrologiă, sciință chimerică de a cunnosce viitorulú după inspecțiunea stelelorú. [logicú.

Astrologique, adj. astro-

Astrologue, m. astrológú.

Astronome, m. astronomú.

Astronomie, f. astronomiă.

Astronomique, adj. —

- ment**, *adv.* astronomică, de astronomiă.
- Astuce**, *f.* astuță, vicleniă.
- Astucieusement**, *adv.* astuțios, cu vicleniă, în mod șiret.
- Astucieux**, *euse*, *adj.* astut, înșelătoriu, șiret.
- Asyle**, *vd.* *Asile*.
- Asymétrie**, *f.* lipsă de simetrie, de potrivire.
- Asymptote**, *f. geom.* asimtotă, liniă dreaptă care se apropieă infinitu de uă curbă fără s'o atingă nicî-uădată, *asymptotique*, *adj.* de asimtotă.
- Atabule**, *m.* unū vintū vătămătoriu în Apulia (Italia).
- Ataraxie**, *f.* liniscea suffletului.
- Ataxie**, *f. med.* atassiă, turburare extremă, neregularitate în fen menele nervose, în bóle.
- Ataxique**, *adj.* atassic, care aduce turburare în nervi, în bóle.
- Atechnie**, *f.* lipsă de arte.
- Atelier**, *m.* laboratoriu, locū unde se adună, unde lucrădă, lucrătorii (*les ouvriers*).
- Atermoiement**, *m. s.—*, *moiment*, amănarea terinului unei plăți.
- Atermoyer**, *v.a.* a amăna terminulu unei plăți, *remettre*.
- Athée**, *m.* și *f.* ateu, care nu crede în essistința lui D-zeu.
- Athéisme**, *m.* ateismu, opi niune care negă divinitatea.
- Athéistique**, *adj.* ateistic.
- Athénée**, *m.* ateneu, locū, nu oficiale, unde se facū lecțiuni seū lecture publice.
- Athermasie**, *f.* căldură mortale. [opărire.]
- Athérome**, *m.* inflătură prin
- Athlète**, *m.* atletu, luptătoru.
- Athlétique**, *f.* atletica, artea de a se lupta. Că *adj.* atletic.
- Atinter**, *v.a. fam.* a înțoțona.
- Atlante**, *m.* atlante, figură umană care susține unū ornamentu de arhitectură. Și *cariatide*.
- Atlantique**, *adj. mer—*, oceanulū atlanticu, atlantica.
- Atlas**, *m.* atlante, culesu de charte, — *d'étude*, atlante de scólă; prima vertebră la gitū.
- Atmomètre**, *m.* atmometru, instrum. pentru măsura es-salașuniloru, aburiloru.
- Atmosphère**, *f.* atmosferă, aerū.
- Atmosphérique**, *adj.* atmosfericu, de atmosferă.
- Atocalt**, *m.* pâiajinū messicanu, care trăiește în apă.
- Atole**, *f.* făină fertă (ciulama).
- Atome**, *m.* atomă, corpū forte micū, presuppusū nedivisibile.
- Atomisme**, *m.* doctrina despre atome, despre molecule.
- Atonie**, *f.* lipsă de tonu; slăbiciune a organelorū, *alanquissement*.
- Atonique**, *adj.* atonic.
- Atour**, *m.* paratură, gătélă de femece. Usitatū la *pl.*
- Atournement**, *m.* *vd. prec.*
- Atourner**, *v.a. fam.* a appara, găti
- Atourneuse**, *f.* femeă de cameră. Și *dame d'atour*, *chambrière*.
- A-tout, atout**, *m.* carte de jocu, care învinge pe celle-

alte. *Prendre avec l'—*, a înșela. [licu.]

Atrabilaire, *adj.* melanco-

Atrabile, *f. p. us.* veninū negru, melancoliă.

Atramentaie, *f.* p.ătră de atramentū, cernelă.

Atre, *m.* vatră. *Prov. il n'y a rien de plus froid que l'âtre de cette maison*, în acestă casă se face multă economiă de mâncare.

Atrium, *m.* atriu, galeriă înaintea casei.

Atroce, *adj.* atroce, crud, escisivū în rēu. *Homme—*, omū crudū. [dime.]

Atrocement, *adv.* cu cru-

Atrocitē, *f.* atrocitate, crudime.

Atrophie, *f.* atrofiă, slăbiciune, neputință de a se nutri.

Atrophier, *v. a.* a atrofia, slăbi (corpulū). *S'—*, a deperi.

s'Attabler, a merge la mēsă.

Attachant, *ante, adj.* atrăgătoriu, lipitoriu.

Attache, *f.* legătură, uerī-cē lucru care servește a lega; *fig.* ceea cē atrage, captivēdă mintea. *Chien d'—*, câine de lanț; — *de diamants*, gătelă de diamanți; *bas d'—*, ciorapi de mătasse.

Attaché, *ée, adj.* lipitū, alăturatū, unitū.

Attachement, *m.* allăturare, simțimentū de iubire; mare aplicațiune. La pl. note de lucrări ale arhitecților.

Attacher, *v. a.* a uni, allătura; *fig.* a lega prin afecțiune, prin iubire. *S'—*, a se lipi, lega de afecțiune.

Attalique, *adj.* nemēsuratū.

Attaquable, *adj.* aggressibile, *vd.* *attaquer*.

Attaquant, *m.* aggressorū, cellū cē provocă la luptă (atacă).

Attaque, *f.* agresiune, provocațiune de luptă, bătăliă; *fig.* accessū de bōlă (atac).

Attaquer, *v. a.* a agredi, începe lupta, provoca (ataca).

Attarder, *v. a.* a întârzi. *S'—*, a se întârzi.

Atteindre, *v. a.* a ajunge, se apropia de; a lovi.

Atteinte, *f.* atinere, accessū (de bōlă), prejudiciū,

Attel, *vd.* *Attèle*. [vătămare.]

Attelage, *m.* numărul de animalī necesare pentru unū carrū, unū plugū, uă trăsșură; animalī înhămate.

Atteler, *v. a.* a înhăma. (Conj. *j'attelle*).

Attelle, *f.* hamutū.

Atteloire, *m.* ochiulū oiștii unde stă oppritōrea.

Attendant, *ante, adj.* allăturatū; contiguū, *adv.* foarte aproape; — *prep.* attingindū de.

Attendante, (*en'*), *adv.* așteptandū, până în cutare timpū, între acestea.

Attendre, *v. a.* a aștepta, *attendez-moi sous l'orme*, poți aștepta câtū vrei. *S'—*, a se aștepta.

Attendrir, *v. a.* a întineri, înduioșia, a mișca, face simțibile, a face milă.

Attendrissant, *ante, adj.* mișcătoriu, care face milă.

Attendrissement, *m.* compasiune, milă, înduioșiare.

Attendu, *prep.* in privința, in vederea; — *que*, pentru că.

Attentat, *m.* întreprindere criminală, ilegală (attentat).
Attentatoire, *adj.* vătămătoriu, care merge contra autoritatea unei jurisdicțiuni.

Attente, *f.* așteptare.

Attenter, *v. a.* a comite, săvârși, ce-va criminală.

Attentif, *ive, adj.* atentiv, băgător de seamă.

Attention, *f.* atințiune, băgare de seamă.

Attentionné, *ée, adj.* care are aplicațiune, atințiune.

Attivement, *adv.* cu atințiune, cu băgare de seamă.

Atténuant, *ante, adj.* diminutoriu, care diminuează micșorează gravitatea unei acuzațiuni. [vd. *urm.*]

Atténuation, *f.* diminuțiune.

Atténuer, *v. a.* a diminui, micșora, subțiri, slăbi gravitatea.

Attelage, *m.* apropiare (a corăbiilor) de uscat.

Atterrer, *v. a.* a asșterne, arunca la pământ, prăpădi.

Atterrir, *v. n.* a merge, ajunge, la uscat (corabia).

Atterrissage, *m.* opritul, stațiunea, navii la uscat.

Atterrissement, *m.* grămădire de pământ și de nisip d'alungul malului.

Attestation, *f.* atestațiune, dovadă în scris.

Attester, *v. a.* a atesta, certifica, dovedi. lua de martur, — *du savoir*, a arăta, dovedi, cunoștințe.

Atticisme, *m.* atticism, vor-

bire și gust delicat, cum era la Atenieni.

Attédir, *v. a.* a încălzi puțin, face tepid (*tiède*).

Attédissement, *m.* mică încălzire. [multă grije.

Attifer, *v. a.* a para (găti) cu

Attifet, *m.* parat, gătire a capului, (vech. *p. us.*)

Attinter, *vd.* *Atinter*.

Attique, *adj.* attică, conformă cu *atticisme*, *vd. verb.*

Attique, *f. archit.* cellă din urmă cată, mașă puțin înaltă, care termină ușa sală de așteptare; fațiată.

Attirail, *m.* mare cantitate de lucruri diverse necesare în unele cazuri.

Attirant, *ante, adj.* care trage la sine. [sine.

Attirer, *v. a.* a trage către

Attiser, *v. a.* a apropia două tăciuni ca să ardă; *fig.* a escita, inflăcări.

Attiseur, *m.* cellă ce escită; cellă ce asședă focul.

Attisoir, *m.* vătrai.

Attitré, *ée, adj.* care e în titlu, ordinariu, obicinuit

Attitrer, *v. a.* a da preferință pentru cv., a închiria — *les chiens*, câni.

Attitude, *f.* mod de aștină corpul, dispozițiune.

Attorney, *m.* *vd.* *Avoué*.

Attouchement, *m.* atinșură. [tiv, care atrage

Attractif, *ive, adj.* atrac

Attraction, *f.* atracțiune atragere către sine.

Attirer, *v. a.* a atrage.

Attrait, *m.* înclinațiune. *Les traits*, atracțiunea, frumusețea feței.

Attrape, f. cursă pentru a prinde vinaturî. Comp. *piège*.

Attrape-mouche, f. uerice se pune ca să atragă mucele.

Attrape-nigaud, m. *attrape lourdeau*, vicleniă grosolană, care nu înșelă decât pe proști, pe stupidi.

Attraper, v. a. a apuca, prinde. [glumă.

Attrapette, f. fam. mică

Attrapeur, m. *euse*, f. cellu ce apucă, prinde: înșelătoru.

Attrapoire, f. cursă.

Attrayant, *ante*, adj. t. care atrage.

Attrepé, *ée*, adj. t. nici pré grassu nici pré slabu, (despre passerî).

Attremper, v. a. a roși ferul în focu.

Attribuable, adj. care trebuie său pôte fi atribuitu.

Attribuer, v. a. a atribui, da, allătura la. S'—, a-și atribui, lua pentru sine.

Attribut, m. atribut, calitate. Cea ce este propriu în speciale unei persoane său unui lucru.

Attributif, *ive*, adj. atributiv, de atribut.

Attribution, f. atribuțiune, privilegiu. [tătoriu.

Attristant, *ante*, adj. intris-

Attrister, v. a. a intrista.

Attrition, f. penință (căință) de a fi supăratu pe D-deu.

Atroupement, m. adunare tumultoasă, sgomotosă.

Atrouper, v. a. a grămădi în trupă și în tumultu. S'—, a se grămădi în trupă.

Atype, m. fără modelu.

Au, *contr.* (pentru à le', lui.

Aubade, f. concertu datu în aeru liberu, la porța cui-va.

Aubain, m. streinū nenaturalizat.

Aubaine, f. (*droit d'—*), succesiunea la averea unui streinū; folosu neasșteptat.

Auban, m. (*droit d'—*), chiria dela prăvăliă.

Aube, reversatulū dîlei (—*du jour*): haină de pândă albă a preoțiloru catolicî.

Aubenage, m. plată pentru înamormintatulū unui streinū.

Aupébin, m. *aubépine*, f. uă flóre, spinu alb. [siceî.

Aubère, adj. de culoarea per-

Auberge, f. birtu.

Aubergine, f. uă plantă.

Aubergiste, m. birtași.

Auberon, m. dăvoru.

Aubier, m. partea fragetă de sub cõjea lemnulu.

Aubifoin, m. uă flóre, vd. *bluet*.

Aubin, m. semi-galopu.

Aubiner, v. n. a călări semi-galopu, la passu. [sole.

Aubour, m. arburelu de fa-

Aucun, *une*, pron. niciunu, niciuă; *aucuns*, unii. (cum.

Aucunement, adv. nici-de-

Audace, f. cutedanță.

Audacieusement, adv. cu cutedanță audaciosu.

Audacieux, *euse*, adj. audaciosu, cutedante, istețu.

Au-deçà, adv. dincoci.

Au-dedans, adv. în intru.

Au-dehors, adv. afară.

Au-delà, adv. dincolo.

Au-dessous, adv. dedesubt.

Au-dessus, adv. d'assupra.

Au-devant, adv. înaintea.

Audience, f. audiință.
Audiencier, m. aprodă, satelită însărcinată să chiăme causele la tribunal.
Auditeur, m. auditoru.
Auditif, *ive*, *adj.* auditivă, care ține de auz, *nerf*—.
Audition, f. t. ascultare, — *des témoins*, a marturilor.
Auditoire, m. auditoriu.
Auditorat, m. auditorat, funcțiunea auditorului.
Auge, f. sghiabă, unde bea animalele. La pl. rigole cari duc apele pe rota unei mori.
Augée, f. conștientul sghiabului.
Augelot, m. gropă pentru viță.
Auger, v. a. a săpa rădori.
Auget, m. mică sghiabă.
Augette, f. vd. *Baquet*.
Augite, f. uă petra prețioasă.
Augment, m. gram. augmentă, adăușă. [toriu].
Augmentateur, m. adăugiu.
Augmentatif, *ive*, *adj.* care adăușă, mărește, augmentativă.
Augmentation, f. adăugire.
Augmenter, v. a. a augmenta, adăușă, mări.
Augural, *ale*, *adj.* augurale, de auguriu. [stire].
Augure, m. auguriu; prevestire.
Augurer, v. a. a inaugura, prevesti: presupune.
Auguste, *adj.* augustă, majestosă.
Augustin, m, *ine*, f. călugăr din ordinea S-tului Augustin.
Aujourd'hui, *adv.* astăzi d'—en huit, de astăzi peste optă zile.
Aulète, m. flautistă.

Aulique, f. aulică, dispuțiune inaugurală teologică. *Cour*—, tribunale imperiale germană (altă-dată).
Au lof? *interj. mar.* prepară contra vintului!
Aulnaie, vd. *Aunai*.
Aulne, vd. *Aune*.
Aumailles, *adj. f. pl.* bêtes —, animală cu corne. [tori].
Aumône, f. milă (la cerșetorie).
Aumôner, v. a. a da milă.
Aumônerie, f. sarcina îngrijitorului cerșetorie.
Aumônier, *ère*, *adj.* binefăcător pentru săraci.
Aumonière, f. punca, unde se ȳrta banii, la cingătoare.
Aumusse, *aumuce*, f. mantă imblănită a călugărilor.
Aumussiers, m. pl. vindețori de ciorapi.
Aunage, m. măsură cu cotul. *F. ire bon*—, a măsura bine.
Aunai, f. alunășiu.
Aune, f. alună; vechiă măsură valândă 1 m. 82.
Aunée, f. alante, uă plantă.
Auner, v. a. a măsura cu cotul. [rată].
Auneur, m. măsurătoră ju.
Auparavant, *adv.* mai înainte. [cellă mai rău].
Au-pis-aller, *adv.* în casul
Auprès, *adv.* și *prep.* lângă; în apropiere. [midă].
Auréli, f. păpușă (unei o).
Auréole, f. aureolă.
Auriculaire, *adj.* auriculară. *Doit*—, seă *l'auriculaire*, degetul cellă mică.
Auricule, f. auriculă, esteriorul urechiei.

Aurifèra, *adj.* auriferă, care conține aur.

Aurification, *f.* plumbuire a dinților cu aur.

Aurifique, *m.* aurifică, care preface în aur.

Auripeau, *m.* alamă subțire.

Aurochs, *m.* un taur sălbatic.

Aurone, *f.* uă buriană.

Aurore, *f.* auroră, timpul dimineții.

Auscultation, *f. med.* ascultatul sunetelor peptului.

Auscultèr, *v. a. med.* a asculta sunetele, ce se produc în pept, inimă, și în vase.

Auspice, *m.* auspiciu, divinație (ghicire) după sborul păsărilor. *Sous les auspices de qn.* sub auspiciile, sub direcțiunea cui-va.

Aussi, *adv.* aseminé, așa. — *bien*, în fapt, fiindăcă.

Aussièrè, *f.* funia în trei.

Aussitôt, *adv.* îndată, — *que*, îndată ce, *dès que*.

Auster, *m.* vintul Austru.

Austère, *adj.* austeră, severă, strașnică (în sensul morale). [prime.

Austèrèment, *adv.* cu as-

Austèrité, *f.* severitate.

Austral, *ale, adj.* australe, de sud.

Austrègues, *m. pl.* sentință judiciară: *austrègal*, *e*, *adj.* priu sentință judiciară.

Autan, *m.* vint de sud.

Autant, *adv.* atât. — *que*, în cât timp, *d'—plus*, cu atât mai mult, *d'—mieux*, *d'—moins*, cu atât

mai bine, cu atât mai puțin, *d'—que*, fiindăcă.

Autel, *m.* altare, altar.

Auteur, *m.* autor, făcător.

Authenticité, *f.* autenticitate.

Authentique, *adj.* autentic, investit cu formele oficiale, certă, sigură. *Les authentiques*, autenticele. Numele cătoră-va legi ale lui Justinian.

Authentiquement, *adv.* în mod autentic, de credut.

Authentiquer, *v. a.* a face autentic, demn de credut.

Autobiographie, *f.* descrițiunea propriei selle vieți.

Autochtone, *m.* autohton, născut în țerra însăși.

Autoclave, *adj. marmite—*, marmită (olă), unde fierbe ce-va fără evaporațiune.

Autocrate, *m. autocratrice*, *f.* autocrat, suveran absolut.

Auto-da-fé, *m.* execuțiunea prin foc a unei sentințe a Incisiunii.

Autodynamique, *adj.* autodinamic, mișcându-se prin puterea sa proprie.

Autographe, *m.* autograf, scris de mâna autorului.

Autographie, *f.* autografiă, procesă pentru a obține mai multe copie ale unei scripture.

Autographier, *v. a.* a reproduce prin autografiă vd. *prec.*

Autoir, *séu autois*, veltă allă femeelor în Picardia, *rech.*

Automate, *m.* automat,

- mașină care imită ființele animate.
- Automatique**, *adj.* automată, nedependente de voință.
- Automatisme**, *m.* stare mașinale a animalilor.
- Automédon**, *m. fig.* conducătorul unei trăssure regală.
- Automnal**, *ale, adj.* de toamnă.
- Automne**, *m.* și *f.* toamnă.
- Autonome**, *adj.* autonomă.
- Autonomie**, *f.* autonomiă, dreptul de a se guberna prin propriile sêlle legi.
- Autopsie**, *f. t.* autopsiă, dischiderea unui cadavru.
- Autorisation**, *f.* autorizațiune. [da putere, facultate.
- Autoriser**, *v. a.* a autorisa,
- Autorité**, *f.* autoritate, putere, facultate, gubernu, administrațiune publică; credit.
- Autour**, *prep.* și *adv.* împrejur. *Tout* —, din toate părțile.
- Autour**, *m.* uliș; — *fourchet*, uliș de mărime mijlociă; — *niais*, uliș masculin; — *autoursier*, dressătorul de uliș.
- Au-travers**, *séu à travers. prep.* printre, prin mijlocul.
- Autre**, *adj.* altul. *L'—jour*, de currindă; *l'un l'—*, unul pe altul; *l'un et l'—* unul și altul; *ni l'un ni l'—*, nici unul nici altul. *En voici bien d'une—*, acesta e și mai rău; — *part*, în altă parte; *d'—part*, de altă parte; *de temps à—*, uneori; *l'un portant l'—*, în termină de mijloc, luând cu totul; *l'un vaut l'—*, rămâne egale.
- Autrefois**, *adv.* altă-dată.
- Autrement**, *adv.* altfel.
- Autre-part**, *adv.* vd. *autre*.
- Autruche**, *f.* struț.
- Autrui**, *m.* altul. *Le bien d'—*, bunul appropelui.
- Auvent**, *m.* strășină.
- Auvernat**, *m.* vin roșiu de Orléans. [de Normandia.
- Auvesque**, *m.* vin de mere
- Auxiliaire**, *adj.* ajutătoriu.
- Avachir**, *v. a.* a se deforma.
- Aval**, *m.* cursul în jos allă unui riu, oppusă *amont*, cursul în sus; *fig.* cațiune; *adv.* de sus în jos.
- Avalage**, *m.* trecere pe riu; lăssatul butiei în piniță.
- Avalaison**, *f.* torrinte de plouă. [sloi de ghiaciă.
- Avalanche**, *avalange, f.*
- Avalant**, *ante, adj.* mergind în josul cursului, riuului.
- Avalasse**, *f.* vd. *Avalaison*.
- Avalé**, *ée, adv.* pușină atirând.
- Avalée**, *f. t.* postavă lucrată de vădată, fără învirtitul arburilor.
- Avaler**, *v. a.* a înghiți.
- Avaleur**, *m.* cellă cē înghite cu aviditate, lacumă —, *de pois gris*, om care mănăncă mult.
- Avalies**, *f. pl.* lână de ou tăiate.
- Avaloire**, *m. fam.* gură mare.
- Avalure**, *f. t.* înflătură la copita calului.
- Avançage**, *m.* loc unde stă birjile affară din piață.
- Avance**, *f.* înaintare, cea ce se face înainte relativă cu

altă lucru. *Par—, l'—*, înainte de timpul voit. La pl. primele demersuri pe lângă cine-va.

Avancée, *f.* mică postă înaintea porții unei fortificațiuni.

Avancement, *m.* înaintare.

Avancer, *v. n.* a înainta, merge înainte, duce înaintea; a grăbi.

Avancier, *m.* cel care a prestat jurământ în vă corporațiune de meseriași.

Avanie, *f.* insultă publică.

Avano, *m.* undiță pentru sardele.

Avant, *prep.* înaintea, înainte de. *En—*, înaintea sa. *En avant!* înainte. *Avant tout*, înainte de toate. *Avant que*, înainte de a. *Ca sust.* *m.* partea dinainte.

Avant, *m.* partea dinainte a unei trăsuri, unei corăbii.

Avantage, *m.* utilitate, folos.

Avantager, *v. a.* a face un folos cuiva. [cu folos.]

Avantageusement, *adv.*

Avantageux, *euse, adj.* folositoriu. [tremitățile punții.]

Avant-bec, *m. t.* pară la es-

Avant-bras, *m.* partea dinainte a brațului.

Avant-chemin-couvert, *m. t.* drumă copperită la piciorul glacisului, în afară.

Avant-cœur, *m.* inflătură la peptulă calului.

Avant-corps, *m.* partea unui edificiu eșită în afară.

Avant-cour, *f.* curte mică înaintea curții principale.

Avant-coureur, *m.* în-

ainte-mergător, ceea ce precede și anunță.

Avant-courrière, *f.* înainte-mergătoare, *l'—du jour*, aurora.

Avant-dernier, *ère, adj.* înaintea celui din urmă.

Avant-duc, *m. t.* pară pentru punți. [șianțu dinainte.]

Avant-fossé, *m. t.* fossat,

Avant-garde, *f.* partea unei armate, care merge înainte.

Avant-goût, *m.* gust, ce are cine-va dinainte pentru un lucru plăcut.

Avant-hier, *adv.* alaltăieri.

Avant-jour, *m.* înainte de resăritul soarelui.

Avant-la-lettre, *f. t.* prima tragere (la tipar) a unei gravure.

Avant-main, *f.* palmă.

Avant-midi, *m.* înaintea prânzului. [ainte.]

Avant-mur, *m.* mur din-

Avant-part, *f.* parte înainte de alții (în moștenire).

Avant-pêche, *f.* persică prematură.

Avant-pied, *m.* piciorul pusă ăntăi, înainte. [ne.]

Avant-poing, *f.* palma mă-

Avant-port, *m.* intrare la unele porturi mari.

Avant-portail, *m.* porța dinainte.

Avant-poste, *m.* postă asședat înainte, mai aproape de inamic.

Avant-projet, *m.* redacțiune provizoriă a unei legi.

Avant-propos, *m.* precuvintare.

Avant-quart, *m.* sunet de

unele orologie bată înainte de quartă, de jumătate etc.
Avant-scène, *f.* avant-scenă.

Avant-toit, *m.* copperișiu de casă eșitu în affară.

Avant-train, *m.* tractulă, rôtele și oiștea dinainte ale unei trăsșure.

Avant-veille, *f.* înaintea preșilei, două zile înainte.

Dans les composés avec *avant* cette préposition ne prend pas la marque du pluriel.

Avare, *adj.* avară, cumplită (sgircitū la bani). [avarită.]

Avarement, *adv.* p. *us.* cu

Avarice, *f.* avariță (sgirceniă).

Avaricieux, *euse, adj.* economă.

Avarie, *f.* daună, pagubă, cauzată unei nave, corabie, în drunulă seă. uerice daună.

Avarié, *é, adj.* stricatū (în timpulă călătoriei pe mare), *marchandises avariées.*

Avarier, *v. n.* a cauza daună, strica, *vd.* *avarie.*

Avaritz, *m.* impositū perceptū în Turcia.

Avaste, *interj.* (la corabie) oppresce ! stai !

A vau, *vd.* *Aval.*

A vau-l'eau, *adv.* (*aller*—), în jeosulă apei.

A vau-de-route, *loc. prov.* precipitatū, iute, în grabă.

Avé, seă *Avé Maria*, *m.* rugăciune la S-ta Vergine. Salutațiune englesă. La *pl.* rugăciune pentru asistența lui Dumnezeu. *Je reviendrai dans un—*, mă voi întorče îndată. *Pl.* nevar.

Avec, *prep.* cu. Și *avecque* (vech.)—*cela*, cu tôte acestea.

Aveindre, *v. a.* a trage, a lua ce-va din loculă unde este

Aveine, *f.* *vd.* *Avoine.*

Aveinière, *f.* câmpū semănatū cu oveldū.

Avelanède, *f.* cōje de ghindă.

Aveline, *f.* alună mare.

Avelinier, *m.* arbure de alună mari. [porturi.]

Avenage, *m.* plată luată la

Avenant, *ante adj.* plăcutū.

A *l* —, în conformitate ; *le cas* —, decă ar veni casulă.

Avènement, *m.* venire înălțiare, aparițiune. Venirea Mess-ei.

Avénir, *v. n.* *vd.* *Advenir.*

Avenir, *m.* viitorū. A *l'* —, de acum 'nainte, *désormais.*

Avent, *m.* adventū, timpulă în care catolicii se prepară să celebrede crăciunulă.

Aventure, *f.* întâmplare. *D'* —, *par* —, din întâmplare, *d'* —, cam.

Aventurer, *vd.* *risquer.*

Aventureux, *euse, adj.* aventurosū, care se lassă întâmplări.

Aventurier, *m. ière, f.* aventurariū, care umblă după eventure, întâmplări.

Aventurine, *f.* aventurină, pētră negră semănată cu puncte strălucitoare, aurite.

Avenue, *f.* trecere, drumū către; aleă plantată cu arburī.

Avérage, *m.* jumătate de annū (căștiū); terminū de mijlocū. [brasil.]

Averano, *m.* uă passere

Avéré, ée, adj. adevărit, dovedit, stabilit că adevărat.

Avérer, v. a. a adevăra, dovedi cert, arăta că adevărat. [infernul.

Averne, m. (poet.) Avernul,

Avéron, m. ordă uscată.

Averse, f. fam. plouă subită.

Aversion, f. aversiune, ură.

Avertin, m. p. us. tare obstinațiune (sburdălnică).

Avertineux, euse, adj. obstinat (hain). [informa.

Avertir, v. a. a înștiința.

Avertissement, m. înștiințare.

Aveu, m. mărturie, recunoșterea unui fapt, învoiață.

Aveuer, v. a. t.—une perdre, a primi, lua uă poturnice. [bitoriu.

Aveuglant, ante, adj. orb.

Aveugle, adj. orb, à l'—, orbesc, în întuneric.

Aveuglement, m. orbela.

Aveuglément, adv. orbesc.

Aveugler, v. a. a orbi.

à l'**Aveuglette, loc. fam.** câ un orb, à tâtons.

Avictuaillement, m. proviziuni pentru corăbie.

Avictuailer, v. a. procura proviziuni unei corăbie.

Avictuailler, m. provisionator de corăbie.

Avide, adj. avid, lacum.

Avidement, adv. lacomesce.

Avidité, f. aviditate, lacomia.

Avignoniser, v. a. a încor, ora. [stită.

Avili, ie, adj. avilit, pro-

Avilir, v. a. a deteriora, prosti. S'—, a se înjeși.

Avilissant, ante, adj. înjeositoriu.

Avilissement, m. avilită, înjeosire, stare desprețiable.

Avilisseur, m. cel care avilește, înjeosește.

Avillons, m. pl. unghie posteriori ale irtelii.

Aviné, ée, adj. îmbibat de vin. *Homme—*, om care se clatină de beția.

Aviner, v. a. a imbi de vin, imbi, deprinde cu vinul.

Aviron, m. lopetă de luntre.

Avironner, v. a. a pune lopetă la luntre.

Avis, m. înștiințare, opinie, consiliu, povață. *A mon—*, după opinia mea; *prendre les—s*, a procedea la vot.

Avisé, ée, adj. prudenț, înțelept, circumspect.

Avisement, m. opinie, gândire.

Aviser, v. a. a înștiința, consilia, povați. S'— a se gândi la ce-va, gesi ce-va.

Aviso, m. mică vassă de resbelă ca să discopere pe inemic.

Avitaillement, m. provisionare de alimente și munițiuni.

Avitailler, v. a. a provisiona, procura alimente și munițiuni.

Avivage, m. t. politura foliului oglindei. [strălucire.

Aviver, v. a. a da viuiciune,

Avives, f. pl. t. glandule parotide, la creștetul căilor.

Avivoir, m. t. cuțit allu politorilor cu aur.

Avocasser, v. a. a exercita

- în mod^u me^{di}ocru profes-
siunea de avocat^u.
- Avocasserie**, f. vorbe de-
serte de avocat^u.
- Avocat**, m. avocat^u. [gado.
- Avocater**, m. arburele avo-
Avoinerie, f. câmp^u cu ov^ul^u.
- Avoir**, v. a. a av^u, — *pour*, a
privi c^u, *en* — *à quelq^u'un*,
a av^u neces^u pe cine-va, se
g^undi la. *Le doit et l'* —
tot^u c^u possede cine-va. *Il*
y a, este, sunt; *il n'y a pas*
de quoi, nu este pentru ce,
nu e caus^u. *Tant y a que*,
cu t^ute acestea. [vecinat^u.
- Avoisinant**, ante, adj. in-
Avoisiner, v. a. a invecina.
- Avorté, ée**, adj. n^uscut^u in-
ainte de timp^u. [prematur^u.
- Avortement**, m. nascere
- Avorter**, v. a. a nasce in-
ainte de timp^u (avorta, lep^uda)
- Avorton**, m. nascere pre-
matur^u.
- Avoué**, m. officari^u minis-
teriale ins^urcinat^u s^u repre-
sinte partitele inaintea tri-
bunalilor^u, si s^u f. c^u actele
de procedur^u. [cunnosce.
- Avouer**, v. a. a m^urturi, re-
Avouète, avoutre, m. p.
us. copil^u n^uscut^u in di-
vort^u.
- Avouy-avong**, m. un^u ar-
bure de Madagascar.
- Avoyer**, v. n. t. a se redica
(vintul^u pe mare).
- Avoyer**, m. titlul^u primulu^u
magistrat^u in Suecia.
- Avril**, m. april^u. *Poisson d'* —,
vd. *maquereau*.
- Avuer**, v. a. *aveuer*, t. a tin^u
in ochi^u, nu sc^upa din vedere.
- Avuste**, m. t. nodul^u la funi^u.
- Avuster**, v. a. a inn- da funi^u.
- Axe**, f. asse, ossia unu^u corp^u.
- Axilaire**, adj. t. dela sub-
ti^ura. [tate evidente de sine.
- Axiome**, m. assioma^u, veri-
- Axonge**, axunge, f. untur^u.
- Ayant-cause**, m. represin-
tante, acella cu^u s'a trans-
mis^u drepturile unei pers^une.
- Ayant-droit**, m. cell^u c^u
are dreptul^u.
- Aye**, vd. Aie.
- Azalée**, f. *azaléa*, azale^u, un^u
arburel^u pré frumos^u.
- Azarum**, m. u^u plant^u.
- Aze**, m. p. us. asin^u.
- Azerole**, f. u^u plant^u, spin^u
alb^u.
- Azerolier**, m. un^u arbure.
- Azimuth**, m. azimut^u.
- Azotate**, m. azotat^u, sare
format^u cu acid^u azotic^u.
- Azote**, m. azot^u, unul^u din
elementele aerulu^u.
- Azoté, ée**, adj. azotat^u.
- Azoth**, m. materia primitiv^u
a metalelor^u (in alchim.).
- Azotique**, adj. azotic^u, om-
moritori^u.
- Azur**, m. azur^u, sticl^u alb^u-
trit^u prin cobalt^u.
- Azuré, ée**, dj. azurat^u, cu
str^ulucire alb^ustri^u.
- Azurer**, m. a azura, alb^ustri.
- Azyme**, adj. azim^u, p^une-
f^ura^u aluat^u. La pl. s^urb^ut^u-
rea Ebreilor^u.

B

B, *m.* b. prima consonante. On la nomme *Bé* suivant l'appellation ancienne et usuelle.—Fig. *les gens marqués au B passent pour spirituels et malitieux.* Omenii cu unu semnă trecă de spirituali și malițioși (șireți).

Baalite, *m.* adoratoră allă lui Baal. [côrde a Negriloră.

Baazas, *m.* çiteră cu patru

Baba, *m.* prăjitură cu stafide.

Babeau, *m.* spectru (insectă).

Babel, *f.* Babe', confusiune.

Babeure, *m.* *babeurre*, lapte bătut. [mică de casă.

Babiche, *babichon*, *m.* căne

Babil, *m.* abundanță de vorbe inutile (palavre).

Babillage, *m.* vorbă multă, inutile, verbi și uscate.

Babillard, *arde*, *adj.* gureșiu. [*lage.*

Babillement, *m.* vd. *Babil-*

Babiller, *a. v.* a vorbi multe în desertă, verbi și uscate.

Babilloir, *f.* mică scaună.

Babine, *babouine*, *f.* labiă, buță, pendinte, precum la vacă. [jucăria, *bagatelle.*

Babiote, *f.* seă *babioles*, *pl.*

Bâbord, *m.* partea stângă a navii, corăbiei, cândă privește cine-va către proră.

Babouche, *f.* papucă.

Babouin, *m.* mică maimuță; înflătura mică la gură.

Babouiner, *m.* a face jocuri conice, (fam.).

Babylone, *f.* Babilone.

Bac, *m.* luntre, butoiă mare.

Bacaliau, *m.* funiă uscată de nave, corabiă. [laureată.

Baccalauréat, *m.* bacca-

Bacchanal, *m.* mare sgomotă.

Bacchanale, *f.* băccanale, danță sgomotă și tumultă.

Bacchante, *f.* baccante, preotăssă lui Baccu, femeă fără modestiă și fără reținere.

Bacchants, *m. pl.* baccanți, preoți ai lui Baccu.

Baccharis, *m.* erbe uscate.

Bacchas, *m.* depusă (drojde) de succă de lămăiă.

Bache, *m.* speciă de palmă în Guiana. [unuă bătoră.

Bacchique, *f.* roșela feçiei

Baccifère, *adj.* t. care produce bôbe. [bôbei.

Bacciforme, *adj.* în forma

Bacha, vd. *Pacha.*

Bachat, *m.* t. piuă de pisată.

Bâche, *f.* velință de accoperită (vd. *banne*), încadrată cu sticlă, unde se păstrădă planțele contra frigă. [grațioasă.

Bachelette, *f.* june fiică

Bachelier, *m.* baccalaureă.

Bâcher, *v. a.* a copperi în velință, vd. *bâche.*

Bacchique, *adj.* baccică, consacrată deului Bacă.

Bachot, *m.* mică luntre.

Bachotage, *m.* trecera în luntre; plata pentru acăsta.

Bachoteur, *m.* luntrașiu.

Bachou, *m.* butoiă pentru struguri.

Bachoue, *t.* bute, butoiă.

Bacile, *m.* uă plantă marină.

Bacinet, *m.* plantă de pădure.

Bâclage, *m.* oppritulă corăbiei în portă pentru a închăca: închideră portulăi.

Bâclé, *ée, adj.* închisă. *Rivière*—, gărlă inghiăciată.

Bâcler, *v. a.* a închide (portulă) prin uă bară seă ună lanț;—*une rue*, a închide uă strată; *c'est une affaire*—, este uă afacere terminată.

Bâcleur, *m.* cellă cē îngrijesce a se închide portulă.

Badaud, *m. aude*, *f.* acella, care arrētă uă curiositate stupidă (casă-gură).

Badaudage, *m.* curiositate stupidă (neghiobiă).

Badauder, *v. n.* a căsca gura, arrēta uă curiositate stupidă. [*dage*.

Badauderie, *f.* vd. *Badaudage*.

Badaudisme, *m.* stupiditate (n-ghiobiă).

Badelaire, *m.* (în armărie) sabiă curbată.

Badigeon, *m.* văpsea galbină pentru muri, spoielă.

Badigeonner, *v. a.* a văpsi (uă casă) galbină, spoi.

Badigeonneur, *m.* văpsitoră de casă.

Badin, *ine, adj.* resfētătă, glumeță, *enjoué*. [*santerie*.

Badinage, *m.* glună, *plai-*

Badinant, *m.* cală de mână, lăturașă.

Badine, *f.* nuia subțire, flessibile și ușoriă, mică basionă.

Badiner, *v. n.* a vorbi glume.

Badinerie, *f.* glună

Bafouer, *v. a.* a tracta cu derisiune, a și bate jocă de.

Bâfre, *f. fam.* ospētă abundante cu excessă (chiulhan).

Bâfrée, *f.* petrecere cu ospētă

Bâfrer, *v. n. pop.* a mânca excessivă (chiulhăni).

Bâfreur, *m. fam.* vd. *glouton*.

Bagace, *f. s. bagasse*, trestiă de sachară storsă. [lică.

Bagage, *m.* legătură, calaba-

Bagarre, *f.* tumultă, mare desordine, (invălmășelă).

Bagasse, *f.* femeă publică ordinară.

Bagatelle, *f.* obiectă de pușină preț, lucru de nimică.

Bagne, *m.* închisore pentru condemnașă la munce silnice.

Bagnolet, *m. bagnolette*, *f.* veltă de femece, care accopere numai jumătate fașia.

Bagou, *m.* glună.

Bague, *f.* turtă, inelă, *jeu de*—, caruselă.

Baguenaude, *f.* ună fructă, *fig.* stupiditate, prostiă, *niaiserie*.

Baguenauder, *v. n.* a-și petrece cu lucruri deșerte și frivole, (*fam.*) [bure.

Baguenaudier, *m.* ună ar-

Baguer, *v. a.* a cōsse cu pūnturi mari căptușela unei haine. [*bagage*.

Bagues, *f. pl. puc. us.* vd.

Baguette, *f.* nuia. [nuiele.

Baguetter, *v. a.* a bate cu

Baguier, *m.* cutiă de inele.

Bah ! *interj.* arrētândă îndoință, mirare, negligință.

Bahut, *m.* speciă de sertariă, de ladă la ceț vechi; *taillée en*— (*pierre*), pētră boltită; *couche en*—, asșternută înaltă rătundă (grad.)

Bahutier, *m.* făcetură de lăclă. [*tin*, castaniă.]

Bai, *baie*, *adj.* murgă, — *cha-*

Baie, *f.* boba, dischisură în mură pentru a face ferestră; vadă; mistificațiune.

Baigner, *v.* a. scălda, muia.

Baigneur, *m.* *euse*, *f.* băiașiu.

Baignoir, *m.* locă de baie.

Baignoire, *f.* puțină de baie; loge în teatru situată în nivelul cu parterul.

Bail, *m.* (*pl. baux*'), chiriă, arendă, contractă de închiriere.

Baille, *f.* puțină, bute.

Bâillement, *m.* găngănită, găngăvia. [*gura* dischisă.]

Bâiller, *v.* n. a găngăni; ține

Bai'ler, *v.* a. a da, — *des coups*, a da lovituri (*vech.*).

Bailleresse, *f.* aceea care închiriedă.

Baillet, *m.* murgă.

Bailleur, *m.* *euse*, *f.* celulă cè dă cu chiriă. La fem. *bailleresse*, *vd. rebuteur*.

Bâilleur, *m.* *euse*, *f.* găngavă.

Bailli, *m.* *baillis*, magistrată (în vechia monarhia). [*chiu*.]

Baillage, *m.* tribunale (*ve-*

Baillis, *m.* *vd. Bailli*.

Baillive, *f.* consorteăa ună *bailli*, *vd. vorba*.

Bâillon, *m.* lemnă cè se pune în gura animaliloră, cã sè le opprèscă de a mușca.

Bâillonner, *v.* a. a pune ună *bâillon*, *vd. prec.*

Bailloque, *f.* pènnă de struciă pestrită cu albă și negru.

Bain, *m.* baie. La *pl. bains*, ape minerali naturali. *Bain-*

marie, (*pl. bains-marie*'), apă fèrtă. [*spangă*.]

Baïonette, *f.* baionetă,

Baïoque, *bajoque*, *m.* *bajocco*, monnetă italiană de cincî centime. [(la Turci).]

Bairam, *beïram*, *m.* bairam

Bai-rouge, *m.* ună șèrpe.

Baisemain, *m.* cerimonă

la unele curți, constăndă în a săruta mâna suveranului.

La *pl. civilități*, complimente.

Baisement, *m.* sărutare

(mai alesă a picioareloră pa-pèi). *Faire ses* — *s à qu.* a da sărutări de mână cui-va, a se recomanda.

Baiser, *v.* a a săruta.

Baiser, *m.* sărutare.

Baiseur, *m.* *euse*, *f.* sărutătoră. [*ruta* desă.]

Baisotter, *v.* a *fam.* a să-

Baisse, *f.* scădere, cădere în jeosă. *Opp. hausse*, *suire*.

Baissé, *éc, adj.* plecată, ap-plecată, lăssată în jeosă.

Baisser, *v.* a. a pleca, lăssa în jeosă; micșiora în preț.

Baissier, *m.* speculante (cu chărtiele Statului).

Baissière, *f.* sedimentă, drojdie.

Baissoirs, *m.* *pl. t.* bassine de apă la saline.

Baisure, *f.* loculă unde uă pâne se attinge de alta în cupțoră. [*feție*.]

Bajoire, *f.* monetă cu două

Bajoue, *f.* capulă rimătorulă de sub ochiă pâne la massilă.

Bal, *m.* bală. *Mettre une carte au* —, a juca uă carte.

Baladin, *m.* — *ine*, *f.* dăntătoră de teatru; comediantă.

Baladinage, *m. p. us.* glu-
mă insipidă, proastă.

Balafre, *f.* tăiatură pe o-
bradă, semnul care rămâne.

Balafre, *ée, adj.* cu tăieture,
cu cicatrici, pe obradă.

Balafre, *v. a.* a face cuiva
tăieture pe obradă.

Balai, *m.* mătură,—*de crin*,
mătură de păr; *manche à—*,
coda măture,—*de ciel*, vintu
de nord-vestu.

Balais, *m. adj. rubis—*, ru-
binu balass, roșiū dischisū.

Balance, *f.* balanță, cânta-
riū; — *fine*, balanță pentru
aurū; *tenir à égale—*, a fi
neparțiale.

Balancé, *m.* passū balan-
țatū (la danțū)

Balancé, *ée adj.* balanțatū,
ținutū în ecilibriū, nesigurū.

Balancelle, *f.* luntre napol-
itană cu unū catarū.

Balancement, *m.* balan-
țiatū, mișcare alternativă și
îclinată a unū corpū.

Balancer, *v. a.* a balanța,
ține în ecilibriū, mișca, clă-
tina. *Se—*, a se balanța,—
par, a termina cu.

Balancier, *m.* făcătorū, vin-
dătorū, de balanțe; machină
pentru a bate monnetele;
bucată destinată a regula
mișcarea unei machine, pen-
dulū.

Balancine, *f.* funiă pentru
a regula pânzele (la corabiă).

Balançoire, *m.* lăgănu.

Balançons, *m. pl.* buccăți
mice de taminū pentru vin-
dutū.

Balandran, *m. s.* balan-

drau, balandrans, manta
de plouă. [corabiă.

Balandre, *f. t.* balandră,

Balanite, *f. t.* balanită, ghin-
dă marină petrificată.

Balant, *m.* buccată môle de
funiă (de nave).

Balasse, *f.* mindirū.

Ballast, *m. t.* încărcătura
corăbiei.

Balatron, *m.* omū simplu
(prostū).

Balauste, *f.* flóre uscată de
granată sêlbatică.

Balaustier, *m.* granatū sêl-
baticū. [măturare.

Balayage, *m.* măturatū,

Balayer, *v. a.* a mătura.

Balayer, *m. euse*, *f.* mă-
turătorū (de strate).

Balayures, *f. pl.* celle strin-
se cu mătura.

Balbutiement, *m.* găngă-
nire.

Balbutier, *v. n.* a găngăni,
a vorbi confusū, pronunța
rēu.

Balcon, *m.* balconū.

Baldaquin, *m.* pervasurī de
perdele; operă de architec-
tură d'assupra unū tronū,
unū altare, unū patū.

Baleine, *f.* balenă, chitū.

Baleiné, *ée, adj.* lucratū,
garnitū cu osse de balenă.

Baleineau, *m.* balenă ti-
neră.

Baleinier, *m.* pescariū de
balene. luntrea lui.

Baleinon, *vd.* *Baleineau*.

Balèvre, *f.* labiulū (buđa) de
jeosū; pētră eșită mai affară.

Bali, *m. balie*, *f.* limba eru-
dită a Siamesilorū, bram-
nilorū.

Balierie, f. danțu.
Balierine, f. dănțătoare, baletistă. [foie.
Baligoule, f. ciuperci cu
Balin, m. cërșefu pentru vin-turatū. [chete.
Baline, f. pândă pentru pa-
Balisage, m. curățitulū unui fluviu, unui riuū.
Balise, f. mare prăjină cu unū obiectū in virfū pentru a arrēta locurile periculōse.
Baliser, a. a. a pune semne pe mare, vd. *prec*.
Baliseur, m. ingrijitorū pentru curățitulū porturilorū.
Baliste, f. balistă, machină de aruncatū petre, la antic.
Balistique, f. balistică, artea de a calcula aruncatulū de proiectilū, de ghiulele.
Balivage, m. alessulū și insemnatulū pomilorū de lās-satū in pădure, vd. *urm*.
Baliveau, m. june arbure rezervatū după tăierea pă-durii. *Baliveaux*, pl. schele, lemne pe cari murarii (di-darii) facū podinele pentru a lucra.
Baliverne, t. *fam.* lucru copilărescū, de nimicū.
Baliverner, v. a. *fam.* a face lucruri de nimicū, se-cătare.
Ballade, f. baladă; narra-țiune in versuri reproducindū leginde.
Balladère, f. locū de danțu.
Ballant, f. *ante*, adj. osci-lante, care se clētină.
Ballast, m. ballast, nisipū pentru a copperi traversele de lemnū la căile ferrate.
Ballastage, m. copperitulū

traverselorū cu nisipū la căile ferrate.
Balle, f. glonțū; minge; balū de marfă; *chargé à* —, in-cărcatū greū, *homme de* —, omū fără talentū.
Ballet, m. balletū, danțu fi-guratū esecutatū de ordi-nariū pe unū teatru.
Ballon, m. balonū, aerostatū. — *perdu*, ballonū rētăcitū, — *captif*, bal. captivū, legatū.
Ballonné, ée, adj. inflatū că balonulū.
Ballonnement, m. *med.* distinsiune, inflătură esces-sivă a vintrelui, balonatū.
Ballonnier, m. balonariū, fă-cetorū de balōne.
Ballot, m. bală mare de marfă, balotū.
Ballotage, m. suspinsū a duoī candidați intruă elec-țiune, vd. *balloter*.
Ballotin, m. micū ballot, vd. vb. [cu sortī.
Ballotte, f. bilă de alegere
Ballottement, f. agitatațiune, mișcare in sensū con-trariū.
Balloter, v. a. a agita; mișca, clētina in sensū con-trariū, a balota, amestica sortīi a duoī candidați la e-lecțiune.
Balnéable, adj. balneabile, bunū pentru baiă.
Balnéatoire, adj. *appareil* —, aparatū de baiă.
Baloise, f. speciă de lelea.
Balourd, de, m. f. persōnă stupidă, prostū, moicū.
Balourdise, f. stupiditate, prostiă, lucru făcutū fără spiritū.

Balsamine, f. balsamină, uă flöre de grădină.

Balsamier, m. arbure de balsamü. [micü.

Balsamique, *adj.* balsam-

Balustrade, f. şirü de silpi.

Balustre, m. stilpü lucrätü.

Balustrer, v. a. a imprej-mui, adorna, cu stilpi, *p. us.*

Balux, m. nisipü care conține aurü.

Balzan, *adj. m. cheval—*, calü cu semne albe la picioäre. [pita calului.

Balzane, f. pată albă la co-

Bambin, m. *ine*, f. copilăşiu.

Bambochade, f. *fam.* pictură grotescă.

Bamboche, f. păpuşia mare; *fig.* persoană scurtă şi grössă.

Bambocher, v. n. a face păpuşie.

Bambocheur, m. *euse*, f. făcătorü de păpuşie.

Bambou, m. bambu, trestia förte înaltă indiană.

Ban, m. ban, publicaţiune, convocaţiune a vechiei nobilimii: *essiliü*. La pl. publicaţiune de că-ătoria.

Banal, *to, adj.* banale, care serveşte pentru toţi, comune, ordinariü: triviale.

Banalité, f. lucru triviale.

Banane, f. curmală.

Bananier, m. curmalü.

Banate, f. t. ţevă pentru strecuratü seulü.

Banc, m. bancă, *être sur les—s*, a fi pe bancele scölei, — *de sable*, scopelü, stincă de nisipü.

Bancal, *ale, adj.* cu picio-

rele curbate. *Un—*, uă sabie curbată.

Bancasse, f. ladă. [gustă.

Bancelle, f. mică bancă ä-

Banche, f. t. petró möle in mare. [in bancă.

Banco, *adj. t.* banco, valöre

Bancroche, vd *Bancal*.

Bandage, *m chir.* bandagiü, legătură: şină de rotă.

Bandagiste, m. făcătorü vinđătorü, de bandage.

Bande, f. fäşia de pändă, bandă.

Bandé, *ée, adj. med.* legatü.

Bandeau, m. bandă, legătură care inciuge fruntea şi capulü; — *royal*, diademă.

Bandége, m. tavă de ciă de calea. [tură, fäşioră.

Bandelette, f. mică legă-

Bander, v. a. a lega, stringe cu uă fäşia; intinde tare, — *un arc*, intinde unü arcü.

Bandereau, m. cordonulu de care se pörtă trompeta.

Banderet, m. stegariü, celli cë duce stégulü.

Banderole, f. infulă, speci. de stégü, care adornédă na vile, corturile, sərbătorea.

Bandière, f. *p. us.* stégü; *Front de—*, şirü de drapel in fruntea unei armate.

Bandins, m. pl. stilpi la pupea navilorü.

Bandit, m. banditü, tälcharitü.

Bandoir, m. t. cuiulü seu vindü a läţi resboiulü la şesutü. [tritü përulü.

Bandoline, f. apă de lüs-

Bandore, f. läută russésca.

Bandoulier, m. tälcharitü.

Bandoulière, f. curea d

- care se p^ortă legat^u tesacul^u, pușca, patrontașul^u.
- Bane**, vd. *Banneau*.
- Bank-note**, f. bank-notă.
- Banlieue**, f. suburbii^u, întinderea ț^{er}rei în giurul^u unui orașii^u.
- Banne**, f. plană, mare pân^olă de copperit^u m^{er}fa: perdea mare înaintea unei prăvălie.
- Banneau**, séu *bannette*, f. mica plană, vd. *prec*.
- Banner**, v. a. a copperi cu pân^olă (m^{er}fa).
- Banneret**, m. vechi^u titlu de nobile, care avea dreptul^u s^e țⁱⁿă redicat^u un^u st^{eg}u.
- Banneton**, m. ladă p^{er}trunsă de găurⁱ pentru a conserva pesce, coșii^u pentru pâne.
- Bannette**, f. coșii^u pentru m^{er}fă. [nit^o].
- Banni**, m. essilat^u (surghiunire).
- Bannière**, f. st^{eg}u; *fig.* partit^u (partidă).
- Bannir**, v. a. a essila, depăria.
- Bannissable**, *adj. fam.* de essilat^u. [(surghiunire).
- Bannissement**, m. essilare
- Banque**, f. bancă, comerții^u de bani și efecte publice (dărâliă).
- Banqué**, *adj. m. navire*—, nave preparată pentru prinderea merulelor^u (nisce pesci).
- Banqueroute**, f. bancrută, faliment^u.
- Banqueroutier**, *ère, adj.* bancrutarii^u, falit^u.
- Banquet**, m. prân^olă de pompă, banchet^u.
- Banqueter**, v. n. a face banchet^u, osp^{er}țu mare.
- Banqueteur**, m. cell^u c^u face banchet^u.
- Banquette**, f. subseli^u, scaun^u séu bancă fără r^olă.
- Banquier**, m. bancher^u.
- Banquise**, f. grămadă mare de ghiaciă plutindă. [lător^u.
- Banquiste**, m. *fam.* înșe-
- Bans**, m. *pl.* ședința cânilor^u.
- Banse**, f. mare coșii^u pătrat^u pentru m^{er}fă.
- Banvin**, m. dreptul^u unui săt^{en}u de a și vinde vinul^u singur^u.
- Baobab**, m. arbure africană, cell^u mai mare din vegetalile cunoscute. [ți fără vint^u.
- Bapaume**, m. t. *être en*—, a
- Baptême**, m. *extrait de*—, billet^u de botes^u.
- Baptiser**, v. a. a botesa.
- Baplismal**, *ale adj.* de botes^u.
- Baptistaire**, *adj.* baptistarii^u, care constată botesul^u.
- Baptiste**, m. botesător^u.
- Baptistère**, *adj. m.* capelă, biserică, unde se face botes^u.
- Baptistère**, *adj. registre*—, registru de botes^u, *extrait*—, atestat^u de botes^u.
- Baquet**, m. mic^u vass^u de lemn^u, buri^u, donicioră: — *à traire*, vass^u pentru muls^u lapte. [cu doniciora.
- Baqueter**, v. n. a sc^ote apă
- Baquetures**, f. *pl.* vin^u c^u curge jeos^u, când^u l^u pune în butile. [bac^u ordinarii^u.
- Baquier**, m. speciă de lumbă
- Bar**, vd. *Bard*. [inchisă.
- Baradas**, m. viorelă roșiiă
- Baragouin**, *baragouinage*, m. vorbire neînțel^{er}să.
- Baragouiner**, v. n. a strica,

- mânca vorbele, a pronunța neînțeleasă, articula rău.
- Baragouineur**, *m. euse*, f. care pronunță rău vorbele.
- Baraque**, baracă, prăvălia de scânduri.
- Baraquement**, *m. asseclare*, instalațiune în barace.
- Baraquer**, v. a. a face barace. [raii.]
- Baraquette**, *f. fam.* gutu-
- Baraquille**, *f.* mică pastetă cu poturnice.
- Barat**, *m.* înșelăciune la comerțul marin.
- Baraterie**, *f.* vd. *Baratterie*.
- Barathre**, *m.* baratru, precipiți (grăpă), unde se aruncă criminalii în Athena.
- Baratte**, *f.* putineiu.
- Baratter**, v. a. a bate laptele.
- Baratterie**, *f.* vd. *Barat*.
- Barbacane**, *f.* dischisură, cavitate practică în murul unei cetăți, pentru a trage printr'însa asupra inamicului.
- Barbacole**, *m.* jocu de fano.
- Barbare**, *adj.* barbaru; *climat* —, climă aspră. *Les barbares*, barbarii. Poporele cari navălire în imperiul Romanu între secl. IV—VII.
- Barbarement**, *adv.* într'unu modu barbaru.
- Barbaresque**, *adj.* de Barbaria. *Sust. m.* poporul din Barbaria, țerră în Africa.
- Barbarie**, *f.* barbaria, sël-bătăciă.
- Barbariser**, v. n. a face errori, greșele, contră puritatea limbii.
- Barbarisme**, *m.* barba-
- rismu, vorbă formată în sensu contrariu usulu.
- Barbe**, *f.* barbă; — *d'une étoffe*, marginea aspră a unei materie. La *pl.* barbele balenei. *Barbe de capucin*, cicoreă ce se mănăncă în salată. [țerră în Africa.]
- Barbe**, *m.* calu de Barbaria.
- Barbeau**, *m.* unu pesce de gărlă. *Bleu* —, albastru dischis.
- Barbiche**, *f.* barbă ce se lassă să crească la bărbiă (barbișon) *p. us.* [nasterie.]
- Barberie**, *f.* bărberia (în mo-
- Barbet**, *m. ette*, *f.* căne cu përlu lungu crețu.
- Barbette**, *f.* peptariu allu călugărițelor. [përlu crețu.]
- Barbichon**, *m.* micu căne cu
- Barbier**, *m.* bărberu. [barba.]
- Barbifier**, v. a. *fam.* a tăia
- Barbillé**, *ée*, *adj.* garnitu cu dinți (despre săgeți).
- Barbillon**, *m.* mică barbă, dinții cari mărginescu uă săgëtă. [instrum. la antică.]
- Barbiton**, *m.* barbitonu. Unu
- Barbon**, *m.* (ironicu) bërănu; *faire le* —, a face pe bërănu lu înțeleptu. [posacu.]
- Barbottage**, *m.* caracteru
- Barbotage**, *m.* *barbotement*, remediu băbescu, descântecu
- Barbote**, *m.* pesce de gărlă
- Barboter**, v. n. a scormoni a merge prin noroiu. [tică]
- Barboteur**, *m.* rață domes-
- Barboteuse**, *f.* femeă de strată, de uliță.
- Barbovillage**, *m.* pictură rea, scriptură confusă, necitibile.

Barbouillé, *ée. adj.* maculat (mănzălit).
Barbouiller, *v. a.* a macula, peta, (mănzăli).
Barbouilleur, *m.* mănzăli-tor, rău dăgrav. [canta.
Barbouillon, *m.* rău musi-
Barbu, *ue, adj.* cu barbă.
Barbue, *f.* unu pește marin.
Barbuquet, *m.* înflătură la marginea labiului, buței.
Barbure, *f.* margine ascuțită (la lucruri turnate).
Barcarolle, *f.* barcarolă, cântu allu luntrarilor venețian.
Barcelle, *f.* luntre mică.
Barcelonnette, *f.* legănu de copii.
Barde, *f.* vechia armă, ce se pune pe peptul calului.
Barde, *m.* bardu, cântător.
Bardeau, *m.* șindrilă.
Barder, *v. a.* a copperi cu șindrilă, a pune lucruri pe patul de cărrat.
Bardeur, *m.* cellu ce duce petre intruă cărruciură.
Bardit, *m.* cântu allu bardilor. [tiru]; maculatură.
Bardot, *m.* micu mulu (ca-
Barège, *m.* barișu.
Barême, *m.* culegere de socotele făcute. [de lemne.
Barge, *m.* grămadă de finu,
Barguignage, *m.* vd. *hésitation*.
Barguigner, *v. n.* vd. *hésiter*.
Barguigneur, *m.* *euse, f.* *fan.* înderțnicu, nedecis, nehotăritu.
Barigoule, *f.* preparațiune de anghinară ținută ănteu în untu de lemn.
Baril, *m.* buriu.

Barillage, *m.* punerea vinului în sticle.
Barillerie, *f.* dogăria.
Barillet, *m.* micu buriu.
Bariolage, *m.* adunătură pu-
 cinu armonioasă de mai multe
 culori, pestrițatu.
Bariolé, *ée, adj.* impestrițatu.
Barioler, *v. a. fan.* a dă-
 grăvi m culori diverse, pes-
 trițu.
Bariqueau, *m.* micu vassu.
Barique, *vd.* *Barrique*.
Baritel, *m.* vd. *Engin*.
Bariton, *m.* baritonu.
Barium, *m.* vd. **Baryum**.
Barlong, *que, adj.* inegale,
 cu țepe.
Barnabite, *m.* barnabitu, că-
 lăgăru din congregatiunea
 S-tulu Paul, în Milan.
Barnache, *f.* passere călă-
 tōre, *bernache, bernacle*.
Baromètre, *m.* barometru,
 indicatoru de presiunea at-
 mosferică și de mișcările
 timpului. [tricu].
Barométrique, *m.* barome-
Baron, *m. nne, f.* baronu.
Baronnage, *m.* baronatu.
Baronnet, *m.* titlu affectatu
 unei ordini de cavaleri angli.
Baronnie, *f.* baroniă.
Baroque, *adj.* reu rătundu,
 (despre mărgăritare), ine-
 gale, ciudatu, *bizarre*.
Barque, *f.* barcă, mică luntre.
Barquerolle, *f.* mică barcă,
 micu balonu.
Barquette, *f.* prăjitură în
 forma unei barce.
Barrage, *m.* strēja. plata
 pentru trecere.
Barrager, *m.* perceptorul
 plăților pentru strēja.

Barre, f. vergea, bucată de lemnă sêu de ferră lungă. *Mettre une—sous un mot*, a sublinia uă vorbă; — *de mesure*, vergea pentru tactă (in mus.). I a pl. jocă de a-lergare allă scolariloră.

Barreau, m. mică vergea (parmaclică); închisură rezervată, unde stă avocații că sê vorbescă; ordnea avocațiloră.

Barrer, v. a. a include cu vergele (parmaclice), a suprima, rade uă chărțiă scrisă.

Barrette, f. peleria cardinalulă. *Parler à la barrette de quelq'un*, a spune cui-va adevărulă curată, in faciă.

Barreur, m. căne pentru vînată de căprioare.

Barricade, f. barricadă, închisură fortificată cu grinde și pămîntă sêu nisipi.

Barricader, v. a. a include cu barricade.

Barrière, f. strējă, barrieră.

Barrique, f. mare grindă.

Barrir, v. n. a striga (de elefante).

Barroir, m. sfredelă.

Barse, f. cuthiă de tinichea (de ciai). [picioare roșie

Bartavelle, f. poturnice cu

Barthélemi, f. *la sainte* dia de 24 Aug. 1572, cândă Protestanții francesi a fostă ucciși din ordin. luă Carol XI.

Baryton, m. baritonă, voce de bărbată, mijlociă între bassă și tenoră.

Bas, *basse*, adj. jeosă, puçină înaltă; înjeosită, degenerată. *Les basses terres*, locurile jeose, văile; *les basses clas-*

ses, classile de jeosă; *faire main basse sur qn.* a uccide pe cnv. *mot bas*, vorbă de jeosă, populare; *à basse note*, in tăcere.

Bas, adv. jeosă, in jeosă; *être —*, a ședé jeosă; *il est bien —*, merge cu ellă spre rējă; *ici—*, aici jeosă, in acéstă lume; *parler—*, a vorbi in-cetă; *traiter de haut en—*, à tracta cu despreță; *chapeau—*, peleria jeosă; *à—*, jeosă; *couter—*, a cafunda (corabia); *en—de l'escalier*, jeosă la scară, *d'en—*, de jeosă. [rapă.

Bas, m. partea de jeosă, cio-

Basalte, m. basaltă, pētră vulcan. de mare duritate.

Basaltique, adj. formată de basaltă.

Basane, f. pele de berbec pentru legătura cărțiloră.

Basané, *ée*, adj. innegrită, pirlită (de sore).

Bascule, f. machină a cui una din extremități se lassă in jeosă, cândă cea-altă se redică, balançiă.

Basculer, v. n. a se mișca, legăna, ca uă *bascule*, vd. *prec*

Bas-de-casse, f. partea de jeosă a casei (la imprim.).

Bas-dessus, m. allă douilé discanto sêu soprană.

Base, f. base, temelă, fundamentă.

Basel'e, f. uă plantă ind.

Basement, m. fundamentă.

Baser, v. a. a basa, întemeia. *Se —*, a se funda, întemeia pe.

Bas-fond, m. mică adincime, locă jeosă și infundată.

Basilare, adj. care servește de base.

Basile, *m.* calumniator.

Basilic, *m.* busioc, erbă mirositoare; un șerpe blând.

Basilicon, *m.* *basilicum*, pomadă de basilic.

Basilique, *f.* biserică principală. [de bumbac.

Basin, *m.* materie cadrilată

Bas-justicier, *m.* justiciar inferior. [ciariu.

Bas-officier, *m.* sub-ofi-

Basoche, *f.* asociație a clericilor parlamentului cu titlu de curte judiciară, *rech.*

Basochien, *m.* oficiar din *basoche*, vd. *vorba*.

Basque, *f.* pulpană de vestimintă; bascu, din țerra Bascilor, s. vechiă Gasconie.

Basquine, *f.* pașchină.

Bas-relief, *m.* bas-relief, operă de sculptură, care este puțină afară din base.

Basse, *f.* *mus.* bassu, sunetele cele mai gravi ale acordului. [*taille*.

Basse-contre, vd. *Basse-*

Basse-cour, *f.* curte, la țerră, unde se dă animale domestice. La pl. *des basses-cours*. [suterrană.

Basse-fosse, *f.* ascunsore

Basse-lisse, *basse-lice*, *f.* tapete de mătase cu lână.

Bassement, *adj.* în mod jios, înjeositoriu.

Basse-pâte, *f.* partea de desubt a prăjiturei.

Basses, *f. pl.* mică adincime.

Bassesse, *f.* înjeosire.

Basses-voiles, *f. pl. t.* vele, pânze de jios (la corabiă).

Basset, *m.* căne de vinătoare linsu și cu picioarele scurte.

Basse-taille, *f. mus.* voce de bărbat mai acută decât bassul. *Bas-contre* e aproape aceeași voce.

Bassette, *f.* un joc de cărți inusitat.

Bas-siège, *m.* scaun mai puțin înalt decât altele.

Bassier, *m.* bancă de nisip în fluviu.

Bassin, *m.* bassin, lighen.

Bassine, *f.* tavă (de cofetari).

Bassiner, *v. a.* a încălzi cu mângalul, cu un lăcid caldcelu.

Bassinet, *m.* cocoș, locul armei unde se pune titlul.

Bassinoire, *m.* mângal.

Basson, *m.* basson, instrument pe care se execută părțile bassului.

Bastant, *ante, adj. fam.* destul crescut.

Bastarêche, *f.* capră copertă la trăsurre, cabriolet.

Baste, *interj.* arătând îndoință sau despreț.

Bastide, *f.* casă mică de țerră în sud. Franciei.

Bastille, *f.* castel întărit.

Bastillé, ée, *adj. t.* întărit cu turnuri.

Bastingage, *m. mar.* fortificăție ridicată în giurul coperții punții unei nave, pentru a se apăra de glonțe.

Bastingue, *f.* specie de saltea, prin care se fortifica altă-dată coperța unei nave, vd. *prec.*

Bastinguer, *v. a.* a face *bastingage*, vd. *vorba*.

Bastion, *m. t.* bastion, turn

- la fortificațiunii, întărire de pământ la înghiurile fortificațiunilor.
- Bastionner**, v. a. a întări cu bastione.
- Bastir**, v. a. a torce cânepă.
- Bastonnade**, f. loviture de baston.
- [danțu.
- Bastringue**, f. locale de
- Bastuge**, m. speciă de un-diță. [feriore a vintrelui.
- Bas-ventre**, m. partea in-
- Bat**, m. coda pescelui.
- Bât**, m. șea ordinară.
- Bataclan**, m. calabalică.
- Batage**, m. contribuțiune, dajde pentru animale de cărat.
- Bataille**, f. bătălie, *tirer*—, a da bătălie; — *navale*, bătălie navale, pe mare.
- Batailler**, v. n. a face bătălie, se certa, contesta.
- Batailleur**, m. *euse*, f. bătăușiu.
- Bataillon**, m. batalion.
- Bâtard**, *de*, *adj.* bastard, născut în adulteriu, care nu este din speciă bună.
- Bâtarde**, f. un fel de cărucie.
- Bâtardeau**, m. dăgasă pentru a bate secul oppri cursul apei. [bură de altoiu.
- Batardière**, f. școlă de ar-
- Batardise**, f. starea bastardului, bastardie.
- Batate**, f. cartofi.
- Bâté**, *adj.* *âne*—, om stăpân, prost.
- Bateau**, m. speciă de barcă pentru a naviga, mai adese pe riuri mici, — *de sauvetage*, luntre de scăpare; — *à va-*
- peur*, vaporă. *Bateau-poste*, nave de poștă.
- Batelage**, m. meserie de escamotor.
- Batelée**, f. încărcătura unei nave, corăbie, de riuri.
- Batèlement**, m. t. olană pentru sghiabă de strășină.
- Bateler**, v. a. t. a încărcă o corăbie de fluviu.
- Batelet**, m. mică luntre.
- Bateleur**, m. *euse*, f. escamotor.
- Batelier**, m. *ère*, f. luntrașiu.
- Batême**, vd. *Baptême*.
- Bâter**, v. a. a pune șea pe un animal de povară, *âne bătée*, gogumană.
- Bâti**, m. adunătură de lemne; cussătură cu punte mare.
- Bâtier**, m. șelariu ordinar.
- Bâtifolage**, m. petrecere, glume, *fam.*
- Bâtifoler**, v. n. a petrece, face nebunie, glume.
- Batifoleur**, m. om care se complăce a glumi.
- Bâtiment**, m. edificiu; bastiment, nave, corăbie.
- Batin**, m. papură spanică.
- Bâtir**, v. a. a construi, edifica, clădi. [dire, *șidăria*.
- Batisse**, f. construcțiune, clă-
- Bâtisseur**, m. cel care are mania de edificie, rău arhitect.
- Bâtissoir**, m. mașină cu șurupuri pentru a trage poveri.
- Batiste**, f. batistă.
- Bâton**, m. baston —, *de cire d'Espagne*, vergeluță de ceară roșie.
- Bâtonnée**, f. t. — *d'eau*, trăsătură cu pompă de apă.

Bâtonner, v. a. a bastona, a bate cu bastonulū.

Bâtonnet, m. bastonașiū, mică liniă.

Bâtonnier, m. avocatū alessū provisoriiū de confrății sēi, cā sē fiă capulū ordinii.

Bâtonniste, m. cellū cē scie sē maniede abile bastonulū.

Batrachite, m. brōscă petrificată.

Batracien, m. reptilī din classea brōscei.

Battage, m. batere a grăului, lănei, laptelui.

Battant, *ante*, adj. acella cui place sē bată. *Sust. m.* limbi clopotului, fiă-care parte a unei porți sēu ferestre. canatū, care se deschide în douē. *Parte battante*, ușă care se închide singură. *Pluie battante*, plouă repede, violinte. [neiuū.

Batte, f. hătetorū dela puti-

Battée, rânduītū de chărtiă la legătorii de cărți.

Battement, m. bătaiă,—*de mains*, bătaiă din măne, ap-plaus-sū; bătaiă a inimei, a pulsului. [pétră.

Battierand, m. ciocanū de

Batterie, f. bătaia (intre ómenii); t. bateriă.

Batteur, m. *euse*, f. bățiașū, bățiașū.—*En grange*, tree-rătorū; — *de fer*, duelistū, luptătorū; — *d'or*, lucrătorū care bate aurulū, ca sē lū reducā in foie.

Batteuse, f. machină pentru a bate grăulū, batosă.

Battin, vd. *Butin*.

Battiture, f. lovitură de martelū, de ciocanū.

Battogues, f. p. pedepse cu bătaiă de bastonū.

Battoir, m. mică buccată de lemnū, prin care se batū ruléle la spelatū. [deșertū.

Battologie, f. vorbe multe in

Battorée, f. meseria de com-missionariū.

Battre, v. a. (je bats, tu bats, il bat, nous battons etc. part. pass. *battu*), a bate, lovi, in-vinge:—*en brèche*, a arunca proiectilī ca sē facā uă spăr-tură la fortific.;—*la générale*, a bate (cu toba) marșū ge-nerale; — *en retraite*, a se retrage;—*les habits*, a bate, scutura, hainele; — *les car-tes*, a amnestica (la jocū) cār-țile;—*la campagne*, a bate câmpii, vorbi evasivū;—*des mains*, — *des ailes*, a bate din măne, din aripe; *le fer du cheval bat*, potcove ca-lului se clētină. *Se battre comme chat et chien*, a trăi ca căinele cu pisica. *Chemin battu*, drumū bătutū, dis-chisū (*frayé*). *Avoir les yeux battus*, a avē vinețelă pela ochi.

Battu, m. t. lamină bătută.

Battu, *ue*, adj. bătutū.

Battue, f. bătaiă a pădurii, pentru a face sē ésa vi-natulū.

Batture, f. t. bazea care se înăuresce; *battures*, locū periculosū in mare.

Bau, m. sēu *barrot*, t. grindă transversă, curmedișiă, la nave.

Baubi, m. căne de vînătorē.

Baud, m. căne de Barbaria pentru iepuri, iepurariū.

- Baudes**, f. *pl.* t. petre suspinse la mreji. [prostă.]
- Baudet**, *m.* asin: omă
- Baudir**, v. a. a irita căni la vinătore.
- Baudrier**, *m.* balteu, legătura de care se pörtă sabia.
- Baudruche**, f. peliculă sub cöjea oulă.
- Baufrer**, vd. *Bäfrer*.
- Bauge**, f. şedinţa mistreţului, cuibă de veveriţă; mortarul de pământă grassă şi paie.
- Baugue**, f. *boque*, speciă de erbă.
- Baume**, *m.* balsam:—*de Saturne*, balsamă de plumbă; — *vert*, blastură verde.
- Baumier**, *m.* arbure de balsamă.
- Bauquin**, *m.* pipă, partea că intră în gură a trompetei.
- Bavard**, *m.* *arde*, f. guralivă.
- Bavardage**, *m.* vorbe multe de nimica, indiscrete.
- Bavarder**, v. n. *fam.* a vorbi multe în deşert.
- Bavarderie**, f. defectulă guralivului.
- Bavardise**, f. *fam.* vorbire lungă fără scopă, indiscretă.
- Bavaroise**, f. bavaresă, infusiune de ciaă, lapte şi siropă de capilariă, seă de cafea etc. [nuă copilă.]
- Bave**, f. salivă din gura u-
- Baver**, v. n. a arunca salivă (*bave*) din gură.
- Bavette**, f. buccată de pândă pusă la peptulă copilului. *Tailler des—s'* a-şi perde timpulă în conversaţiuni frivole.
- Baveux**, *euse*, *adj.* care sa-
- liveă (copilă); *impression baveuse*, tipărită care nu é curată.
- Bavoche**, *adj.* t. desemnată seă tipărită puşină curată.
- Bavoche**, v. n. t. a nu desemna seă tipări curată.
- Bavochure**, f. desemnă, poliţură etc. puşină curată.
- Bavois**, *m.* tabelă de preţuire.
- Bavolet**, *m.* panglică, materiă care adornădă peleriele femeeloră îndăretă.
- Bavure**, f. semnă, urmă lăsată de ună că appăsătorulă pe obiectulă appăsată.
- Bayadère**, f. dănuitoare indiană.
- Bayer**, v. n. a sta cu gura dischisă, privindă ce-va.
- Bayette**, f. flanelă de căptuşită. [cască.]
- Bayeur**, *m.* *euse*, f. gură-
- Bayonnette**, vd. *Baïonnette*.
- Bazar**, *m.* bazară, locă unde sunt totă felulă de mărfuri.
- Bdelium**, *m.* bdelium, reşină.
- Béant**, *ante*, *adj.* căscată.
- Béat**, *m.* *ate*, care afectă mare devoţiune, evlaviă.
- Béatification**, f. beatificaţiune, fericire săntă.
- Béatifier**, v. a. beatifica, a pune în rândulă pré fericiloră. săntiloră.
- Béatifique**, *m.* beatifică, pré fericitoriă, care pune în rândulă alessiloră lui Dumnedeu.
- Béatilles**, f. *pl.* totă felulă de dulceţe etc. în pastile.
- Béatitude**, f. fericire cerescă.

Beau, {bel', belle (pl. m. *beaux*), *adj.* frumosă, de *belles paroles*, vorbe frumoase, deșerte : *prendre sa belle*, a nu lăsa să-și scape ocaziunea : *belle humeur*, bună dispozițiune (chefă) ; *gens du bel air*, oameni nobili, de fineță : *il a beau parler*, vorbește în deșertă (de gâba) : *il a beau faire*, se silește în deșertă. *De plus belle*, denouă : *en beau*, sub aspectă plăcută, *tout beau*, incetă, *bien et beau*, *bel et beau*, *bel et bien*, *beau et bon*, *bel et bon*, cu totul, absolută, d'a dreptulă.

Beaucoup, *adv.* multă, — *de gens*, oameni mulți : *il s'en faut* —, mai trebue multă ; *à—près*, aproape, mai mai ; *de beaucoup*, multă, cu multă. [tregă.

Beau-fils, *m.* ginere, fiu vi-

Beau-frère, *m.* cumnată.

Beau-père, *m.* socher.

Beaupré, *m.* t. catartă în partea anterioară a corăbiei.

Beau-revoir, *m.* t. căuta-tulă urmeloră (de câni la vânătoare).

Beau-semblant, *m.* at-testată priimită ; dissimula-țiune.

Beauté, *f.* frumuseță. *Pour la—du fait*, din cauza rari-tății.

Beauveau, *m.* comedișu.

Bébé, *m.* copilășu.—Le mot vient de Nic. Ferry, surnom-mé Bébé, nain de Stanis-las, roi de Pologne. Il ne dépassa jamais 70 cent.

Bec, *m.* cioc. *bec d'Ambès*,

ânghiă eșită la stilpulă pun-ții. virtă : *blanc-bec*, tineru fără esperiință ; *bec de cor-bin*, instrumentă recurbată, încovăiată : *bec-à-bec*, între patru ochi ; *bec d'une plu-me*, virtulă condeiului.

Bécabunga, *m. s.* *becca-bunga*, veronică apatică, uă plantă.

Bécarre, *m.* *mus* be pă-trată. bemol, opp. *dièse*.

Bécasse, *f.* becassă, uă pas-sere. [cassă.

Bécasseau, *m.* puț de be-

Bécassine, *f.* becassă mică.

Beccard, *m.* femela som-nului. [cu doui nasturi

Bec-de-canne, *m.* verigă

Bec-de-corbin, *m.* vd. *bec*.

Bec-de-lièvre, *m.* defectă constândă în a avă labiulă (buța) de sus dispicată.

Bec-figue, *m.* mică passere care se nutrește cu smo-chine etc.

Bécharu, *m.* flamingo. uă passere.

Béchamel, *m.* salsă făcută cu făină, untă roșită și smân-tână.

Bêche, *f.* tirnăcopă.

Bêcher, *v. a.* a săpa cu tir-năcopulă. [bosse.

Bêchet, *m.* cămilă cu două

Béchiqne, *adj.* t. bună con-tră tusse.

Béchof, sêu *bichof*, punch cu vină roșiu și lămăiă.

Béchet, *m.* mică tirnăcopă.

Becque, *adj.* cu cioculă de altă culore decâtă corpulă.

Becquée, *f.* cantitate câtă pôte lua cioculă, *donner la* —, a nutri passerile.

Becqueter, *béquetet*, v. a. a ciuguli

Bécune, f. ună pește de mare.

Bedaine, *fam.* vintre mare.

Bédats, *m. pl.* pădură de unde nu trebuie să se taie lemne.

Bedeau, *m.* pedelă, officiarul inferior în însărcinată a ține ordinea în biserică.

Bédégar, vd. *Eglantier*.

Bédon, *m. gros* —, omă grossă. [livede.

Bédouide, f. ciocărlia de

Bédouin, *m.* beduină, arabă din deșerte.

Bée, *adj. gueule* —, cu gura de tot deschisă. *Sust.* f. stăvilariu de mără.

Beefteak, *m. s. beefsteak*, *bifteck*, biftecă.

Béer, vd. *Bayet*.

Bé-fa-si, t. sunetul b în musică; *cet air est en* —, această arie merge în B.

Beffroi, *m.* turnă cu un clopot pentru a suna alarma.

Bégaiement, *m. bégayement*, pelticiă; găngănită.

Bégayer, v. a. a vorbi peltic, găngăni.

Begu, *av. adj.* Se dice de calul care după dinți arată mai tineră decât etatea lui.

Bègue, *adj.* peltic, găngăvit.

Bègueule, f. fem. a șirătă.

Béguin, *m.* sculă de copil.

Beige, f. materie de lână în două necul rată. [fructă.

Beigneț, *m.* prăjitură cu

Béjaune, *m.* passere tineră, care sboră de currindă.

Bel, vd. *Beau*. — *Bel esprit*,

persoană care afectează a vorbi frumos. [portă.

Bélandre, *m.* nave de trans-

Bélant, *ante, adj.* care beață, vd. *urm*.

Bélement, *m.* beată, strigăt naturală ală bestiilor ovine.

Bélemnite, f. belemnită, uă pără. [lulă.

Béler, v. n. a bea, striga (me-

Belesme, *m.* pândă de cănepă francesă.

Belette, f. mică mamiferă, care face resbelă passerilor de curte.

Béliet, *m.* berbec.

Bélière, f. alca de lampă; clopotul berbecului.

Bélitraile, f. mulțime de cerșetori. [coquin.

Bélière, *m.* omă de nimică,

Belladone, f. beladonă, plantă veninosă, și *belle-dame*.

Bellâtre, *m.* și t. celulă ce afectează mine de trumuseță.

Belle, vd. *Beau*. [și junetă.

Belle-dame, f. vd. *Belladone*.

Belle-de-jour, *belle-démit*, f. speciă de lălea. Și *fau.v-julap*.

Belle-fille, f. noră.

Bellement, *adv. fam.* încet, moderat, *doucement*.

Belle-mère, f. sócră.

Belle-soeur, f. cunnată.

Belligérant, *ante, adj.* beligerant, care e-te în resbelă.

Belliqueux, *euse, adj.* resbelic, belicos.

Bellissime, *adj.* foarte frumos; bellissimă, *p. us*.

Bellone, f. dea resbelului, resbelulă.

Bellot, *otte, adj.* frumuseț.

Belvédér, *belvédère, m.* bel-

vedere, locu, construcțiune deunde se pöte vedé in depärtare.

Bémol, *m. mus.* bemol.

Bénarde, *f.* benardă, verigă ce se deschide de ambele părți.

Bénate, *m.* coșiu de sare.

Benatier, *m.* cellu cę imple coșiuři cu sare.

Bénédicté, rugăciune înainte a męcării.

Bénédictin, *m.* benedictinu, *fig.* eruditu laboriosu.

Bénédiction, *f.* benedictiune, consecrațiune, grațiă și favöre a cerului, bine-cuvintare.

Bénéditionnaire, *m.* carte care conține formulele de benedictiune. [*facere.*]

Bénéfice, *m.* beneficiu, bine-

Bénéfice, *t. p. us.* beneficință, bine-facere.

Bénéficiaire, *m. t. héritier* —, moștenitoru cu titlu de beneficiu; beneficiariu, acela in folosulu cui se dă uă reprezentatiune teatrale.

Bénéficier, *v. n.* a căștiga unu beneficiu, unu folosu.

Bénet, *m.* stupidu, nerödu.

Bénévole, *adj.* bine-voitoriu.

Bénévolement, *adv.* cu bine-voință, indulginte.

Bénignement, *adv.* cu bunętate.

Bénignité, *f.* bunętate, dispozițiune de a face binele.

Bénin, *igne. adj.* bunu, bländu; propiciu; förte facile.

Bénir, *v. a.* a consacra la cultulu catolicu cu uere-care cerimoniă; a bine-cuvinta.

In ultimulu sensu face part. pass. *béni*, *e*).

Béniť, *ite, adj.* bine-cuvintatü, sänțitü, *eau*—*e*, aiasmä.

Bénilier, *m.* vassu cu aiasmä.

Benjamin, *m.* copilü preferitü.

Benjoin, *m.* smirnä, balsamü dela unu arbure indianu.

Benne, *f.* coșiu pentru cărratü. [*in aparință.*]

Benoit, *e, adj.* fericitü, sänțü

Benzine, *f.* substanța care dissolvesce corpurile grasse și curăță petele, benzină.

Benzoïque, *adj.* conținändu acidü benzoicu.

Béquée, *vd. Becquée.*

Béqueter, *vd. Becqueter.*

Béquettes, *f. pl.* clește pentru särmă.

Béquillard, *m.* bătränu care se servește de cărje.

Béquille, *f.* cărje.

Béquiller, *v. n.* a merge in cărje, a säpa pușinü țerrina.

Béquillon, *m.* föiă ascuțită.

Béquot, *m.* becassă tinęră.

Ber, *m.* lemnele necesare ca sę pună navea de pe uscatü in mare.

Béramé, *m. p'.* materiă ordinariă de bumbacü.

Bercail, *m.* staulü de ouř.

Berceau, *m.* lęgänu de copii; boltă de verdętä [*allée en—*].

Bercelles, *f. pl.* crește la topitorü. [*gänü.*]

Berelonnette, *f.* micü lęgänü.

Bercer, *v. a.* a lęgäna.

Berceuse, *f.* femeä insärcinată sę lęgäne unu copilü.

Berche, *f.* micü tunü de nave.

Béret, *m.* căciulă de länă a țerranilorü basci.

Bergame, f. tapetū rău.

Bergamote, f. péră pergămută.

Berge, f. malū înaltū.

Berger, m. ère f. păstorū.
Eloile du —, lucăfêrulū.

Bergère, f. scaunū largū și adincū cu pernă. [riță.

Bergerette, f. mică păsto-

Bergerie, f. staulū, coșiarū.

Bergeron, m. s. *bourgeron*, mică blusă ce pòrtă lucrătorii.

Bergeronnette, f. nume vuigare allū passerii *lavan-dière* s. *hochequeue*.

Berline, f. berlină, droșcă, brișcă. [cărrușiă.

Berlingot, m. mică trăssură,

Berloque, *breloque*, f. bă-taiă de tobă pentru a chiăma soldații la distribuțiunii. *Bat-tre la —*, a bate câmpii.

Berlue, f. stele în ochi, întunecatū trecătoriū allū vederii.

Berme, f. t. berma, locū între unū meteređū și șanțulū.

Bernable, m. desprețibile.

Bernache, f. găscă sêlbat.

Bernacle, m. rață scoțiană.

Bernardin, m. călugărū bernardinū, din ordin St. Benoit.

Berne, f. unū jocū unde se sare într'unū cêrșefū.

Bernement, m. săritură într'unū cêrșefū.

Berner, v.a. a pune pe cineva sê sară într'unū cêrșefū (unū jocū), *fig.* a lua în risū.

Berneur, m. cellū ce face jocu'ū *berne*. [decuin.

Bernique, *interj. fam.* nicî-

Berniquet, m. bastonū de cerșetorū. [carretă.

Bers, m. *pl.* perdele dela

Berthe, f. mică pelerină cê punū fêmeele pe corsetū.

Bérubleau, m. verdêță de munte.

Béryl, m. berilū. Varietate inferiøre a smarandului.

Besace, f. dessacū.

Bessacier, m. *fam.* care umblă cu dessaculū, cerșetorū. [sce (despre vinū).

Besaigre, *adj.* care se acre-

Besaiguë, f. uneltă de dulgheri ascuțită la ambele capete. [în Constantinop.

Besant, m. vechiū monnetă

Beset, m. toți assiī (în tric-trac).

Bési, m. pară.

Besicles, f. *pl.* ochilari.

Besigne, m. jocū de cărți.

Besoche, f. sapă.

Besogne, f. cea ce este de necesitate, affacere, lucru.

Besogner, v. a. a face trébă.

Besogneux, *euse, adj.* care este în nevoie, strîmtoțatū.

Besoîn, m. necesitate, trebuintă.

Bessière, vd. *Baissière*.

Besson, m. *onne*, f. p. *us.* gemenū. [grinde (la navî).

Besson, m. curbătura unei

Bestial, *ale, adj.* bestiale, d' bitocescū.

Bestialement, *adv.* bestiale, dobitocesc. [bitociă.

Bestialité, f. bestialitate, do-

Bestiaux, m. *pl.* tôte animale, cê se întreținū pe uă moșă.

Bestiole, f. mică bestie.

Bestion, m. ciocū de nave.

Bêta, *m.* rimătoru; omu forte bestiă.

Bétail, *m.* cirédă. Tôte animalile cê servescu pentru cultura câmpulu și nutrimentulu omulu.

Bête, *f.* bestiă, dobitocu, — *s à cornes*, animalu cornute; — *de somme*, — *de trait*, animalu de povară, de trassu; — *s fauves*, fêre (roșie) sălbaticu, — *s féroces*, *sauvages*, animalu feroci, fêre; — *de la mort*, cucuvaiă.

Bêtel, *m.* betel, amesteciū de substanțe forte active, cê Indianii ținū în gură.

Bêtement, *adv.* stupidu, dobitocesce.

Bétille, *f.* muselină de India.

Bétise, *f.* defectu de inteligință și judecată, dobitociă.

Béton, *m.* beton, mortariū făcutu din varu, nisipū și petrișiu.

Bétonner, *v. a.* a construi cu beton, *vd. prec.*

Bêtre, *m.* piperu brasilianu.

Bette, *f.* betă, sleclă.

Betterave, *f.* beteraviă, sleclă. [strigătulu taurulu.

Beuglement, *m.* rugetu,

Beugler, *v. a.* a rugi (taurulu, vaca).

Beurre, *m.* untu.

Beurré, *m.* speciă de péră pergamută. [cu untu.

Beurrée, *f.* feliă de păne

Beurrer, *v. a.* a întinde untu pe ce-va.

Beurrerie, *t.* prăvăliă unde se vinde untu.

Beurrier, *m. îvre*, *f.* vindețoru de untu.

Beurrière, *f. beurrier*, *m.* vassu pentru untu. [escessu.

Beuvailier, *v. n.* a bé cu

Beuvetter, *v. n. fam.* a bé cu plăcere (cu poftă), *beuvailier*. [mea.

Beveau, *m.* curmedisiū, dir-

Bévue, *f.* trecere cu vedere, greșelă din nesciință.

Biais, *m.* liniă oblică. *En—*, *de—*, oblicu, applicatū. *Couper en —*, a tăia oblicu: *prendre de bon —*, a appuca lucrulu de unde vine mai bine.

Biaisement, *m.* oblicitate.

Biaiser, *v. n.* a urma liniă oblică, a fi applicatū.

Biaiseur, *m. euse*, *f.* cellu ce este oblicu, applicatū.

Biambonées, *f. pl.* materiă indiană de cōje de arbure. [riă din Oriente.

Bibasse, *f.* mătasce ordina-

Bibacité, *f.* plăcere de a bé.

Bibelots, *m. pl.* obiecte de pučină valore.

Biberon, *m. onne*, *f.* bețivū.

Biberon, *m.* vassu cu indouitură (cu ciocu).

Bible, *f.* bibliă. S-ta Script.

Bibliographe, *m.* cunuosocetoru de cărți, bibliografu.

Bibliographie, *f.* cunoscința cărțiloru, a valorii edițiuniloru, bibliografiă.

Bibliographique, *adj.* bibliograficū.

Bibliomane, *m.* bibliomanu, pasionatū pentru cărți.

Bibliomanie, *f.* mare pasiune pentru cărți.

Bibliophile, *m.* bibliofilu, iubitoru de cărți.

Bibliothécaire, *m.* bibliotecariu.

Bibliothèque, *f.* bibliotecă, colecțiune de cărți.

Biblique, *adj.* biblică.

Bibliste, *m.* adoratoru allu bibliei.

Bibus, *de —, fam.* de nimică, fără valoare, fără importanță.

Bicarbonat, *m.* bicarbonat. sare in care acidu carbonicū este in proporțiune duplă. [capete.

Biceps, *m.* muschiu cu doue

Bicêtre, *m.* ospiciu la Paris.

Biche, *f.* femela cerbulu.

Bichet, *m.* vechiă măsură pentru grăne etc. (22 litri).

Bichetage, *m.* impositu, dajdiă pe grăne.

Bichette, *f.* mică cerbă.

Bicho, *m.* vermușiu cutaneu.

Bichon, *m. oune, f.* căne de Bolonia cu perulu lungu.

Bichonner, *v. a.* a frisa, găti.

Bicoque, *f.* locu rău fortificat. [córne.

Bicornu, *ue, adj.* cu doue

Bidauct, *m. t.* substanță care intră in culorea albastră.

Bidet, *m.* mându, calu micu.

Bidon, *m.* vassu purtativu de tinichea (5 litri).

Bief, *m.* canale (șanțu) care conduce apele peste rota unei mori. Și *biez*.

Bielle, *f.* ferrulu, drugulu, care trage locomotiva.

Bien, *m.* bunu, avere: binele, utilele și dreptulu. *Les biens de l'âme*, virtuțile.

Bien, *adv.* bine. *Bien des hommes*, mulți ómeni, *bien plus*, cu multu mai multu, *en*

bien, cu favóre, *bien que*, cu tóte că. *Si bien que*, așa că.

Bien-aimé, *ée, adj.* și *s.* multu iubit.

Bien-aise, *adj.* mulțamit.

Bien-dire, *m. fam.* vorbire bună, plăcută, inflorită.

Bien-disant, *ante, adj.* care vorbesce cu facilitate, elegante.

Bien-être, *m.* stare bună, satisfăcătoare, a corpulu său spiritulu, dulce comoditate.

Bienfaisance, *f.* binefacere.

Bienfaisant, *ante, adj.* binefăcătoriu, care face bine.

Bienfait, binefacere. [cutu.

Bien-fait, *aite, adj.* bine fă-

Bienfaiteur, *m.* binefăcătoru. [tăti, immobili, moșie.

Bien-fonds, *m. pl.* proprietate.

Bienheureux, *euse, adj.* pré ferice, care se bucură de felicitatea eternă.

Biennal, *le, adj.* care ține doui anni.

Bien-que, *conj.* cu tóte că.

Bienséance, *f.* bună convenință, ceea ce șede bine.

Bienséant, *ante, adj.* convenit, care șede bine, cum se cade.

Bien-tenant, *m.* possessoru.

Bien-tenu, *f.* posesiune.

Bientôt, *adv.* îndată, curind. *Comp. aussitôt*.

Bienveillance, *f.* binevoință.

Bienveillant, *ante, adj.* binevoitori, cu binevoință.

Bienvenir, *v. a.* usitată numai in espressionea *se faire*

—, a face să fiă bine priimit.

Bienvenu, *ue, adj.* binevenit, care a venit tocmai

- la timpŭ, bine-priimitŭ. *Sust.*
f. sosirea fericită a cui-va.
- Bienvouloir**, v. a. a binevoi.
- Bienvoulu**, *ue, adj.* bine-priimitŭ, iubitŭ. Și *bienvoulu*.
- Bière**, sŭu *bierre*, f. bere.
- Bièvre**, *m.* castorŭ.
- Biez**, *m. t. vd.* *Bief*.
- Biffage**, *m.* stersură de ceaă cŕe è scrissŭ. [cŕe è scrissŭ.
- Biffer**, v. a. a sterge ceaă
- Biffurcation**, f. bifurcațiune. [în douŕ, se bifurca.
- se **Biffurquer**, a se dispărți
- Bigame**, *adj.* căsătoritŭ cu douŕ persŕne de-uădată.
- Bigamie**, f. bigamiă, *vd.* *rec.*
- Bigarade**, f. portocală acră.
- Bigarré**, *ée, adj.* pestrițŭ, feluritŭ.
- Bigarreau**, *m.* cireșiă roșiă pe uă parte, albă pe cea-altă.
- Bigarreautier**, *m.* speciă de cireșiŭ, *vd.* *prec.*
- Bigarrer**, v. a. a împetrița.
- Bigarrure**, f. împetrițătură.
- Bigle**, *adj.* schimbătoritŭ în culori, șiasiŭ.
- Bigler**, v. n. a bate în felurite culori, se uita crucișŭ.
- Bigne**, f. *p. us.* inflătură pe frunte. (cucui).
- Bigorne**, f. t. nicovală cu douŕ estremități. [vală.
- Bigorneau**, *m.* mică nico-
- Bigorner**, v. a. a bate în ră-tundŭ (ferrulŭ). [devotŭ
- Bigot**, *te, adj.* bigotŭ, strinsŭ
- Bigoterie**, f. strinsă devo-țiune.
- Bigotisme**, *m.* bigotismŭ, caracterulŭ bigotului.
- Bigue**, f. t. catartŭ cu funie pe scripetŭ. [de jocŭ).
- Biguer**, v. a. a schimba (cărți)
- Bihaï**, *m. bot.* uă plantă, din care se împle'e-ce coșuri.
- Biñoreau**, *m.* vulfurŭ.
- Bijon**, *m.* balsamŭ de ter-pentinŭ.
- Bijou**, *m.* giuvaerŭ.
- Bijouterie**, f. giuvaergeriă.
- Bijoutier**, *m. ière, f.* giuvaerçiŭ.
- Bilamelé**, *ée, adj. bot.* com-pusŭ din douŕ miece lamine
- Bilan**, *m.* bilanțŭ. [laterŭ.
- Bilatéral** *ale, adj.* cu douŕ
- Bilboquet**, *m.* jucăriă for-mată dintr'ua noia și unŭ glonțŭ găuritŭ.
- Bile**, f. veninŭ (din stomacŭ).
- Biliaire**, *adj.* de veninŭ.
- Bilieux**, *euse, adj.* bilosŭ, care abundedă în veninŭ.
- Bill**, *m.* bilŭ, proiectŭ de actŭ allŭ legiŭ dată de parlamen-tulŭ anglu.
- Billard**, *m.* biliardŭ.
- Billarder**, v. a. a lovi de douŕ ori bila sa. sŭu a lovi douŕ bile de-uădată.
- Bil'e**, f. bilă de biliardŭ.
- Billebarrer**, v. a. *fum.* a duguări pestrițŭ.
- Billebaude**, f. confusiune (invălmășelă).
- Biller**, v. a. a stringe pe vergea.
- Billet**, *m.* bilietŭ;—*de ban-que*, bancnotă.
- Billeter**, v. a. a pune cedu'e la mŕfuri.
- Billette**, f. cedulă de plată (la vană).
- Billevesée**, f. vorbe trivole proiectŭ chimericŭ și de risŭ.

- Billion**, *m.* biliune, miliardă, uă mie de miliuni.
- Billon**, *m.* monnetă de cupru cu puçină argintă; pămîntu ce scôte plugulă cândă merge.
- Billonnage**, comerçiū cu monnete opprite.
- Billonner**, *v. n.* a face comerçiū nelegale cu monnete false. [(in Bretagne).
- Billos**, *m.* accisū pentru vinū
- Billot**, *m.* buștēnū.
- Bimane**, *adj.* bimanū, cu douē mäne.
- Bimaube**, *vd.* *Guimaube*.
- Bimbelot**, *m.* jucăriă de copilū. [cu jucărie.
- Bimbeloterie**, *f.* comerçiū
- Bimbelotier**, *m. ière*, *f.* fabricante de jucărie.
- Binage**, *m.* a doua săpătură a grădinei.
- Binaire**, *adj.* binariū, compusū din douē unități.
- Binard**, *m.* cărruçiă de lemne.
- Binement**, *m.* binatū, a doua săpătură a grădinei.
- Biner**, *v. a.* a bina, a săpa grădina alū douilé, maș ușioriū.
- Binet**, *m.* micū țepușiū, pe care se împlăntă luminarea ca să arđă.
- Binette**, *f.* sapă pentru grădină. [*p. us.*
- Binou**, *m.* speciă de fluerū,
- Binocle**, *m.* binoclu.
- Binoculaire**, *adj.* in care se pôte vedē cu ambiū ochi.
- Binôme**, *m.* binomū, cantitate alg. compusă din doui termini uniți cu semnele + sēū—, mărimē divisibile in douē.
- Binube**, *m.* și *f.* binube, in-suratū de douē or'.
- Biographe**, *m.* biografū.
- Biographie**, *f.* biografiă, descripțiunea vieței unei persoane. [graficū.
- Biographique**, *adj.* bio-
- Biologie**, *f.* biologiă, tractatū fiziologicū assupra vieței.
- Biologique**, *adj.* biologicū, de biologiă. *Biologiste s. biologique*, *m.* biologistū, cellū ce se ocupă de biologiă.
- Biolychnie**, *f. med.* principulū vieței.
- Bion**, *m.* forțece pentru sticlă.
- Bipède**, *m.* și *adj.* bipedū, animale cu douē piciorē.
- Bipenne**, *f.* bipenne, toporū cu douē vîrfuri la antici.
- Bipinné**, *éc, adj.* cu pennele indouite.
- Biquadratique**, *adj. t. puissance*—, bipătratū, a pātra putere. [caprei.
- Bique**, *f.* nume familiare allū
- Biquet**, *m.* puiū de căprioră.
- Biqueter**, *v. n.* a nasce pui (căprioră, *la biquette*).
- Birambot**, *m.* supă de bere.
- Biribi**, *m.* vechiū jocū de intimplare. [restrei.
- Birloir**, *m.* imbuccătura fe-
- Bis**, *adv.* bis, de douē ori.
- Bis**, *sc, adj.* negru (despre pāne). [doui'é.
- Bisage**, *m.* vāpsitură allū
- Bisaieul**, *m. cule*, *f.* tatālū, mama, moșiulū, strămoșiū, strămoșiă.
- Bisaiguē**, *m.* selivisitoriū la cismari. Și *besaiguē*.
- Bisannuel**, *elle, adj.* care revine la doui anni.
- Bisbille**, *f. fam.* cērtă mică.
- Bis-blanc**, *adj.* jumētate alb.

- Biscaïen**, *m.* pușcă mare, glonțu de ferru.
- Biscaïenne**, *f.* luntre cu virfú înainte și înderétú.
- Biscapit**, *m.* punere de două orí in socotélă. [ciocnitú.
- Bisché**, *adj. ouf* —, ouú
- Biscornu**, *ue, adj. fam.* de formá neregulatá, *baroque.*
- Biscotin**, *m.* micú pesmetú tare.
- Biscotte**, *f.* teliá de páne uscatá in cuptorú. biscotú: *biscottes de Bruxelles*, *f.* páne de ciocolatá cin Brussela.
- Baiscuit**, *m.* pesmetú.
- Bise**, *f.* vintú de nordú, crivétú.
- Biseau**, *m.* margine tăiatá in curmedišiú, planá oblicá.
- Bisaigle**, *vd. Bisaigüë.*
- Biser**, *v. n. agric.* a se innegri, strica; *v. a.* a revápsi uá materiá.
- Biset**, *m.* porumbelú gutú.
- Bisette**, *f.* virfú subțire de aciá. [credá aciá subțire.
- Bisettière**, *f.* femeá care lu-
- Biseur**, *m.* vápsitorú in negru.
- Bisexé**, *éé, adj.* bisessú, de ambele sesse. Și *bisexe, bisexual.*
- Bismargine**; (*crystal'* cristálú teșitú pe două suprafeție.
- Bismuth**, *m.* bismutú, metalú galbinú dischisú.
- Bison**, *m.* bison, bouú sêlbatieú americanú.
- Bisonne**, *f.* pândá cenușiá indouitá. [bece cu láná sa.
- Bisquain**, *m.* pele de ber-
- Bisque**, *m.* cincispredece înainte, la joculú de popice.
- Bisquer**, *v. n. fam.* a simți desgustú.
- Bissac**, *m.* dessacú, *besuce.*
- Bisser**, *v. a.* a striga bis, a repeti a doua órá unú cântú.
- Bissexe**, *m.* di bissestile.
- Bissextil**, *ile, adj.* bissestúle. cândú februarú are 29 zile.
- Bistouri**, *m.* bisturi, instrum. chirurg. pentru incisiuni.
- Bistourner**, *v. a. fam.* a întórece, invirti ce-va astúfelu. încétú se deformédá.
- Bistre**, *f.* funingine udată.
- Bisirer**, *v. n.* a da culórea funinginiú.
- Bisulce**, *bisulque, adj.* cu unghie dispicate.
- Bitord**, *m. mar.* micá funiá din maí multe buccáři impletite la unú locú.
- Bittern**, *m. t.* fluidú secretatú de sare.
- Bittes**, *f. pl.* lemnele de care é legatá funia ancorei.
- Bitume**, *m.* bitume, smólá.
- Bitumineux**, *euse, adj.* bituminosú, care conține smólá.
- Bivac**, *m.* sêú *bivouac*, stație in aerú liberú a unei trupe, ca sê iea repausú.
- Bivalve**, *m.* animale cu țestá. *Adj.* bivalvú, cu două țeste.
- Bivaquer**, *vd. Bivouaquer.*
- Biveau**, *m.* dirmea.
- Biviaire**, *adj.* unde se taiá două drumuri.
- Bivoie**, *f.* respinte.
- Bivouaquer**, *v. n.* a campa (oștirea) in aerú liberú.
- Bizarre**, *adj.* singulare, ciudatú.
- Bizarrement**, *adv.* intr'unú modú ciudatú.

- Bizarrierie**, f. singularitate, stravaganță. [ofilită.]
- Blafard**, de *adj.* palidă,
- Blague**, f. pungă de tutun; *fig.* minciună (mofță).
- Blaguer**, v. a. a vorbi minciuni.
- Blaireau**, m. bestia sălbatică din clasa cea mai de jos.
- Blairie**, f. *droit de*—, drept de păscut. [criticat.]
- Blâmable**, *adj.* demn de
- Blâme**, m. critică, defaimă.
- Blâmer**, v. a. a critica, a defăima.
- Blanc**, m. **blanche**, f. *adj.* albă. *Carte blanche* m. cartă fără imagine, *argent blanc*, bani de argint; *nuit blanche*, nopți în care nu s'a dormit.
- Blanc**, m. albă, un albă, albușiu.—*d'Espagne*, alb spanic, specie de pământ foarte fragil; — *de farine*, făină foarte albă.
- Blanc-bec**, m. june fără experiență.
- Blanc-en-bourre**, m. amestec de vară seacă gipsă cu peră de vacă. [albi.]
- Blanchaille**, f. pescișori
- Blanchâtre**, *adj.* albicios.
- Blanche**, f. t. albă, notă de muzică. Prețușce câtă două negre.
- Blanchement**, *adv.* curat.
- Blanchet**, m. camisolă albă de țerrani; pândă de filtrat.
- Blancheur**, f. albăță.
- Blanchiment**, m. albire, înălbire.
- Blanchir**, v. a. a spăla, albi; v. n. a deveni albă.
- Blanchissage**, m. spălare.
- Blanchisserie**, f. spălătorie.
- Blanchisseur**, m. *euse*, f. spălător, spălătoră.
- Blanchissure**, f. albire, când se face ce-va albă.
- Blanc-manger**, m. mâncare din lapte, migdale și sachar.
- Blanc-scélé**, m. billet cu semnătură că plenipotență.
- Blanc-seing**, *blanc-signé*, m. mandat pe albă la care s'a pusă o subsemnătură.
- Blandices**, f. *pl.* lingușiri.
- Blanque**, f. un joc de noroc.
- Blanquette**, f. peră cu coje albă, un vin albă.
- Blaser**, v. a. a obtura (oci) slăbi simțurile prin escese. *Homme blasé*, om trecut prin toate, nesimțitor.
- Blason**, m. toate devisele și armăriile, arta armăriilor.
- Blasonnement**, m. explicațiune a armăriilor.
- Blasonner**, v. a. a văpsi în culori; a explica armăriile; — *une voiture*, a desemna pe trăsura armăriile.
- Blasonneur**, m. cunosător de armărie.
- Blasphémateur**, m. *trice*, f. blasfemator, blestemător.
- Blasphématoire**, *adj.* de blestemă, care conține blesteme.
- Blasphème**, m. blestemă.
- Blasphémer**, v. a. a blestema.
- Blaste**, m. boboc, lăstar.
- Blatier**, m. comerciant de grâne.

Blatte, f. moliă.

Blaude, f. fam. biciu ordin.

Blé, m. grău, grâne, — de *Turquie*, — d' *Espagne*, porumbu. *Manger son — en herbe*, a și mânca veniturile înainte. [laticu.]

Blêche, adj. fam. blegu, mo-

Blême, adj. palidu multu.

Blêmir, v. n. a deveni palidu.

Blémissement, m. pălire.

Blende, m. sulfuru de zincu naturale.

Bléreau, vd. *Blaireau*.

Blésité, f. defectu de a include unele sunete, cându vorbesce, s. e. *zardin* pentru *jardin*.

Blessant, ante, adj. care rănesce, supără. Comp. *offensant*.

Blessier, v. a. a vulnera, răni; *fig.* a offensa, supăra.

Blessure, f. vulnu. rană; *fig.* offensă.

Blet, *bléte*, adj. rescoptu, môle, pentru-că s'a coptu prè multu.

Blette, f. séu *bléte*, blitü, plantă apatică.

Blettir, v. n. a fi rescoptu. *Si blessir*.

Bleu, eue, adj. albastru. *Passer du linge au—*, a pune rufele in scrobela albastră.

Bleuâtre, adj. albăstriu.

Bleuet, vd. *Bluet*.

Bleuir, v. a. a albăstri.

Bleuissage, m. — ssement, albăstrélă.

Bleus, m. pl. nume ce da regalștii Vendei soldașiloru republicanii in 1793.

Bleux, m. pl. săracii eșiți dela Trinitate in Paris.

Bliou, m. speciă de jachetă.

Blin, m. grămadă patrănghularu.

Blindage, m. copperire cu fasine, vd. *Blindes*.

Blindage, m. copperitulü unu locu, navü, cu grinde etc.

Blinder, v. a. a copperi cu grinde, protege navea contra proiectililoru.

Blindes, f. pl. grinde cari sustinü fasine, (coșiorü cu nisipü).

Bloc, m. buccată informe de uă substanță grea, grămadă mare. *En bloc*, cu redicata, (toplanulü), cu toatalulü.

Blocage, m. și *blocaille*, f. petricele de implatură; *impr.* literă întorsă cu fația in jeosu, reversă.

Blochot, m. vd. *chevêtre*.

Blockhaus, m. micu fortü de lemnü, încungiur. cu șantü.

Blocus, m. blocus, investitulü unu locu de resbelü, dispozițiune de trupe că se ocupe tote căile, cari conducü la acestü locu, blocadă.

Bloiser, v. a. *pop.* a balbui, îngăna. Comp. *béguyer*, *bre-douiller*.

Blond, e, adj. blondü, bălanü. *Délicat et blond*, delicatü, difficile, prè simțitoriu; *blond ardent*, blondü roșiü.

Blond, m. culorea blondă.

Blonde, f. blondă, dentelă de mătasse; blondină, femea cu părulü blondü.

Blondelet, ette, adj. blondișioriu. Diminut. dela *blond*.

Blondeur, f. culore blondă, *vech.*

- Blondier**, *m.* făcătoru său viațătoru de blondă.
- Blondin**, *ine, adj.* blondinū, cu părulū blondū; *blondine*, *f.* blondină.
- Blondir**, *v.n.* a deveni blondū.
- Blondissant**, *e.* care se îngălbinesce (poet. despre spice).
- Blondoiement**, *m.* reflessū (batero) in blondū.
- Blondoyant**, *e, p. pr. adj.* bătindū in blondū.
- Blondoyer**, *v. n.* a bate in blondū, *vd.* *Blondir*.
- Blongios**, *m.* speciă de irete. Și *bongion*.
- Bloquer**, *v. a.* a bloca, stabilī unū *blocus*. A dispune trupe că să ocupe tôte accesele. tôte locurile de intrare ale unei pozițiunii încungiurate.
- se* **Blossir**, *v. r. p. us. grăd.* a deveni môle, se răscoce.
- Blossissement**, *m.* cōcere a fructelorū.
- Blot**, *m.* instrumentū că să măsore drumulū unei navī.
- se* **Blotir**, *s. blottir, v. refl.* a se stringe (se stilci). *Comp. s'accroupir, se ramasser.*
- Blouette du Rhin**, *m.* speciă de lână germană. [*de.*
- Blouse**, *f.* blusă. *Comp. blau-*
- Blouser**, *v. a.* a face să intre (bila) in blusă (in pungă) la biliardū. (*comp. bloquer!*); *se —, fig.* a se înșela.
- Blousse**, *f.* lână scurtă, cu părulū micū.
- Bluet**, *m.* său *bleuet*, negbină. *Comp. barbeau.*
- Bluette**, *f.* scinteiă; — *d'esprit*, mică trăssură de spiritū.
- Bluetter**, *v.n.fam.* a scintea.
- Blutage**, *m.* cernere (cu sita).
- Bluteau**, *m.* butelū (*buttellus*), sită de mōră.
- Blutoir**, *vd. prec.*
- Bluțer**, *v. a.* a cerne (făină).
- Blaterie**, *f.* locale unde se cerne. [*sinensis.*
- Bo**, *m.* ceaiulū chinezū (*thea*).
- Boa**, *m.* boa. Șerpe fără veninū, dērū forte mare.
- Boade**, *f.* său *boage*, dajde pentru bouī dela plugū, *vech.*
- Boalies**, *f. pl.* sērbătore consecrată deilorū suterranī.
- Bœasi**, *m.* lepra de Suriman.
- Bobak**, *m. s. bobac*, speciă de iepure de casă polonesū.
- Bobancier**, *m. vech.* lăudărosū.
- Bobèche**, *m.* cilindrulū sfeșniculū (unde stă luminarea).
- Bobelin**, *m.* vechiă botină.
- Bobelineur**, *m.* cismariū.
- Bobī**, *m.* speciă de nacrū.
- Bobine**, *f.* mică machinā de dēpănatū pe rodanū, mosorū.
- Bobiner**, *v. a.* a dēpăna (mătassee, etc. [*vd. și verrou.*
- Bobinette**, *f.* mosorū micū,
- Bobineuse**, *f.* femeă care dēpănă fire de mătassee.
- Bobinière**, *f.* rāndulū cellū mai de sus allū scripețilorū (la mach. de cussutū).
- Bobo**, *m. fam.* micū rēū.
- Bocage**, *m.* pădurice, crāngū, locū umbrosū. *Comp. bosquet.* [*durice.*
- Bocager**, *ère adj.* de pă-
- Bocal**, *m.* pocalū. Vassū (buteliă) cu dischisura largă și gitulū pré scurtū.
- Bocamelle**, *f.* micū mami-ferū carnivorū sardinesū. *Ictis* allū lui Aristotele.

Bocan, *m.* dăntătoru.

Bocane, *f.* speciă de danțu grave, eșitū din usu.

Bocard, *m.* piuă, machină că se fêrime mineralile înainte de a le topi.

Bocardage, *l.* baterea mineralilorū, că se le fêrime.

Bocarder, *v. a.* a fêrma cu unū *bocard*. *vd. vb.*: *mine à —*, aramă fêrimată. *Comp. minêrai pauvre.*

Bocardo, *m.* bocardo. La scolastici formă de concluziune în a treia figură.

Boccane, *m.* arbustū de Antille.

Bochet, *m.* secunda decoctiune a lemmelorū sudorifice.

Bochir, *m.* vipera egiptenă.

Bock, *m.* conținutulū unū pacharū mare.

Bodian, *m.* genū de pesci.

Bodine, *f. mar.* lemnū de fundamentū, care se întinde în totū lungulū navii.

Bodinure, *f. mar.* funiă subțire invirtită în giurulū inelului (belciugului) ancorei.

Bodrat, *m.* uă materiă egiptenă.

Bodruche, *f. vd. boudruche.*

Boehmère, *f. bot.* genū de *urticee*.

Boesse, *f.* pilă pentru rassū metale.. [metale.

Boësser, *v. a.* a pili, rade

Boëte, *vd. Boîte.*

Boeuf, *m.* bouū. La *pl. boeufs* (*f* nu se pronunță), *vei-de-boeuf*, mică terêstră ovală.

Boffumer, *v. n. rech.* a arde de mână. [chisă.

Boghei, *m.* cabrioletă dis-

Bogue, *f.* cōjea esternă a castanei. Că *m.* unū pesce (*spare*), numitū așa fiindū-că, după Ateneneū, acestū pesce strigă (βόξ, din βογή, strigătū.

Bohémien, *m. enne, f. sêu bohème*, vagabundū, care fură cu abilitate. [țiganū.

Bohémillon, *m.* copilū de

Bohon-upas, *m.* unū arbure veninosū în Japonia.

Boïard, *m.* sêu *boyard*, boierū, vechiū nobile russū.

Boie, *f.* boi, uă materiă.

Boier, *m.* barcă olandesă.

Boire, *v. a.* a bé; absorbi:

m. cea ce se bé la unū ospețū; — *un doigt de vin*, a bé uă mică înghițitură de vinū; — *le vin de l'étrier*, a bé pentru plecare; — *sec*, a bé bine, multū; — *à rouges bords*, a bé din pachare pline; — *dans un verre*, a bé dintr'unū pacharū; *qui fait la folie, la boit*, sêu *la folie est faite, il faut la boire*, cine a făcutū uă erorē, trebuie sê-î suflere consecințele.

Boirin, *m. mar.* funia de care este legatū unū semnū, (butoiū), că se arrête unū scopelū.

Bois, *m.* lemnū, lemnū de focū, pădure; cōnele animalilorū sêlbaticē (cerbulū); popice; *menu—*, lemne mēnunte, — *de corde*, lemne de stinjenū, — *vif*, lemne verđi; — *chablis*, dērimate de vintū; *trouver visage de—*, a gēssi pōrta închisă; — *gentil*, *vd. mézéréon*; — *d'ébène*, abanosū; — *de Sainte Lucie*,

- vd. *mahaleb*; — *d'ouvrage*, lemnă de lucrată; — *minéralisé*, lemnă împetrită; *ne savoir de quel—faire flèche*, a se afla în mare dificultate (incurcătură).
- Boisage**, *m.* lemne lucrate pentru ornamente de tâmplărie.
- Boisé**, *ée, adj.* [*chambre*] cameră îmbrăccată, adornată cu lemne de tâmplărie.
- Boisement**, *m.* plantațiune de lemne.
- Boiser**, *v. a.* a investi, împodobi cu lemne de tâmplărie.
- Boisier**, *f.* tâmplărie care investesce interiorul unei case.
- Boiseux**, *euse, adj.* lemnos, de natura lemnului, *ligneux*. [de lemne]
- Boisilier**, *m. mar.* tăiaător
- Boisseau**, *m.* vechiă măsură de capacitate, baniță.
- Boisselée**, *f.* cățu încape într'ună *boisseau*, vd. vorba.
- Boisselier**, *m. ière, f.* dogariu, fabricante și vindețorū de *boisseaux*, de un-ite de lemn.
- Boissellerie**, *f.* meșteșugulū de a face *boisseaux*, dogăritū
- Boisselon**, *m.* cossorū.
- Boisson**, *f.* băutură, uerice-liqueure de băutū.
- Boîte**, *f.* cistulă, capsulă, cutiă; — *de la poste*, — *à lettres*, cutiia dela pōrtă pentru scrisorī; *il semble qu'il sort d'une boîte*, ell s'a gătitū pre multū.
- Boîte**, *f.* gradulū la care vinulū ē bunū de băutū (*du vin en boîte*; *le vin n'est pas encore dans sa—*, vinulū nu este încă bunū de băutū).
- Boitement**, *m.* schiopătătū, umblețū schiopū.
- Boiter**, *v. n.* a schiopăta, umbla schiopū, — *tout bas*, a schiopăta tare. Comp. *clocher*.
- Boiteux**, *euse, adj.* schiopū.
- Boitiago**, *m.* bo tiago, marele șerpe veninosū de Brasilia. [usulū chirurgilorū.
- Boitier**, *m.* cutiia pentru
- Boitillon**, *m.* lemnū de ulmū incastratū în pētră de mōră.
- Boitout**, *m.* pacharū fără scaunū.
- Boitte**, *f.* cea ce se pune în undița cā sē attragă morunulū.
- Boiture**, *f. pop.* băutură.
- Bokas**, *m.* uă materiă de lumbacū din Surata.
- Bokei**, *m.* sēū *bokey*, speciă de trăsșură mică și ușiōriă.
- Bol**, *m.* sēū *bolus*, pilulă medicinală (hapū). [culoratū.
- Bol**, *m.* pământū argilosū și
- Bol**, *m.* vassū semi-circular; bolū, argilū grassū, — *d'Arménie*, cēră tare de sigilatū.
- Bolaire**, *adj. (terre)*, pământū argilosū și mălaiosū. Comp. *bol*.
- Boldu**, *m.* unū arbure peruvianū.
- Bolduc**, *m.* panglicuță roșiă de aciă, ca sē lege paquetele.
- Boléro**, *m.* danțū spaniolū.
- Bolet**, *m.* boletū, speciă de bureți (de ciuperci).
- Bolélite**, *f.* pământū argilosū de forma burețilorū.
- Bolide**, *m.* mețorū focosū, care aruncă plōuiă de petre.

- Bollandistes**, *m. pl.* scrip-
torii jesuiți dela Anvers,
(1600), numiți după *Bollan-*
das.
- Bolos**, *m. portug.* (sorte de
fronde avec laquelle les A-
méricains du Sud atteignent
les chevaux sauvages), cap-
cană pentru caii sălbatici.
- Boltone**, *f.* genū de plante
din Amer. septentr.
- Bolty**, *vd. bol.* unū pesce de
Nilū. Și *le nébulenr.*
- Bolus**, *vd. bol.*
- Bolzas**, *m.* speciă de mate-
riă (*coutil*) indiană.
- Bombage**, *m. fabr.* pune-
rea sticlei în cuptorū că s'o
incovoiă. [Negrilorū.
- Bombalon**, *m.* trompetă a
- Bombance**, *f. fam.* mân-
care abundante, *faire bom-*
bance, a mânca bine și co-
piosū.
- Bombarde**, *f.* bombardă,
machină de aruncatū petre,
tunū de mare calibrū.
- Bombardelle**, *f.* mică *bom-*
barde.
- Bombardement**, *m.* bom-
bard itū, aruncare de bombe.
- Bombarder**, *v. a.* a bom-
barda, arunca bombe.
- Bombardier**, *m.* artileristū,
care trage cu bombe.
- Bombasin**, *m.* bombasinū,
uă materiă de mătasse.
- Bombax**, *m.* sēū *fromager*,
unū arburelū.
- Bombe**, bombă, mare ghiu-
lea implută. *Eclat de—*,
frintură de ferrū ce aruncă
bomba, cândū a făcutū es-
plosiune.
- Bombé**, *f.* mare sticlă pen-
tru uleiū de vitriolū.
- Bombement**, *m.* convessi-
tate, *vd. bomber.*
- Bombement**, *m.* boltelă.
- Bomber**, *v. a.* a face con-
vessū, *v. n.* a fi convessū
(gogonețū). *Verres bombés*,
sticle convesse.
- Bomberie**, *f.* locale unde
se fabrică bombe.
- Bombeur**, *m.* fabricante de
sticle convesse.
- Bombiate**, *m. chem.* sare
de acidū cu unū alcali sēu
metalū.
- Bombicale**, *adj.* bombicale,
în formă de păiaginū.
- Bombicite**, *m.* insectă lepi-
dopteră de geulū gândă-
cilorū de mătasse.
- Bombille**, *m.* insectă dip-
teră, care planelă pe lângă
florī.
- Bombique**, *adj. (acide).*
bombicū, estrassū din crisa-
lidea vermelui de mătasse.
- Bombo**, *m.* bombo (liqueur
de rhum, de sucre et de mus-
cade en Amérique). [canū.
- Bombos**, *m.* crocodilū afri-
- Bombyx**, *m.* lepidopteră nop-
turna, verme de mătasse.
- Bome**, *f.* vëlulū mare allū
unū *bot*, *vd. vorba.*
- Bomerie**, *f.* bodmeriă, im-
prumutū de banī assemnatū
pe uă nave, fără răspundere
decă navea pere.
- Bon**, *une, adj.* bunū, *adv.*
bine. *Faire — pour qu.*, a
se obliga să plătescă pentru
cine-va. *Bon à tout*, bunū
pentru tôte; *prendre du—*
temps, a și petrece; *trou-*

- ver*—, a găssi cu cale. *Tenir*—, a se ține bine, reziste: *à la bonne heure*, fiă, mă invoiesc; *faire les derniers*—, *faire une dette*—ne, *être* — *pour une somme*, a garanta pentru plată; *à* — *marché* eftin. *De*—*gré*, *de* — *coeur*, *de*—*ne volonté*, *de* — *ne grâce*, cu plăcere, bucuros; *tout de bon*, cu totul serios.
- Bon**, *m.* bună, calități bune; beneficiu; mandat; promisiune semnată de a plăti.
- Bon**, *interj.* bine. *Comp. e'est bien*; *tout de bon*, în realitate, serios.
- Bona**, *f.* dea bona, nume allu Junonii, *mith.* (nom sous lequel la fortune était adorée au Capitole).
- Bonace**, *f.* linisce pe mare.
- Bonano**, *m.* s. *bonana*, unu arbure de Jamaica. *Il est gai comme un*—, ellu este forte dispus, forte vesel.
- Bonapartée**, *f.* narcissu americanu. [arcului].
- Bonard**, *m.* dischisură (a)
- Bonace**, *m.* *fam.* fără maliță, simplu, prostănac. Și *bonasse*.
- Bonbanc**, *f.* pētră albă din minerele vecine cu Parisul (pentru colonne).
- Bombon**, *m.* cofetură.
- Bonbonne**, *f.* (grand flacon), forte mare sticlă.
- Bonbonnière**, *f.* cistulă, cuthiă, de cofeture; casă mică.
- Bon-chrétien**, *m.* speciă de pere. *Pl. des poires de*—.
- Boncore**, *m.* speciă de narcissu.
- Bond**, *m.* săritură. *Par sauts et par bonds*, fără șir, neconstante; *prendre la balle au*—, a neglije ocasiunea.
- Bonda**, *m.* arbure de Africa.
- Bondax**, *m.* martelū (ciocanū) ascuțitū (la petrarī). *Comp. besaiguē, hache à pied*.
- Bondé**, *éc, adj. mar.* plinū până la cepū, plinū de totū.
- Bonder**, *v. a.* a implē (incărca) de totū uă nave.
- Bondieu**, *m.* mare pēnnă de despicațū la fērestraele de scânduri. [riture.
- Bondir**, *v. n.* a sări, face să-
- Bondissant**, *e, p. pr. adj.* săritoriū, care face săriture.
- Bondissement**, *m.* săriture, mișcare prin săritū.
- Bondon**, *m.* dopū la (buți).
- Bondonner**, *v. a.* a astupa cu dopulū
- Bondonniere**, *f.* sfredelū de dogări (pentru cepū).
- Bondrée**, *f.* speciă de uliū.
- Bonduc**, *m.* arburelū spinosū indianū. [din Bengalū.
- Bongare**, *m.* șerpele bongar
- Bon-Henri**, *m.* uă plantă; speciă de pere.
- Bonheur**, *m.* fericire, prosperitate, norocire, norocū. La *pl.* evenimente fericī (norocuri) *Par bonheur*, din fericire; *coup de*—, casū fericit; *porter*—, a aduce fericire, *jouer avec séu de*—, a juca norocosū.
- Bonhomie**, *f.* bunătate de inimă și simplitate de maniere, multă credulitate.
- Bonhomme**, *m.* omū bunū, de inimă bună.

Bonhommeau, *m.* vechiū diminutivū din *bonhomme*.

Boni, *m.* escedinte, prisosū.

Bonichon, *m.* cavitate a cup-torului, coșiū la sticlăriă.

Bonier, *m.* măsură agrariă belgiană

Boniface, *m. fam.* omū lesne credetoriū.

Bonification, *f.* bonifica-țiune, ameliorațiune, stare mai bună.

Bonifier, *v. a.* a ameliora, îmbunătăți; suplini unū dicitū. [rinū. Comp. *sombre*.

Bonite, *m.* bonitū, pesce ma-

Bonjean, *m.* două legătore de inū, ca să le mōiă la unū locū.

Bonjour, *interj.* bună ziua. *Bonjour-commendeur*, spe-giă de ortolană, care cāntă la revărsatulū dīlei.

Bonne, femeă de servițiū, aceea care îngrijese unū copilū (bonnă).

Bonne-aventure, *f.* in-timplare ferice, vană predic-țiune (după inspecțiunea mănei).

Bonne-dame, *vd.* *arroche*, *belle-dame*.

Bonne-foi, *f.* credință, sin-ceritate.

Bonne-fortune, *f.* folosū inopinatū, negānditū (norocū).

Bonne-grâce, *f.* aparință frumōsă.

Bonne-voglie, *m.* (pronunț. *bonne-voille*), cellū cē se in-chiriēdă, cā să tragă cu lo-pēta pe uă galeră (la Malta). Comp. *marinier de rame*.

— *De bonne-voglie*, de bună

voia, *de bogré*, *de bonne* *volonté*.

Bonneau, *vd.* *bonasse*.

Bonneau, *m.* papură, indi-cāndū unde este aruncată ancora.

Bonnement, *vd.* *simplement*. *Je ne le sais pas*—, vorbindū curatū, nu sciū acesta.

Bonnet, *m.* bonnetă, coppe-rișiū de capū; căciulă. *Opiner du bonnet*, a urma uă opiniune fără essame, a dice tot-d'auna *du*. *Prendre une chose sous son bonnet*, a imagina unū lucru fără fundamētū; — *rouge*, șēpcă ro-șie a Iacobinilorū, *fig.* a re-publicanilorū; *prendre le bonnet vert*, a face falimentū (bind-că așia purta ei); provinç. *c'est bonnet blanc, et blanc bonnet*, ē unulū cā altulū; *parler à son*—, a vorbi singurū. La pl. *bonnets*, *vd.* *genouillère*.

Bonnet-chinois, *m.* unū instrum. de musică militare.

Bonnet-de-police, *m.* șēpcă cē pōrtă militarii la mica ținută. [arburelū.

Bonnet-de-prêtre *m.* unū

Bonnetade, *f.* (*fam. și vech.*) salutațiune luāndu-și șēpcă. Comp. *salut*.

Bonneter, *v. a.* a saluta ser-vile la uerī-cē ocaziune; *fig.* sollicita cu injeosire.

Bonneterie, *f.* commerciū de bonnete, sepcăriă.

Bonneteur, *m. case*, *f.* pro-digū in reverințe, inșelătorū.

Bonnetier, *m. iere*, *f.* bon-netariū, șēpcariū.

Bonnette, f. bonnetă de dómne; *mar.* la pl. mică pândă (de noviciu) că se lungescă pe cele mari [*lancer les—*].

Bonne-voglie, *m. ital.* servitoru voluntare la galeră; *de—*, de bună voiă.

Bon-plantie, f. mare arbure americ. numitū *Lugustura*.

Bonsoir, *interj.* bună sêra. Salutațiune de sêra. *Je vous souhaite le—*, vă dorescū bună sêra.

Bonté, f. bun'ate; blândetă.

Bon.tour, *m. mar.* speciă de întorsură a corăbiei.

Bonze, *m.* bonzū. Preotū chinesisū sêu japonesū.

Boo, *m.* tresniă de sacharū din Japan.

Boobook, *m.* (pron. *bouboutk*), speciă de bufniță de N.-Olanda.

Bootis, *vd.* *bouvier* (astron.).

Bopyre, *m.* genū de crustacei.

Boquet, *m.* lopetū de lemnū concavă (la minele de sare).

Boqueteau, *m.* mică pădure, *petit bois*. [șelari].

Boquettes, f. *pl.* clești la

Boquillon, *m.* *vd.* *bûcheron*.

Boracique, *vd.* *borique*.

Boracite, *m.* boracitū, spath de borace.

Borasseau, *m.* cuthiă conținindū pulbere de *borax*.

Borate, *m.* boratū. Sare de acidū boricū unitū cu basi.

Boraté, *ée*, *adj.* în forma boracelui.

Borax, *m.* borace, sub-carbonatū de sodă; sare de

commerc. adussă din China, Persia.

Borborygme, *m.* s. *borborysme*, flaturī în intestine (chiorăitū).

Bord, *m.* bordū (*bordus*), estremitate a unei suprafece, margine, țărniță, laturea navii. *Le bou—*, drumulū care duce la scopū; *rouge bord*, pacharū plinū cu vinū; *mar. faire un—*, a da navii uă direcțiune, *viver de—*, a schimba cursulū.

Bord-à-bord, *adv.* până la margine.

Bordage, *m. mar.* bordatū, investitulū (scândurele) esteriorū allū navii.

Bordaille, f. partea vecină cu marginariulū navii.

Bordailier, *vd.* *bordayer*.

Bordat, *m.* uă materiă îngustă de Egiptū.

Bordayer, *v. n.* (pron. *bor-déier*), *vd.* *louvoyer*. [deii].

Borde, f. (vech.) colihă, bor-

Bordé, *m.* galonū de aurū, de mătasse etc., tressă, che-narū.

Bordé, *ée*, *adj.* mărginitū, garnitū pe margini.

Bordée, f. dischidere simultană de focuri din tôte tunurile unei lateri a navii; [*lâcher sêu tirer une—*], — *d'injures*, esplosiune de injurie, forțe multe insulte.

Bordel, *m.* bordel. — Vorba derivă din germ. *Bord*, casă mică [*petite maison*], nume datū altă-dată unorū case suterrane (comp. rum. *bor-deii*), unde lăcuia femeele, că se fiă apărate de nerice

- insultă. Bărbații, pētrundîndu cu timpul în aceste asile de castitate, elle deveniră în fine locuri de corupțiune.
- Bordelais**, *e* *adj.* din orașul Bordeaux. [crapă.
- Bordelière**, *m.* speciă de
- Bordement**, *m. mar.* mer-sulă navii pe lângă cōstă; *t.* margini aurite în giurulul smaltului.
- Bordeneau**, *m.* laturea dă-gasului; lemnul în care se înbuccă ună stăvilară (la sa-line). [baga.
- Bord-en-scie**, *f.* speciă de
- Border**, *v. a.* a garni pe margini; a conduce navea pe lângă țermă (-- *les côtes s. cotoyer*) : — *un ruisseau*, a merge allături cu altă nave; — *un chemin*, a se întinde d'alungul unui drum; — *une planche*, a încungiura uă tăbliță de cupru cu ună circuită de cēră (la gravori).
- Bordereau**, *m.* notă în amēnuntă a diverselor speciē sēu article, cari constituescă uă sumă, — *de compte*, saldo.
- Bordier**, *m.* [*vaisseau*] nave bordată, sēu avindă uă lature mai tare decât cea-altă; proprietariu, ală cui cāmpă se mărginesce lângă ună drum.
- Bordigue**, *f.* spațiu închisă pe marginea mării, că sē prindă, sē conserve, pesci.
- Bord-opposé**, *m.* (mar.) *contrir à*—, a naviga în direcțiunii oppuse sēu diverse.
- Bordure**, *f.* chenar, cea ce mărginesce și face ornamentă (*bordoyer*).
- Borduré**, *ée*, *adj.* mărginită cu chenar.
- Bore**, *m.* (vd. *borax*), corpă simplă, care formedă cu osigenulă acidă borică.
- Boré**, *m.* [*gaz hydrogène*—], boron, ună gasă, că pretinde Gmelin a fi descoperit în apă.
- Boréal**, *e*, *adj.* boreale, septentriunale. [nordă.
- Borée**, *m.* boreă, vintă de
- Borgne**, *adj.* și *s.* chioră; obscură; [*mais-n*] *collège*, *pension*—, colegiū, pensionă prē necompletă. In *anat.* comp. *foramen coecum*.
- Borgnesse**, *f.* (pop. și injuriosă) femea numai cu ună ochi. [*noyer*.
- Borgnoyer**, *v. n.* vd. *bor-*
- Borides**, *m. pl.* materie de natura boracelui, vd. *borax*.
- Borin**, *m.* lucrător dela minerii de cărbuni [*houille*], vd. și *Passerinette*.
- Borique**, *adj.* [*acide*], chem. acidă borică. Vd. *bore*.
- Bornage**, *m.* mărginită, asședare de liniți (de hotare).
- Borne**, *f.* margine, mărginariu (hotar), pētră care separă (hotărnicesce) uă proprietate. *Passer les bornes de—*, *dépasser les bornes*, *passer les bornes*, a trece marginile, linițile, merge prē departe, *planter une—*, a implănta, pune, pētră de margine (de hotar); — *milliaire*, pētră asședată d'alungul drumului, că sē arrête milele; *sans bornes*, fără margini, nemēsurat.
- Borne-fontaine**, *f.* fântână în formă de mărginariu.

- Borné**, *ée, part. perf. adj.* mărginită, limitată: *fig.* inepțu; *avoir l'esprit* —, a ave unu spirită mărginită, neinvățat; *rues bornées.* vederi mărginite, parțiali.
- Borner**, *v. a.* a mărgini, stabili confine, a limita (hotărnic); *fig.* a modera, restringe.
- Bornous**, *m.* burnus, mantă arabică de materie albă. Comp. *bournous.*
- Bornoyer**, *v. a.* (pron. *bornatier'*, a observa decă uă liniă este dreptă, privind'o cu unu singurū ochiū; a pune marg.
- Bornoyeur**, *m.* cellū cē se uită cu unu ochiū. Vd. *prec.*
- Boronie**, *f.* boroniă, genū de plante de N. Olanda.
- Borraginées**, *f. pl.* plante monopetală, cum este *eliotropulū*
- Bortingle**, *f. mar.* speciă de punte, cā se inalțe laturea navii, care iea pré multă apă din cauza greutatei sarcinelorū.
- Borure**, *f. chem.* amesteciū de borace și alți ingredienți.
- Bosan**, *m.* pēsatu de meiu.
- Bosbok**, *m.* speciă de antilope.
- Bosel**, *m.* membru rātundū, care este la basea columnelorū. De ordinariū *tove.*
- Bosphore**, *m.* bosforū, separāndū douē continenți și unindū douē mări; — *de Thrace*, de ordinariū *Le détroit de Constantinople*; — *Cimmérien*, de ordin. *Détroit d'Ienikalé.*
- Bosquet**, *m.* arburei, pădure, crāngū, *petit bois.*
- Bossage**, *m. archit.* parte în eminință, eșită affară, la murū etc.
- Bosse**, *f.* bossă seū *bociă* (ital. *boccia*, lat. *lordosis, gibbus, scoliosis*), cocosiă. La pl. *mar.* capetū de funiă la extremități; *ouvrage de ronde*—, lucratū în eminințe, în săpătore eșite, *haut-relief*, pe cāndū *ouvrage de demi*—, este *bas-relief*. — *Dessiner d'après la*—, a desenna după figure de gipsū.
- Bosselage**, *m.* lucru în eminință, în eșiture, pe argintū (*travailler en*—).
- Bosseler**, *v. a.* a lucra în eminință argintăriă, vasse. Comp. *bossuer.* *Se*—, a căpeta înflătore, inegalităi.
- Bosselure**, *f.* tăiatură naturală pe foie, globulă, înflătură, eminință, eșitură.
- Bosseman**, *m. mar.* secundū sub-căpitanū (vech.).
- Bosser**, *v. a. mar.* a pune ancora pe lemnele sēlle; a întări cu funii; *bossé, e*, întăritū, ințepenitū, cu funii.
- Bossette**, *f.* globulū dela dăbale.
- Bosseurs**, *m. pl.* grinde cari susținū ancora, cāndū ē redicată. Și *bossoirs.*
- Bossier**, *m.* lucrătorū, care suflă părțile convesse (la sticlăriă). Și *bossetier.*
- Bossoir**, *m.* vd. *bosseurs.*
- Bossoyer**, *v. a.* a produce uă bossă (cocosiă), *v. n.* a se înălța cā bossă. Și *bossuer.*
- Bossu**, *ue, adj.* bossatū, recurbatū, cocosiatū.
- Bossuer**, *v. a.* a face înflătură unu obiectū lovindu-lū.

Bossuétisme, *m.* elevațiunea oratoriă a lui Bossuet.

Bossuétique, de *Bossuet*.

Bossy, *m.* ună arbure africană. [turc.]

Bostangi, *m.* grădinariu

Boston, *m.* bostonu, ună jocu de cărți.

Bostriche, *m.* speciă de insectă: [*bostrycus*].

Bostrichyte, *f.* pétră figurată semănându unei gătele de capu. [lalea odorante.

Bosuel, *m.* bosuel, singura

Boswellis, *f.* boswelia, genă de plante.

Bot, *m.* (*pied*—), omă cu piciorulă recurbată (slută); mică nave fără punte.

Botal, *m.* (*trou de, trou botalien*, cavitatea botale, trajectulă sângelui in foetus. După *Botal*, care l'a discoperit. *Conduit de*—, condussulă arteriosă allă lui *Botal*. Comp. *canal artériel*.

Botanique, *f.* botanică. Studiulă planteloră. Ca *adj.* botanică, de botanică.

Botaniser, *v. a.* a culege, căuta, plante (*puç. us.*).

Botaniste, *m.* botanistă, (*savant*—), cellă ce se ocupă cu studiulă planteloră.

Botanophage, *m.* insectă a cui larvă trăiesce cu materie vegetală.

Botargue, *f.* vd. *Boutargue*.

Botellifère, *adj. bot.* cu ramuri grósse rătunde.

Bothriocéphale, *m.* speciă de verme, teniă (*panglică*);— *large*, tenia lată sêu scurtă (*bothriocephalus latus, taenia lata*).

Botte, *f.* cismă; lovitură de sabiă; fórfecă mari, (*comp. forces*); *bottes fortes*, cisme tari, durabili; *bottes vernies*, cisme de lack, *serrer les*—, a călări strinsă (unulă lângă altulă, la resbelă; (*fam.*) *pousser une*—, *porter une*—, à *qn.* a da cui-va uă lovitură (cu piciorulă), a-î juca uă farsă, a lă inșela; *botte de foin*, legătura de fină; *botte de paperasse*, țăramadă de hărții vechie.

Bottelage, *m.* legarea finuluiă, a vergeleloră de ferră. *Le—est bon*, finulă é bine legată, legătura de fină aū greutatea loră ordinariă.

Botteler, *v. a.* a lega (fină etc.), a face legătura.

Botteleur, *m.* cellă cê legă finulă, paiele.

Botter, *v. a.* a da, face cui-va cisme; *se*—, a-și pune, încălția, cisme e.

Bottier, *m.* cismariu, *cordonnier*.

Bottine, *f.* cismuliță.

Bouar, *m.* t. ciocană pentru monnetă.

Bouc, *m.* țapă, iedă.

Boucage, *m.* rădăcină de țaperă. [fumă cărnuri.

Boucan, *m.* locă unde se af-

Boucaner, *v. a.* a usca sêu affuma carne.

Boucanier, *m.* vinătoră de boui sêlbatici; *fig.* pirată, tálchară americană.

Boucaro, *m.* pămîntă de sigilată spanică.

Boucassin, *m.* materiă de lână pentru căptuşelă.

Boucaut, *m.* butoiu pentru a pune mercuri uscate.

Bouchage, *m.* astupare cu papura.

Bouche, *f.* gură. *Garder pour la bonne*—, a păstra pentru la fine; *être sur sa bouche*, a fi lacună, *de bouche*, din gură, orale; *officiers de la bouche*, omeni dela cuina regescă. *Bouches à feu*, gure de foc, tunuri. [*fig.* stupidu.

Bouché, *éc. adj.* astupatu;

Bouchée, *f.* mușcătură cătu incape in gură.

Boucher, *v. a.* a astupa.

Boucher, *m.* măcelariu.

Bouchère, *f.* femea măcelariului.

Boucherie, *f.* măcelăria.

Bouchet, *m.* bețură compusă de apă, sachar și scorțișoră.

Bouche-trou, *m.* ceaa ce servece să astupe uă gaură; *fig.* persoană de usă accidentală, care nu face decât să mărescă numărul.

Bouchoir, *m.* capacu de cuptoru.

Bouchon, *m.* astupușu, dopu.

Bouchonner, *v. a.* a pune dopu (de paie), a curăți calulu cu unu mănuchiū de paie. [*mai multe alcaie.*

Boucle, *m.* buclă, inelu cu

Boucler, *v. a.* a face bucle, *v. n.* a forma bucle: *ses cheveux bouclent*, pėrulū sėu tormedă bucle.

Bouclier, *m.* scutu, pavadă.

Boucon, *m.* bețură de tosicu, otrăvită.

Bouder, *v. n.* a se imbufna,

posomori, *il me boude*, ellu e nemulțumitu cu mine.

Bouderie, *f.* imbufnare.

Boudeur, *euse, adj.* imbufnatu.

Boudin, *m.* cãrnatū (de sãnge și grăssime derimãtorū). *S'en aller en eau de*—, a fi redussu la nimicū.

Boudine, *f.* nãsturelū in mijloculū unu discū de sticlă.

Boudinière, *f.* pãlniã pentru cãrnați.

Boudoir, *m.* compartimentu elegante, unde se retragu dõmnele; etacu.

Boue, *f.* noroiu. La pl. bãi de nomolu.

Bouée, *f.* corpū plutitoru, destinatū a arrėta stincele, locurile periculoșe pe apă.

Bouer, *v. n.* a bate egale, de-uadatã, monnete.

Boueur, *m.* curățitoru de strate, de ulițe.

Boueux, *euse, adj.* noroiosu.

Bouffant, *ante, adj.* ușioru inflatu.

Bouffe, *m.* cãntãtoru la opera italiană. *Les bouffes*, teatrulū italianu din Paris.

Bouffé, *éc, adj.* undă de aeru sėu de vapore, sufflare de vintu; *fig.* accesu subitu și trecėtoru.

Bouffer, *v. n.* *p. us.* a fi ușioru inflatu.

Bouffette, *f.* nodu de panglică, pufu de mătasse sėu de lãnă.

Bouffi, *ie, adj.* inflatu, *fig.* mgimfatu. [*se infla.*

Bouffir, *v. a.* și *n.* a infla;

Bouffissure, *f.* inflãtură; *fig.* emfase; mgimfare.

Bouffoir, *m.* pălănie pentru a infla carnea.

Bouffon, *ne, adj.* buffon, glumeț. *Sust. m.* persoană comică. [sé riță.

Bouffonner, *v. n.* a face
Bouffonnerie, lucru de glumă.

Bouge, *m.* cămară; *fig.* lăcuință pușină curată.

Bougeoir, *m.* mică candelariu (sfeșnic) cu uă urechiă.

Bouger, *v. n.* a se mișca, schimba locul.

Bougette, *t.* saccu de călătorie, *vech.*

Bougie, *f.* luminare de ceară seu de stearină.

Bougon, *m. oune, f. fam.* omu care certă, vorbește fără sensu, mormănesce.

Bougonner, *v. n.* a mormăni, murmura, a certa.

Bougran, *m.* pândă tare, gumată, de căptușelă (la guleru).

Bougranée, *adj. t. taile—*, *vd. prec.*

Bougraner, *v. a.* a face tare (unū guleru).

Bougre, *m.* băiețasiu.

Bougresse, *f.* cerșetorie.

Bouillant, *ante, adj.* ferbinte, *fig.* viuū, focosu.

Bouillard, *m.* noru furtunosu pe mare.

Bouille, *f. t.* prajină prin care pescarii agită apa.

Bouilleur, *m.* parte a unui cazanu de machină cu vapori.

Bouilli, *m.* carne fertă.

Bouillie, *f.* alimentu făcutu din făină și lapte fertu, supă.

Bouillir, *v. a.* a ferbe in apă; a fi in ferbere.

Bouilloir, *m.* vassu de metalu pentru fertu, tingire.

Bouillon, *m.* colcotu, supă de carne. *Etablissement de —*, locale unde se vinde bouillon.

Bouillon-blanc, *m.* uă plantă de farmaciă.

Bouillonnant, *ante, adj.* care ferbe, clocotes e.

Bouillonnement, *m.* ferbere, clocotire.

Bouillonner, *v. n.* a ferbe, clocoti, — *une robe*, a face inflătura pe rochiă.

Bouillotte, *f.* mică tingire; unū jocu de cărți.

Bouis, *vd. Buis.*

Bouisse, *f.* pétra pe care batū cismarii talpa.

Boulaie, *f.* locu plantatū cu betule.

Boulangier, *v. a.* a coci pânea

Boulangier, *m. ère, f.* pânariu, brutariu. [brutărie.

Boulangerie, *f.* pânărie,

Boule, *f.* corpū rătundu, ghiulea. [bure.

Bouleau, *m.* betulă, unū arbore.

Boulée, *f.* depusū, ceaa ce cade la fundū din scū.

Bouledogue, *m.* mare căine de pedă, buldoc.

Bouler, *v. n.* a infla gitulu (despre porumbi).

Boulet, *m.* ghiulea, glontu, *trainer le—*, a duce uă vieță deplorabile.

Bouleté, èe, adj. t. cheval—, calū care aruncă noroiulu in sus. [piftea; *fig.* prostiă.

Boulette, *f.* mică ghiulea,

Bouleux, *m.* calū grossu și scurtu, puternicu.

- Boulevard**, *s. boulevard, m.* fortificațiune, care apare unu orașiū. Strată largă plantată cu arbuři, bulevardū.
- Bouleversement**, *m.* ruina și confușiune, resturnare.
- Bouleverser**, *v. a. a.* turbura cu violință, reverti, résturna.
- Bouli**, *m.* ciainicū siamesū.
- Boulier**, *m.* aparatū care servește a învăța pe copii șocotélă.
- Boulimie**, *f.* bulimiă, fōme canină, fōme ardinte.
- Boulin**, *m.* cuibū de porumbi; cavităte în murū lăssată de lemnele pe cari stă lucrători.
- Boulinage**, *m.* navigațiune cu vintulū din lature.
- Bouliner**, *f.* funiă care ține pândă transversale. *Aller à la—*, a naviga cu vintulū curmedșiū.
- Bouliner**, *v. n.* a naviga pe vintū. [intr'uaă grădină.
- Boulingrin**, *m.* locū cu erbă
- Bouloir**, *m.* instrumentū, lemnū, pentru a mestica varulū.
- Boulon**, *m.* pironū. [pirōne.
- Boulonner**, *v. a. a.* bate cu
- Bouque**, *f.* *mar.* potecă.
- Bouquer**, *v. n.* a face ce-va prin silă, constrinsū.
- Bouquet**, *m.* legătură de florī, buchetū, *réserver qch. pour le —*, a păstra ceva ținē în celle din urmă.
- Bouquetier**, *m.* ghiveciū.
- Bouquetière**, *f.* vindetōre de buchete, de florī.
- Bouquetin**, *m.* cdū sélbaticū.
- Bouquin**, *m.* edū bătrănū; carte vechiă. [cărți vechie.
- Bouquinier**, *v. n. fam.* a căuta
- Bouquinerie**, *f.* colecțiune de carti vechie.
- Bouquiniste**, *m.* cumpărătorū și vindetōrū de cărți vechie.
- Bouracan**, *m.* camelotū grossū (materiă).
- Bouragne**, *bourague, f.* coșiū cu celule.
- Bourbe**, *f.* nomolū, noroiū.
- Bourbeux**, *euse adj.*, nomol-sū.
- Bourbier**, *m.* lacū (mocirlă).
- Bourbillon**, *m.* grămadă de nomolū: micū abscessū în furunculū.
- Bourcer**, *vd. Carguer.*
- Bourcet**, *m.* t. catartū dinainte.
- Bourcette**, *f. bot.* valerianelă.
- Bourdaine**, *f.* arbure putredū.
- Bourdalon**, *boulaloue, m.* panglică din giurulū pëlériei.
- Bourdalous**, *f.* pândă pestriță.
- Bourde**, *f. fam.* minciună; t. vëlū de nave secundariū.
- Bourdelai**, *m.* mare strugurū.
- Bourder**, *v. a. fam.* a minți.
- Bourdeur**, *m. fam.* mof-tangiu. [cinōsă
- Bourdeuse**, *f. fam.* min-
- Bourdillon**, *m.* lemnū de ștejariū tăiatū la ferestraie
- Bourdon**, *m.* bastonū allē călătorilorū în locurile sante, mare clopotū; bassă continuă (mus. instr.) Masculi nulū albinei.
- Bourdonnement**, *m.* sbîn-niitū.

Bourdonner, v. n. a sbirni: suna urechile (țiu).

Bourdonnet, m. bulă de scamă.

Bourdonneur, m. kolibri.

Bourg, m. sată mare, unde este un țârg.

Bourgade, f. sătuleț cu un țârg, vd. *prec.*

Bourgage, m. proprietate (moșă) privilegiate.

Bourgène, f. arbure putredă.

Bourgeois, m. *eoise*, f. orașiană, patronul, stăpînul lucrătorilor. *habillé en—*, îmbrăcată civile.

Bourgeoisement, *adv.* orașenește. [orașiană.]

Bourgeoisie, f. calitatea de

Bourgeon, m. boboc de arbure, bubuliță pe față.

Bourgeonné, *ée*, *adj.* cu bubulițe pe piele, măl ales pe față. [bocire.]

Bourgeonnement, m. im-

Bourgeonner, v. a imboboci.

Bourgeron, m. simplu ce-tățenă; seú *bergeron*, blusă a lucrătorilor.

Bourgmestre, m. primul magistrat al unor orașe germane, belge și suedeze. Pronunț. *bourgmester*.

Bourgogne, m. *fam.* vin de Burgundia.

Bourgrave, m. burgravă.

Bourguet, m. t. teslă (la minari).

Bourjassotte, f. speciă de smochină violetă închisă.

Bourle, f. înșelăciune (*rech.*).

Bourlet, vd. *Bourrelet*.

Bournous, m. burnusă.

Dict. Franc.-Rom.

Bourrache, f. uă plantă medicinală.

Bourrade, f. lovitură de punnă; insultă violente cu vorbe. [nariu.]

Bourras, m. postavă ordi-

Bourrasque, f. furtună subită, vintă repede de mică durată.

Bourre, f. călți: tuleiă allă bobocilor; — *tontice*, lână tăiată. — *de zoe*, călți de mătase [latu.]

Bourreau, m. carnifică (gia-

Bourrée, f. legătură de vergele, de nuele; un dantă.

Bourreler, v. a a turmenta, munci (despre conștiință).

Bourrelet, m. perniță, dopă de călți.

Bourrelier, m. currelariu, fabricant de hamuri.

Bourrelle, f. femea carnificelui (gialatului). [călți.]

Bourrer, v. a. a astupa cu

Bourriche, f. coșu oblung, în care se transportă carne, pește. [de pușcă, alică.]

Bourriers, m. *pl.* mănunțimă

Bourrique, f. asină, asină, cuțică cu unelte a dulgherilor; *fig.* stupidă, ignorantă.

Bourriquet, m. mică asină.

Bourru, *ae. adj.* de caracter iute și păsac. [boc lănoși.]

Boursault, m. salciă cu bob-

Bourse, f. pungă; pensiuă gratuită concessă unui scolaru, bursă; *cours de la—*, cursul efectelor publ. allă colonialilor, — *de la selle*, pungă dela șea. [plantă.]

Bourse-à-pasteur, f. uă

Bourseau, m. ornamentă la coppers de pără.

Bourseron, vd. *Bourson*.
Boursette, f. t. pelea dela lada cu aeru a organatulu.
Boursicaut, m. punguliță.
Boursicoter, v. a. a face punguliță.
Boursicotier, m. cellu cê face la bursă affaceri viclene.
Boursier, m. scolaru cu pensiuone gratuită, stipendistă.
Boursiller, v. n. a contribui la nisece spese communi.
Boursin, m. vd. *Bousin*.
Bourson, m. bus-unariu.
Boursouflade, *boursouflage*, m. mândria deșertă.
Boursoufié, *éé*, adj. inflat, (busumflatu).
Boursoufler, v. a. a infla, (busumfla).
Boursouffure, f. inflătură.
Bousculer, v. a. *fun*. a pune in desordine, turbura.
Bouse, f. băligaru.
Bousillage, m. amesteci de paie și pământu ud: *fig.* lucru făcutu rău.
Bousiller, v. a. a face muri din paie și pământu nauiatu: *fig.* a cöse iute și rău.
Bousilleur, m. *euse*, f. cellu cê lucrêlă cu neglijință.
Bousin, m. suprafață subțire, côle de pétră.
Boussole, f. bus-olă. Cadrante avindă in centru ună acă magnetată.
Bout, m. margine. — *du doigt*, virfulu degetulu. — *d'argent*, nasturu de argin. *Le haut* —, locul de onore: *pousser à* —, a duce la ultima estremeitate. *venir à* —, a isbuti; *d'un* — *à l'autre*, dela uă margine la alta; *à* — *de compte*, conside-

rându tôte, *avoir vent de* —, a avé vintu nefavorabile.
Boutade, f. capriçiū.
Boutant, vd. *Arc-boutant*.
Boutargue, f. icre.
Boute, f. p. tină la navi, butoiu.
Bouté, *éé*, adj. cu șolduri drepte (despre ca).
Boutée, f. t. redămū.
Boute-en-train, m. passere cântătoare, care atrage și pe altele să cânte: omū înveselitoriū. La *pl.* nevar.
Boute-feu, m. machină pentru a pune focu tunulu; cellu cê pune acestu focu; constablu pe navi; turburătoru.
Bouteille, f. butilă, sticlă.
Bouteillier, m. vd. *Boutillier*.
Buterole, f. garnitură la capetulu tecei de sabiă.
Boute-selle, f. senmale militare ca să se urce cavaleriū pe ca.
Bouteuse, f. lucrătoare de ace.
Bouter, v. a. — la *bête*, a goni vinatulu, — *au large*, a intra in largulu mării, *mettre à la mer*.
Bouticlar, m. luntre pentru transportulu de pesci viui.
Boutilier, m. pacharnicu.
Boutique, f. prăvălia. *Cela vient de sa* —, acesta a inventat'o ellu.
Boutiquier, m. prăvăliașiū.
Boutis, m, t. curte pentru rimători.
Boutisse, f. pétră pusă in lungimea sa la muru, și cui numai marginea e visibile.
Boutoir, m. cuțitu allu curelariloru etc. pentru a curăți.
Bouton, m. bobocū; bubuliță

Boutonnement, *m.* încheiată, încheiătură, cu nasturi.
Boutonner, *v. n.* a îmboacă; *v. a.* a încheia nasturi.
Boutonnerie, *f.* fabrică de nasturi.
Boutonnière, *f.* chiotore.
Bout-rimé, *m.* mîce versuri rimate, rime date pentru a compune versuri.
Bout-saigneux, *m.* buccată prospătă de gîtă de melu.
Bouture, *f.* altoiă de arbore.
Bouvard, *m.* martelă (ciocanul) pentru monnetă.
Bouvard, *s.* *bouveau*, *m.* bouă tineră. [*chette*
Bouvement, *m.* *vd.* *mou-*
Bouverie, *f.* boviariu, coșiară de bouă.
Bouvet, *m.* *vd.* *mouchette*.
Bouvier, *m.* *ière*, *f.* peltoră, păstoră, de bouă.
Bouviion, *m.* bouă tineră.
Bouvreuil, *m.* uă passere.
Bovine, *adj.* din familia bouilor, de bouă.
Bowle, *m.* speciă de ponciă.
Boxe, *f.* speciă de pugilată anglică, bossă (boxă).
Boxer, *v. n. a* se bate în pumni.
Boxeur, *m.* cellă cę se exercită la bătaia cu pumni (box).
Boyard, *m.* boeră.
Boyau, *m.* intestină (mață); cōrdă grōssă, galeriă strînută, compartimentă strîns și lung.
Boyauderie, *f.* locă unde se prepară cōrde, *vd.* *prec.*
Boyaudier, *m.* cellă cę prepară cōrde.
Boyer, *m.* luntre cu ună catartă.
Bracelet, *m.* brăcelută, brăciară.

Bracher, *v. n. a* îndrepta lemnele velelor, pândelor, la navă.
Brachet, *m.* *vd.* *Broque*.
Brachial, *ate, adj.* braciăle, de brațiu.
Brachio, *m.* puiă de ursă.
Brachyographe, *m.* cellă cę serie cu scurări.
Brachyographie, *f.* scriere cu scurtări.
Bracmane, *m.* braminiă.
Braconner, *v. n.* a face vînatore pe loculă altuia turțivă, fără permissiune.
Braconnier, *m.* cellă cę vîneală pe pămîntulă altuia.
Bractéate, *f.* bracteată, monnetă implută în intru cu plumbă.
Bractéole, *f.* fâșia de aură.
Bradypepsie, *f.* digestiune încetă, difficile.
Braguer, *v. n.* a trăi veselă.
Bragues, *f. pl.* plăceri de amore.
Braguette, *f.* ad. *Brayette*.
Brahmane, *brachmane*, *brame*, *bramine*, *m.* bramini, preotă și doctoră indiană.
Brahmanique, *adj.* braminiă. [*nismă*.
Brahmanisme, *m.* braminiismă.
Brai, *m.* succă reșinosă (la callacci).
Braie, *f.* seă *braies*, călciuni, imine. [*vorbesce* strigăndă.
Brailard, *arde, adj.* care
Braillement, *m.* vorbiretare, strigăndă. [*strigăndă*.
Brailer, *v. n.* a vorbi tare.
Braille, *euse, adj.* care strigă.
Braime, *f.* femeă nefertile.
Braiment, *braire, m.* strigătulă asinului. [*de asină*].

Braire, v. n. a striga (vorbindu despre asinu).

Braise, f. jeraticu. [jeraticu.

Braiser, v. a. a frige carne pe

Braisier, m. ladă unde punu brutarii jeraticulu stinsu.

Braisière, f. frigare. [bulu.

Bramant, m. strigătu cer-

Bramer, v. n. a striga (cerbulu).

Bramine, vd. *Brahmane*.

Bran, m.—*de scie*, țerițe cè curgù dela tăiatulu cu ferestrăulu.

Brancades, f. pl. catene, lanțuri ale condamnatiloru la munce silnide.

Brancard, m. patu pentru transportulu de bolnavi seu de obiecte fragili.

Brancardier, m. purtătoru de *brancard*, vd. *prec*.

Branchage, m. rămuritu, tôte ramurile unui arbure.

Branche, f. ramură; totu cè se pôte compara cu ramura.

Brancher, v. n. a sta suspinsu pe ramuri (despre passeri).

Branchettes, f. pl. coralie relle.

Branchier, m. *oiseau*—, tineră passere de pradă.

Branchies, f. pl. organe de respirațiune ale pesciloru.

Branchu, *ue, adj.* rămuros.

Branchue, f. uă plantă marină.

Brandade, f. mâncare provinciale compusă din morun, cremă, oliu și usturoiu.

Brand, f. mărăcini, locuri necultivate, *branchages*.

Brandebourg, m. ornamentu de cussătură pe uă im-

brăccăminte; haină de pusă pe d'assupra.

Branderie, f. fabrică de rachiù in Olanda.

Brandevin, m. rachiù de vin.

Brandevinier, m. *ière*, f. vinătoru de vinu, de rachiù.

Brandillement, m. mișcare intr'uă parte și in cea-altă.

Brandiller, v. a. a mișca încoci și incollo, clătina; se —, a se da in légăn.

Brandilloire, m. légăn de funie.

Brandir, v. a. a agita, scutura, clătina (in mână înainte de a lovi); lega cu scobă.

Brandon, m. paiă împletită, de care se servesc unii pentru a lumina; ghiâm de baston pe un câmp, cã se arrête cã s'a luat fructele de acolo,— *de discorde*, provocatoru de discordiă.

Brandonner, v. n. a planta ghiâmuri de paie pe câmp, vd. *prec*.

Branlant, *ante, adj.* clătinatoriu.

Branle, f. clătinătură.

Branle-bas, m. dispozițiune pentru luptă, la marină.

Branlement, m. clătinare.

Branier, v. a. a clătina; v. n. a se clătina, a oscila.

Branloir, m. și *brancoire*, scândură asședată (pe altuceva) in cumpănă, pe légăn.

Branța, f. vd. *Brente*.

Braque, f. unu căne vinătoriu; *prov.* amețitu (lalău).

Braquemart, m. vechiă sabiă lată și forte scurtă.

Braquement, m. întorsură

- intr'ua direcțiune determinată.
- Braquer**, v. a. a întorče intr'ua direcțiune, dirige, ochi, *pointer*. [crului, racului.
- Braques**, f. pl. picioarele can-
- Bras**, m. braziū. *Avoir le bras long*, a avé autoritate, putere; *traiter qu. de monsieur gros comme le—*, a tracta pe cine-va cu estrema, essagerată, politetă, à— *s raccourcis*, din tôte puterile: à— *le corps*, prin mijlocul corpului; à— *s ouverts*, cu braziile dischise.
- Braser**, v. a. *arm.* a lipi două buccăte de ferrū.
- Brasier**, m. cărbunī apprinși, manganū.
- Brasilement**, m. strălucire electrică a fluctelorū, (valurilor.), reflexulū Sôrelui în apă; lumina electrică.
- Brasiller**, v. a. a cōce pe cărbunī; v. u. a lumina. Se dice de reflexulū luminei în mare, de lumina electrică.
- Brasque**, m. amestecū de cărbune pisatū și argilū (se tencuesc cuptōre de ferrăriă).
- Brasquer**, v. a. a tencui cu *brasque*. [diță.
- Brassade**, m. speciă de un-
- Brassage**, m. forma cē se dă metalelorū; dreptū de fabricațiune.
- Brassaison**, f. frēmintare. Vd. *brasser*.
- Brassard**, m. partea de armătură, care copperia braziul.
- Brasse**, f. lungime de două braziē (cam 16¹/₄ decim.); *pain de brasse*, pâne de 25 livre (*mar.*).
- Brassée**, f. braziū, câtū pōte încăpé în braziē.
- Brasser**, v. a. a frēminta. bate (bere, metale tojite); *mar. (brasseyer)*, a dirige vëlulū, pânda, în altă parte.
- Brasserie**, f. fabrică de bere.
- Brasseur**, m. *euse*, f. berariū, fabricante de bere.
- Brasseyage**, *mar.* întorčearea vëlului. Vd. *brasser*.
- Brassiage**, m. *mar.* măsură cu *brasse*, vd. *vorbu*.
- Brassicair**, m. vd. *Chou*.
- Brassicées**, f. pl. brassicee, flōri în forma verdei.
- Brassicourt**, m. călū cu picioarele arcate (*bras și court*).
- Brassières**, f. speciă de camisolă, scutecū; *mil.* curele de cari se pōrtă ranița.
- Brassin**, m. puțină de bere.
- Brassoir**, m. vergea de ferrū cā sē frēminte, vd. *brasser*.
- Brassour**, m. canale micū de apă.
- Brassure**, f. lipitură, loculū unde sunt lipite două buccăți de metalū.
- Brathyle**, m. unū mineralū.
- Braun-spath**, m. varietate a mineral. de ferrū. Și *spath-perlé*.
- Bravache**, m. *fam.* falsū bravū: *fanfaron*, (ital. *bravazzo*). [*favomade*.
- Bravacherie**, f. vd. *fan-*
- Bravade**, f. înfruntare.
- Brave**, m. bravū, valinte, vitélū, (pōte din lat. *probus*).
- Bravement**, *adj.* bravū, vitejesce, abile.
- Braver**, v. a. a privi cu des-

- prețu, in'runta. Comp. *af-fronter, défier*.
- Braverie**, f. magnificință în haine, fam.
- Bravo**, *interj.* bravo!
- Bravo**, *m.* uccissoru cu plată.
- Bravoure**, f. valință strălucită, vitejiă. *Air de bravoure*, cântu de esecuțiune dificile.
- Brayant**, *p. pr. adj.* care inceleșce (din *braire*!).
- Brayer**, *v. a.* a unge cu oleiū.
- Brayer**, *m.* vd. *cullote, brague*, bandagiū pentru ernie (*bracherium*).
- Brayère**, f.s. *brayera*, speciă de erbe în forma rosei.
- Bréant**, vd. *bruant*.
- Brebiage**, *m.* vechiū dreptū assupra ouilorū.
- Brebis**, f. ouē (oia). *Repas de brebis*, ospēțu unde nu se bé nimicū; *c'est bien la — du bon Dieu*, este nă ființă forte indifferinte, răbătore.
- Brecciolaire**, *adj.* care conține sfērāmătore.
- Brèche**, f. spārturā (la murū, gardū etc.) *Battre en brèche*, a arunca gliulele că se spargă.
- Brèche-dents**, *m.* cellū cē a perdutū dinții anteriori, stîrbū.
- Brechet**, *m. fam.* ossulū peptului, peptū.
- Bredi-bréda**, *adv. fam.* cu precipitațiune, iute, în fuga.
- Bredendin**, *m. mar.* scrișelū micū pentru greutăți.
- Bredir**, *v. n.* a unī curele pentru arcurile trāsurrei.
- Bredissure**, f. dificultate absolută de a dischide gura. Și *bredissage*.
- Bredouille**, f. semnū arrētândū că a luatū tōte punctele sēlle la trietrac. *Sortir bredouille d'une assemblée*, a eși dintr'ua adunanță cu scopulū neimplinitū; *gagner la grande — ou la partie*—, a căștiga partida îndouit, *être —*, a fi perdutū partida.
- Bredouillement**, *m.* gāngăvitū, vorbire pré repede, care nu se înțelege.
- Bredouiller**, *v. a.* a vorbi pușinū distinsū, gāngavū.
- Bredouilleur**, *m. euse*, f. gāngavū, *fam.*
- Brée**, f. îmbrăccatū de ferrū allū cōdeī martelului (ciocanului).
- Bref**, *ève, adj.* breve, scurtū; *avoir le parler —, la parole brève*, a se esprime în scurtū, fi scurtū la vorbă. *Brève*, f. sillabă scurtă (în *gram*).
- Bref**, *adv.* în scurtū; *en —*, în pușine vorbe.
- Bref**, *m.* epistolă pastorală a Papei; calendariū (micū) bisericescū, arrētândū officialū.
- Bregin**, *m.* undiță cu ochiuri strînse. Și *brège, bergin, breguin*.
- Bregma**, *m.* partea anteriore virfulū, a capului, sinciputū, vd. *sinciput*.
- Brehaigne**, *adj.* (engl. *barren hind*) sterile, sterpū, (*vech*). [la Madagascar.
- Brehis**, f. căprioră (fabulosă)
- Brelan**, *m.* jocū de cărți, casa unde se jōcă. *Tenir brelan*, a face jocū de cărți la sine accasă; *avoir —*, a avē trei cărți egalīs. e. 3 regi, 3 asși), — *favori*. celle 3 cărți de pre-

- ferință (cară se plătescū îndouitū). [obiceiū cărți.
- Brelander**, v. n. a juca de
- Brelandier**, m. ière, f. cellū cē jōcă de profesiune cărți.
- Brelandinier**, m. commerciant de tarabă, care întinde mērfa sa pe strată, *rech.*
- Brelee**, f. nutrimentū de iernă pentru berbeci, animalī.
- Brelle**, f. pod de lemne pe apă.
- Breloque**, f. mīce obiecte de aur etc. suspinse la lanțulū de orologiū; curiositate de mică valōre, și *berloque*.
- Breloquet**, m. mai multe mobilī mīce strinse pe unū lanțū.
- Breluche**, f. materiă de achiă, de lână, speciă de draguet.
- Brème**, m. bremă, unū pesce de apă dulce. Comp. *cyprin*.
- Brenèche**, f. uă bēu ură de pere.
- Brenne**, f. materiă de Lyon.
- Brenle**, f. genū de insecte.
- Brequin**, m. spiralea burghiului, burghiū. Și *mèche*.
- Brésil**, m. sēū *bresil*, lemnū de Brasilia pentru vāpsea; fun. *sec comme du--*, tare, uscătū, cā lemnulū.
- Brésiline**, f. brasilină, vāpse și rosiă de lemnū brasilianū.
- Brésiller**, v. a. a rupe în bucățele, fērma; vāpsi cu lemnū brasilianū.
- Brésillet**, m. brasiletto, ultima calitate de lemnū brasilianū. — *de Fernambouc*, vd. *bresil*; — *des Indes*, vd. *sapan*.
- Brésilot**, m. arburelū de St. Domingue, care sēmēnă cu lemnulū brasilianū
- Bressin**, m. *mar.* funiă dela vergele. [serī cu cleiū.
- Breste**, f. prindere de pas-
- Brester**, v. n. a se certa.
- Bretailer**, v. n. a trage desū s. b. a, a frecinta salele de arme (se iea în sensū rēū).
- Bretailleur**, m. cellū cē frecintēlă salele de arme.
- Bretauder**, v. a. a tunde inegale, prē scurtū, — *au cheval*, tăia urechile unū calū.
- Bretèche**, f. chenarū dințatū.
- Bretécher**, v. d. *bretesser*.
- Bretelle**, f. bretea, hosendroc.
- Bretessé**, *ée*, adj. cu colțurile sus și josū.
- Bretesser**, v. a face colțurile la ce-va. Și *bretécher*.
- Breton**, *une s.* și adj. breton, britū, britanicū; *mar. en -*, *mis en--*, transversale (curmedșiū). [nică.
- Brette**, f. *fun.* sabiă brita-
- Bretté**, vd. *dentelé*.
- Bretteler**, v. a. a face ușiōrie săpătore pe pētră etc., scul ta cu unū instrumentū dințatū. [subțire pe aurū etc.
- Brettelure**, f. linie săpate
- Bretter**, v. a săpa subțire în aurū etc.
- Bretteur**, m. bătăiașiū, vd. *spalassin*, *ferrailleur*.
- Bretture**, vd. *dentelure*.
- Breuil**, m. mică pădure de tăiatū, (din lat. *brolium*).
- Breuille**, v. n. *mar.* a stringe velele, pāndeie.
- Breuilles**, f. *pt.* intestine de scumbriă.
- Breuilis**, m. *pl. mar.* mīce funie ca sē stringă, sū scurte, velele. Comp. *curgues*.

Breuvage, *m.* băutură, vd. *boisson*; *mar.* porțiune extraordinară de pâine și apă.

Brève, *f. gram.* vocale sêu sillabă scurtă; — *après une noire*, jumătate de notă (la chorale).

Brevet, *m.* brevetă, espedițiune nesigilată, prin care principele concede unŭ privilegiu, unŭ titlu, *duc à—*, duce pe viață. Comp. *privilege, diplôme, titre, concession*.

Brevetable, *adj.* cărui se poate concede unŭ brevet, vd. *vb.*

Brevetage, *m. t.* operațiune că se obțină alume.

Brevetaire, *m.* purtătorul unŭ privilegiu benefical.

Breveté, ée, *adj.* privilegiatŭ, brevetatŭ, vd. *brevet*.

Breveter, *v. a.* a privilegia, patenta, da unŭ brevet.

Breveux, *m.* cărligŭ de ferrŭ pentru pescari.

Brevi..., *in* composit. exprime scurtŭ; *bréicaude*, cu rădăcina scurtă (bot.)

Bréviaire, *m.* breviariŭ, oficiŭ cę preoții dicŭ în tóte dilele.

Bréviateur, *m.* cellŭ cę compune, scrie, epistolele Papęi.

Brévicaudes, *m. pl.* brevicaude, passęri cu scurte cåde (*brévicaudati, brevicaudes*).

Brévité, *f.* brevitare, scurtŭimea vocalilorŭ (*gram.*).

Brévipedès, *m. pl.* brevipedę. Passęri cu picioare scurte.

Brévipenne, *adj.* brevipen-

ne, cu aripele pré scurte (cå struçiulŭ).

Bréviostre, *adj.* breviostre, cu cioculŭ scurtŭ.

Brézi, *m.* carne affumată și sărată.

Bribe, *m. fam.* mare buccată de pâine (codru); — *d'un livre*, irasŭ luate fără alegere dintr'ŭ carte.

Briber, *v. n. (vech.)* a cerși resturi dela męsă.

Bribeur, *m. euse, f. (vech.)*, cerșetorŭ.

Bric-à-brac, *m.* totŭ felulŭ de obiecte accidentali și vechie, trențe, maș alessŭ de ferrŭ.

De brick et de broc, *in* totŭ felulŭ.

Brick, *m.* brick, mică nave cu doue catart. armată.

Bricole, *f.* șlęcŭ de hamŭ. *De—, par—*, indirectŭ. La *pl.* currea (a hamalilorŭ) că se ducå greutateș.

Bricoler, *v. n. a* lovi latură cu bila, cå se se întorcå (la biliardŭ); *fig.* a căuta se se scape, merge pe căi indirecte.

Bricolier, *m.* calŭ lăturașiu.

Bricoteaux, *m. pl.* vergele înaintea machinei de țesutŭ.

Bride, *f.* căpęstru, panglica scufiteș. *A toute—, à—abat-tue*, în iutęla calului; *lâcher la—*, a lăssa frinele libere; *tourner—*, a întorce, da altå direcțiune, *tenir qn. en—*, a supraveghia pe cn.

Briдер, *v. a.* a pune căpęstrulŭ; *fig.* a reținę, oppri; — *l'ancre*, a pune scânduri aripelorŭ ancorei, că se nu se

affunde pré multú; *biseau bridé* (faun), vd. *arm.*

Brid'oison, *m.* omú stupidú.

Bridoir, *m.* vd. *Mentonnière.*

Bridon, *m.* dábale ușiórie.

Bridare, *f.* t. legăturá. impletă a funielorú.

Brie, *f.* lopetá de frémitatú (la brutari). [mintatá.

Briée, *adj.* *pâte—e*, cocá fré-

Brief, *ière, adj.* breve, scurtú; demicá duratá; *il fut ajourné à trois briefs jours*, fu amănatú pentru cellú multú treí zile.

Brièvement, *adv.* cu brevitatē, in scurtú, concisú.

Brieveté, *f.* micá duratá, timpú scurtú.

Brifauder, *v. a.* a da lănei primulú peptănatú.

Briŕe, *f.* mare buccatá de pâne.

Brifer, *v. n.* a mânca multú și avidú. [vidú. măncăciosú.

Brifeur, *m. euse. f.* (pop.) a-

Brifier, *m.* hantá de plumbú care lipescē artesia la coperișú.

Brigade, *f.* brigadá (doné regimente). [de brigadá.

Brigadier, *m.* comandante

Brigand, *m.* brigante, tálchăriú de codru (dela *Briganti*, vechiú poporú din M. Britaniá).

Brigandage, *m.* tálchăritú de căile mari; *fig.* rapiná, concussione, esactiune; desordini.

Brigandeau, *m.* micú brigante (hoțú); administratorú inonestú. [trái ca tálchar.

Brigander, *v. n.* a tálchări,

Brigandine, *f.* scutecú de ferrú impletitú. *Comp cotte de*

mailles, chemise de mailles.

Brigantin, *m.* brigantino. micá nave cu vele și lopeți pentru ostilități.

Brigantine, *f.* velú de *brigantino*: nave care navigá pe Mediteranea. [tru arsú.

Brigaut, *m.* lemnú verde pen-

Brignole, *f.* brinoliú. Prună uscatá dela Brignoles in Provence. [umbeliferē.

Brignolie, *f. bot.* genú de

Brignolier, *m.* arbustú de St. Domingue.

Brigue, *f.* cautare se obținá ceva prin persóne atraŕse in interesele sēlle, urmăritú; manoperá, intrigá, facțiune.

Briguer, *v. a.* a căuta se obținá prin intrige; a urmări, solicita cu ardóre.

Brigueur, *m.* cellú cē urmaresce (inusi.) prin intrige.

Brillamment, *adv.* strălucitú. [multú strălucitorú.

Brillant, *e. adj.* brillante,

Brillant, *m.* brillante. Diamante tăiatú cu feție pe tóte părțile: strălucire. *Faux brillants*, cugetări ingenioŕse, dérú false.—Le diamant rose lance peut-être des éclairs plus vifs que le brillant, mais ils jouent moins bien.

Brillanter, *v. a.* a tăia diamantele (in brillante) cu feție pe tóte părțile, *brillanter son style*, a pune in stilulú seú ornamente de reú gustú.

Briller, *v. n.* a străluci, arunca rađe de luminá.

Brilloter, *v. n.* a străluci cătú-va, puținú timpú.

Brimbale, *f.* pergul: unei poupe (părghia tulumbei).

Brimbaler, v. n. *fam.* a trage clopotele neconținut, face vuetu.

Brimborion, *m. fam.* jucăria. Comp. *colifichet*, *babiote*.

Brin, *m.* lăstaru de građu, bobocelü, parte subțire; rădăcină drăptă; grăndă lungă și drăptă. *Bous de—*, lemnü nedispicatu cu ferestrălu; *brin à brin*, firu cu firu, paiu cu paiu, succesivü. *brins d'un éventail*, össele unei umbrelute; — *d'herbe*, firu de erbă; *à quatre brins*, impletitü in patru.

Brenasse, *f.* cantitate mică de călți.

Brin-blanc, *m.* colibri de Guiana; — *bleu*, colibri de Messicu.

Brin-d'estoc, *m.* lungü bastonü cu ferrü la ambele extremități.

Brinde, *f. fam.* beutură in sănătate; cui-va.

Brindille, *f.* mică ramurę cu fructe.

Brindonne, *f.* unü fructü de Ind. Orient. [de culori].

Bringe, *adj.* grossü, aspru

Bringue, *m.* calü micü, reü făcutü

Bringebale, vd. *brimbale*.

Brinviliers, *m. pl. bot.* vd. *spigélie*, (*anthelminthique*).

Brioche, *f.* micü cosonacü; *fig.* pröstă farsă (renghiü).

Briochine, *f.* speciă de prăjitură sacharată.

Brisine, *f.* vd. *couleurée*.

Brion, *m.* muschiü pe cöjea arburilorü.

Brione, vd. *bryone*. [monă.

Briotte, *f. bot.* speciă de ane-

Briquailions, *m. pl.* bucăți de cărămidă

Brique, *f.* brică (*brica*), cărămidă; — *cuite*, cărămidă arsă; *bâtir en briques*, de *briques*, a clădi cu cărămidă.

Briquet, *m.* amnariü, ueri-ce servece a pro luce focü. *Battre le—*, a scăpăra cu amnariulü.

Briquetage, *m.* lucru făcutü de cărămidă; imitațiune (din gipsü și ochru) de cărămidă. [rea cărămidei.

Briqueté, *ée*, *adj.* de culó-

Briquetier, *v. a.* a tencui cu gipsü și ochru.

Briqueterie, *f.* locale unde se face cărămidă.

Briqueteur, *m.* lăcătorü de cărămide. [midariü.

Briquetier, *m. ière*, *f.* cără-

Briquette, *f.* cărămijoră.

Bris, *m.* ruptura unui sigiliü; — *de prison*, evasiune, fugă din închisóre; — *de marche*, öpprire prin violință de a vinde; — *droit de — et de naufrage*, dreptulü perceptü dela cei scăpați la țermü. [ruptü.

Brisable, *adj.* care pöte fi

Brisans, *m. pl.* valuci împinse violinte contra țermü; scopele, stince, înălțate până la nivelulü apeli.

Briscambille, *f.* unü jocü de cărți. [piquet.

Briscan, *m.* unü jocü de

Briscard, *m. fam.* soldatü veteranü.

Brise, *f.* vintü ușioriü, răcorosü și periodicü.

Brise-cou, vd. *Casse-cou*.

Brisées, *f. pl.* ramuri rupte

și semănată pe jeos, ca să servescă de indicie, *aller sur les—s de quelqu'un*, a intra în rivalitate cu cineva.

Brise-glace, *m. pl. învar.* arcă înaintea stilpului unei punți, ca să rupă ghiăciile.

Brise-lames, *m.* didăria tare, ca să appere portul de violența valurilor. *fig.* durere profundă (*— de coeur*).

Brise-mottes, *m.* mare cilindru, ca să stêrime bulgări de pământ (agric.)

Briser, *v. a.* a sfêrma rupe, sparge; *brisons là, là-dessus*, să stămă aci; se nu mai vorbim de acesta. *Se —*, a se sparge.

Brise-raison, *m. pl. învar.* care vorbește fără șir, (*fam.*) [droit.

Brise-tout, *m. vd.* *Mala-*

Briseur, *m.* spărgător.

Brise-vent, *m.* obstacul opusă de grădinară acțiunii vântului asupra plantelor.

Brisca, *f.* brișcă. Și *briska*.

Brisis, *m. arch.* partea superioară la ună copperișă ruptă.

Brisoir, *m.* instrum. ca să fêrime căneapă, paie.

Brisque, *f.* un joc de cărți.

Brisse, ună zoophită. *vd. oursin.*

Bristol, *m.* bristol, chărțiă albă foarte tare.

Brisure, *f.* ruptură, frântură, parte frântă.

Britannique, *adj.* britanică, din Anglia.

Britiniens, *m. pl.* nume dată unor ermiți din Italia.

Broc, *m.* vassă de lemn

pentru vin, *de bric et de broc*, aici și dinc. lo.

Brocaille, *f.* mici petre de pavat.

Brocantage, *m.* vindere de mărfuri de întâmplare, telalică.

Brocante, *f.* prăjină ca să întindă mărfă.

Brocanter, *v. n.* a cumpăra și vinde mărfuri de întâmplare.

Brocanteur, *m.* telariu.

Brocard, *m.* luare în risă.

Brocart, *m.* brocart, materie de mătasse impletită cu aură seă cu argintă.

Brocatelle, *f.* imitațiune de brocart.

Brochaze, *m.* legătură de cărți numai în chărțiă.

Brochant, *adj.* *[sur le tout]* pe d'assupra, încă, mai mult.

Broche, *f.* frigare; broșă; cărligă. La pl. dinții mistrețului.

Brocher, *v. a.* a impleti fire de aură, de argintă, într'ă materie; a cósse foiele unei cărți și le îmbrăca cu chărțiă; *fig.* a face în grabă.

Brochet, *m.* pesce de apă dulce. [chet.

Brocheton, *m.* mică bro-

Brochette, *f.* mică frigare; *élever un enfant à la—*, a cresce ună copilă cu multă îngrijire.

Brocheur, *m. euse. f.* celulă cósse cărțile, face fascicule. [potcovit.

Brochoir, *m.* ciocan de

Brochure, *f.* fasciculă, carte numai cussută, broșură.

Brocoli, *m.* verșă de Italia.

Brodequin, *m.* cismuliță.

Broder, *v. a.* a cósse ornaminte unei materii; *fig.* amplifica, înfrumuseța.

Broderie, *f.* cussătură la uă materiă.

Brodeur, *m. euse*, *f.* cellă cè face cussături pe materie.

Broie, *m.* speciă de ciocan, cã sè lèrime cãnepă, *brisoir*.

Broiement, *m.* *broiment*, frecare, sfèrimare a cãnepei etc. [*corp* simplu.

Brome, *m.* *chem.* brom, brom, brom.

Bronchade, *f.* passu falsu, cè face unu calu.

Bronche, *f. anat.* bronchiă, condussu pe unde intră aerul în plămâni.

Broncher, *v. n.* a călca rău.

Bronchies, *vd.* *Branchies*.

Bronchique, *adj.* care se referesce la ține de, bronchie.

Bronchite, *f.* bronchită; afecțiune, bôlă, a bronchieilor.

Bronze, *m.* bronz. — Le mot doit venir de l'ancien *Brun-disium*, ville remarquable par l'airain qu'on y travaillait. [*lora* bronzului.

Bronzer, *v. a.* a dà cu-

Broquart, *m.* animale sèlbaticu de unu annu.

Broquette, *f.* cuiu micu.

Brossage, *m.* curățire cu peria. [*sailles*.

Brossailles, *vd.* *Brous-*

Brosse, *f.* peria; mare pensulă.

Brosser, *v. a.* a șterge cu peria. *Se—*, *fig.* *vd.* *s'esquiver*.

Brosserie, *f.* comerciu cu perie.

Brosseur, *m.* soldatu ser-vitoru. [*erie*.

Brossier, *m.* făcătoru de

Brou, *m.* *vd.* *écalle*.

Brouée, *f.* plouia trecătoare, negură.

Brouet, *m.* supă de lapte cu sachar; rele buccate.

Brouette, *f.* cărucioră de nisip cu uă rotă, róbă.

Brouettée, *f.* conținutul unei róbe (*brouette*).

Brouetteur, *m.* carrătoru cu róbă.

Brouetier, *m.* cellu cè carră cu róbă, poveri, pămintu.

Brouhaha, *m.* sgomotu confus.

Brouillamini, *m. lat. fam.* desordine, confuziune, amesticu.

Brouillard, *m.* brumă. *Papier—*, chărtia care suge.

Brouille, *f. fam.* cêrtă, dispută.

Brouiller, *v. a.* a amestica, turbura ordinea. *Se—* a se certa; a deveni confus.

Brouillerie, *vd.* *Brouille*.

Brouillon, *m. onne*, *f.* personă deprinsă sè amestice, sè pună în confuziune, sè incurce; scriptură ce trebuie pusă pe curat (bruion).

Brouir, *v. a.* a usca, arde (de acțiunea Sòrelui asupra vegetalilor).

Brouissage, *f.* stricarea vegetalilor prin inghiăci.

Broussailles, *f. pl.* mărăcin, *ronces*.

Broussin, *m.* escrescință pe ramurile arburilor.

Broussure, *f.* cariă, măn-cătura frumentului, grăulu.

Brout, *m.* rădăcine de pădure ce crescă primăvera.
Broutant, *m.* care pasce.
Brouter, *v.* a. a pasce, ciuguli.
Broutilles, *f. pl.* ramure mênunte, *fig.* secături.
Broyage, *m.* frecare, fêrimare.
Broyer, *v.* a. a treca, fêrima, reduce în pulbere, *pîler*.
Broyeur, *m.* cellă ce frecă.
Bru, *f.* noră.
Bruant, *m.* vd. *Bréant*.
Brugnon, *m.* speciă de pără.
Bruine, *f.* poleiū.
Bruiner, *v. unipers.* a căde poleiū. sunetū confusū.
Bruire, *vn.* a bubui, da unū
Bruissement, *m.* bubuitū, sgomotū surdū și confusū, preçum allū valorilorū.
Bruit, *m.* sgomotū, svonū. *Il court un—*, merge vorba, *avoir bon—*, a avé bună reputațiune.
Brûlage, *m.* ardere a burienelorū, a pămintului.
Brûlant, *e. adj.* ardețoriū.
Brûlé, *m.* mirosū de lucru arsū. [sură.
Brûlement, *m.* ardere, ar-
à **Brûle pourpoint**, *adv.* fôrte de apprôpe.
Brûler, *v.* a. a arde, încălđi cu excessū, *le rôti brûle—*, este tîmpulū din urmă.
Brûlerie, *f.* povarnă de rachiū. [bobèche.
Brûle-tout, *m. pl. invar.* vd.
Brûleur, vd. *Incendiaire*.
Brûlis, *m. agric.* arderea erbelorū pe câmpū.
Bruiloir, *m.* cilindru pentru prăjitū cafea.

Brûlot, *m.* nave preparată că să pună focū navilorū inemice.
Brûlure, *f.* arsură, ardere.
Brumaire, *m.* brumariū, a 2-a lună a calend. republicanū, (23 oct.—21 nouembr.)
Brumal, *e, adj.* de iernă.
Brume, *f.* brumă desă.
Brumeux, *euse*, brumosū, *adj.* coppersitū de brumă.
Brun, *e, adj.* brunū, ôcheșū. *il commence ô faire—*, începe să fiă nôpte.
Brunâtre, *adj.* care bate în brunū, puçinū ôcheșiū.
Brune, *f.* inseratulū; ô la—, către séră.
Brunelle, *f.* vd. *prunelle*.
Brunet, *ette, adj.* puçin brun. *Brunette*, *f.* june fiică brună.
Bruni, *m.* buccată de argintăriă polită și strălucinte.
Bruair, *v.* a. a face brunū, a poli; *v. n.* a deveni brunū.
Brunissage, *m.* politură de argintari. [litorū de metale.
Brunisseur, *m. euse, f.* po-
Brunissoir, *m.* instrum. de politū metale. [metalelorū.
Brunissure, *f.* politură a
Brusque, *adj.* rude și iute, nepolitū, moçicosū.
Brusquembille, *f.* unū jocū de cărți. [moçicū (bruscū).
Brusquement, *adv.* iute și
Brusquer, *v.* a. a se purta durū, moçicū.
Brusquerie, *f.* acțiune seū vorbă aspră, moçică.
Brut, *e, adj.* (pronunț. pe t), nelucratū, rude: nepolitū.
Brutal, *e, adj.* brutale, vd. *Grossier*. [revent.
Brutalement, vd. *Grossier*.

Brutaliser, v. a. a se purta aspru, moșic.

Brutalitate, f. vd. *Grossièrte*.

Brute, f. ființă lipsită de rațiune, bestia, brută. [motu].

Bruyamment, adv. cu șgomotosu.

Bruyant, e. adj. șgomotosu, care face multu șgomotu.

Bruyère, f. bruariu (lat. *bruarium*), mărăcină.

Bry, m. bot. genū de mușchi.

Bryologie, f. bot. descripțiunea mușchilor. bură.

Bryon, m. mușchiu de pe ar-

Bryone, f. bot. genū de dovleci. Și *bryonine*, *vigne vierge*.

Bryophyle, f. s. *briophile*, briofilă. Plantă de Molluce, speciă de mușchiu.—Numită fiindu-că se reproduce prin ruptura toielorū sêlle.

Buade, f. gardu cu pariș lungi.

Buanderie, f. locale unde se face leșiă, șpelătoră.

Buandier, m. ière, f. cellu ce înalbesce pândă nouă.

Bubale, m. bubalu. Speciă de antilope africană. Și *taureau-cerf*, *rache de Barbarie*. [pele, bubă.

Bube, f. mică iuflătură pe

Bubon, m. bubonă, iuflătură, tumorē inflamatoră.

Bubonocèle, m. erniă inginale. [bușnița.

Bubuler, v. n. a striga că

Bucaille, f. grău negru, *blé noir*, *blé sarrașin*.

Bucané, e. adj. bot. cu foiele în forma trompetei.

Bucarde, f. testaceu bivalve.

Buccal, e. adj. buccale. Se dice de părțile cari se referescu la gură: *grande buc-*

cale, *cavité buccale*; *lettre s*—s, litere labiale. *Phlegmasie buccale*, inflammat. a gurei. vd. *stomatite*.

Buccellation, f. chem. divisiune în buccăți mari.

Bucchante, f. speciă de plantă.

Buccin, m. buccimū; testaceu univalve semănându trompei.

Buccinateur, m. mușchiu laterale între ambele massile.

Bucentaure, m. bucentauru. Nave în care dogele Veneției mergea să facă maritagiulū sêu cu marea.

Bucéphale, m. bucefalu, calu de paradu, de bătaia, (astu-felū se numia calulū lui Alessandru). [*chante*.

Buchante, f. bot. vd. *Buc-*

Bûche, f. lemnū de încălđitu; *fig.* persoană stupidă.

Bûcher, m. locu unde se închidū lemnele de arsū; grămadă de lemne, că se le aprindă, rogū sêu rugū.

Bûcher, v. a. a da lemnulū la rindea, alu subțiri. *Se—*, a se bate.

Bûcheron, m. omne, f. tăiătoru de lemne.

Bûcheronner, v. n. a fi tăiătoru de lemne în pădure.

Bûchette, f. lemne mênunte

Bucolique, adj. bucolicū, pastoral: *fig. fam.* obiecte fără valore; *f'ai cela dans mes bucoliques*, am acēsta între secătorele melle.

Budget, m. buget, socotela annuale de priimiri și cheltuele publice; *fam.* venituri și cheltuele.

Budgétaire, *adj.* de budget.

Budgétivore, *m. iron.* care trăiesce din budget.

Budite, *f.* vd. *Bergeronnette*.

Buée, *f.* leșă. Comp. *lessive*.

Buffet, *m.* armariu (dulap) pentru uneltele de mäsă și șervețe; mäsă unde se dispun talerele (tachinurile) de servitü la unü ospetü. (*dresser le buffet*): *vins du* —, vinuri de mäsă fine.

Buffeter, *v. a.* säu *bufeter*, a da cepü (la butoiü) și a bé (despre cäräušii întidelü).

Buffeteur, *m.* cäräušiu care dă cepü butoiului, cä se bé.

Buffle, *m.* bouü solbaticü; bivolü; pele de bivolü.

Buffleterie, *f.* bante de pele de bivolü säu altä pele tare, cari facü parte din munițiunea soldatului

Buffletin, *m.* malacü de bivolü june; pelea sa.

Bufflone, *f.* bivoliță.

Buffone, *f.* și *buffone*, *bot.* bufoniä, plantä de speția vio-relei. [*trandon*.

Bufolt, *m.* unü pesce (*lé-*

Bufonie, *f.* plantä. Comp. *buffone*.

Bufonite, *f.* vd. *crapauline*.

Bugle, *f.* speția de trompetä; *bot.* genü de labiate:— *ivette*, ciparosü de câmpü.

Buglose, *f.* säu *buglosse*, üä plantä medicin. Și *langue de boeuf* (*anchusa*):— *des teinturiers*, alkanä (*alkana spuria*). Comp. *arcnette*.

Bugrane, *f.* vd. *arrête-boeuf*.

Buhot, *m.* lirü impletitü.

Buire, *f.* vassü pentru licori. *vch.*

Buirette, *f.* capiță micä (de finü).

Buis, *m.* genü de arburei totü-deuna verdi. Altä-datä *bois*.

Buissaie, *f.* locü plantat cu *bois*. Vd. *vorba*.

Buisse, *f.* uneltä de cismari. de croitori. cä se calce cusäturile.

Buisserie, vd. *merrain*.

Buisson, *m.* mărăcinü, arburei spinoși, pădurice: *prendre son*—, a intra adincü într-üä pădure. *trouver* — *creux*, a gessi cuibul deșert. *Se saucer à travers les*—, ä căuta sä scape.

Buisson-ardent, *m.* unü arburelü spinosü. Vd. *pyracanthe*.

Buissonnaie, *f.* mărăcinișü.

Buissonner, *v. n.* a produce mulți mărăcinü în jeosü (despre arburi), a începe sä creșcă (pădurea) de jeosü.

Buissonneux, *euse*, copperitü de mărăcinü.

Buissonnier, *ère*, *adj.* care se retrage în mărăcinü, (despre iepuri), *faire l'école buissonnière*, a se plimba, în locü sä mergä la școlä, în classe. — *L'école buissonnière* é prima școlä cä ținurä Luteranii în câmpulü literü.

Bulbe, *f.* bulbü, bobocü: *anat.* parte globulösä în *med.* și *ist. nat.* este masculin);— *des antennes*, redęcina; — *oculaire*, globulü ochiului, *globe de l'oeil*.

Bulbeux, *euse*, *adj.* bulbosü, formatü de unü bobocü.

Bulbifère, *adj.* bulbiferü, cu bobocü.

Bulbiforme, *adj.* bulbiforme, că bobocul.

Bulbile, *m.* bulbilă, bobocel.

Bulbine, *f.* speciă de crin.

Bulbipare, *adj.* (*polype!*—, bulbipară, cu tubercule.

Bulbonac, *m.* vd. *Lunaire*.

Bulime, *m.* testaceu univalve (*lat. bulimus!*).

Bulithe, *m.* concrețiune ce se formă în stomac.

Bulla, *m.* culessă, colecțiune, de rescripte ale Papei.

Bulle, *f.* glonț micuș desertă, bullă (*bulle!*, sigilă, mai alesă allă Papei, epistolă a Papei, constituțiune; globulă de aeră, de metală etc. *Bulle d'or*, constituțiunea imperat. Carol IV. care regulă elecțiunea împăraților germani. In *medic. vd. ampoule, phlyctène*. Și *pemphygus, rupiu*.

Bulle, *adj.* *papier*—, chărțiă ordinariă.

Bullé, *ée, adj.* în forma autentică. *Bénéfice*—, beneficiu ale cui provisiumi nu se espedia la Roma, decât în formă de bullă. [*insecte*.

Bulléens, *m. pl.* familiă de

Buller, *v. a.* a sigila unu actă printr'ua bullă (*rech!*).

Bulletin, *m.* mică chărțiă pe care cine-va scrie votul său, suffragiu în scrișșu; culessă, noutăți dilnice; billetă, documentă; — *des lois*, colecțiune oficiale de legi.

Bulleuse, *adj. f.* (*feuile*), fôăă copperită în sus cu mîce eminente, eșiture, obtuse. [*lune*].

Bulliarde, *f.* maculă, pătă a

Bulteau, *m.* (*arbre en*—, arbure sferic. *Comp. Boule*.

Bunette, speciă de passere.

Buniade, *f. bot.* genă de crucifere merid. [*plante*.

Bunion, *m.* buniu, genă de

Buphthame, *m. bot.* buphthalm, ochiul boulu. Și *oeil de boeuf*, vd. și *ophthalmie*.

Buphthalmie, *f. therap.* (și *ophthalmie*), măritulă volumelă ochiulu, idrope la ochi. (*hydrops bulbi mixtus!*).

Buphthalmique, *adj.* relativă la *buphthalmie*.

Buplèvre, *f. bot.* plantă umbeliferă cu margini late.

Bupreste, *m.* bupreste, păiașină roșiuă forte mică.

Buquet, *m.* vâpsea de indigo.

Buquette, *f. mar.* scală pentru măsura diametreloră unu catartă.

Buraliste, *m.* cellă ce ține ună *bureau*, cassieră de—, la *régie du tabac*, vinșător privilegiată de tutun.

Burat, *m.* flanelă grăssă forte commune, păslă.

Buratine, *f. buratin, m.* buratină, mater. de lână și măt.

Buratte, *f.* materiă de lână forte fină și mătasse grăssă.

Burba, *m.* monnetă alger.

Burbe, *f.* monnetă de Tunis.

Bure, *f.* său *bureau*, materiă grăssă de lână (*ital. borra!*).

Bureau, *m.* măsă de crissă (biuro); locă de distribuțiune de billete; locă unde lucrăă cine-va în affacerile selle; administrațiune, funcțiune; — *de change*, casă de schimbă (zărăfiă), — *des classes de la marine*, dregătoria pentru conscripțiunea marină; — *d'esprit*, adunanță beletrist.

Bureaucrate, *m.* omú de *bureau* vd. *vorba*.

Bureaucratie, *f.* autoritatea, influința, capilorú și comișilorú în administrațiune.

Bureaucratique, *adj.* care ține de ómení de *bureau*.

Bureaucratisme, *m.* abúsú de autoritatea ómenilorú (de *bureau*) din administrațiune.

Burelé, *éc.* *adj.* compusú de fascí de smaltú felurite, în numărú egale (la armárie).

Burèles, *f. pl.* sêú *burclles*, fascí (dunge) diminuite în numărú cu soțú (la armárie).

Burette, *f.* micú vassú cu gítulú de argintú etc. La *pl.* mice vasse, unde se ținú apa și pânea la liturgiá. [gos.

Burgalèse, *f.* lánă de *Burgandine*, *adj.* și *f.* Se dice de cellulú mái frumosú năcru, trassú dela melcul numítú *burgau*. Mái bine *burgandine*.

Burgau, *m.* melcú de Antille, a cărúí coquilá dá cellulú mái frumosú năcru, márgáritarú [*năcre burgandine*].

Burgrave, *m.* (germ.) burgravú, domnulú unúí castelú.

Burgraviat, *m.* burgraviatú.

Burin, *m.* sulá a pecetarilorú.

Buriner, *v. a.* a grava. sápa peceți : *fig.* a scrie cu mare perfecțiune ; a represinta în trássurí curate, forți.

Burlesque, *v. d.* *Plaisant*, *Bouffon*.

Burlesquement, *adv.* în modú de a ride, glumețú.

Burnous, *m.* *bournous*.

Buron, *m.* cășiáriá, *vech.*

Butonnier, *m.* păstorú, cellulú cê șede în cășiáriá,

Bursal, *e, adj.* (*pl. bursaux*). *Edit* —, edictú, care stabilește unú impositú estordinariú. [vd. vb.

Busard, *m.* speciá de *buse*.

Busc, *m.* laminá de balená, de oțelú, la corsetú.

Buse, *f.* speciá de irete.

Busquer, *v. a.* a pune lamíne de oțelú (*buse*) la corsetú.

Busquière, *f.* cutá unde se introduce unú *buse*, vd. *vorba*.

Buste, *m.* bustú, partea superióre a corpului, capulú, umerif și peptulú.

But, *m.* țiutá, punctú fissú unde voiesce cine-va sê attingá : proiectú, scopú, *toucher le* —, a ajunge scopulú ; *de but en blanc*, fără considerațiune.

Bute, *f.* cuțítú allú potcovarilorú, cá sá tuiá unghia.

Buter, *v. a.* a lovi la țiutá. *Se* —, a se obstina (se indírji).

Butin, *m.* (fără *pl.*) spolie, prédá, cê s'a luatú dela inemicú. [spolie, dela inemi .

Butiner, *v. n.* a lua prédá.

Butoir, *m.* cuțítú allú curelarilorú. [fig. omú grossolan.

Butor, *m.* passére de prédá.

Buttage, *m. agric.* facere de mormane pe câmpú.

Butte, *f.* mormanú, grámadá. *Etre en* — á, a fi espusú la.

Butter, *v. a.* a pune pámintú la redácina arbureluí, planteí.

Buttoir, *m.* micú plugú.

Butyreux, *euse. adj.* unturosú. [bêutú.

Buvable, *adj.* potabile, de

Buvard, *m.* caietú de chárta care suge.

Buvetier, *m.* birtașiu.
Buvette, *f.* birtu, cârciumă.
Buveur, *m. euse.* *f.* băutoru,
 care be multu. [câte puçinu].
Buvotter, *v. a.* a be desu și
Bysse, *m.s.* *hyssus*, bissu. Mă-

teriă cê servia la antici sê
 fabrica materiele celle măi
 frumôse.

Byzantin, *m.* bisantină, cu-
 lóre roșiă. *Byzantine*, *f.* cu-
 lessu de istoricii bisantini.

C

C, *m.* secunda consunante. In
mus. prima notă a scalei.
 Comp. *ut.* Că numer. lat. es-
 prime *cent*, uă sută (și *cen-
 time*); în chem. *carbone*.

C se pronunță *ce* înaintea lui *a, o, u*,
 pecându înainte de *e, i*, sêu su-
 scrisu cu *céaille* (c), se aude că *ce*
 (*ts*): *ceci, fagade, teçon, reça*. In
 vorbele *second, secondement, secou-
 der* are sunetul de *gh*; înse usulă
 este împărțit pentru *seçr t, seçrè-
 tement, seçrétair*, unde anii lă
 pronunță că *gh*, alții ca *ce*. In *pruned*
reine Claude se pron. totu-déuna
Glaude (alt-felū numele *Claude* se
 aude *Klaude*). — C nu se pronunță
 la finele vorbelorū: *estomac, croc,*
accroc, mare, échec (joculū de șach),
tabac, jonc, laçs, (filets), escroc,
tronc, clerc, eric, broc, porc, catignac.

C', pronume pentru *ce, çu*, usi-
 tatū înaintea verbului *être*,
 a li, *c'est*, (acêsta) este, *c'était*,
 (acêsta) era. — Persônele sunt
 așia: *c'est moi, c'est toi, c'est*
lui, c'est elle, c'est nous, c'est
vous, ce sont eux, ce sont
elles, sun eū, esci, este ellū
 etc. suntemū noi etc.

Ca, breviatū in chem. pentru
calcium.

C'est pourquoi, *conj.* de
 aceea, din acêstă causă.

Ça, *pron.* (in locū da *cela*), a-
 cêsta: *c'est ça*, așia este; *com-
 me ça*, astū-felū: *rien que*
ça, nimicū altū ceva; *ca adv.*
 (in locū de *ici*), aici. Că

interj. pentru a escita sêu
 comanda, *ça commençons*,
 aici (aidemū), sê începemū.
 — *Cà et là*, aici și collo,
 p'aci pe collo. Comp. *deça*
et delà. — *Qui çà qui là*, u-
 nii de uă parte, alții de alta,
en çà, până acum; *par deça*
et par delà, de acêstă parte,
 de cea-altă; *or çà*, acum,
 astū-felū.

Caablé, *adj. m.* [bois—], sur-
 patū (lemnū).

Caama, *m.* cerbū, speciă de
 antilope.

Cabacet, *vd.* *Cabasset*.

Cabajoutis, *m. pop.* casă
 vechiă formată din construc-
 ționi carī nu ținū una de alta.

Cabade, *m.* vestimintū mili-
 tare la Grecii modernī.

Cabal, *m.* sêu *caban*, merră cu
 prețū multū redussū, efinū.

Cabale, *f.* cabală. Tradițiu-
 nea ebraică assupra între-
 pretațiunii Bibliei; sciință
 ascunsă; *fig.* intrigă. *Termes*
de—, expresiuni cabalistice.

Cabaler, *v. n.* *vd.* *comploter*.

Cabalette, *f.* frase de musică
 repede și finale.

Cabaleur, *m.* *vd.* *claqueur*.
 (Fem. *cabaleuse*. puç. usit.).

Cabaliser, *v. n.* a cabalisa,
 se servi de artea cabalei.

Cabaliste, *m.* cabalistă. Eru-
dită în cabala Ebreilor.

Cabalistique, *adj.* cabalis-
tică, de cabala ebraică.

Cabalistiquement, *adv.*
în modă cabalistică.

Cabalin, *e, fontaine, —e*, vd.
Hippocrène. [nariu.]

Caban, *m.* mantelă de mari-

Cabane, *f.* cabană, colibă (ital.
capanno). Comp. *chaumière*.

Cabaner, *v. a.* a face colibe,
ședă în colibe: *mar.* a in-
torce uă nave: *fig.* a ma-
china, înșela. [pășiuă.]

Cabanier, *m.* arendatoru de

Cabanon, *m.* și pop. *gabba-*
non, colibă mică, închisore.

Cabaret, *m.* cărciumă, tavă
pentru ceai etc.; în *bot.* vd.
asaret (d'Europe).

Cabaretier, *m. ière, f.* cărci-
umariu.

Cabas, *m.* coșiu rătundă de
paie împletite; peleria vechiă.

Cabasser, *v. n.* *vech.* a se
gândi la rău. [vd. *cabacit*.]

Cabasset, *m.* cască vechiă.

Cabasson, *m.* speciă de
cânepa.

Cabbale, *f.* vd. *cabale*.

Cabat, *m. agr.* speciă de a-
ratru, de plugă, pentru via.

Cabeste, *f.* lână dă cabesse,
(span.) sêu mătasse de ca-
beça (portug.).

Cabestan, *m.* scripetă, ci-
lindru verticale, pe care se
înfășiură și se desfășiură fu-
nia etc. [afric.]

Cabézon, *m.* uă passere

Cabia, *m.* ună patrupeđă
brasiliană (*cavia*).

Cabillaud, *m.* morună prós-
păi. Și *cabéllaud* sêu *cablian*.

Cabile, *f.* cabila. arabă.

Cabillois, *m. pl. mar.* cuiele
funiei din fundulă catartului.

Cabine, *f.* cabină. Cameră
mică pe nave.

Cabinet, *m.* cabinet, cameră
mică: locă destinată pentru
lucru, studiu; colecțiune sci-
ințifică, consiliulă miniștrilor.

Câble, *m.* (engl. *cabie*, și lat.
caplum), funiă grósă, — *de*
fer, *câble chaîne*, funiă de
lanțu pentru legatū; *filer le—*
sêu du—, a slăbi funia an-
corei.

Câbleau, *m.* sêu *cablot*, funiă,
cabie! mică. [200 metri.]

Câbiée, *f. mar.* mesură de

Câbler, *v. a.* a împleti mai
multe funie împreună.

Câblot, *m.* vd. *câbleau*.

Caboche, *f. fau.* capă, cuiu
cu nasturulă mare: *fière —*,
omă obstinată, încăpăinată.

Cabochien, *m.* parténu lui
Jean-sans-Peur.

Cabochon, *m.* pētră prețiosă,
lucrată sêu nelucrată: cuiu
mică. [apaticeă de Guiana.]

Cabombe, *f.* cabomba, plantă

Cabosse, *f.* învelișulă (sim-
burelu), migdalei de cacao.

Cabosser, *v. a.* a face contu-
siune, vd. *meurtrir*.

Cabotage, *m.* navigațiune
d'alungulă țărmiloră.

Caboter, *v. n.* a naviga pe
lângă cōste.

Caboteur, *m.* navigatoră
d'alungulă cōsteloră. [*navi-*
gateur cōtier!]

Cabotier, *m.* nave destinată
pentru *cabotage*, vd. *vb.*

Cabotin, *m.* comediană am-
bulante, rău actoră.

- Cabotinage**, *m.* artea unui *cabotin*.
- Cabouille**, *f.* vd. *Agave*.
- Cabre**, *f.* mașină pentru greutate.
- se **Cabrer**, *v. refl.* a se redica pe picioarele posteriori (despre cai): *fig.* a se înterita: *fan. faire—qn.* a necăji pe cine-va.
- Cabri**, *m.* june căprior; *sauter comme un —*, a sări ca uă gazelă. [*americ.*]
- Cabrillet**, *m.* genū de plante
- Cabrillon**, *m.* micū cașcavalū de lapte de capră.
- Cabriole**, *f.* capriolū, săritură ușiōriă, *friser la—*, a-și mișca picioarele în sus, în aerū.
- Cabrioler**, *v. n.* a face unū capriolū, vd. *prec.*
- Cabriolet**, *m.* cabrioletă. Trăssură suspinsă cu două rōte. [*face cabriole, vd. vorba.*]
- Cabrioleur**, *m. euse*, celū cē
- Cabrioleurs**, *m. pl.* lemne cē se asșeală înderētulū dricului unū tunū. [*vorbu.*]
- Cabron**, *m.* pele de *cabri*, vd.
- Cabrouet**, *m.* mică trăssură cu două rōte în usū la colonie (pentru a transporta trestia de sacharū).
- Cabroueter**, *v. a.* a duce trestia de sacharū la mōră (într'unū *cabrouet*!).
- Cabus**, *m.* sēu *capus* (se dīce despre vērđă), vd. *Pommé*.
- Cacaber**, *v. n.* a striga (despre poturnice), a imita strigătulū poturnicī.
- Cacade**, *f.* întreprindere neisbutită, *fan.* [*lia*].
- Cacalie**, *f.* uă plantă (*caca-*
- Cacao**, *m.* (*umande de —*, *fève de —*), cacao, migdală, bōbă, de cacao, din care se face ciocalata) (*semen, nuc, sēu faba cacao*).
- Cacaoyer**, *m.* sēu *cacaotier*, cacao, arbure de Messicū și Guiana.
- Cacaoyère**, *f.* locū plantatū de cacao. [*sicū.*]
- Cacastol**, *m.* sturnū de Mes-
- Cacatois**, *m.* catartū micū. *Vulg. mât de perroquet.*
- Cachalot**, *m.* cetaceū, cu unū capū enorme, de genulū balenei. [*ascundētore.*]
- Cache**, *f.* locū de ascunsū,
- Cache-cache**, *m.* jocū de copii (de ascunselé), *cligne-musette*.
- Cache-cou**, *m. s.* *cache-col*, legătură (basma) de gitū, *fan.*
- Cache-folie**, *f.* false bucle de pērū. [*prăjitură.*]
- Cache-museau**, *m.* uă mică
- Cache-nez**, *m.* bāsmăluță de gitū, *cașneū*.
- Cachectique**, *adj. med.* de rea constituțiune, avindū suc-curi stricate. Vd. *Cachexie*.
- Cachef**, *m.* locuteninte allū unū beī în Egiptū.
- Cachement**, *m.* ascundere, ascunsură.
- Cachemire**, *m.* sēu *kachmir*, cașmirū. Tēsătură fōrte fină și prețioasă (de lână de *Cachemire* sēu de *Thibet*).
- Cache-entrée**, *f.* coperișul cavității (găurei), dela cheiă.
- Cacher**, *v. a.* a ascunde, dissimula. *Se —*, a se ascunde. — *ò qn.* de cine-va; — *de qn.*, a se preface, ascunde de cine-va întințiunile sēlle. [*nariă.*]
- Cacheron**, *m.* sfōră ordi-

Cachet, *m.* sigiliu micu, impressu, sapatu, peceta, semn; — *à manche*, sigiliu cu maneru; *cachet volant*, sigiliu pusu pe ua scrisore deschisa; — *en bague*, inelu de sigilat; *lettre de—*, (alta data) epistola a regelui continindu ua ordine de essiliu. [gilare.

Cachètement, *m. neol.* si-

Cacheter, *v.* a. a sigila, pecetlui, *pain à—*, bulinu.

Cachette, *f.* mica ascunsura. *En —*, in ascunsu. *Comp. en secret, à la dérobée.*

Cachexie, *f. med.* rea dispoziune a corpului, consumtiune, succuri stricate.

Cachibou, *m.* ua planta.

Cachi-Caoris, *m.* pelerin la fluviulu Gange.

Cachiment, **Cachimentier**, *vd. corossolier.*

Cachioura, *m.* ua materia de bumbacu indianu.

Cacholong, *m.* agata alba forte dura si opaca, calcedonulu albu.

Cachos, *m.* speciã de solaneã (*morelle*) peruvianã.

Cachot, *m.* carcere, inchisore obscura.

Cachotte, *f.* cigaretã fara candidatã.

Cachotterie, *f.* misteriu pentru lucruri puçinu importanti.

Cachou, *m.* succu reinosu si astringinte estrassu din ua speciã de *acacia* indianu.

Cachoucha, *f.* unu dançu spanicu. *cacique.*

Caciquat, *m.* demnitate de

Cacique, *m.* cacicu, principe messicanu.

Cacis, *m.* si *cassis*, fragu cu fructe negre, liquore din elle.

Cacocholie, *f. med.* bilu (veninu) stricatu.

Cacochylie, *f. med.* chiliafiatiune stricata.

Cacochyme, *adj.* nesãnetosu, cu umori stricate, *mal-sain.*

Cacochymie, *f.* complexiune morbosa, stricaciune, depravatiune de umori.

Cocodémon, *m.* spiritu reu.

Cocoërgète, *m.* reu vetãmãtoru.

Cacoëthe, *adj.* reu si inveteratu (despre ulcere).

Cacographie, *f.* ortografiã viçiosã, stricata.

Cacographique, *adj.* de ortografiã viçiatã.

Cocolet, *m.* coșulu purtat de unu mulu seu catiru.

Cacolin, *m.* prepeliã messicanã. [çiiosa.

Cacologie, *f.* locutiune vi-

Cacologique, *adj. gram.* de rea constructiune.

Cacomite, *m.* planta care servia de alimentu Peruvianiloru. [rea.

Cacopathie, *f.* inclinatiune

Cacophonie, *f.* dissimantã, uniune de sunete neplcute, viçiu de voce: acordu falsu.

Cacophragie, *f. med.* slãbiciunea intestinelorũ,

Cacositie, *f.* desgustu (grêtã) la mãncare.

Cacostomie, *f.* rea lumina.

Cacothymie, *f.* dispoziune viçiatã, depravatã, a spiritulu.

Cacotrophie, *f.* nutriune depravatã. rea.

- Cacouac**, *m.* *Sobriquet propre à désigner des sophistes ridicules* (Voltaire), epitetă că se deseme pe unii sofistii risibile.
- Cactier**, *m.* genă de plante cărnoase cu spinii. Și *melanchardon*, *cierge* seă *raquette*, *cactus*, *cactée*, *cardasse*.
- Cactoides**, *f. pl.* familiă de plante polipetali.
- Cactos**, *m. s.* *cactus*, *cacte*. vd. *cactier*.
- Cadaba**, *m.* *cadaba*, genă de plante arabice. *Cadaba farinoux*, *dont les feuilles farineuses sont regardées comme antivénériennes*.
- Cadastrage**, *m.* operațiunile de cadastru. [dastru.
- Cadastral**, *e. adj.* de cadastru.
- Cadastré**, *m.* cadastru, registru publică de valărea și cantitatea imobililor.
- Cadastrer**, *v. a.* a face cadastru, a inserie în cadastru. [face cadastrul.
- Cadastréur**, *m.* cellă că cadastru.
- Cadavéreux**, *euse, adj.* *cadaverosă*, de cadavru.
- Cadavérique**, *adj.* care se referesce la cadavru.
- Cadavre**, *m.* cadavru, corpă mortă. *Cadavres des bois*, arburii uscați, morți.
- Cade**, *m.* metru cubică.
- Cadeau**, *m.* mică presinte, mică dară. *Se faire un grand—de qch.* a și promise multă plăcere dela ce-va.
- Cadélari**, *m.* genă de amarantacee ind.
- Cadeler**, *v. a.* a face trăsăre de ornamentă cu condeiul.
- Cadelle**, *f.* vermele grăului.
- Cadenas**, *m.* lacătă, — *à baril*, lacătă cu șurupă, — *numérique*, lacătă cu număre [chide cu lacătă.
- Cadenasser**, *v. a.* a *incadence*.
- Cadence**, *f.* cadință, mișcare regulată; *mus.* armoniă. *Sortir de—*, a eși din cadință, din tactă, la danță.
- Cadencer**, *v. a.* a cadința, regula pe cadință, face armoniosă; — *ses périodes*, a face periădele sėlle se aibă uă consonanță frumăă.
- Cadène**, *f.* catenă, lanță pentru condemnați la munca silnică (vech.).
- Cadenette**, *f.* șiuviță impletită măi lungă de cătă restulă pėrului, *cheveux en cadenette*.
- Cadet**, *m. ette, f. și adj.* măi mică (despre frați), măi june. *Branche cadette*, ramură care descinde din *cadet*, opp. *branche aînée*, ram. eșită din fratele cellă mare. — *Les cadets*, juni nobili orgauisați în companie militari sub Ludov. XIV. Nobile june, care servia că soldată, că se învețe, *cadet*.
- Cadette**, *f.* fiica seă surărea cea măi mică; pėtră de pavată; mare tacă de biliard.
- Cadetter**, *v. a.* a grava cu petre. [turcă.
- Cadi**, *m.* *cadi*, judecătăură
- Cadie**, *f.* arburelă de Arabia.
- Cadilik**, *m.* magistratura ună *cadi*. [lănă.
- Cadis**, *m.* materiă ușiăriă de
- Cadisé**, *m.* speciă de materiă de lăănă și ačiă.

Cadita, f. fragmentu de petrificațiune, encrinată.

Cadmie, f. cadmiă, oxidu de zincu. Vd. *Tutie*.

Cadmique, *adj. chem.* de cadmiu; *sulfate—*, sulfatū de cadmiu (*sulphos cadmicus*).

Cadmium, *m. chem.* cadmiu, metalu solidu și albū.

Cadogan, *m. sēu cotogan*, nodu care redică pērulū.

Cadole, f. clanță (care se deschide in sus) la ușiă, pōrtă.

Cadran, *m.* și *cadrant*, cadrante. Suprafațiă circulară, unde sunt însemnate orele, vinturī; orologiū astronomicū. Clește care ține diamantele, cându se lucrēdă.

Cadranné, *ée. adj.* afectatū de *cadranure*. Vd. *vorba*.

Cadrant, vd. *Cadran*.

Cadrannerie, f. depositū, fabrică, de instruminte de marină, de bussole.

Cadrannure, f. unū morbu, bōlă, de arburī; dispicătură in lemnulū lorū.

Cadrat, f. *impr.* buccată de metalu, că sē imple intervalele.

Cadratin, *m.* mică *cadrat*.

Cadrature, f. tōte buccățile carī facū sē mērgă acele cadrantelū, orologiulū.

Cadre, *m.* ramū, pervasurī; cadru. planulū unei opere.

Cadrer, v. n. *avec qch.*, a se potrive (despre lucrurī).

Caduc, *vque, adj.* caducū, bētrānū, trecutū (de ōmenī). *Donation caduque*, donațiune care remāne fără efectū. *Succession caduque*,

successiune cē n'are locū din lipsă de ereditari. Comp. *legs caducs*.

Caducée, *m.* caduceu. Vergea imbrăciată de douī șerpī, atributū lui Meucuriū.

Caducité, f. slăbiciune, stare caducă, ruinată.

Caecum, *m.* primulū din intestinele grōsse.

Cafard, *e.* vd. *hypocrite, bigot*.

Cafarder, v. n. a face pe religio-sulū, se arrēta sântu.

Cafarderie, f. *fam.* devoțiune afectată. Vd. *hypocrisie*.

Cafardise, f. făciārnică, actū de devoțiune afectată.

Café, *m.* cafea; cafēnea; — *brûlé*, cafea prăjită; — *moulu, en poudre*, cafea măcinată; — *au lait*, cafea cu lapte; — *à l'eau*, cafea nēgră; — *à la sultane*, sultanină, cafea turcēscă, *grain de—*, bobū de cafea.

Caféier, *m.* sēu *cafier*, arbure de cafea. [cafea.]

Caféière, f. plantațiune de

Caféine, f. amarū de cafea, esință de cafea.

Caféique, *adj.* {*ucide—*}, acidū care esiste in cafea.

Cafetan, *m.* caftanū.

Cafetier, *m. ière*, f. cafegiū.

Cafetière, f. ibric de cafea.

Caffart, *m.* vd. *Cafard*.

Caffignon, *m.* invelișulū (gogōșia)vermelū de mătasse.

Cafier, *cafféyer*, *m.* vd. *caféier*

Cage, f. coliviă, — *d'escalier*, murī carī inchiidū scara.

Cagée, collecțiune de passerī in coliviă.

Cagette, f. mică prindătoare de passeri.

Cagier, m. făcătoru de colivie, vîndătoru de passeri.

Cagnard, e, adj. și s. vd. *fénéant, poltron, lâche.*

Cagnarder, v. a. a trăi în lenevia.

Cagnardise, f. vd. *fénéantise.*

Cagne, m. (vech.) căne.

Cagneux, euse, adj. cui sunt genuchii întorși în intru.

Cagot, m. cagot. Numele unui popor din Pirenei, pôte descindinte allu Westgotilor; devotu falsu. Comp. *hypocrite.*

Cagoterie, f. devoțiune falsă sêu essagerată. [*cagot.*]

Cagotisme, m. spiritu de

Cagou, m. avaru, care trăiesce prostu și fuge de totu.

Cagouille, f. ornamentu în volută pe pîntenulu navii.

Cagoule, f. p. us. vd. *capuchon.* [desă.]

Cague, f. mar. nave ollandeză.

Cahier, m. caiet, memorie.

Les cahiers des Etats, dările (propuneru, cereru) Statelor gener.: — *des frais*, socotelă de spese; — *des charges*, caiet, de însărcinări, unde se espun sarcinele unei întreprinderi comerciale, sêu condițiunile stabilite pentru dinsa.

Cahin-caha, adv. fam. nici bine nici rău, nu pré bine.

Cahot, m. saltulu trăsșurei, sdruncinat.

Cahotage, m. sdruncinat, salturi de trăsșură.

Cahotant, e, p. pr. adj. care saltă, sdruncină.

Cahoter, v. a. și n. a sdruncina, sălta (de trăsșure).

Cahute, f. căseioră, colibă mică. [galu de Guiana.]

Caïca, m. speciă de papacaeie.

Caie, f. bancu de nisipu. Și *Caïes.*

Caïeput, m. oliu verde și odorante de Moluca. [celu.]

Caïeu, m. micu bulbu, boboc.

Caille, f. prepeliță; — *commune*, prepel. de mărime mijlocie.

Caillé, m. lapte indeditu. Ca adj. inchiăgat, *lait caillé*, iaurtu. [de grunji.]

Caillebotage, m. facere

Caillebote, f. mar. buccată de lemn, că se astupe uă dischisură, unu golu.

Caillebotte, f. massă de lapte indeditu, inchiăgat.

Caillebottis, m. ingrăditură de lemn pe puntea navii.

Caille-lait, m. s. *caillet*, plantă care inchiagă laptele.

Caillement, m. indesi, inchiăgare.

Cailler, v. a. a indesi, inchiăga. *Se cailler*, se indesi.

Cailletage, m. fam. vorbe vane, minciuni. Vd. *caillette.*

Cailleteau, m. puu de prepeliță. [nimicuri (*hubiller*).

Cailleter, v. n. fam. a vorbi

Cailletot, m. vd. *Turbot.*

Caillette, f. femeă frivolă și vorbitoare (guralivă). Vd. și *abomasus.*

Caillot, m. mică massă de lapte indeditu, grunju de sânge.

Caillot-rosat, m. pară petrosă de gustulu rosei.

Caillou, *m.* cremină, petricică; — *à feu*, silice; — *d'Égypte*, speciă de jaspă; — *de Médoc*; — *du Rhin*, diamante de Rhin.

Cailloutage, *m.* lucru făcut de petricele; faiență fină.

Caillouté, *ée*, *adj.* garnit cu petricele, *sust.* f. faiență fină.

Caillouteur, *m.* lucrător care taie cremină de pușcă.

Caillouteux, *euse*, *adj.* plin de petricele, de petrișiu.

Cailloutis, *m.* petrișiu destinat să asșternă drumul, se întreține strada.

Caïmacan, *m.* caïmacan.

Caïman, *m.* unu crocodilă americană.

Caïmander, *m.* seî *qué-mander*, a cerși clandestin, pe ascuns.

Caïncă, *f. med.* rădăcina unei speci de chiococa.

Caïque, *m.* caică, barcă de Levante, de Arhipelag.

Caïre, *m.* cōjea fructului de cocos.

Caisse, *f.* ladă, cassă, (de bani etc.); tobă, — *battre la caisse*, a scula soldații; *grosse* —, tobă mare; — *d'épargne*, cassă de economie; — *de retraite*, cassă destinată să asigure un venit celor ce a depus într'insa economie anuală.

Caisson, *m.* mare ladă pe rōte, unde se țin munițiunile (— *à munitions*), victual, pentru armată. [bure.

Cajeput, *m.* speciă de ar-

Cajoler, *v. a.* a mângâia,

resfēta, căuta să seducă; *mar.* a duce navea contra vintu, în favōrea currintelui.

Cajolerie, *f.* resfēt. Comp. *flatterie*.

Cajoleur, *euse* *adj.* resfētătoriu.

Cajute, *f.* patu într'ua nave.

Cakile, *m. bot.* genū de crucifere.

Cal, *m.* (la pl. *cal/s*) bătătură. Vd. *durillon*, *calus* (lat. *cal-tum*).

Calaba, *m.* mară arburi ind. din cari uă speciă dă *la gomme lacamaque s. baume vert*.

Calabure, *m.* mare liliaceu de St. Domingue. [bic.

Calac, *m.* arb. apocinei ara-

Calade, *f.* tōrrinū inclinat, povirnit (unde se învță cai).

Calaison, *f.* cufundatulū navii în apă, relativ cu greutatea cē duce, comp. *calage*.

Calamagrostide, *f. bot.* (*lancéolée*) speciă de trestie.

Calambour, *m.* arbure odorante indian, cellū maibunū alor. Comp. *bois d'aloès*. Și *calambart*, *calamboue*, *calambac*.

Calame, *m.* calamū, trestie (la ant.) serv. pentru scrissu.

Calamées, *f. pl.* speciă de palmu. [liss.

Calament, *m.* genū de me-

Calamides, *m. pl. bot.* speciă de polip.

Calamine, *f.* oxidu de zincu. Și *Pierre calaminaire*.

Calamistrer, *v. a.* a calamistra, sulimeni (numai *iron*).

Calamite, f. calamită, vegetale fosile. Vd. *marnă*.
Calamite, f. piatră de magnetă (*rech.*).
Calamité, f. calamitate, nefericire publică, multe nefericiri.
Calamiteux, *euse*, *adject.* plin de nefericiri (despre țipari de rebelă, de famete).
Calamule, f. mică condeiă.
Calamusscriptorius, *m.* cavitate mică anghiulară în ventriculul cerbului.
Calandrage, *m.* trecere pe calendră. Vd. *urm.*
Calandre, f. calendră (*calendrea*), cilindru că se calce și se lustrează postavulă.
Calandrer, v. a. a călca pe calendră. Vd. *prec.*
Calandreur, *m. euse*, f. celulă că calcă postavă. Vd. *prec.* [passere.
Calandrette, f. speciă de
Calanque, f. mică hăbă.
Calao, *m.* calao, genă de passeri dentirostri afric.
Calappe, *m. nat.* genă de crustacei.
Calathide, f. *bot.* antodiū, mai multe flori stândă pe același caliciu.
Calatrava, *m.* ordine militară în Spania.
Calbas, *m.* vd. *Calebas*.
Calbotin, *m.* coșiu mică la cismari.
Calcaire, *adj.* calcariu, conținândă vară; — *de transition*, *ancien*, munți de calce vechi. [brasil.
Calcamar, *m.* nă passere
Calcanéum, *m.* calcaneu, ossulă călcăiului

Calcareux, *euse*, *adj.* formată de calce.
Calcariforme, *adject.* de forma calcii, varului.
Calcédoine, f. calcedoniă, agată albastră (*lapis calcedonius*), antăciū găssită la Calcedonia).
Calcédonieux, *euse*, *adj.* pătătă cu albastru. Vd. *prec.*
Calcéolaire, f. familiă de plante americane.
Calcéole, f. coquilă bivalve.
Calcéolés, *m. pl.* calceolate. Familiă de plante.
Calcides, *m. pl.* metale de forma calciului.
Calcinable, *adj.* calcinabile, care se pôte calcina, preface în vară.
Calcination, f. calcinațiune, reduțiune la calce. Vd. *urm.*
Calciner, v. a. a calcina, preface în vară, reduce în stare de oxidă (se dicea *à l'état de chaux*, în stare de calce).
Calcique, *adj.* de calce, de vară.
Calcite, f. calcită, vitriolă calcinată naturală.
Calcium, *m.* calciū, metală care face baza calcii, a varului.
Calcographe, *m.* săpătoră în cupru. [săpa în cupru.
Calcographie, f. artea de a
Calcul, *m.* petricică că se formă în unele organe (— *biliaire*, — *rénal*), calculă, socotélă; plană premeditată.
Calculable, *adj.* calculabile, care se pôte calcula, socoti.
Calculateur, *m.* calculatoră, socotitoră.

Calculer, v. a. a calcula, socoti, face socotele; medita, combina.

Calculeux, *euse*, *adj.* plin de petricele, de calcule sêu petre în stomac.

Cale, *m.* fundul unei nave. potecă applicată.

Calebas, *m. mar.* lucru de funiă la pânzile navilor.

Calebasse, *f.* fructul divirselor specii de cucurbită, de dovlec.

Calebassier, *m.* arbure de dovlecei americani.

Calebotin, *m. t.* coșiulet.

Calèche, *f.* calescă.

Caleçon, *m.* pantalon scurt pentru dedesubt.

Caléfacteur, *m.* aparat pentru ferberea alimentelor.

Caléfaction, *f.* încălzire, căldură a focului.

Calemar, *m. p. us.* cutiă de conde.

Caléidoscope, *m.* sêu *kaléidoscope*, instrument fizic, care arată combinații de obiecte totu-deuna nou.

Calembour, *m.* joc de vorbe fundat pe asemănarea sunetelor și diferența sensului.

Calembredaine, *f.* propusuri vane, vorbe că sê ăsa la cale.

Calencar, *calencas*, *m.* pânză commune de Indie.

Calendaire, *m.* registru bisericesc.

Calendes, *f. pl.* calende, prima zi a lunii la anicii *Renvoyer aux—s, grecques*, a trimite la un timp ce n'are sê fiă (Grecii n'avea calende).

Calendrier, *m.* calendar.

Calenture, *f.* friguri terbinți pe mare.

Calepin, *m.* cărticică în care lua cine-va note pentru uzul sêu; colectaneu.

Caler, v. a. a pune uă pētră peste ce-va, sê lă appese.

Calfat, *m.* lucrător care împle scisurele, crăpăturile, cu călți.

Calfatage, *m.* astupare cu călți etc., vd. *urm.*

Calfater, v. a. a astupa, împle cavitățile și dispicăturile unei nave cu papură, călți.

Calfateur, *m.* vd. *Calfat.*

Calfatin, *m.* june *calfat*. vd. *vb.* [crăpăturilor unei.

Calfeutrage, *m.* astuparea

Calfeutrer, v. a. a astupa crăpăturile unei uși, ferestre.

Calibre, *m.* calibru, diametru intern al unui tub, unei țevi; volume, mărime.

Calibrer; v. a. a da (unei arme) calibru convenit; a măsura calibrul.

Calice, *m.* caliciu, vas cu scaun servind în biserică pentru consecrațiunea vinului, pentru aiasmă; *bot.* involușiu exterior al flori.

Calicot, *m.* pânză de bum-bac.

Califat, *m.* califat, demnitatea unui calif.

Calife, *m.* calif, suveran musulman.

Califourchon, *adj.* (un picior încoace, altul încolo), precum decă arăți cine-va călare.

Calin, *m. t.* compoziție de tinichea și plumb (în China).

Calin, ine, adj. cellă cè măn-găă prin vorbe; omă de nimicū. [*Se—*, a trăi leneșū.
Caliner, v. a. a vorbi dulce.
Calinerie, f. vorbe dulci.
Caliorne, f. t. funiă pentru a redica ce-va la navī.
Caliorner, v. n. a redica, lua greutăți, poveri.
Cale, f. t. grindă de fundamentū.
Calleux, euse, adj. negosū, cu pelea gróssă.
Calligraphe, m. caligrafū.
Calligraphie, f. caligrafia.
Calligraphique, adj. caligraficū.
Callipédie, f. calipediă, artea de a nasce copii frumoși.
Callosité, f. întărirea pelii în loculă unde se frécă repetitū, calositate.
Callot, m. mare bilă. [lănă.
Calmande, f. uă în mteriă de
Calmanț, ante, adj. calman-te, linisicitoriū; sust. m. medicamentū care linisece dureria.
Calmar, m. cuthiă cu condee (*rech*).
Calme, adj. fără agitațiune; linisicū. Că sust. m. linisceea atmosferei, *fig.* linisce.
Calmer, v. a. a calma, linisci (potoli).
Calomel, m. colomélas, calomelū, estrassū de mercuriū.
Calomniateur, m. trice, f. calumniatorū, clefeticor, falsū vorbitorū de răū.
Calomnie, f. calumniă, imputațiune injuriósă și falsă.
Calomnier, v. a. a culumnia, a vorbi de răū pe nedreptū (*piri*).

Calomnieusement, adv. prin calumniă, clefeticindū.
Calomnieux, euse, adj. calumniosū, de calumniă.
Calorie, f. căldura necesariă că sē inalțe cu unū gradū centigradū temperatura unū chilogr. de apă.
Calorifère, adj. caloriferū, care adduce căldură. Comp. *calorifique.* Sust. m. aparatū care distribuesce căldura în casă
Calorimètre, m. instrumentū pentru mēsură căldurei.
Calorique, m. caloricū, principiulă căldurei. [și vesele.
Calotine, f. versuri satirice
Calotte, f. mică bonnetă care incape numaī pe virfulă capulu; mică boltă sferică.
Calotter, v. a. a da lovituri pe capū (*des calottes*).
Caloyer, m. călugărū grecescū.
Calque, f. desemnū calcatū; *fig.* imitațiune servile.
Calquer, v. a. a a calca unū desemnū; *fig.* a imita servile.
Calquoir, m. condeiū pentru calcatū.
Calumet, m. pipă în usū la sēlbaticī, și care este la dinșii unū simbolū de pace.
Calus, m. uă cussătură care unesce óssele rupte, vd. și *cal*.
Calvaire, m. calvariū, golgotha, dialū unde este uă cruce în memoria morții lui Isus Cristu.
Calville, f. speciă de mărū.
Calvinisme, m. doctrina lui Calvinū, secta calviră.
Calvintste, m. calvinistū.

Calvitie, t. calviția, pleșuviă.

Camaieu, *m.* tabelu cu uă singură culóre; pétră fină cu două fețe nu de aceeași culóre.

Camail, *m.* mantă cu glugă purtată de preoți.

Camaldule, *m.* călugărul camaldulesu, allu S-tului Romuald.

Camarade, *m.* camaradul, soțiu.

Camaraderie, *f.* familiaritate, afecțiune, aniciă cę essiste între camaradli.

Camard, *arde, adj.* cu nasul latu, cărnul.

Camarille, *m.* camarilla, partitu de intriganți cari încungiuă unu principe (in Spania).

Cambiste, *m.* zarafu.

Cambouis, *m.* unșură pentru rôte, oliu indositu.

Cambrement, *m.* încovăiere.

Cambrer, *v. a.* a încovăia.

Cambreur, *m.* lucrător care îndouesce pelea pentru cisme.

Cambrure, *f.* curbatu, arcatură, încovăetură.

Cambuse, *f.* partea navii unde se distribuescu rațiunile (merticele); cămară de provisiuni.

Cambusier, *m.* cellu cę împarte rațiunile pe nave, vd. *prec.* [peru negru.

Caméade, *m.* speciă de pi-

Camée, *f.* tabelu într' uă singură culóre; camea, pétră sculptată in eminințe, in înălțature, in *relief*.

Caméléon, *m.* cameleon, speciă de șiopirlă, care se

crede a-și schimba culorile după obiectele cę o încungiuă; *fig.* omu neconstante, variabile.

Camélia, *m.* cameliă, frumosul arburelu japonesu și flóre sa. [materiă de peru.

Camelot, *m.* camelotul, uă

Camelote, *f.* operă, męrfă, de puțină valóre.

Camelotier, *m.* speciă de chărtiă rea.

Camelotine, *f.* materiă subțire de felul camelotului.

Camérier, *m.* camerariul papei.

Camérière, *f.* femeă de cameră in Spania.

Camérine numismale, *f. nat.* camerină, coșilă fosile. Și *piere lenticulaire*.

Camériste, *f.* femeă care servește pe uă principesă in camera sa; femeă de cameră.

Caméritèles, *f. pl.* cameritele, păiașini cari și țesuu unu învelișu aseminé camereli.

Camerlingue, *m.* camerlingu, cardinal care președe camera apostolică până la alegerea noului Papă.

Camion, *m.* acul de prinsu micu și tinu; cărușia cu rôte jeose.

Camionnage, *m.* transportu cu camion, cu cărușia.

Camionneur, *m.* conducătorul unei cărușie mice.

Camisade, *f.* atacu nopturnu făcutu de soldați, cari, pentru a se recunósce, puna uă cămésă peste vestiminte.

Camisard, *m.* nume datu Cal-

viniştilorū revoltați în munții Cévennes.

Camisole, f. camisolă.

Cammaron, m. vd. *aconit* (*cammaron*).

Camme, f. genū de coquile bivalve. Și *came*, *chame*.

Camomille, f. mușetelū.

Camoiard, m. materiă de perū de capră.

Camore, vd. *Martingale*.

Camouflet, m. fumul urătu (de chărtiă aprinsă), cē suflă cine-va din maliță către altul : *fig.* insultă, *affront*.

Camourlot, m. mastieū pentru a unge navile, a lipi bucățile de petre (la *trottoir*).

Camp, m. castrē, lagērū.

Campagnard, *arde*, *adj.* care trăiește la câmpū, câmpēnū.

Campagne, f. câmpū, câmpiă ; campaniă, operațiune de răzbelū, *aller à la—*, a merge la țerră ; *curé de—*, preotū dela țerră. *Il a fait une belle—*, s'a ostenitū fără folos.

Campan, m. marmure de Pirenei cu vine albe și verđi.

Campane, f. campană. Lucru de mătasse, de aurū etc. țesutū cu mice ornamente în formă de clopoței ; *arch.* capitelū corintianū. [*narcisse*].

Campanelle, f. vd. *Liseron*.

Campaniforme, *adj.* în formă de clopoțū.

Campanille, f. scū *campanile*, clopotniță dischisă.

Campanulacées, f. *pl.* plante cu florile în formă de clopoței.

Campanule, f. campanulă, genū de plante, [din

care este rapunticulū, la *raiponce*, vd. *prec*].

Campanulē, *ée*, *adj.* campanulatū, în formă de clopoțū.

Campē, *ée*, *adj.* asședatū în lagēr, *bien —*, bine pusū, în bună pozițiune.

Campêche, m. arbure de Iucatan forte tare (*bois de—*).

Campement, m. stabilitulū, asședarea, castrēlorū, (lagērulū).

Camper, v. a. și n. a stabili castrē, pune lagēr, se oppri armata unde-va. *Se —*, a-și asședa lagērulū.

Camperche, f. vergea de lemnū la machinele de manufactură.

Campestre, *adj.* campestre. Speciă de încălțăminte a soldațilorū romanū.

Camphène, m. camfenū, camfurū artificiale.

Camphorata, f. camforată, plantă medic.

Camphorate, m. camfuratū. Sare de acidū de camfurū și uă base.

Camphorides, m. *pl.* materie de natura camfurulū.

Camphorique, *adj.* de camfurū, estrassū din camfurū.

Camphorosma, m. vd. *Camphrée*.

Camphre, m. camfurū.

Camphré, *ée*, *adj.* camforatū, care conține camfurū.

Camphrée, f. bot rădēcină de camfurū, unū arburelū.

Camphrer, v. a. a camtura, muia în camfurū.

Camphrier, m. laurū japonesū care produce camfurulū.

Campicole, *adj.* campicolu, care trăiește la câmpu.

Campine, *f.* mică găină tineră. (Pronunț. *Kanpine*).

Campo, *m.* lână de Sevilla.

Campos, *m.* concediu datu scolariloru, vacanță, sèrbătoare de scòlă. (pron. *campo*).

Camp-volant, *m. mil.* mică trupă trimisă cà sè facă diversiune la inemicu.

Campyle, *m.* unu arburelù de China. [nurù, cărnù.

Camus, *e, adj.* și sust. ca-

Camuset, *adj. fam.* puçinù canurù (cârnișiorù).

Can, *vd.* *Kan*.

Canacopole, *m.* catechistù allù missionarilorù din India.

Canade, *f.* canadă, uă prè frumôsă passere americ.

Canaille, *f.* poporulù vilù, de ȝeosù, ómeni despreȝiabilù (canaliă). [de apă.

Canal, *m.* canale, condussù

Canaliculé, *éc, adj.* in formă de canale, de tubù.

Canalisation, *f.* canalisaȝiune.

Canaliser, *b. a. a* canalisa.

Canamelle, *f.* trestia de sacharù.

Canapé, *m.* canapea.

Canapsa, *f. fam.* sacù de pele pentru călătorù. [raȝei.

Canard, *m.* masculinulù

Canardeau, *m.* raȝă tineră.

Canarder, *v. a.* a trage cu pușca din adăpostù.

Canardièrè, *m.* pușcă lungă pentru a vina raȝe selbatice.

Canari, *m.* canarù, pasșere cântătoare din insulele Canarie.

Canase, *canustre, m.* coșiu.

Cancan, *m.* larmă, șgomotù, vorbe necuvenite; joculù cancan. [larmă.

Cancaner, *v. n.* a face

Cancanias, *m.* atlasù de India.

Cancel, *m.* locù cancelatù pentru chorù lângă altare.

Cancellation, *f.* annulaȝiune, stergere, a unei scrip-ture.

Canceller, *v. a. t.* a șterge annula, uă scriptură, trăgindù peste dinsa doue linie în cruciși cu condeilù.

Cancer, *m.* cancerulù (racù), înflătură care degeneră în ulcerù.

Cancéreux, *ense, adj.* cancerosù, de natura cancerulù.

Cancre, *m.* racù de mare; canceru: *fig.* omù avarù.

Cancrelat, *m.* moliă americ.

Concriforme, *adj.* în forma raculù de mare.

Candélabre, *m.* candelabru.

Candeur, *f.* candóre, puritate a sufletulù, innocință.

Candi, *adj. m.* (de ordinariù *sucré*—), sacharù cristalisatù, candelù; *fruits*—s, fructe condite, ferte în sacharù.

Candidat, *m.* candidatù, care postulêșă uă funcȝiune. uă demnitate, unù titlu. [datulù.

Candidature, *f.* stareacandi-

Candide, *adj.* candidù, avindù candóre, curatù, *vd. candeur*.

Candidement, *adv.* candidù, cu candóre.

Candir, *v. a. a* cristali sacharù, a face candelù. *Se*—, a se cristali (despre sacharù).

Cane, *f.* femininulù raȝei, raȝă.

Canephore, *m.* caneforū. Statuă purtându unū coșiū pe capū. [de căpriorū.
Canepin, *m.* peliță de melū,
Canequin, *m.* pândă de bum-bacū indiană.
Caneter, *v. n.* *fam.* a măcăi, precum rața.
Caneton, *m.* puiū de rața.
Canette, *f.* junē rața; pacharū de bere.
Canevas, *m.* canava.
Canezon, *m.* vestimintū de musselină fără mănece.
Cangrène, *vd.* *gangrène*.
Caniche, *f.* cane crețū. [lă.
Caniculaire, *adj.* de canicu-
Canicule, *f.* canicula, uă stea din ale zodiacului, timpulū marilorū călduri (cuptorū). *Comp.* *Sirius*. [în Antille.
Canide, *m.* speciă de papagal
Canif, *m.* bricegă.
Canillée, *f.* linte marină.
Canin, *ine, adj.* caninū, de cane, *dents canines*, dinți canini, cei ascuțiți; *faim*—, fame forte mare, *boulimie*.
Canitie, *f.* albēta perului.
Caniveaux, *m. pl.* rândū de petre mari, cari pavēdă mijloculū unorū strate.
Canivet, *m.* bricegelă. [tulū.
Cannage, *m.* măsurare cu co-
Canne, *f.* trestia, mai alessū de sacharū, bastonū ușiorū, măsură de lung. de 2 m. 25.
Canneler, *v. a.* a adorna cu trässure, *vd.* *cannelure*.
Cannelle, *f.* scortșióră.
Cannelle, *f. s.* *cannette*, cană.
Cannellé, *eé*, *f.* canelatū, de culórea scortșiórei.
Cannellier, *m.* arbure de scortșióră.

Cannellons, *m.* speciă de pesmeti.
Cannellure, *f.* trässătură, dungă d'alungulū unei colunne.
Canner, *v. a.* a mēsură cu colulū spanicū. *Vd.* *Canne*.
Cannetille, *f.* cantilă, mică lamină, șuviță, forte fină de aurū seū de argintū impletitū.
Cannetiller, *v. a.* a adorna, împodobi, cu cantile.
Cannette, *f.* *vd.* *Cannelle*.
Cannibale, *m.* cannibalū, mănecătorū de ómeni.
Canon, *m.* tunū, partea gauritā a unei cheie, — *rayé*, tunū ghintuit. Decretul unū conciliū bisericescū relativū la credință și disciplină. *Droit*—, dreptū canonicū, sciința regulelorū bisericesci.
Canonial, *ale, adj.* de călugărū, care este regulatū prin canóne.
Canonicat, *m.* funcțiune de canonicū, de călugărū.
Canonique, *adj.* canonicū, conforme legilorū bisericeci.
Canoniquement, *adv.* în conformitate cu canónele.
Canonisation, *f.* actū prin care papa pune pe cine-va în rândulū sântilorū. [*vd.* *prec.*
Canoniser, *v. a.* a canonisa,
Canoniste, *m.* canonicistū, eruditū în dreptulū canonicū.
Canonnade, *f.* focude tunuri.
Canonnage, *ment, m.* batre, esercițiū de a bate cu tunuri.
Canonner, *v. a.* a bate cu focuri de tunū. [tunuri.
Canonnerie, *f.* turnătoriă de

Canonier, *m.* tunariu, *artilleur*.

Canonnière, *f.* dischisură prin care se pot trage focuri de tunuri sau de pușce: mică nave armată cu tunuri: pușcociu, jocu de pușcociu.

Canot, *m.* mică luntre cu pânze și lopeți.

Canotier, *m.* luntrașiu.

Cant, *m.* vd. *Simagrée*.

Cantabile, *adj.* cântabile.

Cantal, *m.* (pl.—s.) cașcavalu de Auvergne, din Cantal.

Cantaloup, *m.* unu pepine forte stimat. [dela cărmă.

Cantanettes, *f. pl.* găuri

Cantate, *f.* cantată, poemă lirică destinată să fiă pusă în musică.

Cantatille, *f.* cantată mică.

Cantatrice, *f.* cantatrice.

Cantharide, *f.* cantaridă, muscă spanică, gândăcelu.

Canthus, *m.* cantu, anghiulu ochiului.

Cantine, *f.* mică ladă cu mai multe despărțituri pentru transportul butileloru etc., locul din casarmă unde se dă soldaților de beutu.

Cantinier, *m. ière, f.* cellu ce vinde, împarte, de beutu soldațiloru intr'ua casarmă.

Cantique, *m.* cântu bisericăscu.

Canton, *m.* cantonu, districtu. — *de bois*, porțiune determinată intr'ua pădure.

Cantonade, *f.* partea internă a teatrului, între culisse.

Cantonal, *le, adj.* de canton.

Cantonnement, *m.* distribuțiunea soldațiloru prin sate.

Cantonner, *v. a.* a cantona.

distribui soldații în diverse cantone sau sate. *Se—*, a se isola, se fortifica intr'un satu.

Cantonnier, *m.* cantonieru, peditoru, lucratoru prepusu la întreținerea șosseleloru.

Canule, *f.* marginea unei siringe, sau clistiru; cană mică.

Canut, *m.* lucratoru la fabr. de mătase în Lyon.

Caoutschouc, *m.* gume-lasticu.

Cap, *m.* capu, *de pieds en—*, dela capu până la picioare; *à—*, între patru ochi; *viver pour—*, a lua direcțiune opusă. Parte de pământu înaintată în mare. [nicu.

Capable, *adj.* capabile, vred-

Capacité, *f.* capacitate, câtu conține unu vassu; vrednicia.

Capade, *f. t.* lână bătută.

Caparaçon, *m.* pătură.

Caparaçonner, *v. a.* a coperi cu pătură. *Se—*, a se găti afectatū, se înțoțona.

Cape, *f.* mantă cu glugă pentru femei. *Rive sous—*, a ride în ascunsu. Pânți cea mare a marelui catartu.

Capéer, *v. n. t.* a distinde numai pânza cea mare la nave.

Capelan, *m.* capelanu, preotu sermanu, vd. *Caplan*.

Capeler, *v. a. t.* a trage funia catartului peste catartu.

Capeline, *f.* bonnetă ușioria, pelerie de veră.

Capendu, *m.* speciă de mărū.

Caper, vd. *capéer*.

Capétien, *ienne, adj.* capetianu, care ține de a treia dinastia a regiloru Franciei, de Bourboni.

Capharnaum, *m.* locu unde

- sunt grămădite confusă multe lucruri neasemini.
- Capillaire**, *adj.* capilariu, subțire ca părul; *m. bot.* capilariă.
- Capillarité**, *f.* subțiritate ca părul. Fenomenă ce se produce la contactul unui lichid cu un tub foarte strimț, capilariu.
- Capillature**, *séu capillament*, *m.* frunze foarte subțiri.
- Capilline**, *f.* călți de păr.
- Capilotade**, *f.* mâncare compusă de carne deja fêrtă.
- Capiscol**, *m.* decanul unei biserice principale.
- Capistre**, *m.* sgardă, care se pune la gură.
- Capitaine**, *m.* căpitanu.
- Capitainerie**, *f.* demnitatea căpitanului, — *générale*, circumscripțiune teritorială în Ispania, cum sunt divisiunile noastre militare.
- Capital**, *m.* capitală, sumă totală; lucru principale.
- Capital**, *le*, *adj.* capitale, unde e vorba de viață, esențiale, principale. *Peine*—, pedepsă cu moarte; *la ville*—, séu *la*—, capitala. *Lettre*—, literă mare, majusculă.
- Capitalement**, *adv.* capitale, de căpeteniă.
- Capitaliser**, *v. a.* a realiza capitaluri, a stringe un capital, adăugi la capitală.
- Capitaliste**, *m.* capitalistă.
- Capitan**, *m.* care vorbește mare, se laudă de curagiu.
- Capitan-pacha**, *m.* admiral turc.
- Capitane**, *f.* galeră principale.
- Capitation**, *f.* imposită pe cap, capitațiune.
- Capitel**, *m. t.* leșiă foarte bună.
- Capiteux**, *euse*, *adj.* care se ridică la cap (de vin).
- Capitole**, *m.* Capitoliu. Loc unde reșede municipalitatea.
- Capitolin**, *ine*, *adj.* capitolin.
- Capiton**, *m.* mătasă ordinară; sêmintă de mătasă.
- Capitonner**, *v. a.* a garni mobilă cu călți de mătasă.
- Capitoul**, *m.* nume vechiu al magistratilor municipali din Toulouse.
- Capitoulă**, *m.* demnitatea unui *capitoul*.
- Capitulaire**, *adj.* capitulariu, care se referesce la un capitol, la toți călugării.
- Capitulairement**, *adv.* în capitate, *vd. prec.*
- Capitulant**, *adj. m.* cellă ce are ședință și vot în *chapitre*.
- Capitulation**, *f.* capitulațiune. Convențiune prin care se predă un loc fortificat, un post, împăcare.
- Capitule**, *m.* mică rugăciune bisericăscă.
- Capituler**, *v. n.* a capitula, a se învoi, a se predă (despre armată).
- Capnomancie**, *f.* divinațiune după fum.
- Capoc**, *m.* bumbac scurt pentru vală. [cană.
- Capolin**, *m.* ciresiu ameri-
- Capon**, *m.* jucător mișel.
- Caponner**, *v. a.* a înșela la joc, a face mișelie.
- Caponnière**, *f.* drum copert în fosse, șianțuri, de fortificațiune.
- Capoquier**, *m.* arbure de laudan indian.

Caporal, *m.* caporală; căprară; tutună caporală,
Caposer, *v. a. t. a.* a se lăsa după vintu.
Capot, *m.* mantă mică cu glugă, *adj.* confusă, zăpăcită.
Capote, *f.* mare mantă cu glugă; vestimentu de soldat; copperișu mobile de cabrioletă. [*sur le vin*].
Cappe, *f.* flori pe vin (*fleurs*)
Capre, *m.* piratū privelegiatū.
Câpre, *m.* caperă.
Capricant, *ante, adj.* *pouls* —, pulsū agitatū de friguri.
Caprice, *m.* capričiu.
Capricieusement, *m.* prin capričiu.
Capricieux, *euse, adj.* capriciosū. Comp. *fantasque*.
Capricorne, *m.* capricornū, allū 10-lé din semnele zodiacului. [*pere*].
Câprier, *m.* arburelū de caprifigiuier,
Caprifigiuier, *m.* smochinū sēlbaticū. [*nopturnă*].
Caprimulgue, *f.* privigētore
Caprisant, *adj.* *m. t. pouls* —, pulsū inegale.
Capron, *m.* speciă de mare căpșună. Și *caperon*.
Capse, *f.* cuthiă unde se punū voturile.
Capsule, *f.* capsă, sămbure, învelișulū unorū grăunți.
Captal, *m.* vd. *Chef*.
Captateur, *m. trice, f.* captatorū, omū șiretū. [*violență*].
Captation, *f.* înșelăciune,
Captatoire, *adj.* prin care caută cine-va să înșele.
Capter, *v. a.* a cerca să căștigi prin manopere artificioșe; capta, aduce apă prin canali.
Captieusement, *adv.* prin

înșelăciune, violență, captiosū.
Captieux, *euse, adj.* captiosū, violențū, care caută să înșele.
Captif, *ive, adj.* captivū, robū, prinsū de rebelū.
Captiver, *v. a.* a captiva, subjuga; a seduce.
Captivité, *f.* captivitate, robia.
Capture, *f.* are-tațiunea unū debitorū seū unū criminal. Prindere făcută asupra inemiculū; corabiă prinsă. Luarea mērfurilor de contrabandă. *capture*.
Capturer, *v. a.* a face uă
Capuce, *f.* speciă de glugă.
Capuchon, *m.* vestimentū pentru capū, glugă.
Capuchonné, *ée, adj. bot.* în formă de glugă (despre foie).
Capucin, *m.* capucinū. Religiosū din ordinea S-tului Franciscū. *Barbe de—*, cico-reă sēlbatică.
Capucinade, *f.* predică risibile de devoțiune afectată.
Capucine, *f.* speciă de salată, verdă indiană, *couleur* —, culore portocaliă.
Capulet, *m.* speciă de glugă.
Caquage, *m.* sărarea scumbrielorū.
Caque, *f.* butoiū pentru scumbrie sărate. [*briele*].
Caquer, *v. a.* a săra scumbrie.
Caquerolle, *vd. Casserolle*.
Caquet, *m.* vorbă multă insipidă (farfaralicū), *avoir du—*, a vorbi multe prostii, — *bon-bec*, farfară.
Caquetage, *m.* vd. *Caquet*.
Caqueter, *v. n.* a vorbi nimicuri.

Caqueteur, *m.* cellă ce vorbește prostii, nimicuri.

Caqueterie, *vd.* *Caquet.*

Caqueur, *m. euse*, *f.* cellă ce sară scumbriele.

Car, *conj.* căci.

Carabas, *m.* trăsșură cu scaun, vechiă caretă. *Marquis de—*, proprietariu de multe imobili.

Carabé, *m.* chichlibară galbină, *ambre jaune.*

Carabin, *m. fan.* studinte de medicină; soldat din cavaleria ușoară, persoană care se cutedă puțin la jocuri de intimplare și plăcă îndată.

Carabinade, *f.* întorsură a calului; salvă de carabine.

Carabine, *f.* carabină.

Carabiner, *v. n.* a combate că tirailleur;—*v. a.* a ghintui uă pușcă.

Carabinier, *m.* soldat călare, purtând cască și lorică.

Carache, *séu caray*, *m.* tribută allă Crestinilor séu Ebreilor către Turci.

Caraco, *m.* vestimintă ce pună femeele peste rochiă, corsetă. [scară învîrtită.

Caracol, *m. escalier à—*,

Caracole, *f.* semivoltă séu voltă întrégă, întorsură la drepta și la stînga, a calului.

Caracoler, *v. n.* a face întorsure cu calul, a se învîrti în giurulă cuiva.

Caracoli, *m.* speșă de tom-bacă. [că porumbii.

Caracouler, *v. n.* a turrui

Caractère, *m.* caracter, fire, semn trassă séu scrissă.

Caractériser, *v. a.* a caracterisa, însemna, determina.

Caractérisme, *m.* asemănarea unor plante cu părți ale corpului uman.

Caractéristique, *adj.* caracteristică.

Caractéristique, *f.* caracteristică, cea ce arrétă caracterul.

Carafe, *f.* carafă; conținutul carafei.

Carafon, *m.* carafă mică.

Caragne, *f.* gummi-caranna.

Carabolage, *m. carambole*, *f.* carambolagiă.

Caramboler, *v. n.* a juca la biliardă carambolagiă.

Caramel, *m.* cacamelă, sachar jumătate arsă și întărită.

Caramoussail, *caramoussat*, *m.* luntre de comerț turcescă.

Carapace, *f.* țestă de brăscă.

Caraque, *f.* caracă, nave portugesă, nave forte mare

Caraque, *adj.* cacao—, cacao de Caracas.

Carat, *m.* carat, una din cele 21 părți în cari se presupune divisă aurul curat. Pondă de 4 grane pentru diamanți și mărgăritare. *Des carats*, diamanți mici, cari se vindă după greutate.

Caravane, *f.* caravană.

Caravanier, *m.* conductorul animaloră dela caravană.

Caravansérai, *caravansérai*, *m.* ospel în Oriente.

Caravelle, *f.* caravelă, mari navă turc. (pe Mediter.) de resbelă forte rău construite.

Carbatine, *f.* pele trassă de currindă. [Antille.

Carbet, *m.* mare colibă în **Carbonaro**, *m.* (la *pl. carbo-*

- nari*), membru societății italiene Carbonari.
- Carbonate**, *m.* sare compusă de acidul carbon. și uă base.
- Carbonater**, *v. a.* a preface în *carbonate*.
- Carbone**, *m.* carbonul, substanță elementară, ce se găsește curată în diamante, cărbune, lemnul.
- Carboné, ée**, *adj.* combinată cu *carbone*.
- Carbonique**, *adj.* carbonic, *acide*—, acidul format de ossigenul și carbon. [în cărbune.
- Carbonisation**, prefacere
- Carboniser**, *v. a.* a preface, reduce, în cărbune.
- Carbottade**, *f.* carne friptă pe cărbuni.
- Carbure**, *m.* carburul, combinațiune a carbonului cu altă substanță simplă decât ossigenul.
- Carcadoise**, *f.* lanțu la gîtul mulilor (catirilor).
- Carcaise**, *f.* vd. *Carquèse*.
- Carcan**, *m.* lanțu fissat de unu pară, și care lega gîtul condamnatului (astăzi nu mai există).
- Carcasse**, *f.* ossemente fără carne, d'eru ținind unele de altele; *fig.* remasuri; corp.
- Carcinomeux**, *sc, adj.* în forma racului.
- Carcinome**, *m. med.* carcinomă, vd. *cancer*. [lăne.
- Cardage**, *m.* scărmanatul
- Cardamine**, *f.* speciă de verdă. Și *cresson de prés*.
- Cardamoine**, *m.* uă plantă.
- Cardasse**, vd. *Nopal*. [nat.
- Carde**, *f.* peptine de scărmană
- Carder**, *v. a.* a scărmana lână.
- Cardeur**, *m. se, f.* cellu ce scărmană. [me din inimă.
- Cadiaire**, *adj. m. ver—, ver—*
- Cardialgie**, *f.* durere a inimii. [pre inimă.
- Cardiologie**, *f.* tractat de
- Cardiaque**, *adj. med.* care ține de inimă.
- Cardinal**, *ale, adj.* cardinale, de căpeteniă, *autel—*, altare principale. *Sust. m.* cardinale, unul din cei șapte-deci plelați cari compun collegiul sacru, consiliul papei.
- Cardinalat**, *m.* cardinalat, demnitatea de cardinale.
- Cardite**, *f.* cardită, inflamațiune a inimii. [nică.
- Cardon**, *m.* anghinară spa-
- Carême**, *m.* timpu de post. *La mie-carême*, dia care împarte postul în două jumătăți.
- Carême-prenant**, *m.* celle din urmă trei zile din prima săptămână a postului.
- Carénage**, *m.* laboratoriu unde se astupă cu călți cavitațiile (găurele) navilor.
- Carence**, *f. t.* lipsă absolută. *Procès verbal de—*, processu verb. care constată că unu debitor n'a lăssat avere.
- Carène**, *f.* carenă, laterile și partea navei, cari nu intră în apă.
- Caréner**, *v. a.* a întorce navea pe uă lature ca s'o drégă.
- Caressant**, *ante, adj.* care mângăe, dulce și insinuatoriu.
- Caresse**, *f.* mângăiere (cu mâna).
- Caresser**, *v. a.* a mângăia cu mâna; *fig.* a linguși.
- Caret**, *m.* bagă. *Comp. écaille.*

Caret, *m.* tusu pentru făcătorii de funie. [unei navî.

Cargaison, *m.* încărcătura

Cargue, *f.* t. funia pentru a stringe pânzele la nave.

Carguer, *v. a.* a stringe pânzele lângă catartă.

Cargueur, *m.* sulu pentru a infăşura pânze la navî.

Cariatide, *f.* figură sculptată, care suţine un monument.

Caribou, *m.* cerbă de Canada.

Caricature, *f.* caricatură.

Caricaturer, *v. a.* a reprezenta în caricature.

Carie, *f.* caria, mănecătură a oşseloră prin ulceratiune.

Carié, *éé, adj.* cariată, rosă. *Comp. carieus, ense.*

Carier, *v. a.* a caria, face rosetură în oşse.

Carillon, *m.* sunătură de clopote acordate în diferite tonuri; *fam.* sgomoş, *tapage.*

Carillonner, *v. a.* a suna clopote în diverse tonuri; a suna tare cloştelul.

Carillonneur, *m.* cellă ce sună tare, în diverse tonuri, ună clopotă.

Cariset, *m.* pândă ordinară.

Caristade, *f. fam.* dare de milă.

Carlet, *vd. Carrelet.* [italică.

Carlie, *m.* carlină, monnetă.

Carlin, *m.* căne mopsu; nasu turtitu.

Carlingue, *m. mar.* cellă mai lungă şi mai grossă lemnă dela fundulă navî.

Carlovingien, *ienne, adj.* care ţine de a doua dinastiă a regiloră Franciei. Şi *carolingien.*

Carmagnole, *f.* speciă de ve-

stă; joculă libertăţii, danţă allă revoluţionariloră din 1793.

Carne, *m.* călugără carmelită din ordinea cerşitoriloră

Carméline, *f.* speciă de lână.

Carmélite, *m.* calugăriţă carmelită.

Carmin, *m.* carmină, roşiu viu *adj. nevar.* stacojiu.

Carminatif, *ive, adj.* t. care strică flaturile din stomac.

Carminer, *v. a.* depinge, du-grăvi, cu carmină. [lărită.

Carnage, *m.* omoră, măce-

Carnassier, *iére, adj.* care se nutreşte cu carne crudă.

Carnassière, *f.* sacă pentru vinată.

Carnation, *f.* carnaţiune, aparinţă de carne intr'ua persoană seă ună tabelă.

Carnaval, *m.* carnaval.

Carne, *f.* colţu (unei petre).

Carné, *éé, adj.* de culorea cărnii (despre florî).

Carnéle, *f.* ferricatură a monneteloră. [monnete.

Carneler, *v. a.* a ferrica

Carnéole, *f.* carniolă.

Carner, *v. n.* a avé culorea cărnii (despre florî).

Carnet, *m.* registru de activă şi pasivă la comerţianţi. Cărticică de note, carnetă. [cărnii pe oşse.

Carnification, *f.* crescerea

se **Carnifier**, *v. r.* a se car-

nifica, deveni carne.

Carnivore, *adj.* carnivoră, care se nutreşte cu carne.

Carnosité, *f.* crescatură de carne (pe membre).

Carogne, *f.* femeă rea, care se certă.

Caroline, vd. *Carlina*.

Caron, *m.* buccată de slănină.

Caronade, *f.* mare tună scurtă.

Caroncule, *f.* carunculă, mică eminiență cărnosă.

Carosse, *f.* fructă de palmă americană. [*ricană*].

Carossier, *m.* palmă americană.

Carotidal, *ale, adj.* care ține de carotide, de arterele principale ale pulsului.

Carotides, *f. pl.* carotide, cele două artere principale ale pulsului, care conduc sângele la creuri. [*carotide*].

Carotidien, *ienne, adj. de*

Carotique, *adj.* somnulentă.

Carotte, *f.* morcovă, carotă, — *de tabac*, cigaretă de tutun.

Carotter, *v. n.* a pune la jocuri de întâmplare numai o mică sumă : a câștiga bani în moduri puțin onorabili.

Carotteur, *m. euse*, șiret, înșelătoriu.

Caroube, *carouge, m.* un fruct orientat ca smeara.

Caroubier, *m.* specie de arbore de smeară în Orient.

Carouse, *f.* specie de pește.

Carpe, *m.* un pește de apă dulce, vd. *poignet*.

Carpeau, *m.* mică *carpe*, pescișor. [*mică*].

Carpillon, *m.* pescișor forte

Carpier, *m. s. carpière, f.* eleșteu cu pescișori. [*pină*].

Carpin, *m.* lemn de car-

Carquois, *m.* faretră (tolbă) pentru săgețe.

Carrara, *f. s. carrare*, marmure albă de Carrara.

Carre, *f.* partea cea mai de sus; *belle*—, uneri frumoși; La *pl.* statură putinte.

Carré, *ée, adj.* pătrat, cu patru colțuri; *nombre*—, număr pătrat, *piéd*—, picior pătrat. *Mille* — *e*, milă pătrată; *tête*— *e*, om încăpăținat; *réponse*—*e*, răspuns clar. d'a dreptul, *sust. m.* pătrat; par.

Carreau, *m.* pavat făcut de cărămidă, piatră sau marmure, servind să pardosească casele, bisericile; gemă (— *de vitre*); *med.* atrofiă mesenterică.

Carrefour, *m.* respinte.

Carréger, *v. n.* vd. *louvoyer*.

Carrelage, *m.* pardoselă cu petre în patru colțuri.

Carreler, *v. a.* a pardosi cu cărămidă sau piatră pătrată, în patru colțuri; a repara încălciăminte vechiă.

Carrelet, *m.* specie de pește; ac cu vârful înghiulare.

Carrelettes, *f. pl.* pilă, piatră ca să de lustru ferrului.

Carreleur, *m.* pavator, lucrător de pavagi.

Carrelure, *f.* punere de pingele la cisme; încălciăminte vechiă.

Carrément, *adv.* în patru colțuri; clar, d'a dreptul.

Carrer, *v. a.* a face pătrat. *Se*—, a merge cu arroganță, a se mândri, se îngimfa.

Carrick, *m.* haină largă.

Carrier, *m.* lucrător care taie piatră din munte.

Carrière, *f.* loc de unde se lua piatră, marmure, loc în-

- chisă și dispusă pentru alergări; *fig.* carieră, timpul în care exercită cine-va o profesie. [pote, sgomotu.]
- Carrillon**, *m.* sunet de cloce.
- Carriole**, *f.* caretă mică deschisă și suspinsă, pe arcuri.
- Carrosse**, *f.* trăsură cu patru roți, copperită și suspinsă, — *à deux fonds*, pentru patru persoane. *Louler* —, a avea cai și trăsură.
- Carrossée**, *f.* câte persoane încapă într-o trăsură.
- Carrossier**, *m.* fabricant de calesce.
- Carrousel**, *m.* circuitul unde călari, divisi în mai multe trupe, fac diverse exerciții. [loru.]
- Carrure**, *f.* lățimea umerilor.
- Carte**, *f.* carte de joc; listă de bucate; notă de spese făcute: — *géographique*, hartă geografică — *murale*, hartă de perete; — *marine*, hartă marină. *Donner* — *blanche*, a da deplină putere.
- Cartel**, *m.* cartelă, provocare la luptă singulară; convenție între beligeranți pentru schimbul captivilor.
- Cartelade**, *f.* specie de măsură de lungime pentru câmp.
- Cartelette**, *f.* *ardoise* —, mică artesiă sau placă.
- Cartelle**, *f.* scândură grosă, pergament pentru notițe.
- Cartéro**, *m.* portufoiu.
- Carteron**, *vd.* *Quarteron*.
- Cartésien**, *ne, adj.* cartesian, care ține de doctrina lui Descartes (Cartesius).
- Carthame**, *m.* safran sêlbatic.
- Cartier**, *m.* făcător de charte; chartă pentru charte. [ciu.]
- Cartilage**, cartilagine, șgâr.
- Cartilagineux**, *euse, adj.* cartilaginou, de felul șgârului.
- Cartisane**, *f.* mătase torskă.
- Cartomancie**, *f.* dare cu cărțile. [turărăssă.]
- Cartomancienne**, *f.* căr.
- Carton**, *m.* carton, mucava; pagină de impresiune.
- Cartonnage**, *m.* cartonat.
- Cartonner**, *v.* a. a cartona.
- Cartonnier**, *m.* fabricant și vîndător de cartone sau obiecte de carton, de mucava.
- Cartouche**, *m.* ornament de sculptură; *f.* cartușă, fișic pentru pușcă.
- Cartouchière**, *f.* cutiă pentru cartuș de pușcă.
- Cartulaire**, *m.* culesu de acte, de documente, relative la unu stabiliment religios.
- Carus**, *m.* t. somn foarte adincu. *comp. coma.*
- Caryatide**, *vd.* *Cariatide*.
- Cas**, *m.* casu, intimplare, — *de conscience*, dificultate asupra celor cè religiunea permite sau oppresce. *le* — *advenant que*, deca s'ar intimpla cã: *au* — *que, en* — *que*, în cazul cându *Faire cas de qn.* a stima pe cine-va. *En tout cas*, în totu cazul. *ueri-ce s'ar intimpla. Un entout-cas*, mică umbrelă.
- Casanier**, *m. iere, f.* care se complace sè ședă în casă.
- Casaque**, *f.* casacă, uă haină.
- Casaquin**, *m.* casacă mică pentru femece. [de apă.]
- Cascade**, *f.* cascădă, cădere

Case, f. casă mică. Se dice pentru colibe le lăcuite de Negri. Dispărțitură într'ună cuțhiă.

Casé, *ée*, *adj.* tare stabilită.

Caséeux, *éuse*, *adj.* de natura cașiiului.

Casemate, f. casemată, sut-terană boltită, tare contra bombe; închisore.

Casematé, *ée*, *adj.* cu case-mate. *Rempart—bastion—*, fortificațiune, bastionă, unde sunt casemate.

Caser, v. a. a pune într'uu locă, instala. *Se—*, a se instala, stabili (unde-va).

Caserette, f. formă, tipar, pentru cașcavală.

Caserne, f. casarmă.

Casernement, *m.* ședere în casarmă.

Caserner, v. a. și n. a pune, așede în casarmă, v. n. a lăcu în casarmă.

Caséum, *m.s. caséine*, f. case-um, cașiu.

Casier, *m.* cuțhiă dela mēsa de scrissă.

Casilleux, *euse*, f. Se zice de gēmulă care se sparge, cândă lă taiă cu diaman-tele. (Pronunț. *kazillen*, cu *ll* mută).

Casimir, *m.* casimiră, pos-tavă fină incuciată. [diană.

Casoar, *m.* ună struciū in-

Casque, *m.* cască, chivără; *nat.* genă de coquile bi-valve. [lemnă.

Casquet, *m.* rădētore de

Casquette, f. șepcă.

Cassade, f. *fam.* minciună dișă de glumă, sēn pentru scusă.

Cassaille, f. prinoulă for-matū cē se dă câmpului.

Cassane, f. speciă de pane în America merid.

Cassant, *e, p. perf. adj.* fragile, care se sparge, se rupe facile: *poire cassante*, pēră care se rupe în dinți. Opp. *poire fondante*, pēră care se topește.

Cassation, f. cassațiune. Actū juridicū, care anulēdă uă sentință, uă procedură. *Cour de —*, curte supremă pentru re-vi-siunea sentințelorū date de tribunalile ordi-narie. [nioc.

Cassave, f. feculă de ma-

Casse, f. pedēpse militare prin care se perde ună gradă; *impr.* tabla cu cuțhiē, în cari sunt literele; *bot.* nume genericū allū erbelorū și ar-bureilorū cu florī legumin.,— *aromatique*, vd. *cannelle*.

Casse-cou, *m.* (frānge-gitū) locū unde cine-va pōte sē cață *Cet escalier est un —*. La călăritū: omū care se urcă pe ună calū tinērū sēu vițiosū.

Casse-croûte, *m.* in-strumentū că cērupă cōjea.

Casse-mottes, *m.* uneltă că sē spargă Lulgării (la grădin.). [tură pe obrađū.

Casse-museau, *m.* lovi-

Casse-noisettes, *m.* cio-cănelū de spartū nucī. Și *casse-noix* (pl. *des casse-noisettes*).

Casse-pierre, *m.* ciocanū allū petrarilorū.

Casse-tête, f. măciucă a selbaticilorū. *Casse-tête-chi-*

- nois*, colecțiune de triânghiuri, a căroră combinațiune formedă nisce figure.
- Cassé**, *éc. adj.* spartă, ruptă; slabă ue etate.
- Casseau**, *m. impr.* jumătatea cassei, tablei care conține literele.
- Casser**, *v. a.* a rupe, sparge, annula, *vd. rompre, briser.* *Casser une crôte*, a-și lua uă leioră de pâne: *il se casse tous le jours*, slăbesce din di în di. *Se casser la tête*, a-și bate capul. *Casser un officier*, a priva ună officiaru de gradulă sėu.
- Casseroles**, *f.* castronă.
- Cassetin**, *m. impr.* cuthia cu litere.
- Cassettin**, *f.* lădiță; casetă (a ună suverană).
- Casseur**, *m.* rupetoriu. Număi în *casseur d'assiettes*, fanfaronă (buclucașu), și [*grand!*] *casseur de raquettes*, omă verde, robustă și vigurosă.
- Cassican**, *m. nat.* genă de passeri asiatică (de pădure).
- Casside**, *f.* insectă coleopteră; genă de coquilă.
- Cassidoine**, *f.* pėtră prețioasă cristată. [acacia indiană.
- Cassie**, *f.* acacia de grădină.
- Cassier**, *m.* ună arbure egiptenă și indiană. Și *canéficier*.
- Cassin**, *m.* instrum. de manufactură, pervădu d'assupra rėșboinulu.
- Cassine**, *f.* cassină. Cassă mică în sudulu Franciei.
- Cassiopée**, *f.* cassiopeă. Constelațiunea boreală.
- Cassique**, *m.* passere de America merid. *Comp. loriot.*
- Cassis**, *m. s. cassis*, genă de fragi.
- Cassolette**, *f.* vassă de perfumă, precum cădelniță; cistulă (cuthiuță) de argintă pentru pertumuri.
- Cassolle**, *m.* vassă de încălditu cleiulă (la fabric. de chărțiă).
- Casson**, *m.* buccată de cacao ruptă; căpėtină informe de sachară curatū.
- Cassonade**, *f.* sachară curățitu număi uădată; sachară nerafinatū.
- Cassure**, *f.* ruptură.
- Castagnette**, *f.* două buccăți de lemnă (ună jocă), tpsi.
- Castagneux**, *m.* genă de passeri naviganți pe fluviuri. *Comp. petit plongeon.*
- Castagnon**, *m.* *vd. chataignier.*
- Casté**, *f.* castă; classe sociale în parte; tribă indiană.
- Castel**, *m.* *vd. château.*
- Castelogne**, *f.* copperișu de pată, de lână lorte fină.
- Castille**, *f. fam.* mică cėrtă, mică dispută, disbinare, *ils ont eu une petite—.*
- Castine**, *f.* pėtră calcariă în usă la topitoră, că sė absorbă acidulă sulfurică; spath fluviiale.
- Castoiment**, *m.* preceptă, dojenă (vech.).
- Castor**, *m.* castoră: *chapeau de —*, pėlėriă de castor; *demi-castor*, pėlėriă cu totulă de pėră de castoră.
- Castoréum**, *m.* castoreu,

- substanță usit. în med., estrassă dela castorū.
- Castorine**, f. uă materiă ușiōriă de lână.
- Castramétation**, f. castrametațiune, artea de a stabili caștrele, lagărulū.
- Castrat**, m. castratū, scopitū.
- Castration**, f. castrațiune.
- Castrense**, *adj.* castrense. Se dice de corōna cē cāpēta, la Rom. ant., aceea care pētrundea primulū în caștrele inemiculū.
- Casualité**, f. casualitate, condițiune casuale. Stare de nefissitate și nesiguranță.
- Casuel**, *elle, adj.* casuale, fortuitū, accidintale: *le* — venitū casuale unū beneficiū.
- Casuellement**, *adv.* fortuitū, prin intimplare.
- Casuiste**, m. casuistū, teologū care resolvesce casurī de consciință.
- Casuistique**, f. casuistică. Teologia morale, care se ocupă de casuri de consciință.
- Cata-caustique**, f. curbă formată de rașele reflexe, pe cāndū *diacustica* se formēdă prin refracțiune.
- Catacois**, m. genū de passeri; *mar.* catartulū cellū mai micū, și *cacatois*.
- Catachrèse**, f. t. catacrese. Usulū unei vorbe contrarie sensulū sēu propriū, s. e. *ferré d'argent*.
- Cataclysm**, m. cataclismū, mare inundațiune, potopū.
- Catacombes**, f. *pl.* catacumbe, ipogee, morminte suterrane.
- Catacoustique**, f. catafo-
- nică. Tractatū de sunetele reflexe.
- Catadioptrique**, f. catadioptrică. Tractatū de efecțele luminei refractate și reflexe.
- Catadoupe**, sēu *catadoupe*, vd. *cataracte*.
- Catafalque**, m. catafalcū, decorațiune funebre, cā sē primēscă sieriulū mortuaritū.
- Catagmatique**, *adj.* catagmaticū. Propriū sē favorēscă nodulū ōsșelorū rupte.
- Cataire**, f. catariă, uă plantă labiată aperitivă. [tonia.
- Catalan**, e, *adj.* din Catalane, f. cuptorū de rafinatū pentru ferrū.
- Catalectes**, m. *pl.* catalecte. Culesū de fragminte, de bucăți separate.
- Catalectique**, *adj.* catalecticū, cui lipsesce uă silabă (despre versurī antice).
- Catalepsie**, f. *med.* catalepse. Suspinsiune momentană de sințiuintū și de mișcările voluntari.
- Cataleptique**, *adj.* catalepticū, affecatū de catalepse.
- Catalogue**, m. catalogū.
- Cataloguer**, v. a. a introduce în catalogū; inscrie clasificatū.
- Catolotique**, *adj.* *catolotique*, care lassă cicatrici. Comp. *cicatrisant*.
- Catalpa**, m. arbure cu flori albe și purpurate din Carolina.
- Catanance**, f. plante comuni în provinciile nōstre meriđionali.

- Cataphonique**, *vd.* *Cataphonique*.
- Cataphractaire**, *m. antic.* călare munită cu totu felulă de arme. [blastură.
- Cataplasme**, *m.* cataplasma,
- Catapuice**, *f.* uă plantă euforbă.
- Catapulte**, *m.* catapultă. Mașină de reșelă la antică, ca să arunce petre, săgeți.
- Cataracte**, *f.* cataractă. Mare cădere de apă; *med.* opacitate a cristalinului.
- Cataracté**, *éé, adj. med.* afectată de cataractă.
- se* **Cataracter**, *v. refl.* a se afecta de cataractă (despre ochi). [tară, de guturai.
- Catarrhal**, *e adj.* de catarrhă,
- Catarrhe**, *m.* catară, guturaiă chronică.
- Catarrheux**, *cuse, adject.* suppusă la catară.
- Catastase**, *f.* catastase. Partea poemei dramatice, care conține nodulă întrigei.
- Catastrophe**, *f.* catastrofă. Evenimentă care termină tragedia; evenimentă funeste, mare nefericire.
- Catéchiser**, *v. a.* a instrui asupra punteloră principale ale religiunii; *fam.* a îndoctrina.
- Catéchisme**, *m.* catechismă. Instrucțiune asupra principiiloră religiunii.
- Catéchiste**, *m.* catechistă. Instructoră de catechismă.
- Catéchistique**, *adj.* catechistică, în formă de catechismă.
- Catéchuménat**, *m.* stare de catecumenă.
- Catéchumène**, *m.* catecumenă. Neofită care se instruesce, că se se dispună la botesă.
- Catégorie**, *f.* categoriă, clasă de obiecte de aceeași natură, genă.
- Catégorique**, *adj.* categorică, conforme rațiunii, care este în ordiune, clară și precisă, seă determinată.
- Catégoriquement**, *adv.* categorică, clară și determinată. [iepură domestice.
- Catéroles**, *f. pl.* cuibă de
- Catha**, *m.* un arbure de Arab. (dont on vante les propriétés contre la peste).
- Cathares**, *m. pl.* sectă de eretice, cari se credea mă curăți decâtă cei-alți creștini.
- Catharsie**, *f. med.* catarse, *vd.* *purgation*.
- Cathartique**, *adject. med.* catartică, *vd.* *purgatif*.
- Cathédrale**, *f.* catedrală. Biserica principală (în episcopată); biserică episcopale.
- Cathédrant**, *m.* catedrală. Cellă că președea la uă tesa de teologiă seă de filosofie.
- Cathémérine**, *f.* catemerină. Frigură totădiană.
- Cathérétique**, *adj. med.* ceteretică, care destruesce carnea crescută de prisosă.
- Cathète**, *f. geom.* catetă, perpendiculară, laturea triânghiului. [sondă canalată.
- Cathéter**, *m. med.* cateteră.
- Cathétérisme**, *m. med.* introduciunea cateterului.
- Catholicisme**, *m.* religiunea catolică. [sericeă catolice.
- Catholicité**, *f.* doctrina Bi-

Catholicon, *m. med.* electuariu foarte compus (sinamichiă și raburbură) purgativu.

Catolique, *adj.* catolicu. de religiunea catolică seü romană. *Le roi*—, *La majeste* —, regele Spaniei; *cadran* —, cadranate care indică orele la tôte elevațiunile poliloru : *fourneau*—, cupțorü propriu la totü felulu de operațiuni.

Catholiquement, *adverb.* conforme credinței catolice.

Cati, *m.* preparațiune care lustresce materialele de manuf.

Catillac, *m.* speciă de pere iernatică. Și *catillard*.

Catimini, *adv.* *(en)* fam. în ascuns, cu precauțiune. Comp. *en cachette*.

Catin, *v. a.* bassinü care priimesce metalulu topitu.

Catir, *v. a.* a călca, da lustru unei materii (manuf.).

Catisseur, *m. euse*, *f.* lustritorü de materie.

Catogan, *m.* seü *cadogan*, nodü care redică perulu și lü legă aproape de capü.

Caton, *m.* Catone, omü foarte înțeleptü, seü care se arrătă astü-felü.

Catoptrique, *f.* catoptrică. Sciința care pertracteă de reflexiunea luminei. [*que*.

Catulotique, *vd.* *catalotique*.

Caucalide, *f.* umbeliferă care cresce printre grău.

Cauchemar, *m.* (lat. *asthma nocturnum*) simțimintü de opresiune nopturnă, în somnü, pe regiunea epigastrică; visü care speria.

Caucher, *m.* foie de velin, unde se închide aurul bătutu.

Cauchois, *adj.* califică porumbiimari, groși dela *Caux*.

Caudataire, *m.* cellü ce pörtă pölele hainei cardinalelu.

Caudé, *ée*, *adj.* caudatü. Se dice la armărie de stelele cari au cödă (*étoile caudée*).

Caudebec, *m.* fină peleria de lână și perü de capră, fabricată änteu la Caudebec.

Caudec, *m.* speciă de șio-pirlă. [*sere*.

Caudex, *m.* speciă de pas-

Caudex, *m. bot.* trunchiü : —*ascendant*, tulpină : —*descendant*, rădăcină.

Caudicule, *m. bot.* (pedicelle qui porte les masses poliniques), receptaclü allü pulberii secundanți (*le pollen*)

Caudimane, *adject.* caudimanü. Se dice de animalele cari appucă prin cödă, ca maimuța.

Caledon, *m. chir.* ruptură transversale a ossulu.

Caulescent, *e*, *adj. bot.* caulescinte, cu rădăcină.

Caulicoles, *f. pl.* seü *caulicaules*, rădăcine de acanthü involutate pe capitlulü corintianü [*archit*].

Caulifère, *adj. bot.* cauliferü, cu rădăcină. Comp. *caulescent*.

Caulinaire, *adj. bot.* care se nasce imediatü pe rădăcine.

Caulinie, *f. plante aquatique qui croît dans la Seine*. Planta Senei.

Caurale, *f. passère (rallus)* de Guiana.

Cauris, *m.* sėu *coris*, coquilă mică, serv. de monnetă la Bengal și în Africa.

Causal, *e, adj.* vd. *causatif*.

Causalité, *f.* causalitate, caracterul, modul, cum lucrădă uă causă (didact.).

Causant, *e, part. adj.* cuț place sė vorbescă, sė spună multe.

Causative, *adj. f. gram.* causalivă, care esprime relațiunea de causă, *conjunction*—.

Cause, *f.* causă, privilegiu, pricină, *à—de*, din cauza; *à—que* pentru—că.

Causier, *v. a.* a cauza, pricinui; *v. n.* a vorbi familiara cu cine—va.

Causerie, *f.* vorbire, întretinere, familiare.

Causette, *f.* mică convorbire familiare.

Causeur, *euse, adj.* acela cuț place a convorbi. *Causeuse*, canapea unde potă ședa două persone la conversațiune.

Causticité, *f.* proprietate care arde și destruesce.

Caustique, *adj.* caustică, care arde și destruesce; *fig.* satirică.

Cautèle, *f. p. us.* vicleniă.

Cauteusement, *adv.* cu vicleniă, precaut.

Cauteleux, *euse, adj.* și—retă, viclenă.

Cautère, *m.* cauteriu, ardere prin nitrată de argint.

Cautérisation, *f.* vd. *Cautère*.

Cautériser, *v. a.* a arde printr'un caustic, vd. prec.

Caution, *f.* cautiune, cheazășiă; chezașiă. [șuire.

Cautionnage, *m.* chează—

Cautionnement, *m.* cautiionatū, chezașuire.

Cautionner, *v. a.* a da cautiune, chezașiă, sta pentru.

Cavalcade, *f.* mersū de omeni călari.

Cavalcader, *v. n.* a merge călare, face uă *cavalcade*.

Cavalcadeur, *m.* visitulū suveranulū și principelū.

Cavale, *f.* eapă.

Cavalerie, *f.* călărime, cavaleriă;—*de ligne*, dragoni și ulani.

Cavalet, *m.* t. astupatulū găurelorū unei sobe care trage.

Cavalier, *m.* cavalerū, călare. *En—, à la—ère*, fără a se incomoda (sinchisi).

Cavalièrément, *adv.* intr'unū modū puținū cuvenitū, bruscū. [tună.

Cavalot, *m.* calū june; micū

Cavalquet, *m.* mersū cu trompeta.

Cavatine, *f.* cavatină, cântecū scurtū, care nu se repetă.

Cave, *f.* pimniță.

Cave, *adj, veine—*, vīna cavă.

Cave, *f.* bani ce pune cineva înainte sa la joculū de cărți numitū *brelan*.

Caveau, *m.* mică pimniță.

Cavecé, *éc, adj. (cheval)*, calū cu capulū negru, mauricū.

Caveçon, *m.* și *cavesson*, botniță ce pōrtă calulū tinērū pe nasū, cândū se domesticesce; *fig. il a besoin de—*, trebuie ținutū în frine.

Cavée, f. drumă săpată.
Cavelin, m. cavelin, măsură de optă tone.
Caver, v. a. a săpa, escava; *Se—*, a se săpa (găuri); *fig. fam.* a cerca ultimul mijloc.
Caverne, f. cavernă, antru, peșteră.
Caverneux, euse, adj. plin de caverne, găunos.
Cavernosité, f. spațiul deșertu unui loc escavat.
Cavertitky, f. rață surinamică foarte gustosă.
Cavesson, m. vd. *Caveçon*.
Cavet, m. arch. ornament concav de unu quartu de cercu.
Cavette, f. locul de onore lângă sobă (in Succia franc).
Caviar, m. icre și *cavial*.
Cavicornie, adj. cu cornele deșerte in intru.
Cavidos, m. cotul portugez.
Cavillation, f. argumentu capțiosu, sofismă (puç. us.).
Cavin, m. locu adincitu, șianțu deșertu, care favoresce apropiatul unu locu.
Cavitaire, m. verme intestinală.
Cavité, f. cavitate, gaură.
Cayasse, f. barcă egiptenă cu pânze.
Cayeux, vd. *caïeu*.
Cayopollin, m. unu patru pedu americanu.
Cazan, m. cântătorul principale in sinagogă.
Cazimi, m. (*arab.*) diametrul aparinte al Sorelu.
Ce, cet, m. *cette*, f. *ces*, pl. pentru ambele generi, adj. acestu. Că pron. demonstr. cu verb. *être*, și

partic. *en*: *c'est mon ami, c'est juste*, este amicul meu, este dreptu.—On euploie généralement *ce* pour *il, ils, elle, elles*, comme sujet d'une proposition dont l'attribut n'est pas un adjectif: ex. *bien loin d'être des demi-dieux, ce ne sont pas même des hommes.*—*C'est bon* este bine, *ce sont des soldats*, sunt soldați, *ce doit être*, acesta trebuie să fiă, *c'est moi*, eu sum, *c'est beau*, e frumosu: *c'est que*, este că, pentru că. In rumănesce mai de multe ori nu traducemă pe *ce*.
Céanote, f. uă plantă ramnoidă afric.
Céans, adv. aci in intru (*ici dedans*). Se dice despre casa unde este cine-va, cându vorbesce, *il n'est pas céans. Si son clerc vient—*(Rac.); *maître de—*, stăpinul casei. P. us. [secte coleoptere.
Cébrion, m. genū de insecte.
Ceci, pron. dein. acesta (de aici). Indică unu obiectu presinte (*cette chose-ci*), unu faptu actuală.
Cécidomie, f. genū de insecte diptere.
Cécilie, f. genū de reptilă.
Cécité, f. cecitate, orbela:
Cécum, m. seū *cœcum*, (nat.) primulū din marele intestine.
Cédant, e, adj. și sust. care concede, părăsesce dreptulū seū.
Céder, v. a. a concede, lăssa, părăsi; v. n. a se supune, se lăssa, nu mai reziste. *Le*

- céder à....* a nu contesta, se recunoște inferioră; *il ne le cède à personne en mérite*, nu este inferioră nimeni în merit; a se pleca, se rupe prin efectul unei puteri superioare: — *sous le poids*, a se pleca de greutatea. *Cette poutre commence à céder*, această grindă începe să se lasse (se va rupe).
- Cédille**, f. mică virgulă sub litera c (ç), că se aibă su-netul de s înaintea lui a, o, u.
- Cédrat**, m. cedrată, specie de lămâia ital., lămâia medică. [Liban.]
- Cèdre**, m. cedru. Și *pin du*
- Cédrel**, m. arbure foarte frumosă americ. Si *cèdre acajou*. [din cedru.]
- Cédrie**, f. reșină care curge
- Cédris**, m. fructă allă cedrului. [cedru.]
- Cédrite**, f. cedrită. Vină de
- Cédro**, m. specie de acajou, cedru odorante.
- Cédule**, f. cedulă [*schedula*], biletă cu semnătura privată. *Cédule évocatoire*, actulă jude-luî de pace, prin care se abrevieđă amênuntele de ci-tațiune.
- Ceignante**, f. a 12-a ver-tebră a spateluî.
- Ceindre**, v. a. a încinge, im-pressura; — *le diadème*, a și pune diadema. [cinsă.]
- Ceint**, e, p. puss. adj. în-
- Ceintes**, f. pl. pâlîmarul navii.
- Ceintre**, m. *cintre* (arch.) arcă, boltă.
- Ceintrage**, m. tôte funiele cari lăgă uă nave, că ame-nință a se dischide (crăpa).
- Ceintrer**, v. a. a încinge, lega, navea cu funie.
- Ceinture**, f. cinsură, cingă-tore. *Il ne lui va pas à la—*, ellă nu se pôte măsura cu dînsulă.
- Ceinturette**, f. curea dela cornulă de vinătore.
- Ceinturier**, m. cellă că face și vinde cinsure, cingători.
- Ceinturon**, m. cinsură, cingă-tore pentru arme (centiuron)
- Ceinturonnier**, m. vinđător de cinsure pentru arme.
- Cela**, pron. acesta (*cette chose-là*). Se đice, în opp. cu *ceci*, că se esprime din două obiecte pe cellă măi depărtat.
- Céladon**, adj. verde ca salcia. *Sust. m.* celadon, omă de sințiminte frumoșe, passio-nată și delicată, cum era păstorulă *Céladon*, în ro-manulă *Astrea*.
- Célastre**, m. arbure, genă de ramnoidei dela Buna-Spe-
- Célate**, m. casă (*vech*). [ranța.]
- Célation**, f. med. celațiune. Ascunderea unei concepțiunii, unei nasceri.
- Célébrant**, m. celebrante. Preotă care đice liturgia.
- Célébration**, f. celebrațiune, sərbătorită.
- Célébre**, adj. celebre, foarte renumită, vestită.
- Célébrer**, v. a. a celebra, lăuda cu strălucire; a sərbători.
- Célébrité**, f. celebritate, în-altă renume; persónă celebre.
- Céler**, v. a. seă *celer*, a as-cunde, ține secretă. *Se faire —*, a lăssa să spună că nu este accasă.
- Célère**, adj. celeră, iute, în

Sust. pl. *cèleves*, celerii, cei trei sute de junii cavaleri, cari forma garda lui Romul.

Céleri, f. celeri, plantă po-tageră.

Célerifère, m. celeriferu. Trăssură care merge foarte repede, speciă de poștă în Franca.

Célerigrade, m. nat. de-semnă divisiuni de patrupeđi.

Célerin, m. celerin. Speciă de mare sardină.

Célerité, f. celeritate, iutelă.

Céleste, adj. celeste, ceresc.

Bleu céleste, albastru-senin.

Célestin, m. celestin. Călu-gărū de St. Benoit.

Célestine, f. *mincr.* stron-tiană albastră.

Célet, m. mică sigiliu.

Célete, f. *chaloupe où il y a un homme à chaque rame*, mică nave cu lopeți.

Célique, adj. celi acū. Se ștece de artera care se distribuiesc în visceralele abdomelui.

Célibat, m. celibatū, starea unei persoane necăsătorite.

Célibataire, adj. celibatariu care trăiesc în celibatū.

Célidee, f. bot. speciă de a-nemone.

Célie, speciă de bere. Comp. engl. *ale*, *cellu* seu *celle*.

Celle, f. cellă, cabană, colibă, cămaruță. [*celui*].

Celle, pronum. f. aceea. Vd. **Cellépo**.

Cellépo, m. genū de zoofite.

Cellerier, m. *ière*, f. celariu, economū de victualii, de pro-visiuni, în monasteriu.

Cellier, m. celariu, primniță.

Cellulaire, adj. celulariu, care conține celule.

Cellule, f. celulă, chiliă.

Cellulé, *ée*, adj. dispărtitū în celule. [*lulosū*, cu celule.

Celluleux, *euse*, adj. bot. ce-llulose.

Cellulose, f. celulósă. Prin-cipiulū corpurilorū orga-nisate.

Célore, m. vd. *Jacht*.

Célotomie, f. amputațiune, făcută fără successū, că se obține tēmēditulū radicale allū erniei inginali. [*lorū*].

Celsa, f. nesimțirea membre-

Celtique, adj. celticū, care ține de Celti. *Le—*, limba celtică.

Celui, m. *celle*, f. pron. (la pl. *ceux*, *celles*), acella, aceea.

Celui-ci, acesta, *celle-ci*, a-cestă, *ceux-ci*, aceștia, *celles-ci*, acestea; *celui-là*, acella, *celle-là*, aceea.

Cément, m. cementū, pulbere de cementū, pulbere în care se învlesce unū corpū, cândū se supune acțiunii focului.

Cémentation, f. cemintațiune. Calcinațiune prin invelitū cu pulbere de cărbune.

Cémentatoire, adj. care se referesce la cemintațiune.

Cémenter, v. a. a cementa. Calcina invelindū cu pulberea cuvenită; a purifica aurulū. [*privesce la cimitirū*].

Cémétériel, le. adj. care

Cénacl, m. cenaclu. Sală de mănca-re în N. Testamentū.

Asociațiunea junilorū lite-rați franc. sub Restaurațiune.

Cenchrite, f. pētră compusa de mică grăunți.

Cenco, m. șiopirlă americ.

Cendal, m. cendalū, velū allū Italianelorū.

- Cendre**, f. cineră, cenușe, *réduire en —*, a preface în cenușe. *Il ne faut pas couvrir les cendres des morts*, trebuie să lăssăm pe morți în pace. La pl. remasuri ale morților.
- Cendré**, *ée*, *adj.* cinerată cenuși.
- Cendrée**, f. alice.
- Cendreau**, *euse*, *adj.* plin, copperit, de cenușe.
- Cendrier**, *m.* partea cuptorului unde cade cenușea.
- Cendriette**, f. vd. *Cinénaire*.
- Cendrillard**, *m.* speciă de cucu american.
- Cendrillon**, *m.* mică fată care șede totu lângă focu.
- Cendrure**, f. pată de cenușe. *La pl.* vine în plumbă.
- Cène**, f. cină. Ultimul ospetă al lui I.-Chr. cu apostolii. *Jour de la—*, joiia verde.
- Cenelle**, f. fructul unui ramnoid, unei speci de palmă.
- Cénisme**, *m.* cenism. Usul confus de tôte dialectele, la Gr. antică.
- Cénobiarque**, *m.* superiorul unei comunități.
- Cénobite**, *m.* cenobit. Călugăr trăind în comunitate.
- Cénobitique**, *adj.* cenobitic, de cenobit, de viață retrasă.
- Cénosie**, f. speciă de muscă (*diptère athéricère*).
- Cénotaphe**, *m.* cenotaf. Mormintă deșertă, făcută în memoria unui defunt.
- Cens**, *m.* (pron. pe *s*), cens, denumerație, cătme de imposite esigibile dela electori și eligibile în unele țerre.
- Cense**, f. fermă, moșă în nordul Franței (vech).
- Cense**, *ée*, *adj.* vd. *réputé*.
- Censément**, *adj.* după cum se crede. [sarlică].
- Censerie**, f. sensariă (sam).
- Censeur**, *m.* censor. Magistrat, în Roma antică, presupus să observe moralele cetățianilor; critic, apretețiator de opere de spirit.
- Censier**, *m.* iere, f. arendator, arendaș, (vech.).
- Censier**, *ère*, *adj.* (*seigneur —*), proprietariu cui se detoria censul. *Livre censier*, registru de censuri.
- Censiste**, *m.* cellu cè plătesce cens și arendă.
- Censitaire**, *m.* cellu ce plătesce cens și arendă.
- Censive**, f. plata censului, rendă: detoria.
- Censivement**, *adv.* cu obligație de a plăti cens.
- Censorial**, *e. adj.* de censură, censoriale.
- Censuel**, *elle*, *adj.* censuale, de cens; care se arendă, *terre censuelle*.
- Censurable**, *adj.* care merită censură, criticabile, *blamable*.
- Censure**, f. censură. Demnitatea censorului în R. ant., critică: corecție, suspinsiune, pedepsă ecclesiastică. *Contrôle exercé par quelques gouvernements sur les écrits, les livres publiés*.
- Censurer**, v. a. a censura, a pronunța uă censură, uă critică.
- Census-civitas**, *m. lat.* (censul cetății), gabella. Desezna estimatiunea averii fiă-cărui cetățian romanu,

care se făcea în câmpul lui Marte în preința censorilor.

Cent, *m.* centu, sută; *pour cent*, la sută, procentu, *cinq pour*—, cinci la sută. *Je vous le donne en—*, mă prindă cu uă sută contra una.

Centaine, *f.* sută, centu seă apprópe unu centu.

Centaure, *f. myth.* centauru.

Centauree, *f.* centaureă. *La petite*—, speciă de gențiană.

Centenaire, *m.* și *adject.* centenariu, de uă sută de annă.

Centenier, *m.* centuriune, sutașiu în Evangeliu.

Centenille, *f. bot.* centenilă. Mică primula cea nord.

Centésimal, *e.*, *adj.* centesimal, care esprime una din uă sută părți.

Centiare, *m.* metru pătrat (1/100 aru). [Allu sutel.

Centième, *adj.* centesima.

Centigrade, *adject.* centigradu, divisu într'ua sută de grade.

Centigramme, *m.* centigrammă, (1/100 gramuă).

Centilitre, *m.* centilitru.

Centime, *f.* centimă, banu.

Centimètre, *m.* centimetru.

Centinaude, *f.* vd. *renouée*.

Centistère, *m.* centisteru, a suta parte din steru.

Centon, *m.* poemă compusă de versuri luate din autori celebri; operă ce consiste din plagiate. [din mijlocu.

Central, *e.*, *adj.* centrale,

Centralisateur, *m.* *trice*, f. pãrtinũ allũ centralisãtuni.

Centralisation, *f.* uniune într'unu centru commune, centralisãtune.

Centraliser, *v. a.* a uni, stringe in unu centru commune, centralisa.

Centre, *m.* centru, mijlocu unũ cercũ, unũ spațiu etc.: locu unde lucrurile tindũ naturale; puntu de unde emanã uã forțã; reședințã principale. *Les centres*, *pl.* partitulũ moderatũ (in camerã).

Centrer, *v. a.* a centra, in-desi (uã sticlã) in centru (la ochiane).

Centrifuge, *adj. fis.* centrifugiu, care tinde a se depãrta de centru. [*humantin*.

Centrine, *f.* unu pesce, vd.

Centripète, *adj.* centripetu, care tinde se apropiã de centru.

Centripétence, *f.* centripetințã, tendințã cãtre, la, centru.

Centris, *m. zool.* membru cu estremeit. ascuțitã (*pointue*).

Centrisque, *m.* unu pesce cartilaginosu.

Centrobarique, *adj. mecan.* Se dice de metoda care se servește cu centrul de gravitate, cã se mãsore estinsuniile.

Centronote, *m.* unu pesce toracicu. Și *centropome*.

Centrosopie, *f.* tractatũ de centruri.

Cent-suisse, *m.* soldatũ din garda regelui, din societatea *Cent-Suisses*. Corpũ de uã sutã Sueciani, cari făcea parte din garda regale. [greerũ.

Centrote, *f. zool.* speciã de

Centumvir, *m.* centumviru. Membru unũ tribunale com-

- pusă de 100 judecători în Roma antică. [sutițu.
- Centuple**, *adj.* centuplu, în-
- Centupler**, *v. a.* a însuși.
- Centurie**, *f.* centuriă, divisiune într'oa sută de cetățianii la antică.
- Centurion**, *m.* centuriune, officiarul care comanda o sută de soldați, la Romani antică. [La pl. lanțuri.
- Cep**, *m.* viță, *pied de vigne.*
- Cépée**, *f.* tuță de lemne eșind din aceeași rădăcină.
- Cependant**, *adv.* cu toate acestea, *pourtant.* [capu.
- Céphalgie**, *f.* durere de
- Céphalée**, *f.* durere continuă de capu. [feresc la capu.
- Céphalique**, *adj.* care se referă la capu.
- Céphaloïde**, *adj.* în forma capului, cefaloidu.
- Céramique**, *m.* ceramică, arta olariului.
- Cérat**, *m.* cerat, pomadă făcută din oliu și ceară.
- Cération**, *f.* facere ca un metal să fie fusibilu.
- Cerbère**, *m.* un câine fabulos; *fig.* păzitor severu.
- Cerceau**, *m.* cerc de (putină). *Jouer au—*, a se juca cu cerculu.
- Cercle**, *m.* cercu, circumferință, *décrire un—*, a descrie un cercu; *arc de—*, arcu de cercu: — *polaire*, cercu polare: — *à tonneau*, cercu de putină. *Cercle vicieux*, cercu vițiosu, concluziuni false.
- Cercler**, *v. a.* a pune cercuri la putină.
- Cerclier**, *m.* dogariu.
- Cercueil**, *m.* sicriu, cosciug.
- Céréal**, *ale, adj.* cereale; *f. pl.* Plante și grăunți propriu a procura pâine.
- Cérébral**, *ale, adj.* cerebrale, de creuri. [moniale.
- Cérémonial**, *ale, adj.* cerimonial, de creuri.
- Cérémonial**, *m.* cerimonie, succesiune consacrată de timpu a unei solemnități.
- Cérémonie**, *f.* cerimonie, pompă. [cerimoniosu.
- Cérémonieux**, *euse, adj.*
- Cerf**, *m.* cerb. *Bois du—*, cornele cerbulu.
- Cerfeuil**, *m. bot.* cerfoliu.
- Cerf-volant**, *m.* insectă sburătorie; smeu (jucăria a copiilor).
- Cerinte**, *f.* specie de floare.
- Cerisaie**, *f.* locu plantat cu ciresie.
- Cerise**, *f.* ciresie. *Cerisette*, *f.* ciresie uscată.
- Cerisier**, *m.* ciresiu.
- Cerne**, *f.* cercu pe nisip, cercu vinătu în giurul unei rane, ochiloru. [oțetu.
- Cerneaux**, *m. pl.* nuci în
- Cernement**, *m.* încungiurare.
- Cerner**, *v. a.* a include împregiuru, investi unu locu, încungiura, săpa împregiuru.
- Céromel**, *m.* pomadă din ceară și miere, ceromelu.
- Certain**, *ne, adj.* certu, siguru.
- Certainement**, *adj.* de siguranță.
- Certes**, *adv.* de siguru. [guru.
- Certificat**, *m.* certificat, atestat, dovadă. [certificu.
- Certificateur**, *m.* celu ce certifică.
- Certification**, *f.* certificățiune, asigurare în scrisu.
- Certifier**, *v. a.* a certifica, asigura.

Certitude, f. certitudine, siguranță.

Cérumen, m. cerume, cleiú din ureche. [cêra.

Cérumineux, euse, adj. cã

Céruse, f. cerusã, albú de plumbú.

Cerveau, m. creurí, cerbice; fig. spiritú, inteligință. *Cerveau creuc*, omú visãtoríú.

Cervelas, m. mare cãrnatú.

Cervelet, m. partea posterióre a creurilor, micí creurí. [male.

Cervelle, f. creurí de animal.

Cervical, ale, adj. cervical, dela cãfã.

Cervier, vd. *Loup-cervier*.

Cervoise, f. cerebisíã. bere.

Cervoisiér, m. berariú.

Ces, adj. pl. vd. *ce*.

César, m. Cesare; fig. omú întrepidú și cuteđante.

Cessant, ante, adj. care încetãdã. [cetare.

Cessation, f. cessațiune, încetare.

Cesse, f. încetare. *Sans* —, neconținutú.

Cesser, v. n. și a. a înceta.

Cessible, adj. cessibile, care pôte fi concessú, datú.

Cession, f. cessiune, dare.

Cessionnaire, m. și f. acela cuí se face uã cessiune.

Ceste, m. cestú, mãnușiã de duelú. [tr'unú versú.

Césure, f. cesurã, pausã încet.

Cet, vd. *Ce*. [balena].

Cétacé, m. cetaceú (precum

Cette, f. vd. *Ce*.

Cettui, vechiú în locú de *ce*.

Ceux, pron. m. pl. aceia.

Ch, se prononce comme un *k* devant *l*, *n*, *r*: *chloris*, *arachné*, *chrétien*, et dans

d'autres mots tirés du grec et de l'hébreu.

Cha, m. materiã de sericã, de mãtasse, cã Chinesii pórtã véra.

Chabasie, f. mineralú pá-mintosú, privitú altã-datã cã varietate de *zéolithe*.

Chabin, m. mulú americ. produsú din uniunea edu-luí cu óuia.

Chablage, m. tragere cu funia. Vd. *Chabler*.

Chable, m. mec. funiã care se invirtesce pe unú sulú.

Chableau, m. mar. funiã care întórce luntrea.

Chabler, v. a. a lega (unú lemnú) cu funiã, cã se lú redice.

Chableur, m. vd. *marinier*.

Chablis, m. vinú albú renumitú de *Chablis* seú *Yonne*; lemne derimate în pãdure de vintú.

Chabot, m. unú pesce de fluviú. Comp. *cotte*.

Chabots, m. pl. funiele cari legã podinele (la đidarí).

Chabraque, f. vd. *schabraque*.

Chabrilion, m. (din lat. *capra*) cașcavalú de caprã.

Chacal, m. șacalú.

Chacamel, m. passere, cã se crede a fi *le petit aigle* (lui Buffon).

Chachucha, vd. *cachucha*.

Chachonne, f. cântecú de danțú, care servia de finale unui baletú.

Chacun, une, pron. (fãrã pl.), fiã-care. Comp. *qui que ce soit*, *tout le monde*. Cândú è precessú de unú verbú la

pl., *chacun* iea după dînsulă possess. *son, sa. Ils se sont retirés chacun dans sa chambre.* [bada.

Chadec, *m.* lămăiū din Bar-

Chaffée, *f.* ceaă cē remăne din grăunțe, după cē s'a estrassū, prin apă, flōrea frumentului (grăului).

Chafouin, *e, adj.* și *sust.* slăbănogū.

Chagrin, *m.* seū *chagrain*, pele granulată de calū seū de asinū.

Chagrin, *m.* necasū, supărare, afflicțiune. Comp *peine, affliction, contrariété, mélancolie.*

Chagrin, *ine, adj.* triste, necăjitū, melancolicū; măchinitū, de rea dispozițiune. *Il se lève déconcerté et—.*

Chagrinant, *e, adj.* afflic-tante, întristatoriu.

Chagriné, *ée, p. pass. adj.* necăjitū, supăratū.

Chagriner, *v. a. vd. affli-ger, tracasser.*

Chagriner, *v. a. a lucra* pelea, ca s'o facă granulată.

Chagrinier, *m.* preparatorū de pele granulată. *Vd. chagrin.*

Chaîne, *f.* catenă, lanțū ;— *du tisserand*, fire întinse pentru țesutū; *d'arpenteur*, lanțū pentru ingineri;— *de montre*, lanțū de cēsornicū; *faire la—*, a forma lanțū, șirū; *fig.* totū ce unesce, legătură, *les chaînes du mariage, de la reconnaissance.*

Chaîné, *ée, adj. bot.* înlănțatū, formatū de părți unite la margini.

Chaîneau, *m.* condussū, canale, de plumbū seū de lemn, pentru apă. [lanțuri.

Chainetier, *m.* făcătorū de

Chainette, *f.* lănturelū.

Chainon, *m.* inelū (ochiū) de lanțū. *Une chaîne de cent chainons*, unū lanțū cu unū centū de ochiuri.

Chair, *f.* carne : *entre cuir et—*, în tăcere,— *de poule*, pele aspră;—*fossile*, speciă de amiantū cu foie dese și solide.

Chaire, *f.* catedră. Tribuna predicatorului seū profesorului. *Siège élevé du prédicateur.*

Chaise, *f.* scaunū,—*de poste*, cărrucioră de poștă;—*ramboursée*, scaunū cu perniță;—*à porteur*, scaunū închisū și copperitū dussū de omeni;—*d'une machine*, drugele pe cari ẽ asședată machina.

Chaland, *m.* cumpărătorū abituale (mușteriu, *acheteur*); *pain chaland*, pāne albă și massivă addussă în navele *chalands*, *vd. urm.*

Chaland, *m.* mare nave, patū, pentru transportū de mērfă.

Chalandise, *f.* clientela comerciantelui, deprindere de a cumpara din acel'ăși locū. *La pl.* pentru *chalands, pas.*

Chalasio, *f. med.* relăssatūlū, destinsulū fibrelorū.

Chalastique, *adj. med.* calasticū. Califică remedie cari relăssă, destindū fibrele.

Chalazes, *f. pl.* ambele ligaminte, cari suspindū gāl-

binușul de ouă. La sing. *med.* (s. *chala-zion*), înflătură a ochiului, cè sémână cu uă petră de grindine. [*doine*.
Chalcédoine, *f.* vd. *calcé-*
Chalcédonieux, *euse*, *adj.*
 Se zice de petrele prețioșe, carî aū coloritū albū nereglatū.
Chalcide, *m.* genū de reptilī cā șiopirla.
Chalcidites, *f. pl.* familiă de insecte lepidopt.
Chalcis, *m.* genū de insecte imenoptere. [de cupru.
Chalcite, *m.* calcită, sulfatū.
Chalcographe, *m.* săpătorū de metale, calcografū.
Chalcographie, *f.* artea de a săpa, grava, pe metale.
Chalcopyrite, *f.* pirită care conține părți de cupru.
Chaldaïque, *adj.* chaldeic, babilonicū.
Chaldéen, *m.* chaldeiculū. Limba Chaldeilorū anticī, *la langue chaldaïque*.
Châle, *m.* șalū; — *boiteu.c.* care n'are margine (*bordure!* lată decâtū într'ună parte.
Chalef, *m.* arburel în Turcia.
Chalémie, *f.* speciă de plantă.
Châlet, *m.* casă de țerranū, în Suecia; mică construcțiune de câmpū, vilă. [viuiciune.
Chaleur, *f.* căldură; ardóre,
Chaleureusement, *adv.* căldurosū, cu căldură.
Chaleureux, *euse*, *adject.* căldurosū.
Chalibé,ée, *adj.* oțelitū.
Châlit, *m.* patū care se dischide, lemnū de patū.
Chaloir, *v.n.* *Peu m'en chaut*, mă interessédă puținū; *il ne*

m'en chaut, nu mă interessédă.

Chalon, *m.* lațū mare.
Chaloupe, *f.* mică luntre.
Chalumeau, *m.* fluerū.
Chalumet, *m.* tubulū unei pipe.
Chamade, *f.* bătăia de tobă, arrētândū unde dorescū as-sediatiū sē se predé.
se Chamailier, a se certa.
Chamailis, *m.* cértă; luptă.
Chamarrer, *v. a.* a garni cu ornamente (haine, mobile) *qn. de ridicules*, a ride de env.
Chamarrure, *f.* ornamente de răū gustū; sarcasme.
Chambellan, *m.* cămerariū, oficiariū allăturatū lângă camera suveranului.
Chambertin, *m.* vinū de Bourgogne forte stimatū.
Chambourin, *m.* petră pentru a face cristalū falsū.
Chambranle, *m.* ornamentū care incaldrédă ferestrele, căminele, etc.
Chambre, *f.* cameră, (odaiă, *en guletas*, cameră pe accoperișū [*mansarde*]; — *obscuré*, camera obscură (în tistică).
Chambrée, *f.* totū cē pôte conține uă cameră, uă sală de spectaclu. [intr'ună affacere.
Chambreian, *m.* omū slabū
Chambrier, *v. a.* a reține pe cine-va într'ună cameră.
Chambrette, *f.* cameră mică.
Chambrier, *m.* îngrijitorū într'unū monasteriū. [casă.
Chambrière, *f.* femeă de
Chameau, *m.* cămilă.
Chamelier, *m.* conductorulū unei cămile. [milei.
Chamelle, *f.* femininulū că-

Chamois, *m.* speciă de capră sălbatică; pele de această capră pentru mănușe.

Chamoiserie, *f.* locu unde se prepară pei de capră sălbatică.

Chamoiseur, *m.* lucrătoru care prepară pei de mănușe.

Champ, *m.* câmpu. *Champ* seü *champ clos*, locu închisü, preparatü pentru curse, *en plein*—, în câmpuliberü; *maison des*— *s.*, casă de țerră, vilă; *aller aux*—*s.*, a merge la țerră; *battre aux*—*s.*, a bate ca să de onorile militari.— *Sur-le-champ*, îndată; *à tout bout de*—, în totü momentulu; *mettre qu. aux*—*s.*, a supera pe cine-va.

Champ, *m.* partea strimtä a unui lemnü, unei cărămide.

Champagne, *m.* șampaniä, la *f.* piciorü într'unü scutu (la armărie).

Champé, *é*, *adj.* (la armărie), câmpatü, de culórea câmpului; — *de gueules*, pe câmpu roșiü.

Champeaux, *m. pl.* liveđi.

Champêtre, *adj.* câmpenescü.

Champfrein, *v. chanfrein.*

Champignon, *m.* ciuperce, buređi. [părătorü.

Champion, *m.* luptătorü, a-

Championne, *f.* femeă curagiósă.

Champlure, *f.* stricăciune de gerü.

Chance, *f.* întâmplare, *avoir de la*—, a avé norocü.

Chancelant, *ante, adj.* care se clătina, se miscă.

Chanceler, *v. n.* a se pleca

la uă parte, se clătina; *fig.* a fi neresolutü, nehotăritü.

Chancelier, *m.* cancelariü.

Chancelière, *f.* femea cancelariului. [tinare.

Chancellement, *m.* clă-

Chancellerie, *f.* cancelariä.

Chanceux, *euse, adj. fam.* suppusü întâmplării, cu norocü.

Chanci, *ie, adj.* muceditü.

Chancier, *v. n.* și *se*—, a se mucedii comp. *moisir*.

Chancissure, *f.* vd. *Moisissure*.

Chancre, *m.* șancru, ulcerü rosătoriü; *fig.* viđiü.

Chancreux, *euse, adj.* cu șancru, cancrosü.

Chandeleur, *m.* sərbătórea Întrării în biserică.

Chandelier, *m. ére, f.* fabricante și vinđetóru de luminări; ca *m.* candelariü, sfesnicü.

Chandelle, *f.* luminare (de seü), *à la*—, la luminare, la lumină,— *romaine*, bucată de artificii.

Chanée, — *étriciere*, *f.* tubü care duce apa pe uă rotă.

Chanfrein, *m.* partea dinainte a capulu calulu, frunte.

Chanfreindre, *v. a.* a escava, se găuri ovale.

Change, *m.* schimbü; negođu relativü la bani. *Lettre de*—, poliță, *prendre le*—, a se înșela, *donner le*—, a înșela, *rendre le*—, a respunde iute și cu spiritü.

Changeant, *ante, adj.* schimbătoriü.

Changement, *m.* schimbare.

Changer, v. a. a schimba, v. n. a se schimba, — *d'habits*, a-și pune alte haine: — *de logis*, a-și schimba lăcuința, se mută; *aimer à*—, a fi schimbătoriu, neconstante.

Changeur, m. neguțătoru care schimbă parale, zarafu.

Chanoine, m. canonicu, clericu seculariu, luându parte la consiliulu episcopului.

Chanoinesse, f. canonică, aceea care possede uă prebendă intr'unu capitolu de fiice.

Canoinie, f. canonicatu.

Chanson, f. cântu, cântecú, *chansons*, vorbe deserte.

Chansonnier, v. a. a face cânturi satirice contră cineva.

Chansonnette, f. cantu micu.

Chansonnier, m. *iére*, f. poetu de cânturi: culesu de cântece.

Chant, m. modulațiunile vocii umane, cântu, cântecú.

Chantage, m. amăgela (ca să scotă banu dela cnv).

Chantant, *ante adj.* cântătoriu, care se cântă lesne.

Chanteau, m. buccatá de pâne, de anafurá.

Chantepleure, f. dischisurá in muru (lídú) pentru scurgerea apelorú: caná cu găuri.

Chanter, v. a. a cânta.

Chanterelle, f. quinta, córda unuí instrumentu, care dá sunetulu cellu maí subțire.

Chanteur, m. *euse*, f. cântătoru: Pl. *passéri* cântátóre.

Chantier, m. bárná pe care sunt asședate butóiele, ma-

gasinú de lemne: laboratoriu de construcțiune pentru naví.

Chantonner, v. a. a cânta încetú, cu jumétate vocea.

Chantourner, v. a. a tăia uá buccatá de lemnú, séu de metalú, după un profilu.

Chantre, m. cantorú, cântátoretú: poetú, in stilulu înaltú.

Chanvre, m. cânepá.

Chanvrier, m. preparatoru de cânepá.

Chaos, m. chaosú, amesticú.

Chapardeur, m. *pop.* vd. *Maraudeur*.

Chape, f. mantá de bisericá, ce pórtá episcopii, preotulu de serviciu in timpulú officiulu (slujbei).

Chapeau, m. pelería.

Chapelain, m. capelan, ecclesiasticu, care servece officiulu, slujesce in capelá.

Chapeler, v. a. — *du pain*, a redica cójea la pâne, táia.

Chapellerie, f. artea, comerčiu, de pelerierú.

Chapelet, m. obiectu de devoțiune compusú de grăunți uniți (mátánií), assupra căror se dicú rugáciuni; *fig.* uniune de lucruri assemíní: micá pelería.

Chapelier, m. *iére*. f. pelerier.

Chapelle, f. capelá, bisericá micá: musicantele capelei.

Chapellenie, f. funcțiunea, beneficiulu, capelanulu.

Chapperie, f. práváhá unde se vindú, se facú, pelerii.

Chapeure, f. cóje de pâne rasá, pulverisatá.

Chaperon, m. speciá de șepcă din evulu međiu. ciubucú de muru.

Chaperonner, v. a. a face la murî ciubuce, — *une jeune personne*, a servi ca însoțitoare (damă de companiă) unei june persoane.

Chapier, *m.* cellă cê pörtă manta numită *chape*, vd. *vb.*

Chapiteau, *m.* ornamentu în partea de sus a unei colonne.

Chapître, *m.* capitul, diviziunea unei cărți: capitulul, adunanza canonicilor, unde ei se ocupă de affacerile lor și ale episcopatului. *Ar voir voix au* —, a avé influință. [der.]

Chapîtrer, vd. *Répriman*

Chapon, *m.* claponu.

Chaponneau, *m.* micu claponu. [poni.]

Chaponner, v. a. a face claponu.

Chaponnière, *f.* tavă de coptu.

Chaque, *adj.* fiă-care.

Char, *m.* carru.

Charabia, *m.* provinciale din Auvergne; *fig.* ueri-ce vorbire neînțeleasă.

Charade, *f.* enigmă care constă în a decompune uă vorbă, cê se numesce *tout* (totu), în părțile sêlle.

Charançon, *m.* insectă care mănăncă grăulă, gărgăriță.

Charanconné, *ée, adj.* mănecat de gărgăr țe (despre grău).

Charbon, *m.* cărbune, — *de bois*, cărbune de lemn; *être sur les*, — *s.* a sta pe focu, avé grabă.

Chabonnée, *f.* costă de bouă.

Charbonner, v. a. a preface în cărbune; innegri cu cărbune.

Charbonneux, *euse, adj.* cărbunosu; med. de carbunclu.

Charbonnier, *m.* ière, *f.* cărbunariu; nave pentru cărbuni.

Charbonnière, *f.* cărbunăriă.

Charbouiller, v. a. a strica grăulă (vorbindu de neghină).

Charcuter, v. a. a tăia carne.

Charcuterie, *f.* comerțu cu carne tăiată, affumată.

Charcutier, *m.* vindătoru de cărnuri preparate, de cărnați.

Chardon, *m.* scaete, *aimable comme un* —, nu de iubit.

Chardonneret, *m.* sticlete.

Chardonnette, *s.* *cardonnette*, *f.* spețiă de anghinară.

Charge, *f.* sarcină, povară, obligațiune, demnitate, funcțiune.

Charges publiques, dările către Statu. *Au pas de charge*, în passu de assaltu.

Sonner la —, a cănta semnale pentru assaltu, —

d'un canon, implătura tunulu, *à* — *que*, sub condițiune că.

Chargé, *ée, adj.* încărcatu, însărcinat, obligat; implut.

Chargement, *m.* încărcătură.

Charger, v. a. a încărca, însărcina, obliga, implé — *un compte*, a încărca uă socotellă; — *une tette*, a constata pe registrele poștei că uă scrisore s'a trimissu.

Se —, a se însărcina, se încărca; deveni turbure.

Chargeur, *m.* încărcătoru.

Chariet, v. a. a cărri.

Chariot, *m.* carru, cărrușiă.

Charitable, *adj.* caritabile, care face pomene.

Charitablement, *adv.* caritabile, cu milă.

Charité, *f.* caritate, amorea appropelui; bine-facere, milă.

Charites, *f. pl.* grații.

Charivari, *m.* concertu de risu și assurditoriu de instrumente discordanți, șiarivari. [cuț-va unu *charivari*.

Charivariser, *v. a.* a da

Charlatan, *m.* șiarlatanu. inșelătoru. [toriă.

Charlatanerie, *f.* inșelă-

Charlatanisme, *m.* artea inșelatorului. [cutu.

Charmant, *ante, adj.* plă-

Charme, *m.* ceaa cê place; carmen. farmecă. Pl. vd. *at-trait*.

Charmer, *v. a.* a incânta; aduce plăcere, descânta.

Charmeur, *m. euse*, *f.* ferme-cătoru.

Charmille, *f.* gardu tăiatu în formă de muru, *palissade*.

Charmoise, *f.* locu plantatu cu lemne pentru gardu.

Charnel, *elle, adj.* care ține de carne; *fig.* sensuale.

Charnellement, *adv.* că prin carne.

Charnier, *m.* locu unde se conservă carne sărată.

Charnière, *f.* uniune de două buccăte de metalu legate cu unu inel, și putindă a se pleca una pe alta.

Charnu, *ue, adj.* cărnosu.

Chanure, *f.* părți cărnose.

Charogne, *f.* corpă de animale mortu (stîrvu).

Charoyeur, *m.* căruțiașu.

Charpagne, *f.* coșiu.

Charpente, *f.* lemne de construcțiune, chiristea.

Charpenter, *v. a.* a lucra lemnele de construcțiune (ciopli).

Charpenterie, *f.* artea dulgherului; le cru de dulgherū.

Charpentier, *m.* dulgherū.

Charpie, *f.* scamă.

Charrée, *f.* depusă de cenușe după leșiă.

Charrette, *f.* unu carru plin.

Charretier, *m. iere*, *f.* căruțiașu. *Chemin*—, drumu de ămblatu.

Charrette, *f.* căruția cu două rôte, trassă de unu omu.

Charriage, *m.* cărratu.

Charrier, *v. a.* a cărra,— *droit*, a ține drumulu dreptu.

Charron, *m.* meșteru lucrătoru de căruție, rotariu.

Charroi, *m.* transportu cu căruția, plata pentru a-cêta.

Charronage, *m.* rolăria.

Charroyer, vd. *Charoyer*, *Churier*.

Charroyeur, *m.* cellul cê transportă cu carrulu.

Charrue, *f.* aratru, plugu, *liver la*—, a se osteni multu.

Chartagne, *f.* locu ascunsu intruă pădure. [chrisovū.

Charte, *f.* vechiu documentu,

Chartil, *m.* carru pentru grău.

Chartre, *f.* inchisore. *Tenir quelqu'un en — privée*, a ține pe cine-va secestratu ilegalu; *être en*—, a fi ofticosu.

Chartreuse, *f.* depositu de chrisove. [chrisov.

Chartreux, *m.* cartariu,

Chartrier, *m.* archivă bisericească; culesu de chrisove.

Chas, *m.* urechia acului.
Chasse, *f.* vânătoare; curgere repede de apă, ca să curețe un șianț. *Allez à la—*, a merge la vânătoare; *luitres de —*, stridie prospete.
Chasse, *f.* cufăr, cutiă cu relice.
Chassé, *m.* pasă de danț.
Chasse-avant, *m.* inspector, conductor într'ua fabrică.
Chase-clou, *m.* daltă pentru a scote cuiele.
Chasselas, *m.* strugure albă foarte stimată.
Chasse-marée, *f.* cărușă pentru transportul pescelui.
Chasse-mouche, *f.* apărătoare că se de afară mușele.
Chasse-partie, *f.* învință între pirai pentru împărțirea pradelor.
Chasse-pierres, *m.* aparat înaintea locomotivei pentru a depărta obstacolele.
Chasse-pointe, *m.* uneltă pentru a scote țintele, clește.
Chasser, *v. a.* a vâna; a alunga. *goni*; — *un clou*, a bate un cui să intre; — *l'or*, a întinde aurul. *La voiture chasse bien*, trăsura merge, duce, bine.
Chasseresse, *f.* și *adj.* (poetic) venatrice (despre Diana).
Chasseur, *m.* vânător.
Chassie, *f.* lipiciune la ochi.
Chassieux, *euse, adj.* care are lipiciune la ochi, la pleoape.
Chassis, *m.* perna, cercevea.
Chaste, *adj.* castă, curată, inocente, neprihanită.

Chastement, *adv.* cu inocință. [cință, neprihană.
Chasteté, *f.* castitate, inocență.
Chasuble, *m.* vestimentul preotului, cându celebră liturgia.
Chasublier, *m.* fabricant, vîndător, de ornamente bisericesci. [piscă.
Chat, *m.* *Chatte*, *f.* cotoi, pisică.
Châtaigne, *f.* castană.
Châtaigneraie, *f.* loc unde sunt plantați castani.
Châtaignier, *m.* castan.
Châtain, *adj. m.* castaniu.
Château, *m.* castel, — *brulant*, edificiu care se clatină.
Châtelain, *aîne, adj.* castelan, posesorul unui castel.
Châtelet, *m.* mic castel.
Châtellenie, *f.* jurisdicțiunea unui domn castelan.
Chat-huant, *sp.* de cucuvaia, (pronunț. cha-u-an).
Châtiabie, *adj.* de pedepsit.
Châtier, *v. a.* a pedepsi.
Chatière, *f.* cavitate făcută pentru a lăsa să treacă pisicele. [rectiune.
Châtiment, *m.* pedepsă, corcheton.
Chaton, *m.* pisoi; partea inelului unde stă petra.
Catouillement, *m.* gidilătură.
Catouiller, *v. a.* a gidila.
Catouilleux, *euse, adj.* simțibile, simțitori, la gidilat.
Chatoyant, *ante, adj.* care și schimbă culorea.
Chatoyer, *v. a.* a-și schimba culorea, avé reflexuri după diversele aspecte.
Chatte, *vd. Chat.* [lingușir.
Cattemite, *f.* înșelătoriu prin
Chatterie, *f. vd. friandise.*

Chauchière, f. sobă pentru calce.

Chaud, de, *adj.* caldă, *Sust.* m. căldură; *adv.* caldă. *Tout chaud*, îndată.

Chaudef, f. t. focă tare, a la—, îndată.

Chaudeau, m. băutura caldă de ouă și lapte (șato).

Chaudement, *adv.* cu căldură.

Chaudière, f. cazan mare.

Chaudron, m. cazan mic, căldare. [unu cazan.

Chaudronnée, f. conținutul

Chaudronnerie, f. căldărăria.

Chaudronnier, m. ière f. căldărariu, vindețor de arămuri.

Chauffage, m. încălzire.

Chauffe, f. t. încălzire.

Cauffe-pied, m. vd. *Chaufferette*. La pl. *chauffe-pieds*.

Chauffer, v. a. a încălzi, *cela chauffe*, lucrul e urgent.

Chaufferette, f. mângală copperită.

Chaufferie, f. laboratoriu unde se lucră ferrul.

Chauffeur, m. încălzitor; cellă ce îngrijesce de focul unei machine etc., focar.

Chaufoir, m. sală unde se adună oameni, se încăldecă. [ditu.

Chauffure, f. ferru pré încăl-

Chauffour, m. cuptor pentru calce [care face calce.

Chaufournier, m. lucrător

Chaulage, vd. *urm*.

Chauler, v. a. a muia grăul în calce înainte să lă semene. *Chauler la terre*, a respici calce peste țerrină.

Chaumage, m. culessul paelor după secerișiu.

Chaume, m. paie remase după secerișiu; măracină.

Chaumer, v. a. și n. a. culge paie după secerișiu.

Chaumière, f. colibă.

Chaumine, f. colibă săracă.

Chaussage, f. încălțare.

Chaussant, *onte, adj.* lesne de încălțat (despre ciorapi)

Chausse, f. strecurătoare. *Chausse de l'Université*, ornament de mătase garnit cu ermelin pentru cei ce au grade într'ua facultate.

Chaussée, f. șiosea. *Ponts et chaussées*, administrațiunea căilor, puților, canalelor.

Chausse-pied, m. oss pentru încălțat.

Chausser, v. a. a încălci; a face încălciăminte.

Chausses, f. pl. pantalon.

Caussetier, m. neguțător de ciorapi etc.

Chausse-trape, f. cursă.

Chaussette, f. ciorap scurt.

Chausson, m. șiosson (tirlicu).

Chaussure, f. încălciăminte.

Chauve, *adj.* pleșuviu.

Chauve-souris, m. liliac (passere).

Chauveté, f. pleșuviă.

Chauvin, m. cellă ce este animat de un patriotism sgomotos.

Chauvinisme, m. dispozițiunea cellui ce face sgomotu de patriotism. — *Plusieurs soldats du nom de Chauvin*, a-

- près le licenciement de l'armée de Loire (1815), se firent remarquer par leur admiration excessive pour les hauts faits de Napoléon. Cette faveur innocente fut mise en scène par Scribe dans son *Soldat laboureur*, dont le principal personnage s'appelle *Chaurin*. Dès lors le nom de *Chaurinisme* a été donné à toute affection collective, à toute doctrine politique ou sociale, qui se refuse à l'examen, parce qu'elle procède d'un sentiment exclusif.
- Chaux**, f. calce, varū,—*vive*, varū nestinsū,—*éteinte*, stins.
- Chauvir**, v. n. (*de l'oreille*), a ciuli urechia. Comp. *dresser l'oreille*.
- Chavirer**, v. n. a se incurca. (funiele la nave). (cu lopeți.
- Chébec**, m. luntre cu vele și
- Chef**, m. capū, căpitanū superiorū (șefū), marginea unei materii: *de mon* —, din voința mea propriă; *mettre à* —, a termina, săvîrși, *venir à* —, a fi gata, *chef d'accusation*, punctū de acușatiune.
- Chef-d'œuvre**, m. capū de operă. Pl. *des chefs d'œuvre*.
- Chef-lieu**, m. capitale, orașū principale. Pl. *des chefs-lieux*.
- Cheik**, *scheik*, m. capulū unū tribū arabicū. [de whist etc.
- Chelem**, m. luare, în joculū
- Chélidoine**, f. chelidoniă, uă plantă. Și *éclairé*.
- Chelin**, m. schilling.
- Chelonnée**, f. brôscă țestôsă.
- Chemage**, m. plată pentru drumuri.
- se **Chêmer**, v. r. a deveni slabū.
- Chemin**, m. drumū, cale, *de fer*, drumū de ferrū; — *de fer américain*, wagone cu caș. *Aller son grand* —, a lucra pe fașă; *faire son* —, a șî face drumulū, noroculū.
- Cheminaux**, m. pl. căminū de pămîntū transportabile.
- Cheminée**, f. căminū.
- Cheminement**, m. mergere pe drumū.
- Cheminer**, v. n. a face unū drumū lungū și anevoiă.
- Chemise**, f. cămășă.
- Chemisette**, f. semiseta.
- Chemisier**, m. *ière*, f. fabricante și vinđetorū de cămășă.
- Chémosis**, f. med. inflamațiunea albului ochiului.
- Chênaie**, f. locū plantatū cu stejari.
- Chenal**, m. currence de apă pentru mără; canale (sg. *chab*) de strășină.
- Chenalier**, v. n. *mar*. a căula trecere pe unde este apa mică.
- Chenapan**, m. *fam.* vd. *vaurien*, bandit.
- Chêne**, m. cerū (*quernus*), stejarū.
- Chêneau**, m. june stejarū.
- Chêneau**, m. condussū, olanū (urloiū). Comp. *chenal*.
- Chenet**, m. grătarū de sobă.
- Cheneteau**, m. june stejarū rezervatū, cândū se taiă pădurea.
- Chêne-vert**, m. vd. *yeuse*.
- Chênevrière**, f. câmpū semănatū cu inū; câmpū unde crește cânepă; *fig.* omū trentărosū.

Chênevilles, *f. pl.* cânepă, curățită de cójă.

Chênevis, *m.* inǔ, sēmīnță de cânepă.

Chênevotte, *f.* tubǔ (țandără) de cânepă uscată, fără cójă sa.

Chênevotter, *v. n.* a produce lemne slabe cǎ uscǎciunii de cânepă (pentru viță).

Cheng, *m.* speciă de trompetă în China.

Chenil, *m.* locǔ unde se închidǔ cǎnii de vinătore; ședință prǒstă și necurată (cotețǔ)

Chenille, *f.* omidă, — *annulaire*, omidă inelată. Țesătură de serică, de mătasse, cu florī de catifea.

Chenillette, *f.* genǔ de plante leguminose.

Chénopodées, *f. pl.* familiă de plante dicotilidone.

Chenu, *ue, adj.* cu pǎrulǔ albǔ (vech. maī alessǔ în prosă); copperitǔ de zăpadă.

Cheptel, *m.* sǎu *cheptel*, *chetel*, animalǔ, vite, închiriate. [vite.

Cheptelier, arendatorǔ de vite.

Chèque, *m.* șecǔ, bonǔ de plată.

Cher, *ère, adj.* iubitǔ cu tinerețǎ, predilectǔ; prețiosǔ, scumpǔ.

Cher, *adv.* vd. *chèrement*.

Cherché, *ée, adj.* vd. *affecté*.

Chercher, *v. a.* a căuta, veni sǎ gǎsǎscǎ: — *midi à quatorze heures*, a face re-le difficultăți (fam.); — *une aiguille dans une botte de foin*, a căuta cea cǎ este

apropo neposibile. *Le bien cherche le bien*, banulǔ trage la banǔ, totǔ cellǔ bogatǔ cǎștigă.

Chercheur, *m. euse, f.* căutătorǔ, cellǔ cǎ caută.

Chère, *f.* calitate, preparațiune (gătire) a buccatorǔ; *il ne sait quelle chère lui faire*, nu scie cum sǎ-lǔ priimǎscǎ; — *entière*, mare ospǎțǔ urmatǔ de petrec. rī, *de commissaire*, un-le se servescǔ carne și pesce; *tant pour la bonne* —, attăta pentru serviciulǔ făcutǔ.

Chèrement, *adv.* scumpǔ, *à haut prix*.

Chéric, *m.* ciocărlia dīn insula Francieș.

Chérif, *m.* sǎu *shérif*, șerif, descindinte luī Maomete prin fiica sa Fatima: principe arabǔ sǎu maurǔ.

Chérir, *v. a.* a iubi cu tinerețǎ, cu frăgeđime, *aimer tendrement*.

Chérissable, *adj.* demnǔ de iubitǔ cu tinerețǎ (despre lucruri), *p.* usit.

Cherlerie, *f.* plantă cariofileă, speciă de garofă.

Cherlesker, *m.* locuteninte generale în armata otomană.

Chersonèse, *m.* chersonesǔ, peninsulă (în geogr. vechiă). [sibiă.

Chersydre, *m.* șerpǎ am-
Cherté, *f.* scumpătate. *La — y est*, totă lumea voiesce sǎ aibă (acellǔ lucru); *je n'y mettrai pas la —*, nu mă îngrijescǔ de acǎsta (fam.).

Chérubin, *m.* cherubim, ăn-

geru de a doua ordine; *face de—*, față roșie, infocată. *Être rouge comme un—*.

Chervis, *m. s. chervi*, plantă umbeliferă, sfeclă de sacharu.

Chetel, *m. vd. Cheptel*.

Chétif, *ive. adj.* rău în speția sa, vile, slabu, prostu, de pușină importantă.

Chétivement, *adv.* cu vilitate, miserabile, *comme un pauvre*.

Chétivité, *f.* vilitate. stare próstă, lipsă de calitate.

Chétodon, *m.* genu de pesci cu dinții lungi și numeroși.

Chetelier, *m. s. cheptelier*, arendatoru de vite. *Vd. cheptel*.

Cheque, *m.* speșă de strușiu americ. merid. Și *touyon seú austruche du Magellan*.

Chevage, *m.* dreptu cę se percepea dela streinii pentru șederea loru.

Chevaine, *f.* unu micu pesce. Și *chevanne meunier*.

Cheval, *m.* calu (*animal domestique de la famille des solipėdes*); *fig.* omu de muncă, laboriosu, omu brutale, *cheval de limon*, calu de oiște, — *de selle*, calu de călărie, à—, călare. *Cheval de trompette*, omu care nu se sperie de nimic; — *échappé*, omu neînfrinat; *dans le pas d'un—*, fără anevoință (*facilement*); — *fondu*, jocu d'a caii; *lettre à—*, epistolă amenințătorie (comp. *écriture à—*), *remède de—*, remediu forte violinte. *Il n'esı bon—, qui ne brou-*

che, cei mai abili ómenii facu errorii. *Monter sur ses grands chevaux*, a lua lucrurile în modu rezolutu, cu hotărire. — *Cardini donne pour synonymes de cheval: bidet, coursier, criquet, haquenée, haridelle, mazette, rosse, rossinante.*

Cheval-bardé, *m.* calu echipatu și înarmatu pentru luptă (altă-dată). Și *feran, ferrant, auferrant, une-orii cheval dans sa coque*.

Cheval-de frise, *m.* mare grindă cu țepe, că se appere uă spărtură (în resbelu).

Chevalement, *m.* speșă de proptea de lemnu pentru murii, pentru grinde.

Chevalier, *v. a.* a propti unu muru, care amenință se cadă; *maneg*, *vd. chevau-cher*.

Chevaleresque, *adj.* cavalerescu, demnu de unu cavaleru, care ține de vechia cavalerie.

Chevalerie, *f.* cavalerie. călărie, demnitatea de cavaleru.

Chevalet, *m.* călușiu de violină, (*support des cordes*), scaunu pentru table (la pictorii). *Tableau de—*, micu tabelu lucratu și finitu cu îngrijire.

Chevalier, *m.* călare, călărețu, cavaleru; membru allu uneiordinii militari; — *errant*, bravu care rătăcia prin lume, ca se caute eventure; — *d'honneur*, oficiariu principale, care dă mâna principalelor, cându mergu.

Chevalière, f. inelă grossă pentru sigiliu.

Chevaline, adj. f. (*bête*—), cală sêu juncă.

Chevalis, m. canale de navigatū in fluviū.

Cheval-marin, m. animale fabulosū, jum. cal și jum. pesc. La pl. *chevaux-marins*.

Chevance, f. bunulū, avere, cê are cine-va. *Craignant de perdre sa*—, temindu-se sê nu și pèrdă avutulū, starea.

Chevauchantes, f. pl. *feuilles*), fôie impletite, invirtite, formândū tuburī acute (*plîees en gouttière*) și resămate unele pe altele.

Chevauchée, f. ămbletū călare, mersū in maī multe locurī pe calū.

Chevauchement, m. cruciatulū a douē buccăī, chir. dislocatulū unū ossū.

Chevaucher, v. n. a călări, merge călare,—*long*, sêu—*court*, a se servi de scări lunge sêu scurte.

Chevaux-légers, m. pl. altă-dată cavaleriă ușiōriă franc. Se dicea și sing. *un cheval-léger*.

Chévec m. sêu *chvec*, speciă de burghiū.

Chévêche, f. v. d. *chouette*.

Chévecier, m. primulū demnitarīū Ia unele biserice collegialī.

Chevelé, *ée*, adj. (*tête*) capū aī cui perī sunt de culóre, de smaltū, diferite (la armărie).

Chevelu, *ue*, adj. garnitū cu pèrū, cu pèrulū lungū;

fig. cu foiele dese; *bot.* cu filaminte subțirī.

Chevelu, m. *bot.* filaminte lipite de rădêcine.

Chevelure, f. pèrulū (capulū);— *de Bérénice*, uă constelațiune boreale.

Chever, v. a. a săpa uă pètră dedesubt, cū sê-ī slăbescă tația, culóre.

Chevet, m. pernă lungă. Comp. *traversin*.

Chevetain, m. sêu *chevetaine*, capulū, căpitanulū (vech.).

Chevêtre, m. căpèstru (vech.) Comp. *licou*. In chirurg. legătură (*bandage*) pentru fractura massilei inferioarī.

Cheveu, m. pèrū (capulū) alū omulū, *cheveux roux*, pèrū roșiū, *cheveux postiches*, pèrū streinū, falsū. *Se prendre aux*—, *se tirer*, *se saisir*, *par les*—, a se lua de pèrū.

Chevillage, m. batere de cuie.

Cheville, f. clavilă, cuiū (de lemnū sêu ferrū). *Autant de trous*, *autant de*—s, câte obiecțiunī, attâtea scuse (fam.); *fig.* agîutele principale intr'ua aflacere, *il ne lui va pas à la*—, ellū ī este multū inferiorū. Pl. vd. *andouillers*.

Cheviller, v. a. a bate in cuie, pune cuie la cv.; *fig.* *cheval chevillé*, calū cu picioarele strinse. *Cheviller des vers*, a amestica in versurī vorbe inutile.

Chevilette, f. cuiū micū.

Chevillon, m. bastonū dela scaunū Vd. *urm*.

Chevillot, *m.* lemnă ca să arunce funia (*mar.*).

Chevillures, *f. pl.* corno mice (*andouillers*) ale cerbului.

Chevir, *vd.* *Transiger*,

Chevissance, *f. vd.* *accord*, *traité*.

Chèvre, *f.* capră; capru ca să redice greutate. *Prendre la—*, a se necăji fără drept; *ménager la—et le chou*, a economi interesi contrarie, *vin qui fait danser les—s*, vină foarte acru.—*Chèvre-bleue*, *f.* materie luminosă, care formează aurora boreale.

Chevreau, *m.* căprioră, pui de capră.

Chèvre-feuille, *m.* capri-foliu. *La pl. chèvres-feuilles*.

Chèvre-pieds, *m.* satiră, faună cu picioarele de capră. *Pl. nevar*.

Chevrette, *f.* capră, femină dela edă. Vassă la apotecari pentru siropuri, oliuri.

Chevreur, *m.* capru, edă.

Chevrier *m. ière. f.* căprariu, păstor de capre.

Chevillard, *m.* mică edă, pui de capră.

Chevrolle, *f. nat.* genă de crustacei, de raci.

Chevron, *m. arch.* capru, lemnul care susține scândurele copperșiului. *La milit. galon* dela mâna stângă, ca să arrête vechimea.

Chevronné, *é. adj.* cu bante unite în trianghi (la însemne).

Chevrotain, *m.* specie de capră indiană.

Chevrotement, *m. mus.* cadință făcută prin tremul.

Chevroter, *v. n.* a face, nasce căpriori; *mus.* a cânta cu tremul, cu vocea tremurândă.

Chevrotin, *m.* pele de capră lucrată; pui de capră.

Chevrotine, *f.* alice mănunte.

Chez, *prep.* la, accasă la (*au logis de*):—*la plupart des hommes*, la cei mai mulți oameni, — *nos ancêtres*, la strămoșii noștri. *Entrez chez-moi*, intrați la mine, *j'ai passé par chez-vous*, am trecută pela D-vostă. *Il n'est pas de petit chez-soi*, accasă la ellă este omulă totă-deuna bine. *Avoir un chez-soi*, a avé casa sa propriă; *je vous recevrai, quand j'aurai un chez-moi*, vė voiă priimi, cândă voiă avé casa mea.

Chezanance, *f.* amestecă de miere și alume (*farmac.*).

Chiaoux, *m.* ciaușă.

Chiasse, *f.* spumă de metale. (*Nu usita*). [*vd. vorba*].

Chibou, *m.* specie de gomart,

Chic, *m.* seă *chique*, subțiritate, lineță, formă elegante.

Chical, *vd.* *chacal*.

Chicambault, *m. s.* *chicambaut*, *chicabaud*, lungă lemnă, care servece de pinteă la navele mice. *Comp. bout-lof*.

Chicane, *f.* dificultate răă fundată, processă, mersă artificioasă, subțiritate cațiosă (*chichiță*, *circotă*). *Comp. contestation sans fondement*.

Chicaner, v. n. a contesta fără fundament, propune întorsure (incurca, pune chi-chițe), a critica pentru nimicuri; *fan.* a plictisi.

Chicanerie, *m. fan.* întorsură ca să impedece (incurce), dificultate făcută din rea voință.

Chicaneur, *m. euse*, f. cui place să pună pedice, (circotașu), mai ales în affaceri.

Chicanier, *m. ière*, f. care face dificultăți pentru cellu mai micu lucru; *adj.* care caută pre minuțios, pre in amănunt. *Comp. vétilleux.*

Chiche, *adj.* (*homme —*), peștrătoru essagerat, avar, *trop ménager.*—*Pois chiche*, speciă de madere mare.

Chichement, *adv.* cu avarită.

Chichin, *m.* semintă de cassia.

Chicon, *m.* lăptucă romană, salată.

Chichoracées, *f. pl. bot.* familiă de plante monopetale.

Chicorée, *f. bot.* cicoreă.

Chicot, *m.* remasă de arbure, care ese pușină din pământ (buturugă, *branehe morte*), restul dela unu dinte ruptu.

Chicoter, v. n. *pop.* a contesta, se certa pentru nimicuri.

Chicotin, *m.* succu amară alu unor plante, amară de colocintă (de dovlécu); *dragées de chicotin*, migdale aveline etc. unde s'a amnesticată *chicotin*.

Chidders, *m. pl. cinquième*

tribu des Dentas ou Esprits purs, spiritulă curat, profetulă Maomet.

Chien, *m.* căne:—*de basse cour*, căne de lanțu;—*savant*, căne invățat (dresat). *Rompres les chiens*, a rechiama căni la vinat. *Bon chien chasse de race*, copii sémână părinților; *entre—et loup*, către sēră; *fig.* coșoiu dela pușcă;—*marin*,—*de mer*, unu pesce, a cui pele forte dură servece a da Instru lemnului. [tru căni.

Chienage, *m.* impoșitū pen-
Chierendé, *m.* gramineă de genulă *froment*, ce căni mănăncă.

Chien-loup, *m.* căne care ține de lupu. *Pl. chiens-loups.*

Chien-marin, vd. *chien*.

Chienne, *f.* femininulă dela căne (cătea). [pre căni].

Chiennen, v. a. a nasce (des-

Chiennot, *m.* căne micu.

Chierchaine, *f. jur.* cerce-tare judiciariă. [bus.

Chiesque, *m.* speciă de bam-

Chietotolt, *m.* sturnu; uă passere messicană.

Chiffe, *f.* materiă slabă și rea; trântă; *fig.* omu môle și fără caracteru.

Chiffler, v. a. a fluera (vech.)

Chiffon, *m.* peticu vechiu, trântă (de materiă, chărțiă ș. al.); *fig.* lucru de pușină consistință și mică valore. La *pl.* gătelă de femeă. *Se ruiner en—[fam.]*. In *bot.* crescutu strămbu, *branch-chiffonne*.

Chiffonne, *adj.* f. subțire și inutile (despre ramuri).

- Chiffonné, ée, adj.** tăvălită, increțit. Comp. *froissée*. *Mine* — e, față cu trăsăturile mîce, neregulate, însă plăcute.
- Chiffonner, v. a.** a tăvăli, increți. Comp. *froisser*.
- Chiffonier, m. ière, f.** a-dunătoră de petice vechi (*chiffons*), că se le vinde; dulap de rufe.
- Chiffre, f.** cifră.
- Chiffrer, v. n.** a calcula cu cifre; v. a. a cifra, pune numărul la ce-va scrie cu cifre.
- Chiffreur, m.** cellă ce socotesc bine cu condeiul, cu numere. [re a capului.
- Chignon, m.** partea posterioară.
- Chiliarque, m.** comandant peste 1000 soldați la Elenii ant.
- Chilone, adj.** bușat.
- Chimère, f.** chimera; *fig.* eroră, iluziuni vane.
- Chimérique, adj.** chimeric, deșert, fără realitate.
- Chimériquement, adj.** prin chimere, chimeric.
- Chimie, f.** chemia. Analiza și compozițiunea corpurilor.
- Chimiquement, adv.** chimic, după legile chimiei.
- Chimiste, m.** chimist.
- Chimpanzé, m.** maimuță antropomorfă.
- Chincilla, chinchilla, m.** animale din Chili și Peru, a cui blană e foarte căutată.
- Chiner, v. a.** dispune firele colorate la țesuturi astu-feluri că materia se iese cu dessemne vage și variate.
- Chinois, m. oise, f.** chinez.
- Chinoiserie, f.** mică obiectă fabricată în China și în gustul chinez.
- Chiourme, f.** condamnă la muncă silnică.
- Chipie, f.** pop. femeă supărăcioasă, dificilă a trăi cu dînsa.
- Chipoter, v. n.** a fi încet, a face cu neglijință, a se oppri la lucruri de nimic.
- Chipotier, m. ière, f.** om care abia se mișcă (tembel).
- Chique, f.** uă insectă foarte mică. Comp. *puce pénétrante*.
- Chiquenaude, f.** lovitură dată de ordinariu pe nas cu degetul din mijloc, (bobornac).
- Chiquer, v. a. și n.** a mestica tutun. Pop. a mânca bine, cu poftă.
- Chirographaire, m.** chirografariu, creditor printr'un act cu semnătura privată. [telor.
- Chiologie, f.** limba degi-
- Chiromancie, f.** divinațiune, ghicire, prin privirea mănelor.
- Chiromancien, m. ienne, f.** divinator după inspecțiunea mănelor. [rurgicale.
- Chirurgical, ale, adj.** chirurgical.
- Chirurgie, chirurgie.**
- Chirurgien, m.** chirurg.
- Chirurgique, adj.** chirurgical.
- Chiste, vd. Kyste.**
- Chitome, m.** capul spirituale al Negrilor.
- Chiure, f.** petată de musce.
- Chloral, m.** alcool de chlor.
- Chlorate, m.** chlorat, sare din acidul cloric și uă base.
- Chlore, m. chem.** chlor.
- Chlorhydrate, m.** cloridrat, sare din acidul cloridric.

Chlorhydrique, *ăcj.* chloridrică, vd. *muriatique*.

Chlorique, *adj.* chlorică.

Chloroforme, *m.* chloroformă.

Chloroformer, *v. a. a da*, administra cloroformă.

Chlorure, *f. m.* clorură, combinațiune de clorură și de unu corpă simplu, altulă de cătă ossigenulă. [corpuri.

Choe, *m.* lovitură între două

Chocolat, *m.* șocalată.

Chocolatier, *m.* fabricante și vindătoră de șocalată.

Chocolatière, *f.* ibrică de

Choeur, *m.* choră. [șocalată.

Choir, *v. n.* a căde. *Chu*, cădută.

Choisir, *v. a. a alege*.

Choix, *m.* alessă, alegere.

Choléra, séu *choléra-morbus*, *m.* cholera.

Cholérine, *m.* cholerină, diareă indolinte.

Cholérique, *adj.* de cholera.

Chômable, *adj.* (*jour--*, *di*) în care nu se lucră.

Chômage, *m.* suspinsiune, intrerupere de lucru.

Chômer, *v. n.* a nu lucra, fiindă-că é sərbătore, fiindă-că nu este de lucru, séu đin altă causă; a inceta (vorbindă de lucruri).

Chondrologie, *f.* chondrologiă, studiulă cartilaginelor.

Chope, *f.* pachară de bere (cam $\frac{1}{2}$ litru).

Chopine, *f.* vechiă măsură de capacitate, jumătate de pinte.

Chopiner, *v. a.* a bé cu excessă.

Chopinette, *f.* mică măsură pentru liciđi.

Chopper, *v. n.* a călca réu, lovindă-se de ună obstaclu; *fig.* a se înșela.

Choquant, *ante, adj.* care lovesce, supără. [desplăcē.

Choquer, *v. a.* lovi, supăra,

Choral, *ade, adj.* chorale, care cântă în choră.

Chorégraphe, *m.* compositoră de danțuri.

Chorégraphie, *f.* artea de a compune danțuri și balet.

Chorégraphique, *adj.* de coregrafă, de danț.

Choriste, *m.* și *f.* chorisă.

Chorographie, *f.* chorografiă, descrițiunea unei țere. [chorografică.

Chorographique, *adj.*

Chorus, *m.* cântare în choră.

Faire—, a cânta în choră.

Chose, *f.* lucru. *C'est la même—*, é totă una: *dites-lui bien des—s*, salutați-lă de repetite ori, *grand—*, multă; *être tout—*, a fi pre indispusă; *sur toute—*, *avant toute—*, înainte de tôte.

La chose publique, statulă.

Chou, *m.* vérdă. *Faites en des choux*, faceți cu asta ce voiți.

Chou blanc, rezultată nulă.

Chouan, *m.* Se numescă insurginții Occidentelă, cari se luptă pentru legitimiată.

Chouannerie, *f.* actă de *chouan*, vd. *prec.*

Choucroute, *f.* vérdă acră.

Chouette, *f.* cucuvaia, *c'est—*, asta é escellinte.

Chou-fleur, *f.* conopidă.

Chouq, *m. s.* *chouquet*,

- mar.* lemnă grossă care unesece catartulă de sus cu cellă de jeosă.
- Chou-navet**, *m.* guliă.
- Chou-rave**, *f.* speciă de verdea.
- Choyer**, *v. a.* a fi delicatū către cine-va; a păstra cu grije.
- Chrême**, oliă sacru, mirū.
- Chrestomathie**, *christomatiă*. [știnū.
- Chrétien**, *m. ienne*, *f.* creștinesce, ca unū creștinū.
- Chrétienement**, *adv.* creștinesce, ca unū creștinū.
- Chrétienté**, *f.* creștinătate.
- Christ**, *m.* Christū. *Jésus-Christ*, Isus-Christū.
- Christe-marine**, *f.* vd. *salicorne*.
- Christianisme**, *m.* creștinismū.
- Chromatique**, *adj.* cromaticū, care procede prin semitonuri (în mus.).
- Chrome**, *m. chem.* cromū.
- Chronique**, *f.* cronică; *adj.* cronicū. [cariū.
- Chroniqueur**, *m.* cronicar.
- Chronologie**, *f.* cronologiă.
- Chronologique**, *adj.* de cronologiă, cronologicū.
- Chronologiste**, *m.* cronologistū.
- Chronomètre**, *m.* cronometru.
- Chrysalide**, *f.* crisalide, starea omidei înainte de a deveni fluturū.
- Chrysanthème**, *m.* plantă de ornamentū.
- Chrysocale**, *m.* compozițiune care imită aurul; *fig.* aparință. [la urechiă.
- Chuchotement**, *m.* vorbă
- Chuchoter**, *v. a.* a vorbi încetū la urechiă. [urechiă.
- Chuchoterie**, *f.* vorbire la urechiă.
- Chuchoteur**, *m. euse*, *f.* care vorbește la urechiă.
- Chuinte**, *v. n.* a cânta că bufnița.
- Chut**, *interj.* tăcere.!
- Chute**, *f.* cădere, catastrofe,
- Chyle**, *m. nat.* chilū, liquore care separă alimentele în stomacū.
- Chylifère**, *adj.* care pōrtă chilulū; *vaisseau* —, vassū chiliferū (în corpū).
- Chylification**, *f.* formațiune a chilululū.
- Ci**, *adv.* aici; *par* — *par là*, de uă parte și de alta,— *après*, aci, peurmă,— *dessus*, *dessous*, mai sus, mai jeosū,— *contre*, în față,— *devant*, mai 'nainte, *ci-annexé* aici allăturatū; *ci-entour*, aici impregiurū. [cu arma.
- Cible**, *f.* punctū cē se ochiesce
- Ciboire**, *m.* ciboriū, vassū unde se conservă grijenia.
- Ciboule**, *f.* arpagicū.
- Ciboulette**, *f.* vd. *prec.*
- Cicatrice**, *f.* cicatrice, semnū de rană pe pele. [uă rană.
- Cicatrizer**, *v. a.* a închide
- Cicéro**, *m.* cicerone, speciă de littere de tipografiă.
- Cicérone**, *m.* cicerone, conductorū care arretă streinilorū curiositățile unū orașū.
- Cicéronien**, *ienne*, *adj.* care este în felulū, în stilulū, luī Cicerone. [vađū.
- Ciclamor**, *m.* punere în per-
- Cicle**, vd. *Cycle*.
- Cid**, *m.* căpeteniă.
- Cidre**, *m.* vinū de mere.

Ciel, *m.* ceru. — *d'airain*, timpu caldu; — *de plomb*, timpu fur-tunosu; — *serein*, timpu sen-inu, *le* — *s'éclaircit*, cerulu se lumineala, incepe timpu bunu. La *pl. cieus*, seu *ciels*, dupa sensulu ce i se da.

Ci-entour, *vd. Ci.*

Cierge, *f.* luminare de cera.

Cigale, *f.* greeru.

Cigare, *f.* cigaru.

Cigarette, *f.* mica cigaru.

Cigogne, *f.* cocoru.

Ciguë, *f.* cucutu.

Cil, *m.* cena, gena.

Cilice, *m.* ciliciu, cinsura de Ieru aspru purtata pe pele dia spiritulu de penitinta.

Cilié, *ee, adj. bot.* ciliatu, care are peri randuifi ca genele.

Cillement, *m.* clipitura.

Ciller, *v. a. a clipi.*

Cimaise, *vd. Cymaise.*

Cimbalaire, *vd. Cymbalaire.*

Cime, *f.* virfu de munte, de arbure. *Comp. sommet.*

Ciment, *m.* cimentu, speciä de mortariu, totu ce servece a uni intre dinsele petrele. A *chaux et ä* —, pentru timpu indelungu.

Cimenter, *v. a. a cimenta,* lega cu cimentu; consolida.

Cimeterre, *m.* sabia cur-bata si lata la Turci.

Cimetièr, *f.* cimitiru.

Cimier, *m.* carne de bou de la desertu; partea superioare si ornamentulu unei case.

Cinabre, *m.* cinabru, chinovarü.

Cinchone, *m.* cinchona, arburelu de quininä.

Cinchonine, *f.* cinchoninä, alcaloidu continutu in cojea de quininä.

La comtesse del Cinchon, epouse du vice-roi espagnol, résidant a Pérou, avait longtemps souffert de la fièvre; elle en fut guérie par la racine de quinquina, qu'elle introduisit en Espagne. Plus tard les Jésuites firent apporter cette écorce de Pérou; ils l'appelaient *poudre des Jésuites (pulvis Jes.)* et en 1737 La Condamine et Jussieu trouverent le bois, qui produit cette écorce. On lui donna le nom de *Cinchona Condaminea*, en mémoire de la comtesse de Cinchon et du naturaliste La Condamine.

Cinénaire, *adj.* cinerariu.

Urne —, urna care contine cenusea unei persoane arse dupa morte.

Cinération, *f.* cineratiune, prefacere in cenuse prin focu.

Cingler, *v. n. a naviga,* pluti: *v. a. a lovi* cu unu obiectu flessibile, cu biciusca.

Cinnamome, *cinname, m.* cinanu, scortisorä, si *myrrhe, cannelle.*

Cinq, *numer.* cinci.

Chinquantaine, *f.* numaru de cinci-deci seu appropu.

Cinquante, *numer.* cinci-deci.

Cinquantième, *ordin.* allu cinci-decilu.

Cinquième, *ordin.* allu cincilu.

Cinquiemement, *adv.* in allu cincilu locu.

Cintre, *m.* figura in arcu; arcu de lemnü, pe care se edifica uä boltä, *en* —, rätauđu; — *en ogive*, arcu cu virfu; — *aplati*, arcu latu, puçinu inaltu. *Loges du* —, ultimulu rändu de loji.

Cintrer, v. a. a edifica (boltele) pe arcuri.

Cipage, m. soldat indian în serviciul Angliei.

Cippe, m. semi-columnă fără capitol (archit).

Cirage, m. ceruire; vacsă.

Circompolaire, adj. circumpolare, care încungiură poli terestri.

Circoncire, v. a. a opera circuncisiunea.

Circoncision, f. circuncisiune. [ferință.

Circonférence, f. circun-

Circonflexe, adj. circun-

Circonlocution, f. circunlocuțiune, dicere prin vorbe multe, circuită de vorbe, perifrased.

Circonscription, f. circumscripțiune, ocol.

Circonscriere, v. a. a circumscrie, descrie o linie care mărginesce prin pregiur, a pune margini.

Circonspect, etc, adj. circumspect, atintiv la ceea ce face, la ceea ce dice.

Circonspection, f. circumspectiune, prudență, atințiune în ceea ce facem și dicem.

Circonstance, f. circumstanță, impregiurare, — *s aggravantes*, — *atténuantes*, circumstanțe agravante, atenuanți, cari măresc, cari micșorează pedepsa (jurispr.). *De—*, de circumstanță, făcut la ocaziune. *Circonstancier*, adj. gram. circumstanțiale.

Circonstancier, v. a. a

disfășura circumstanțele, a aduce impregiurarea.

Circonvallation, f. t. circunvalațiune. Intărare făcută de impresuratori pentru a se apăra contra impresurați.

Circonvenir, v. a. a învăli, încungiura, din toate părțile.

Circonvoisin, m. *ine*, f. vecin din pregiur. Usitat numai la *pl. les lieux* — s, locurile din pregiur.

Circonvolution, f. întorsure făcute în giurul unui centru commune, circunvoluțiune.

Circuit, m. circuit, ocol.

Circulaire, adj. circulariu, în formă de cerc. [circulă.

Circulant, *ante*, adj. care

Circulation, f. circulațiune, mers și întorsă continuă.

Circulatoire, adj. circulariu, de circulațiune, care privește circulațiunea sângelui.

Circuler, v. a. a circula, a se mișca circulariu, a merge și reveni, a se reisipi în toate părțile.

Circumnavigation, f. său *circumnavigation*, *voyage de—*, călătoria în giurul lumii.

Cire, f. ceară, — *vierge*, ceară din fagur, — *d'Espagne*, ceară tare. *Ette égale comme de—*, a-și semăna foarte mult.

Cirer, v. a. a cerui, văcsui.

Cirier, m. cerariu, lucrător la ceară.

Ciroène, m. *farm.* emplastru tonic, principale compus din ceară și vin.

Ciron, m. insectă aproape nevisibile, pëduchiu (lată).

Cirque, *m.* circū.
Cirre, *m.* sēū *cirche*, *bot.* synon. de *vriille*, mais moins usité. Vd. *vriille*.
Cirsakas, *m.* materiă de bumbacū fabricată in India. Și *sirsacas*.
Cirure, *f.* ceruire.
Cisailer, *v. a.* a tăia cu fôrfecile metale.
Cisailles, *f. pl.* fôrfecei mari pentru metale.
Cisalpin, *ine, adj.* de dincóce de Alpi relativū cu Francia.
Ciseau, *m.* fôrfecei.
Ciseler, *v. a.* a sculpta figure, a tăia ornamente cu *ciselet*.
Ciselet, *m.* fôrfece micū, daltă mică, pentru sculptatū.
Ciseleur, *m.* sculptorū de figure.
Ciselure, *f.* sculptură de figure și ornamente.
Cisoires, *f. pl.* mare fôrfece pusū pe unū scaunū și servindū pentru metale, *cisailles*.
Citadelle, *f.* citadelă.
Citadin, *m. ine, f.* orașianū.
Citation, *f.* citațiune; ordine de a compăre la judecată; locū imprumutatū de unū autorū.
Cité, *f.* orașiū. Partea cea măi vechiă dintr'unū orașiū.
Citer, *v. a.* a cita, chiăma in judecată; adduce unū locū dintr'unū autorū pentru a susține uă allegațiune.
Citérieur, *eure, adj.* citeriorū, de dincóce, opp. *ultérieur*.
Citerne, *f.* citernă, reservoiriū, unde se ștringe apa de plóuiă.

Citerneau, *m.* partea citernei unde apa se curăță.
Citoyen, *m. enne, f.* cetățianū. [măiă.
Citragon, *m.* melissă de lē-
Citrate, *m.* citratū, sare din acidū citricū și uă base.
Citrin, *ine, adj.* de culórea lēmăiei.
Citrique, *adj.* citricū. Se dice despre acidutū, cē se gēscesce in lēmăiă și in sineură.
Citron, *m.* lēmăiă, *écorce de—*, cóje de lēmăiă, *jus de—*, succū de lēmăiă.
Citronnat, *m.* citronatū, cóje de lēmăiă sacharată.
Citronné, *é, adj.* unde s'a pusū succū de lēmăiă.
Citronnelle, *f.* melissă officinale, vd. *aurone*. [măiă.
Citronnier, *m.* arbure de lē-
Citrouille, *f.* dovlecū.
Cive, *s. civette*, (lat. *coepula*) speciă de usturoiū. *Ail d'un goût fort et relevé, qu'on emploie dans la salade*.
Civet, *m.* mănecare, iachniă de iepure, *ragoût de lièvre*.
Civette, *f.* cēpă mēnuntă.
Civière, *f.* patū pentru transportulū greutăților.
Civil, *le, adj.* civile, cetățenescū; *fig.* politū, bine crescutū.
Civilement, *adv.* in materiă civile; cu civilitate, s. politū.
Civilisable, *adj.* priimitoriū de civilisațiune, care se pôte civilisa.
Civilisation, *f.* civilisațiune.
Civiliser, *v. a.* a civilisa.
Civilité, *f.* civilitate, politețā.
Civique, *adj.* civicū, care privește pe cetățianī.

Civisme, *m.* civismă, afecțiunea unui cetățian pentru țerra sa, virtute cetățenescă.

Clabaud, *m.* (din ebreic. *klab* căne), căne de vinătoare, care strigă în cale, și împedică astu-felul tendința; *fig.* lungă vorbitorul (palavragiu)

Clabaudage, *m.* lătratul de mai mulți căni.

Clabauder, *v. n.* a lătra mult și când nu trebuie; *fig.* a striga fără cauză.

Clabauderie, *f.* strigăte importante și fără cauză.

Clabaudeur, *m. euse*, *f.* cellu ce strigă mult și importun.

Claie, *f.* cleiă (lat. *cleia* seă *claiu*), pătrat de răchită impletită, că se cernă nisipul, targă. [(vech.).

Claim, *m.* strigăt, plângere,

Clain, *m.* scobitura unei doge, unde se unesc cu fundul.

Clair, *e*, *adj.* clar, luminos, limpede, manifest, lămurit, *armes—es*, arme albe: *profit tout—e*, câștig curat. *Il fut—*, este lumină; *faire de l'eau—*, a nu isbuti; *tirer du vin au—*, a pune vinul în butile: *argent—*, bani ce pôte lua cine-va ueri-cândă voiesce. Că *sust. m. pl.* colorii dischise.

Clair, *m.* vd. *Clarté*.

Clair, *adv.* clar, luminos, deslușit. *Voir clair*, a vedea clar, (deslușit). *Semer—*, *s. à clair-voie*, a sēmănară și în cantitate mică; *parler—et net*, a vorbi clar și curat, *parler franchement*. Vd. *Clairement*.

Clairan, *m.* clopotul dela gîtul animalilor, vacei.

Claire, *f.* vassă de rafin. sach.

Clair-obscur, *m. pict.* modul de a distribui lumina și umbrele.

Clair-semé, *éc*, *adj.* rară sēmănat; nu bine strins, nu aproape unul lângă altul.

Claire, *f.* cenuse spelată; oșse calcinate pentru lămuritul metalelor.

Clairée, *f.* sachar clarificat.

Clairement, *adv.* clar, curat, deslușit.

Clairer, *ette*, *adj.* vin—(seă numai *clairer*), vin roșu, în opposit. cu *vin blanc*; *eau—ette*, licore de sachar etc.

Clairer, *m.* pētră de color slabă; infusiune de aromate în vin, *vin—*, vin de color slabă, vd. *claret*, *eau clairette*. Și urm.

Clairette, *f.* strugure negru; speciă de vin alb spumos.

Claire-voie, *f.* dischișură într'un mur, că se vedă în afară. Inchisură cu grile. *Le saut de loup*, este fosatul seă grilele car o in-chidă.

Clairière, *f.* loc dischiș, degarnit de arbur, în pădure, potecă; defectul în postavul rău țesut.

Clairon, *m.* claron (*claro*). Trompetă cu sunetul acut și pētrundător, cântător cu claronul.

Clairvoyance, *f.* vedere clară, limpede, sagacitate, penetrațiune în affaceri.

Clairvoyant, *e*, *adj.* judi-

ciosă, pētrundătoră, care vede clară, cu judecată.

Clam, *m.* cellă mai mică pondă în regatul Siam.

Clameau, *m.* cleste de ferră.

Clamer, *vd.* *appeler*, (vech.).

Clamesi, *m.* clamesi, oțelă de Limousin.

Clameur, *f.* clamore, mare strigăt; — *de haro*, citațiune înaintea judelei, în Normandia.

Clameuse, *f.* (*chasse*—), sgomotosă (despre vânătoare).

Clamp, *m.* proptea dela cartă.

Clampin, *m.* *vd.* *boiteux*.

Clamponier, *m.* cală cu picioarele (fluerele picioarelor) lungi și subțiri.

Clan, *m.* clan. Tribă, în Scoția, formată de mai multe familii.

Clandestin, *ine, adj.* clandestină, făcută în ascunsă.

Clandestine, *f.* clandestină. Plantă ale cui foie sunt parte ascuse în pământ. Și *herbe cachée*.

Clandestinement, *adv.* în ascunsă, pe ascunsă.

Clandestinité, *f.* vițiulă lucrului clandestină.

Clanguaires, *m. pl.* secta speciale a anabaptistilor.

Clans, *m. pl.* lemne cari domnesc în circuitul unei mari luntri (*bateau foncet*).

Clapet, *m.* capacă mobilă (cum este la doniță). Comp. *souppape*.

Clapier, *m.* cavitate unde se retragă iepurii domest.

se **Clapir**, *v. refl.* a se strînge, se piti, în cavitate (despre iepurii domest.).

Clapotage, *m. mar.* s. *clapotement*, ușiură agitațiune, clătinată.

Clapoteux, *adj. ense*, mișcată prin mize valuri (despre mare).

Clapoti, *m.* *vd.* *clapotage*.

Clapper, *v. n.* a clăpăi.

Claquade, *f.* loviture, *fam.*

Claque, *f.* lovitură cu palma; speciă de galicea, (galoși), de păslă; pelerie môle.

Claqué, *ée, adj.* garnită cu pele pe lingă talpă (despre cismulite).

Claquebois, *m.* ună instrumentă musicale cu clavier.

Claquedent, *m.* prostă care tremură de frigă.

Claquement, *m.* clapătă (clăpăită), sgomotulă mânelor, cândă se lovescă una de alta.

Claquemurer, *v. a.* a închide într' uă închisore strîntă.

Claque-oreilles, *f.* pelerăă cu margină pendinți, (atirinde).

Claquer, *v. n.* a face ună clapătă, ună sgomotă secă și acută (clăpăi), cum e plesnitulă cu biciulă; *v. a.* a bate din palme; *fam.* a lovi cu palma. *Claquer son fouet*, a și da importanță. *Claquer qu.*, a da cui-va palme.

Claquet, *m.* mică scândură bătîndă pe sita mōrei. Și *cliquet*.

Claqueter, *v. n.* a face ună clapătă, ună sunetă secă (clăpăi).

Claquette, *f.* speciă de morișcă (scirșiitoare).

Claqueur, *m.*, aplausorū plătitū.

Clarcetaire, *m. vech.* legătură de chei.

Claret, *m.* Se numește așa vinul de Bordeaux în Anglia. [mustosū.

Clarette, *f.* speciă de vinū

Claricorde, *m.*, claricordū. Instrum. de musică.

Clarification, *f.* clarificațiune, limpedelă. [limpedi.

Clarifier, *v. a.* a clarifica,

Clarine, *f.* clopotelū la gîtulū animalilorū, meilorū.

Clarinette, *f.* clarinetă.

Clarinetteste, *m.* cântătorū cu clarineta. [cit, (titlu).

Clarissime, *m.* forte strălu-

Clarté, *f.* claritate, lumină; *fig.* limpedelă a spiritului, stilului etc; transparență.

Clâs, *m. s. glas*, sunetulū clopotelui, cândū a muritū cine-va.

Classe, *f.* classe, ordine, rândū; sală de lecțiunī, lecțiune; divisiunea unui colegiū, unei sisteme (de ist. nat.). *Ouvrir une*—, a deschide unū colegiū, incepe prelecțiunī. *Rentrée des*—s, reinceperea lecțiunilorū. In *mar.* înscrierea marinarilorū.

La *pl.* studie. [ne în classī.

Classement, *m.* ordinațiune

Classer, *v. a.* a ordina, rândui, distribui, în classī.

Classification, *f.* classificațiune, distribuțiune prin classī.

Classifier, *v. a.* a classifica, ordina după classī.

Classique, *adj.* classicū, în usulū classilorū. Se dice de autoriī de prima ordine, cari

a devenitū modele și constituescū autoritate. *Terre*—, patria classicilorū (*des auteurs classiques*), precum Grecia Italia. [lesne.

Clastique, *adj.* care se rupe

Clatir, *v. n.* Se dice de cănele care, apropiându-se de vinatū, îndouesce strigătulū său.

Claude, *adj.* și sust. *fam.* claudū, nerodū. Comp. *niais*, *sot.*

Claudication, *f.* claudicațiune, schiopătatū. [egiptenă.

Claudien, *m. papier*, hartiă

Clause, *f.* clausă. Dispozițiune particulariă într'un actū, contractū etc.

Clausoir, *m. arch.* pētra care incheiă murulū.

Claustral, *e, adj.* claustrale, de clastru, de monasteriū. [bureți.

Clavaire, *f. bot.* genū de

Clavaliere, *m. bot.* terebințaceū americanū.

Clavé, ée, adj. bot. clavatū (că măciuca). Și *claviforme* său *masseté.*

Claveau, *m.* unū morbū allū ouilorū, Și *clavelée.*

Claveaux, *m. pl.* petre cari formedă partea de d'assupra ușei, ferestrei etc.

Clavecine, *m.* instrum. musicale cu clavierū și cordele duplici de metalū.

Clavecineste, *m.* cântătorū cu *clavecin.*

Clavelé, ée, adj. afectatū de *claveau.* Vd. *vorba.*

Clavelée, *f.* vd. *claveau.*

Clavette, *f.* cuiulū care intră în cardinelă (în țîtină).

Clavicorde, *m.* clavicordü, speciä de *clavecin*.

Clavicornes, *f. pl.* genü de insecte coleopt.

Claviculaire, *adj. anat.* de la claviculä.

Clavicle, *f.* claviculä. Ossü care unese umërulü cu peptulü. [nitü de clavicule.

Claviculé, *ée, adj.* premu-

Clavi-cylindre, *m.* clavicilindru. Instrum. musicale.

Clavier, *m.* lanțü pentru chei; rändulü clapelorü unui piano, unui organatü etc.

Clavière, *f.* unü pesce.

Claymore, *f.* lungä sabiä a Gaelilorü scoțianü (pron. *clémore*!).

Clayon, *m.* micä tablä de paie etc. pentru a scurge cașcavalulü, tablä de pläcintari; gardü.

Clayonnage, *m.* gardü pentru a oppri pämintulü së nu cađä. [de cheiä.

Cleché, *ée, adj.* in formä

Clef, *f. s. clé*, cheiä; *mettre sous* —, a inchide cu cheia; — *de route*, pätra din mijloculü boltei; *sous la clef*, într'unü locü închisü cu cheia; — *des champs*, libertate de a eși; — *de St. Pierre*, autoritatea säntului Scaunü, puterea papale.

Clématite, *f.* plantä sarmantösä. *și viorne*.

Clémence, *f.* clemintä, bländeșä. *Acte de* —, iertare generösä.

Clément, *e, adj.* cleminte, bländü.

Clémentine, *f. pl.* a cincia carte a decretalilorü papei

Clemente V, făcutä din ordinea lui Jean XXII. Culegere de buccäte apocrife atribuite falsü säntului Clemente.

Clenche, *f.* micä pergulä (pirghiä), care face së jöce clanța unei porți. *și clinche*.

Cléonie, *f.* brunelä (speciä de prunä) odoriterante.

Clepsydre, *m.* clepsidru, orologiü idraulicü.

Cléragre, *m.* unü morbü allü passerilorü de préälä.

Clerc, *m.* clericü, preotü; — *de chapelle*, oficiariü la capela regelui; *pus de* —, eröre commissä prin nesciință; — *de la chambre*, prelatü, oficiariü allü camerei apostolice; — *du secret*, secretariü de Statü; *vice de* —, eröre de transcripțiune (de copiä); *compter de* — *à maître*, a socoti priimiriile și cheltueele fără a face altüceva. [clericilorü.

Clergé, *m.* clerü. Corpulü

Clergeot, *m.* miculü clericü (fam.).

Clérical, *e, adj.* clericale, ecclesiasticü, de preotü.

Cléricalément, *adj.* precum clericü sëü preotü.

Cléricat, *m.* funcțiunea scriitorului Papei.

Cléricature, *f.* condițiunea clericilorü, preotilorü.

Clétrite, *f.* lemnü petrificatü.

Clich, *m.* sabiä incoväiatä turcescä.

Clichage, *m. impr.* formațiunea paginei cu litere.

Cliché, *m. impr.* tablä pe care s'a asșeđatü litere (clișeu).

Clicher, v. a. *impr.* a forma table solide cu litere calcate după altele.

Clicheur, m. *impr.* cellă ce formedă paginile.

Clide, m. mașină de resbelu la antică. [Bordeaux.

Clie, f. piață de pesce in

Client, m. cliente, protectatul unei persoane putinți, la R. antică: cellă ce a înoredut processul său, interesele selle, unui avocat etc.

Clientèle, f. clientelă, toți clientii unui avocat, medic.

Clifoire, f. siringă de lemn de soc (jucăria de copii).

Clignement, m. clipelă, clipire.

Cligne-musette, f. joc de ascunselă. Și *climusette*, *cache-cache*.

Cligner, v. a. a clipi (din ochi).

Clignot, m. specie de passere.

Clignotant, v. *adj.* care cliposce desu.

Clignotement, m. clipelă frecinte, continuă.

Clignoter, v. n. a clipi desu. Și *clignoter des yeux*.

Climat, m. climă; regiune relativă cu atmosfera, țerră.

Climatérique, *adv.* climateric, de climă. Se dice mai alessu de fiă-care allu șeptelă annu (*année*—) allu vieței umane, și particulariū de annulū allu șe-se-dece și treilă, numitū *la grande climatérique*. [clime].

Climature, f. *acol.* influința

Climax, m. *ret.* climace, specie de gradațiune in discursu.

Climusette, vd. *cligne-musette*.

Clin d'oeil, m. clipelă. *En un clin d'oeil*, într'ua clipă. *Pl. des clins d'oeil sêu d'yeux*.

Clinandre, m. vd. *urm*.

Clinanthe, m. receptaclū conicū allu florilorū.

Clincaille, vd. *quincaille*.

Clinche, f. specie de nasturū la pörtă, pe care appesându-lū, se deschide pörtă. Și *clenche*.

Clinique, *adj.* clinic, care ține de patū. *Médecine clinique*, medicină care se esercită lângă patulū bolnavulū.

Clinoïdes, *adj.* f. *pl.* clinoïdii. Se dice de celle patru apofisse alle ossulū sfenoidū, cari formedă cavitatea numită *selle turcique*. [labiate.

Clinopode, m. *bot.* genū de

Clinoscope, m. instrum. că se mesore inclinațiunea unui planū pe altulū.

Clinquant, m. lamine sêu fcie de metalū, cari strălucescū multū; *fig.* brilante falsū.

Clio, f. genū de molusce.

Clionites, f. *pl.* molusce tetrope petrificate.

Clipper, m. clipper, bastimentū englesū de uă mare iutelă. Pronunț. *clip-peur*.

Cliquart, m. uă pētră de edificiu forte stimată.

Clique, f. *fam.* asociațiune de ómenī, cari se unescū că se intrigeđe, șe inșele (tagmă) *Comp. coterie*.

Cliquet, m. sêu *claquet*, lemnū dela pālția mōrei.

Cliqueter, v. n. a imita clăpăitulū mōrei. (Conj. *je cliquette* etc.

Cliquetis, *m.* scărțăitul, sgomotulă armelor, cândă se lovescū.

Cliquetissant, *e, adj.* care produce ună sgomotū confusū (scărțăitorū).

Cliquette, *f.* instrum. făcutū din două lemne, carī se ținū între degite, și se lovescū unulă de altulă, că să de ună sunetū (scărțăitorē). La *pl.* petre găurite legate de uă sfōră, că s'o facă să se affunde.

Clisse, *f. s.* *clayon*, mică tablă de rechită, de papură, pentru cașcavalū; *chir.* mică bantă de lemnū scū de cartonū, că să mențină ōssele frānte.

Clisser, *v. a.* a garni cu *clisses*. Vd. *prec.*

Clisson, *m.* pândă cē se fabrică la *Clisson*, în Britania.

Clistere, *m.* vd. *Clystere*.

Clitie, *f. bot.* anemone roșiatică.

Clitoire, *f.* genū de leguminōse americ.

Clitore, *f.* genū de leguminōse.

Clitoris, *m.* clitori, lindicū.

Clivage, *m.* acțiune de a dispica unū diamante (unū cristalū), dupa junturele scelle naturalē, în locū de a-lū tăia cu ferēștrăulū.

Cliver, *v. a.* a dispica cu abilitate dianantele, vd. *prec.*

Cloaque, *f.* cloacă (hasna).

Cloche, *f.* clopotū, caliciulū florilorū;—*de plongeur*, clopotulū affundătorulū, *faire sonner la grosse* —, a lăssa pe cellū măf bunū să vorbescă,— *bannate, du befrei*, clopotū de alarmă. Comp. *tocsin*.

Cloche-pied, *m.* speciă de organsiulū. *Aller à* —, a merge într'unū piciorū.

Clocheman, *m.* berbeculū care conduce turma. Comp. *sonnailler*.

Clochement, *m.* schiopătatū.

Clocher, *m.* clopolniță.

Clocher, *v. n.* a schiopăta (*boiter*) mergindū; a fi defec-tosū. [niță.

Clocheton, *m.* mică clopol-

Clochette, *f.* mică clopolniță; *bot.* speciă de flōre roșiă.

Clocman, *m.* vd. *clocheman*.

Cloison, *m.* închisură, separațiune de scāndurī într'ua casă; *bot.* membrānă care divide pericarpulū.

Cloisonnage, *m.* separațiune prin închisură cu scāndurī etc.

Cloisonner, *v. a.* a include, separa cu scāndurī.

Cloître, *m.* claustru. Galerie interiorī la monasteriū; monasteriū. *Arc de* —, boltă incruciată.

Cloitrer, *v. a.* a include în monasteriū, face călugărū.

Cloitrier, *m.* religiosū de-liptū într'unū monasteriū.

Clomena, *f.* uă plantă că erba.

Clonique, *adj.* *spasme* —, contracțiune nevoluntare a muschilorū; *mouvement* —, mișcare spasmodică.

Clonisme, *m.* vd. *Convulsion*.

Clopeux, *m.* micū ciocanū.

Clopin-clopant, *adv. fam.* tirișū gropișū. Comp. *en clopinant*, *en clochant*.

Clopiner, *v. n.* a schiopăta puținū (fam.).

Cloporte, *m.* cloportă, genă de țintări.

Clor, *v. a.* a închide, împresura, mărgini. Și *clorre*. — *Ind. pres. je clos, tu clos, il clot, fără pl., fiit. je clorai, condit. je clorais. imper. clos, fără pl. part. pass. clos, e.*

Clos, *m.* câmp (tărîni) închisă cu muri, gardă etc.

Clos, *e, part.* închisă. *A huis clos*, cu ușa închisă. *Pâques closes*, duminica Thomei. *Ce sont lettres closes*, sunt lucruri secrete. *Se tenir — et couvert*, seș — *et coi*, a seș ascunsă într'ună locă sigură, *à huis clos*, cu porțile închise, fără publică.

Closeau, *m.* câmp mică închisă allă țărăniloră. *Comp. closerie.*

Closoir, *m.* scândura de împletită la făcătoră de coșuri.

Clossement, *vd. glouissement.*

Closser, *vd. glousser.* [midă.

Clostre, *m.* speciă de cără-

Clotno, *f.* speciă de coquile.

Clothonie, *f.* ună șerpe, speciă de boa constrictor.

Clôtoir, *m.* cârligă de împletită coșuri.

Clôtur, *f.* închisură, clăsură, circuită de muri, gardă etc.; reclusiune monastică.

Clôturer, *v. a. neol. vd. clôre.*

Clôturier, *m. vd. vannier.*

Clou, *m.* cuiă; — *à cheval*, — *maréchal*, cuiă de potcovă. *Ne tenir ni à fer ni à clou*, a fi pușină solidă. *River le — à qn.*, a răspunde cui-va d'a dreptulă, verde: *être gras comme un cent de —*, a fi

fôrte slabă. *Vd. și Furoncle.*

Cloucourde, *f.* erbă de ină, care creșce prin grăă.

Clou-d'épingle, *m.* cuiă de alamă lungă și ascuțită.

Clou-de-girofle, *m.* speciă de buriană aromat.

Clouer, *v. a. a bate în cuie, prin de cu cuie. Se —*, a se stabili.

Clouet, *m.* uneltă de tăiată dopuri (la dogari).

Cloura et clouva, *m.* Pasșere chineză care prinde pesci.

Clouter, *v. a. a garni cu cuie.*

Clouterie, *f.* fabrică, comerț, de cuie.

Cloutier, *m.* meșteră care face cuie, vinđătoră de cuie.

Cloutière, *f.* seă *clouvière*, *clouière*, ferră pentru cuie, formă, țipară, pentru cuie. *Comp. embouloisoir.*

Clovisse, *f.* speciă de coquilă.

Cloyère, *f.* coșă cu stridie.

Clown, *m.* clăună, clon, țărănă, bajazzo (paiată).

Club, *m.* clubă. Adunăță politică în đă determinată.

Clubione, *f.* speciă de păiagin.

Clubiste, *m.* membru ună club. [flătură.

Clunesie, *f. med.* speciă de în-

Clupe, *m.* seă *clupe*, clupeă. Genă de pesci, din cari sunt : *le hareng, la sardine, l'anchois și l'ulose.*

Cluse, *f.* strigătulă invțătorului de passeră la căni seă.

Cluser, *v. a.* a escita căni că se scôtă prepelița din mărăcină. [rasită de Antille.

Clusier, *m.* ună arbure pa-

Clute, *f.* cărbuni de pétră (*houille*) de calitate inferiore.

Clutelle, *f.* ună arburelă afric.

Clutione, f. nat. speciă de păiajină.

Clymène, f. uă plantă.

Clypéiforme, adj. clipei-forme, assemîné scutului.

Clypéole, f. clipeolă, uă plantă.

Clysoir, m. tubă de pândă nepermeabile pentru clister.

Clyso pompe, m. clisteră munită cu uă pompă.

Clysse, f. chem. clissă, amestecă de materie diverse.

Clystère, m. clisteră (glisteră). Vd. *lavement*.

Coaccusé, ée, adj. accusat împreună cu alții.

Coactif, ive, adj. care are putere de a constrînge.

Coaction, f. constrîngere.

Coadjuteur, m. prelată ajutorătoriu episcopului.

Coadjutorerie, f. sarcina ajutorului unui episcop.

Coagulation, f. închiăgare.

Coaguler, v. a. a închiăga.

Coalescent, e, adj. crescută împreună. [coalițiune.

Coaliser, v. a. a uni, forma uă

Coalition, f. coalițiune, asociațiune de mai multe persoane pentru scopuri comune.

Coasement, m. strigătulă brăscelor. [cele.

Coasser, v. a. a striga brăscelor.

Coassocié, m. asociat cu alții pentru comerț.

Cobaea, f. uă plantă de ornament. [albăstresce sticla.

Cobalt, m. cobaltă, metal care

Cobolt, m. coboltă, arsenic pulverizat.

Cocagne, m. pays de —, țerră imaginariă, unde totul este în abundență.

Cocarde, f. cocardă.

Cocasse, fam. adj. de glumă, de risă.

Coche, m. mare nave în usă altă-dată pentru transportul călătorilor.

Cochenille, t. insectă colorante, gândăcelă.

Cocheniller, v. a. a văpsi în culore roșiă deschisă.

Cocher, m. visită, — du corps, visită allă regelă.

Cochère, f. pörtă destulă de mare pentru a trece uă trăsură.

Cochet, m. cocoșă tină.

Cochléaria, f. cochlearia, uă plantă medicinale.

Cochon, m. rimătoră.

Cochonnée, f. toți rimătoră mică născuți uădată.

Cochonner, v. a. a nasce (despre rimătoră).

Cochonnerie, f. necurățeniă.

Cochonnet, m. purcelă.

Coco, m. coco, nucă de coco.

Cocodette, f. fiică de morali ușorie.

Cocon, m. învelișulă vermelă de mătasse (gogôșe).

Coconelle, f. mătasse brută.

Cocote, f. espressionă copilărescă în locă de găină.

Cocotier, m. arbure din familia palmilor.

Coction, f. coctiune, cócere.

Code, m. codică. culesă de legi.

Codébitéur, m. debitoră împreună cu altulă.

Codétenteur, m. detentoră împreună cu altulă.

Codex, m. codică, culesă de formule officiali impuse farmaciștilor.

Codicillaire, adj. stabilită printr'ună codicilă.

Codicille, *m.* codicilă, adausă la un testament cu aceeași valoare ca și testamentul. [lega, într'unu corp.]

Codifier, *v. a.* a codifica, uni.

Codonataire, *adj.* cui s'a făcută uă donațiune împreună cu alții. [*ritm.*].

Coefficient, *m.* factoră (*u-*)

Coercible, *adj.* care pôte fi restrinsă într'unu spațiu uere-care (in fis.).

Coercitif, *ive, adj.* care are dreptul de constringere.

Coercition, *f.* putere de a constringe.

Coéternel, *elle, adj.* eternă împreună cu altul.

Cœur, *m.* inimă, curagiū: *si le — vous en dit*, deca vē place, *de—*, din inimă.

Coexistant, *ante, adj.* care esiste împreună cu altul.

Coexistence, *f.* essistiună in acell'ași timpū cu altul.

Coexister, *v. n.* a esiste împreună. [(de foile florilor).

se **Coffiner**, *v. r.* a se pleca,

Coffre, *m.* cufărū, — *fort*, cufărū fôrte solidū, unde se conservă obiecte prețioșe.

Coffrer, *v. a.* a inchide, pune in inchisore.

Coffret, *m.* cufărū micū.

Coffretier, *m.* fabricant de cufere. [dela Cognac.

Cognac, *m.* speciă de rachiū

Cognasse, *f.* gutuiă sêlbatică.

Cognassier, *m.* gutuiă sêlb.

Cognée, *f.* speciă de toporū pentru a dispica lemne grôsse.

Cogner, *v. a.* a bate (unū cuiū . a lovi. *Se—*, a se lovi.

Cohabitation, *f.* lăcuință împreună.

Cohabiter, *v. n.* a lăcui împreună, la unū locū.

Cohérence, *f.* aderință, lipitură, uniune de altuceva.

Cohérent, *ente, adj.* lipitū, unitū, legatū, aderinte.

Cohéritier, *m. ière, f.* moștenitorū cu unū altul.

Cohésion, *f. fis.* adesiune, putere prin care părțile, moleculele, unū totū ținū una de alta.

Cohorte, *f.* trupă de luptătorī.

Cohue, *f.* adunare sgomotôsă.

Coï, *coite, adj.* linișcitū.

Coiffe, *f.* gâtélă de capū pentru femece,—*de chapeau*, căptușela pëlériei.

Coiffer, *v. a.* a pune pe capū; a regula pêrulū, frisa.

Coiffeur, *m.* frisorū, cellū cê taiă și reguledă pêrulū.

Coiffure, *f.* copperiū de capū, gâtélă de capū.

Coin, *m.* colțū, penna pentru dispicatū lemne.

Coïncidence, *f.* potrivélă.

Coïncident, *ente, f.* care cade in acell'ași timpū cu altul.

Coïncider, *v. n.* a veni in acell'ași timpū, se potrivi.

Coïng, *m.* gutuiă.

Coïntéressé, *ée, adj.* interessatū împreună cu altul.

Coke, *m.* coke, cãrbune mineralū lipsitū de bitume prin distilațiune.

Col, *m.* gitū; parte, locū strimțū.

Colature, *f.* filtrațiune, licidulū filtratū (in farmac.).

Colback, *m.* colback, șepcă militară, cê pörtă tambur-majorulū etc.

Colcotar, *m.* ossidū roșiū de ferrū, provenitū din cal-

cinațiunea sulfatului de ferrü.

Colée, *f.* lovitură ce se dă cavalerilor pe gîtü.

Colégatoire, *m.* și *f.* cellü cè are parte cu altulü la unü testamentü. [*insecte.*]

Coléoptère, *m.* uă familiă de **Coléra-morbus**, *vd.* *Choléra-morbus*.

Colère, *f.* mânia. *Comp. emportement.*

Colérique, *adj.* mâniaciosü.

Coli, *m.* sëu *colir*, officiarü, care este unü censorü universal (pöte cerceta uerice casă) în China. [*Comp. raie.*]

Coliart, *m.* pesce de mare.

Colibri, sëu *oiseau-mouche*, *m.* colibri, passere americ. însemnată prin micșiorimea sa și strălucitulü colorilorü.

Colicitant, *m.* cellü cè vinde împreună cu altulü, mai alessü eređi, la licitațiune.

Colifichet, *m.* obiectü fără importanță. *Comp. babyole, bagatelle.*

Colimaçon, *vd.* *Limaçon.*

Colin-maillard, *m.* jocü d'a ascunselé, unde cellü legatü la ochi trebuie sé prinđă și së-i spună numele.

Jean Colin, surnommé *Maillet*, á cause du maillet dont il se servait, ayant eu les yeux crevés en combattant, se fit guider par son écuyer, et continua á poursuivre l'ennemi. [*țile calde ale Asiei.*]

Coliou, *m.* passere din păr-

Colique, *f.* colică.

Colis, *m.* bală de marfă, legătură de călătoriă. *Comp. ballot.*

Colisée, *m.* *vd.* *Colossée.*

Collaborateur, *m.* *trice* *f.* colaboratorü. [*rațiune.*]

Collaboration, *f.* collabo-

Collaborer, *v. n.* a colabora, lucra în commune la uă operă literariă.

Collage, *m.* lipire. [*pesce.*]

Collant, *ante, adj.* care li-

Collatéral, *ale, adj.* collaterale, care vine allăturé, care nu este în liniă dréptă, *nef—*, nave lăturașiă.

Collateur, *m.* patronü, cellü ce confere-ce unü beneficiü.

Collation, *f.* conferirea, darea, unü titlu, unü dreptü; ospétü frugale; comparațiune.

Collationner, *v. a.* a compara uă transcripțiune, uă copiă, cu originalile.

Colle, *f.* cleiü, preparațiune pentru a lipi.

Collecte, *f.* stringerea unorü imposite în vechia monarhiă; collectă, stringere pentru uă operă de bine-facere.

Collecteur, *m.* cellü cè stringe imposite; cellü cè culege dările voluntarie.

Collectif, *ive, adj.* colectivü, care imbrăciă, coprinde, mai multe persöne, lucruri, fapte.

Collection, *f.* colecțiune. uniune de obiecte de arte etc.

Collectionner, *v. a.* a face colecțiune.

Collectionneur, *m. euse,* *f.* stringetörü, cellü cè face colecțiuni. [*lectivü.*]

Collectivement, *adv.* col-

Collège, *m.* colegiü, corpü de persöne investite cu aceeași demnitate.

Collégial, *ale, adj.* collegiale, de colegiü, de școlă.

Collégien, *m.* scolarîu de
collegiû, de gimnasiû.

Collègue, *m.* colegû.

Coller, *v. a.* a lipi, inclei.

Collerette, *f.* iacaluță.

Collet, *m.* gulerû dela haină,
— *montant*, gulerû tare dela
haina soldatului, *gens à pe-
tit*—, ecclesiastici.

Collète, *f.* insectă lepidopteră.

Colleter, *v. a.* a lua pe cine-
va de gițu, că să lă trintescă.

Colletin, *m.* și eciă de ilecû
(vech.). [*glutinatif*.

Collétique, (*puç.usit.*). Vd. *ag-*

Colleur, *m.* făcătoru de car-
tone, cellû cê lipesce (chăr-
tiă tapetată pe murî).

Collier, *m.* colare. Orna-
mentû de gițu (salbă); cercû
de ferrû; *franc du* —, forțe
blândû.

Colliger, *v. a.* a culege păr-
țile inseminate dintr'ua carte.

Collimation, *f. astr.* *ligne*
de—, liniă de ochire.

Colline, *f.* colină, dialû. *La*
double—, Parnassulû.

Collinaire, care crește pe
dialurî.

Colliquatif, *ive, adj. med.*
care dissolvesce, topesce, u-
morile. *Symptômes* —, sim-
ptomate de diareă.

Colliquation, *f. med.* di-
minuțiune de desitate a li-
cidilorû, topire a sucnurilorû.

Collision, *f.* colisiune, lo-
vire a douë corpurî (cioc-
nire); *fig.* luptă. [*urm.*

Collocasie, *f. s. colocasie*, vd.

Collocation, *f.* inscripțiu-
nea creditorilorû in uă certă
ordine:—*utile*, cândû suntû
destui banî că să fiă plătiți.

Collodion, *m.* colodiû. So-
luțiune eterică de bumbacû
fulminante, (coton-poudre).

Colloque, *m.* colloquiû, con-
vorbire, conferință.

Colloquer, *v. a.* a dispune
pe creditorî in ordinea in
care trebuie să li se plătescă.

Colludant, *m.* colludinte,
cellû cê particepe la *collu-
sion*, vd. *vorba*.

Colluder, *v. n.* a face usû
de *collusion*, vd. *vb.*

Collurions, *m. pl. nat.* pas-
serî de pădure.

Collusion, *f.* colusiune. In-
teligență secretă intre mai
mulți, că să înșele pe altulû.

Collusoire, *adj.* făcu'û prin
invointă secretă, vd. *prec.*

Collusoirement, *adv.* prin
colusiune, prin înșelăciune
concertată.

Collyre, *m.* coliriû, remediu
esternû pentru ochî. [*iana.*

Colma, *m.* uă passere de Gu-

Colmatage, *m. agric.* înăl-
țarea unû locû inundatû, a-
dăugindu-î pămîntû addussû.

Colmate, *m. agric.* locû băl-
tosû desecatû prin împlere cu
pămîntû.

Colmater, *v. a. agric.* a înălța,
împlé cu pămîntû unû locû
inundatû, băltosû.

Colobome, *m. med.* ulcerû
allû genelorû. [*lumbă.*

Colombacé, *éc, adj.* de co-

Colombade, *f.* vd. *Fauvette*.

Colocasie, vd. *Collocasie*.

Colombage, *m.* rândû de
grîndi puse perpendiculare (in
sus) intr'ua închisură de pa-
iente.

Colombar, *m.* porumbelû

- cu ciocul grossu din zona torridă.
- Colombe**, f. columbă, porumbiță (în stil. înalt); grindă pusă perpendiculară la paiente.
- Colombeau**, m. porumbel mic, tiner.
- Colombelle**, f. june columbă (vech.); *impr.* liniă între colonne.
- Colombides**, f. pl. passeri de genul porumbilor.
- Colombier**, m. vd. *pigeonnier*.
- Colombiers**, m. pl. *impr.* spațiu pre mare ce compoziturulă lassă între vorbe.
- Colombin**, m. mineru curat de plumb. *Tantalite*.
- Colombin**, ine, adj. (de culore) ca gușia porumbului, (astăzi *gorge de pigeon*), fig. innocente.
- Colombite**, m. vd. *Colombin*.
- Colombium**, m. columbiu, tantalu; metalu negriciosu, gessitu la Massachusset, în Statele-Unite, și numitu dela Chr. Columbă.
- Colombo**, m. uă rădăcină de Indie amară și astringente.
- Colon**, m. colonu, cultivatoru, plugariu; lăcuiitoru de colonie.
- Côlon**, m. porțiune a marelui intestin, care se continucesce cu cecum.
- Colonat**, m. stare de cultivatoru la anticu.
- Colonel**, m. colonel.
- Colonelat**, m. colonelat.
- Colonelle**, f. consôrtea unu colonel. *La* —, seû la *compagnie*—, altă-dată prima

ccorte (rôtă) unu regimentu, fiindu-că avea pe colonelul dreptu căpitanu.

Colonial, e, adj. coloniale, de colonie.

Colonie, f. coloniă.

Colonisable, adj. priimitoriu de colonie.

Colonisation, f. colonizare, stabilitu de colonie.

Coloniser, v. a. a coloniza, duce, aseda, stabili, colonie.

Colonnade, f. columnat, șir de colonne (stilpi) simetrice pentru ornamentu.

Colonnaison, f. fațiată adornată cu colonne.

Colonne, f. columnă, stilpă cilindrică la unu edificiu; fig. rēlămă, șir de trupe; fis. cantitate de fluidu în formă cilindrică.

Colonnette, f. columnă mică, subțire.

Colophane, m. colofan, sachis de violină. Și *colophone*.

Coloquinte, m. colocint. Speșă de dovlecelu, *pomme de*—.

Colorant, e, p. pr. adj. colorante, care dă culore.

Coloration, f. colorațiune. Starea lucrului colorat printr'unu accidinte de lumină.

Coloré, ee, adj. colorat. *Avoir le teint*—, a se arrēta sănētosu, avē fața rumenă.

Colorer, v. a. a colora, da culore, văpsi; fig. infrumuseța.

Coloriage, m. colorațiune.

Colorier, v. a. a coloru, a distribui culorile pe unu tabelu, (în pict.).

Coloris, *m.* coloritū. Effectū cē rezultă din anmesticulū și usulū colorilorū pe unū tabelū, strălucire de colorī; *fig.* roșiela feței.

Colorisation, *f.* manifestațiune de culóre (în fisică).

Coloriste, *m.* coloristū, pictorū care înțelege bine coloritulū.

Colossal, *c, adj.* colossale, care întrece cu multū proporțiunile ordinare, de mărime gigantică.

Colossalement, *adv.* colossale, că unū colossū.

Colosse, *m.* colossū. Statuă de mărime estraordinariă; omū, animale, de statură înaltă și forte; personă forte considerabile.

Colossée, *m.* coliseulū. Nume vechiū pentru *Colisée*, (parce qu'il fut construit non loin de la statue colossale de Néron).

Colostre, *m.* colostru, protogala, primulū lapte. Și *colostre, colostrum*.

Colpocèle, *f.* colpocelū, erniă vaginală.

Colportage, *m.* comericiū ambulante. Vd. *urm*.

Colporter, *v. a.* a duce și vinde mērfă în locuri publice s. private; *fig.* a răspândi noutăți.

Colporteur, *m. euse, f.* colportorū, micū neguțătorū ambulante; vinđătorū de diarie.

Colti, *m.* întăritură la marginea castelului anteriorū allū navii.

Colubrin, *ine, adj.* colubrinū, aseminē șopirlei.

Columbo, *m.* vd. *Colombo*.

Columelle, *f.* columelă. Assea (fusulū) anteriorē unei coquile; assea unorū fructe, care persiste după cē a cădută celle-alte părți ale lorū.

Columellée, *ée, adj. bot.* avindū asse, fusū.

Colure, *m. astr.* colurū. Fiacare din celle două cercuri, cari taiă equatorulū și zodiaculū în patru părți egali, și însemnēdă annutimpii.

Colybes, *m. pl.* colivă.

Colymbes, *m, pl. colymbiens*, speciă de passeri. Comp. *plongeon*.

Colza, *m.* brassică deunde se estrage unū uleiū bunū de arsū, rapiță. Și *colzat* sēu *colsa*.

Coma, *m.* coma. speciă de letargiă, addormitū profundū, somnū lungū. *Coma vigil*, coma unitū cu fantasiū.

Comateux, *euse, adj.* care annunță sēu produce letargiă [*coma*]. [bi de Senegal,

Combason, *m.* speciă de vrac
Combat, *m.* luptă, bătăliă, [*bataille*]. La *pl.* jocuri olimpice.

Combattant, *m.* luptătorū, care se bate; *nat.* cocoșiū luptătorū (lat. *machetes, tringa pugnae*).

Combattre, *v. a.* a combate, a se bate, se lupta; *v. n.* a reziste, se împotrivi. *Se—*, a fi în opozițiune unulū cu altulū.

Combe, *f.* vd. *grotte*.

Combien, *adv.* câtū, câtū de multū,—*que*, cu tōte că.

Combinaison, *f.* combina-

țiune, uniune de mai multe lucruri într'ună scopă determinată.

Combiner, v. a. a combina.

Comble, *m.* virtutul unui edificiu. *Faire monter jusqu'au—*, a duce lucrul până la estremă; *de fond en —*, cu totul, până în fund. Ca *adj.* multă plină.

Combler, v. a. împli uă măsură peste margină; *fig.* a întrece uerî-cè măsură.

Combrière, *f.* lațu pentru pesci mari.

Combuger, v. a. a îmbiba cu apă butoiul, ca să lă cerce.

Comburent, *e, adj.* comburinte, ardătoriu, care face să ardă.

Combustible, *adj.* combustibile, care arde.

Combustion, *f.* combustiuune.

Comédie, *f.* comeliă. *C'est de la haute—*, asta è înșelăciune înaltă.—*vaudeville*, com. cu cântece. [mediană.

Comédien, *m. ienne, f.* comediant.

Comestible, *f.* comestibile, de mâncare, bun de mâncat.

Comète, *f.* cometă.

Comices, *m. pl.* comiție, adunantă unde Romanii anticî numia pe magistrați. *Comices agricoles*, societate agrariă.

Comique, *adj.* comică.

Comiquement, *adv.* în mod comic, prin comedie.

Comité, *m.* comitat, uniune de persoane, seî delegați dintr'ua adunantă, însărcinați să prepare proiecte de

discusiune. *Nous étions en —*, eram între noi.

Commandant, *ante. adj.* comandante. Ca *sust. f.* consortea comandantului.

Commande, *f.* comandă, cerere pentru uerî-cè epocă de lucruri fabricate. *Larmes de —*, lacrimi de comandă, de crocodil.

Commandement, *m.* comandă, ordine, poruncă. *Avoir la parole à —*, a avé uă elocință mare.

Commander, v. a. a comanda, a conduce uă armată, ordina, porunci; v. n. fi mai înalt.

Commanderie, *f.* beneficiu care ținea altă-dată de uă ordine militare.

Commandeur, *m.* comandor, titlul unui grad înalt în ordinele de cavaleriă, mai alessu în Legiunea de onore.

Commanditaire, *m.* cellu ce face parte din uă societate de arendași, părtașiu în tăcere la aflaceri.

Commandite, *f.* societate comerciale ai cui membri nu sunt respansabili (mai inulă arendași).

Commanditer, v. v. a procura unui comerciant capitală cu stiplațiune de beneficiu în prorata summelor depuse.

Comme, *adv.* că, precum; *conj.* pentru-că, — *que*, uerî-cum.

Commémoratif, *ive, adj.* comemorativ, care rechiamnă memoria, care amintesc.

Commemoration, f. cerimonie destinată să rechiame suvenirea unui eveniment.

Commençant, m. *ante*, f. începător într'unu studiu.

Commencement, m. început.

Commencer, v. a. a începe; v. n. a lua început; — *qu.*, a da cuiva primele lecții, — *à séu de faire qch.*, a începe să facă ceva.

Commende, f. titlu unui beneficiu dată altă-dată de rege unui ecclesiastic secular. [sénù.]

Commensal, m. commensalitate, f. calitatea comensalului, mâncare împreună.

Commensurable, adj. *math.* commensurabile, care are o măsură comună.

Comment, adv. cum. *Le—*, modul cum.

Commentaire, m. comentariu, note și explicații asupra tuturor părților unei opere.

Commentateur, m. comentator, care face un comentariu, explicator.

Commenter, v. a. a comenta, explica prin comentariu; v. n. a amplifica puțin din rea voință fucerile.

Commérage, m. vorbă de nașă, vorbă de petrecere.

Commerçant, m. *ante*, f. comerciant, neguțător.

Commerce, m. comerț; relații de societate, de afaceri.

Commercer, v. a. a face comerț; a avea legături.

Commercial, *ale*, adj. comerciale, de comerț.

Commercialement, adv. comerciale, în modul comercianților.

Commère, f. nașă, cuscră. *Tout se fait par compère et par—*, totul în lume se face prin favoare.

Committant, m. comitente, cel care comite, crede, altuia îngrijirea intereselor sale.

Commètre, v. a. a comite, a crede; a face, îndeplini, (săvârși). *Se—*, a se comite.

Comminatoire, adj. *jur.* care amenință, cominatoriu.

Commis, m. comissă, funcționar dintr'ua administrație, dintr'ua casă de comerț. *Commis à pied*, *commis à cheval*, funcționari la contribuțiile indirecte, care merge să practice exercițiul la debitantii de băuturi. — *Commise*, f. compromisiune.

Commisération, f. milă.

Commissaire, m. comisar. *Commissaire priseur*, comisar delictație, de mezin.

Commissariat, m. comissariat, funcțiunea comisariului, locul unde ea se exercită. [siune.]

Commission, f. comisie.

Commissionnaire, m. comisionar.

Commissionner, v. a. a da comisie, sarcina de a

Commissoire, adj. comisoriu, unde creditorul rămâne proprietarul emane-

tului, cându debitorul n'a plătitu la terminu.

Commodat, *m.* commodatū, împrumutū gratuitu.

Commode, *adj.* commodu, lesniciosu. *Sust. f.* mobilă cu sertare (comodă).

Commodément, *adv.* commodu.

Commodité, *f.* commoditate.

de **Commodo**, *adv.* Usitatū numai in espressionea *enquête—et incommodo*, cercetare destinată a face să se cunnoscă.

Comodore, *m.* commodorū, titlu de demnitate in marina olandesă, anglă și americană.

Commotion, *f.* commoțiune, mișcare violinte, scuturătură.

Commuable, *adj.* commutabile, care se pôte schimba.

Commuer, *v. a.* a commuta, schimba, — *une peine*, a schimba uă pedepsă in alta mai mică.

Commun, *une, adj.* commune, ordinariu; care se geseșce uerī—unde : *en* —, in commune.

Communal, *ale, adj.* communale, de comună.

Communauté, *f.* comunitate, participațiune in commune.

Communaux, *m. pl.* comunali, pășiuni unde aū dreptulū mai mulți să trămită turmele lorū.

Commune, *f.* comună. Divisiune teritoriale administrată de unū primariū și unū consiliū municipale.

Communément, *adv.* de commune, de ordinariū, de obiceiū.

Communiant, *m. ante, f.* cellū cè se comunică, se grijesce.

Communicable, *adj.* comunicabile, care se pôte comunica.

Communicatif, *ive, adj.* care se comunică.

Communication, *f.* comunicațiune, trecere dela unū locū in altulū.

Communier, *v. a.* a griji ; *v. n.* a se griji.

Communion, *f.* conformitate de credințe ; grijeniă.

Communiquer, *v. a.* a comunica, face parte (cui—va de ceva), transmite :— *v. n.* a fi in relațiune, in legătură cu.

Communisme, *m.* comunismū. Sistemă socialistă care voiesce să facă a prevala comunitatea averilorū.

Commutation, *f.* commutațiune, schimbare.

Compacte, *adj.* compactū, îndesitū și solidū, strinsū.

Compagne, *f.* aceea care insoțesce pe altulū, soçiă.

Compagnie, *f.* societate, consorțiū, (tovărășiă), companiă, rotă de soldați.

Compagnon, *m.* soçiū.

Compagnonnage, *m.* asociațiune de lucrători, soçi.

Comparable, *adj.* comparabile.

Comparaison, *f.* comparațiune.

Comparaitre, *v. n.* a comparé, se arréta, să infăcișia.

Comparant, *m. ante, f.* cellă cè compare, se înfăciședă.
Comparatif, *ive, adj.* comparativă. [prin comparațiune.
Comparativement, *adv.*
Comparer, *v. a.* a compara.
Comparaîr, *v. n.* a comparé, se înfăcișia, la judecată. (Usit. numai la inf.).
Comparsé, *m. și f.* cellă cè figurédă într'ună teatru, figurante.
Compartiment, *m.* compartimentă, dispărțitură.
Comparution, *f.* venire la judecată.
Compas, *m.* compasă.
Compassé, *ée, adj.* făcută cu compasulă, forțe regulată.
Compassement, *m.* potrivire esagerată, pré multă studiată.
Compasser, *v. a.* a potrivi, tăia cu compasulă, face ună lucru cu simetriă esagerată.
Compassion, *f.* compasiune, simțimintă de milă.
Compatibilité, *f.* potrivire, învoință.
Compatible, *adj.* potrivită, care se pôte uni lângă.
Compatir, *v. n.* a compătimi, avé milă, toleranță caritabile.
Compatissant, *ante, adj.* care simte milă, compasiune.
Compatriote, *m. și f.* compatriotă.
Compendieusement, *adv.* în compendiă, pe scurtă.
Compendium, *m.* compendiă, prescurtare. *Comp. a-brégé.* [compensatoră.
Compensateur, *trice, adj.*

Compensation, *f.* compensațiune, despăgubire; substituțiune.
Compenser, *v. a.* a compensa, precumpăni, despăgubi.
Compérage, *m.* încuscire.
Compère, *m.* cuscru; *fig.* persoană veselă, resolută.
Compère-loriot, *m.* vd. *orjelet.*
Compétence, *f.* competență, abilitate recunoscută în unele materie; atribuțiune.
Compétent, *ente, adj.* competente, care are dreptulă de a judeca, de a decide.
Compéter, *v. n.* a fi de competență, fi de dreptulă.
Compétiteur, *m. trice, f.* concurrințe, competițoră.
Compiler, *m.* compilatoră, cellă cè estrage locuri din diverși autoră.
Compilation, *f.* compilațiune, împrumută de idee, de extracte, din diverși autoră.
Compiler, *v. a.* a compila, estrage de prin autoră.
Complainte, *f.* lamintațiune, jelire.
Complaire, *v. n.* a se conformă gustulă cui-va pentru a-î plăcê. *Se—*, a avé plăcere pentru.
Complaisamment, *adv.* condescindințe, polită, politicosă.
Complaisance, *f.* dorință de a plăcê, politeță.
Complaisant, *ante, adj.* polită, politicoșă.
Complément, *m.* complimentă, adausă pentru a completa.

Complémentaire, *adj.* complimentariu, care servește a completa. *Jours*—s, celle 5 séu 6 zile, cari complicită annulă republicană compusă de 12 lune câte 30 zile. [întregu.]

Complet, *ête, adj.* completu,

Complètement, *m.* completare,—*adv.* într'unu modu completu. [întregi, desăvirși.]

Compléter, *v. a.* a completa,

Complétif, *ive, adj.* care servește de complementu.

Complexe, *adj.* complexu, care înbrață măi multe idee, măi mul'e elemente, opusă la *simple*.

Complexion, *f.* complexiune, fire, caracteru: *filos.* generalitatea unu terainu.

Complexité, *f.* complexitate, coprinșu de măi multe idee. [țiune, incurcătură.]

Complication, *f.* complicație,

Complice, *adj.* și *sust.*, părtașiu cu altu la ună crimă, la unu delictu, la uă faptă.

Complicité, *f.* complicitate, participațiune la crimele altuia.

Complies, *f. pl.* partea oficiulu divinu care se cântă după vesperă (denie), *chanter*—.

Compliment, *m.* complimentu; discursu solemn. La *pl.* vorbe de civilitate, de politeță, complimente, *faire ses*—.

Complimenter, *v. a.* a saluta, complimenta, face complimente cui-va; a saluta solemn.

Complimenteur, *m. euse*, *f.* cellu cè face pré multe complimente.

Complicuer, *v. a.* a complica (incurca).

Complot, *m.* conjurațiune, urdire criminală.

Comploter, *v. n.* conspira, conjura, a medita în modu trădătoriu să eșecute cu alții unu faptu culpabile.

Componction, *f.* durere de a li supératū pe Dumnezeu.

Comporter, *v. a.* a permite sé fiă (vorbindu despre lucruri). *Sé--*, a se purta, *se conduire*.

Composant, *te, adj.* care intră în compozițiunea; *sust. f.* *composante*, *composantea*, fiă-care din forțele în cari se pôte decompune rezultanta.

Composé, *ée, adj.* compusū.

Composer, *v. a.* a compune.

Composite, *adj.* și *sust.* compoșitu, compusū din măi multe ordini de arhitectură.

Compositeur, *m.* compozitoru, cellu ce compune musică, *amiable*—, *vd. amiable*.

Composition, *f.* compozițiune (în mecan).

Compositeur, *m.* instrumentu pentru formatulū linielorū la tipografi; compozitoru, zețarū.

Compte, *f.* comptu.

Comptier, *m.* vassū pentru comptu.

Compréhensible, *adj.* inteligibile.

Compréhension, *f.* facultatea de a înțelege, pricepere.

Comprendre, *v. a.* a conține, coprinde; a înțelege, pricepe.

Comprese, *f.* compressă,

- bucată de pândă, ce punem pe părțile bolnave.
- Compressibilité**, f. compressiune, proprietate de a pute fi compressă, apăsată.
- Compressif**, *ive, adj.* care servește a face uă compressiune, apășătoriu.
- Compression**, f. compressiune, apășare.
- Comprimé**, *ée, adj.* compressă, lățit pe lateri.
- Comprimer**, v. a. a comprime, apăsa; oppri.
- Compromettant**, *ante, adj.* care compromite.
- Compromettre**, v. a. a compromite, pune în dificultate (incurcătură), pune în joc.
- Compromis**, m. transacțiune, compromissă.
- Comptabilité**, f. socotele ținute în regulă, ținerea socotelor, contabilitate.
- Comptable**, *adj.* și *sust. m.* care are să țină, se uă să de socotele, contabile.
- Comptant**, *adj. m. argent* —, bani presinți (peșin).
- Compte**, m. comutu, socotelă.
- Compte-pas**, m. vd. *odometre*.
- Compter**, v. a. a computa, socoti.
- Compteur**, m. computer, instrumentu pentru măsura timpului se uă a gasului ars.
- Comptoir**, m. tablă de numărătă bani (tarabă); stabilimentu secundariu allu unei case de commerciu.
- Compulser**, v. a. a căuta în chărțile selte se uă în cărți.
- Comput**, m. socotelă timpului, care servește a regula calendariulu ecclesiasticu.
- Comte**, m. *tesse*, f. comite.
- Comté**, m. comitată, teritoriulu care, în epoca feudalițăii, da titlulu de comite.
- Concasser**, v. a. a sfărma, pisa.
- Concave**, *adj.* concavă, bolțit, oppusă la *convexe*.
- Concavité**, f. concavitate.
- Concéder**, v. a. a concede, a da, lăssa, invoi, permite.
- Concentration**, f. concentrațiune, stringere la un punct.
- Concentré**, *ée, adj.* — concentrat, *alcool* —, alcoolu din care s'a scosă partea apăsă; *acide* —, acidu foarte tare.
- Concentrer**, v. a. a concentra, face să convergescă, stringe la un punct, reuni într'unu centru.
- Concentrique**, *adj.* concentric. Se dice de liniile curbe, cari au acel'asi centru.
- Concept**, m. *filos.* conceptu, lucru conceput.
- Conception**, f. concepțiune, înțelegere, pricepere, creațiune a spiritului, idee.
- Concernant**, *prep.* relativu cu, în privința. *Comp. au sujet de.*
- Concerner**, v. a. a se referi la, a privi, fi relativu la.
- Concert**, m. concertu. *De* —, prin înțelegere (cu).
- Concertant**, m. *ante*, f. concertante, cellu ce essecută partea sa într'unu concertu.
- Concerter**, v. a. a face con-

- certă; a proiecta cu mai mulți. *Se—*, a se vorbi. *Concerté*, prudente.
- Concerto**, *m.* buccată de musică scrisă pentru orchestră.
- Concession**, *f.* concessiune, privilegiu, grație (hatiră).
- Concessionnaire**, *m.* și *f.* concessionariu, cellu cé a obținut uă concessiune a Statului.
- Concetti**, *m. pl.* cugetări briliante, dérú cé gustul nu aprobă.
- Concevable**, *adj.* care pôte fi înțeleșu, pricepută.
- Concevoir**, *v. a.* a concepe, înțelege; a cugeta, forma în spiritulú său. *Se—*, a se pricepe.
- Conchylogie**, *f.* sciința care tractedă despre coquile.
- Concierge**, *m.* portariu, peditorulú porței unei fortificațiuni, unei închisorii, unei case particulare. — *Comp. portier.*
- Conciergerie**, *f.* ședința peditorulú. Închisóre vecină cu palatulú justiței în Paris.
- Concile**, *m.* conciliu, adunantă de episcopi pentru a resolvi cestiuni de dogmă său de disciplină, soború.
- Conciliable**, *adj.* conciliabile, care se pôte împăca.
- Conciliabule**, *m.* adunantă de episcopi convocăți ilegale.
- Conciliant**, *ante, adj.* împăcatoriú, propriu a împăca.
- Conciliateur**, *m. trice*, *f.* conciliatorú, împăcătorú.
- Conciliation**, *f.* conciliațiune, invoire, împăcare.
- Concilier**, *v. a.* a concilia, invoi, împăca.
- Concis**, *ise, adj.* concisú, strinsú, scurtú, în puține vorbe,
- Concision**, *f.* concisiune. Stilú strinsú, scurtú.
- Concitoyen**, *m. enne*, *f.* concetașianú.
- Conclave**, *m.* conclave, adunantă cardinalilorú cá se alegă unú papă.
- Conclaviste**, *m.* conclavistú, ecleziasticú allăturatú persoanei unuí cardinale, și care merge cu dinsulú în conclave.
- Concluant**, *arte, adj.* conchidătoriú, care probedă absolutú.
- Conclure**, *v. a.* a conchide, trage uă consecință; a termina, incheia, regula delinitivú.
- Conclusif**, *ive, adj. t.* conclusivú, care arrétă uă conclusiune.
- Conclusion**, *f.* conclusiune, incheierea unei affaceri.
- Concombre**, *m.* castravete.
- Concomitance**, *f.* essistință simultană a două său mai multe lucruri.
- Concomitant**, *ante, adj.* care insoșesce.
- Concordance**, *f.* concordantă, relațiune de conformitate, potrivire; *gram.* acordulú vorbelorú.
- Concordant**, *ante, adj.* concordante, care se accórdă, se potrivește.
- Concordat**, *m.* concordatú, tractatú făcutú între papa și unú suveranu timpurale re-

- lativă la afaceri religioase, invoielă la faliment.
- Concorde**, f. concordiă, unire.
- Concorder**, v. n. a trăi în concordiă.
- Concourir**, v. n. a concura, fi în concurență, *juris.* a avea aceleași drepturi.
- Concours**, m. concurs. Adunanță de curioși.
- Concret**, *ête, adj.* concret, care este în realitate.
- Concrétion**, f. concrețiune; indesiț. întărire.
- Concubine**, f. concubină;
- Concupiscence**, f. înclinățiune la plăceri sensuale, (poftă).
- Concurrement**, *adv.* prin concurență, în unire, împreună. [rință].
- Concurrence**, f. concurență.
- Concurrent**, m. *ente, f.* concurenți.
- Concussion**, f. concușiune, resipă a banilor publici.
- Concussionnaire**, m. cellă ce comite concușiuni, vd. *prec.*
- Condannable**, *adj.* condamnabile, care merită condamnățiune, osindă.
- Condannation**, f. condamnățiune, osindire.
- Condanné**, *ête, adj.* condannat, osindit.
- Condanner**, v. a a condamna, (osindi); reprobă.
- Condante**, f. imbuccătura a două riuri.
- Condensateur**, m. condensator, aparat pentru a condensa electricitatea, acumula puterea unui motor.
- Condensation**, f. condensiune, strângere într'un loc.
- Condenser**, v. a. a condensa, a face mai des, mai strins.
- Condenseur**, m. recipient unde vaporii se reduc în stare licidă.
- Condescendance**, f. condescendență, delicateță, concessiune la voința cui-va, bunăvoință către cine-va.
- Condescendant**, *ante, adj.* condescendenți, delicat către cine-va, indulgent.
- Condescendre**, v. n. a fi delicat, a concede voinței cui-va, *-à qch.* a se învoi la cv.
- Condescente**, f. t. eșire de sub tutelă.
- Condiment**, m. t. condiment, vd. *Assaisonnement.*
- Condisciple**, m. conșcolar.
- Condit**, m. fertură, iachniă.
- Condition**, f. condițiune, — *s requis s,* calități cerute: *chercher* —, a căuta serviciu; *hors de* —, fără serviciu, a —, cu condițiune; *à — que* său *de*, cu condițiune ca.
- Conditionnel, elle**, *adj.* condițional. [condiționat].
- Conditionnellement**, *adv.*
- Conditionner**, v. a. a condiționa, pune condițiune.
- Condolérance**, f. condolență, mărturie în scris sau verbale, prin care iea cine-va parte la durerea altuia.
- Condor**, m. condor, vultur american, cea mai mare din passerii.
- Conducteur**, m. *trice, f.* conductor; *fis.* corp care transmite fluidul electric.

Conduire, v. a. a conduce, dirige; a însoți pentru onoare.

Conduit, m. condusă, canale, tubă, (urloiu).

Conduite, f. purtare; conducere.

Cône, m. con, solid cu base circulară și ascuțit.

Confection, f. confecțiune, facere pe deplin, fabricațiune în multă de mărfuri.

Confectionner, v. a. a face, lucra, mărfuri, fabrica.

Confectionneur, m. euse, f. cellă ce lucrează vestiminte, haine (gata).

Confédération, f. confederațiune, uniune între State.

Confédérer, v. a. a confedera. *Se* —, a se uni într'un scop comun, face legătură.

Conférence, f. conferință, discuțiune între mai mulți.

Conférencier, m. conferințiar, cellă ce ține conferință asupra unui subiect literar.

Confédératif, *ive*, *adj.* care ține de confederațiune.

Conférer, v. a. a conferi, da; a compara; v. n. a raționa cu *env.* despre un lucru.

Confesse, f. spovedire.

se **Confesser**, v. r. a se spovedi; *fig.* a mărturi.

Confesseur, m. confessor, duhovnic.

Confession, f. confesiune, spovedire, mărturie. Vd. *confiteor*.

Confessionnal, m. scaun, jeț, unde șede confessorul.

Confiance, f. confidență, încredere: presunțiune.

Confiant, *ante*, *adj.* încredător, care se încrede.

Confidement, *adv.* în confidență, cu încredere.

Confidence, f. comunicațiunea unui secret.

Confident, *ente*, *adj.* confidinte, cui încrede cineva un secret, cugetările sille intime.

Confidentiel, *elle*, *adj.* care se face se se dice în confidență.

Confidentielement, *adv.* în confidență, prin încredere.

Confier, v. a. a încrede.

Configuration, f. figură, forma esternă a unui corp.

Confiner, v. a. a atinge confini, hotarele, unei țări.

Confins, m. confin, hotare,

Confire, v. a. a condita, a pune fructe, legumi etc. într'un lichid, care le petruunde, le conservă, precum salamura.

Confirmatif, *ive*, *adj.* care confirmă, întărește.

Confirmation, f. confirmațiune, întărire, garantat.

Confirmer, v. a. a confirma, atesta, întări: a sănționa.

Confiscable, *adj.* confiscabile. [fiscante, care confiscă.

Confiscant, *ante*, *adj.* confiscant, f. confiscatiune.

Confiserie, f. cofetărie.

Confiseur, m. euse, f. cofetar.

Confisquer, v. n. a confiscă.

Confiteor, m. mărturesc. Rugăciune a catolicilor.

Confit, *e*, *adj.* conditat.

vd. *confire*. — *Confit en science*, multă versată în știință, *confit en dévotion*, afectându evlavă.

Confitures, *f. pl.* fructe sacharate. [*Confiseur*.

Confiturier, *m. ière, f. vd.*

Conflagration, *f.* aprinde, foc general. [*cértă.*

Conflit, *m.* conflict, luptă,

Confluent, *m.* confluență, loc unde se amestecă, se unesc, două cursuri de apă.

Confluer, *v. n.* a se uni, vorbind de două cursuri de apă.

Confondre, *v. a.* a confunde, amesteca, uni, identifica; deconcerta (zăpăci). *Se—*, a se turbura, se amesteca. :

Conformation, *f.* conformație, modul cum este format, dispus, un corp.

Conforme, *adj.* conforme, asemănat, potrivit cu.

Conformément, *adv.* conforme cu.

Conformer, *v. a.* a conforma, asemăna, potrivi cu.

Conformité, *f.* conformitate.

Confort, *m.* asistență, ajutoriu. Stare bună materiale.

Confortable, *adj.* întăritoriu, care aduce stare bună materiale, care procură un trai multumit. [*commod.*

Confortablement, *adv.*

Confortant, *ante, adj.* întăritoriu, care dă putere corpului.

Confortatif, *ive, vd. prec.*

Confortation, *f.* întărire, câștigare de puteri.

Conforter, *v. a.* a întări fizic și morale.

Confraternité, *f.* relație între confrăți.

Confrère, *m.* confrate.

Confrérie, *f.* asociație în scop religios. [*tațiune.*

Confrontation, *f.* confrun-

Confronter, *v. a.* a confrunța, pune de față două persoane pentru a le controla vorbele.

Confus, *use, adj.* confus (incurcat), obscur, *embrouillé.*

Confusément, *adv.* amestecat, neînțeleș, confus (incurcat).

Confusion, *f.* confuzie, amestec, lipsă de ordine și de claritate (incurcătură).

Congé, *m.* concediu, absință timpură și autorizată.

Congédier, *v. a.* a da concediu.

Congelable, *adj.* congelabil, care se poate îngheața.

Congélation, *f.* congelare, îngheațare. [*îngheață.*

Congeler, *v. a.* a congela,

Congénère, *adj.* congener, care este de același gen.

Congénial, *e, adj.* congenial, care se potrivește cu.

Congestion, *f.* congestie.

Conglobation, *f.* grămădire una peste alta.

Conglutination, *f.* lipire, incleire. [*lipi.*

Conglutiner, *v. a.* a incleii,

Congratulation, *f.* felicitare. [*congratula.*

Congratuler, *v. a.* a felicita,

Congre, *m.* pește, specie de anguilă.

Congréganiste, *m.* membru unei congregații.

Congrégation, f. congregațiune, corp de persoane unite sub aceeași regulă. Comp. *confrérie*.

Congrégé, *ée*, adj. cu florile grămădite (de plante).

Congrès, m. congressu. Adunarea de pleniputenți, de erudiți. Adunarea reprezentanților Statelor Unite din America de Nord.

Congrève, f. fișică implută cu alte fișicuri.

Congrier, m. loc închis pentru pesci (în fluviu).

Congru, *ue*, adj. congruente, suficiente, convenibile, potrivite; foarte mică, *exigu*.

Congruisme, m. opiniunea celor care esplică efectul grației divine prin convenință.

Congruité, f. congruitate, convenință;—efectul grației divine, care lucră fără să strice liberul arbitriu.

Congrument, adj. convenit, potrivit, *pertinément*.

Conicide, f. alcaloid de cucută.

Conide, m. bot. corpusculă rotundă, care se naște pe unii licheni.

Conie, f. bot. gen de alge.

Conifère, adj. bot. coniferă, cu fructe sevă florii conice. *Sust. pl.* plante de speța bradului (*le sapin*).

Conille, f. spațiu rezervat pe latura unei galere.

Conique, adj. conică, asemănătoare căpăținei de zahăr.

Conirostre, adj. conirostru (cu ciocul conică).

Conise, f. gen de umbelif.

Conite, m. mineral island.

Conjectural, *e*, adj. conjecturale, fundat pe conjectură. Fără pl.

Conjecturalemen, *adv.* prin conjectură, ipotetică.

Conjecture, f. conjectură, ipoteză, dare cu socotela.

Conjecturer, v. n. a judeca prin ipoteză.

Conjoindre, v. a. a uni prin maritație.

Conjoint, *e*, *p. pr. s.* fiă-care din consorți (din căsătorie).

Les conjoints, ambii soți; mus. *degrés conjoints*, grade conjuncte, două note care se succed imediat; *ut, ré; règle*—*e*, calcul care servește a găsi ceea ce revine fiă-cărui asociat. Că *sust.* soțiu, consorț.

Conjointement, *adv.* în unire. Vd. *ensemble*.

Conjonctif, m. gram. Vd. *Subjonctif* (care este mai usitat).

Conjonction, f. uniune; *ast'r.* întâlnire aparținătoare a două planete; *gram.* conjuncțiune.

Conjonctive, f. conjunctivă. Membrană care formează albul ochiului (—*palpebrale, oculaire*).

Conjonctivite, f. med. inflammat. conjunctivei.

Conjoncture, f. întâlnire de circumstanțe, ocaziune.

se **Conjouir**, *v. refl.* a se bucura cu cineva de un bine ce a câștigat, de o fericire.

Conjouissance, f. *compliment de*—, felicitățiune.

Conjugaison, f. conjugațiune; *anat.*—*des nerfs*, uniunea pârchiilor de nervi;

trous de—, cavități pe unde trecă nervii măduvei spinării.

Conjugal, *e, adj.* conjugale, de maritagiū.

Conjugalement, *adv.* în modū conjugale.

Conjuguer, *v. a. gram.* a conjuga. *Nerfs conjugués*, nervi avindū aceeași origine și concurrinți la aceleași funcțiuni. *Diamètres conjugués*, diametri reciprocū paraleli cu tangințele lorū la vîrtū. Că *adj. bot.* cu foiele părechie.

Conjungo, *m. fam.* maritagiulū, cununia. *Faire un —*, a scrie unitū, ceea cē trebuia sē fiă separatū (în diplomat.) [fermecătorū.

Conjurateur, *m.* magicū,

Conjuration, *f.* vd. *Complot*.

Conjuré, *m.* conjuratū, cellū cē iea parte la conjurațiune.

Conjurer, *v. a.* a proiecta prin complotū, prin ligă, întra într'ua conspirațiune; a conjura, ruga cu stăruință.

Connaissance, *f.* cunnoscință.

Connaissant, *ante, adj.* care cunnosce, cunnoscătorū.

Connaissancement, *m.* speția de processū-verbale, care constată încărcătura unei navī și loculū destinațiunii sēlle.

Connaisseur, *m. euse*, *f.* cunnoscătorū, cellū cē cunnosce.

Connaitre, *v. a.* a cunnosce.

Se — à seū en, a avē cunnoscințe pentru, a putē sē judece bine despre uă ma-

teriă. *Connaitre de vue, de nom*, a cunnosce după vedere, după nume, — *les épérons*, a se supune la pintenū.

Connecter, *v. a.* a conecta, uni, pune în legătură.

Connétable, *m.* Se numia altă-dată commandantele superiorū allū armatelorū.

Connexe, *adj.* connessū, care este în relațiune intimă cu alte lucruri.

Connexion, *f.* connessiune, legătură între mai multe lucruri.

Connexité, *f.* connessitate.

Connivence, *f.* connivință, dissimulațiune a errorilorū (greselelorū) altuia, complicitate.

Connivent, *ente, adj. bot.* connivinte, care tinde a se apropia.

Conniver, *v. n.* a dissimula errorile, cē arū putē cine-va sē opréscă, închide ochii ca sē nu vedă ceea cē nu voiesce sē vedă, lăssa sē trecă.

Conoïde, *adj.* în formă de conū.

Conque, *f.* concă, mare coquilă bivalvă marină.

Conquérant, *ante, adj.* cuceritorū, coprinđătorū.

Conquérir, *v. a.* a cuceri, coprinde, supune prin arme.

Conquet, *m.* totū cē se căștigă în timpulū communității căsătoriților și în socotela ei.

Conquête, *f.* concistă, cucerire, coprinde, lucru cuceritū.

Consacrant, *ante, adj.* care consecră (de episcopi).

Consacrer, v. a. a consacra, consăni, dedica lui Dumnezeu.

Consanguin, *ine*, *adj.* consăngine, rudă, din partea tatălui.

Consanguinité, *f.* afinitate, rudeniă, dela tată.

Conscience, *f.* conștiință, simțimintul de eu; mărturită internă, care aprobă binele și deprobă răul.

Consciencieusement, *adv.* în conștiință.

Consciencieux, *euse*, *adj.* conștiințios.

Conscient, *ente*, *ad.* care are conștiință de sine; de ceva.

Conscription, *f.* conscripțiune, chiamare la serviciul militar prin sorți. *Conscriptionnaire*, ținut să facă armata.

Conscrit, *m.* conscrisă, căduț la sorți, că să facă serviciul militar; june soldat.

Consécrateur, *m.* consecrator. Se dice de un prelat, care consecră pe un altul.

Consécration, *f.* consecrațiune, consănițit, sănițire.

Consécutif, *ive*, *adj.* consecutiv, care se urmădește imediat.

Consécutivement, *adj.* în mod consecutiv.

Conseil, *m.* consiliu (povăț), sfat. Adunată de persoane chiamate să delibereze asupra unei afaceri.

Conseiller, v. a. a da consiliu, consilia, povățui.

Conseiller, *m. ère*, *f.* con-

silariu (povățuitor); membru al unu consiliu; magistrat al unu curți suverane.

Conseilleur, *m.* consiliator, care dă consilie, povețe.

Consentant, *ante*, *adj.* care consimte, se învoiesce.

Consentement, *m.* consimțimint, învoiață. *De mon* —, cu învoiața mea.

Consentir, v. n. a consimți, se învoi la ce-va, — *qch.* a permite cv.; — *à qch.* a se învoi la cv.

Conséquemment, *adv.* prin urmare, așa dăr.

Conséquence, *f.* consecință, concludsiune dintr'un principiu, urmare dintr'un fapt. *En* —, în consecință, *de la dernière* —, de ultima importanță; *sans* —, fără importanță.

Conséquent, *ente*, *adj.* consecinte, care raționedește bine.

Conservateur, *m. trice*, *f.* conservator, păstrător.

Conservation, *f.* conservațiune, menținere intactă, păstrare.

Conservatoire, *adj.* conservatoriu, păstrătoriu. *Cà sust.* m. conservatoriu, precum cellu de musică.

Conserve, *f.* speciă de fructu sacharat; la *pl.* conservi, ochilari cari conservă ochii. *Les deux vaisseaux marchent de* —, ambele navii mergu împreună.

Conserver, v. a. a conserva, păstra, menține intactu.

Considérable, *adj.* considerabile, importante, care merită atențiune.

Considérablement, *adv.* în mare cantitate.

Considérant, *m.* considerante, motivu care precede dispozițiunea unei legi, unui decretu.

Considération, *f.* considerațiune, cercetare; stimă. *Sans—*, fără multă gândire.

Considérer, *v. a.* a considera, privi cu atențiune; a stima.

Consignataire, *m.* comerciant care se trimite mărfuri.

Consignation, *f.* depozit de bani sau de mărfuri.

Consigne, *f.* ordine dată unei sentinelle; oprire de a eși impusă soldaților, școlărilor, consemn.

Consigner, *v. a.* consemna, depune uă sumă în garanțiă; a cita într'unu scriptu; a oppri pe soldați de a eși.

Consistance, *f.* consistențiă, stabilitate, indeseirea unui fluidu.

Consistant, *ante, adj.* consistente; compus din.

Consister, *v. n.* a consta, fi compus din.

Consistoire, *m.* consistoriu, adunanțiă de cardinali, consiliu bisericescu.

Consistorial, *ale, adj.* consistoriale, de consistoriu.

Consistorialement, *adv.* cum este la consistoriu.

Consœur, *f.* religioasă din aceluși monasteriu. [bile.

Consolable, *adj.* consola-

Consolant, *ante, adj.* consolatoriu, propriu a consola.

Consolateur, *m. trice, f.* consolatoru, mângâiatoru.

Consolation, *f.* consolațiune, mângâiare.

Console, *f.* spețiă de mobile servindu a pune vase, etc., *arch.* consolă.

Consoler, *v. a.* a consola, mângâia, a indulci sufferințele.

Consolidant, *ante, adj.* care consolida, întăresce.

Consolidation, *f.* întărire.

Consolidé, *ée, adj.* consolidat, întărit. *Les consolidés*, fonduri publice ale dătoriei angle.

Consolider, *v. a.* a consolida, întări. [consumătoru.

Consummateur, *m. trice, f.*

Consummation, *f.* consumațiune, ceea ce mănăncă cineva într'unu birtu etc.

Consummé, *m.* supă care conține uă foarte mare cantitate de substanțiă animale.

Consummé, *ée, adj.* deplin, perfect, foarte esperimentat.

Consummer, *v. a.* a face pe deplin, desăvârșit; a consuma, destrui prin usu.

Consumption, *f.* consumațiune, slăbiciune, topire a corpulu.

Consonance, *f.* consonanțiă, acordu de două sunete auzite în aceluși timp.

Consonnant, *ante, adj.* care produce uă consonanțiă.

Consonne, *f. gram.* consonă.

Consorts, *m. pl.* consorti,

cară aŭ intereseŭ comuŭ în-
tr'uaŭ afacere.

Consoude, *f.* plantă bora-
gineă bună contra emoragiă.

Conspirateur, *m. trice*,
f. conspiratorŭ.

Conspiration, *f.* conspira-
țiune, complotŭ.

Conspirer, *v. a.* a conspira,
forma uă urdělă criminală
contra securitatea publică.

Conspuer, *v. a.* a despreția.

Constable, *adj.* constablŭ,
oficiariŭ de poliția în Anglia.

Constamment, *adv.* con-
stante, cu constanță, totŭ-
d'auna. [statorniciă.

Constance, *f.* constanță.

Constant, *ante, adj.* con-
stante, statornicŭ, continuŭ.

Constatation, *f.* constata-
țiune, dovedire.

Constater, *v. a.* a consta-
ta, stabili veritatea unŭ faptŭ,
dovedi. [lațiune.

Constellation, *f.* conste-
lațiune.

Constern, *v. n.* a fi certŭ,
sigurŭ, stabilitŭ.

Consternation, *f.* spaimă
și descurajare.

Consterner, *v. a.* a con-
sterna, respindi spaimă, stu-
pore. [țiune.

Constipation, *f.* constipa-
țiune.

Constiper, *v. a.* a constipa.

Constituant, *ante, adj.*
care intră în compozițiunea
lucrurilorŭ, care constitu-
ește.

Constitué, *ée, adj.* stabi-
litŭ legal, constituitŭ.

Constituer, *v. a.* a con-
stitui, stabili, forma, com-
pune.

Constitutif, *ive, adj.* con-

stitutivŭ, care intră în com-
pozițiunea unŭ lucru.

Constitution, *f.* constitu-
țiune, compozițiune. Legea
fundamentală a unei țerre.

Constitutionnalité, *f.* con-
formitate cu constituțiunea
politică a unei țerre.

Constitutionnel, elle, *adj.*
constituțional, regulatŭ prin
constituțiune, conforme con-
stituțiunii.

Constitutionnellement,
adv. în modŭ constituțio-
nale.

Constricteur, *m. (anat.)*,
constrictorŭ, care s'ringe
(despre mușchi).

Constriction, *f.* constricti-
țiune, strinsură. [structorŭ.

Constructeur, *m.* con-
structor.

Construction, *f.* construc-
țiune, dispozițiune a părți-
lorŭ unŭ totŭ, clădire.

Construire, *v. a.* a con-
strui (clădi).

Consubstantialité, *f.* uni-
tate și identitate de sub-
stanță.

Consubstantiel, elle, *adj.*
care are una și aceeași sub-
stanță. Calitatea celorŭ trei
persone în Trinitate.

Consubstantiellement,
adv. consubstanțiale.

Consul, *m.* consule.

Consulaire, *adj.* consulare,
de consule.

Consulairément, *adv.* con-
sulare, precum consuli.

Consulat, *m.* consulatŭ, dem-
nitate, funcțiune de consule.

Consultant, *adj.* care dă
consultațiuni, care le cere.

Consultatif, *ive, adj.* con-

- sultativă, deunde iea cine-va uă consultațiune (uă chibzuire).
- Consultation**, f. consultațiune, sfat, chibzuire.
- Consulte**, f. adunantă administrativă.
- Consulter**, v. a. a consulta, a cere unu consiliu, unu sfat; v. n. a delibera, chibzui.
- Consumant**, *ante*, *adj.* consumatoriu, care consumă.
- Consumer**, v. a. a consume, a destrui, reduce în nimic, prăpădi prin foc, prin usă etc.
- Contact**, m. contactă, attingere a mai multor corpuri.
- Contagieux**, *euse*, *adj.* contagios (molipsitoriu).
- Contagion**, f. contagiune.
- Conte**, m. narrațiune, poveste.
- Contemplateur**, m. *trice*, f. contemplator, observator attintiv.
- Contemplatif**, *ive*, *adj.* contemplativ, cui place meditațiunea, gânditoriu.
- Contemplation**, f. contemplațiune, affundare în cugetări.
- Contemplativement**, *adv.* contemplativ, prin contemplațiune.
- Contempler**, v. a. a contempla, privi attintiv, admira; se cufunda în cugetări.
- Contemporain**, *aine*, *adj.* contimpuran, din acell'ăși timp.
- Contemporanéite**, m. esistență simultană.
- Contempteur**, m. *trice*, f. desprețiator.
- Contenance**, f. contenință, coprinsu, intindere, suprafață.
- Contenant**, *ante*, *adj.* care conține, coprinde în sine.
- Contendant**, *ante*, *adj.* care dispută cu altulu, concurrințe.
- Contenir**, v. a. a conține, coprinde; reține, reprime.
- Content**, *ente*, *adj.* mulțumit. [mire.
- Contentement**, m. mulțămie.
- Contenter**, v. a. a mulțămi, indestula.
- Contentieux**, *euse*, *adj.* contințios, care se pôte disputa.
- Contention**, f. contințiune, dispută; extremă aplicațiune a spiritulu.
- Contenu**, m. coprinsu, ceea ce este conținut în ce-va.
- Conte**, v. a. a narra, povesti. *En* — à *qn.*, a spune minciuni (palavre).
- Contestable**, *adj.* contestabile. [contestă, tăgăduitor.
- Contestant**, *ante*, *adj.* care
- Contestation**, f. contestațiune, tăgăduire.
- Contester**, v. a. a contesta, tăgădui, a debate.
- Conteur**, m. *euse*, f. cellu ce spune povești.
- Contexte**, m. contestu, șir de idee, ce unu testu presintă.
- Contexture**, f. țesătură, uniune de mai multe părți.
- Contigu**, *uē*, *adj.* cotiguu, apropiat, care se attinge de.
- Contiguité**, f. attingere între mai multe lucruri.
- Contenance**, f. continință, castitate.

Continent, *ente, adj.* castă.

Continent, *m. geogr.* continentine.

Continental, *ale, adj.* continentale, de continentine.

Contingence, *f.* contingință, posibilitate de a fi seă a nu fi.

Contingent, *ente, adj.* continginte, eventuale, care se pôte întâmpla seă nu. *Sust. m.* continginte, partea ce fiăcare trebuie seă de seă seă priimescă. [neîntreruptă.

Continu, *ue, adj.* continuă,

Continuateur, *m.* continuitoră, celulă ceă continuă, urmădă. lucrulă începută de altulă.

Continuation, *f.* urmare înainte din ceă ce s'a începută.

Continuel, *elle, adj.* continuă, care se continuă, neîncetă. [conținută.

Continuellement, *adv.* ne-

Continuer, *v. a.* a continua, urma, a nu întrerupe.

Continuité, *f.* continuitate, urmare, durată neîntreruptă.

Continûment, *adv.* fără întrerupere, continuă, neîncetă.

Contondant, *ante, adj.* care contunde, rănescă lovindă.

Contorniate, *adj.* și *s. f.* contorniată. Se dăce de metalele antice cariă aă la margină uă scobitură.

Contorsion, *f.* contorsiune, torsură; *fig.* mișcare neregulată și de risă, *grimace.*

Contour, *m.* contură, liniă care circumscriă, mărginesce, ce-va.

Contourner, *v. a.* a însemna

liniile cariă mărginescă ce-va; a deforma, *style contourné*, stilă căutată, silită.

Contractant, *ante, adj.* contractante.

Contracte, *adj. m. t.* vorbă contractată, *s. e. au* pentru à le.

Contracté, *ée, adj.* contractată, strinsă, scurtată; priimită din alte părți.

Contracter, *v. a.* a face ună contractă; a contracta, stringe scurtă, a lua din altă parte, căstiga.

Contractile, *adj.* care se pôte conține, stringe, contractile.

Contractilité, *f.* proprietate de a se stringe.

Contraction, *f.* contracțiune, strinsură.

Contractuel, *elle, adj.* stipulată prin contractă.

Contradicteur, *m.* celulă ceă contradice, contradictoră.

Contradiction, *f.* contradicțiune, contradicere.

Contradictoire, *adj.* contradictoriă, care implică, cuprinde, contradicțiune, *jugement, arrêt*—, se dăce de sentințele date după ce s'a desbătută, opp. *décision par défaut*, dată în lipsă.

Contradictoirement, *adv.* prin contradicere, contradictoriă.

Contraignable, *adj.* care se pôte conține, sili.

Contraindre, *v. a.* a conține, sili.

Contraint, *ainte, adj.* conținută, silită, nevoită.

Contrainte, *f.* violință e-

- sercitată asupra voinței, silă.
- Contraire**, *adj.* contrariu, împotrivit, *au—*, din *contra*.
- Contrairement**, *adv.* din *contra*, dinpotrivă, *en opposition*.
- Contralto**, *m. s.* *contralto*, *contralto*, voce grave, de femeă.
- Contrariant**, *ante, adj.* împedicătoriu, care stă cuiva împotriva, oppresce dela.
- Contrarier**, *v. a.* a face contrariul, a împedica, cauza necasă, desgust. *Se—*, a și cauza reciprocă pedice.
- Contrariété**, *f.* contradicere; pedică. *Comp. empêchement*.
- Contrastant**, *ante, adj.* oppusă.
- Contraste**, *m.* contrastă, opozițiune, diferență.
- Contraster**, *v. a.* a fi oppusă, deosebită.
- Contrat**, *m.* contractă, înscrisă.
- Contravention**, *f.* contravenițiune, infracțiune la un regulament, etc. lucrare contră ceea ce este opprită.
- Contre**, *prep.* contră, împotriva. *Sust. m. le—*, contrariul.
- Contre-allée**, *f.* mică aleă paralelă cu alta principale.
- Contre-amiral**, *m.* contr'amirale, cellă investită cu allă treilă gradă superioră în marină.
- Contre-appel**, *m.* a doua chiamare, *second appel*.
- Contre-approches**, *m. pl.* lucrări esecutate de asediatori, că se se appere contra asediati, (le fortificat.)
- Contre-balancer**, *v. a.* a ecilibra, compensa, precumpăni.
- Contrebande**, *f.* importă de mărfuri opprite.
- Contrebandier**, *m. ière.* *f.* contrabandistă, cellă ce împortă mărfuri opprite.
- en* **Contre-bas**, *adv.* de jeosă în sus.
- Contre-basse**, *f.* vocea de bărbat cea mai grăssă, viorină foarte mare.
- Contre-bassiste**, *contre-bassier*, *m.* musicante care cântă cu viorina cea mai mare.
- Contre-batterie**, *f.* bateriă de tunuri oppusă altei baterie.
- Contre-battre**, *v. a.* a aseda uă contra-bateriă.
- à **Contre-biais**, *vd. contresens*.
- à **Contre-bord**, *adv. mar.* unul în fața altuia.
- Contre-boutant**, *m.* bărnă, grindă, de redămă, stilpă de proffită.
- Contre-bouter**, *v. a.* a redăma un mură cu bărne.
- Contre-carrer**, *v. a.* a se oppune directă cuiva.
- Contre-chassis**, *f.* ferestră duplă.
- Contre-cœur**, *m.* aversiune, à—, fără voința sa.
- Contre-coup**, *m.* reperкусиune, lovire a unui lucru de altulă; consecință.
- Contre-courant**, *m.* cursive oppusă.
- Contre-danse**, *f.* contradanță.

Contre-opposition, f. contra-opoziție, opoziție formată contra altă opoziție.

Contre-ordre, m. revocațiunea unei ordinii date mai înainte.

Contre-partie, f. parte de muzică opusă altă; registru ca să controleze socotelele; *fig.* opiniune contrariă.

Contre-peser, v. a. a precumpăni.

Contre-pied, m. (fără pl.) contrariul unui lucru.

Contre-pilastre, m. pilastru în fața altuia.

Contre-poids, m. greutate care eilibră altă greutate; compensat, ceea ce compensă.

à **Contre-poil**, *adv.* într'unu sensu opus, defavorabile.

Contre-point, m. contrapunct, compoziție de muzică în două seș mai multe părți.

Contre-pointer, v. a. a impunge uă materiă pe ambele feșe; a contradice.

Contre-poison, m. contravenin, substanță care neutralisă tossicul, otrava.

Contre-police, f. contrapoliție, poliție secretă, care veghiadă asupra poliției oficiali.

Contre-porte, f. a doua portă.

Contre-projet, m. proiect care dejocă altu proiect.

Contre-révolution, f. contra-revoluție, revoluție opusă altei precedinți.

Contre-révolutionnaire

adj. favorabile contra revoluțiunii.

Contre-ruse, f. astuță, vicleniă, oppusă alteia.

Contre-saison, *adv.* nu la timpul cuvenit.

Contre-sanglon, m. curea dela cinsura șelei.

Contrescarpe, f. contrescarpă, partea șanțului care privesce către locul fortificat. Oppusă *escarpe*.

Contre-scel, m. pecete mică.

Contre-sceler, v. a. a pune sigiliul (pecete) mic.

Contre-seing, m. contrasemnătură, sub-semnătura aceluia care contrasemnă.

Contre-sens, m. eror în interpretatiune, contra-sens.

Contre-signer, v. a. a contrasemna, sub-semna unu act după acella dela care emană.

Contre-temps, m. intimplare neasșteptată. A —, *vd. mal à propos*.

Contre-tirer, v. a. a tipări uă corectură de a doua ore.

Contre-valeur, f. valoare dată în schimbulu alteia.

Contrevallation, f. liniă de contravalațiune, fosat (șanț) ce se sapă în giurul unu locu impressurat.

Contrevenant, m. *ante*, f. cellu ce contravine, infringe regulamentul.

Contrevenir, v. n. a contraveni, lucra contră regulamentul, contra ceea ce este oprit.

Contrevent, m. oblon estern, de ordinariu de lemn.

Contre-vérité, f. vorbă contrariă sensului aparinte.

Contre-visite, f. contra-visită.

Contribuable, *adj.* și *s.* cellă ce trebuie să plătească impozitul, contribuabile.

Contribuer, v. n. a contribui, a plăti partea sa la nă dare commune; a ajuta.

Contribution, f. contribuțiune, dajdiă. *Contributions indirectes*, imposite stabilite pe obiectele de comerț și de consumațiune.

Contrister, v. a. a cauza ună profundă necasă, supărare.

Contrit, *ite*, *adj.* necăjită de păcatele, de errorile, sêlle.

Contrition, f. căință, necasă de a fi supărată pe Dumnezeu.

Contrôle, *m.* registru dublu servindă a verifica ună altul, verificațiune administrativă, controlă, cercetare, *rayé des — s de l'armée*, stersă din registrele (lista) armatei. [cerceta.

Contrôler, v. a. a verifica.

Contrôleur, *m.* verificator.

Controuver, v. a. a găsi, inventa, uă falsitate.

Controversable, *adj.* disputabile, de controversă.

Controverse, *f.* controversă dispută asupra unei chestiuni teologice sêu filosofice.

Controverser, v. a. a disputa.

Controversiste, *m.* controversistă, cellă ce tractedă despre materie religioasă.

Contumace, f. contumaciă, recusă de a compăre la judecată. Se dice și *contumax*.

Contus, *use*, *adj.* contusă, care a priimită uă contusiune.

Contusion, f. contusiune, lovitură ușiōriă.

Contusionner, v. a. a face contusiuni.

Convaincant, *ante*, *adj.* convingetōră, incredințătoră.

Convaincre, v. a. a convinge, îndupleca. *Comp. persuader*.

Convalescence, f. convalescintă, starea sănătăți în urma unui morbu.

Convalescent, *ente*, *adj.* convalescinte, redicată după bolă.

Convenable, *adj.* cuvenibile, cuvenită.

Convenablement, *adj.* cuvenibile, cum se cuvine.

Convenance, f. cuvenință, *avoir qch. à sa —*, a avé ceva la dispozițiunea sa.

Convenant, *ante*, *adj.* cuvenită.

Convenir, v. n. a se cuveni; a se invoi, a recunósce.

Conventicule, *m.* mică adunanță, conventiclu.

Convention, f. convențiune, invoință.

Conventionnel, *elle* *adj.* de invoință.

Conventionnellement, *adv.* prin invoință.

Conventuel, *elle*, *adj.* de clastru, de monasteriū.

Conventionnellement, *adv.* după regulile monasteriului.

Convergence, f. t. convergință, dispozițiune de cantități, cari tindă către ună punctă commune.

Convergent, *ente, f. adj.* convergente.

Converger, *v. n.* a convergi, se dirige, tinde către un punct comun, ca să se unească.

Convers, *se, adj.* convers. Se dice despre religioși inferiori puși la lucrări servile într'unu monasteriu. [bire.

Conversation, *f.* convor-
Converse, *f. adj. proposition*—, propozițiune în care s'a schimbatu subiectulu în predicatu său din contra. Uere-cum așa: *Mon enfant est ton frère, seu ton frère est mon enfant.*

Converser, *v. n.* a convorbi.

Conversion, *f.* conversiune, întorcere, schimbare de formă; trecerea la altă religione, schimbare de credință.

Converti, *ie, adj.* conversu, trecutū la adevărata credință. *Sust. m.* conversu, cellu cē a îmbrăciatu credința cēi pare adevărată.

Convertible, *adj.* convertibile, care se pōte converti, schimba în altu lucru.

Convertir, *v. a.* a converti, schimba, întorce; aduce la adevărata credință, la alte idee, la alte morali etc.

Convertissement, *m.* convertire.

Convertisseur, *m.* cellu cē convertesce, se silesce să adducă pe cēi-alți la religionea, cē ellu consideră de adevărată. Se dice în genere în sensu rău.

Convexe, *adj.* convessu, curbatu, încovăiatu în afară,

pecândū *concave*, boltitu, curbatu în intru.

Convexité, *f.* convessitate, încovăiatură.

Conviction, *f.* convicțiune, certitudine raționată.

Convie, *m.* învitatu la unu prândū, la sērbătore.

Convier, *v. a.* a invita.

Convive, *m. și f.* óspete, mesenu, convivu.

Convocable, *adj.* convocabile, care se pōte convoca, chiăma.

Convocation, *f.* convocățiune, chiămare făcută la mai mulți.

Convoi, *m.* provisiuni militari, escorta care le însoțesce; cortegiū funebre.—*accéléré*, —*de grande vitesse*, trenū (de cale ferată) acceleratū; —*de voyageurs*, trenulū de persone. [pōte dori.

Convoitable, *adj.* care se

Convoiter, *v. a.* a dori cu aviditate.

Convoitise, *f.* dorință violinte și cupidă, nemoderată.

Convoler, *v. n.* Usitatū numai în locuțiunea — *en secondes noces*, a contracta a doua căsătorie, *se remarier*.

Convolutus, *vd. Lisron.*

Convoquer, *v. a.* a convoca, chiăma mai mulți, aduna membrii acelluiași corpū.

Convoyer, *v. a.* a însoți unu cortegiū.

Convoyeur, *m.* nave, corabiă, care însoțesce pe alta.

Convulsif, *ive, adj.* convulsivū.

Convulsion, *f.* convulsione,

contractiune contra voință a muschilor; desordine.

Convulsionnaire, *m.* și *f.* cellă ce simulează convulsii.

Convulsivement, *adv.* convulsiv, prin convulsii.

Coopérateur, *m.* *trice*, *f.* cooperant, cellă ce lucrează în una cu altul la ce-va.

Coopération, *f.* conlucrare.

Coopérer, *v. a.* a conlucra, lucra cu alții; contribui la.

Coordination, *f.* coordonare.

Coordonnées, *pl. geom.* coordonate. Abscisele și ordinatele unei curbe relativ unele cu altele.

Coordonner, *v. a.* a dispune, combina, în uere-care ordine.

Copahu, *m.* *baume de—*, balsam de copaiva, balsam estrassu prin incisiune dintr'ună arbure brasil. *le copahu* seú *copaier*, *copayer*.

Copain, *m.* *vd.* *copartageant*.

Copal, *m. s.* *copale*, reșină odorantă a unui arbure de Ceylan, gumi-copal.

Copalme, *m.* (*huile de—*), *vd.* *Liquidambar*, *styrax* (liquide).

Copalxocoti, *vd.* *savonnier*.

Copartageant, *e*, *adj.* și *sust.* care împarte cu altul.

Copayer, *vd.* *copahu*.

Copeau, *m.* țandără, surcea.

Copeck, *m. s.* *kopek*, caspeică.

Copermutant, *m.* cellă ce schimbă în una cu altul un beneficiu.

Cophose, *f. med.* cofose, surdela.

Cophte, seú *copte*, *m.* Coptu, creștinu jacobitu egipt.

Copie, *f.* copiu, transcripție, prescriere; imitație exactă.

Copier, *v. a.* a transcrie, prescrie; imita exact, reproduce.

Copieusement, *adv.* copios, în abundență, îmbelșugat.

Copieux, *euse*, *vd.* *abondant*.

Copiste, *m.* copist, transcriptor; imitator.

Copou, *m.* pândă stimată în China.

Copreneur, *m. euse*, *f.* arendator în una cu altul.

Copropriétaire, *m.* proprietar în una cu alții.

Copropriété, *f.* proprietate comună între mai mulți.

Copte, *m. vd.* *Cophte*.

Copter, *v. a.* a trage clopotul lovindu limba numai de uă lature.

Copulatif, *ive*, *adj. gram.* care servește a lega.

Copule, *f. gram.* vorbă care legă subiectul cu predicatul.

Coq, *m.* cocoșiu (de găină, de prepeliță etc.).—*en pâte*, persoană forte multămită în locul seú;—*d'Inde*, curcan.

Coq-à-l'âne, *m.* discurs fără șir și legătură (inșiră-te, mărgărite). La *pl. des coq-à-l'âne*.

Coquallin, *m.* unu patru pedu (veveriță) pădurenă americană.

- Coquar**, *m. s. coquard*, pas-sere produsă din fasană și găină. Și *faisan bâțard*.
- Coquart**, *m.* bătrân care face pe galantele (t. de copii).
- Coquâtre**, *m.* jumătate claponă.
- Coq-d'inde**, *m.* vd. *dindon*.
- Coque**, *m. mar.* buccătariu pe uă nave.
- Coque**, *f.* cōje de ouă, de nucă, etc. *Oeuf à la—*, ouă fertu; *coque séu—de navire*, corpulă unui bastimentă deșertă.
- Coquecigrue**, *f.* *Coccigrue*, *cocsigrue*, lăcustă apatică. Vd. *Baliverne*.
- Coquelicot**, *m.* macă roșiu de câmpă.
- Coqueliner**, *v. n.* a imita cântulă cocoșului.
- Coquelourde**, *f.* speciă de anemonă.
- Coqueluche**, *f.* tusse convulsivă la copii: vd. și *capuchon*.
- Coqueluchon**, *m. fam.* vech. vd. *Capuchon*.
- Coquemar**, *m.* olă de fertă.
- Coquemollier**, *m.* ună arbustă de St. Domingue.
- Coquereau**, *m.* mică nave.
- Coquereș**, *m.* genă de solanee.
- Coquerico**, *m. pop.* cucurigu.
- Coquerou**, *m.* cameră în partea anterioară a navii.
- Coquet**, *m.* mică luntre de Normandia.
- Coquet**, *ette*, *adj.* care caută să placă (coquetă): care se ține multă de modă.
- Coqueter**, *v. n. fam.* a căuta să placă (fi coquetă).
- Coquetier**, *m.* vinătoră de ouă și de passeri; păchărelă pentru ouele ferte.
- Coquetterie**, *f.* dorință de a plăcă; amoră de paratură seă gătélă (coquetăria).
- Coquillade**, *f.* alaudă (cio-cirliă) cristată (moțată).
- Coquillage**, *m.* coquilă (scoică).
- Coquillart**, *m.* strată de petre semănată de coquile.
- Coquille**, *f.* coquilă, învelișulă molusceloră (scoică), cōje de ouă, de nucă etc.; *anat.* partea internă a urechiei. *impr.* literă pusă în loculă alteia.
- Coquilleux**, *euse*, *adj.* coquilosă, plină de coquile.
- Coquillier**, *m.* colecțiune de coquile.
- Coquillier**, *ière*, *adj.* care conține coquile. *Sust. f. carrière coquillière*.
- Coquillon**, *m.* coquilă mică.
- Coquin**, *ine*, *s. adj.* (coquinius), vd. *maraud*, *fripon*.
- Coquinerie**, *f.* mărșevă.
- Cor**, *m.* vd. *durillon* și *andouiller*, à — et à cri, cu mare sgomotă.
- Coraces**, *m. pl.* famil. de passeri în care este corbulă.
- Coracias**, *m.* vd. *Rollier*.
- Coraco-brachial**, *adj. anat.* califică ună muschiă dela mijloculă brașului.
- Coracoide**, *f. anat. s. apophyse—*, apofisă a omoplatului.
- Coraigue**, *f.* globulă de coraliă.
- Corail**, *m.* coraliă roșiu, mărșenă. La *pl. coraux*.

Corailier, v. n. a striga ca vulturul.

Corailleur, m. căutătoru de coralie.

Coraline, f. uă coquilă bivalve, numită de ordinariu *peigne sanguinolent*.

Corallé, *ée*, adj. farm. unde intră coraliu.

Coralligènes, adj. și s. pl. coraligeni. Polipi cari nascu, formedă, coraliu. *Polyptes eoralligènes*.

Coraliin, e, adj. coralinu, roșiū că mărgenulū (*vech*).

Coralline, f. coralină. Substanță marină de natura petrei. [Polipi fossili.

Corallithes, m. pl. coralite.

Coraloïde, adj. assemine mărgenului; f. pl. vd. *gorgones*.

Coran, m. coranu, alcoranu.

Cartea lui Maomete. [pesce.

Corassin, m. corasiu, unū

Coraya, m. coraya, uă pasșere de Guiana.

Corbeau, m. corbu; mar. cărligū spre a trage navea la malū.

Corbeille, f. coșiū, — de *mariage*, darū că ginerele trimite viitorei selle. *Milit.* (— *défensive*), coșiū micū plinu cu pămintū (*petit gabion*; *corbeille d'or* (in bot.). *alissă sassatile*. Vd. *alyson des jardins*.

Corbeillée, f. coșiū plinu. cătū incape in coșiū.

Corbillard, m. dricū (pentru morți). [și *corbillot*.

Corbillat, m. puiū de corbu.

Corbillon, m. coșiulețū.

Corbin, m. corlū; (vech.) instrumentū că se estragă

din vulneri corpiū nocinți. Comp. *bec-de-corbin*.

Corbine, f. corbină, ciocă negră. [corbū africanū.

Corbiveau, m. speciă de

Corbleu, *interj.* pentru Dumneđu. Comp. *morbleu*.

Corbule, f. genū de coquile bilvavi.

Corcelet, m. vd. *Corselet*.

Corchore, f. genū de lilia-cei. Și *corette*. [te].

Corcuie, m. sămburele plan-

Cordage, m. tôte funiele unei navi etc.; funiă.

Cordat, m. pândă ordinariă (de impaquetatū).

Corde, f. fringhiă: córdă: măsură de lemne de arsū (două *voies*, seū *apprôpe* patru *stères*),—seū *tubac en*—, tutunū înfășuratu și legatū. *Cela montre la*—, înșelăciunea e prostū combinată. [disface in tîlaminte.

Cordé, *ée*, adj. bot. care se

Cordeau, m. mică fringhiă, sfôră la murari, ingineri etc.

Cordeler, v. a. a împleti că fringhia. Se conjugă precum *appeler*. [sfôră.

Cordelette, f. fringhioră,

Cordelier, m. *cordelière*, f. religiosū din ordinea St. Franciscū (fiindū-că pörtă uă cinsură de sfôră). *Aller sur la mule des cordeliers*, a merge pe jeosu, cu bastonulū, (fam.)

Cordelière, f. cinsură împletită; ciucure; fringhiă cu noduri (la armărie); *arch.* ornamentū in formă de fringhiă.

Cordelle, f. vd. *cordeau*.

- Corder**, v. a. a lega cu fringhiă; face fringhie (*convertir en corde*). [facă fringhie.
- Corderie**, f. locū unde se
- Cordial**, e, *adj.* cordiale, din inimă, plinū de afecțiune; *m.* (seū *remède*—), poțiune fortificante. In acestū ultimū sensū face la *pl. cordiaux*.
- Cordialement**, *adv.* cordiale, din inimă, plinū de sinceră afecțiune.
- Cordialité**, f. afecțiune tineră și sinceră.
- Cordier**, *m.* lunelariū, fabricante, vinđătorū, de fringhie.
- Cordiérite**, f. lazulit spanicū. Nouū mineralū clasificatū între petre.
- Cordiforme**, *adj. bot.* cordiforme, in forma inimei.
- Cordillas**, *m.* speciă de pislă.
- Cordille**, f. unū pesce marinū (*thon*) la nascerea sa.
- Cordon**, *m.* cordonū, șiretū, sfóră; marginea monnetei, *tirer le* —, a dischide ușiă. *Cordon nerveux*, nervi.
- Cordon-bleu**, *m.* cordonū allū ordinii St. Spiritū; genū de passeri, *cotinga de Brasilia*.
- Cordonner**, v. a. a împleti că fringhia, infășiura cu fringhiă.
- Cordonnerie**, f. cismăriă.
- Cordonnet**, *m.* sfóră mică, fringhiă; ibrișim grossū.
- Cordonnier**, *m.* ière, f. cismariū.
- Cordouan**, *m.* și *adj.* pele de caprū lucrată.
- Cordyle**, f. speciă de șiopirlă.
- Coré**, *m.* genū de insecte emiptere.
- Corée**, vd. *Chorée*.
- Corégence**, f. regință impreună cu altulū (*neol*).
- Coréope**, f. *bot.* corimbiferă americ.
- Corette**, f. vd. *corchore*.
- Coreligionnaire**, *adj.* de aceeași religieune cu altulū.
- Coriace**, *adj.* tare că pelea, durū (despre aliminte); *homme*—, omū care plătesce rău (*fam.*).
- Coriacé**, *ée, adj.* de consistință că pelea, tare.
- Coriaire**, *adj. écorce, fruit*, (côje, fructū) care pôte servi la lucratulū pelii (tăbăcitū).
- Coriambe**, *m.* coriambū. Buccată de versū grecū seū latinū compusū de douē brevi între douē lunge.
- Coriandre**, f. uă plantă umbel. aromatică, coriandru.
- Coridon**, *m.* speciă de fluturi (*le mirtil et l'argus*).
- Corinde**, f. uă plantă afric.
- Corindon**, *m.* spath adamantin, corindon. Cea mai pretiosă pētră după diamante.
- Corine**, f. speciă de antilope de Senegalū.
- Corinthien**, *enne, adj.* corintianū. Se đice de a patra ordine de arhitectură, care este și cea mai avută.
- Coris**, *m.* plantă merid.; speciă de *Lisimachia*, vd. *Cauris*.
- Corise**, f. genū de insecte (că peduchiū de lemnū). Și *punaise d'eau*. [chenopode.
- Corisperme**, f. *bot.* genū de

- Corlieu**, f. speșă de beccassină.
- Corne**, m. unŭ fructŭ. Și *sorbe*.
- Cormier**, m. unŭ arbure. Și *sorbier*.
- Cormoran**, m. uă passere palmipede apatică.
- Cormus**, m. p. us. bot. códă.
- Cornac**, m. conductorŭ allŭ elefanteluŭ.
- Cornage**, m. șiueratŭ cê facŭ unŭ cai mergindŭ, respirândŭ.
- Cornailer**, v. n. a nu se potrive bine (despre lemne de dulgherŭ).
- Cornaline**, f. cornalină, pêtră de agată, calcedoniă roșă.
- Cornard**, e, adj. care șiuereă cândŭ respiră (despre cai). Și *corneur*.
- Cornaret**, m. uă plantă afric.
- Corne**, f. cornŭ, unghiă de calŭ etc., colțŭ. *Ouvrage à corne*, fortificațiune esternă care coustă intr' uă curtaină și douê semi-bastiuni; *marvergea* dela pânđe.
- Corné**, ée, adj. bot. tare și lucitoriŭ, precum cornulŭ.
- Cornée**, f. cornea transparente. Prima tunică a ochiuluŭ.
- Cornéenne**, f. neol. substanță petrosă la diverse stânce.
- Corneille**, f. ciocă (*cornicula*), bot. vd. *lysimachie*.
- Cornement**, m. țiuitŭ de urechiă.
- Cornemuse**, f. speșă de cimpoiŭ.
- Corner**, v. n. a suna cu unŭ *cornet*; a lovi cu cornulŭ. *Se—*, a deveni cornŭ.

- Cornet**, m. cornetŭ, mică trompetă; sulŭ de chărtiă.
- Cornet à pistons**, m. mus, instrumentŭ cu mai multe cheie numite *pistons*.
- Cornetier**, m. meșterŭ care lucrêdă cornurŭ pentru pep-tinŭ.
- Cornette**, f. gătélă de capŭ pentru dômne; — *blanche*, stindardŭ sêu regimentŭ allŭ coloneluluŭ generale de călarŭ.
- Cornette**, m. officiarŭ care pörtă stindardulŭ unei coorți (rôte) de cavaleriă.
- Cornette**, f. arch. ferrŭ dela ânghiulŭ muruluŭ.
- Corneur**, f. m. cellŭ ce sună cu unŭ *cornet*.
- Corniche**, f. arch. ornamentŭ in prominință (la ciubucŭ).
- Cornichon**, m. castravete micŭ de murătore; *vinăt*. vd. *andouiller*.
- Cornicule**, f. cornulețŭ de insecte. Comp. *antenne*.
- Cornide**, m. arbure peruvianŭ.
- Cornier**, ière, adj. arch. care este la ânghiŭ, dela colțŭ; *pilastre cornier*, pilastru, stîlpŭ dela ânghiŭ; *pieds corniers*, mari arburŭ, cari însemnêdă marginile pâně unde se taiă pădurea.
- Cornière**, f. canale de strêșină (urloiŭ).—La pl. impr. colțurŭ de ferrŭ la marginile unei marmure de pressă.
- Cornifle**, m. uă plantă apatic.
- Cornillas**, m. puiŭ de ciocă.
- Cornillon**, m. vd. *prec*.
- Cornine**, f. alcaloidŭ indiosŭ de *cornus florida*.

- Corniste**, *m.* cornistă. Cântătoră cu cornul. [*corni*.]
- Cornouille**, *f.* cornă, *fructus*
- Cornouiller**, *m.* cornă, arbure de corne, mai alesă — *mâle*, pecându — *femelle* seă *sanguin*, cornă roșiă.
- Cornu**, *ne*, *adj.* cornută, cu corne; *blé*—, vd. *Ergoté*.
- Cornue**, *f.* chem. retortă, vassă pentru distilațiune.
- Cornuet**, *m.* speciă de prăjitură: în *agr.* furcă cu două dinți. Comp. *bident*.
- Cornulaque**, *f.* uă plantă de sodă egipt.
- Cornupède**, *adj.* cornupedă, animale cu unghiele tari, precum calul.
- Corolitique**, *adj. bot.* cololitică, adornată cu floră întorse în spirale, resucite.
- Corollacé,ée**, vd. *Pétaloïde*.
- Corolle**, *f.* corolă, învelișă imediată allă staminei florilor.
- Coronaire**, *adj. anat.* coronariă. Se dice de unele vase ale inimii și stomacului.
- Coronal**, *e*, *adj.* dela frunte, *os*—.
- Coroner**, *m.* coroner, oficiariă de justiță în Anglia.
- Coronille**, *f.* coronilă, plantă cu florile dispuse în coronă.
- Corporal**, *m.* pândă săuțită cē preotulă intinde pe altare, și unde pune grijenia în cursulă liturgiei.
- Corporalier**, *m.* cuthia unde se stringe pândă săuțită. Vd. *prec*.
- Corporation**, *f.* corporațiune.
- Corporel**, *elle*, *adj.* corporale, de corpă, trupescă.
- Corporellement**, *adv.* corporale, trupesce.
- Corps**, *m.* corpă, trupă, uniune de persone trăindă sub acelleași legi. *Prendre du*—, a deveni trupesiă, *à* — *perdu*, fără frică, orbesce; — *simple*, corpă simplu, elementă, *esprit de*—, spirită de asociațiune; *à bras le* —, cu ambele brațe.
- Corpulence**, *f.* corpulință, trupesiă.
- Corpulent**, *ente*, *adj.* corpulinte, trupesiă.
- Corpusculaire**, *adj.* corpusculariă, de atomă.
- Corpuscule**, *m.* corpusculă, atomă, corpă de extremă esiguitate s. subțirime.
- Correct**, *cte*, *adj.* corectă, conforme regulelor.
- Correctement**, *adv.* corectă, dreptă, fără greșele.
- Correcteur**, *m.* correctoră.
- Correctif**, *ive*, *adj.* care pôte correege. *Sust. m.* corectivă, cea cē correege, temperedă.
- Correction**, *f.* corecțiune, îndreptare, reprimandă.
- Correctionnel**, *elle*, *adj.* corecționale, care ține de delictă.
- Correctionnellement**, *adv.* în modă corecționale.
- Corrégidor**, *m.* primulă oficiariă de justiță allă unui orașiă, în Spania.
- Corrélatif**, *ive*, *adj.* corelativă.
- Corrélation**, *f.* corelațiune, relațiune reciprocă.

Corrélativement, *adv.* prin correlatiune, correlativ.
Correspondance, *f.* correspondință.
Correspondant, *ante, adj.* correspondinte.
Correspondre, *v. n.* a correspunde; fi conforme cu, întreține correspondință.
Corridor, *m.* galeriă în care se deschid ũma multe camere.
Corrigé, *m.* correctatũ, temă de classe relucrată după corecțiune.
Corrigé, *ée, adj.* corressũ. îndreptatũ, făcutũ correctũ.
Corriger, *v. a.* a corregge, rectifica, îndrepta, redica erorile.
Corrigible, *adj.* corrigible.
Corroborant, *adj.* corroborante, întăritoriũ, care dă putere.
Corroboratif, *ive, adj.* fortificativũ, care pôt întări.
Corroboration, *f.* corroborațiune, întărire.
Corroborer, *v. a.* a corrobora, fortifica, întări, da puteri. [dětoriũ.
Corrodant, *ante, adj.* ro-
Corroder, *v. a.* a røde.
Corroi, *m.* forma cè curelarulũ dă peilorũ.
Corroirie, *f.* curelăriã.
Corrompre, *v. a.* a corrupe, deprava, strica. [care røde.
Corrosif, *ive, adj.* corrosivũ,
Corrosion, *f.* corrosiune, ródere.
Corroyer, *v. a.* a lucra pe-lea, curele; a subțiri lemne.
Corroyeur, *m.* preparatorũ de pele, curelarũ.
Corrupteur, *m.* trice, *f.*

corruptorũ, cellũ cè corrupe, cellũ ce cumpără consciințele.
Corruptibilité, *f.* ceea cè è corruptibile. se pôte corrupe.
Corruptible, *adj.* corruptibile, care se pôte corrupe, strica.
Corruption, *f.* corrupțiune, depravațiune, alterațiune, stricare.
Cors, *m. pl.* rămuritũ allũ còrnelorũ cerbulũ.
Corsage, *m.* bustulũ dela mijlocũ în sus, corsagiũ.
Corsaire, *m.* nave armată în mersũ, căpitanulũ eĩ; corsariũ, piratũ. [sistință, tare.
Corsé, *ée, adj.* care are con-
Corselet, *m.* loricã ușioriã.
Corset, *m.* corsetũ.
Corsetier, *m. ière, f.* corsetarũ.
Cortège, *m.* cortegiũ, șirũ de persóne cari insotescũ pe alta, cã se i facã onóre; *fig.* totũ cè este uã consecință.
Cortès, *f. pl.* cortesĩ, adunãnta represintativã în Spania și Portugalia.
Cortical, *ale, adj.* corticale, care se referesce la còje.
Cortiqueux, *ale, adj.* se dice de fructulũ cè are còja gróssã.
Corvéable, *euse*, suppusũ servițiului gratuitũ către Statũ.
Corvée, *f.* servițiũ gratuitũ către Statũ, seũ comunã, beilicũ; *fig.* labóre ingratã.
Corvette, *f.* micã nave de resbelũ.
Coryphée, *m.* corifeũ, capulũ chorului la operã, allũ

dănțătoriloră la ună baletă ;
fig. cellă mai distinsă.

Coryza, *m.* catarră allă creeriloră.

Cosaque, *m.* casacă.

Cosmétique, *adj.* care servesce a întrețină și infrumuseța pelea, *sust. m.* cosmetică.

Cosmique, *adj.* cosmică, privitoră la universulă întregă. *Espaces*— *s.* spațiulă universulă. *Lever, coucher*— *d'une étoile*, răsăritulă și apusulă unei stele împreună cu sôrele.

Cosmogonie, *f.* cosmogoniă, sistema formațiuniiă universulă.

Cosmogonique, *adj.* cosmogonică, de cosmogoniă.

Cosmographie, *m.* cosmografă.

Cosmographie, *f.* cosmografiă, descrițiunea lumii fizice.

Cosmographique, *adj.* cosmografică, de cosmografiă.

Cosmologie, *f.* cosmologiă, știința legiloră generală, cari gubernă lumea fizică.

Cosmologique, *adj.* cosmologică, de cosmologiă.

Cosmopolite, *adj.* cosmopolită, cetățiană allă universulă.

Cosmopolitisme, *m.* cosmopolitismă.

Cosmorama, *m.* lanternă magică, unde se găsescă vederi principale ale lumii.

Cosmos, *m.* lumea, universulă. [loră.

Cosse, *f.* poșghiță a legumiloră.

Cosser, *v. n.* a da cu côrnelă (despre berbecă).

Cosson, *m.* lăstară; insectă care mănăncă grăulă, legumile.

Cos su, *ue, adj.* cu multe poșghițe ; fig. avută.

Costal, *ale, adj.* costale, dela coste.

Costume, *m.* moravuri ale țerrei ; îmbrăccăminte, costumă.

Costumer, *v. a.* a vestimenta, îmbrăcca, cu haine.

Costumier, *m.* costumară, vindătoră, peditoră, de costume.

Cote, *f.* parte de imposită a fiă-cărui contribuabile ; arătarea prețului efecteloră publice (cotă).

Côte, *f.* cöstă ; țermă, mală.

Côte-rôtie, *f.* vină prețiosă recoltată pe cösta cu acestă nume, la Rhonă.

Côté, *m.* lature, partea dréptă seă sinistră, stîngă. *De* —, oblică, în lature. *Regarder de* —, a privi cu despreț ; *mettre qch. de* —, a pune ce-va la uă parte, în rezervă ; *laisser de* —, a lăssa la uă parte, neglige, *des deux*— *s.*, de ambele părți ; *à—de moi*, lingă mine ; *regarder de* —, a privi din lateri. [șiă.

Côteau, *m.* costișă, povîrnică.

Cotelet, *m.* uă plantă de Antille. [a se mânca].

Côtelette, *f.* costiță (pentru

Coteline, *f.* uă materiă de bumbacă.

Cotepalis, *m.* materiă ușiöră de mătasse și përu de capră.

Côter, *v. a.* a însemna prin litere seă numere prețului etc.

Cotereaux, *m. pl.* mercenari sub Ludovicu VII : lațu lungu ; aventurari inarmați cu *coteret* (cuțitu), cari e-sercita tălchăritulu. Numiți și *Ribauds*, *Malandrins*.

Coterie, *f.* societate particulare de familiă, de persone, cari se înțelegu. Comp. *cabale*.

Coturne, *m. antic.* coturnu, încălțăminte a actoriloru tragici la cei vechi.

Coti, *e, adj.* bătutu, strivitu (despre legumi). [armărie].

Cotice, *f.* bantă strimută (la

Côtier, *m.* cunnoscătoriu de coste, de maluri, navigatoru pe marginile mării, *pilote côtier*.

Côtière, *f.* urmarea costelor mării; laviță resămată de muru (la grădinari).

Cotignac, *m.* peltea de gutuie săchărată dela Cotignac, in Brignoles. [unū danțu.

Cotillon, *m.* jupă de desubt;

Côtinga, *m.* uă passere *crenirostre* americ.

Cotiqueblanc, *m.* coquilă albă de porcelanu.

Cotir, *v. a. pop.* a bate (*meurtir*), strica, fructele (de grindine). [de plătit. Vd. *urm*.

Cotisation, *f.* regularea părții

Cotiser, *v. a.* a regula partea ce fiă-care trebuie să de, să pătască; *se—*, a se tassa însuși, se stringe, aduna, că se formeze uă sumă.

Cotissure, *f.* baterea (*meurtissure*), stricarea, fructelor.

Coton, *m.* bumbac. *Jeter son—*, a fi pușinu cu pėru

(despre materie);—*coton donner*, ibrișim. [bumbac.

Cottonnade, *f.* materie de

Cottonné, *ee, adj.* scurtu și crețu (de pėrul capulu).

Cotonner, *v. a.* a fi cu pėru mēnuntū pe d'assupra (despre materie). *Se—*, a se coperi cu pėri mēnunți, cu tulate.

Cottonneur, *euse, adj.* bumbăcosu, mōle și spongiosu.

Cottonnier, *m.* arburelū de bumbac. [bumbac grossu.

Cottonnine, *f.* pănță de

Coton-poudre, *m.* bumbac fulminante, *fulmi-coton*.

Côtoyer, *v. a.* a merge allaturu, lângă, a merge d'alungulū ; *se—*, a se urma, succede, mergiudū unulū lângă altulū.

Cotpalis, *m.* sēu *cotepalis*, uă materie amestec. de mătasse și cōje de arbure.

Cotre, *m.* mică nave de resbelū cu unū catartū. Și *cutter*.

Cotret, *m.* micū mănuchiū de lemne mēnunte, micū snopū. *Sec comme un —*, uscatū, fōrte slabū. *Huēle de —*, loviture de bastonū, *fam*.

Cottage, *m.* mică vilă in Anglia.

Cotte, *f.* șiorțu de țerrană ; — *de mailles*, lorică (*cuirasse*) ; — *d'armes*, casacă peste lorică ; — *chabot*, unū pesce marinū.

Cottée, *f.* rață de eleșteu.

Cotteron, *m.* micū șiorțu.

Cotulle, *f.* speciă de corimbiferă, mușelul falsu.

Cotuteur, *m.* cotutorū, epitropū in una cu altulū.

Cotyle, *m.* cotilă, măsură antică peste 2 decilitr. *anat.* cavitatea ossului, unde se imbucă alte ôsse.

Cotylédon, *m.* uă plantă. Și *nombrii de Vénus*.

Cotylédons, *m. pl.* lobule seminali de plantă. Se numesc *acotylédones* plantele căroră nu se cunoscă grăunții. [munită de cotiledoni.]

Cotylédoné, *ée, adj. bot.* pré-

Cotylet, *m.* uă plantă.

Cotyloïde, *adj. anat.* Se dice de cavitatea ossului iliacă, unde se incheiă cõpsa.

Cou, *m.* seă *col*, gită : *mouchoir de —*, basma de gită. *Cou-de-pied*, partea superiõre a piciorului.

Coua, *m.* cucu de Madagascar.

Couac, *m. fam.* sunetă falsă la cântată (kiksă).

Couagga, *m.* ună patrupeđă afric. fõrte appõpe de zebru, dērū maī mică. [poltron.]

Couard, *e, adj.* fricosă, Vd.

Couardement, *adv.* mișe-lesce.

Couardise, *f.* vd. *Lâcheté*.

Couchage, *m.* culcată, stațiune de dormită. *Comp. couchée*.

Couchant, *m.* appusulă sõrelui, occidinte ; *soleil—*, sõrele appunindă.

Couchart, *m.* cellă cē scõte chãrtia din formă.

Couche, *f.* (poet. și orat.) lectă, pată ; strată, asșternută. *Couches ligneuses*, cercuri lemnõse, carī se vedă, tãindă orizontale ună trunchiū de arbure, și carī esprimă crescerile annuali.

Couchée, *f.* culcată (conacă), locă unde se culcă cine-va în cãlătoriă.

Couche-point, *m.* margină (rame) la cisme.

Coucher, *v. a.* a culca. *Coucher*, seă *se—*, a se culca. *Coucher sur la dure*, a se culca pe pãmintă ; — *à la belle étoile*, a dormi sub cerulă liberă. *Coucher en joue*, a ochi cu arma.

Coucher, *m.* culcată, culcare, garnitura patului, asșternută.

Couchette, *f.* mică pată.

Coucheur, *m. euse*, *f.* soçiū de culcare. *Mauvais—*, vd. *querelleur*.

Couchis, *m.* asșternută de nisipă și pãmintă, peste care se stabilesc pavatulă unē punți.

Couchoir, *m.* uneltă a legãtoriloră, cã se applyce foiele de aură pe cãrți.

Couci-couci, *adv. fam.* așia așia, nici bine nici rău (*tellement quellement*). [lemnă.]

Coucou, *m.* cucu; pendulă de

Coucou, *m. bot.* plantă care infloresce primãvera. *Comp. primevère, oreille d'ours*.

Coucoumelle, *f.* speciă de bureți și *orange blanche*.

Coudé, *ée, adj.* care face, formedă ună colță, ună ânghiă.

Coude, *f.* cotă, partea esternă a braçiului în loculă unde se îndouescă—, *à—de qn.*, cotă la cotă, fõrte a pprõpe, de cuv.

Cou dée, *f.* cotă, întinderea braçiului dela cotă până la degitulă din mijlocă. *Avoir*

- ses* — *s franches*, a avé libertate deplină de acțiune.
- Coudelates**, *m. pl. mar.* lemne subțirite în mijloc.
- Cou-de-pied**, *m.* partea superioară a piciorului Pl. *cous-de-pieds*. [forma cotulu].
- Couder**, *v. a.* a îndoi în
- Coudey**, *m.* passere indiană, speciă de *jacana*.
- Coudoiment**, *m.* lovitură cu cotul. [toliu].
- Coudoir**, *m.* brațiu de foc
- Coudous**, *m.* speciă de antilope forte mare. Și *canua*.
- Coudoyer**, *v. a.* a lovi cu cotul. *Se*—, a și da, face semnă, cu cotul.
- Coudraie**, *f.* locu plantat cu nuc. Și *coudrette*.
- Coudran**, *m.* speciă de pécură.
- Coudranner**, *v. a.* a unge funiele cu pécură.
- Coudre**, *vd. coudrier*.
- Coudre**, *v. a.* a cósse. *Coudre la peau du renard à celle du lion*, a cósse pelea vulpii cu a leului, a uni viclenia cu puterea.
- Coudrement**, *m.* cussătură a curelelor.
- Coudrer**, *v. a.* a frământa peile în putina cu *tannum*, cõe de stejaru (la tabaci).
- Coudrette**, *f.* *vd. coudraie*.
- Coudrier**, *vd. noisetier*.
- Couenne**, *f.* (pron. *couane*), pele de purcelu (rasă); *chir.* pele sură și désă, cẽ se formẽdă pe sângele estrassu din vine.
- Couenneux**, *euse, adj.* (pron. *couanneux*), *chir.* copperitũ de uă pele sură și désă. *Vd. prec.*
- Couet**, *m. mar.* patru funie marĩ legate în dosulũ velelorũ.
- Couette**, *f. (vech.)*, patũ de penne (*lit de plumes*), *avoir*—, a avé grabă.
- Couffe**, *m.* pãndũ egipt. pentru grãne (183 fundi).
- Coufle**, *f.* bală în care se aduce plante medic., siuamichiã, din Oriente.
- Couguard**, *m.* concolorũ, unũ mare partup. carniv. american., speciã de leu.
- Couillant**, *m.* servitorũ la unũ canonicũ.
- Couillard**, *m. war.* funia care lãgã marele vëlũ de catartũ.
- Coukéel**, *m.* cucũ negru de Bengal.
- Coulacissi**, *m.* unũ papagal.
- Couladoux**, *m. pl. mar.* funie dela catartũ, pe galere.
- Coulage**, *m.* deperdițiunea ligidului care curge din bute.
- Coulamment**, *adv.* currinte, facile (*parler* —, *écrire*, — a vorbi, a scrie, currinte).
- Coulant**, *e, p. pres. adj.* curgindũ, care curge lesne; facile. *Noeud* —, nodũ care se lãgã și se dislãgã fãrã a se desnoda, *vin* —, vinũ plãcutũ, ușiorũ.
- Coulant**, *m.* pãtrã finã inseratã pe panglice pentru gitũ, inelũ (alca) pentru a defige ceva, cum sunt la pungã (*coulants de bourse*!).
- Coulavan**, *m.* sticlete ind.
- Couldre**, *v. a.* a tãia, omori. [giosũ].
- Coule**, *f.* vestimintũ de reli-
- Coulé**, *m. mus.* trecere ușiorã dela uă nõtã la alta;

passă de danțu foarte ușoriu. *Coulés de renard*, locul pe unde trece vulpea (la vinăt).

Coulée, f. scriere applecătă, turnare a ferrului.

Coulemelle, f. burete.

Coulement, m. curgere; — *d'épée*, trassulă laminei (săbiei) d'alungulă laminei adversariului.

Coulequin, m. arbure de Antille. Și *bois-trompette*.

Couler, v. n. a curge (comp. *flucr*); a se trece. *Couler bas, à fond*, a se cutunda, se innea (navile); *couler, couler à fond, un homme*, a ruina ună omă, i perde creditulă; — *de source*, a eși din inimă; — *ses jours*, a și petrece zilele, — *des jours heureux*, a avé zile ferici; — *sur un fait, une circonstance*, a attinge ușoriu ună faptă, uă circumstanță; — *à fond un sujet*, a vorbi despre ună obiectă totă cê se pôte dice de din-sulă; — *à fond une affaire*, a espedia, termina, uă affacere (*se—à fond*, a se prăpădi).—*un canon, une glace*, a turna ună tună, uă oglină. In mar. *faire — la vergue*, a lăssa in jeosă lemnulă pândei.

Couleur, f. culore, văpsea, *homme de —*, vd. *multătre*.

Couleuvre, f. șiopirlă.

Couleuvrée, vd. *Bryone*.

Coulevrine, f. tună lungă și care bate măi departe.

Coulis, m. substanță con-

sumată prin frigere incetă. *Vent—*, vintă cê sufflă printre dispicătore.

Coulisse, f. scobitura prin care merge ună scripete. Loculă teatrului, unde stă actorii înainte de a se presinta pe scenă (culissă).

Coulisseau, m. scobitură duplă in lemnă, pe care alunecă ună lectă, ună pată.

Coulistier, m. celulă cê in-treprinde affaceri la Bursă, fără să fiă aginte de schimbă.

Couleur, m. strimță trecere prin camere; canale.

Couloire, f. strecurătoare, vassă prin care partea cea măi liciă a preparațiuniloră, cê ellă conține, se pôte scurge.

Coulure, f. cădere a floriloră viței.

Coup, m. lovitură. *Coup d'oeil*, aruncătură de ochiă; — *de main*, atacă subită, à—*sür*, de sigură; — *dans l'eau*, ostenelă perduță. *Tout à—*, îndată, *tout d'un—*, de-uădată, *sur le—*, successivă, *pour le—*, pentru astă-dată; *après—*, după ce s'a făcută lucrulă.

Coupable, adj. culpabile, vinovată, condemnabile.

Coupage, m. tăiată, ammes-ticulă unei licori cu alte licori măi puçină forți.

Coupant, ante, adj. tăiătoriu. *Sust.* m. tășiă, *tranchant*.

Coupe, f. tăiare; cupă.

Coupé, m. trăsura de orașiă cu două locuri (cupeă). Interiorulă unei diligințe.

Coupeau, *m.* virfulă unui dială etc.

Coupe-gorge, *m.* locă depărtată, unde este cine-va în periclu de a fi uccisă.

Coupe-jarret, *m.* tălchară, uccissoră de profesiune.

Coupe-paille, *m.* instrumentă pentru a tăia paie.

Couper, *v. a.* a tăia. *Se—*, a se tăia; a se contradice.

Couperet, *m.* satiră.

Couperose, *f.* nume allă maă multoră sulfate; bôlă a pelii, feăie.

Couperosé, *ée, adj.* cu bubuliă pe faăia, precum hătrăniă.

Coupeur, *m. euse, f.* cellă cĂ tăia materiile intr'ăă croitoră. [niune.

Couple, *f.* părechiă; *m.* u-

Coupler, *v. a.* a allătura cĂni de vinătore cĂte două.

Couplet, *m.* stanăă intr'ună cĂntă. [tăiată.

Coupoir, *m.* instrumentă de

Coupole, *f.* boltă pe cope-riăulă unui edifică.

Coupon, *m.* remasulă unei buccăte de materiē, petică, —*d' action, d' obligation*, porăiune dintr'ăă acăiune, dintr'ăă obligăiune (cuponă).

Coupure, *f.* tăiatură.

Cour, *f.* curte, reăedinăa suveranulă; tribunală superioră, *mettre hors de—*, a declara cĂ nu este locă de urmărire. *Cour d' assises*, juridicăiune superioră ca sĂ judece cauzele ce i deferescă curtea de appellă. *Cour de cassation*, juridicăiune supremă stabilită la Paris ca sĂ men-

ăina unitatea legislaăiunii și principiiloră.

Courage, *m.* curagiă.

Courageusement, *adv.* curagiosă, cu curagiă.

Courageux, *euse, adj.* curagiosă.

Courailier, *v. n.* a duce uăă viăăă desordinată.

Couramment, *adv.* currinte, fĂcile.

Courant, *ante, adj.* alergătoră, care curge fĂrăă intrerupere (despre apă); currinte, care este in cursă; *tout—*, in tĂtăă graba. *Sust. m.* currinte, cursă; —*s du monde*, mersulă lumii, —*du marchĂ*, preăulă ce este in piaăia.

Courante, *f.* speăia de danăă, scriptură cursivă.

Courbant, *ante, adj.* care se indouescă, se incovăăă.

Courbatu, *ue, adj.* ostentităă estremă. [tenelă.

Courbature, *f.* estremă os-

Courbaturer, *v. v.* a osteni estremă.

Courbe, *adj.* curbă, arcuită. *Sust. f.* liniăă curbă; lemnăă curbată, indouită.

Courber, *v. a.* a curba, incovăăă.

Courbette, *f.* miăcarea calulă de manegiă. La *pl.* indouiture; politeăă escensivă.

Courbure, *f.* curbatură, indouitură, incovăăitură.

Courcaillet, *f.* strigăatulă prepeliăei.

Courcet, *m.* vd. *Serpette*.

Coureur, *m.* alergătoră exercitată la cursă, cală de cursă. cobiliăă.

Courage, *f.* cucurbită, dovlecă:

Courir, v. n. și a. a alerga, a întinde; a urmări, — *les honneurs*, a alerga după onori; *il est fort couru*, ellu è forte căutată; — *le cachot*, a da lecțiuni private afară din casă.

Courlis, *courlieu*, m. pas-sere apatică bună de mâncare.

Couronne, f. corónă.—*ducale*, monnetă de arg. engl. (6 fr. 25). ronare.

Couronnement, m. încoronare.

Couronner, v. a. a încorona.

Courre, (formă vechiă a infinitiv *courir*), v. n. *Chasse à*—, vânătoare cu câni și călare; — *un lièvre*, a sili unu iepure să fugă.

Courrier, m. curieră.

Courrière, f. (poetică), alergătoare, aceea care alergă.

Courroie, f. curea.

Courroucer, v. a. a mânia, înterrita. [linte.

Courroux, m. mânia vio-

Cours, m. cursă, curgere, mersă, circulațiune; credită.

Course, f. cursă, alergare.

Coursier, m. mare și forte cală de bătaie.

Courson, m. ramură de viță tăiată și scurtă.

Court, *courte*, adj. scurtă. *Rester* —, a fi lipsit de memorie.

Courtage, m. samsarlică.

Courtaud, m. căne cu urechile și coda tăiate.

Court-bouillon, m. lăcidă compusă, în care se ferbește pește. [nuntă.

Courte-botte, m. omă mē-

Courtement, adv. în scurt.

Courte-paille, f. *tirer à la* —, a trage la sorți cu paie de lungime inegală.

Courte-pointe, f. copper-siū de pată, macată.

Courte-queue, f. uă varietate de cireșie.

Courtier, m. samsară.

Courtilière, f. speciă de sobolă care strică grădinele.

Courtine, f. t. frunte de cură între două bastioane. Perdea de lectă, de pată. (curtină).

Courtisan, m. omă dela curte; cartenu, lingușitoră.

Courtisane, f. femeă cu morală stricată.

Courtisanerie, f. curtenie.

Courtiser, v. a. a face curte cui-va, linguși cu intențiune.

Curtois, *oise*, f. adj. curtenitoriu, grațios în vorbele sēle. [modă curtenitoriu.

Courtoisement, adv. în curtenie.

Couseuse, f. femeă care cōse cărțile la legători; machină pentru cusută cărțile.

Cousin, m. *ine*, f. cusurinu, veră, — *germain*, veră din surorē.

Cousinage, m. afiinitate între veră. [veră.

Cousiner, v. a. a tracta că

Cousinière, f. afiinitate (rudeniă) numerosă și importantă

Cousoir, m. instrumentă allă legătorilor de cărți etc.

Coussin, m. pernă; saltea.

Coussinet, m. perniță.

Cousu, *ue, adj.* cussută.
Joues—es, obradū decăđutū, slabū; — *d'or*, fôrte bogatū.
Il a le visage tout —, are fația plină de gropițe (de vĕrsatū).
Coût, *m.* costū, *vd. urm.*
Coûtant, *adj. prix —*, prețulū cătū costă unū lucru.
Couteau, *m.* cuțitū.
Coutelas, *m.* sabiă scurtă cu unū tăișiu. Cuțitū de cuină.
Coutelier, *m.* cuțitariū.
Coutellerie, *f.* cuțităriă.
Coûter, *v.a.* a costa, avĕ prețū.
Coûteusement, *adv.* costătătoriu, scumpū.
Coûteux, *euse, ndj.* costătătoriu, scumpū.
Coutil, *m.* pândă strinsă și sclivisită. [dela plugū.
Coudre, *m.* ferrū ascuțitū
Coutume, *f.* deprindere, datină. *De—*, de obiceiū.
Coutumier, *iĕre, adj.* deprinsū (obicinuitū) a face, care ține de datină. *Sust. m.* culessū de datinele unei țĕrre. [tură.
Couture, *f.* cossere, cussă-
Couturer, *v. a.* a împlĕ de cicatrici sĕu cussătore.
Couturier, *m. iĕre, f.* cusătătorū, cussătoressă.
Couvain, *m.* ouĕ de albină sĕu de insecte de acĕstă speciă.
Couvaison, *f.* timpulū cândū se facū closcele.
Couvĕe, *f.* ouĕ cĕ încăldĕsce de-uădată femela passerii.
Couvent, *m.* claustru, monasteriū. [(despre passeri).
Couver, *v. a.* a încăldĕi ouele

Couvercle, *m.* capacū.
Couvert, *m.* adăpostū; coppersă de mĕsă; ceaă cĕ se dă fiă-căruī ôspe, (tacimū).
Couverte, *f.* smaltū allū porcelanului; mică plapumă de lână.
Couverture, *f.* coppersă, plapumă.
Couverturier, *m.* plăpă-mariū.
Couvet, *m.* mangalū.
Couveuse, *f.* cloșcă.
Couvi, *adj. m.* stricatū, vechiū (ouū).
Couvre-chef, *m.* copperișiu de capū.
Couvre-feu, *m.* lopĕțică pentru a înveli foculū.
Couvre-giberne, *m.* cuțhiă în care soldații punū cartușele.
Couvre-pied, *m.* mică plapumă, de ordinariū pentru a înveli peșile, piciorele, tar-tanū.
Couvre-plat, *m.* capacū, care se pune pe talerulū cu buccate, că sĕ nu se rĕcĕscă.
Couvreur, *m.* făcĕtorū de asșternuturi de casă; învelitorū de casă, tinichegiū.
Couvrir, *v. a.* a copperi.
Covenant, *m.* pactulū reformăților scoțiani ca sĕ 'și appere religiunea contra Catholicilorū (1586),
Covendeur, *m.* tovarășiū, cellū cĕ vinde cu altulū unū obiectū commune ambilorū.
Coyer, *m.* uneltă unde ômeniī dela côsă și punū cremenulū lorū.
Crabe, *m.* speciă de crustaceū de mănecare.

Crac, *m.* plesnită, sunetul
cè face ună corpă tare ru-
pindu-se.

Crachat, *m.* materie care
resultă din espeptorațiune;
fig. placă purtată la peptă,
și care distinge uă ordine su-
periore de cavaleriă.

Crachement, *m.* espepto-
rațiune.

Cracher, *v. a.* a espeptora
(scuipa). [espeptorați.

Crachoir, *m.* vassă pentru

Crachotement, *m.* espep-
torațiune addesă.

Crachoter, *v. n.* a espep-
tora addesă.

Craie, *f.* cretă, tibișiră.

Craissement, *m.* strigătulă
unei ciore (craă).

Craindre, *v. a.* a se teme,
—*quelqu'un*, a se teme de
cine-va. *Craint la pluie*, a
se păstra contra udăturei (pe
paquete).—Après *craindre* on
met *ne* dans la subordonnée,
și la prop. principale est afir-
mative: *Je crains qu'il*
ne vienne, (mă temă că vine).
Si la preîn. prop. est négative,
ou n'emploie pas *ne*
dans la seconde.

Crainte, *f.* temere. *De—de*,
de—que, de frică să nu.

Craintif, *ive*, *adj.* timidă,
fricosă.

Craintivement, *adv.* cu
temere, cu frică.

Cramoisi, *m.* roșiu închisă.

Crampe, *f.* cărceiă, strin-
sură.

Crampon, *m.* scobă.

Cramponner, *v. a.* a bate
cu scobe.

Cran, *m.* mică tăiătură, dinte,

cè se face ună corpă dură,
cà să anine, să atirne, ce-va.

Crâne, *m.* craniă, creștetă.

Crânerie, *f.* gilcévă, *bra-
vade*.

Cranien, *ienne*, *adj.* de cra-
niă, dela creștetă.

Cranologie, *f.* pretinsă sci-
ință despre aplicațiunile in-
telectuali și morali ale o-
mului după inspectiunea cra-
niului.

Crapaud, *m.* brăscă veni-
nă; *fig.* omă mică și ur-
rătă.

Crapaudière, *f.* locă jeosă
plină de brăște veninoșe.

Crapaudine, *f.* vrană pe
unde curge apa din reser-
voriă; ferră in giurulă cui
se invirtesce cardinea, țigina.

Crapoussin, *m. ine*, *f.* per-
sonă mică, scurtă, și deforme.

Crapule, *f.* corupțiune gros-
solană măi alesă prin beu-
tură.

Crapuler, *v. a.* a trăi cu
băutura (gămană).

Crapuleusement, *adv.*
grossolană, coruptă.

Crapuleux, *euse*, *adj.* cui
place băutura, coruptă.

Craque, *f.* minciună, *pop.*

Craqueler, *v. a.* — *la por-
celaine*, a da porcelanului
ună smaltă ușoriă dispicată.

Craquelin, *m.* prăjitură care
trosnesce in dinți.

Craquement, *m.* scărțai-
tură. [trosni.

Craquer, *v. n.* a scărțai,

Craquerie, *f. fam.* ammes-
tică de minciună. [trosnită.

Craquètement, *m.* scăr-
țăit.

Craqueter, v. n. a scărțâi, trosni.

Craqueur, *m. euse*. f. cellă ce spune la minciuni.

Crassane, vd. *Cresane*.

Crasse, f. unsore. necurătenia pe pele, în păr.

Crasseux, *euse, adj.* soios.

Cratère, *m.* crater, dischisura unui vulcan.

Cravache, f. biciușcă.

Cravacher, v. a. a bate cu biciușca. [patică.

Cravan, *m.* uă passere a-

Cravate, f. legătură de gît.

Cravater, v. n. a lega la gît, pune cravata.

Crayeux, *euse, adj.* cretos, de natura cretei, tibișirului.

Crayon, *m.* creion, condei de plumb; — *noir*, cretă neagră.

Crayonner, v. n. a desemna cu creionul; schița.

Crayonneur, *m.* reu desemnator.

Crayonneux, *euse, adj.* de natura creionului.

Créance, f. incredere ce inspiră cine-va. Creanță, datoriă activă fundată pe un titlu. *Lettre de créance*, epistolă care stabilește creditul celui ce o poartă.—Vd. și *Croyance*.

Créancier, *m. ière*, f. creditor, cellă ce are uă creanță de ban.

Créateur, *m.* creator. Dumneșu; *fig.* inventator (născocitor).

Création, f. creație. Universul; invenție.

Créature, f. creatură, ființă creată.

Crécelle, f. mare scripetă de lemn, de care se servia altădată în biserice, în lipsa clopotelor.

Crêche, f. iesle. [morcovi.

Crécy, f. uă varietate de

Crédence, f. tavă pentru pachare. Locul unde se conservă proviziunile într'un pensionat. Comp. *garde-manger*.

Crédencier, *m.* îngrijitorul proviziunilor într'un pensionat.

Crédit, *m.* credit; *fig.* considerație, *à crédit*, pe credit; *remonter de—*, a se redica în curs, în valoare; *acquérir—*, a câștiga credit. *Portez cet article à mon—*, scrieți acest articol la socotela mea.

Crédité, *ée, adj.* creditat, *sust. m.* cu s'a deschis un credit *Il est crédit sur Paris*, ellă are epistole de credit la Paris.

Créditer, v. a. a credita, da pe credit.

Créditeur, *m.* creditor. *Compte—*, socotela pusă la credit. [credinței.

Crédo, *m.* credul. Simbolul

Crédule, *adj.* credul, lesne credătoriu. [modul credul.

Crédulement, *adv.* într'un

Crédulité, f. credulitate, facilitate a crede.

Créer, v. a. a crea, forma din nimic, vorbind de Dumneșu. A inventa, produce; a funda, stabili.

Crémaillère, f. vergea de ferră dințată, ce se lungesce și scurtă după voiă, ser-

- vindū a suspinde ce-va d'asupra focului. [*maillère*.]
- Crémaillon**, *m.* mică *cré-*
- Crème**, *f.* smântână.
- Crémer**, *v. n.* a se copperi, de smântână (despre lapte).
- Crémierie**, *f.* lăptărie.
- Crémier**, *m. ière*, *f.* lăptarū.
- Créneau**, *m.* pinnă, creșitură, dischisură în formă de dinți practicăta peste unū murū.
- Crénelage**, *m.* ferricătură. (la monnete).
- Créneler**, *v. a.* a muni cu pinne, face creșiture la muri; — *une roue*, a façe dinți unei rōte.
- Crénelure**, *f.* creșitură, margine în formă de dinți. Comp. *dentelure*
- Créole**, *m* și *f.* creolū, europenū născutū în colonie.
- Créosote**, *m.* creosotū.
- Crêpe**, *m.* crepū, materiă subțire și crêtă.—*de Chine*, șalū subțire de mătasse. [țire.
- Crêpe**, *f.* mică plăcintă sub-
- Crêper**, *v. a.* a încreți, frisa, în forma crepului.
- Crépi**, *m.* tencuială.
- Crépin**, (*saint—*), *m.* saccū în care cismarii ambulanți punū uneltele lorū.
- Crépine**, *f.* fringhiă, ciucure țesutū și adornatū în sus.
- Crépir**, *v. a.* a tencui, *du crin*, a ferbe părulū ca s'ļū frise.
- Crépissure**, *f.* măř obiceiuitū este *crépi*, vd. vorba.
- Crépitatiōn**, *f.* crepitațiune plesnitură, șgomotulū flacării cândū arde, *pétillément*.
- Crépon**, *m.* materiă ușoriă avindū aparința crepului.
- Crépu**, *ue, f.* cu părulū crețū, *crêpe*. [pusculū.
- Crépusculaire**, *adj.* de cre-
- Crépuscule**, *m.* crepusculū. murgulū sercī, revērsatulū dīlei.
- Créquier**, *m.* prunū sēlbat.
- Crésane**, *f.* pēră pergamută, care se topesce. și *crassane*.
- Crescendo**, *m* crescindū, adausșū progresivū allū sunetelorū (în mus.).
- Cresson**, *m.* varďă.
- Cressonnière**, *f.* locū umedū unde crește varďa.
- Crésus**, *m.* Cresū, regele Lidiei; *fig.* omū fōrte avutū.
- Crétacé**, *ée, adj.* cretaçeū, de natura cretei, tibișirului.
- Crête**, *f.* crêtă.
- Crêté**, *ée, adj.* cu crêtă.
- Crételer**, *v. n.* a striga precum găina cândū ouă.
- Crétin**, *m.* omū rēū sonformatū și idiot; *fig.* omū stupidū. [provoca cretinismulū.
- Crétiniser**, *v. a.* a face idiotū,
- Crétinisme**, *m.* cretinismū, idiotismū, stupiditate
- Crétonne**, *f.* cretonă, pândă tare albă de Normandia, numită după Créton, care a făcutū primulū pândă de inū (640).
- Crétons**, *m. pl.* ceea cē cade la fundū, când se topescū seuri.
- Creusage**, *m.* săpătură.
- Creusement**, *m.* vd. *prec.*
- Creuser**, *v. a.* a săpa; *fig.* appofunda. *Se — la tête*, a cugeta profundū.
- Creuset**, *m.* micū vassū pentru a solvi, topi, metale.

- Creux**, *euse*, *adj.* deșertă în intru, găunosă. *Sust. m.* cavitate. [strimță.
- Crevasse**, *f.* dispicătură
- Crevasser**, *v. a.* a dispica, crepa. *Se—*, a se crepa.
- Crève**, *m.* dispicăture dela mânica hainei, golă. [gustă.
- Crève-cœur**, *m.* mare descrever, *v. n.* a crepa, se sparge. [mare.
- Crevette**, *f.* mică racă de
- Cri**, *m.* strigăt, *a cor et à* —cu mare sgomot. *Cri public*, opiniunea publică.
- Criailler**, *v. n.* a striga, certa pentru lucruri nice, cicăli.
- Criaillerie**, *f.* cicălire.
- Criailleur**, *m. euse*, *f.* cicălitor.
- Criard**, *ante*, *adj.* care strigă.
- Criard**, *de*, *adj.* care strigă addesé; care certă multă și fără motiv. *Criarde*, *f.* grósă pândă gumată, care face sgomotă cândă se frécă.
- Crible**, *m.* cribru, sită de grăne, ciur.
- Cribler**, *v. a.* a cerne; pētrunde cu multe găuri (ciurii)
- Cribleur**, *m.* cernător.
- Cribleux**, *euse*, *adj.* pētrunsă de găuri că ună cribru (ciuruită).
- Criblure**, *f.* ceea ce cade la cernută, tērițe.
- Cribration**, *f.* cribrațiune. Separatiunea diverselor părți în medicaminte.
- Cric**, *m.* scripetă că se redice greutăți.
- Cric**, *m.* séu *cris*, *criss*, pumnală la insularii Ind., la Malesi.
- Cric-crac**, *m.* plesnetă. I-

- mitațiune a sgomolului, că face ună lucru cândă se sparge.
- Crick**, *m.* papagală americ.
- Crico-aryténoïdien**, *adj. m.* Se dīce de muschii comuni cartilaginiloră innelară și aritenoidă.
- Cricoïde**, *adj.* și *m.* innelare. Se dīce de cactilaginea care încungiură laringele.
- Cri-cri**, *m.* greere domestică, *vd. grillon.*
- Crid**, *m.* *vd. Cric.*
- Criée**, *f.* auțiune, mețată.
- Crier**, *v. n. n.* striga; scrițai a publica, vinde la auțiune, (mețată); striga pe drumă, că se vinde.
- Crierie**, *f.* strigăte impōrtune.
- Crier**, *m. euse*, *f.* strigător, care strigă (la mețată).
- Crime**, *m.* crime, faptă rea, că legile pedepsescă; infracțiune grave, nelegiuire.
- Criminaliser**, *v. a.* a schimba ună processă civile în processă criminală.
- Criminaliste**, *m.* criminalistă. Scriptoră de materie criminală.
- Criminalité**, *f. jur.* calitatea lucrului criminală.
- Criminel**, *elle*, *adj.* criminală, culpabilă de ună crime, condennabilă.
- Criminellement**, *adv.* criminală, prin crime.
- Crin**, *m.* pēră, măi alessă dela cōmă, (de caț, bouf etc).
- Crinal**, *m. chir.* vechiă instrum. că se comprime fistula lacrimale.
- Crincri**, *m. pop.* rea violină, rău violinistă Pl. nevar.

Crnier, *m.* cellă cé lucrăđă pėrulă de cală.

Criniere, *f.* cómă, *fam.*

Crinole, *f.* speciă de plantă.

Crinoline, *f.* crinolină, Tes-sătură de pėră de cală că sė infle rochia (*neol.*)

Crinon, *m.* *med.* speciă de mică verme sub pele.

Cribole, *m.* *antic.* sacrificiă de ună berbec. [sectă.

Criocere, *m.* speciă de in-

Crique, *f.* mică bóbă.

Criquet, *m.* cală mică.

Crise, *f.* *med.* crise. Schimbare subită a unu morbu; momentă periculosă sėu decisivă intruă affacere.

Crispation, *f.* crispățiune, încrețelă, contracțiune prin acțiunea focului. *Comp. contraction.*

Crisper, *v. a.* a crispa, încreți, face uă substanță sė se contragă prin acțiunea focului.

Crispin, *m.* crispină. *Crispin.* numele unu servitoră de comediă, care peurmă a rămasă sė însemne glumețu, comediășiu. [(scriși).

Crisser, *v. a.* a contrage,

Cristal, *m.* cristală, cleștară.

Cristallerie, *f.* fabrică de cristală.

Cristallin, *ine*, *adj.* cristalină, transparente, străvėdėtoriă. *Sust. m.* lentila cristalină, a ochiulu; ceră de cristală in sistema luă Ptolomeă.

Cristallisable, *adj.* cristalisabile, care se pėte cristalisa.

Cristallisation, *f.* cristali-

sațiune; lucru cristalisată.

Cristalliser. *v. a., s. n.* a cristalisa, congela in formă de cristală, peface (sėu se peface) in cristală.

Cristallographe, *m.* cristalografă, versată, invėtată, in cunnoscința cristalliloră.

Cristallographie, *f.* cunnoscința, descrițiunea, cristalliloră.

Cristalloide, *f. nat.* membră arachnoidă transparente. [polipă.

Cristatelle, *f.* speciă de **Cristé**, *ée*, *adj.* cu créstă, *crété.* [marintă.

Criste-marine, *f. bot.* a-

Critérium, *m. s. critère*, criteriă, semnă după care se cunnosce veritatea.

Critiquable, *adj.* criticabile, care pėte fi criticată.

Critique, *f.* critică, essame raționată. Sințimintă de frumusețile sėu defectele unei opere de arte sėu de erudițiune; discussiunea facteloră obscure, a testuriloră; insemnare, observațiune critică.

Critiqué, *ée*, *adj.* judecată aspru, severă, criticată.

Critiquer, *v. a.* a critica, censura, gėssi de redissă, *reprendre.*

Critiqueur, *m. fam.* deprinsă a critica, vorbitoră de rău.

Croassement, *m.* crocătă, strigătulă corbulu.

Croasser, *v. n.* a crocăi, striga (despre corbă).

Croate, *f.* vd. *Cravate.*

Croc, *m.* (engl. *crook*) cuieră, cărligă; *fig.* mustăți lunge împletite; la *pl.* dinți

lungi la unele animale. *Metre, pendre ses armes* au —, a părăsi meseria armelor; *faire—sous la dent*, a scîrții (*fan.*).

Croc-en-Jambe, *m.* pedică pusă cu piciorul la un lup-tător; *donner le — à qu.*, modă ingeniosă pentru a face pe cine-va să cadă *Pl. des crocs-en-jambe.*

Croche, *adj.* curbat, strimb.

Croche, *f.* notă musicală cu liniă în jeosă (*crochet*), optul. La *pl.* clește de ferar.

Crochet, *m.* cărlig (mic), — *de fer*, instrumentă allă ferarilor, că se dischidă brósca fără cheiă. La *pl.* cărlionți; dinți acuți ai calului etc.

Crochetage, *m.* dischiderea bróscei prin *crochet*. *Vd. prec.*

Crocheter, *v. a.* a dischide brósca fără cheiă, prin *crochet* (*vd. vb.*). [*faix.*]

Crocheteur, *m.* *vd. Porte-Crochetier*, *m.* făcător de cărlige. [*(petit crochet).*]

Crocheton, *m.* cărligelă,
Crochu, *m.* *adj.* curbat, încovăiat (*tortu*); *avoir les mains — es, les doigts — s*, a avé mână lungă, li applicat să fure. [*fran.*]

Crocine, *f.* galbină de sa-
Crocipède, *adj.* cu picioarele galbine.

Crocile, *m.* crocodil; — *du Nil*, crocodil de Nil. Leviatanul Bibliei. *Larme de—*, lacrimă de crocodil,

Diş. Franco-Rom.

că se misce și se înșele; *ret.* argumintațiune capțioasă și sofistică. [*cinarocefală.*]

Crocodilum, *m. bot.* plantă

Croconate, *m. chem.* sare de acid croconic.

Croconique, *adj.* (*acide*), acid croconic.

Crocote, *f.* crocot. Vestimintă ușoară de culoare galbină la antică.

Crocotte, *m.* crocotă, născut din căne și lup; ienă nigricantă.

Crocus, *m.* Nume vechiu pentru *safran*. — *Veneris*, cupru.

Croire, *v. a. și n.* a crede (lucruri adevărate sau verisimile); socoti, gândi (*presumer*). *Se croire*, a se crede, și închipui că este, *s'en—*, a face după-cum simte cine-va.

Croisade, *f.* cruciată. Liga catolicilor contra infidelilor și ereticilor. *C'est le nom spécial des huit expéditions entreprises par les souverains de l'Europe pour délivrer les lieux saints du joug des infidèles.*

Croisat, *m.* vechiă monnetă în Genua, val. 4 fr. 50 cent.

Croisé, *e, adj.* încruciat, în cruce; *étouffe—e*, materie cu firele impletite; *feu—*, foc de artilerie, care bate pe inemic din diferite părți; *rime—e*, rimă alternată.

Croisé, *m.* cruciat; soldat din uă cruciată; materie cu firele încruciate.

Croisée, *f.* mică ferăstră; rațe cari mențin centrul unei rôte (la orolog).

- Croisemnt**, *m.* încruciată, încruciașare.
- Croiser**, *v. a.* a încrucia, încruciașia, dispune în formă de cruce; a șterge (trăgîndu uă liniă pe d'assupra) uă scriptură; însemna cu uă cruce; *mar.* a face curse pe mare mergîndu și revenîndu în a-l'ași spațiu. *Cet habit croise trop*, această haină are uă lature, care trece peste cealaltă. *Că refl.* a se încruciașia, se tăia, (despre linie).
- Croisé-obliquangle**, *adj.* încruciată cu anghiuri oblice, opp. *croisé-rectangulaire*.
- Croiserie**, *f.* impletitură încruciașiu. [armării.
- Croisette**, *f.* cruce mică (la
- Croiseur**, *m. mar.* încruciașetor, nave de resbelu în locu navigabile, căpitanulu ei.
- Croisière**, *f.* locuri unde navigă uă nave de resbelu; nave care merge și revine în acel'ași spațiu, *vaisseau en—*.
- Croisille**, *f.* cercu pe rōta care împletește firulu la (cismari).
- Croisillon**, *m.* stinghia unei cruci, unei ferestre; pētra transversale a unei cruci.
- Croissance**, *f.* creștere, adausu successivă de mărime; *fièvre de—*, friguri provenite din creșterea corpului.
- Croissant**, *m.* cōrnele lune; figura lune noue până la primulă sēu pătrariu; semiluna pe stindardulu turc.
- Croissant**, *e, part. adj.* care crește, se mărește.
- Croisure**, *f.* țesătură încruciată, vėrgătură.
- Croit**, *m.* creșterea, adausulă, unei cirede, prin generașune.
- Croître**, *v. n.* a crește, deveni măi mare, se adăugi. *Je crois, tu crois, il croit; nous croissons, vous croissez, ils croissent; je croisais etc.; je crus, etc.; je croitrai. je croitrais etc.; que je croisse etc.; que je crusse etc.; croissant, crū, crue* (creșcutu, creșcută). Se conjugă cu ambele aussi-liari.
- Croix**, *f.* cruce; *fig.* necasū, aflișione. *Croix par Dieu sēu — de Jēsus*, alfabetu cu uă cruce la începutu; elemente. *Croix-pile*, jocu unde cine-va aruncă uă monnetă în aeru.
- Cromleck**, *m.* monumentu druidicū.
- Cromorne**, *m.* cāntecū de organatū la unisonulu trompetei.
- Cron**, *m.* grămadă de sfērimate marine, cē se gēsescu pe uscatu. Și *crau, falun*.
- Crone**, *f.* machină pentru a onera (incārca) și desonera navele.
- Cropal**, *m.* vd. *Nérion*.
- Croquant**, *ante, adj.* ronțaitorū, scirșitorū; *fig.* omū de nimicū (*homme de néant*). *Pl.* țerraniū revoltași (*révolte des Croquants*) în Guiana sub Enric IV și Ludov. XIII.
- Croque-au-sel**, (*à la*) *adv.* fără altu condimentu decātu sare. [cioclu.
- Croque-mort**, *m.* *pop.*

Croque-note, *m. s.* *croque-sol*, musicant inepțu și fără gustu, artistu de note. La *pl. des croque-notes*.

Croquer, *v. n.* a ronțai, scirții (in dinți), mânca lacumă, *fig.* a desemna, depinge, in grabă, (*peindre à la hâte*).

Croquet, *m.* turtă dulce (cu migdale) subțire și uscată.

Croquette, *f.* buletă, prăjitură uscată (făcută din cōje).

Croqueur, *m.* cellu cē prinde.

Croquignole, *f.* prăjitură uscată (*pâtisserie croquante*).

Croquis, *m. pict.* adumbritu făcutu repede și din inspirațiune. Comp. *Esquisse*.

Crosse, *f.* patulū puscei, bastonū recurbatū, pastoral (episcopului).—*du gouvernail*, mînerul cārmei;—*de l'aorte*, arculū aortei (*arcus aortae*).

Crossé, *ée, adj.* care pōrtă bastonulū recurbatū. *Abbé—et mitré*, abbate care pōrtă bastonulū și capuciolū, abbate infulatū.

Crosser, *v. n.* a arunca uă pētră cu bastonulū, jucându-se; *fam.* a tracta pe cn. cu desprețu (ī da cu piciorulū).

Crossette, *f.* ramure (de smochinū) pentru altoitū.

Crosseur, *m.* (*vech.*) acela cuī place joculū de copii.

Crossillon, *m.* curbatură a bastonului episcopale.

Crotalaire, *m. bot.* genū de leguminōse.

Crotale, *m.* crotalū, șērpe sunătoriū (*serpent à sonnettes*);—*millet*, crotalū micū.

Crotaphite, *m.* (*muscle*). Se

dice de mușchū destinați sē redice *massila* inferiōre. Comp. *temporal*.

Croton, *m.* crotonū, genū de plante;—*cascarille*, crotonulū odorante; *semences de—* (*Tiglyum*), *graines de Tilly*, mice semințe purgat. (*grana Tiglyi*);—*des teinturiers*, vd. *Tournesol*; *bois de—*, *s. bois des Moluques*, lemnū de crotonū. [*rues*].

Crotte, *f.* noroiū (*boue des*

Crotter, *v. a.* a implē de noroiū. *Se—*, a se implē de noroiū (*se salir de boue*).

Crottin, *m.* haligă.

Crou, *m.* pămintū nisiposū.

Crouchan, *m. mar.* lemnele cari formēdă rătunđinea și diminuțiunea părții anteriori a navii.

Croulant, *e, adj.* care cade, se derimă.

Croulement, *m.* cădere (uneī case), derimare, surpatū.

Crouler, *v. n.* a căde, se dērima, se surpa (pămintulū, casa);—*un navire*, a da uneī navii drumulū in mare, (*lancer à la mer*).

Croulier, *ière, adj.* care se surpă. Se dice de pămintulū, allū cui fundū se mișcă.

Croulière, *f.* pămintū relăssat, slabū, fără consistință.

Croup, *m.* angina laringeă suffocante, angină polipōsă (*angina suffocativa* etc.) Vd. *angine membraneuse, esquinancie*.

Croupade, *f.* săritură inaltă a calului de școlă.

Croupe, *f.* șale, șaucă, partea calului etc. dela rinichi

- inderetă, partea cea mai înaltă a muntelui.
- Croupé, ée, adj.**, (*cheval bien* —, *mal* —), cală cu bună, cu rău spate, vd. *prec.*
- à **Croupetons, loc. adv.** strinsă, ghiămuită, (stilcitu).
- Croupiat, m. mar.** nodă pe cablu; mică funiă.
- Croupier, m.** asociat cu altul la joc, care ține cărțile, tablele; interesat cu altul într'ua afacere.
- Croupière, f.** partea hamului care trece pe spinare. *Tailler des—să qn.*, a prepara cuiva dificultăți.
- Croupion, m.** partea pasării unde începe firțița.
- Croupir, v. n.** a se inverdi, se corupe din lipsa de mișcare (despre ape), se strica ședind în apă, lăncedi.
- Croupissant, te. adj.** stătut, lăncedit, (despre ape).
- Croupissement, m.** stare a apelor, stagnațiune, lăncedălă.
- Croupon, m.** spinare de bou, pele lucrată (tăbăcită) fără capă nici pantece.
- Croustillant, e, adj.** scirțituriu. Se ăice de alimentele cari scirție în dinți.
- Croustille, f.** cojiță de pâne.
- Croustiller, v. a.** a mânca, în timpul mesei, coji de pâne, și a bé în intervale; a scirții în dinți.
- Croustilleusement, adv.** în glumă, pré liberă, *fam. p. us.*
- Croustilleux, euse. adj.** liberă, glumetă, de glumă, *plaisant, leste.*
- Croûte, f.** crustă, cōje; *pict.* tabelă vechiă, uscată, cojită. *Vieux tableau noir, écaillé.*
- Croûtelette, f.** vd. *croustille.*
- Croûteux, euse, adj.** cu cōje.
- Croûtier, m. fam.** rău pictoră: Și *croûton.*
- Croûton, m.** buccată de pâne incungiurată aproape în toate de cōje (coltucă).
- Crownlas, m.** sticlă fină de Anglia, flint glas. *Comp. verre de couronne.*
- Croyable, adj.** credibile, de creăută, care se pōte crede.
- Croyance, f.** credință, persuasiune intimă; opiniune. Se ăice și *créance*, insă puș.us.
- Croyant, e, part. adj.** creătoră, religiosă, *vrai* —, dreptă credinciosă.
- Crû, m.** adaussă; pămintă, țerrină, unde creșce ce-va; *d'un bon* —, din bună pămintă; *vin du* —, vină cultivată în l culă unde se iea; *vin de mon* —, vină din via mea; *dire une histoire de son crû*, a spune uă istoriă inventată; creșcere (a planteloră); *vinăt.* tufișă, unde ședă poturnici.
- Cru, ue, adj.** crudă, nepreparată; *eau—e*, apă care nu dissolvesce săpună; *ouvrage* —, operă informe; *mercure* —, mercuriă brută, necurățită.
- Cru, e, (part. perf. dela croire),** creăută. [*croitre*], creăută.
- Crû, ue, (part. perf. dela**
- Cruauté, f.** crudime, cumplitate; actă nedreptă.
- Cruche, f.** urcioră; *fig.* omă stupidă.

Cruchée, f. ligidulă câtă incape în urcioură.

Cruchon, m. mică urcioură.

Crucial, e, adj. făcută în cruce, *incision*—e, tăiatură în crucișă, *chir*.

Crucianelle, f. bot. cruciată, genă de rubiacee.

Crucifère, adj. bot. cruciferă, cu florile în forma crucii; *colonne* —, coloană, stîlp, cu cruce d'asupra (în arhitectură).

Crucifiement, m. seă *crucifiement*, crucificație, restignire; *pict.*, reprezentația morții lui I.-Chr.

Crucifier, v. a. a crucifica, restigni.

Crucifix, m. crucifige, reprezentația lui I.-Chr. pe cruce. [formă de cruce.

Cruciforme, adj. bot. în

Crucigère, adj. bot. avindă uă cruce.

Crudité, f. cruditate, calitatea lucrului crud, necoptă. Pl. fructe, legumi crude.

Crue, f. creștere, adăușă, sporire. *Les grandes crues*, creșterea mare a apelor.

Cruel, elle, adj. crudă, cruntă, cumplită, inumană.

Cruellement, adv. cu crudime, în modă cruntă.

Crument, adv. crudă, necoptă; d'a dreptulă, *durement*, (sans ménagement).

Crupellaire, m. gladiatoră la antică cu armătură de fier.

Crural, e, adj. care ține de cõpse, de șoldă. Pl. *cruroux*.

Crusantisme, m. cruscantismă, estremă puritate în vorbirea seă scrierea italiană.

Crustacé, ée, adj. nat. crustaceă, cu soldă; med. *dartre*—, *flavescente*, vd. *Impetigo*.

Crustodes, m. pl. crustodee, speciă de infusorie.

Cruzade, f. crusadă. *Monetă de aură seă argintă portug.*, *vieille* —, val. 3 fr. 30 cent. *neuve*—, val. 2 fr. 94.

Cryolithe, m. criolită, spath de Grenlandă.

Cryophore, m. crioforă, aparatul de îngheațat prin esalație, (lui Volaston).

Crypte, f. vd. *catacombe*.

Cryptocère, m. nat. insectă cu antenele ascunse.

Cryptogame, f. și adj. bot. criptogamă. Se dice de plantele (speciă de mușchi) allă căroră genă nu ă stabilită.

Cryptogame, m. seă *cryptogamiste*, naturalistă care se ocupă speciale cu studiul criptogamelor.

Cryptogamie, f. clasa plantelor criptogame.

Cryptographie, f. scrieră cu litere de convenție. Comp. *steganographie*.

Cryptometalin, e, adj. fosile care conține multă metală.

Cryptonyme, adj. criptonimă. Se dice de autorii, cari și a ascunsă seă prefăcută numele. [genă de bagale.

Cryptopodes, m. pl. adj.

Crystal, vd. *cristal*.

C-sol-ut, m. mus. sunetul ut.

Cubage, m. math. calculă că se determină valoarea numerică a volumelă corpiilor, cubatură.

Cubature, f. cubatură, metodă că se găsescă unū cubū. Vd. și *prec.*

Cube, m. *geom.* cubū, corpū solidū cu șesșe feție pătrate și egalī; *aritm.* produsulū numărului immulțitū cu pătratulū sēū. Ca *adj.* cubicū.

Cubèbe, m. cubebū, plantă medicin. de Java. (*poivre—*).

Cubébine, f. *chem.* pretinsa materiă a cubebulū.

Cuber, v. a. *geom.* a calcula (evalua) cubulū unū solidū; *aritm.* a redica la a treia putere. *Multiplier deux fois un nombre par lui-même pour en avoir le cube.*

Cubique, *adj.* cubicū, de cubū.

Cubital, e, *adj. anat.* cubitale, care ține de cotulū mână. *Sust. m.* răsămū pentru cotū (la uă bancă).

Cubitus, m. *anat.* cellū măi mare din óssele ante-braçului.

Cubla, m. speçia de corbū afr.

Cuboide, m. *anat.* cuboide, unulū din óssele tarsului.

Cucubale, f. cucubalū, uă plantă cariofileă.

Cucuje, m. insectă coleopteră. Comp. *cucujo, taupin.*

Cucules, m. pl. sēū *cuculides*, passeri de speçia cucului.

Cuculle, m. scapulariū (sfită) a unorū religioși.

Cuculines, f. cuculine, speçia de albine.

Cucumiforme, *adj.* asemine castravetelū.

Cucurbitacé, *ée, adj. bot.* cu rădęcina la pământū, pre-

cum lubenele. *Sust. pl.* familiă de plante vecine cu dovlecii.

Cucurbitain, m. verme în forma sămburelū de dovlecū.

Cucurbite, f. *chem.* partea de jeosū a vassului de distilatū, vassū de distilatū.

Cucurbitin, e, *adj.* de felulū dovlecului, (*fruit —, baie—e*).

Cueillage, m. culesșū, culegere.

Cueille, f. *cueillaison*, vd. *prec.*

Cueillette, f. culesșū, recoltă annuale; grămadă de mērfuri, că se le pună în nave (*charger à la —, en—*).

Cueilleur, m. *euse*, f. culegătorū; ucenicū de sticlari.

Cueillir, v. a. a culege; *des palmes, — des lauriers*, a căștiga victorie (*remporter des victoires*). În mar. a înviri funia assupra eī inșeși (*cueillir un cordage*). Măi vechiū este *cueiller*, deunde fuit. *je cueillera*.

Cueilleoir, m. coșiu, panerū, că se stringă fructele culesse.

Cuider, v. n. a crede, *vech.*

Cuider, m. panerū lungū pentru culesșū.

Cuil, m. cucū de Malabar.

Cuiller, sēū *cuillère*, f. lingură; ustensile în forma lingurei; *petite —*, linguriță.

Cuillerée, f. conținutulū, cătū incupe într' uă lingură.

Cuilleron, m. concavulū, interiorulū lingurei; *bot.* petală, fôia în formă de lingură.

Cuillier, *m.* specieă de passere și de coquilă. Și *sputule*.

Cuine, *f. chem.* vassu de gresia pentru distilată apă tare.

Cuir, *m.* coriū, curea, peletare de animală; peletarată; — *roussi*, peletaruscă, juft; — *de poule*, peletare de puț, fină peletare de mânăș; — *à rasoir*, curea de ascuțitū briciulū. *Cuir de laine*, materiă de lână forte tare.

Cuir, *m.* errore de pronunță francesă, cândū se aude la finele vorbeii unū *t* in locū de *s*, cum este *j'étais-t à la maison*, pentru *j'étais-s à la maison*.

Cuirasse, *f.* lorică, peptariū de peletare, de metalū. *Défaut de la—*, loculū unde lorică se finesce; partea slabă a unū omū, unei scrierii.

Cuirassé, *ée, adj.* coperitū cu lorică; *fig.* preparatū pentru ueri-cē. *Sust. pl. m.* animală cu lorică. Și *cinçulés*.

Cuirasser, *v. a.* a inarma, investi cu lorică. *Se—*, a se intări, se inarma contra.

Cuirassier, *m. milit.* cuirassier, călare investitū cu lorică, s. sarică.

Cuire, *v. a.* a ferbe; a frige, a cōce: *v. n.* și *se—*, a se ferbe. *Il lui en cuira*, are sē lū dōră, sē lū pară rēu de acēsta.

Cuïret, *m.* peletare curățitā de pērū.

Cuisant, *e, adj.* care causează durere viuă și ardētore.

Cuisine, *f.* cuină, buccătăriă, *bonne—*, buccate bine gătite. *Faire, faire aller, faire rouler la—*, a îngriji pentru cuină, comanda buccatele.

Cuisiner, *v. n. fam.* a face, prepara. buccate.

Cuisinier, *m. iere, f.* buccătarū. La *f.* și machină de friptură.

Cuissard, *m.* in vechia armatură partea care copperia cōpsele.

Cuisse, *f.* cōpsă (lat. *coxa, femur*), șioldū.

Cuisseau, *m.* cesvirtă d vițelū.

Cuisse-madame, *f.* specieă de pēră lungă. La *pl. des cuisses-madame*.

Cuissière, *f.* peletare ce pōrtă toboșarulū pe cōpsa stingă.

Cuisson, *f.* cōcere, fertură sēu ferbere, arsură. *Pain de —*, pāne de casă.

Cuissot, *m.* cōpsă, șioldū, de animală sēlbaticē.

Cuistre, *m.* servitorū de cuină; *fig.* pedante și moji-cū.

Cuite, *f.* arderea cărămiđii etc. *Se dīce mai multū* pentru lucruri cari nu se mănăncă.

Cuivre, *m.* cupru, aramă ciprică: — *rouge*, aramă roșă; — *de rosette*, aramă fină (topitā și depuratā); — *jaune*, aramă galbină (aliatā cu zincū); — *blanc*, ar. albă, argentanū; — *noir*, ar. nēgră (necurățitā); *battitures de—*, ossidū de cupru. *Comp. deutocide (brun) de—*. *Pl.*

- cuvres*, instrumente muzicale de cupru.
- Cuivré**, *éc*, *adj.* de culoarea cuprului, arămiu.
- Cuivrer**, *v. a.* a copperi cu foie de cupru.
- Cuivrette**, *f. mus.* mică țevă, clapă la instrum. de suflat.
- Cuivreux**, *euse*, *adj.* cupros, care conține cupru; de culoarea cuprului.
- Cuivrique**, *adj. (oxide)* oxidă de cupru.
- Cuivrot**, *m.* scripete de alamă, unde se adaptă buccățile ce se învârtesc (la orologi).
- Cuja**, *m.* mică patrupedă (dihor) de Chili.
- Culasse**, *f.* fundul unei arme de foc; partea mai grossă a unei rădăcine.
- Cul-blanc**, *m.* numele mai multor passeri, cum e *bé-cassine* sau *molteux*, *hirondelle*.
- Culbute**, *f.* săritură peste cap, cu capul în jos. *Faire la —*, a căde în disgrație.
- Culbuter**, *v. n.* a sări, căde cu capul în jos; *v. a.* a face să cadă peste cap.
- Culbutis**, *m.* amestec de lucruri reverse, cădute unele peste altele.
- Cul-de-basse-fosse**, *m.* ascunsore suterană. [rică.
- Cul-de-four**, *m.* boltă sferică.
- Cul-de-jatte**, *m.* persoană care a perdut usul picioarelor; *fig.* celulă ce merge încet, dificil.
- Cul-de-lampe**, *m. archit.* ornament care susține uă statuă, un vass.
- Cul-de-sac**, *m.* strată, uliță, infundată (astăzi *impasse*); *fig.* funcțiune fără perspectivă.
- Culée**, *f.* massiv de piatră, care susține arcurile dela extremitățile punții; șir de pari, ce se susțină pământul.
- Culer**, *v. n. mur.* a merge înderet. *Comp. reculer.*
- Culeron**, *m.* jeosul șiolului la ca.
- Culier**, *m. (boyau—)*, *anat.* ultimul din cele trei intestine grosse. *Vd. Rectum.*
- Culière**, *f.* cinsura calului, care susține hamurile, șeaa.
- Culinaire**, *adj.* culinariu, de cină.
- Culmifère**, *adj. bot.* cu rădăcina stufoasă. *Vd. graminée.*
- Culminance**, *f. neol.* culminat, cea mai înaltă elevațiune.
- Culminant**, *ante, adj.* culminant, celulă mai de sus, din virf; *fig.* punctul esențial. *Point—*, punctul unde un astru este celulă mai înalt pe orizonte (în astron.).
- Culmination**, *f. astr.* culminat, momentul când un astru trece prin meridian.
- Culminer**, *v. n. astr.* a culmina, atinge punctul său celulă mai înalt, trece prin meridian.
- Culot**, *m.* ultimul născut (le *dernier éclos*) la passeri, ultimul primit în asocia-

țiune (fam.); cea ce rămâne în vassu după ce s'a topit un metal; partea de jos a lampei de biserică; *arch.* ornamentu unui capitolu corințianu, și uerice altulu, deunde esu frunđe.

Culotte, *f.* sub-pantaloni, pantalonu; — *d'un pistolet*, metalulu rätundü care garnesce marginea mänerulu la pistolu.

Culottes, *v. n.* a face pantaloni; *se—*, a-și pune pantaloni.

Culottier, *m. ière, f.* făcătoru, vîndătoru, de pantaloni.

Culottin, *m.* copilü de curindü cu pantaloni.

Culpabilité, *f.* culpabilitate, stare culpabile, vinovăția.

Culpeu, *m.* mamiferü de Chili din genulu cănelu.

Culte, *m.* cultü, religiune, onöre ce se adduce lui Dumnezeu prin actele religiunii; venerațiune excessivă — *de latrie*, adorațiunea lui D-deu; — *de dulie*, adorat. săntiloru; — *d'hyperdulie*, adoraț. S-tei Marie. *Vouer un — à qn.* a face cui-va onori divine. *Se vouer au — des muses*, a se consacra literaturii.

Cultellation, *f. geom.* măsuratü orizontale printr'unu instrumentu universale.

Cultivable, *adj.* cultivabile, priimitoriu de cultură.

Cultivateur, *m. trice, f.* cultivatoru, plugariu. *Comp. agriculteur, colon.*

Cultivation, *f.* vd. *culture.*

Cultiver, *v. a.* a cultiva,

lucra pămintulu; *fig.* disvolta, forma (facultățile intelectuali); a se applica la.

Culture, *f.* cultură, lucrarea pămintulu; pămintü cultivatü; *fig.* disvoltare a inteligenței, arților, științelor, instrucțiune, educațiune.

Cumin, *m.* cuminu, chimenü, plantă umbelif. africană.

Cumul, *m.* cumulu, grămădire, esercițiulu mai multorü funcțiunii de-uădată.

Cumulatif, *ive, adj.* cumulativü, care se face prin grămădire.

Cumulativement, *adj.* cumulativü, grămăditü, fiindu multe la unu locu.

Cumuler, *v. a.* a cumula, grămădi, uni la unu locu mai multe obiecte, precum drepturi, pretinsiuni, funcțiuni.

Cunéiforme, *adj.* cunei-forme, în formă de cuiu, înghiulare. *Ecriture—*, scriptură cunei forme, a Mediloru și Persiloru, Assiriloru, și virfulu sulitei.

Cunette, *f.* vd. *Cuvette.*

Cunile, *f. bot.* genü de labiate.

Cupayba, *m.* seü *cupaiba*, arbure deunde ese balsamulu *copahu.*

Cupide, *adj.* avidü (lacumü) de căștigü, de avuție.

Cupidement, *adv.* cupidü, cu mare dorință de avuție.

Cupidité, *f.* cupiditate, dorință necumpătată de a posede. *Comp. convoitise.*

Cupidon, *m.* cupidonu. copilü frumosu.

Cupidone, f. plantă cico-raceă.

Cuprification, f. prefăcere în cupru (inuzit.).

Cupressinées, m. pl. di-verse specii de ciparoși.

Cupule, f. mică receptaclă în unele flori, s. fructe.

Curabilité, f. med. putință de a se tămădui.

Curable, adj. med. cura-bile, care se poate tămădui.

Curaçao, m. (pronunț. cu-raço), liquore (venită din Antille) compusă din răchiu, sachar și coje de portocală amară. [Curer.

Curage, m. curățire, vd.

Curage, m. bot. speciă de persicariă. Comp. *Polygone, povere d'eau*.

Curare, m. sevă curari, vio-linte venin, otravă, vege-tale, în care indigenii Ame-ricii merid. mănâncă săgetele.

Curarine, f. chem. alcalo-izid de curari, vd. *prec.*

Curatelle, f. jur. curatelă, funcțiunea curatorului.

Curateur, m. trice, f. cu-rator, îngrijitor (dată de justiță) unui minor emancipat, unui major inter-dict, unei succesiuni va-canți; — *aux causes*, cura-tor pentru litigii, — *au mort, du mort*, apărătorul judi-ciariu al unui sinucis.

Curatif, ive, adj. med. pro-priu a tămădui, bun pen-fra căutarea unui morbu, unei bôle. [bului.

Curation, f. tractarea mor-bii.
Curatrice, f. vd. *Cura-teur*.

Curcas, m. un fruct amar.

Curcasine, f. chem. curca-sină.

Curcuma, m. gen de plante (comp. *safran d'In-de*), — long, singiber (gingembre) galbin.

Curcumine, f. chem. gal-bin de curcuma.

Cure, f. grije, cură, trata-ment, căutare a unui morbu; beneficiul unui preot pa-rossian.

Curé, m. preot unei paro-sie (*le curé de la paroisse*), — *de village*, preot dela sat.

Cure-dent, m. lemnișor pentru curățitul dinții. Si *cure-dents*.

Curée, f. porțiune lăsată cânilor după vânătoare (*mettre en—*); *àpre à la—*, avid pentru câștig (*fam.*).

Cure-môle, m. machină pentru curățitul nomolului din fundul apei.

Cure-oreille, f. urechelniță.

Cure-pied, m. uneltă pentru curățitul potcova, internul piciorului la un cal.

Curer, v. a. a curăți un loc adincit; — *une vigne*, a tăia vița. *Se—*, a se curăți.

Cureur, m. curățitor de puțuri.

Curial, e adj. care ține de preotul parossian (*curé*). La pl. *curiaux*.

Curie, f. curie, divisiune a tribului în Roma antică.

Curieusement, adv. cu-rios, în mod curios, cu grije.

Curieux, *euxe*, *adj.* curiosă, doritoră să vedă, să știă.

Curionies, *f. pl.* sărbători ale curielor antice.

Curiosité, *f.* curiositate, mare dorință de a vedea, de a ști.

Curle, *f.* rotiță la făcătorii de funie. Și *molette*. [antică].

Curmi, *m.* specie de bere la

Curoir, *m.* seacă *curon*, baston care curăță, la plug, pământul ce se strânge pe feare.

Currente-Galomo, *loc. lat.* după mersul condeiului.

Curseur, *m. astr.* cursor, fir mobil într-un microscop, că să măsoare diametrul aparținând unei stele.

Cursif, *ive*, *adj.* cursivă. Că *sust. f.* *cursive*, scriere cursivă, currinte, iute.

Cursivemenf, *adv.* currinte, în mod cursiv, *p. us.*

Curures, *f. pl.* gunoieră ce se scote dintr-un șanț etc.

Curvateur, *adj. m. anat.* curbător, care îndouesce, (incovoiă). Comp. *ischio-coccygien*.

Curviligne, *adj. geom.* curbiliniu, format de o curbă seacă de curbe.

Curvité, *f.* vd. *courbure*.

Cuscute, *f.* cucută, o plantă convolvulaceă parazită.

Cuspidé, *ée*, *adj. bot.* terminată cu vîrf, ascuțită.

Cusson, *m.* cară, verme ce rode lemnul. Și *cosson*.

Cussonné, *ée*, *adj.* mîncat de cară.

Custode, *m.* învelișul ciboriului, pacharului cu grijă.

Custode, *m.* custode, supe-

riorul unei ordini religioase. Copperișul pacharului cu grijă.

Custodie, *f.* subdiviziunea unei provincii de religioși gubernată de un custode.

Custodinos, *m. fam.* celulă păstrată pentru altul un oficiu, un beneficiu. Comp. *confidentiaire*.

Cutambule, *adj. douleurs* —s, vage dureri scorbutice prin peie.

Cutané, *ée*, *adj.* cutaneu, care ține de peie (*maladie—e*).

Cuticule, *f.* vd. *épiderme*,

Cutite, *f. med.* cutite, inflamtație a pelii.

Cutter, *m.* (*angl.* pronunț. *cotre*), mică navă de resbelu cu o pânză. Pl. *des cutters*.

Cuvage, *m.* chramă, loc unde e asedat linul (de vinu).

Cuve, *f.* linu, tocitore; *milit. fossé à fond de—*, șanț săpat perpendicular.

Cuveau, *m.* mică tocitore.

Cuvée, *f.* conținutul unei tocitorii. *Première—*, prima fermentație. *En voici d'une autre—*, acum vine altă istorie.

Cuvelage, *m.* investire cu ghisduri. [cu ghisduri].

Cuveler, *v. a.* a garni, investi

Cuver, *v. n.* a sta în zăcătoare, tocitore (despre vinu).

Cuvette, *f.* lighianu, vassu pușin concav; *arch.* (și *cunette*), olanu dela strășină, că să curgă apa jeosu; mică fossat de irigație. [șiă].

Cuvier, *m.* căldare pentru le-

Cyame, *m. nat.* crustaceu isopod.

Cyamithe, *f.* schorl albastru, speciă de p tră compusă.

Cyanog ne, *m. chem.* cianu, gasu compus u din gasu carbonicu și azotu.

Cyanometre, *m. instrum.* c  să m sore albastrulu cerulu.

Cyanose, *f.* cianose, culoratiune negră s u vinat  a pelii (*morbus caeruleus*).

Cy re, *m.* gen  de insecte.

Cyclade, *f.* gen  de coquile bivalve.

Cyclamen, *m.* gen  de plante. Și *paix de pourceau*.

Cycle, *m.* ciclu, num ru certu de anni. *Cycle lunaire*, peri d  de 19 anni, după cari fasile lunei revin u la acelea-și epoce că mai nainte. Propus u de astrom. M ton, la joc. olimp., Grecii l  priimira c u entusiasm u și l  srisser  c  litere de aur u, de unde numele său de Num rulu de aur u. Ciclulu s larii (*le cycle solaire*) este peri d  de 28 anni, după cari anul u incepe prin acelea-și zile. Zilele s pt m nei se determină prin *literele dominicali*.

Cyclique, *adj.* ciclicu.

Cycloide, *f.* geom. cicloidu. Curbă produss  de un u punctu

allu circumferinței cerculu, care se invirtesce pe un u plan u.

Cyclone, *m.* ciclon u, furtună cu virteji u.

Cyclope, *m.* ciclop u, gigante mitologic u in fructe cu un u ochiu.

Cyclop en, *enne, adj.* care se attribuesce ciclopilor u.

Cygne, *m.* cicnu, lebădă.

Cylindre, *m.* cilindru, sul u.

Cylindrer, *v. a.* a face să trecă prin cilindru.

Cylindrique, *adj.* cilindric u.

Cymaise, *f.* ornament u de arhitectur . [tipsie.

Cymbales, *f. pl.* cimbale,

Cymbalier, *m.* musicante cu cimbale s u tipsie.

Cyn g tique, *adj.* de vinat re. [șinat u.

Cynique, *adj.* cinic u, neru-

Cynisme, *m.* cinism u, impudinc .

Cynorexie, *f.* vd. *boulimie*.

Cypr s, *m.* ciparos u.

Cypri re, *f.* p dure de ciparos i. [trifoi u.

Cytise, *m.* citis u, speci  de

Czar, *m.* țar u, cesare.

Czarien, *ne, adj.* cesarian u, imperiale. [ratrice.

Czarine, *f.* cesarin , impe-

Czarovitz, *m.* fiulu țarulu i.

Czigitai, *m.* mamifer u de genulu cailor u.

D

D, *m.* d, a treia conșunante.

On le prononce *d * suivant la nouvelle appellation. A la fin des mots, lorsqu'il est entendu, il prend le son

de *t* devant une voyelle ou une *h* muette. On ne prononce le double *d* que dans *reddition adducteur*.

Da, particul  care se adauge

unei afirmațiunii, seü unei negațiunii : *oui*—, *dérü*, așia; *nenni-da*, *non-da*, n'.

D'abord, *adv.* mai änteiü.

D'accord, *adv.* in voitü, in in voitänä.

Daboue, **Daboie**, *f.* șerpe allü idolatrilorü.

Dabouis, *m.* pändä de bum-bacü indianä.

Da capo, *ital. mus.* dela inceputü (a repeti). [coleopt.

Dachné, *m.* genü de insecte

Dactyle, *m.* dactilü. Piciorü de versü grecü seü lat. compusü din uä silabä scurtä și douë lunge.

Dacus, *m.* genü de insecte.

Dada, *m.* calü (terminü de copii) *aller ä*—, a cäläri; *fig.* ideä favoritä seü dominantä.

Dadais, *m.* nätäräü, *fam.*

Dague, *f.* speciä de pumnalü.

Daguer, *v. a. mar.* a bate cu *dague*, *v. n. a.* sbura ca glonțulü,

Daguerréotype, *m.* seü *daguerrotype*, *daguerro* ipü.

Daguerréotyper, *v. a.* a reproduce prin *daguerrotipü*.

Déguerréotypie, *f.* *daguerrotipia*.

Daguers, *f. pl.* primele cörne ale cerbulü.

Daguet, *m.* june cerbü.

Daguette, *f.* micü pumnalü.

Dahlia, *m.* taliä, plantä.

Daigner, *v. n.* a binevoi. *Daignez*, binevoitü.

D'ailleurs, *adv.* de altä parte.

Daim, *m.* damü, animale seülb. mai micü decâtü cerbulü.

Daine, *f.* femela damulü, *vd. prec.* Se pronunțä și *dine*.

Daïri, *m.* *dairi*, titlu allü suveranulü spiritalü in Japonia.

Dais, *m.* ornamentü cu per-dele d'assupra unü altare, unü tronü; boltä de verdëtä.

Dalberge, *m.* genü de leguminöse.

Dalème, *f.* machinä compusä de feve, cä se impedece fumulü. [de petre pätrate.

Dallage, *m.* pavatü, podelä.

Dalle, *f.* peträ latä pentru pavatü biserice etc. [tre late.

Daller, *v. a.* a pava cu pe-

Dalmatique, *f.* dalmaticä, vestimintü cu mänece lunge allü diaconilorü in bisericä.

Dam, *m.* daunä, pagubä. *Comp. domage.*

Damas, *m.* damascä. Sabiä damascinä, de oțelü förte finü.

Damasquiner, *v. a.* a damascina, incrusta aurü seü argintü in oțelü.

Damasquinerie, *f.* artea de a damascina.

Damasquineur, *m.* lucrätörü care damascinädä.

Damasquinure, *f.* operä damascinatä.

Damassé, *ée, adj.* fabricatü in forma damascei.

Damasser, *v. a.* a fabrica damascä seü pändä cu deseme. [la damascä.

Damasseur, *m.* lucrätörü

Damassure, *f.* lucru seü desemnü de damascä.

Dame, *f.* dömnä, damä. *Dame de charité*, dömnä de caritate. *Notre-dame*, verginea Maria.

Dame, *interj.* in adevөрü. Servesce a da mai multä pu-

- tere unei afirmațiuni s^{eu} unei negațiuni, unei mirări.
- Dame-jeanne**, f. mare butilă, clondir^u. Pl. *dames-jeannes*.
- Damer**, v. a. a duplica un^u pion^u la jocul^u de dame.
- Dameret**, m. om^u affectat^u în coquetăria și în vorbe.
- Damier**, m. tablă cu pătrate pentru jocul^u de dame.
- Damnabile**, *adj.* condamnable; *fig* nelegiu^{it} (afurisit^u).
- Damnablement**, *adv.* în mod^u condamnable.
- Damnation**, f. condamnățiune la mucele infernului (afuriseniă).
- Damné, ée**, *adj.* pedepsit^u cu mucele infernului. La pl. cei ce sunt în infern^u.
- Damner**, v. a. a condamna la mucele infernului (afurisi). *Se* —, a deveni impaciin^{te}.
- Damoiseau** s^{eu} *damoisel*, m. june care caută să placă doamnălor, femeelor^u.
- Damoiselle**, f. titlu dat^u în alți timpi ficeilor^u nobili.
- Dampierre**, f. uă plantă campanuleă.
- Dandin**, m. prost^u fără continință, tont^u.
- Dandinement**, m. nerozdelă.
- Dandiner**, v. n. s^{eu} *se* —, a se dândâni, a și balanția corpul^u în mod^u neglijință și prost^u.
- Dandy**, m. om^u care essageredă moda. [nu^u *dandy*].
- Dandysme**, m. manierele u-
- Danger**, m. periclu, primejdiă.
- Dangereusement**, *adv.* periculos^u, cu periclu.
- Dangereux**, *euse*, *adj.* periculos^u.
- Danois**, m. căne (danes^u) de vinătore cu perul^u ras^u.
- Dans**, *prep.* în (de loc^u și timp^u). *Il est—le commerce*, ell^u este în commerci^u, è commerciante. *Il agit—bonnes vues*, ell^u lucrédă cu intenți^uni bune. *Dans quatre jours d'ici*, 1 este patru zile de acum.
- Dansant**, *ante*, *adj.* care escelédă la danț^u. Consecrat^u danțului.
- Danse**, f. danț^u; *avoir l'air à la—*, a se arrêta dispus^u la ce-va.
- Danser**, v. n. a danța.
- Danseur**, m. *euse*, f. dănțător^u.
- Dante**, m. vd. *tapir*.
- Daphné**, m. dafin^u. [me cu.
- D'après**, *prep.* după, confort-
- Dard**, m. săgétă.
- Darder**, v. a. a lovi cu săgéta.
- Dariole**, f. speciă de mică prăjitură cu smântână.
- Darne**, f. felia de pesce mare.
- Darse**, f. adăpost^u într'un^u port^u închis^u cu lanț^u.
- Dartre**, f. dartru; — *vive*, vd. *Eczéma*. [tat^u de dartru].
- Dartreux**, *euse*, *adj.* affect-
- Dataire**, m. titlu de officiu în cancelaria din Roma.
- Date**, f. epocă, dată, *de vieille* —, de vechiă dată, vechi^u.
- Dater**, v. a. a pune data, v. n. a data, avé începutul^u dela uă epocă determinată.
- Datif**, m. *gram.* dativ^u.
- Datif**, *ive*, *adj.* dat^u de judecată s^{eu} prin testament^u.
- Dation**, f. t. dare, transmissiune.

Datisme, *m.* repetițiune urâtă de sinonime, cum ar fi: *Je suis aise, content, satisfait, ému.*

Datte, *f.* curmală.

Dattier, *m.* curmală.

Datura, *m.* uă solaneă veninösă, speciă de stramoniu.

Daube, *f.* modă de a prepara diverse cărnuri sărate.

Dauber, *v. a.* a lovi cu pumnul; *fig.* a vorbi rău de cine-va, ride de cine-va.

Daubeur, *m.* vorbitor rău.

Daubiére, *f.* uneltă pentru a căce cărnuri sărate.

Dauphin, *m.* delfin. Primul fiu ală vechilor regă francesi. [finulă Eranciei.

Dauphine, *f.* consörtea del-

Dauphinelle, *f.* plantă de ornamentă. [Mediterr.

Daurade, *f.* ună pesce de

D'autant, *vd.* *Autant.*

Davantage, *adv.* măi multă (*de plus*), măi multă timpă.

Je n'en puis—, nu potă nimică pentru acăsta.

Davier, *m.* clește pentru scossă dinăi; clește la dogari.

Davyne, *f.* davină, lampă de siguranță. [Cap.

Daw, *m.* cală originariu dela

De, *prep.* de, despre, dela, din.

Dé, *m.* mică cubă de ossă pentru joculă tableloră (zară).

Débâclage, *m.* curăățitulă portulă de navă deșerte, cari împedică intrarea.

Débâcle, *f.* ruptură subită a ghiăcieloră pe ună riuă, in-torsulă noroculă, decădere.

Débâcler, *v. a.* a curăți portulă de navile deșerte, cari împedică intrarea; *v. n.* se

dice de ună fluviuă ale cui ghiăcie se rupă.

Débâillonner, *v. a.* a lua din gura cui-va ceaă cè o astupa, *vd.* *Bâillon.*

Déballage, *m.* desbalare.

Déballer, *v. a.* a desbala, deschide baletă cu mără.

Débandade, *f.* disfacere, distindere; *à la*—, fără ordine, confusă.

Débandement, *m.* respândirea unei trupe.

Débander, *v. a.* a disface, distinde. *Se* —, a se resipi in desordine (despre trupe).

Débanquer, *v. a.* a strica, sparge, banculă la ună jocă, căștiga toți banii.

Débaptiser, *v. a.* a schimba numele cui-va, debotesa.

Débarbouiller, *v. a.* a curăți, spēla faăia; descurca.

Débarcadère, *m.* locă de debarcată.

Débarcadour, *m.* loculă unde se descarcă navile.

Debardage, *m.* cărratulă lemneloră din pădure.

Débarder, *v. a.* a transporta lemnele dela loculă unde a fostă tăiate, din navă etc.

Débardeur, *m.* cellă cè transportă lemnele, *vd.* *prec.*

Débarquement, *m.* eșitū din nave (debarcare).

Débarquer, *v. a.* a trage la mală, scöte din nave călători, măruri. *Sust. m.* momentulă eșirii din nave.

Débarras, *m.* descureătură.

Débarrasement, *vd. prec.*

Débarrasser, *v. a.* a disface, scăpa de ceaă cè in-

- curcă. *Se* —, a scăpa, se disface de ceea ce împedică, rămâne liberu de obstacul.
- Débarrer**, v. a. a redica străja unui portu etc.
- Débarricader**, v. a. a strica, redica, barricadele.
- Débat**, *m.* desbatere, contestațiune, vd. *dispute*.
- Débateler**, v. a. a descărca navele.
- Débâter**, v. a. a deșela (animalile de povară), lua jeosul șeap. [rima.
- Débâtir**, v. a. a discosse; de-
- Débattre**, v. a. a disbate, discuta. *Se* —, a se bate, agita viu, *se démener*.
- Débauche**, f. excessu în mâncare și beutură, stricăciune a moraliloru, usu deregulat.
- Débauché**, *m.* omu coruptu, stricat, cu morali rele.
- Débaucher**, v. a. a corupe, strica bunele deprinderi.
- Débaucheur**, *m.* euse, f. coruptoru.
- Débet**, *m.* datoriă remasă după disfacerea socotelor.
- Débiffé**, vd. *affaibli*.
- Débile**, *adj.* debile, slabu, (*faible*).
- Débilement**, *adv.* slabu.
- Débilisant**, *ante, adj.* slăbitoriu. *Sust m t.* debilitante, remediu propriu a slăbi.
- Débilitation**, f. debilitațiune, slăbire, *affaiblissement*.
- Débilité**, f. debilitate, mare slăbiciune, *abattement*.
- Débiliter**, v. a. a debilita, slăbi.
- Débillarder**, v. a. a subțiri uă buc. de lemn (dulgh.)
- Débillier**, v. a. a deshăma
- caii, cari tragă navele pe gârle.
- Débine**, f. *fam.* starea unei persoane cui mergu affacerile reu, și care e plină de datorie.
- Débit**, *m.* debitu, vindere continuă și speciale în amănunt. Loculu unde se face.
- Débitant**, *ante, adj.* cellu ce vinde în currence și amănunt, debitante.
- Débitier**, vi. a. a vinde currence și în amănunt; a înscrie unu debitoru în socotelă; a exploata lemne pentru diverse destinațiuni: *se* —, a se vinde.
- Débiteur**, *m. trice*, f. debitoru, dotoriu, cellu ce dotorisce.
- Déblai**, *m.* cărratul pământulu pentru a adinci seu înălța unu locu, a-lu pune în nivelu, opp *remblai*.
- Déblatérer**, v. n. a vorbi violinte contra cine-va (ocări).
- Déblayement**, *m.* redicare de pământu, de sfărămătore, dintr'unu locu. Și *déblaïement*.
- Déblayer**, v. a, a cărra pământulu, dărimăturile dintr'unu locu, a redica ceea ce împedică, a curăți locul.
- Débloquer**, v. a. a sili pe inemicu se redice bloculu, încungiurarea; *impr.* a îndrepta literele reverse (resturnate, *bloquées*).
- Déboire**, *m.* gustu reu ce lassă în gură uă beutură.
- Déboisement**, *m.* stricarea pături, destruirea lemnor.
- Déboiser**, v. a a strica pă-

durea pentru a schimba destinațiunea solului.

Déboitement, *m.* dislocațiunea unui ossu eşitú din încheiătura sa, lussațiunea ósselorú.

Déboiter, *v. a.* a face se ésa ossulú din încheiătura sa; a disuni, (*disjoindre*). *Se—*, a se disuni, se deslipi.

Débonder, *v. a.* a redica dischisura, prin care se scurge apa dintr'unú canale, — *v. n.* a curge abundante, repede.

Débondonner, *v. a.* a destupa (unú butoiú).

Débonnaire, *adj.* dulce și bunú addesé până la slăbiciune.

Débonnairement, *adv.* cu blândetă, cu bunetate.

Débonnaireté, *f.* blândetă escesivă.

Débord, *m.* partea eşită afară; *med.* effusiunea umorilorú.

Débordé, *ée, adj.* reversatú: *fig.* dissolutú, neîmbinatú, *déréglé*.

Débordement, *m.* revărsare, mare profusiune, eşire affară din margini.

Déborder, *v. n.* a eși din margini, se revărsa.

Débotter, *v. a.* a descălția cismele.

Débotter, *débotté, m.* momentulú cândú cine-va și descălția cismele, cândú cine-va sosese, *assister au— d'un prince*.

Débouché, *m.* marginea, dischisura, eşirea unei strimtorii, unei văi, *fig.* mijlocú de a eși dintr'ua afacere.

Débouchement, *m.* destupătură, trecere în locú mai largú.

Déboucher, *v. a.* a destupa, *v. n.* a eși dintr'unú locú strimtú; *med.* a redica obstrucțiunile. [buclele.

Déboucler, *v. a.* a strica

Débouilli, *e, adj.* fertú, *vd. urm.*

Débouillir, *v. a.* a ferbe materia, că se i cerce vepsi-tura, seú s'o ștergă cu totulú.

Débouquer, *v. n. t.* a eși din uă strimtóre, că se între în mare.

Débourber, *v. a.* a redica nomolulú, scóte din nomolú.

Débourrer, *v. a.* a scóte călții cari astupă ce-va.

Débours, *m. pl.* banii înaintați pentru socotéla altuia. *Maí bine déboursé*.

Débouser, *v. a.* a scóte banii din pungă.

Déboursé, *m.* *vd. débours*.

Debout, *m.* în sus, în picioare, *mettre —*, a pune în sus, în picioare; *etre —*, se *tenir, rester —*, a sta în picioare; *avoir vent—*, a avé vintulú contrariú. *Debout, interj.* Sus! sculați-vé!

Débouter, *v. a.* a declara prin sentință, că uă ersonă a cădútu la uă cerere de justiță.

Déboutonner, *v. a.* a discheia. *Se —*, a se discheia.

Débrailé, *ée, adj.* neglessú până la neconvenință în vestiminte seú maniere.

se **Débrailer**, *v. r.* a se neglige până la neconvenință în vestiminte, la peptú.

- Débredouiller**, v. a. a lua adversariului partita la tric-trac.
- Débridement**, *m.* operațiune chirurgicale pentru a depărta ceaa-cè comprime, ap-pesă, uă plagă, uă rană.
- Débridement**, *m.* scôterea căpêstrului dela calū.
- Débrider**, v. a. a scôte că-pêstrulū dela calū.
- Débris**, *m. pl.* sfêrimăturē, fermiturē. Se dīce și la sing.
- Débrocher**, v. a. a strica, lua broșiura dela uă carte.
- Débrouillement**, *m.* des-mesticū, descurcare.
- Débrouiller**, v. a. a des-mestica, repune în ordine, descurca.
- Débûcher**, v. n. a eși din pădure, vorbindū de unū a-nimale sêlbaticū.
- Débusquement**, *m.* scôtere, gonire, dintr'uă pozițiune fa-vorabile.
- Débusquer**, v. a. a scôte, alunga dintr'uă pozițiune fa-vorabile, dintr'uă funcțiune.
- Début**, *m.* începutū, primulū passū într'uă profesiune.
- Débutant**, *m. ante*, f. no-viciū, începătorū, cellū cē face începutulū sēū într'uă profesiune, mai alessū cā actorū.
- Débuter**, v. n. a face ince-pututū, primii pași, într'uă profesiune, a începe uă în-treprindere, (debuta).
- Deça**, *loc. prep.* în partea a-cēsta,—*et delà*, sēū *çà et là*, de uă parte și de alta, *en deçà*, din partea acēsta.
- Décacheter**, v. a. a dessi-gila, redica sigiliulū, despe-cetlui.
- Décade**, decade, spațiū de 10 zile; *décadaire*, de dece zile, care este în dece părți.
- Décadenasser**, v. a. a scôte lacătulū.
- Décadence**, f. decadință, stare de cădere. Comp. *déclin.*
- Décadi**, *m.* a decē di a sêp-tēmănei (decađii) în calen-dariulū republicanū. *Il rem-plaçait le dimanche.*
- Décaèdre**, *adj. geom.* de-caedru, cu dece feție.
- Décafide**, *adj. bot.* dispi-catū în dece.
- Décagone**, *adj. geom.* de-cagonū, cu dece ānghiurī.
- Décagramme**, *m.* decagram, greutate de 10 gramme.
- Décaisser**, v. a. a scôte din casă, din lădiță. [litri.
- Décalitre**, *m.* decalitru, 10
- Décalogue**, *m.* decalogū, celle 10 commande date de Moise.
- Décalotter**, v. a. a redica partea de d'assupra unū lucru.
- Décalque**, *m.* decalcare, vd. *urm.*
- Décalquer**, v. a. a decalca, detrage, transporta pe chăr-tiă trăsurrele unū desemnū calcatū. Vd. *calquer.*
- Décaméron**, *m.* decameronū, operă care conține evenimin-tele sēū convorbirile petre-cute în spațiū de dece zile, (*le —de Bocace*).
- Décamètre**, *m.* decame'tru, lungime de 10 metri sēū 5 toises, 9 pouces și 5 lignes.
- Décampement**, *m.* redica-

rea, stricatulă, castreloră, lagărulă.

Décamper, v. a. a redica lagărulă, pleca, nu măi ține castrele. Se conjugă cu *avoir* seă *être*. [Vd. *doyen*.

Décan, m. decană la antică.

Décanat, m. decanată, demnitatea decanulă.

Décandre, adj. bot. decandru, cu dece stamine. *Décandrie*, f. clasa planteloră *decandre*.

Décanoniser, v. a. a decanonisa, șterge din lista sănțiloră.

Décantation, f. farm. turnare încetă, vd. *urm*.

Décanter, v. a. chem. farm. a turna cu încetulă ună liquidă, că se se alégă partea cea limpede.

Décapage, m. curățire, frecare, de rugină etc.

Décaper, v. a. chem. a curăți ună metală de rugină etc. : mar. a eși dintre promuntorie, ca se între in plină mare. [filă, cu dece foie.

Décaphylle, adj. bot. deca-

Décapitation, f. decapitațiune.

Décapiter, v. a. a decapita, tăia capulă in esecuțiunea unei sentințe judiciare.

Décapodes, m. pl. nat. ordine de crustacei cu dece picioare.

se **Décarêmer**, v. r. a se repara (despăgubi) de abstiniința postului prin mănecare.

Décarreter, v. a. a redica pătratele (de pētră) care pavădă camera.

Décastère, m. decasteră,

măsură de lungime, dece stere seă dece metri cubiei (*un peu plus d'une toise, dix pieds cubes*).

Décastyle, m. arch. decastilă, edifică care presintă dece colonne in față.

Décasyllabe, adj. s. *décasyllabique*, de dece silabe.

Décatir, v. a. a redica, strica, lustrulă (*le cati*) dela postavă, a da la decatir.

Décatissage, m. efectulă decatirului, vd. *prec*.

Décatisseur, m. cellă cē lucrădă la decatir.

Décaver, v. a. a căștiga (la joculă de cărți *dissu bouteille*), toți bani (la care), cē a pusă ună jucătoră : Se—, seă *être décavé*, a perde cea cē a pusă la jocă.

Décéder, v. n. a decede, repausa, muri de mōrte naturale. Se dice de persōne și iea aussil. *avoir* seă *être*.

Décèlement, m. discopperire, dare pe față. Vd. *urm*.

Décéler, v. a. a discopperi cea cē este ascunsă, arrēta pe față; se—, a se trăda, apăpăré in lumina sa adevărată.

Décembre, m. decembre.

Décemment, adv. decinte, după cuvenință, cum se cade.

Décemvir, m. decemviră.

Décemviral, e, adj. decemvirale, de decemviră.

Décemvirat, m. decemvirată.

Décence, f. decință, cuvenință, conformitate cu moralea. Cea cē se consideră cā onestă in sine, pe cândă *bienséance* se referesce la onestatea civile.

- Décennaire**, *adj.* decennariu, care procede prin dece.
- Décennal**, *e, adj.* decennale, care ține dece ani. La *pl. décennaux*.
- Décent**, *e, adj.* decinte, convenibile. Vd. *décente*.
- Décentralisation**, *f.* decentralizare.
- Décentraliser**, *v. a.* a decentralisa, strica centralizarea, face ca diversele administrațiuni publice să fie mai puțin depindinți de puterea centrale.
- Déception**, *f.* decepțiune, înșelăciune, seducțiune, speranță deșertă, *désillusion*.
- Décerner**, *v. a.* a decervi, da. accorda în public; ordina prin act juridic.
- Décès**, *m.* decesu, morțe naturale a unei persoane.
- Décevable**, *adj.* facile a căde, a nu se implini.
- Décevant**, *e, adj.* înșelătoriu, care seduce, deșertu, (*charme—, espoir—*), *p.* usit.
- Décevoir**, *v. a.* a înșela prin ce-va speciosu, a seduce. *Se—*, a se înșela singuru, pe sineși. [țatū.
- Déchainement**, *m.* dislăn-
- Déchainier**, *v. a.* a dislănța, dislega, escita. *Se—*, a eși din lanțuri, rupe lanțurile.
- Déchalasser**, *v. a.* a scôte, strica taraci.
- Déchanter**, *v. n.* a cânta falsu; a și schimba tonulu.
- Déchaperonné**, *adj.* cu ciubucele ruinate (despre muri).
- Décharge**, *f.* descărcare de mērfuri, de arme. Actu care liberă de uă sarcină, de uă dētoriă, de uă accusațiune; *fig.* ușurare, *soulagement*.
- Déchargement**, *m.* desoneratū, descărcare (de corăbie).
- Déchargeoir**, *m.* dischisură pentru scurgerea apelor.
- Décharger**, *v. a.* a dispensa, descărca.— *le plancher*, a se retrage, — *un compte*, a plăti uă socotēlă. *Se—*, a se disface, scăpa de ceva.
- Déchargeur**, *m.* descărcătoru.
- Décharner**, *v. a.* a lua, ju-pui, carnea după ósse; *fig. style décharné*, stitū lipsitū de grațiă. [danțu la stānga.
- Déchassé**, *m.* passū de
- Déchaumage**, *m.* redicarea paielorū după secerișiu.
- Déchaumer**, *v. a.* a redica paiete după secerișiu. Vd. și *défricher*.
- Déchaussement**, *m.* *déchaussage*, săpare dată la rădęcina arburil. și viței.
- Déchaussé**, *adj. m.* care pōrtă sandali, fără ciorapi; *carnes—s, seū déchaux*, călugări desculți *dents déchaussées*, dinți căroru gingia nu mai accopere rădęcinele.
- Déchausser**, *v. a.* a descălția; a redica pământulu care este în giurul piciorulu, (*— des arbres*). *Se—* a se descălția.
- Déchéance**, *f.* decădere, perderea unui dreptū, a regatulu. *Sous peine de—*,

sub pedepsă de a și perde drepturile.

Déchet, *m.* perdere ce sufere unŭ lucru în cantitatea seŭ valórea sa; *fig.* diminuțiune, scădemintŭ; descreditŭ.

Décheveler, *v. a.* a pune în desordine părulŭ (ciufuli).

Déchiffable, *adj.* discifrabile. [frare.

Déchiffrement, *m.* discifframent. [frare.

Déchiffrer, *v. a.* a disciffra, esplica ceea ce este scrisŭ cu cifre; *fig.* a citi unŭ lucru dificil, dislega, descurca. [torŭ.

Déchiffreur, *m.* disciffrător.

Déchiqúeter, *v. a.* a tăia mênuntŭ mai multe tăiátúre, rupe în buccáțele. Conj. cá *jeter*.

Déchiqúature, *f.* tăiáturá făcutá pe uá materiá.

Déchirage, *m.* se dice despre navele vechie, dela carí se disfacŭ scándurele.

Déchirant, *ante, adj.* sfáșiatoriŭ, care mișcă tare, rupe inima. Comp. *navrant*.

Déchirement, *m.* sfáșiare; *fig.* violinte durere morale.

Déchirer, *v. a.* a sfáșia, rupe trágingdŭ; cauza viuá durere.

Déchirure, *f.* sfáșiatúră.

Déchoir, *v. n.* a decádé, cáde într'úá stare mai jeósă.

Déchouer, *v. a. mar.* a redica navea, corabia, cádutá, și o pune éráșí în cursulŭ apeí.

Déchu, *m. adj.* decáđutŭ, cáđutŭ într'úá stare inferióre; — *d'un droit*, cáđutŭ dela unŭ dreptŭ.

Déciare, *m.* deciarŭ, a decé parte din *are* (10 metri pátrați).

Décidément, *adv.* decisŭ (hotáritŭ), espressŭ.

Décider, *v. a.* a decide (hotári). stabili:—*de qch.*, a decide despre ceva. *Se—*, a se decide, a priimi uá solutiune.

Décigramme, *m.* a decé parte din gramá (apprópe 2 grane).

Décilitre, *m.* decilitru, a decé parte din litru.

Déciller, *vd. dessiller*.

Décimable, *adj.* decimabile, suppusŭ la decime, la dijná.

Décimal, *ale, adj.* decimale.

Décimation, *f.* decimațiune.

Décime, *f.* decimá, dijná, ce plătia regelŭ clerulŭ (mai alesŭ la pl.); — *m.* a decé parte din francŭ.

Décimer, *v. a.* a decima, uccide unulŭ din decé; face se péré unŭ numérŭ uérecare.

Décimètre, *m.* decimetru, (ceva mai multŭ de 3 *pouces* 8 *lignes*).

Décintrage, *décintrement, m.* redicarea arcurilorŭ bolteí.

Décintrer, *v. n.* a redica arcurile care susțineá uá boltă.

Décintroi, *m.* uneltă pentru a sparge cărămidele la dérimatŭ. [hotáritoriŭ.

Décisif, *ive, adj.* decisivŭ.

Décision, *f.* decisiune (hotárire). Comp. *résolution*.

Décisoire, *adj. juris.* decisoriu, care termină ueríce contestațiune.

- Décistère**, *m.* decisteră, a decé parte din steră seú din meşrul cubică, mai puţin de 3 picioare cubice.
- Déclamateur**, *m.* declamatoră; *adj.* emfatică, înflată, (*ton*—).
- Déclamation**, *f.* declamaţiune; frasi pompoze; discursă violinte. [matoriă.
- Déclamatoire**, *adj.* declamatoră, *v. a.* a declama, recita cu voce tare.
- Déclaratif**, *ive, adj.* declarativă. Se dice despre ună titlu, ună actă, care poartă declaraţiune. Şi *déclaratoire*.
- Déclaration**, *f.* declaraţiune.
- Déclarer**, *v. a.* a declara, face cunoscută, anunţia prin actă publică. *Se*—, a se declara, se ivi, se manifesta. [sare.
- Déclassement**, *m.* declassament, *v. a.* a declassa, strica cea ce era classată.
- Déclaver**, *v. a. mus.* a substitui uă cheiă prin alta.
- Déclin**, *m.* declină, cădere, starea ună lucru care se aplică spre finele seú.
- Déclinable**, *adj.* declinabile.
- Déclinaison**, *f. t.* declinaţiune; *astr.* măsura distanţei ună stele de equatorul seú cerescă.
- Déclinant**, *ante, adj.* care declină, se aplică spre cădere.
- Déclinaoire**, *adj.* şi *m.* declinatoriă. Se dice de mijlocele ce se puuă în usă pentru a declina uă juridicţiune.
- Décliner**, *v. a.* a se applica spre finele seú; *v. a. gram.* a declina.
- Décliqueter**, *v. a.* a disface, lăsa se cadă.
- Déclive**, *adj.* declivă, povirnită, *qui va en pente*.
- Déclivité**, *f.* declivitate, povirnişă, situaţiune applicată.
- Déclore**, *v. a.* a redica închisura, dischide. [cuie.
- Déclouer**, *v. a.* a scôte din
- Décochement**, *m.* tragerea unei săgete, *p. us.*
- Décocher**, *v. a.* a trage, arunca, uă săgetă; *fig;* a arunca uă trăsură. [coctă.
- Décoction**, *f.* decoctiune, de-
- Décognoir**, *m. impr.* uneltă că se scôtă colţurile.
- Décoiffer**, *v. a.* a disface, redica, paratura (gătela) capului. [tului.
- Décollation**, *f.* tăierea gi-
- Décollement**, *m.* dislipire.
- Décoller**, *v. a.* a tăia gitulă, a dislipi. *Se*—, a se dislipi.
- Décolleur**, *m. mar.* materială însărcinată se tăia capulă moruniloră pescuîi.
- Décolleter**, *v. a.* a micşiora seú tăia gulerulă unei haine. *Se*—, a-şi discopperi gitulă, umeriă (se decolta).
- Décoloration**, *f.* decoloraţiune, perderea culoriă naturală.
- Décoloré,ée,adj.** decolorată.
- Décolorer**, *v. a.* a decolora, lua, redica, şterge, culórea.
- Décombler**, *s. a.* a redica dărimăturele, *vd. urm.*
- Décombres**, *m. pl.* s.ărimăture rămasă după uă dărimare.

Décommander, v. a. a re-lua uă comandă, a da alta în loculū eî, *contremander une commande*.

Décompléter, v. a. a de-completa, face necompletū.

Décomposable, *adj.* care se pôte decompune, disface.

Décomposer, v. a. a de-compune, a reduce unū corpū la principiile sêlle, a-lū se-para în diversele sêlle părți; *fig.* a strica, *med.* a dissolvi.

Décompte, *m.* ceaa cè se reține, ceaa ce este de scă-dutū la uă summă care se plătesce, *retenue sur un compte*.

Décompter, v. a. a deduce, scādē, *rabattre d'une somme*.

Déconcertement, *m.* tur-burare, deconcertatū (zăpă-celă).

Déconcerter, v. a. a de-concerta, turbura, face sē pérđă cumpētulū, sastisi. *Se* —, a perde contenința, se rētăci, se infunda, se zăpăci.

Déconfès, *adj. m.* (*mourir* —), nespovēditū.

Déconfire, v. a. a învinge completū într-uă bătăliă.

Déconfit, *e, adj.* deconcer-tatū, turburatū.

Déconfiture, *f.* învingere completă; destrucțiune. ruină.

Déconfort, *m.* decuragiare.

Déconforter, v. a. a de-curagia, *abattre*. *Se* —, a-și perde curagiulū, se măchni.

Déconseiller, v. a. a abate prin consilie, prin povețe, în-tôrce la alte idee, *dissuader*.

Déconsidéré, *éc, adj.* de-consideratū, nestimatū.

Déconsidérer, v. a. a face sē pérđă stima, considera-țiunea.

Décontenancer, v. a. a face pe cine-va sē-și pérđă cumpătulū. *Comp. décon-certer*.

Déconvenue, *f.* rēū successū (neisbândă), nenorocū.

Décor, *m.* ornamentū (po-dóbă). La *pl.* decorațiunile teatrului.

Décorateur, *m.* decoratorū, pictorū de decorațiuni, *du-gravū, peintre en décor*.

Décoratif, *ive, adj.* care servesce a decora, a împodobi.

Décoration, *f.* ornamentū (podóbă), decorațiune, semnū de onóre.

Décorder, v. a. a despleti uă funiă. [podobi.]

Décorer, v. a. a decora, îm-

Décorner, v. a. a face sē cađă córnelē unū animale.

Décortication, *f.* ruperea (jupuirea) cojii. [pui] cōjea.

Décortiquer, v. a. a lua (ju-**Décorum**, *m.* bine-cuvenință.

Comp. bienséance, (fără *pl.*).

Découcher, v. n. a nu se culca accasă; v. a. a priva, lipsi, pe cine-va de patulū sēū.

Découdre, v. a. a discósse.

En —, v. n. a contesta, se bate, *en venir aux mains*.

Découler, v. n. a curge cu incetulū; *fig.* a decurge, pro-cede, deriva. [buccăte.]

Découpage, *m.* tăiare în

Découper, v. a. a tăia în buccăte, — *un parterre*, a for-ma pe unū parterrū deseme.

Découpeur, *m. euse*, *f.* cellū cē taiă în buccăte.

- Découpler**, v. a. a despărți câni (de vinătoare) asședați în părechie; *être bien découpé*, a fi agile și de statură frumoasă.
- Découpure**, f. tăietură mică, făcută pentru ornament, unei materii, unei chășrtie.
- Découragement**, m. decuragiare, pierdere de curagiu.
- Décourager**, v. a. a decuragia.
- Décourant**, e, *adj. bot.* ale cui margini se prolungesc pe rădăcină. [corona.
- Découronner**, v. a. a des-
- Décours**, m. decrescere a unei, a unei hôle. Comp. *déclin.*
- Décousu**, ue, *adj.* discussut.
- Décousure**, f. discussătură.
- Découvert**, erte, *adj.* discoperit, pe față, à—, fără acoperișu, fără apărare.
- Découvert**, m. ceea ce are cine-va să plătescă, *déficit.*
- Découverte**, f. discoperire. *Aller, envoyer, à la —*, a merge, trimite, să caute, să discopere, să recunoscă.
- Découvrir**, v. a. a discoperi, desveli, face să se cunoască. *Se—*, a se da pe față, a rămâne cu capul discoperit (gol), pentru respect, *il se découvre dès l'antichambre.* In scrimă, a se espune loviturilor adversariului printr'ua rea pozițiune.
- De crainte que**, *loc. conj.* de frică să nu. Comp. *de peur que*, (totu-deuna cu subj.).
- Décrassement**, m. stergerea grăssimii (soielei).
- Décrasser**, v. a. a redica, sterge, grăssimea (soiala).
- se* **Décrafter**, v. r. a-și dislega cravata. [creditare.
- Décréditement**, m. des-
- Décréditer**, v. a. a descredita.
- Décrépité**, ite, *adj.* în estrema bătrăneță, decrepit.
- Décrépitation**, f. vd. *pétitement.*
- Décrépiter**, v. n. a vibra prin acțiunea focului.
- Décrépitude**, f. estrema bătrăneță.
- Decrescendo**, *adv. mus.* decrescind, diminuind tonul.
- Décret**, m. decret, ordine care emană dela uă autoritate.
- Décrétales**, f. decretale, epistolă a vechilor papă pentru a decide diverse puncte litigiöse, a regula disciplina.
- Décréter**, v. a. a decreta, regula prin decret.
- Décreusage**, vd. *Décrusage.*
- Décri**, m. injeosire a valorii unui lucru, unei monnete; *fig.* pierdere de credit, de reputațiune, *tomber dans le.*
- Décrier**, v. a. a supprime său reduce uă monnetă prin uă proclamațiune, a injeosi considerațiunea persónelor, valoarea lucrurilor. *Se —*, a-și perde creditul, reputațiunea, stîma, prin errórea sa.
- Décrire**, v. a. a descrie.
- Décrocher**, v. a. a lua ceea ce era aninat (în cărlig).
- Décroire**, v. n. a nu crede, *p. us.*
- Décroissant**, ante, *adj.* decrescind, diminuindu-se.

Décroit, *m.* decrescere a unei la ultimul său pătrariu.

Décroitre, *v. n.* a decresce.

Décrotter, *v. a.* a redica necurătenia, murdăria.

Décrotteur, *m.* văcsuitoru (de cisme).

Décrottoir, *m.* lamă de ferru său cutiă garnită cu paiă pentru stersu cismele cându întră cine-va în casă.

Décrottoire, *f.* periă pentru a sterge cismele de noi.

Décruce, *f.* scădămintu, decrescere a apelor.

Décrusement, *décrusage*, *m.* spălarea mătasei, vd *urn*.

Décruser, *v. a.* a spăla cu leșiă gogoșile său mătasea pentru a sterge guma, care le acopere. [șelatū.

Déçu, *ve, adj.* care s'a în-

Décuire, *v. a.* a corrige siropulū pré m'ltū fertū, turnându-ī apă că să-lū subțirească.

Déculasser, *v. a.* a redica, scôte, fundulū unei arme de focū.

Décuple, *adj.* și *s.* indecitu.

Déculer, *v. a.* a înđeci.

Décurie, *f.* decuriă, trupă de dece soldați său dece cetățeni, la anticū.

Décurion, *m.* decuriune, capulū unei decurie militari său civili. [nulū đin linū.

Décuver, *v. a.* a turna vi-

Dédaigner, *v. a.* a despreția.

Dédaigneusement, *adv.* cu desprețū. [prețuitorū.

Dédaigneux, *rise, adj.* des-

Dédain, *m.* desprețū.

Dédale, *m.* locū unde cine-

va se rétăcesce, dedalū. Comp. *labyrinthe*.

Dedans, *adv.* în intru. *en* —, în interiorū, *en—de la ville*, în intrulū orașului. *Donner* —, a căde în intru. a lăssa să fiă înșelatū. *Le* —, interiorulū.

Dédicace, *f.* dedicațiune, consacrațiune unei biserice (tirnosire).

Dédicatoire, *adj.* care conține dedicațiune unei cărți.

Dédier, *v. a.* a consacra cultulū, destina la unū lucru săntū; a dedica (uă carte etc.). *Se* —, a se consacra la.

Dédire, *v. a.* a dedice, retracta, reproba, nu priimi ceea cē s'a dīssū pentru noi. *Se* —, a se dedice, reveni asupra ceea cē a dīssū, și lua vorba inderētū. *Il ne peut plus s'en* —, ellū nu inai pōte să și retragă vorba. — *Il se conjugue comme dire*, excepté la deux. Pers. pl. du prés. de l'indic. et de l'impérat., où il fait *vous dédisez, dédisez*, et non *vous dédites, dédites*.

Dédiť, *m.* retractiune, revocațiune, luare inderētū, a vorbelorū dīsse: *avoir son dit et son* —, a dīce uădată da, apoi nu. Sūmmă de plătitū în casū de neimplinire, *payer le* —. Comp. *peine, amende*.

Dédolation, *f. chir.* tăiătură orisontale, aposkeparnismū.

Dédoler, *v. a. chir.* a face incisură orisontale, duce cuțitulū în direcțiune orisont. *couper en dédolant*.

Dédommagement, *m.* re-

parațiunea unei daune, perderi, unei stricăciuni (despăgubire).

Dédommager, v. a. a indemnisa de dauna sufferită; repara daunele (despăgubi).
Se —, a și întorçe, repara, perderile (se despăgubi).

Dédorer, v. a. a șterge inauritul, politura de aur, *enlever la dorure*.

Dédormir, v. a. a desmorti, face să fiă căldicel, tepid, *tiédir, faire dégourdir*.

Dédortoir, m. vinăt. baston cu să se dispartă, să de la uă parte, ramurile.

Dédorure, f. depolitură, stersura inauritulu.

Dédoublage, m. de-douitură, separațiunea lucrului îndouit.

Dédoublant, e, adj. plast. care desdousesce. *Catalyse dédoubleante*, decompozițiune care disparte uă substanță compusă în două substanțe mai simple, (în *chem.*).

Dédoublé, m. desdoutit. Nume datu rachiului separat prin amestecul de alcool concentrat cu apă curată. Și *recoupe*.

Dédoublement, m. desdoutit. Vd. *dédoublage*.

Dédoubler, v. a. a desdoui, lua căptușela, *enlever la doublure*, separa ceaa ce este îndouit, dispărți în două: — *une pierre*, a dispica uă pētră în sensul lungimii; — *un habit*, a lua căptușela unei haine, — *un régiment*, a diminui un regiment pe jumătate, a face din două

numai unul. Se —, a se diminui pe jumătate. În *chem.* — *une substance*, a rezolvi uă substanță în două prin catalise.

Déductif, *ive* adj. filos. deductiv, care ține de deducțiune, *méthode déductive*.

Déduction, f. deducțiune, scădere — *faite*, făcind deducțiune, — *faite des frais*, scădindu-se spesele. — Narrațiune în amēnunt, esopițiune minuțiosă; *mus.* seria diatonică (a sunetelor); *filos.* deducțiune, consecință trassă dintr'un raționament; raționament care merge de la generale la particulare, dela cauză la efecte, dela principiū la consecințe; opp. *induction*.

Déduire, v. a. a deduce, scăde (*qch. sur une somme comp. soustraire, retrancher*) *frais déduits*, scădind cheltuele; — *de vieux cordages*, a despleti, strica, funiele vechie; inferi, trage uă consecință; enumera în amēnunt: *deduisez-lui vos raisons*.

Déduit, m. petrecere, ocupațiune plăcută. Comp. *divertissement*.

Déduire, v. a. a face môle.

Déerinicé, f. Plante de nouvelle Hollande, speciă de amarant de N. Olandă și Ind. orient. *deeringia*.

Déesse, f. deă, deită; *fig.* femeă frumôsă, care în statura și mersul său are majestate și nobleță (*elle a l'air et le port d'une —*). *Une*

déesse, uă femeă de mare frumusetă. [vd. *urm*,

Défâché, *éé adj.* împăcată, se **Défâcher**, v. r. *fam.* a și depune mânia, se împăca, se linisci. *S'apaiser après s'être mis en colère.*

se **Défaçonner**, v. r. a și perde forma, se deforma (desfasona), *perdre les bonnes façons.*

De façon, *que, loc. conj.*, astă-felū că. Comp. *de sorte que, de manière que.*

Défaillance, f. stare de slăbiciune, leșină, *évanouissement.*

Défaillant, *e, adj.* care cade, pere, de slăbiciune. Că *sust. jur.* cellū cē n'a compărutū în justiță.

Défaillir, v. a. deperi, a și perde puterile, deveni slabă, Il n'est usité qu'au prés. Indic. *Je défaus, je défaill, nous défaillons, à l'imparf. je défaillais, nous défaillions, au passé je défaillis, j'ai défailli, et à l'infinif. dans le sens de manquer, a lipsi.*

Défanatisme, *m.* nimici-rea fanatismulū.

Défaire, v. a. a disface, strica, destrui ceea cē eră făcută, nimici, prăpēdi; a libera, scăpa. *Se—, à se disface, se scăpa. Comp. débarrasser.*

Défait, *e, adj.* prăpēdită, slăbită, palidă, *extenué, abattu.*

Défaite, f. invingere, infringere, perderea unei bătălie; (*déroute des troupes*), desfa-

cere facile (a unei marfe), *être de bonne—, être d'une prompte—, a fi (mérfa) lesne de desfăcută, de vindută; pretestă, scusă artificioasă: voilà une mauvaise—.*

Défaix, *m. pl.* locurile op-prite, *p. us.*

Défalcation, f. vd. *dédaction, soustraction.*

Défalquer, v. a. a deduce, scăde,—*la tare*, a scăde tara (daraoa). Comp. *déduire, soustraire, retrancher.*

Défarguer, v. a. a libera de uă acușățiune, desvinovăți.

Défargueur, *m.* marturulū appărării, *p. us.*

Défausser, v. a. îndrepta ceea ce eră falsă. *Se—, a arunca uă carte rea sēu inutile (la jocū).*

Défaut, *m.* defectă, cusurū, lipsă, privațiune, (*manque!*; *fig.* partea slabă a unei persoane, sēu unū lucrū; *faire —, a face uă errōre contra formei, a nu compăre la judecată; trouver qn. en—, a găsi pe cnv. că n'are dreptul, prendre en—, a găsi greșele (cui-va), à—de, in lipsă de (faute de), an— de, in locū de (au lieu de).*

Défaveur, f. defavōre, lipsă de favōre, discreditū.

Défavorable, *adj.* defavorabile, care nu părținesce, contrariū.

Défavorablement, *adj.* defavorabile, prin defavōre, contrariū, prin disgrățiă.

Défavoriser, v. a. a defavori, ține în defavōre, nu părțini, *paç. usit.*

Défécation, *f. chem.* depurațiune, curățire (unei liquorii).

Défectif, *ive, adj.* defectiv. Se ține în *gram.* despre un verb, cu lipsescă unele persoane, unele timpuri.

Défection, *f.* defecțiune, părăsirea unui partit: *de la lune*, eclipse de lună.

Défectueusement, *adj.* defectos, cu defect, cu cusur, neperfect, greșit,

Défectueux, *euse, adj.* defectos, avindă neperfectiuni (cusururi), greșit; *jur.* cu lipsescă formalitațile cerute

Défectuosité, *f.* defect, lipsă în ce-va, neperfectiune.

Défédation, *f.* momelă. *Comp. subornation, puc.* ușit.

Défédéraliser, *v. a.* a scote din federat, din alianță, *p.us.*

Défendable, *adj.* care pôte fi apărat; *vd. Défensable.*

Défendeur, *m. deresse, f.* defend rü, cellü cê se apăară în justiță, acusatulü.

Défendre, *v. a.* a define, apăară, da protecțiune; a proibi, întreține, oppri (*prohiber, empêcher*). *Faire une chose à son corps défendant*, a face unü lueru în silă, cu repunnanță. *Se—*, a se apăară; a se oppri, se reține (*de qch.*); a se scusa: *se—du jeu (de jouer)*, a se abștinê dela jocü; *se—du prix*, a nu priimi buccurosü prețulü; *je ne puis me—de faire cela*, nu potü së nu facü acêsta, *Vd. empêcher.*

Défends, *m.* sëu *défens*, locuri opprite. Se ține de pă-

durile (*bois en—*), de apele (*eaux en—*), închise, unde este oppritü a tăia lemne, a pasce, a pescui; *être en—*, a fi oppritü, nepermissü.

Défendu, *ue, adj.* sanglier —, capü de mistrețü cu dinții (*défenses*), de altă culóre (la armărie).

Défensable, *adj.* definsibile, care pôte fi apăratü.

Défense, *f.* definsiune, apărare, protecțiune dată. *Place en étut de—*, locü bine fortificatü și bine premunitü (în stare de apărare); ordine së nu facă, proibițiune: *on lui a fait—de sortir*, l'a oppritü së nu êsă; *arrêt de—*, sëu *arrêt de défenses*, sentință judiciariă de opprire (*comp. interdiction, prohibition, inhibition*); *mar.* crimpee de funii grösse etc. cã së accopere laterile navii. La *pl. (vinăt.)* armă, *comp. broches*; dinții esteriori ai elefantelüi, mistrețulü etc.; *bot.* spinii ghimpii (*aiguillons, poils rudes*).

Défenseur, *m.* definsorü, apărătorü, cellü cê apăară pe acusatü înainte consilierü de resbelü; —*officieux*, avocatü în epoca revoluțiunii.

Défensif, *ive, adj.* definsivü, de apărare, care apăară. *Sust. f.* ceaa cê servește së appare unü locü fortificatü; *f.* apărare; *être, se tenir, sur la—*, a sta în apărare.

Déféquer, *v. a. chem.* a curăți uă liquoré.

Déférant, *e, adj.* deferinte, respectosü, plăcutü; *esprit*

doux et —, spiritul dulce și deferente, delicat.

Déférence, *f.* deferință, respect și delicatete. Vd. *complaisance, égard, soumission*.

Déférent, *e, adj.* *cercle* —, orbita planetelor în giurul soarelui (astr. vech.). *Le — d'une monnaie*, indicațiunea, ce poartă uă monetă, despre locul unde a fost bătută.

Déférer, *v. a.* a deferi, da, decerni. Comp. *décerner, donner*.

Déférer, *v. a. mar.* (—*les voiles*) a desfășura pânzele.

Défermer, *v. a.* (*un bateau*) a libera uă nave de fluviu.

Déferrer, *v. a.* a desferra, lua totu ferrul, de care e garnit uă lucru, scote potcova.

Défertisation, *f.* facere să fiă nefertile.

Défets, *m. pl.* colă defectă, colă suplimentare la uă carte.

Défeuillaison, *f.* căderea foielor, timpul cându se scutură foiele de pe arbur.

Défeuillé, ée, *adj.* cui a cădutu foiele, care a perdut frunza.

Défeuille, *v. a.* a desfoia, redica, lua foiele. *Le vent a défeuillé les arbres*, vintul a făcut să cadă foiele de pe arbur.

Déffais, *m. pl.* locu închis pentru pescuit (unei persoane private). [*p. us.*]

Déffubler, *v. a.* a desveli,

Défi, *m.* desfidat, provocațiune, chiamare la luptă sin-

gular (porter un—); *cartel de—*, provocațiune în scris, — *d'armes*, provocat. la duel.

Défiance, *f.* descredere, neîncredere, suspiciune, (bănucă: *coucevoir de la—*, a concepe neîncredere. Comp. *méfiance*.

Défiant, *e, adj.* care nu se încrede, neîncredător, suspicios, *souçonneux*.

Déficient, *e. adj.* *arithm.* deficente, necompletă, *nombre—*, număr ale cui părți aliquote, socotite la un loc, însumedă mai puțin decât întregul lor.

Déficit, *m.* (pronunț. pe *t.*) deficit, lipsă. *Comblé un—*, a accoperi un deficit. — *Pl. nevar*.

Défier, *v. a.* a desfida, provoca (*faire un défi*), chiamă la luptă, — *qn. au combat*; a nu crede capabile: *je vous défie de deviner*, nu cred că putei devina (ghici). *Cà refl. se—*, a nu avé încredere, se descrede, se provoca. Conjugă precum, *prier*.

Ce verbe, employé comme actif, veut pour régime direct le nom ou pronom de la personne défiée: *Je les défie de dire le contraire* (et non *se leur défie*). *Se défier* veut se devant le verbe de la proposition suivante: *on doit se défier qu'il n'arrive*, excepté lorsqu'il est accompagné d'une négation: *je ne me serais jamais défié qu'il dut arriver*, așa fi crețut totu-deuna că trebuia să sosescă.

Défiger, *v. a.* a face ligid.

Défigement, *m.* desfigurat, deformațiune.

Défigurer, v. a. desfigura, strică figura, face deforme, altera, schimba. *Se—*, a deveni defrimă, și perde figura.

Défilé, trecere strimță, *passage étroit*, locu îngustu, strimțore, vd. *détroit*.

Défilé, m. defilatū, mersul trupelorū în liniă la uă revisiune.

Défilement, m. punerea fortificațiunii în siguranță de foculū baterielorū.

Défiler, v. a. a desfira, scôte firulū trecutū în ce-va (*—des perles*); a merge în șirū, defila (pentru armată): *fig.* a muri, *notre académie défile*. *Se—*, a se desfira, eși lirele. [banī puç. usit.]

Définancé, *éc. adj.* lipsitū de

Définer, v. a. a merge către fine, *p. us.*

Défini, *ie, part. adj.* definitū, determinatū, hotăritū; *passé—, parfait seū prétérit—*, perfectulū definitū, timpulū cu totul trecutū (în gram.).

Définir, v. a. a defini, însemna, determina, hotări, *indiquer exactement*; a explica destulū de clarū natura unui lucru; a decide, statui.

Définissable, *adj.* definibile, posibile de definitū.

Définiteur, m. defnitorū. Assistintele, consiliariulū, președintelū în unele ordini religiōse.

Définitif, *ive, adj.* definitivū, care decide, hotăresce, regulă, determină. *En—*, și une-orī *en définitive*, în celle din urmă judecând hotăritū.

Définition, f. definițiune, determinațiunea ideeī. Explicațiunea natureī unui lucru, sensului unei vorbe. În *log.* determinațiune prin genulū de appropē și diferența specifică (*per genus et speciem*). În *dogm.* regulamentū.

Définitivement, m. definitivū, finale, hotăritū, *en jugement définitif*.

Définitoire, m. adunanță de *définiteurs*, vd. *vorba*.

Déflagrateur, m. *fis.* deflagratorū.

Déflagration, f. deflagrațiune, ardere violinte cu scinteie, incendiū; *chem.* operațiune prin care se arde unū corpū. [flacăre]

Déflammer, v. a. a usca la

Défléchi, *ie, adj.* întorsū (încovăiatū), oblicū, la uă parte.

Défléchir, v. a. a curba (încovăia) oblicū, spre uă parte a abate din direcțiune; v. n. a și schimba direcțiunea

Déflegmation, f. deflegmațiune, vd. *urm.*

Déflegmer, v. a. *chem.* usca, face să eșă partea a pōsă a unui corpū.

Déflouraison, f. desfloritū, căderea florilorū, timpulū a cesteī căderī.

Déflourir, v. n. seū *se—*, desflori, perde florile sēlle

v. a. a face să cađă flōre:

Déflexion, f. *fis.* deflessiōne, abatere din calea naturală printr'ua causă strein.

Défloration, f. desfloritū slăbire.

Déflorer, v. a. a desflori, r

- dica unui subiect, (— *un sujet*) frăgedimea, noutatea sa; redica flórea virginală, *pop.* [depërta.
- Défluer**, v. n. *astr.* a se
- Défoliation**, f. căderea foierlor.
- Défoncement**, m. desfundare, scótereá fundului, — *d'un tonneau*; in *agric.* (și *défonçage*) săparea pămîntului.
- Défoncer**, v. a. a desfunda, lua, scóte fundul; *agric.* a săpa pămîntul la două seú trei picioare adincime; *mar.* a rupe (— *une voile*). *Se—*, a se adinci, se desfunda.
- Déformation**, f. deformațiune, alterațiunea formei primitive și naturală, — *de la taille*, curbațiune, îndouitură.
- Déformer**, v. a. a deforma, altera, strica forma. *Se—*, a și perde forma, se strica, se curba, se îndoui (se — *la taille*).
- Défouetter**, v. a. a redica sfóra care stringe uă carte.
- Défournier**, v. a. a retrage, scóte din cuptor.
- Défourrer**, v. a. a scóte foiele de pergamentú din formă, din téscú (*presse*); *mar.* a lua pânđele de pe cataruri (— *les mats*).
- se* **Défranciser**, v. r. a-și perde caracterulú frances (*neol.*)
- Défraichir**, v. a. a redica, lua frăgedimea. *Se—*, a și perde frăgedimea.
- Défrayer**, v. a. (— *qn. de*), a lăssa liberú de, a plăti speșele pentru, a provedé, ajuta, cu (*pourvoir de*).
- Défrichement**, m. seú *défrichage*, pămîntú prenouitú, relucratú, făcutú fertile.
- Défricher**, v. a. a lucra, cultiva, unú pămîntú păné atunci incultú; — *une affaire*, *une question*, a lámuri uă aflacere, uă cestiuone.
- Défricheur**, m. cellú cè relucredă, prenouesce, pămîntulú.
- se* **Défrier**, a și neteđi cutele la haină.
- Défriser**, v. a. (— *des cheveux*) a strica, disface, frisura; — *une perruque*, a pepténa uă perrucă; a incurca, (*déranger*); a nu implini cea cè se asștepta, a contraria (*pop.*).
- Défroncer**, v. a. a descreți, neteđi, distface cutele (unei materii).
- Défroque**, f. vechitură (dela unú călugărú), efecte lăssate după mórte. La *pl.* (*habits — s*) haine vechie, părăsite; *mauvaise —*, trențe, (*vêtements usés, chiffons, vètille*).
- Défroquer**, v. a. a lua cui-va haina de călugărú (*le froc*); *se—*, a părăsi haina și vieța monacale; *moine défroqué*, călugărú care a părăsitú monasteriulú, haina sa, *son froc*, cã se iea altă pozițiune.
- Défructu**, m. remasuri dela mėsă (*restes de table*).
- Défuner**, v. a. *mar.* a redica, lua, funiele.
- Défun**, e, *adj.* defuntu, re-
pausatú, mortú.
- Dégagé**, ée, *adj.* disfacutú, dispërțitú; liberú (desbăratú); — *de tout souci, de préju-*

dices, liberă de uerî-cè grije, de prejudiciu; *fig.* n silită, naturale, uşoriu (*aisé, léger, sans contrainte, ingenu*).

Dégagement, *m.* disfacere, lăssare liberă (desbărare); *porte de—*, uşă din dosu; *escalier de—*, seû *escalier dégagé*, scară separată, secretă. In *scrim.* trecerea sabiei *selle* dintr'ua parte m cea-altă a adversariulu.

Dégager, *v. a.* a disface, dispărî, face locu, lăssa liberu, (descureca, desbăra);— *chem.* a disvolta, separa (*du gaz*);— *un vaisseau*, a libera uă nave de urmăritulă inemiculu, — *un appartement*, a face unei camere uşă secretă;— *une odeur*, a disvolta unu mirosu, — *son cœur*, a rupe uă relaţiune de amóre, — *sa taille*, aşi arréta talia subţire;— *le fer*, a face sabia se fiă liberă prin uă mişcare (in *scrim.*);— *l'inconnue*, a lăssa pe necunoscuta singură intr'ua parte a equaţiunii (*alg.*). *Se—*, a se retrage dintr'unu locu periculosu, dintr'ua circumstanţă dificilă. Vd. *délivrer, débarasser*.

Dégaîne, *f.* intorsură, gestu, inabile şi de risu; *de belle—*, in modu risibile (*d'une manière ridicule*).

Dégainer, *v. a.* a trage, scôte, unu cuţitu, uă sabiă, din teacă sa (*guine*); *il est brave jusqu'au—*, è vitedu până ajunge vorba la bătaia, promite multu şi face puçinu.

Dégaineur, *m.* vd. *spadassin*.

Dégaler, *v. a.* a scutura (peile).

Déganter, *v. a.* a scôte mânuşele; *se—*, a-şi scôte mânuşele. *Déganté*, fără mânuşi.

Dégarnir, *v. a.* a degarni, lua garnitura;— *une place*, a redica uă parte din preşediu (garnisonă), seû din muniţiuni. *Se—*, a-şi perde garnitura; a se îmbrăcca mai uşoriu, mai subţire; a-şi che-ltui toţi bani.

se **Dégasconner**, *v. r. a.* a şi perde accentulă gasconu, *jam.*

Dégât, *m.* stricăciune (prin uă causă violinte).

Dégauchir, *v. a.* a trage la rindea; neteđi, *en sciant*, cu ferestrulă, *en limant*, cu pila, *en taillant*, tăindu.

Dégauchissement, *m.* neteđire, lustruitu (petrei, scândurei). [*garni de érbă*].

Dégazonner, *v. v. a.* de-

Dégel, *m.* desghiaçiă, indulcirea acului. [*ture, pop.*]

Dégelée, *f.* plouia de lovi-

Dégeler, *v. a.* a desghiaçiă; *v. n.*, seû *se—*, a se desghiaçiă. *Il dégelle*, se desghiaçiă, începe timpulă caldu.— *Se conj. cà appeler.*

Dégénération, *f.* degeneratū, stricăciune, schimbare in mai rău; alteraţiune morbidă.

Dégénérer, *a. n.* a degenera, se strica, deveni inferioru (mai rău) cu timpulă seû prin reproducţiune, perde din valóre. *Se conjugă cu avoir şi être.*

Dégénérescence, *f.* deterioratū, dispoziţiune, ten-

dință de a degenera, de a se strica.

Dégénérescent, *e., adj.* dispusă a degenera, se strica.

Dégingandé, *ée, adj.* care este că dislocată, ne avindău conțință sigură. Care se clétmă.

Dégler, *v. a.* a deselei:— *un oiseau*, a disface passe-rea de cleulă în care s'a prinsă.

Déglutiteur, *m. anat.* Se numescă muschii esofagului; *appareil*—, aparatulău deglutițiunii, înghitirii.

Déglutition, *f.* deglutițiune, înghitire.

Dégoiser, *v. a.* a vorbi pré multe (*babiller*), a spune totău cê are în inimă.

Dégommage, *m. t.* degummată. Prima ferbere a mă-tăssii, că sêi redice, sêi ștergă, *gumma*.

Dégommer, *v. a.* a degumma, redica *gumma* mătăssii, *vd. prec.*; a desti.uj.

Dégonder, *v. a.* a scôte din cardină (din țitine); *une porte*, uă ușiă. [flare.

Dégonflement, *m.* desim-

Dégonfler, *v. a.* a desimfla, dissipi inflătura. *Se*—, a se desimfla.

Dégorgement, *m.* scurge-rea apelorău reținute, curgere affără; *med.* revărsatulău bilei, umorilorău.

Dégorgeoir, *m.* instrumentău pentru a curăți loculău pe unde se dă focău tunului, pentru a spēla uă materiă.

Dégorger, *v. a.* a curăți uă țevă astupată;—*une étoffe*, a

Dief. Franco-Rom.

spēla uă materiă cu apă cu-rată:—*les cuirs*, a muja peile de măi multe ori pe di. *Se* —, a-și intinde în affără a-pele.

Dégoter, *v. a.* a scutura, face sê cădă lovindău cu pétra etc.: a deposede pe cine-va de postulău sêu, *déplacer*.

Dégourdi, *ie, adj.* desim-flatău din frigău; *fig.* istețău, deșteptău.

Dégourdir, *v. a.* a reda miș-care, desmorti; a forma spi-ritulău, *déniaiser*. *Se*—, a re-căpeta mișcare, se desmorti.

Dégourdissement, *m.* des-mortire. [*déplaisir*.

Dégoût, *m.* desgustău, *vd.*

Dégoûtant, *ante, adj.* des-gustăto:iău, *déplaisant*, *fas-tidieux*.

Dégoûté, *ée, adj.* care este, care face pe delicatulău, pe dificilele.

Dégoûfer, *v. a.* a desgusta, înspira repumnanță. *Se*—, a se desgusta.

Dégoutant, *ante, adj.* care curge picăndău, multău udată.

Dégoutter, *v. n.* a curge cu picătura, picura.

Dégradant, *ante, adj.* de-gradante, degradatoriău.

Dégradation, *f.* degrada-țiune, injeosire. *Comp avilis-sement*.

Dégrader, *v. a.* a degrada, injeosi, destitui, face măi rău.

Dégrafer, *v. a.* a descheia agrafulău, desgrafa.

Dégraissage, *dégraiss-e-ment, m.* curățirea materie-lorău de grăssime, de pete.

Dégraisser, *v. a.* a curăți

- grăssimea. petele; *fig.* a lua uă parte din avuție.
- Dégraisseur**, *m. euse*, *f.* curățitoru de pete.
- Dégraisseur**, *m.* instrum. că sé stórcă lână muiată.
- Dégraver**, *v. a.* a curăți tubulă. olanulă, de nisipulă ce ar fi intratú. Și *dégraveler*.
- Dégravoiment**, *dégravoiment*, *m.* mănăcătura unu mură de apă.
- Dégravoyer**, *v. a.* a săpa unú mură (despre apă).
- Degré**, *m.* gradú, treptă.
- Dégrément**, *m.* scóterea, luarea catarturilor. Comp. *perte des agrès*.
- Dégréer**, *v. a.* a scóte cartutele dela nave, *ôter les agrès*.
- Dégrèvement**, *m.* micșiorare de imposită.
- Dégrever**, *v. a.* a micșiora unú impositú. [litură.
- Dégringolade**, *f.* rostogolire.
- Dégringoler**, *v. n.* a descinde cu repeđiciunea unei căderi și addeșe fără voiă.
- Dégrisement**, *m.* desbătare, tređire.
- Dégriser**, *v. a.* a resipi beția; *fig.* a destrui illusiunea, desbăta. [(uă sărma).
- Dégrosser**, *v. a.* a subțiri
- Dégrossir**, *v. a.* a desgroșia; a descurma. — *une épreuve*, a citi prima corectură. [desgroșiare.
- Dégrossissement**, *m.*
- Déguenillé**, *ée, adj.* trențărosú.
- Déguerpir**, *v. a.* a părăsi posesiunea unu imobile, unu postú; *v. n.* a eși fără voiă.
- Déguerpissement**, *m.* retragere fără voiă.
- Déguignonner**, *v. a.* a libera de nenorocú.
- Déguisement**, *m.* străvestitú, imbrăccatú tiptilú.
- Déguiser**, *v. a.* a străvesti, imbrăcca tiptilú, preface, ascunde.
- Dégustateur**, *m.* cellú cě gustă bėturele. [liquorí).
- Dégustation**, *f.* gustare (unei liquorí, aliminte).
- Déguster**, *v. a.* gusta, cerca liquorí, aliminte.
- Déhâler**, *v. a.* a șterge părlela de sóre.
- Déhanché**, *ée, adj.* cu cópsele dislocate, rupte.
- se* **Déhancher**, *v. a.* *fig.* a afecta unú mersú móle și negligente, ămbla cu mănecle in busunariú.
- Déharder**, *v. a.* a da drumulă cănilorú legați căte patru, căte șesse. [hămare.
- Déharnachement**, *m.* des-
- Déharnacher**, *v. a.* a deshăma.
- Déhiscent**, *e, adj. bot.* care se deschide de sine.
- Déhonté**, *ée, adj.* fără rușine.
- Dehors**, *adv.* afară. *Au —*, in afară, *être en —, tout en —*, a fi de extremă sinceritate. *Le dehors*, partea esternă; aparința.
- Déicide**, *m.* uccissorulă lu J. Cristú. Se đice despre Judanú.
- Déification**, *f.* deificațiune, indeire. Comp. *apothéose*.
- Déifier**, *v. a.* a deifica, indei.
- Déisme**, *m.* deismú. Sistema

cellorū cē credū în Dumne-
deū, dērū nēgî revelațiunile.

Déiste, *m.* deistū.

Déité, *f.* deitate, a fabulei.

Déjà *adv.* deja, mai înainte.
— Il s'applique au présent,
au passé et au futur.

Déjection, *f.* dejecțiune.

se Déjeter, *v. a.* a se curba,
incovăia (de arburî), *se gau-*
chir.

Déjeuner, *déjeuné, m.* de-
junū. *C'est un — de soleil*,
culōrea acestei haine are sé
ésă.

Déjeuner, *v. n.* a dejuna.

Déjoindre, *v. a.* a disuni,

Déjouer, *v. a.* a dejuca, face
sē cadă unū proiectū, uă in-
trigă; *mar.* a filfū în voia
vintului (despre pavillon).

Déjucher, *v. n.* a părăsi
lemnulū pe care șede (des-
pre găine).

se Déjuger, *v. n.* a judeca
altū-felū decâtū ăntēiū.

Delà *prep.* dincolo, — *des*
monts, dincolo de munți.
Deçà et —, dincōci și din-
colo, *en —*, mai departe. În
acestū sensū é precessū de
vorbele *au, de, par*.

Délabremenț, *m.* stricare,
ruină. [în stare rea.

Délabrer, *v. a.* a strica, pune

Délacer, *v. a.* a slăbi unū
corsetū.

Délai, *m.* timpū acordatū
pentru a face ce-va, inter-
valū, întârziare, *remise à*
un autre temps, retard.

Délaissement, *m.* părăsire.

Délaisser, *v. a.* a delăssa,
părăsi. Comp. *abandonner*.

Délassement, *m.* odihnă.

Délaisser, *v. a.* a odihni.

Se —, a se repausa, *preu-*
dre du relâche.

Délateur, *m. trice, f.* de-
latorū, piriōrū, denunțatorū.

Délation, *f.* delațiune, piră.

Délatter, *v. a.* a lua placele
de pe copperișū.

Délayant, *ante, adj. med.*
care face umorile mai fluide.

Délayement, *m.* diluțiune,
muiare. Și *délaiement*.

Délayer, *v. a.* a dilui, muia
într-unū ligidū.

Déléatur, *m. lat.* semnū ar-
rētāndu cū trebue sē se
stērgă uă literă (da împreună).

Délébile, *adj.* delebile, care
se pōt sterge.

Délectable, *adj.* delectabile.

Délectablement, *adv.* de-
lectabile, foarte plăcutū.

Délectation, *f.* delectațiune.

Délecter, *v. a.* a delecta,
distēta.

Délégation, *f.* delegațiune.
missiune în numele altuia,
transportul unei creante.

Délégué, *m.* delegatū, trā-
missū în numele altuia.

Déléguer, *v. a.* a delega,
trāmite pe cine-va cu pute-
rea de a lucra; assemna
fondurî pentru plata unei
dētorie.

Délestage, *m. mar.* redi-
carea lestului, *vd. urna*.

Délester, *v. a.* a redica les-
tulū, *vd. Lest*.

Délétère, *adj.* deleterū, care
strică sănētatea și pōte cau-
sa mōrte.

Déliasion, *f.* modū de a as-
ședa petrele (la țidarî).

Délibérant, *ante, adj.* care

- deliberédă (chibduesce).
- Délibératif**, *ive, adj.* deliberativă. Se dice de dreptulă de sufragiă în deliberațiunile unei adunăre.
- Délibération**, *f.* deliberațiune, disbatere.
- Délibéré**, *m.* deliberat, disbatere separată între judecătorii unui tribunale, sentința ce urmărește aceste disbatere.
- Délibéré, ée** *adj.* determinat (chibduit). *De propos*—, în adinsă, cu scop, espressă, *exprès, à dessein*.
- Délibérement**, *adv.* prin deliberațiune (chibduit).
- Délibérer**, *v. a.* a delibera, disbate: — *d'une affaire*, (mai bine *sur une affaire*), a delibera despre uă afacere. [*exquis.*]
- Délicat**, *ate, adj.* delicat, delicat, cu delicatete.
- Délicatement**, *adv.* delicat, cu delicatete.
- Délicater**, *v. a.* a tracta cu delicatete; cu moliciune.
- Délicatesse**, *f.* delicatete. La *pl.* comp. *finesses, nuances*.
- Délice**, *m.* (la *pl. f.*) deliciu, mare plăcere, fericire.
- Délicieusement**, *adv.* delicios, foarte plăcut.
- Délicieux**, *euse, adj.* delicios, disfetător, *très agréable*.
- Délicoter**, *v. a.* a disface legătura dela gîtulă unui animale, vd. *licou*.
- Délié**, *adj.* dislegat; subțire; *fig.* fin, subtil. *Le—*, partea fină a unei epistole.
- Déliér**, *v. a.* a dislega, disface. Comp. *détacher, dé-gager*.
- Déligation**, *f. chir.* aplicațiune metodică a bandajelor.
- Délimitation**, *f.* delimitațiune (hotărnicire).
- Délimiter**, *v. a.* a delimita, (hotărnic).
- Délinéation**, *f.* deliniare.
- Délinquant**, *m. ante, f.* delictant, cellă ce a commissă un delict, uă vină.
- Déliquescence**, *f.* proprietate a unor corpură de a atrage umiditatea aerului și a se dissolvă (topi).
- Déliquescent**, *ente, adj.* care atrage umiditatea aerului și se dissolvă în lăcid. Comp. *déliquium*.
- Délirant**, *ante, adj.* care este în deliră. Se dice numă la *fig.* esravagante.
- Délire**, *m.* deliră, rătăcire a spiritului, turburare violentă. [*neol.*]
- Délirer**, *v. a.* a fi în deliră
- Délirium-tremens**, *m.* deliră însoțit cu tremur.
- Délit**, *m.* delict, infracțiune a legii, vină. *Toutes sortes de crimes graves et légers.*
- Délit**, *m. arch.* lăturea unei petre diferite decâtă acea, peste care era asședată în loculă de unde s'a luat. A asședa uă petră ast-felă este *déliter*.
- Déliter**, *v. a.* a rupe petră în buccăre mari într'uă ocnă.
- Délitescence**, *f. med.* disparitiune subită a unei umoră.
- Délivrance**, *f.* liberațiune, scăpare, dare, remissiune.

Délivrer, v. a. a libera, scăpa de (*affranchir*); a da, remite.

Délivreur, m. acela care distribuie munițiunile la soldați.

Délogement, m. strămutare din loc.

Déloger, v. n. a se muta dintr'un loc; v. a. a strămuta, alunga, dintr'un post.

Délot, m. inel de ferru concavă la funie de navă.

Déloyal, *adv.* nelegal.

Déloyalement, *adv.* nelegal, afară din legi.

Déloyauté, f. nelegalitate; perfidiă.

Delta, m. deltă (a riuului).

Deltoïde, m. *anat.* mușchiu prin care se redică brațu, (numit și findu-că are forma literei delta).

Déluge, m. diluviu (potop). *Passons au—*, vorbiți mai pe scurt.

Déluré, m. desmețit, nu nerod. Comp. *déjourné*.

Délustrer, v. a. a redica lustru, (unei materii).

Démagogie, f. demagogiă, exagerațiune a ideilor favorabilei cauzei poporului.

Démagogique, *adj.* demagogic, de demagogiă.

Démagogue, m. demagog, membru al unei fracțiuni pop.

Démailloter, v. a. a lua fașele (*maillot*).

Demain, *adv.* mâine. *Allons chercher—*, să mergem să ne culcăm.

Démancher, v. a. a scote mânerul dela un instrument, *fig.* a disloca, disuni; *démancement*, disunire.

Demande, f. cerere, întrebare.

Demander, v. a. a cere, *exiger*; a întreba.

Demandeur, m. *eresse*, f. cellu ce face uă cerere în judecată, intentedă processu.

Démangeaison, f. mâncărime. [mâncărime.

Démanger, v. n. a simți

De manière que, *vd.* *De façon que*.

Démantèlement, m. derimare, la fortificațiune.

Démanteler, v. a. a derima mur, întărire. — *une place, une ville*, a strica fortificațiunile un oraș.

Démantibuler, v. a. a rupe.

Démarcation, f. demarcațiune, însemnarea marginilor.

Démarche, f. mers; *fig.* cea ce face cineva pentru a isbui într'un lucru.

Démарquer, v. a. a lua, redica, semnul, *ôter la marque*.

Démarrage, m. disfacerea funiilor navii, agitațiunea nării care le rupe.

Démarrer, v. a. dislega din funie (la navă) — v. n. a eși din port, *quitter l'ancre*.

Démasquer, v. a. a lua cui-va masca, a demasca, disveli, discoperi.

Démâtage, m. derimarea catartelor. [ma, catartele.

Démâter, v. a. a strica, deri-

Dématérialiser, v. a. *chem.* a separa materiile grösse, reduce în spirit.

Démêlé, m. dîsmesticu, dîsbatere, dispută, certă mică,

querelle contestation.

Démèlement, *m.* dismeslică, (deslușire).

Démèier, *v. a.* a dismestica, lămuri, descurca.

Déméloir, *m.* peptine pentru a alege, descurca, pèrulă.

Démembrement, *m.* dismembrare, divisiune, împèrtșire.

Démembrer, *v. a.* a dismembra, dispèrti în părți.

De même que, *conj.* precum, *ainsi que.*

Déménagement, *m.* mutare din casă, din lăcuință.

Déménager, *v. n.* a se muta din casă, schimba lăcuința.

Déménageur, *m.* cellă cè carră (calabaliculă) la mutare. [niă.

Démence, *f.* demință, nebușe **Démener**, *v. n.* a se bate, se agita violințe, se mișca multă, se osteni pentru cv.

Démenti, *m.* demințită, arrètare că nu è adevèrată ceaa ce s'a dissu. *En avoir te* —, a avè neplăcerea de a nu isbuti.

Démentir, *v. a.* a deminți, declara că n'a spusă dreptă. *Se* —, a se deminți, a nu-și ține vorba.

Démérite, *m.* nemeritū, ceaa cè ne atrage improbațiune, critică, perderea meritulū.

Démériter, *v. n.* a demerita, a lucra astū-felū incătū sè pèrdă stima, meritulū, binevoința. a probațiunea.

Déméritoire, *adj.* domeritoriū, care atrage demeritulū.

Démesuré, *ce, adj.* care trece peste mèsura ordinariă, es-

cessivă, affară din cale.

Démesurément, *adv.* peste mèsură, cu excessū.

Démètre, *v. a.* a strămuta unū ossū din loculū sèu. A scòte dintr'ua funcțiune. *Se démètre*, a se demite, a părăsi uă demnitate, unū postū. *Comp. abdiquer.*

Démeublement, *m.* desmobilare. [bila.

Démeubler, *a. a.* a desmo-

Demeurant, *m.* cellū cè este in întârziere, remasū. *Au* —, cellū maī multū, *au surplus.*

Demeurant, *e, adj.* care lăcuesce, șede, reșede.

Demeure, *f.* reședință, lăcuință, à —, pentru tot-dèuna, așia ca sè rëmănă stabile.

Demeurer, *v. a.* a lăcuī, sedè, sta, rëmănè; persiste.

Demi, *ie, adj.* jumètate. *A.* — sèu numaī —, pe jumètate.

Demi-aigrette, *f. nat.* erodiū albastru cu vintrele albū.

Demi-amazone, *f.* varietate de papagalū amazonū.

Demi-cercle, *m.* semicercū.

Demie, *f.* jumètate. Se dice absol. pentru jum. de oră.

Demi-fortune, *f.* cãrruciă cu unū calū. *Pl. demi-fortunes.*

Demi-frère, *m.* care nu este frate decătū prin unulū din pãrinți.

Demi-lune, *f.* semi-lună, operă esternă la fortificațiune.

Demi-solde, *f.* jumètate din plată (la soldați).

Demi-soupir, *m. mus.* silențiu, pausă, de durata unū optulū (*d'une croche*).

Démision, *f.* demisiune.
Démisionnaire, *m.* și *f.* cellă ce șa dată demisiunea.
Démocrate, *m.* democrat.
Démocratie, *f.* democrație, guvernulă poporului.
Démocratique, *adj.* democratic.
Démocratiquement, *adv.* în modă democratic.
Démouille, *f.* domnișioră; speșă de barzà afric.
Démolir, *v. a.* a derima, *abattre*.
Démolition, *f.* derimare. *La pl.* derimătore, *décombres*.
Démon, *m.* demon.
Démonétisation, *f.* luarea valorii unei monnete (*neol.*).
Démonétiser, *v. a.* a redica unei monnete valoarea (*neol.*).
Démoniaque, *adj.* demoniacă, possessă de ună spiriță rău.
Démonstrateur, *m.* cellă ce demostă, esplică uă sciință.
Démonstratif, *ive, adj.* demonstrativă, care demostă, care face multe demostățiuni. *Genre*—, genulă demonstrativă, allă cui obiectă este lauda seă critica (în retor.).
Démonstration, *f.* demostățiune, raționamentă care probă invederată.
Démonstrativement, *adv.* demonstrativă, convingătoră, invederată.
Démonter, *v. a.* a arunca pe cine-va jeosă de pe calul seă; *fig.* a deconcerta (zăpăci).

Démontrable, *adj.* demostabile, care se pôte demostă.
Démontrer, *v. a.* a demostă, dovedi; face se se vedă.
Démoralisateur, *trice, adj.* care demoralisă. [rupțiune].
Démoralisation, *f.* cor-démoraliser, *v. a.* a face immorală, strica bunele morală (moravuri), decuragă.
Démordre, *v. n.* a fugi după ce a mușcată.
Démouvoir, *v. a.* a întorce, face pe cine-va se părăsescă pretinsiunea sa.
Démunir, *v. a.* a lua, redica, munițiunile.
Démurer, *v. a.* a strica ăditudulă, dischide ceaa ce era ăditudulă.
Démuseler, *v. a.* a scôte ună animale botnița.
Dénaire, *adj.* denariă, care are deșe cifre, care se referesce la numărulă deșe.
se **Dénantir**, *v. n.* a părăsi ceaa ce possede.
Dénationaliser, *v. a.* a face se pără caracterulă națională.
Dénatter, *v. a.* a strica, lua, rogojinele de pe mură, de pe scânduri.
Dénaturalisation, *f.* denaturalisațiune.
Dénaturaliser, *v. a.* a denaturalisa, lipsi de drepturile de naturalisațiune, de cetățenă.
Dénaturé, *ée, adj.* denaturată, care a perdită simți-mintele ce inspiră natura.
Dénaturer, *v. a.* a denatura, schimba natura, calitățile ună lucru,—*un bien*,

- a vinde uă avere, că se cum-
pere altă ce-va, de care se
aibă liberă dispozițiune.
- Dénégation**, f. denegațiune,
(tăgăduire). [nete.]
- Dénéral**, m. formă de mon-
- Déni**, m. tăgăduință, nerecu-
noscere, recusulă unui lu-
cru detorită.
- Déniaisé**, m. nu prostă, și-
retă, viclănu (*fin, matois*).
- Déniaiser**, v. a. a face mai
puțină stupidă (nătângă), a
înșela pe ună prostă.
- Dénicher**, v. a. a lua din cuib.
- Dénicheur**, m. cellă cē iea
passerī din cuiburī; — *de*
merles, omă și-retă, care scie
sē gēsescă ocasiunile favo-
rabili. [gădui.]
- Dénier**, v. a. a denega, tă-
- Denier**, m. denariă, $\frac{1}{12}$ din
sou; interessile unei summe,
— *à Dieu*, arvună pentru
chiria etc. La *pl.* summă de
banī.
- Dénigrant**, *ante*, adj. care
înnegresce (hulesce). [(hulă).]
- Dénigrement**, m. înnegrire
- Dénigrer**, v. a. a înnegri,
înjeosi meritulă, valōrea,
(huli).
- Dénigreur**, m. hulitor, *neol.*
- Déniveler**, v. a. a strica
nivelulă.
- Dénombrément**, m. de-
numărată, numărătōre, so-
cotelă în amēnuntă a părți-
loră unui totă.
- Dénombrer**, v. a. a denu-
măra, face numărătōre, re-
censulă. [mitoră.]
- Dénominateur**, m. t. nu-
- Dénominatif**, *ive*, care de-
numesce, denumitoră.
- Dénomination**, f. denumită,
denumire, numire.
- Dénommer**, v. a. a denumi,
numi pe cine-va într'ună
actă, *désigner par le nom.*
- Dénoncer**, v. a. a denunța
(piri).
- Dénonciateur**, m. *trice*, f.
denunțatoră, (piritoră).
- Dénonciation**, f. denun-
țiare (piră).
- Dénoter**, v. a. a denota, ar-
rēta prin uere-carī semne.
- Dénouement**, vd *Dénoû-*
ment.
- Dénouer**, v. a. a disface,
disnoda; disvolta.
- Dénoûment**, m. s. *dénoû-*
ment, incidinte care termină,
disnodămintă, soluțiune.
- Dénrée**, f. mērfă, totă cē se
vinde.
- Dense**, adj. desă, cu mole-
cule forte strinse, compactă.
- Densité**, f. desitate, desime.
- Dent**, f. dinte; *avoir les—s*
longues, a avē multă fōme:
prendre les mors aux—s,
a lua zăbalele în dinți, *mal-*
gré ses—s, contra voinței,
fără voiă, *avoir une—con-*
tre quelqu'un, a avē necesă
pe cine-va; *parler à qn. des*
grosses dents, a amenința
pe cine-va; *être sur les dents*,
a fi cu totulă ostenită. *Rire*
du bout des dents, a ride
silită, fără sē voiăscă, *L'ha-*
bit montre les—, haina è rosă
i se vėdă ațiele. [de dinți.]
- Dentaire**, adj. care ține
- Dental**, e, adj. gram. din-
tale, care se pronunță cu
dinți, cum *d. t.*
- Denté**, *ée*, adj. dințată.

Déntée, f. lovitură de dinte, cè cănele dă vinatului.

Dentelé, *ée*, *adj.* dintelatù, tăiatù în forma dintelului.

Denteler, v. a. a dintela, face tăiatùre în forma dintelului.

Dentelés, *m. pl.* dintelați, muschi corespundinți cu peptulù și umerii. [telă.

Dentelle, f. dentelă s. dantelă.

Dentelière, f. femeă care lucrèdă dentelă sèu dantelă.

Dentelure, f. sculptură, tăiatură făcută în formă de dinți.

Denter, v. a. a dința, pune dinți unui instrumentù.

Denticule, *m. arch.* ornamentù cu dinți drept-ângiulari. Și *dentelet*.

Dentier, *m.* seriă, șirù, de dinți artificiali.

Dentifrice, *m.* dentifriciù, pulbere pentru a curăți dinții.

Dentiste, *m.* dentistù.

Dentition, f. dentițiune, creșterea dinților.

Denture, f. dentură, dinții.

Dénudation, f. denudațiune (golicieune); *chir.* starea unui ossù, cè appare discoperitù.

Dénuder, v. a. a denuda, lăssa golù, desveli, despuia.

Dénuement, *m.* vd *Dénuement*

Dénuer, v. a. a priva, lipsi, de lucrurile necesare.

Dénûment, *m.* privațiune completă de lucrurile necesare.

Dépailler, v. a. a degarni de paie, despăia [pască.

Dépaissance, f. punere sè

Dépaler, v. n. *mar.* a fi abătutù din cursù.

Dépallissage, *m.* scóterea, luarea, ramurilor de pe murù, (la gradin.), vd. *Pallisser*. [queta.

Dépaqueter, v. a. a dispa-

Déparager, v. a. *jur.* a căsători persoane inegalé, de condițiune nepotrivită.

Dépareiller, v. a. a strica părechia, despărechia.

Déparer, v. a. a despara, desgăti. [chia.

Déparier, v. a. a despăre-

Départ, *m.* împèrtelă; plecare.

Département, *m.* despărțimintù ministeriale, departamentù.

Départemental, *ale, adj.* de divisiune administrativă, departamentale.

Départie, f. vd. *Départ*.

Départir, v. a. a împèrți, distribui, invoi. *Se—*, a se lăssa de ce-va, a înceta, *se désister, s'écarter*.

Dépasser, v. a. a întrece, trece peste, escede.

Dépâ!sser, v. a. *imprim.* a asèdă, pune în ordine, caractere amestecate.

Dépavage, *m.* stricarea pavagiului.

Dépaver, v. a. a despava, despardosi.

Dépayser, v. a. a face sè-și schimbe țerra, ședința, obiceiul; abate din cale.

Dépècement, *m.* tăiere în buccăte. [buccăte.

Dépècer, v. a. a tăia în

Dépèche, f. depeșă, scrisoare.

Dépècher, v. a. a grăbi, face

- iate. *Se—*, a se grăbi, *se hâter*.
- Dépeindre**, v. a. a depinge, descrie, reprezintă prin vorbe.
- Dépelotonner**, v. a. a disface unu pelotonu, unu ghiamău.
- Dépenaillé, ée, adj.** prę negligente în îmbrăccatū. *Se dit d'une personne mise négligemment, de manière que les différentes parties de son habillement ne paraissent pas tenir ensemble.—Visage—*, fațiu stricată, veștedă (*glétri, défait*).
- Dépendamment, adv.** în modu depindinte.
- Dépendance**, f. depindință, atîrnare. La *pl.* depindințe.
- Dépendant, ante, adj.** depindinte, care depinde, atîrnă de, *qui relève*
- Dépendre**, v. n. a depinde, fi în legătură, ține, atîrna de, vd. și *dépenser*.
- Dépens, m. pl.** depense, cheltuele ale unu procesu. *Comp. débourses.—Aux—de*, în dauna (paguba), în socotelă cui-va, *au détriment, aux frais*.
- Dépense**, f. depensă, cheltuelă; cămară de provisiuni.
- Dépenser**, v. a. a cheltui.
- Dépensier, m. ève, f.** cheltuitoru; însărcinatū cu cheltuelele, distribuitoru de alimente pe nave.
- Déperdition**, f. perdere, diminuțiune, cu incetulū; *chem.* diminuțiune în produsu.
- Dépérir**, v. n. a deperi, a se slăbi cu incetulū, gradatū.
- Dépérissement, m.** depericiune, slăbiciune din cę în cę.

Dépersuader, vd. *Dissuader*.

Dépêtrer, v. a. a libera, scăpa de *Comp. délivrer*.

Dépeuplement, m. depopurațiune, țerră depopurată.

Dépeupler, v. a. a depopura, degarni de lăcuitori, pustii. *Se—*, a se depopura, a și țerde lăcuitori.

Dépiécer, v. a. a demembra, tăia buccăte, *mettre en morceaux*.

Dépilatif, ève, adj. depilativu, care face să cadă părulū. [căderea părulū.

Dépilation, f. depilațiune,

Dépilatoire, m. pommadă care face să cadă părulū.

Dépiler, v. a. a face să cadă părulū. [grăulū din spicū.

Dépiquage, m. scuturarea

Dépiquer, v. a. a scutura grăulū din spicū; *fig.* a respici nemulțumirea. *Se—*, a se împăca, nu mai fi mâniațū.

Dépiqueur, m. cellū cę scutură grăulū din spice.

Dépister, v. a. a discopperi ce-va după multă căutare.

Dépît, m. desgustu, necasū. *Èn—du sens commun*, contra sensulū commune, forțere. *Faire des vers en dépît de Minerve*, a face versuri reelle.

Dépiter, v. a. a desgusta, supăra, *causer du dépît*.

Déplacé, ève, adj. fără locū, nu la loculū convenitū, dislocatū; *fig.* necuvenibile, nu la loculū seū, nu la propusū.

Déplacement, m. dislocare, schimbare din locū.

Déplacer, v. a. a disloca, schimba din loc. *Se—, a—și schimba locul.* [nu plăcé.]
Déplaire, v. n. a desplăcé,
Déplaisamment, *adv.* cu desplăcere, fără plăcere.
Déplaisance, f. desplăcere.
Déplaisant, *ante, m.* desplăcut, neplăcut.
Déplaisir, *m.* desplăcere, neplăcere. *Comp. chagrin, dépit.*
Déplantation, f. deplanțatiune, (desplantare).
Déplanter, v. a. a deplanta, scóie din pământ uă plantă.
Déplantoir, *m.* instrum. că se deplantează.
Déplier, v. a. a desfășura, întinde, *étaler.*
Déplisser, v. a. a disface cutele unei materii.
Déploiement, *m. s. déployement*, desfășurare.
Déplorable, *adj.* deplorable, de plâns, demn de milă. [modu de plâns].
Déplorablement, *adv.* în
Déplorer, v. a. a deplânge, plânge de.
Déployer, v. a. a desfășura, întinde, arăta. *Se—, a se desfășura, se manifesta. Rire à gorge déployée*, a ride din tóte puterile.
Déplumer, v. a. a lua pennele (jumuli). [ge politura].
Dépolir, v. a. a despoli, ster-
Dépolissage, *m.* despolire, despolitură.
Dépopularisation, f. perderea popularității.
Dépopulariser, v. a. a face să pierdă popularitatea.
Dépopulation, f. depopulațiune, lipsă de p. poră.

Déport, *m.* Se dice despre uă operațiune de bursă. *Sans déport*, fără întârziere, îndată.
Déportation, f. deportațiune.
Déporté, *m. éc, f.* deportat, condamnat la deportațiune.
Déportement, *m.* modu de a se purta. *La pl. morală* (moravuri) dissolute, desordinate.
Déporter, v. a. a deporta, duce m. esiliu, a duce pe cine-va într'unu locu unde nu este permis să ósă. *Se—, a se lassa de ceva, a înceta, se désister, se départir, s'abstenir.*
Déposant, *ante, adj.* cellu că afirmă, face uă depozitiune înainte a unui judecător.
Déposer, v. a. a depune, a pune, a părăsi, pune jeos; a pune în depositu, da în garanțiă; — *son bilan*, a face falimentu, — *d'un fait*, a da mărturiă despre unu faptu (la judecată).
Dépositaire, *m. și f.* depositeariu, acela cu s'a încredințat ce-va; peditoriu archivelor unu monasteriu.
Déposition, f. destituire dintr'uă demnitate; cea că unu martur uă afirmă la judecată.
Déposséder, v. a. a deposede, scóte din posesiune.
Dépossession, f. deposedsiune, vd. *prec.*
Déposer, v. a. a scóte (goni) dintr'unu postu.
Dépôt, *m.* depositu, cea că s'a pus pentru păstrare; depus că unu liciu lassa pe

- fundulă vassulă; casă de detințiune.
- Dépoter**, v. a. a scóte din ghiveciú planta cu pămîntulú sěu; a turna în altú vassú.
- Dépouderer**, v. a. a scutura jeosú pulberea de pe pěrú etc.
- Dépouille**, f. pelea unui animale mortú. Spoliú; totú cě iea cine-va în detrimen-tulú (paguba) altuia; totú cě provine dela cine-va. *La pl.* spolie, celle cě s'a luatú dela inemicú. Comp. *butin*.
- Dépouillement**, m. despu-ia-re.
- Dépouiller**, v. a. a despuia, jefui; *fig.* a lipsi de; — *le scrutin*, a numěra voturile date; — *un inventaire*, a face essamele și extractulú unui inventariú.
- Dépouvoir**, v. a. a lua cui-va celle necesarie. *Au dépouvu*, fără a fi preparatú.
- Dépravant**, e, *adj.* corru-pátoriú.
- Dépravation**, f. deprava-țiune, immoralitate. Comp. *corruption*.
- Dépraver**, v. a. a deprava, strica bunele moravuri.
- Déprécation**, f. rugáciune pentru a depárta unú periclu.
- Dépréciateur**, m. *trice*, f. desprețiatorú, care desprețiedă.
- Dépréciation**, f. desprețiare.
- Déprécier**, v. a. a despreția.
- Déprédateur**, m. *trice*, f. depredatorú, jefuitorú.
- Déprédation**, f. furtú cu stricáciune, fafú.
- Déprendre**, v. a. a dispěrți. *Vd. détacher*.
- Dépression**, f. depreșiune, deprimere, appěsare în jeosú.
- Déprier**, v. a. a retrage uá invitațiune făcută.
- Déprimer**, v. a. a deprime, appěsa în jeosú. [*prețulú*].
- Dépriser**, v. a. a micșiora
- De profundis**, m. *lat.* din adâncuri. Unú psalmú cân-tatú la servițiile funebri.
- Dépromettre**, v. a. a de-promite, retrage uá promisiune.
- Depuis**, *prep.* de, dela. *Depuis lors*, de atunci; *depuis peu*, de currind, *depuis quand*, *depuis que*, de cândú. *Ca adv.* de atunci, pe urmă.
- Dépuratif**, *ive, adj.* depu-rativú, care curățá sângele.
- Députation**, f. *med.* depu-rațiune, curățirea sângelú.
- Dépuratoire**, *adj. med.* depuratoriú, curățitoriú, pu-rilicante.
- Dépurer**, v. a. a curăți.
- Députation**, f. deputațiune, solia.
- Député**, m. deputatú, solú.
- Députer**, v. a. a trámite în calitate de deputatú; v. n. a trámite deputați.
- Déracinement**. m. desră-děcinare, scótere din răděcină.
- Déraciner**, v. a. a desrădě-cina.
- Dérader**, v. n. a părăsi adăpostulú (despre naví), *vd. Rade*.
- Déraider**, v. a. a neteđi, sterge asprela. *Vech. déroïdir*.
- Déraillement**, m. eșirea ró-teloru din șină. [*vd. Rails*].
- Dérailer**, v. n. a eși din șine,
- Déraison**, f. lipsă de rațiune.

Déraisonnable, *adj.* contrariu rațiunii, neînțelept.

Déraisonnablement, *adv.* fără rațiune, nu cu minte.

Déraisonnement, *m.* ne-raționare.

Déraisonner, *v. n.* a vorbi nerațional, nedrept, fără sens, neînțelept.

Dérangement, *m.* stricarea ordinii, neorânduială.

Déranger, *v. a.* a strica ordinea, rănduiala, a turbura. *Se—*, a se intrerupe în mersul său.

Dérâper, *v. a.* a lua strugurii după ciorchină: *mar.* a părăsi fundul (despre ancoră); *v. n.* a se dispărți.

Dérater, *v. a.* a redica splina. *Courir comme un dératé*, a alerga ca un om fără splină, foarte repede.

Derechef, *adv.* din nou. *Comp. de nouveau, une seconde fois.*

Dérèglement, *m.* dereglat, neregulă, desordine.

Dérégler, *v. a.* a desregula, pune în desordine (morale).

Dérider, *v. a.* a descreți, șterge creștiturele. [jocură.

Dérision, *f.* derisiune, batjocură.

Dérisoire, *adj.* derisoriu, disșus său făcut în batjocură.

Dérivatif, *ive, adj.* derivativ, care derivă, detrage, abate.

Dérivation, *f.* derivațiune, ducere prin altă parte.

Dérive, *f. mar.* abatere a navii luate de valuri.

Dérivé, *m.* vorbă formată din altă vorbă.

Dériver, *v. a.* a abate apele,

face să provină;—*v. n.* a-și trage originea, proveni.

Derme, *m.* dermă, piele, țesătura principală a pielii. *L'épiderme*, este pelița de d'asupra.

Dernier, *ière, adj.* cellu din urmă. *Du—bean*, de ultima, estrema frumuseță. *En—lieu*, de currind. *Avoir le —*, a răspunde cellu din urmă într'ua dispută.

Dernièrement, *adv.* currind, de puțin timp, *depuis peu.*

Dérober, *v. a.* a lua pe furiș, sustrage, ascunde.

Dérocher, *v. a. t.* a curăți aurul etc.

Dérogation, *f.* derogățiunea unei legi.

Dérogatoire, *adj.* care modifică o lege.

Dérogér, *v. a.* a modifica o lege, un act; *fig.* a face un lucru nedrept de.

Déroidir, *v. a.* a face să pierdă asprea. *Maî nouă este déraidir.*

Dérougir, *v. a.* a desroși, *v. n.* a-și perde roșiala.

Dérrouiller, *v. a.* a desrugini, freca rugina.

Déroulement, *m.* desfășurare, *geom.* pro-lucțiunea unei curbe prin ordinațiunea rașelor altele curbe.

Dérouler, *v. a.* a desfășura de pe sul, desfășura: *fig.* arrêta prin disvolvări.

Déroute, *f.* fugă de trupe învinse său în desordine; *fig.* turburare multă în affaceri.

Dérouter, *v. a.* a abate din calea bună. *Comp. détourner.*

Derrière, *prep.* îndărăt.

Par--, pela spatele casei.

Dervis, *s. derviche, m.* derviș, călugăr musulman.

Des, contracțiune pentru *de les. Des rois*, regi; *les enfants des princes*, copiii principilor; *il parle des dieux*, vorbește despre zei.

Dès, *prep.* socotindă dela, — *demain*, de mâine, — *lors*, de atunci, — *là*, prin urmare, — *que*, îndată cè, *aussitôt que, puisque*.

Désabonner, *v. a.* a desabona.

Désabuser, *vd. Dé tromper.*

Désaccord, *m.* neînvointă.

Désaccorder, *v. a.* a desaccorda, strica acordulă, disuni.

Désaccoupler, *v. a.* despărechia, separa părechia.

Désaccoutumance, *f.* pierderea unei deprinderi, unui obicei.

Désaccoutumer, *v. a.* a face să se pèră de deprinderea, practicele (misterii) unui magazin; a desobiciui.

Désachalander; *vd. prec.*

Désaciérer, *a. a.* a face să pèră proprietățile oțelului.

Désaffecter, *v. a. t.* a nu măi afecta uă sumă.

Désaffectiion, *f.* pierderea afecțiunii, iubirii.

Débaffectionner, *v. a.* a face să pèră afecțiunea, iubirea.

Désaffleurer, *v. a. arch.* a da la două corpuri uă promință diferită.

Désaffourcher, *v. a. mar.* a redica ancorele încruțate.

Désagréable, *adj.* neplăcută

Désagréablement, *adv.* neplăcută, în modă neplăcută.

Désagrèer, *v. n.* a nu fi priimită, a nu fi gèssită bună; desplăcè. Ca *v. a.* *vd. dégrèer.*

Désagrèger, *v. a.* a disuni, dispèrți lucruri unite.

Désagrèment, *m.* neplăcere.

Désaimanter, *v. a.* a demagneta, strica magnetațiunea.

Désairer, *v. a. s.* scôte passerile din aria, unde sunt nutrite. [cè era potrivită.

Désajuster, *v. a.* a strica ceaa

Désaltèrant, *ante, adj.* care taiă setea. [(potoli, setea.

Désaltèrer, *v. a.* a calma,

Désamarrer, *v. a.* a dislega navea dela țèrmă.

Désamercer, *v. a.* a lua fitilulă dela armă.

Désappareiller, *v. a.* a redica unulă seă măi multe din lucrurile assemini, *dépareiller.*

Désapparier, *v. a.* a despărechia passerile, *dépureiller.*

Désappointement, *m.* asșteptare înșelată, nereșită.

Désappointer, *v. a.* a înșela speranța, asșteptarea.

Désapprendre, *v. a.* a uita celle învățate.

Désapprobateur, *tricc, adj.* care deprobedă, nu aprobèlă, deprobotoră.

Désapprobation, *f.* deprobațiune, negèssire cu cale.

Désapproprier, *v. a.* a părăsi uă proprietate.

Désapprouver, *v. a.* a deproba, a nu incuviința, condamna.

Désarborer, v. a. *mar.* a lua jeosă stégulă (*le parillon*).

Désarçonner, v. a. a desșerta umerii șelei, adică a arunca jeosă de pe cal; *fig.* a deconcerta, confunde (zăpăci).

Désargenter, v. a. a desarginti, șterge politura cu argintă. [mare.]

Désarmement, *m.* desarmament.

Désarmer, v. a. a desarma.

Désarrimer, v. a. *mar.* a schimba modulă onerațiunii (incărcării) navi.

Désarrois, *m.* turburare în affaceri, confuziune, desordine.

Désarticulation, *f. chir.* stricarea articulațiunii, incheiături.

Désarticuler, v. a. disuni ună lucru articulat.

Désassembler, v. a. a disuni buccăte de timplăriă. *Se—*, a se disuni.

Désassocier, v. a. a rupe ună asociațiune.

Désassortir, v. a. a separa lucruri potrivite. *Sust.* *è désassortiment.*

Désastre, *m.* mare calamitate, nenorocire, accidinte funeste.

Désastreusement, *adv.* prin calamitate, inusit.

Désastreux, *euse, adj.* foarte funeste, care adduce ruina.

Désavantage, *m.* nefolosă, prejudiciu, daună.

Désavantageusement, *adv.* în nefolosă.

Désavantager, v. a. a lipsi de ună folosă.

Désavantageusement, *adv.* spre nefolosă.

Désavantageux, *euse, adj.* care vine în nefolosulă, în paguba, adduce prejudiciu.

Désaveu, *m.* retractațiune (tăgăduire), nerecunoscere de allă seă. *Vd. Désavouer.*

Désaveugler, v. a. a scôte pe cine-va din orbia, din erorrea sa, a-î dischide ochii.

Désavouer, v. a. a deproba, denega, a sustine că n'a făcută seă dîssă ce-va, a nu recunoscce de allă seă, rejecta, condenna, *renier.*

Desceilement, *m.* desigilată, despecetluire.

Desceller, v. a. a desigila, despecetlui.

Descendance, *f.* descindință, filiațiune, posteritate.

Descendant, *ante, adj.* care descinde (se coboră). *Les descendants*, descindinții, urmașii.

Descendre, v. n. a descinde, căde (se cobori);—v. a. a depune pe pămîntă, da în jeosă. *Priimesce avoir și être.*

Descente, *f.* descinsiune (coborire), năvălire a inemiciloră; povirnișiu; cercetairea ună locă prin autoritatea justiței.

Descripteur, *m.* descriptoră, cellă ce descrie.

Descriptif, *ive, adj.* descriptivă, de descrițiune, care descrie.

Description, *f.* descrițiune: dăgrăvelă, tabelă în amănuntă; *geom.* tragerea ună linie, ună suprafeție.

Déséchouer, v. a. a pune

- inderetă pe valuri uă nave
oprită de uă stâncă.
- Déseballage**, *m.* scótere
din balotă.
- Déseballer**, *v. a.* a scóte
mêrfa din balotă, *défaire
un ballot.*
- Désebarquement**, *m.*
deșertarea navii la portă.
- Désebarquer**, *v. a.* a
deșerta obiectele din nave.
- Désebourber**, *v. a.* a re-
trage din nomolă (din mo-
cirlă).
- Désebrancher**, *v. a.* a
scóte mânerulă dela ună in-
strumentă.
- Désemparer**, *v. n.* și *a.* a pă-
răsi loculă unde este cine-va.
- Désempeser**, *v. a.* a sterge
scrobela de pe uă materiă.
- Désemplir**, *v. a.* a desimplé,
deșerta în parte. *Sa maison
ne désemplit pas,* casa sa
é totă-déuna plină.
- Désempoisonner**, *v. a.* a
strica efectulă veninului, o-
trăvei. [*libera din închisóre.*]
- Désempisonner**, *v. a.* a
Désenchantement, *m.* ni-
micirea descântării.
- Désenchanter**, *v. a.* a face
sé incetede descântarea; *fig.*
a desincânta, face sé revină
din illusiunile sélle.
- Désenclouer**, *v. a.* a re-
dica ună cală cuiulă, care
lă face sé schiópete, a scóte
din cuie.
- Désencombrement**, *m.*
redicarea derimătorelură.
- Désencombrer**, *v. a.* a
curățá ună locă de derimătore.
- Désefiler**, *v. a.* a scóte
din firă, din șiră.
- Désenfler**, *v. a.* a desimfla.
- Désenflure**, *f.* desimflătură.
- Désengrener**, *v. a.* a dis-
face, separa, rótele, carí se
îmbuccă.
- Désenivrer**, *v. a.* a desbêta;
v. n. a eși din beția sa.
- Désennuyer**, *v. a.* a resipi,
face sé trecă, urătulă. [*róta.*]
- Désenrayer**, *v. a.* a despedica
- Désenrumer**, *v. a.* a face
sé trecă guturaiulă.
- Désenrouer**, *v. a.* a face
sé trecă răgușela.
- Désensorceler**, *v. a.* a des-
fermeca, nimicí fermecarea.
- Désensorcellement**, *m.*
desfermecare.
- Désentêter**, *v. a.* a face sé
trecă obstinațiunea (*entête-
ment*), prevențiunea.
- Désentraver**, *v. a.* a des-
pedica ună cală.
- Désert**, *te*, *adj.* deșertă,
pustiă, nelăcuită. *Sust. m.*
deșertă, pustiă.
- Désertes**, *v. a.* a părăsi ună
locă, a fugi — *v. n.* a trece
la inemică, a deserta.
- Déserteur**, *m.* desertoră,
soldată fugită. [*désertes.*]
- Désertion**, *f.* desertiune, *vd.*
- Désespérant**, *ante, adj.*
care causedă desperatiune.
- Désespéré**, *é, adj.* desperată.
- Désespérement**, *adj.* des-
perată, cu excessă. [*speranța.*]
- Désespérer**, *v. n.* a perde
- Désespoir**, *m.* desperare.
- Déshabillé**, *m.* îmbrăccăminte
negliginte a femeelură în in-
teriorulă loră, în casă.
- Déshabiller**, *v. a.* a des-
brăcca. *Se—*, a se desbrăcca.
- Déshabituer**, *v. a.* a des-

obicinui, face să pèrdă de-prinderea.

Dèsherber, v. a. a tăia, redica erbele reelle.

Dèshérence, f. dreptă ce are Statul de a lua succesiunea în lipsa moștenitorilor. [moșteni.

Dèshériter, v. a. a des-

Dèshonnête, *adj.* inonestă, necinstită. Comp. *mal-honnête*.

Dèshonnêtement, *adj.* în modă inonestă, cu necinste.

Dèshonneur, *m.* desonóre, necinste.

Dèshonorant, *ante, adj.* care adduce desonóre.

Dèshonorer, v. a. a desonora.

Dèsignation, f. desemnațiune, denotațiune esactă, alegere.

Dèsigner, v. a. a desemna, arréta prin semne, numi, destina. Vd. *marquer, signaler*.

Dèsillusionner, v. a. a face să pèrdă, să înceteze, illusiunile.

Dèsincorporer, v. a. a dispèrți ceea ce era încorporat.

Dèsinence, f. gram. desinincă, terminațiunea vorbelor.

Dèsinfatuer, v. a. a desingnfa.

Dèsinfectant, *ante, adj.* propriu a face să dispară infecțiunea (molipséla).

Dèsinfecter, v. a. a face să dispară infecțiunea (molipséla).

Dèsinfection, f. desinfecțiune, nimicirea infecțiunii.

Dèsinintéressé,ée, *adj.* desinteressat.

Dèsinintéressement, *m.* sacrificiū de propria sa interesse, neintéressare, desintéresse.

Dèsinintéresser, v. a. a compensa prin uă justă desdau-nare, despăgubire.

Dèsininvestir, v. a. a înceta de a investi, de a impresura cetatea: a retrage unū dreptū.

Dèsinviter, v. a. a retrage, revoca, uă invitațiune făcută.

Dèsinvulture, f. întorsură elegante, plină de grațiă.

Dèsir, *m.* dorință. Comp. *souhait*.

Dèsirable, *adj.* desiderabile, de dorit, *au—de l'ordon-nance*, conforme cu ordonanta. [haier.

Dèsirer, v. a. a dori. *Su-*

Dèsireux, *euse, adj.* dori-toriū.

Dèsistement, *m.* încetare dela ce-va. Comp. *abandon-nement*.

se **Dèsister**, v. n. a se lăssa de ce-va, a înceta, *renoncer*.

Dèsobéir, v. n. a nu se sup-pune.

Dès-lors, *loc. adv.* de atunci. *Dès lors que*, neusit.— Bine este *dès que*, îndată-cé.

Desman, *m. nat.* genū de mamifere insectivore.

Desmologie, f. anal. desmologiă, tractatū despre ligaminte.

Dèsobéissance, f. nesup-punere, *défaut d'obéissance*.

Dèsobéissant, *ante, adj.* neascultătoriū, care nu se sup-pune.

Désobligeamment, *adv.* desobligatoriu, neplăcut.

Désobligeance, *f.* aplicațiune a desplăcē, a nu îndetora.

Désobligeante, *f.* trăsătură pentru uă singură persoană.

Désobliger, *v. a.* a cauza neplăcere, face rău serviciu.

Désobstruer, *v. a.* a destupa, strica obstrucțiunile, redica ceaa cē impiedică.

Désoccupé, *ce, adj.* fără lucru, inocupat.

Désœuvré, *ce, adj.* care nu face nimic, care nu scie să se ocupe. Și *ca sust. m.*

Désœuvrement, *m.* lipsă de lucru (de trebă), inoccupațiune.

Désolant, *ante, adj.* desolant, afflictant, de nesuffrit.

Désolateur, *m. trice, f. adj.* desolatoriu, care pustiesce.

Désolation, *f.* ruină deplină, pustiere; extremă supărare.

Désoler, *v. a.* a desola, pustii; cauza mare afflictiune, supărare, extremă necasă.

Désopilan, *ante, adj.* propriu a destupa. Și *désopilatif, ice.*

Désopiler, *v. a. mal.* a strica astupăturile, tēmēdūi obstrucțiunile. *Se—*, se veseli.

Désordonné, *ce, adj.* desordinat, în neorinduală, excesiv.

Désordonnement, *adv.* în mod desordinat, *p. ns.*

Désordre, *m.* desordine, turburare.

Désorganisateur, *m. trice, f.* desorganizatoriu.

Désorganisation, *f.* desorganizațiune, desordine.

Désorganiser, *v. a.* a desorganisa, destrui organele, arunca în confușiune.

Désorienter, *v. a.* a face pe cine-va să pērdă direcțiunea cē urma; *fig.* a deconcerta (zăpăci). *Se—*, a perde direcțiunea.

Désormais, *adv.* din acest moment, de acum înainte, *à l'avenir, dorénavant.*

Désossement, *m.* desosată, scōtērea ôsșelorū din carne.

Désosser, *v. a.* a scōte ôsșele unei găine etc. pentru a prepara carnea la buccale.

Désourdir, *v. a.* a distace urdēla. [dațiune.

Désoxydation, *f.* desossid

Désoxyder, *v. a. chem.* a desossida, scōte din uă substanță ossigenulū cē conține.

Désoxygēner, *vd. désoxyder.*

Despote, *m.* despot, gubernatorū unorū State.

Despotique, *adj.* despotic, arbitrarū și absolut.

Despotiquement, *adv.* în mod despotic.

Despotisme, *m.* despotism.

Desquamé, *v. a.* a curăți ceaa cē s'a cojit.

se **Dessaisir**, *v. n.* a părăsi ceaa cē avea în posesiune.

Dessaisissement, *m.* părăsirea posesiunii, cessiune.

Dessalé, *ce, adj.* desărat.

Dessaisonner, *v. a.* a strica ordinea culturēi și semințelorū.

Dessaler, *v. a.* a desăra.

Dessangler, *v. a.* a slăbi sēu scōte cingētoarea la calū etc.

Desséchant, *ante*, *adj.* de-secante, care usucă, secă.

Dessèchement, *m.* uscarea, secare.

Dessécher, *v. a.* a usca, seca.

Dessein, *m.* intențiune, scop, proiect, rezoluțiune, plan. *A—*, în adinsă.

Desseller, *v. a.* a lua șeaa de pe cal.

Desserre, *f.* Usit. numai în fraza: *être dur à la —*, a nu se determina decât cu repunmanță să de bani.

Desserrer, *v. a.* a slăbi ceaa ce era strinsă; *se —*, a deveni mai puțin strinsă.

Dessert, *m.* desert, ultimul serviciu la ospet.

Desserte, *f.* buccate rămase după ospet. *Chemin de—*, cale de comunicațiune între uă proprietate și drumul mare.

Dessertir, *v. a.* a scote (diamantele) din locul unde e aședată pe inel. [*capelă*].

Desservant, *m.* preot de

Desservir, *v. a.* se n. a redica buccatele dela mäsă;— *v. a.* a servi oficiul într' uă capelă.

Dessicatif, *ive*, *adj.* care usucă culorile.

Dessication, *f.* uscăciune.

Dessiller, *v. a.* a deschide pleópele, ochi. Și *déciller*.

Dessein, *m.* desemn, deliniațiune. Plan și principalii incidinți ai unei opere liter.

Dessinateur, *m.* desemnator, făcător de deseme.

Dessiner, *v. a.* a desemna, delinia, figure etc., indica forma.

Dessoler, *v. a.* *agric.* a schimba ordinea culturilor.

Dessoucher, *v. a.* a curăți de buturuge.

Dessouder, *v. a. t.* a dispipi metalele.

Dessoûler, *v. a. a.* desbêta, resipi bêția; *v. n.* a se desbêta.

Dessous, *adv.* desubt, (dedesubt), sub. *Là —*, sub acesta. *Au —*, desubt, mai jos. *Au—de* subt. *Ci—*, aci în urmă. *Par—*, pe desubt, sub acesta. *En —*, desubt, jeosă, *de —*, pentru desubt, *sens dessus—*, jeosă și sus, ammesticat. *Le—*, partea de jeosă; *avoir le —*, a ave rêu, nefolosul.

Dessus, *adv.* d'assupra. *Là —*, aci sus, la acestea. *Au—*, mai sus. *Par —*, pe d'assupra. *Par—tout*, mai cu semă. *Ci—*, mai sus. *Le—*, partea su, eriore; *Le—du vent*, folosul vintului, *avoir le —*, a fi superiori; *prendre le —*, a fi invingetori. *Mus.* partea cea mai de sus; *opp.* la *basse*.

Les adverbess *dessous* et *dessus* ne veulent pas de régime. On dira donc *par-dessus la table* etc. et non *dessus la table*.

Destin, *m.* destin, ursit.

Destinataire, *m.* și *f.* destinatar, acela cu este indreptat (adresat) uă trămitere.

Destination, *f.* destinațiune, lucru pentru care este apropiat ce-va; loc destinat.

Destinée, *f.* destinată, ur-sită.

Destiner, *v. a.* a destina, determina destinațiunea (ho-tări pentru ce-va).

Destituable, *adj.* distituibile, care se poate destitui.

Destitué, *éc, adj.* lipsit.

Destituer, *v. a.* a destitui, da jeosă unu funcționariu publicu.

Destitution, *f.* destituțiune (gonire din slujbă).

Destrier, *m.* calu de bătă-liă. Altă-dată *détrier*.

Destructeur, *m. trice, f.* destructoru, cellu cê strică, destruesce, derimă.

Destructif, *ive, adj.* de-structiv, care destruesce, strică, derimă.

Destruction, *f.* destrucțiune, stricăciune, ruină totale.

Désuétude, *f.* desuetudine, cessațiune, incetare a unei legi, unui obiceiu (desobici-nuință).

De suite, *loc. adv.* pe rând, unul după altul. *Tout —*, îndată, *aussitôt*, *sur-le-champ*.

Désunion, *f.* disuniune.

Désunir, *v. a.* a disuni, dis-părți, rupe buna înțelegere.

Détachement, *m.* trupă dispărțită de corpul armatei.

Détacher, *v. a.* a dislipi, depărta de; *pict.* a face să apară în relief. *Se —*, a se dispărți, dislipi. [petele.

Détacher, *v. a.* a șterge

Détail, *m.* amănunt. *En —*, în amănunt; *homme de —*, omu care caută în amănunt uă afacere, *guerre de —*,

resbelu între partide. *Les — s*, amănuntele.

Détaillant, *ante, adj.* care vinde cu d'amănuntul.

Détailler, *v. a.* a tăia în buccăte, a vinde, narra, po-vesti, cu d'amănuntul.

Détailleur, *m.* (vech.) vd. *détaillant*. [mărfe.

Détalage, *m.* stringerea

Détaler, *v. a.* a stringe mărfele, caru era întinse; *v. n.* a pleca repede, cătu maș în grabă.

Détalinguer, *v. a. mar.* a redica tunia ancorei.

Détaxe, *f.* suppressiunea tassei.

Détaxer, *v. a.* a supprime, remite, reduce, uă taxe.

Déteindre, *v. a.* a șterge vâpsela; *v. n.* a perde cul-lorea sa. [dejuca.

Dételer, *v. a.* a deshăma;

Détendoir, *m.* detinsoru, instrun. de ceprădaru, că se întindă și destindă lanțulu.

Détendre, *v. a.* a destinde, lăssa, slăbi cê era întinsu; a lua, redica, tapetele unei camere. *Se —*, a se destinde, relăssa; *fig.* se repausa; *mon esprit se détend*. *Se dice assemine despre timpul care incepe a se încăldi.*

Détenir, *v. a.* a deține, ține în mânele selle; a reține pe nedreptu în posesiunea sa; a ține în închisore [și *détenir s. retenir en prison*].

Détente, *f.* detentă, arculu care ține deschisă cocoșiulu puscei; mică pergulă (pir-ghie) care face să se dis-tindă arculu de sunetu la o-

rologiū, *être dur à la*—, a fi avarū.

Détenteur, *m. trice. f.* detentorū, cellū cē ține posesiunea unui lucru; posesorū cu titlu legale.

Détention, *f.* detințiune, ținere în posesiunea sa: starea unui lucru luatū prin autoritatea justiței; ședere în închisóre; *maison de—*, închisóre, carcere.

Détenu, *ne, adj.* deținutū, închisū. Comp. *prisonnier*.

Détegrgé, *é, adj. med.* curățitū. [*tersif*].

Détergent, *e, adj.* vd. *dé-*

Déterger, *v. a. med.* a sterge, curăți, *netoyer, purifier*.

Détérioration, *f.* deterioratū, schimbare în rău, stricare.

Détériorer, *v. a. și n.* a deteriora, pune în decadință, strica, face mai rău. Comp. *dégru'er, gâter*.

Déterminable, *adj.* determinabile, care se pôte determina.

Déterminant, *e, part. adj.* determinante, care determină (hotăresce). În gram. *proposition déterminante*, seū *déterminative*, propozițiune determinativă, care determină pe alta.

Déterminatif, *ive, adj. și sust.* determinativū, propriū a determina (hotări).

Détermination, *f.* determinațiune (hotărire), definițiune, caracterisatū; rezoluțiune. *Fis.* tendință mai multă către uă parte *Metuf.*

aceaa din fassile voinței, care se manifestă între deliberațiune și volițiune. *La—du mouvement*, ceaa cē determină direcțiunea unui corpu în mișcare.

Déterminé, *é, p. perf. adj.* determinatū (hotăritū), resolutū, cu totul applicatū (*adonné sans réserve*).

Déterminément, *adv.* determinatū (hotăritū). Comp. *absolument, expressément*.

Déterminer, *v. a.* a desige întinderea, limitile, caracterulū, a determina (hotări); a decide, regula; a cauza. *Il a— de partir*, a decisū se plece:— *un cheval*, a împinge unū calū înainte. — *Être déterminé*, a fi determinatū (se hotări) se. *se résoudre à*.

Déterminisme, *m.* determinismū, doctrină ca tôte schimbările, cē se întâmplă în lume, sunt predeterminate și inevitabil.

Déterre, *m.* corpu mortū desgropatū, *pus*.

Déterrer, *v. a.* a retrage din pământū, din mormintū, desgropa; *fig.*—*qn.* a ajunge se atle unde este cineva.

Déterreur, *m.* omū abile se discopere raritățile, curiositățile.

Détersif, *ive, adj. med.* detersivū, curățitorū, propriū a sterge, purifica, vulnerile și ulcerile. *Sust. m.* remediu care sterge, curăță, *détergent*.

Détersion, *f. med.* curățire.

Détestable, *adj.* detestabile,

- blestemată, foarte rău în felul său.
- Détestablement**, *adv.* în mod de detestabil, foarte rău, *très-mal* (fam.).
- Détestation**, *f.* detestațiune, blestemă, ororă (grădă) pentru un lucru: — *du péché*, ororă de păcat.
- Détester**, *v. a.* a detesta, condamna prin vorbe de reprobațiune, blestema, avea în ororă: *abhorrer*, nu putea suferi (*ne pouvoir endurer*).
- Ce verbe prend on rejette indifféremment la préposition *de* avant l'infinitif qui suit.
- Détêter**, *v. a.* a împărți părul în mici strinsure, *en petits amas*, (la perrucari).
- Détésauriser**, *v. a.* a respici ună tesaură, *p. us.*
- Détignoner**, *v. a.* a strica părul peptenat, *pop.*
- Détirer**, *v. a.* a întinde trăgind, trage în toată sensul.
- Détiser**, *v. a.* a stinge focul d'părtându tăciunii.
- Détisser**, *v. a.* a desțese, disface țesătura.
- Détiré**, *part. perf.* (*être*—), a fi perdată titlul său.
- Détonant**, *e, adj.* detunante, detunătoriu.
- Détonation**, *l.* detunare. Apprindere subită cu sgomot.
- Détoner**, *v. a.* a detuna, a se aprinde subită și cu exploziune, cu sgomot; *fig.* a nu rămâne pretutindine de acel-ași fel.
- Détonation**, *f. mus.* schimbarea tonului.
- Détonner**, *v. a.* a eși din

- tonu, schimba sunetul, cânta fals; a face disparat.
- Détordre**, *v. a.* a destorce, disface torsătura, despleti; *Se—*, se despleti; — *le bras*, a și distorce (scrinti) brațul.
- Détorquer**, *v. a.* a da ună sens silit, fals, *p. us.*
- Détors**, *e, adj.* destors; cui s'a stricat torsura, care nu mai e torsă. *Sust. f. détorse*, detorsură, scrintitură.
- Détortiller**, *v. a.* a disface, disfașura, îndrepta, ceea ce era învîrtit, împletit.
- Détoucher**, *v. n. mar.* a pluti erăși.
- Détouper**, *v. a. mar.* a destupa, lua dopul, dischide.
- Détouppillonner**, *v. a.* a tăia ramurile inutile (*touppillons!*, unui portocal).
- Détour**, *m.* întorsură, abateră din linia directă, sinuoșitate (cotitură), circuit; *fig.* fineță, (*subterfuge*). *La pl.* vederi secrete.
- Détourné**, *ée, part. perf. adj.* întors, abătut; *chemin—*, drum depărtat (ocolit); *voie—e*, cale indirectă.
- Détourner**, *v. a.* a abate, depărta, părăsi calea dreptă, schimba direcțiunea, întorce dintr'ua idee (*dissuader*), lua prin fraude, prin înșelăciune; — *le sens d'un mot*, a schimba, depărta, înțelesul unei vorbe, a-i da ună semnificațiune silită, *lui donner un sens forcé, lui faire violence*.
- Détracter**, *v. a.* a detracta (huli), înjeosi meritul, vor-

bi de rău (*médire*), cu despreț, de cin-va seŭ de cv.
— *qn. s. de qn.*

Détracteur, *m.* detractor, vorbitor de rău (*médisant*).

Détraction, *f.* detracțiune, vorbire de rău (hulă). Comp. *calomnie, médisance.*

Détranger, *v. a.* *grădin.* a alunga, goni, moșoroii, insectele nocinți.

Détransposer, *v. a.* *imprim.* a restabili paginile, cè nu era la locul lor.

Détraquer, *v. a.* a strica, pune în desordine (*déranger*), uă machină; a face unŭ calŭ seŭ pérđă mersul bunŭ, seŭ mersul ordinariŭ; *fig.* a turbura, incurca, *troubler.*

Détrempe, *f.* culóre, văps a, dilută, subțirită cu apă și cleiŭ; *mariage en—*, căsătorie aparținle (fam.), *ouvrage en—*, imitațiune slabă.

Détremper, *v. a.* a subțiri, amesteca într'unŭ lichidŭ, muia, dilui; stinge (varŭ).

Détresse, *f.* mare necesŭ allŭ spiritului, stare penibile (*dénument!*); mare necesitate, pericol immininte; *signal de—*, semnalŭ de pericol (*mar.*).

Détresser, *v. a.* a despleti, disface impletitura.

Détrichage, *m.* destrămatulŭ lănei.

Détricher, *v. a.* a destrăma, scărmana.

Détriment, *m.* detrimentŭ, prejudiciŭ, perdere (pagubă); *nat.* remasuri, sfêrimătore.

Détripler, *v. a.* [*—les files*],

a introduce allŭ treilé membru între celle douë priine.

Détriter, *v. a.* [*les olives!*], a presa, tescui, (olivele, măslinile).

Détritique, *adj. geol.* detriticŭ, formatŭ din sfêrimătore de stince și remasuri organice.

Détritus, *m. nat.* remasuri sfêrimate, părți decompose.

Détroit, *m.* strîntóre. Comp. *défilé.* Vd. și *District.*

Détromper, *v. a.* a retrage, scôte din errore, din înșelăciune, arrêta cui-va că s'a înșelatŭ. *Se—*, a eși din errore, veni la vederi mai bune.

Détrônement, *m.* detronare, alungatŭ dela tronŭ.

Détrôner, *v. a.* a detrona, face seŭ cađă dela tronŭ, lua cui-va puterea suverană.

Détrousser, *v. a.* a desringe, disface, lăssa seŭ cađă cea ce era redicatŭ, strinsŭ. *fig. fam.* a esereita furturŭ pe căile publice.

Détrousseur, *m.* [*vech.*], tălchariŭ de drumuri, *brigand.*

Détruire, *v. a.* a distru, strica, derfina, ruina, face seŭ dispară. Comp. *démolir, abattre, ruiner, anéantir.*

Dette, *f.* debitŭ, detorie de banŭ; — *active*, cea ce a-venŭ seŭ luămŭ, — *passive*, cea ce detorimŭ, — *vêreuse*, detorie a cui plată è forțe nesigură. *Le tre uecoblé, criblé, abimé, perdu de — s,* seŭ *avoir des—s par-dessus la tête*, a fi plinŭ de detorie,

innecatū in d torie (fam.); *avouer sa* —, a mărturi c  d toresce, că n'are dreptul , — *es eriardes*, d torii m nunte pentru obiecte de prima necesitate.

D tumescence, f. vd. *d senflure*.

Deuil, m. luct , jale, cernire; *faire son—de qch.* a considera ce-va c  perdut ; fig. triste , afflicțiune.

Deut ro-canonique, *adj.* secund -canonic . Se dice de c r ile Scriptur i, cari a fost  introdusse in canone mai târziu dec t  celle-alte.

Deutéronome, m. deuteronomi , a doua lege mosaic , a cinc  carte din Pentateuc . Il contient la répétition des lois comprises dans les premiers livres.

Deut ropathie, f. *med.* b l  secundari  precess  de alta (*morbis secularis*).

Deutiodure, m. *chem.* combina iune dupl  de iod .

Deutoxide, m. *chem.* deutossid , all  douil  grad  de ossida iune; — *de mercure*, hidrargir  ossidat  (*hydrargyrum oxidatum*).

Deux, *adj. numer.* dou , dou ; all  douil ; — * * —, c te dou ; *en* —, in dou , *les deux, tous les deux, tous deux*, am ndou ; *n'en pas faire  * — *fois*, a se decide repede; *donner des* —, s u *piquer des* —, a lovi calul  de-u dat  cu ambi  pinten ; a lucra cu grab .

Deuxième, *adj. ord.* vd. *Second*.

Deuxièmement, *adv.* all  douil , de all  douil .

D valer, v. n. a descinde, se da jeos ; v. a. a face s  descend . Vd. *descendre*.

D valiser, v. a. a fura ban , efecte etc.

Devancer, v. a. a apuca inainte, intrece, merge mai repede, precede, *gagner les devants*; fi mai presus de cn.

Devancier, m. ière, f. precessor ; cell  c  precede pe altul  intr' n func iune. La *pl.* vd. *anc tres, a eux*.

Devant, *prep.* inaintea, in presința. *Ci* —, aci inainte. *Prendre s u gagner le—*, or  *les devants*, a pleca inainte de altul ; *comme* —, ca mai 'nainte: — *que*, inainte de a; *au—de*, inaintea; *au* —, *par* —, prin partea anterior . *Par* —, ca *prep.* in presința.

Devantier, m.  iort  c  p rt  femeele poporului (vech.).

Devanture, f. partea estern  a unei case, fa ia anterior  (unei prăvălie etc.) Investit  de lemn ri  in esteriorul  unui magazin  etc.

D vastateur, m. *trice*, f. devastator , pustiitor .

D vastation, f. devastațiune, pustiire.

D vatur , * e, adj.* (*visage* —), defigurat  de b l .

D vaster, v. a. a devasta, pustii, comp. *ravager*.

Développement, m. disvoltare, disf siurare; crescere.

D velopper, v. a. a disveli, disvolta, disf siura.

Se —, a se disvolta, se întinde.

Devenir, v. n. a deveni, se face, ajunge în uă stare.

Dévergondage, m. deregulă scandalosă a moravurilor.

Dévergondé, *éé*, adj. coruptă (berbantă). *Se* iea că sust.

Dévernir, v. a. a delustri, șterge lustrulă, vd. *vernir*.

Devers, *prep.* către, în partea. *Par* —, în posesiunea. Astăzi se dice *vers* sêu *près de*.

Dévers, *e*, adj. care nu   dreptă în sus; inclinată.

Déverser, v. n. a se appleca, inclina.

Déversoir, m. locă pe unde se v rsă prisosulă apeloră unei mori, unui canale.

D v tir, v. a. a disbr cca, devesti. [batere.]

D viation, f. deviațiune, a-

D vidage, m. d p nată.

D vider, v. a. a d p na, face ghi mă; *mar.* vd. *d rouler*.

D videur, m. *euse*, f. cellă c  d p n .

D vidoir, m. rodană.

D vier, v. n. a devia, a se abate. *Se* —, a se str mba.

Devin, m. *devineresse*, f. devinatoră, ghicitoră.

Deviner, v. a. a devina, ghici. [r ss .]

Devineresse, f. ghicitoră.

Devineur, m. *euse*, f. vd. *Devin*. [der t .]

D virer, v. a. a indrepta in-

Devis, m. devisă, socotelă în am nuntă a speseloră și lucr riloră de făcută; conver-

sațiune familiare. In ultimulă sensă și *d vis e*, f.

D visager, v. a. a sf șia fața (obrađulă), defigura.

Devis , f. devisă, figură cu vorbe, car  esprimă concisă uă cugetare.

Deviser, v. a. a convorbi familiare.

Devisser, v. a. a sc te și urupurile dela ce-va.

Devisu, loc. lat. după vederea propriă. *Se* dice despre ună lucră, de care s'a assgurată cine-va prin ochi  sef proprii. [*rh e*.]

D voisement, m. vd. *Diar-*

D voiler, v. a. a desv li, redica velulă; revela, discoperi ce-va ascunsă.

D voir, v. a. a fi d toriu, av  se pl tesc . *Se* —, a fi obligată către sine, către ai sef etc. *Sust. m.* d tori  morale. — Cândă *d voir* se unese cu ună altă verbă, insemn dă *trebue: il doit partir*, ell  trebue se plece; *la campagne doit  tre belle*, c mpulă trebue se fi  frumosă.

D voiu, *ue*, adj. c știgată prin dreptă.

D volutif, *ive*, adj. devolutivă, care trece assupra altei persoane.

D volution, f. t. transmișiunea ună dreptă.

D vorant, *unte*, adj. care r de, consumă. [suma.]

D vorer, v. a. a r de, con-

D voț, *ot *, adj. și *sust.* pi-

osă, evlaviosă.

D votement, *adv.* cu devoțiune, evlaviosă.

D votieux, *euse*, vd. *D voț*.

Dévotion, f. devoțiune, evlavie.

Dévoué, *é*, *adj.* devotat.

Dévouement, *m.* devotament, dispozițiune a servi pe cine-va cu abnegațiune.

Dévouer, *v. a.* a devota, consacra.

Dévoier, *v. a.* a depărta din cale, atrage în eror.

Dextérité, f. dexteritate, dibăci.

Dextrine, f. substanță gum.

Dey, *m.* capul al vechiului guvern din Algeria.

Dia, *dee.* Vorbă disă cailor, că se apuce la ștanga. *N'entendre ni à—, ni à huc*, a nu voi să înțelegă de vorbă.

Diabète, *fis.* vassă de Tantal; *med.* (și *diabète*), diabet melit, sacharilic (*diab. melitus, anglicus*). Se dice de ordinari *diabète sucré*, pe când *diabète non sucré* e diabet insipid (*diab. insipidus*).

Diabétique, *adj.* diabetic, afectat de diabet.

Diable, *m.* diabol; *bon—*, om de caracter bun, *faire le—*, a se necăji, face sgomot, *dire le— de qu.* a vorbi foarte rău de cine-va, *avoir le— au corps*, a fi pre activ, pre pasionat, *en— et demi*, foarte mult, excesiv, *le—bat sa femme*, plouă cu sora; *faire le—à quatre*, a-și da osteneala, (muncă) estremă (comp. *se donner beaucoup de mal*); *techn.* mașină cu două roți pentru transport de greutate.

Dialement, *adv.* excesiv.

Diablerie, f. sortilegiu, fermecători, răutate, *maléfice*.

Diabliesse, f. femea rea; *paivre—*, sermană femea, *bonne—*, bună creatură, bună ființă.

Diabiezot, *interj. fam.* așia de prost nu e cine-va!

Diablotin, *m.* mic diabol; cofetura cu ciocolată; *mar.* (și *diablon*), pânza dela funia, *voile de perroquet*, arburată pe cablul mare (*sur l'étai*).

Diabolique, *adj.* diabolic, rău.

Diaboliquement, *adv.* în mod diabolic, foarte rău.

Diabotanum, *m. farm.* blastur de erbe.

Diabrose, *f. med.* corrosiv.

Diacantă, *m.* un pește marin.

Diacarthame, *m. fam.* electuar purgativ, în care intră semințe de *carthame* și *safran bătard*.

Diacastique, *adj. opt.* diacastic, *ligne—*, caustică, parabolă.

Diachalasis, *f. chir.* separațiunea oșselor craniului.

Diachylon, *m. s.* *diachylum*, blastur rezolutiv făcut din sucuri viscoze. Comp. *emplâtre gommé* și *simple*.

Diacode, *m.* diacodiu, sirop de mac alb (*sirup. Diacodii*).

Diaconal, *e. adj.* de diaconat.

Diaconat, *m.* diaconat.

Diaconesse, *f.* văduvă și fiică implinind unele funcțiuni ecclesiastice în bis. primitiv.

Diaconie, f. diaconiă, oratoriul servit de un diacôn.

Diacoustique, f. diacaustică. Știința refracțiunii sunetelor.

Diacre, m. diacon.

Diadème, m. diademă.

Diadelphes, f. pl. diadelfe. Se dice de s'aminele unite în două corpuri.

Diagnostic, m. diagnostic, cunoșterea naturii morbilor după simptome. Și *diagnose*.

Diagnostique, adj. diagnostic, care indică natura morbilor. Se dice de semnele ce caracterisă un morbu.

Diagnostiquer, v. a. și n. a cunoșce natura morbilor.

Diagomètre, m. diagometru, măsurător de conducerea electricității.

Diagonal, e. adj. și s. f. geom. diagonale, care merge dela un unghi la cellă opusă.

Diagonalement, adv. în diagonale, oblic.

Diagramme, f. geom. diagramă, construcțiune de linie, servind la uă demonstrațiune. [*monée*].

Diagrède, m. vd. *Scam*.

Dialecte, m. dialect.

Dialecticien, m. cellă ce scrie, predă, dialectica.

Dialectique, f. dialectică, artea de a raționa s. discută metodic. Vd. *logique*.

Dialectiquement, adv. dialectic, după regulele dialectice.

Diallage, m. dialagă, spath lamelos. Comp. *feldspath opalin*, *pierre de Labrador*.

Dialogique, adj. dialogic.

Dialogiste, m. dial. gist, cellă ce face dialogi.

Dialogue, m. dialog, vorbire între două s'eu mai mulți.

Dialoguer, v. a. a pune în dialog: v. n. a convorbi.

Dialyse, f. med. dialize, separațiune (ușioru vizibile) de continuitate, ruptură.

Dialthée, f. med. unguente de nalbă.

Diamant, m. diamante, inel de diamante: — *en table*, s'eu *table de—*, diamante lată d'assupra. — *rose*, — *en rose*, — *rosette*, diam. tăiat cu fețe d'assupra, rosetă: — *brillant*, briliante (comp. *diamant taillé dessus et par dessous*, vd. *brillant*); — *cristallin*, — *de première eau*, diam. de apă întâi; — *beyrasser*, — *de seconde eau*, diam. de apă a doua; — *second beyrasser*, — *de troisième eau*, diam. de apă a treia; — *brut*, diam. brut, nelucrat; — *couleur*, diam. colorat; — *d'une belle eau*, diam. de frumoasă apă; — *factice*, diam. artificiale; — *qui jette du feu*, diam. cu foc; — *taillé, travaillé*, mis *en œuvre*, diam. lucrat (șlefuit); — *verai*, diam. curat, adevărat. *Piinte de —*, virfă, ac de diam.: — *de vitrier*, diam. pentru tăiat geamul; *poudre de—*, s'eu

- égrisée*, pulbere de diam. *Sertir un —*, a aseda unŭ diam. pe inelŭ etc. (tintui). — *Edition —*, edițiune tipărită cu litere foarte fine, dărŭ curate. In *mar.* — *d'ancre*, — *d'une ancre*, coletŭ de ancoră, (comp. *collet fort de l'ancre*).
- Diamanté, ée**, *adj.* care are reflexiunile diamantelui. Comp. *diamantaire*.
- Diamargariton**, *m. farm.* apă de mărgăritarŭ.
- Diamétral, e**, *adj.* diametrale, în diametru.
- Diamétralement**, *adv.* diametrale, dela unŭ capŭ allŭ diametrului la cellŭ-altŭ; directŭ, cu totulŭ opusŭ.
- Diamètre**, *m.* diametru. *Ligne droite qui coupe un cercle, une sphère, par son centre.*
- Diane**, *f.* unŭ felŭ de mai-muțe; fluture de di (*papilio Diana*); diorŭ, bătaia de tobă, că se deștepte soldații, (comp. *réveil*); *arbre de—*, seŭ *arbre philosophique*, argintŭ cristalisatŭ în formă de arbure; *alchim.* vd. *argent*.
- Diantre**, *m. fam.* în locŭ de *diable*.
- Diapalme**, *m.* (*cérat de—*), blasturŭ de palmŭ.
- Diapasme**, *m.* pulbere odorante, că se parfume, la antică.
- Diapason**, *m. mus.* diapason, întinderea notelorŭ seŭ sunetelorŭ de jeosŭ în sus (la voce, instrumentŭ); furculița de acordatŭ.
- Diapédèse**, *f. med.* emoragiă a pelii. [*parent.*]
- Diaphane**, *adj.* vd. *transparente*.
- Diaphanéité**, *f.* vd. *transparence*.
- Diaphénix**, *m. med.* electuariŭ purgativŭ, unde sunt curmale.
- Diaphorèse**, *f.* diaforese, transpirațiune, assudelă.
- Diaphorétique**, *adj.* diaforeticŭ. Se dice de remedii sudorifici, cari producŭ assudelă.
- Diaphragme**, *m. anat.* diafragmă, muschiulŭ care separă peptulŭ de abdome.
- Diaphragmite**, *f. med.* inflammat. a diafragmei. Și *diaphragmatite*.
- Diaphyse**, *f. anat.* interstițiŭ, separațiune.
- Diapnoïque**, *adj. med.* care face se assudede, sudorificŭ.
- Diapré, ée**, *adj.* (vech.) variatŭ, de mai multe culori.
- Diaprée**, *f. s. prune diaprée*, prună violetă.
- Diaprer**, *v. a.* a varia culori (inpestrita).
- Diaprure**, *f.* variațiune de viuŭ culori.
- Diaprun**, *m. med.* diaprunŭ, electuariŭ leniivŭ (făcutŭ principale de prune).
- Diarrhée**, *f.* diarreă. Comp. *flux du ventre (alvi profluvium)*.
- Diarrhodon**, *m.* medicamentŭ unde sunt rose.
- Diarthrose**, *f.* diartrose, articulațiune mobile între capulŭ ossului și cavitatea sa.
- Diascordium**, *m. med.* electuariŭ astringinte, opiatŭ

- de teucriū scordiū (*electuarium Diascordi* (*Fracoistorii*)).
- Diasostique**, *f.* diasostică. *Médecine préservative*.
- Diaspore**, *m. nat.* minerală, cui alumele face baza.
- Diastase**, *f.* diastase, dilatațiunea muschiloră. Vd. *luxation*.
- Diastole**, *f.* dilatațiunea inimii, artereloră, opp. *sy-stole*.
- Dyastyle**, *m. arch.* edificiū, unde colonnele sunt separate cu jum. din diametrul loră.
- Diathèse**, *f. med.* diatese, constituțiunea corpulu.
- Diatonique**, *adj. mus.* diatonică, procedindă prin sunetele naturali, întregi, ale gamei. opp. *chromatique*.
- Diatoniquement**, *adv.* în ordinea diatonică.
- Diatrîbe**, *f.* diatrîbe, critică amară, violinte.
- Dibranches**, *m. pl. zool.* cu două branchie.
- Dicélie**, *f. pl.* dicelie, scene libere conservate din vechia comediă.
- Dichotome**, *adj. astr.* tăiată în două. Se dice despre luna, cândă se vede numai jumătate.
- Dichroïsme**, *m.* dichroismă, reflexulă a două colorii.
- Dicline**, *adj. bot.* diclină, cu stamine.
- Dicotylédone**, *adj.* cu două cotiledoni, cu două foie seminale. Și *dicotylédoné*.
- Dicrote**, *adj. med.* dicrotă. Se dice de pulsulă inegale,
- care bate de două oră în aceeași pulsațiune.
- Dictame**, *m. bot.* dictamnă. frassinelă, plantă aromatică; — *blanc*, frassinelă cultivată.
- Dictamen**, *m.* simțimintă internă allă consciinței.
- Dictateur**, *m.* dictatoră. Magistratū souverană, cê se numia la Roma antică, în timpură dificilă, pentru șese lune cellă multă.
- Diactorial**, *e, adj.* dictatorială, de dictatoră.
- Dictature**, *f.* dictatură; autoritatea dictatorulu.
- Dictée**, *f.* dictatū, dictando.
- Dictier**, *v.a.* a dicta; a prescrie.
- Diction**, *f.* dicțiune, alegere și asședatū allă vorbeloră în discursă, vd. *élocution*.
- Dictionnaire**, *m.* dicționariū, — *ricant*, omă forte erudită.
- Dicton**, *m.* vorbă sentințioasă, care a devenitū proverbă, dicțetore; vorbă de glumă.
- Dictum**, *m.* dispositivulă unei sentințe judic. La *pl. nevar*.
- Didactique**, *adj.* didactică, de învățatură. *Sust. f.* didactică, *art. d'enseigner*.
- Hideau**, *m.* impletitură de împrejmută gârla, cã se opprescă pescii.
- Didelphe**, *m.* didelfă, ună patrupedă pedimană de America. Și *sarigae*.
- Didyname**, *adj. bot.* didinamă. Se dice de florile cu patru stamine, două mari și două mici.
- Didynamique**, *adj. bot.* cu stamine didiname.
- Diérese**, *f. gram.* diereșe.

Divisiunea unui diftongă în două silabe. Vd. *tréma*.

Diérétique, *adj. med.* dierectică. Se dice de medicamentele, cari producă divisiune, corrosiune.

Dierville, *m. bot.* ună arburelă caprifoliă.

Dièse, *m.* seă *diésis*, diese. Semnă musicală, care înalță cu ună semi-tonă nota precedente, *ut-dièse* este *do-dièse*.

Diéser, *v. a. mus.* a însemna cu diese.

Diète, *f.* dietă, regimă particulară de viață. Adunanza statelor în unele țerre.

Diététique, *adj.* dietetică, igienică. *Sust. f.* dietetică. Partea medicinei care tractodă despre regimenele, ce se prescrie pentru diverși morbi.

Diétine, *t.* dietină. Adunanza nobililor în Polonia, că se numescă deputații.

Dieu, *m.* Dumnezeu; — *merci*, mulțumim lui Dumnezeu; — *le sache*, Dumnezeu știe; *pl. ise* —, se de Dumnezeu; *pl. ut* —, dică ar da Dumnezeu; *à* — *ne plaise*, ferescă Dumnezeu. Divinitate mitologică, deă (în acest sensă mai alesă la *plur.* — *fem* face *déesse*).

On ne doit pas représenter le substantif *Dieu* par le pronom *on*. Ainsi la phrase, *au jugement de celui au nous demandera ce que nous avons fait*, ne serait point correcte. Il convient de dire, *Dieu nous demande: a etc.*

Dieudonné, *m.* dată de Dumnezeu, darulă Domnului (despre copii).

Diffamant, *e, adj.* difamantă, defăimătoră. *Comp. infamant.*

Diffamateur, *m. triee, f.* cellă ce defăimă, vorbește de rău.

Diffamation, *t.* difamațiune, defăimare; *procès en* —, procesă de injuriă.

Diffamatoire, *adj.* care tinde a defăima, aduce defăimare. *Libelle* —, scriere de defăimare.

Diffamer, *v. a.* a defăima, defăima (huli). *Comp. décrier.*

Différemment, *adv.* diferit, în modă diferită, altfel. *Comp. diversement.*

Différence, *f.* diferență, deosebire (*disparité*), în *arithm.* remasă, remășiță.

Différencier, *v. a.* a distinge, pune diferență, însemna prin diferență. *Se* —, a fi caracterizată.

Différend, *m.* contestațiune, neînvoielă (toemelă), lucru contestat. În *comerc.* diferență, sumă în litigiū.

Différent, *e, adj.* diferită de sebită, diversă, *dissemblable*.

Différentiel, *elle, adj. math.* diferențială: *quantité* —, cantitate infinită mică; *calcul* —, calculă diferențială. *Sust. f. différentielle*, diferențială, cantitate diferențială.

Différentier, *v. a. math.* a divide (uă mărime) în părți infinitesimale. Și *différencier*.

Différer, *v. n. a.* a differi, a se deosebi; *v. a.* a amăna, *re-mettre à un autre temps*.

Difficile, *adj.* dificilile, anevoiă. *Sust. m.* vd. *dégoûté*.
Difficilement, *adv.* dificilile, anevoiă, cu anevoință.
Difficulté, *f.* dificultate, anevoință (*peine*); pedică, obstacul (*empêchement, obstacle*). *Sms*—, fără îndovoință.
Difficul-teux, euse, *adj.* anevoi-osu, care gësesce, caută, dificultăți în tôte. *Difficul-teusement*, cu anevoință.
Diffidation, *f.* vd. *défi, dé-mêlé, querelle*.
Diffluent, *e, adj. nat.* diflu-into, jumătate fluidă.
Difforme, *adj.* deforme, stricatū, urătu (schilodū).
Difformer, *v. a.* a strica forma unei monnete.
Difformité, *f.* deformitate, defectū seusibile în formă, în proporțiunī.
Diffraction, *j. fis.* difracțiune, respitū allū radelorū luminose. *Diffractif, ive, adj.* care respesce radele luminei.
Diffus, *e, adj.* diffusū, prolissū, prē lungū la vorbă (de persōne, de stălu); *lumière —se*, lumină respitā, jumătate umbră.
Diffusément, *adv.* în modū diffusū, prē intinsū, vagū.
Diffusion, *f.* difusiune, respelā; reversatū allū licidilorū.
Dig-dig, *interj. (t. d'argot)*, fiți cu atințiune! [cescū].
Digamma, *m.* digamma gre.
Digastrique, *adj.* digastricū, biventru. Se dice de unū muschiū, cē pare a avē douī vintri (*musculus bi-venter*!).

Digène, *adj. nat.* digenū, de ambele generi.
Digérer, *v. a. și n.* a digeri (mistui) *fig.* a essamina, mediti, discuta. nă affacere.
Digeste, *m. jtr.* digestulū. *Comp. Pandectes*.
Digesteur, *m.* ȝla papimănă. Vassū închi-sū emeticū spre a ferbiute carnea.
Digestif, *ice, adj.* digestivū, care ajjutā digestiunea.
Digestion, *f.* digestiune; *chem.* fermentațiune la focū incetū. [plantă].
Digitaire, *f.* digitariă, uă
Digital, *e, adj.* care se referesce la digitū. [plante].
Digitale, *f.* digitale, genū de
Digitaline, *f. chem.* alcaloidū conținutū în digitale.
Digitation, *f. anat.* încruciare a douī muschi dintelatī.
Digitée, *adj. f. bot. (feuille —)* tăiată în forma degitulū.
Digitigrades, *m. pl.* digitigrađi. Familă de mamifere, carī mergū pe estemitate degitelorū (precum căniū).
Diglyphe, *m. arch.* digliđu.
Digne, *adj.* demnū, vrednicū; plinū de demnitate. Il se dit du bien et du mal, à moins qu'il ne soit accompagné d'une négation; alors il ne se dit que du bien.
Dignement, *adv.* cu demnitate, după meritū. Se dice totū-dēuna în sensulū bunū.
Dignitaire, *m.* demnitariū, cellū investitū cu uă demnitate.

- Dignité**, f. demnitate, merit; elevațiune, destinațiune eminente; gravitate; oficiu, funcțiune considerabile.
- Digone**, *adj. nat.* cu două anghiuri.
- Digression**, f. digresiune, abatere dela obiectul principale în discurs; *astr.* distanța aparține a planetelor.
- Digue**, f. stăvilariu, dăgasă; *fig.* pedică, *obstacle*. [calului.
- Diguer**, v. a. a da pinteți
- Digyne**, *adj. bot.* cu două pistile. [țiune, sfășiare.
- Dilacération**, f. dilacera-
- Dilacérer**, v. a. a dilacera, sfășia.
- Dilapidateur**, *m. trice*, f. dilapidator, vd. *urn*.
- Dilapidation**, f. resipă, cheltuélă desordinată.
- Dilapider**, v. a. a dilapida, resipi bani excesiv și desordinat.
- Dilatabilité**, f. estinsiune. A-daussulú volumelú corpurilor prin căldură.
- Dilatable**, *adj.* dilatabile, care se estinde prin căldură.
- Dilatant**, *e, adj.* dilatante, estinsivú, care dilată, răresce: *force* — *e*, putere dilatante. *Sust. m.* dilatante, uerî-cè corpú propriú se dilate [*chir.*].
- Dilatateur**, *m. anat.* muschiú propriú a dilata unele părți. In *chir. speculum*, vd. *dilatatoire*.
- Dilatation**, f. dilatațiune, estinsiune, lărgire. *Mouvement des parties d'un corps par lequel il augmente en volume.*
- Dilatatoire**, *m. chir.* instrum. că se mărescă cavitatea unei plage, unei rane.
- Dilater**, v. a. a dilata, lărgi, lăți, întinde, mări volumele unui corpú prin căldură.
- Dilatoire**, *adj. jur.* dilatoriu, care tinde a întârđia, a amána.
- Dilayer**, v. a. vd. *différer*.
- Dilection**, f. dilecțiune, iubire. [conclușiune duplă.
- Dilemme**, *m. ret.* dilemmă,
- Dilettante**, *m. ital.* dilettante, amatorú de musică. La *pl. des dilettanti*.
- Diligement**, *adj.* cu grije, cu diligență; iute, *promptement*.
- Diligence**, f. diligență, celeritate în esecuțiune, grije, căutare esactă; protestațiune neîntărđiată (a unei polițe); la *pl. demersú*, măsura judiciarie (*poursuites*); *faire* —, a se grăbi, și da silență, *à la—de*, după impulsulú; *en toute* —, neîntărđiatú, — *embourbée*, omú fórté incetú.
- Diligent**, *e, adj.* diliginte, silitoriu, care face cu celeritate. Comp. *expéditif*, *prompt*.
- Diligenter**, v. a. a sili, face se lucrede cu celeritate.
- Dillénie**, f. uă plantă.
- Diluvien**, *enne, adj.* diluvian, de potopú.
- Dimachère**, *m.* dimacherú, luptătorú cu două săbie la ant.
- Dimanche**, f. Duminică; — *gras*, prima di a postului; — *des Rameaux*, Duminica Florielor.
- Dime**, f. țeșimă, dijă, *gros-*

- ses—s*; *menues—s*, *vertes—s*, decimă mară, mică, dela verditure; *lever la—*, a percepe dijma.
- Dimension**, *f.* dimensiune, mărime, întinderea corpului. La *pl.* măsura că să asigure successfulă.
- Dimer**, *v. a.* a dijmui, lua, percepe, decima, dijma.
- Dimère**, *adj.* diviză în două.
- Diméré**, *adj.* cu tarsul diviză în două părți.
- Dimérie**, *f.* țerră suppusă la decimă, la dijma.
- Dimètre**, *adj. (vers)*, versă de două măsuri séu patru pedă (picioare), la antică.
- Dimeur**, *v. n.* dijmuitoră.
- Diminuer**, *v. a.* a diminui, micșora; *v. n.* a se diminui, deveni mă mică, a slăbi.
- Diminutif**, *ive. adj. gram.* diminutivă, care diminuește, micșorădă puterea unei vorbe. *Sust. m.* vorbă formată din alta, cui diminuește energia (s. e. *fillette*, mică fiică, fiicută, din *fille*, fiică).
- Diminution**, *f.* diminuțiune, micșorare, *amoindrissement*.
- Dimissoire**, *m. eccles.* dimissoriu, permitere de ordinațiune.
- Dimorphe**, *adj.* dimorfă, cu două forme.
- Dinanderie**, *f.* totă felulă de ustensilă de alamă.—Numele derivă dela orașulă *Dinant*, în Belgia.
- Dinandier**, *m.* alămariu, vd. *preced.*
- Dinatoire**, *adj.* de prănditū: care ține locū de prăndū.
- Dinde**, *f.* curcă. Comp. *poule d'Inde* (adică de India).
- Dindon**, *m.* curcanū. *Un—, une dinde*, omū inabile.
- Dindonnier**, *m. ière, f.* pediturorū curcaniloră.
- Dinée**, *f.* prănditū la birtū, în călătoriă.
- Dîner**, *v. n.* a prăndi,—*par coeur*, a nu gessi de măn-care. *Sust. m.* séu *diné*, prăndū. [limba copiiloră].
- Dinette**, *f.* mică prăndū (în **Dineur**, *m.* cellū cē prăndesce).
- Diocésain**, *vine, adj.* diocesanū.
- Diocèse**, *f.* diocese, ținutulă cē este sub juridict. episcopului. [biacee].
- Diode**, *f. bot.* genū de ru-
- Dionée**, *f. bot.* sensitivă de Carolina.
- Dionysiaques**, *f. pl.* Dionisiace, sērbătorī la antică.
- Dioptres**, *m. pl.* dioptră, cavități tăiate în pinulele alidadei.
- Dioptrique**, *f.* dioptrică, sciința despre restrîngerile luminei.
- Diorame**, *m.* dioramă, panoramă avindū lumina mobilă.
- Diosma**, *m.* plantă rubiaceă.
- Diphongue**, *m.* diftongū.
- Diplomate**, *m.* diplomatū.
- Diplomatie**, *f.* diplomațiă.
- Diplomatique**, *adj.* diplomatică; *f.* artea de a recunoște autenticitatea diplomațorū.
- Diplôme**, *m.* diplomă.
- Diptère**, *m. nat.* dipteră, insectă cu două aripe.
- Dire**, *v. a.* a dice, spune :

- c'est beaucoup* —, acesta însemnădă multu; *c'est bien-tôt, dil*, e lesne de dissu. *Vous avez beaudire*, puteți spune că vreți; *cela va sans dire*, acesta se înțelege de sine, *c'est-à-dire* adică. — *Sust. m.* aserțiune. *Au dire de*, după spusele.
- Direct**, *e, adj.* directu, dreptu.
Directement, *adv.* directu, d'a dreptul, în liniă dréptă.
Directeur, *m. trice*, *f.* directoru.
Direction, *f.* direcțiune.
Directoire, *m.* directoriū, commissiune însărcinată cu direcțiunea publică.
Directorial, *ale adj.* directorial, de directoriū.
Dirigeant, *ante, adj.* diriginte, care dirige, cărmuesce.
Diriger, *v. a.* a dirige, îndrepta către; conduce, cărmui.
Dirimant, *ante, adj.* care anulédă; *empêchement* —, proibitiune, opprire, care anulédă uă căsătoriă.
Discernement, *m.* facultate de a judeca sănătosu lucrurile.
Discerner, *v. a.* a distinge, deosebi; *fig.* discopperi.
Disciple, *m.* scolariū, discipulu; *les—s de Flore*, botanistiū.
Disciplinable, *adj.* disciplinabile, capabile de disciplinatū.
Disciplinaire, *adj.* disciplinariū, care ține de, se referesce la, disciplină.
Discipline, *f.* disciplină, direcțiune, regulamentu care conduce, cărmuesce, unele corpuri, unele ordini.
- Discipliner**, *v. a.* a suppone la uă regulă, la disciplină.
Discoïde, *adj.* în forma discului.
Discontinuation, *f.* contere, intrerupere.
Discontinuer, *v. a.* a intrerupe, conteni.
Disconvenance, *f.* lipsă de cuvenință, seū de proporțiune.
Disconvenir, *v. n.* a nu se învoi despre unū lucru, (*de qch.*), alū denega, tăgădui.
Discord, *m.* neînțelegere, neînvoită. Ca *adj.* neacordatū (*vech*).
Discordance, *f.* discordanță, lipsă de armoniă, nepotrivélă.
Discordant, *ante, adj.* discordante, neacordatū, nepotrivitū. [nire.
Discorde, *f.* discordiă, ne**Discorder**, *v. n.* a fi în discordiă, în neunire.
Discoureur, *cuse, m* și *f.* cellū cē vorbesce multū, lesne (gureșiū). De persóne și lucruri.
Discourir, *v. n.* a vorbi de ce-va în estinsū, multū; a nu dice decâtū vorbe inutile.
Discours, *m.* discursū, orațiune. [politicosū, *puç. usit*.
Discourtois, *oise, adj.* ne**Discourtoisie**, *f.* nepoliteță.
Discrédit, *m.* descreditū, perderea creditului, lipsă de considerațiune.
Discréditer, *v. a.* a descredita, strica creditulū s. stima.
Discret, *ête, adj.* discretū, reținutū în vorbe, în acțiunī, care scie a pēdi secretulū;

quantité—e, cantitate ale cui părți sunt separate.

Discrètement, *adv.* cu discrețiune, cu rezervă.

Discrétion, *f.* discrețiune, rezervă, reținere în vorbe, în fapte. *Avec*—, cu măsură, à—, după voință, câtă voiesce, à la—de, în voia; *se mettre à la—de*, a se lăsa în voia (cui-va). *Se rendre à* —, a se preda fără condițiuni.

Discrétionnaire, *adj.* t. discreționariu, nelimitat. *Pouvoir*—, putere lăssată unui magistrat de a lucra după voința sa.

Discrétoire, *m.* adunânța superiorilor în unele monastiri.

Disculpation, *f.* disculpațiune, desvinovățire, escusațiune.

Disculper, *v. a.* a disculpa, justifica de uă erróre, a escusa, desvinovăți.

Discussif, *ive, adj.* discutiv. Se dice de remedieile cari resolvescú umorile.

Discussion, *f.* discussiune, desbatere; *jur.* cercetarea relațiunilor averii.

Discutable, *adj.* discutabile, care se pöte discuta, desbate.

Discuter, *v. a.* a discuta, desbate, essamina cu amănuntul. *Se*—, a se desbate.

Disépale *adj. bot.* cu două foie.

Disert, *erte, adj.* disert, care vorbesce facile și elegante.

Disette, *f.* lipsă, föme; indigință.

Diseur, *m. euse, f.* cellü ce dice; cellü ce affectă de a vorbi bine. [vöre.

Disgrâce, *f.* disgrățiă, defa-

Disgracié, *ée, adj.* disgrățiat.

Disgracier, *v. a.* a disgrăția.

Disgracieusement, *adv.* prin disgrățiă, prin defavöre.

Disgracieux, *euse, adj.* disgrățios, neplăcut, lipsit de plăcere, supărătoriu, *désagréable*.

Disgrégation, *f. opt.* dispersiunea rașelorü de lumină.

Disgréger, *v. a.* a reduce unü corpü în părți mice, a disface, disuni, atomele.

Disjointre, *v. a.* a disua. *Disjoint, e*, disunitü, dispărütü.

Disjonctif, *ive, adj.* disjunctivü, care separă (în gram.).

Disjonction, *f. jur.* separațiune a două procedure, dispărțire.

Dislocation, *f.* dislocațiune.

Disloquer, *v. a.* a disloca, separa buccățele unei machiue, dismembra. *Vd. déboüter*.

Disparaitre, *v. n.* a dispărä, se depărta, se face nevölütü.

Disparate, *f.* lipsă de conformitate. *Cà adj.* nepotrivitü.

Disparité, *f.* disparitate, diferință între lucruri comparabili.

Disparition, *f.* disparițiune.

Dispaste, *m.* machină cu două scripeți.

Dispendieux, *euse, adj.* dispendios, care atrage, cere, multe cheltuele.

Dispensaire, *m.* stabilimentü de binefacere, unde se dă gratuitü consultațiuni și medicamente bolnavilorü saraci.

Dispensateur, m. *trice, f.* cellă ce dă, imparte, distribuiesce, dispensator.

Dispensation, f. distribuțiune, împărțire, dare.

Dispense, f. eșeuțiune dela regula ordinariă, dispensă, scutire, permissiune.

Dispensé, ée, adj. dispensat, scutit.

Dispenser, v. a. a dispensa, scuti, escepta din regulile cerute; a da, a distribui.

Disperser, v. a. a resipi, răspândi.

Dispersif, ive, adj. dispersiv, care respesce (în optică).

Dispersion, f. răspândire.

Disponibilité, f. disponibilitate.

Disponible, adj. disponibile, de care pôte cine-va dispune, de care se pôte servi.

Dispos, adj. m. dispus, ușior, agile (cu chef), sănătos.

Disposant, e, adj. și *s.* dispunător, cellă ce regulă prin testament împărțirea averii sêlle.

Disposer, v. a. a dispune, rândui; — *v. n.* a avé în mână, în putere, *en*—, a decide. *Se* —, a se prepara.

Dispositif, m. dispozitiv, partea unei judecări, care conține decisiunea judecătorilor, a unui decret etc.

Disposition, f. dispozițiune, așeuare în ordine, rânduire; *fig.* tendință. *La pl.* preparative,

Desproportion, f. disproporțiune, nepotrivire.

Disproportionné, ée, adj. lipsit de proporțiune.

Disputable, adj. disputabile.

Disputailler, v. n. fam. a disputa desu și pe lungu.

Dispute, f. dispută, cértă.

Disputer, v. n. a disputa, disbate. *Il ne faut pas — des goûts,* despre gustu nu se dispută.

Disputeur, m. disputător.

Disque, m. disc, rotocol.

Disquisition, f. cercetare.

Dissection, f. dissecțiune, tăierea părților unui corp organizat; *f.* cercetare minuțiosă.

Dissemmable, adj. neasemine, dissemine.

Dissemblance, f. neasemenat, neasemenare.

Dissémination, f. disseminațiune.

Disséminer, v. a. a semăna, răspândi, în diverse părți.

Dissension, f. dssinsiune, neunire, neînvoire, *discord*.

Dissentiment, m. dissințimint, neînvoire, neînțelegere.

Disséquer, v. a. a diseca, divide părțile unui corp organizat, că sê i studiede structura; *fig.* a analisi.

Disséqueur, m. dissector, cellă ce face dissecțiuni, anatomist practic.

Dissertateur, m. cellă ce disserte.

Dissertation, f. disertațiune, essame attintiv allu unei cestiuni de sciință, de arte.

Dissserter, v. a. a disserta.

Dissidence, f. dissidință,

scisiune, neînțelegere, neunire.

Dissident, *ente, adj.* și *sust.* care nu se învoiesce cu opiniunea majorității, dissidente, neunită.

Dissimilaire, *adv.* neasemine, de natură diferite.

Dissimilitude, *f.* diferență; *ret.* figură constând în a deduce argumente din lucruri diferite, neasemini.

Dissimulateur, *m. trice*, *f.* cellă ce se preface, prefăcută.

Dissimulation, *f.* dissimulațiune, prefăcătoriă.

Dissimulé, *ée, adj.* dissimulat, prefăcut, ascuns.

Dissimuler, *v. a.* și *n. a.* dissimula, ascunde scopurile selle, a se preface.

Dissipateur, *m. trice*, *f.* resipitor, dissipator.

Dissipation, *f.* resipă; evaporațiune.

Dissipé, *ée, adj.* resipit; cu gândurile resipite.

Dissiper, *v. a.* a resipi, depărta, a face să dispară, *disperser*.

Dissolu, *ue, adj.* dissolut, deregulat, cu moravuri stricate.

Dissoluble, *adj.* dissolubile, care se poate dissolve, topi.

Dissolument, *adv.* dissolut, licințios.

Dissolutif, *ive, adj.* *vd. dissolvant*.

Dissolution, *f.* dissoluțiune, topire, disfacere.

Dissolvant, *nte, adj.* dissolvinte, care dissolve, topesce.

Dissonance, *f.* dissonanță, sunanță rea, acord fals.

Dissonant, *ante, adj.* dissonante, rău sunător, nepăcut la urechi.

Dissoner, *v. n.* a fi dissonante.

Dissoudre, *v. a.* a dissolve, topi; strica, disface, destrui. Se conjugă precum *résoudre*, însă i lipsescă *passé def.* și *imperfect* subj. — *Partic. pass. dissous, dissoute*.

Dissuader, *v. a.* a întorce pe cine-va dela nă convicțiune, dela uă decisiune s. hotărîre.

Dissuasion, *f.* dissuasiune, întorcere dela uă decisiune.

Dissyllabe, *adj.* vorbă de două silabe.

Dissyllabique, *adj. gram.* dissilabic, cu două silabe.

Distance, *f.* distanță, depărtare, interval.

Distancer, *v. a.* a întrece în alergare.

Distant, *ante, adj.* distanțe, depărtat.

Distémone, *adj. bot.* cu două stamine. [întinde.

Distendre, *v. a.* a distinde,

Distension, *f.* distinsiune, întindere multă, *chir.* stare pre întinsă a nervilor.

Distillatoire, *adj.* care servește a distila, propriu la distilațiune.

Distiller, *v. a.* a distila; *fig.* a resipi.

Distillerie, *f.* laboratoriu unde se face distilațiune.

Distinct, *e, adj.* distins, deosebit, bine vizibil, clar.

Distinctement, *adv.* dis-

- tinsă, clară, fără confuziune, curată.
- Distinctif**, *ive, adj.* distinctivă, care servește a distinge.
- Distinction**, *f.* distincțiune, diferență, deosebire; merită.
- Distingué**, *ée, adj.* distinsă, însemnată, deosebită, eminente.
- Distinguer**, *v. a.* a distinge, deosebi.
- Distique**, *m.* distichă, uniune de două versuri.
- Distors**, *e, adj.* întorsă, încovăiată.
- Distorsion**, *f.* distorsiune, contracțiune, încovăitură a unei părți a corpului.
- Distractiōn**, *f.* distrațiune, separațiune, lipsă de atințiune. Vd. *amusement*.
- Distraire**, *v. a.* a distra, separa, abate. *Se —*, a se distra.
- Distrait**, *aite, adj.* distrasă, puțină atintivă.
- Distribuer**, *v. a.* a distribui, împărți, Comp. *partager*.
- Distributeur**, *m. trice, f.* distribuitoră, celulă ce distribuie, împărțitoră.
- Distributif**, *ive, adj.* distributivă, care distribuie; *gram.* distributivă, opp. *collectif*.
- Distribution**, *f.* distribuțiune, împărțire; rânduire.
- District**, *m.* district, județ. [simă.]
- Dit**, *m.* dicere, vorbă, masă.
- Dithyrambe**, *m.* ditirambă, poemă lirică, ce respiră entuziasmulă.
- Dithyrambique**, *adj.* ditirambică.
- Dito**, dissă deja. Și *ditto*.
- Ditome**, *m.* insectă coleopteră.
- Diton**, *m. mus.* intervală compusă de două tonuri.
- Diurétique**, *adj.* diuretică
- Diurne**, *adj.* diurnă, care se face într'ua ȃi, de ȃi.
- Divagation**, *f.* divagațiune, ămbletă rătăcită.
- Divaguer**, *v. n.* a divaga, ămbla rătăcită; vorbi rătăcită.
- Divan**, *m.* divană.
- Divergence**, *f. opt.* divergență, deosebire. Situațiune a două linii, cari mergă depărtându-se una de alta.
- Divergent**, *ente, adj.* divergentă, deosebită, care merge depărtându-se de altulă, opp. *convergent*.
- Diverger**, *v. n.* a fi în divergență.--*Se dit des opinions qui sont opposées, ou qui s'éloignent de la question.*
- Divers**, *erse, adj.* diversă, diferite, deosebită, felurită.
- Diversement**, *adv.* în diverse moduri, diferite, felurită.
- Diversifier**, *v. a.* a face diversă, felurită, a varia.
- Diversion**, *f.* diversiune, abatere.
- Diversité**, *f.* diversitate, diferență, deosebire, varietate.
- Divertir**, *v. a.* a abate, susține, face nevădită; a distra, disface. *Se —*, a-și petrece. Vd. *amuser, distraire*.
- Divertissant**, *ante, adj.* care face petrecere.
- Divertissement**, vd. *Amu-*

- sement, récréation, distraction.*
- Dividende**, *m.* de împărțit. Parte din beneficiu, care revine fie-cărui acționarului allu unei societăți commercială.
- Divin**, *ine, adj.* divin, dumne-deescă; escellinte.
- Divination**, *f.* divinațiune, ghicire.
- Divinatoire**, *adj.* de ghicire.
- Divinement**, *adv.* prin virtutea divină, dumne-dee.
- Diviniser**, *v. a.* a îndumne-dei. [deire, esșința divină.
- Divinité**, *f.* divinitate, dumne-dee.
- Divisé**, *ée, adj.* divisă, împărțit; disunită.
- Diviseur**, *m. aritm.* divisor, împărțitor, *adj. m.* care imparte.
- Divisibilité**, *f. dida t.* proprietatea lucrului divisibile.
- Divisible**, *adj.* divisibile, care se pôte divide, inperți.
- Division**, *f.* divisiune, împărțire.
- Divisionnaire**, *adj.* divisionariu, de divisiune, care se referese la uă circunscriptiune, la unu ocolu.
- Divorce**, *m.* dispărțire (a căsătoritoru), disunire.
- Divorcer**, *v. n.* a se dispărți (căsătoritii), face separațiune.
- Divulgation**, *f.* divulgațiune, respândire in publicu.
- Divulguer**, *v. n.* a divulga, respândi in publicu.
- Divulsion**, *f. chir.* divulsione, separațiune causată de uă tinsiune, de uă intindere, violinte.
- Dix**, *adj. num.* dece.
- Dix-huit**, *num.* optu-spre-dece.
- Dixième**, *adj.* allu decile.
- Dixièment**, *adv.* allu decile, in allu decile locu.
- Dix-neuf**, *num.* noue-spre-dece. [dece.
- Dix-sept**, *num.* șapte-spre-dece.
- Dizain**, *m.* mică p emă compusă din dece versuri.
- Dtzaine**, *f.* totale compusă de dece unități. [grău.
- Dizeau**, *m.* dece legături de
- Do**, *m. mus.* sunetulu do seu *ut.* [toriu, suppusu.
- Docile**, *adj.* docile, ascultă.
- Docilement**, *adv.* in modu docile, cu suppunere.
- Docilité**, *f.* docilitate, dispozițiune naturale de a se lăsa conduce, governa, suppunere.
- Dock**, *m.* vastu stabilimentu pentru depositulu mărțelor.
- Docte**, *adj.* doctu, invetatu.
- Doctement**, *adv.* in modu doctu, ca unu invetatu, *savamment.*
- Docteur**, *m.* doctoru, doctu cu diplomă de academiă. Medicu. [le, de doctoratu.
- Doctoral**, *ale, adj.* doctoral.
- Doctorat**, *m.* doctoratu, gradu, calitate, de doctoru.
- Doctrinaire**, *m.* preotu seu clericu seculare allu doctri-nei crestine.
- Doctrinal**, *ale, adj.* doctrinale, relativu la doctri-nă.
- Doctrine**, *f.* doctri-nă, invetatură. Uniune de dogmate religiose, seu de principie filosofice. Sistemă politică allu cui obiectu era se concilie-de monarchia cu libertatea.

Document, *m.* documentu, chrisovu, vd. *renseignement*.

Dodécagone, *m. geom.* dodecagonu, figură cu 12 lateri și 12 ănghiuri.

Dodiner, *v. a.* a legăna. *Se* —, a se îngriji cu excessu.

Dodo, *m.* lectu, patu (la copii). *Faire* —, a dormi.

Dodu, *ae, adj.* grassu, plinu, *pop.* [gelu]. Și *dogesse*.

Dogaresse, *f.* consortea dogelui.

Dogat, *m.* demnitatea dogelui.

Doge, *m.* doge, capu allu vechieloru republice a Veneției și Genevei (altă-dată).

Dogmatique, *adj.* dogmaticu, de dogmă.

Dogmatiquement, *adv.* în modu dogmaticu.

Dogmatiser, *v. n.* a preda uă doctrină religiōsă seu filosofică; a vorbi prin sentințe.

Dogmatiseur, *m.* cellu cē affectedă unu tonu sentințiosu.

Dogmatiste, *m.* dogmatistu, cellu cē predă, stabilește, dogmate.

Dogme, *m.* dogmă, punctu de doctrină admissu cā veritate.

Dogue, *m.* mare căne peditoriu.

Doguin, *m.* micu *dogue*.

Doigt, *m.* degitu; a 12-a parte a diametrulu sōrelu lunei; mărime cātu latulu degitulu, *avoir sur les*—s, a fi pedepsitu, înșelatū în asșteptarea sa; *savoir sur le bout du*—, a sei perfectū de bine (ca apa), *être servi au* — *et à l'œil*, a fi servitu

puntuale; — *de Dieu*, secretele lui D-deu.

Doigté, *m.* seu *doigter*, degitatū. Modulū de a asședa degitele pe unu instrum. musicale, pe violină etc.

Doigter, *v. n.* a degita, asședa, cum se cere, degitele pe instrumentu, cā sē cânte.

Doigtier, *m.* degitariu (năpustrocū). *Comp. dé.*

Doit, *m. t.* detoriă, passivulū în commerciū. *Doit-et-avoir*, activulū și passivulū.

Doitée, *f.* cantitate mică de achiă.

Dol, *m.* fraude, înșelăciune.

Doléance, *f.* doleanță, plângere pentru uă pierdere.

Dolent, *ente, adj.* triste, plângetoriu. [tesla.

Doler, *v. a.* a aplana cu

Dolic, *m. bot.* speciă de fasole.

Dollar, *m.* dollaru, uă monnetă americ. din Stat.-Unite, val. 5 fr. 42 cent. [sard.

Dolman, *m.* vestă de hus-

Dolmen, *m.* monumentu druidicū formatu de uă lespedă mare asședlată pe douē petre.

D. O. M., breviațiune care însemnedă *Deo optimo maximo*, lui Dumnezeu pre bunu, pre mare.

Dom, *m.* părinte, titlu datu unorū religiōși.

Domaine, *m.* dominiu, proprietate, moșiă; *fig.* cuprinsu.

Domainial, *ale, adj.* dominiiale, care ține de dominiile Statulu, *qui est du domain public*.

Dôme, *m.* construcțiune semisferică d'assupra unui e-

dificiū, domū, boltă; *farm.* vassū de distilatū. [*cire.*

Domeslication, *f.* domesti-

Domesticité, *f.* condițiune de servitorū (slugăria).

Domestique, *m.* servitorū (slugă). Că *adj.* domesticū, de casă.

Domicile, *m.* domiciliū, lăcuintă, ședere cu casa.

Domiciliaire, *adj.* de domiciliū. *Visite*—, vizită făcută de justițā într'unū domiciliū.

Domicilié, *ée, adj.* domiciliatū, stabilitū cu domiciliulū.

Dominant, *ante, adj.* dominante, care domină. *Dominante* in *mus.* quinta peste tonică seū fundamintale.

Dominateur, *m. trice, f.* domnitorū, cellū cē domină.

Domination, *f.* dominațiune, domnire.

Dominer, *v. a.* a domina, domni; fi mai înaltū, a fi cellū mai aparintē, *Se*—, a se predomni, fi stă, inū pe sine.

Dominicain, *m. aine, f.* dominicanū, religiosū din ordine. S-tului Domnicū.

Dominical, *ale, adj.* dominicale, allū lui Dumneșeū. *Oraison*—*e*, orațiune dominicale, *Pater*.—*Dominicale*, *f.* predică de duminică. *Lettre dominicale*, literă dominicale, care arrētă in calendariū duminicele annulū.

Domino, *m.* domino; costumū de balū mascatū.

Dominoterie, *f.* chărtii culorate servindū la joculū de

loto etc. Cellū ce le vinde este *dominotier, m.*

Dommage, *m.* daună (pagubă); —*s et intérêts*, summă allocată că indemnitate de unū prejudiciū, daune-interestesi.

Dommageable, *adj.* care causează prejudiciū, păgubitorū.

Domptable, *adj.* care se pōte subjuga, suppone.

Dompter, *v. a.* a imblândi, suppone, domestici.

Dompteur, *m.* domesticitorū.

Dompte-venin, *m.* vd. *asclepiade*.

Don, *m.* darū, presinte.

Don, *m.* don, titlu cē se dă nobililorū in Ispania.

Donace, *t. nat.* coquile bivalve.

Donataire, *m.* și *f.* donatariū, cui s'a făcutū uă donațiune.

Donateur, *m. trice, f.* cellū cē face donațiune, donatorū.

Donation, *f.* donațiune, darū făcutū prin actū publicū.

Donc, *conj.* așa dērū.

Dondon, *f.* femeă grōssă veselă, *fam.*

Donjon, *m.* turnū dințatū (colțuratū); turnū d'assupra casei.

Donnant, *ante, adj.* darnicū.

Donne, *f.* împertirea cărțilorū la jocū; *mal*—, insemnēdă că s'a distribuitū reū.

Donnée, *f.* dăruelă. *C'est une*—, este unū lucru efținū. La *pl.* in *math.* cantitățī date, carī servescū a gēs-i necunnoscutele.

Donner, *v. a.* a da, procura, cauza; *v. n.* a da, cădē, fi

- situatū, avé fația, spre.—*des deux*, a da calulu pîteni, —*la chasse*. a urmări;—*un coup de collier*, a se sili pré multū :—*à la côte*, a naviga spre cōstă. *Se—*, a se da, se applica. [cè dă.
- Donneur**, *m. euse*, *f. cellū*
- Dont**, *pron.* allū cui, a cui, allū cărorū. *De qui* se dit des personnes et des choses personnifiées, *dont et duquel* se disent des personnes et des choses; mais en général *dont* est préférable.
- Donzelle**, *f. fiică*, *femeă*, puçinū stimatā, de morală suspecte.
- Dorade**, *f. pesce* cu solði aurii; constellat. australe.
- Dorage**, *f. politură* cu aurū; acțiune de a face peleria să se arrête mai fină în esteriorū (la peleriarī).
- Doré**, *éc. adj.* aurii, inauritū. *Sust. m.* politură cu aurū, duplicatū cu aurū.
- Dorénavant**, *adv.* vd. *désormais*.
- Dorer**, *v. a.* a inauri, poli cu aurū, inveli cu foie de aurū.
- Doreur**, *m. euse*, *f. inauritorū*, *p. olitorū*.
- Dorien**, *m. (mode—)*, unulū din celle mai vechie moduri ale muziceii grece.
- Dorique**, *m. adj.* ordinea dorică de arhitectură, secunda între celle cinci ordini.
- Dorloter**, *v. a.* a tracta cu pré multă delicatețā, răsfața.
- Dormant**, *ante, adj.* care dorme; care nu curge.
- Dormeur**, *m. euse*, *f. cui* place să dormă. care dorme.
- Dormeuse**, *f. trăsșură* séu scaunū lungū, unde se pôte dormi, dormesă.
- Dormir**, *v. n.* a dormi;—*un bon somme*, a dormi multū; —*la grasse matinée*, a dormi târdiū diminēta; —*comme un sabot*, a dormi adincū, —*debout*, a fi forte ostentitū. *Sust. m.* somnū.
- Dormitif**, *ive, adj.* dormitivū, care provocă somnū.
- Dorsal**, *ale, adj.* dorsale, dela spate.
- Dortoir**, *m.* dormitoriiū.
- Dorure**, *f.* politură cu aurū.
- Dos**, *m.* spatele:—*de la main*, partea esternă a mănēi. *Faire le gros—*, a face pe importantele. *Il me scie le—*, mī ē urătū cu dinsulū (*fam.*).
- Dos-d'âne**, *m.* cea ce formēdă povirnișiū de ambele părți.
- Dose**, *f.* dosă, cantitate determinată de ceva.
- Dossier**, *m.* spatele scaunului. Dossariū, delă, (lat. *acta*).
- Dot**, *f.* dote, destre.
- Dotal**, *ale, adj.* dotale, de dote.
- Dotation**, *f.* dotațiune.
- Doter**, *v. a.* a dota, îndestra.
- Douaire**, *m.* dotariū, porțiune de avere asigurată de bărbatū consortiī sēlle in casū de supra-viețā.
- Douairière**, *f. séu adj.* vėduvā nobile, care se buccură de unū dotariū, vd. *prec.* —*Princesse—*, femeă bătrână (*fam.*).
- Douane**, *f.* vamă.

Douaner, v. a. pune sigiliul vamei pe uă marfă.

Douanier, m. aginte, comissu, dela vamă.

Douar, m. satu arabu compus de corturi liniate in strate.

Doubla, m. monnetă de argintu alger. și tunis. val. 3 fr. *apprôpe*.

Doublage, m. îmbrăccatul, căptușitul navei cu foie de cupru, seă cu scânduri.

Double, adj. duplu, îndouit; *mettre les morceaux*—, a se grăbi; *mot à—entente*, vorbă cu două înțelesuri; *fête*—, srbătoare allu cui officiū e mai solemn; *au*—, îndouit.

Doublé, m. dublu (la biliard).

Doubléau, m. grindă grössă.

Doublement, adv. de două ori, îndouit, duplu.

Doublers, v. a. a duplica, îndoui; căptuși.

Doublet, m. briliante falsu; doublet la tric-trac.

Doublon, m. monnetă de auru spanică, val 84 fr. Se dice mai bine *pistole*.

Doublure, f. căptușelă.

Douçain, m. vd *doucain*.

Douce-amère, f. dulcamară, uă plantă solaneă.

Douceâtre, adj. dulcégă.

Doucement, adj. dulce, blându; încetu. Comp. *légèrement*.

Doucerette, f. femeă care affectă unu aeru dulce, blându.

Doucereux, euse, adj. dulce neplăcutu, de blândeță affectat.

Doucet, ette adj. și sust.

dim. dela *doux*, dulce. Se dice numai despre persone.

Doucette, f. speciă de plantă.

Doucettement, adv. cu totul dulce, încetu, *pop.*

Douceur, f. dulcēță, blândeță.

Douche, f. duși.

Douci, m. s. *douchi*, t preparațiunea oglindei ca să fiă polită.

Doucain, m. unu mărū sêlbaticu. Și *douçain*.

Doucine, f. speciă de ornamentu (*archit.*)

Doucir, v. a. a poli oglinda.

Douelle, f. dógă mică.

Douer, v. a. a dota, gratifica, îndestra.

Douille, f. partea scobită și cilindrică a unor instrumente de ferru, ca sapa, baioneta. [môle; delicat.

Douillet, ette, adj. dulce și

Douillette, f. haină de mătase cu vată. *robe ouatée*.

Douillettement, adv. dulce și môle, delicat.

Douleur, f. durere. [durerosu.

Douloureusement, adv.

Douloureux, euse, adj. durerosu, care adduce durere.

Douro, m. monnetă spanică, *piastre*, val. 5 fr. 40 cent.

Doute, f. îndouință, nesiguranță.

Douter, v. a. a se îndoui, fi nesigur, *être dans le doute*.

Douteusement, adv. cu îndouință. [iosu.

Douteux, euse, adj. îndou-

Douve, f. dógă;— seă *fasciole*, speciă de vermi intestin.

Doux, ce, adj. dulce; blându.

Douzaine, f. duzină.

Douze, num. douăspre-dece.

Douzième, *adj.* allă doui-spre-decile; *Sust m.* a 12-a parte.

Douzièment, *adv.* de allă doui-spredecile.

Doyen, *m.* decană, cellă mai vechiă de etate, seă de receptiune, intr'ună corpă; demnitară eclesiastică; demnitară intr'ună facultate.

Doyenné, *m.* decanată bisericescă; speciă de pară.

Drachme, *f.* draemă, a opta parte din unciă, *mounet.* 69 c.

Dracocéphale, *f.* plantă labiată.

Draconcule, *m.* vd. *dragonneau*.

Dragage, *m.* curățitulă gârlei, și *draguage*.

Dragan, *m. mar.* estremeitatea pupii galerei.

Dragée, *f.* migdală săchărată. *La — est amère*; pilula (bapul) este amară.

Drageoir, *m.* taleră pentru migdale, cutiă pentru cofeture, și *dragier*.

Drageon, *m.* ramură care nasce din rădăcina arburelui.

Drageonner, *v. n.* a scote ramure.

Dragon, *m.* dragonă; uă șiopirlă nică; *fig.* persună viaă și turbulinte. *L'institution de cette cavalerie remonte à Henri II en 1554, on leur donna le nom de dragons, c-à-d. courageux et entreprenants.*

Dragonnades, *f. pl.* rigori esercitate, in decursă de 30 ani, contră Protestanți sub Ludovică XIV. Numite așia

fiind-că dragonii a luată parte la dinsele.

Dragonne, *f.* cordonă care adornedă mânerulă săbiei; *nat.* ună crocodilă de Amer. merid.

Dragonneau, *m.* genă de vermi intestinali cilindrici la cetacei.

Draguage, *m.* vd. *Dragage*.

Drague, *f.* instrumentă pentru a scote nisipă din riuuri.

Draguer, *v. a.* a săpa, curăți riuulă, gârla, de nisipă.

Dragueur, *m.* și *adj.* luntre armată cu uă *drague*, vd. *vb.*

Drain, *m.* tubă de pământă arsă pentru a usca solulă, vd. *urm.*

Drainage, *m.* uscarea pământulă umedă, vd. *Drainer*.

Draine, *f.* speciă de sturđă.

Drainer, *v. a.* a însănețosi solulă umedă, pământulă, punindă tuburi de pământă arsă (*drains*) ca să faciliteze curgerea apeloră.

Dramatique, *adj.* dramatică.

Dramaturge, *m.* dramatică, autoră de dramate.

Drame, *m.* dramă. buccată teatrale între tragediă și comediă, *fig.* evenimente rele.

Drap, *m.* postavă. — *croisé*, postavă încruciată, — *gros-sier*, s. *gros drap*, post. ordinariă, — *superfin*, post. de cea mai bună calitate, — *de soie* grea materiă de mătasse, — *à poil*, s. *tiré*, *à poil*. post. cu pără lungă; — *marin*, pelicula unei coquile.

Drapeau, *m.* drapelă, stegă.

Drapé, *adj.* de lână, *étouffe drapée*, materiă că postavulă.

Draper, v. a. a garni cu postavă; *fig.* a vorbi de rău.

Draperie, f. manufactură, comerțiu, de postavuri. Ornamente de tapetărie.

Drapier, m. postavăru.

Drapière, f. undrea grăasă.

Drastique, *adj.* med. drastică, ală cu efectă e puternic.

Drèche, f. depusă, sedimentă, drojdiă, de ordă, care a servit la fabricațiunea berei.

Drège, f. undiță de pescuită pe cōstele Oceanului; pepină pentru ină.

Dréger, v. a. a peptăna, separa, inulă de rădăcina sa prin *drège*. [poțelă.

Drelin, m. sunetulă unui clo.

Dressage, m. dressură, învățarea animaliloră de lucru.

Dresse, f. peleară tare între cele două tălpi.

Dressé, *éc.* *adj.* bot. perpendiculară la planulă basiă.

Dresser, v. a. a țină seă face seă țină dreptă, înălța, construi; forma, dispune.

Dressoir, m. laviță pentru farfurie.

Drille, m. soldată (altă-dată). *Pl. f.* petice din cară se face chărțiă. [redice pândă.

Dreisse, f. *mar.* funiă ca seă

Drogman, m. dragomană.

Droque, f. ingredienți pentru tinsură (văpsea), pentru farmaciă.

Droguer, v. a. a da medicamente cu esesă.

Droguerie, f. comerțiu de *drogues*, vd. *vorba*.

Droguet, m. uă materiă de lână și humbacă seă mătasse.

Droguiste, m. comerciantă de *drogues*, vd. *vorba*.

Droit, *te.* *adj.* dreptă, *sphère* — e, sfera unde equatorulă tăiă perpendiculară orizontele. *Sust. m.* dreptă, dreptate; imposită. A *bon droit*, cu deplină dreptă. *Droit d'ancrage*, tasse percepută la portă.—Ca *adv.* vd. *urm.*

Droitement, *adv.* dreptă, directă.

Droitier, *ière adj.* care se servece măi bine cu mana drăptă, opp. *gaucher*.

Droiture, f. dreptate, sinceritate, [a ride.

Drôlatique, *adj.* care face

Drôle, *adj.* glumeță, de petrecere.

Drôlement, *adv.* glumeță.

Drôlerie, f. glumă, lucru de petrecere, lucru de nimică.

Drôlesse, f. femeă de desprețiată.

Dromadaire, m. dromadariă, cămilă cu uă singură bossă.

Droupe, m. seă *droupe*, bot. pericarpă coriace, fructă cu ună sămbure.

Dru, *ue*, *adj.* strinsă, desă; *fig.* viuă, ficosă, stufosă.

Druide, m. druidă, preotă gallică.

Druidesse, f. preotă gallică.

Druidique, *adj.* druidică, de druidă. [druidilor.

Druidisme, m. religiunea

Dryade, f. driade, nimfă a păduriloră rătăcindă.

Du, *art.* c ntractată pentru *de le*, ală, despre.

Dû, m. dătoră, obligațiune, ceaă cē este dătorită, *p. us.*

Dû, *e*, part. verbului *devoir*,
dătoritū.

Dualisme, *m.* dualismū,
sistemă filosofică seū reli-
giōsă, care admite două prin-
cipie.

Dualité, *f.* dualitate, dublatū.

Dubitatif, *ive*, *adj.* dubita-
tivū, care esprime îndouința.

Dubitation, *f. ret.* dubitațiune,
figură ce constă în a se
prefăce că se îndouesece.

Duc, *m.* duce. Titre d'honneur
après celui du prince.

Ducal, *ale*, *adj.* ducale, de
duce.

Ducales, *f. pl.* epistole dis-
chise ale senatului venețianū.

Ducaț, *m.* galbinū. (monnetă).

Ducațon, *m.* ducată de ar-
gintū.

Duché, *m.* ducată. *Duché-
pairie*, *m.* și *f.* titlu de duce
și de *pair*, vd. *vorba*.

Duchesse, *f.* ducessă.

Ducroire, *m.* primă dată
commissionarilorū respun-
sabilū.

Ductile, *adj.* ductile, care
se lungese, se întinde multū.

Ductilité, *f.* ductilitate.

Duègne, *f.* gubernante, femeă
bătrână, care îngrijesece de
conduita unei june fiice.

Duel, *m.* numărulū duariū;
duelū.

Duelliste, *m.* duelistū.

Duettino, *m.* duettino, com-
pozițiune music. scurtă în
două părți.

Duis, *m.* albia fluviului.

Dulcification, *f.* indulcire.

Dulcifier, *v. a.* a indulci.

Dulcinée, *f.* dulcină, eroina
unui amorū risibile. Dela

Dulcinée, dōmna cugetări-
lorū lui *Don-Quichotte*.

Dulie, *f.* cultū datū sântilorū.

Dûment, *adv.* cum trebuie.

Du moins, *loc. conj.* cellū
puținū. Comp. *au moins*.

Dune, *f.* monticlu de nisipū
pe marginile mării. [pupiū.

Dunette, *f.* partea înălțată a

Duo, *m. mus.* duo, buccată
de musică pentru două in-
struminte. La pl. *des duos*.

Duodécimo, vd. *douzième-
ment*.

Duodénium, *anat.* prima
porțiune a intestinilorū sub-
țiri.

Duodi, *m.* secunda di a de-
cații în anulū republicanū.

Dupe, *f. și adj.* persōnă înșelată.

Duper, *v. a.* a înșela. *Se—*,
a se înșela unulū pe altulū.

Duperie, *f.* înșelăciune.

Dupeur, *m.* înșelătorū.

Duplicata, *f.* duplicatulū u-
nui actū, unei citanțe, epistole.

Duplicature, *f. anat.* du-
plicatū, partea membranei
înșăsurate pe ea însă-și.

Duplicité, *f.* duplicitate, rea
credință.

Duquel, *pron.* pentru *de le-
quel*, allū căruī. La *f. de
laquelle*.

Dur, *re*, *adj.* durū tare, as-
pru, neplăcutū. Comp. *rude*.

Durable, *adj.* durabile, care
ține multū, tare. [*pendant*.

Durant, *prep.* în timpulū, vd.

Durcir, *v. a.* a întări, face
durū; a se întări.

Durcissement, *m.* întărelă.

Dure, *usit.* numai în espres.
coucher sur la—, a se culca
pe unū corpū tare, pe pământū.

- Durée**, durată.
Durement, *adv.* cu duritate, cu tăria, cu asprime.
Durer, *v. a.* a dura, ține, trăi multă timp, se prolungi.
Duret, *tte, adj.* tăricelă.
Durété, *f.* duritate, tăria, aspreală.
Durillon, *m.* bătătură (negă).
Duriuscule, *adj.* pușcină dur.
Dusil, *m.* seă *disi*, mică dopă de butoiu.
Duumvir, *m.* duumviru. Două bărbați exercitându funcțiunii colective, la ant.
Duumvirat, *m.* duumviratū.
Duvet, *m.* tuluiu. [tăs-osu.
Duveteux, *euse, adj.* mă-

- Dynamique**, *f.* dinamică. Studiul legilor mișcării.
Dynamomètre, *m.* dinamometru, instrumentul pentru măsura puterilor.
Dynastie, *f.* dinastiă.
Dynastique, *adj.* dinastică.
Dyspepsie, *f. med.* dispepsia, digestiune dificilă.
Dyspnée, *f. med.* dispneă, respirațiune dificilă.
Dyssenterie, *f.* disinteria.
Dysthymie, *f.* slăbiciune. *Comp. abattement.*
Dystonologie, *f. chir.* doctrină despre născerile grele.
Dytique, *m. nat.* coleoptera apatică, *oiseau plongeur.*

E

- E**, *m.* a doua vocală. In mus. *e*, seă *e-si-mi*, seă *mi-sol-si-mi*, sunetul *mi*, allă treile tonă allă scalei: cōrda *e* seă *mi* (la *chanterelle*).
E seă **Ex**, prepozițiunii nese-parabilă, desemnândă, la începutul unor vorbe, idea de estragere, de separațiune, de privațiune: *excéder*, a trece dincolo de margină, *exposer*, a pune afară.
Eale, *m. nat.* cală. Specia de rinoceru descrissă de Pliniu.
Eau, *f.* vechiul fr. *aigue*, *iuue*, lat. *aqua*, apă:—*claire*, apă limpede,—*trouble*, apă turbure;—*maigre*, apă stă-tută; *vert d*—, verde dis-chisă; *couleur d*—, culore de apă, de oțel; *faire de l*—, a face provisiune de apă intr'ua nave; *faire*—, a lua apă (despre uă nave, unde

intră apa); *voie d*—, dis-chisura peunde intră apa; *bénite*, apă sântită (aiasmă);—*bénite de cour*, vane protestațiunii de servițu, de amicia; *battre l*—, a face silințe inutili; *revenir sur l*—, a-și restabili affacerile:—*claire*, muncă in deșertu, perdută;—*minérale*, apă min-nerale, locul unde se află (*aller aux eaux*, a merge la băi). *Les eaux sont basses*, apele sunt jeosă (se dice de cine-va, când i lipsescă ban); *donner de l*—*à un drap*, a da postavulu appretura de apă.—La *pl.comp. jets d'eau*, *cascales*.

- Eau**, *f.* strălucitulă petrelorū prețioase. Vd. *diamant*.
Eau-de-javelle, *f. chem.* soluțiune de chloratū de potassiū in apă.

Eau-de-vie, f. rachiū. La pl. *des eaux-de-vie*.

Eau-forte, f. acidū nitricū (*aqua fortis*). *Eau régale*, f. apă regale (*aqua Regis*), amestecū de acidū nitricū și de acidū muriaticū. *Eau-seconde*, f. acidū nitricū cu a treia parte apă. La pl. *des eaux-secondes*.

Eaux-et-forêts, f. pl. juridicțiune în materiă de gârle, de păduri, de pescuitū și vinătore.

Ebahi, e, adj. multū miratū (cu gura căscată).

s' **Ebahir**, v. r. a se mira multū, se uimi, *s'étonner*, fam.

Ebahissement, m. mirare, uimire, *étonnement*, *surprise*.

Ebarber, v. a. a rade părțile de prisosū la diverse lucruri, măi alessū la chărțiă.

Ebarboir, s. *ébarboir*, m. uneltă pentru rasū chărțiă.

Ebaroui, adj. mar. cu laterile uscate, dispicate de arșița sōrelui. Și *ébarné*.

Ebarouir, v. n. mar. a se usca, dispica de uscăciune. *Le dehors du vaisseau était ébaroui*, exteriorulū navii era dispicatū de uscăciune.

Ebat, m. *mener les chiens à l' —*, a duce căniī sē se plimbe (*vinăt.*) Că m. pl. distracțiune (*divertissement*). Numai în espressionea *prendre ses —*, (fam.).

Ebattement, m. (*rech.*), vd. *divertissement*.

s' **Ebattre**, v. r. a-și petrece, lua distracțiune. *Se divertir*.

Ebaubi, ie, adj. miratū, uimitū, *étonné*, *étourdi*, *ébahi*.

Ebauchage, m. prima formă cē se dă acelorū cu gămăliă; începuturī. Vd. *urm.*

Ebaucher, f. vd. *Esquisse*.

Ebaucher, v. a. vd. *Esquisser*.

Ebaucheur, m. cilindru pentru politură.

Ebauchoir, m. acū allū sculptorilorū pentru săpatū.

s' **Ebaudir**, v. r. a sări de bucuriă (*ve. h.*).

Ebaudise, f. sințimintū de bucuriă, veselie. Și *ébaudissement*.

Ebe, f. s. *ebbe*, mar. începutulū reflussulū imediatū după marea plină. — *Il a loc*, reflussulū a venitū.

Ebénacées, f. pl. plante stiracee, de speția abanosulū.

Ebène, m. abanosū. *Bois dur, compacte, noir et pesant, qui nous vient du Madagascar et de la Cochinchine*.

Ebéner, v. a. a da lemnulū culōre de abanosū.

Ebénier, m. nume genericū pentru arburī de abanosū.

Ebéviste, m. lucrătorī de mobilī de abanosū.

Ebéisterie, f. lucru de abanosū.

Ebénoxyle, m. abanosū de Cochinchina.

Eblouir, v. a. a lua ochiī prin uă lumină pré viuă : a seduce.

Eblouissant, ante, care iea ochiī de strălucire.

Eblouissement, m. turbu-

rare a ochiloră prin uă lumină pré viuă.

Ebogrner, v. a. a face rău ochiului (chiori).

Eboter, v. a. — (*un arbre*) a tăia pré scurtă (ună arbure).

Ebouffer, v. r. a ride pré multă, plesni de risă.

Ebouillir, a resferbe, face să scadă ferbindă pré multă.

Eboulement, m. surpare, cădere învîrtindu-se.

Ebouler, v. n. și *refl.* a căde învîrtindu-se, se surpa, se derima.

Eboulis, m. derimătură.

Ebourgonnement, m. curățirea de ramuri inutile.

Ebourgonner, v. a. a tăia ramurile inutile dela arbure.

Ebouriffé, *é*, *adj.* cu părulă în desordine (ciufulită.)

Ebranchage, *ébranchement*, m. tăierea ramurilor.

Ebrancher, v. a. a tăia ramuri dela ună arbure.

Ebranlement, m. sdruncinătură.

Ebranler, v. a. a clătina, sdruncina; a uimi, mișca. *S'*—(la resb.), a se pune în mișcare.

Ebraser, v. a. *archit.* a lărgi în interioră ușa etc.

Ebrécher, v. a. a face uă tăiatură ună instrumentă tăiosă, a stirbi; *fig.* a micșiora.

Ebrillade, f. clătinatulă ce se dă calului cu frinele, că se lă opprască seă se îschimbe direcțiunea.

Ebrouement, m. sforăitulă calului speriată.

Ebrouer, v. a. a da la apă pândă etc. *S'*—, a sforăi (calulă speriată).

Ebruitement, m. respândire în affară, în publică, divulgare.

Ebruiter, v. a. a respândi în affară. *S'*—, a se respândi.

Ebuard, m. penna pentru spartă lemne.

Ebullition, f. ferbere, clocotire.

Ecaché, *é* *adj.* turtită.

Ecaille, f. solă; bagă.

Ecailler, v. a. a rade solă.

Ecaillère, f. vinăetore de stridiă.

Ecailleux, *euse*, *adj.* cu solă.

Ecale, f. caje de nucă.

Ecaler, v. a. a curăți de caje (nucă). *S'*—, a se coji.

Ecanguer, v. a. a pisa cānepa.

Ecarbouiller, v. a. *pop.* a strivi, pisa. *Comp. écraser.*

Ecarlate, f. vāpsea seă materiă stacojiă; *că adj.* stacojiă.

Ecarlatin, m. speciă de lână roșiă; cidru (vină de mere) roșiă de Cotentin.

Ecarquillement, m. dischiderea ochiloră, picioreloră, pré multă și de risă, (*sgită*), *fam.*

Ecarquiller, v. a. a dischide ochiă pré multă și de risă.

Ecart, m. depărtare, dare la nă parte; *fig.* abatere, errore. *A l'*—, într'ună locă depărtată, la uă parte; *metre à l'*—, a face abstracțiune.

Ecarté *m.* speciă de joc de cărți.

Ecarté, ée, adj. dapărtat, izolat, pus în uă parte.

Ecartèlement, m. tirirea unui criminal între patru cai.

Ecarteler, v. a. a tiri cu patru cai membrele unui criminal. [disjuncțiune.

Ecartement, m. dispărțire,

Ecarter, v. a. a depărta, separa. dispărți, *éloigner*.

Ecatir, v. a. a apăsa postavulul ușorii și fără cartonul.

Ecce-homo, m. tabelul său statuă represintăndu pe I-Chr. încoronat cu spin.

Echymose, f. petă neagră pe pele. [tulul.

Ecclésiaste, m. ecclesiast-

Ecclésiastique, adj. bisericesc: — *m.* clericul, personă din ordinele sacre.

Ecclésiastiquement, adv. ecclesiasticul, disericesc.

Eccope, f. chir. fractura unui osul latul.

Eccoprotiques, adj. med. califică purgativele dulci și lassativele.

Ecervelé, ée, adj. și sust. fără creur, stupidul.

Echafaud, m. construcțiune în formă de podine pentru unil lucrătoril, vd. și *guillotine*.

Echafaudage, m. schelă, stabilire de podine pentru lucrătoril de meșteril, pentru dicitul.

Echafauder, v. a. a face podine pentru lucrătoril de construcțiune său decorațiune.

Echallas, m. taracul; *fig.* personă înaltă și slabă (prăjină).

Echalier, m. închisură lăcută cu ramure, cu tufe.

Echalotte, f. speciă de aliul (ascalonia).

Echampir, v. a. a termina conturile obiectelor (pict.).

Echancrer, v. a. a tăia, scobi, în formă de cruce.

Echancrure, f. tăiatură, scobitură, în crucișul.

Echandole, f. șindrila.

Echange, f. schimbul. *Libre* —, liberul-schimbul.

Echangeable, adj. care se pôte face schimbul.

Echanger, v. a. a face schimbul, *changer*.

Echanson, m. pacharnicul.

Echantillon, m. muștră, probă.

Echantillonner, v. a. a tăia muștre; a compara muștra cu modelulul. [furișul.

en Echappade, adv. pe

Echappatoire, f. subterfugul pentru a scăpa (chichiță).

Echappe, f. lăssarea passerilor în libertate, că se arunce asupra-le passeril de prédă.

Echappé, m. ée, f. omul, femeă, fiică, junil și neconsiderați.

Echappée, f. acțiune imprudente. Vedere strinsă său depărtată a obiectelor. *Par échappée.* pe furișul.

Echappement, m. mecanismul de orologeria, paleta ale rôtei de întilnire. *Montre à—,* orologiul cilindru.

Echapper, v. n. a scăpa, fugi. *L'— belle,* a evita cu fericire unil mare pericol. *Laisser échapper,* a lăssa

- să scape, discopperi ceaa
cè se ținea secretu. *S'* —, a
fugi. [apaticu.]
- Echarbot**, *m. bot.* castanū
- Echarde**, *f.* ghimpe care a
intratū in pele.
- Echardonnage**, *m.* cură-
țire de scaeți.
- Echardonner**, *v. a.* a cu-
răți cămpulū de scaeți.
- Echarner**, *v. a.* a curăți
peile de carne.
- [**Charpe**, *f.* eșiarpă; ban-
dagiū pentru braçiū.
- Echarper**, *v. a.* a face unū
largū vulnū (rană).
- Echasses**, *f. pl.* bastonū cu
pintene pentru a merge prin
nisipū. [cu picioare lunge.
- Echassiers**, *m. pl.* passerī
- Echauboulé**, *ée, adj. med.*
cu blândă. [pe pele, blândă.
- Echauboulure**, *f.* bubulițe
- Echaudé**, *m.* prăjitură u-
șioră.
- Echauder**, *v. a.* a muia in
apă ferbinte. *S'* —, a se o-
pări. [vassū pentru opăritū.
- Echaudoir**, *m.* locū seū
- Echauffaison**, *f.* bubulițe
pe pele provenite de căldură
pré mare.
- Echauffant**, *ante, adj.* care
incăldesce.
- Echauffé**, *ée, adj.* încălditū;
sust. m. mirosū causatū de
căldura pré mare, de fer-
mintațiune. [dire.
- Echauffement**, *m.* încăl-
- Echauffer**, *v. a.* a încălđi.
S' —, a se încălđi, se necăji.
- Echfourée**, *f.* întreprin-
dere rău combinată.
- Echéance**, *f.* terminulū de
plată, scadența, soroculū (mai
- alessū la *pl.*) *Billet éché-
ant.* billetū cu scadența.
- Echec**, *f.* șachū; successū
reū; neisbindă. *Pl.* joculū
de șach.
- Echeler**, *v. a.* a ajunge (ceva)
urcându-se cu scara.
- Echelle**, *f.* scară, divisiuni
gradate, trasse pe uă liniă,
pe barometru; *mus.* succes-
siunea sunetelorū gammei,
scala. La *pl.* — *du Levant.*
orașe de comerciū in por-
turile Levantelui, pe Mediterr.
- Echelon**, *m.* treptă de scară.
- Echelonner**, *v. a.* a rândui
trupe in trepte, a le dispune
pe diverse planuri, încătū se
se susțină reciprocū.
- Echenal**, *m.* tubū, olanū, de
lemnū. Și *échenau.*
- Echenillage**, *m.* ucciderea
omidiilor. [de omiđi.]
- Echeniller**, *v. n.* a curăți
- Echenilloir**, *m.* instrum. pen-
tru a curăți arburi de omiđi.
- Echeveau**, *m.* adunătură
de tire de bumbacū, de achiă.
- Echevelé**, *ée, adj.* cu pèrulū
in desordine.
- Echevin**, *m.* magistratū mu-
nicipale, sub vechia monar-
chiă francesă, astăđi *maire.*
- Échiffre**, *m. arch.* murū
care susține tōtă lemnăria
unei scări.
- Echine**, *f.* șira spinării.
- Echiner**, *v. a.* a rupe șira
spinării; a uccide.
- Echiquier**, *m.* tabla șachului.
- Echo**, *m.* echo, resunetū.
- Echoir**, *v. n.* a fi destinatū
de sorte; a avé locū, căde,
intr'unū timpū determinatū.
Le cas échéant, la ocasiune.

Echome, *m. mar.* cuiu pentru a ține lopeta. Și *toilet, scalme.*

Echoppe, *f.* mică prăvăliă de scânduri.

Echouage, *m.* situațiunea unei nave impeditate de uă stâncă. [rea navei de stânce.

Echouement, *m.* impedita-

Echouer, *v. a.* a nu mai pute pluti, a se oppri în scopele, în stânce. [arburilor.

Écimer, *v. a.* a tăia virful

Eclaboussement, *m.* stropire cu noroiu, cu apă.

Eclabousser, *v. a.* a stropi cu noroiu, cu apă.

Eclaboussure, *f.* stropitură de noroiu.

Eclair, *m.* fulgeru.

Eclairage, *m.* luminare; — *au gaz*, lumine cu petroleu.

Eclaircie, *f.* locu luminos pe ceru între nori (pe mare).

Eclaircir, *v. a.* a face claru, limpedi; esplica, lămuri.

Eclaircissement, *m.* esplicațiune, lămurire, deslușire.

Eclairer, *f.* vd. *chélidoine.*

Eclairé, *éé, adj.* luminatū, cu multe cunoscințe practice.

Eclairer, *v. a.* a lumina; *fig.* instrui, învăța, desluși. *Il éclaire*, fulgeră.

Eclaireur, *m.* esploratoru, soldatū trāmissū să discopere.

Éclamé, *adj. m.* Se ȳice de uă passere cui s'a ruptū aripa seū piciorulū.

Eclanche, *f.* umeru de berbec. Se ȳice mai bine *gigot.*

Eclat, *m.* splendore, strălu-

cire; tandără; sgomotū subitū, *Rire aux* — *s.* a ride tare, *voler en* — *s.* a se sparge. *Craindre V* —, a se teme de scandalū.

Eclatant, *ante, adj.* strălucitoriū, luminante, *son* —, sunetū pētrundătoriū.

Eclater, *v. n.* a se face tandări; erupe (isbueni); străluci; *fig.* se arrēta, manifesta.

Eclectique, *adj.* eclecticū.

Eclectisme, *m.* eclecticismū. Doctrină de filosofă care alege între diverse sistematē.

Eclipse, *f.* eclipse: *fig.* disparițiune. *Il a fait une* —, ellū s'a făcutū nevedutū.

Eclipser, *v. a.* a eclipsi.

Ecliptique, *f.* eclipticā. Lină cē sorele se pare a percurge în spațiulū unū annū.

Eclisse, *f.* buccatā de lemnū, de cartonū, prin care se lēgă uă fracturā, unū ossū frântū. [nătāngū.

Ecloppé, *éé, adj.* schiopatū.

Eclore, *v. n.* a incepe să se dischidă, să apară.

Eclos, *se, adj.* eșitū din ouū, născutū. [de puiū.

Eclosion, *f.* eioenirea ouului

Ecluse, *f.* stăvilariū, oppritori pentru unū canale.

Eclusée, *f.* cantitate de apă eurgindū dintr'unū stăvilariū dischisū.

Eclusier, *m.* cellū cē dirige unū stăvilariū. *Porte éclusière*, pōrta stăvilariului.

Ecœurer, *v. a.* a desgusta.

Ecoban, *m. mar.* cavitatea la prora navei, pe unde intră funia ancorei. Și *écubier.*

Ecolage, *m.* spese, depense, cheltuele de școlă. [trină.

Ecole, *f.* școlă, sectă, doc-

Ecolier, *m.* *ière*, *f.* școlariu.

Econduire, *v. a.* a concedeia pe cine-va, a respinge uă cerere cu uere-care delicate.

Economat, *m.* economat, funcțiunea economului.

Econome, *m.* și *adj.* econom.

Economie, *f.* economiă.

Economique, *adj.* economic.

Economiquement, *adv.* cu economiă, economic.

Economiser, *v. a.* a economi, face economiă, *ménager*.

Economiste, *m.* economist, care se ocupă de econ. politică.

Ecope, seú *escopie*, *f.* lopetă adăncită pentru a scóte apa din nave. [redice greutăți.

Ecooperche, *f.* machină că se

Ecorce, *f.* corice, cóje.

Ecorcer, *v. a.* a redica cójea.

Ecorché, *m.* figură care lasă a se vedé muschiî nudî, pentru studulă desemnului.

Echorcher, *v. a.* a lua pelea, jupui, — *une langue*, a vorbi rău uă limbă; — *le palais*, *l'oreille*, a face uă rea impresiune; — *un auteur*, a traduce rău dintr'ună autor.

Ecorcheur, *m.* cellă că ju-

Ecorchure, *f.* jupuitură.

Ècore, *f. mar.* costă prăpă-

tiósă. Și *côte ècore*.

Ecorner, *v. a.* a rupe cornulă unuî animale.

Ecornifler, *v. a.* a căuta se trăiescă in dauna altora.

Ecornifleur, *m. euse. f.* cellă că trăiesce prin cheltuelă altuia.

Ecosser, *v. a.* a scóte uă legume din posgھیٹا sa.

Ecot, *m.* partea plătítă de fiă-care óspete la unū ospēțú commune, mare ranure.

Ecouailles, *f. pl.* lână dela cóspsa berbecului.

Ecoulement, *m.* curgere.

Ecouler, *v. a.* a vinde. S—, a curge afară, a se trece.

Ecourgeon, *m.* speciă de orđú.

Ecourter, *v. a.* a scurta pré multú; tăia urechiale.

Ecoute, *f.* funiă la pândele navii.

Ecoutes, *f. pl.* locú propriú a auđi celle că se đicú.

Ecoute-s'il-pleut, *m. moră* care merge prin stăvilare. *Pl. nevar.*

Ecouter, *v. a.* a asculta. S—, a-și îngriji pré multú de sănătate. [place să asculte.

Ecouteur, *m. euse. f.* cui

Ecoutille, *f.* dischisură pe copperta navii pentru a descinde in intru.

Ecouvillon, *m.* mătură pentru cuptóre etc.

Ecouvillonner, *v. a.* a curăți cuptorulă (*le four*), tunulă.

Ecphractique, *vd. apéritif.*

Ecran, *m.* speciă de apăărătóre contra arsura focului.

Ecrasé, *ée, adj.* pré turtitú.

Ecraser, *v. a.* a strivi, destrui.

Ecrémer, *v. a.* a stringe, culege, smântăna dela lapte.

- Ecrêter**, v. a. a tăia cresta, virfulu; a strica virfulu unui muru, bastionu.
- Ecrevisse**, f. raci. Canceru.
- Écrier**, v. n. a striga tare.
- Ecrin**, m. bisactea, lucruri ținute într'insa.
- Ecrire**, v. a. scrie, — *tout au long — en toutes lettres*, a scrie în întregu; — *de la bonne encre à qu.*, a face cui-va prin scrișore obiecțiunii tari; — *deus un pays*, a ține corespundență cu uă țerră, — *au courant de sa plume*, a scrie fără a se gândi mul ũ.
- Ecrit**, m. ceea cē este scrișu, actū, operă literariă, scriere.
- Ecritéau**, m. alfiptū, inscripțiune cu litere mari, servindu de anunțu publicului.
- Ecritoire**, m. călimări.
- Ecriture**, f. scriere, scriptură. [opere reŕe.
- Ecrivaiŕler**, v. a. a scrie
- Ecrivaiŕleur**, m. reū scriptorū, reū autorū. [torū.
- Ecrivain**, m. scriptorū, au-
- Ecrivassier**, m. autorū care scrie multū și forte reū.
- Ecrou**, m. buccată (tărșii) tăiată în spirale, cā se priimescă unū șiarupū, — *d'un pressoir*, cavitatea la tescu, unde se învîrtesce șiarupulū.
- Ecrouelles**, f. pl. scrofule, *houmeurs froides, scrofules.*
- Ecrouer**, v. a. vd. *Emprisonner.*
- Ecrouir**, v. a. a bate metalulū rece, cā se-lū indeseșcă.
- Ecrouement**, m. surpare.
- Écrouler**, v. n. a se surpa, cādē, se derima.
- Écroûter**, v. a. a rupe, lua, cōja.
- Écru**, *ve*, adj. care n'a fostū opăritū, înălbitū. *Soie — e*, mătasse brută.
- Écrués**, f. pl. (*de bois*), pomi crescuți denouū pe pămîntulū arabile.
- Ectropion**, m. med. întōrcerea plēopelorū în sus. Și *érraillement des paupières.*
- Ectype**, m. copii tipărită a unei medalie.
- Ecu**, m. speciă de pavădă. Vechiă monnetă, talerū, val. 3 fr.
- Écuil**, m. scopelū, stincă submarină; *fig.* pedicā.
- Écuelle**, f. strachină, castronū. [castronū s. strachina.
- Écuellée**, f. cātū conține unū
- Écuissier**, v. a. a diminiu, tăia, arburele în jeosu, pentru a-lū face sē cađă.
- Éculer**, v. a. a scālcia.
- Écumant**, *ante*, adj. spumante, spumegândū.
- Écume**, f. spumă; — *de mer*, pămîntū magnesianū, spumă de mare.
- Écumer**, v. n. a se implē de spumă; v. a. a stringe spuma.
- Écumeur**, m. — *de mer*, piratū, hoțū de mare. [mosū.
- Écumeux**, *euse*, adj. spumant, pentru a stringe spuma.
- Écumaire**, m. uneltă, lingură, pentru a stringe spuma.
- Écurage**, f. curățire. [sele].
- Écurer**, v. a. a curăți (vas-
- Écureuil**, m. veveriță.
- Écureur**, m. *euse*, f. cellū cē curățā vasele.

Ecureie, f. grajdü.
Ecusson, *m.* scutü de armărie, reversulü effigiei unei monnet.
Ecussonner, v. a. a săpa, grava, armărie.
Ecuyer, *m.* intendintele grajdurilorö unü principe, professorü de căläri ü.
Eden, *m.* edenü, paradisü terrestre.
Edenté, *ée, adj.* fără dinți.
Edenter, v. a. a rupe dinții unü peptine etc
Edicter, v. a. a publica prin edictü.
Edifiant, *ante, adj.* care escită la pietate, face milä.
Edification, f. edificațiune, clădire. — Il ne se dit que des temples.
Edifice, *m.* editiciü, clădire.
Edifier, v. a. a edifica, clădi.
Edile, *m.* edile, magistratü însărcinatü cu inspecțiunea edificiilorö, la anticü. Astădi se dice pentru magistratü municipalü.
Edilité, f. edilitate. Magistratü municipalü.
Edict, *m.* edictu, ordonanța unü suveranü.
Editer, v. a. a edita, publica uă carte.
Editeur, *m.* editorü.
Édition, f. edițiune:— *incunable*, edițiune din copilăria arții.
Edredon, *m.* perü (tuleiü) förte finü, cö produce rața glaciale numită *eider*.
Education, f. educațiune.
Edulcoration, f. indulcirea.
Edulcorer, v. a. a indulci cu sacharü etc.

Efaufiler, v. a. a scöte firele dintrüă țesetură.
Effaçable, *adj.* care se pöte sterge.
Effacer, v. a. a sterge. S'—, a se sterge, a despăre.
Effaçure, f. stersurä, răsătură. *p. usit.*
Effaner, v. a. a strica vestejiturä, devesteji (vița).
Effaré, *ée, adj.* cu totul turburatü, eşitü din sineși.
Effarer, v. r. a se turbura, a-și eși din tire
Effaroucher, v. a. a speria, face se fugä; sëlbatäci.
Effectif, *ive, adj.* efectivü, care essiste in realitate.
Effectivement, *adv.* in adeverü, in realitate, *en effet*.
Effectuer, v. a. a esecuta, face, realiza.
Efféminé, *ée, adj.* affemiatü, möle, slabü.
Efféminer, v. a. a affemeia, lua energia, moleși.
Effervescence, f. ferbere; *fig.* ardöre.
Effervescent, *ente, adj.* care este in ferbere.
Effet, *m.* efectü, rezultatulü unei cause: *picl.* aparință, illusiune; *commerc.* billetü. *Effets publics*, efecte publ., chärtie ale statului, vd. *rente*.
Effeuilaison, f. ruperea foilorö dela arbure, desfoire.
Effeuiller, v. a. a rupe foiele dela arbure, desfoi. S'—, a se desfoi, și perde foiele.
Efficace, *adj.* efficace, care produce efectulü sëü, *p. us.*
Efficacement, *adv.* cu efectü.

Efficacit , f. putere de a produce un  efect .

Efticient, *ente, adj.* care produce un  efect .

Effigie, f. effigi , represi-tațiunea figurei unei persoane.

Effil , * e, adj.* sub irit , lungită. *Sust. m.* ciucure.

Effiler, v. a. a destrăma u  materi  sco ind  fir  cu fir .

Effiloquer, v. a. a destrăma mătasse, că se facă vată.

Eftiloques, f, *pl* matasse net rs   i f rte slab .

Efflanqu , * e, adj.* cu  iol-durile eșite. slab  (despre cai).

Effleurer, v. a. a atinge su-perficiale, u iorit , numai pe d'assupra, redica numai su-prafa ia.

Efflorescence, f. incepu-tul  infloririi. *Pl. med.* bu-buli e, erupțiune a tumorilor .

Efflorescent, ente, adj. care incepe s  inflor c .

Effluves, f. *pl.* emana iuni ce se ridică din corpuri, din b l i, *exhalaisons.*

Effondrement, m. săpare ad nc .

Effondrer, v. a. a int rce, săpa ad nc . p mintul . S'—, a se surpa, se derima.

s **Efforcer,** v. r. a- i pune t te silin ele, t t  puterea.

Effort, m. silin   nergic  (opintire), estinsiune violinte a unui muschi .

Effraction, f. spargere a u- ielor  cu scop  criminal. e.

Effraie, s u *fresaie, chouette,* f. pass re nocturnă.

Effrayant, ante, adj. infri-cos iatori .

Effrayer, v. a. a inspira

frică, infrico ia. S'—, a se speria.

Effr n , * e, adj.* fără frine, fără re inere. [un  p mint .

Effriter, v. a. a face sterile

Effroi, m. extrem  frică.

Effront , * e, adj.* care n'are rușine de nimic . [ru inare.

Effront ment, adv. cu ne-

Effronterie, f. impudin , neru inare. Vd. *audace.*

Effroyable, adj. infrico i -tori . [mod  infrico i tori .

Effroyablement, adv. in

Effumer, v. a. *pict.* a face obiectele mai pu in  sensi-bil , mai vapor se.

Effusion, f. effusiune, res-p ndire, rev rsare.

Efourceau, m. tr ssur  cu două r te pentru transpor-tul  chiristelei etc.

Egal, ale, adj. egale, de u  potriv ,  ess , netedă, *a l'—de,* ca i. Comp. *autant que.*

Egalement, adv. egale, in acell'a i mod , assemin .

Egaler, v. a. a egala, potrivi.

Egaliser, v. a. a face egale. potrivi, face netedă, vd. *prec.*

Egalit , f. egalitate, potriv .

Egard, m. deferin , semn  de stimă, respect . *A l'—de,* in privin ; *eu—,* in loc  de *ayant—,* avind  considera- iune, fiind-că; *avoir de grands—s,* a tracta cu multă considerațiune. [r t cit .

Egar , * e, adj.* cu spiritul 

Egarement, m. r l cire a sufletului, a min ii.

Egarer, v. a. a r t ci. S'—, a se r t ci, vd. *se fourvoyer.*

Egayer, v. a. a inveseli.

Egide, f. egide, scutulă Paladiei: *fig.* protecțiune.

Eglantier, m. trandafiră sălbatică

Eglantine, f. flóre de trandafiră sălbatică (*églantier*).

Eglise, f. biserică. *Pilier de l'—*, omă bisericosă.

Eglogue, f. eclogă, poesiă pastorală.

Egohine, f. speciă de ferestre de mână.

Egoïsme, m. egoismă, amóre de sine; pironismă exagerat.

Egoïste. *adj.* egoist.

Egorger, v. a. a junghia.

Egorgeur, m. *euse*, f. care înjunghia.

s' **Egosiller**, a. n. a striga în modă de a-și face rău la gât.

Egotisme, m. rău obiceiă de a vorbi de sine-și, vd. *égoïsme*.

Egout, m. canale pentru scurgerea apeloră de casă. *Cloaque*.

Egoutter, v. a. a curge cu picătura. S'—, a curge cu inestetulă, a se scurge.

Egouttoir, m. grătară pentru a face să se scurgă.

Egoutture, f. curgere cu picătura.

Egrapper, v. a. a rupe strugurii de pe ciorchină.

Egrappoir, m. instrum. că să scuture bobe de struguri.

Egratigner, v. a. a sgiria: m. modă de pictură à fresque.

Egratignure, f. sgirietură.

Egravillonner, v. a. *grăd.* a scôte ună arbure cu pământulă său, că să-lă replante.

Egréner, *égrainer*, v. a. a

scutura grăunțele din spic.

S'—, a-i căde grăunții.

Egrenoir, m. machină de treerat.

Egrillard, *arde*, *adj.* și *sust.* pră liberă în vorbe, în maniere, viuă, deștept.

Egrilloir, m. închisură cu grile, că să opprască pescii.

Egrisée, f. pulbere de diamante. Vd *diamant*.

Egriser, v. a. a freca două diamanți (cu *égrisée*), că să le facă fețele (slefuască).

Egrisoir, m. cuthiă duplă că să frece diamantele.

Egrugeoir, m. piulițe de lemnă pentru sare. [grunji.

Egruger, v. a. a pisa, face

Egueuler, v. a. a sparge gutulă unei butile.

Eh! f *interj.* e!

Ehonté, *ée*, *sêu déhonté*, *év.* *adj.* care a perdută veri-ce rușine. Comp. *impudent*.

Ejaculation, f. rugăciune ferbinte. [ne, lucrare.

Elaboration, f. elaborațiune.

Elaborer, v. a. a elabora, lucra.

Elagage, m. tăiatulă ramuriloră de prisos.

Elaguer, v. a. a tăia ramurile de prisos, crăcile, dela arbure.

Elagueur, m. cellă că curăță arburi de ramuri, de crăci.

Elan, m. mișcare pentru a se arunca, șboră, mișcare subită.

Prendre son —, a-și lua șborulă.

Elan, m. speciă de cerbă nord.

Elancé, *ée*, *adj.* fără grije (laliu).

Elancement, m. mișcare de a se arunca.

s' **Elancer**, v. a. a se arunca impetuosu și subitu.

Elargir, v. a. a lărgi, întinde, pune în libertate, slobođi.

Elargissement, m. lărgire; liberare din închisore.

Elargissure, f. lărgire, lărgitură (la uă nave, mobilă).

Elasticité, f. elasticitate.

Elastique, adj. elasticu.

Elbeuf, m. postavu din Elbeuf.

Eldorado, m. eldorado, țerră imaginariă de avuție și delicie.

Electeur, m. electorū, alegătorū. *Prince* —, principe care vota la electiunea imperatorului Germaniei.

Electif, *ive*, adj. electivu, numitu seú datu prin alegere.

Election, f. electiune, alegere prin voturi. [rale, de alegere.

Electoral, *alc*, adj. electo-

Electorat, m. electoratū.

Electricité, f. fis electricitate.

Electrique, adj. electricu.

Electrisable, adj. fis. care se pöte electrisa. [ține.

Electrisation, f. electrisa-

Electriser, v. a. a electrisa.

Electro-aimant, m. ferru transformatu în magnetu printr'unu currențe electricu.

Electro-dynamique, f. electro-dinamică. Partea fizice care tractedă de electricitate că putere de mișcare.

Electro-magnétisme, m. electro-magnetismu.

Electromètre, m. instrum. pentru a măsura electricitatea. electrometru.

Electrophore, m. aparatū că se disvolte electricitate.

Electroscope, m. instrumentu propriu a manifesta

presința electricității și natura sa.

Electuaire, m. electuariu, medicamentu möle.composu.

La pl. substanțe în pulbere.

Elégamment, adv. elegante, cu eleganță.

Elégance, adj. elegantă, grația în forme, finetă și delicateță în gustu, în stilu.

Elégant, *ante*, adj. elegante.

Elégiaque, adj. elegiacu.

Elégie, f. elegiă, poemă triste seú tinără, duioasă.

Eléger, v. a. a diminui, face mai ușioru, mai subțire.

Elément, m. elementu, principiu care constituiesce. I a pl. uniunea condițiunilor de annutimpū, de solū, de atmosferă și de mare. [tariu.

Elémentaire, adj. elemin-

Elenctique, adj. (*théologie* --), teologia critică, discutante.

Eléphant, m. elefante. *Grand mammifère de l'ordre des pachydermes.* La fem. *éléphant'e.*

Eléphantiasis, f. elefantiasē, morbu care creștesce pelea; — *des Arabes* seú *jambe des Barbades*, morbu în care piciorerele în sus (*les jambes*) devinū grösse, că celle de elefantū; — *des Grecs*, seú *tuberculeux*, varietate de lepră (*lepra nodosa*, *lèpre du moyen âge*), *éléphantiasis* propriu dissă.

Eléphantine, f. elefantină, flaută de ivoriu la Feniciani.

Eléphantique, adj. de elefante; afectatū de elefantiasē.

Elevable, *adj.* educabile, care p^ote fi crescut^u, educat^u.

Elevage, *m.* creșterea animalelor domestice.

Élevateur, *m. anat.* mușchi^u dela bu^za superio^{re}.

Élévation, *f.* înălțare, înălțatură; grad^u înalt^u de putere, de fortună; mărire intelectuală; *arch.* desemn^ul^u unui edificiu, opus^u la *plan*.

Élévatoir, *m. chir.* instrum. c^u se redice ôssele depresse, appesate, prin u^ă lovitură.

Èlève, *m.* elev^u, scolar^u.

Èlèvement, *m.* înălțare, redicare.

Elever, *v. a.* a înălța, redica mai sus; a nutri, face se creșcă: a instrui, forma, înv^eța. S'—, a se înălța și redica.

Eleveur, *m.* cell^u c^u crește animal^u domestice (*neol.*).

Elevure, *f.* mică înălțură pe pele.

Elider, *v. a. gram.* a elide, face elisiune. Vd. *élision*.

Eligibilité, *f.* capacitate c^u se fiă aless^u.

Eligible, *adj.* eligibile, care p^ote li aless^u.

Elimé, *ce, part, adj.* forțe in-vechit^u (*très-usé*). Vd. *urn*.

s' **Elimer**, *v. r.* a se înveca, se învechi, pentru c^u a fost^u purtat^u (despre haine, țesăt^ure).

Éliminateur, *m.* care elimină.

Élimination, *f. alg.* eliminațiune. Vd. *urn*.

Éliminer, *v. a.* a elimina, scôte aflară; *math.* a face se despară; *éliminer les inconnues d'une équation*, a face se despară necunoscut^{ele} dintr^uă equațiune algebrică.

S'—, a fi scoss^u, dat^u aflară (despre cantităt^ăl^u algebrice).

Élingue, *f. mar.* funiă în-nodată la margini, ca se redice greutăți.

Élinguet, *m.* lemn^u care stabilește cabestanul^u.

Èlire, *v. a.* a alege, face u^ă electiune, numi intr^uă demnitate prin voturi.

Èlision, *f. gram.* elisiune, supresiunea vocali^u care precede altă vocale.

Èlite, *f.* aless^u, fl^ore, cea c^u este mai bun^u.

Èlixation, *f. farm.* fèrbere cu foc^u încet^u.

Èlixir, *m.* elisir. Nume generic^u all^u preparatiunilor^u făcute din siropuri și alcoolat^u.

Èlle, *f. pron. pers.* ea, dinsa. — Tot^u-deuna c^u nominat., la accusat, face *la* (*elle me parle, je la vois*). Vd. *Le*.

Èllébo^{re}, *m.* elebor^u negru (cutcurig^u), plantă medicinală, violinte purgativ^u. *Èllébo^{re} blanc*, veratru alb^u. *varaire (blanc)*.

Èllébo^{rine}, *f.* speciă de plantă cu foiele c^u eleborul^u negru.

Èllipse, *f.* elipse: *gram.* figură prin care se taiă vre-uă vorbă în frase; *geom.* curbă care resultă din secțiunea unui con^u drept^u priu un^u plan^u oblic^u la asse. *C'est un cercle allongé*.

Èllipsoïde, *m.* elipsoid^u, solid^u de revoluțiune format^u de ellipsea care se invirtesce în giurul^u assi^u s^{elle}.

Èlliptique, *adj.* eliptic^u, care se referesce la elipse.

Elliptiquement, *adv.* elipticū, prin elipse.

Elme, *m.* (*Saint* —, *feu Saint* —), elmo, foculū Elenei, meteorū (focuri electrice), care se vede in virulū catartelorū, și plutesce d'assupra apei după furtună. *Comp. Castor et Pollux.*

Elocution, *f.* elocuțiune, modū de a se esprime, de a vorbi. Partea retorică, care tractedă despre alegerea și ordinațiunea vorbelorū, despre stilū. *Comp. diction.*

Eloge, *m.* elogiū. Discursū (publicū) de laudă. *Comp. panegyrique.*

Elogieux, *euse, adj.* implutū cu laude (*neol.*). [tatū.

Eloigné, *ée, part. wj.* depărtoare; întârziare; antipatiă, aversiune, repunantă. [*carter.*

Eloigner, *v. a.* a depărta, c-

Elonger, *v. n. mar.* a se asședa d'alungulū unui lucru.

Eloquemment, *adv.* cu elocință.

Eloquence, *f.* elocință. *Art d'émouvoir et de persuader par le bien-dire.*

Eloquent, *e, adj.* elocinte. *Vd. disert.*

Elu, *m.* alessū. Predestinatū de Grația divină pentru fericirea celeste. Că *adj.* alessū prin suffragie. [cațiune.

Elucidation, *f. didact.* esplu-

Elucider, *v. a.* *vd. éclaircir.*

Elucubration, *f.* operă de erudițiune, făcută cu vegheri, cu muncă. [abilitate.

Eluder, *v. a.* a eluda, evita cu

Elysée, *m. myth.* eliseū, șe-

dința eroilor și ómenilorū virtuși după mórte (raiulū); locū de delicie. *Champs Elysés*, Cămpi Elisei, locū de plimbare la Paris.

Elysiens, *adj. m. pl.* elisiane, din eliseū.

Elytre, *m.* elitru, invelișulū aripelorū membranóse la coleoptere.

Elzévir, *m.* edițiune inpressă in secl. XVI de unulū din Elzevirii, celebri tipografi ollandesi.

Emaciation, *f.* *vd. amaigrissement*, pu c. usit.

Email, *m.* smaltū; lucru smaltatū; varietatea culorilorū, florilorū. *La pl.émaux.*

Emailer, *v. a.* a smalta, adorna cu smaltū.

Emailleur, *ée, adj.* smaltatū.

Emailleur, *m.* lucrătorū care smaltedă, pune smaltū

Emailure, *f.* smaltatū, aplicațiunea smaltului, lucru smaltatū, cu smaltū.

Emanation, *f.* emanațiune, cea ce emană, ese, provine din. In *fis* emisiune de particule luminoase. *La pl. es-salațiuni, exhalaisons.*

Emancipation, *f.* emancipațiune, lăssare in libertate (*affranchissement*). *Jur.* dreptū accordatū unui minorū să facă actele de administratiune.

Emanciper, *v. a.* a emancipa, libera, da libertate. *S'—*, a și da pré multă licință (*prendre des libertés*). *Jur.* a pune afară din tutelă, din puterea paternă.

Emaner, *v. n.* a emana, eși,

- proveni, decurge din; *teol.* a procede (purcede).
- Emargement**, *m.* scriptură, semnătură la marginea unui memoriu, unei socotele.
- Emarger**, *v. a.* a tăia, diminui, pagina, a subsemna de priimire la marginea unei socotele, unui statū.
- Embabouiner**, *v. a.* a îndupleca prin mângăiatură, *fam.*
- Emballage**, *m.* ambalatū, spese de ambalatū, pândă de ambalatū.
- Emballer**, *v. a.* a ambala, pune în bală, în lădi (*empaquetter*); *fam.* a înșela, *capter.*
- Emballeur**, *m.* cellū cē ambalēdă (mērfuri); *fam.* cellū cē captivēdă prin vorbe frumōse. [zăpăci.
- Embarbouiller**, *v. a.* a ameți.
- Embarcadere**, *m.* embarcadero, locū de imbarcatū, de suitū în drumulū de fer. *Comp. débarcadere.*
- Embarcation**, *f.* luntre cu lopeși; luntre mică, *petit navire.*
- s'Embarde**, *v. r. mar.* a se arunca într'ua parte și în alta cu navea.
- Embargo**, *m.* (*span.*) opprire cē face unū guvernū, de a nu lăssa sē plece navele streine din portulū sēu.
- Embariller**, *v. a.* a pune în butoiū.
- Embarquement**, *m.* imbarcatū, intrare în nave, punere (de mērfuri) în nave: spese, cheltuele, de imbarcatū.
- Embarquer**, *v. a.* a imbarca, pune, duce, în nave sēu luntre. *S'*—, a se imbarca, intra în nave; *fig.* a întreprinde (*s'embarquer à se mettre à*). *S'*— *sans biscuit*, a începe ceva fără precauțiune, *fam.*
- Embarras**, *m.* obstaclu în cale (*bagarre*), implicațiune, pedică, stare incommodă, încercătură; *fig. fam.* *faire de l'—, des, — ses—*, a afecta pretinsiunii mari; *med. —gastrique*, turburare a stomaculū cu nauseă și adressede colice.
- Embarrassant**, *adj.* care împedică, incommodă, încurcă, *qui donne de la gêne.*
- Embarrassé**, *part. adj.* încurcatū, turburatū, incomodatū; care nu ē clarū.
- Embarrasser**, *v. a.* a împedica, obstrui; implica, încurca, incomoda, *mettre en peine, gêner.*
- Embarrer**, *v. a.* a lua, încurca, între barre.
- Embase**, *f.* partea eșită în sus a nicovalei.
- Embasement**, *m. archit.* base, soclu continuū la piciorulū unū edificii.
- Embatage**, *m.* punerea și-nei la rōtă.
- Embâter**, *v. a.* a pune șeaa de lemnū (*le bât*) pe unū animal de cărratū.
- Embâtonné**, *ée, adj. vech.* vd. *cannelé.*
- Embâtonner**, *v. a.* a înarma cu bastonū în susulū columnei. [la rōte.
- Embatre**, *v. a.* a pune și-ne
- Embattés**, *m. pl.* vinturi

regulate pe Mediter. după canoniculă.

Embauchage, *m.* luare de lucrători, vd. *urm.*

Embaucher, *v. a.* a lua (cu plată) lucrători în fabrica sa, atrage lucrători din altă fabrică spre a-i aduce la sine; îndemna la deserțiune.

Embaucheur, *m.* cellu cę atrage lucrători, vd. *prec.*

Embauchoir, *m.* formă (calapodă) cę se introduce în cismă, cå s'o menținå, cå s'o lårgească. Şi *embauchoir*.

Embaumement, *m.* îmbålsåmatulă unu corpă mortă.

Embaumer, *v. a.* a îmbålsåma; implę cu odorę bune, perfuma. [toră de cadavre.

Embaumeur, *m.* îmbålsåmå-

Embęguiner, *v. a.* a pune scufå (*bęguin*), sęu legåturå de påndå, pe capă; *fig.* a face pe cine-va sę aibå în capă, sę credå, (a-i båga în capă cå...), *infatuer*, *persuader*.

Embelle, *f. mar.* mijloculă navii în lungime.

Embelli, *e. adj.* infrumuseţată. *Embellie*, *f. mar.* momentă de linisce pe timpulă furtunosă. [seşå.

Embellir, *v. a.* a infrumuseţå.

Embellissement, *m.* infrumuseţåre, lucru cę infrumuseţedå.

Emblaver, *v. a.* a semęna cu gråu ună påmintă, (—*une terre*). [męnată de gråu,

d'Emblęc, *adv.* dela ånteia loviturå, fårå multå muncå.

Emblématique, *adj.* simbolică, obscură. Vd. *urm.*

Emblème, *m.* figurå simbolică de ordinariu cu vorbe sentinţioşe, simbolă.

s'Emboire, *v. e.* a eşi, se sterge, *s'imbiber*. Se dice de ună tabelă ale cui culorę începă a se sterge, a eşi.

Emboitement, *m.* imbuccåturå a douę lucrurę.

Emboiter, *v. a.* a imbucca ună lucru în altulă, precum cercevele. *S'—*, a se imbucca.

Emboiture, *f.* loculă unde se imbuccå õsele.

Embolisme, *m. astr.* intrecalaţiune.

Embolismique, *adj.* embolismică, intrecalată (despre lunele annulu).

Embonpoint, *m.* plinitate, stare bună a unei persone pline, puçină grasse.

Embossage, *m. t.* întõrcere în curmezişiu a coråbiei.

Embossier, *v. a. t.* a întõrce corabia în curmezişiu; a õ stabili contra vintulu, curintelu.

Emboucher, *v. a.* a appuca în gură ună instrumentă de suflată. *S'—*, a se imbucca.

Embouchure, *f.* imbuccåtură, (unuı fluviu, etc.).

Embouer, *v. a.* a implę de noroiu. *fam.*

Embouquer, *v. n. mar.* a intra în strimţore, intr'ună canale.

Embourber, *v. a.* a nomoli.

Embourrer, *v. a.* vd. *rembourrer*, care eşi mai bună.

Embourser, *v. a.* a pune în pungă.

Embranchement, *m. u-*

niune a mai multe căi, triburi etc.

Embracement, *m.* ardere, efectul unui mare incendiu, focul violente și generale.

Embraser, *v. a.* a aprinde, da focul; *S'* —, a lua focul.

Embrassade, *f.* vd. *urn.*

Embrassement, *m.* îmbrățișare, (îmbrățișare), sărutare.

Embrasse, *f.* bătă ca să țină perdelele deschise.

Embrasser, *v. a.* a îmbrățișa, lua, stringe, în brație, săruta, *donner un baiser.*

Embrasure, *f.* deschisură într'unu parapet, mur, pentru a trage focuri de arme.

Embrever, *v. a.* a îmbucea unu lemn într'altu.

Embrigadement, *m.* stringere în brigadă, înrolare.

Embrigader, *v. a.* a stringe în brigadă, a înrola.

Embroyer, *v. a.* a pune în frigare, înfige. [cătura.

Embrouillement, *m.* incur-

Embrouiller, *v. a.* a amesteca, incurca. *S'* —, a se incurca în cugetări, în vorbe, a perde șirul.

Embrumé ée, *adj.* (*temps* —), implitu de brumă.

Embrunir, *v. a.* *pict.* a face brunu.

Embryon, *m.* embriune, fătul începutu a se forma.

Embu, *e*, *adj. pict.* în culori fără lustru și confuse.

Embûche, *f.* cursă, întreprindere secretă, urdită contra cine-va, că să surprindă.

Embuscade, *f.* cursă, locu

secretu unde cine-va pîn-desce, că să se arunce asupra inamiculu.

s' **Embûcher**, *v. r.* a intra în pădure (despre vinatulu urmăritu).

Embusquer, *v. a.* a pune în curse, vd. *prec.*

Emender, *v. a. t.* a reforma.

Emeraude, *f.* smarandă.

Emeri, *f.* pără care, redusă în pulbere, servește a poli metale, cristal, petre, etc.

Emérillon, *m.* mică passere de pradă; micu tunu.

Emérite, *adj.* emeritu, retrassu (despre funcționari).

Emersion, *f.* arrêtare de nouu a unei planete eclipsite. [nuna.

Emerveiller, *v. a.* a mi-

Eméfine, *f.* substanță purgativă estrassă din ipeacuanha.

Emétique, *m.* emeticu, vomitivu.

Emétiser, *v. a.* a pune amesteciu într'ua hăutură.

Emettre, *v. a.* a emite, pune în circulațiune, esprime.

Emeute, *f.* mișcare seditioasă în popor, rescolă.

Emeutier, *m.* organizatoru de rescole.

Emier, *v. a.* a rupe în bucățele mănunte, *p. us.*

Emietter, *v. a.* a fărîma, reduce în fermiture.

Emigrant, *m. ante*, *f.* emigrante.

Emigration, *f.* emigrațiune.

Emigré, *ée*, *adj.* emigratu.

Emigrer, *v. a.* a emigra, părăsi țerra sa; schimba țerra.

Emincé, *m.* iachniă de bucățe foarte subțiri (*émincées*!).

Emincer, *v. a.* a tăia în bucățe foarte subțiri.

Eminement, *adv.* în gradă emininte.

Eminence, *f.* eminință. înălțatură mică; superioritate. Titlu dată cardinalilor.

Eminent, *ente, adj.* emininte, înaltă, superioră, escellinte.

Eminentissime, *adj.* pré emininte. Calificațiune a cardinalilor: *altesse*—.

Emir, *m.* emiră, descindinte allă lui Maomete prin femeie.

Emis, *e, adj.* emissă, produsă; pusă în circulațiune.

Emissaire, *m.* emissariu, aginte însărcinată cu uă misiune secretă. *Bouc* —, capru cê Ebreii alunga în deșerturi, după cê lă umpluseră de maledicțiunî.

Emission, *f.* emisiune, scôtere.

Emmagasinage, *m.* immagasinată, depusă în magazine.

Emmagasiner, *v. a.* a pune, inchide, în magazine.

Emmaigrir, *v. a.* a slăbi (corpul), *s'* —, a slăbi, deveni slabă.

Emmailoter, *v. a.* a infășiura, infășia, *s'* —, a se infășiura.

Emmancher, *v. a.* a muni cu uă manecă; potrivi.

Emmanchure, *f.* dischisură unde se adaptă, se cósse, mânecile unui vestimentă.

Emmariner, *v. a.* a garni

uă nave cu equipagiulă necesariu.

Emmêler, *v. a.* (pron. *anmêlè*), a incurca firele.

Emménagement, *m.* mutare.

Emménager, *v. n.* a se muta în altă ședință, în altă locă.

Emmener, *v. a.* a adduce, lua din loculă unde este.

Emmieller, *v. a.* a înveli în miere; *émmiellé, ée, adj.* de uă dulcêtă affectată.

Emiellure, *f.* topică pentru caă.

Emmitoufler, *v. a.* a înveli în vestiminte calde.

Emmotté, ée, adj. a cui rădăcină é încungiurată cu pămîntă.

Emoi, *m.* emoțiune violinte; nelinisce.

Emolient, *ente, adj.* emoliente, care móiă. *Sust. m.* seă *remède*—, medicamentă care móiă.

Emoluments, *m. pl.* emoluminte, resplată, lăfă. *Comp. appointements, salaire annuel.*

Emonctoire, *m. t.* emunctoriă, organe naturali prin cari se secretă, esă, mucosități.

Emondage, *m.* curățirea arburiloră de ramuri inutili.

Emonder, *v. a.* a curăți arburii de ramuri inutili, de crăci, de muschi. *Vd. și élaguer.*

Emondés, *f. pl.* ramuri tăiate.

Emotion, *f.* emoțiune, agitațiune, măi alessă a sufletulă.

Emotter, *v. a.* a sparge bulgări de pămîntă.

Emoucher, v. a. a scóte, goni muscele.
Emouchet, *m.* passère de genulú ireteluí.
Emouchette, *f.* speciá de rețea pentru a apăra caii de musce.
Emouchoir, *m.* códă de calú pentru a goni muscele.
Emoudre, v. a. a ascuți pe rotílă, s. točilă.
Emouleur, *m.* ascuțitorú, cellú cè ascute.
Emoulu, *ue*, *adj.* ascuțitú. *Sortir frais — du collège*, a eși din collegiú cu tóte cunoșcințele cè se căștigă într'insulú.
Emousser, v. a. a lua virfulú, strica tășiulú, toci; *fig.* a slăbi.
Emoustiller, v. a. a escita la buccuriă, invesei, *fam.*
Emouvant, *ante*, *adj.* care mișcă. [gita.
Emouvoir, v. a. a mișca, a-
Empaillage, *m.* împăiare.
Empailler, v. a. a împăia, ímplé cu paie, íveli în paie.
Empailleur, *m. euse*, *f.* cellú cè ímple cu paie animalí sèu scaune, mobilí. [în parú.
Empalement, *m.* punere
Empaler, v. a. a pune în parú, uccide prin supplicíulú parulú.
Empan, *m.* palmă (mésurá).
Empanacher, v. a. a adorna cu pennatú (cu panașiú). [panne.
Empanner, v. a. *mar.* vd.
Empaqueter, v. a. a íveli în paquet, *mettre en paquet*.
Emparer, v. a. a lua în possessione, se face stăpinú

Dict. Franco-Rom.

pe. *Comp. usurper, se saisir.*

Empasme, *m.* pulbere perfumată, cè se resipesce pe corpú, cà sè absórbă assudéla.

Empâtement, *m.* dospire; íngrășiarea passerilorú.

Empâter, v. a. a face cà aluatulú, dospí; a índesi, íngroșia; *pict.*—*un tableau*, a pune unuí tabelú multe culóri ínainte de a lá *amnesia*.

Empaumer, v. a. a priimi apuca, bala pe palmă, și a o arunca apoi cu putere.

Empaumure, *f.* creștetulú cerbuluí. Partea mánușei, care accopere palma și mâna.

Empêché, *éc*, *adj.* împedicatú.

Empêchement, *m.* opprire, pedicá, opposițiune.

Empêcher, v. a. a oppri, împedica.

Empaigne, *f.* împiliă, căpută.

Empenner, v. a. a garni cu penne uá săgétá.

Empereur, *m.* imperatorú. L—, imperatorulú Germ. altă-datá.

Empesage, *m.* scrobiturá.

Empesé, *éc*, *adj.* scrobítú, tare. tări.

Empeser, v. a. a scrobi, ímpeser.

Empester, v. a. a ímpesta.

Empêtrer, v. a. a împedica picíorele, íncurea. Vd. și *enjager*.

Emphase, *f.* emfase, essageratiúne, affectatiúne de vorbe etc.

Emphatique, *adj.* emfaticá, affectatú, cu emfase. Vd. *unpoulté*.

Emphatiquement, *adv.* cu

emfase, inflatū, pré essageratū.

Empytéose, f. amfiteose, arendare, închiriare, pe termenū lungū, *long bail*.

Emphytéotique, *adj.* amfiteoticū, de amfiteose.

Empierrement, *m.* asșternutū de petrișu, de petre.

Empierrer, v. a. a copperi, asșterne, cu petrișu.

Empiètement, *m.* nedreptățe.

Empiéter, v. a. a usurpa asupra dreptuluī altuia, nedreptăți, a-și arropa drepturi ce nu are.

Empiffrer, v. a. a îndesi cu mâncare, îndopa. *S'*—, a mânca escisivū, se ingrășia.

Empilement, *m.* rânduire în pilă, una lângă alta.

Empiler, v. a. a rândui, asședa într'ua ordine uere-care, în pilă. [a marfeī, *p. us.*

Empirance, f. stricăciune

Empire, *m.* imperiū. Statū politicū.

Empirer, v. a. a face mai rău; v. n. a se face mai rău.

Empirique, *adj.* empiricū, care se conduce numai de esperiință, fără să adópte teoria, metoda.

Empirisme, *m. med.* empirismū, sistemă fundată esclusivū pe esperiință.

Emplacement, *m.* locū pentru edificū.

Emplastique, *adj.* emplasticū (remediū), care închide pelea.

Emplâtre, *m.* blasturū.

Emplette, f. tîrguele mai mice; *achat* se aplică la

obiecte de valóre considerabile.

Emplir, v. a. a implé. *Comp. remplir.*

Emploi, *m.* usū, întrebuintare, funcțiune, *charge*.

Employé, *m.* funcționariū, slujbașu.

Employer, v. a. a pune în usū, întrebuinta. *S'*—, a se ocupa de, lucra pentru.

Emplures, f. *pl.* implătare, foie ce se asședă peste aurū, cândū se bate, că se slăbescă violința loviturilor.

Empocher, v. a. a pune în busunarū cu grabă.

Empoigner, v. a. a apuca cu mâna și stringe.

Empois, *m.* scrobélă, *colle d'amidon*.

Empoisonnement, *m.* intossicațiune, otrăvire.

Empoisonner, v. a. a invenina, otrăvi.

Empoisonneur, *m. euse*, f. inveninătorū, otrăvitorū.

Empoisser, v. a. a unge cu pécură.

Empoisonnement, *m.* aducere de pesci tineri în eleștaū.

Empoisonner, v. a. a implé cu pesci junī unū eleștaū.

Emporté, ée, *adj.* mâniațū, mániosū, necăjitū, violinte.

Emportement, *m.* mânia, necăjire.

Emporte-pièce, *m.* uneltă pentru tăiatū. La *pl. nevariab.*

Emporter, v. a. a lua dintr'unū locū, duce cu sine, *entraîner*. *S'*—, a se necăji, se mánia tare. *S'*—à *qch.* a se attrage către ceva.

Empoter, v. a. a pune în ghiveci.

Empourprer, v. a. a aplica culoarea roșie seǔ de purpură.

Empreindre, v. a. imprimă, însemna prin apăsare figure, trăsșure, pe uă suprafață.

Empreinte, m. semnǔ lăsatǔ pe uă suprafață prin apăsare, impresiune, urmă.

Empressé, *ée*, adj. grăbitǔ, cu grabă. Vd. și *complaisant*.

Empressement, m. grabă, grăbire. La *pl.* atințiune, îngrijiri affectoșe, prevenințe.

Empresser, v. a. a se grăbi, se sili, căuta se placă prin prevenințe, lucra cu afecțiune.

Emprimerie, f. butoiǔ că se pună peile, după cǔ le a rasǔ, lea curățițǔ de carne. Și *coudroir*.

Emprise, f. întreprindere cavalerescă.

Emprisonnement, m. închidere, arestare.

Emprisonner, v. a. a pune în închisore.

Emprunt, m. împrumutǔ. *D'*—, de împrumutǔ, facticiǔ, falsǔ.

Emprunté, *ée*, adj. împrumutatǔ, *éclat* —, strălucire falsă, care nu ȃ naturală. [muta.

Emprunter, v. a. a împru-

Emprunteur, m, *euse*, f. împrumutătorǔ.

Empuantir, v. a. a respăndi odore infectă.

Empuantissement, m. odore forțe urăță, infectă.

Empyème, f. inflătură la peptǔ în cavitatea pleurei.

Empyrée, m. partea cerului cea mai înaltă, ședința celorǔ fericici, celorǔ eterni.

Empyreumatique, adj. empireumaticǔ, vd. *urm*.

Empyreume, m. empi-reumă, gustǔ și odore neplăcute, cǔ contractă unele substanțe (*grasse*) suppușe distilațiunii.

Emulation, f. emulațiune, întrecere, *rivalité*.

Emule, m. și f. emulǔ, rivale. La m. și *émulateur*.

Emulsif, *ive*, adj. emulsivǔ, deunde se pȃte estrage oliu.

Emulsion, f. emulsiune, estrassǔ de semințe emulsive.

Emulsionner, v. a. a amestica într'ua emulsiune.

En, *prep.* în. Particulă relativă usitată în locǔ de *prep.* *de* și uă vorbă deja *expressă*, seǔ uă *proposițiune*. ȃ totǔ-denna *complim.* *circunstantiale* și însemnă *de lui, d'elle, d'eux, d'elles, de cela*. Il se dit des personnes et des choses, mais son usage le plus ordinaire est de s'appliquer aux choses.

Enarthrose, f. vd. *Arthrose*.

Encabanement, m. partea navii care se strimțedă din cǔ în cǔ până la margine.

Encâblure, f. *mar.* distanță de 120 *brasses*, 240 brație întinse.

Encadrement, m. încadratǔ.

Encadrer, v. a. a încadra, pune ornamente împregiurî.

Encager, v. a. a pune în colivă.

Encaisse, f. summa totale a valorilor cari sunt în casa cu bani.

Encaissé, *ée*, adj. Se dice de un fluviu, ale cui maluri sunt precipiți, prăpăstiose. [sare.

Encaissement, m. încas-

Encaisser, v. a. a pune în cutiă, în lada: a încasa. S'—, a se infunda între.

Encan, m. auțiune, meșatî.

s' **Encanailler**, v. r. a se aduna cu omeni de nimicî, cu vagabunđii (*canailles*).

Encapelé, *ée*, adj. *navire*—, luntre care este între două capete (*éperons*).

s' **Encapuchonner**, v. r. a-și copperi capulî cu unî capuchon, a se face călugărî.

Encaquer, v. a. a pune scumbriele în butoiî; *fig.* și *fam.* a grămădi pre mulți într'ua trăsșură. S'—, a se grămădi.

Encaqueur, m. *euse*, f. cellî ce pune scumbriele în butoiî.

En-cas, m. lucru preparatî pentru a servi la necesitate.

s' **Encasteler**, v. r. a avé călcăiulî pre strinsî (despre caî).

Encastelure, f. durere care face calulî se schiöpete, vd. *prec.*

Encaster, v. a. a prepara buccăte de faiență, ca se le pună în cuptorî.

Encastillage, m. *mar.* uerice parte(a navii) alară din apă.

Encastrement, m. încastreare. îmbuccare, vd. *urm.*

Encastrer, v. a. a încastra, uni doue lucruri îmbuccându-le prin mijloculî unei tăiature.

Encaume, m. *med.* pustulă, cicatricea unei arsuri.

Encaustique, f. encausticî, văpșea care lustresce mob.etc.

Encavement, m. punere în pimniță. [în pimniță.

Encaver, v. a. a pune (vinulî)

Enceindre, v. a. a încungiura, închide, *enfermer*, *entourer*.

Enceinte, adj. f. *femme*—, femeă însărcinată.

Enceinte, f. circuitî, coprinsî, interiorî (unui locî închisî), —de *murailles*, circuitî de muri.

Encens, m. tēmăiă; *fig.* laudă.

Encensement, m. tēmăiare.

Encenser, v. a. a tēmăia; *fig.* lauda cu lingusire.

Encenseur, m. laudătorî escensivî, adulătorî, lingusitorî.

Enceisoir, m. cădelniță; seî *autel*, constelațiune australe.

Encéphale, m. encefalî, substanță môle conținută în cavitatea craniulî.

Enchainement, m. punere în lanțuri, înlăntatî, șirî, connessiune între lucruri asemeniî seî uerî-cum.

Enchaîner, v. a. a înlănta, înșira etc.

Enchainure, f. înlăntatî de mele, *entrelacement*.

Enchanté, *ée*, adj. încântatî.

Enchanteler, v. a. a pune unŭ vassŭ de vinŭ pe grinde.

Enchantement, *m.* incântare, *comme par*—, ca prin descântecŭ. foarte repede.

Enchanter, v. a. a incânta, face plăcere, fermeca, *charmer*.

Enchanteur, *m.* *eresse*, f. fermecătorŭ; *fig.* care incântă și atrage seŭ seduce. Și cã *adj.* [butoiŭ intr'altulŭ.

Enchaper, v. a. a pune unŭ

Enchâsser, v. a. a defige, încrusta, lipi, ce-va intr'unŭ metalŭ, în lemnŭ; a întrecala.

Enchâssure, f. defigerea unŭi lucru în metalŭ. în lemnŭ.

Enchausser, v. a. a copperi legumile cu paie, cã se le preserve, pelescã, de gerŭ.

Enchère, f. prețŭ mai mare, offeritŭ la uã vindere. *Folle* —, prețŭ prẽ mare, cẽ nu se pôte plãti (ceaa cẽ face necesariã uã altã *enchère*), *vendre aux* — s a vinde la meșatŭ (*à l'encau*); *mettre* —, a disputa cã la unŭ meșatŭ. *Il est à l* —, ellŭ se vinde pe banŭ.

Enchérir, v. a. a pune prețŭ mai mare, scumpi, a întrece, adãugi la ceaa cẽ a făcutŭ altulŭ; v. n. a se scumpi.

Enchérissement, *m.* scumpire. [scumpesce.

Enchérisseur, *m.* cellŭ cẽ

Enchevaucher, v. a. a pune unŭ lucru peste altulŭ așia cum sunt asședate olanele. [nerea cãpẽstrulŭ.

Enchevêtrement, *m.* pu-

Enchevêtrer, v. a. a pune cãpẽstrulŭ. S'—, a se împe-

dica în funia cãpẽstrulŭ (despre calŭ), a se încurca.

Enchevêtrure, f. durere la piciorulŭ calulŭ dupẽ cẽ s'a împedicatŭ de cãpẽstru.

Enchifrenement, *m.* astuparea nasulŭi de guturaiŭ.

Enchifrener, v. n. a se astupa nasulŭ de guturaiŭ.

Enclave, f. locŭ, țerrã, închisã în alta.

Enclavement, *m.* închiderea unŭi lucru în altulŭ.

Enclaver, v. a. a închide unŭ lucru în altulŭ, *enfermer*.

Enclin, *ine*, *adj.* aplicatŭ, inclinatŭ la, cu inclinațiune naturale pentru.

Enclore, v. a. a include cu gardŭ, cu murŭ.

Enclos, *e*, *adj.* închisŭ. *Sust.* *m.* închisurã, locŭ închisŭ.

Enclouer, v. a. a rãui cu unŭ cuiŭ calulŭ la potcovitŭ.

Enclouure, f. ranã făcutã calulŭi cu unŭ cuiŭ dela potcovã.

Enclume, *m.* nicovalã; *anat.* micŭ ossŭ allŭ urechiei interne.

Enclumeau, *m. s.* *enclumot*, *enclumette*, micã nicovalã purtativã.

Encoche, f. tăiãturã făcutã pe unŭ lucru. *entaille*.

Encocher, v. a. a applica dispicãtura sãgetei pe cõrda arcului. [cuferŭ.

Encoffrer, v. a. a pune în

Encoignure, f. seŭ *encoignure*, colțulŭ camerei între doui murŭ; dulapŭ pentru aliminte.

Encollage, *m.* unsurã cu cleiŭ.

Encoller, v. a. a unge cu cleiū, cu gumă (hărtiă), *coller*.

Encolure, f. partea calului dela capū până la umeri.

Encombe, m. intimplare neferice, obstaclu, *embarras*.

Encombement, m. inbuldire.

Encombrer, v. a. a lua multū locū, obstrui, inbuldi.

Encontre, f. intimplare (*vech.*), *à l'—*, oppunindu-se, in contra, impotriva.

Encopé, m. *chir.* amputațiunea unui membru puçinū considerabile, incisiune.

Encorbellement, m. construct.care ese affară din mur.

Encore, *adv.* încă, cellū puçinū, barim, — *pas*, încă nu, — *davantage*, și măi multū, — *que*, deși.

Encorné, *éc.* *adj.* cornuratū. [*incuragiătoriū.*]

Encourageant, *ante.* *adj.*

Encouragement, m. incuragiare. [*ragia.*]

Encourager, v. a. a încu-

Encourir, v. a. a se espune, — *des peines*, la ne-casuri.

Encrasser, v. a. a implé, murdări, cu grăssime, (soi).

Encre, f. tintură, cernelă; — *de la Chine*, compozițiune uscată pentru descemnū, tușiū.

Encrier, m. călimărū.

Encroûter, v. r. a se copperi cu cōje. [*citōre.*]

Encuver, v. a. a pune in to-

Encyclique, f. enciclică, circulariă a papei. [*pe-liă.*]

Encyclopédie, f. enciclo-

Encyclopédique, *adj.* enciclopedicū.

Encyclopédiste, m. autorū de enciclopediă.

Endémique, *adj.* endemică, particulare unei populațiuni, unei națiuni.

Endenter, v. a. a dința, pune dinți unei machine.

Endetter, v. a. a impovăra cu dētorie. *S'—*, a intra in dētorie. [*chagrin.*]

Endêvé, *éc.* *adj.* vd. *mutin*,

Endêver, v. n. a sufferi unū tare necesū, a avé desgustū. *Faire—*, a face cui-va necesū. [(*indivolitū.*)]

Endiablé, *éc.* *adj.* fōrte rău

Endiabler, v. n. a deveni furiosū, se necăji estremū.

Endiguement, m. opprire prin dăgasuri.

Endiguer, v. a. a oppri, conține, cu dăgasuri.

Endimancher, v. r. a se imbrăcca de sērbătōre, se investii cellū măi bine.

Endive, f. speciă de cicoreă.

Endoctriner, v. a. a indoctrina, da cui-va instrucțiuni sē lucrede cum voiesce cine-va.

Endolori, *ie.* *adj.* cu durere, unde se simte uă durere.

Endolorir, v. a. a face durerosū.

Endommagement, m. daună, pagubă, stricăciune.

Endommager, v. a. a cauza daună, pagubă, alterațiune.

Endomyque, *adj. nat.* genū de insecte cari trăiescū pe arburiū putredī.

Endormant, *ante.* *adj.* care face sē dormă, plictisitoriū.

Endormi, *ie.* *adj.* addormitū.

Endormir, v. a. a face să doarmă, adduce somnă, plictisă.

Endos, m. *endossement*, semnătură pe dosul unui biletu la ordine pentru alu transmite.

Endosser, v. a. a subsemna în dosul biletului la ordine (— *un billet*); a se investi cu.

Endosseur, m. cellu ce face unu *endos*, vd. *vorba*.

Endrach, m. (pron. *andrak*), mare arbure de Madagascar foarte tare și durabile.

Endroit, m. locu, fația unei materie. [*enduît*, vd. *urm*].

Enduire, v. a. a copperi cu unu

Enduît, m. copperișiu de uă substanță mole seă lcidă, tencuială.

Endurant, *ante*, adj. răbdătoriu. *Employé* principalement avec la négation : *cet homme n'est pas*—.

Endurcir, v. a. a întări, face tare, duru; nemilosu. *Endurci*, e, întăritu prin muncă; fără milă.

Endurcissement, m. întărire, duritate a inimei.

Endurer, v. a. a suferi, răbda.

Energie, f. energiă, vigore de acțiune, virtute eficiente.

Energique, adj. energicu, vigurosu.

Energiquement, adv. cu energiă, cu putere.

Energumène, m. și f. personă possessă de demonu.

Enervation, f. enervațiune, slăbiciune, *faiblesse*. [*leşi*].

Enerver, v. a. a slăbi, mo-

Enfaiteau, m. olană.

Enfaïter, v. a. a copperi casa cu tinichea, cu olane.

Enfance, f. copilăria.

Enfant, m. și f. copilă. Ca adj. copilărescu.

Enfantement, m. nascere.

Enfanter, v. a. a nasce, face, produce. [*copilă*].

Enfantillage, m. faptă de

Enfantin, *ine*, adj. copilărescu.

Enfariner, v. a. a stropi cu făină. *Enfariné*, *ée*, adăpatu, prevenitū, superficiale.

Enfer, m. inferu.

Enfermer, v. a. a închide, pune în locu închisū, în casa de corecțiune. *sentir l'enfermé*, a mirosi reū din lipsa de aeru.

Enferrer, v. a. a străpunge cu ferrulū unei arme. *S'*—, a se arunca în sabia adversariului seū; a și face reū însu-și.

Enfilade, f. șirū de camere cu ușiele în aceeași liniă.

Enfiler, v. a. a trece firulū în acū, în perlă. *S'*—, vd. *s'enferrer*. [*tout*].

Enfin, adv. în fine, *après*

Enflammée, *ée*, adj. inflăcărătū. [*căra*].

Enflammer, v. a. a inflă-

Enflé, *ée*, adj. inflatū; *fig*. trufășiu.

Enfléchures, f. *pl. mar*. scări de funie, că se se urce d'assupra catartului.

Enfler, v. a. a infla; a măndri.

Enflure, f. inflătură; trufă.

Enfoncement, m. infundare, infundătură; golū.

Enfoncer, v. a. a rupe împingindū, face să pētrundă în-

ainte, infige; v. n. a se afunda. S'—, a pătrunde în ainte, în jeos, se infunda.

Enfonceur, *m.*—*de portes ouvertes*, spărgător de porți dischise, fanfaron.

Enfonçure, *f.* fundul patului.

Enforcir, v. a. a face mai tare, întări (pentru lucruri).

Enformer, v. a. a pune în formă (peleria, cisma etc.).

Enfourir, v. a. a ascunde într'ua cavitate, în pământ.

Enfouissement, *m.* săpătură în pământ, că se ascundă.

Enfourcher, v. a. a se urca pe un cal, sta călare.

Enfourchure, *f.* punct unde un arbore etc. se bifurcă.

Enfournement, *m.* punerea pâinii în cuptor.

Enfourner, v. a. a pune în cuptor; *fig.* a încurca în cv.

Enfourneur, *m.* cocător.

Enfreindre, v. a. a înfringe, transgressa, viola, călea.

s'**Enfourir**, v. a. a fugi, despăre.

Enfumer, v. a. a alluma, innegri; *tableau enfumé*, tabel înnegrit de timp.

Engagé, ée, *adj.* intrat, apucat, prins, reținut.

Engageant, *ante, adj.* care apucă, atrage.

Engagement, *m.* obligațiune, promisiune.

Engager, v. a. a lua pentru un serviciu, lega printr'ua obligațiune. S'—, a intra într'ua condițiune la cine-va. *Engageantes*, paratură, legături de panglice, ce purta femeile altădată la gât.

Engainer, v. a. a pune într'ua cutiă (cuțite).

Engance, *f.* soi, nemi (în sens rău),

Engelure, *f.* degerătură.

Engendrer, v. a. a naște, produce. În *geom.* a produce, descrie, mișcându-se, uă liniă, uă curbă. [snop.

Engerber, v. a. a pune în

Engin, *m.* instrument, mașină; cursă pentru vânătoare etc.

Englober, v. a. a stringe într'un singur tot.

Engloutir, v. a. a înghiți.

Engloutissement, *m.* înghițire.

Engluer, v. a. a unge cu clei.

S'—, a se prinde în clei.

Engobe, *m.* materie pămîntoasă pentru olari.

Engoncer, v. a. a stilci. Se dice de un vestiment, de uă haină, care face să se pară gîtul infundat în umeri.

Engorgement, *m.* inflătură, îngreunare în vre-un vassu al corpului; astupare.

Engorger, v. a. a astupa, infla.

Engouement, *m.* *engouement*, inflătură a gîtului, gâlcă; *med.* obstrucțiunea unei cavități prin materie acumulate.

Engouer, v. a. a obstrui gîtul. S'—, a se infla în gît.

s'**Engouffrer**, v. r. a se perde (apa) într'ua prăpastie, într'un virteju.

Engouler, v. a. a apuca bucată într'ua (despre căne).

Engoulevant, *m.* passeri de speția *disa crapaud-colant*.

Engourdir, v. a. a infla, amorți.

Engourdissement, m. amorțelă, paraliză momentană.

Engrais, m. pâșiune, nutrimentul de îngrășiatul unele animală, passerii, pământul.

Engraisement, m. îngrășiare. [magas. grăne etc.

Engranger, v. a. a pune în

Engraisser, v. a. a îngrăși.

Engravement, m. opritulă navii în arenă, *ensablement*.

Engraver, v. a. a introduce (incurca) navea în arenă, *ensabler*.

Engrelure, f. margină cu dinți forte mănunți.

Engrenage, m. *engrenure*, f. t. intrătură, imbuccatulă dinților rôtei într'ăi altei rôte.

Engrener, v. a. t. a imbuca dinții rôtei într'ăi altei rôte.

S'—, a intra ualul în altul, se imbuca.

Engri, m. speciă de leopard.

s' **Engrumeler**, v. a. a se face grunji. [teďante, istețu.

Enhardir, v. a. a face cu-

Enharnachement, m. inhămatul, hanuri, *harnachement*.

Enharnacher, v. a. a inhăma.

Enherber, v. a. apune în erbă.

Enigmatique, adj. enigmaticu, allu cui sensu nu e claru.

Enigmatiquement, adv. prin enigmată, enigmaticu.

Enigme, f. enima, ghicitore.

Enivrant, ante, adj. îmbătătoru.

Enivrement, m. transportu passionatū, îmbetare.

Enivrer, v. a. a îmbeta. *fig.* a transporta, causa beții.

Enjambé, *éc.* adj. (*être haut*—), a avé piciore lunge.

Enjambée, f. spațiu cătu se pôte lua cu unu passu.

Enjambement, m. t. Se dice de una seú mai multe vorbe aruncate dela finele versului la versul următoriu.

Enjambe, v. a. a trece cu passu mare, merge repede.

Enjeu, m. banii puși la jocu.

Enjoindre, v. a. a comanda (porunci) formale, espressu.

Enjointé, *éc.* adj. cu piciorele scurte (despre passerii).

Enjoler, v. a. a înșela prin adulațiune, a seduce, atrage prin vorbe frumoșe.

Enjolivement, m. ornamentu care face mai frumosu.

Enjoliver, v. a. a infrumuseța (prin ornamente).

Enjolivre, f. ornamentu făcutu pe lucruri mici de pechină valore.

Enjoué, *éc.* adj. imbuccuratū, veselū. Comp. *gai*.

Enjouement, m. dulce lețiuă, veselie.

Enlacement, m. impletitură.

Enlacer, v. a. a impleti, trece lucruri unele într'atele; *fig.* a stringe (cu brațiele).

Enlaidir, v. a. a face urătu; v. n. a deveni urătu. S'—, a se face urătu.

Enlaidissement, m. urăciune, devenire urătu.

Enlarme, m. mize ramuri de stejaru, cò pescarii punu la undiță.

Enlèvement, m. redicare, luare, răpire.

Enlever, v. a. a redica, lua, răpi. S'—, a se redica, dis-

- părți. In *resb.* a surprinde și constringe.
- Enlier**, v. a. a uni, lega (petre etc.).
- Enligner**, v. a. a pune în liniă, așeza să fiă aceeași liniă.
- Enluminer**, v. a. a aplica culori pe uă impresiune.
- Enlumineur**, *m. euse*, f. celulă ce dă culori, coloritoră.
- Enlumineur**, f. arta de a culori, coloritură.
- Ennemi**, *m. ie*, f. inamică, vrăjmașă. Ca *adj.* contrariu.
- Ennobler**, v. a. a nobili.
- Ennoie**, *m.* ună șerpe mică, vd. *orvet*. [*pl.* griji].
- Ennuj**, *m.* urătu, plictisă. La
- Ennuyant**, *ante*, *adj.* desgustătoriu, plictisitoriu.
- Ennuyer**, v. a. a cauza urătu, plictisi. S' —, a i se face urătu, se plictisi.
- Ennuyusement**, *adv.* cu desgustă. [*stătoriu*].
- Ennuieux**, *euse*, *adj.* desgustătoriu.
- Enoncé**, *m.* enunțat. Principiu emisă fără explicațiune.
- Enoncer**, v. a. a enunța, exprime. S' —, a se exprime, se enunța, vorbi.
- Enonciation**, f. enunțare, modă de a se exprime, de a vorbi, expresiune simplă.
- Enorgueillir**, v. a. a mândri.
- Enorme**, *adj.* enorme, peste măsură de mare; excesivă.
- Enormément**, *adv.* enorme, în mărime estraordinariă, excesivă, *excessivement*.
- Enormité**, f. enormitate, excessă de mărime seă grosime.
- Enouer**, v. a. a curăți postavulă de noduri.
- s' **Enquérir**, v. r. a lua informațiună, cerceta.
- Enquerre**, *armes à enquerre*, în insemne, arme cari sunt făcute contra regulele ordinariie.
- Enquête**, f. informațiune judiciariă, cercetare, *recherche*.
- Enquêteur**, vd. *s' Enquérir*.
- Enquêteur**, *m.* însărcinată a face cercetări în justiță.
- s' **Enraciner**, v. a. a prinde rădăcină, se înrădăcina.
- Enragé**, *é*, *adj.* rabiătă, turbată.
- Enrager**, v. n. a rabia, turba.
- Enrayement**, *m. enrayment*, impeditatulă rôtei.
- Enrayer**, v. a. a impedita róta; oppri.
- Enrayure**, f. pedică la rôtă.
- Enrégimenter**, v. a. a forma în regimentă. [*gistrare*].
- Enrégistrement**, *m.* înregistrare.
- Enrégistrer**, v. a. a înregistra. [*turaiă*].
- Enrhumer**, v. a. a da gușă.
- Enrichir**, v. a. a înavuți.
- Enrichissement**, *m.* înavuțire, îmbogățire.
- Enrôlement**, *m.* conscripțiune, înscriere în armată, înrolată.
- Enrôler**, v. a. a conscrie, înscrie în armată. S' —, a intra în servițiulă militare.
- Enrouement**, *m.* răgușelă.
- Enrouer**, v. a. a face să răgușescă. S' —, a răguși.
- Enrouiller**, v. a. a face să ruginescă. S' —, a se rugini.
- Enroulement**, *m.* învirtitură, rostogolire.
- Enrouler**, v. a. a învirti, rostogoli.

Enrue, *f. agric.* largă brasă.

Ensablement, *m.* grămădire de arenă, de nisip.

Ensabler, *v. a. vd. Engraver.* [sac.

Ensacher, *v. a.* a pune în

Ensaisiner, *v. a. jur. vech.* a pune în posesiune.

Ensangler, *v. a.* a împlé de sânge.

Enseignant, *ante, adj.* care instruesce, dă învățătură.

Enseigne, *f.* semn, indiciu, tablă cu inscripțiune d'asupra prăvăliei. — *de vaisseau*, oficiariu de marină, astă-ți *lieutenant de frégate*.

Enseignement, *m.* instrucțiune, învățătură.

Enseigner, *v. a.* a instrui, învăța, da învățătură.

Ensemble, *adv.* împreună, unul cu altul. *Sust m. P* —, uniunea părților unui tot, întregul. In *mus.* acord.

Dans le sens de *l'un avec l'autre* ou dit très-bien *unir ensemble, réunir ensemble.* L'adverbe *ensemble* n'est point un pléonasme vicieux, attendu qu'on peut unir des objets *entre eux* (ensemble) ou à d'autres objets.

Ensemencement, *m.* semănare.

Ensemencer, *v. a.* a semăna semințe.

Enserrer, *v. a.* a stringe, închide, conține.

Ensevelir, *v. a.* a înveli corpul repausatului, mortului, immorminta. *S'* —, a ce ascunde, despăre.

Ensevelissement, *m.* învălirea repausatului, îngropare.

Ensorcier, *v. a.* a înșela prin sortilegiu, fermeca.

Ensorceleur, *m.* *euse*, *f.* fermecător.

Ensorcèlement, *m.* fermecare; prejudiciu orb.

Ensoufrer, *vd. soufrer.*

Ensouple, *m.* seî *ensuple*, *ensuble*, sulă pe care se înfășură firele la țesut.

Ensuite, *adj.* pe urmă, *après cela*, — *de*, după, în urma.

s' **Ensuire**, *v. r.* a urma din, resulta, fi consecință.

Entablement, *m.* partea superioară a coloanei.

Entacher, *v. a.* a macula, împlé de pete, păta.

Entaille, *f.* tăietură, scobitură. Și *entailleure*.

Entailler, *v. a.* a face uă tăietură, a scobi, strungi.

Entame, *f.* prima bucată tăiată din pâine; *fig.* premiti.

Entamer, *v. a.* a tăia prima parte dintr'unu lucru; face uă mică tăietură; începe.

Entamure, *f.* mică tăietură.

En tant que, *loc. conj.* pe-căt, pe-căt timp.

Entassement, *m.* grămădire confuză, acumulațiune.

Entasser, *v. a.* a grămădi.

Ente, *f.* *vd. Greffe.*

Entendement, *m.* înțelegere, pricepere, judecată.

Entendeur, *m.* cellu ce aude și înțelege.

Entendre, *v. a.* a auzi; pricepe. *S'* —, a se învoi.

Entendu, *uc, adj.* înțelegătoriu (*adroit*), capabile. *Bien* —, certu, se înțelege. *Bien* — *que*, cu condițiune că.

Entente, f. întreprătăiune (tălmăcire), sensă. învoință.

Enter, vd. *Greffer*.

Entérinement, m. ratifi-cațiune juridică.

Entériner, v. a. a ratifica juridică ună actă.

Entérologie, f. *med.* tractatū despre intestine. *Enté-rographie* é maī multū jūntura intestinelorū. [mintare.

Enterrement, m. înmormintă, îngropa; *fig.* a ține ascunsă.

Enterrer, v. a. a înmormintă, îngropa; *fig.* a ține ascunsă.

En-tête, m. ceaa cē este scrisă în capulū unei scrisorī.

Entêté, *ée*, vd. *Opiniâtre*.

Entêtement, vd. *Opiniâ-treté*.

Entêter, vd. *Opiniâtrer*.

Entousiasme, m. entu-siasmă.

Entousiasmer, v. a. a implé de entusiasmă, de ad-mirațiune.

Entousiaste, m. și f. en-tusiastă, admiratorū passio-natū.

Enthymème, entimemă. Si-logismă re-lussă la două pro-pozițiunī, cum este *cogito ergosum*.

Entiché, *ée*, *adj.* care ține fôrte multă la. [multă la.

s' **Enticher**, v. r. a ține fôrte

Entier, *ière*, *adj.* întregū.

Entièrement, *adv.* cu totulū.

Entité, f. esința unei ființe. Existence considérée comme distincte et indépendante dela chose même.

Entoilage, m. aplicațiune pe pândă.

Entoiler, v. a. a applica, întinde pe pândă.

Entoir, m. cuțitū pentru al-toire.

Entomologie, f. entomolo-giă, tractatū de insecte.

Entomologique, *adj.* en-tomologică, de entomologiă.

Entonner, v. a. a începe ună cântă, a forma sunetele și intervalele. [în butoiū.

Entonner, v. a. a vërsa, pune

Entonnoir, m. pilniă.

Entorse, f. scrintitură. La *pl.* depusă (drojdie) de cēră topită. [titură (a șerpelui).

Entortilement, m. imple-

Entortiller, v. a. a înveli impletindă; înfășiura în.

Entour, vd. *Entours*.

Entourage, m. totă cē în-cungitură. [giura.

Entourer, v. a. a încun-

Entournure, f. partea hai-nei unde se adaptă mănecele.

Entours, m. *pl.* locurile din pregiură, circuită, *en-virons*. [înțelege împreună.

s' **Entr'accorder**, v. r. a se

s' **Entr'accuser**, v. r. a se accu-sa unulū pe altulū.

Entr'acte, m. între-acte.

s' **Entr'aider**, v. r. a se aj-juta reciprocă, unulū pe al-tulū. [(mațe).

Entrailles, f. *pl.* intestine

s' **Entr'aimer**, v. r. a se iubi reciprocă, unulū pe al-tulū. [ceva, tragere de inimă.

Entrain, m. ardore pentru

Entrainant, *ante*, *adj.* at-trăgătorū. [țiune.

Entrainement, m. attrac-

Entrainer, v. a. a atrage, trage cu sine; a prepara

prin medicamente calulă pentru cursă.

Entrait, *m.* lemnă principale care unesc două părți opuse pe coppersiū (la dulgh.). [card intră.

Entrant, *m. ant.*, *f.* persoană

Entraver, *v. a.* a pune pedice, oppri, incommoda.

Entraves, *f. pt.* pedice pentru ca; *fig.* pedică.

Entre, *prep.* între. — On dit *entr'autres*; mais on peut dire *entre eux*, *entre elles*, sans élider *le final*.

Entre-bâiller, *v. a.* a deschide puțin.

Entrechât, *m.* passă de danț.

s'Entre-choquer, *v. r.* a se lovi unul de altul.

Entre-colonnes, *m. entre-colonnement*, *arch.* spațiu între două colonne.

Entre-côte, *m.* carne tăiată dela cōste.

Entre-couper, *v. a.* a tăia în mai multe locuri.

s'Entre-croiser, *v. r.* a se încrucișa reciproc.

s'Entre-déchirer, *v. r.* a se sfășia unul pe altul.

s'Entre-détruire, *v. r.* a se destrui, strica, unul pe altul.

Entre-deux, *m.* parte între două lucruri; mică bandă de materie cussută pe margini. Ca *adv.*, de mijloc, între ambele.

s'Entre-dévorer, *v. r.* a se mânca unul pe altul.

s'Entre-donner, *v. r.* a și da unul altuia, mutuale.

Entrée, *f.* intrare; început, *d'—*, dela început. *Entrées*, mērfuri cari intră.

Entrefaite, *f.* *Sur ces—s,* între acestea. Și *sur l'entrefaite*.

Entrefilet, *m.* artichu pusă între altele în diariū.

s'Entre-frapper, *v. r.* a se lovi unul pe altul.

Entregent, *m.* modă abile de conducere în affaceri, iscusintă.

s'Entr'égorger, *v. r.* a se lăia unul pe altul.

Entrelacement, *m.* împletitură (de inele). (inele).

Entrelacer, *v. a.* a împleti

Entrelacs, *m. pl. arch.* ornamente de vergele și flori împlefite, încruciate.

Entrelardé, *ce. adj.* amestecat cu grassă și slabă.

Entrelarder, *v. a.* a pune slănină la carne.

Entre-ligne, *f.* spațiu între două linii de scris. In *mus. comp. interligne*.

Entreluire, *v. n.* a luci pe jumătate. [mestica între.

Entremêler, *v. a.* a amesteca

Entremets, *m.* buccate din allă douilă servițiu la ună prândă, înainte de *dessert*.

Entremetteur, *m. euse. f.* mijlocitor la uă învoiață (în sensă rău).

Entremettre, *v. r.* a se pune la mijloc, a mijloci.

Entremise, *f.* mijlocire, *médiation*.

s'Entreneuire, *v. r.* a și face rău unul altuia.

Entreapas, *m. vd. amble*.

Entre-pont, *m.* etagiulă între două coperte pe nave.

Entreposer, *v. a.* a pune în deposită (mērfuri.)

Entreposeur, *m.* peditorū, vindătorū, la unū depositū.
Entrepositaire, *m.* cellū cē lassā mērfurī in depositū.
Entrepôt, *m.* depositū, locū de depositū pentru mērfurī.
Marchandises en —, mērfurī nevămuite.
Entreprenant, *ante. adj.* activū cā sē întreprindā.
Entreprendre, *v. a.* a întreprinde.
Entrepreneur, *m. euse*, *f.* întreprindătorū.
Entrepris, *e, adj.* vd. *perclus*.
Entreprise, *f.* întreprindere.
s'Entre-quereller, *v. r. a.* se certa unulū cu altulū.
Entrer, *v. n.* a intra, pētrunde; *v. a.* a introduce.
— *en ménage*, a se căsători; — *dans la rob.*, a se face juristū, — *en condition*, a intra in serviciū, — *en charge*, a intra in funcțiune, *dans les plaisirs de q. n.*, a lua parte la plăcerile cui-va.
s'Entre-regarder, *v. r. a.* se privi unulū pe altulū.
s'Entre-secourir, *v. r. a.* se ajuta unulū pe altulū.
Entre-sol, *m.* etagiū sub primulū etagiū (*entre le rez-de-chaussé et le premier*).
Pl. des entre-sols.
Entretaille, *f.* tăiătură ușiōriā între altele (la gravure).
Entretènement, *m.* întreținere, banī dați pentru subsistință.— Astăzi se dice măi bine *entretien*.
Entretenir, *v. a.* a întreținē, ținē in bună stare. *S'* —, a convorbi, se întreține.

Entretien, *m.* întreținere, convorbire.
Entretoile, *f.* dentelă pusă cā ornam. între două bande de pândă.
Entretoise, *f.* lemnū care lēgă alte două.
s'Entretuer, *v. r. a.* se ucide unulū pe altulū.
Entrevoir, *v. a.* a întrevedē, vedē neperfectū, vedē puținū.
Entrevous, *m.* intervalū între grinde etc. (la țin.).
Entrevue, *f.* întrevedere, întilnire de învoiață.
Entr'ouvrir, *v. a.* a deschide pe jumătate. *S'* —, a se deschide prin disjunctiune.
Enture, *f.* loculū unde se altoesce.
Enumération, *f.* enumerațiune, numărare. *Enumératif*, califică adverbile de numere cum este *anteiū*, *allū douilé* etc.
Enumérer, *v. a.* a numēra câte unulū.
Envahir, *v. a.* a năvăli, lua prin violință. [vălire.
Envahissement, *m.* năvălire.
Envahisseur, *m.* năvălitorū.
Envéioter, *v. a. agr.* a pune (erba) in mice grămeși.
Enveloppe, *f.* invelișiū, copertă.
Enveloper, *v. a.* a înveli, coprinde de tōte părțile.
Envenimer, *v. a.* a învenina (otrăvi). De ordinariū se dice *empoisonner*.
Envergure, *f.* lărgimea pânzelorū navii.

Envers, *m.* dosul unei materii, a l'—, pe dosul, *tomber à —*, a căde pe spate.

Envers, *prep.* către Vd. *vis-à-vis*.

à l'**Envi** *adv.* pe intrecute.

Envie, *f.* invidiă (pismă). Dorință, necesitate. *Il lui a pris —*, a căpătatul plăcere.

Envier, *v. a.* a invidia (pismui), dori. S'—, a se invidia.

Envieux, *euse, adj.* invidiosul (pismașiul). Comp. *ja-loux*. [maș.

Environ, *adj.* aproape, maș

Environnant, *ante, adj.* vecinul, situatul prin pregiurul. [giura.

Environner, *v. a.* a încun-

Environs, *m. pl.* vecinătate. *Les alentours*.

Envisager, *v. a.* a privi în față; *fig.* a considera, examina, cumpăni.

Envoi, *m.* trimitere, lucru trimissul.

Envoisiné, *é, adj.* învecinatul.

s'**Envoler**, *v. r. a.* sbura, trece repede, despărē.

Envoyé, *m.* trimissul, solul.

Envoyer, *v. a.* a trimite.

Eons, *m. pl.* inteligențe eterne cari, după gnosticul, a președutul la diversele creașuni ale lumii.

Epacris, *f.* plantă australe dintre bicorne.

Epacte, *m.* epactă. Numerculul dăleloru adausse annulu lunare, că se lă egalede cu anulul solare.

Epagneul, *m.* căne micul cu perulul lungul, căne spanicul.

Epais, *aisse, adj.* și *adv.* desul.

Epaisseur, *f.* desime.

Epaissir, *v. a.* a indesi, face desul. [desire.

Epaississement, *m.* în-

Epamprer, *v. a.* a tăia vișă.

Epanchement, *m.* involtare, revērsare.

Epanché, *é, vd. extravasé.*

Epancher, *v. a.* a vērsa încetul. S'—, a se învolta, dischide.

Epandre, *v. a.* a respândi.

Epanouir, *v. a.* a dischide, face se se disfașuire florile; *fig.* a înveseli. S'—, a se dischide (flōrea), se trece: a fi veselul.

Epanouissement, *m.* dischiderea (florilorul).

Eparcet, *m.* speciă de finul.

Epargne, *f.* strinsă economiă.

Epargner, *v. a.* a economi.

Eparpillement, *m.* respire.

Eparpiller, *v. a.* a respi.

Epars, *arse, adj.* respitul, respânditul.

Epars, *m. mar.* micul fulgerul fără tunetul.

Epars, *m.* papură spanică.

Eparts, *m.* lemnulul dintre ulube (la cărușă.)

Eparvin, *m.* tumorē la piciorēle cailorul. Și *éparvin*.

Epaté, *é, adj.* scurtul și latul: *verre*— pacharul cu piciorulul ruptul.

Epaule, *m.* umērul. *Préter l'—*, a trăi cu anevoinșă și sperandul maș bine.

Epaulée, *f.* împinsură cu umērulul. [teredul.

Epaulement, *m. t.* valul, me-

Epauler, *v. a.* a resēina de umērul; a ajuta, assiste.

Epaulette, *f.* epoletă; *mar.* tăiatură laterale a lemnulu.

- Epave**, *adj.* *Cheval* —, calū rétăcitu. La pl. sfărămătore ce aruncă marea pe țărmuri.
- Epeautre**, *m.* specieă de frumentū. Comp. *seigle blanc*.
- Epée**, *f.* sabiă; — *de mer*, *s. espadon*, delinū.
- Epeler**, *v. a.* a numi una după alta literele unei vorbe.
- Epellation**, *f.* pronunțare.
- Epenthèse**, *f. gram.* epenthese. Adaussulū unei litere (*lettre épenthétique*) seū silabe in mijloculū vorbeș.
- Eperdu**, *ne. adj.* turburatū estremū de uă pasiune.
- Eperdument**, *adv.* passionatū. cu patimă, violinte.
- Eperlan**, *m.* unū micū pesce de mare.
- Eperon**, *m.* pintenū.
- Eperonné**, *éc. adj.* munitū cu pintenī.
- Eperonner**, *v. a.* a da pintenī : stimula, *aiguillonner*.
- Epervier**, *m.* irete, uleū.
- Ephélide**, *f.* pētră pe pele, stropī.
- Ephémère**, *adj.* efemerū, de uă ȃi, care trăiesce uă ȃi.
- Ephémérides**, *f. pl.* efemeridī table astronomice, carī determină ȃi cu ȃi pozițiunea planetelorū. Scripte carī indică evenimintele ce se petrecū in fiă-care ȃi.
- Ephores**, *m. pl.* eforī. Inalți magistrați la Spartaniū vechl.
- Epi**, *m.* spicū. [cerea, spiculuș.
- Epiage**, *m.* formațiunea, cresc-
- Epiale**, *adj.* *f.* Califică febrile continue cu estremă căldură și fiorī. [derma fructuluș.
- Epicarpe**, *m.* epicarpū, epi-
- Epicaume**, *m. vd.* *Encaume*.
- Epice**, *m.* substanță aromatică, ce se pune in buccate, precum chimenū, scortişoră. *Pain d'—*, turtă dulce.
- Epicea**, *m.* seū *épicia*, *bot.* specieă de bradū nordicū, *épinette*, bradū ordinarū, broșiū, br. canadianū, br. europenū (*pinus, pinus picea, pinus excelsior*). Comp. *picéa, sapin, pesse, sapin pesse*.
- Epicène**, *adj.* epicenū, care se applică la ambele sесе, *s. e. copilū* pōte fi și băiētū și fiică.
- Epicer**, *v. a.* a pune in buccate substauțe aromatice, *vd. épice*.
- Epicerie**, *f.* băcăniă.
- Epicier**, *m. ière, f.* băcanū.
- Epicurien**, *m.* filosofū epicureū. [lină.
- Epidémie**, *f.* epidemiă, mo-
- Epidémique**, *adj.* epidemicū.
- Epiderme**, *m.* epidermă, membrana de d'assupra peliī.
- Epier**, *v. n.* a se forma in spicū.
- Epier**, *v. a.* a pândi, observa in secretū. Comp. *guetter*.
- Epierrer**, *v. a.* a curăți unū locū de petre.
- Epieu**, *m.* bastonū garnitū cu ferrū pentru vinătore.
- Epigastre**, *m.* epigastru, partea superiōre a pânteceluș.
- Epigastrique**, *adj.* epigasticū. [laginea gilegiuluș.
- Epiglote**, *f.* epiglotă, carti-
- Epigrammatique**, *adj.* epigramaticū.
- Epigrammatiste**, *m.* autorū de epigramate.
- Epigramme**, *m.* epigramă,

- mică poezie terminată prin
o trăsătură satirică.
- Epigraphe**, *m.* epigrafă, in-
scripție pe un edificiu,
sentință, citație pusă în
capul unei scrieri.
- Epilatoire**, *adj.* care face să
cadă părul.
- Epilepsie**, *f.* epilepsie. Și *mal
caduc*, *haut mal*.
- Epileptique**, *adj.* epileptică.
- Epiler**, *v. a.* a smulge părul.
- Epilogue**, *m.* epilog: conclu-
sione la finele unei scrieri.
- Epiloguer**, *v. n.* a face un
epilog, a censura.
- Epilogueur**, *m.* cellă ce scrie
epilog. [*epiloguer*].
- Epinaris**, *m. pl.* spanac, —
du dos, — *dorsale*, s. n. — *é-
pine*, columna vertebrala.
- Epinette**, *f.* un fel de cla-
vir mică. Vd. și *Epicéa*.
- Epineux**, *euse*, *adj.* spinos.
- Epine-vinette**, *f.* un arb-
rel spinos.
- Epingare**, *m.* mică tună
care nu (încăpe) ieși mai
multă de unu semi-kilo de
glonțe.
- Epingle**, *f.* ac cu gămăliă: —
a chèvres, ac pentru păr,
tiré à quatre — *s.* forțe gătită.
- Epingler**, *v. a.* a prinde cu
acul cu gămăliă. *Velours
épinglé*, catifea v. g. g. g.
- Epinglette**, *f.* ac pentru a
destupa cocoșul pușcei.
- Epinglier**, *m. ère*, cellă ce
face să vinde ace.
- Epinière**, *adj. f.* care ține de
columna vertebrala, *moelle*
—, măduva spinării.
- Epinoche**, *m.* cafea de cea

Dict. - Rom-Franc.

- mai bună calitate. Ca *f.* s. n.
épinocle, specie de pește de
ordinariu și s. n. *écharde*.
- Epiphanie**, *f.* epifania, serbă-
toarea adorației Magilor.
- Epique**, *adj.* epică, de epopee.
- Episcopal**, *ale*, *adj.* epis-
copale.
- Episcopat**, *m.* episcopat.
- Episode**, *f.* episodă.
- Episodique**, *adj.* episodică.
- Epispastique**, *adj. med.*
epispastică, iritantă al. p. l. i.
- Epissure**, *f.* nepletură a
două margini de funie.
- Epistolaire**, *adj.* epistolariu.
- Epitaphe**, *m.* epitaf, inscrip-
ție pe un mormânt.
- Epithalame**, *m.* mică poezie
pentru a celebra o nuntă.
- Épithète**, *m.* epitetă (po-
reclă).
- Épilogue**, *m.* ornamentă ce
magistrații și profesorii por-
tă pe umărul stâng.
- Építome**, *m.* epitome, pres-
curtare.
- Épître**, *f.* epistolă, scrisoră.
- Épizootie**, *f.* epizootie, epi-
demiă de animale.
- Épizootique**, *adj.* epizootic
- Éploré**, *ée*, *adj.* cu totul în
plânsete.
- Epluchage**, *m.* curățitul
lănei, erbelor etc.
- Eplucher**, *v. a.* curăți de
ceea ce este stricat.
- Eplucheur**, *m. euse*, *f.* cu-
rățitor (de lână etc).
- Epluchoir**, *m.* instrument
de curățit lână etc.
- Epluchure**, *m.* ceea ce re-
mâne, când se curăță lână,
grânele.
- Epointer**, *v. a.* a rupe virful.

Epois, *m.* virfulă cornului la cerbi.

Epome, *m. anal.* regiunea superioară a umerului. Și *é-pomule*.

Éponge, *f.* spongiă, burete.

Éponger, *v. a.* a curăți cu buretele.

Épontilles, *f. pl. mar.* lemn care susțin punțile navii.

Épopée, *f.* epopeă, poemă epică.

Époque, *f.* epocă, perioadă istorică.

s' **Époumoner**, *v. r.* a-și fatiga plămânii vorbindu.

Épousailles, *f. pl.* nuntă.

Épouse, *f.* consorte, soție.

Épousée, *f.* luată în căsătorie.

Épouser, *v. a.* a lua în căsătorie. [pulberea.

Épousetter, *v. a.* a scutura

Épouseur, *m.* cellă ce trebuie să se însore. [mintătoriu.

Épouvantable, *adj.* spai-

Épouvantablement, *adv.* de spaimă, cu excesiv.

Épouvantzii, *m.* cea ce se pune în câmp, ce se sperie passerile. La *pl.* speciă de rândunică marină.

Épouvante, *f.* spaimă, teroare, subită.

Épouvanter, *v. a.* a spaimănta.

Époux, *m. épouse*, *f.* consorte, soțiu. Comp. *mari*.

Épreindre, *v. a.* a storce.

Épreintes, *f. pl. t.* strinsure de stomac. Și la *sing.*

s' **Éprendre**, *v. r.* a se lăsa învinge de uă pasiune.

Épreuve, *f.* probă, cercare, ispită: *in pr.* corectură.

Éprouver, *v. a.* a proba, *chem.* a cerca: a suferi.

Éprouvette, *f.* instrum. pentru a verifica calitățile unor substanțe: mică pachară,

Épuisement, *m.* sleire, perdere de puteri.

Épuiser, *v. a.* a seca, slei, consuma, slăbi.

Épuisette, *f.* mică lanțu în forma pungii: *mar.* lopată.

Épulie, *f.* escrescintă de carne pe gingiă. Și *épulide*.

Épuration, *f.* curățire.

Épure, *f.* desemn de uă construcț. trassă pe ună mură. linie trasse pe ună plană. [curatū.

Épuré, *éc. adj. t.* făcutū mai

Équarrir, *v. a.* a tăia în anghiuři drepte, tăia pătratū.

Équarrissage, *f.* tăiatură în anghiu dreptū, în pătratū.

Équarisseur, *m.* cellū ce taiă animalii mörte.

Équateur, *m.* equatorū.

Équation, *f. t.* ecuațiune. *Équation du temps*, diferență între timpul adevăratū și inegale indicatū de sörre, și timpul mediu arretatū de uă pendulă bine regulată (astron.).

Équatorial, *e, adj.* situatū sub equatorū.

Équatorial coudée, *m.* unū instrumentū de optică. Nouveau telescope, imaginé par Loevy, d'une construction toute particulière, établi récemment à l'observatoire de Paris.

Équerre, *m.* equerū. Instrumentū ce se tragă anghiuři drepte. Cea ce este în an-

ghiū dreptū. *Al*—, vd. *rectangulaire*.

Equestre, *adj.* (prou. *e-kuestr'*), ecestre: *statue, figure*—, statuă, figură, reprezentandū nă personă calare.

Equiangl'e, *adj. geom.* ecianghiū, cu anghiurile egalē.

Equidifférent, *e. adj. math.* ecidifferinte, a cui diferență este egalē.

Equidistant, *e. adj.* ecidistante, care stă necontenitū la distanță egalē, precum sunt liniile paralele.

Equilatéral, *e. adj.* ecilaterale, cu laterile egalē.

Equilatère, *m. adj.* ecilaterū, vd. *pr. e.*

Equilboquet, *m.* instrum. cā sē verifice calibrulū scobiturelorū (în lemnū).

Equilibre, *m.* ecilibriū, justă proporț., egalitate de pondū, de greutate, de importanță.

Equilibrer, *v. a.* a ecilibra, pune sēu tinē în ecilibriū.

Equilibriste, *m.* ecilibristū, profesionistū care face in-torsure de abilitate.

Equille, *f.* uneltă pentru a rade sarea. Nume datū în Normandia pescelui *lançon*.

Equinoxe, *m.* ecinopțiū. Moment donné où le soleil, passant à l'équateur, rend les jours égaux aux nuits dans tous les pays du monde.

Equinoxial, *e. adj.* ecinopțiale, de ecinopțiū. *Ligne*—*e.* equatorulū terestru. *Points*—*auc.* punctele unde ecliptica tăie equatorulū. *Pays*—, *auc.* țerre vecine cu equatorulū.

Equipage, *m.* equipagiū, șirū de cai, de trăssure, de servitori etc. (vd. *train*); tōte cele necesare pentru unele întreprinderi sēu operațiuni: *mar.* personale pentru manopera și servițiulū unei nave.

Equipe, *f.* uniune de lucrători pentru unū lucru speciale.

Equipée, *f.* acțiune. demersū. temeraria și fără succesū. Comp. *imprudence*.

Equipement, *m.* echipatū. îngrijire cu cele necesare.

Equiper, *v. a.* a echipa, îngriji cu cele necesare nă nave, soldați. Vd. *acoutrer*.

Equivalence, *f.* egalitate de valōre (*p. us.*). În *log.* se dice de propozițiuni ecivalinți.

Equivalent, *e. adj.* ecivalinte, egalē în valōre. *Al*—, în proporțiune.

Equipolier, *v. a.* a egala. *v. n.* a fi totū așia de mare (*rech.*). Comp. *égaler, équivaloir, valoir autant*.

Equisétacées, *f. pl.* vd. *prèle*.

Equitable, *adj.* ecitabile, dreptu, conforme cu ecitatea.

Equitablement, *adv.* ecitabile, cu ecitate: cu dreptate. [cālăriă.

Equitation, *f.* ecitațiune.

Equité, *f.* ecitate, dreptate. *La justice naturelle, par opposition à la justice légale*.

Equivalence, *f.* ecivalință, valōre egalē. Offerința unui gradū de universitatea fran-

cesă, făcută fără esame nici tese, unul gradatū dela universitate streină.

Equivalent, *rate, adj.* ecivalinte de valōre identică. In *geom.* se dice de suprafece sēu voluminī, cari aū acelleași contenințe, fără sē aibă acelleași forme.

Equivaloir, *v. n.* a ecivala, avē aceaași valōre, *s.* prețū.

Equivoque, *adj.* ecivocū, cu mai multe înțelesuri.

Equivoquer, *v. n.* a se servi de ecivocū, face neînțelesuri.

Erable, *m.* arțiarū, arbure forte tare din famil. aceri-neelorū : — *s. comore, s.* — *faux platane*, specie de platanū.

Eradication, *f.* scōtere din rădēcine, estirpațiune.

Erafler, *v. a.* a sghiria u-siorū. [tură.

Eraflure, *f.* mică sghiria-

Erailement, *m.* răvirea firelorū țesute; *med.* întōrcere în afară a pleopei. Și *ectropion*.

Erailler, *v. a.* a rări firele unei țesēture. Comp. *relacher*.

Eraillure, *f.* țesētură rară.

Erater, *v. a.* a redica, lua, splina. *S'*—, a perde resuflarea alergândū.

Erbeue, *f.* pământū argilosū.

Ere, *f.* eră. lētū.

Erebe, *m.* Erebū, parte a infernului la anticī.

Errecteur, *m. s. adj. anat.* erectorū. Se dice de muschi cō servescū a intinde, a redica.

Erection, *f.* erectiune, redicure; constrictiune.

Ereinter, *v. a.* a rupe ră-nunchiū.

Erésipèle, *m. s.* *érysipèle*, *med.* erisipelă, brāncă;—*idiopatique*, vd. *érythème*.

Eréthisme, *m. méd.* eretismū, iritațiune, aprindere.

Ergo, *conj.* așia dērū. *Eryoglu s. ergo-glu*, vorbă lungă, deunde nu ese nimicū. Se dice fam. că sē riță de marile raționaminte, cari nu concludū nimicū.

Ergot, *m.* unghia ascuțită a cocosiului, cănelū.

Ergotage, *m.* vd. *ergoterie*.

Ergoté, *é. adj.* care are unghie, precum cocosiulū.

Ergoter, *v. a.* a contesta, necăji (face circote).

Ergoterie, *f.* vd. *Chicane*.

Ergoteur, *m. euse, f.* vd. *Chicaneur*.

Eriger, *v. a.* a erige, înălța, construi.

Erminette, *f.* specie de bardă.

Ermitage, *s. hermitage, m.* lăcuința ermitului.

Ermite, *s. hermite, m.* ermitū, solitare, pustnicū.

Erosion, *f.* rōdere, rosură.

Eroder, *v. a.* vd. *ronger*.

Erotique, *adj.* eroticū, de amorū.

Errant, *ante, adj.* rētăcitorū, rētăcītū, care rētăcesce, care nu ē deliptū la unū locū.

Errata, *m. (s'ng. erratum)*, errată, tablă de errorī.

Erratique, *adj. med.* erraticū, neregulatū.

Errements, *m. pl.* mersă obicinuită în affaceri. [șela.]
Errer, *v. n.* a rătăci: se în-
Erreur, *f.* eroare, greșelă.
Erroné, *ve. adj.* cuerori, greșit.
Eruclation, *f.* eructațiune, sughiță. | vătătu.
Erudit, *it. adj.* erudită, în-
Erudition, *f.* erudițiune, în-
 vătătură profundă, întinsă.
Eruptif, *ive. adj. med.* erup-
 tivă. Se dice de boale inso-
 țite de erupțiuni (bubulițe).
Eruption, *f.* erupțiune, is-
 bucnire. Bubulițe ce aparău
 pe pele.
Erysipèle, *vd. Erysipèle.*
Erythème, *m. med.* eritemă,
 roșelă inflammată.
Es, *prep.* în, dans les.
Escabeau, *m. escabelle, f.*
 laviță.
Escache, *f.* dabală ovală.
Escadre, *f.* escadră. *Ch f*
d'—, contrădmirale.
Escadrille, *f.* mică escadră.
Escadron, *m.* escadronă.
Escadronner, *v. a.* a face
 evoluțiuni de cavaleriă.
Escalade, *f.* assaltă cu scări,
 spargere de tâlchari.
Escalader, *v. a.* a da as-
 saltă urcându-se cu scări.
Escaladon, *m.* mică rodană
 pentru mătasse.
Escalé. *f faire—*, *s. vală-*
cher, a slăbi funiele (despre
 navă).
Escalier, *m.* scară.
Escalope, *f.* felică subțire de
 carne prăjită etc. (schnitzel).
Escamotage, *m.* abile în-
 torsură de înșelăciune, sca-
 matoriă.
Escamoter, *v. a.* a face

scamatorie, fura cu iscusință.
Escamoteur, *m.* scamato-
 toră, pungașă.
Escampette, *f. prendre la*
poudre d'—, a fugi. *es-*
camper.
Escapade, *f.* greșelă contra
 cuveninței, lipsă dela datoriă.
Escape, *f. arch.* scaptă, par-
 tea de lângă base (a co-
 lumnei). [rabeu (tract)].
Escarbot, *m.* speciă de sca-
Escarboucle, *f.* pētră pre-
 țioasă de culore roșă închisă.
Escarcelle, *f.* juncă mare
 și lungă. *Il pleut dans son*
—, ellă se face b gată.
Escargot, *m.* speciă de
 melc. Machină în spirale,
 numită în genere *vis d'Ar-*
chimède
Escarmouche, *f.* luptă în-
 tre pușini soldatî (hărtuclă).
Escarmoucher, *v. a.* face
 mice lupte la începutul bă-
 tăliei (hărtui). [de cicoreă].
Escarole, *scarole, f.* speciă
Escarpe, *f.* malul fose,
 șanțului, care privesce pe
 înemică, oppusă *contres-*
carpe.
Escarpé, *ve. adj.* prerupt,
 precipit. prăpăstios.
Escarpement, *m.* povir-
 nișă repede.
Escarper, *v. a.* a tăia (mun-
 tele) dreptă de sus în jos.
Escarpin, *m.* pantoafă u-
 șioră. *Jouer des—s.* a fugi.
Escarpolette, *f.* scaun pe
 lăgână.
Escare, *t.* mă bine *eschare*,
 (pron. *eskar*) cōje ce se for-
 mēdă pe pele în urma unei
 plage, unui cauteriu.

Escent, *m.* à son —, cu știința: à bon—, în adevăr, *tout de bon, sciemment.*

Esclaire, *m.* passère de prédă cu corpul lung.

Esclandre, *m.* sgomotu scandalos pentru unu accidinte neferice, *tapage.*

Esclavage, *m.* servitute (robia).

Esclave, *m.* servu (robă).

Escobar, *m.* omu șiret. Dela numele unui Iesutu spani lu, celebre casuistă.

Escobarder, *v. a.* a tăce cū se înșele.

Escobarderie, *f.* minciună abile, pōtrivită, subterfugiū.

escocher, *v. a.* a bate coca bine cu latul manei.

Esceffion, *m.* speciă de scufă pentru femei (vech.).

Escogriffe, *m.* cellu cēiea cu cutelanță ce-va.

Escompte, *m.* scontu.

Escompter, *v. a.* a scota.

Escompteur, *m.* scontatoru.

Escope, *f.* vd. *écope.* [bină.

Escopette, *f.* speciă de cara-

Escorte, *f.* escortă.

Escorter, *v. a.* a escorta, însoți pentru a protege, sēu onora. Vd. *accompagner.*

Escot, *m.* uă materiă de lână.

Escouade, *f.* totale de soldați conduși de unu caporale.

Escoupe, *f.* lopată de ferru.

Escourgeon, *m.* speciă de ordū precoce, verde.

Escrime, *f.* scrimă.

Esgrimier, *v. r.* a face scrimă.

Escroc, *m.* înșelătoru.

Escroquer, *v. a.* a obține, câștiga, prin înșelăciune.

Escroquerie, *f.* înșelăciune.

Escroqueur, *m.* euse, *f.* înșelătoru.

E-si-mi, *mus.* desemna altădată sumetulu mi sēu *e.*

Espace, *m.* spațiu.

Espacement, *m.* spațiere, vd. *urm.*

Spacer, *v. a.* a spația, lăsa locu, intervalu (egale) între mai multe lucruri.

Espadon, *m.* sabiă mare și lată.

Espadonner, *v. n.* a se servi cu sabiă. *espadon.*

Espadrille, *f.* speciă de încălțăminte la Pirene.

Espagnolette, *f.* vergea de ferru mobile, care închide ferestra.

Espatier, *m.* rândū de arburi în fața unui muru.

Espars, *m. pl.* catarturi lungi.

Esparquette, *f.* speciă de finu. Și *esparcet, saïnfoin.*

Espèce, *f.* speciă, felu. *En — s sonnaut's*, în monnetă sunătoriă. [dejde.

Espérance, *f.* speranță, nă-

Espérer, *v. a.* a spera.

Espiègle, *m.* deșteptu, is-

tetu. [tētă.

Espièglerie, *f.* întorsură is-

Espingole, *f.* pușcă scurtă cu virfulu largu.

Espion, *m.* spionu.

Espionnage, *m.* spionatū, spionare.

Espionner, *v. a.* a spiona.

Espanade, *f.* piață înaintea unui edificiu mare etc.

Espoir, *m.* vd. *Espérance*,

Esponton, *m.* suliță scurtă.

Esprit, *m.* spiritū, mințe, sufletū; spiritū; esință.

Esprit-de-vin, *m.* spiritū de vinū.

Esprit fort, *m.* spiritū tare, spiritū liberū, personă care ține a nu admite opiniunile recunoscute in genere.

Esquicher, *v. n.* și *r.* a da cartea sa cea mai slabă (la joculū de reversi).

Esquif, *m.* mică luntre.

Esquille, *f. chir.* buccățică de ossū frântū, seū cariatū.

Esquinancie, *f. med.* inflamaț. la gîtū, angină difterică.

Esquisse, *f.* primulū liniamentū allū unui desenū (schiță).

Esquisser, *v. a.* a face primele liniaminte ale unui desenū.

Esquiver, *v. a.* a evita cu abilitate. *S*—, a se strecura, eși fără se fiă observatū, se furisă.

Essai, *m.* tentativă, cercare, a l—, pentru cercare, de probă.

Essaie, *f.* rădăcină indiană că se vâpsescă stacojiū.

Essaim, *m.* stolū de albine.

Essaimer, *v. n.* a eși in stolū albinele): cete ruche a *essaimé*.

Esssanger, *v. a.* a curăți cu apă rufele înainte de a le pune in leșiă. Și *Echanger*.

Essartemenț, *m.* ruperea, smulgerea, m. ăracinilorū.

Essarter, *v. a.* a smulge mărăcinii, spiniū, de pe unū locū.

Essayer, *v. a.* a cerca, gusta ca se cerce. *S*—, a se cerca.

Essayeur, *m.* probatorū allū monnetelorū.

Esse, *f.* speciă de cărligū; istrum. in forma lui *S*.

Esseau, *m.* micū toporū recurbatū.

Essence, *f.* esință, ceaă cē face natura unui lucru.

Essentiel, *elle, adj.* esințiale, care ține de esința, de ființa, lucrului; necessariū.

Essentiellement, *adv.* in esințiale, necessariū.

Essera, *m. s. sora, m. ed.* erupțiune de pustule cu mănăcărime.

Essette, *f.* ciocanū cu unū virfū ascuțitū și cellū-altū rătundū.

Esseulé, *é, adj.* lăssatū singurū, părăsitū de toți.

Essieu, *m.* ossia.

Essor, *m.* sborū, progressū.

Essorer, *v. a.* a întinde rufe in aerū sē se usuce.

Essoufflement, *m.* nepuțință de a mai resuffla.

Esseuffler, *v. a.* a face sē nu mai potă suffla seū resuffla.

Essui, *m.* locū unde se întinde ce-va, sē se usuce.

Essuie-main, *m. s. essuie-mains.* stergariū.

Essuyer, *v. a.* a sterge, *fig.* a suffleri.

Est, *m.* estū, răsăritū. [marī.

Estacade, f. dașasū de bărne

Estafette, *f.* vd. *Courrier*.

Estafier, *m.* feciorū, servitorū de statură înaltă in Italia. |siderabile.

Estafilade, *f.* tăiatură con-

- Estame**, f. impletitură de lână.
- Estamet**, m. mică materie de lână. Și *estamette*.
- Estaminet**, m. cafenea.
- Estampage**, m. stampare.
- Estampe**, f. stampă, stampilă.
- Estamper**, v. a. a. stampa.
- Estampeur**, m. lucrător care stampedă.
- Estampille**, f. stampilă, impressiune pusă pe scrisori, pe cărți etc.
- Estampiller**, v. a. a. stampa, imprime stampe pe cărți etc.
- Estanc**, m. mar. (*navire*—), luntre bine închisă.
- Ester**, inf. usitată numai în *ester en jugement*, a urmări uă acțiune în justiță.
- Esterlin**, m. pondă de 25¹/₂ gr.
- Esthétique**, f. estetică, știința frumosului. Că *adj.* estetică, care se referesce la simțimentul frumosului.
- Estimable**, *adj.* stimabile, de stimat.
- Estimateur**, m. preșitor.
- Estimatif**, *ive, adj.* de estimațiune, de preșire.
- Estimation**, f. estimațiune, preșire.
- Estime**, f. stimă, onore.
- Estimer**, v. a. a. stima, onora; crede.
- Estival**, *etc, adj.* vetrică.
- Estoc**, m. vechiă sabiă lungă și dreptă, subțire.
- Estocade**, f. tare împunsură.
- Estocader**, v: n. a. lovi cu împunsure, împunge.
- Estomac**, m. stomac.
- Estomaquer**, v. r. *fam.* a se crede ofensat; se osteni vorbind.
- Estompe**, f. mică sulă de pele etc. pentru a întinde creionulă môle pe chărțiă.
- Estomper**, v. a. a. întinde creionulă môle pe chărțiă prin uă *estompe*. [*Etouffée*.
- Estouffade**, *étouffade*, vd.
- Estrade**, f. înălțătură în formă de pardoselă. [*matică*.
- Estragon**, m. uă plantă aromă.
- Estramaçon**, m. vechiă sabiă lungă cu două tășuri.
- Estramaçonner**, v. a. a. lovi cu *estramaçon*.
- Estrapade**, f. ună suppliciu pentru marinari.
- Estrapader**, v. a. a. pedepsi cu *estrapade*. [(ciungi).
- Estropier**, v. a. a. mutila.
- Esturgeon**, m. ună pesce, crap.
- Et**, *conj.* și.
- Etale**, m. staulă pentru animală. [(mali în staulă).
- Etaler**, v. a. a. pune animală.
- Etali**, m. t. măsură tare unde lucrăla timpării, croitorii.
- Etalir**, v. a. a. stabili, statornici.
- Etablissement**, m. stabilire, stabiliment, asseșămint.
- Etage**, m. etagiă, cată.
- Etager**, v. a. a. dispune în caturi.
- Etagere**, f. rândă de lavițe.
- Etai**, m. stălpă de lemnă pentru a propți ună mură, uă construcțiune.
- Etain**, m. stană, cossitor.
- Etal**, m. scaună de măcelăria. La pl. *étaux*.
- Etalage**, m. esopițiune de mărfuri de vindere.
- Etaiagiste**, m. neguțătoră ambulante.

Etaler, v. a. a întinde, espune pentru vindere; desfășura. *S'*—, a se desfășura; se întinde că se se repausede.

Etalier, *m.* cellu cę tine unu scaunü de macelariu, lăietü de măcelăriä.

Etalon, *m.* arinäsarü de speciä precioäsă; modelü de greutäfi și misure adoptate de lege.

Etalonnage, *m.* *étalonnement*, însemnarea măsurelorü dupä modelulü priimitü.

Etalonner, v. a. a însemna măsurile și greutäțile dupä modelulü adoptatü prin lege.

Etamage, *m.* spoiturä cu cossitorü. [sitorü.

Etamer, v. a. a spoi cu cos-

Etameur, *m.* lucrätörü care spresce cu cossitorü.

Etamine, *f.* staminä; țesäturä rarä de mätasce.

Etampe, *f.* burghiu pentru ferrü.

Etamper, v. a. a face găurele unei potcöve.

Etamure, *f.* cossit. de spoitü.

Etanchement, *m.* opprirea curgerii unu lichidü.

Etancher, v. a. a oppri de a mäi curge unü lichidü: *fig.* a stinge, potoli.

Etançon, *m.* buccatä de lemnü ca se susținä unü murü.

Etançonner, v. a. a propii murulü.

Etang, *m.* eleșteü.

Etape, *f.* locü unde se opprescü soldatü in märsü.

Etat, *m.* Statü; stare; profesiune.

Etat-major, *m.* statü-majorü, stabü, officiarü superiori.

Etau, *m.* instrumentü care apucä și menține buccäțele, pe cari lucrädä unü industriași, menghinä.

Etayement, *m.* *s.* *étayage*, proptire a murulü. [murü.

Etayer, v. a. a propti unü

Eté, *m.* värä, estate.

Eteignoir, *m.* țevä conică pentru accoperitü lumina-rea, că se se stingä.

Eteindre, v. a. a stinge, potoli.

Etendage, *m.* funie întinse, pentru a u-ca ce-va.

Etendard, *m.* stindardü, mäi alessü allü cäläriinü.

Etendoir, *m.* instrumentü seü locü pentru a întinde și usca.

Eteindre, v. a. a întinde, desfășura. *S'*—, a se întinde

Etendu, *ve. adj.* întinsü, mare.

Etendue, *f.* întindere, spațiu, lungime, suprafaciä.

Eternel, *elle, adj.* eternü vecinicü.

Eternellement, *adv.* in eternü, in veci, färä fine.

Eterniser, v. a. a face se durede eternü. [niciä.

Eternité, *f.* eternitate, veci-

Eternuer, v. n. a stränuta.

Eternument, *m.* stränutatü.

Etêtement, *m.* täierea virfulü arburelui etc.

Etêter, v. a. a täia virfulü arburelui, cuiului, etc.

Ether, *m.* eterü.

Ethéré, *é, adj.* etereü, de natura eterului. [de eterü.

Ethérisation, *f.* respirațiune

Ethériser, v. a. a da cui-va se respire eterü.

Ethique, *f.* etică, morale.

Etnarque, *m.* etnarcü, cărmuitorü la Ebreii vechi.

Ethnographie, *m.* etnografă.

Ethnographie, *f.* etnografiă.

Studiul și descripțiunea diverselor popore.

Ethnographique, *adj.* etnografică.

Ethopée, *f.* etopeă, descripțiunea moralilor și pasiunilor umane.

Etiage, *m.* cea mai mare scădere a apelor unei gârle.

Étincelant, *ante, adj.* scinteiătoriu, viu strălucitoriu.

Étinceler, *v. a.* a scintea.

Étincellement, *m.* scinteiare.

Etiolament, *m.* alterațiune ce suferă plantele puse în întuneric; *med.* slăbiciune din lipsă de aer curat.

Etioler, *v. a.* a face să degereze, să se strice, să plantă. [slăbău.

Étique, *adj.* uscată, torță

Étiqueter, *v. a.* a însemna cu etichetă.

Étiquette, *m.* etichetă, mică scriptură, ce punem pe obiecte pentru a le cunoște: cerimoniale de palat; forme ceremonioase între persoane.

Étirage, *m.* întinsură, lungitură.

Étirer, *v. a.* a întinde, lungi.

Étisie, *f.* slăbiciune extremă.

Étoffe, *f.* materie; *de mince* — de puțină valoare.

Étoffer, *v. a.* a întrebuița totă materia necesară.

Étoile, *f.* stea; *fig.* destinată, ursită:—*errante* planetă.

Étoilé, *ce, adj.* stelat, semănat cu stele.

Étoiler, *v. r.* a se dispica în forma unei stele.

Étole, *f.* ornamentă sacerdotale. [mirare.

Étonnamment, *adv.* de

Étonnant, *ante, adj.* uimitoriu, de mirare; singular.

Étonnement, *m.* uimire, mirare.

Étonner, *v. a.* a uimi. *S'*—, a se mira, gessi straniu.

Étouffant, *ante, adj.* care năbușește.

Étouffée, *f.* preparațiune de carne coptă în vassă închisă.

Étouffement, *m.* năbușelă.

Étouffer, *v. a.* a năbuși; a stinge, a se năbuși.

Étouffoir, *m.* cuthia de tinichea în care se stinge jerică.

Étoupe, *f.* papură, escă.

Étouper, *v. a.* a astupa cu papură.

Étoupillon, *m.* fitil de papură, de escă, la tun.

Étourderie, *f.* faptă nesocotită.

Étourdi, *ie, adj.* nesocotit, nerod. *A l'—e*, vd. *urm.*

Étourdiment, *adv.* cu nesocotită.

Étourdir, *v. a.* a asurdi, amei, uimi. [assurditoriu.

Étourdissant, *ante, adj.*

Étourdissement, *m.* asurdire, amei, (zăpăcélă).

Étourneau, *m.* vrăbioiu.

Étrange, *adj.* straniu, ciudat. [modu straniu.

Étrangement, *adv.* în

Étranger, *ère, adj.* streinu. *A l'—*, în streinătate.

Étrangeté, *f.* lucru straniu.

Etranglement, *m.* sugrumare, strinsură de gîtă.
Etrangler, *v. a.* sugruma, stringe de gîtă.
Etre, *v. sust.* a fi. *Il est séû il y a*, este, sunt. *Sust. m.* ființă, essistență, à blanc —, până la rălecină. La *pl.* diverse părți ale unei case (*être*).
Etrécir, *v. a.* a strîmta.
Etrécissement, *m.* strîmtare.
Etreindre, *v. a.* a stringe.
Etreinte, *f.* stringere, strinsură. [sațtea.
Etrene, *f.* prima vindere,
Etrener, *v. a.* a cumpăra cellă d'ăurei, face sațtea.
Etrier, *m.* scară dela șea.
Etrille, *f.* țesală.
Etriller, *v. a.* a țesăla, peria.
Etriqué, *ée, adj.* strîns, care n'are plinitatea cerută.
Etrivière, *f.* curea a scării dela șea. [mărginită.
Etroit, *oite, adj.* strîmtă,
Etroitement, *adv.* strîns, intimă, à l'étrouit.
Etroitesse, *f.* strîmteță, defectulă lucrului strîmtă.
Etronçonner, *v. a.* a tăia totă capulă unu arbure.
Etude, *f.* stu liu, aplicațiune a spiritului, invetătura.
Etudiant, *ante, adj.* studinte.
Etudié, *ée, adj.* studiată, făcută cu îngrijire, affectată.
Etudier, *v. a.* a studia, invetă. *S'—*, a se esercita la.
Etui, *m.* cutiă; locă strîmtă.
Etuve, *f.* locă încălțită pentru a usca unele substanțe.
Etuvé, *f.* modă de a cōce carnea in fumulă seū.

Etuver, *v. a.* a spēla incetă uă rană, face loțiune.
Etuviste, *m.* cellă cē ține *étuve*, băi de abur.
Etymologie, *f.* etimologia, derivațiunea vorbilor.
Etymologique, *adj.* etimologică.
Etymologiste, *m.* cellă cē se ocupa de etimologie.
Eucharistie, *f.* vină sacru, grijeniă.
Eucharistique, *adj.* eucharistică, de grijania.
Euchologe, *m.* eucologă, carte pentru oficiulă, slujba, dumniceloră in biser. [rare.
Euh, *interj.* a! Esprime mi-
Euphémisme, *m.* eufemism: Indulcirea unei vorbe, unei espressioni aspre (*retor.*).
Euphonie, *f.* eufonia, sunete plăcute, (unei singure voci).
Euphonique, *adj.* eufonică.
Euphorbe, *m.* uă plantă caustică. [ropenă.
Européen, *enne, adj.* european.
Eustache, *m.* cutiașă de copii.
Eux, *pron. pl. ei.* [tătoria.
Evacuant, *ante, adj.* deșert.
Evacuation, *f.* deșertare.
Evacuer, *v. a.* a deșerta, eși (oștirea) dintr'ua țerră.
Evader, *v. r.* a fugi pe curișă.
Evaluation, *f.* prețuire.
Evaluer, *v. a.* a prețui.
Evangélique, *adj.* evangelică. [modă evangelică.
Evangéliquement, *adv.* in
Evangéliser, *v. a.* a predica evangeliulă.
Evangéliste, *m.* evangelistu.

- fiă-care din cei patru sânti, cari au scrissă evangeliulă,
- Evangile**, *m.* evangeliu.
- Évanouir**, *v. r.* a. leșina.
- Évanouissement**, *m.* leșină. [țiune.
- Évaporation**, *f.* evapora-
- Évaporeré**, *éc.* *adj.* amestit.
- Évaporer**, *v. a.* a evapora, resolvi în vaporă. *S'*—, a se evapora, se face fum.
- Évasement**, *m.* lărgirea unei deschisură. [deschisură.
- Évaser**, *v. a.* a lărgi uă
- Évasif**, *ive*, *adj.* evasiv, care ajută a fugi, a scăpa.
- Évasion**, *f.* evasiune, fugă furtivă, scăpare. [evasiv.
- Évasivement**, *adv.* în mod
- Évêché**, *m.* episcopatu.
- Éveil**, *m.* sciință dată cui-va despre ună lucră, la care nu cugeta. *Tenir à l'*—, a ține în atințiune. [lețu.
- Éveillé**, *éc.* *adj.* deștept, is-
- Éveiller**, *v. a.* a deștepta.
- Événement**, *m.* eveniment, întâmplare; incidințe dramă.
- Évent**, *m.* espunere la vint, la aer; trezălă, gustă nepăcută, că capătă alimintele, licidii, prin impresiunea aerului.
- Éventail**, *m.* apărător.
- Éventailiste**, *m.* fabricante de apărători.
- Éventaire**, *m.* coșu de precipetă. [Event.
- Éventé**, *éc.* *adj.* stricat, vd.
- Éventer**, *v. a.* a agita aerul cu apărătoră; *fig.* a revela, discoperi. *S'*—, a și face aer; a se strica la aer.
- Éventif**, *ive*, *adj.* eventiv, care se pôte întâmpla.
- Eventrer**, *v. a.* a dischide dispicându seă tăind.
- Éventualité**, *f.* eventualitate, casă nesigură, evenimentă viitoru, necert.
- Éventuel**, *elle*, *adj.* eventuale, subordinată întâmplării.
- Éventuellement**, *adv.* eventuale, de întâmplare.
- Évêque**, *m.* episcop.
- Évertuer**, *v. r.* a se sili, se strădui.
- Éviction**, *f.* deposesiune juridică, învedere.
- Évidemment**, *adv.* evidente, învederat.
- Evidence**, *f.* evidință, învederat, învedere.
- Evident**, *ente*, *adj.* evidente, învederat.
- Evider**, *v. a.* a săpa în intru: escava, scobi. [scobit.
- Evidoir**, *m.* instrument de
- Évier**, *m.* pără scobită și munită de ună canale pentru a spăla vasele. [juridic.
- Évincer**, *v. a.* a deposede
- Évitable**, *adj.* de care pôte, trebuie, se se ferescă cine-va.
- Éviter**, *v. a.* a evita, înlătura, se feri de.
- Évocable**, *adj.* evocabile, care se pôte face se apară.
- Évocation**, *f.* chiamare, face-re se apară, se se arrête.
- Évoquer**, *v. a.* a chiama la lumină, face se apară.
- Ex**, *partic.* es. *Ex-ministre*, es-ministru, fostu-ministru.
- Exact**, *acte*, *adj.* esact, toc-mai, potrivit. [tocmai.
- Exactement**, *adj.* esact, în-
- Exacteur**, *m.* esactor, cellă că commite uă esacțiune.
- Exaction**, *f.* esacțiune. Actulă

unuî funcționariu publicu, care cere mai multu decâtu trebuie.

Exactitude, f. esactitate, potrivélă întocmai.

Exagérateur, m. *trice*, f. esageratoru.

Exagération, f. esagerațiune.

Exagéré, *éé*, *adj.* esageratū, care nu é în justa proporțiune, peste măsură.

Exagérer, v. a. a esagera, da lucruriloru proporțiunii mai mari decâtu aū în realitate.

Exaltation, f. esaltațiune, ardore esagerată în idee, în simțiminte; intronarea Papei.

Exalter, v. a. a esalta, înălța, lauda, *célébrer*, t. a curăți prin focu.

Examen, m. esame, cercetare, *recherche*.

Examineur, m. essaminatoru, cercetătoru.

Examiné, *éé*, *adj.* essaminatū, cercetatū.

Examiner, v. a. a essamina, supune essameluî. cerceta, observa, considera attintivū.

Exanthémateux, *euse*, *adj.* s. *éxanthématique*, *med.* care se referesce la erupțiunile pelii, (*exanthème*).

Exanthème, m. *med.* esantemă, erupțiuni pe pele, allū căroru caracteru este roșela.

Exantlation, f. extracțiune a aeruluî séu altuî corpū fluidū prin pompă. [*urm.*]

Exarchat, m. essarcatū, vd.

Exarche, m. s. *exarque*, esarcu. Gubernatoru imperiale în Italia, a cui reședința era la Ravena (intre 567—752).

Exarthrème, m. *chir.* scintitură.

Exaspération, f. esasperațiune, extremă iritațiune

Exaspérer, v. a. a esaspera, înterrita extremū, face sé devinā mai réu. Comp. *aigrir*.

Exastyle, m. galeriā cu șesse colonne allăturate.

Exaucement, m. ascultarea (favorabile) unei rugăciuni.

Exaucer, v. a. a a asculta rugăciunea, implini ceaa cé se cere prin rugăciune.

Excavation, f. escavațiune, săpătură în pământu, câ sé assede unū fundamentū.

Excaver, vd. *Creuser* (*p. us.*).

Excédant, *ante*, *adj.* escedinte, care ese din măsură, prisoscesce. *Sust.* m. escedinte, prisosu, réuasū, *surcroît*.

Excédé, *éé*, *adj.* trecutū alfară din măsură; *fig.* slabitū, ruptū (*de travail*, de muncă).

Excéder, v. n. a trece măsură, eși din limită, fi în excessū, fi de prisosu. *Vous m'excédez*, mé duci pré departe, ni propuni pré mari dificultăți. S'— *de quelque chose*, a esagera unū lucru.

Excellentement, *adj.* escellinte, foarte bine, perfectū.

Excellence, f. escellință, gradū emininte allū calității într'unū genū, însușire superiøre, bună. *Par*—, prin escellință, mai alessū. cu distincțiune (cu deosebire), în gradulū superiorū.

Excellent, *e*, *adj.* escellinte, în gradū înaltū, foarte bunū.

Excellentissime, *adj.* es-

- celintisimă, bună supremă, bună în cellă mai înaltă gradă.
- Exceller**, v. n. a escele, se distinge (se deosebi), fi mai presus, posedă un grad de perfecțiune seă diverse prestanțe între altele de genul seă.
- Excentricité**, f. t. escen-tricitate, caracteră ciudată.
- Excentrique**, adj. t. escen-tricū.
- Excepté**, prep. escepțiune de, afară de, *à la réserve de*.
- Excepter**, v. a. a escepta, esclude, scote din numărul, face abstracțiune de.
- Exception**, f. escepțiune (deosebire); *à l'—de*, cu escepțiune de, afară de.
- Exceptionnellement**, adv. prin escepțiune, esceptionale.
- Excès**, m. escesă, prisosă, *à l'—seă jusqu'à—*, până la escesă, trecindă ueri-că măsură.
- Excessif**, ive, adj. esces-sivă, esagerată, peste măsură.
- Excessivement**, adv. esces-sivă, peste măsură, peste fire.
- Exciper**, v. n. de *quelque chose*, a obiecta, opune ce-va.
- Excipient**, m. substanță propriă a dissolvi, a topi.
- Excise**, f. înapsită pe beuture.
- Excision**, f. chir. escisiune, taiatură. Si *abscision*.
- Excitabilité**, f. calitatea lu-crului incitabile, s. animat.
- Excitant**, e, adj. înterritatoriu. m. d. escitante, care înterrită, redeshtëptă puterile.
- Excitateur**, m. trice, esci-
- tatoră, cellă că deshtëptă (în monasterie); fig. instrumentă pentru a distrage (descărca) electricitatea.
- Excitafif**, ive, adj. med. vd. *Excitant*.
- Excitation**, f. escitațiune, înterritare.
- Excitement**, adv. med. res-tabilire a puteriloră creuri-loră.
- Exciter**, v. a. a escita, in-tărrita, provoca (așța).
- Exclamatif**, ive, adj. es-clamativă, care esprime es-clamațiune.
- Exclamation**, f. esclamațiune, strigătă repede de bu-curiă, de mirare etc.
- Exclure**, v. a. a esclude, lă-sa afară, respinge, depărta.
- Exclusif**, ive, adj. esclusivă, care esclude. *Personne —ve*, persoană esclusivă, care respinge totă că contradice gusturile, opiniunile, seăle.
- Exclusion**, f. esclusiune, lăssare afară, depărtare din. *À l'— de*, cu esclusiune de, afară de.
- Exclusivement**, adv. es-clusivă, cu escepțiune.
- Exclusivité**, f. patriotismă esces-sivă (*puç. usit.*).
- Excommunication**, f. es-communicatione, sentință care depărtedă pe cine-va dela comuniunea Bisericef.
- Excommunié**, ée, adj. es-communicată, esclusă din numărul chrestiniloră.
- Excommunier**, v. a. a es-communică, esclude dela comuniunea Bisericef.
- Excoriation**, f. chir. esco-

- riațiune (jupuirea pelii), vd. *écorchure*. [pui pelea.
- Excorier**, v. a. a escoria (jupuirea).
- Excortication**, f. escorticațiune, luarea cojii.
- Excrément**, m. ceaa ce ese din corpū prin purgațiune naturale. (Vorbă de evitatū).
- Excréteur**, *adj. m.* seū *excrétoire*, escretoriū, care servece la escrețiune.
- Excrescence**, vd. *Excroissance*.
- Excrétion**, f. escrețiune, acțiune prin care fluidii secretați sunt dați afară. (Nu usita).
- Excroissance**, f. escrescintă, crescătură, inflatură mică pe corpū, la animalii și plante.
- Excursion**, f. excursiune, alergare afară; irrupțiune, năvălire; *fig.* digressiune.
- Excusable**, *adj.* scusabile, de iertatū, care pōte fi iertatū.
- Excusation**, f. vd. *urm.*
- Excuse**, f. scusă. pretestū de escusatiune, disculpațiune (desvinovățire).
- Excuser**, v. a. a scusa, admite scusele, disculpa, desvinovăți. [*puç. usit.*]
- Excuseur**, m. cellū ce scusa.
- Excussion**, f. *med.* escussiune, clătinare.
- Exéat**, m. (lat. *sé éxat*) exeat. Permissiune dată unū ecleziasticū sé esercite funcțiunile sēlle în altă diocesă: permissiune de a eși.
- Execrable**, vd. *Détestable*.
- Exécrablement**, *adv.* fōrte rēū, în modū de blestematū.
- Exécration**, f. esecrațiune, sințimintū de orrōre estreimă pentru, blestemū. [*ble.*]
- Exécratoire**, vd. *Excécra-*
- Exécrer**, v. a. a deiești, ave în orrōre, blestema.
- Exécutable**, *adj.* esecutabile, care se pōte esecuta, săvirși.
- Exécutant**, m. esecutante, musicante care esecută partea sa. La f. *Exécutante*.
- Exécuter**, v. a. a esecuta, pune în lucrare, săvirși. S' —, a se decide (hotări) pentru.
- Exécuteur**, m. *triv.* f. esecutorū, cellū ce esecuta, săvirșesce. Ca *adj.* é inusit.
- Exécutif**, *ive. adj.* esecutivū. Se dice de puterea însărcinată cu esecuțiunea legilor.
- Exécution**, f. esecuțiune, punere în lucrare, săvirșire. Suppliciū capitale.
- Exécutoire**, *adj.* esecutoriū, care se pōte lua în esecuțiune, seū care dă putere de a procede la uă esecuțiune judiciariă.
- Exédre**, m. sală de convorbire la Elenii anticii.
- Exégèse**, f. esegese, esplucațiune (talmacire).
- Exégète**, m. essegetū, esplucatorū.
- Exégétique**, *adj.* esegeticū, care servece a explica.
- Exègue**, f. *jur.* lăssare de unū numărū de animalii pe jumătate căstigū și jumēt. perdere.
- Exemplaire**, m. esemplare, modelū (*rech.*). Se dice de cărți, gravure etc. mul-

tiplicate după unŭ tipŭ comune.

Exemplairement, *adv.* esemplare, de modelŭ, ast-felŭ încâtŭ sŭ servescă de esemplu. [dă].

Exemple, *m.* esemplu, pil-

Exempt, *e. adj.* scutitŭ, liberŭ de. preservatŭ, dispensatŭ. [lițiă.

Exempt, *m.* oficiariŭ de po-

Exempter, *v. a.* a scuti, dispensa, preserva, libera de.

Exemption, *f.* esențiune, scutire, dispensă, dreptŭ, privilegiŭ care scutesce.

Exéquatŭr, *m.* (lat. *sē se essecutē*), ordine sŕŭ permissiune de a essecută, in diplomațiă.

Exercer, *v. a.* a essercita, se deprinde la (indeletnici)

Exercice, *m.* essereitŭ, deprindere: evoluțiune militară; ocupațiune, practică (indeletnicire). [de luptă.

Exercitation, *f.* essereitŭ

Exerciter, *v. a.* a essercita la mersuri.

Exercitoire, *adj. mar.* (action —), dreptŭ de petițiune, de a se plânge.

Exérèse, *f. chir.* extracțiunea unŭ corpŭ streinŭ, inutile.

Exergue, *f.* spațiŭ in jeosulŭ unei medalie pentru inscripțiune.

Exert, *e. adj. bot.* eșitŭ, intinsŭ in affară.

Exfoliatif, *ive. adj. chir.* esfoliativŭ, care iea cŕja.

Exfoliation, *f.* esfoliațiune, separațiune prin foie sŕŭ sold.

s' **Exfolier**, *v. r.* a se esfolia,

se dislipi in părți subțiri, in lamine, a se coji.

Exfumer, *vd. Effumer.*

Exhalaison, *f. vd. Emanation.*

Exhalant, *m. vaisseau* —, vassŭ, vină, care servește pentru emanațiune (anat.).

Exhalation, *f.* essalațiune, eșire de vaporŭ, odorŭ etc.

Exhalatoire, *m.* essalatoriŭ machină de essalațiune.

Exhaler, *v. a.* a essala, face sŭ eșă vaporŭ, odorŭ etc. S' —, a sa essala, se evapora.

Exhaussement, *vd. Elévation.*

Exhausser, *v. a.* a înălța maș sus, redica la înălțime.

Exhaustion, *f. math. méthode d' —*, metodă de es-austiune.

Exhérédatiŭn, *f.* eseredațiune, desmoștenire.

Exhéréder, *v. a.* a esclude dela ereditate, a desmoșteni.

Exhiber, *v. a.* a scŕte inainte, arreta, represinta in justiță.

Exhibition, *f.* esibițiune.

Exortatif, *ive. adj.* esortativŭ, indemnătoriŭ, care conține unŭ indemnŭ, uă esortațiune.

Exhortation, *f.* indemnare, discursŭ care conține uă esortațiune, unŭ indemnŭ.

Exhorter, *v. a.* a indemnă.

Exhumation, *f.* desgropare (a cadavrulŭ). [(cadavru).

Exhumer, *v. a.* a desgropa

Exigeant, *e. adj.* essiginte, care essige, cere multŭ sŕŭ pré multŭ, cu autoritate.

Exigeance, *f.* essigintă, necessitate, trebuință.

Exiger, v. v. a. *essige*, cere cu stăruință, cu autoritate, obliga seú voi se oblige la.

Exigibilité, f. cerință, calitatea lucrului care se pöte cere.

Exigible, *adj.* *essigibile*, care se pöte *essige*, se pöte cere.

Exigu, *e*, *adj.* *essiguú*, modicú, förte micú, nesufficiente.

Exigué, f. divisiune a animalilorú la arendare, pentru usulú pe jumătate.

Exiguité, f. *essiguitate*, modicitate, micșiorime, nesufficiență.

Exil, *m* *essiliú* (surghiunú).

Exilé, *m* *essilatú* (surghiunitú).

Exiler, v. a. a. *essila* (surghiuni). [rime.

Exilité, f. *essilitate*, micșio-

Exinanition, f. *path.* *esinanitiune*, slăbiciune.

Exiris, *m* *path.* inflătura iridii ochiului.

Existant, *e*, *adj.* *essistente*, care *essiste*, trăiesce.

Existence, f. *essistință*, durată, vieță. [trái, avé vieță.

Exister, v. n. a. *essiste*, a fi.

Exitial, *e*, *adj.* *essițiale*, mortale, care dă morțea.

Exiture, f. *med.* inflăturá inflamată, cöpturá.

Exocet, *m* *pesce* cu aripe förte lunge.

Exochmates, *m* *pl.* cái cu códele lunge.

Exode, *m* *essodú*, eșirea. Se numesce a doua carte a Pentateucului.

Exodiaire, vd. *Farceur*.

Exogène, *adj.* *essogenuú*, care crește din afará.

Exomètre, *m* *path.* cădereá matricii. [nece.

Exomide, *m* haină fără mă-

Exomphale, *m* *chir.* *esomfalú*, herniá a umbilicului.

Exophthalmie, f. *chir.* eșirea ochiului afará din orbita sa.

Exorable, *adj.* care se înduplecá prin rugăciuni.

Exorbitamment, *adv.* *esorbitante*, peste măsurá.

Exorbitant, *adj.* *esorbitante*, estraordinariú *ecessivú* : peste limití, peste măsurá.

Exorciser, v. a. a. vráji, alunga (*goni*) demonii.

Exorcisme, *m* vrájitoria, vorbe de vrájitoare.

Exorciste, *m* vrájitorú.

Exorde, *m* *essordiú*, prima parte a discursului: începutú.

Exostose, f. *tumóre*, inflăturá pe suprafața seú în intrulú ósselorú.

Exotérique, *adj.* *essotericú*, esternu, publicú.

Exotique, *adj.* *essoticú*, străinú, care nu este naturale țerreí.

Expansibilité, f. proprietate *expansivá*, de a se întinde.

Expansibile, *adj.* *expansibile*, care se *disfășurá*, se întinde.

Expansif, *ive*, *adj.* *expansivú*, care se dilată, se întinde.

Expansion, f. *expansiune*, dilatațiune, întindere a fluidilorú etc.

Expansivité, f. facultate de a se dilata, se întinde.

Expatriation, f. *espatriatiune*, eșire din patriá (surghiunire).

Expatrier, v. a. a espatria, alunga (goni) din patriă.

Expectant, m. care aşteptă.

Médecine expectante, medicină care lucrădă cu circumspecţiune şi aşteptă mai multă activitatea naturii.

Expectatif, *ive*, adj. expectativă, care dă dreptul de a spera. Usit. în *grâce*— *ve*.

Expectation, f. expectaţiune, aşteptare. *Puc. usit.*

Expectative, f. expectativă, aşteptare, speranţă fundată.

Expectorant, adj. espectorant, care facilitează espectoratiune, vătăsură. [raţiune.

Expectoration, f. espectoratiune.

Expectorer, v. a. a espectoră, scoate tuşindă materie viscoasă, din bronchie, din plămâni.

Expédiee, f. seriere repede.

Expédient, m. expediente, mijloc de a ajunge la scop.

Expédient, *e*, adj. care facilitează, care poate servi la; urgente de a face, necesariu.

Expédier, v. a. a espedia, grăbi essecuţiunea unui lucru, conclasiunea unei afaceri.

Expéditeur, m. expeditor, cellă ce trimite mărfurile.

Expéditif, *ive*, adj. expeditivă, care face repede, grăbesce.

Expédition, f. expediţiune, trimiteră de mărfuri, întreprindere de război, copia unui act. La *pl.* scrisori.

Expéditionnaire, m. însărcinat să expedieze, să trimită mărfuri; comissă pentru scripture, copist.

Expérience, f. esperiinţă, cercare. Cunoscinţă câştigată prin lungă usă seă obicei.

Expérimental, *e*, adj. esperimentale, fundatū pe esperiinţă. [mentū, cercare.

Expérimentation, f. esperimentatiune.

Expérimenté, *ée*, adj. esperimentatū, instruitū prin esperiinţă, cercatū.

Expérimenteur, v. n. a face esperimente, verifica prin esperiinţe, *cerca, faire l'essai.*

Expert, *e*, adj. expertū, vătăsatū şi aviudă cunnoscinţe de uă arte, de uă meseriă; m. commissariū numit şi alessū că se examinează, se preţuescă.

Expertise, f. vizită, examine, preţuire; relaţiune a expertului.

Expiateur, m. *trice*, f. espiator, cellă ce face uă espiatiune.

Expiation, f. espiatiune, spălare de păcate.

Expiatoire, adj. espiatoriū, de espiatiune.

Expier, v. a. a espia, spăla, repara ună crime, uă erróre.

Expier, v. a. a espia, spăla, repara ună crime, uă erróre.

Expilation, f. *jur.* detragerea unor părţi din ereditate.

Expirant, *c*, adj. care expiră, care se finesece, e aproape a muri.

Expirateur, m. *anat.* espiator. Se dice de muschii cari contribuescă la espiatiune.

Expiration, f. espiatiune, a aerului aspiratū, finitulū unui terminū decisū, (unū sorocū).

Expiré, ée, adj. expirată, finit, decesă, mortă.

Expirer, v. n. a expira, muri; *fig.* a înceta, a se fini: *v. a.* a reda aerul aspirat.

Explétif, ive, adj. gram. espletiv, care nu este necesariu pentru sensul frașii.

Explicable, adj. explicable, care se pöte explica. [torü.

Explicateur, m. explica-

Explicite, adj. explicit, clar și formale, manifest.

Explicitement, adv. explicit, formale, lămurit.

Explicuer, v. a. a explica, traduce, interpreta, (tălmăci).

Exploit, m. acțiune de strălucire în rebelă, faptă mare, importante.

Exploitable, adj. care pöte aduce ună folos.

Exploitant, adj. m. care speculă.ă asupra. *huissier* —, esecutorü judiciariü.

Exploitatif, ive, adj. deunde se pöte trage ună folos.

Exploitation, f. speculațiune asupra folosină din ce-va (exploatare).

Exploiter, v. a. a face să vade, cultiva, speculă cu; câștiga utilitate, folos din.

Exploiteur, m. speculatorü nelegale. [cerclătorü.

Exploiateur, m. explorator.

Exploration, f. exploratiune, cercetare că se discopere.

Explorer, v. a. a explora, cerceta, merge să discopere.

Explosion, f. exploziune, gomotü viointe, erupțiune subită (isbucnelă).

Expoliation, f. curățitulü arburilorü.

Expolition, f. usă, întrebuințare de expresiuni diferite pentru același lucru.

Exponce, f. jur. lăssarea proprietății.

Exponential, elle, adj. math. expunțiale, unde este ună spuninte (*un exposant*).

Exportateur, m. esportatorü, cellü cö expörtă.

Exportation, f. esport, transportü de mărfuri etc.

Exporter, v. a. a esporta, transporta în străinătate produsele solului, industriei.

Exposant, m. math. spuninte, arretătorul puterii.

Exposant, e, adj. care espune ună faptü, drepturile, pretinsiunile, selle.

Exposé, m. espusă, narrațiune, socotelă dată.

Exposer, v. a. a espune, presinta privirii; explica, face să se cunnöscă, explica; a lăssa, părăsi, periclului. S—, a se espune, se periclita.

Expositif, ive, adj. expositiv, explicativ.

Exposition, f. exposițiune, presintațiune vederii; obiecte espuse: explicațiune.

Exprès, sse, adj. espressü, pozitiv; *m.* trămisă cu ună scopü speciale și determinatü. [dinsü.

Exprès, adv. espressü, ina-

Expressément, adv. în terminii espreși, vorbitü.

Expressif, ive, adj. expresiv, care exprime bine ceea cö se dice, semnificativ.

Expression, f. expresiune, vorbă.

Expressivement, *adv.* expresivă, bine expresă.

Exprimable, *adj.* expresibile, care se poate exprime, se poate spune prin vorbe etc.

Exprimer, *v. a.* a exprime, manifesta cugetarea sa, simțimintulă, pasiunile, a spune prin vorbe, manifesta.

Exprobration, *f.* deprobațiune, critică.

Ex-professo, *adv.* estinsă, pe largă.

Expropriation, *f.* espropriatiune, privațiune de proprietate.

Expropriier, *v. a.* a espropria, priva de posesiune, scote din proprietate în modă legale.

Expulser, *v. a.* a espulsa, esclude, alunga (goni).

Expulsif, *ive, adj.* espulsivă, care esclude (gonesce).

Expulsion, *f.* espulsiune (gonire).

Expultrice, *f.* vd. *Expulsif*.

Expurgade, *f.* clarificațiunea, răritulă, copaciloră pré indesiți.

Expurgata, *m.* espurgate, edițiuni curățite de ceea ce este contrariu religiunii, moraliloră etc.

Expurgatoire, *m. index* —, indice de cărțile prohibite, oprite, în Roma (*index librorum prohibitorum*).

Expurger, *v. a.* a purifica, corecta, curăți uă carte de ceea ce conține contrariu religiunii, moraliloră, de cinței etc.

Exquis, *e, adj.* alessă, es-

cellinte, lucrată cu totă delicateța possible, perfectă.

Exquisiteț, *adv.* alessă, escelinte (deosebită).

Exsangue, *adj. med.* lipsită de sânge; *fig.* fără vigoare.

Exsiccation, *f. chem.* esicațiune, uscare.

Extipulé, *ée, adj.* fără stipulă, fără code. Și *instipulé*.

Exsuccion, *f.* sugere, absorbțiune prin subțură.

Éxsudation, *f.* essudațiune, assudare.

Exsuder, *v. n.* a eși precum assudéla. [este.

Extant, *e, adj.* essistente, care

Extase, *m.* estase, transportă allă spiritului, viuă admirațiune. plăcere extremă.

Extasié, *ée, adj.* estasiat, cădută în *extase*.

s'Extasier, *v. r.* a fi cu spiritulă transportat, răpitu de admirațiune, de plăcere.

Extatique, *adj.* estatică, causată de *estase*.

Extemporané, *ée, adj.* estimpurale, care se face îndată, în momentă.

Extenseur, *m.* estinsoră. Muschiă ce servește să întindă.

Extensibilité, *f.* putință de a se estinde, de a se întinde.

Extensible, *adj.* estinsibile, care se poate întinde.

Extensif, *ive, adj.* estinsivă, care întinde, seă arrétă întindere.

Extension, *f.* estinsiune, întindere. *Principe d'—*, principiă de întinderea privilegiloră.

Exténuation, f. slăbiciune estremă.

Exténuer, v. a. a fatiga, slăbi, diminui, micșora. *S'*—, a se slăbi prin escesse.

Extérieur, e. *adj.* esteriorú, esternú, din afară; *m.* cea ce se arrêtă pe dinafară, aspectú, aparință.

Extérieurement, *adv.* esteriorú, în afară.

Extériorité, f. esteriorú, superficială.

Exterminateur, *m.* *trice*, f. esterminatorú, stîrpi-toriú.

Exterminatif, *adj.* stîrpi-toriú.

Extermination, f. esterminațiune, stîrpire.

Exterminer, v. a. a estermina, stîrpi.

Externat, *m.* esternatú, scólă de elevi esterni.

Externe, *adj.* esternú, esteriorú, din afară.

Extinctif, *ive. adj.* stingě-toriú, care stinge.

Extinction, f. stingere: *fig.* perdere totale, destrucțiune.

Extirpateur, *m.* esterminatorú, stîrpi-toriú.

Extirpation, f. scótere din rădăcine, stîrpire: destrucțiune.

Extirper, v. a. a scóte din rădăcine, stîrpi, destrui totale.

Extispice, *m.* devinatorú după intestinele animalilor.

Extorquer, v. a. a obține prin violință, căpěta cu silă.

Extorsion, f. estorsiune, esacțiune violinte, concussiu-ne, căștigú prin silă.

Extra, *m.* cea ce face ci-

ne-va afară din deprinderile sělle.— *Collectiune* de decretalele lui Gratianú. Ca *adv.* afară din muri, din cetate.

Extrac, *m.* sěu *estrac*, (*cheval*—), calú slabú.

Extractif, *ive. adj.* estrac-tivú, care esprime extracțiune.

Extraction, f. extracțiune, scótere. Origine, inceputú.

Extracte, *m.* *résine*.— *estrassú* de harz.— *sucré*, *estrassú* de sacharú.

Extradition, f. estradițiune, darea unui criminală în mâ-nele guvernului care lú reclamă.

Extrados, *m.* estrado. *Su-prafația* convessă și esternă a boltei.

Extradossé, *adj.* cu par-tea esternă plană, șěssă.

Extrafoliacé, *adj.* sěu *extrafoliaire*, *bot.* care nu stă pe foie.

Extraire, v. a. a estrage, separa din, scóte: a copia.

Extrait, *m.* estrassú, sub-stanță trassă din alta, pre-scurtare:—*baptistère*, biletú de botesú.

Extrajudiciaire, *adj.* es-trajudiciariú. Califica actele cari nu se facú după for-mele cerute.

Extrajudiciairement, *adv.* nu după formele ce-rute.

Extraordinaire, *adj.* es-traordinariú, singulară, care ese din regulele ordinare.

Extraordinairement, *adv.* estraordinariú, afară din regule (ciudatú).

Extravagamment, *adv.* estravagante (ciudadū).

Extravagance, *f.* estravaganță, nebuniă, lucru affară din usulū commune.

Extravagant, *e, adj.* estravagante (ciudadū), *bizarre*.

Extravaguer, *v. n.* a face estravagante, nebunie.

Extravasation, *f.* *extravasation*, resipirea sângelui în țessături.

s' **Extravaser**, *v. r. med.* a se resipi affară din vasse, în țessături (despre sînge și umorî).

Extrême, *adj.* estremă, care este de totū la margine; excessivū. *Sust. m.* ultima limite s. margine a lucrurilor. *A l'—*, la ultima limite, fără măsură nici rezervă. *Pousser, porter, tout à l'—*, a nu avé moderațiune în nimicū.

Extrêmement, *adv.* extremū, în ultimulū punctū, cu totulū.

Extrême-onction, *f.* comuniunea, grijenia, cē se administră murindilorū.

in **Extremis**, *adv.* în ultima estremitate, în casulū estremū.

Extrémité, *f.* estremitate, margine; excessū. *Comp. bout.*

Extrinsèque, *adj.* estrinsecū, care vine din affară, opp. *intrinsèque*. In *retor. Lieux communs*—s, locuri comuni, carî nu sunt trasse din definițiunea însă-și a faptului, dērū din circumstanțele carî se referescū la

faptū, precum sunt legea, marturii etc.

Extrinsèquement, *adv.* estrinsecū, din affară.

Extorse, *adj. bot.* indreptatū, diressū.

Extorsion, *f. med.* întorcere în affară.

Extumescence, *f.* inflătură.

Exubérance, *f.* esuberanță, abundență inutile. *Comp. surabondance.*

Exubérant, *e, adj.* esuberante, care este cu prisosū, de prisosū, *surabondant, superflu.*

Exulcératif, *ive, adj.* seū *exulcérant*, *e*, care determină ulceratiune, inflătură.

Exulcération, *f.* ulceratiune ușioria și superficială.

Exulcérer, *v. a.* a esulcera, cauza unū inceputū de ulceratiune, uă inflătură ușioria.

Exultation, *f.* bucuria estremă (vech).

Exulter, *v. n.* a sări, sălta, de bucuria, *p. us.*

Exutoire, *m. med.* cauteriū, vesicatoriū.

Exuviable, *adj.* care și schimbă pelea.

Ex-voto, *m.* offerință promisă prin unū votū. *Pl. nevariab.*

Eyalet, *m.* vd. *Pachalik.*

Eyre, *f. s. eyra*, speciă de pistică de Paraguay.

Ezourvédo, *s. Ezour-Weidam*, *m.* commentariū la Wedas.

Ezteri, *m.* speciă de jasper verde americ.

F

F, *m.* f. a patra consunante. Il est masculin, quand on le prononce *fé*, suivant la nouvelle appellation, et féminin, quand on le prononce *êf*.

F, in *mus.* seû *f-ut-fa*, indică sunetul *fa*. D'assupra unei note insemn. *forte*. **FF** insemnă *fortissimo*.

Fa, *m.* sunetul *fa*. A patra notă a gamei *ut*. *La clef de fa*, semn în forma unui Creversă și urmată de două puncte, cheia bassului.

Fabago, *m. s.* *fabagelle*, 1. plantă rutaceă afric. Elle passe pour vermifuge.

Fable, *f.* fablă, basmă.

Fabliau, *m.* narrațiune în versuri, usitate în primele timpuri ale poeziei franceze.

Fablier, *m.* vd. *fabuliste*.

Fabricant, *m.* fabricante.

Fabrication, *f.* fabricațiune.

Fabricateur, *m.* fabricator.

Fabricien, *m.* seû *fabricier*, membru în consiliul de fabrică al unei biserice. Vd. *marguillier*.

Fabrique, *f.* fabrică, totu ce pertine unei biserice parosiale, venituri etc.

Fabriquer, *v. a.* a fabrica.

Fabuleusement, *adv.* în modu faulosu.

Fabuleux, *euse, adj.* faulosu, imaginariu.

Fabuliste, *m.* fabulistu, autoru de fabule.

Façade, *f.* fațiată.

Face, *f.* față, lature, aspectu,

une grosse—, uă față grassă; *de face*, din față, din punctul dinainte; *en -*, în față, *de prime*—, la prima vedere. In *mus.* diferitele aspecte ce ica unu acordu în sunetulu fundamintale, *face d'un accord*.

Facé, *ée, adj.* bien *facé*, cu față frumoasă, cu figură nobile. [tlicu].

Facétie, *t.* faceție (mucalitate).
Facétieusement, *adv.* facețiosu (mucalitate).

Facétieux, *euse, adj.* care escită risulu, facețiosu.

Facette, *f.* fecișoră, fațetă.

Fâcher, *v. a.* a supera, mânia.

Fâcherie, *f.* supărare, mâniare, desplăcere, *chagrin*.

Fâcheusement, *adv.* cu supărare.

Fâcheux, *euse, adj.* supărătoriu, importun, desplăcutu.

Facial, *ale, adj.* faciale, dela față, *veine - e, nerfs faciaux*.

Facile, *adj.* facile, lesniciosu, lesne: blându. *Mon coeur est - à tes desirs*, inima mea e indulginta la dorințele tulle. *Vertu*—, femeă de morali facili, nu pre rezervată.

Facilement, *adv.* facile, ușoriu, cu ușurință, cu înlesnire, lesne. Comp. *aisément*.

Facilité, *f.* facilitate, ușurință, lesnicieune. [lesni].

Faciliter, *v. a.* a facilita, în-

Façon, *f.* formă; modul cu este făcutu unu lueru. Demustrațiuni affectate.

Faconde, *f.* facundiă, farfara, (palavragiă). *Incontinence de paroles.* [formă.]

Faconner, *v. a.* a forma, da

Factonnier, *ière, adj.* și *s.* care face multe forme (talimuri).

Fac-simile, *m.* fac-simile, reproducțiune exactă a unei scripture, unui desen. *Pl. nevariab.* [mărfuri.]

Factage, *m.* transportul de

Facteur, *m.* făcătorul, factorul, aginte însărcinat cu unu negoț:—*d'instruments*, făcătorul de instrumente musicale.

Factice, *adj.* facticiu, făcutu său imitatul prin arte.

Factieux, *euse, adj.* factiosu, care escită uă turburare publică, sedițiosu.

Faction, *f.* pedă ce face unu soldatulu la unu postulu. Partidulu sedițiosu intr'unu Statu.

Factionnaire, *f.* soldatulu de pedă la unu postulu.

Factorerie, seu *factorie*, *f.* casa, computorul unei societăți de comerțiu în streinătate, în Indie.

Factotum, *m. s. factoton*, factotul, însărcinatulu cu tôte affacerile unei case.

Factum, *m.* memoriul publicatulu pentru a critica său a se apăra.

Facture, *f.* factură, notă de prețuri.

Facule, *f. astr.* vd. *macule*.

Facultatif, *ive, adj.* facultativu, a cui essecuțiune, deplinire, depinde de voință.

Faculté, *f.* facultate, putere seu dreptulu de a face.

Fadaise, *f.* lucru fără gustu, nesăratu, seccătură.

Eadasse, *adj.* care e lipsitulu de gustulu, *fam.*

Fade, *adj.* negustosu, fără sapore; care nu este plăcută; care nu este animatulu.

Fadour, *f.* defectulu de a fi negustosu, neplăcutulu. *La pl.* laudă fără gustulu.

Fagone, *f. anat.* glandula conglomerată a toracelui.

Fagot, *m.* mănuchiul, adunătură de ramuri subțiri.

Fagotage, *m.* punere în mănuchi, legătură de ramuri subțiri la unu loculu.

Fagoter, *v. a.* a face mănuchi, lega ramuri subțiri la unu loculu; *fig.* a răndui rău.

Fagoteur, *m.* cellulu ce legă mănuchi; rău lucrătorulu, *bousilleur.*

Fagotin, *m.* maimuță imbrăcată; glumețulu neplăcutulu.

Faguenas, *m.* mirosulu neplăcutulu de spitalulu.

Faible, *f.* slabu, debile. *Du fort au—* în terminulu meșturu.

Faiblement, *adv.* cu slăbiciune, în modulu slabulu.

Faiblesse, *f.* slăbiciune, debilitate.

Faiblir, *v. n.* a slăbi, perde din putere, din meritulu.

Faïence, *f.* (dela Faenza în Ital.), argilulu lucratulu și lustratulu (smălțuitulu).

Faïencerie, *f.* fabrică, comerțiu, de obiecte de argilulu.

Faïencier, *m. ière, f.* fabricantulu, comerciantulu, de argilulu lustratulu, marchidanulu.

Failli, *m.* falitulu, cădutulu.

Eaillibilité, f. posibilitate de a se înșela.

Faillible, *adj.* posibil de se înșela, cădătoriu.

Faillir, v. n. a căde, se înșela; face falitū. Il est usité principalement à l'infn., au passé déf. *je faillis* etc. et aux temps composés, *j'ai failli* etc.

Faillite, f. falimentū, falitū.

Faim, f. faim (fômē). *Faim-valle*, spasmū allū caitorū, care incetēdă cândū a măn-catū. Prin abusū se dice

Faine, f. ghindă. [*flingale*].

Fainéant, m. leneșiu.

Fainéanter, v. n. a sta leneșiu, nu lucra nimicū.

Fainéantise, f. leneviă.

Faire, v. a. a face, opera.— *le quart*, a fi attintivū, cu pađă; — *le nord*, a naviga spre nordū; — *bien ensemble*, a se potriwi. *Faire-le-faut*, lucru inevitabile.

Le partic. *fait* suivi immédiatement d'un infinit. est toujours invariable; L. uis XI fit taire ceux qu'il avait fait parler si bien'.

Faisan, m. (pron. *fusan*), fasan, uă passere galinaceă.

La fem. *poule faisane* și une-orī *poule faisande*.

Faisances, f. pl. cea ce are să de arendașiu lū pe lângă prețul arendei.

Faisande, f. vd. *Faisane*.

Faisandeau, m. fasan tinērū.

Faisander, v. a. da vinatului aroma cē căștigă fasanulū.

Faisanderie, f. rezervă unde se crescū fasanii.

Faisandier, m. cellū cē cresce fasanii.

Faisane, f. câte-uădată *faisande*, și *adj.*, iemela fasanului.

Faisceau, m. fasciclu, adunătură de unele lucruri unite între dinsele. La *pl.* fascile în Roma antică.

Faiseur, m. *euse*, f. făcătorū, cellū cē face.

Faisselle, f. coșiu de răchită.

Faisserie, f. lucru de răchita impletitū rarū.

Faissier, m. lucrătorū care face impletiture de răchită.

Fait, m. faptū, faptă, lucru făcutū. *Mettre au—*, a face cunoscute circumstanțele de. *De—*, de faptū, opp. *de droit*, de dreptū. *Prendre— et cause pour*, a lua parte, țiuē cu. *Au—et au prendre*, în momentul esecutiunii. *Tout à fait*, cu totul.

Fait, *te. adj.* făcutū, dispusū, potriwitū. *Homme—*, omū în puterea etății.

Faitage, m. arch. lemnū care formē lă virfulū lemnăriei unui edificii.

Faite, m. copperișiu lū edificii lū, virfū. Comp. *soumet*. [*lane*].

Faitière, f. copperișiu de o-

Faix, m. sarcină grē, ostentoria.

Falaise, f. pămintū scū stince precipitī pe marginea mării. Se dice *faloiser* cândū marea se lovesce de stince.

Falbala, m. (vorbă engl.), volanū de rochiă, magnetū.

Falcidie, f. *quarte—*, dreptū cē avea eredele se taiă unū pătrariū din legatū, decă testatorulū dispusesse de mai

multă de trei pătrarie ale
succesiunii.

Fallacieusement, *adv.* fa-
laciosă, cu înșelăciune.

Fallacieux, *euse, adj.* fa-
laciosă, care înșelă pentru
a face rău.

Falloir, *v. n.* *unipers.* a tre-
bui. Cu *se* și *en* arrătă dif-
ferința în mai puțin: *il*
s'en faut tant, seă de tant,
que la somme y soit, tre-
bue mă atâtă ca să fiă sum-
ma; *il s'en faut de peu*, mă
trebue puțin; *peu s'en faut*,
mă.—Part. pass. *fallu* tou-
jours invariable.

Falot, *m.* lampă mare; per-
sonă de risă.

Falourde, *f.* mănuchiă de
ramuri grósse.

Falqué, *éc, adj. bot.* curbată,
indoută, la margine.

Falsificateur, *m.* falsifi-
catoră. [ține.

Falsification, *f.* falsifica-

Falsifier, *v. a.* a falsifica,
altera printr'ună amestecă.

Faltranck, *m.* Se numescă
vulnerariile suegiane.

Falun, *m.* sfărămătore de co-
quile, că se gessescă în pă-
mîntă, și cari lă potă în-
grășia.

Faluner, *v. a.* a ingrășia pă-
mîntulă, vd. *prec.*

Falunière, *f.* mină de co-
quile, că se gessescă în pă-
mîntă.

Famé, *adj.* famată, reputată.
Bien---, *mal---*, cu bună, cu
rea, reputăture.

Famélique, *adj.* famelică,
care suflere addesă fameă,
seă fômeă.

Fameusement, *adv.* es-
tremă, peste măsură.

Fameux, *euse, adj.* famosă
fórtre renumită; admirabile.

Familiariser, *v. a.* a face
familiare cu, a deprinde cu.

Familiarité, *f.* familiaritate.

Familier, *ère, adj.* familia-
re, din familiă; ordinariă.

Familièrement, *adv.* în
modă familiare, ca în fa-
miliă.

Famille, *f.* familiă.

Familleux, *euse, adj.* care
voiesce totă-déuna să mă-
nănce (despre passeră).

Famine, *f.* famete, fómete.

Fanage, *m.* întorsura și re-
sipirea finulă pentru a se
usca.

Fanaison, *f.* timpă cândă
se asșterne finulă, să se u-
suce.

Fanal, *m.* fanale, focă a-
prinsă nóptea la intrarea
porturilor. [losă esagerată.

Fanatique, *adj.* fanatică, ze-

Fanatiser, *v. a.* a face fa-
natică. (peste măsură.

Fanatisme, *m.* fanaticism, zelă

Fanchon, *m.* basma de le-
gată la capă. [olă.

Fandango, *m.* danță spani-

Fane, *f.* vestejiture.

Faner, *v. a.* a întórce și re-
sipi finulă verde, că să se
usuce; a vesteji, *flétrir*.

Faneur, *m. euse. f.* celulă că
întórce finulă, că să se u-
suce.

Fanfan, *m.* copilașă, *fam.*

Fanfare, *f.* cântă essecutată
de trompete; musică milit.

Fanfaron, *onne, adj.* lău-
dărosă.

Fanfaronnade, *f.* vorbe mari, lăudăroase.

Fanfaronerie, *f.* caracterul lăudărosului.

Fanfreluche, *f.* ornamentu de pușină valoare.

Fange, *f.* nomolă (noroiu).

Fangeux, *euse, adj.* nomolosu (noroiosu).

Fanion, *m.* speciă de stindardu.

Fanon, *m.* micu ornamentu sacerdotalu. Vd. și *prec.*

Fantaisie, *f.* fantasiă.

Fantasia, *f.* cursă pe calu, cã facu Arabii la sãrbãtorii.

Fantasmagorie, *f.* fantasmagoriã, aparițiune de figure prin illusiuni de opticã.

Fantasmagorique, *adj.* aparinte prin illusiuni de opticã.

Fantasque, *adj.* capriciosu.

Fantassin, *m.* soldatu pedestre. [ticu.

Fantastique, *adj.* fantas-

Fantoccini, vd *Marionette*.

Fantôme, *m.* fantasmã, aparință.

Faon, *m.* (pronunț. *fan*), puiu de căprioară.

Faquin, *m.* omu de nimicũ.

Faquinerie, *f.* secăturã, lucru de nimicũ. [tureã.

Faquir, *m.* *fakir*, cãlugãrũ

Faraillon, *m.* *mar.* canale micũ. [ralie.

Farais, *m.* plasã pentru co-

Faraison, *f.* prima figurã a sticlei suflate. [ciale.

Parandole, *f.* danțu provin-

Faraud, *m.* îmbrãccatũ frumosũ și mãndru de acẽsta.

Farce, *f.* carne tocatã pentru impluturã.

Farce, *f.* trãssurã comicã grossolanã (renghiũ).

Farceur, *m.* comediãșiu ordinarũ.

Farcin, *m.* morbũ, bolã, particulariũ cailorũ.

Farcineux, *euse, adj.* cu *farcin*, vd. *prec.*

Farcir, *v. a.* a implẽ cu carne tocatã, implẽ peste mãsura.

Fard, *m.* fardã, dressũ (sulinanũ); *fig.* prefãcãtorã.

Fardeau, *m.* greutate, sarcinã. [meni.

Farder, *v. a.* a drege (sule-

Fardier, *m.* cãrușã pentru petre și chiristea.

Farfadet, *m.* spiritũ nebunatiũ. [rescoli.

Farfouiller, *v. n.* și *a.* a

Faribole, *f.* lucru vanũ, frivolũ, secãturã.

Farine, *f.* fãinã. *Farinẽ, ẽe*, care se pũte reduce in fãinã.

Fariner, *v. a.* a tãvãli pecele in fãinã, cã se-lũ prãjescã.

Farinet, *m.* zarũ cu uã singurã fãciã insemnatã.

Farineux, *euse, adj.* fãinosũ.

Farinier, *m.* t. fãinariũ.

Farlouze, *f.* ãlaudã, (ciocãrlie) de liveșã.

Far-niente, *m.* far-niente, petrecere in inactivitate.

Faro, *m.* taro, bere de Brusela. [baticũ.

Farouche, *adj.* ferosũ, sãl-

Farrago, *m.* amestecũ de diverse speciẽ de grãũ.

Fascia-lata, *f. med.* aponevrose a cõpsei.

Fascicule, *m.* fasciculã.

Fascination, *f.* amãgire, atracțiune prin privire.

Fascine, *f.* fascină, legătură de ramure pentru a împle fossatele unei fortificațiuni.

Fasciner, *v. a.* a fascina, amăgi, atrage prin privire.

Fascioles, *f. pl.* speciă de vermi intestinali. [Franciei]

Faséole, *f.* fasole din sudul

Fashion, *m.* modă din lumea frumósă, din lumea mare.

Fashionnable, *adj.* și *s.* tinăru seú tinăra de modă.

Faste, *m.* fastú, trufiă.

Fastes, *m. pl.* faste, calendariu la Romaniî antiçi.

Fastidusement, *adv.* fastidiosú, în modú desgustătoriu.

Fastidieux, *euse, adj.* fastidiosú, desgustătoriu.

Fastueusement, *adv.* cu fastú, cu trufiă. [fășiú.

Fastueux, *euse, adj.* trufat, *fate, adj.* și *s.* fatuú, pretinșiosú, *impertinent et vain.*

Fatal, *ale, adj.* fatale.

Fatalement, *adv.* fatale, în modú inevitabile.

Fatalisme, *m.* fatalismú.

Fataliste, *m.* fatalistú.

Fatalité, *f.* fatalitate, destinată, ursită, inevitabile.

Fatidique, *adj.* fatidicú, care pretinde a revela destinulú.

Fatigant, *ante, adj.* fatigante, ostenitoriu, importunú.

Fatigue, *f.* fatigă, ostenelă.

Fatiguer, *v. a.* a fatiga, osteni.

Fatras, *m.* amestecú confusú de lucruri inutile.

Fatuité, *f.* fatuitate, stupidă opiniune de sine-și. [hala.

Faubourg, *m.* suburbe.

Faubourien, *enne, adj.* și *s.* de suburbe, de mahala.

Fauchage, *m.* cossitú.

Fauchaison, *f.* timpulú cossitulú.

Faucher, *v. a.* a cossi.

Fauchet, *m.* greblă; cósă mică.

Fauteur, *m.* cossitorú, cellú cè cossesce.

Fauteur, seú *faucheur*, *m.* păiașinú de câmpú.

Faucille, *f.* cósă.

Faucilon, *m.* cósă mică.

Faucon, *m.* falcune, irete.

Fauconneau, *m.* june irete.

Fauconnerie, *f.* locú unde se nutrescú passeri de pradă.

Fauconnier, *m.* instructorú (dressătorú) de passeri de pradă.

Fauder, *v. a.* a însemna cu mătasse (uă materiă).

Faufiler, *v. a.* a da șiularú, cósse rarú. *Se—*, a se însinui în amicia, în interesile (se viri).

Fauldes, *f. pl.* locú, fossă, unde se face cărbuní.

Faune, *m.* faunú, divinitate câmpenă la cei vechi.

Fausaire, *m.* falsificatorú.

Fausse-braie, *f. fort.* drumú copperitú în giurulú escarpei.

Fausse-coupe, *f.* rea tăia-tură, grămadă inegale.

Faussement, *adv.* cu falsitate, falsú.

Fausse-quinte, *f. mus.* quintă diminuită cu unú semí-tonú.

Fausser, *v. a.* e falsifica.

Fausset, *m.* voce acută.

Fausseté, *f.* falsitate.
Faute, *f.* delictă, greșelă.
Faute de, in lipsă de.
Fauteuil, *m.* fotoliu.
Fauteur, *m.* *trice*, *f.* favoritor.
Fautif, *ive*, *adj.* greșit.
Fauve, *adj.* fulv, roșiatic.
 On appelle *bêtes fauves* les cerfs, les daims et les chevreuils.
Fauvette, *f.* pitulice.
Faux, *faux*, *m.* cossă, seceră.
Faux, *sse*, *adj.* fals, mincinos.
Faux-bourdon, *m.* *mus.* buccată cu mai multe părți, ale căroră note sunt apropiate toate egal.
Faux-saunage, *m.* vindere de sare oprită.
Faveur, *f.* favoare, binevointă.
Favorable, *adj.* favorabile.
Favorablement, *adv.* cu favoare, favorabile.
Favori, *ite*, *adj.* și *s.* favorit, predilect.
Favoriser, *v. a.* a favori, accorda preferință; protege.
Favoritisme, *m.* favoritism, influință favorită.
Féal, *e*, *adj.* fidele. *C'est mon* —, este intimul meu.
Fébricant, *e*, *adj.* febricant, care suflă de friguri.
Fébrifuge, *adj.* febrifugiu, care tîmădușce frigurile.
Fébrile, *adj.* febrile, de friguri. [Romani antic].
Fécial, *m.* feciale, preot la
Fécond, *ude*, *adj.* fecund, roditor.
Fécondant, *ante*, *adj.* fecundant, care face să rodască.

Fécondation, *f.* fecundație, rodnicire.
Féconder, *v. a.* a fecunda, rodnic. [rodnică].
Fécondité, *f.* fecunditate.
Fécule, *f.* feculă, partea făinosă a unor grănti.
Féculent, *ente*, *adj.* feculent, făinos. Se dit des liqueurs chargées de sédiment.
Féculerie, *f.* fabrică de feculă.
Fédéral, *ale*, *adj.* federale, de confederație. [lism].
Fédéralisme, *m.* federalism.
Fédératif, *ive*, *vd.* *Fédéral*.
Fédération, *f.* federație, uniune politică.
Fédéré, *év*, *adj.* federat, care participe la confederație.
Fée, *f.* ființă imaginariă, cui se presupune o putere supra-naturală, ursitoare.
Féerie, *f.* miraculos, minună.
Féerique, *adj.* miraculos, unde figură ființe imaginare; foarte frumos. [Chine].
Féfé, *m.* om din pădurile
Feindre, *v. n.* a se prefăce, lua aparințe false.
Feinte, *f.* prefacere, aparință falsă, dissimulație.
Feintise, *f.* obicei de a se prefăce.
Feld-maréchal, *m.* feld-mareșal (correctă *maréchal de France*).
Feld-spath, *m.* feld-spath, granit foarte dur.
Fêle, *f.* vergea de fier topită, că se ia sticla topită și s'o suflă. [a separa].
Fêler, *v. a.* a dispica fără
Félicitation, *f.* fericitație, gratulație (hiritisclă).

Félicité, *f.* fericitate, mare fericire.

Féliciter, *v. a.* a fericita, gratula (hiritisi) pentru unŭ lucru ferice seŭ plăcutŭ.

Féline, *adj. race-*, pisicele.

Fellah, *m.* țerranŭ egiptenŭ.

Félon, *une, adj.* și *s.* trădătorŭ și mârșiaivŭ.

Félonie, *f.* mârșiaivă.

Félouque, *f.* mică nave cu lopetŭ.

Félure, *f.* dispicătură.

Femelle, *f.* femelă, partea feminină.

Féminin, *ine, adj.* femininŭ.

Femme, *f.* femeă; — *galante*, care are intrige. *Une maîtresse*—, uă femeă resolută.

Femmelette, *f.* femeă slabă de caracteră. [șoldulŭ.

Fémur, *m.* femurŭ, ossulŭ

Fenaison, *f.* cossitulŭ fiinulŭ.

Fendant, *vd.* *Fanfaron*.

Fenderie, *f.* arte, machină, că se dispice ferrulŭ.

Fendeur, *m.* dispicătorŭ.

și **Fendiller**, *m.* a se dispica.

Fendoir, *m.* instrumentŭ pentru dispicatuŭ.

Fendre, *v. a.* a dispica, *le courme fend*, imina mă dore.

Fenêtrage, *m. archit.* tôte ferestrele unei case.

Fenêtre, *f.* ferestră.

Fenêtré, *fenestré, ée, adj.* cu ferestră.

Fenil, *m.* finariŭ, locŭ unde se asședă finulŭ.

Fenouil, *m.* feniclu, mărarŭ.

Fenouillet, *m. fenouillette* *f.* mirŭ cu odore de feniclu.

Fenouillette, *f.* rachiŭ estrassŭ din feniclu.

Fente, *f.* dispicătură.

Fenton, *m.* seŭ *fanton*, ferării că se susțină (la did.).

Féodal, *ale, adj.* feudale.

Féodalement, *adj.* în modŭ feudale, cu dreptŭ feudale.

Féodalité, *f.* feudalitate.

Fer, *m.* ferrŭ; potcova; ferrŭ de călcatŭ; — *en bandes*, — *feuillard*, ferrŭ în lamine, în șine; — *en barres*, ferrŭ în stinghie; — *brut*, — *cru*, ferrŭ brutŭ; — *martelé*, ferrŭ bătutŭ; — *ouvré*, ferrŭ lucratuŭ; *fil de fer*, sarmă de ferrŭ. *Fer à repasser*, ferrŭ de călcatŭ.

Fer-à-cheval, *m. fort.* operă semi-circulară în giurulŭ unŭ locŭ fortificatŭ.

Fer-blanc, *m.* tinichea cop-perită de cossitorŭ.

Ferblantier, *m.* tinichegiŭ.

Fer-chaud, *m.* căldură nesufferită la stomacŭ (uă bolă). [sticlarilorŭ.

Feret, *m.* vergea de ferrŭ a

Férie, *f.* di - de serbătore, cândŭ nu se lucrédă. [dile).

Férieré, *adj.* serbatŭ (despre

Férir, *v. a.* a lovi. *Sans coup* —, fără a se lupta. Usit. numai la inf. pres. și la part. *passé féru*.

Férier, *v. a. mar.* a înfășiura uă pândă.

Fermage, *m.* plata arendei, arendare. [boucle.

Fermail, *m.* *vd.* *agrafe*,

Fermant, *ante, adj.* (*meuble*—). care se inchide cu cheia. [țepănŭ sust.

Ferme, *adj.* fermŭ, tare,

Fermeement, *adv.* fermŭ cu moșiă, tăriă, țepănŭ, *constamment*.

Ferment, *m.* ferment, aluat. **Fermentation**, *f.* fermenta-
țiune, dospelă. **Fermenter**, *v.n.* a se dospi.
Fermer, *v.* a. a închide. **Fermeťé**, *f.* fermitate, tăria,
constanță, putere morale. **Fermeture**, *f.* închisură,
ceea ce servește a închide. **Fermier**, *m.ève*, *f.* arendașiu.
Fermeoir, *m.* agrafa pentru
a ține închisă uă carte s. al.
Fernambouc, *m.* séu *bois*
de—, lemn de Fernambouc.
in Brasilia, băcanu. Și *per-*
namboue. **Féroce**, *adj.* feroce, feros. **Férocité**, *f.* ferocitate, feroșiă.
Férocosse, *m.* palmu de
Madagascaru. **Ferage**, *m.* potcovelă.
Ferraille, *f.* ferrării, lanțuri
vechie. **Ferrailler**, *v. n.* a iubi lup-
tele, certele, a disputa tare.
Ferrailleur, *m.* neguțatoru
de lanțuri, de ferrărie, vechie.
Ferrandine, *f.* materiă ușiô-
riă de mătasă și lână. **Ferrant**, *m.* (*maréchal—*),
potcovariu. **Ferre**, *f.* clește de sticlari.
Ferré, *ce*, *adj.* imbibat de
ferru. **Ferrement**, *adv.* inferrare,
punere in lanțuri; uneltă de
ferru. **Ferrer**, *v. a.* a inferra, pune
iu lanțuri. **Ferret**, *m.* virf de ferru.
Ferronnerie, *f.* fabrică de
instrumente mari de ferru.
Ferronnier, *m.ève*, *f.* vin-
dătoru de instrumente mari
de ferru.

Ferronnière, *f.* lanțu de
auru, cê și punu femece pe
frunte. **Ferrugineux**, *euse*, *adj.*
ferruginosu. **Ferrure**, *f.* ferricatură, gar-
nitură de ferru. **Fertile**, *adj.* fertile, roditoru.
Fertilement, *adi.* cu fer-
tilitate. **Fertiisant**, *ante*, *adj.* pro-
priu se adducă fertilitate.
Fertilisation, *f.* fertilitate,
rodnicie. [rodnici. **Fertiliser**, *v.a.* a face fertile,
Fertilité, *f.* fertilitate, rodire.
Féru, *ue*, *part. perf.* dela
ferir, vulnerat, lovit. *Etre*
— d'une femme, a fi pre ina-
morat de uă femeă, *fam.*
Férule, *f.* liniă prin care se bă-
tea altă-dată copii la palme.
Fervent, *ente*, *adj.* plin
de ardere, ferbinte. **Ferveur**, *f.* ardere, pasiune
ardinte, zel mare pentru
acte de pietate, de caritate.
Fesse, *f.* lumbi. [sgircitu.
Fesse-mathieu, *m.* avaru
Fest, *m.* îndouitura dela mij-
locu a materiei, cându e
strinsă in buccată. **Festin**, *m.* ospetu strălucitu.
Festiner, *v. n.* a da unu
ospetu strălucitu. **Festival**, *m.* festivale, mare
serbătore musicale. **Feston**, *m.* cunună de ră-
murele, flori și foie. **Festoner**, *v. a.* a cöse in
cunune (listona). **Festoyer**, *s. fêtoyer*, *v. a.* a
face serbătore cui-va.
Fête, *f.* serbătore. [serbătore.
Fêter, *v. a.* a serbători. *ice*

Fétiche, *m.* obiectu de cultu superstițiosu la Negri.

Fétichisme, *m.* feticismu. Adorațiunea obiectelorū naturali cum e pētra, animalele etc. [neplăcută.

Fétide, *adj.* fetidū, de odore

Fétidité, fetiditate, odore neplăcută.

Fêtoyer, *vd.* *Festoyer*.

Fétu, *m.* firu de paie.

Feu, *m.* focu. La *pl.* *feuc*, onorariulu unui actoru.

Feu, *eue*, *adj.* defuntu, repausatu, mortu.

Feudataire, *m.* feudatariu, possessoru unui feudu.

Feuillage, *m.* foietu, foișiu.

Feuillaison, *f.* rencuitalu annuale allu foielorū.

Feuille, *f.* fôia, — *de route*, indicațiune de stațiuni ale unei trupe. [foie.

Feuillé, *ce*, *adj.* garnitu cu

Feuillée, *f.* foișiu, adăpostu de foie.

Feuille-morte, *adj.* de culorea foielorū uscate.

Feuillet, *m.* fôia de chărtia.

Feuilletage, *m.* prăjitură cu foie, plăcintă.

Feuiller, *v. a.* *pict.* a reprezinta foie de arburī. *Se—*, a căpeta foie. [carte.

Feuilleter, *v. a.* a resfoi uă

Feuilleton, *m.* foiletonu.

Feuilletoniste, *m.* foiletonistū.

Feuillette, *f.* buriu.

Feuillu, *ue*, *adj.* foiosu, plinu de foie.

Feuillure, *f. archit.* tăiatu-ră în pētră seū lemnū.

Feutrage, *m.* lucrare cu pislă.

Feutre, *m.* pislă, pělăria de pislă.

Feutrer, *v. a.* a lucra cu pislă. [pislă.

Feutrier, *m.* lucrătoru de

Fève, *f.* bobu; bóbă.

Fèvevole, *f.* varieta'e a bobuluī de baltă, bobu mēnuntū.

Février, *m.* februaru.

Fi, *interj.* care esprime desprețulu.

Fiacre, *m.* birje. [logodnă.

Fiançailles, *f. pl.* sponsalie,

Fiancée, *f.* promissă, logodită [logodi.

Fiancer, *v. a.* a desponsa,

Fiasco, *m.* fiasco.

Fibre, *f.* fibră.

Fibreux, *euse*, *adj.* fibrosu.

Fibrille, *f.* mică fibră.

Fibrine, *f.* fibrină.

Ficeler, *v. a.* a lega cu sfôră.

Ficelle, *f.* sfôră.

Fiche, *f.* fissă; uneltă.

Ficher, *v. a.* a introduce prin virtū, prin margine.

Ficheț, *m.* fissă pentru joculū tablelorū.

Fichu, *m.* bāsmăluță de gitū.

Fictif, *ive*, *adj.* fictivū, imaginariu, inchipuitū, nu reale.

Fiction, *f.* ficțiune, lucru inchipuitū, prelăcutū.

Fictivement, *adv.* fictivū, prin ficțiune.

Fidéicommis, *m.* fideicommissū, dispozițiune testamentariă, prin care se restitucesc legatulū altei persōne decătū celei din testamentū.

Fidéicommissaire, *adj.* de fideicommissū.

Fidèle, *adj.* fidele, credinciosu.

Fidèlement, fidele, *adv.* cu fidelitate.
Fidélité, f. fidelitate, credință.
Fief, *m.* feud. dominiu nobile.
Fieffé, *é*, *adj.* estra, în ultimul grad. Califică un defectă dussă la cellă mai înaltă gradă (pentru rău).
Fiel, *m.* fiere: *fig.* necesă.
Fiente, f. bălgără.
Fier, v. a. a increde. *Se—*, a se increde. *Vd. confier.*
Fier, *ère*, *adj.* mândru. falnic.
Fier-à-bras, *m.* falsă viteză.
Fièremment, *adj.* trufașă, cu mândria. *Comp. fortement.*
Fièrté, f. mândria, trufă.
Fièvre, f. frigură; neliniște.
Fièvreux, *euse*, *adj.* care aduce friguri: suppusă la friguri.
Fiévrotte, f. friguri mici. *fam.*
Fifre, *m.* fluerașă.
Figaro, *m.* barberă cu spirită și astută. Numele dela *Figaro*, din *Barbier de Séville*.
Figer, *vd. Conguler, congeler.*
Figure, f. carică, smochină.
Figurier, *m.* smochină.
Figurant, *m. ante*, f. figurante. persoană mută într'oa buccafă teatrale, în baletă.
Figuratif, *ive*, *adj.* figurativă, care este reprezentațiunea unui obiectă.
Figurativement, *adv.* figurativă. [ternă].
Figure, f. figură, formă es-
Figuré, *é*, *adj.* figurată; *sust.* *m.* sensă metaforică (gram.).
Figurément, *adv.* figurată.
Figurer, v. a. a figura, reprezintă prin pictură.

Dict. Franco-Rom.

Figurine, f. figurina, mică figură de metală.
Fil, *m.* firă, telă. *De—en aiguille*, dela începută până la fine: *couper dans le—*, a tăia curmediașă. [nepes].
Filage, *m.* torsura inului, că-
Filament, *m.* fibrila nerviloră.
Filamenteux, *euse*, *adj.* care are fibrile.
Filandière, f. femeă care tõece ină, căneșă.
Filandres, f. *pl.* fibre coriace în carne, în legumă.
Filandreux, *euse*, *adj.* plină de fibre, *vd. prec.* [ințetă].
Filant, *ante*, *adj.* care curge
Filasse, f. călă de ină, de căneșă. [toră de călă].
Filassier, *m. irr.* f. vinde-
Filateur, *m.* directoră unei filature, *vd. arm.*
Filature, f. stabilimentă unde se lucră, tõece, inulă, căneșă.
File, f. șiră de lucruri.
Filé, *m.* firă de metală.
Filer, v. a. a tõece.
Filerie, f. locă unde se tõece ină pentru fringhie.
Filet, *m.* firă subțire, mică.
Fileur, *m. euse*, f. torsatoră, cellă ce tõece.
Filial, *ale*, *adj.* filiale, de fiu.
Filialement, *adv.* în modă filiale, precum ună fiu.
Filiation, f. filiațiune, liniă directă dela părinți la copii.
Filière, f. instrumentă pentru a reduce metalele în fire.
Filiforme, *adj.* subțire că firulă.
Filigrane, *m.* lucru de giuvaeră în formă de mică fire.
Filin, *m.* fună ușoriă.

Fille, f. fiică, fiică. *Les filles de mémoire*, Musele.

Fillette, f. june fiică, fetiță.

Filleul, m. eule, f. finu.

Filoché, f. țesătură de achiă seû mătasse. [fossile.

Filon, f. vină metalică seû

Filselle, f. mătasse ordinară.

Filou, m. înșelătoru.

Filouter, v. a. a înșela (la joc).

Filouterie, f. înșelăciune.

Fils, m. fiu. *Les fils d'Apolon*, poezii.

Filtrant, *ante*, adj. strecurătoru, care servește pentru a strecura. [curătură.

Filtrațion, f. filtrațione, stre-

Filtre, m. filtru, strecurătoare.

Filtrer, v. a. a filtra, strecura.

Fin, f. fine, terminu, sfârșitu.

Fin, *ine*, adj. finu, de calitate superioară, forțe bunu; ingeniosu, astutu, viclenu.

Final, *ale*, adj. finale, dela fine.

Finalement, *adv.* în fine, în celle din urmă, *à la fin*.

Finance, f. finanță, monnetă. La pl. tesaurulu publicu.

Financier, v. a. a procura bani.

Fancier, m. financiaru, care se ocupă de affaceri de finanță, de bani.

Financier, *ière*, adj. financiaru, de finanță.

Finasser, v. a. a face finețe de rea calitate, viclenii.

Finasserie, f. fineță de rea calitate, viclenia.

Finasseur, m. *euse*, (câteuădată și *finassier*, *ère*), cellu ce face finețe de rea calitate, astutu, viclenu. [șelătoru.

Finaud, *aude*, adj. și s. în-

Finement, *adv.* finu, cu fineță.

Finesse, f. fineță, subțirităie.

Finir, *ie*, adj. finitu, terminatu, isprăvitu; făcutu cu grije.

Finir, v. a. a fini, termina, sfârși.

Fiole, f. sticlută.

Fioritures, f. *pl.* floriture, ornamente ce essecutantele adauge unu cântu dela sine.

Firmament, m. firmamentu, tariă, ceru.

Firman, m. fermanu.

Fisc, m. fiscu, finanțiele Statulu; aginții, bani, fisculu.

Fiscal, *ale*, adj. fiscale, de fiscu.

Fiscalité, f. tendință de a es-sagera drepturile fisculu.

Fissure, f. mică dispicatură.

Fistule, f. fistulă, speciă de ulceru. [de natura fistulei.

Fistuleux, *euse*, adj. fistulos,

Fixation, f. fissațione, defigere, determinațione, hotărîre.

Fixe, adj. fissu, deliptu, determinatu, hotărîtu.

Fixement, *adv.* fissu, cu fissitate, hotărîtu. [înțepeni.

Fixer, v. a. a fissa, face fissu,

Fixité, f. fissitate. [șcă).

Flaccidité, f. moliciune (flé-

Flacon, m. sticlută.

Flagellants, m. *pl.* fanatici cari se biciuia în publicu.

Flagellation, f. flagelațione, biciuelă. [cu biciulu.

Flageller, v. a. a flagela, bate

Flageoler, v. n. a se clătina mergindū, tremura picioarele.

Flageolet, m. *mus.* flageolet.

Flagorner, v. a. a linguși în molu înjeositoriu.

Flagornerie, f. lingușire desă, repețită și înjeosită.

Flagorneur, m. *euse*, f. lingușitoru înjeositu.

Flagrant, *ante, adj.* flagrant, comissă în momentul cându făptuitorul iese arestatu (despre delictu, *délit*—).

Flair, *m.* mirosul cănelui.

Frailer, *v. a.* a mirosi, simți prin mirosu, vd. *fleurer*.

Flamant, *m.* seă *flamant*, mare passere cu peneleroșie.

Flambant, *ante, adj.* învăpăiatu, care aruncă flacări.

Flambé, *ce, adj.* ruina ă, perdutu. [de ceră, etc. *fig.* lumină.

Flambeau, *m.* faclă, luminare

Flamber, *v. n.* a arunca flacări, lumină.

Flamberge, *f.* sabiă.

Flamboyant, *ante, adj.* înflăcăratu; strălucitoru.

Flamboyer, *v. n.* a fi înflăcăratu, avé strălucirea foculu.

Flamine, *m.* flamine, preotă la antică.—Il portait autour de la tête un voile couleur de feu appelé *flaminium*.

Flamme, *f.* flacără.

Flammèche, *f.* particică înflăcărată. [și oue.

Flan, *m.* prăjitură de lapte

Flanc, *m.* cōpse, lature: vintre. *Le cheval a du—*, calulă este rătundă și grassu, opp. *a les—s cousus*, este slabu. *Prêter le — au ridicule*, a se face de risu.

Flanchet, *m.* buccată din mijlocu. *pièce de milieu*.

Flandrin, *m.* omă înaltă și subțire fără energiă (*fam.*).

Flanelle, *f.* flanelă. [scopă.

Flâner, *v. n.* a ămbla fără

Flânerie, *f.* preămbulare încetă pentru petrecere, după întimplare.

Flâneur, *m.* cellu cē ămbli fără scopu (derbedeu).

Flanquer, *v. a. resb.* a forma lature.—*qn. à la porte*, a da pe env. pe ușiă afiără. Se dice mai alessă de uă fortificațiune care însoțesce pe alta.

Flasque, *f.* mică lacă de apă.

Flaquée, *f.* stropitură, cantitate de ligidu aruncată cu putere.

Flasque, *adj.* mō'e, care nu ă resistinte, fără vigōre.

Flatter, *v. a.* a linguși, adula.

Flatterie, *f.* lingușire.

Flatteur, *m. ense, f.* lingușitoru.

Flatueux, *ense, adj. med.* care causedă flatură în stomacū.

Flatuosité, *f.* flatură, gaze disvolvate în stomacū, *med.*

Fléau, *m.* instrumentu de bătutu grăulă; *fig.* mare calamitate publică, urgiă.

Flèche, *f.* săgētă. *Faire—de tout bois*, a căuta tōte mijlocele de reșită.

Fléchir, *v. a.* a îndoui, încovăia: *v. n.* a se îndoui.

Fléchissement, *m.* îndouitură, încovăitură, a membriloru. [ticu.

Flégnatique, *adj.* flegnaticu.

Flégnaticquement, *adv.* în modu flegnaticu, lina-ticu.

Flegme, *m.* flegnă. Și *phlegme*.

Flegmon, *m. med.* inflamațiune a țesăturēi celulare.

Flegmoneux, *ense, adj.* flegnonosu, de *flegmon*.

Flétrir, *v. a.* a vesteji, înnegri.

Flétrissant, *ante, adj.* care face să se pierdă strălucirea, frăgedimea, innegritoriu.

Flétrissure, *f.* innegrire, cea ce desonoră, degradă.

Fleur, *f.* flóre, *a—de*, în nivelul. [*f.* înflorire.

Fleuraison, *séu floraison*, **Fleurdelisé**, *ce, adj.* adornat, împodobit, cu flori de crin.

Fleurer, *v. n.* a ossala odore. *inus.*

Fleuret, *m.* floretă.

Fleurette, *f.* floriceică; secătură.

Fleurii, *ie, adj.* înflorit.

Fleurir, *v. n.* a înflori: a prospera. În ultimul sens face la imperf. ind. *florissait* și part. pres. *florissant*, înfloritoriu, prosper.

Fleurissant, *ante, adj.* înflorit, înfloritoriu, în flóre.

Fleuriste, *m.* floristă.

Fleuron, *m.* ornamentă care năită un flóre, *vignette.*

Fleuve, *m.* riuu, fluviu; curs.

Flexibilité, *f.* flessibilitate.

Flexible, *adj.* flessibile, care se încovăie, se îndouesce.

Flexion, *f.* flessiune,

Flexueux, *euse, adj.* cu încovăiture.

Flibustier, *m.* corsariu americanu, altă-dată *boucanier.*

Flic-flac, *m.* Se dice de sgomotulă măi multoră lovitore de biciu.

Flint-glas, *m.* sticlă de cristalu artificială pentru ochiane acromatice.

Flocon, *m.* fulgă. [*fulgi.*

Floconneux, *euse, adj.* cu flocon.

Flofloc, *vd. Fleuraison.*

Floral, *ale, adj.* florale, de flori.

Flore, *f.* descrițiunea planteloră particularie unei țerre.

Floréal, *m.* a opta lună în calend. republ., dela 20 Apr.

Florence, *f.* talletas florentină, materiă usioriă de mătasse.

Flores, *m.* *Fuire—*, a străluci în lume.

Florin, *m.* fiorină.

Florissant, *ante, adj.* înflorit, înfloritoriu, prosper.

Flot, *m.* fluctu, val; mulțime.

Flottable, *f.* plutibile, de plutit.

Flottage, *m.* plutelă.

Flottaison, *f.* partea corăbiei care atinge de apă.

Flottant, *ante, adj.* plutitoriu, nedecisă, nelotărită.

Flotte, *f.* flotă.

Flottement, *m.* undulațiunea unei mulțimi cândă merge; nedecisiune, șiovăire.

Flotter, *v. u.* a pluti; șiovăi.

Flotteur, *m.* lucrătoră care construiesce poduri de plutit.

Flottille, *f.* mică flotă.

Flou, *m.* môle, *peindre—*, a depinge ușiori.

Fluant, *e, adj.* *papier—*, chărtiă sughetoriă.

Fluctuation, *f.* fluctuațiune, mișcare oscilante.

Fluet, *ette, adj.* subțire și delicat.

Fluide, *m.* fluidă, curgătoriă.

Fluidité, *f.* fluiditate.

Fluor, *m.* fluor, gasă necoloră și odorante; cristalu colorat.

Flûte, *f.* flaută; cântatoră cu flaută, *disă și flûtiste.*

Fluté, ée, adj. cu sunetul
dulce, precum allă flaută.
Flûter, v. a. a cânta conti-
nuă și degustătorii cu flaută.
Flûteur, cellu cê cântă rău
cu flaută.
Flûtiste, m. flautistă.
Fluvial, ale, adj. fluviale,
de^orii.
Fluviatile, adj. fluviatile,
de apă dulce (despre plante).
Flux, m. flussă, (allă mării).
Flux et reflux, flussul și
reflussul. Pron. flû.
Fluxion, f. flussione, inflă-
tură flegmonoasă la gingie etc.
Foc, m. mar. pândă trian-
ghiulară.
Fœtus, m. Se dice de copil-
lul încă în sinul mamei.
Foi, f. credință. *De bonne—,*
de bună credință.
Foie, m. fică'ă.
Foin, m. fină; erbă de lîvede.
Foin, interj. vd. *Fî.*
Foire, f. foră, tirgă, băleiu.
La—n'est pas sur le pont,
nu   nici uă grabă.
Fois, f. Exprime numărul.
Une—, n dat ,   la—, deu -
dată, de—  autre, din c nd 
in c nd . *Une fois que,* in-
dat  ce.
Foison, f. mare abundență.
A—, cu abundență.
Foisonner, v. n. a abunda,
se multiplica, se ad ngi.
Fol, olle, vd. *Fou.*
Fol tre, adj. nebunatic .
Fol trer, v. n. a se juca,
face nebunie, vd. *badiner.*
Foliac ,  e, adj. de natura
foielor .
Folichon, onne, adj. și s.
nebunatic , vesel , *fam.*

Folie, f. nebuni .
Folio, m. f ia de carte, pa-
gin .
Foliol , f. foicic .
Follement, adv. nebunesc .
Follet, ette, adj. nebunatică.
Folliculaire, adj. folicu-
lari . [lare.
Follicule, m. fruct  capsu-
Fomentation, f. fominta-
 iune, oblojel . [obloji.
Fomenter, v. a, a fominta,
Fonc ,  e, adj. de culore
inchi .
Foncer, v. a. a pune fund .
Foncier,  re, adj. funcia-
ri , stabilit  pe un  imo-
bile.
Fonci rement, adv. infund.
Fonction, f. func iune.
Fonctionnaire, m. func-
 ionari . [ iona.
Fonctionner, v. n. a func-
Fond, m. fund .
Fondamental, ale, adj.
fundamental, temelnic .
Fondamentalement, adv.
in fundament , cu temelii.
Fondant, ante, adj. care
se topesc  in gur .
Fondateur, m. trice. f.
fundator , inlemei tor .
Fondation, f. fundațiune.
Fond ,  e, adj. fundat , sta-
bilit . [temeli .
Fondement, m. fundament ,
Fonder, v. a. a funda, clădi,
stabili, institui.—*qu. de pro-*
curation, a da cui-va pro-
cur . Fond  de pouvoir,
mandatari .
Fonderie, f. fabrică unde
se t rn  metale. [metale.
Fondeur, m. turn tor  de
Fondre, v. a. a topi.

Fondrière, f. dispicătură în pământ.

Fonds, m. solul unui câmp, imobile capitale.

Fongible, adj. jurispr. Se dice de mărfuri cari se strică prin usă, cari se măsora.

Fongus, m. med. escrescență carnoasă.

Fontaine, f. fântână; *fer de* —, tuciă, — *cruc*, ferru brut; *ouvrage de* —, lucru de tuciă.

Fontainier, m. fântânariu.

Fonte, f. topire. [*luier*.

Fontenier, m. vd. *Fontai-*

Fouts, m. cazanul de boțesă.

For, m. tribunale, jurisdicț.

Forage, m. perforat, găurire.

Forain, *aine*, adj. din afară, streină. *Marchand forain* seău mumaș *forain*, negătorul care merge pe la arguri.

Forban, m. pirat, care lovesce amici și inenici.

Forçage, m. escelinte cē pōte avē uă monnetă peste greutatea sa. [munca silnică.

Forçat, m. condamnat, la

Force, f. putere, violință. *Tour de* —, acțiune care esige multă putere; *à toute* —, prin tōte mijlocele. *De* —, cu sila, prin constringere. [strinsu.

Forcé, *éc*, adj. silit, con-

Forçément, adv. cu sila, fără voia, constrins, nevoit.

Forcené, *éc*, adj. furios.

Forceps, m. forcepe, clește de chirurgia.

Forcer, v. a. a sili, constringe. *Se* —, a și pune puterile.

Forces, f. pl. fōrfeci mari.

Forcet, m. șnur.

Forclore, v. a. a esclude dela uă acțiune judiciară fiindu-că a trecut nēre-cari termini. Usit. numai la inf. și la part. perf. *forclos*.

Forclusion, f. vd. *Déchance*.

Foren, v. a. a perfora, găuri.

Forestier, *iere*, adj. forestariu, de pădure. Sust. m. seău *garde* —, cellu cē are uă funcțiune la pădure.

Forêt, f. pădure; *fig*. grămadă.

Forest, m. burgliu.

Forfaire, v. a. a face ce-va contra onore seău dētorii.

Forfait, m. crime fōrte mare. [*tion*.

Forfaiture, vd. *Précari-*

Forfanterie, f. trușă, lăudăroșă.

Forge, f. locu unde se lucrēdă ferrul, turnatoriă.

Forgeable, adj. care se pōte lucra (ferru).

Forger, v. a. a topi și lucra ferrul. [rariu.

Forgeron, f. lucratoru fer-

Forgeur, m. cellu cē lucrēdă obiecte de ferru: inventoriu de falsități.

Forhvir, v. n. a suna, cānta, ca se chiāme cāni.

se **Formaliser**, v. r. a se ofensa, supera.

Formaliste, m. formalist, care ține prē multu la forme.

Formalité, f. formalitate.

Format, m. formatu (uneicărți)

Formation, f. formațiune, formare, instituire. [pectu.

Forme, f. formă; *fig*. as-

Formel, *elle*, adj. formale, pozitiv, espressu.

Formellement, *adv.* în modu' formale.

Former, *v. a.* a forma, face.

Formidable, *adj.* înfricoșătoriu.

Formulaire, *m.* formulariu, culesu' de formule.

Formule, *f.* formulă, regulă.

Formuler, *v. a.* a formula, face după formule. [*mis.*]

Fors, *prep.* esceptându', *hor-*

Fort, *le, adj.* și *adv.* foarte, tare.

Fort, *m. resb.* fortu'.

Fortement, *adv.* foarte, tare, cu tăria.

Forte-piano, *m.* forte-piano.

Forteresse, *f.* fortareță.

Fortifiant, *ante, adj.* și *sust. m.* fortificante, întăritoriu. [*ține.*]

Fortification, *f.* fortifica-

Fortifier, *v. a.* a fortifica.

Fortin, *m. resb.* micu' fortu'.

a Fortiori, *adv.* a fortiori, cu atâtă mai multă.

Fortuit, *ite, adj.* fortuitu', de întâmplare.

Fortuitement, *adv.* fortuitu', din întâmplare.

Fortune, *f.* fortună (noroc), avuțiă.

Fortuné, *éc, adj.* ferice, fortunatu', norocitu'. [*lic.*]

Forum, *m.* foru', piață la an-

Fosse, *f.* fossă, șanțu'.

Fossé, *m.* fossatu', șanțu'.

Fossette, *f.* gropișă în pămintu'.

Fossile, *adj.* fosile.

Fossoyer, *v. a.* a include cu șanțuri.

Fossoyeur, *m.* săpătoru' pentru morminte. [*banu'.*]

Fou, *séu fol, alle, adj.* ne-

Fouace, *f.* plăcintă lină coptă pe cenușe.

Fouailler, *v. a.* a lovi cu biciulă repetitu', de multe ori.

Fouarre, *m.* paiă lungă. Și *foarre.*

Foudre, *f.* trăsnetu'.

Foudre, *m.* butoiu' mare.

Foudroiement, *m.* trăsnetură.

Foudroyant, *ante, adj.* trăsnetoriu', lovindu' că trăsnetulă.

Foudroyer, *v. a.* a trăsni.

Fouet, *m.* biciu', sfircu' de biciu'.

Fouetter, *v. a.* a lovi cu bici-

Fouetteur, *m. euse, f.* biciuitoriu', care biciuesce.

Fougasse, *f. t.* mică mină de surpatu' stince etc.

Fougazie, *f.* locu' plantatu' cu feregă.

Fougère, *f.* feregă.

Fougon, *m.* cuine' navii.

Fougue, *f.* mișcare impetuoză, iuțelă naturale.

Fougueux, *case, adj.* iute, fugace. [*iuțu'.*]

Fouille, *f.* săpătură în pă-

Fouiller, *v. a.* a săpa în pămintu', a căuta, scormoni.

Fouillis, *m.* gramada de obiecte amestecate.

Fouine, *f.* speciă de micu' patrupeđu'; luncă dințată.

Fouir, *v. a.* a săpa, *creuser.*

Fouage, *m.* săpare, săpătură.

Foulante, *adj. f. s. pompe* —, pompă care ridică apa prin presiune.

Foulard, *m.* fulardu', materiă de mătasse.

Foule, *f.* mulțime; grămadă.

Fouler, v. a. a călea, apăsa; — *aux pieds*, a călea în picioare.

Fouloir, m. ferru de călcatu.

Foulon, m. lucrătoru care calcă materie. *Terre à—*, argilă pentru a curăți postavulă.

Foulque, f. găină apatică.

Foulure, f. călcătura postavului; *med.* lussatune în urma unei contuziuni.

Four, m. cuptorū. *Faire—*, vd. *échouer*.

Fourbe, f. jeosă înșelăciune.

Fourbe, *adj.* și *s.* înșelătoru.

Fourberie, f. înșelăciune.

Fourbir, v. a. a curăți, freca, unelte, arme e'c.

Fourbisseur, m. curățitoru, politoru, care dă lustru, lustruesce.

Fourbu, *ue, adj.* betegū. De unū calū care nu mai pōte merge.

Fourbure, f. betegia (de caī).

Fourche, f. furcă.

Fourcher, [*se*] v. r. a se bifurca. *La langue fourche*, limba iea pe dinainte.

Fourchette, f. furculiță.

Fourchon, m. unulū din virfurile furcei. [*ca* furca.

Fourchu, *ue, adj.* bifurcatū.

Fourgon, m. trăsura pentru transportū de munițiuni militare.

Fourgonner, v. n. a mișca foculū cu vătraiulū.

Fourmi, f. furnică.

Fourmilier, m. moșoroiū.

Fourmilière, f. furnicariū.

Fourmi-lion, m. insectă care se nutresce de furnice.

Fourmillement, m. furnicătură.

Fourmiller, v. n. a abunda, fi în abundanță.

Fournaise, f. cuptor mare.

Fourneau, m. cuptorū.

Fournée, f. cantitatea de pâne cē se cōce de-uădată.

Fourni, *ie, adj.* desū, stufosū.

Fournier, m. *iēre*, f. cellū cē ține unū cuptorū publicū, simigiū, cocătorū.

Fournil, m. loculū unde este cuptorulū.

Fourniment, m. obiecte de echipatū pentru soldați.

Fournir, v. a. a procura, da, produce, espune.

Fournisseur, m. procuratorū de mērfă. [*procurate.*

Fourniture, f. proviziuni

Fourrage, m. finū și uerice erbă pentru animalī.

Fourrager, v. n. a tăia, lua finū; *fam.* a încurca.

Fourragère, *adj.* f. Se ȃice de erbă cultivată pentru nutrimentulū animalilorū.

Fourrageur, m. însărcinatulū sē distribuēscă finulū.

Fourré, m. partea stufosă a lemnulū. *Langue — ée*, limbă fērtă, friptă.

Fourré, *ée, adj.* imblănitū.

Fourreau, m. tēcă.

Fourrer, v. a. a imblăni.

Fourreur, m. cojocariū.

Fourrier, m. suboficiariū care distribuēscă rațiuni soldațilorū în cale (furieriū).

Fourrière, f. locū unde sunt reținute trăsurrele, caīi prinși pentru vre-uă contravențiune.

Fourrure, *f.* blană.
Fourvoyer, *v. a.* a abate din drum.
Foyer, *m.* focariu, vatră.
Frac, *m.* fracu. [toriu.
Fracas, *m.* sgomotu absurd.
Fracasser, *v. a.* a rupe in buccate, in tandari.
Fraction, *f.* fracțiune, porțiune.
Fractionnaire, *f.* fracționariu.
Fracture, *f.* fractură, ruptură cu violință, de continuitate.
Fracturer, *v. a.* a fractura, fringe, rupe cu violință.
Fragile, *adj.* fragile, care se rupe, se sparge, lesne.
Fragilité, *f.* fragilitate.
Fragment, *m.* fragmentu. buccată ruptă, spartă.
Fragon, *m.* speciă de bradū. *Comp. housson, petit houx.*
Frai, *m.* nascerea pescilor; diminuțiunea greutatei monnetelor după-ce a circulatū.
Fraichement, *adv.* prospetu, *au frais*, de curindū.
Fraicheur, *f.* recore; frăgedime.
Fraichir, *v. n.* unipers. a deveni mai tare (despre vintū).
Frairie, *f.* être en —, a-și petrece.
Frais, *aiche adj.* recorosū, prospetu; fragetū; *adv.* rece.
Frais, *m. pl.* spese, cheltuele.
Fraise, *f.* fragă. [telū.
Fraise, *f.* mesinteriu de vi.
Fraiser, *v. a.* a indoui in formă de fragă.—*la pâte*, a frăminta coca.
Fraisier, *m.* fragū.
Framboise, *f.* simeură.

Framboiser, *v. a.* a aromatisa cu succū de simeura.
Framboisier, *m.* arbustu de simeură.
Framée, *f.* frameă, armă a vechilorū Franci.
Franc, *m.* francū.
Franc, *m. que*, *f.* europenū in porturile Levanielū.
Franc, *che, adj.* sincerū. liberū.—*arbitre* liberū arbitriū.—*de port*, cu portulū plătitū. *Terre franche*, pământū pentru flori. *Tout franc*, sincerū, pe față.
Français, *aïse, adj.* francesū.
Francat, *m.* speciă de mărū.
Franchement, *adv.* sincerū, in libertate, fără esitațiune.
Franchir, *v. a.* a trece sărindū peste unū obstaclu.
Franchise, *f.* sinceritate.
Francisation, *f.* actū constatandū naționalitatea unei nave franceze. [canū.
Franciscain, *m.* franciscan.
Franciser, *v. a.* a da terminațiune francesă unei vorbe, da maniere franc.
Francisque, *f.* francisca, armă a Francilorū vechi. [mason.
Franc-maçon, *m.* franc-maçonerie, *f.* asociațiunea franc-masonilorū.
Franco, *adv.* franco, fără plată pentru destinatariū.
Frangé, *f.* frangiă, ciucure.
Franger, *v. a.* a garni cu frangie, pune, face, ciucuri.
Frangier, *m. ière*, *f.* cellū cè face, vinde, ciucuri. *Si franger*.
Frangipane, *f.* prăjitura cu smântână și migdale.

Franquette, *f.* à la bonne—, sinceră, pe față.

Frapponi, *ante*, *adj.* care produce o viată impresiune.

Frapper, *v. a.* a lovi.

Frasque, *f.* nebuniă, prostia extravagantă, scandalosă.

Frater, *m.* reu chirurgă.

Fraternel, *elle*, *adj.* fraternă, de frate. [ternu, că frați.

Fraternellement, *adv.* fraternel.

Fraterniser, *v. n.* a se înfrăți, ave unulă pentru altulă simțiminte fraterne.

Fraternité, *f.* fraternitate, frăția; înfrățire.

Fratricide, *m.* fratricidă, omorulă fratelui.

Fraude, *f.* fraude, înșelăciune.

Frauder, *v. a.* a elude fraudulosă plata, a înșela.

Fraudeur, *m. euse*, *f.* fraudante, înșelătoră la plată.

Fraudoulement, *adv.* fraudulosă, prin înșelăciune.

Frauduleux, *euse*, *adj.* fraudulosă, făcută prin fraude, applicată la fraude, la înșelăciune.

Fraxinelle, *f.* frassinelă, plantă cu foiele că frassinulă.

Framer, *v. a.* a trage, însemna.— *le chemin*, a dischide drumulă. *Se—*, a-și dischide.

Framer, *v. a.* a freca de.

Framer, *f.* frică. [netă etc.

Fredaine, *f.* nebuniă de ju.

Fredon, *m.* vd. *refrain*.

Fredonnement, *m.* cântare încetă, fără vorbe.

Fredonner, *v. a.* și *n.* a cânta încetă, fără să articulede vorbele.

Fregate, *f.* fregată. Cea mai

mare din navile de resb. cu oă singură batteriă.

Frein, *m.* frină.

Freitage, *frelatement*, *m.* vd. *Frelaterie*.

Frelater, *v. a.* a falsifica, (liquori) prin amestecă.

Frelateur, *m.* cellă cê falsifică liquoră.

Frêle, *adj.* fragetă, fragile.

Freon, *m.* speciă de mare vespă. Si *guêpe-freton*.

Freluches, *f. pl.* lucruri frivole.

Freluquet, *m.* omă frivolă.

Frémir, *v. n.* a tremura, a se cutremura de frică, de mâniă.

Frémissant, *ante*, *adj.* care tremură de orrôre etc.

Frémissement, *m.* sg. omotă mare, tremurare, viată e-moțiune.

Frêne, *f.* frassină.

Frénésie, *f.* deliră furiosă.

Frénétique, *adj.* frenetică.

Fréquemment, *adv.* addesă.

Fréquence, *f.* frecință, repetițiune, reiterațiune, désă.

Fréquent, *ente*, *adj.* frecinte, care se face addesă.

Fréquentation, *f.* relațiune addesă cu cine-va.

Fréquenter, *v. a.* a ave relațiuni dese cu cine-va.

Frère, *m.* frate; — *utérin*, frate uterină, din partea mamei.

Fresaie, *f.* seă *effraie*, oă passere nocturnă.

Fresque, *f.* frescă speciă de pictură cu culori de apă pe mură. [unoră animăi.

Fressure, *f.* tôte viscerele

Frêt, *m.* închiriatulă unei navi.

Frêter, v. a. a închiria uă nave.

Frêteur, m. închiriatoru de nave. [vibrădă, pălpăie.

Frétillant, *ante. adj.* care

Frétilement, m. vibrațiune.

Frétiller, v. n. a se mișca viu și iute, vibra, pălpăii.

Fretin, m. pescișori; secături.

Frette, f. bucea de rotă.

Friabilité, f. calitatea unui lucru friabile, mălăiosu.

Friable, *adj.* care se reduce lesne în pulbere, mălăețu.

Friana, *ade. adj.* care iubesc și cunoșce buccatele delicate.

Friandise, f. gustu pentru mâncări delicate. La pl. prăjituri săchărate. [friptură.

Fricandeu, m. speciă de

Fricassée, f. carne friptă.

Fricasser, v. a. a frige carne tăiată în buccăte.

Fricasseur, m. rău buccătariu. [fără cultură.

Friche, f. pământu lăssatū

Fricot, vd. *Ragoût*.

Fricoter, v. n. a bé și mânca bine, *fan*. [cătariu.

Fricotcur, m. f. *euse*, rău buccătariu.

Fricotcur, m. f. *euse*, rău buccătariu.

Friction, f. fricțiune, frecare.

Frictionner, v. a. a face fricțiuni, freca. [duce frigū.

Frigorifique, *adj.* care produce simțibile la frigū.

Frileux, *euse, adj.* frigurosū, pré simțibile la frigū.

Frimaire, m. a treia lună în calend. republic., dela 21 novembre.

Frimas, m. brumă înghiăciată.

Prime, f. aparință de ce-va [pop.]. Comp. *semblant*.

Fringale, f. fōme repede.

Fringant, *ante. adj.* alertū,

vioiū, deșteptū, *fort éveillé*.

Friper, vd. *Chiffonner*.

Friperie, f. trențe.

Fripc-sauce, m. nevar. lacunū (gămanū): rău buccătariu.

Fripier, m. *ière*, f. vindețorū de haine vechie. [hoțū).

Fripon, m. *omme*, f. înșelatorū

Friponner, v. n. a face înșelăciuni, fura. [șelatorū.

Friponnerie, faptă de înșelăciune.

Friquet, m. vrabia mică.

Frige, v. a. a prăji, frige. Usitate sunt numai: Je fris, tu fris, il frit: je firaai, je firaais: 2-a pers. imper. *fris* și timpurile compuse cu part. perf. *frit*.

Frise, f. ciubecū de murū.

Friser, v. a. a frisa, bucla părulū.

Frisson, m. fiorū. [rare.

Frissonnement, m. infiorare.

Frissonner, v. n. a se infiora. [tură a părulū.

Frisure, f. frisură, încrețitură a părulū.

Fritte, f. substanțe pămîntose și saline amestecate în pușină fusiune ca să facă sticlă.

Friture, f. prajelă, frigere.

Frivole, *adj.* frivolū. ușiorū, spulberaticū.

Frivoilité, f. frivolitate, ușiorință de caracterū. [lugărū.

Froc, m. vestimintū de cămășă.

Froid, m. frigū; nepăsare.

Froid, *froide, adj.* rece.

Froidement, m. cu rēcělă.

Froidteur, f. rēcělă; nepăsare.

Froidure, f. temperatură rece.

Froissement, m. mototolire.

Froisser, v. a. a mototoli.
Frôlement, *m.* attingere uși-
 și-ria în trecetă.
Frôler, v. a. a attinge uși-
 riă și în trecetă.
Fromage, *m.* cașcavală.
Fromager, *m. ère*, *f.* vin-
 detoră de cașcavală.
Fromagerie, *f.* locă unde
 se face și vinde cașcavală.
Froment, *m.* frumentă,
 grăulă cellă măi bună.
Francement, *m.* increș-
 tură.
Frâncer, v. a. a increși strinsă.
Francis, *f.* creșitură la haină.
Fronde, *f.* frondă, prasciă.
Fronder, v. a. și n. a a-
 runca cu prasciă.
Frônzeur, *m.* răschiășă.
Front, *m.* frunte; fașă.
Frontal, *ale*, *adj.* frontale,
 dela frunte; *m.* ossulă frunșă.
Frontal, sêu *fronteau*, *m.*
 bandă applicată d'assupra o-
 chiloră cailoră. [nișă.
Frontière, *f.* fruntariă, gra-
 nă.
Frontispice, *m.* frontispici-
 cî, fașă principale și cea
 măi înaltă a ună edificii
 mare.
Fronton, *m.* ornamentă d'as-
 supra intrării ună edificii.
Frottage, *m.* frecătură.
Frottée, *f.* bătaia dată cui-
 va, *fan*.
Frottement, *m.* frecare.
Frotter, v. a. a freca, lustrui.
Frotteur, *m.* cellă ce frecă
 scândurele din casă.
Frottoir, *m.* cêrșefă pentru
 a freca, pentru a curăți.
Fructidor, *m.* a 12-a lună
 în calendar. republ., dela 18
 augustă.

Fructification, *f.* fructifi-
 cașune, rodnicire.
Fructifier, v. a. a fructifica.
Fructueusement, *adv.* cu
 fructă, cu successă, cu folosă.
Fructueux, *euse*, *adj.* fruc-
 tosă, utilă, folositoră.
Frugal, *ale*, *adj.* frugale,
 cumpătată. N'are pl.
Frugalement, *adv.* în modă
 cumpătată, sobriă.
Frugalité, *f.* frugalitate,
 sobrietate, cumpătare.
Frugivore, *adj.* frugivoră,
 care se nutrește cu fructe.
Fruit, *m.* fructă; *archit.* în-
 clinașune dată seșiei ante-
 riori a murulă.
Fruiterie, *f.* locă unde se
 conservă fructele.
Fruiter, *ière*, *adj.* fructi-
 feră, roditoră.
Fruiter, *m.* vd. *fruiterie*.
Frusquin, *m.* totă ce are
 cine-va, bauș și lucruri. *Il a*
perdu tout son saint-frus-
quin, ellă și a perdută totă,
 și căciula.
Fruste, *f.* monnetă ștersă.
Frustratoire, *adj.* făcută
 cu intenșune de a frustra,
 zădărnici. [(zădărnici).
Frustrer, v. a. a frustra
Fuchsia, *m.* arburelă de
 ornamentă cu florile roșie.
Fuchsine, *f.* fucsină, mate-
 riă colorante roșă făcută cu
 amilină.
Fucus, *m.* vd. *varech*.
Fugace, *adj.* care duretă
 pușină.
Fugitif, *ive*, *adj.* și s. fugi-
 tivă, fugariă.
Fugue, *f.* buccată de musică,
 în care părșile se succed,

repetindă acelăși motiv.

Fuie, *f.* mică porumbăriă, (scotețu de porumbi).

Fuir, *v. n.* a fugi.

Fuite, *f.* fugă. *De belles fuites*, frumoșe locuri depărtate (în pict.).

Fulgorant, *e, adj.* încun-giurată de fulgere.

Fulgineux, *euse, adj.* de culórea funingini.

Fulminant, *ante, adj.* ful-minante, detunătoră.

Fulmination, *f.* fulminațiune, detunațiune subită.

Fulminer, *v. n.* a se necăji violinte. [fume-gându.

Fumant, *ante, adj.* fumante,

Fumée, *f.* fumă, vapóre.

Fumer, *v. n.* a scóte fumă, fumege; fuma.

Fumerelle, *f.* emissiune, e-șire, de vapóri calđi, de fumă, în vecinătatea focurilor su-terrane.

Fumeron, *m.* tăciune care aprinsă scóte fumă.

Fumet, *m.* aromă ce esse din carne.

Fumeterre, *f.* uă plantă medicinale amară. [tutunú).

Fumeur, *m.* fumător (de

Fumeux, *euse, adj.* care a-runcă fumă în creeri.

Fumier, *m.* bălăgarú.

Fumigation, *f.* fumigațiune, aflumătură.

Fumiste, *m.* fumistú, con-structorú de cămine, de sobe.

Fumivore, *adj.* care absorbe funulú (despre aparate).

Funambule, *m.* dăntătorú pe funiá, *danseur de cordes.*

Funèbre, *adj.* funebre, de inmormintare.

Funérailles, *f. pl.* cerimo-niă de inmormintare.

Funéraire, *adj.* funerariú, de inmormintare. [fericire.

Funeste, *adj.* funeste, de ne-

Funestement, *adv.* funeste, în modú neferice (nenorocitú).

Fur, *m.* Au—*et à mesure*, séú à fur et mesure, suc-cessivú.

Furet, *m.* unú mică ani-male usitatú la vinătórea iepurilorú de casă.

Fureter, *v. a. și n.* a căuta pretatindine, scotoci.

Fureteur, *m. euse, f.* celulú ce scotoceșce, caută peste totú.

Fureur, *f.* furóre, furiă.

Furibond, *onde, adj.* furi-lundú, furiosú. [tremă.

Furie, *f.* furiă, violință es-

Furieusement, *adv.* fu-riosú, cu furóre.

Furieux, *euse, adj.* furiosú, infuriatú.

Furuncle, *m.* furuncul, tu-móre durerósă. Și *clou.*

Furtif, *ive, adj.* furtivú, care se face pe furișú.

Furtivement, *adv.* furtivú, pe furișú, pe ascunsú.

Fusain, *m.* speciă de ar-burelú.

Fuseau, *m.* fusú. [unú fusú.

Fusée, *f.* firú invirtitú pe

Fusibilité, *f.* puțință de a se dissolvi, topi.

Fusible, *adj.* fusibile, care se póte topi.

Fusil, *m.* pușcă, — à deux coups, cu doué țeví.

Fusilier, *m.* soldatú armatú numai cu pușca.

Fusillade, *f.* împușcatură.

Fusilier, v. a. a împuşca.
Fusion, f. fusiune, topire.
Fusionner, v. a. confunde, uni mai multe societăţi industriale într'una singură.
Fustet, *m.* speciă de arburelă.
Fustigation, f. bătaia cu biciulă, cu nuele.
Fustiger, v. a. a bate cu biciulă seă cu nuele.
Fût, *m.* patulă unei arme.
Futaie, f. pădure de arbură mari.

Futaille, f. totă felulă de butoe.
Futaine, f. materie de lână.
Futé, *ce*, *adj.* viclenă, şiretă.
Futile, *adj.* frivolă, nefolositoră.
Futilité, f. lucru de nimică.
Futur, *ure*, *adj.* şi *sust.* fiitoră, viitoră.
Fuyard, *m. rde*, f. fugariă, cellă ce fuge. *Ligeon*—, porumbă care nu se oppresce la alţi streini.

G

G, *m. g.* a cincia consunante. Oa le prononce *jé* suivant l'ancienne appellation, et *ghé* suivant la nouvelle.
Gabare, f. nave de transportă.
Gabariet, *m.* patronulă unei navi de transportă. [sare.
Gabel, *m.* vechiă inposită pe
Gabelleur, *m.* supranume dată comişiloră dela vamă.
Gabier, *m.* marinariă însărcinată cu întreţinerea pândeloră naviş.
Gabion, *m.* coşă cu pământă la fortificaţiua.
Gabionner, v. a. a protege prin coşuri cu pământă.
Gâche, f. scoba în care intră dăvorulă, cândă se include usă.
Gâcher, v. a. a muia.
Gâchette, f. mică buccată de ferră de sub dăvoră.
Gâcheur, *m.* cellă cē moia moloşulă.
Gâcheur, *euse*, *adj.* nomoloşă.
Gâchis, *m.* necurăţenia cau-

sată de ună liquidă; moloşă.
Gade, *m.* genă de pesci, precum morunulă. [mintă.
Gadue, f. îngurăiată de pă-
Gaffe, f. speciă de prăjină la navă.
Gage, *m.* amanetă, deposită.
Gager, v. a. vd. *Pariet*.
Gageur, *m. euse*, f. care face nă prinsore.
Gagiste, *m.* cellă cē priimesce plata pentru ună serviţiă.
Gagnage, *m.* păşiune pentru fere. turme.
Gagnant, *ante*, *adj.* şi *s.* câştigătoră la jocă.
Gagne-pain, *m.* lucru prin care cine-va şă câştigă pânea.
Gagne-petit, *m.* vd. *Rémouleur*.
Gagner, v. a. a câştiga: *gagné*, *m.* jocă câştigată.
Gai, *air*, *adj.* veselă.
Gaiac, *m. s.* *guyac*, arbure tare şi reşinosă de America.
Gaiement, *gaiment. adv.* cu veselă, cu letişă.
Gaieté, *gaité*, f. veselă, leti.

Gaillard, *arde*, *adj.* veselú, prè liberú; *vent*—, vintú răcorosú.

Gaillarde, *f.* caracterú de imprimeriá de 8 puncte putere.

Gaillardement, *adv.* cu veseliá, veselú. [liberá.

Gaillardise, *f.* veseliá prè

Gaïment, *vd.* *Gaïement*.

Gain, *m.* câştigú,— *de cause*, jocú câştigatú

Gaine, *f.* cutiá de fórfečí etc.

Gainier, *m.* fabricante de cutie pentru fórfečí.

Gaïté, *vd.* *Gaïeté*.

Gala, *m.* sèrbátóre, mare ospèté.

Galamment, *adv.* în modú galante, cu gustú.

Galant, *ante*, *adj.* galante, de bunú gustú. *Sust. m.* persóuá care are iscusință de a plăcé.

Galanterie, *f.* galanteriá, politeță în maniere.

Galantin, *m.* persóná g dante în modú risibile.

Galantine, *f.* buccate de carne fără ósse și récite.

Galanium, *m.* reșina gumósá; fig. vorbe mincinóse.

Gaibe, *m.* márginariulú (conturú) unei opere de arhitecturá. [a pelú (riá).

Gale, *f.* afecțiune contagiosá

Galéga, *f.* uá plantá k gumín.

Galène, *f.* sulfurú de plumbú.

Galénisme, *m.* doctrina medicale a lui Galenú.

Galère, *f.* galerá, nave lungá cu márgini ángust.

Galerie, *f.* galeriá; collecțiune de tabe'e. [galere.

Galérien, *m.* condeinnatú la

Galerie, *m.* vintú dela nord-vestú.

Galet, *m.* petricele adlusse de mare, petrișá ráundá.

Galetas, *m.* lá uință sub-copperișulú editiciulú.

Galette, *f.* galetá, uá prájiturá.

Galeux, *cuse*, *adj.* afectatú de *gale*, *vd.* *verbu*.

Galimafrée, *f.* buccate din remasari de carne. *f. m.*

Galimatias, *m.* vorbire fără șirú.

Galion, *m.* nave span. care transportá în Europa produsele minelorú americane.

Galiote, *f.* speciá de nave cu pánde. Astáđi neusit.

Galipot, *m.* reșina bradulú.

Galle, *f.* noduri pe toiele unorú plante. *Comp. bédegar*.

Gallicisme, *m.* galicismú, locuțiune propriá limbii franceze.

Galinacés, *m. pl.* galinacéi.

Galoche, *f.* încălciáminte cu talpa de lemnú.

Gallon, *m.* mesurá anglicá pentru liciđi, 4 litr. 54.

Galon, *m.* galonú, șiretu.

Galonner, *v. a.* a adorna cu șireturí.

Galoche, *f.* galoșú (galoscú).

Galop, *m.* galopú.

Galopade, *f.* mersú în galopú.

Galoper, *v. n.* a merge în galopú; fig. urcari.

Galopin, *m.* micú commis-sionariú.

Galoubet, *m.* micá flautá cu trei clape, cântatá cu stínza.

Galvanique, *adj.* galvanicú.

Galvaniser, *v. a.* a supune la acțiunea pilei lui Volta.

Galvanisme, *m.* galvanismă, fenomene electrice.

Galvauder, *v. a.* a strica; a certa, d. jeni cu ruiditate.

Gambade, *f.* săritură necadintată și fără arte.

Gambader, *v. n.* a face săritură fără cadință.

Gamelte, *f.* mare taleră de lemn pentru soldați.

Gamin, *m.* mică băiețu care bate stradele, *gamine*, *f.* fiică șiretă și cutedante.

Gamme, *i.* gamă muzicale.

Ganache, *f.* massila inferioară a calului; persoană stupidă, nerădă.

Ganglion, *m. anat.* organ în formă de noduri.

Gangrene, *f.* (pr. nuntă *gangrene*), *med.* cangrenă, sfacelă.

Gangrener, *v. a.* a cauza cangrenă. *Se —*, a se cangrena.

Gangreneux, *euse, adj.* cangrenos, de cangrenă.

Gangue, *f.* înveliș mineral al metalor în pământ.

Ganse, *f.* șiret de mătasă, bumbac, fir etc.

Gant, *m.* mânășă. *Se donne les—s de qch.* a și atribui meritul unui lucru. *La fille a perdu ses—s*, fiica nu mai este inocentă. *Prendre des—s*, a lucra cu circumspecțiune.

Gantelet, *m.* mânășă coprită cu lamine de ferru.

Ganter, *v. a.* a pune cui-va mânășele. *Se—*, a și pune mânășele. *Cela me gante*, acesta mă convine.

Ganterie, *f.* mânășărie.

Gantier, *m. ière, f.* mânășărie.

Garance, *f.* garanță, plantă rubiaceă care dă uă frumoză culoare roșie.

Garant, *m. ante, f.* garante, chesaș; chesașă. [sășă.

Garantie, *f.* garanță, chesă.

Garantir, *v. a.* a garanta, asigura, chesași. [și vérdă.

Garbure, *f.* supă de pâne.

Garcette, *f. mar.* mică funiă.

Garçon, *m.* băiețu; servitor.

Garde, *f.* gardă, pădă, protecțiune; păditor. *Se donner de—*, a înlătura, se pădi, *prendre—*, *se mettre en—*, *se tenir en—*, a se pădi;—*des sceaux, m.* ministru de justiță, cui sunt încredute sigiliile Statului. — *vue, m.* cōsoroc pentru a protege ochii de lumina pré viuă.

Garder, *v. a.* a pădi, protege, păstra. *Se—*, a se pădi. *Se garder à carreau*, a se pădi.

Gardeur, *m. euse, f.* păditor de copii, de animal.

Gardien, *m. enue, f.* păditor.

Gardon, *m.* mică pesce de apă dulce.

Gare, *interj.* pentru a anunța cui-va să se pădescă.

Gare, *f.* gară; loc de adăpost pe gără,—*d'évitement*, gară care primesce un tren pe cândă altul trece.

Garenne, *f.* loc unde se conservă iepurii de casă.

Garer, *v. a.* a face să între m gară. *Se—*, a se pădi, *se garder*.

se **Gargariser**, a și face gargară.

Gargarisme, *m.* gargarism.

Gargote, *f.* birtă ordinară.

Gargotier, *m. ière*, *f.* birtașiu ordinară, rău buccătariu.

Gargouille, *f.* partea unui sghiabă de strășină, unui tub, pe unde curge apa.

Gargouillement, *m.* sgomotă ce face apa, aerul, în gât, în stomac.

Gargousse, *f.* încărcătură pentru un tun.

Garigue, *m.* pământ necultivat.

Garnement, *vd. l'aurieu.*

Garni, *ie*, *adj.* garnit, care se închiriază mobilat.

Garnir, *v. a.* a garni, prevedea, îngriji, cu lucrurile necesare.

Garnisaire, *m.* om pus în subsistență, în garnisonă, la contribuabilii, care n'a plătit impozitul.

Garnison, *f.* garnisonă, trupe stabilite într-un loc.

Garniture, *f.* garnitură, ceea ce este pusă ca să se adornească sau să completeze ce-va.

Garou, *m.* *vd. daphné, tau-réole.*

Garrot, *m.* partea corpului calului d'asupra umerilor.

Garrotter, *v. a.* a lega tare.

Gars, *m.* fam. *vd. garçon.*

Garus, *m.* unu elisăru.

Gascon, *m.* fanfaron, gureșiu. [dărosu.]

Gasconnade, *f.* vorbe de lăugă.

Gasconner, *v. n.* a vorbi cu accentul lăugătorilor din Gascogne; a se lăuda.

Gaspillage, *m.* resipă.

Gaspiller, *v. a.* a pune în desordine, resipi fără scop.

Gaspilleur, *m. euse*, *f.* resipitor, care pune în desordine.

Gaster, *m.* vintre, stomac.

Gastralgie, *f.* gastralgă, durere nervoasă a stomacului.

Gastrique, *adj. anat.* gastrică, de stomac.

Gastrite, *f. med.* gastrite, inflamațiune a stomacului.

Gastronome, *m.* gastronom.

Gastronomie, *f.* gastronomiă, arte de a mânca bine.

Gastronomique, *adj.* gastronomică, de gastronomiă.

Gâteau, *m.* plăcintă, prăjitură.

Gâte-métier, *m.* cel care vinde seă lucră pe preț mic.

Gâte-sauce, *m.* rău buccătariu. *Pl. gâte-sauces.*

Gâter, *v. a.* a strica, corupe.

Gauche, *ad.* stângu.

Gauchement, *adv.* fără abilitate, în mod stângaci.

Gaucher, *ère*, *adj.* stângaci.

Gaucherie, *f.* inabilitate, nedăciă; lipsă de grație.

Gauchir, *v. n.* a și pierde forma; se abate.

Gauchissement, *m.* pierderea formei, schimbare în rău. [bere.]

Gaudriele, *f.* vorbe pre lăugă.

Gaufre, *m.* prăjitură de miere.

Gaufrer, *v. a.* a imprime figure pe ună materie.

Gaufreur, *m. m.* lucrătoru care imprime figure pe materie. [figure pe materie.]
Gaufrure, *f.* impresiune de
Gaule, *f.* prăjină lungă; neua.
Gauler, *v. a.* a scutura, bate, unu arbure cu prăjina.
Gausser, *v. a.* și *n. se* *se gausser*, a și ride.
Gausserie, *f.* risetă.
Gausseur, *m. euse*, *f.* cellu cê ride de alții.
Gavion, *m.* pop. vd. *gosier*.
Gavoite, *f.* speciă de danțu.
Gaz, *m.* gasu, fluidu aeriforme.
Gaze, *f.* gasu, materiă forte rară. [de gasu.]
Gazéiforme, *adj.* in stare
Gazelle, *f.* gazelă.
Gazer, *v. a.* a copperi cu gasu, cu tulpanu; copperi ușoriu.
Gazetier, *m.* gazetariu.
Gazette, *f.* gazetă, diariu.
Gazeux, *euse*, *adj.* gasosu.
Gazogène, *m.* aparatu purtativ cã se fabrică apă de seltz.
Gazomètre, *m.* gasometru, officină unde se prepară gasul pentru luminațiune.
Gazon, *m.* erbă scurtă și subțire.
Gazonnement, *m.* acoperire cu erbă.
Gazonner, *v. a.* a accoperi cu erbă.
Gazouillement, *m.* ciripire. Si *gazouillis*.
Gazouiller, *v. n.* a ciripi.
Geai, *m.* passere din familia corbiloră, pe care putem înveta se vorbescă.
Géant, *m. ante*, *f.* gigant-, uriașu.
Geindre, *v. n.* a geme. se

plânge, mai addesé pentru micu lucru.

Gélatine, *f.* geratină.

Gélatineux, *euse*, *adj.* geratinosu.

Gelée, *f.* înghiăciu, degeratū.

Geler, *v. a.* a înghiăcia.

Gelinotte, *f.* găină sëlbatică ingrășiata.

Gêmeaux, *m. pl.* Gemeni, semnū alu zodiaculu.

Gémir, *v. n.* a geme.

Gémissant, *e*, *adj.* care geme.

Gémissement, *m.* gemetū.

Gemme, *f.* seú *pierre* — , gemmă, petră prețiosă.

Génant, *ante*, *adj.* care împedică, incomodă.

Gencive, *f.* gingiă.

Gendarme, *m.* gendarmū; pêtă intr'unu diamante.

se **Gendarmier**, *v. r.* a se necăji fără dreptu și pentru puçinū. [măria.]

Gendarmerie, *f.* gendarmerie.

Gendre, *m.* ginere.

Gêne, *f.* pedică, incommodū.

Généalogie, *f.* genealogiă.

Généalogique, *adj.* genealogicū. [logistū.]

Généalogiste, *m.* genealogist.

Gêner, *v. a.* a împedica, incommoda, constringe, sili, mișcările corpulu.

Général, *m.* generale, comandante.

Généralat, *m.* demnitatea generală.

Général, *e*, *adj.* generale, commune la cei mai mulți, *commun à un genre*.

Générte, *f.* bătăia de tobă, entru casulū de alarmă, cã se însciintețe a fi pe gata.

Généralement, *adv.* in genere, totu-deuna. [sare.]

Généralisation, *f.* generalizare.

Généraliser, *v. a.* a generaliza, forma generalității.

Généralissime, *m.* generalisimă.

Généralité, *f.* generalitate.

Générateur, *m. trice*, *f.* generatoră, născătoră. *La génératrice*, linia generatoare, care produce o suprafață prin mișcarea sa (în geom.).

Génératif, *ive, adj.* generativă, genitabile, de generațiune.

Génération, *f.* generațiune, nascere, producțiune, descendență din aceeași tulpină.

Généreusement, *adv.* generosă, nobile, cu generositate. [rosă.]

Généreux, *euse, adj.* generos.

Générique, *adj.* generică.

Générosité, *f.* generositate, nobilitate de simțiminte, mărinimiă. Pl. bine-faceri.

Genèse, *f.* geneza, prima carte a vechiului Testament.

Genêt, *m.* genistă, arburelă cu flori galbene. [pedă.]

Genette, *f.* specie de patru-

Genévrier, *m.* vd. *genièvre*.

Génie, *m.* geniū. Cea mai înaltă expresiune a facultăților înțeleșuale.

Genièvre, *m. m.* arbustă coniferă, juniperă.

Genisse, *f.* juncă.

Génitif, *m. gram.* genitivă.

Genou, *m.* genuchiū.

Genouillère, *f.* partea cismeii care trece peste genuchiū.

Genre, *f.* genū, nēmă; felū.

Gens, *m.* și *f. pl.* omeni, per-

sone, națiunii.— Il est masculin quand l'adj. le suit, et féminin. quand il le précède.

Gent, *f.* gente, națiune, nēmă.

Gentiane, *f.* gentiană, genă de plante muntene. [*païen*].

Gentil, *m.* păgănu, Comp.

Gentil, *ille, adj.* gentile, amabile, nobile, delicat.

Gentilhomme, *m.* de nascere nobile.

Gentilhommerie, *f.* calitatea eellui că este de nascere nobile.— Mai multă că derisiune. [lăcuință rurale.]

Gentilhommière, *f.* mică

Gentilité, *f.* gentilitate, păgăni.

Gentillâtre, *m.* nobile saracū, de puțină importantă.

Gentillesse, *f.* grație, aparinte plăcute (gentileță).

Gentiment, *adv.* în modă gentile. [ne, mătăniă.]

Génuflexion, *f.* genuflexiune.

Géodésie, *f.* geodesiă. Măsura și divisiunea pământului.

Géodésique, *ad.* geodesică.

Géographe, *m.* geograf.

Géographie, *f.* geografie.

Géographique, *apj.* geografic.

Geôle, *f.* închisore. *Puc. usit.*

Geôlier, *m.* peditor. închisorii.

Géologie, *f.* geologie. Istoria naturală a globului.

Géologique, *adv.* geologică.

Géologue, *m.* geolog.

Géométral, *ade, adj.* geometrică, unde note liniile unui desenă sunt trase exact, fără scurture.

Géométriquement, *adv.* în modă geometrică.

Géomètre, *m.* geometru.

Géométrie, f. geometriă.
Géométrique, *adj.* geometrică.
Géométriquement, *adv.* în modă geometrică; rigurosă.
Géorgiques, f. *pl.* georgice. Poemă (a lui Virg.) despre agricultură.
Géorama, *m.* georama, globă în intrulă cărui ă trassă figura pământului. [teluă.
Gérance, f. oficiulu geran-
Géranium, *m.* geraniă, îndrăşimă.
Gérant, *m. ante, f.* gerante, cellă că administră în societăta altuia.
Gerbe, *m.* snopă.
Gerber, v. a. a lega snopă.
Germination, f. germina-
 Ńiune.
Gérofle, *m.* vd. *Girofle*.
Géronidif, *m. gram.* gerondivă.
Géronie, *m.* geronte, bătrănu.
Gésier, *m.* guşă la passări.
Gésir, vd. *Gât*.
Gestation, f. t. gestaŃiune.
Geste, *m.* gestu Pl. vd. *Făit*.
Gesticulateur, *m.* gesticulatoră. [Ńiune.
Gesticulation, f. gesticula-
Gesticuler, v. a. a gesticula, face pră multe gesturi vorbîndă.
Gestion, f. gestaŃiune, administraŃiunea unei afăceri.
Gibbeux, *euse, adj.* gibosă, corcoşat. Comp. *bossu*.
Gibbon, *m.* uă maimuă ind.
Gibbosité, f. *nat.* gibositate, (c. moşăli).
Gibecière, f. sacă unde pună vinătoră muniă. foră.

Gibelet, *m.* mică pădure.
Gibelotte, f. iachniă de iepure.
Giberne, f. patrontaşiă.
Gibet, *m.* vd. *potence*.
Gibier, *m.* animale de vinată.
Giboulée, f. pătuiă repede.
Giboyer, v. a. a vina.
Giboyeux, *euse adj.* abundante în vinatură.
Gifle, (*pop.*) vd. *Soufflet*.
Gifler, (*pop.*) vd. *Souffleter*.
Gigantesque, *adj.* gigantică, de uriaşă. [bece.
Gigot, *m.* căşvrtă de ber-
Gigotter, v. n. a mişca necontenită piciorule, *pop.*
Gigre, f. picioră lungă, *fam.*
Gilet, *m.* giletă, vestă.
Gille, vd. *Niais*. [uscată.
Gimlette, f. mică prăjitură
Gindre, *m.* băietă de brutariă care frămintă.
Gingembre, *m.* singiberă. Plantă indiană aromatică.
Ginguet, *ette, adj.* care are puăină putere.
Giorno, (*v.*) *adv.* adgiorno. Cu lumină foră viaă.
Girafe, f. girată, mamiferă africană.
Girandole, f. candelariă cu multe braăie. Si *girande*.
Girasole, *m.* pătă preŃioşă foră strălucităriă.
Girofle, *gérofle, m.* bobocă de cariofilă. Şi *clou de girofle*.
Giroflée, f. cariofilă.
Giroflier, *m.* cariofilă,
Giron, *m.* spaŃiul dela cinsură pâne la genuchă, cândă sêde cine-va: lărgimea scărei.
Girouette, f. sfirlădă.
Gisant, *ante, adj.* culcată, întinsă.

Gisement, *m.* dispozițiune a stratelorū mineralī în pământū : *mar.* situațiunea cōstelorū.

Git, 3-a pers. sing. dela inusit. *gēsir*, este culcatū, *Ici git.* *s. ci-git*, aici repausă. *Tout git en cela*, totulū constă în acēsta.

Gîte, *f.* lăcuință unde se culcă cine-va de ordinariū.

Giter, *v. n.* (*pop.*) a lăcui, a se culca.

Givre, *m.* dăpadă înghiăciată pe arburī, *gelée blanche*.

Gibre, *m.* sēū *guibre*, șerpe (în armărie).

Glabre, *adj.* glabru, fără părū.

Glabrier, *m.* unū arbure ind.

Glaçant, *ante, adj.* care congelēdă, înghiăciă.

Glace, *f.* ghiăciă, cristalū artificială pentru oglinde; înghiăciată. [ghiăciă.

Glacer, *v. a.* a congela, în-

Glacial, *ale, adj.* glaciale, înghiăciatū. [ghiăciă pe munte.

Glacier, *m.* grănadă mare de

Glacière, *f.* ghiăciăriă.

Glacis, *m. t.* glaci, povirnișū încetū la fortificațiunī.

Glaçon, *m.* sloiū de ghiăciă.

Gladiateur, *m.* gladiatorū.

Glaïeu, *m.* gladiolū, nă plantă de ornamentū. [coptū.

Glaire, *f.* albușū de ouū ne-

Glaireux, *euse, adj.* viscosū și albū, de natura albușului.

Glaise, *f.* și *adj.* pământū grassū și compactū, argilă.

Glaiser, *v. a.* a lipi cu pământū, vd. *prec.*

Glaieux, *euse, adj.* de natura pământului de lipitū, humosū.

Glaisière, *f.* humatū, locū de

unde se estrage argilă. pământū de lipitū.

Glaive, *m. poet.* sabiă, paloșū.

Glama, *m.* vd. *Lama*.

Glanage, *m.* spicuire, culegereă spicelorū după seceratū.

Gland, *m.* ghindă.

Glande, *f.* glandulă, ghindură, — *du cou*, vd. *amygdale*.

Glandé, *ce, adj.* glandulatū, *cheval*—, calū avindū la falca inferiōre glandulele inflatē.

Glandée, *f.* culegereă ghindei.

Glandifère, *ad.* care produce ghindă [duple*v.*

Glandulaire, *adj.* vd. *gland*

Glandule, *f.* glandula, ghindură, mică.

Glanduleux, *euse, adj. anat.* glandulosū, ghindurosū, cu glandule.

Glane, *f.* mănuchiū de spice culesse după seceratū.

Glaner, *v. a.* a spicui, culege spicele după seceratū.

Glaneur, *m.* spicuiorū, cel cē culege spicele după seceratū.

Glanis, *m.* unū pesce de gîrlă.

Glanure, *f.* spicuire, culesulū spicelorū după seceratū.

Glapis, *v. n.* a lătra (despre cāni mici și vulpi).

Glapisant, *ante, adj.* care lătră, precum cāni mici.

Glapissement, *m.* lătratulū cānilorū mici sēū vulpilorū.

Glaréole, *f.* speciă de becasină.

Glas, *m.* tragerea clopotelorū la înmormintare. [orbělă.

Glaucome, *m. t.* glaucomă,

Glaucque, *adj.* glaucū, verde albiciosū, precum fația mării.

Glèbe, *f.* buccată de pământū, glodū, țerrină, *terre, fonds*.

Glène, *f. t.* scobitura unū ossū,

- unde se imbuccă altă ossă,
Maî bine *cavité*.
- Glénoïdale**, *glénoïde*, *adj.*
fosse —, fossa glenoidă, vd.
glène.
- Glette**, *f.* ossidă de plumb.
- Glissade**, *f.* alunecare.
- Glissant**, *ante, adj.* alunecă-
toriă, alunecosă.
- Glissé**, *m.* pasă de danț.
- Glissement**, *m.* alunecare.
- Glisser**, *v. n.* a aluneca, se da
pe gheață (*sur la glace*), —
des mains, a scăpa din mână;
v. a. a însinui, viri.
- Glisseur**, *m.* celulă ce se dă
pe gheață.
- Glissoire**, *m.* alunecașiu, loc
de dată pe gheață.
- Globe**, *m.* glob, sferă.
- Globulaire**, *adj.* în forma
globulă. *Sust. f. bot.* globu-
lariă.
- Globule**, *m.* globulă, glob mic.
- Globuleux**, *euse, adj.* globu-
los, compus din globule.
- Gloire**, *f.* gloriă, slavă, strălu-
cire. *Faire — d'une chose*, a
se lauda cu un lucru.
- Gloriette**, *f.* căsuță de țerră.
- Glorieuse**, *f.* unu pește de
mare. [*riosă*, cu gloriă.
- Glorieusement**, *adj.* glo-
rios.
- Glorieux**, *euse, adj.* glorios,
slăvit, cu gloriă.
- Glorification**, *f.* glorifica-
țiune, slăvire.
- Glorifier**, *v. a.* a glorifica, slăvi.
- Gloriole**, *f.* fală deșertă, va-
nitate pentru lucruri mici.
- Glose**, *f.* glossă, explicațiunea
unei vorbe prin altă vorbă.
- Gloser**, *v. a.* a comenta, es-
plica prin glosă, întrepreta.
- Gloseur**, *m. euse, f.* care es-
plica tôte spre rău, critică,
severă.
- Glossaire**, *m.* glossariu, dic-
ționariu, (de vorbe pușin
cunoscut); vocabulariu.
- Glossateur**, *m.* glossator,
autor de glosă.
- Glossite**, *f. t.* glossită, inflam-
mațiune a glossei, limbei.
- Glossographie**, *f.* știința
limbelor. [*pește petrificat*].
- Glossopêtre**, *m.* dinte de
glotă.
- Glotte**, *f. anat.* glotide, mică
dischisură în gîtlegiu.
- Glouglouter**, *glouglouter, v.*
n. a glugli (despre curcan).
- Glou-glou**, *m.* gluglu, strigă-
tul curcanului, sunetul li-
cidului, când se tóră din
butilă.
- Gloume**, *f.* vd. *Glume*. [*re*].
- Gloussement**, *m.* cloncăni-
glou.
- Glousser**, *v. n.* a cloncăni.
- Glouteron**, *m.* vd. *Bardane*.
- Glouton**, *onne, adj.* lacum.
- Glouton**, *m.* unu animal.
- Gloutonnement**, *adv.* avid,
cu lăcomie. [*cu lăcomie*].
- Gloutonner**, *v. a.* a mânca
lăcom.
- Gloutonnerie**, *f.* lăcomie la
măncare.
- Glou**, *f.* clei de prinsă passeri.
- Glouant**, *ante, adj.* cleios.
- Glouau**, *m.* ramură unsă cu clei
pentru a prinde passeri.
- Glucine**, *f.* speșă de pământ.
- Gluer**, *v. a.* a unge cu clei.
- Glueux**, *euse, adj.* cleios.
- Glui**, *m.* paie de secară pentru
invelitul caselor.
- Glume**, *f. bot.* invelișul flori
gramineelor.
- Gluten**, *m.* materie cleioasă.
- Glutinant**, *m.* glutinante, ma-
terie care înleșce.

Glutinatif, ive, vd. *Aggluti-*

Glutination f. incleire. [*natif.*

Glutineux, euse, *adj.* cleiosu.

Glycérine, f. glicerină.

Glyconien, nne, *adj.* séu *gly-*
conique, versu gliconic, com-
pusu de două dactili și unu
spondeu.

Glycose, f. sacharū de stru-
gurī, și *glucose*.

Glyphe, *m. arch.* dispicatură,
săpatură la colonne.

Glyptique, f. gliptică. Artea
de a săpa petre prețiose.

Glyptographie, f. descrip-
țiunea petrelorū prețiose să-
pate. [pianu, uă plantă.

Gnaphalium, *m. bot.* păr-

Gnirole, f. știrbitură, cavitate
mică.

Gnôme, f. gnomu, nume cê
dă cabalistii unorū spirite.

Gnomide, f. soția unuī gnomu,
vd. *prec.*

Gnomique, *adj.* gnosticu,
sentințiosu; care conține
massime. [Sôre.

Gnomon, *m.* orologiū de

Gnomonique, *adj.* gnomo-
nică. Artea de a face orolo-
gie de Sôre, de lună.

Gnostiques, *m. pl.* gnos-
tici. Eretici egipteni, cari se
fălia că possedeă cunoscințe
supranaturali.

Go, (*tout de-*), *adv.* liberu,
nesilitu, (fără tevatură).

Goailler, v. n. a lua în ri-ū
în modu necuvenitu.

Goailler, *m.* care ia în
risu în modu necuvenitu.

Gobbe, f. cocoloșiu, buccată
inveninată, otrăvită.

Gobé, *m.* buccată plăcută.

Gobe-dieu, *m.* care mă-

năncă sêra, cinătoru (în
sensu rău). [scaunū.

Gobelet, *m.* pacharū fără

Gobelin, *m.* spiritū nebuna-
ticu, *esprit follet.*

Gobelins, *m. pl.* numele u-
neī manufacture de tapete
celebri, numită *Manufacture*
royale de tapis des Gobe-
lins, în Paris.

Gobelotter, v. n. a bê puçinū
și repetitū.

Gobe-mouches, *m.* pas-
sere care se nutresce cu in-
secte.

Gober, v. a. a inghiți cu a-
viditate, lacumu; *fig.* a crede
cu ușiurintă. [glumi.

se **Goberger**, v. r. a ride,

Goberges, f. *pl.* scândure
nice pe de-lătu ré patuluī.

Gobet, *m.* imbuccatură cê se
inghite uă-dată. [cu mistria.

Gobeter, v. a. a arunca gipsū

Gobeur, *m.* care inghite a-
vidu, lăcomesce. [tru dôge.

Gobillards, *m.* lemne pu-

Gobin, *m.* cocoșiatu, *fam.*

Gobletier, *m.* fabricante de
pachare.

Goblin, *m.* spiritū rău, iasmă.

Godailier, v. n. a bê și mân-
ca multu și repetitū.

Godan, *m.* séu *godunt*, in-
șelăciune. poveste.

Gode, f. uă passere marină.

Godelureau, *m.* tinêru care
face curte dômnelorū.

Godenos, *m.* păpușă de
lemnū.

Godet, v. n. a se increți.

Godet, *m.* pacharū fără
scaunū; comp. *gobelet*. [tingu.

Godiche, *m.* stupidu, nă-

Godine, f. femeă leneșă.

Godiveau, *m.* plăcintă cu carne.

Godron, *m.* creșuri rătunde.

Godronner, *v. a.* a adorna, împodobi, cu creșuri rătunde.

Goëland, *m.* uă passere marină.

Goëlette, *f.* nave cu două catarte; rândunică marină.

Goëmon, *m.* erbă de stince, *alga*, vd. *varech*.

Goës, *m.* seû *gouet*, mari struguri albi.

Goëtie, *f.* vrăjitoria.

Goffe, *adj.* rău făcută, slută.

Goffons, *m. pl.* pescișori mici.

Gogaille, *f.* prândă, ospetă.

à **Gogo**, *adv.* după plăcere, de voiă, à son aise.

Goguelu, *ue, adj.* trufașă; boadocă.

Goguenard, *arde, adj.* glumetă, posnașă, *fam.*

Goguenarder, *v. n.* a glumi în modă stupidă, *fam.*

Goguenarderie, *f.* glumă stupidă, jeosă. [mică.]

Goguenette, *f.* faptă de ni-

se **Goguer**, *v. r.* a glumi.

Gogues, *f. pl.* glumă.

Goguettes, *f. pl.* glumă, faptă de risă. *Etre en—*, a fi de bună umoare (cu chef), *chanter des— à qu.*, a spune cui-va offense, injurii.

Goinfrade, *f.* lăcomia.

Goinfre, *m.* lacumă la mâncare. [cumă.]

Goinfrer, *v. n.* a mânca la-

Goinfrerie, *f.* înbuibare, lăcomia, excesă de mâncare.

Goitre, *m.* gușă. Și *goëtre*.

Goitreux, *euse, adj.* gușiată.

Golfe, *m. geogr.* golfă.

Golgas, *m.* speciă de flanelă.

Goliath, *m.* genă de insecte coleoptere.

Golile, *f.* guleră în Spania.

Golis, *m.* copaciă de 20 annă.

Gomène, *m. mar.* funia de ancoră.

Gomme, *f.* gummă, cleiă, — *arabique*, gummă-arabică, cē decurge dintr'ună felă de acacia; — *élastique*, gume-lastică, *caoutchouc*.

Gomme-gutte, *f.* gummă indiană, usitată în medicaminte.

Gomme-résine, *f.* mustă de gummă și de reșină.

Gommer, *v. a.* a unge cu gummă. mosă.

Gommeux, *euse, adj.* gum-

Gommier, *m.* acacia din insul. americană, din țerrelle calde, care produce gummă.

Gomphose, *f. anat.* gonfose, incheiătura immodile, unde sunt îmbuccate ôsele.

Gonagre, *f.* durere de genuchă.

Gond, *m.* cardine, țipină de pörtă, de ușiă. [lată.]

Gondole, *f.* gondolă, luntre

se **Gondoler**, *v. r.* a se înfla (despre lemnă).

Gondolier, *m.* luntrașă, conductoră de gondolă.

Gone, *m. nat.* vermi infusorii.

Goneste, *m.* pâine de Goneste, sătă lângă Paris.

Gonfalon, *gonfanon, m.* prapură, steagă bisericescă.

Gonfalonier, *m.* purtătoră de prapură, vd. și urm.

Gonfanonier, *m.* capulă unoră republice ital. în evulă mediă.

Gonflement, inflătură.
Gonfler, v. a. a infla, *Se—*, a se infla.
Gong, *m.* discă de metală sunătoriū, tipsiă.
Gongrone, *f.* grossime cē se formēlă la trunchiulū arburilorū.
Gonichon, *m.* căciula căpēținei de sacharū.
Gonin, *m.* *maitre—*, viclénū iscusitū, *vech.*
Goniometre, *m.* goniometrū, instrumentū pentru mēsură ānghiurilorū (la cristale).
Goniométrie, *f.* trigonometriă.
Gonne, *f.* vassū pentru bētură la navī. *Comp futaille.*
Gonsler, *m.* uă passere afric.
Gonorrhée, *f. med.* blenoragiă.
Gor, *m.* arbure pe malulū Nigrului, aseminē castanului.
Gord, *m.* lēsă pentru pesce.
Gordien, *m.* nodulū gordianū, lui Gordiū.
Gore, *f.* purcea, scrōfă.
Goret, *m.* grăssunū, purcelū.
Goreter, v. a. a sterge, curăți, navea cu mătura *goret.*
Gorge, *f.* gitū, grumađū.
Gorgé, *ée, adj. nat.* animale care are pe gitū uă cunună de altă culóre decătū a corpului.
Gorge-blanche, *gorge-bleu*, *f.* speciă de passere.
Gorge chaude, *f.* glumă.
Gorge-de-pigeon, *adj.* cā gūșia porumbului.
Gorgée, *f.* ānghițitură.
Gorger, v. a. a sătura, imbuiba cu mănecare. *Se—*, a mănca escessivū.

Gorgères, *f. pl.* lemne pentru usulū navilorū.
Gorgeret, *m.* unū instrumentū la tăiătorii de petre.
Gorgerette, *f.* iacaluță, *vech.*
Gorgerin, *m.* armatură pentru gitū. [*passere.*]
Gorge-rouge, *f.* speciă de
Gorget, *m.* speciă de rindea.
Gorgone, *f.* gorgonă, medusă, monstru femininū mitologicū.
Gornable, *m.* cuiū de lemnū.
Gors, *m.* locū strimțū intr'unū fluviū.
Gosier, *m.* gitlegiū; *fig.* voce.
Gossampin, *m.* arbure de bumbac ind. Și *fromager.*
Gothique, *adj.* gothicū. *Architecture—*, architectura ogivale.
Gouache, *f.* sēū *gouave*, vapsele opace amestecate cu apă și gummă.
Goudin, *m.* bită scurtă.
Goudron, *m.* (vorbă arabă), catranū. [*cu catranū.*]
Gondronner, v. a. a unge
Gouet, *m.* piciorulū vițelului, uă plantă aroidă.
Gouffre, *m.* prăpastiă adincă.
Gouge, *f.* daltă scobită.
Gougette, *f.* daltă mică.
Gouine, *f.* femeii care alergă in tōte părțile, ușiarnică, *pop.*
Goujat, *m. fam.* omū mojiēū.
Goujon, *m.* plebușcă, pescișor.
Goujonner, v. a. a întări cu drugī.
Goulée, *f.* imbucătură mare.
Goulet, *m.* gitulu unei butile; intrare strimță intr'unū portū.
Goulette, *f.* micū sghiabū

pentru scurgerea apei, șianțu micu. [ton.

Gouliafre, *adj.* lacumă, *glou-*

Goulot, *m.* gitulă butilei.

Goulotte, *f.* vd. *Goulette*.

Goulu, *ue, adj.* lacumă la mâncare. Comp. *gourmand*.

Goulu, *m.* unu animale care mănăncă multu.

Goulument, *adv.* cu gustu (poftă) mare, cu lăcomiă.

Goum, *m.* trupe ce dă triburile algeriane. [galere.

Goumènes, *f. pl.* funii de

Goupille, *f.* resteu, micu drugu.

Goupiller, *v. a.* a impedita cu unu resteu.

Goupillon, *m.* stropitoru, mățăuđu, pămătuđu.

Goupillonner, *v. a.* a curăți cu peria, cu mățăuđu.

Gour, *m.* cavitate la unu mal.

Gourd, *rde, adj.* perclusu de irigă, înghiăciatu.

Gourde, *f.* vd. *Piastre*.

Gourde, *f.* tivgă uscată și curătită în intru pentru apă.

Gourdin, *m.* cordinu, bită scurtă.

Gourdiner, *v. a.* a bate cu măciuca.

Gourdière, *f.* funia la pânđa dinainte a galerei.

Goure, *f.* mērfă de băcăniă stricată. [line.

Goureau, *m.* speciă de măs-

Goureur, *v. a.* a înșela, *pop.*

Goureur, *m.* băcanu care vinde mērfă prefăcută, stricată.

Gourgandine, *f.* femeă de strată, prosternută, *pop.*

Gourgane, *f.* speciă de bobu dulce de baltă.

Gourgouran, *m.* materiă de mătasse din Indie.

Gourmade, *f.* ghiontu.

Gourmand, *ande, adj.* avidu, lacumă la mâncare. *Branches—es*, ramuri cari attragă succulu ramurilor vecine. *Arbre—*, arb. cu pre multe ramuri.

Gourmander, *v. a.* a mostra cu vorbe aspre, certa.

Gourmandine, *f.* speciă de pere.

Gourmandise, *f.* aviditate, lăcomiă, la mâncare.

Gourme, *f.* guturaiu la cai, primele nebunie ale junetei.

Gourmer, *v. a.* a pune dăbalele mice calulu.

Gourmet, *m.* cunnoscătoru de vinuri.

Gourmette, *f.* dăbălută.

Gournabie, *m. mar.* cuiu de lemnă pentru corabiă.

Gournabler, *v. a.* a bate cuiu de lemnă la corabiă.

Gournal, *m.* unu pesce de mare.

Goussant, *m. s. goussant*, calu cu gitulă scurtu, calu forte.

Gouse, *f. bot.* posghița grăunțeloră, capu de usturoiu.

Gouset, *m.* gropița dela subțioră, clinu la cămēșiă.

Goût, *m.* gustu; sapore.

Goûter, *v. a.* a gusta; cerca.

Goûter, *v. n.* a mânca iute prăndu și sēră, a ojina.

Goûter, *m.* ojină, gustare.

Goutte, *f.* picătură : *farm.* măsură pentru unele liquoră, ce se dă în dosă lorte mică.

Goutte, *f.* podagră, reumatismu,—*sciatique*, vd. *scia-*

lique; — *seveine*, paralisează nervului optic. Vd. *amaurose, berlué*.

Gouttelette, f. picătură mică.

Goutteux, *euse*, *adj.* care suferă de reumatism.

Gouttière, f. șghiabă de strâșină.

Gouvernable, *adj.* guvernabile, care se poate administra.

Gouvernail, *m.* cârmă la nave.

Gouvernance, f. jurisdicțiune altă-dată în Țările de Jos.

Gouvernant, *m.* cărmuitor.

Gouvernante, f. guvernante; consorțea cărmuitorului.

Gouvernateur, *m.* guvernator, cărmuitor.

Gouverne, f. *comm.* regulă de purtare într'ua cauză, *guide*.

Gouverneau, *m.* servitorul la un mester.

Gouvernement, *m.* guvern, administrațiune, cărmuire. [de guvern.

Gouvernemental, *ale*, *adj.*

Gouvernementiste, *m.* partinut al constituțiunii de guvern.

Gouverner, v. a. a administra, administra.

Gouverneur, *m.* guvernator, administrator, cărmuitor.

Gouyon, *m.* specie de pește.

Goyave, f. fructul de *goyavier*.

Goyavier, *m.* s. *gouyavier*, un mare arbore american.

Grabat, *m.* patul ordinar de om sărac.

Grabataire, *m.* care se bo-

tădă la ora morții, care e de ordinariu bolnav în pat.

Grabeau, *m.* fermitură de lucruri de băcăniă.

Grabeler, v. a. a alege cu d'amenuntul. [tură.

Grabouille, f. amestecă-

Grabuge, *m.* certy (gălăgiă).

Grâce, f. grație, favore (hartă), iertare; nuanțe plăcute, atracțiune. *Grâce à Dieu*, mulțumim lui Dumnezeu, din fericire. *De grâce*, pentru numele lui Dumnezeu.

Demander—, a cere iertare. *Rendre*—, a mulțumi. *Bonnes grâces*, binevointă, favore. *Bonne*—, mică perdea la perna patului.

Graciable, *adj.* grațiabile, de iertat; remissibile.

Gracier, v. a. a grația, ierta.

Gracieusement, *adv.* în mod grațios, plăcut, cu grație.

Gracieuser, v. a. a arrăta cui-va amicită, bunătate.

Gracieusité, f. fapt grațios, politeță, grafiicațiune.

Gracieux, *euse*, *adj.* grațios, plăcut, vd. *agréable*.

Gracilité, f. gracilitate, subțirime (despre voce).

Gradation, f. gradațiune, ascensiune, suire, treptată, creștere successivă; *pict.* trecere nesimțibile dela uă culore la alta.

Grade, *m.* grad, demnitate.

Gradé, *adj.* care are un grad într'ua demnitate inferioare.

Gradeau, *m.* specie de pește.

Grader, v. a. a conferi unŭ gradŭ, pune într'ua denmitate.

Gradin, m. scăricică, trepte.

Gradine, f. forŭce dinŭtatŭ.

Grados, m. unŭ pesce marinŭ

Gradualité, f. inaintare treptatŭ. [grade, treptare.

Graduation, f. împărŭtire in

Gradu , m. cellŭ că a c știgatŭ unŭ gradŭ academicŭ: *adj.* gradatŭ, divisŭ in grade.

Graduel, *elle*, *adj.* graduale, care merge treptatŭ.

Graduellement, *adv.* gradatŭ, treptatŭ, *par degrés.*

Grader, v. a. a împărŭti in grade, ad ugi treptatŭ; conferi grade in Universitate.

Grafface, m. tipărirea unei materii cu figure.

Graffigner, v. a. a sg ria.

Graffite, f. grafit , in scripŭiune pe murŭ in urbile antice.

Graille, f. cioc .

Graillemant, m. voce răgușită.

Grailer, v. a. a căuta cu cornulŭ, ca să rechi me c niŭ de vin tore.

Grailon, m. f rniture.

Grailonner, v. a. a scuipa desŭ.

Grain, m. grăunte.

Graine, f. s minŭa dela plante; *mauvaise*—,  meni răi.

Grainetier, vd. *Gr netier.*

Grainier, m. i re, f. vind torŭ de gr unŭte cu am nuntulŭ.

Graissage, m. ungere cu grăssime (a r lei etc.)

Graisse, f. grăssime, untură.

Graisser, v. a. a unge (r ta).

Graisset, m. brot celŭ, *raïnette verte.*

Graisseur, m. cellŭ ce unge ossia, machinele.

Graisseux, *ense adj.* un-surosŭ.

Gralline, f. pass re de N.-Olandă.

Gramen, m. grame, totŭ felulŭ de  rb .

Gramin e, f. gramineă, de speŭia erbei.

Grammaire, f. grammatice.

Grammairien, m. *enne*, f. cellŭ c  pred  lectiunii de grammatice. Scriptorŭ asupra grammatice.

Grammatical, *ale*, *adj.* grammatice, de grammatice.

Grammaticalement, *adv.* grammatice, după grama-tice.

Grammatiste, m. grammatistŭ, profesorŭ de grammatice.

Gramme, m. gramm , aproape a 3-a parte din dramŭ, s u 19 graunŭi.

Grand, *nde*, *adj.* mare. *En* —, in mărimea naturale, s u in mărimea cuvenit ; in mare, *  la grande*, după cum facŭ cei mari. *Grand-cordon*, s u *grand-croix*, gradulŭ cellŭ mai inaltŭ intr'ua ordine de cavalerie. *Trancher du* —, a se arr ta c  person  mare, insemnat . *De—coeur*, cu tot  inima, bucur s, *il fait—jour*, este  ioa mare, *faire grand'chère*, a m nca ŭi b  bine.

Grandelet, *ette*, *adj.* măricelă.

Grandement, *adv.* în mod nobil, cu mărire: mult.

Grandesse, *f.* demnitatea unui nobile spaniol.

Grandeur, *f.* măria, magnificință: importanță, onori.

Grandiose, *adj.* grandios.

Grandir, *v. n.* a se mări, a crește.

Grandissime, *adj.* foarte mare.

Grand'mère, *f.* Lunică.

Grand-œuvre, *m. sêu grand art*, marea operă. Numia alchimistii operațiunea prin care pretindea se producea aurul.

Grand-oncle, *m.* fratele moșului.

Grand-père, *m.* moșiu.

Grand'tante, *f.* surora bunicei sêu moșiu.

Grange, *f.* șură, magazin, unde se închid cerealele înainte de trecatu.

Granit, *m.* sêu *granite*, granit.

Granitelle, *adj.*—*du marbre*, marmure asemene granitului.

Granitique, *adj.* granitic, de granit.

Granulation, *f.* granulațiune, prefacerea metalelor în grăunți mici, numiți *grenailles*.

Granulaire, *adj.* granular, compus din mici grăunți. *Sust. f.* uă plantă criptogam.

Granuler, *v. a.* a granula, preface metalele în grăunți mici.

Granuleux, *case adj.* granulos, grăunțos.

Graphides, *f. pl.* primele trăsșure ale unei picture.

Graphique, *adj.* grafic. Se dice despre scrieri explicate prin vorbe și figure.

Graphiquement, *adj.* în mod grafic, prin vorbe și figure.

Graphite, *f. vd. Plombagine.*

Graphomètre, *m.* grafo-metru, instrumentu pentru măsura înghiurilor (la hotarnici).

Grappin, *vd. Grappin.*

Grappe, *f.* grapă, ciorchină. *Mordre à la---*, a primi cu aviditate uă propozițiune, a vè plăcere pentru:—*de Hollande*, garanția de Olandi în pulbere.

Grappillage, *m.* stringerea strugurilor, brobonelor, după culesul viei, *fam.*

Grappiller, *v. a.* a stringe strugurii, brobonele, după culesul viei; a face un mic câștig: lua pe intimplare.

Grappilleur, *m.* stringător de brobone după culesul viei.

Grappillon, *m.* ciorchină mica.

Grappin, *m.* mică ancoră, cârlig. *Seter. mettre le --- sur qu.*, a captiva spiritul cui-va.

Grappiner, *v. a.* a tine navea printr-uă ancoră mică.

Grapse, *m.* gen de crustacei.

Gras, *asse, adj.* grassu, plin de grassime, *manger --- faire ---*, a mânca dulce, carne. *Un mets*—bucate de carne.

Gras-double, *m.* prapura vitelor.

Gras-fondu, *m. gras-fondure*, *f.* inflamațiunea mesentericului și intestinelor la cai.

Grasement, *adv.* abundante, commodă, *vivre* —, a trăi în abundență; *payer* —, a plăti cu liberalitate.

Grasset, *ette, adj.* pușină grassă, grăssuliă..

Grassette, *f.* speșă de plantă apatică.

Grassement, *m.* vorbire din gît, *vd. urm.*

Grasseyer, *v. a.* a vorbi din gît, pelticî.

Grassouillet, *ette, adj.* grăssuliă, *vd. Grasset.*

Grateron, *m.* cornășel, uă plantă.

Graticuler, *v. n. pict.* a copia uă pictură. Și *craticuler.*

Gratification, *f.* gratificațiune, recompensă, resplătă.

Gratifier, *v. a.* a gratifica, accorda ună dar, resplăti.

Gratin, *m.* cōje lipită de fundul vassului, după-că s'a copt uă prăjitură.

Gratiol, *f.* speșă de plantă.

Gratis, *adv.* gratis, în dar.

Gratitude, *f.* recunoscință pentru binefacerea priimită. *Comp. reconnaissance.*

Gratte-cul, *m.* cocenă de trandafir. [*biaceă.*]

Grattegal, *m.* uă plantă ru-

Gratteleux, *euse, adj.* pecinginos.

Grattelle, *f.* pecingine.

Grattement, *m.* șgriere.

Gratte-papier, *m.* seă *gratteur de papier*, strică-chărtia. Se dice în derisiune de scriitorii răi.

Gratter, *v. a.* a rade, șgria; scărpina; *fam.* a ciupi, căștiga ceva, scormoni.

Grattcir, *m.* bricégă de rasă chărtiă, pergament.

Gratuit, *te, adj.* gratuit, în dar, fără plată; fără scop.

Gratuité, *f. teol.* caracterul lucrului gratuit. Il se dit principalement de la grăce et de la prédestination.

Gratuitement, *adv.* gratuit, fără plată; netemonic.

Gravater, *m.* cărușiașă care duce molod.

Gravatif, *ive, adj. med.* gravativ, ingreunător.

Gravats, *vd. Gravois.*

Grave, *adj.* greă, grave, însemnător, serios, important.

Gravelée, *f.* cenușe de drojdie de vină consumată în foc. [*de petricele, nisipos.*]

Graveleux, *euse, adj.* plin

Gravelle, *f. med.* pētră în stomac; drojde de vină uscată. [*bere, necuviințose.*]

Gravelure, *f.* vorbe pré li-

Gravement, *adv.* cu gravitate, serios. [*sculpta.*]

Graver, *v. a.* a săpa, scobi,

Graveur, *m.* săpător în marmure, în metal.

Gravier, *m.* petrișă mēnunt.

Gravifique, *adj. fis.* ceaă că face ună lucru se fiă mai greă.

Gravir, *v. n.* a se sui într'ună locă difficile de mers.

Gravitation, *f. fis.* gravitațiune, apēsarea naturale a lucrurilor.

Gravité, *f. fis.* gravitate, greutate, importantă.

Graviter, v. n. *fis.* a se pleca din cauza greutateii sêlle.

Gravoir, m. uneltă a opticianilor.

Gravois, m. molođu mênuntă. De ordin. se đice *gravats*.

Gravure, f. săpătură în metală, în marmure, gravură.

Gré, m. voiă; *à mon*—, după placulă meă, *à votre*—, cum vređi, după plăcere: *au des vents*, în voia vinturilor; *bon-mal*—, de voiă de nevoiă; *de-à*—, în modă amicale: *prendre en*—, a gessi de bună. *Savoir*—, sêu *bon*—, a fi mulțumit de.

Grèbe, m. uă passere apat.

Grec, m. *cque*, f. și *adj.* grecă, grecescă; — *ancien*, ellinescă, ellenă. *Le*—, limba grecă.

Grèce, f. Grecia, Ellada. — *ancienne*, Grecia vechiă.

Gréciser, v. a. a greci, da forma limbei grece.

Grécisme, m. grecismă, întorsură de frase propriă limbei grece.

Grecque, f. ună ferestreă manuale la legătorii de cărți.

Gredin, m. *ine*, f. omă de nimică, trențárosă: mică căne cu pėră lungă.

Gredinerie, f. *fam.* miseria. cerșetoria, acțiune jeosă.

Grément, s. *grément*, m. tôte necesariile unei corăbie, că se plutescă.

Gréer, v. a. a prepara, pune la corabiă cele necesarie că se plutescă, comp. *équiper*.

Gréeur, m. cellă cė prepară

corabia cu cele necesarie că se plutescă. [rului.]

Greffe, f. cancelaria grefier-
Greffe, f. *grad.* altoire; altoiă.

Greffer, v. a. *grad.* a altoi.

Greffeur, m. altoitoră.

Greffier, m. grelieră, secretariulă unăi tribunale, etc.

Greffoir, m. cuđitașă de altoită.

Grège, *adj.* *soie*—, mătasse brută, nevăpsită, nepreparată.

Grégeois, m. grecă. *Feu*—, foculă grecescă.

Grégorien, *enne*, *adj.* gregoriană; *chant*—, cântă ordinată de papa Gregoriă I, *année-enne*, anulă substituită în calend. juliană de Gregoriă XIII. în 1582.

Grègues, f. *pl.* speciă de pantalonă. *fam*

Grêle, *adj.* lungă și subțire, spițelată.

Grêle, f. grindine; *med.* tumoră la pleope.

Grélé, *ce*, *adj.* stricată de grindine: ciupită la față. *Avoir l'air*—, a se arrêta săracă.

Grêler, v. n. a căde grindine, ploua pėtra. *Il grêle*, plouă cu pėtră. *Grêler sur le persil*, a și esercita puterea cu ómenii slabi.

Grelet, m. martelă (ciocană) de didari.

Grélin, m. *mar.* cablu mică.

Grêlon, m. grindine mare.

Frêloner, v. a. a reduce cėra în grăunți, ca s'o purifice.

Grelot, m. clopoșelă.

Grelotter, v. a. a tremura de frigă.

- Greluchon**, *m.* favoritul unei femei susținute de altul.
- Grément**, *m.* vd. *Grément*.
- Grémial**, *m.* stofă ce și pună episcopii catolici pe genuchi, când sunt la oficiu.
- Grémil**, *m.* meiă păsărescă (plantă). Și *herbe aux perles*, *f.* [plantă.
- Grémillet**, *m.* speciă de
- Grenade**, *f.* rodiă, grenadă; bombă, granată.
- Grenadier**, *m.* rodiu; granadiru.
- Grenadière**, *f.* patronașiu de granadiru.
- Grenadille**, *f.* plantă de Paraguay ale cui semințe au gustul rodierloru. Și *fleur de la passion*.
- Grenadin**, *m.* vd. *Fricandeau*, *Sirap*—siropu cu succu de rodiu.
- Grenadine**, *f.* mătasă pentru dentele negre, bariș de mătase.
- Grenage**, *m.* reducere în grăunți a erbei de puscă.
- Grenaille**, *f.* grăunțe mici de metalu, alică.
- Grenailier**, *v. a.* a prefaca metalu în grăunțe mici.
- Grenaison**, *f.* timpul când se formă grăunțele.
- Grenasse**, *f.* micu stindardu de nave.
- Grenat**, *m.* granatū.
- Grenaut**, *m.* unu pește cu capulu mare.
- Gréneler**, *v. a.* (— *une peau*), a prepara pelea încât să se arrete brobințată.
- Grener**, *v. a.* a face grăunțe, a grăunți, *v. n.* a produce grăunțe.
- Grèneterie**, *f.* comerciu cu grăunțe.
- Grènetier**, *m.* iere, *f.* vinătoru de grăunțe. Și *grainetier*.
- Grènetis**, *f.* ferricatură de monnetă în formă de grăunțe.
- Grenettes**, *f. pl.* brobințe de nerprun fabricate la Avignon, din cari se face culoarea galbină. Și *graines d'Avignon*.
- Grenier**, *m.* grănariu, ambaru.
- Grenot**, *m.* speciă de pește.
- Grenouille**, *f.* broscă.
- Grenouiller**, *v. n.* a se îmbeta, *pop.*
- Grenouillère**, *f.* lacu de broște.
- Grenouillet**, *m.* uă plantă, coda cocoșulu. Și *secau de Salomon*.
- Grenouillette**, *f.* uă plantă, renucelu apaticu alb.
- Grenu**, *uc. adj.* grăunțos.
- Grès**, *m.* petru de nisipu.
- Grésil**, *m.* grindine mēnuntă, mădăriche.
- Grésillemant**, *m.* mīnsore cu mădăriche.
- Grésiller**, *v. n.* a ploua mădăriche, vd. și *racornir*.
- Grésillonner**, *v. n.* vd. *griloter*.
- G-ré-sol**, *m. mus.* sunetulu sol sēu *g.* [de nisipu.
- Gresserie**, *f.* muru din petru
- Grève**, *f.* malu pușinū înaltu; grevă a lucrătoriloru.
- Grever**, *v. n.* a nedreptăți, *faire tort, léser*.
- Grienneau**, *m.* cocoșu sēlbaticu tinēru. Și *grianot*.
- Gribanne**, *f.* mică nave cu pānde.

Griblette, f. frigăruî de porcu, de vițelū etc.

Gribouillage, m. pictură seu scriere prōstă.

Gribouiller, v. n. a depinge seu scrie rēu.

Gribouillette, f. speciă de jocū de copil.

Gribouri, m. speciă de gāndaci.

Grièche, adj. seu *ortie-grièche*, *pie-grièche*, speciă de urdică.

Grief, m. perdere, pagubă.

Grief, *iève*, adj. greu; de însemnătate; durerosū.

Grièvement, adj. fōrte greu.

Grieveté, f. greutatea unei țapte.

Griffade, f. apucare cu ghiarele.

Griffe, f. ghiară; stempel.

Griffer, v. a. a apuca în ghiare.

Griffon, m. unū vulturū fōrte mare, căne anglicū.

Griffonnage, m. scrișōre anevoiă de cititū.

Griffonner, v. a. a scrie rēu.

Griffonneur, m. scriitorū prostū.

Griffonnier, m. rēu scriitorū.

Grignard, m. speciă de gipsū de lângă Paris.

Grignon, m. feliă, cōje, de pāne din partea mai bine cōptă.

Grignoter, v. a. a mânca încetū, roșindū.

Grignottis, m. punturī, linie, șēpate în metalū, în pētră.

Grigou, m. omū de nimicū, avarū, miserabile, *gredin*.

Grigri, m. palmū din insulele Caraibe.

Grii, m. grătariū de friptū.

Grillade, f. friptură pe grătariū.

Grillage, m. grilagiū; t. trece-re metalului prin mai multe focuri înainte de a lū topi.

Grille, f. grilă, cancelă, vergea de ferrū (dăbrea).

Griller, v. a. a frige la grătariū.

Griller, v. a. a include cu cancela (grile): — *une fille*, a pune uă fiică în monasterū.

Grillet, m. *grillette*, f. clopoțel rătund (în armărie). *Grilleté*, cu, clopoțel la piciōre (despre passerī de prēdă).

Grilletier, m. făcatorū de cancela seu grile.

Grilloir, m. cuptorū unde se pirlescū materiile rase.

Grillon, m. greere, *cri-cri*.

Grilloter, v. a. a cānta cā greerele.

Grils, m. pl. *saumoncan*.

Grimaçant, *oute*, adj. care face gesturī urāte, strāmbături.

Grimace, f. gestū micū și urātū, schimonoselă, contorsiune.

Grimacer, v. a. a face schimonosele, contorsiuni.

Grimacier, *iève*, adj. cellū cē face din deprindere contorsiuni, gesturī urāte.

Grimaud, m. școlariū din clase inferiōre (spre defămare); rēu scriptorū, spiritū micū.

Grimauder, v. n. a învăța pe școlariī de josū (în sensū defāmatoriū).

Grime, *m.* școlariu de jeos, rău actor care joca pe bătrâni risibili, în opp. cu *père noble*.

Grimelin, *m.* copil mic (în defăniare).

Grimelinage, *m. fam.* joc mic și pentru pușină căștig.

Grimeliner, *v. n.* a juca în cărți pe micu preț.

se **Grimer**, *v. r.* a și depinge pe față creștiture și a se purta ca bătrâni. [africanu.

Grimme, *m.* unu patrupeđu.

Grimoire, *m.* culesu de conjurațiunii magice, carte a fermecătorilor. [agață.

Grimpant, *ante, adj.* care se

Grimper, *v. n.* a se agața.

Gripereau, *m.* uă mică passere silvană.

Grimpeurs, *m. pl.* uă classe de passeri.

Grincement, *m.* — *des dents*, arrătarea, scrișnirea dințitoru.

Grincer, *v. a.* — *les s. des dents*, a arréta, scrișni, dinții.

Gringotter, *v. a.* a incepe să ciripescă. Comp. *fredonner*.

Gringuenaude, *f.* necurățenia la ochi etc.

Gringuenotter, *v. n.* Se dice de privighetore, cându nu cântă înțelesu.

Griots, *m. pl.* alu douile seceratu de grău.

Griotte, *f.* marmure cu pete negre și roșie; vișină.

Griottier, *m.* vișinu, amarul [glifă.

Griphe, *m.* speciă de ierogrippe,

f. fam. gustu capri-

țiosu. *Prendre en* —, a se preveni contra fără motivu; *med.* cataru epidemicu.

Gripper, *v. a.* (de pisică) a prinde repede. *V. n.* a se încreți.

Grippe-sou, *m.* cellu ce âmbă după căștiguri mice. *Pl. nevar.* seú *grippe-sous*.

Gris, *se, adj. și m.* suru, albu cu negru; beutu, cam beatu, — *de lin*, suru amestecat cu roșiu, — *de fer*, de culorea ferrulu lustritu; *vin* —, *s. paillet*, vinu roșiu dischisu, *sœur* — *e*, religioasă care servește pe bolnavi.

Grisaille, *f.* pictură în albu și negru, represintându obiecte presuppuse albe.

Grisailler, *v. a.* a depinge, dugrăvi, grossu cu cenușiu.

Grisâtre, *adj.* care bate în cenușiu, în suru.

Griser, *v. a.* a îmbeta, căli.

Griset, *m.* sticlete tineru.

Grisette, *f.* haină cenușie ce portă terrancele; fiică de condițiune mediocre și de virtute suspectă (grisetă).

Grisin, *m.* passere cenușie de Guiana. vd. *lavandière*.

Grisoller, *f.* Se dice de cântatul ciocărliei.

Grison, *onne, adj.* cărunțu.

Grisonnant, *e, adj.* care incepe să cărunțescă.

Grisonner, *v. n.* a cărunți.

Grisou, *m. chem.* speciă de gasu produsu de cărbuni de pământ și combustibile. Și *feu grisou, grioux, griou, feu terrou, feu brisou*.

Grise, *f.* pâine lungă în Piémont.

Grive, f. sturdă. Comp. *grive de gui, drenue*.

Grivelé, ée, adj. grivú, cu pete vinete și albe.

Grivelée, f. fam. câștig fraudulos (pungășiă).

Griveler, v. n. a și procura un câștig fraudulos.

Grivellerie, f. procurățiunea unui câștig nedreptă, illicită, (pungășelă).

Griveleur, m. cellu cè și face câștiguri frauduloșe.

Grivois, m. oise, f. deștept și cuteșante, istețu. *Grivoise*, vd. *vivandière*.

Grog, m. grogú. Bentură din rom, apă, sacharú, și lămâiă.

Grognard, arde, adj. defămarorú (cirtitorú).

Grognement, m. guțatú, grohăitú.

Grogner, v. n. a grohái, guța; fig. a cirti.

Grogneur, euse, adj. care móre de necasú.

Grognon, m. și f. cui nu tace gura de necasú.

Groin, m. (*grou-in!*), rutú, gura rimătorului. [spartă.

Groisil, m. buccăte de sticlă

Groison, m. cretă albă redusă în pulbere, că se presare pergamentului.

Grolle, f. speciă de corbú. Comp. *freux*.

Groma, m. seú *gruma*, prăjină de măsuratú, la anticl.

Gromaticque, adj. de măsurare, art—, artea geometrică. [ra (mormăni), fam.

Grommeler, v. n. a murmura

Gronde, f. vd. *Trompe*.

Gronnement, m. sgomotú surdú și lungú, bubuitură.

Gonder, v. n. a furtuna, bubui; fig. a murmura de necasú, certa. [nă, cu mânia.

Gronderie, f. certare, doje-

Grondeur, m. euse, f. certătorú, cirtitorú.

Grondin, vd. *Rouget*.

Groom, m. (angl. pronunț. *groum!*), servitorú la grajdú.

Gros, se, adj. grossú, mare, desú: opp. *petit, délié*. *Elre* — *de dire, de faire*, a avé multă d rîntă se dică, se făcă;

parler des — dents, a vorbi cu mândriă, — *vert*, verde inchisú: *à la—se*, mojicesce. *En gros*, cu redicata (toptanulú).

Tout en gros, nu mai multú. Ca adv. multú.

Gros, m. grossú. A 128 parte din *livre*, seú a 8 parte din uncia. [gura grossă.

Gros-bec, m. passere cu

Gros-blanc, m. masticu de albú și cleiú.

Groseille, f. cocolă.

Groseiller, m. cocolă.

Grosse, f. cantitate de 12 duzine.

Grosse, f. scriere cu litere mari pentru începători la caligrafia; espedițiunea unui actú in formă essecutoriă.

Grosserie, f. mersă grossă de ferrú, comerciú cu redicata. [(feneei).

Grossesse, f. însărcinare

Grossieur, f. grossime.

Grossier, iere, adj. nepolitú, mojićú, vd. *impoli*.

Grossièrement, adv. nepolitú, grossolanú, mojicesce.

Grossièreté, f. grossime, nepoliteță, mojićiă. [ingroșia.

Grossir, v. a. a face grossú,

Grossissant, *e*, *adj.* care măresce, care se măresce.

Grossissement, *m.* îngroșare.

Grossoyer, *v. a.* a prescrie un contract etc. vd. *grosse*.

Grotesque, *adj. pict.* grotesc, unde natura è alterată, stravagantă. — Se dit des figures outrées ou contrefaites, imitées des peintures antiques trouvées dans les grottes.

Grotesquement, *adv.* în mod grotesc (ciudat).

Grotesquer, *v. a.* a scrie grotesc.

Grotte, *f.* antru, pesceră.

Grouéteux, *euse, adj.* petros, nisipos.

Grouillant, *ante, adj.* care se mișcă încoă și încolo, legănat; plin, furnicând.

Grouillement, *m.* mișcare încoă și încolo, clătinare.

Grouiller, *v. n.* a se mișca, furnica, a fi plin.

Grouiner, *v. u.* a grohăi (rimătorul).

Group, *m.* grup, săculeț sigilat cu bani.

Groupe, *f.* grupă, adunătură, uniune de mai multe persoane.

Grouper, *v. a.* a aduna la un loc, grămădi.

Gru, *m.* supă de făină.

Grualeux, *euse, adj.* măcinat mare.

Gruau, *m.* grișiu, fertură de grișiu, — *d'orge*, arpăcașiu. La *pl.* grăunți pisați.

Grue, *f.* cocor. *Faire le pied de—*, a asștepta în picioare.

Grue, *f.* mașină pentru ridicat petre la edificie.

Gruerie, *f.* tribunale, care judecă procesele privitoare la perderile ocașionate în păduri. [dinți sachar etc.]

Gruger, *v. a.* a fărîma în

Grume, *f. bois en—*, lemn tăiat cui nu è luată còjea.

Grumeau, *m.* grum, grunj. se **Grumeler** *v. a.* a se face grunji [*je grumelle*, ind. pres.].

Grumeleux, *euse, adj.* grunos.

Gruon, *m.* puu de cocor.

Gruyer, *ère, adj. faucon* — șioim care prinde cocor.

Gruyer, *m.* funcționar care cerceta perderile ocașionate la păduri și riuri.

Gruyère, *m.* sèu *fromage de gr.*, cașcaval delà Gruyères, orașiu în Fribourg.

Gryphite, *f.* speciă de coquile petrificate.

Grypose, *f. med.* curbatura unghiilor. [*verneur*.

Gubernateur, vd. **Gougué**, *m.* vad cu fundul solid și fără nomol.

Gué, *oh gué!* *interj.* care esprime bucuriă.

Guéable, *adj.* cu vad.

Guébres, *m. pl.* sèu *Gaures*, Persani cari țin religiuena lui Zoroastru.

Guède, *f.* plante cari dă vâpsea albastră închisă. De ordinariu *pastel*.

Guéder, *v. a.* a vâpsi albastru închis, vd. și *soûler*.

Gouédron, *m.* vâpsitor cu planta numită *guède*.

Guéer, *v. a.* a trece prin vad; a spêla, clăti (rufe) în apă.

Guelfe, *m.* Gelf, altă-dată părténu allú papilorú.

Guenille, *f.* trénță, vd. *hailton*, *chiffon*. [tárosú.

Guenilleux, *euse*, *adj.* tren-

Guenillen, *m.* trénță mică.

Guenipe, *f.* femeă fórté de jeosú, murdariă, *pop.*

Guenon, *f.* femela maimuței.

Guenuche, *f.* maimuță mică.

Guépard, *m.* patrupeđú indianú de genulú pisiceí.

Guêpe, *f.* vespă.

Guêpier, *m.* vespăriă, — *de mer.* alcionú.

Guépin, *inc*, *adj.* înșelătorú.

Guerdon, *m.* simbría, *vech.*

Guerdonner, *v.a.* a respláti.

Guère, séú *guères*, *adv.* mă nicí-decum, nu multú. Urmatú de *plus* séú *moins* însemnədə apprópe. mai mai.

Guéret, *m.* ogorú. [piciorú.

Guéridon, *m.* mescióră cu un

Guérir, *v.a.* avindeca, têmėdui.

Guérison, *f.* vindecare.

Guérissable, *adj.* têmėduibile, care se póte têmėdui.

Guérisseur, *m.* têmėduitorú, medicú, *fam.*

Guérite, *f.* căsuță mică de lemnú pentru pėđitorí, séú sentinelă. (gueretă).

Guerlandes, *f.* grinde la partea dinainte a navii. ca să fortifice prora.

Guerlin, *m.* cablu, funie de grossime mijlociă.

Guerpie, *f.* immobile de închiriatú.

Guerre, *f.* resbelú; — *civile* séú *intestine*, resbelú civile, între popóre din acela-și Stat.

Guerrier, *m.ère*, *f.* resbelicú, rėšboinicú.

Guerroyeur, *m.* care face buccurosú resbelú.

Guet, *m.* pândă, *être au —*, *avoir l'oeil au —*, a sta la pândă.

Guétable, *adj.* care é dėtoriú sé facă pėđă (strėjă).

Guet-apens, *m.* cursă întinsă pentru a ommori, planú premeditatú că sé facă réú.

Guêtre, *f.* ghetă.

Guêtrer, *v. a.* a încălția cu ghete. *Se—*, a-șipune ghetete.

Guette, *f.* proptea.

Guetter, *v.a.* a pândi, spiona.

Guetteur, *m.* observatorú de naví, de întimplări pe mare.

Guettron, *m.* mică proptea.

Gueulard, *m.arde.* *f.* guraliu.

Gueule, *f.* gura fereí. La omú se dice *bouche*.

Gueulée, *f.* imbuccătură mare.

Gueuler, *v.n.* a vorbi, se plânge, strigándú.

Gueules, *m.* (persan. *gul*. rosă), față roșiă pe armărie.

Gueulette, *f.* dischisura cup-torului.

Gueusaille, *f.* cerșetorime.

Gueusaiiler, *v.n.* a cerșetori.

Gueusant, *m.* care cere milă.

Gueusard, *m.* cerșetorú prefăcutú, *fam.* [lămuritú.

Gueuse, *f.* ferrú topitú și ne-

Gueuser, *v. n.* a cere milă, cerși, *mendier*. [șelăciune.

Gueuserie, *f.* cerșetoriă: in-

Gueusette, *f.* vassú (ciobú) la pantofari.

Gueux, *euse*, *adj.* sáracú, cerșetorú din lenevia.

Guhr, *m.* pămintú fórté divisú, plinú cu metale.

Gui, *m.* plantă parasită, cė crește pe alți arbori: *mor.*

lemnü din jeosulü pândei la navile mice.

Guichet, *m.* porțișă in alta mare; ferestruia pentru distribuitü. [temnițarulu].

Guichetier, *m.* servitorulü

Guide, *m.* conductorü, călăudă.

Guide, *f.* hățü; salariü plătitü surugiuluï la fiă-care poștä.

Guideau, *m.* speciă de mreje.

Guide-âne, *m.* carte care conține ordinea serbătorilorü.

Pl. nevar. sëu *guide-ânes*.

Guide-main, *m.* barră pusă la piano că să țină mânele dreptü.

Guider, *v.* a. a conduce, călăudi. Comp. *conduire*, *diriger*.

Guidon, *m.* altă-dată stegulețü la gendarmï, astădi *bannière*.

Guifette, *f.* rândunică de mare.

Guignard, *m.* uă passere.

Guignaux, *m.* *pl.* grinde de mvelisii. [gră și fôrte dulce.

Guigne, *f.* speciă de ciresă nê-

Guigner, *v.* n. a se uita cu ochi jumătate dischiși, cu anghiulü ochiuluï.

Guignier, *m.* ciresiü, vd. *guigne*.

Guignolet, *m.* liquore făcută cu *guigne*, vd. *prec*.

Guignolle, *f.* drugü de cumpene mice. [*être en* .

Guignon, *m.* nefericire la jocü.

Guildive, *f.* sëu *tafia*, spirtü, richiu, de sacharü.

Guilée, *f.* plouïă mică, repede, vd. *giboulée*, *boulée*.

Guillage, *m.* ferberea berei prôspete, prin care aruncă spuma sëu *levüre*.

Guillante, *adj.* *bière*—, bere care ferbe. [de rindea.

Guillaume, *m.* oblu, speciă

Guilledin, *m.* cală de Anglia.

Guilledou, *m.* casă de femece publice. *Courir le*—, a merge, mai alessü nôptea, in locuri suspecte, bănuite.

Guillemet, *m.* semnü (e) de adducere (la scrissü). Numitü după inventorulü sëu.

Guillemeter, *v.* a. a distinge prin seionulü de aducere (e).

Guiller, *v.* n. a ferbe— . Se ȃice despre bere.

Guilleret, *ette*, *adj.* viü, vioiü; *habit*—, haină pré ușiôriă pentru annutimp. *Ouvrage*—, operă puçinü solidă.

Guilleri, *m.* cântulü vrabiei.

Guillocher, *v.* a. a adorna cu linie, cu impletitre.

Guillochis, *m.* ornamentü cu linie. (termintă berea.

Guilloire, *f.* tocitoare unde se

Guillos, *m.* verme de cașcavalü.

Guillotade, *f.* decapitațiune cu guilotna.

Guilotine, *f.* guilotină. După numele inventorulü.

Guilotiner, *v.* a. a essecuta la guilotină. [de guilotină.

Guillotinaire, *adj.* careține

Guimau, *m.* livede de erbă.

Guimauve, *m.* nalbă (*malva silvestris*).

Guimbarde, *f.* carrü lungü, accoperitü; rea gitară.

Guimberge, *f.* *arch.* ornamentü, podôbă, in forma clopoteluï. [catolice, băsmăluță.

Guimpe, velulü călugărițelorü

Guimper, *v.* a. a pune uă dómă in monasterü.

Guindage, *m.* redicarea greu-

- taților prin machine (la navă).
- Guindal**, *m.* cilindru, sulă, pe care se înfășiură ce-va, și se redică. Și *guindeau*.
- Guindant**, *m.* vd. *Guinde*.
- Guinde**, *guindeau*, *m.* mar. înălțimea bandierei dela locul unde este legată.
- Guindé**, *éé*, *adj.* silită, afectată.
- Guinder**, *v. a.* a redica în sus cu machina. *Se—*, a se redica, se îngâmfa.
- Guinderesse**, *f.* marfă funii pentru a redica greutateă, pânzele.
- Guindole**, *guindoule*, *f.* mică sulă pentru a redica greutateă.
- Guindre**, *m.* rotă de resucit.
- Guinée**, *f.* monnetă de Anglia, 21 schellingi său 2½ ducati.—Primele a fost fabricate cu aurul venit de la *Guinée*, orașiu în Africa.
- Guingan**, *m.* speciă de stambă.
- Guingois**, *m.* nepotrivre strănbătură. *de—*, nu cum trebuie, strămbu, *de travers*.
- Guinguette**, *f.* cărciumă aflată din orașiu. căsută de țerră.
- Guiorant**, *adj.* chițăitoriu (de șoreci).
- Guiper**, *v. a.* a înșira d'asupra blondei mătase resucită.
- Guipoir**, *m.* cârlig pentru împletit și retă etc.
- Guipure**, *f.* blondă d'asupra cu se înșiră mătase resucită.
- Guirlande**, *f.* guirlandă.
- Guirlander**, *v. a.* a adorna cu girlande. [tășiuri.
- Guisarme**, *f.* topor cu două
- în modulu, după placul, în locul, *en—de thée*, cu ceaș.
- Guispon**, *m.* *s. guipon*, pământul prin care ungem ce-va cu pecură, și *renyaine*.
- Guitare**, *f.* citară, chitară. vd.
- Guitariser**, *v. n.* a cânta la citară.
- Guitariste**, *m.* citarist, cântător cu chitara. [tartu.
- Guiterne**, *f.* prop'ea la ca-
- Guit-guit**, *m.* genu de passeri silv. de Amer. merid.
- Guiton**, *m.* sentinela navii.
- Guitran**, *f.* smola pentru navă.
- Guivre**, *f.* vd. *givre*.
- Gular**, *m.* speciă de struguri.
- Gume**, *f.* său *gumène*, funia ancorei. [Kauciatka.
- Guménisky**, *m.* găscă din
- Gundi**, *m.* mare iepure de casă.
- Gurlet**, *m.* vd. *grelet*.
- Gurneau**, *m.* unu pește.
- Gustatif**, *adj. nef—*, nervulu care transmite gustul.
- Gustation**, *f.* gustat, simțulu gustului, exercițiulu gustului.
- Gutta-percha**, *f.* gutaperca.
- Guttiers**, *m. pl. s. guttifères*, arbori asiat. cari produc gunmă.
- Guttural**, *ale, adj.* guturale, care ține de gît; *gram.* care se pronunță din gît.
- Gymnase**, *m.* gimnasiu, locu de exercițiu, la antic.
- Gymnasiarque**, *m.* gimnasiarcu, directoru de gimnasiu.
- Gymnaste**, *f.* gimnastă, profesorulu de gimnastică.
- Gymnastique**, *adj.* gimnasticu, de gimnastică.
- Gymnastique**, *f.* gimnastică, exerciție corporală.

- Gymnastiser**, v. a. a face gimnastică, exerciție corpor.
- Gymnique**, *adj.* gimnică, care privește la exercițiile publice ale atleților, la antică.
- Gymnique**, f. gimnică, exercițiile atleților, la ant.
- Gymnodère**, *m.* speciă de passeri cu gîtul fără fulgi, *le colua*.
- Gymnopédie**, f. gimnopediă, unu jocu la Spartană.
- Gimnosophiste**, *m.* gimnosofistă. Nume vechiă alu filosofiloru indiană, contemplatori ai naturei.
- Gimnosperme**, *adj. bot.* Califică florile, cari au patru seminte deșerte in caliciu.
- Gimnospermie**, f. gimnosperme, seriă de plante, ale caroru flori au seminte deșerte in fundulu caliciulu.
- Gymnote**, *m.* genă de pesci apodi.
- Gynandrie**, f. *bot.* clase de plante ale caroru seminte crescă d'assupra pistilulu.

- Gynécée**, *m.* gineceu, lăcuința femeeloră la Ellenă.
- Gynéciaire**, *adj.* care lucrădă la unu locu cu femeele.
- Gynécocratie**, f. statu unde domnescă și femeele.
- Gynécocratique**, *adj.* care ține de *gynécocratie*, vd. *prec.*
- Gynéconome**, *m. pl.* funcționariu, la antică, care îngrijia de moralitatea femeeloră.
- Gypaète**, *m.* speciă de gaiță.
- Gypide**, vd. *Hermaaphrodite*.
- Gypse**, *m. s. pierre gypseuse*, gipsu, lat. *gypsum*, sulfatu de calce parisiană, ipsosu.
- Gypseux**, *euse, adj.* gipsosu.
- Gyratoire**, vd. *Giratoire*.
- Gyromancie**, f. divinațiune după invirtirea cui-va.
- Gyrole**, f. *bot.* uă plantă, coraloidă.
- Gyrosselle**, f. *bot.* uă flóre.
- Gyrovague**, *m.* călugără rătăcitoru, trăindă din milă.
- Gytos**, *m. pl.* Prussiană.

H

H, *m.* și f. h, a șésă consunante. In *mus.* alu șeptelă sunetă diatonică; pe recepte *hora* sėu *herba*.—Quand elle est *muette* (non aspirée), on l'appelle *ache* suivant la prononciation ancienne et usuelle, et son nom est féminin. Il est masculin lorsque, suivant la méthode moderne, on prononce cette lettre comme une simple aspiration (c-à-d. qu'elle fait prononcer du gosier la voyelle

qui suit), comme dans la première syllabe des mots *héros, hache, haine*.

Au commencement des mots français qui viennent des mots latins, la lettre *h* est en général aspirée. Elle est toujours aspirée dans la syllabe initiale des mots qui ne dérivent point du latin.

Ha, *interj.* a, ei!

Habascon, *m.* plantă din Virginia.

Habassis, *m.* pândă de India.

Habdallah, *m.* rugăciunea Ebreilor s'era. *Cérémonie des Juifs à la fin du jour.*

Haba, *m.* haină lungă a Arabilor.

Habeas-corpus, *m.* lege la Angli, care liberedă pe delictantele luatū in garanția.

Habena-rerum, *m. lat.* frinele Statului.

Habile, *adj.* abile, iscusitū, capabile, îndemănicū, dibaciū. *Les habiles*, înriganții.

Habilement, *adv.* abile, cu abilitate, cu îndemănare.

Habilitété, *f.* abilitate, iscusință, dibăciă. *Comp. adresse.*

Habilissime, *adj.* foarte abile, foarte iscusitū.

Habilitation, *f.* darea unui dreptū.

Habilitété, *f. jur.* posesiunea unui dreptū.

Habiler, *v. a. t.* a da, concede, cui-va unū dreptū.

Habilage, *m.* jumulitulū passerilor pentru a le frige.

Habillé, ée, *adj.* îmbrăccatū.

Habillement, *m.* îmbrăccăminte, haine, *vêtement.*

Habiller, *v. a.* a îmbrăcca, *vêtir.*—*de blanc*, a îmbrăcca în albū;—*le chanvre*, a curăți cânepa, *regayer*;—*une peau*, a prepara uă pele. *S'*—, a se îmbrăcca, și face haine.

Habileur, *m.* cellū cē prepară passerī pentru buccătăriă; preparatorū de pei.

Habit, *m.* vestimintū, haină.

Habitable, *adj.* bunū de lăcuitū.

Habitacle, *m.* lăcuință, lăcașū; *mar.* cuthia bussolei.

Habitant, *m.* lăcuitarū. *Ca adj.* cu lăcuința, domiciliatū.

Habitat, *m.* (lat. lăcnesce) patriă, *bot.* locū unde sunt uă singură speciă de vegetale. [cuință.

Habitation, *f.* lăcuire, lă-

Habiter, *v. n.* a lăcui, ședē.

Habituatiōn, *f.* funcțiunea ajjutorului unui preotū.

Habitude, *f.* deprindere, obiceiință, *d'*—, după obiceiū, *avoir des—s dans un lieu*, a avē cunnoscutū într' unū locū; *avoir une—*, a avē nă legătură de amōre.

Habituel, *ette, adj.* deprinsū, de obiceiū, prefăcutū in obiceiū.

Habituellement, *adv.* după deprindere, prin obiceiū.

Habituier, *v. a.* a deprinde, obiceiinui, *accoutumer.* *S'*—, a se deprinde, se obiceiinui.

Habit-Uni, *m.* passerī de Jamaica, avindū tōte pennele de aceea-și culōre.

Hâbler, *v. a.* a spune multe, vorbi esageratū.

Hâblerie, *vd.* *Bavardage.*

Hâbleur, *vd.* *Bavard.*

Habout, *m.* limite, hotarū.

Hache, *f.* secure, toporū, — *d'armes*, toporū la marinari pentru resbelū; *maitre de —*, dulgherulū navii. *Glose en —*, note continue sub testū (*impr.*). *Il a un coup de —* ellū nu è in firea lui.

Hache, *interj.* cum așia!

Hache-paille, *m.* instrumentū ca să taiă mēnuntū paiele.

Hacher, *v. a.* a toca, tăia

mănuntă; *grav.* și *des.* a face trăsșure încruciate.

Hachereau, *m.* mică secure.

Hachette, *f.* vd. *prec.*

Hachis, *m.* carne tocată, pește tocat.

Hachoir, *m.* scaun de tocat carne; cuțit de tocat.

Hachure, *f.* trăsșure prin care se formedă umbre în pictură.

Hafva, *f.* divinitate belgiană. C'est le mot trouvé dans un manuscrit des jésuites de Bruxelles: *Herculi Magnusano et Hafve*. Probablem. il signifie le *ciel*, qu'on adorait sous ce nom.

Hagard, *arde*, *adj.* sperios, retacit, sălbatic, *farouche*.

Hagiographe, *adj.* care este scrisă în Bibliă; *m.* autor de biografie ale sântilor.

Hagiologique, *adj.* care privește la lucruri sante.

Haha, *m.* dischisură la un circuit, la un împrejănuire, cu fossat, cu șanț, în ațlară.

Hahé, *f.* stai.—Vorbă de care se servesc vinătorii că să opprască pe câni, cândă lassă vinatul d'antei și alergă după altulu, (*qui prennent le change*).

Hai, interj. vd. *hé*

Haie, *f.* gard, —*rive*, gard de măracini npletiti cu rădecină; — *monte*, gard făcutu numai de nucle. *Se mettre, se ranger en—*, a se rându în șir, unul lângă altul. [lu].

Haie, *f.* grindei allu plugu-

Haie, *side*, *ii*. Strigăt allu

cărrușilor, că să îndemne cai.

Haillon, *m.* trénță *Pl. p. us.*

Haim, *m.* cărlig de metalu la pescari.

Haine, *f.* ură, dușmăniă. *En—de*, de ură contra.

Haineux, *euse*, *adj.* aplicat la ură, hain, dușman.

Haïr, *v. a.* a uri, avé ură pe. *Faire—*, a face să fiă urit.

Haire, *f.* cămășiă de pěră de căprioră, (la pustinic pentru penitnță); *drap de laine en—*, postavă cu pěră, netansu.

Haïreux, *adj.* *temps—*, timp umed, rece.

Haïssable, *adj.* de urăt, care inspiră ură.

Halage, *m.* tragere la edec a navii. *Chemin de—*, drum pentru cai care trag navile.

Halbran, *m.* rață sălbatică.

Halbrené, *éc*, *adj.* passere de pradă, care a perdută câte-va penne; *fig.* stătut, obosit. [Sore.

Hale, *f.* dogorélă, arsură de

Haleine, *f.* suflare, resuflare; *perdre—*, a perde resuflarea; *prendre—*, a respira aerul, *affaire de longue—*, ațlacere care iea timp lung, *en—*, obișnuită a lucra. *Tout d'une—*, fără intrerupere.

Hâlement, *m.* nodulu funiei că să redice uă greutate.

Halennée, *f.* suflare, espi-rațiune, neplăcută.

Halener, *v. a.* *vinăt.* a mirosi vinatul (despre câni).

Haler, v. a. f. a trage cu uă funiă (navea); a asmuți căniî.
Haler, v. a. a pirli, roși, ar-dindû.
Haletant, *ante*, *adj.* resuf-flândû tare, *essoufflé*.
Halètement, *m.* resufflare forte, rigiélă.
Haleter, v. n. a resuffla tare, rifii; a fi doritoriû de.
Haleur, *m.* cellû cè trage navea la edecû in susulû apeî.
Haléple, *m.* insectă coleopt.
Halitueux, *euse*, *adj. med.* *peau*—*se*, pele accoperită cu uă ușióriă umedăla.
Hallage, *m.* dreptulû cè se plătesce pentru marfele espuse unde-va spre vindere.
Hallali, *interj.* strigare de buccuriă a vinătorilor, cândû cerbulû a ostenită.
Halle, f. hală, piaçiă publică in genere invelită.
Hallebarde, f. sulită cu ferulû străpunsû de altulû, in forma crucii.
Hallebardier, *m.* soldatû armată cu *hallebarde*.
Hallebreda, f. prăjină lungă, *pop.*
Hallier, *m.* tușiû, desișiû.
Hallier, *m.* peditoriû de piaçiă publică, la hală; vindetoriû din piaçiă publică.
Hallucination, f. allucina-țiune. Se dice cândû unei persône i se pare că vede cè-va, fără sè fiă nimicû.
Halo, *m.* cercû luminos culoratu, cè se vede une-orî in giurulû stelelorû sèu Sôrelui.
Haloir, *m.* loculû unde se lassă cănepa se se usuce.

Halographie, f. *chem.* des-cripțiunea sărilorû.
Halot, *m.* *vinăt.* cavitatea unde se ascundû iepuriî de casă.
Halotemie, f. partea chemiei care tractedă despre săruri.
Halte, f. opprirea soldaților in mersulû lorû, *faire*—, a se oppri in mersû. *Halte-là*, stați. [mersû, in drumû.
Halter, v. n. a se oppri in
Halurgie, f. artea de a prepara săruri. [(la marin).
Hamac, *m.* patû pe légântû
Hamadryade, f. amadriadă. Nimfă silvestre, care se credea că se nasce in una cu arburele, pe care lû pedia.
Hameau, *m.* satû micû. că-tunû.
Hameçon, *m.* cârligulu unditei. *Mordre à l'—*, a se lassă seduce prin uere-care aparintiă.
Hamille, f. pescișiorû, cè se lassă in undiță, cè sè attragă.
Hampe, f. cõda de lemnû a sulitei sèu altorû lucruri.
Hamster, *m.* micû patru-pedû rodetoriû nordicû.
Han, *m.* hanû, ospelû.
Han, *interj.* strigare cè face cine-va, cândû fovesce unû lucru din totă puterea.
Hanap, *m.* vassû mare de lèutû, *vechi*.
Hanche, f. șiodlû; *mar.* par-tea laturiî dela nave.
Hancheane, f. iosciamu, mășelariță. Nune vulgare in locû de *jusqu'ame wire*.
Hangar, *m.* șiopronû dischisu pe stilpi fără pereți.

Hanneton, *m.* speciă de gândac roșiū, găinușă.

Hanscrit, *m.* sanscrita. Limba erudită a Indianilor.

Hanse, *f.* seū *anse*, confederațiune commerciale a mai multor orașe germane în evul mediū. Și *Hanse teutonique*.

Hanséatique, *adj.* anséaticū. orașiū din *Hanse*, vd. *prec.*

Hansière, *f. mar.* ce le trei funii carii compunū cablulū ancorei, vd. *haussière*.

Hanta!, *m.* mare arbure indianū.

Hanter, *v. a.* a merge desū la cine-va seū unde-va.

Hantise, *f.* dēsă adunare cu cine-va, relațiune familiare.

Happe, *f.* speciă de scōbă.

Happe-chair, *m.* avidū, lacumū, *pop.* [c. ă falsă.

Happelourde, *f.* pētră preți-

Happer, *v. a.* Se dice în propriū de cāni, cândū apucă repede cu gura cē li se aruncă.

Haquenée, *f.* calū tinērū, care āmbli ĩmbuestru, vd. *cheval*.

Haquet, *m.* cārruciă pentru transportū de lutōie.

Haquetier, *m.* cellū cē conduce unū *haquet*, vd. *prec.*

Harame, *m.* speciă de arbure americanū, care produce gumma tacamacū.

Harangue, *f.* orașiune, discursū, mai alessū către soldați.

Haranguer, *v. a.* a ține unū discursū; a certa, dojeni.

Harangueur, *m.* cellū cē

ține unū discursū, vorbesce multū.

Haras, *m.* ergheliă.

Haras, *m.* seū *ara*, unū pagalū cu cōda lungă.

Harasement, *m.* ostenelă estremă.

Harasser, *v. a.* a osteni peste măsură, vd. *las*.

Harassier, *m.* erghelegiū.

Harceler, *v. a.* a provoca, înterrita, (hărțui.)

Harceleur, *m.* cellū cē supēră neconținutū pe cine-va.

Hard, *m.* uneltă cā se ĩntindă pelea pentru mānuși.

Harde, *f.* mulțime, cārdū, de cerbi; lanțū pentru legatū cāni.

Hardées, *f. pl.* ruină cauzată de cerbi ĩntr'ua pădure tinēră.

Harder, *v. a.* a lega cāni de vinătōre cāte șesse seū patru.

Harderie, *f.* compozițiune de ferrū și sulfū pentru pictura pe sticlă.

Hardes, *f. pl.* lucruri de usulū ordinariū pentru ĩmbrăccăminte, țōle.

Hardi, *ie, adj.* cuteđante, semețū. *Proposition—e*, propozițiune periculōsă seū difficile de susținutū.

Hardiesse, *f.* cuteđanță, ĩsteciune: elevațiune de cugetări.

Hardiment, *adv.* cu cuteđanță, semețū, fără esitațiune.

Haré, *interj.* strigătū pentru a ĩndemna cāni la vinătōre.

Harem, *m.* harem.

Hareng, *m.* pesce marinū

de specia scumbrielor; — *saur*, seú numai *saur*, săratu și uscatu la fumú.

Harengaison, *f.* timpulú cândú se prindú scumbriele, pescuitulu lorú.

Harengère, *f.* femeá care vinde pesci mēnuți; mojiá. [vindú scumbrie.

Harengerie, *f.* locú unde se

Harenguet, *m.* micá scumbria.

Harenguière, *f.* plasá pentru scumbrie.

Hargneux, *euse, adj.* si *sust.* arțăgosú, *cheval*—calú care mușcă și asvirlá, *chien*—cáne reú.

Haricot, *m.* fasole.

Haridelle, *f.* calú prostú și slabú; *fig.* femeá mare și uscatá. [mip. nordicá.

Harle, *m.* uá passère pal-

Harmale, *f. bot.* speciá de rutá fórté odoriferá.

Harlequin, *m.* vd. *Arlequin*.

Harmonica, *m.* armonicá.

Harmonie, *f.* armoniá, petrivelá. *Concert d'—*, concertú de instruminte de sufplatú.

Harmonieux, *euse, adj.* armoniosú, plăcutú la urechiá.

Harmoniquement, *adv.* cu armoniá, armoniosú.

Harmoniser, *v. a.* a pune în armoniá.

Harmoniste, *m. mus.* armonistú, care cunnósce regulele armonieí.

Harnachement, *m.* hamurile caluluí.

Harnacher, *v. a.* a pune hamurile pe calú, a inhâma.

Harnackeur, *m.* curelariú, vindătorú de hamuri.

Harnais, *m.* seú *harnois*, hamuri; armatura completá a unuí omú de arme: *endorser le—*, a îmbrácia profesiunea armelorú.

Haro, *m. clameur de—*, strigátú la Romanií vechi, cē făcea unú nedreptățitú pentru a da în judecatá pe culpabile.

Harpagon, *m.*, omú pré avarú. — C'est une allusion au personnage principal de la comédie de *L'Avare*, auquel Molière a donné ce nom.

se Harpailler, *v. refl.* a se bate, se certa în modú ne-
 convenitú, *fam.* [cerșetorú.

Harpailleur, *m.* furú (hoțú).

Harpale, *m.* insecte coleopt.

Harpaye, *f.* speciá de vulturú.

Harpe, *f.* harpá.

Harpée, *ée, adj.* cu peptulu latú (de ogari). [cârligú.

Harpeau, *m. mar.* speciá de

Harpége, vd. *Arpége*.

Harpéger, vd. *Arpéger*.

Harper, *v. a.* a stringe tare în mână, cu mână.

Harper, *v. n.* Se dice de unú calú, care redică piciorulú posteriorú mai sus decâtú cellú-altú, și nu îndouesce genuchile.

Harpie, *f.* arpiá, monstru fabulosú fórté avidú; speciá de vulturú brasilianú.

se Harpigner, *v. refl.* a se certa și a se bate. [navi.

Harpin, *m.* unú cârligú la

Harpiste, *m.* harpistú, cântătorú cu harpa.

Harpon, *m.* speciă de lancia pentru a prinde balenele.

Harponner, *v. a.* a prinde cu *harpon*, vd. *prec.*

Harponneur, *m.* pescariu care prinde cu *harpon*, vd. *vorba.*

Hart, *f.* lemnă flexibilă pentru a lega, rogosă. *Sentir la—*, a avea renume de tâlchară.

Haruspice, *m.* vd. *Aruspice.*

Hasard, *m.* casă fortuită întâmplare. *Au—*, după întâmplare: *par—*, din întâmplare; *à tout—*, la uerice întâmplare, în totu casul. *Au—de*, cu pericolul, risiculă, de a.

Hasarder, *v. a.* a periclita, pune în pericol, espune, lasă la întâmplare, cerca temerariu.

Hasardeusement, *adv.* cu pericol, la întâmplare.

Hasardeux, *euse*, *adj.* pre cuteșante, întreprindător, care se lasă bucurosă, facile, întâmplării, pericolului.

Hase, *f.* iepurea, iepuroică.

Hast, *m.* *arme d'—*, lancia, suliță, uerice armă pusă într'ua codă lung

Hastaire, *m. s.* *hastat*, soldat, la Romanii antică, înarmat cu uă lancia lungă.

Haste, *f.* lancia, lungă, la antică; arcă fără ferră.

Hasté, *ée*, *adj.* lancia, care séménă cu extremitatea lanței. — Califică plante, cari se lătesc la base în două aripe ascuțite și diverginți.

Hâte, *f.* grabă. *Avoir—*, a se

grăbi, *à la —*, *avec—*, *en—*, în grabă.

Hâter, *v. a.* a grăbi, *presser.*

Hâtereau, *m.* felie de ficat presărate cu piper și pētrunjel.

Hâteur, *m.* îngrijitor, la buccătăriele regesci, de parașionea fripturilor.

Hâtier, *m.* cărligul în care stă virful frigării, cându se învîrtesce la foc.

Hâtif, *ive*, *adj.* prematur, timpuriu crescut; copt înainte de timp. *Comp. précoc*, *prématuré*, *en avance.*

Hatile, *f.* buccată de carne, ce trâmite la amici cellă ce a tăiat ună rimător.

Hâtiveau, *m.* speciă de pere galbene timpurie.

Hâtivement, *adv.* înainte de timpul se; grăbit.

Hâtiveté, *f.* creștere pré timpuriă (a fructurilor).

Haubans, *f. pl. mar.* scare de funie din virful catartului până la marginea navii.

Haubaner, *v. a.* a lega podine cu funie (la didăria).

Haubart, *m.* speciă de pesce.

Haubergeon, *m.* mică peptariu de ferră, vd. *urm.*

Haubert, *m.* peptariu de ferră, platosă vechiă. *Fief de —*, feudă care obligă pe posesorul se se urmede pe regele în resbelă, cu dreptul de a purta ună *haubert*.

Hausse, *f.* înălțatură. Totă ce se asședă sub ună lucră spre a lă redica, — *des effets publics*, adaussulă valorii la efectele publice; *jouer à*

- la—, a se prinde (paria) că efectele se voru înălța.
- Hausse-col**, *m.* guleru înauritù cè pôrtă officiaru de serviciu în unele armate.
- Haussement**, *m.* înălțare, redicare.
- Hausser**, *v. a. a* înălța, redica. *Se —*, a crește. *Le temps se hausse*, timpulù se luminedă.
- Haussière**, *f.* funie grössă. Și *hussière*, *aussière*.
- Haut**, *haute*, *adj.* înaltù. *Chambre—e*, camera înaltă a parilorù în parlam. englesù: — *en couleur*, forțe culoratu: *messe — e*, mesă cântată: *Le temps est—*, noriù, sunt înalți, în sus, *à — e voix*, cu voce tare: *la — e voie*, clasile înalte ale societăți. — *es sciences*, teologia, filosofia și matematice. *Sust. m.* partea superioare, partea de sus, *gagner le—*, a fugi. Ca *adv. s. en haut*, în sus. *D'en—*, de sus, *par en—*, pe sus. *En— de*, în partea de sus a.
- Haut-à-bas**, *m.* tolbașiù.
- Haut-à-haut**, *m.* strigătù allù vinătorilorù, că se chiăme pe soții lorù. [semețù.
- Hautain**, *aîne*, *adj.* mândru.
- Hautainement**, *adv.* cu mândriă.
- Hautbois**, *m.* instrumentù musicale de sufflatù.
- Haut-de-chausse**, *f. s.* *haut-de-chausses*, *vd.* *Cutotte*.
- Haute-contre**, *f. mus.* alto, voce între tenorù și suprano.
- Hautement**, *adv.* cu voce tare, în gura mare.

- Hautesse**, *f.* înălțime. *Se* ðice Sultanului.
- Haute-taille**, *f.* tenorù subțire.
- Hauteur**, *f.* înălțime, înălțatură.
- Haut-fond**, *m. vd.* *Bas-fond*.
- Haut-le-corps**, *m.* mișcarea corpului: săritura calului.
- Hautte-lutte**, *loc. adv. emporter de—*, a lua din autoritate și ca superiorù.
- Haute-paie**, *f.* plată mai mare decâtù plata ordinariă.
- Hauturier**, *m. ière. f. adj.* în plină mare. *pilote—*, pilot care direge navea după inspecțiunea stelelorù, *navigation—e*, navigațiune în lungù cursulu. (*vech*).
- Have**, *adj.* palidù. sèrbădù.
- Haveneau**, *m.* mică undiță.
- Haveron**, *m.* ovèđù sèlbatică.
- Havir**, *v. a. a* arde carnea frigind'o *Se—*, a se usca.
- Havre**, *m.* portù de mare.
- Havre-sac**, *m.* raniță.
- Hé**, *interj.* ei! *Se* ðice spre a chiăma, *hé bien*, e' bine.
- Heaume**, *m.* cască la armărie.
- Heaumerie**, *f.* fabricațiune de case.
- Heaumier**, *m.* fabricante de case.
- Hebdomadaire**, *adj.* ebdomadariù, de sèptemănă, care se face în tôte sèptemănele.
- Héberge**, *f.* puntulù unde murulù se consideră de comune între douè ediâce alăturate de egale înălțime.
- Héberger**, *v. a. a* da ospitalitate, priimi în gazdă.

Hébéter, v. a. a face stupidu, prosti. Comp. *abrutir*.
Hébraïque, *adj.* ebreicu, ebreescu.
Hébraïsant, *m.* eruditu în ebreicul vechiu.
Hébraïsme, *m.* ebreismu. Locuțiune propriă limbei ebreice.
Hébreu, *m.* vechiulu ebreicu. Că *m.* judeu din epoca judecătorilor și primilor regi.
Hécatombe, *m.* ecatombă, sacrificiu de uă sută de animale, la antică.
Hécatombées, *f. pl.* sêrbători la Ellenii antică în prima zi a anului.
Hécatombéon, *m.* prima lună a anului la Ellenii antică.
Heche, *f.* loitra carrului.
Hectare, *m.* ecteriu, 10,000 metre pătrate sêu 100 ares.
Hectique, *adj. med.* ecticu. Califică friguri cari adducă slăbiciune. Și *étique*.
Hectisie, *f.* friguri ectice.
Hecto, particulă cê stă inaintea numinilor de măsură și arrêtă de uă sută de ori mai multă. *Sust. m.* vd. *arm*.
Hectogramme, *m.* ectogramă, 100 gramme (apropo 3 *onces*, 2 *gros*, 12 *grains*).
Hectolitre, *m.* ectolitru, aproape 106 *pintes* sêu 3 *minots*. [tru, 100 metre.
Hectomètre, *m.* ectometru.
Hédra, *f. chir.* incisiune simplă a ôsșelor.
Hédre, *f. s. hédêrêe*, gunmă resinôsă a ederei.

Hégire, *f.* egiră, fuga lui Maomete.
Hégumène, *m.* egumenu.
Heiduque, *m.* haiducu; speșă de militari în Ungaria.
Hein, *interj.* eî ! Insoțesce întrebarea, *fam*.
Hélas, *interj.* vaî. [da gură.
Héler, v. a. *mar.* a striga,
Hélianthe, *m.* eliantu, flôrza Sôrelui. Comp. *tournesol*.
Hélianthème, *m.* plante cu flori în forma spicului.
Hélique, *adj.* eliacu. Se dice în *astr.* de resăritulu sêu appusulă unei stele, cându sunt visibili.
Héliastes, *m. pl.* eliaști. Tribunale la Athena antică, ale cui sesiuni se incepa uădată cu răsăritulu Sôrelui.
Hélice, *f. t.* eliciu, mișcare spirale, liniă învîrtită în forma spiralei, șiurupulu.
Hélicé, *êe, adj.* în forma spiralei.
Hélicoïde, *adj.* în torca eliciului, șiurupulu.
Hélicon, *m.* muntele Elicon, allu Muselor.
Héliconiades, *héliconides*, *f. pl.* musele. Pentrucă lăcuia pe muntele Elicon.
Hélicosophie, *f. geom.* artea de a trage spirali pe un plan.
Hélié, *f.* piața unde se adună Eliaștii.
Héliocentrique, *adj.* eliocentrică. Califică locul unde s'ar arrêta uă planetă, privită din centrulu Sôrelui.
Héliomètre, *m.* instrum. propriu a măsura diametrulu Sôrelui și planetelor.

Hélioscope, *m.* elioscopiă, ochiană prin care ne putem uita la Sôre. [plantă borag.
Héliotrope, *m.* eliotropă, uă
Hélix, *m. anat.* marginea esternă a urechiei.
Hellanodices, *hellanodiques*, *m. pl.* funcționari c'ăi președea la jocurile olimpice.
Hellébore, *m.* vd. *Ellébore*.
Helléborine, vd. *Elléborine*.
Hellènes, *m.* Ellenii. Grecii antici. [grecescă antică.
Hellénique, *adj.* ellenică,
Hellénisme, *m.* ellenismă, espressionă, întorsură, în modulă Elleniloră antică.
Helléniste, *m.* ellenistă, erudită, învețată, în ellenesce.
Hellénotame, *m.* percepătoră la Athena antică, pentru a primi tributulă.
Hélose, *f. med.* elose, convulsione a muschiloră ochiloră.
Helvelle, *f. bot.* genă de ciuperci.
Helvétien, *m.—enne*, *f.* elvețiană, suețiană.
Felvétique, *adj.* elvețică.
Helxie, *f.* vd. *pariétaire*.
Hem, *interj.* Se ăice pentru a chiâna pe cine-va.
Hémalopie, *f. med.* emalopiă, reversatulă sângelui în globulă ochiului.
Hémanthe, *f.* frumôsă plantă narciseseă dela capulă Bunei Speranțe. Și *fleur de sany*.
Hématite, *f.* ematită, pētră de ferră roșă. Și *sanguine*.
Hématocèle, *m. med.* ematocelă, inflătură sângerosă.

Hématose, *f. nat.* ematose. Acțiunea prin care succurile se transformă în sânge.
Hématurie, *f. t.* ematuriă.
Héméralopie, *f. med.* morbu în care nu vede cine-va obiectele decâtă ăioa.
Hémérobaptistes, *m. pl.* uă sectă de Elbrei.
Hémérocalle, *f.* frumuseță de uă ăi. — Se numescă uă speciă de flori frumose, însă de mică durată.
Hémérodrome, *m.* funcționariă, la antici, care îngrija de linișce în piecile publice.
Hémi, *semă.* Particulă cē se adauge înăntea vorbeloru și semnifică jumetate, *demi*.
Hémicycle, *m.* emiciclu, semicercă, sală semi-circulară.
Hémine, *f.* emina. Mesura de capacitate la Romanii antică.
Hémionite, *f.* vd. *Scalopendre*.
Hémiope, *f.* emiopă, speciă de fluerră la antici. [tiimplă.
Hémipagie, *f.* durere la uă
Hémiplegie, *f. s. hémiplegic.* paralise de jumetatea corpului.
Hémiptères, *f. pl.* emiptere. Ordine de insecte.
Hémisphère, *f.* emisferă, jumetatea sferă. *demi-globe*.
Hémisphérique, *adj.* emisferică, de emisferă.
Hémistiche, *m.* emistichu, jumetatea unu versă eroică sēu alessandrină.
Hémoptoïque, *adj.* cădută în *hémoptysie*, vd. *urm*.
Hémoptysie, *f. med.* emoptise, espectoratū de sânge.

Hémorragie, *f. med.* emorragiá.

Hémorroïdal, *ale, adj.* emorroidale, de emorroidí.

Hémorroïdes, *f. pl.* emorroidí.

Hémorroïse, *f. (de l'Evangile)*, emorroisea. Femea cu emorragiá, care s'a vindecatú după cê s'a atinsú de vestimintulú lui I.-Christú.

Hémostasie, *f. med.* stagnațiunea sângelui.

Hémostatique, *adj. med.* emostaticú, (*remède*—), care oppresce flussulú sângelui.

Hendécagone, *adj. geom.* endecagonú, cu un-spredece ánghiuri și totú attátea laterí.

Hendécasyllabe, *adj.* de unspredece silabe.

Henné, *m. bot.* plantá asiat. afric. care vápsesce galbinú.

Hennir, *v. n.* a necheda.

Hennissement, *m.* nechedatú.

Henriade, *f.* enriade. Poemá a lui Voltaire, care celebrédá pe Enricú IV.

Hérotaire, *m.* genú de passerí silvane cu penne roșie.

Hépar, *m.* nume vechiú allú sulfurulú alcalicú.

Hépatalgie, *f.* durere de ficatú. [cei; pesce.

Hépaté, *m.* genú de crusta-
Hépatique, *adj.* care ține de ficatú. [rescú, uá plantá.

Hépatite, *f.* popovnicú iepu-

Hépatite, *f. med.* epatită, inflamațiune a ficatului, gălbínélá; *nat.* petró prețioasă de culórea ficatului.

Heptacorde, *f.* eptacordú, citará cu șapte córde, la ant.

Heptaèdre, *m. geom.* eptaedru. Corpú cu șapte suprafeție plane.

Heptagone, *adj. și m.* eptagonú, care este cu șapte ánghiuri și șapte laterí.

Heptagynie, *f. bot.* classe de plante a cărorú flóre è cu șapte pistillí.

Heptaméron, *m.* eptameronú, scriptú compusú de buccáte împărțite pe șapte zile.

Heptandrie, *f. bot.* classe care conține plantele ale cărorú flóri au șapte stamine

Heptapole, *f.* eptapole. Regiune în Egiptú, care conține șapte orașe principalí.

Héraclées, *héracléides*, *f. pl.* sêrbători în onórea lui Hercule.

Héraclides, *m. pl.* Eraclidí, descindinții lui Hercule.

Héraldique, *adj.* eraldicú, de armárie; *science*—, sciința armárielor, însemnelorú.

Hérait, *m.* eroldú, funcționariú lingá unú suveranú, care face publicațiunile solemni, —, sêú—*d'armes*, erold care face publicaț. de pace.

Hérbacé, *éé, adj.* erbosú. Calificá plantele a cărorú rădêciná este fragetá, móle.

Herbage, *m.* erburí, verdețurí.

Herbe, *f.* érbá, burianá, *brin d'—*, firú de érbá, *blé en —*, semênăturá tinêrá. *Docteur en—*, cellul cê studiédá cã sê perviná la doctoratú.

Herbeiller, *v. a.* a pasce érbá (despre mistreți). [érbá.

Herber, *v. a.* a întinde pe

Herberie, f. locu unde se albesce cra, intinnd'o pe erb.

[innunt.

Herbette, f. erbiior, erb

Herbeux, euse, *adj.* erbosu, plinu cu erb.

Herbier, m. erbariu, coleciune de plante uscate i aedate intre chrtiu. La pl. bancuri de erb sub ap.

Herbire, f. erbress, care vinde erburu. [gitoriloru.

Herbion, m. cuit allu ar-

Herbivore, *adj.* erbivoru, care se nutresce cu erb.

Herborisation, f. plimbare c s adune plante.

Herboris, *e*, vd. *Arboris*.

Herboriser, v. a. a mbra pe cmpu c s adune erbe.

Herboriseur, m. cellu c culege erburu.

Herboriste, m. erboristu, cunnosctoru, vindtoru, de plante medicinale.

Herbu, *ue*, *adj.* erbosu, copritu cu erb.

Hercotechnique, f. ercotehic, artea fortificaiuniloru.

Hercule, m. omu forte tare, vitu. Dela Hercule, eroulu anticitaii.

Celle 12 fapte mari (*exploits, travaux*) ale lui Hercule sunt : a nbuit, stringindu-lu in braie, pe leulu care devasta Nemea ; a uccissu pe idra dela Lerna, in allu cu snge i a muiatu sgetele ; a liberatu cmpiele Maratonului de Minotaurulu, pe care Pa omoritu Teseu ; a strpunsu cu sgetele slle passerile lacului Stimfalu ; a prinsu mistretulu arcaidianu pe muntele Erimant ; a urmritu unu annu i a prinsu cprioa (*la bcke*) cu picioele de aram ; a curtitu staulele avu-

tulu Augias, abtindu apele Alfeului ; a uccissu pe Diomele, care i nutria cai cu carne de omu ; a invinsu pe Amazone ; a uccissu pe Gerione, gigantele cu trei capete ; a luat merele de aur din grdina Esperidiloru, plite de dragonulu cu unu sut de capete ; a inlnat Cerberulu i a liberatu pe Teseu din infernu. Aceste lucrri le impusese fratele su, Euristeu, spre pedps finlc Hercule uccisese pe prima sa consorte, Megara, i pe copii sei.

Hre, m. *pauvre* —. Se ice in derisiune de unu omu fr merit, deconsideratu.

Hrdie, f. msur de supraaia la Romanii vechi.

Hrditaire, *adj.* ereditariu, de motenire.

Hrditairement, *adj.* prin ereditate. [tenire

Hrdit, f. ereditate, mo-

Hrdiarque, m. eresiarcu, autorulu, capulu, unei eresie.

Hrsie, f. eresi, doctrm contrari mai alesu religiunii, opiniune condamnt de Biserica.

Hrticit, f. calitatea unei propoziiuni eretice

Hrtique, *adj.* ereticu. *Sust.* m. autoru de eresi.

Hrigote, *adj.* cu semn la piciore. Vd. urm

Hrigature, f. semn la piciorele posteriori ale cnelu.

Hrisser, v. a. a sbirlu. *Hriss*, sbirlitu. Comp. *dress*. In bot. se ice de plantele copperite cu per tari i visibili.

Hrisson, m. ariciu.

Hrissonn, *e*, *adj.* ghimuit c ariciulu.

Héritage, *m.* ereditate, moștenire. Comp. *hérédité*.

Hérifer, *v. a.* a eredita, moșteni. Cu *acc.* sêu cu prep. *de*.

Héritier, *m.* ereditariu, moștenitoru.

Hermadade, *f.* (*la sainte*), soldații Incisițiunii.

Hermaphrodisme, *m.* ermafrodismu, vd. *urm.*

Hermaphrodite, *m.* (dela *Hermaphroditus*, fiul Venerii și lui Mercuriu, cui se presupunea ambele sessuri), ermafroditu, de ambele sessuri. (fătălu).

Herm-athène, *m.* statuă care reprezintă pe Mercuriu și pe Minerva.

Hermées, *f. pl.* serbători pentru Mercuriu la cei vechi.

Hermeline, vd. *Hermine*.

Herméneutique, *f.* ermenetică Explicațiunea cârtiloru, mai alesu bisericesci; *regles*— *s.* regule cari servescu a esplica sânta Scriptură.

Hermès, *m.* teca adornată cu un capu de Mercuriu.

Hermétique, *adj.* ermeticu, care se referesce la medicina universale, la transmutațiunea metaleloru, la pētra înțelepțiloru, *au grand-œuvre*.

Hermétiquement, *adv.* ermeticu. Se dice de modulū de a astupa sêu include ce-va se nu resuffle.

Hermine, *f.* ermelină, mică patrupeđu care dă uă blană forte prețiosă; blană de ermelină.

Herminé, *ce, adj.* cu fundulū

de argintū cu pete negre (despre armărie).

Herminette, *f.* vd. *Erminette*.

Herminie, *f.* genū de insecte lepidoptere.

Hermitage, *m.* vd. *Ermitage*.

Hermite, vd. *Ermite*.

Hermodate, *f.* uă plantă.

Herniaire, *adj.* erniariu, care ține de erniă. Vd. *hernie*.

Herniaire, *f. bot.* genū de anarantoidi.

Hernie, *f. med.* erniă, mare inflătura produsă prin dislocatulū unui visceru.

Hernieux, *euse, adj.* cu erniă, erniosu.

Herniole, *f.* vd. *Furquette, herniaire*.

Hernutes, *m. l. sêu frères mœurs*, Ermuți, eretici a caroru sectă se distinge prin puritatea moraliloru.

Hérodien, *m. pl.* Erodiani, sectari ebrei.

Hérodions, *m. pl.* specieă de passeri, vd. *héron*.

Héroïcité, *f.* virtute eroică. — Il ne se dit que des vertus des saints.

Héroï-comique, *adj.* eroi-comicu.

Héroïde, *f.* eroidă, versuși pe numele unui eroi, unei eroine.

Héroïfier, *v. a.* a eroifica, a face pe cine-va eroi.

Héroïne, *f.* eroină, femeă de curagiū și elevațiune.

Héroïque, *adj.* eroicū, de erou, care privesce unū erou.

Héroïquement, *adv.* în modū eroicū.

Héroïser, v. n. a se arăta eroiu, mare vitețu.

Heroïsme, m. eroismu, virtute erică.

Héron, m. erodiū, *héron proprement dit*, lat. *ardeu*.

Héronneau, m. erodiū tinăru.

Héronnier, iere, *adj.* (*faucou*), șioimū care prinde erodiū.

Héros, m. eroū (după fablă fiulū unū deū sēu dește cu unū muritoriū). [clăurū.

Herpes, f. pl. grile, parma-

Herpes-marines, f. pl. s. *herpes*, avuție cō marea aruncă pe cōste, precum chichlibarū, coralie. Comp. *épuves*.

Hersage, m. grăpatū : greblă.

Herse, f. grapă : strējă cu țepi.

Herser, v. a. a grăpa, trage cu grebla : include cu țepi.

Herscur, m. grăpătorū.

Hersillon, m. scândură presărată de cuie, de ghimpi, că se opprescă pe inemicū.

Hésichastes, m. călugări greci contemplativi.

Hésitation, f. esitațiune, șio-văire, stare de îndouintă, perplessitate, nesiguranță cē ar-rētă cine-va prin vorbele, prin purtarea sa, agitațiune de spiritū.

Hésiter, v. n. a sta la îndouelă, fi nedecisū. Comp. *balancer*.

Hesper, m. sēu *vesper*, Lucēlărulū. Planète de Vēnus.

Hétéroclite, *adj.* eteroclitū, care se depărtelă de regulele generalī ale gramma-

ticeī : risibile, ciudatū, *bizarre*.

Hétérodoxe, *adj.* eterodossū, care priimesce cea cē se oppune sintimințelorū admisse in catolicismū.

Hétérodoxie, f. eterodossia. Credință contra sintimințelorū priimite in religiuma catolică.

Hétérodrôme, m. *meçau*, pergulă (pirgiă), allū cūf punctū de rēsēmū este între resisțiņa și putere.

Hétérogène, *adj.* eterogenū, de natură diferinte.

Hétérogénéité, f. diversitate in natura lucrurilor.

Hétérosciens, m. pl. lacuitorii din zonele temperate.

Hetman, m. hatman, titlu de demnitate la Casaci.

Hêtre, m. fagū.

Heur, m. (din care s'a făcutū *bonheur*), intimplare favorabile, norocū, *bonne fortune*. Volt dire critique ce mot employé par le grand Corneille.

Heure, f. oră, cēs, *à l'— qu'il est*, astă-dī, *de bonne—*, de vreme, *de meilleure—*, mai de vreme, *à la bonne—*, lia, mī place. *Tout à l'—*, indată, de curindū, *sur l'—*, in momentū, *pour l'—*, pentru momentū.

Heures, f. pl. carte de rugăciuni.—*canoniales*, diversele părți ale breviariului; *petites—*, prima, terța, sista și nona.

Heureusement, *adv.* din fericire.

Heureux, *euse. adj.* fericē, fericitū, fortunatū.

Heurt, *m.* lovire, isbitură.
Heurtement, *m.* batere la pörtă.
Heurter, *v. a.* a lovi, isbi.
Heurtoir, *m.* ferrulü prin care bate cine-va la pörtă.
Heuse, *f.* vd. *Piston*.
Hévé, *m.* arbure de Guiana, din care ese gumelasticü.
Hexaèdre, *adj.* și *m. geom.* essaedru, cu șesse feçie, și particulariü cubulü.
Hexagone, *adj.* și *m. geom.* essagonü, cu șesse ängliuri.
Hexamètre, *m.* essametru, versu de șesse metre sëü piciore. [cu șesse stamine.
Hexandrie, *f.* essandrie, florü
Hexaples, *m. pl.* essaplele. Celle șesse traducțiuni grece ale testuluî ebreescü făcute de Origene.
Hiatus, *m.* iatü, effectü disgratioş produssü de doue vocali, cari se succedü.
Hibou, *m.* bufniță, (lat. *bubo*).
Hiboufer, *v. n.* ä fi posacü.
Hibride, *adj.* ibridü, compusü din mai multe feluri.
Hic, *m.* dificultatea, greutatea, principale a unü lucru. *Voilà le—*, uite greulü.
Hidalgo, *m.* hidalgo. Nobiliü din Spania, preinși descindinți din creștini, cari nu sunt amestecați cu Maurii.
Hideusement, *adv.* intr'unü modü urätü.
Hideux, *euse*, *adj.* urätü, deforme, pocitü. [tate.
Hideur, *f.* uräciune, deformi-
Hidroतिक, vd. *sudorifique*.
Hie, *f.* maiü pentru a bate petrele pe pavagiü. Și *demoniselle*.

Hièble, *f. bot.* speciä de sambucü.
Hiement, *m.* baterea petrelorü dela pavagiü, că së së assede.
Hiérapicra, *f.* electuariü tonicü făcutü cu aloe.
Hiérarchie, *f.* ierarchiä, ordine gradatä a stärilorü successive bisericesci.
Hiérarchique, *adj.* ierarchicü, de ierarchiä.
Hiérarchiquement, *adv.* prin ierarchiä, in modü gradatü.
Hiéarque, *m.* ierarcü, personä bisericescä de ordine mai inaltä.
Hiératique, *adj.* ieraticü, speciä de scriere egiptenä ant.
Hiérodrame, *m.* cerimoniä de inmortintare cu musicä.
Hiéroglyphe, *m.* ieroglifü, scriere egiptenä anticä.
Hiéroglyphique, *adj.* ieroglificü, de ieroglife.
Hiéronique, *adj.* ieronicü. Jocuri, la Roma anticä, in onórea zeilorü.
Hiérophante, *m.* ierofante, preotü care președea la misteriele Eleusine.
Higée, *f.* vd. *Hygiée*. [dulce.
Hilarité, *f.* ilaritate, veselü
Hile, *m.* semnü cë se gëssese in sëmință, și pe unde ea priimesce succurile nutritive.
Himantope, *m.* passere cu piciorele roșie.
Hippiatrique, *f.* ippiatricä, medicina cailorü, animalilorü.
Hippocampe, *m.* unü micü pesce marinü. Și *cheval-marin*.
Hippocentaure, *m.* ippo-

centauru, monstru jumătate omă și jumătate tauru.

Hippocras, vd. *Hypocras*.

Hippocrène, f. fântână care eșia din muntele Parnassu, consecrată museloru.

Hippodrome, m. ippodromu. Locu în Constantinop., unde se făcea cursele de cał.

Hippogrife, m. calu fabulosu inaripatu.

Hippolithe, m. ipolită, speciă de pėtră.

Hippomane, m. speciă de umiditate animale.

Hippopotame, m. ippopotamă.

Hirondelle, f. rândunică.

Hirsuté, *éc. adj. bot.* garnitu cu peru lungi

Hispanisme, m. ispanismu, idiotismu ispanicu.

Hispide, *adj.* țeposu, ghimposu.

Hisser, v. a. *mar.* a redica, înalța, *hausser*. [gațune.

Histiodromie, f. artea navi-

Histoire, f. istoriă.— *ancienne*, istoria antică, — *du moyen-âge*, istoria evulu mediu. *Histoires que tout cela*, astea sunt simple povești.

Historial, *ale, adj.* care însemnă unele punctari din istoriă. [de istoriă.

Historien, m. istoricu, autoru

Historier, v. a. a narra, a înfrumuseța cu muce ornamente.

Historiette, f. istorioră.

Historiographie, f. autoru de istoria unei epoci.

Historique, *adj.* istoricu.

Historiquement, *adv.* în modu istoricu.

Histrion, m. istriune, actoru la Roma antică.

Hiver, m. iernă.

Hivernage, m. *mar.* iernare, stațiune a naviloru iernă.

Hivernal, *ale, adj.* de iernă, iernaticu. *Sust.* m. sēmăntură de iernă.

Hivernant, *e, adj.* petrecindu iernă în amorfire (de animal).

Hiverner, v. n. a ierna, țetrece iernă (despre nav).

Ho, *interj.* o! Esprime chiămare seū mirare.

Hobereau, m. speciă de pasere de pradă; *fig.* bādăranu.

Hoc, m. speciă de jocu în că țu.

Hoca, m. unu jocu de întimplare compusă de 30 bilete cu numără.

Hoché, f. crestătură, răboju.

Hochement, m. clătire din capu.

Hochepied, m. primulă șoin care lovesce erodiulu în sbor.

Hochepot, m. fertură de carne tocată fertă cu legumi, castane. [*ronnette*

Hocheuse, f. vd. *berge-*

Hoche, v. a. a scutura, sgu-
dui,— *la tête*, a da din capu.

Hochet, m. jucăria de copii mică; lucru vanu.

Hochure, vd. *Hochement*.

Hogner, v. n. a se plānge, bombāni, a mirii (cānele)

Hoir, m. moștenitoru în liniă dreptă. Comp. *héritier*.

Hoirer, m. moștenitoru minor.

Hoirie, f. creditate, moșnire.

Holă, *interj.* e! Esprime chiămare. Că *adv.* destulă.

Hollander, v. a. a trage penne de scrisu prin cenușe caldă, că se le întărescă.

Holocauste, *m.* sacrificiū
pria ardere la Ebreii vechi.

Holographe, *adj.* vd. *Olo-*
graphie.

Holomètre, *m.* instrumentū
geometricū de măsuratū uerice
ânghiurii. Comp. *ponto-*
mètre.

Homard, *m.s.* *homar*, speciă
de raci marină. [de cărți.

Hombre, *m.* speciă de jocū

Homélie, *f.* omiliă, predică,
discursū religiosū.

Homélique, *adj.* omileticū.
de predică. [mare (măgălău).

Homéas, *m.* omū de taliă

Homéopathe, *f.* omeopatiă.
Medicină care tratēda mor-
biū cu medicamente produ-
cindū simptome asemeni
morbului (*Similia similibus*).

Homérique, *adj.* omericū, in
genulū lui Omerū.

Homicide, *m.* omicidū, om-
morū de omū, *meurtre*; om-
moritorū de omū, *meurtrier*,
assassin. [omū.

Homicider, *v.a.* a ucide unū

Homification, *f.* omificațiune.

Homiliaire, *m.* culessū de o-
milie. Vd. *homélie*.

Homiose, *f.* omiose, accumula-
țiunea succurilor nutritive.

Hommace, vd. *Hommasse*.

Hommage, *m.* inclinăciune,
cē adducea vassaliū domnului
lorū. sumisiune respectosă.

Hommagé, *ée, adj.* care ține
de *hommage*, vd. *prec.*

Hommager, *m.* care ē detoriū
sē de unū *hommage*.

Hommase, *adj.* care sēmēnă
cu bărbatulū (voce, taliă, fe-
meă).

Homme, *m.* omū. *Honnête* —,

omū onestū, probū.—L'ex-
pression *parfait honnête*
homme de Racine n'est point
vicieuse.

Hommée, *f.* lucru câtū face
unū individū intr'ună di.

Hommelet, *m.* omū micū.

Hommese, *f.* vd. *hommace*.

Homocentrique, *adj. geom.*
omocentricū, concentricū, cu
unū centru commune.

Homogène, *adj.* omogenū,
de natură identică.

Homogénéité, *f.* omogeni-
tate, calitatea omogenului.

Homologation, *f.* legitima-
țiune de tribunale a unui
inscrisū.

Homologue, *adj. geom.* omo-
logū, care se oppune la ân-
ghiurii egalii, (despre latera).

Homologuer, *v.a. jur.* a omo-
loga, legitima unū inscrisū.

Homonyme, *adj.* omonimū,
cu același nume.

Homonymie, *f.* calitatea lu-
crului omonimū.

Homophonie, *f.* concertū de
mai multe voci, cari cântă
in unisonū sēu la octavă.

Honchets, *m. pl.* vd. *Jonchets*.

Hongnète, forfecii ale sculp-
torilorū in marmure.

Hongre, *adj.* calū spre diffe-
rință de armăsarū. Comp.
cheval oupé.

Hongrer, *v. a.* a face caī din
armăsarū. Rar us.

Hongroyeur, *m. s.* *hong-*
rieur, argășitorū de pele
de Ungaria.

Honestation, *f.* adducere
la onóre, la cinste. [onóre.

Honnester, *v. a.* a aduce la

Honnête, *adj.* onestū, cinstitū,

—*homme*, omú cu probitate;
homme —, omú cu politețá,
excuse —, scusá plausibile.
Honnêtement, *adj.* cu o-
 nestate.
Honnêteté, *f.* onestate, cinste.
Honneur, *f.* onóre, ciuste. La
pl demnități. A mon —, cu
 successú.
Honrir, *v. a.* a rușina, necinsti.
Honorable, *adj.* onorabile.
Honorablement, *adj.* în
 modú onorabile, cinstitú.
Honoraire, *adj.* onorariú,
 plata profesionistilorú maí
 nobilí. [spre onóre, onorificú.
Honoraire, *adj.* onorariú.
Honorer, *v. a.* a onora, cinsti.
ad Honores, *loc. lat.* spre o-
 nóre, onorificú. *Place ad* —,
 postú fără remunerațiune.
Honorifique, *adj.* onorificú,
 pentru onóre.
Honte, *f.* rușine; desonóre.
Honteusement, *adv.* în
 modú rușinosú, cu rușine.
Honteux, *euse, adj.* rușinosú.
Hôpital, *m.* spitalú.
Hoquet, *m.* sughițatú, sughițú.
Hoqueton, *m.* casacá, cê
 purta alta-datá ómenii poli-
 ției. [face pe cêsú.
Horaire, *adj.* de orá, care se
Horde, *f.* ordá, glótá de ómeni
 fără ședință stabile, *tourbe*.
Horion, *m.* tare lovitură pe
 umérú (în glumá), *vech.*
Horizon, *m. horison*, orisonte:
 pict. liniá care terminá ce-
 rulú unui tabelú.
Horizontal, *ale, adj.* orison-
 tale, paralelú cu orisonte. le.
Horizontalement, *adv.* în
 liniá orisontale.
Horloge, *f.* orologiú, cêsor-

nicú de părete; — *de Florv*,
 tablá de infloritulú maí mult-
 torú plante, cari se referescu
 la lóte órele țilei.

Horloger, *m.* orólogiaru,
 cêsornicarú. La fem. *hor-*
logère.

Horlogerie, *f.* orologeria.

Hormis, *prep.* afará de,
 omițindú, *excepté*.

Horographie, *f.* vd. *Gno-*
monique. [lorú.

Horométrie, *f.* măsurá ore-

Horoscope, *m.* oroscopiú,
 predicțiune din observatulu
 stelelorú la nascerea cui-va

Morreur, *f.* orróre, gróđá.

Horrible, *adj.* orribile, gróđ-
 nicú.

Horriblement, *adv.* în
 modú orribile, gróđ-*avú*.

Horripilation, *f.* oripilați-
 une, sbirlirea pérului.

Hors, *prep* afará din: —
d'oeuvre, buccate mênunte
 ce se servescú la mesá cu
 supá, — *oeuvre*, măsurá dela
 ânghiulú esternú allú mu-
 ruluí páně la ânghiulú es-
 ternú allú celluí-altú mru.
 — *de lois*, afará dela lácú-
 ință, — *de la ville*, afará din
 orașiú. *Cabinet hors-d'oeu-*
vre, cabinetú dispărțitú de
 cellú-altú edificiiú; *adv.* în
 afará.

Hortensia, *f.* ortinsia, ar-
 burelú din China și Japónia.

Horticulteur, *m.* orticul-
 torú, cultivatorú de gráđine.

Horticulture, *f.* orticultură,
 cultivațiunea gráđinei.

Hospice, *m.* ospiciú, casá
 unde călugării dá ospitali-
 tate călătorilorú: spitalú.

Hospitalier, ière, adj. ospitalitate, priimitoriu de streini.

Hospitalité, f. ospitalitate, primire in casa sa, găsduire.

Hospodar, m. ospodar.

Hostie, f. victimă ce sacrifica Ebreii vechi; anafură.

Hostile, adj. ostile, vrăjmășesc.

Hostilement, adv. in modu ostile, vrăjmășesc.

Hostilité, f. ostilitate, vrăjmășie.

Hôte, m.hôtesse, f. birtașiu: găsditoru, osp. Cellu ce primesc in gasdă, cellu ce șede in gasdă; locataru, inchiriatoru.

Hôtel, m. ospelu.—*de ville*, ședința municipalității. *Maitre d'*—prepusu ca se îngrijescă de mēsa unu principe. *Hôtel-dieu*, spitalu principale.

Hôtelage, m. chiriă pentru magazinu, pentru casă.

Hôtelier, m. otelistu.

Hôtellerie, f. ospelu.

Hotte, f. coșiu ce se portă pe umeri.

Hottée, f. unu coșiu plinu.

Hotteur, m. euse, f. purtatoru cu coșiu.

Hottonne, m. s. plumeau, plantă lisimaceă.

Houage, m. s. houtache, urma ce face navea.

Houari, m. nave cu douē catarturi și douē panțe triânghiulari.

Houbion, m. umulu, hameiu.

Houblonner, v. a. a pune hameiu intr'ua beutură.

Houblonnière, f. câmpu semēnatu cu hameiu.

Houe, f. săpă de ferru.

Houer, v. a. a săpa.

Houille, f. cărbune de pămintu. [buni de pămintu.

Houiller, adj. strate de cărbuni.

Houillère, f. mineru, ocnă, de cărbuni de pămintu.

Houilleur, m. lucratoru la mineri de cărbuni de pămintu.

Houilleux, euse, adj. care contine cărbuni de pămintu.

Houjan, m. vd. *Uhlan*.

Houle, f. mar. undulațiunea apei înainte seu după furtună.

Houlette, f. bită de păstoru.

Houleux, euse, adj. turburatu (despre apa mării).

Houper, v. a. a chiama pe soțiu seu (despre vinătoare).

Houpe, f. tufă de flori; moțu.

Houppelande, f. vestimintu pentru d'assupra (giubea).

Houper, v. a. a face ciucuri.

Houra, vd. Hourra.

Hourailier, v. n. a vina cu căni mici și rei.

Hourailis, m. grămadă de căni de vinătoare prosti.

Hourdage, m. hourdis, didăria grōssă. [tencuială.

Hourder, v. a. a da prima

Hourdis, vd. Hourdage.

Houret, m. căne de vinătoare micu și prostu.

Houri, m. femeie cari, in ideele Mahometaniloru, contribuiesc la păccrile aleșiloru in Paradis.

Hourque, f. s. houcre, speciă de nave olandesă.

Hourra, m. ura.

Hourvari, m. vorbă a vinătoriloru spre a chiama

căni, cându a perdutū urma.
Poporulū dice *boulvari*.
Housard, *m.* husarū. Și
hussard.
House, *f.* curte mică lângă
uă casă țerrănescă. [cisme.
Houseaux, *m. pl.* speciă de
Houspiller, *v. a.* a smuci pe
cine-va spre a-lū maltrata.
Houssage, *m.* măturare cu
unū mănuchiū de mărăcinī.
Houssaie, *f.* locū plinū cu
mărăcinī ghimpoși.
Houssard, *m.* vd. *Housard*.
Housse, *f.* îmbrăccăminte
selei.
Housser, *v. a.* a mătura,
sterge pulberea.
Houssine, *f.* vergea, nuea.
Houssiner, *v. a.* a bate cu
nueaa. [le, de penne.
Houssoir, *m.* mătură de nue-
Housson, *m.* vd. *urm*.
Houx, *m. s.* *petit houx*, ar-
burelū ramboidū cu frunđe
ghimpōse.
Hoyau, *m.* săpăligă.
Hourd, *m.* speciă de vulturū
marinū, *aigle de mer*.
Hublot, *m.* ferēstră la nave.
Huche, *f.* căpistere.
Hucher, *v. n.* a chiāma cu
cornulū (*huchet*) la vinătore.
Hue, *interj.* hai! Vorbă a
cārruțiașilorū că se indemne
caii.
Huée, *f.* vuetū, strigătū (chiotū).
Huer, *v. a.* a da strigătū (chiotū).
Huette, *f.* vd. *Hulotte*.
Huguenot, *m. ote*, *f.* hugue-
notū. Astādī in Franc. calvi-
niștiī. [olă d'assupra.
Huguenote, *f.* cuptorașiū cu
Huguenotisme, *m.* doc-
trina religiunii calvine.

Huhau, *interj.* vd. *Hue*.
Hui, *adv.* *ce jourd'hui, au-
jourd'hui*, astādī.
Huile, *f.* oliū, uleiū,—*à brû-
ler*, oliū de lampă.
Huiler, *v. a.* a unge cu uleiū.
Huilerie, *f.* magazinū, fa-
brică, de uleiuri.
Huileux, *euse, adj.* uleiosū.
Huilier, *m.* sticlele cu oțetu
și untū de lemnū de mēsă.
Huir, *v. n.* a striga (despre uliū).
Huis, *m. pl.* ușe. Numai in
espressiunea *à huis clos*, cu
ușele inchise, *vech*.
Huisserie, *f.* perversulū ușei.
Huissier, *m.* servitorū la
camera regelui; aprodū.
Huit, *numer. optū. Huit-de-
chiffre*, compasū de desitate
(la orelogiari). [versuri.
Huitain, *m.* stanță de optū
Huitaine, *f.* numărū de optū.
Huitième, *adj.* allū optulē.
Huitièmement, *adv.* in
rândulū allū optulē, a opta
ōre.
Huitre, *f.* stridiă; *fig. s.* —
à l'écuille, persōnă stupidă.
Huitrier, *m.* vinătorū de
stridie.
Hulan, *m.* vd. *Uhlun*.
Hulotte, *f. s. huelle*, bufniță.
Humain, *aine, adj.* umanū,
omenescū; de inimă bună,
bénin, doux, bienfaisant.
Humainement, *adv.* ome-
nesce. [imblândi; a civilisa.
Humaniser, *v. a.* a omeni,
Humaniste, *m.* umanistū,
scolariū s. profesorū de u-
manități in collegiū.
Humanitaire, *adj.* care in-
teressədə omenirea intrégă.
Humanité, *f.* umanitate, o-

- menire. *Les hommes en général*. La pl. umanității, clasicele colegiale dela gramatică în sus până la filosofia exclusivă.
- Humble**, *adj.* umile, umilită.
- Humblement**, *adv.* cu umilință. [te, care umedesc.
- Humectant**, *e, adj.* umectant.
- Humectation**, *f.* umectatione, umedire, muiere.
- Humecter**, *v. a.* a umecta, umedi, muia: récori.
- Humer**, *v. a.* a sorbi, suga.
- Huméral**, *ale, adj.* umerale, de umeră. La pl. *huméraux*.
- Humérus**, *m.* ossulă brațului dela umeră până la cubit.
- Humeur**, *m.* umore, umedă: *fig.* fantasiă, capriciu.
- Humide**, *adj.* umedă, umedă.
- Humidement**, *adv.* într'ună
- Humidité**, *f.* umiditate, umedă.
- Humiliant**, *ante, adj.* umilitoriu. Comp. *arilissant*.
- Humiliation**, *f.* umilire, umilință. [*baisser*.
- Humilier**, *v. a.* a umili, a-
- Humilité**, *f.* umilitate, umilință.
- Humoral**, *ale, adj. med.* de umori; provenit din umori.
- Humorisme**, *m.* umorismă, doctrina umoristilor.
- Humoriste**, *adj.* umoristă, posacă. *Sust. m.* medică galenistă din secta celor cè pretind că fenomenele vieții provin din umori, *fam.*
- Humus**, *m.* pământ vegetale.
- Hune**, *f. mar.* punte în giurul catartelor aproape de virf.
- Hunier**, *m. mar.* pânză cartului numit *mât de hune*.
- Huppe**, *f.* pupădă, moț la passeră.
- Huppé**, *ée, adj.* moțat.
- Hure**, *f.* căpățină, *fam.*
- Hurhaut**, (pron. *huró*), *vd. Hue*.
- Hurlement**, *m.* urlat.
- Hurler**, *v. n.* a urla.
- Hurleur**, *m.* urlătoriu
- Hurluberlu**, *m.* nesocotit; fără minte. *pop.*
- Hussard**, *m.* *vd. housard*.
- Husso**, *m.* morun.
- Hutin**, *vd. Mutin*.
- Hutte**, *f.* covergă, bordei.
- se* **Hutter**, *v. refl.* a-și face un bordei.
- Hyacinthe**, *f.* iacintă, zamă: *adj.* albastru violet.
- Hyacinthées**, *hyacinthies*, *f. pl.* iacintie, sèrbători pentru Apoline la Lacedemoni.
- Hyades**, *f. pl.* iașile, stele în constelațiunea Taurului. *Vd. pléiades*.
- Hyalin**, *m.* ialină, speciă de cristal de pètră, *quartz*—, cristal de stincă.
- Hyaloïde**, *adj.* vitrată, care sémănă sticlei. [*riei*.
- Hyalurgie**, *f.* arta sticlă-
- Hybride**, *adj.* ibridă, născută din două specië diferite; derivat din două limbe, cum este vorba *bureaucratie*.
- Hydatisme**, *m. med.* sgomutulă produsă de curgerea lăcidului dintr'ua înflătură.
- Hydragogue**, *adj. med.* idragogă, care pòte estrage

succurile din diverse părți ale corpului.

Hydrate, *m.* idrată, corp chimic care conține apă.

Hydraté, *ée, adj.* idratat, combinat cu apă.

Hydraulique, *adj.* idraulic, cărui apă dă mișcare; *sist. f. idraulică*, știința despre condusul și înălțarea apelor.

Hydre, *f.* idră, specie de șerpe veninos fluvial.

Hydréléon, *m. farm.* amestec de ulei și de apă.

Hydrie, *f.* urciuri de apă la antică [idrogen carbonat].

Hydrocarbure, *m. chem.*

Hydrocèle, *m.* idrocel, inflatură din cauza serozității în țesătura celulară.

Hydrocéphale, *m.* hidrocefală, idrope, dropică.

Hydrochlorate, *m.* idroclorat, sare din acid idrocloric și uă base.

Hydrochlorique, *adj.* idrocloric. [plante.

Hydrocotyle, *f.* genă de

Hydrodynamique, *f.* idrodinamică. Știința mișcării, echilibrului, lichidilor.

Hydrogale, *f. farm.* beutară compusă din lapte și apă.

Hydrogène, *m.* idrogen.

Hydrogénée, *ée, adj.* idrogenat, combinat cu idrogen.

Hydrographie, *m.* idrograf. Erudit care se ocupă cu știința echilibrului lichidilor.

Hydrographie, *f.* idrografia, descrierea mărilor.

Hydrographique, *adj.* idrografic.

Hydrologie, *f.* idrologia, tractat de ape.

Hydromel, *m.* idromel, apă unde s'a dissolu ă miere.

Hydromètre, *m.* idrometru, instrument pentru a măsura greutatea și puterea fluidilor.

Hydrométrie măsura greutății și puterii fluidilor.

Hydrophane, *f.* piatră care pusă în apă devine transparentă. [turbat.

Hydrophobe, *m.* idrofob.

Hydrophobie, *f.* idrofobia, turbare. [dropicos.

Hydropique, *adj.* idropic.

Hydropisie, *f.* idrope, dropică.

Hydropneumatique, *adj.* idropneumatic. Califica aparate pentru prinderea gazelor. [apă.

Hydropote, *m.* beutor de

Hydroscope, *m.* idroscop. *vd. arm.*

Hydroscopie, *f.* idroscopia, pretinsă artă de a cunoaște izvoarele, emanațiile, apelor din pământ.

Hydrostatique, *f.* idrostatică; tractat de greutatea, de echilibrul, lichidilor.

Hydrosulfate, *hydrosulfure, m.* idrosulfat.

Hydrosulfurique, *adj.* idrosulfuric.

Hydrothérapie, *f.* idroterapia. Tractarea morbilor prin usul esternal de apă rece.

Hydrotique, *adj.* idrotic, sudorific. *hydragogue.*

Hydrotite, *f.* idrope allă urechei.

Hydrure, f. idrură, substanță compusă de idrogen și altă corpă simplă afară de osigenă. [(despre plante).

Hyemal, *ale*, *adj.* de iernă,

Hyène, f. ienă.

Hygiène, f. igienă.

Hygiénique, *adj.* igienic.

Hygromètre, *m.* igrometru.

Instrumentă pentru a măsura umedăla și uscăciunea aerului.

Hygrométrie, f. măsura umidității aerului.

Hygrométrique, *adj.* igrometrică. Califică corpurile simțibili la umedăla și la uscăciune. [mai muțe.

Hylobates, *m. pl.* genă de

Hymen, *m.* și *hyménée*, imenă. Deitate care președe la nunte; maritağı.

Hyménoptère, f. imenopteră, insectă de speța albinelor.

[nură.

Hymnaire, *m.* carte de im-

Hymne, *m.* imnă, cântă în onărea divinității.

Hymnodes, *m. pl.* imnodă, cei că cântă imnuri la sərbătōri publice, la antică.

Hyoglosses, *m. pl.* iogloși, muschi ai limbei.

Hyoïde, *m.* ossulă dela rădăcina limbei.

Hypallage, f. figură prin care se introducă în uă propozițiune diceră cară perțină altei propozițiunii, ipalage.

Hyperbate, f. iperbată, întorsura construcțiunii naturală a vorbelor.

Hyperbole, f. iperbolă, figură de ret.—prin care se esageră realitatea; *geom.* secțiu-

nea conului printr'ună plană, care, prolongită, întilnesce conulă oppusă.

Hyperbolique, *adj.* iperbolică; care măresce și diminuește realitatea pră multă.

Hyperboliquement, *adv.* prin iperbolă, esagerat.

Hyperborée, și—*réen*, *m.* iperboreă, dela Nordă.

Hypercritique, *m.* critică severă, censoră pră aspră.

Hyperdulie, f. (*le culte d'—*) cultulă că se face santei Vergină.

Hipéricum, *m.* vd. *Millepertuis*. [discopperit.

Hypèthre, *adj.* ipetru, templu

Hypertrophie, f. *med.* creștere escesivă a unui organă.

Hypnolate, *m.* somnambulă.

Hypnotique, *adj.* somniferă.

Hypocondre, *m. anat.* partea laterale de lângă stomac.

Hypocondriaque, *adj.* și *sust.* ipocondrică; triste.

Hypocondrie, f. ipocondriă, melanc liă, tristită.

Hypocras, *m.* liquore de vină, scorțioară, sachară etc.

Hypocrisie, f. făciarnică.

Hypocrite, *adj.* ipocrită simulată, prefăcută, făciarnică.

Hypogastre, *m.* ipogastru, partea inferiōre a stomacului.

Hypogastrique, *adj.* ipogastrică. [rană.

Hypogée, *m.* ipogeă, suter-

Hypoglosse, *adj.* (*le nerf. —*, și *l'hypoglosse*), nervulă care se distribuesce la muschii limbei.

Hypogyne, *adj. s.* *hypogynique*, corolă, stamină, d'asupra ovarului.

Hypostase, *f. teol.* ipostase, persoană ființă. *Ily a en dieu trois hypostasy.* [ticu].

Hypostatique, *adj.* ipostatică.

Hypostatiquement, *adv.* prin ipostase, ipostatic.

Hypostyle, *adj. archit.* ipostilă, susținută de colonne.

Hypoténuse, *f. geom.* ipotenusă, latura opusă unghiului drept.

Hypothécaire, *adj.* ipoteciariu, celulă ce are drept de ipotecă.

Hypothécairement, *adv.* ipoteciariu, prin ipotecă.

Hypothénar, *m.* Se numesc diverși mușchi ai mâinei și piciorului. [manetă].

Hypothèque, *f.* ipotecă, e-

Hypothèque, *f.* specie de liquore.

Hypothéquer, *v. a.* a ipoteca, emaneta, dălogi.

Hypothèse, *f.* ipoteză, părere, dare cu soc tătă: sistemă.

Hypothétique, *adj.* ipote-

tică, după părere, prin apariție.

Hypothétiquement, *adv.* ipotetică, prin presupunere.

Hypotypose, *f. rhet.* descrițiune foarte verisimile.

Hypsiloïde, *vd.* *Hioïde*.

Hysope, *m. s. hyssope*, isopă, plantă labiată aromatică. [nodu, istericale].

Hystérie, *f.* isteria, vapori,

Hystérique, *adj.* isteric.

Hystérite, *f. med.* isterită, inflamațiunea matricii.

Hystérocèle, *m.* ernia de matrice.

Hystérolithe, *m.* petrificațiune care prezintă figură de matrice.

Hystérotome, *m.* instrument pentru dissecțiunea matricii.

Hystérotomie, *f.* dissecțiunea matricii, operațiunea cesareă.

Hyvourahe, *m.* arbure brasiliană (dont on emploie l'écorce contre la syphilis).

I

I, *m. i*, a treia vocală. Il ne se prononce pas dans *moignon, poignant, poignée, poignard*, et dans *Montaigne*, nom d'homme.

Iact, *vd.* *Yacht*.

Iambe, *m.* iambă. Măsură de versă grecă s. lat. compusă de una scurtă și una lungă.

Iambique, *adj.* iambic.

Iatraléptique, *f.* iatraléptică. Partea medicinei care tractedă despre topice.

Ibidem, *adv.* contract., *ibid.* ibidem, totu acolo.

Ibis, *m.* ibe, passere care destruesce șerpi, adorată de Egipteni antic.

Icelui, *icelle*, *pron. dem.* acestu, acesta, de cari s'a vorbitu.

Ichneumon, *m.* ichneumon.

Ichnographie, *f.* icnografiă, planu orisontale allu unu edificiu.

Ichnographique, *adj.* icnografic, *vd. prec.*

Ichor, *m.* ichorŭ.
Ichoreux, *euse, adj.* ichoros.
Ichtycolle, *f.* cleiŭ de pesce.
Ichtyolithe, *m.* ichtiolitŭ, pesce petrificatŭ.
Ichthyologie, *f.* ichtiologiă, tractatŭ de pesci. [logicŭ.
Ichtyologique, *adj.* ichtiologic.
Ichthyologiste, *m.* cellŭ cę studiędă istoria pescilorŭ.
Ichthyophage, *adj.* ichtiofagŭ, mănecătorŭ de pesce.
Ici, *adv.* aici. *Par—*, pe aici: *d—à demain*, de aci pănę mâine. *Ici-bas*, aici jeosŭ, în lumea aceșta. [Sultanulŭ.
Icoglan, *m.* funcționariŭ allŭ
Iconoclaste, *m.* iconoclastŭ, stricătorŭ de icone.
Iconographe, *m.* iconograf.
Iconographie, *f.* iconografiă, descripțiunea icinelorŭ.
Iconographique, *adj.* iconograficŭ.
Iconclâtre, *m.* iconolatru, inclinătorŭ la icone.
Iconologie, *f.* iconologiă, explicațiunea icinelorŭ.
Iconologique, *adj.* iconologicŭ.
Iconomaque, *m.* contrariŭ închinării la icone.
Icosaèdre, *m.* icosaedru, solidŭ cu 20 lateri. [stamine.
Icosandrie, *f.* plante cu 20
Ictère, *m. med.* icterŭ, gălbinare. [prec.
Ictérique, *adj.* icericŭ, vd.
Ictinie, *f.* passere de prędă din Guiana.
Ictus, *m.* accentŭ ritmicŭ.
Idatide, *m.* verme care șede în carne.
Ide, *m.* ultimele dătături decisive în joculŭ pichetŭ.

Idéal, *ale, adj.* ideale, care esiste numai în ideă.
Idéaliser, *v. a.* a idealisa, închipui măi presus de realitate; a face modele.
Idéalisme, *m.* idealismŭ. Sistemă care vede în Dumnezeu ideele tutorŭ lucrurilor. Sistema cellorŭ cę adoptă ideele innăscute, precum Kant.
Idéaliste, *m.* idealistŭ, părțentŭ allŭ idealismulŭ.
Idée, *f.* ideă, concepțiune, cugetare, opiniune.
Idem, *adv.* idem, totŭ aceea.
Idémiste, *m.* cellŭ cę confirmă dissele altuia.
Identifier, *v. a.* a identifica, face unulŭ precum altulŭ.
Identique, *adj.* identicŭ, de aceeași natură, acelăși.
Identiquement, *adv.* identicŭ, în acelăși modŭ.
Identité, *f.* identitate, natură identică. [ta ideelorŭ.
Idéologie, *f.* ideologiă, sciinț.
Idéologique, *adj.* ideologicŭ.
Idéologue, *m. s. idéologiste*, ideologŭ, care se ocupă de idee.
ides, *f. pl.* ide, a 13-a seŭ a 15-a di a lunei, la R. ant.
Idiome, *m.* idiomă, limbă, dialectŭ. [primitivă.
Idiopathie, *f.* idiopatiă, hólă
Idiopathique, *adj.* idiopaticŭ.
Idiot, *m. oie, f.* idiotŭ, prostŭ.
Idiotisme, *m. gram.* idiotismŭ, construcțiune propriă unei limbe particulari.
Idoine, *adj.* aptŭ, destoinicŭ pentru ce-va, *vech.*

Idolâtre, *adj.* și *m.* idolatru.
Inolâtrer, *v. n.* a ti idolatru: *v. a.* a iubi până la adoratiune.

Idolâtrie, *f.* idolatriă.

Idole, *m.* idolu, deitate falsă.

Idotée, *f.* genū de crustacei.

Idylle, *f.* idilă, mică poemă pastorală. [dēuna verde.

If, *m.* speciă de arbure totu-lfuse

lfuse, *f.* speciă de stejaru.

Igname, *f.* speciă de plante esotice.

Ignare, *adj.* și *sust.* fără știință, nestudiatu, neinvățatū.

Igné, *ée*, *adj.* compusū din focū.

Ignescent, *ate*, *adj.* care produce focū (despre petre).

Ignicole, *adj.* cellū cē se închină la focū. [prin focū.

Ignition, *f.* consumațiune

Ignivome, *adj.* ignivomū, care aruncă focū.

Ignoble, *adj.* nenobile.

Ignoblement, *adv.* fără nobilitate.

Ignominie, *f.* infamiă.

Ignominieusement, *adv.* cu infamiă.

Ignominieux, *cuse*, *adj.* care aduce infamiă.

Ignoramment, *adv.* cu nesciință, *avec ignorance*.

Ignorance, *f.* nesciință.

Ignorant, *ante*, *adj.* fără știință, neinvățatū.

Ignorantins, *m. pl.* (*les frères*—), nesciutori. Trupă de călugări, cari se ocupa sē țină școle elementari.

Ignoratissime, *adj.* foarte neinvățatū.

Ignorer, *v. a.* a nu ști, a nu cunoșce.--*Après ignorer*

D. c. - Rom-France.

que on emploie généralement le subjonctif.

Il, *pron.* ellū.

Ile, *f.* insula. *Faire un voyage aux îles*, a face nă călătoriă in insulele Messicului.

Ileom, *ilcon* sōū *ilcum*, *m.* cellū mai lungū din intestinele subțiri.

Iles, *m. pl.* *anat.* ossulū șolduluī. Și *os iliaque*.

Ileus, *m.* *vd.* *Iliaque*.

Iliade, *f.* Iliade, poema lui Omerū.

Iliaque, *adj.* iliacū, care ține de șoldū. *Muscle*—*s.* simplu *iliaque*, muschiulū care mișcă ossulū cōpsei, *artères*—*s.* artere formate de circulațiunea aortei descendinți. *Table*—, fragmentū de basrelief anticū represintându resbelulū Trojei.

Ilion, *m. anat.* cea mai mare din celle trei buccăte ale ossulū iliacu.

Ilegal *ate*, *adj.* ilegale, nelegale, contrariū legilorū.

Ilégalement, *adv.* ilegale.

Ilégalité, *f.* ilegallitate.

Illégitime, *adj.* ilegitiimū, nelegitiimū, nepravilnică.

Illégitimement, *adv.* ilegitiimū.

Illégitimité, *f.* ilegitiimitate.

Illétré, *ée*, *adj.* neliteratū, care nu possede nici-decum cunoșcințe m literē.

Illibéral, *ate*, *adj.* neliberale, care restringe liberta'ea, nedarnicū.

Illicite, *adj.* illicitū, nepermisū, neiertatū de legi, de morale [vd. *prec.*

Illicitement, *adj.* illicitū,

Illimité, ée, adj. illimitată, nemărginită.

Illisible, adj. illisibile, ne-possible de citit.

Illuminateur, m. ilumina-tor, m-arcinată cu ilumina-țiunile.

Illuminatif, ive, adj. illu-minativ, luminător.

Illumination, f. ilumina-țiune, luminare.

Illuminer, v. a. a ilumina, lumina.

Illumineux, euse, adj. lu-minătoriu, luminat.

Illuminisme, m. illumi-nism, vană opinie de a fi iluminat de Dumnezeu.

Illusion, f. iluziune, appa-riță înșelătoare, amăgire, părere falsă, idee chimerică.

Illusoire, adj. iluzoriu, a-măgitoriu. [iluziune.

Illusoirement, adv. prin

Illustrateur, m. ilustra-tor, care face strălucit.

Illustration, f. ilustrațiune, strălucire; explicațiune.

Illustre, adj. illustre, stră-lucit.

Illustrer, v. a. a ilustra, face strălucit; explica prin note.

Illustrissime, adj. illus-trisimă. Titlu de onoare ce se dă mai ales clericilor însemnați.

Ilot, m. mică insulă (ilot).

Ilole, m. ilot, serv în La-conia antică.

Ilotisme, condițiunea ilo-tului, vd. prec.

Image, f. imagine, chip.

Imagé, ée, adj. plin de ima-gin.

Imager, m. ère, f. iconariu.

Imaginable, adj. imagina-bile.

Imaginaire, adj. imagia-ri, închipuit, nu reale.

Imaginatif, ive, adj. ima-ginativ, născocitoriu, cu i-maginațiune facilă.

Imagination, f. imaginațiune, închipuire.

Imaginer, v. a. a imagina, închipui. S'—, a și imagina.

Iman, m. iman, preot mahometan.

Imaret, m. spital turcesc.

Imbecile, adj. imbecile, slab de spirit. (nătărău).

Imbecilement, adv. imbe-cile, prost, prostesc.

Imbecilité, f. imbecilitate, slăbiciune de spirit, prostia.

Imberbe, adj. fără barbă.

Imbiber, v. a. a imbibă, muia într'un lichid. [adăpare.

Imbibation, f. imbibațiune,

Imboire, v. a. a umecta, muia în, adăpa.

Imbriague, adj. și m. beat.

Imbricée, adj. tuile —, o-lană.

Imbriqué, ée, adj. nat. ap-plicat unu pe altu, pare-că ar fi copperit cu olane.

Imbroglia, m. confuziune, in-curcătură, embrouillement.

Imbrûlable, adj. care nu se poate arde.

Imbu, ue, adj. imbibat, a-dăpat, petrus.

Imitabile, adj. imitabile, pos-sibile de imitat.

Imitateur, m. trice, f. imi-tator, care imită.

Imitatif, ive, adj. imita-tiv, de imitațiune, care imită.

Imitation, f. imitațiune, facere după assemnare, *à l'— de*, după essemplulă, pe modelulă, imitându.

Imiter, v. a. a imita, face după modelă, urma essemplulă.

Imma, m. pămintu roșitū de Persia.

Immaculé, *éc. adj.* immaculată, fără petă de péccate, neprihănită, curată.

Immanent, *ente, adj. filos.* immaninie, care essiste într'ună subiectă, permaninte, constante, neschimbată.

Immangeable, *adj.* de nemăncatu, *p. usit.*

Immanquable, *adj.* nelipsitū, care trebue să se facă.

Immanquablement, *adv.* fără îndoință; certū, *infailliblement.*

Immarcessible, *adj.* nevestejită, care nu se pôte vesteji.

Immartyrologiser, v. a. a asseda în numărul martiriloră.

Immatérialiste, m. nematerialistă. [rialitate.

Immatérialité, f. nematerialitate.

Immatérie, *elle, adj.* nemateriale, fără materiă, fără amestică de materiă.

Immatériellement, *adv.* în modă nemateriale.

Immatriculation, f. immatricuțațiune, înscriere în registru. *sur la matricule.*

Immatricule, f. inregistratū, documentă cē se dă cui-va dreptū semn că s'a înscrisă.

Immatricufer, v. a. a immatricula, înscrie în registru.

Immédiat, *etc, adj.* immediatū, nemijlocitū, fără întremediariu.

Immédiatement, *adv.* immediatū, — *après*, îndată după.

Immémorial, *etc adj.* immemori de, nepomenitū, așa de vechiū încatū nu i se cunoșce originea, inceputulă.

Immense, *adj.* immensū, nemăsuratū, infinitū de mare.

Immensément, *adv.* nemarginitū, fără măsură.

Immensité, f. immensitate, nemarginire, mărime infinită, *étendue imm. usit.*

Immensurable, *adj.* nemăsurabile.

Immérité, *éc. adj.* nemeritată.

Immersion, f. imersiune, cufundare; intrarea unei planete în umbra altei planete.

Immersive, *adj. f. calcination* —, prefacere în vară a unei materii, muiând'o într'ună licidă. Probatulă aurului în apă forte, cândū se purifică prin cartățiune. Vd. *incart.*

Immeuble, m. imobile, avere stătătoriă, ceaă cē nu se pôte transporta, *bien-fonds.*

Imminemment, *adv.* în modă amenințătoriū.

Imminence, f. imminință, amenințare.

Imminent, *ente, adj.* imminințe, înălțatū în afară; amenințătoriū.

Immiscer, v. *refl.* a se amestica unde nu trebue, *s'ingérer mal à propos.*

Immiscibilit  , f. nepossibilitate de a se amesteca.

Immiscible, *adj.* neposibile de amestecat  .

Immisericordieux, *euse, adj.* nemilostiv  .

Immixtion, f. immistiune, amestecic  : intrare in posesiunea unei eredita  i.

Immobilier, *adj.* imobile, nemiscatori  .

Immobilier, *ere, adj.* nemiscatori  , statoriu  , care concerne un   imobile.

Immobilisation, f. immobilire, prefacere a averii mobili in avere nemobile.

Immobiliser, v. a. a da averii mobili proprietatea de avere nemobile, nemiscatore.

Immobilit  , f. imobilitate, nemiscare, fermitate.

Immod  ration, f. nemoleda  iune, necumpletare

Immod  r  , *re, adj.* vd. *ecessif.*

Immod  r  ment, *adv.* nemoledat  , f  r   cump  tare.

Immodeste, *adj.* nemodest  , nesmeritu.

Immodestement, *adv.* in mod   nemodest  .

Immodestie, f. nemodestia.

Immolation, f. imola  iune, sacrificare, jertfire.

Immoler, v. a. immola, oferi in sacrificiu  , jertfi.

Immonde, *adj.* necurat  .

Immondice, f. necura  eni  , — *legale,* impuritate legale (ce contrac  ia Judeii, c  nd   ating   ce-va necurat  ).

Immoral, *ale, adj.* nemorale.

Immoralit  , f. nemoral-

Immortaliser, v. a. a face imortale, redica la nemurire. [tate, nemurire.

Immortalit  , f. imortal-

Immortel, *elle, adj.* imortale, nemuritoriu  .

Immortelle, f. siminoc  , plant   a cui fl  re nu se vestejesce.

Immortification, f. nemustrare de consciință.

Immortifi  , *ee, adj.* cellu ce nu se penite  , nepoc  it  .

Immuable, *adj.* nestr  mutat  , care nu se schimb  .

Immuablement, *adv.* nestr  mutat  , f  r   schimbare.

Immunit  , f. imunitate, scutire de impositate. Comp. *pr  servation, exemption.*

Immutabilit  , f. neschimb  ciune.

Immutable, *adj.* neschimbat  , nemutabile.

Impair, *aire, adj.* nepare, f  r   p  rechia, f  r   so  iu. Care nu se p  te divide in dou   numere intregi egali.

Impalpable, *adj.* nepalpabile, nepip  it  , pre sub  ire.

Impanation, f. impana  iune, credin  ta Luteranilor c   prin cumnec  tur   priimesc   corpul   lui I.-Christ  .

Impardonnable, *adj.* neexcusabile, de neiertat  .

Imparfait, *aite, adj.* imperfect  , nedesavir  it  ; *sust. m.* timpul   imperfect  , *gram.*

Imparfaitement, *adv.* imperfect  , neispr  vit  .

Impar: syllabique, *adj.* neparisilabic  , nu cu acel  a  i num  r   de silabe.

Impartable, *adj.* (vech.)

- nedispartibile, nepossibile de împărțit. *impartageable*.
- Impartageable**, *adj.* vd. *prec.*, *ptc.*, *usit.*
- Impartia**, *e*, *adj.* nepartiale, nepărtinitoriu.
- Impartialement**, *adv.* nepartiale, fără părtinire.
- Impartialité**, *f.* nepartialitate, nepărtinire.
- Impartibilité**, *f.* calitate a două fide nedispertibili.
- Impasse**, *f.* stradă, uliță, infundată, fundătură.
- Impassibilité**, *f.* nesimțire, nepăsare.
- Impassible**, *adj.* lipsit de compasiune, nesimțitoriu, fără pasiune. *Comp. insensible*.
- Impastation**, *f.* compoziție de substanțe pisate pentru tencuit. [răbdare.
- Impatiement**, *adv.* cu nerăbdare.
- Impatience**, *f.* nerăbdare.
- Impatient**, *eule*, *adj.* nerăbdătoriu, fără răbdare.
- Impatientant**, *eule*, *adj.* care face a-si perde răbdarea.
- Impatienter**, *v. a.* a face pe cine-va să perdă răbdarea.
- Impatriser**, *v. refl.* a se introduce astu-fel în cătă să capete autoritate într'ua casă.
- Impayable**, *adj.* de neplătit.
- Impeccabilité**, *f.* nepăccătuire.
- Impeccable**, *adj.* nepăccătit, necapabile de a păccătui.
- Impeccance**, *f. teol.* starea unui om care nu păccătuiesce.
- Impécunieux**, *euse*, *adj.* fără bani, pauper, sărac.
- Impécuniosité**, *f.* lipsă de bani.
- Impénétrabilité**, *f.* nepetrundaciune, nepetruindere.
- Impénétrable**, *adj.* nepetrabile, nepetrunsu.
- Impénétrablement**, *adj.* nepetrabile, nepetrunsu.
- Impénétration**, *f.* nepetrundere.
- Impénitence**, *f.* nepenitență, nepocăință, necăință.
- Impénitent**, *eule*, *adj.* care nu se peniteță, nepocăitu.
- Impenses**, *f. pl.* spesele, cheltuele, necesarie că se sustina în stare bună ună edifiță, să facă reparațiuni.
- Impératif**, *ive*, *adj.* imperativu, poruncitoriu; *sust. m.* modulă imperativă, *gram.*
- Impérativement**, *adv.* în modu imperativu.
- Impératoire**, *f.* plante medicin. din cari nă specia este *L'angélique français*.
- Impératrice**, *f.* imperatrice.
- Imperceptible**, *adj.* neperceptibile, care nu se pôte percepe, simți.
- Imperceptiblement**, *adv.* neperceptibile, pe nesimțite.
- Imperdable**, *adj.* neperdibile, care nu se pôte perde.
- Imperfectibilité**, *f.* neperfectiune, neputință de a deveni perfectu.
- Imperfectible**, *adj.* neperfectible, care nu pôte deveni perfectu seă desăvrșitu.
- Imperfection**, *f.* neperfectiune. La *pl.* foie tiparite, cari nu potă face unu volune.
- Imperforation**, *f.* neperforațiune. Se țice în *med.* cându

- ua parte a corpului, care din natură trebuie se fiă deschisă,   copperit .
- Imperfor ,** *ie, adj.* neperforată, copperit , vd. *prec.*
- Imp rial,** *e, adj.* imperiale. de imperi . Sust. f. imperialea, partea de d'assupra, copperisiul , tr ssurei. *Les imp riales.* trupele imperatorului Germanică.
- Impériale,** *f.* speci  de joc  in c r i; imperiale (monnet ).
- Imp rialisme,** *m.* imperia- lism , opiniunile p rt nii r  imperiului, vd. *urm.*
- Imp rialiste,** *m.* imperia- lista, cell  ce sustine regi- mele politicii al  lui Napo- leon I-lea  i dinastiei s lle.
- Imp rieusement,** *adv.* imperios , cu m ndria, cu trufia.
- Imp rieux,** *euse, adj.* im- perios , mare , truf .
- Imp rissable,** *adj.* nepe- ribile, care nu p te peri.
- Imp ritie,** *f.* defect , lipsă, de abilitate, neiscusi .
- Imperm able,** *adj.* nep - truns . Despre un  corp , unde nu pot  p trunde alte corpuri. [schimbătoriu.
- Impermutable,** *adj.* ne-
- Impersonnel,** *elle, adj.* *gram.* nepersonale.
- Impersonnellement,** *adv.* *gram.* in mod  nepersonale.
- Impertinemment,** *adv.* cu insolin , obr snic .
- Impertinence,** *f.* insolin , obr snicia.
- Impertinent,** *ente, adj.* in- solinte, care arr t  u  vani- tate despre i torie, obr snic.
- Imperturbabilit ,** *f.* netur- burare.
- Imperturbable,** *adj.* ne- turburat , nemi cat .
- Imperturbablement,** *adv.* fără turburare, neturburată.
- Imp trable,** *adj.* care se p te obține, dobindi.
- Imp trant,** *m. ante, f.* im- petrante, cell  că a c p at  un  benefici , u  diplomă.
- Imp tration,** *f.* impetra-  iune, c stigarea unui bene- fici .
- Imp trer,** *v. a.* a c stiga prin cerere, prin supplic , [*jurispr.*].
- Imp tueusement,** *adv.* impetuos , cu repediciune, cu navală.
- Imp tueux,** *euse, adj.* im- petuos , f rte repede, vio- linte.
- Imp tuosit ,** mult  viin- ciune, repediciune, navală.
- Impie,** *adj.* impi , nelegiuit .
- Impi t ,** *f.* nelegiuire, des- pre u pentru lucruri de re- ligiune. [neflessibile.
- Impitoyable,** *adj.* fără milă,
- Impitoyablement,** *adj.* fără milă, *sans aucune piti .*
- Impacable,** *adj.* neim- bl ndit .
- Implantation,** *f.* ins dire.
- Implanter,** *v. a.* a planta in, ins di, a insera pe; stabili.
- Implexe,** *adj.* impless , compus  din evenimente va- riate cu peripeție (despre ac-  iuni dramatice).
- Implication,** *f.* implica iune, contradic iune: cădere in caus  criminala.
- Implicite,** *adj.* implicită, co-

prinsă în clausă, care este prin consecință naturală.
Proposition implicite, propozițiune care conține într'oa singură vorbă subiect. verb. și predicatul, s. e. *plouă, ninge*.

Implicement, *adv.* în modu implicitu, rezuliându din celle disse.

Impliquer, v. a. a implica, amestica în, *engager*.

Implorer, v. a. a implora, cere umilită și cu insistință.

Imployable, *adj.* neflessibile, care nu se pôte mlădia.

Impoli, *ie*, *adj.* nepolitū, mojiću.

Impoliment, *adv.* nepolitū.

Impolitessc, l. necivilitate, nepoliteță, mojićia.

Impolitique, *adj.* nepoliticū.

Impolitiquement, *adv.* nepoliticū. fără politică, *neal*.

Impondérable, *adj.* neponderabile, cui nu se pôte cunoșce pondulū, greutatea.

Impopulaire, *adj.* nepopurare, neconforme dorințelorū poporulu, neplăcutū poporulu.

Impopularité, f. nepopuritate, defavore a poporulu.

Importance, f. importanță. *D'*, forțe multū, extremū (maf multū, în sensulū rău).

Important, *ante*, *adj.* importante, de însemnitate, considerabile, însemnătorū.

Importateur, *m.* importatorū, comerciant de importū.

Importation, f. importațiune, importū, introducerea productelorū într'oa țerră.

Importer, v. n. a importa, vd. *prec.*

Importer, v. n. a fi de interese, a păsa. *N'importe*, nu mă pasă; *il lui importe beaucoup*, pē multū importante pentru dînsulū; *il importe pour la sûreté publique*, este interes-ante pentru securanța publică.— Usit. că unipers. și la inf. pres.

Importun, *ave*, *adj.* importunū, supēratoriū, neocomodū.

Importunément, *adv.* în modu supēratoriū.

Importuner, v. a. a importuna, supēra.

Importunilé, f. importunitate, adducere de supērare.

Imposable, *adj.* care se pôte impune.

Imposant, *ante*, *adj.* impunatoriū, care impune, care inspiră respectū, admirațiune.

Imposer, v. a. a impune, pune, — *silence*, a impune tăcere; *impr.* a asședa paginele. *En — à* (une-ori și simplu *imposer à*) a înșela; *en — à*, a impune respectū, temere.

Imposition, f. impositū, contribuțiune, dajdiă.

Impossibilité, f. nepossibilitate, neputința.

Impossible, *adj.* nepossibile, cu neputința.

Imposte, f. rāndulū de pē ră, de unde începe edificațiunea bolței; ornamente de timpłariū d'assupra ușilorū.

Imposteur, *m.* înșelătorū.

Imposture, f. înșelăciune.

Impôt, *m.* impositū, dajdiă.

Impotence, f. neputință, slăbiciune. [tinciosu, betégü.
Impotent, *ente, adj.* nepu-
Impraticable, *adj.* care nu se poate face : nesociabile.
Imprecation, f. blestemü.
Impregner, v. a. Se dice de unü fluidü, sëu licidü, in care pëtrunde și se dissolvece uä substantă. [getatü.
Impremédité, *adj.* neprecu-
Imprenzable, *adj.* nepossibile de luatü (despre cetăți etc.).
Imprescriptibilité, f. calitatea de a nu se puté preserie.
Imprescriptible, *adj.* care nu é suppusü prescripțiunii.
Impresses, vd. *Intentionnelles*.
Impression, f. impressiune, întipărire : tipărire : *pict.* prima culóre dată pe pândă.
Impressionnable, *adj.* impresionabile. care priimesce facile uä impressiune.
Impressionner, v. a. a face impressiune, întipărire.
Impressurable, *adj.* care nu se pöte appësa. [dere.
Imprévoyance, f. neprevedere.
Imprévoyant, *ante, adj.* neprevădëtorü, fără prevedere. [dütü.
Imprévu, *ue, adj.* neprevë-
Imprimage, *m* primele douë trageri la fabricațiunea firelorü de aurü.
Imprimé, *m.* imprimatü, carte.
Imprimer, v. a. a imprime, întipări ; a tipări.
Imprimerie, f. tip grafă.
Imprimeur, *m.* tipografü, imprimatorü pe materiä.

Imprimure, f. figure in-
 presse, tipărite, pe pândă.
Improbable, *adj.* neprobabile, cë nu pare adevëratü.
Improbateur, *m. trice, f.* care nu găsëscce de cuviință ce-va.
Improbation, f. improbațiune, negëssire de cuviință.
Improbe, *adj.* improbü, neomenitü, inonestü.
Improbité, f. improbitate, desprețü allü dreptului și onorii.
Improductible, *adj.* neproductile, care nu se produce.
Improductif, *ive, adj.* neproductivü, care nu produce.
Improduction, f. neproducțiune, nerodnicie.
Improduit, *ite, adj.* neprodussü.
Impromptu, *m.* ceea cë se face fără preparatiune, denădată. Mică poemă făcută nepreparatü. [nepotrivitü.
Impropre, *adj.* nepropriü,
Improprement *adv.* in mod nepropriü, nepotrivitü.
Impropreté, f. necapacitate (pentru cv., *ü qch.*).
Impropritation, f. folosire din venituri bisericesci cădute in posesiunea unui laicü.
Improprété, f. nepotrivire, necuvenință.
Improuvable, *adj.* care nu se pöte proba, dovedi.
Improuver, v. a. a improba, nu gëssi cu cale.
Improvisateur, *m. trice, f.* improvisatorü, cellü cë imaginédă ce-va nepremeditatü.
Improvisation, f. improvișațiune, prima vedere.

Improviser, v. a. a improvisa, face ce-va fără premeditațiune și îndată, la prima vedere, în improvisu. nepreparatū.

à l'**Improviste**, adv. în improvisu, fără preparațiune, la prima vedere, subitū.

Imprudemment, adv. imprudente, fără prudență, fără judecată, neocotitū.

Imprudence, f. imprudență, nesocotință, défaut de prudence.

Imprudent, ente, adj. imprudente, nesocotitū.

Impubère, adj. impuberū, tinērū minorū. *Impuberté*, f. impubertate, etate minōre.

Impudemment, adv. impudinte, în modū nerușinatū.

Impudence, f. impudență, nerușinare.

Impudent, ente, adj. impudinte, nerușinatū.

Impudeur, f. lipsă de pudōre.

Impudicité, f. viciū contrariū castității, desfrinare nerușinată. [fără rușine.

Impudique, adj. impudicū.

Impudiquement, adv. cu nerușinare. [pe cine-va.

Impudiquer, v. a. a desfrina

Impugner, v. a. a combate unū punctū de doctrină, de dreptū, a disputa contra.

Impuissance, f. neputință.

Impuissant, ante, adj. neputinte, fără putere.

Impulser, *impulsionner*, v. a. a împinge, mână înainte, neol.

Impulsif, *ive*, adj. impulsivū, care împinge, dă impulsione; care lucrēșă prin impulsione.

Impulsion, f. impulsione, împinsură, împingere; *fig.* înstigațiune, îndemnū; motivū.

Impunément, adv. nepedepsitū.

Impuni, *ie*, adj. nepedepsitū.

Impunité, f. impunitate, nepedepsire. [ratū.

Impur, *re*, adj. impurū, necu-

Impureté, f. impuritate, necurătenia. — *légale*, vd. *immondice légale*.

Imputable, adj. imputabile, de imputatū.

Imputation, f. imputațiune.

Imputer, v. a. a imputa, dojeni, s'—sur une somme, a se scăde dintr'ună summă.

Imputrescible, adj. neputreditoriū, care nu putredesce.

In, particulă care intra în compozițiunea vorbelorū, și însemnēdă negațiune (*ne...*) scū idea de inferiorū (*in...*)

In pace, loc. lat. în închisōre pentru totă viața.

Inabaftu, *ne*, adj. nederimatū.

Inaboli, *ie*, adj. inabilitū, nedesiințatū.

Inabondance, f. inabundanță, neîmbelșugare.

Inabordable, adj. neapropiatu, vd. *inaccessible*.

Inabrité, *ée*, adj. neadăpostit.

Inacceptable, adj. de neprimiutū, neprimibile.

Inaccessible, adj. inaccesibile, neapropiatū, de care nu se pōte apropia cine-va.

Inaccommodable, adj. neîmpăcatū, neînvoitū; care nu se pōte învoi. concilia.

Inaccompli, *ie*, adj. neînplinitū.

Inaccord *m.* neînvoită.
Inaccordable, *adj.* care nu se poate accorda, învoi, permite. [toriū, neprietinosū.
Inaccostable, *adj.* nepriimi-
Inaccoutumé, *ée, adj.* nedeprinsū, neobicinuitū.
Inachevé, *ée, adj.* neterminatū, neisprăvitū.
Inachies, *f. pl.* inachie, serbători pentru Junone, la anticī.
Inactif, *ive, adj.* inactivū, fără activitate, fără lucru.
Inaction, *f.* inacțiune, nelucrare.
Inactivité, *f.* inactivitate, lipsă de activitate, nelucrare.
Inadmissibilité, neputință de a se admite, de a se primi.
Inadmissible, *adj.* inadmisibile, de nepriimitū.
Inadulable, *adj.* inadulabile, care nu se lingusește, *neol.*
Inadvertance, *f.* lipsă de atențiune, neluare de seamă; neglijință în stilū; *par*—, din lipsă de atențiune, din negăcare de seamă.
Inaimé, *ée, adj.* neiubitū.
Inaliénabilité, *f.* calitatea lucrului ce nu se poate înstreina.
Inaliénable, *adj.* inalienabile, care nu se poate înstreina.
Inaliabile, *adj.* care nu se poate uni, combina (de metale).
Inalpin, *e, adj.* inalpinū, din Alpi, *p. us.*
Inaltérable, *adj.* inalterabile, neschimbătorii.
Inamissibilité, *f.* neputință de a se perde.
Inamissible, *adj.* neposibile de a se perde (*grâce*—).
Inamovibilité, *f.* immobili-

tate; calitatea lucrului ce nu se poate strămuta, schimba.
Inamovible, *adj.* nemobile, care nu se poate destitui după v. întâ, nestrămutabile.
Inanimé, *ée, adj.* inanimatū, fără viață, neînsuflețitū.
Inaniser, *v. n. a* inani, frustra, zădărnici.
Inanité, *f.* inanitate, vanitate, desertațiune.
Inanition, *f.* inanitiune, slăbiciune prin lipsă de nutriment.
Inapercevable, *adj.* care nu se poate dări.
Inaperçu, *ue, adj.* nevăditū.
Inappétence, *f.* inapetință, lipsă de gustū de mâncare.
Inapplicable, *adj.* inaplicabile, care nu se poate aplica.
Inapplication, *f.* inaplicațiune, lipsă de aplicațiune.
Inappliqué, *ée, adj.* inaplicatū, inattentivū, nesilitoriū.
Inappréciable, *adj.* neprețiable, care nu se poate aprecia, determina, de neprețuitū.
Inapprêté, *ée, adj.* nepreparat, nelucratū; negălitū.
Inapprehable, *adj.* neapropiatū. Bine *inaccessible*.
Inaptes, *adj.* nepotrivitū.
Inaptitude, *f.* lipsă de aptitudine, nedestoiniciă.
Inari, *m.* șiopir 'a de Japan.
Inarticulé, *ée, adj.* inarticulatū, fără încheiature; pronunțatū neperfectū, neclarū.
Inassorti, *e, adj.* rău provăditū.
Inattaquable, *adj.* care nu se poate isbi, lovi, (attaca).
Inattendu, *ue, adj.* neașteptatū.
Inattentif, *ive, adj.* inattin-

tivă, fără atenție, nebagătoriu de seamă.

Inattention, f. inatenție, nebagare de seamă.

Inaugural, *adv.*, *adj.* inaugural, de consacrație; *harangue—e, discours—*, pronunțată, cându ia posesiune de nă catedră.

Inauguration, f. inaugurație, consacrație, încoronare.

Inaugurer, v. a. a inaugura, consacra, *p. us.*

Inca, *m.* titlu ală vechiloră suverani din Peruvia.

Incasser, s. a. a infrunța, despretia. Comp. *défier, braver.*

Incalculable, *adj.* necalculabile, care nu se pôte socoti.

Incamération, f. uniunea unu pământă cu dominiulă camerei ecclesiastice, ală papei.

Incandescence, f. incandescență, încăldire până se albesce.

Incandescent, *adv.*, *adj.* incandescent, încăldit până se albesce; iritată.

Incans, *adj. bot.* albiciosă prin pubescență.

Incantation, f. descântare.

Incappable, *adj.* necapabile, neharmonic, *malhabile.*

Incapacité, f. incapacitate, nedestoiniciă (de persoane).

Incarcération, f. închisură, punere în închisore.

Incarcérer, v. a. a închide, pune în închisore, *mettre en prison, emprisonner.*

Incardin, *ine, adj.* roșiă slabă. [cojiă.

Incardin, *v. adj.* roșiă, sta-

Incardin, f. incardinare. Acțiune prin care I.-Chr. a devenit omă.

Incardin, *adv.*, *adj.* remediu care unese cărnurile.

Incardin, *adv.*, *adj.* incardinat, care a luat corpă de carne.

Incardiner, v. r. a se incardina. Se dice despre divinitatea care a luat corpă.

Incardin, *m.* cardinare, curățitulă metaleloră prin apă forte. Și *incardination.*

Incardinade, f. insultă, nebuție.

Incardinaire, *m.* incendiară, autoră voluntariă unu incendiu. Că *adv.* sedițiosă, răsvăritoriă, anarchică.

Incardin, f. incendiu, focă; sedițiune, turburări.

Incardin, *adv.*, *adj.* incendiată, victima unu incendiu.

Incardiner, v. a. a incendia, da focă.

Incardin, *v.* *adv.* necertă, nesigură. Comp. *douteux.*

Incardinement, *adv.* nesigură.

Incarditude, f. incertitudine, nesiguranță; neconstanță a timpului. [conținut.

Incardinment, *adv.* ne-

Incardinant, *adv.*, *adj.* care nu încetă, nu conțenece.

Incardinable, *adj.* necesibile, care nu se pôte concede, da.

Incardine, *m.* incestă, uniune ilicită între persoane cari sunt consăngine (rude): — *spirituel*, uniune ilicită între nași și botezata sa, *entre le parrain et le filleul.*

Incardineusement, *adv.* incestuosă, prin incestă.

- Incestueux**, *euse*, *adj.* culpabile de incestu.
- Inchoatif**, *ive*, *adj. gram.* inchoativu. Califică verbele cari exprimă începutul unei acțiuni.
- Incicatrizable**, *adj.* care nu poate deveni cicatrice.
- Incicatrisé**, *ée*, *adj.* necicatrizat, care n'a devenit cicatrice.
- Incidentement**, *adv.* prin ocaziune, din întâmplare.
- Incidence**, *f.* incidință, infilnirea corpurilor prin razele luminoase, căderea unui corp pe un plan.
- Incident**, *e*, *adj.* incidinte, întâmplătoriu; inserat în principalele, între cele principale; sust. *m.* incidinte; întâmplare în cursul unei afaceri.
- Incidentel**, *elle*, *adj.* incidentale, de întâmplare.
- Incidenter**, *v. n.* a redica ună incidinte (chicana).
- Incineration**, *f.* incineratiune, reduciune în cenușe.
- Incinerer**, *v. a.* a incinera, reduce în cenușe.
- Incirconcis**, *e*, *adj.* necirconcis.
- Incirconcision**, *f.* necir-
- Incise**, *f. gram.* incisă, mică propozițiune subordinată; *mus.* membre differinți ale unei cugetări. [virf.
- Incisé**, *ée*, *adj.* tăiat cu
- Inciser**, *v. a.* a tăia, dispica; *chir.* a tăia, face incisiune.
- Incisif**, *ive*, *adj.* incisiv, tăiator, care tăie; *med. propriu* a divide umorile; *dent incisive*, seă dent incisive, dinte incisiv.
- Incision**, *f.* incisiune, tăie-
- Incitant**, *ante*, *adj. med.* incitante, care dă putere.
- Incitation**, *f.* incitațiune, instigațiune, impulsione, înterritare (în sensul reu).
- Inciter**, *v. a.* a incita, înterrita, impinge la. [josu.
- Incivil**, *e*, *adj.* nepolit, mo-
- Incivilement**, *adv.* în mod nepolit, prost, cu mojicia.
- Incivilisé**, *ée*, *adj.* necivilizat. [politetă, mojicia.
- Incivilité**, *f.* necivilitate, ne-
- Incivique**, *adj.* necivic, necetățenesc.
- Incivisme**, *m.* incivism, lipsă de cetățenism, *puç. usit.*
- Inclémence**, *f.* neclemintă, neblăndetă, rigore (a timpului).
- Inclément**, *ente*, *adj.* necleminte, riguros, defavorabile.
- Inclinaison**, *f.* inclinațiune, aplicare; *geom.* relațiune de oblicitate. *Verser par—*, a turna plecând încet vasul (în fizică).
- Inclinant**, *m.* cadrante solare trassu pe un plan care se inclină către Sud, *incliné.*
- Inclination**, *f.* inclinațiune, applecare; *fig.* dispozițiune, aplicațiune, amiciă, afecțiune. *Comp. penchant.*
- Incliner**, *v. n.* a applega; *v. n.* a fi inclinat, dispus pentru.
- Inclus**, *e*, *adj.* închis, învelit; coprins în: *ci—*, a-

ci, în intru. *L'incluse*, scrisoarea închisă într'unu păquetu. [sivă, coprinsu în.]

Inclusivement, *adv.* inclusiv.

Incoercible, *adj.* care nu se pôte restringe.

Incognito, *adv. lat.* incognito, cã necunoscutu.

Incohérence, *f.* lipsã de legãturã între lucruri.

Incohérent, *e, adj.* care nu stã în legãturã, nu se legã. [*hérence*.]

Incohésion, *f.* vd. *inco-*

Incolat, *m. droit d'—*, dreptu de indigenatã.

Incolore, *adj.* necoloratũ, fãrã cãloru.

Incombant, *e, adj. bot.* care se rãsãmã pe altulu.

Incomber, *v. n.* a încumbe, a fi între obligațiuni.

Incombustibilité, *f.* nepossibilitate de a arde.

Incombustible, *adj.* necombustibile, care nu arde.

Incommensurabilité, *f.* neputințã de a se mãsura exactu.

Incommensurable, *adj.* necommãsurabile, nepossibile de a se mãsura exactu. Se dit de deux grands qui n'ont point de mesure commune.

Incommodeant, *e, adj.* care incomodã, împedicã.

Incommode, *adj.* necommodũ, importunũ, nepotrivitũ.

Incommodé, *é, adj.* împedicatũ. *Vaisseau—*, nave lipsitã de vre-unulu din cãtarte.

Incommodité, *f.* necomo-

ditate, nepotrivelã; nedispozițiune.

Incommunicable, *adj.* necommunicabile, care nu se pôte comunica.

Incommutabilité, *f. jurispr.* neschimbare.

Incommutable, *adj.* neschimbatũ, care nu se pôte deposede legitimũ.

Incommutablement, *adv.* fãrã schimbare, neschimbatũ.

Incomparable, *adj.* necomparabile, cãrui lipsesce terminu de comparațiune.

Incomparablement, *adv.* necomparabile, necomparatũ, fãrã comparațiune.

Incompatibilité, *f.* anti-patiã de caracteru, neinvoințã, nepotrivire.

Incompatible, *adj.* necompatibile, nepotrivitũ.

Incompétement, *adv.* necompetinte, fãrã competențã. [*petințã*.]

Incompétence, *f.* necompetințe.

Incompétent, *e, adj.* necompetinte, lipsitũ de cunoscințele necesare.

Incomplet, *é, adj.* necompletũ, cui lipsescu unele părți.

Incomplètement, *adv.* necompletũ, nedesãviritũ.

Incomplexe, *adj.* necomplexũ, simplu, care nu îmbrãciã mai multe lucruri; *grandeur—*, mãrimu simplã, care nu se esprime decãtu printr'unũ singurũ terminu (în alg.); *syllogisme—*, silogismũ simplu.

Incompréhensibilité, *f.* nepricepere.

Incompréhensible, *adj.* neînțeleșșu, nepriceputu.

Incompréhensiblement, *adv.* fără a se pute pricepe.

Incompressibilit , *f.* neputința de a se comprime, apăsa.

Incompressible, *adv.* ne-compressibile, care nu se p te stringe, apăsa.

Incompris, *e, adj.* neco-prinsu, neînțeleșșu.

Inconcevable, *adj.* nepri-ceputu. *Comp. incompr hen-sible.*

Inconciliable, *adj.* necon-ciliabile, care nu se p te concilia, impăca.

Inconcluant, *e, adj.* care nu conchide, *p. us.*

Inconduite, *f.* rea purtare.

Incongru, *ue, adj.* necu-venitu, greșitu; care nu este după regulele sintassii, se  logicei.

Incongruit , *f.* errore con-tra sintassii, logicei. bine-cuvenintei.

Incongruement, *adv.* con-tră regulele sintassii.

Inconnexe, *adj.* fără con-nessiune. [noscutu].

Inconnu, *ue, adj.* necun-

Inconscient, *e, adj.* care n'are consciința de sine in-suși.

Incons quence, *f.* necon-secința, consecința necor-rectă.

Incons quent, *e, adj.* ne-consecinte, nu bine judecatu.

Inconsid ration, *f.* necon-siderațiune, ușioria im-prudința.

Inconsid r , * e, adj.* im-

prudinte, care nu se g n-desce bine.

Inconsid r ment, *adv.* cu imprudința, fără a se g ndi bine.

Inconsistance, *f.* necon-sistința, nelegătură, nestabi-litate. *Inconsistant*, *e*, care nu se l gă bine cu alte lu-cruri.

Inconsolable, *adj.* necon-solabile, nem ngăiatu.

Inconsolablement, *adv.* fără consolațiune, nem ngăiatu.

Inconstamment, *adv.* cu neconstanța, nestatornicu.

Inconstance, *f.* necon-stanța, nestabilitate, nestator-niciă.

Inconstant, *e, adj.* necon-stante, nestabile, suppusu la schimbare, nestatornicu. *Comp. volage.*

Inconstitutionalit , *f.* ca-litate de a nu fi constituțio-nale.

Inconstitutionnel, *elle, adj.* neconstituționale, con-trariu constituțiunii.

Inconstitutionnellement, *adv.* neconsti-tuționale.

Inconsult , * e, adj.* necon-sultatu, neintrebatu, *p. us.*

Incontestable, *adj.* ne-contestabile, de net g duitu.

Incontestablement, *adv.* necontestabile, certu, siguru.

Incontest , * e, adj.* necon-testatu. net g duitu.

Incontinence, *f.* neconti-nința, necump tare. Vițiu opusuu continentei, casti-tății.

Incontinent, *ente, adj.* care nu é castú.

Incontinent, *adv.* îndată.
Comp. *aussitôt, au même instant.* [iniță.]

Inconvenance, *f.* neceuve-
Inconvenant, *e, adj.* ne-
euvenitú, contrariú binecu-
veninței.

Inconvénient, *m.* rezultatú
defavorabile, incidinte răú.

Incorporalité, *f.* calitatea
ființelorú necorporalí.

Incorporation, *f.* incorpo-
rațiune, uniune într'unú corpú.

Incorporel, *elle, adv.* ne-
corporale, fără corpú.

Incorporel, *v. a.* a incor-
pora. amesteca, uni într'unú
corpú. } rectú.

Incorrect, *etc, adj.* necor-
[**incorrectement**, *adj.* ne-
correctú, greșitú.

Correction, *f.* necorrec-
țiune; erróre, greșelá, de
stílú etc.

Incorrigibilité, *f.* nepu-
tință de a se corege, se in-
drepta. } ruptú.

Incorrompu, *adj.* necor-
Incorruptibilité, *f.* nepu-
tință de a se corrupe.

Incorruptible, *adj.* necor-
ruptibile, nesuppusú la stri-
cáciiune.

Incorruption, *f. teol.* ne-
corrupțiune, nestricare.

Incourbe, *adj. bot.* curbatú
in intru, convessú in afflárá.

Incrassant, *e, adj.* înde-
sitoríú. [de a se crede.

Incrédibilité, *f.* neputință
Incrédule, *adj.* necredulú,
care n'are credință.

Incrédulité, *f.* necredulitate,

repunanță, nevointă, de a
crede; necredință.

Incréé, *ée, adj.* necreatu.

Incrément, *m. math.* in-
crementú, adaussú.

Incrimination, *f.* incrimi-
națiune, învinováțire.

Incriminer, *v. a.* a incrimi-
nina, accusa de unú crime,
învinováți.

Incroyable, *adj.* necredi-
bile, care nu se póte crede.

Incroyablement, *adv.* ne-
credutú, fără a se crede.

Incrustation, *f.* incrusta-
țiune.

Incruster, *v. a.* a incrusta,
applica pe suprafația unui
obiectú lamine, fire, de me-
talú, pentru ornamentú: *med.*
a forma uá cõje. [(clocire).

Incubation, *f.* incubațiune,

Incube, *m.* incubú, vd. *cau-*
chemar.

Inculcation, *f.* impresiune,
intipárire in spiritú.

Inculpabilité, *f.* calitate de
a se poté inculpa, învinováți.

Inculpable, *adj.* care se
póte inculpa, accusa, invi-
nováți.

Inculpation, *f.* inculpațiune,
accusațiune. [accusatú.

Inculpé, *ée, adj.* inculpatú,

Inculper, *v. a.* a inculpa,
accusa de uá erróre, invi-
nováți.

Inculquer, *v. a.* a inculca,
imprime, intipári in spiritú.

Inculte, *adj.* incultú, (nu-
maí de lucrurí), necultivatú.

Incultivable, *adj.* necul-
vabile, care nu se póte cul-
tiva.

Inculture, *f.* neculturá, *inusit.*

Incunable, *m.* incunable.

Se dice de uă edițiune care derivă din primele timpuri ale tipografiei.

Incurabilité, *f.* neputință de a se tămădui.

Incurable, *adj.* netămăduibile, care nu se pôte tămădui.

Incurie, *f.* lipsă de grije, neglijință. *Comp. négligence.*

Incurieux, *cuse, adj.* ne-curiosă. [riositate.

Incuriosité, *f.* lipsă de cu-

Incursion, *f.* incursiune, navală, năpădire (a soldaților în țerră streină).

Incurvation, *f. med.* incurbațiune, încovătare, (a ős-seloru).

Incuse, *f.* incusă. Se dice de medalie săpate adincă, nu în relief, numai pe uă față.

Indague, *adv.* necuvenitū. *rech.*

Inde, *m. s. bleu d'—*, culóre albastră trassă din indigo : *inde-platc*, indigo smăltatū, *indigo in tabulis*:—seū bois d'—, vd. *campêche*.

Indébrouillable, *adj.* care se pôte lămuri (nedescurcatū).

Indécachetable, *adj.* care nu se pôte desigila, despectlui. [cinte, necuvenitū.

Indécemment, *adv.* inde-

Indécence, *f.* indecintă, necuvenință.

Indécents, *ente, adj.* indecinte, contrariū decinței, onestații, necuvenitū.

Indéchiffrable, *adj.* nediscifrabile.

Indécis, *e, adj.* nedecisū, nehotăritū. *Comp. irrésolu.*

Indécision, *f.* nedecisiune, nehotărire.

Indéclinabilité, *f.* neputință de a se declina.

Indéclinable, *adj. gram.* nedeclinabile.

Indécomposable, *adj.* care nu se pôte decompune.

Indécrotable, *adj.* necorregibile, netractable. *pop.*

Indéfectibilité, *f.* neputință de a înceta, de a căde.

Indéfectible, *adj.* nedefectibile, care nu pôte căde, înceta.

Indéfini, *ie, adj.* nedefinitū, ilimitat, nedeterminatū, à l'—, fără fine, fără margini. *Proposition—e*, propozițiune generală, care se cuvine la toate lințele de aceea-și speciă (in *log.*).

Indéfiniment, *adv.* nedelimit.

Indéfinissable, *adj.* nedefinibile, ce nu pôte pricepe, nu și pôte esplica cine-va.

Indéhiscents, *e, adj. bot.* care nu se dischide, (de pericarpū).

Indééhibles, *adj.* nedelebile, nedestrusū, nestersū.

Indééhibilité, *f.* neputință de a se sterge.

Indélibéré, *ie, adj.* nedeliberatū, nejudecatū, nechibsuitū.

Indéicat, *e, adj.* nedelicatū.

Indéicatement, *adv.* nedelicatū, fără delicatetă. [teță.

Indéicateresse, *f.* nedelicateresse.

Indemne, *adj.* (pronunț. *in-dè-m-ne*), indemnizatū (despăgubitū), *dédommagé*.

Indemniser, *v. a.* a indemnisa, compensa, despăgubi.

Indemnité, *f.* indemnitate, despăgubire. *Comp. dédommagement.*

Indépendamment, *adv.* independente, neatîrnatû.

Indépendance, *f.* independință, neatîrnare.

Indépendant, *ante. adj.* independente, liberû de dependință, care nu atîrnă de altulû. [puință de a descrie.

Indescriptibilit , *f.* nedescriptibile, care nu se p te descrie.

Indestructible, *adj.* indestructibile, care nu se p te derima, destrui, strica.

Indestructibilit , *f.* nepuință de a se destrui, strica.

Indestructible, *adj.* indestructibile, care nu se p te derima, destrui, strica.

Ind terminable, *adj.* care nu se p te determina, hot ri.

Ind termination, *f.* nedeterminațiune, nehot rire.

Ind termin , * e, adj.* nedeterminat , nehot rit .

Ind termin ment, *adv.* nedeterminat , nehot rit .

Ind vot , *v. adj.  i sust.* care n'are devoțiune, evlavi .

Ind votement, *adv.* fără devoțiune, neevlavios .

Ind votion, *f.* nelevoțiune, lipsă de evlavi , neevlavi .

Index, *m.* degetul  arr t toriu , indice; — s u — *expurgatoire*, indice, catalog , de cărțile oprite la Roma. *Mettre qch.   l'—*, a intredice, a pri ceva.

Indicateur, *m.* indicator , arr t toriu , muschi  all  degetulu , indice. [arr t toriu .

Indicatif, *ive, adj.* indicativă.

Indication, *f.* indicațiune, arr tare; semn  care arr t .

Indice, *m.* indici , semn  aparinte  i probabile de ossistința unu  lucru.

Dict. Franc.-Rom.

Indicible, *adj.* inespriabile, nespusă.

Indicolithe, *m. s. indigolithe*, p tr  de indigo. schorl albastru.

Indiction, *f.* convocațiunea unu  concili  (sobor ).

Indicule, *m.* mic  indici , mic  registru. [stambă.

Indienne, *f.* indian , cit .

Indiff remment, *adv.* indifferinte, cu r c   .

Indiff rence, *f.* indifferință, nepăsare.

Indiff rent, *ente, adj.* indifferinte, nep satoriu .

Indig nat, *m.* indigenat .

Indigence, *f.* indigință, mare paupertate, s r ci .

Indig ne, *m.* indigen , n scut  s u stabilit  din tott  timpul  in țerră. [s r ci .

Indigence, *f.* indigință, mare

Indigent, *e. adj.* indiginte, f rte pauper , f rte s r c .

Indigeste, *adj.* indigestă, care nu se mistuesce.

Indigestion, *f.* indigestiune, nemistuel .

Indig te, *m.* indiget , semide  particulariu  unei țerră.

Indignation, *f.* supărare.

Indigne, *adj.* nedemnă, care nu merit . nevrednic , injeositoriu , (in sensul  r u).

Indignement, *adv.* in mod  nedemnă, injeositoriu .

Indign , * e, adj.* sup rat .

Indigner, *v. a. a sup ra.*

S—, a se sup ra. [vrednicia.

Indignit , *f.* nedemnitate, ne-

Indigo, *m.* indigo, *eulegus*. lilacli , materi  care dă culoarea albastră. — *m tre*, vd. *chlorom tre*.

- Indigoterie**, f. locu unde se prepară indigo.
- Indigotier**, *m.* preparatoru de indigo. vd. vorba.
- Indigotier**, *m.* arburî și arbusti legumin. americ. și indiani, din cari mai multe specii procură indigo. [rêta.
- Indiquer**, v. a. a indica, ar-
- Inirect**, *e, adj.* indirectu, nedreptu. [indirectu, pe departe.
- Indirectement**, *adv.* în mod
- Indiscernable**, *adj.* care nu se pôte distinge, vedè bine.
- Indisciplinable**, *adj.* nedisciplinabile, care nu se pôte supune la disciplină.
- Indiscipline**, f. nedisciplină.
- Indiscipliné**, *é, adj.* nedisciplinat, fără disciplină.
- Indiscret**, *é, adj.* lipsitu de discrețiune. Comp. *imprudent*.
- Indiscrètement**, *adv.* fără discrețiune, fără atințiune în vorbă, în purtare.
- Indiscrétion**, f. indiscrețiune, lipsă de circumspecțiune (de băgare de seamă) în vorbe sau în purtarea secretulu.
- Indiscutable**, *adj.* nediscutabile, care nu se pôte discuta.
- Indispensable**, *adj.* nedispensabile, forte necessariu.
- Indispensablement**, *adv.* rigurosu necessariu, de obligațiune neapărată.
- Indisponible**, *adj. jurispr.* nedisponibile, de care nu pôte cine-va dispune.
- Indisposé**, *é, adj.* nedispus, (fără chefu, puțin bolnav).
- Indisposer**, v. a. a indispane, supera; face puțin bolnav.
- Indisposition**, f. nedisposi-
- țiune (nechefu), dispozițiune puțin favorabilă; bolă ușoară, mică incomoditate.
- Indissolubilité**, f. neputință de a se dissolvi, topi.
- Indissoluble**, nepossibile de a se dissolvi, topi, disface.
- Indissolublement**, *adv.* în modu nedissolubile, nedisfăcutu.
- Indistinct**, *e, adj.* nedistinsu, nedeosebitu (de idee, sunete).
- Indistinctement**, *adv.* nedistinsu, fără deosebire.
- Individu**, *m.* individ, ființă particulare din fiă-care specie, persoană.
- Individualiser**, v. a. a considera, presinta, unu lucru singuru, isolatu, făcindu abstracțiune de specie sa.
- Individualisme**, *m.* individualismu, sistemă de isolațiune în actele vieții.
- Individualité**, f. individualitate, individ, cea ce constituiesc individulu.
- Individuel**, *elle, adj.* individual, propriu individulu.
- Individuellement**, *adv.* individual, în parte, separat.
- Indivis**, *e, adj.* nedivisu, neimpărțitu. *Par—*, în comună, fără divisiune.
- Indivisé**, *é, adj.* neimpărțitu.
- Indivisément**, *adv.* nedivisu.
- Indivisibilité**, f. neputință de a se divide, de a se împărți.
- Indivisible**, *adj.* neșivibile, care nu se pôte împărți
- Indivisiblement**, *adv.* nedivisibile, fără împărțire.
- Indivision**, f. nedivisiune, neimpărțire. [ascultătoriu.
- Indocile**, *adj.* nedocile, ne-

Indocilité, f. nedocilitate, neascultare, nesupunere.

Indolence, f. indolență, nesimțire, *nonchalance*.

Indolent, e, *adj.* indolinte, nesimțitoriu.

Indomptable, *adj.* nedomolită, care nu se poate îmblânzi. Și *indomtable*.

Indompté, *é*, *adj.* nedomolită, fără frine, turlă-să.

Indou, e, indiană. Și *indien*, *enne*.

In-douze, m. în douăsprezece (despre formatul cărților).

Indu, u, *adj.* contrariu raționii, regulii, usului, neconvenit.

Indubitablement, *adv.* nedubitabile, fără îndouămintă.

Induction, f. inducțiune. Raționament care constă în a inferi un lucru din altele mai multe. În *math.* aplicațiunea unui caz particulariu la un caz general. În *fis.* *courant d'—*, moia particulariu de acțiune a electricității.

Induire, v. a a induce, inferi, împinge, face să cadă în.

Indulgențență, *adv.* cu indulgență, cu blândeață.

Indulgence, f. indulgență, facilitate a excusa, a ierta.

Indulgent, e, *adj.* indulgent, blând, tacile se ierte.

Indult, m. (proaue pe t). indultă, privilegiu concessă prin epistole de papa;—*commu*, dreptul de a căpeta primul beneficiu vacante.

Indultaire, m. cu dreptul la un beneficiu în virtutea indultului. vd. *prec.*

Indument, *adv.* contră rațiune, contră regulă, cum nu trebuie.

Induration, f. *med.* indurațiune, întărire, *endureissement*.

Industrialisme, m. industrialism. Sistemă sociale care consideră industria ca tendința principale a omului.

Industrie, f. desteritate, îndemânare: industria, lucru, comerțiu, opp. la proprietate: capitale. *fond réels*.

Industriel, *elle*, *adj.* industriale, de industria. *Sust. m.* industriale, industriosă.

Industrieusement, *adv.* cu industria, cu arte.

Industrieux, *euse*, *adj.* industriosă.

Induits, m. *pl.* preoți cari servescă pe officianți la liturgiile solenni.

Inébranlable, *adj.* stabile, iare, neclintit, care nu se poate derima, clătina, *ferme*.

Inébranlablement, *adv.* fermă, neclintit, cu tăria.

Inédit, *ite*, *adj.* inedit, nepărit, nepublicat.

Ineffabilité, f. neputință de a exprime prin vorbe.

Ineffable, *adj. teol.* care nu se poate exprime cu vorbe.

Ineffaçable, *adj.* care nu se poate șterge.

Inefficace, *adj.* care nu produce efectiu.

Inefficacité, f. lipsă de efectiu.

Inégal, *alc*, *adj.* inegale, nepotrivit; noduros.

Inégalement, *adv.* inegale.

Inégalité, f. inegalitate, nepotrivire. [eleganța, p. us.

Inélégamment, adv. fără

Inélégance, f. ineleganță, lipsa de eleganță.

Inélégant, ante, adj. inelegante, fără eleganță.

Ineligibilité, f. neputință de a fi alesă.

Inéligible, adj. ineligibile, care nu poate fi alesă.

Inénarrable, adj. care nu se poate narra, povesti.

Inepte, adj. ineptă, prostă; absurd. [sottise.

Ineptie, f. ineptia, prostia,

Inépuisable, adj. nesecabile, nesecată, totu-d'anna abundante. [fără spină.

Inerme, adj. fără ghimpi și

Inerte, adj. t. inerte, fără activitate.

Inertie, f. inertiă, lipsă de activitate, de energie. *Force d'—*, rezistența pasivă.

Inespéré, *ée*, adj. nesperat. Vd. *imprévu*, *inattendu*.

Inespérement, adv. nesperat.

Inestimable, adj. inestimabile, care nu se poate prețui, neprețuit.

Inévitabile, adj. inevitabil, de care nu se poate feri cine-va.

Inévitablement, adv. în modă inevitabile, neînăturat. [nu întocmai.

Inexact, *etc.* adj. inesact,

Inexactitude, f. inesactitate, greșelă.

Inexcusable, adj. inexcusabile, care nu se poate scusa.

Inexécutable, adj. inexecutabile, care nu se poate es-

secuta, pune în lucrare, aduce la îndeplinire.

Inexécution, f. inexecuțiune, neaducere la îndeplinire.

Inexercé, *ée*, adj. inescerțat, nedeprins, fără exercițiu.

Inéxigible, adj. inescigibile, care nu se poate cere.

Inexorable, adj. inescorbibile, care nu ascultă rugăciunile, nu se poate împăca.

Inexorablement, adv. fără milă, fără imblândire.

Inexpérence, f. inespriență, lipsă de experiență.

Inexpérimenté, *ée*, adj. inexperimentat, fără experiență.

Inéxpiable, adj. inespialabile, care nu se poate espia, spela.

Inexplicable, adj. inesplicabile, care nu se poate esplica.

Inexploré, *ée*, adj. inexplorat, necercetat, necunoscut.

Inexplosible, adj. inexplosibile, care nu face exploziune.

Inexprimable, adj. inexprimabile, care nu se poate exprime, (qu'on ne peut rendre au naturel). Comp. *indicible*.

Inexpugnable, adj. care nu se poate lua cu asalt.

Inextinguible, adj. nestinsă, care nu se poate stinge.

Inextricable, adj. care nu se poate lămuri (descurca).

Infailibilité, f. certitudine întregă, neputință de a căde, se înșela, de a greși.

Infailible, adj. sigur, ne-

posibile de a înșela, nicide a se înșela, de a greși.

Infais-șle, *adj.* care nu se poate face.

Infamant, *e, adj.* infamante, care aduce infamiă. Vd. *Diffamant*. [famii.

Infamation, *f.* semnă de infamie, *adj.* infamă, nedemnă, injeositoriu, care nu șede bine, *malséant, mal-propre*.

Infamie, *f.* infamiă, acțiune degradante, rușinosă.

Infant, *m. utē, f.* infante. Titlu dată copiiloră după primulă născută la regiă Spaniei, Portugaliei și Neapoliă.

Infanterie, *f.* pedestrimă.

Infanticide, *m.* omorulă unuă copilă, omoritorulă unuă copilă.

Infatigable, *adj.* nefatigată, neostenită.

Infatigablement, *adv.* neobosită, neostenită.

Infatuation, *f.* prevențiune excesivă și risibile în favorea seă contra cui-va.

Infatuer, *v. a.* a inspira mândria risibile pentru.

Infécond, *e, adj.* nefecundă, sterile, neroditoriă.

Infécondité, *f.* sterilitate, nerodniciă, *poet.*

Infect, *cte, adj.* infectă, coruptă, stricată; desgustătoriă.

Infecter, *v. a.* a infecta, incommoda prin comunicațiunea unuă lucru contagi-osă, a molipsi.

Infection, *f.* infecțiune, contagiu, molipselă.

Inféodation, *f.* infeudațiune, concessiunea unuă feudă.

Inféoder, *v. a.* a da, concede, ună pământă că feudă.

Infère, *adj. bot.* care face corpă cu tubulă caliciuluă.

Inférer, *v. a.* a inferi, deduce s. trage uă consecință.

Inférieur, *e, adj.* inferioră, mai jeosă.

Inférieurement, *adv.* inferioră, mai pe jeosă.

Infériorité, *f.* inferioritate, ordine inferiore, mai de jeos.

Inferral, *e, adj.* internale, de infernă. *Pierre--e*, nitrată de argintă, *causticum lunare*. [roditoriă.

Infertile, *adj.* nefertile, ne-

Infertilité, *f.* nefertilitate, nerodniciă.

Infestation, *f.* infestațiune, devastațiune. [vasta, pustii;

Infester, *v. a.* a infesta, de-

Infidèle, *adj.* nefidele, care trădă detoria, necredinciosă.

Infidèlement, *adv.* fără fidelitate, cu necredință.

Infidélité, *f.* nefidelitate.

Infiltration, *f.* infiltrațiune, strecurare.

Infiltrer, *v. a.* a infiltra, S—, a se infiltra, se strecura în. [urmă.

Infime, *ad.* infimă, celă din

Infini, *ie, adj.* infinită, nemărginită, nenumărată; *m.* ceaă cē se presupune fără limită. *Al—*, fără fine, nelimitată, în infinită. [tremă.

Infiniment, *adv.* infinită, es-

Infinité, *f.* infinitate, numără forte considerabile.

Infinitésimal, *e, adj.* [cal-cul!, infinitesimale, care se referesce la cantitățile infinită mize, la diferențiali.

Infinitézime, *f. geom.* cantitate infinită mică.

Infinițif, *m. gram.* infinitiv.

En français, lorsque l'emploi de l'infinițif ne présente rien de louche, on doit, pour donner plus de concision au style, préférer ce mode à l'indicatif et au subjonctif, qui le rendent languissant.

Infirmatif, *ive, adj.* care anulădă.

Infirmation, *f. jurispr.* anulațiune, nimicire.

Infirm, *adj.* slabă, betegă. Că *sust.* vd. *malade, vală-tudinaire.*

Infirm, *v. a.* a slăbi, reducea puterea: annula.

Infirmier, *f. locu* în comunitați destinată pentru bolnavi.

Infirmier, *m. iere, f.* care îngrijește de bolnavi într'ua comunitate. [biciune.

Infirmiță, *f.* infirmitate, slă-

Inflammlable, *adj.* inflammlabile, de inflamațiune, care se aprinde, iea focu, lesne.

Inflammation, *t.* inflamațiune, inflăcărare, aprinde-re: *med.* roșiellă și tumore durerosă a unei părți forte încăldite.

Inflammlatoire, *adj. med.* inflammlatoriu, care aprinde.

Inflăcchi, *ie, adj. bot.* îndoc-ită în intru, inflessu.

Inflăcchir, *v. r. fis.* a devia, se abate.

Inflexibilită, *f.* neflessibilitate, neputință de a se încovăia, mlădia.

Inflexible, *adj.* neflessibile, nemlădiosă, care nu se pôte încovăia: nemilosă.

Inflexiblement, *adv.* neflessibile, fără a se mlădia.

Inflexion, *f.* inflessiune, mlădiare: *mus.* facilitate de a schimba sunetulă, *gram.* vd. *flexion*, care e și mai bună.

Infliger, *v. a.* a inflige, impune, pedepsă. [rire.

Inflorescence, *f. bot.* inflo-

Influence, *f.* influință, autoritate, putere. Suivant les astrologues, puissance qui découle des astres sur les corps sublunaires.

Influencer, *v. a.* a exercita influință.

Influent, *e, adj.* influinte, care lucrădă prin influință.

Influer, *v. n.* a influi; exercita acțiune, influință, asupra.

In-folio, *m. nevar.* in-folio, formată unde cōla e în două foie sēu patru pag. (*imprl.*

Information, *f.* informațiune, însciințare; cercetare.

Informe, *adj.* fără formă.

Informé, *m.* informațiune, cercetare, instrucțiune; ea unei affaceri. Comp. *information.*

Inform, *v. a.* a informa, însciința. *S'—*, a lua informațiuni, cerceta.

Infortiat, *m.* infortiată, secunda parte a Pandectelor.

Infortune, *f.* nefortună, nenorocire, *mauvaise fortune.*

Infortuné, *ce, adj.* nefortunat, neferice, nenorocit.

Infracteur, *vd.* violator, transgressor, care și calcă dētoră.

Infraction, *f.* vd. *transgression, contre-vention.*

Infranchissable, *adj.* d'as-

supra cui nu se pöte ajunge, peste care nu se pöte trece.

Infrangible, *adf.* care nu se pöte fränge, *puç. us.*

Infrequenté, *éc, adj.* nefrecintatú, necăutatú, unde cine-va nu merge desú.

Infructueusement, *adv.* fără fructú, în deşertú, în vanú.

Infructueux, *euse, adj.* nefructosú, neroditoriú, nefolositoriú, care n'adduce, seú adduce puçinú, fructú.

Infus, *e, adj.* infusú. Se ñice de cunnoscințele seú virtuțile cę possede cine-va uerecum din natură, fără muncă.

Infuser, *v. a.* a infundi, a muia nă substanțá, uá plántá, într'unú liciđú, cá se-í estragă succulú.

Infusible, *adf.* infusible, care se pöte infundi, topi.

Infusion, *f.* in-u-iune, decoçtiune.

Infusoires, *m. pl.* infusorie, animalcule microscopice carí tráiescú în liciđi.

Ingambe, *adj.* dispusú, veselú, uşioriú. Comp. *dispos, alerte.*

s'Ingénier, *v. a.* a căuta în spiritulú seú vre-unú mijlocú de isbutire.

Le part. passé de ce verbe s'acorde toujours, parce qu'il est toujours précédé de son compl. direct.

Ingénieur, *m.* inginerú. — Etimologia probab. ñn *engin*, engl. *engine*, machiná.

Ingénieusement, *adv.* ingeniosú, iscusitú, cu spirítú.

Ingénieux, *euse, adj.* in-

geni sű, iscusitú, plinu de spirítú.

Ingénu, *ue, adf.* simplu, sincerú.

Ingénuité, *f.* ingenuitate, sinceritate naturale și grațiosá.

Ingénument, *adv.* simp'u, cu naivitate, *franchement.*

Ingérence, *f.* ingerință, amnesticu în ale altuia, vd. *arm.*

s'ingérer, *v. r.* a se ingeri, se amnestica fara dreptú în ce-va. — Le part. passé suit la même règle que le p. p. du verbe *s'ingénieur*. Voy. ce mot.

In globe, *loc. lat.* cu mulțimea, în grănadă, *en masse.*

Ingouvernable, *adj.* negubernabile. [cunnoscătoriú.

Ingrat, *e, adj.* ingratú, nere-**Ingratitude**, *f.* ingratitude, nerecunnoscință.

Ingrédient, *m.* ingrediente, substanțá care intră în compozițiunea unui remediú, unui amnesticú e.c.

Inguérissable, *adj.* ne-possibile de teméduitu.

Inguinal, *ale, adf.* inginale, vd. *aine*. [dibaciú.

Inhabile, *adf.* inabile, ne-**Inhabilement**, *adv.* inabile, fără desteritate, fără dibăciá, *neol.*

Inhabileté, *f.* inabilitate, nedibăciá. [citate legale.

Inhabilité, *f. jar.* necapă-**Inhabitable**, *adj.* de nelăcuitú.

Inhabité, *éc, adf.* nelăcuitú.**Inhabitude**, *f.* nedepriudere, neobicinuință. [prinsú.

Inhabitué, *éc, adj.* nede-

Inhalation, *f.* absorbțiune.

Inhérence, *f.* inerință, uniune din natură, neseparabile.

Inhérent, *ente, adj.* inerinte, unită, neseparabile, din natură la un subiect.

Inhiber, *vd. Prohiber.*

Inhibitiv, *vd. Prohibition.*

Inhospitalier, *ère, adj.* neospitale, negăduitoriu.

Inhospitalité, *f.* lipsă de ospitalitate, recusațiune de a primi pe streini, inumanitate către dinșii. [crud.

Inhuman, *e. adj.* inumană,

Inhumanement, *adv.* fără umanitate, crud.

Inhumanité, *f.* actă de inumanitate, cruțime.

Inhumation, *f.* înmormintare. *Comp. enterrement.*

Inhumer, *v. a.* a îngropa cu onorile funebri, *enterrer.*

Inimaginable, *adj.* care nu se poate imagina, inchipui.

Inimitable, *adj.* inimitabile.

Inimitié, *f.* inimizie, vrăjmașie.

Inintelligible, *adj.* neînțeleșu. [excesivă nedrept.

Inique, *adj.* contrariu ecitații,

Iniquement, *adv.* cu totul nedrept. [nedreptate.

Iniquité, *f.* incitate, extremă

Initial, *ale, adj.* inițiale (de litere), dela început. *Initialement*, la început.

Initiation, *f.* inițiațiune, admissiune la cunoștința unor mistere secrete.

Initiative, *f.* inițiativă, drept de a alege, de a propune primul.

Initié, *ée, adj.* inițiat, introdus în mistere, admis,

primit, într-o societate particulare.

Initier, *v. a.* a iniția, a admite, primi în unele ceremonii religioase, secrete, într-o societate. [injecțiune.

Injector, *v. a.* a injecta, face

Injection, *f.* injecțiune.

Injonction, *f.* injunțiune, comandă expresă, *vd. enjoindre.*

Injure, *f.* insultă. *Comp. offense, outrage, tort.*

Injurier, *v. a.* a ofensa prin vorbe supărătoare, prin insulte.

Injurieusement, *adv.* în mod injurios, insultătoriu.

Injurieux, *euse, adj.* injurios, ofensatoriu, insultătoriu.

injuste, *adj.* nedrept.

Injustement, *adv.* nejust, cu nedreptate.

Injustice, *f.* nedreptate.

Inlisible, *vd. Illisible.*

Innascible, *adj. teol.* care nu se poate naște. [gabile.

Innavigable, *adj.* nenavigabil.

Innée, *ée, adj.* înăscut.

Innervation, *f.* toate funcțiunile nervilor.

Innocement, *adv.* cu înocință, înocințe, nevinovat. [vinovăție. Fără pl.

Innocence, *f.* înocință, ne-

Innocent, *e, adj.* înocințe, nevinovat, *sust.* simplu.

Innocenter, *v. a.* a absolvi (acquită), declara înocințe.

innocuité, *f.* nevătămare.

Innombrable, *adv.* nenumărabile, nenumărat.

Innombrablement, *adv.* nenumărat.

Innomé, *ée, adj. s. innommé,*

nenumitū, fără nume. *Contract*—, contractū fără denominațiune particulariă.

Innominé, *ée, adf.* anat. fără nume particulariū. *Les os*—s, óssele ilice.

Innovateur, *m.* inovatorū, innouitorū, (*novateur*!).

Innovation, *f.* inovațiune, innouire, reformă.

Innovator, *v. a.* a face inovațiune, introduce noutăți într'ua datină etc., a reforma.

Ino, *m.* ino, spețiă de fluture (în munții Austriei).

Inobservance, *f.* vd. urm.

Inobservation, *f.* inobservațiune, ineseceștiune a promisiunilorū. Mai rarū *inobservance*.

Inoccupé, *ée, adj.* inoccupatū, fără ocupațiune, fără trebă.

Inoculateur, *m. trice, f. med.* inoculatorū, altoitorū.

Inoculation, *f. med.* inoculațiune, altoitū, altoiești.

Inoculer, *v. a. med.* a inocula, altoi (de bóle).

Inoculiste, *m.* pãrténú allū inoculațiunii. [mirosū.

Inodore, *adj.* inodorū, fără

Inoffensif, *ive, adj.* inofensivū, nevãtãmãtoriū. *Inoffensivement*, fără vãtãmãre.

Inofficieux, *euse, adj.* inoficiosū. *Testament*, — testamentū prin care eredele legitimū este deposessele fără causă. *Donation*—*se*, donațiune care face unuia din copii parte mai mare la succesiune.

Inofficiosité, *f.* calitatea unū actū inoficiosū, vd. *prec.*

Inondation, *f.* inundațiune, potopū: mare mulțiune.

Inondé, *m. ée, f.* inundatū.

Inonder, *v. a. a* inunda, potopi.

Inopiné, *ée, adj.* inopinatū, neprevãditū, *imprévu*.

Inopinément, *adv.* inopinatū, pe negãndite.

Inopportun, *une, adj.* inoportunū, nu la timpulū seū.

Inopportunité, *f.* inoportunitate, ocasiune defavorabile.

Inorganique, *adj. nat.* inorganicū, brutū. Se dice de corpurile inorganisate.

Inosculation, *f.* vd. *Anastomose*.

Inouï, *e, adj.* neaușitū.

In-plano, *adj. nevar.* (*format*—), formatū unde ua colă intrégã face foia seū doué pagine. Și *format atlantique*, (în înepirim).

Impromptu, *m.* vd. *impromptu*.

Inquart, *m.* uniune de trei pãrți argintū și una de aurū. Și *inquartation, quartation*.

Inquiet, *éte, adj.* neliniscit, agitatū. [nelinisc-see.

Inquiétant, *ante, adj.* care

Inquiéter, *v. a.* a nelinisci, turbura (de temere). *S'*—, a ti neliniscitū.

Inquiétude, *f.* nelinisce, agitațiune de spiritū, de corpū, causatã prin pasiune, prin indispozițiune, prin temere.

Inquisiteur, *m.* incisorū, judecãtorū de incisițiune.

Inquisition, *f.* incisițiune. Tribunale stabilitū cã se caute și se pedepsescã simțimintele contrarie credinței catolice.

Inquisitorial, ate, adj. inquisitoriale, de incisițiune.

Insaisissable, adj. care nu se p^ote prinde, apuca.

Insalubre, adj. nesalubre, nesăn^ătosu. Comp. *malsain*.

Insalubrité, f. nesalubritate, vițiulă lucrului care strică săn^ătății. [nesăturare.

Insatiabilité, f. nesatiu,

Insatiable, adj. nesătiosu, nesăturatū. [satiu.

Insatiablement, adv. cu ne-

Insconscient, fără a sci.

Insconscience, f. nesciință, *ignorance*, (vech.).

Insconscient, e, adj. care n'are consciință de.

Inscriptible, adj. inscripțibile, care se p^ote inscrie intr'ua figură geometrică.

Inscription, f. inscripțiune, *-en faux*, actū prin care cine-va susține în justiță că uă buccată e falsă.

Inscrire, v. a. a inscrie, însemna intr'unu registru.

Inscrutable, adj. nescrutabile, nep^ătrunsu, care nu se p^ote cerceta minuțiosu.

à l'**Insçu, adv.** fără scirea, vd. *Insu*, care e și mai bunū.

Insecte, f. insectă, micu animale nevertebratū, cu corpulū și membrele sunt articulate.

Insectivore, adj. insectivoru, care se nutrește cu insecte.

Insensé, ée, adj. nebuņu.

Insensibilité, f. nesimțire.

Insensible, adj. nesimțibile, nesimțitoriu [simțite.

Insensiblement, adj. pe ne-

Inséparable, adj. nesepa-

rabile, care nu se p^ote separa, disp^ărți de.

Inséparablement, adv. nedisp^ărțitū, neseparatū.

Insérer, v. a. a insera, pune printre, adaugi între.

Insertion, f. inserțiune, introducțiune printre altele.

Insexé, ée, adj. bot. fără sessū.

Insidieusement, adv. insidiosu, prin înșelăciune.

Insidieux, cuse, adj. insidiosu, care caută să înșele.

Insigne, adj. însemnatū, de însemnătate, *signalé*.

Insignes, m. pl. însemne, semne de on^ore (unei demnități). [semnătate.

Insignifiance, f. niciuă în-

Insignifiant, e, adj. de niciu însemnătate, care nu însemnă nimicū, fără importanță.

Insinuant, e, adj. care scie să înșinue, să se înșinue (vire), să attragă.

Insinuatif, ive, adj. propriū a înșinui (viri), a atrage.

insinuation, f. înșinuire.

Insinuer, v. a. a înșinui, introduce încetū și cu abilitate. S'--, a se înșinui, p^ătrunde cu încetulū.

Insipide, adj. insipidū, fără niciuă sap^ore seū gustū, (cum e ceaișea), vd. și *fade*.

Insipidement, adv. insipidū, fără gustū, vd. *prec*.

Insipidité, f. calitatea insipidulū, vd. *insipide*.

Insistance, f. insistință, stăruință, perseveranță.

Insister, v. n. a cere de

repețite ori, a insiste, stăruî.

Insociabilité, f. isolațiune, caracteru de a nu se pute associa.

Insociable, *adj.* nesociabile, care nu se pôte associa.

Insolation, f. insolațiune, espanere inaintea Sorelui.

Insolemment, *adv.* cu insolință.

Insolence, f. insolință, violință oppressivă, lipsă de respectu, mare cutedanță, obrăsniciă. [linte.

Insolent, *ente*, *adj.* insolent, *adj.* insolitu, contrariu usulu, regulei.

Insolubilité, f. calitatea substanțelor cari nu se potu dissolvi, topi.

Insoluble, *adj.* nesolubile, care nu se to, esce.

Insolvabilité, f. neputință de a plăti.

Insolvable, *adj.* nesolvabile, care nu pôte plăti.

Insomnie, f. nesomniă, agripniă, nesomn.

Insouciance, f. nepăsare, neagrijire.

Insouciant, *e*, *adj.* care nu se affectedă, nu se ingrijesce, de nimicu. [pusu.

Insoumis, *e*, *adj.* nesup-

Insoumission, f. nesuppunere.

Insoutenable, *adj.* care nu se pôte susține, nejustificabile.

Inspector, v. a. a inspecta, cerceta cu inspectoru, examina cu autoritate.

Inspecteur, *m. trice*, f. inspectoru, cellu ce veghedă asupra.

Inspection, f. inspectiune, cercetare, sarcină și grije de a veghia la unu lucru.

Inspirateur, *m. trice*, f. inspira'oru, cellu ce inspiră.

Inspiration, f. inspirațiune, insufflare, resufflare.

Inspirer, v. a. a inspira, sugeri, face se se nască in inimă, in spiritu, vre-ă mișcare, insufla, -*l'ai* (s. numai *inspirer*), a trage aerulu in plămâni, respira.

Instable, *adj.* nestabile, nestatornicu. [nestatornică.

Instabilité, f. nestabilitate.

Installation, f. instalațiune, asedare definitivă.

Installer, v. a. a instala, pune in posesiunea unui locu, unui officiu, a stabili.

Instantement, *adv.* instante, cu insistință, cu stăruință.

Instance, f. instanță, solici-tațiune, cerere cu stăruință; urmărire in justiță.

Instant, *m.* momentu, clipă, *A l'—*, s. *dans l'—*, îndată. *A chaque—*, *à tout—*, ne-continutu. Comp. *moment*.

Instant, *e*, *adj.* instante, imminunte, grăbitoriu. *pressant*.

Instantané, *ée*, *adj.* instantaneu, de unu momentu, care se produce in unu momentu.

Instantanéité, f. essistință instantaneă, durată, producțiune, de unu momentu.

Instantanément, *adv.* intr'unu momentu.

à l'Instar, *prep.* precumi. Comp. *à l' exemple, tout de même*.

Instauration, f. instaurațiune, stabilire (solemne).

Instaurer, v. n. vd. *établir*.

Instigateur, m. *trice*, f. instigatoru, incitatoru, ațitatoru.

Instigation, f. instigațiune, incitațiune, sollicitațiune instantă; ațigare, intrige.

Instiguer, v. a. a instiga, escita, indemnă la (*vech.*)

Instillation, f. instilațiune, vd. *urm*.

Instiller, v. a. a instila, face să curgă, turna cu picătura.

Instinct, m. instinctu, sentimentu, mișcare nedepindinte de reflecțiune.

Instinctif, *ive*, *adj.* instinctivă, de instinctu, provenitū din instinctu. [instinctu.

Instinctivement, *adv.* prin

Institué, m. erede prin testamentu.

Instituer, v. a. a institui, stabili denouă, asședa în funcțiune; *juris.* a numi unu erede prin testamentu.

Institut, m. institutū, asședămintū. *L' institut*, s. *v*— *de Erance*, stabilimentū literariū și sciințificū în Paris, compusū din celle cinci academie. La pl. vd. *urm*.

Institutes, m. *pl.* institute, operă elemintare assupra principiiloru dreptulu romanū; principiile dreptulu romanū redactate din ordinea lui Justinianū.

Instituteur m. *trice*, f. institutoru, professoru elemintare.

Institution, f. instituțiune, asședămintū, educațiune,

Instructeur, m. instructoru, învățatoru.

Instructif, *ive*, *adj.* instructivă, de învățatură.

Instruction, f. instrucțiune, învățatură, memorie, ordine ce dă unu principe ambasadorulū său; — *d'un procès*, totū ce este necesariū că se se judece unu processū.

Instruire, v. a. a instrui, învăța. Comp. *enseigner*, *apprendre*.

Instruit, *e*, *adj.* instruită, cu învățatură; informată.

Instrument, m. instrumentū, uneltă, — *de paix*, tractatū.

Instrumentaire, *adj.* instrumentariū. *Témoin* —, marturu care assiste pe unu officiarū publicū în unele acte.

Instrumental, *ale*, *adj.* instrumentale. *Inusit. la pl. m.*

Instrumentation, f. *mus.* modulū cum è dispusă partea instrumentale a unei buccăți de musică.

Instrumenter, v. a. a face acte publice; compune părți instrumentale de musică.

Insu, m. nesciință. Usitatū numai în: *a l'insu de*, *à mon*—, *à votre*—, etc. fără scirea, mea, voastră etc. — În acestū casū è substantivū.

Insubordination, f. nesupunere.

Insubordonné, *ée*, *adj.* nesupusă.

Insuccès, m. nesuccessū, neisbândă, *manque de succès*.

Insuffisamment, *adv.* lără sufficință, nu destulū.

Insuffisance, f. nesufficință, neajjunsū; necapacitate.

Insuffisant, *ante*, *adj.* re-

suficiente, care nu e de ajunsă, nu e destulă. [in.

Insufflation, *f. med.* suflare

Insuffler, *v. a. med.* a sufla in, introduce prin suflare.

Insulaire, *adj.* insulare, din insulă. *Sust. m.* lăcitorul de insulă.

Insultant, *e, adj.* insultătoriu, (despre lucruri).

Insulte, *f.* insultă, ofensă premeditată (prin vorbe).

Insulter, *v. a.* a insulta, ofensa prin acțiunii său vorbe, (— *qu.*, pe cându— *à qu.* a nu avé considerațiunea cerută de starea sa neferice).

Insupportable, *adj.* nesuferibile, de nesuferit.

Insupportablement, *adv.* în mod nesuferit.

Insurgé, *ve, vd.* Révolté.

Insurgents, *m. pl.* insurgenți, rebeli, revoltați; trupe ungare redicate extraordinariu. *Les—*, popore din Anglia-Nouă (Amer. de nord.) cându s'a revoltat contra metropolii în rebelulă Independinței.

Insurger, *vd.* Rer. Her.

Insurmontable, *adj.* peste care nu se pôte trece, neînvinșă (de lucruri).

Insurrection, *f. vd.* Révolte, émeute, soulèvement.

Insurrectionnel, *ele, adj.* de insurecțiune, care ține de revoltă, resvrățitoriu.

Intact, *e, adj.* intact, neătins.

Intactile, *adj.* de nepipăit, care scapă simțului atingerii tactului.

Intaille, *f.* intalio, petra gravată în adineu, opp. *canée*.

Intarissable, *adj.* nesecabile, nesecat. *Comp. inépuisable*,

Intégral, *ale, adj.* integrale, to. *ale. Calcul—*, calcul integral. Calculu prin care venimă dela creșterii infinitu mize la variabilele din cari derivă. *L'— e d'une différentielle*, cantitatea finu cu' diferențialea este partea infinitu mică.

Intégralement, *adv.* integrale, în întregu, în totale.

Intégralité, *f.* integralitate, starea unui lucru întregu, completu.

Intégrant, *e, adj.* integrante, care contribuesce la întergitatea unui totu (*parties—es*).

Intégration, *f.* integrațiune, *vd.* intégrer. [one tu.

Intègre, *adj.* integru, probu,

Intégrer, *v. a. math.* a integra. A gessi integralea unei cantități diferențiale.

Intégrité, *f.* integritate, întregu, stare perfectă a unui lucru sanetosu; onestate.

Intellect, *m.* intelectu, rațiune, facultate de a înțelege. *Comp. entendement*.

Intellectif, *ive, adj.* intelectualu, de intelectu, de inteligința, *faculté — ve.*

Intellective, *f.* facultat: de a concepe, de a înțelege.

Intellectuel, *elle, adj.* intelesuale, de inteligință; spirituale, opp. *matériel*.

Intelligence, *adv.* cu inteligință, cu cunoștință.

Intelligence, *f.* inteligință, facultate intelectiva, substanța

curatū spirituale, puterea de a concepe, de a înțelege; cunoștințe aprofundate.

Intelligent, *e, adj.* inteligent.

Intelligible, *adj.* inteligibile, care se poate înțelege.

Intelligiblement, *adv.* înțeleșu, că se se potă înțelege.

Intempérance, *f.* netemperață, necumpetă.

Intempérant, *e, adj.* netemperatū, necumpetatū.

Intempéré, *ée, adj.* deregulatū în gusturī, în pasiunī, netemperatū, necumpetatū.

Intempérie, *f.* neregulă, măi alesū a temperaturēi.

Intempéstif, *ive, adj.* intempéstivū, care nu è la timpulū convenitū, *hors de saison*.

Intempéstivement, *adv.* fără timpū, nu la timpulū cerutū.

Intendance, *f.* intendință, direcțiune de affaceri.

Intendant, *m.* intendinte, funcționariū care direge unū serviciū publicū; prepusū se administrede affaceri.

Intendante, *f.* femea unū intendinte.

Intense, *adj. fis.* intensū mare, forte, viuū, tare.

Intension, *f. fis.* întinsiuone, ardore, veemintă. *Comp. force.*

Intensité, *f.* întinsitate, gradū de putere, de activitate unei puteri, unei calități.

Intenter, *v. a* a intenta, începe: — *un procès, une ac-*

tion, une accusation à qn. a dischide unū processū, face uă acusațiune cui-va.

Intention, *f.* intențiune, tendința sufletului către unū scopū, motivū. *Comp. dessein.*

Intentionné, *ée, adj.* cu intențiune, cu unū scopū.

Intentionnel, *elte, adj.* intenți nale, de intențiune. *Les intentions des [espèces]. s. impresses, au e ini è anticū presuppone că e d-a corpuri, că se le vese în carib.*

Intercadence, *f. meca.* turburare în pulsațiunī, în pul.ă.

Intercadant, *e, adj.* care presintă pulsațiunī turburate. *Pouls —, pulsū neregulatū.*

Intercalaire, *adj.* întrecalare, de întrealațiune, inseratū, adausū între altele.

Intercalation, *f.* întrecalațiune, adausū întru, între altele. Particulare despre ziua ce se adauge lui februarū în anūi bissestili.

Intercaler, *v. a.* a întrecala, însera, adăugi între altele.

Intercéder, *v. n.* a întreveni, sollicita, se ruga pentru cny. [*terception.*]

Interception, *f.* vd. *in-*

Intercepter, *v. a.* a întrecepta, întrepru

Interception, *f.* întrecepțiune, întrepruere.

Intercesseur, *m.* întrecesorū, care sollicită, cere, pentru altulū, mijlociorū.

Intercession, *f.* întrecesiune, întrevenire, mijlocire.

Intercostal, *ale, adj.* întrecostale, care este între cōste.

Intercurrente, *f.* intercur-
rinte. Se dice de bóle cari
vină in diverse timpuri ale
anului.

Intercutané, *éc. adj. med.*
care este între pele și carne.

Interdiction, *f.* intredicțiune,
proibițiune, opprire dela e-
sercițiul unei fapte, unui
drept. [oppri]

Interdire, *v. a.* a întredice.

Interdit, *m. eccl.* întredisș.
Sentință care oppresce unui
clerică exercitiul ordinii oră
sacre.

Interdit, *e. adj.* întredisșă,
oppriț.

Intéressant, *e. adj.* inte-
ressante, de interesse.

Intéressé, *e. adj.* interes-
sită. *Sust. m.* cellă cē are
interesse într'ună afacere.

Intéresser, *v. a.* a interesa;
compromite.

Intérêt, *m.* interesse, cea
ce es' e utilă; usură, dobândă.

Interfolier, *v. a.* a lega
(cartea) inserândă foie albe.

Intérieur, *m.* interioră, in-
ternă, loculă din intru.

Intérieur, *e. adj.* internă,
din intru, *vd. preced.*

Intérieurement, *adv.* in-
ternă, in intru, *au dedans.*

Intérim, *m. par intérim*,
interim, întretimpă, gubernă
prin interim, provisoriu.
Comp. entre-temps.

Intérimaire, *a. j.* interima-
riă, care exercită funcțiună
prin interim, provisoriu.

Interjectif, *ive. adj.* între-
jectivă, care esprime, cere,
intrejecțiune, *vd. urm.*

Interjection, *f. gram.* în-

trejecțiune, partea orațiunii
care esprime pasiunile.

Interjeter, *v. a.* a întrejecta,
— *appel*, a reclama contra
ună sentință, *appeler d'un
jugement.*

Interligne, *m.* întreliniă,
spațiū între două linie. *Sust.*
f. imprim. cea cē servește
să spațieze, să rărescă, li-
niile.

Interligner, *v. a.* a între-
lina, a separa între linie la
(impr.)

Interlinéaire, *adj.* între-
liniariă, scrisă in întreliniă.

Interlobulaire, *adj.* care
separă lobulele plămînuil.

Interlocuteur, *m. trice*,
întrelocutoră, persoană între-
dusă într'ună dialogă.

Interlocution, *f.* întrelocu-
țiune, vorbirea persōnelorū
intr'ună dialogă; sen'intă de
judecată, care comandă ună
probă, *vd. urm.*

Interlocutoire, *adj. și m.*
sentință judiciariă, care or-
dină ună instrucțiune prea-
labile, ună probă, *(arrêt, ju-
gement—)*.

Interlope, *m.* nave de com-
merciū, care traficēdă in
fraude. *Ca adj.* suspectă.

Interloquer, *v. a.* a ordina
ună *interlocutoire*, *vd. vb.*
și *embarrasser, interdire.*

Intermède, *m.* întremediū,
mijlocitoră, *chem.* substanță
cē se adauge altia cā s' o
distileze.

Intermédiaire, *adj. și sust.*
întremediariă, care este la
mijlocă, între două.

Intermédiaire, *e. adj.* între-

mediatū. Se dice de unū intervalū de timpū între două acțiuni, între două termiņi. Comp. *intervalle de temps*.

Interminable, *adj.* neterminabile, care durēdă multū, nu se pōte termina, isprāvi.

Intermission, *f.* intremisiune, intrerupere, intervalū.

Intermittence, *f. med.* intremiņtā, intrerupere.

Intermittent, *e, adj.* intremiņtute, care reincepe prin intervale.

Intermusculaire, *adj.* asedatū între mușchi.

Internat, *m.* internatū, școlā, pensionū. unde sunt internī.

Interne, *adj.* internā, din intru. Sust. *m.* scolariū de medicinā allăturatū la servițutul unuī spitalū.

Interner, *v. a.* a interna, obliga să lăcnească silitū unde-va.

Internonce, *m.* intrenunțiu, nunțiu prin interim. Ministru însărcinatū cu aflăcerile Romei in lip-ea unuī nunțiu.

Interosseux, *ense, adj. anat.* asedatū între ősse.

Interpellateur, *m. trice*, *f.* intrepelatorū.

Interpeliation, *f.* intrepelațiune, cerere de a responde asupra unuī faptū, apostrofe.

Interpel'er, *v. a.* a intrepela, cere să răspundă, să de explicațiunī.

Interpinée, *ce, adj. bot.* cu foliole mici între altele mari.

Interpolateur, *m.* cellū cē

inseredā uā vorbă, uā propozițiune, intr'unū testū.

Interpolation, *f.* insertiune de vorbe, de frași, intr'unū testū, seū manuscrissū.

Interpoler, *v. a.* a insera prin errore seū fraude uā vorbă, uā fraze, intr'unū testū, intr'unū actū, seū manuscrissū.

Interposer, *v. a.* a intrepune, pune in mijlocū, adăugi între.— Se dit d'un corps qui se met entre deux autres.

Interposition, *f.* intrepotițiune, adaussū între altele.

Interpréteur, *m. trice*, *f.* intrepreat ră, explicatorū, (despre persōne).

Interprétatif, *ive, adj.* care explică, (despre lucruri).

Interprétation, *f.* intrepreatiune, explicațiune.

Interpréte, *m.* intreprete, traductorū, explicatorū; tălmaciū, (*trucheman*, seū *truchement*).

Interpréter, *v. a.* a intrepreta, explica, traduce.

Interrègne, *m.* intreregñū, intervalū de timpū unde nu este rege etc.

Interrogant, *adj. gram.* intrebătivū. *Point*—*s. point interrogatif*, punctū de intrebare.

Interrogat, *m.* interogat, cestiune făcută la judecată.

Interrogateur, *m. trice*, *f.* intrebătorū; cellū cē intrebă.

Interrogatif, *ive. adv.* intrebătivū, de intrebare.

Interrogation, *f.* intrebare.

Interrogatoire, *adj.* întrebătoriu. Sust. *m.* întrebările judeului și răspunsul acuzatului.

Interroger, *v. a.* a întreba, face întrebări, *questionner*.

Interroi, *m.* între-rege, rege ad interim la Roma ant.

Interrompre, *v. a.* a întrerupe.

Interrompu, *ue, adj.* întreruptu.

Interrupteur, *m.* *tricc*, *f.* întreruptor, care întrerupe.

Interruption, *f.* întrerupțiune.

Intersection, *f.* intersecțiune, punctu unde doue linii se taiă.

Interstice, *m.* întrestiițu, micu intervalu de timp; *fis.* mici intervale între moleculele contigue, *s.* vecine, dispicătură.

Inter-transversaire, *m.* *anat.* ligamentu care se urcă d'a lungulu coloanei vertebrale.

Intervalle, *m.* intervalu, distanță între doue lucruri. *Par intervalles*, din timpu în timpu. Inegalitate de condițiune sociale.

Intervenant, *e, adj.* care întrevine, iea parte la, mijlocesce.

Intervenir, *v. n.* a întreveni, lua parte intr'ua aflăcere, mijloci.—*dans un procès*, a cere să fiă admisu la unu processu. [toru, *p. us.*

Interventeur, *m.* mijloci-

Intervention, *f.* întreveniune, mediațiune, mijlocire.

Intersion, *f.* întrever-

siune, stricarea ordinii, întorcere.

Intervertir, *v. a.* a întreverti, strica rândulu, *déranger*.

Intervertissement, *m.* *vd.* *Intersion, renversement*.

Intestat, *m.* intestatū, fără a fi făcutu testamentu (*mourir, décéder*—), *héritier ab—*, eredele unei persoane care a muritu fără să și facă testamentu.

Intestin, *m.* intestinū, lungū condussu asședatū în abdom, *vd.* *boyau*.

Intestin, *e, adj.* intestinalu, internu, din intrulu corpulu.

Intestinal, *ale, adj.* intestinale.

Intimation, *f.* intimațiune, chiamare, cerere, în judecată.

Intime, *adj.* intimu, internu și profundu, forte strinsu.

Intimé, *ée, a'lj.* intimatū, care a căștigatū la ua instanță și s'a făcutu apelū contra lui, apărătorū în apelū.

Intimement, *adv.* intimu, strinsu.

Intimer, *v. a.* intima, însema cu autoritate de magistratū, chiama în judecată,— *un concile*, a determina locul și timpul unu conciliu *s.* soborū.

Intimidation, *f.* intimidatiune, inspirațiune de temere, înfricoșiare.

Intimidant, *e, adj.* care inspiră temere, face frică.

Intimider, *v. a.* a intimida, face să se temă. [legătură.

Intimité, *f.* intimitate, strinsă

Intitulé, *m.* intitulaiă, formulă în capulă unuî actă, titlu. *Comp. titre.*

Intituler, *v. a.* a intitula, da ună titlu (unuî actă etc.).

Intolérable, *adj.* netolerabile, nesufferită, *insupportable.* [sufferită.

Intolérablement, *adv.* ne-

Intolérance, *f.* netoleranță, nesufferință.

Intolérant, *e, adj.* netolerante, care nu suffere, opp. *tolérant.*

Intolérantisme, *m.* sistema netoleranțiloră s. acelloră cară nu vrea să suffere altă religiune decătă a loră.

Intonation, *f.* intonațiune, modă de a produce ună sunetă. *Si intonation.*

Intoxication, *f.* otrăvire.

Intoxiquer, *v. a.* a otrăvi.

Intrados, *m.* partea internă a unei bolte. *Douelle intérieure.*

Intraduisible, *adj.* neposibile de tradussă, netraducibile.

Intraitable, *adj.* de comerciă difficile, care nu se înțellege cu nimine, (sburdalică).

Intra-muros, *adv. lat.* în intrulă muriloră cetății.

Intransitif, *i e, adj. gram.* netransitivă: a cui acțiune nu trece afară din subiectă, *verbe intransitif, s. verbe neutre.*

Intrant, *m.* cellă cē era alessă de națiunea sa, cā să determine pe rectorulă univērsității din Paris.

Intrépide, *adi.* întrepidă,

care nu se teme de periclu.

Intrépidement, *adv.* cu întrepiditate, curagiosă, fără frică.

Intrépidité, *f.* întrepiditate, fermitate în periclu, curagiă,

Intrigant, *e, adj.* intrigante.

Intrigue, *f.* intrigă. Practică secretă pentru successulă unei affaceri. [intrige.

Intriguer, *v. a.* a intriga, face

Intrinsèque, *adj.* intrinsecă, propriă și esențiale, opp. *extrinsèque.* *Argument* —,

argumentă scossă din natura însăși a subiectulă. *Valeur* —, valoare a obiecteloră independinte de nerice convențiunii.

Intrinsèquement, *adv.* în modă intrinsecă.

Introduceur, *m. trice,* introduceură.

Introdutif, *ive, adj.* iutrodutivă, de introduțiune, de intrare, care face începută.

Introduction, *f.* introduțiune: discursă preliminară.

Introduire, *v. a.* a introduce, duce în intru, face să între: *fig.* da începută, da cursă.

Introît, *m.* (pronunț. pe *t*), introită, rugăciune cântată care începe liturgia.

Intromission, *f.* instalațiune pe scaunulă episcopale.

Introniser, *v. a.* a instala ună episcopă, a-lă asședa pe scaunulă episcopale.

Introuvable, *adj.* negăssită, care nu se pôte găssi.

Introuvé, *ée, adj.* negăssită.

Intrus, *e, adj.* (part. du verbe *intrure* qui n'est

- pînt en usage), introdusă prin violință, cu sila, contra dreptului.
- Intrusion**, f. intruducere contră dreptu, prin violință.
- Intuitif**, *ive, adj.* intuitivă. Se face despre uă cunoscință clară și certă. *Vision intuitive de Dieu*, viziune a lui Dumnezeu, cum este a fericiților din ceru. *Méthode —ve*, metodă intuitivă. Comp. *leçon de choses, enseignement par l'aspect*.
- Intuition**, f. intuițiune, viziune intuitivă, cunoscință spontaneă, independinte de uerice demonstrațiune.
- Intuitivement**, *adv.* intuitivă, prin intuițiune.
- Intumescence**, f. inflătură, *gonflement*.
- Intus-susception**, f. intruducere întrună corpă organizată a unui succu, unei materie, care lu face se crească.
- Inusité**, *ee, adj.* inusitată, eșită din usu, neobișnuită.
- Inutile**, *adj.* inutile, nefolositoriu.
- Inutilement**, *adv.* inutile, fără folos, *en vain*.
- Inutilité**, f. inutilitate, nefolosă. La *pl.* lucruri inutile.
- Invaincu**, *ue, adj.* neînvinu.
- Invalide**, *adj.* invalidă, infirmă, betegu, *avoir ses —s*, a primi uă retragere onorabile. *Acte —*, actă care nu possede condițiunile cerute de lege, că se producă efectulă séu.
- Invalidement**, *adv.* fără putere, fără effectă, nulă.
- Invalider**, v. a. a invalida, face se fiă nulă.
- Invalidité**, f. nevaliditate, lipsă de valoare formale.
- Invariabilité**, f. nevarietate, neschimbare. [neschimbatură.]
- Invariable**, *adj.* nevariabile.
- Invariablement**, *adv.* nevariabile, fără schimbare.
- Invasion**, f. invasiune, năvală, (că se cucerească uă țerră).
- Invective**, f. invectivă, vorbă injurioasă, defaimă. [vective.]
- Invectiver**, v. n. a dice in-
- Invendable**, *adj.* care nu se pôte vinde.
- Invendu**, *ue, adj.* nevindută.
- Inventaire**, m. inventariu.
- Inventer**, v. a. a inventa, născoci: presupune, *controuventer*. [ventoră.]
- Inventeur**, m. *trice*, f. inventivă, de inventiune, care are talentulă de a inventa.
- Invention**, f. invențiune, discoperire, născocire.
- Inventorier**, v. a. a face inventariu, pune în inventariu.
- Inversable**, *adj.* care nu se pôte reverti, (resturna, *verser*).
- Inverse**, *adj.* inversă, intorsă, oppusă. *Proposition —*, în care predicatulă propozițiunii directe e în loculă subiectului. *En raison —*, în rațiune inversă, cândă unulă se măresce și cellă altă se micșorează în aceeași proporțiune. *Sust. m.* cea ce este în ordine inversă.
- Inversement**, *adv.* inversă.
- Inversif**, *ive, adj.* gram.

- inversivă, unde se facă inversiuni.
- Inversion**, inversiune (res-
turnare); *gram.* transpozi-
țiune, schimbare în ordinea
usitată, analitică, a vorbelor.
- Invertébré, ée. adj.** never-
tebrașă, fără vertebre, cui
lipsește columna vertebrală
ossosă (despre animale).
- Investigateur, m. trice, f.**
investigator, care face cer-
cetări continue.
- Investigation, f.** investi-
gațiune, cercetare îndelungă.
- Investir, v. a.** a investi, a
stabili cu formalitate în
posesiunea unei demnități; *milit.*
a încungina cu trupe.
- Investissement, m.** in-
vestitul, încunginarea (*milit.*)
prealabile unei cetăți în-
ainte de asediū.
- Investiture, f.** investitură,
redicare la o demnitate eccl.
- Invétéré, ée, adj.** invete-
rat, învechit.
- Invétérer, v. a.** a se în-
vechi, înrădăcina.
- Invincible, ad.** neînvins,
care nu se poate învinge.
- Invinciblement, adv.** în
mod neînvins, nebiruit.
- Inviolabilité, f.** calitatea lu-
crului neviolabile.
- Inviolable, adj.** neviolabile,
care nu trebuie călcat, vio-
lat, peste care nu trebuie a
trece.
- Inviolablement, adv.** în
mod neviolabile, necălcat.
- Invisibilité, f.** nevedere, ne-
putință de a se vedea.
- Invisible, adj.** nevizibile,
care nu se poate vedea.
- Invitation, f.** invitațiune,
chiămare.
- Invitatoire, adj.** antiennă
care se cântă în prima parte
a officiului [*à matines*] cu
Venite, exsultemus.
- Invité, ée, adj.** invitat.
- Inviter, v. a.** a invita, chiă-
ma, pofti (pe cine-va).
- Invocation, f.** invocațiune.
Invocatoire, de invocațiune.
- Involontaire, adj.** nevolun-
tariu, fără concursul voinței.
- Involontairement, adv.**
nevoluntariu, fără voință.
- Involucre, m. bot.** involucre,
adunătură de foliole, cari
încungură basea commune
a mai multor peduncle.
- Involucré, ée, adj.** premu-
nit cu involucri, vd. *prec.*
- Involuté, ée, adj. bot.** in-
volutat, înfășurată în si-
ne-și. *Avec les rudiments
des feuilles roulés en de-
dans.*
- Involution, f.** involuțiune,
adunătură de dificultăți.
- Invoquer, v. a.** a invoca,
chiămăra, a cita, în favoarea sa.
Comp. appeler, en appeler à.
- Inverisimble, adj.** ne-
verisimile, care nu se arată
adeverat.
- Inverisemblablement, adv.**
neverisimile.
- Inverisemblance, f.** ceea
ce nu sémână a fi adeverat.
- Invulnérable, adj.** nevulne-
rabilă, care nu poate fi rănit.
- Iodate, m.** sare de India.
- Iode, m. chim.** iod.
- Iodique, adj.** iodic, for-
mată de iod și de ossi-
gen.

Iodure, *m. chem.* iodurá, combinațiune de iodú.

loges, *m. pl.* Iogí. Sectaires indiens, qui rejettent les vêtements, afin de montrer qu' ils ont secoué le joug du monde.

Ionien, *enue. adj.* ionicú, din Ionia. *Mus. mode*—Les lettres **io** forment deux syllables dans ce mot et les suivants.

Ionique, *adj.* ionicú. *Vers* —, versú de patru măsura.

Iota, *m.* iota, literă grécá; *fig.* nimicú.

Iotacisme, *m. gram.* usú frecințe allú vocalii *i* în vorbe.

Iouler, *v. n.* a cânta ca Ti-rolesii.

Ipecacuana, *ipecacuancha*, *m.* ipecacuană annelată, plantă rubiac. de Messicú. Mai a-lessú—*annelé, gris.* [pleopú.

Ipréau, *m. bot.* speciă de **Ips-o-factó**, *u'c.* prin faptulú însuși, *pa. le seul fait.*

Irascible, *adj.* supéréciosú. *ab Irato*, *loc. lat.* din mániă, *ab irato.*

Ire, *f.* mániă, în poes. pop.).

Iridé, *éc. adj.* assemine iridií.

Iridium, *n* iridiú, metalú alb.

Iris, *m.* iride, cercuțú care încungiură pupila: arcuľú cerescú (curcubeú). *Pierre d'*—, pétrá în care se vedú culorile arcuľuí cerescú (curcubeuľuí).

Irisé, *éc. adj.* care presintă culoríe arcuľuí cerescú.

Ironie, *f.* ironiă. C'est quand on dit le contraire de ce qu'on veut entendre.

Ironique, *adj.* ionicú.

Ironiquement, *adv.* ironicá, prin ironiă.

Iroquois, *m.* selbaticú din America septintrională; *fig.* omú ineptú, nerodú.

Irrachetable, *adj.* care nu se pöte rescumpéra.

Irradiation, *f. astr.* irradiațiune, emisiunea razeľorú unui corpú luminosú.

Irradier, *v. n.* a se întinle către părțile din prețurú.

Irraisonnable, *adj.* nerațiönabile, fără rațiune.

Irraisonnablement, *adv.* neratiönale, fără rațiune.

Irrationnel, *elle, adj. geom.* nerațiönale. Une quantité est irrationnelle, quand elle ne peut être représentée ni par un nombre entier ni par une fraction.

Irréconciliable, *adj.* nereconciliabile, care nu se pöte împăca.

Irréconciliablement, *adv.* fără împăcare. [sabil-.

Irrécusable, *adj.* nerecu-

Irréductibilité, *adj.* nepu-tință de a se reduce, seú dininui.

Irréductible, *adj.* irreduc-tibile, care nu se pöte re-duce. [tatú. nechibsuitú.

Irréfléchi, *ie. adj.* necuge-

Irréflexion, *f.* lipsă de re-flessiune, negândire, nechib-suitú.

Irréformable, *adj.* nere-formabile, care nu se pöte reforma, schimba..

Irréfragable, *adj.* care nu se pöte contradice, recusa.

Irrégularité, *f.* neregula-ritate.

Irrégulier, ère, adj. neregulată, *corps*—, corpă ale cui părți nu sunt egali.

Irrégulièrement, adv. neregulată, fără regulă.

Irréligieusement, adv. nereligiosă.

Irréligieux, euse, adj. nereligiosă. Comp. *impie*.

Irréligion, f. lipsă de religieune.

Irrémédiable, adj. nemediabile, care nu se poate temedui.

Irrémédiatement, adv. neremediată, fără temeduință.

Irrémisible, adj. neresimibile, care nu se poate ierta.

Irrémissiblement, adv. fără întorcere, fără iertare.

Irréparable, adj. nereparabile, care nu se poate repara, drogă.

Irréparablement, adv. fără reparațiune, fără întorcere.

Irrépréhensible, adj. care nu se poate critica (*reprendre*).

Irrépréhensiblement, adv. neposibile de criticat.

Irréprimable, adj. care nu se poate reprime. Și *irrepressible*.

Irréprochable, adj. care nu merită imputațiune seă critică.

Irrésistibilité, f. neputință de a reziste, de a se oppune.

Irrésistible, adj. neresistibile, cui nu se poate reziste, oppune.

Irrésistiblement, adv. fără rezistență, fără opozițiune.

Irrésolu, ue, adj. neresolută, nedecisă, nehotărîtă. *indécis, chancelant*.

Irrésolument, adv. nedecisă și nesigură.

Irrésolution, f. neresoluțiune, nedecisiune, nehotărîre.

Irrépectueusement, adv. nerespectosă, fără respect.

Irrépectueux, euse, adj. nerespectosă, care nu respectă. [respondere.

Irrésponsabilité, f. lipsă de

Irrésponsable, adj. neresponsabile, care nu răspunde de actele seelle, cu niciuă răspunde.

Irrévèrement, adv. fără reverință, fără respect.

Irrévérence, f. nereverință, lipsă de respect.

Irrévérent, e, adj. nereverinte, cu nerespect, care este contră respectulă cuvenită. Seulement en matière de religion.

Irrévocabilité, f. neputință de a se revoca, întorce.

Irrévocable, adj. nerevocabile, care nu se poate revoca, rechiăma, lua înderēt.

Irrévocablement, adv. fără revocațiune, fără întorcere.

Irrévoqué, ée, adj. nerevocat.

Irrigation, f. irigațiune, udare a pânintului, *arrosement*. [ritare.

Irritabilité, f. facile înterrită

Irritable, adj. iritabile, escitabile, care se înterrită facile, lesne.

Irritant, e, adj. iritante, înterritatoriū. *Décret*—, decretă care anulădă. In med. și *sust.* remediū care înterrită.

Irritation, f. iritațiune, in-
teritare, agitațiune.

Irrité, *éé*, *adj.* iritată, in-
teritată.

Irroration, f. espunere la
rouă, *med.* vd. *arroisement*.

Irruption, f. irrupțiune, in-
vasiune repede, navală.

Isabelle, f. *adj.* galbină dis-
chisă. *Sust.* f. speciă de
prună; *sust. m.* cală galbină.

Isagone, *adj. geom.* isagonă,
cu unghiuri egale. [neș.]

Isard, *m.* chamois de Pire-

Ischion, *m.* ischiu, ossulă
femurelui, cōpsei.

Ischurétique, *adj. med.*
contră iscuriă.

Ischurie, f. *med.* iscuriă.

Isiaque, *adj.* (*table*)—Isiaca.
Célèbre monument de l'an-
tiquité, sur lequel sont re-
présentés les mystères d'Isis.

Islamisme, *m.* islamismă,
Mahométisme.

Isocèle, *adj. geom.* vd.
isoscèle.

Isochrome, *adj.* isocronă;
mouvements — s, mișcările
cari se facă în timpuri e-
gale.

Isochronisme, *m.* isocro-
nismă, durată egale în miș-
cările unui corp, în oscila-
țiuni.

Isogone, *adj.* vd. *Isagone*.

Isolant, *e, adj. fis.* izolantă,
care nu conduce electrici-
tatea.

Isolation, f. *chem.* isolațiune.

Isolé, *éé*, *adj.* izolată, lăssată
singură, solitariă.

Isolément, *m.* isolațiune, se-
parațiune. [paratū, în parte.

Isolément, *adv.* izolată, se-

Isoler, v. a. a isola, separa,
lăssa singură.

Isoloir, *m.* aparată cu sti-
cle, pentru a isola corpurile
ce voimă se electricismă.

Isomère, *adj. chem.* com-
pusă de părți assemînă.

[**isométrie**, *aritm.* reducțiu-
nea fracțiunilor la aceiași
numitoră.

Isonome, *adj.* isonomă. sup-
pusă la legi egale. Se dit des
cristaux dont les décroisse-
ments sur les bords et sur
les angles sont égaux.

Isopérimètre, *m. geom.*
isoperimetru, cu perimetru
egală.

Isopode, *adj.* cu picioarele
assemînă. Familiă de crus-
tacei.

Isoscèle, *adj. triangle*—,
trianghiă cu două lateri e-
gale.

Isothermie, *adj.* isotermă,
de aceeași temperatură.

Israélite, *m.* israelită.

Issu, *ue, adj.* care ese, de-
scinde, din.

Issue, f. eșită, rezultată;
locă pe unde esse cine-va.
Pl. extremități la unele ani-
mală.

Isthme, *m.* ismă.

Italianisme, *m.* italianismă,
vorbire propriă limbii ital.

Italien, *enne, adj.* italiană.

Italique, *adj.* italică, puțină
plecată la dreapta [*impr*].

Item, *adv.* assemîne, în ace-
lași modă, — *c'est tout dit*,
și cu asta s'a terminat, nu
mai vorbimă.

Itératif, *ive, adj.* iterativă,
repețită. *Comp. fréquentatif*.

Itérativement, *adv.* repetitū, de multe ori, addeșé.

Itérato, *sentence d'—*, sentință de constringere corporale.

Itinéraire, *m.* itinerariū, drumū de urmatū.

Itou, *adv.* assemine și.

Iule, *m.* genū de insecte apt.

Ive, *icette*, *f.* speciă de germandr., tēmiiță. Și *chamépylis*, *ive musquée*.

Ivoire, *m.* ivoriū, fildeșiū. *Gou d'—*, gitū forte albū. *Noir d'—*, pulbere neșră de ivoriū calcinatū.

Ivraie, *f.* neghină, mășărnică.

Și *ivroie s. ivaire, gerreau*.

Ivre, *adj.* beatū, *gris, souł.*

Ivresse, *f.* bețiă.

Ivrogne, *adj.* bețivū. La fem. *ivrognesse*.

Ivrogner, *v. a.* a bé cu escessū și addeșé, *pop.*

Ivrognerie, *f.* beiviă, bețiă.

Ixie, saū *Ixia*, *f.* genū de plante.

Izard, *vd.* *Isard*.

Izos, *m.* uă gaită.

Izari, *m.* garanția orientale.

Ized, *m.* ised. Nume cē da Persii genielorū bune.

Izémien, *enne. adj. geol.* formatū prin sediminte.

J

J, *m.* j. a șeptē consonante. Il se prononce *ji* d'après l'ancienne appellation, et *je* d'après la nouvelle.

Ja, vechiū pentru *Déjà*.

Jable, *m.* scobitură la dōge pentru a reținē fundulū.

Jabler, *v. a.* a scobi dōge.

Jabloire, *m.* ddtă pentru scobitū dōge.

Jabot, *m.* gusiă la passerī.

Jaboter, *v. n. s. jabotter*, a vorbi multe (palavragi).— Comp. *jaser, caqueter*, fam.

Jacasse, *adj.* cui place sē strige, sē spună multe, *pop.*

Jacasser, *v. n.* a striga (flecari). [*flécuri, pop.*]

Jacasserie, *f.* vorbă multă.

Jacée, *f.* plantă de ornamentū. *La petite* — sēu *pensée sauvage*, speciă de panselē.

Jacent, *e, adj.* Se dice de uă proprietate allū cui possessorū ē necunoscutū.

Jachère, *f.* oblēgă, pămîntū arabile lăssatū in repausū.

Jachérer, *v. a.* a ara pămîntū lăssatū in repausū.

Jacinte, *s. yacinthe, f.* zambilă.

Jacobée, *f. s. herbe de saint-Jaques*, speciă de plantă.

Jacobin, *m.* iacobinū, religiosū din ordinea s-tului Dominicū. Leur premier convent fut établi dans la rue St-Jaques à Paris. De là leur nom.

Jacobinière, *f.* clubū allū Jacobinilorū.

Jacobinisme, *m.* Jacobinismū.

Jacobites, *m. pl.* Jacobii, partēni ai lui Jacobū II, regele Angliei: creștinī egipt.

Jaconas, *m.* speciă de musselină.

Jaquart, *m.* speciă de gherghelū, inventatū de Jacquart.

Jactance, f. jactanță, trufia.

Jaculatoire, *adj.* Se dice de uă rugăciune scurtă și ferbinte la Dumneșeu.

Jade, *m.* piatră verde foarte tare.

Jadis, *adv.* altă-dată. [*roce.*

Jaguar, *m.* unu patru pedu fe-

Jaïet, *m.* vd. *Jais*.

Jaillir, *v. n.* a țisni, *saillir*.

Jaillissant, *e, adj.* care țisneșce.

Jaillissement, *m.* țisnire.

Jais, *m.* bitume fosile negru lucitoriu. Și *jaïet*, *ambre noir*.

Jalage, *m.* dreptu cê se percepea pentru vinuri vindute in anenuntu.

Jalap, *m. s. belle de nuit, merveille de Pérou*, salapă, noptiță, plantă a cui rădăcină e purgativă; — *sain*, salapă adevărată.

Jale, f. mare puțină, vd. *baquet, jatte*.

Jalée, f. cătu conține puțină.

Jalet, *m.* petricică rătundă. *rech.*

Jallot, *m.* butoiu pentru seuu.

Jalon, *m.* țărușiu. [*țăruși.*

Jalonnement, *m.* batere de

Jalonneur, *v. n.* a bate țăruși.

Jalonneur, *m.* cellu cê bate țăruși, seu serveșce de țărușiu.

Jalouser, *v. a.* a fi gelosu, avé gelosiă (zulipsi).

Jalousie, f. gelosiă; estremă delicateta; jalusele.

Jaloux, *onse, adj.* gelosu, invidiosu (pisnaș), *vaïsscau*—, *bâtiment*, nave care se clătina pre tare; *voiture*—, care se aplică intr'ua

parte și alta; *place*—, locu fortificatu foarte esp. isu.

Jamais, *adv.* nici-uădată.

Jambage, *m.* asedare de petre.

Jambe, f. piciorulu dela genuchiu în jeosu, *du genou au pied*. [*ciorulu bine făcutu.*

Jambé, *ée, adj.* care are pi-

Jambette, f. cutitu micu.

Jambier, *m.* curele dela scara șelei.

Jambier, *ère, adj. anat.* care priveșce la picioru. *m. pl.* trei muschi ai tarsulu.

Jambon, *m.* șuncă.

Jambonneau, *m.* micășuncă.

Jan, *m.* jan. Terminu de jocu de trictrac, *petit*—, *grand*—.

Jannissaire, *m.* janiceru.

Janot, *m.* personă prostă, stupidă, intr'ua comediă.

Janotisme, *m.* caracteru de *janot*, vd. *prec.*

Jansénisme, *m.* jansenismu, doctrina lui Janseniu, teolog, oland., asupra grației și predestinațiunii, condamnata de papa Inocențiu X. *fig. morale* severă.

Janséniste, *m.* jansenistu.

Jante, obada de rota.

Jantille, f. scândura dela rota mōrei peste care lovesce apa.

Janvier, *m.* ianuariu.—Delt 1563 a devenitu prima luna a anulu. Altă-dată anulul incepea la Pasce.

Japon, *m.* porcelanu japonesu.

Jappement, *m.* strigătu lu unui căne micu. [*micu.*

Japper, *v. n.* a lătra unu căne

Japu, *m.* uă passere brasil.

Jaque, f. mîntenu. Și *jache*,

- *de mailles*, peptaru de ferru, platoșiă.
- Jaqueline**, f. urciору largu.
- Jaquemart**, m. figură de metalu, represintăndu unu omu inarmatu, care bate orele cu unu martelū la unu orologiū.
- Jaquerie**, f. asociațiune de țerranī. vd. *urm.*
- Jaques, Jaquiers**, m. pl. țerranīi revoltați in 1358 contra domnilorū lorū (*seigneurs*).--Numele derivă dela mintenulū (*jaque*) cē purta.
- Jaquette**, f. mintenū; jaquetă.
- Jaquier**, m. speciă de urdică.
- Jarde**, vd. *Jardons*.
- Jardin**, m. grădină.
- Jardinage**, m. cultura grădinei.
- Jardiner**, v. n. a lucra la grădină pentru distrațiune.
- Jardinet**, m. grădiniță.
- Jardineuse**, f. (*émeraude* ---), smarandū închisū și puținū curatū.
- Jardinier**, m. grădinariū.
- Jardinière**, f. grădinăressă.
- Jardons**, m. pl. s. *jarde*, f. tumore dură la glesna calulu.
- Jargon**, m. vorbire coruptă, limbă stricată, necunoscută. Speciă de diamante galbinū.
- Jargonner**, v. n. a vorbi stricatū (vd. prec.) uă limbă.
- Jargonneur**, m. euse, f. care vorbește uă limbă stricată.
- Jarnac**, m. micū pumnalū, (după numele lui *Chabot Jarnac*), *coup de*—, lovitură de trădătorū. Rea întorsură neașteptată.
- Jarousse**, f. s. *jarosse*, plantă legum, măzărică. Și *vesce*.
- Jarre**, f. mare vassū de pă-
- mintū smălțuitū pentru apă.
- Jarret**, m. glesnă.
- Jarreté**, *ée*, adj. veter. cui sunt fluerile piciorolorū posteriori întorse in intru.
- se Jarreter*, a și pune legăturile de ciorapi. [ciorapi.]
- Jarretièr**, f. legătură de
- Jars**, m. găscană. *Entendre le*—, a fi finū, viclénū.
- Jas**, m. mar. duplă buccată de lemnū, care susține ancora in apă.
- Jaser**, v. n. a vorbi pentru petrecere (palavragi), *babiller*.
- Jaseran**, m. vd. *Jaseron*.
- Jaserie**, f. vorbă lungă (palavre).
- Jaseron**, m. lânturelū de aurū subțire. Mai bine *Jaseran*.
- Jaseur**, m. euse, f. care vorbește multe (palavragiū).
- Jasmin**, m. iasomiă.
- Jasminées**, f. familiă de plante.
- Jaspage**, m. jaspū imitatū.
- Jaspe**, m. jaspū, speciă de agată (*jaspe agate*).—*égyptien* jaspū egiptenū, globulatū.
- Jasper**, v. a. a impestrita.
- Jaspure**, f. impestritătură.
- Jatte**, f. vassū lungū dintr' uă buccată, mar. circuitū de scândurī. [jatte.]
- Jattée**, f. conținutulū unei
- Jauge**, vergea pentru măsura capacității buțilorū.
- Jaugeage**, m. cotire, măsuratulū buțilorū. [buțile.]
- Jauger**, v. a. coti, măsura
- Jaugeur**, m. cellū cē măsoră buțile. [chisū.]
- Jaunâtre**, adj. galbinū
- Jaune**, adj. galbinū,—*d'ouf*, gălbinușiū de ouū.

Jaunet, *m.* bot. gălbinele.

Jaunet, *ette, adj.* gălbinișos.

Un jaunet, uă mouneță de aur.

[a se îngălbini.

Jaunir, *v. a.* a îngălbini, *v. n.*

Jaunissant, *e, adj.* care îngălbinesce.

Jaunisse, *f.* nume vulgare pentru *ictère*, *vd.* *vb.*

Javart, *m. veter.* tumoră dureroasă în jeosul piciorului la cai, la boi.

Javeau, *m.* insuliță formată de arenă sevă de nomolă prin revărsatul apei.

Javelé, *é, adj.* Se dice de o vârlă allă cui grăunte a devenit negru și greu din plouă.

Javeler, *v. a.* a stringe grăul în grămeți după ce s'a cossit; *v. n.* a deveni galbin.

Javeleur, *m.* cellă ce stringe grăul după cossit.

Javeline, *f.* armă de aruncare lungă și subțire.

Javelle, *f.* grămadă de grău remasă pe brasă până când se se facă mănuchi.

Javelot, *m.* arcă : săgetă.

Jayet, *m.* chichlibar negru. *jaïs, ombre noir.*

Je, *pron.* eă. [gită.

Jeannette, *f.* cruciuliță de

Jécoraire, *adj.* care ține de ficat.

Jectigation, *f.* tresărită allă pulsului unui bolnav.

Jectisses, *f. pl.* pămînt săpat, scormonit.

Jécuiba, *m.* un arbure brasil.

Jéhovah, *m.* Jehova.

Jéjunum, *m.* secundulă intestin subțire.

Jenny, *f.* mașină de torsă.

Jerboa, *m.* genă de mamifere.

Si *gerbois, gerbo*, *m.* *gerboise*, *f.* [*macropoda*].

Jérémiade, *t.* plângere frecientă și importună, *fam.*

Jésuite, *m.* iesuită.

Jésuitique, *adj.* iesuitic.

Jésuitisme, *m.* iesuitismă.

Jésus, *m.* Isus-Christă.

Jet, *m.* aruncătură, spațiul ce percurge pētra asvirlită cu putere (*de pierre*), — *de marchandises*, aruncarea marfelor în mare, cā se ușiure de uă nave; — *d'abeilles*, nouă stup; *acheter le* —, a cumpăra totă pescele care se va prinde de-uădată; — *d'eau*, aruncătură de apă dintr'ună tubă.

Jeté, *m.* passă de danț.

Jetée, *f.* grămadă de petre la intrarea unui port.

Jeter, *v. a.* a arunca, asviri.

Jeton, *m.* marcă de joc.

Jeu, *m.* joc; locul de joc, mișcarea părților unei mașine; *piet.* varietate de aspect. — *de mots*, joc de vorbe, allusiune fundată pe asemănarea vorbelor. *Jeu d'esprit*, jocuri de spirit, cum sunt enigmatete etc.

Jeudi, *m.* joi.

à **Jeun**, *adv.* fără a fi măncată.

Jeune, *adj.* june; tiner.

Jeune homme, june; *jeune femme*, jună. *jeunes gens*, jună, tineri.

Jeûne, *m.* ajună, abstința de nutriment, post.

Jeunement, *adv.* cā ună june; *vinet.* de curindă.

Jeûner, *v. n.* a ajuna, posti.

Jeunesse, *f.* juneță, junime;

persoană tinăeră, măi alessū
fiică.

Jeunet, ette, adj. fôrte june.

Jeûneur, m. euse. f. care
ajjunedă, ajjunatoriū.

Joallerie, f. giuvaergeriă.

Joaillier, m. ière, f. giu-
vaergiū.

Jobard, m. prostū, *pop.*

Jobarderie, f. prostiă, ne-
gbiobiă, (*pop.*).

Jobberie, f. samsarlicū de
proprietăți.

Jobelin, m. bărbatū care se
conduce și se înșelă de so-
cia sa.

Jockey, m. jockeū, feciorū.

Jocko, m. speciă de mainuță.

Jocrisse, f. servitorū stu-
pidū. vd. și *benet, nigaud.*

John-bull, m. adică *Jean
le Taureau*, nume datū An-
gilorū.

Joie, f. buccuriă. *Fille de—,*
fiica de Țetrecere, prostituță.

Joignant, e, adj. contiguū.

Joindre, v. a. a uni, lega.

Joint, m. articulațiune a osse-
lorū, punctū de contactū, de
uniune. *Trouver le—*, a gessi
modulū cellū măi bunū de a
procede într'ua aflacere.

Joint, e, part. p. adj. unitū,
atingindu-se, *Ci—*, aici al-
lăturatū. *Joint-que*, afară
că, *ajouté que, s. ajoutez
que, outre que.*

Jointé, ée, adj. Se dice de
unū calū cū piciorulū este
pré lungū seū pré scurtū.
Cheval long—, court—.

Jointeau, m. uneltă de
dogarū.

Jointée, f. cătū (ordū) putemū
ținē cu ambele măne.

Jointif, ire, adj. care este
unitū.

Jointoiement, m. punere
de m lođū între cărămiđe,
că se se lipescū. Verbulū e
jointoyer.

Jointure, f. uniune, legătură.

Jolie, ie, adj. frumosū, plăcutū.
*Qui plait plutôt par la gen-
tillesse que par la beauté.*

Joli-cœur, m. omū care face
pe amabilele, *fam.*

Joliet, ette, adj. frumușelū.
Măi multū la fem.

Joliment, adv. frumosū, cu
frumuseță.

Jolivetés, f. pl. giuvaere.
Comp. *babioles, bijoux.*

Jombarde vd. *joubarbe.*

Jonc, m. papură; bagă.

Joncaire, f. uă plantă. Și
juncaria. [papură.

Jonchaie, f. locū plinū cu

Jonchée, f. florī, erbe cari
se sēmănă pe strată, pe uliță,
in di de cerimoniă.

Joncher, v. a. a sēmănă, re-
sipi florī. erbe, pentru ceri-
monie. *Campagne jonchée,*
câmpiă plină cu morți.

Jonchères, f. pl. tuțe de
papură. [liniute de fildeșū.

Jonchets, m. pl. unū jocū cu

Jonction, f. junctiune, u-
niune, legătură.

Jongler, v. n. a face intor-
sure de abilitate, a înșela.

Jonglerie, f. intorsură de
abilitate, aparință falsă, in-
șelăciune, *tour de passe-
passe.*

Jongleur, m. jonglorū, cân-
tătorū, musicante; înșelătorū.

Jonque, f. nave indiană și
chinesă.

Jon-thlaspi, *m.* uă plantă.

Jonquille, *f.* ghiocellă, *narcissus jonquilla*.

Joseph, *m.* (*papier*) chărtăia subțire și transparentă, (de subțu). [jucatău.

Jouable, *adj.* care pôte fi

Jouailler, *v. n. a.* se juca mice jocuri pentru petrecere, *fam.*

Joubarbe, *f.* *jombarbe*, plantă totu-deuna verde;— *des toits*, sempervivum.

Joue, *f.* parte a feției, buccă. *coucher en—*, a ochi.

Jouée, *f.* desimea unui mură în dischisura porței.

Jouelle, *f.* locu pentru viie.

Jouer, *v. n.* a se juca; a

canta cu unu instr; a avé diverse nuanțe (despre culori). *Se— de*, a și ride de. *Se jouer à qu.* a attaca pe cnv.

tără considerațiune,— *qu.* a înșela pe cnv. *Jouer à*, a se periclita de a;— *au fin, au plus fin*, a pune abilitate, finețe,

că se isbutescă;— *de malheur*, a nu isbuti,— *de son reste*, a alerga la unu mijlocu extremă.

Jouet, *m.* jucăriă.

Joueur, *m. euse*, *f.* jucătoru.

Joufflu, *e; adj.* cu obraji inari.

Joug, *m.* jugu; servitute.

Jouir, *v. n.* a se buccura.

Jouissance, *f.* buccuriă, folosință, possessiune.

Jouissant, *e, adj.* care se buccură de, are în possessiune.

Joujou, *m.* jucăriă.

Jour, *m.* di; dischisură, fe-réstră. *Sefaire—*, a și dischide

drumu. *Jours gras*, ultimele zile de carnavală.

Journal, *m.* diariu, jurnale.

Journalier, *ère, adj.* de di. dilnicu; *fig.* schimbătoriu.

Journalisme, *m.* diarismu.

Journaliste, *m.* diaristu.

Journée, *f.* di, durata unei zile; di de bătală.

Journellement, *adv.* în toate zilele, dilnicu.

Joute, *f.* luptă calare cu lancia, luptă pe apă.

Jouter, *v. n.* a lua parte la *joute*, vd. *prec.*

Jouteur, *m. euse*, *f.* luptătoru calare cu lancia, pe apă.

Jouvence, *f.* (*vech.*) vd. *jeunesse*.

Jouvenceau, vd. *adolescent*.

Jouvenelle, *f.* jună fiică, *p. us.*

louxte, *prep.* conformă cu.

Jovial, *ale, adj.* joviale, veselă

lovialement, *adv.* cu veselie.

[seliă.

Jovialité, *f.* jovialitate, ve-

Joyau, *m.* giuvaerica. [curiă.

Joyusement, *adv.* cu bucc-

Joyuseté, *f.* glumă, vorbă.

faptă, pentru a ride.

Joyeux, *euse, adj.* care es-

prime buccuriă, veselă.

Jubé, *m.* tribună în formă de

galeriă între timpla și cho-

rulă bisericeii. *Venir à—*, a

concede, se suppone.

Jubilatoire, *adj.* jubilaru, de

jubileu.

Jubilant, *e, adj.* veselă, *neol.*

Jubilation, *f.* buccuriă, chefu.

Jubilé, *m.* jubileu. Indulgință

generale accordată de papa.

Juc, *m.* vd. *juchoir*.

Juché, *adj. m.* calu care

asvirlă.

- Jucher**, v. u. a dormi peramură (de passerii); *fig.* a ședé în locu prě înaltu.
- Juchoir**, *m.* locu, prăjină, unde dormu găinele.
- Judaïque**, *adj.* prě inservită la regule: *interprétation*—, întrepretațiune vorbă cu vorbă (*à la lettre*); *pierres* — s, virfuri de coquile marine petrificate.
- Judaïser**, v. n. a urma în vre-unu punctu cerimoniele judaice.
- Judaïsme**, *m.* judaismu, religiunea judaică.
- Judas**, *m.* Juda, disclisură în tavanulă prăvăliei că se vedă în jeosu, desubt.
- Judelle**, *f.* passere apatică.
- Judicatum solvi**, *loc. lat. caution* —, cautiune depusă pentru plata eventuală a spelorului de processu.
- Judicature**, *f.* demnitate de judecătoru. [de judecată.
- Judiciaire**, *adj.* judiciariu,
- Judiciaire**, *f.* facultate de a judeca, de a raționa.
- Judiciairement**, *adv.* judiciariu, după formele judecătii.
- Judicieusement**, *adv.* judiciosu, cu rațiune, cu judecată.
- Judicieux**, *euse, adj.* judiciosu, cu judecată bună; cu rațiune.
- Jugal**, *m.* ramură de nervi care plecă dela nervulă auditivă. Că *adj.* vd. *maltaire*.
- Juge**, *m.* judecătoru; arbitru,— *de paix*, jud. de pace; —*botté*, jud. ignorante. *Les juges*, judecătorii, a șepté carte a Test. vechiu.
- Jugé**, *m.* ceea ce este judecatu.
- Jugement**, *m.* judecată, sentință; *log.* legătură, *rapport*.
- Juger**, v. a. a judeca, decide în calitate de judecătoru.
- Jugeur**, *m.* cellu ce critică numai fără a sci se producă. Se numia în instituțiunea parlamentului consiliarii cari n'avea decâtu să judece, în opozițiune cu consiliarii relatori.
- Jugulaire**, *adj. anat.* jugulariu, dela gitu, care ține de gitu.
- Juguier**, v. a. a jugula, tăia gitulă; sugruma, *étrangler*.
- Juif**, *ive, adj.* și s. Judeu.
- Juillet**, *m.* juliu.
- Juin**, *m.* juniu.
- Juiverie**, *f.* judănăria, suburbea judaniloru.
- Jujube**, *f.* speciă de fructu peptorale, vd. *urm*.
- Jujubier**, *m.* unu arbure ramnoidu.
- Jule**, *m.* uă insectă; mică monnetă italiană, apprope 3 *décimes*, s. 6. *sous*
- Julep**, *m.* uă băutură calmante din apă distil. și sirop.
- Julien**, *m. enne, adj.* julianu, care ține de calendarulă lui Jul. Cesare.
- Julienne**, *f.* juliană și plantă cruciferă; se a legumă.
- Jumart**, *m.* animală care crede a proveni dela o vește specie (din tauru și asină etc).
- Jumeau**, *elle, adj.* gemenu;

m. pl. două mușchi mici dela cõpsă. In *astr.* vd. *gêmeaux*.
Jumelé, éc, adj. formată din două *jumelles*, vd. *urm*.
Jumelles, f. pl. două bucățe de lemnă sėu de metală assemini și parale'e (la pressă).
Jument, f. feminină dela cală.
Juncago, m. uă plantă de lacură.
Jungle, m. câmpă copperită cu trestie in India.
Junte, f. consiliă administrativă in Spania și Portug.
Jupe, f. jupă (*ital. giuppa*), partea rochiei dela cinsură până la piciorē.
Jupiter, m. Joue; *chem.* stanum, vd. *étain*.
Jurande, f. corpulă jurațiloră; staroste.
Jurat, m. magistratū comunale din Bordeaux, *vech.*
Juratoire, adj. *caution*—, jurămintă dată inaintea justiței de a represinta persõna sa, sėu a adduce unū lucru de care este însărcinatū.
Juré, m. juratū, membru dintre jurați; staroste.
Juré-crieur, m. oficiariū de justiță, care publică vinđerile.
Jurement, m. jurămintă făcutū fără necesitate.
Jurer, v. a. a jura, afirma prin jurămintă.
Jureur, m. care jură din rea deprindere.
Juri, m. vd. *Jury*.
Jurisdiction, f. juridicțiune, puterea unū judecătorū.
Jurisdictionnel, elle, adj.

juridicțiionale, de juridicțiune.
Juridique, adj. juridicū, care este conforme dreptulū și terminiloră justiței.
Juridiquement, adv. juridicū.
Jurisconsulte, m. jurisconsultū, versatū in jurisprudință, in dreptū; avocatū consultante.
Jurisprudence, f. jurisprudință, sciința dreptulū și legilorū.
Juriste, juristū, scriptorū in materiă de dreptū.
Juron, m. modū de a jura după deprindere, jurămintă, *fam.*
Jury, m. s. juri, juri, corpū de jurați, — *d'accusation*, juri care declară decă este locū pentru accusațiune:— *de jugement*, juri care pronunț, assupra essistinței delictulū și culpei accusatutū:— *d'expropriation*, juri care statuesce assupra îndemnitățiloră de accordatū in casulū de espropriere.
Jus, m. zemă.
Jusant, m. reflussulū apei după flussū. *Flot et—*, flussulū și reflussulū.
Jusée, f. liquore, apă cu sare, pentru argăsitū.
Jusque, prep. până, *jusqu'à aujourd'hui*, — *à demain*, până astăzi, până mâne. *Jusque-là*, până acolo; *jusqu'à présent*, *jusqu'ici*, până acum, — *qu'à ce que (jusqu'à tant que è fam.)*, până cândū. — Au lieu de *jusque* on emploie *jusques* devant une voy-

elle. Du reste c'est l'oreille qui en décide. On dit indifféremment *jusqu'aujourd'hui* et *jusqu'à aujourd'hui*.

Jusquiamé, *f.* plantă solană foarte veninösă. Vd. *hanebane*.

Jussion, *f.* jussione, comandă, poruncă. *Lettres de —*, epistole prin cari regii comanda autorităților superiori să facă ce-va, cè recusată.

Justaucorps, *m.* haină cu mănecă, cè stringe corpul și descinde până la genuchi.

Juste, *m.* vestimintă de țărancă strinsă pe corp.

Juste, *adj.* justă, dreptă, conforme justiției, tocmai. *Au —*, cu precisiune. Că *adv.* vd. *urm.*

Justement, *adv.* cu justiță, tocmai, *précisément*, *au juste*.

Juste-milieu, *m.* dréptă măsură între două lucruri, din cari unul è în excessă, cellă-altă în defectă.

Justesse, *f.* esactitate dréptă, potrivire. Comp. *précision*.

Justice, *f.* justiță, dreptate, dreptă. *Vertu morale, qui fait rendre à chacun ce qui lui appartient*.

Justiciable, *adj.* justiciabile, care ține de juridicțiunea unor judecători.

Justicier, *v. a.* a înfige pedepse corporali în essecu-

țiunea unei sentințe judiciari.

Justicien, *m.* cellă ce are dreptă de justiță în vre-ună locă.

Justifiable, *adj.* justificabile, care se pöte justifica, desculpa, desvinovăți.

Justifiant, *e, adj. teol.* care face dreptă în interioră (*grâce—*).

Justificateur, *m.* instrumentă de imprimărie pentru a potrive literele.

Justificatif, *ive, adj.* justificativă, care servește a justifica, seă a proba.

Justification, *f.* justificățiune, desvinovățire, *apologie*. În *impr.* lungimea litereloră.

Justifier, *v. a.* a justifica, declara inocința, desvinovăți.

Juteux, *euse, adj.* succosă, cu multă zémă.

Juvénil, *e, adj.* juvenile, tinerescă, *vech.*

Juvénilité, *f.* caracterul junelui, ușurătate.

Juxta-poser, *v. a.* a justapune, asședă unulă lingă altulă. *Se —*, a se justapune. Se țice de moleculele cari se unescă cu altele.

Juxtaposition, *f.* justaposițiune, asședare unulă lingă altulă. Crescerea unui corpă prin adaussă esternă (*fis.*).

Juzam, *t.* vd. *Eléphantiasis des Arabes*.

K

K, *m.* k, a opta consonante, *kappa* al'tu Grecilorū. On disait *ka* dans l'ancienne appellation: aujourd'hui c'est le *ké*, (comme le C dur).

Kabak, *m.* cafenea russescă.

Kabin, *m.* căsătoria ce contracteă Musulmanii și Persii pentru timpū limitatū.

Kahyle, *m.* kabilū. Poporū miligenū din Africa septentrionale.

Kacy, *m.* arbure din care Negrii facū luntri.

Kaempferie, *f. s.* *faux galanga*, galangă, *galanga major* (in botan.).

Kafila, *m.* caravană.

Kaouanne, *f.* speciă de brăscă țestōsă, brō cā de sedef, cauană. *testudo caouana*.

Kaiffa, *m.* substanță alimentare de Oriente.

Kakatoès, *m.* pronunț. *acatoua*, scrișsū și *cacatois*), unū papagalū moțatū.

Kakourne, *f.* speciă de mare bagă.

Kaléidoscope, *m.* caleidoscopū. Tubū de cartonū, in care lamine de sticlă, dispuse in prismă, facū sē apară uă mulțime de obiecte mice sub miie de aspecte variate.

Kalender, *m.* călogărū turcū.

Kali, *m.* plantă marină, de unde se estrage sarea alkali.

Kamicîi, *m.* uă mare pas-sere neग्रă de Amer. merid.

Kamina-Masia, *m.* speciă de mineralū siberianū.

Kan, *Khan*, *m.* princip-tarū sēu persanū.

Kanaster, *m.* coșit de papură pentru transportulū tutinului din America.

Kangar, *Kangiar*, *m.* pum-nalū latū indianū.

Kanguroo, *m. s.* *Kangou-ron*, unū patrupedū din N.-Olanda.

Kanne, *f.* măsură de capacitate germană.

Kantisme, *m.* kantismū, doctrina filosofică a lui Kant.

Kantiste, *m.* kantistū, păr-tēnū allū docirinei lui Kant.

Kaolin, *m.* nume chinesū allū unū argilū forte albū, care face basea porcelanului.

Karabé, *m.* succinū galbinū.

Karai, *m.* vd. *carat*.

Karata, *m.* aloe sēlbaticū.

Karoub, *m.* monnetă algeriană.

Kari, *m.* uă plantă arom.

Kava, *m.* bētură forte usitată in Oceania.

Kawi, *m.* vechia limbă a Javanasilorū.

Kazine, *f.* tesaurulū marelui Seigneur.

Keepsake, *m.* (pronunț. *Kipseke*), album, culessū de buccăte literarie.

Kéiri, *m. s.* *giroslier jaune*, vd. *violier*.

Képi, *m.* kepiū

Kératite, *f. med.* inflamațiune a corneei transparenți.

Kératophyte, *m. s.* *kératophylon*, speciă de plantă marină a cui substanți e

- transparente precum cornul.
- Kératoïde**, *adj.* în formă de
- Kératotomie**, *f. chir.* incisiune a corneei transparente.
- Kermès**, *m.* chermēsū: — *minéral s. poudre des chartroux*, oxidul de antimoniu sulf. roșu.
- Kermesse**, *f. s. Karmesse*, sărbătoare anuală în Olanda și Flandra.
- Kessadiens**, *m. pl.* sectă relig. mahomet., care susține că Mahomet *Ben-Il-anejah*, fiul lui Ali, n'a fost murit.
- Khamsin**, *m. s. Chamsin*, vântul aduș deșertului, Egiptului.
- Khan**, *m.* vd. *Kan*.
- Khadja**, *m.* institutorul, învețătorul Sultan-ului.
- Kiastre**, *m.* specie de bandagi.
- Kibitk**, *Kibitki*, *m.* trăsură rusă foarte ușoară.
- Kihai**, *m.* locuteninte general- al lui marele visir.
- Kiliare**, *m.* măsură de 100,000 metre pătrate, s. 1000 are, aproape 20 *arpents*.
- Kilo**, vorbă generică ce stă înaintea numinilor de măsură și esprime de 1000 ori această măsură.
- Kilogramme**, *m.* kilogramă, pondă de 1000 grame.
- Kilolitre**, *m.* o mie de litri.
- Kilomètre**, *m.* kilometru (ceva mai mult de 513 *toises*).
- Kilostère**, *m.* kilosteră, măsură de 1000 steri, s. 1000 metri cubici. puțin peste 135 *tises cubes*.
- Kinésimétrie**, *f.* cinesimetriă, măsură mișcării.
- King**, *m.* cărțile sacre ale Chinezilor, cari conțin doctrina lui Confuciu.
- Kinkajou**, *m.* ună patru-pedă americană.
- Kino**, *m.* substanță tonică, estrasă dintr'ună arburelă africană, (*gomme ou résine*—).
- Kiosque**, *m.* kiosc.
- Kirschenwasser**, *m. s. Kirsch.kirschwasser*, rachiu estrasă prin distilațiune din succul de cireșe sălbatice.
- Kirsotomie**, *f.* incisiunea tumorilor formate prin dilatațiunea vinelor.
- Klephte**, *m.* muntăn liberă din Grecia.
- Klopode**, *m.* genă de infusorie.
- Knez**, *m.* kneaz, titlu de demnitate în Russia.
- Knout**, *m.* knut.
- Kolao**, *m.* mare mandarină chineză.
- Kolbak**, *m.* căciula de piele de urs, altădată la hussari.
- Kopeck**, *m.* capică.
- Koran**, *m.* koran, vd. *Alcoran*.
- Korsak**, *m.* măsură de capacitate polonă.
- Kouan**, *m. s. chouan*, plantă din care se face carmin.
- Koubo**, *m. s. cubo*, titlul imperatorului civil în Japon.
- Kreutzer**, *m.* craițar.
- Kriss**, *m.* pumnalul ce poartă Malaii [bile de Persani].
- Kurtchis**, *m. pl.* călărime no-
- Kyrie**, *Kyrie eleison*, *m.* kiri eleison.
- Kirielle**, *f.* litaniă, rugăciune în formă de invocațiune suc-

cessivă; vechia poezie fran-
cesă cu un *refrain*. [Iare.

Kyste, *m.* membrană vezicu-
Kystiforme, *adj.* de forma
unei membrane veziculare.

Kystique, *adj.* care ține de
kyste. vd. vorba

Kzel-Bache, *m.* gătelă de
capu forte în usă la Per-
sani.

L

L, *m.* și *f.* l. a noua consu-
nante. Il est féminin suivant
l'appellation ancienne et us-
suelle, qui prononce *el*, et
masc. dans la méthode mo-
derne, qui prononce *lê*.

La, art. seû pron. fem. a, o,
je la vois, o vëdû.

La, *m.* *mus*, sunetul *la*, *s. a*,
a șësse notă a gammei ut.

Là, *adv.* acolo. *Là-dedans* în
întru; *là-dessous*, acolo, la
acësta; *dès-là*, de atunci;
de aceea; *jusque-là*, până ac-
colo, până atunci; *par là*,
pe acolo, prin acësta.

Là, là, *interj.* Arrëtta consola-
țiune, amenințare. etc. *fan.*

Labarum, *m.* stindardu im-
periale, pe care Constantin
a pus crucea și monogram-
ma lui I.-Christu.

Labazi, *m.* cortu. *Espèce de*
tente que se font les voyageurs
dans les régions polaires.

Labdacisme, *m.* labdacism,
repetițiune neplăcută a lui *l*
într'unu șir de vorbe.

Labe, *s.* *labbe*, vd. *mouette*.

Labeur, *m.* labore, muncă pe-
nibilă. *Terres en—*, pământ
cultivat.

Labial, *ale*, *adj.* și sust. *f.* la-
biale, care se pronunță cu
labiele, cu buzele (*b. p. v.*
f. m.

Labié, *é*, *adj.* labiatu (de
plante).

Labile, *adj.* labile, caducă,
nestatornică *Mémoire*, me-
moriă puțină ferice, puțină
fidele.

Labio-nasale, *adj.* care
se pronunță labiale și na-
sale.

Laboratoire, *m.* laborato-
riu, locu de lucratu.

Laborieusement, *adv.* la-
boriosu, cu multa muncă.

Laborieux, *ense*, *adj.* labo-
riosu, multu muncitoriu.

Labour, *m.* munca, lucrarea,
câmpulu. *Terre en —*, pâ-
mintu preparat pentru sê-
mința.

Labourable, *adj.* arabile,
propriu să fi lucratu, arat.

Labourage, *m.* aratură,
munca aratorulu.

Labourer, *v. a.* a ara, lucra
pământulu.

Laboureur, *m.* laboratoru,
aratoru, plugariu.

Labyrinthe, *m.* labirintă,
complicațiune de drumuri;
confusiune, cestiuni obscure.

Lac, *m.* lacu.

Laçage, *m.* strinsură cu un
cordonu, cu funiă.

Lacer, *v. a.* a stringe cu un
cordonu; — *une femme*, a
pune unei femei corsetulu.

Lacérable, *adj.* lacerabile, care se poate sfâșia.

Lacération, *f.* laceratiune, sfâșiere, *déchirement*.

Lacérer, *v. a.* a laceră, sfâșia.

Laceret, *m.* burghiu.

Laceron, *m.* vd. *laïteron*.

Lacet, *m.* cordonu, funia pentru a stringe ce-va.

Lâcete, *adj.* care nu   inlinsu, slabu; mișel , m le, fără vigore  i activitate. [*glig *].

L c , * e, adj.* neglessu, n -

L c ment, *adv.* mișelesce.

L cher, *v. a.* a distinde, relăssa, l ssa m le, — *une parole*, a lassa se-  scape u  vorbă neconsiderat  : — *les chi ns après qu.* a da drumulu c niloru (asnu i) contra *cnv. se* —, a se slabi, lassa.

L chet , *f.* mișeli , lipsă de energiă.

Lacini , * e, adj. bot.* strinat   i lungă (despre foie).

Lacis, *m.* rețea de fire se  de mătasse.

Laconique, *adj.* laconicu, scurtu, (despre vorbire).

Laconiquement, *adv.* laconicu, strinsu, scurtu, in vorbe.

Laconisme, *m.* laconismu, vorbire strins , scurt .

Lacryma-cristi, *m.* vinu t m ios  recoltată la Vesuviu.

Lacrymal, *e, adj.* lacrimale.

Lacrymatoire, *adj.* destinat  a conține lacrimi.

Lacs, *m.* (pronunț. *l *), cordonu subțire pentru vin tore; lațiu; legătură de funia.

Lactaire, *adj.* lactariu, care privesce laptele.

Lactate, *m. chem.* lactată, sare din acidu lacticu  i u  base.

Lactation, *f.* lactatiune, al-l ptare.

Lact , * e, adj.* de culorea laptelu; *raisseaux* — *s, s. veines* — *es.* vase destinate să conțina chilulu; *voie* — *e*, calea l ptat  (in astr.).

Lact iforme, *adj.* de forma laptelu. [*alb ta laptelu*].

Lactescence, *f.* lactescinț ,

Lactescent, *e, adj.* lactescinte, l ptosu. [*producece lapte*].

Lactif re, *adj.* lactiferu, care

Lactifique, *adj.* vd. *prec.*

Lactist re, *adj.* cu flori albe c  laptele.

Lactiphage, *adj.  i sust.* care se nutrește cu lapte.

Lactique, *adj.* Se  ice despre acidulu de lapte. [*cu lapte*].

Lactive, *adj.* care tr iesce

Lactom tre, *m. instr.* pentru a m sura puritatea laptelu.  i *galactom tre*.

Lactucarium, *m.* succu de lăptucă uscatu.

Lactuc , * e, adj.* care s m n  cu l ptuca.

Lacune, *f.* lacun , locu desertu, intrerupere intr'unu testu, intr'u  operă.

Ladanum, *m.* gumm  resinos  de l dum.  i *labdanum*.

Ladre, *adj.  i sust.* lepros .

Ladrerie, *f.* lepră; fig. avarită sordid .

Lady, *f.* (angl. pronunț. *ledy*), soția, fiica, unu 'ord , se  unu cavaleru englesu.

Lagetto, *m.* (ital.), unu arbutel  de Jamaica.  i *bois   dentelle*.

Lagon, *m.* micu lacu formatu de mare pe țermuri.

Lagop de, *m.* pass re s m -

nândă la picioare cu iepurele.
 Și *lagopode*. [*lièvre*.]
Lagopus, *m.* vd. *pie-d-de-*
Lagophthalmie, *f.* morbă în
 care plépele sunt așa de
 retrase, încâtă rămân dis-
 chise în timpul somnului.
Lague, *f.* *mar.* vd. *sillage*.
Lagune, *f.* lagună, apă stătută.
Lagunée, *f. bot.* uă malvaceă.
Lai, *m.* mică poemă elegiacă.
Lai, *e. adj.* și *m.* laic, mirén; *moine* —, soldat înțreținut
 de un monaster; *soeur* — *e.*,
 calngăriță conversă.
Laic, vd. *Laique*
Laical, *e. adj.* care privește
 pe laici. [*și career*.]
Laiche, *f.* uă plantă apatică,
Laid, *e. adj.* urât
Laidasse, *f.* femeă grössă
 förte urată. *pop.*
Laidement, *adv.* ură'ă.
Laideron, *m.* juné femeă ur-
 ră'ă, în sé uere-cum plăcută.
Laidur, *f.* urăciune.
Laie, *f.* feminină dela mis-
 treț; cărare într' uă pădure
Lainage, *m.* lână de ber-
 bece, mērlă de lână.
Laine, *f.* lână. *Tirer la*, — a
 fura nōp'te i mantale pe strată.
Lainer, *v. a.* a da pērū pos-
 tavului.
Lainerie, *f.* mērlă de lână.
Laineur, *m.* lucrător care
 lână lă materiale
Laineuse, *f.* machină pen-
 tru lănat
Laineux, *euse, adj.* lănos.
Lainier, *m.* lănar, neguță-
 tor de lână (cu redicata).
Lainier, *m. ère, f.* care pri-
 vesce commerciu de lână.
Laique, *adj. s. laic*, vd. *Lai*.

Laird, *m.* possessor de unu
 domniă în Scoția.
Lais, *m.* juné arbure de al-
 toiu rezervat.
Laisse, *f.* fringhiă pentru a
 conduce ună căne *Mener-
 qu. en* —, a duce pe en cum
 voimă, (de nas).
Laisser, *v. a.* a lăssa, pā-
 rāsi.
Laisser-aller, neglijință
 (tohai-vazo). Și *laisse-aller*.
Laissez, *f. pl.* păuimț lă-
 satu după-cé flussul s'a re-
 trassă.
Lait, *m.* lapte. [*cu lapte*.]
Laitage, *m.* ceaă cē se face
Laitance, *f.* lapți. Și *laite*.
Laité, *ée, adj.* cu lapți.
Laiterie, *f.* lăptăria.
Laiteron, *m.* uă plantă lăp-
 tōsă. Și *luceron*.
Laiteux, *euse, adj.* lăptos,
 de natura lăptelui.
Laitier, *m.* mēria vitrō-ă
 pe metalele în fusiune.
Laitier, *m. ère, f.* lăptari,
 care vinde lapte.
Laiton, *m.* amestec de cu-
 pru galbin și de zinc, a-
 lamă.
Laitue, *f.* lăptucă.
Laise, *f.* lărgimea materiei etc.
Lama, *m.* preot tibetan.
Lama, *Llama, m.* mamifer
 ruminant din Peruvia
Lamaïque, *adj.* care pri-
 vesce religiunea budaică.
Lamaïsme, *m.* lamaismă,
 religiunea budaică, tibetană.
Lamaïste, *m.* budist.
Lamanage, *m.* profesiunea
 unu *lamaneur*, vd. *urm*.
Lamaneur, *m.* marinar
 care cunnosce particulari

- într-un a portului, și conduce acolo navele. Și *locman*.
- Lamantin**, vd. *Lamentin*.
- Lambeau**, *m.* buccată de materie sfâșiată, peteică, lășă.
- Lambel**, *m.* ruptură în armăriele fiilor măi mici.
- Lambic**, *m.* bere distilată.
- Lambin**, *m.* molatică, *fam.*
- Lambiner**, *v. n.* a lucra môle, foarte încet. *Comp. muser.*
- Lambourde**, *f.* grindă care susține un parquet.
- Lambrequins**, *m. pl.* ornamente la cască.
- Lambris**, *m.* tavan de lemn lucrat etc.
- Lambrissage**, *m.* lucrarea tavanului (de lemn etc. lucrat).
- Lambruche**, *lambrusque*, *f.* viță sălbatică.
- Lame**, *f.* lamă, tăișiu, șină.
- Lamé**, *ée*, *adj.* adornat, împodobit, cu lame, cu fâșie de aur, de argint.
- Lamellaire**, *adj.* presintându fețe strălucitoare.
- Lamellé**, *ée*, vd. *lamelleur*.
- Lamelle**, *f.* mică lame, vd. *vb.*
- Lamelleux**, *euse*, *adj. bot.* laminos, compus de lame seu foite, divisi în lame.
- Lamellicornes**, *m. pl.* insecte cu antene în forma lamei s. laminei.
- Lameliforme**, *adj.* în formă de lamă, de fâșă.
- Lamentable**, *adj.* lamintabile, de jeliu, demn de milă, pe când *déplorable*, care è capabil să escite l. crimele.
- Lamentablement**, *adv.* lamintabile, de plâns.
- Lamentation**, *f.* lamintațiune, tânguire.
- Lamentier**, *v. a.* a laminta, deplânge. *Se—*, a se laminta, se tângui.
- Lamentin**, *m. s.* *lamantin*, un animal marin.
- Lamento**, *m.* cântec lamintabile, de tânguire.
- Lamette**, *f.* mică lamină s. fișă.
- Lamie**, *f.* lameă, un pește marmu foarte mare.
- Lamier**, *m.* lucrător de lamine, de fâșie, de aur, de argint, pentru materie.
- Laminage**, *m.* laminat, vd. *Laminer*.
- Laminaire**, *adj. miner.* compus de lamine paralele.
- Laminer**, *v. a.* a lamina, a reduce metalele în lamine.
- Laminerie**, *f.* laboratoriu unde se lucră lamine de metal.
- Lamineur**, *m.* cellu ce lucră lamine de metal.
- Laminoir**, *m.* machină pentru a lucra lamine de metal. *Compo è de deux rouleaux d'acier qui exercent une compression toujours égale.*
- Lampadaire**, *m.* candel (br propriu a susține lampele.
- Lampadiste**, *m.* acela care, la Elleni, disputa premiul pentru curse cu facle.
- Lampadop ore**, *m.* purtător de lamine, de facle, în cerimonie religioase la Elleni.
- Lampadophories**, *t. pl.* serbători cari se celebra cu facle, la Elleni.
- Lampas**, *m.* giu (pop.). re-

- ter.* inflamațiune la palatul gurei cailoră (tin-ri).
- Lampe**, *f.* lampă.
- Lampée**, *f.* mare pacharū de vinū. *pop.* [pachare marī.
- Lamper**, *v. n.* a bé avidū cu
- Lamperon**, *m.* limba care ține titilulū unei lampe.
- Lampion**, *m.* lampion, micū vassū în care se aprindū luminațiuni.
- Lampiste**, *m.* vindetoriū de lampe.
- Lamprillon**, *m.* *lamproyon*, micū *lamproie*. *vl. vl.*
- Lamprime**, *m. nat.* coleopterū strălucitoriū de N.-Olanda.
- Lamproie**, *f.* lampre lū, unū pește marinū.
- Lampsane**, *f. bot.* plantă cioraceă, allū cui succū é amarū. Și *herbe aux mamelles*, *lat. lampsana*.
- Lampyre**, *m.* insectă care aruncă nă lumină fosforescinte. Mai alessū—*noctiluce*.
- Laņage**, *m.* punerea unui bastimentū pe mare.
- Lancastérien**, *enue. adj.* lancasteriană. Se đice de uă metodă de invétămintū mutuale inventată de Lancaster.
- Lance**, *f.* lancia, suiță.
- Lancé**, *éc. adj.* puçinū esaltatū de vinū.
- Lancéolé**, *éc. adj. bot.* lancéolatū, care se termină în formă de lancia.
- Lancer**, *v. a.* a arunca cu putere. — *qu* a împinge pe cn. în lume, lū face să éśă între ómenī, — *le cerf* a face cerbulū să éśă din loculū unde este; — *un navire*, a da drumulū unei navi de pe uscatū ca se între pe mare; *se—*, a se arunca. — *dans le monde*, a se arunca, est, în lume.
- Lancetier**, *m.* eubia de lancefe.
- Lancette**, *f.* lancetă.
- Lanceur**, *m.* lucratoriū la unū ceprásariū: cellū ce pune în mersū uă affăcere.
- Lancier**, *m.* lancieriū, calare armatū de ua lance.
- Lancinant**, *e. adj.* lancinant, care se face simțibile prin durări subite ș scurte, prin cuțite (dichițurī) *par élançevants*.
- Laņcoir**, *m.* oppritore de móră, care se relică să vină apa.
- Laņçonner**, *m.* scandură scobită pe marginī.
- Landan**, *m.* mare arbure de Molluce, *vd. și saņou*.
- Landamman**, *m.* landaman, primulū magistratū în unele cantóne din Suedia.
- Landau, Landaw**, *m.* caléscă, trássură, cu patru róte.
- Lande**, *f.* pământū necultivatū, plinū de buriene.
- Landgrave**, *m.* landgravu.
- Landgraviat**, *m.* țerră supusă unui landgravū.
- Landier**, *m.* mare grăarū de cuina.
- Landit**, *m. s. tendit.* altădată đi de congediū celebre în Universitatea de Paris: țirgū la St.-Denis.
- Landsturm**, *m.* landsturm, chiamare la arme în massă în Germania.
- Landwehr**, *m.* landwehr

- gardă națională în Germania. [dă, v. *lanier*.]
- Laneret**, *m.* passere de pră-
- Lanage**, *m.* limbă, idiomă, mod de exprimare; voce.
- Lange**, *m.* fasia, fișă, lucru de înfășurată.
- Langelotte**, *f.* linctură de aur, [*teinture d'or*]. — Inventée par le docteur anglais Langelotte.
- Langouressement**, *adv.* în mod lăngedă.
- Langoureux**, *euse*, *adj.* lăngedă, lent, môle, fără activitate, v. *lanquissant*.
- Langouste**, *f.* specie de racă de mare, *palinurus*.
- Langoustière**, *f.* plasă pentru a prinde raci de mare.
- Langue**, *f.* limbă. *Coup de —*, vorbire de rău; — *morte*, limbă moartă, care nu mai există decât în cărți; — *sainte*, - ebraicului vechiu. *Enfants de —*, junii crescuți în cunoștința limbilor orientale. *Prendre —*, a se informa de cele ce se petrec. *Langue de bouc*, vd. *vipérine*. *Langue de cerf*, vd. *scolopendre*. *Langue de chien*, vd. *cyroglosse*.
- Langue de serpent**, *f.* dinți de pește petrificați. Comp. *glossopêtre*.
- Languette**, *f.* ueră-că are forma unei mici limbe.
- Langueur**, *f.* lăngore, lăngedă.
- Languéyage**, *m.* cercetarea limbii unui rimător.
- Languéyer**, *v.* a. a cerceta limba unui rimător, a se vedea dacă este sănătos.
- Languéyeur**, *m.* prepusă să se cercetească rimătorii, vd. *pre*.
- Languier**, *m.* limbă și giu de rimătorii aflumate.
- Languir**, *v.* a. a lăngeși, depri, sta în neoliciune.
- Languissamment**, *adv.* cu lăngedă, molatic.
- Languissant**, *e*, *adj.* lăngedătoriu, care stă în neoliciune.
- Laniaire**, *adj.* lanieriu. Se dice de dinții caninilor proprii a stășia.
- Lanice**, *f.* (*bourre—*), căli de lână.
- Lanier**, *m.* specie de irete.
- Lanière**, *f.* curea lungă și subțire. [produce lână.
- Lanifère**, *adj.* laniferă, care
- Lanigère**, *adj.* copperită de pără desă că lână.
- Lanion**, *m.* uă passere silv.
- Laniste**, *m.* cellă că forma pe glădiatori.
- Lansquenet**, *m.* vechiu pedestre germană.
- Lantane**, *n.* s. *lanthane*, unu din corpurile simple chimice.
- Lanterne**, *t.* lanternă, felinariu. *Pl. fam.* prostii.
- Lanterneau**, *m.* mică felinariu d'assupra unei cupole.
- Lanterner**, *v.* a. a încănta prin vorbe vane, deșerte.
- Lanternerie**, *f.* vorbe frivole, vane.
- Lanternier**, *m.* cellă că face felinare; omă neresolută. [cupolă mică.
- Lanternon**, *m.* specie de
- Lantiponnage**, *m.* v rbe vane, *pp.*

Lantiponner, *v. n.* a vorbi lucruri inutile
Lanturlu, *m.* *lanturelu*, vorbă popurare că se semnifică, că nu crede cine-va la căia că i se dăce
Lanugineux, *euse, adj. bot.* lanuginosu. coppersitu de tullei. [vd. *purell*, *patience*.
Lapatum, *m. s.* *lapathum*.
Laper, *v. a.* a b. precum cănele. *Le chien lape*.
Lapereau, *m.* june iepure de casă (de trei patru lune).
Lapidaire, *m. s. ouvrier*—, cellu că taia petrele pretiose, cellu că le vinde.
Lapidaire, *adj.* lapidariu. Se dăce de inscripționile săpate pe p. petra. *Style*—, stilulu inscrip. pe p. petra etc.
Lapidation, *f.* lapidatione, ommorire cu petre.
Lapider, *v. a.* a delapida, uccide cu petre.
Lapidification, *f.* formaționea petreloru.
Lapidifier, *v. a.* a converti, transforma, prefăce, in p. petra.
Lapidifique, *adj.* lapidificu, propriu a forma petre.
Lapin, *m.* iepure de casă. La fem. *lapine*.
Lapis, *m.* *lapis lazuli*, p. petra dură și opacă sem. nată cu nice vine, cari se arr. etă că aurulu; culore albastră dischisă. Și *lazulite*. [Iusce.
Laplysie, *f.* speciă de mo.
Lapmude, *f.* haină de pele de renu.
Lappulier, *m. bot.* genū de liliaceu asiat și americ.
Laps, *m.* (*de temps*), lapsu, spațiu de timpu.

Laps, *m.* cădere in eresia.
Laquais, *m.* fact. r. u. Laqueu.
Laque, *m.* lacu, frumosa resina de gummă chineză.
Laque, *f. s.* *gomme laque*, resina roșia de India; (*laque colombine*), culore de purpura lăcută cu alumina.
Laqueton, *m.* băietu de servitu. Diminut. dela *laquais*.
Laqueux, *euse, adj.* de natura laculu.
Laraire, *m.* locul casei, la anticu, unde se facea cultulu deiloru lară s. domestici.
Laralies, *f. pl.* laralie, s. batoru in onoreea deiloru lară.
Larcin, *m.* furtu cu abilitate; plagiatu. [de balenă.
Lard, *m.* slămina; grassime
Larder, *v. a.* a pune la carne felie de slămină, împăna.
Lardivore, *adj.* care mănăncă slămină.
Lardoire, *m.* fureculiță pen ru slămină, că se împănece.
Lardon, *m.* feliă de slămină.
Lares, *m. pl.* lară. Genie protectori și conservatori ai casei, la anticu.
Large, *adj.* largu. *Sust. m.* mare, opp. la *mesquin*. *Prendre le*—, a intra in largulu mării, vd. *large*. *Gagner le*—, a fugi. *Au*—, spațiosu; *en*—, in lărgime. *Mettre au*—, a pune in stare mai comodă. *En long et en*—, *un long et au*—, in lungă și latu, *du long et du*—, pe totă întinderea.
Largement, *adv.* largu, abundante, copiosu. [niciă.
Largesse, *f.* liberalitate, dăr.
Largeur, *f.* lărgime, lățime.

- Largo**, *adv. mus.* largo, cu mișcare foarte lentă.
- Largue**, *m.* largulă mării; vântul ce vine din laturi pe mare și depărtează navea.
- Larguer**, *v. a. mar.* a relăsa uă manoperă, răsuci funia de jeosă în sus.
- Larigot**, *m.* mică flageolă. *Boire à tire*—a be escisiv.
- Larix**, *m.* vd. *Mélèze, cèdre du Liban*.
- Larme**, *f.* lacrimă.
- Larmier**, *m.* partea strășinei destinată a lăsa apa de plouă să cadă în picături. La *pl.* timplele calului.
- Larmières**, *f. pl.* nisce dischisuri sub ochii cerbului.
- Larmille des Indes**, *f. bot.* graunina de India și Archipel. Și *la me de Job*.
- Larmoiement**, *m.* lăcremată.
- Larmoyant**, *e, adj.* lăcremându, care face a vërsa lacrima.
- Larron**, *m. uesse, f.* fură, cellă ce ascunde furtiv.
- Larronneau**, *m.* mică fură s. hoț.
- Larve**, *f.* larvă, insectă cum este cândă ese din ouă.
- Laryngé**, *ée, s. laryngien, enne, adj.* care ține de laringe.
- Laryngite**, *f. med.* inflamațiune a laringelui.
- Laryngographie**, *f.* descrițiunea laringelui.
- Laryngotomie**, *f. chir.* incisiune făcută laringelui.
- Larynx**, *m.* laringe, partea superioară a trachei-artere.
- Las**, vd. *hélas*, (vechiu).
- Las**, *lasse, adj.* fatigat. ostenit.
- Lascif**, *ive, adj.* lascivă, aplicat la lussuriă.
- Lascivement**, *adv.* în mod lasciv.
- Lasciveté**, *f.* lascivitate, incințațiune la lussuriă.
- Laser**, *m. s. laserpitium*, genă de umbelifere (*laser pit. latifolium*). [ostenesce.
- Lassant**, *e, adj.* care fatigă.
- Lasser**, *v. a.* a fatiga, osteni.
- Lasseret**, *m.* alcă de ferru pentru perdele. [oboselă.
- Lassitude**, *f.* lassitudină.
- Last**, *m. s. laste, mar.* greutate de două tone s. 2000 kilo.
- Lasting**, *m.* materie de lână.
- Latanier**, *m. bot.* palmu de Antille. Și *buche, palmier éventail*, (*thorasus flabelliformis*). [scunsă.
- Latent**, *e, adj.* latinte, a-
- Latéral**, *ale, adj.* laterale, dela lature.
- Latéralement**, *adv.* laterale, despre lateri. [*Légar*, à **Latere**, din partea; vd.
- Laticlave**, *m.* laticlavă, tunică cussută pe margini cu purpură, la R. antică.
- Latin**, *e, adj.* latină, *église* — *e.* biser. occid., *Voile*—, velt latină, triânghiulare. *J'y perds mon latin*, cu această mi perdă timpu și munca.
- Latiniser**, *v. a.* a latinisa, a da vorbeii flessiune latină.
- Latinisme**, *m.* latinismu.
- Latiniste**, *m.* latinistă, care scie latinesce. [latină.
- Latinité**, *f.* latinitate, limba
- Latitude**, *f.* lățime, întindere.

Distanța unui locu până la equatoru.

Latomie, *f.* ocnă (vechiu).

Latrie, *f.* (*culte de—*), cultu de adorațiune datu lui Dumnezeu singuru. [stinghie.

Lattage, *m.* asedare de

Latte, *f.* stinghia de lemn.

Latter, *v. a.* a copperi cu stinghie, pune stinghie.

Lattis, *m.* lucru, copperișiu, făcutu din stinghie.

Laudanum, *m.* (*de Sydenham*), landanu, estrassu de opiu *Laudanum liquidum Sydenhami*.

Laudatif, *ive. adj.* Se dice de scrierile cari laudă.

Laudes, *f.* laude. Secun la parte a oficiulu divin.

Laugier, *m.* arburelu americanu.

Lauréat, *m.* laureatu, care a câștigatu premiū la unu concursu. *Poète—*, poetu încoronatu publicu.

Laurentine, *f.* materiă cu flor.

Lauréole *f.* plantă dafnoidă, de cui foie sēmēnă cu laurul.

Laurier, *m.* lauru;— *franc*, — *sauce*,— *commun*, lauru nobile s. comune, (*laurus nobilis*);— *amandé*, *laurier cerise*, vd. *cerisier*; *laurier—rose*, vd. *nérion*,— *cannelier*, lauru de scortişoră, (*laurus sive persea*) *cinnamomum*.

Laurinées, *f. pl.* familiă botanică a laurilor.

Lauriot, *m.* mică putină la brutari.

Lavabo, *m.* rugăciunea preo-

tulu spălându-și mânele în cursul liturgiei; *lavouu*.

Lavage, *m.* spulare.

Lavagne, *f.* artesiă, placă de Geneva.

Lavalliére, *adj. uivar.* culoare neagră deschisă (la legăt. de cârți).

Lavanche, *f.* vd. mare cantitate de dăpadă, care cade denă-datu din munte. Și *lavang*, *avalan*, *avalanche*.

Lavande, *f.* levantū, nă plantă. [spelă rufe.

Lavandier, *m. ière*, *f.* care

Lavange, *f.* căderea unei părți de scopele (stince).

Lavaret, *m. not.* somnū dela Savoia.

Lavasse, *f.* plouia subita si violinte; pētră lată și subțire.

Lavatère, *f. bot.* genū de malvace.

Lavaterien, *enne. adj.* și *sust* pārtēnū allū sistemēi lui Lavater.

Lavé, *ée, adj.* spălăcitu.

Lavége, *f. minier.* specū de pētră.

Lavement, *m.* spulare spălatură

Laver, *v. a.* a spela.

Laveton, *m.* călți cō esū din postavulū călcatū.

Lavette, *f.* pândă pentru spălatură vasselorū.

Laveur, *m. euse*, *f.* care spela.

Lavis, *m.* modū de a spela unu desemnū, de a cuora cu tuși.

Lavoir, locū unde cine-va se spela, machină că se spele minerali. [vassele.

Lavure, *f.* apă pentru spălatură

Laxatif, *ive. adj. med.* lax-

- sativă, care relaxa, mîjă
stomaculu. [separate.
- Laxiflore**, *adj. bot.* cu flori
- Laxité**, *f.* lăssitate, abundență
puțină proliasă a sîlului.
- Layer**, *v. a.* a trage unŭ
drum, na potecă.
- Layelier**, *m.* care face sêu
vinde lăși.
- Layette**, *f.* ladă, sertarŭ.
- Layetteerie**, *f.* comerțulu
cu lăși.
- Layeur**, *m.* cellŭ cê trage po-
tece într'ună pădure.
- Lazagnes**, *f. pl.* cocă de
făina bună pentru tăitei.
- Lazaret**, *m.* lăzăretŭ, locŭ
de carantină.
- Lazariste**, *m.* preotŭ din
Misiunea s. ordinea stuluŭ
Lazărŭ.
- Lazuli**, *s. lazulite*, *f.* vd. *Lapis*.
- Lazzarone**, *m.* numele u-
nei classi din populațiunea
Neapolit. [comică.
- Lazzi**, *m.* gestŭ, pantomină
- Le**, *la, les*, artich, *lŭ, a, i,*
sêu *le*.
- Lé**, *m.* lărgimea unei materie.
- Léans**, *adv.* vechiŭ pentru
là-dedans.
- Léard**, *m.* pleopŭ negru.
- Lèche**, *f.* felŭă subțire.
- Lèche-frite**, *f.* vassŭ cê se
asședă cã se prîmescă suc-
culŭ, cândŭ se frige carne.
- Lécher**, *v. a.* a linge.
- Leçon**, *f.* lecțiune. [citiŭorŭ.
- Lecteur**, *m. trice*, *f.* lectorŭ,
- Lecture**, *f.* lectură, citire.
- Léc'yte**, *m.* vassŭ în formă
de mare butilă, la anticŭ.
- Lède**, *m. s. lédum*, arburelŭ
din nord. Europei.
- Légal**, *e, adj.* legale, con-
- forme legilorŭ, prescrissŭ de
lege. [galitate.
- Légalement**, *adv.* cu le-
- Légalisable**, *adj.* care se
pôte legalisa, face sê fie legale.
- Légalisation**, *f.* legalisa-
țiune.
- Légaliser**, *v. a.* a legalisa,
atesta autenticitatea unui
actŭ, face se fiă legale.
- Légalité**, *f.* legalitate, con-
formațiune cu legile.
- Légaț**, *m.* legatŭ, cardinal
care gubernă vre-ua provin-
ciă ecclesiastică:—*a latere*,
trămisŭ-straordinariŭ lingă
unŭ principe creștinŭ.
- Légataire**, *m.* legatariŭ, cui
se face unŭ legatŭ uă do-
națiune.
- Légațion**, *f.* legațiune, per-
sonale activŭ alŭ unei am-
bassade, reședința sa.
- Légatoire**, *adj.* legatoriŭ.
Se dice de provinciile gu-
bernate de unŭ locuteninte
sub imperatoriŭ Romanŭ.
- Lège**, *adj. mar.* Se dice de
unŭ bastimentŭ care nu este
încărcatŭ completŭ. [ginŭle.
- Légendaire**, *m.* autorŭ de le-
- Légende**, *f.* legindă, narra-
țiunea vieței sântilorŭ; po-
veste miraculoasă, inscri-
țiune săpată în giuru ŭ unei
medalie.
- Léger**, *ère, adj.* leve, ușioriŭ,
à la légère, cu ușurință. *De
léger* (vech.). prê multŭ lesne,
- Légerement**, *adv.* ușiriŭ,
cu levitate, cu ușurință, lesne.
- Légereté**, *f.* ușurință.
- Légiférer**, *v. n.* a face legi,
(*neol.*)
- Légion**, *f.* legiune, corpŭ de

- soldat;—*d'honneur*, legiune de onoare. Ordine instituită în Franca pentru recompensa talentelor distinse.
- Légionnaire**, *adj.* legionariu, soldat din legiune.
- Législater**, *v. n.* a face legi, (*neol.*)
- Législateur**, *m. trice*, f. legislatoru, legiuitoru.
- Legislatif**, *ive, adj.* legislativ, de natura legiloru.
- Législativement**, *adv.* legislativ, relativ la legi.
- Législation**, *f.* legislațiune, dreptu de a face legi.
- Législature**, *f.* legislatură, puterile cari presedă la formațiunea legiloru.
- Légitiste**, *m.* legist, care cunoște legile.
- Légitimaire**, *adj.* care ține de *légitime*, vd. vorba.
- Légitimation**, *f.* legitimațiune, recunoștință autentică a unor puteri.
- Légitime**, *adj.* legitim, care posedă condițiunile cerute de lege.
- Légitiment**, *adv.* legitim, conforme legiloru.
- Légitimer**, *v. a.* a legitima, face să fiă legitim, a face să se recunoască de autentic.
- Légitimisme**, *m.* legitimismu, doctrina legitimistiloru.
- Légitimiste**, *m.* legitimist, părtenu alu legitimității.
- Légitimité**, *f.* legitimitate, posesiunea condițiunilor cerute de lege.
- Legs**, *m. pl.* legat, daru lăssat prin testament.
- Léguer**, *v. a.* a lega, lăssa prin testament, transmite.
- Légume**, *f.* legume (zarzavat), hobe precum mațarea.
- Légumier**, *iere, adj.* plantat, sălit, cu legumi.
- Légumineux**, *euse, adj.* leguminos, Califica plante precum bobulu etc.
- Légumiste**, *m.* grădinariu care cultivă legumi.
- Leibnitzianisme**, *m.* filosofiu lui Leibnitz.
- Leibnitzien**, *enne, adj.* părtenu doctrinei lui Leibnitz.
- Lemma**, *m.* uă plantă apatică.
- Lemme**, *m.* lemmă, propozițiune preliminară. *Mus.* silențiu seă pausă.
- Lémures**, *m. pl.* vd. *Larves*.
- Lendemain**, *m.* ziua următoare.
- Lendore**, *s.* persoană lentă, molatică, addormită.
- Lénifier**, *v. a.* a indulci, calma, prin lenitive.
- Léniment**, *m.* liniscire, (*vch.*)
- Lénitif**, *m. med.* remediu care liniscesce; consolațiune.
- Lénitif**, *ive, adj. med.* lenitiv, liniscitoriu, calmante.
- Lent**, *e, adj.* lent, môle, târziu, incet. [parasită.
- Lente**, *f.* ouă de insectă
- Lentement**, *adv.* lent, incet.
- Lenteur**, *f.* lipsă de activitate și de ințelă, moliciune.
- Lenticulaire**, *adj.* lenticular, de forma unei lentile. *Sust. f.* vd. *lentille d'eau*.
- Lenticulé**, *lentiforme*, vd. *prec.*
- Lentille**, *f. cultivée*, linte commune, — *de marais, d'eau*, plantă din apele stag-

- nanți, *lenticula aquatica*,
lemna minor.—vd. și *loupe*.
- Lentilleux**, *euse*, *adj.* semănată cu pete de roșelă [*lentilles*].
- Lentisque**, *m.* lentiscă, speciă de arbure din țerrelor calde. Vd. *pistachi r.*
- Léonin**, *c. adj.* de leu, propriu leului; *vers léonins*, versuri latine unde mijlociul rîndă cu finele.
- Léontiasis**, *f.* *lèpre écaï-leuse*, *éléphantine*, v.l. *Éléphantiasis des Grecs*.
- Léontice**, *f.* nă plantă.
- Léopard**, *m.* leopardă.
- Lépas**, *m. nat.* coquilă univalva.
- Lépidolithe**, *m.* lepidolită, substanță minerală cę se gęscesc în grăunți.
- Lépidoptère**, *m.* lepidopteră, insectă cu aripe cu soldă. [taut de lepidoptere.
- Lépidoptérologie**, *f.* trac-
- Lèpre**, *f. s.* *lèpre vulgaire*, lepră.
- Lépreux**, *euse*, *adj.* leproșă.
- Léproserie**, *f.* spitală pentru leproși. Comp. *ladrerie*.
- Lequel**, *m. laquelle*, *f.* care. *Pl. lesquels, lesquelles*, cari. Quand il s'agit d'éviter un équivoque, on emploie ce pronom au lieu de *qui, que*.
- Lérot**, *m.* ună mică patru-pedă cenușă, vd. *loir*.
- Les**, *art. și pron. pl. i. le*.
- Lèse**, *f.* violat. Usitată principale cu vorba *majesté*. *Crime de lèse-majesté*, crimă de majestate violată. *Assassinat de lèse-humanité*.
- Léser**, *v. a.* a face nedreptă cui-va. vătămă, *faire tort*.
- Lésine**, *f.* economă sordidă, până la lucruri mic.
- Lésiner**, *v. n.* a face economă sordidă, vd. *prec*.
- Lésinerie**, *f.* cumpliciune, caracterul celui cę economesc sordidă (sgirceniă).
- Lésion**, *f.* leziune, prejudiciu, vătămă, comp. *tort*.
- Lesse**, vd. *Laisse*.
- Lessivage**, *m.* spălăre cu leșă.
- Lessive**, *f.* leșă, rufe în leșă.
- Lessiver**, *v. a.* a spăla cu leșă.
- Lest**, *m.* leșă, materie grele de cari se înop'e fundulă navii, cę se-i procure stabilitate; mijlocă de a modera.
- Lestage**, *m.* punere de *lest*, (vd. *prec*.) în fundulă navii.
- Leste**, *adj.* ușoriă, agile, sprintenă; iscusit.
- Lestement**, *adv.* cu ușurință, cu abilitate.
- Lester**, *v. a.* a pune materie grele pe fundulă navii, cę se i dę stabilitate.
- Lesteur**, *m.* nave care transportă *lest*, vd. vorba.
- Lestrigons**, *m. pl.* Lestrigoni, giganti antropofagi din Sicilia, după antică.
- Letchi**, *m.* fructă din care Chinesii facă delicia loră.
- Léthargie**, *f.* letargă, somnă profundă și bolnavă.
- Léthargique**, *adj.* letargic.
- Léthifère**, *adj.* letiferă, care aduce, causedă mörte.
- Lettre**, *f.* epistolă, scrisoră;

- literă. *Les belles*—s, literele; gramatica, elocința și poesia.
- Lettré, ée, adj.** literatū, eruditū în litere.
- Lettrine, f.** mică literă lingă uă vorbă, literă care indică trāmissulū la uă notă etc., precum sunt literele din susulū columnei unuī dictionariū, cā sē arrēte inițialile vorbelorū din columnă.
- Leu, m.** lupū; *à la queue leu leu*, unii după alții, *fam.*
- Leucome, m.** leucomă, mică pētă albă, cē se formēdă pe corneă. Comp. *albugo*.
- Leucite, f.** leucită, produsū vulcanicū din Boemia.
- Leude, m.** leudū, mare vasale.
- Leur, pron. pers.** lorū, le, li.
- Leur, adj.** lorū, allū, a, lorū. *Leurs, pl.* lorū. aī, ale, lorū.
- Leurre, m.** pele roșiă formată în formă de passere, ca sē attragă ireții etc., *achermer le leurre*, a pune carne în acēstă cursă.
- Leurrer, v. a.** a atrage prin speranță înșelătōriă.
- Levain, m.** aluatū.
- Levant, m.** orientele. Levantele sēu țerrele carī sunt la Oriente. *Levantin, m.* născutū în Levante.
- Levantine, f.** materiă de mătasse luciă.
- Levantis, m.** soldatū dela galerele turcesci.
- Lève, f.** lingură de lemnū cu mănerū lungū pentru joculū *mail*, vd. vorba.
- Levé, m.** umbritulū unuī planū, vd. *croquis*. În mus. timpulū mēsurei cāndū redicāmū piciorulū, sēn mană.
- Levéé, f.** redicare, collectă, recoltă. percepțiune.
- Lever, v. a.** a redica. Comp. *hausser, dresser*.
- Lever, m.** timpulū cāndū se scōlă cine-va, sculatulu. — *Dieu*, timpulū liturgiei cāndū preotulū redică grijania.
- Leveur, m. impr.** care redică foiele sēu literele.
- Léviathan, m.** monstru marinū de care se vorbește în *cartea lui Iob*. Comp. *Crocodil du Nil*.
- Levier, m.** pergu'ă, perghia.
- Lévrière, mare funiă la machine de redicată greutatei.**
- Léviger, v. a.** a reduce în pulbere nepalpabile.
- Levis, m.** vd. *Pont*
- Lévite, m.** levitū, din tribulū lui Levi. [gote.
- Lévite, f.** speciă de redin-
- Lévitique, m.** leviticū, a 3-a carte a Pentateuculū.
- Levrauder, v. a.** a urmări pe cine-va, cā pe iepure.
- Levrant, m.** june iepure.
- Lèvre, f.** labiū, bufă.
- Levreteau, m.** iepurelū.
- Levrette, f.** femininū dela iepure, iepurică.
- Levretté, ée, adj.** de statură subțire cā iepurele.
- Levretterie, f.** creșcerea iepurilorū.
- Levriche, f.** mică iepurică.
- Lévrier, m.** iepurariū, căne pentru iepuri; corpū subțire.
- Levron, m.** iepure, june, micū, în jeosū de șesse luni.
- Levrone, f.** junē iepurică.
- Levûre, f.** spumă de bere pentru aluatū.

- Lexiarque**, *m.* lessiarcă. Magistratŭ în Grec. antică însărcinatŭ să examine conduita celorŭ admiși în ordinea pritanilorŭ.
- Lexicographe**, *m.* lessicografŭ. autorŭ de unŭ lessicŭ.
- Lexicographie**, *f.* lessicografiă sciința lessicografuluiŭ.
- Lexicograpique**, *adj.* lessicograficŭ, de lessicografiă.
- Lexicologie**, *f.* lessicologiă, tractatŭ de vorbe.
- Lexicologue**, *m.* lessicologŭ.
- Lexigraphie**, *f.* arte de a scrie bine vorbele. [nariŭ.
- Lexique**, *m.* lessicŭ. dicțio-
- Lexiquement**, *adv.* după lessicŭ s. dicționarŭ.
- Lez**, *adv.* aproape de. Usitatŭ numai în câte-va numini de locuri: *St. Denis-les-Paris.*
- Lézard**, *m.* șiopirlă.
- Lézarde**, *f.* dispicătură într'unŭ murŭ; șiretŭ dințatŭ.
- Lézardé**, *éé*, *adj.* care pre-intă dispicătură despre murŭ.
- se **Lézarder**, *v. n.* a se coperi cu dispicătură.
- Liais**, *m.* pĕtră tare pentru edificatŭ, și *pierre de liais.*
- Liaison**, *f.* legătură, uniune; trăsura subțire a litereiŭ.
- Liaisonner**, *v. a.* a aședa petre.
- Liane**, *f.* plantă americană care se urcă. Și *liène.*
- Liant**, *e*, *adj.* elasticŭ, flessibile, mŕle. Comp. *souple.*
- Liard**, *m.* mică monnetă de cupru, 3 denari s. 1/4 *sou.*
- Liarder**, *v. a.* a plăti câte puținŭ (cu paralicu), *lésiner.*
- Liardeur**, *m. euse*, *f.* avarŭ, economŭ sordidŭ, *pop.*
- Lias**, *m. geolog.* formațiune argilŕsă pe care repausă solitulŭ, *adj.* este *liassique.*
- Liasse**, *f.* mai multe chărtie legate la unŭ locŭ; cea ce servește să lege.
- Libage**, *m.* mare pĕtră pentru fundațiunii, zidăriă.
- Libation**, *f.* libațiune, liquorŭ vĕrsate în onŕrea deilorŭ.
- Libellatique**, *m.* și *f.* cellŭ cĕ scăpa de persecuțiune pĕtindŭ unŭ biletŭ de apărare.
- Libelle**, *m.* libelŭ, scriere injuriosă, diffamante. [factŭ.
- Libellé**, *m.* redacțiunea unŭ
- Libeller**, *v. a.* a redige în formă, motiva uă cerere judiciariă, — *une somme*, — *une ordonnance*, a desemna summa numită într'ua ordinațiune.
- Libelliste**, *m.* autorŭ de libele, de scripte diffamanți.
- Libellule**, *f.* insectă neuropteră. Și *demoiselle.*
- Libér**, *m.* peliculă sub cŕjea planteiŭ.
- Libera**, *m.* rugăciune pentru morți. *Pl. nev r.*
- Libérable**, *adj.* liberabile, cui se pŕte da libertatea.
- Libéral**, *ale*, *adj.* liberale, demnŭ de unŭ omŭ liberŭ, favorabile libertății; darnicŭ. *Arts libéraux*, artiile liberali, cari pĕrținŭ exclusivŭ spiritaluiŭ.
- Libéralement**, *adv.* liberale, cu liberalitate, cu dărniciă.

Libéralisme, *m.* liberalismu, sistemă ideologică liberală.

Libéralité, *f.* liberalitate, virtute care ne îndeamnă să dăm, să dăruim, dărnici.

Libérateur, *m.* *trice*, l. liberatoru, care liberă de un rău mare, de servitute.

Liberation, *f.* liberatiune, scapare de la datorie etc.

Libéré, *é*, *adj.* și *m.* liberat, Se dice de un condamnat la muncă silnică, și care s'a liberat după ce a suferit pedeapsa sa.

Libérer, *v. a.* a libera, da libertate, slobozi, *délivrer*.

Liberté, *f.* libertate, nedependință de comanda alina, facultate de a lucra după voință. *Pl.* vd. *franchises, immunités*.

Liberticide, *m.* destructoru albi libertății.

Libertin, *ine*, *adj.* libertin, cu morală stricată, *dissipé*.

Libertinage, *m.* stricăciune de morală, inclinațiuni corupte.

Libertiner, *v. n.* a duce via viată coruptă; lipsi dela datoria sa, *contrier beaucoup*.

Libette, *m.* speciă de scarabeu.

Libidineux, *euse*, *adj.* disolut, desfrinat.

Libraire, *m.* și *f.* librariu.

Librairie, *f.* librăria; altădată *bibliotecă*.

Libration, *f.* librațiune, echilibriu; mîscare a lunii în jurul asii s'elle, prin care ni se arată alternativă noastră parte din suprafața sa. [dinte.

Libre, *adj.* liber, nedependent.

Libre-échange, *m.* liber-

schimb, libertate de comerț între națiuni.

Libre-échangiste, *m.* prî-tent, l. liberu-schimb.

Libremenș, *adv.* liberu, n. libertate, n. constrîns.

Librettiste, *m.* libretist, compositor de librete.

Libretto, *m.* titlu a vorbe dintr-un operă sau dintr-o operă comică. [fens-

Lice, *adv.* ori unde se țicu lupu.

Lice, *f.* *lycée* (fem. dela *classe de classe*, care de vînatore.

Lice, *f.* liciu, fabrică de *ta-pis-serie*.

Licence, *f.* licință, permisivitate specială; abuz de libertate; disoluțiune, dereglă morală.

Licencié, *m.* licințiatu, care a primit (a *une licence*) a te-douil gradă într-o facultate.

Licenciement, *m.* concediu alu timp-lor. [trupelor.

Licencier, *v. a.* a da concediu

Licencieuxement, *adv.* licințiosu, cu licință, desordinat.

Licencieux, *euse*, *adj.* licințiosu, contrariu pudorii, *dérèglé, désordonné*.

Licet, *m. lat.* licet, permisivitate.

Liche, *f.* machină de lustru a.

Lichen, *m.* (pron. *likeu*) s. *pulmonaire de chêne*, lich-n. plantă ale cui specii sunt foarte numeroase. *Lichen d'Islande*, muschiu islandicu, *quarmelia islandica*; *lich-e-pétréus*, s. *hépatique commune*, lich-n petrosu.

Lichénivore, *adj.* care se nutrește cu lichen.

Liciet, *m.* plantă solană.

Licitation, f. licitațiune.

Licite, *adj.* licitū, permisū de lege. *franc, permis.*

Licitement, *adv.* în modū licitū, permisū.

Liciter, v. a. a licita, vinde prin licitațiune.

Licol, vd. *Licou*.

Licorne, f. unū calu fabulosū; — *de mer.* vd. *narval*.

Licou, *m.* licol, sgardă, legatură de curcea.

Licteur, *m.* licitorū, officiarū care purta fascicle la R. ant.

Lie, f. drojdie.

Lie, *adj.* veselū, *faire chère li*; a face ospetū cu veselie.

Liège, *m.* stejarū verde, cum ẽ cellū dela dopurī.

Liéger, v. a. a mǎrg-ni cu papură de stejarū verde.

Liégeux, *euse, adj.* de natura stejarulū verde.

Lien, *m.* legătură, *fig.* depindintă. La *pl.* lanțuri.

Lier, v. a. a lega, uni; amestica.

Lierne, f. lemnū lucratū de dulgherū (cioplitū) pentru podine în catulū cellū mai de sus (*ten galelas*).

Lierner, v. a. a garni cu lemne lucrate.

Lierre, f. ederă, merișiorū.

Liesse, f. (*cech*) vd. *gaité, joie*.

Lieu, *m.* locū. Comp. *endroit, place*. La *pl.* *appartements*. În retorică *lieu commun*, locuri comune, reflecțiuni generale; repertorie de cugetări și de argumente; trăsșure generale. *Lieu (géométrique)*, liniă ale cui tôte puntele servescū a rezolvi uă problemă nedeterminată. În optică, *lieu*,

puntu la care ochiulu referese unū obiectū. În *astr.* puntulū cerulū la care respunde uă planetă.

au Lieu de, *loc. prep.* în locū de, *à la place de*.

au Lieu que, *loc. conj.* pe cândū, *tandis que*.

Lieue, f. leucă, vechieă măsură itinerariă, 2282 *toises*.

Lieue marine, leucă marină, 5555 $\frac{1}{2}$ metr. — *Aujourd'hui la lieue métrique ou lieue nouvelle est de 4 kilomètres*

Lieur, *m. ease*, cellū cẽ legă mǎnuchiū de grău, snopiū.

Lieutenance, f. locutenință.

Lieutenant, *m.* locutenințe.

Lieutenant, f. femea unū locutenințe judecătōrū.

Lieutenant-colonel, *m.* locutenințe-colonelū.

Lieutenant-criminel, *m.* magistratū. (*du châtelet de Paris*), care pronunța asupra cauzelorū criminali.

Lieutenant-général, *m.* officiarū generale, care vine după *maréchal de France*.

Liève, f. estrassū din registrulū de censū și rente (*d'un papier terrier*).

Lièvre, *m.* iepure.

Ligament, *m. anct.* ligamentū, parte fibrōsă care unesce ȳsse și viscere:

Ligamenteux, *ease, adj.* de natura ligamintelorū.

Ligature, f. legatură, legatură pentru luare de sǎnge.

Ligaturer, v. a. a face ligature, vd. *prec.*

Lige, *adj.* (*homme—*), care era ținutū în obligațiune

- törte strinsa către domnulă feudale.
- Ligence**, f. obligațiune: unui *homme lige*, vd. *prec.*
- Lignage**, *m.* familiă, nenumă.
- Lignager**, *ère*, *adj.* din aceeași familiă. *Retrait*—, retrassulă unei eredități vindute.
- Ligne**, f. liniă. *Passer la*—, a trece equatorulă (în marină). [*linéole*, *strié*].
- Ligné**, *ée*, *adj.* liniatū. Comp.
- Ligné**, f. descindință. nenumă.
- Ligner**, v. a. a linia. trage liniie paralele pe ună suprafață. [*plase*].
- Lignette**, f. sfără pentru
- Ligneul**, *m.* ață ceruită, firū unșū cu pécără (la cis-marț)
- Ligneux**, *euse*, *adj.* lemnosū.
- Lignifère**, *adj.* lemniferū. care dă numai lemne.
- Lignification**, f. lemnificațiune, prefacere în lemnū.
- se **Lignifier**, v. a. a se lemnifica, se prefice în lemnū.
- Lignine**, f. *chem.* materiă lemnosă. Și *corps ligneux*.
- Lignite**, f. lemnită. Substanță minerale combustibile. Și *bois fossile*. *bois bitumineux*.
- Lignivore**, *adj.* și *m.* lemnivorū, care rōde lemnulă, (de insecte). [*lu lemnosū*].
- Lignosité**, f. starea lucrulă
- Ligue**, f. ligă, vd. *Confédération*. La *pl.* celle trei comunități cari formedă corpulă Grisonilorū.
- se **Liguer**, v. a. a se uni în confederațiune, forma uă hgă.
- Ligueur**, *m.* membru allū confederațiunii catol. în secolulă 16.
- Ligule**, f. unū verm. intestin.
- Ligulé**, *ée*, *adj. bot.* ligulatū. în forma unei mîce limbe.
- Lilas**, *m.* arburelă ind., liliacu.
- Liliacée**, f. liliaceū. Plantă de speța crinului.
- Lilium**, *m. farm.* tinctura alcoolică de potassă.
- Lilliputien**, *enne*, *adj.* și *sust.* lăcuiorū din țerra imaginaria de Lilliput; *fig.* foarte micu.
- Limace**, f. s. *limas*, *m.* moluscă reptile fără coquila. *Limace*, s. *vis d'Archimède*. machină cō se redice apa. Vd. și urm.
- Limaçon**, *m.* melcu. *Escalier en -*, scara învîrlita, în spirală. [*idu*].
- Limaille**, f. pilitură de metal.
- Limande**, f. unū pește marinū: *notr.* mușiana de învelitū funiele.
- Limation**, f. pilire.
- Limbaire**, *adj. bot.* care se referese la limbū.
- Limbe**, *m.* limbū. margine.
- Lime**, f. pilă, spețiă de lēmăiă.
- Limer**, v. a. a pili; *fig.* lucra cu îngrijire.
- Limier**, *m.* mare căne de vinătore.—*de police*, spion.
- Liminaire**, *adj.* care este în capulū, la începutulū, unei cărți.
- Limitatif**, *ive*, *adj.* limitativū, care mărginesce.
- Limitation**, f. limitațiune, mărginire.
- Limite**, f. limite, hotarū. *Pl.* vd. *termes*, *bornes*. [*gmi*].
- Limiter**, v. a. a limita, mar

Limitrophe, *adj.* limitră fâ, care este pe limită. În hotare.

Limodore, *m. bot.* ună plantă aperitivă. [de lacuri.]

Limonine, *f. bot.* ună plantă

Limen, *m.* nomolă.

Limon, *m.* lemnul care susține treptele scării.

Limon, *m.* lempăia (zemăsi).

Limon, *m.* buccata de lemn care susține driculă trăs-surii.

Limonade, *f.* limonadă.

Limonadier, *m. ière.* f. care face limonadă.

Limonelier, *m.* unu arburelă indiană. [molosu.]

Limoneux, *cuse. adj.* noli

Limonier, *m.* cală de ulbe.

Limonière, *f.* driculă trăs-surii. [personce.]

Limose le, *f. bot.* genul de

Limosinage, *limosinage*, *m.* seceia de construcțiune cu petre. *Limosin* s. *limosin*, didoriul care face atări construcțiunii.

Limousine, *f.* zeghe.

Limpide, *adj.* limpede, *clair.*

Limpidité, *f.* limpedelă.

Limulé, *f.* crustaceu american.

Limure, *f.* pilire, pillură.

Lin, *m.* ină. *Lin cultivé*, ină commune, *linum usitatissimum.*

Linacées, *f. pl.* linacee, familia de plante.

Linaire, *f.* planta ale cui foie sémene cu inul. Și *lin sauvage.*

Lincau, *m.* materiă cu care se acopere ună mortă.

Linçoir, *m.* grindă.

Lindor, *m.* ună jocă de cărți.

Linéaire, *adj.* liniariu, strînit, care se face prin linie.

Linéal, *e. adj.* care se referese la linie'le unu desenă.

Succession - *e.* succesiune în ordinea unei linie de afinitate.

Linéament, *m.* liniamentă, trăs-sură liniariă, trăs-sură a fecei (obrazului).

Lineț, *m.* spec. de pândă de ină.

Linge, *m.* pândă.

Linger, *m. ière.* f. care vinde pândă. [pândă.]

Lingerie, *f.* commerciu cu

Lingot, *m.* buccată de metală și pită și nelucrată.

Lingetièr, *f.* machină unde se tornă metalele.

Lingual, *e. adj. anat.* limbale, care ține de limbă.

Linguale, *f.* limbale, literă care se pronunță cu limba, cum este *r.*

Lingue, *f.* pesce sáratu amer.

Linguiste, *m.* limbistă, cellă cę studieadă speciale limbale.

Linguistique, *f.* limbistică, studinlă principiiloră și relațiuniloră limbeloră.

Lingule, *f.* coquilă bivalve de ordinariu *bec-de-cane.*

Linier, *ière. adj.* care se referese la fabricațiunea materieloră de ină.

Linière, *f.* pămintă semănată cu ină.

Liniment, *m. med.* topică uleiosă pentru fricțiună.

Linition, *f.* linițiune, ungeră.

Linnée, *f.* lineă, plantă odorantă totă-deuna verde.

Linnéen, *enne. adj.* care se referese la naturalistulă Linné.

Linon, *m.* linon, lină, țesătură foarte fină de ină.

Linoț, *m.* *otte*, f. mica pas-sere. *Tête de—*, capu usior-iu; *siffler la—* te, a bé.

Linteau, *m.* stinghia pusă in crucișiu la ferestră etc.

Lion, *m.* *oune*, f. leu. cellu mai tare animale; f. leina.

Lionceau, *m.* pui de leu.

Liondent, *m.* *bol*, genu de cicoracee. (la armărie).

Lionné, *ce*, *adj.* șerpindu

Lipogrammatique, *adj.* lipogrammaticu. Se dice despre opere, deunde se esclude vre-ua literă alfabetică.

Lipothymie, f. *med.* privațiune momentană de simțimintu, seū de mișcare, *défaillance*.

Lippe, f. labiu (buđa) inferioru mare și inaintatū.

Lippée, f. buccătura, buccatică, *franche—*, bunu ospetū care nu costă nimicū.

Lippitude, f. lipiciune turdorī.

Lippu, *v.* *adj.* buđatū, vd. *lippe*.

Liquation, f. separațiunea unū metalu forte fusibile de altulū care nu este fusibile, mai alesu a argintulu de cupru. Și *ressuage*.

Liquéfaction, f. *chem.* schimbarea unū solidū in licidū.

Liquéfiable, *adj.* care se pōte schimba in licidū.

Liquéfiant, *v.* *adj.* care schimbă unū solidū in licidū.

Liquéfier, *v.* a. a schimba unū solidū in licidū.

Liquet, *m.* mică pēră, *la vallée*.

Liqueur, f. liquore, substanță licidă. *Vins de—*, vinuri muscate etc. *Liqueur* s. *liqueur*

spiritueuse; liquore, băutură, spirtōsă (liqueur).

Liquidambar, *m.* s. *cupalme*, arborelu inaintacut amar, care da sțiracele licidu.

Liquidateur, *m.* licidatoru, cellu cū licidē-la un -oco'elă.

Liquidation, f. licidațiune.

Liquider, *v.* a. a licida, regula cea ce era nedeterminatū.

Liquidité, f. liciditate, calitatea corpurilorū licide.

Liquoreux, *euse*, *adj.* care este precum liquore.

Liquoriste, *m.* care face seū vinde liquorī.

Lire, *v.* a. a citi; a explica. — On dit *lire dans . . .* et non pas *lire sur . . .*

Lis, *m.* (pronunț. pe *s*) crinū; *fig.* estremă albělă. *Fleurs de lis* (pronunț. *li*), trei flori de crinū legate impreuna, cari forma insemnele Franc.

Liseré, *liséré*, *m.* micū marginariū de panglică făcutu pe uă materiă, pe haină.

Liserer, *lisérer* *v.* a. a cōsse galonū de panglică.

Liseron, *m.* s. *liset*, speția de plantă.

Liseur, *m.* *euse*, f. cellu ce este deprinsū sē citescă multū. [lesne, de cititū.

Lisible, *adj.* lisibile, facile,

Lisiblement, *adv.* lisibile, facile de cititū.

Lisière, f. marginea câmpuluī, păduriī etc. [truelă.

Lissage, *m.* politură, lus-

Lisse, f. firū verticale la machine de țesutū; *mar.laine* marī cū sē lege membrele unei navī.

- Lisse**, *ad.* polită, lustruită.
Lisseau, *m.* ghiămă de sfără.
Lisser, *v. a.* a poli, lustrui.
Lissette, *f.* schivisorii, uneltă pentru lustruită.
Lisseur, *m.* *cuse*, *f.* celulă, care schivisece chărtia.
Lissoir, *m.* instrumentu, ossu, pentru schivisitu. [sələ.
Lissure, *f.* politura, schivisire.
Liste, *f.* siuvița de peru albă (da capulu căiloru), listă: *civile*, listă civile.
Listel, *m.* *archit.* listel, ornamentu pătrat și plau.
Liston, *m.* mica bandă care pörta devisa (da armar.)
Lit, *m.* lectu, patu; asșternutü, stratu, albia unu flaviu; *lit de pierre*, stratu de pētră. *Lit de justice*, scaunulü cē occupa regele în parlamentü. *Mar.*— *de mārē*, locu unde este unu currinte: — *du vent*, direcțiunea exactă a vintulu.
Litanies, *f. pl.* ltanie, rugăciune în forma de invocațiune successivă către Dumnezeu.
Litchi, *m.* genü de sap nacee.
Liteau, *m.* locu unde stă lupulü dîna.
Liteau, *m.* margine, dungă, colorată a unu șervetü etc. Mai alessü la *pl.*
Litée, *f.* unime de animalü în aceeași sedinți.
Literie, *f.* totü cē compune unü patü.
Lithagogue, *adj. med.* propriu a scöte uă pētră din stomacü.
Litharge, *f. chem.* ossidü de plumbü cristalisatü.
Lithargé, *ée*, *adj. s.* lithar-

gyré. ée, falsificatü cu ossidü de plumbü topitü și cristalisatü. Și *lithargiré*.

Lithiasie, *f.* formațiunea petrei în corpulü umanü.

Lithiate, *lithique*, *vd.* *urate*, *urique*.

Lithochromie, *f.* processu litograficü, cā sē imprime în negru și în colorü.

Lithocolle, *f.* litocolă, cimentü în care lapidariulü (giuvaergiü) lipesece petrele prețiose cē lucrädă.

Lithographe, *m.* litografü.

Lithographie, *f.* litografiä.

Lithographier, *v. a.* a litografiä.

Lithographique, *adj.* litograficü, de litografiä.

Lithologie, *f.* litologiä, cunoștința și descrițiunea petrelorv. [prece.

Lithologue, *m.* litologü, *vd.*

Lithontriptique *adj. m.* medicamentu presuppusü propriu a dissolvi pētra din stomacü. [röle placa, artesia.

Lithophage, *m.* verme care

Lithophanie, *f.* transparența petrei.

Lithophylle, *f.* föiä petrificată.

Lithophyte, speciä de polipü: pētră de formă vegetale.

Lithotome, *m. chir.* litotomü, instrumentü pentru a tăia pētra din stomacü.

Lithotomie, *f.* extracțiunea tăierea, petrei din stomacü.

Lithotomiste, *m.* medicü, care se ocupă de extracțiunea petrei din stomacü.

Lithotriteur, *m.* litotritorü,

instrumentu pentru a sfărâma pētra din stomacū.

Lithotritie, *f. s.* *lithotripsie*, metodă pentru a sfărâma pētra din stomacū. [ficatū.

Lithexyle, *m.* lemnū petri-

Litkozoaire, *adj.* Califică masele inghiăciate, cari incungiurā stincele. [animali.

Litière, *f.* patū de paie pentru

Litière, *f.* speciă de scamū sēt trāsura dussa pe două drice, *s.* leune.

Litigant, *e, adj.* care contestă, *vd.* *plaidant*.

Litige, *m.* litigiū, contestațiune in justiță, processū.

Litigieux, *case, adj.* litigiosū, care este sēt pōte fi in contestațiune, contințiosū.

Litispendance, *f.* timpū in care unū processū este pendinte in justiță.

Litorne, *f.* mare sturdū.

Litote, *f. ret.* litotă. Figură prin care dicemū măi pușinū, cā sē se înțelēgă măi multū, *opp.* *hyperbole*.

Litre, bandă nēgră întinsă in ginrulū unei biserice, și unde sunt depunse armăriale.

Litre, *m.* litru, decimetru cubū.

Litron, *m.* vechiă măsură de capacitate. ¹/₁₂; din *boisseau*.

Littée, *m. bot.* speciă de laurū.

Littéraire, *adj.* literariū, care se referescē la belle-litere. *Le monde* —, literați.

Littérairement, *adv.* din punctū de vedere literariū.

Littéra^l, *e, adj.* literale, conforme literei, pe literă; *grandeur*—*e*, mărimē espresă prin literē; *grec, arabe* —, grecescū, arabicū vechiū,

opp. cellui vulgare (*colgair*).

Littéralement, *adv.* in modū literale, după literă, *à la lettre*.

Littéralité, *f.* literalitate, atințione escessivă de a observa literă cu literă.

Littérateur, *m.* literatoru, literatu, versatū in litere.

Littérature, *f.* literatură.

Littoral, *e, adj.* litorale, dela țerū. *Sust. m.* cōstă, țerū.

Liturgie, *f.* liturgiă.

Liturgique, *adj.* liturgicu.

Liturgiste, *m.* liturgistū, care a scrisu asupra liturgiei.

Liure, *f.* hupă pentru a lega sarcine pe un cāruciă

Livarot, *m.* cascavaltū din orașulū Livarot in Normand.

Livèche, *f. bot.* *vd.* *sermentaire, ache de montagne*.

Livide, *adj.* lividū, vinătū.

Lividité, *f.* lividitate, vinețolă.

Livraison, *f.* predarea unū lucru vindutū; fasciclu (*brochure*) dintr'ua operă.

Livre, *f.* libru, carte; registru, — *d'heures*, carte de rugăciunī, — *de compte*, registru de dētorie.

Livre, *f.* livră, vechiă monnetă de argintū, 20 *sous*. Astăzi ē *franc*, leū nouū.

Livre, *f.* livră, greutate de 16 oncie, *s.* ¹/₂, kilogram.

Livrée, *f.* haină uniformē cōportă servitorii din aceașă casă (livrea).

Livrer, *v. a. n. da.* lăssa in posesiunea, in puterea, in voia. *Se* —, a se lăssa, se commite la.

Livret, *m.* carticică, condi-
cută, libretu, libelu.
Lixiviation, *f. chem.* spê-
larea cenușei etc. că se es-
tragă sările alcaline, părțile
solubile.
Lixiviel, *etc. adj.* obținut
prin spêlarea cenușei.
Llama, *m.* unu animale de
Peruvia. [bulu. vd. *arm.*
Lobaire, *adj.* divișu în lo-
Lobé, *m.* lobula. Divisiune a
plămânilor și ficatului.
Lobé, *etc. adj.* divișu în lobule.
Lobulaire, *adj.* lobularu,
în forma unei lobule [lobu.
Lobule, *m.* mica lobulă, vd.
Local, *e. adj.* locale, care
privesce locul. Sust. *m.* lo-
cale, dispozițiune a locului.
Localement, *adv.* în modu
localu.
Localisation, *f.* localizațiune,
adaptațiune la localitate;
facultate de a și rechiâna
în memoria pozițiunea lo-
curenților (*mémoire locale*).
Localiser, *v. a.* a localisa,
a apropria, potrivi, locului.
Localité, *f.* localitate, cir-
cunstanță locale, regiune,
locu.
Locande, *f. locanda*, ca-
meră de închiriatu. [riașiu.
Locataire, *m.* locatariu, chi-
riasiu.
Locatif, *ive. adj.* care pri-
vesce pe chiriasiu.
Location, *f.* locațiune, în-
chiriare, dare s. luare cu
chiria. [riașiu.
Locatis, *m.* catu de închi-
Loch, *m.* instrumentu pentru
a mesura iuțela unei navi.
Lochage, *m.* clătinare (de
potrôve, vd. *Lo her*.

Loche, *f.* micu pescu de gîrlă.
Locher, *v. n.* a se clătina,
li apprôpe sê cadô (despre
potrôve).
Loche, *v.* săpă strîntă.
Lochetage, *m. agric.* să-
parea pămîntului. [mîntulă.
Locheter, *v. a.* a săpa pã-
Lochies, *t. pl. med.* lochie.
Locman, *m.* locman, pilotu,
marinariu.
Locomobile, *adj.* locomo-
bile, care se pôte schimba
din locu.
Locomobilité, *f.* facultate
de a se mișca, eși din locu.
Locomoteur, *m. trice*, *f.*
locomotoru, care mișcă.
Locomotif, *ive. adj.* care
privesce locomotiunea.
Locomobilité, *f.* facultate
de a se mișca prin puterea
sa propria
Locomotion, *f.* locomotiune,
mișcare din locu.
Locomotive, *f.* locomotivă,
machină care mișcă drumul
ferratu.
Locomotivité, *f.* proprie-
tate cê are unu corpă de a
se mișca, sêu a fi mișcatu.
Loculaire, *adj. bot.* locu-
lariu, divișu în mai multe
cavități.
Locule, *f. bot.* cavitate mică.
Locution, *f.* locuțiune, es-
pressiune, modu de a vorbi.
Lodier, *m.* plapunnă de lână.
Lods, *m. pl.* Usitată numai
în *lods et ventes*, dreptul
cê percepea unu seigneur
censuale din prețulu proprie-
tății vindute, cându dela a-
cêstă proprietate ellu retră-
gea unu venit.

Lof, *m. mar.* lature ce nave prezintă vintului.

Lofer, *v. n. mar.* a veni la vint, prezintă vintului prora.

Logarîchme, *m.* logaritmă. Puterea la care se ridică un număr, că se produce numărul alăturat, cui este logaritmă (în math.).

Logarîhmiq̄ue, *adj.* logaritmice.

Loge, *f.* 'oge, cabinet într' un sală de spectacul.

Logeable, *adj.* de se-luță, unde cine-va pôte sedé.

Logement, *m.* sedință, loc unde șede cine-va, domiciliu de circumstanță.

Loger, *v. a.* a da cui-va domiciliu. *Se—*, a se instala.

Logette, *f.* mică loge.

Logeur, *m. ease*, *f.* celulă ce ține domiciliile mobilate.

Logicien, *m. ienne*, *f.* celulă ce cunoșce, studie-lă, logica.

Logie, *f.* tractat, vd. *discours*.

Logique, *f.* logică, știința cugetării; *adj.* logic, conform regulilor logice.

Logiquement, *adv.* logic, după logică, conform cu logica.

Logis, *m.* lăcuință, casă. *Corps de—*, partea principală unui edificiu; *logis du roi*, carceră, închisore.

Logistes, *m. pl.* magistrați la Ath-na însărcinați să verifice socotelele.

Logographe, *m.* celulă ce seie să scrie atât de iute, cum se vorbește.

Logographie, *f.* arte de a scrie iute că vorbirea.

Logographique, *adj.* logografice.

Logogriphie, *m.* enigma a cui vorbă se decompune în alte vorbe definite, cari se dă a se devina, a se ghici.

Logogriphique, *adj.* logografice.

Logomachie, *f.* disputa de vorbe, de lucruri puțin importante. [*machic*].

Logomachique, *adj.* logomachice.

Logos, *m.* vorbă, orățiune.

Logothète, *m.* logotet. Controlor general de computuri în imperiul bizantin.

Loi, *f.* lege, act de autoritate suverană; regula; caratul monetelor. *Loi divine*, legea divină, preceptele positive date de revelațiune.

Loimologie, *f.* tractat de boale pestilențiale.

Loin, *adv.* departe; *au—*, în departare; — *de*, departe de; *de—*, de departe; *de—à—*, la intervale foarte departate. (mai bine *de—cu—*).

Lointain, *e, adj.* care e departe, departat. *Sust. m.* departare; *dans le—*, departe.

Loir, *m.* mică patrupedă, care se pretinde a dormi toată iernă; *fig.* leneș.

Loisible, *adj.* care este permis.

Loisir, *m.* timp disponibil, repaus, timp de ajuns; *à loisir*, după plăcere, fără a se grăbi.

Lok, *m. med.* porțiune (sîr-pu desu) peptorale calmante. Și *losh*. [*lumbi*].

Lombaie, *adj.* care ține de

- Lombard**, *m.* lombardă. Nume ală unoră usurari din Franca; stabilimentă de imprumută.
- Lombardisme**, *m.* modă de vorbire propriă Lombardiloră.
- Lombes**, *f. pl.* lumbi.
- Lombric**, *m.* lombrică.
- Lombrical**, *ate. adj.* de forma ună lombrică.
- Lonchite**, *f.* cometa în forma ună salite. [plantă.
- Lonchitis**, *f. s.* *lonchite*, uă
- Londrin**, *m.* londrină. Postavă usoriă care imită postavulă de Londină
- Long**, *que. adj.* lungă. *Sast. m.* lungime. *En savoir—*, a fi șiretă; *prendre le plus—*, a lua drumulă cellă măi lungă. *Le—du carême*, în cursulă postului; *au—*, pe lungă (*longuement*), pelargă; *au—*, *du—*, *en—*, d'alungulă. *An—*, *du—*, *le—*, *tout le—*, *tout du—*, (mergulă) d'alungulă cōsteloră (*ou cōt-out*). *A la longue*, cu timpulă (*à la continue*); *de—*, în lungime *De longue main*, de multă, de timp lungă. *Scieur de—*, tăiatoră de scânduri cu ferestrăulă. *Tout du—*, fără intrerupere. *Firer de—*, a se duce, se depărta. [vd. *urn*.
- Longanime**, *adj.* longanimă,
- Longanimité**, *f.* clemința lui Dumnezeu. *Comp. patience.*
- Longe**, *f.* bandă de curtea, fumiă (a căpăstrului), fâșiă; — *de viau*, jumătatea spatelului de vițelă (dela rēmchă).
- Longer**, *v. a.* a merge, se întinde, d'alungulă ună locă.
- Longévité**, *f.* longevitate, lungă durată a vieței.
- Longicorne**, *adj. nat.* cu antennele forte lung.
- Longimètre**, *m.* mesură de lungime (la croitoră).
- Longimétrie**, *f.* măsură lungimiloră.
- Longipède**, *adj.* lungipedă, cu picioare lungi.
- Longirostre**, *adj.* cu rostru (ciocă) lungă.
- Longitude**, *f. géogr.* lungime, distanța (în grade) ună locă până la ună primă meridiană; *astr.* distanța a două stele luate pe ecliptică dela apusulă la răsărită. *Bureau des longitudes*, stabilimentă instit. în 1795 ca se redigede în toți anii uă opera (*la connaissance des temps*), conținindă răsăritulă și apusulă sōrelui și planeteloră etc.
- Longitudinal**, *ate. adj.* longitudinală, întinsă în lungă.
- Longitudinalement**, *adv.* în lungime, *en longueur.*
- Longiuscule**, *adj.* lunguleță.
- Long-jointé**, *ée, adj.* cu partea inferiōre a piciorului lungă (despre caș).
- Longtemps**, *adv.* multă, timp lungă. *Depuis—*, de multă timpă.
- Longrine**, *f.* lemnă cē se asședă pe pară.
- Longue**, *f. gram.* silabă lungă, *à la—*, cu timpulă.
- Longue-paume**, *f.* ună jocă.
- Longue-vue**, *f.* ochiană, *lunette d'approche.*

Longuement, *adv.* multu timpu, cu încetulû, în durată lungă.

Longueresse, *f.* mică fos-satu (șantû) în ocele de ar-tesia. [lungû.

Longuet, *ette, adj.* puçinû

Longueur, *f.* lungime, du-rata de timpû. *Trainer en* —, a întârîia, trâgani.

Looch, *m.* vd. *Lok*.

Lopin, *m.* buccata, *pop.*

Loquace, *adj.* care vor-besce multû.

Loquacit , *f.* deprindere de a vorbi multû.

Loque, *f.* petică de materi  ve-chi . vd. *guenille, morceau*.

Loqu le, *f.* facilitate de a vorbi în termi  comuni.

Loquet, *m.* clan .

Loqueteau, *m.* clan  mic .

Loquette, *f.* petică mic , *petite pièce*, vd. *loque*.

Lord, *m.* lord , domnu, *seiq-neur*.

Lord-maire, *m.* guberna-tor  civile al  Londinului.

Lurdoze, *f. s. lordose, med.* lordose, curbatură inainte s n în jeos  a spatelui.

Lor , * e, adj.* natatorie, ari-pe, de un  sau l  diferită dec t  ale pescelui (la ar-m rie). [impudice, loret .

orette, *f.* feme  de morali

ornade, *f.* ochire.

orgner, *v. a.* a ochi, se uita cu  nghiul  ochiului,  i uere-cum furtiv  : a privi cu n  *lorquette*.

Lorgnerie, *f.* uitare furtiv   i prolongit .

Lorgneite, *f.* mic  ochian , *petite lunette*.

Lorgneur, *m. ense.* *f.* care se uita cu ochianul .

Lorgnon, *m.* ochian  cu ua singulară s'icli .

Lori, *m.* specie de papagan.

Loriot, *m. s. lauriot, stuc-lete, Comp re-loriot*, mica infl tur  la pleop .

Lormion, *m.* ferrari  grossu, ordinar .

Lors, *adv.* atunci : *D s* —, de atunci, *lors de*, în tim-pulă. *Depuis* —, de atunci, *Pour* —, în acest  casă, în acellu timp .

Lorsque, *conj.* cându.

Los, *m.* laudă, renume (*cech. l.*)

Losange, *m.* patrulateră compus din două  nghiuri acute  i două optuse.

Lot, *m.* lot , por iune dar-tiv n  tot  divis  între mai multe persoane : condi iune, bilet  de lotăria.

Loterie, *f.* loteriă.

Loti, *ie, adj.* care a c stigat  un  lot  : * tre bien* — a fi în pozițiune bun .

Lotier, *m.* plantă odorantă dintre leguminose. [sp lire.

Lo ion, *f.* lo iune, abluțiune.

Lo ionner, *v. i. med.* a face lo iuni, sp la. [per .

Lotir, *v. a.* a face loturi, im-

Lotissage, *m.* cercarea unui mineral reduss  în pulbere.

Lotissement, *m.* facere de loturi. [turi.

Lotisseur, *m.* care face lo-

Loto, *m.* jocul  loto, loton .

Loto-dauphin, *m.* specie de joc  de loto mai complicată.

Lotophage, *m.* care se nutrește cu fructul  lot .

Lotos, *m. s. lotus*, loto, pl. nt 

- apatică egipt. și ind., speciă d' *némfar*.
- Lotte**, f. unu pesce de apă dulce.
- Lotus**, m. vd. *lotos*.
- Louable**, *adj.* lăudabile, de lăudatú.
- Louablement**, *adv.* de lăudatú.
- Louage**, m. inchiriare.
- Louange**, m. laudă. Comp. *éloge*.
- Louanger**, v. a. a da laude. face laude, *fam.*
- Louangeur**, m. *euse*, f. care é deprinsú sé laude fără distincțiune.
- Louche**, f. lingură mare pentru a servi supă.
- Louche**, *adj.* șiasíú, sbanghiú, *phrase, expression*—, frase. espressioné, care nu é destulú de clară. *Conduite* —, purtare écrivoca. *Sust.* m. ecivóú. [crucișú.
- Loucher**, v. n. a se uita
- Loucheť**, m. tărnacopú.
- Louer**, v. a. a lăuda.
- Louer**, v. a. a inchiria. a da séú lua cu chiria.
- Loueur**, m. *euse*, f. care laudă fără niciunú căpetáiu.
- Loueur**, m. *euse*, f. care dá cu chiria. inchiriátorú.
- Lougre**, m. mica nave de comerciú.
- Louis**, m. vechia monnetă dela Louis XIII de aurú, 23 fr. 55 cent., substituită acum prin *napoléon*.
- Loup**, m. lupú; mască de catifea négră. *Trou de loup*, fossatú largú încátú sé nu lú trecă lupulú. [piscă.
- Loup-cervier**, m. speciă de
- Loup-garou**, m. petinsú vrăjitoríú, cè se credea că alérgă nóptea că lupulú; *fig.* omú nesociabile, selbaticú.
- Loup-marin**, m. speciă de pesci marini. *Pl. des loups-marins*.
- Loupe**, f. tumóre sub pele.
- Loupe**, f. s. *lentille*, lupá, sticlă convessă, care măresce obiectele. [tumori sub pele.
- Loupeux**, *euse, adj.* care are
- Lourd**, *rdé, adj.* greú, lipsitú de grația, stupidú. Comp. *pesant*.
- Lourdaut**, c. m. f. inabile și moicú. [jicosú.
- Lourdement**, *adv.* greú, mo-
- Lourderie**, f. (fam.) erróre contră bunulú simțú, contra cuvenință. Și *lourdise*. [teur.
- Lourdeur**, f. greutate, *pesant*-
- Lourdise**, vd. *Lourderie*.
- Loure**, f. danțú grave in doué timpuri.
- Lourer**, v. n. *mus.* a lega notele, appesándú pe cea d'ântéiú din fiă-care timpú.
- Louset**, m. *mar.* micú rezervoriú de apă in tundulú navii și *lousseau, losse*.
- Loustick**, m. glumetú prostú.
- Loutre**, f. unú animale amfibia.
- Louve**, f. lupá; carligú de fer cè se bagă intr'ua gaură făcută in petró, ca s'o redice.
- Louver**, v. a. a găuri ua petró cè s'o apuce cu *la ve*, vd *prec*.
- Louvet**, *ette, adj.* (*cheval*—, s. *isabelle foncé*). Se dice de calulú cui séménă pérulú cu allú lupulú.
- Louvetage**, m. nascerea puiorú lupulú.

Louveteau, *m.* puia de lupu.
Louveler, *v. n.* a face puia lupu.
Louveterie, *f.* echipagiū pentru vintătoreā de lupi.
Louvetier, *m.* celu ce intră-tine unū echipagiū pentru vintătore de lupi.
Louviers, *m. p.* stavū fabricat la Louviers, lingā *Erenee*.
Louvoier, *v. n.* a merge cū lupi, de colo dincolo, face abateri; *mar.* a naviga alternativū pe unā cōstă și pe cea altă, in direcțiune oppusă vintului.
Louvre, *m.* palatulū Louvre.
Love, *m.* buccata de săpunū de lungimei unei cărāmidē.
Lovelace, *m.* seduc'orū elegant. După numele lui *Lovelace*, din romanulū *Clarisse Harlowe*.
Lover, *v. n.* (— *au cible!*), *mar.* a stringe unā funiā in formā de cercū.
Loxodromie, *f.* *mar.* cale oblică ce face unā nave.
Loxodromique, *adj.* care merge oblicū (de navī). *Tables*,—*s.* table unde se pōte calcula drumulū ce face unā nave.
Loyal, *adv. adj.* sincerū și generosū, onorabile și probū, fără înșelăciune. (leale); bunū, de bună calitate.
Loyalement, *adv.* fără tran-de, *s.* înșelăciune.
Loyauté, *f.* onōre și probitate, sinceritate.
Loyer, *m.* prețulū chiriei unei case: salariū, resplată.
Lozange, *vd.* *losange*.
Lubie, *f.* capričiū risibile și estravagante

Lubricité, *f.* lascivitate excesiva.
Lubrifier, *v. a.* a lubrifca, face almeocosu, a unge.
Lubrique, *adj.* lubricū, almeocosū: lascivū, impudicū.
Lubriquement, *adv.* in mod lubricū, lascivū.
Lucane, *m.* zemu de insecte coleopt. Și *cerf volant*.
Lucarne, *f.* deschisura, mică ferestră pe învelisulū casei.
Lucide, *adj.* lucidū, luminosū.
Lucidement, *adv.* luminosū.
Lucidité, *f.* luciditate, claritate.
Lucie, *m.* *buis de Sainte Lucie*, *vd.* *Machateb*. [Veneriū].
Lucifer, *m.* luciferū, planeta.
Lucimètre, *m.* lucimetru, instrumentū pentru mēsurā intensității luminei.
Lucife, *f.* verne lucitoriu.
Lucratif, *ive, adj.* lucrativū, care aduce cāstigū.
Lucrativement, *adv.* lucrativū, prin cāstigū. [*profit*].
Lucre, *m.* cāstigū, folosū.
Lucrece, *f.* lucrețiā, femeā castă și virtosă, cum era Lucreția lui Collatinu.
Lucubration, *f.* *vd.* *étu a-bration*.
Lucullus, *m.* Lucullū, omū cū place mēcări bune.
Lucuma, *m.* un arbure brasil.
Ludion, *m.* ună jucăria.
Lurette, *f.* parte cārnosă oblungă la intrarea gitlegiului.
Lueur, *f.* lucire, mică lumină.
Lugubre, *adj.* lugubre, jalnicū.
Lugubrement, *adv.* lugubre, cu jale, funebre, triste.
Lui, *pron. m.* și *f.* ellū, lui, ei.
Luire, *v. n.* a luci, lumina.

Luisant, *v. adj.* lucitoriu.
Luites, *f. pl.* vd. *Suites*.
Lumachelle, *f.* marmure care conține sfêrimături de coquile. [renichi].
Lumbago, *m.* reumatismă în
Lumière, *f.* lumină, lumină ve; ochi de altă culóre decât a animalului (la armărie). [filei].
Lumignon, *m.* virfulu feș
Luminaire, *adj.* corpă crescută care luminează; luminare de cêră: tôte luminările aprinse la uă serată în biserică.
Lumineusement, *adv.* luminosă, cu lumină clară.
Lumineux, *cuse. adj.* luminosă.
Lunaire, *adj.* lunară, de lună.
Lunaison, *f.* lunațiune, durata unei lune pline
Lunatique, *adj.* lunatică, suppus influințeloră lunei.
Lundi, *m.* luni; — *gras*, ultima luni după carnavală.
Lune, *f.* lună; — *course*, luna din Aprile, *nouvelle* —, luna nouă, *pleine* —, lună plină. *demî-lune*, semilună. *Boyer à la* —, a munci în desertă. *Faire un trou à la* —, a face falimentă (*fam.*). In *cheva*, argintă.
Lunel, *m.* bună vină muscată dela Lunel în Montpellier.
Lunels, *m. pl.* patru ronduri dințate formându uă rosă cu patru foie (în armăr.).
Lunette, *f.* ochiană, lunetă, — *d'approche, de longue vue*. La pl. ochilari. *Prendre des lunettes*, a procede severă.
Lunelier, *m.* fabricante sêu vindătoră de ochilari.

Luni-solaire, *adj. année* —, compusă din revoluțiunea sôrelui și a lunei. [lunei].
Lunule, *f.* lunulă, crescerea
Lunulé, *ée, adj.* lunulată, în formă de semicercă.
Lupercales, *f. pl.* lupercale. Sêrbători anuale la antici în onôrea zeului Panu.
Lupère, *m.* insectă coleopt.
Lupin, *m.* plantă legumină pentru nutrim. animaliloră.
Lupuline, *f.* speciă de lăcernă.
Luron, *une, adj.* veselă și fără grije. *bon vivant*.
Lustrage, *m.* lustrare, vd. *lustrer*.
Lustral, *ale, adj.* lustrale, care servia pentru purificațiunii la păgâni. *Jour* —, zi de botedă la antici.
Lustration, *f.* lustrațiune, cerimonie prin cară preoții păgâni purifica ună orașă etc.
Lustre, *m.* lustru, politură, strălucință; candelară suspinsă: spațiū de cincă anni.
Lustrer, *v. a.* a da lustru.
Lustrine, *f.* lustrină.
Lut, *m.* lipitură cê se aplică la astupușiuă unei butile.
Luter, *v. a.* a lipi astupușiuă unei butile.
Luth, *m.* speciă de harpă.
Luthéranisme, *m.* luteranismă, religinua luterană.
Lutherie, *f.* comerțiū de instrum. musicală cu côrde.
Luthérien, *enne, adj.* luterană.
Luthier, *m.* fabricante de instrum. musicală cu côrde.
Lutin, *ive, adj.* deșteptă, ne-

- bunatică, șiretu *Sust. m.*
spiritu nebunatică, copilă
deșteptă.
- Lutiner**, v. a. a nelinisci, nu
lăsa în pace, *ajacer*.
- Lutjan**, *m.* genu de pesci.
- Lutrin**, *m.* pupăru de biserică,
pentru cărțile de cântat.
- Lutte**, f. luptă, dispută, con-
flictu. [puta.
- Lutter**, v. n. a se lupta; dis-
lutter, *m. ease*, f. care se
luptă. [locarea unui osu.
- Luxation**, f. lussațiune, dis-
luxe, *m.* lussuriă, profusiune:
magnificința (luxu).
- Luxer**, v. a. a face se eșă
unū osu din loculu seă.
- Luxueux**, *ease, adj.* care
disfășiuă lussuriă (lucosă).
- Luxure**, f. lubricitate, des-
frinare. vd. și *incontinentec*.
- Luxuriance**, f. creștere pre
abundante de arbură.
- Luxuriant**, *e, adj.* pre fertile.
- Luxurieusement**, *adv.* cu
lussuriă : desfrinată.
- Luxurieux**, *ease, adj.* la-
scivă, impudică.
- Luzerne**, f. lucerna.
- Luzerneux**, *ease, adj.* care
produce lucernă.
- Luzernière**, f. câmpu de
lucernă.
- Ly**, *m.* măsură înteneriă
chinesă. aproape ¹ e leucă.
- Lycanthrope**, *m.* omă bo-
navă de licantropiă, vd. *urm.*
- Lycanthropie**, f. hola nun-
tale care face a se crede
schimbată în lupă
- Lycée**, *m.* liceu. Nuntu del
loculă celebră lingă Atena,
unde Aristotele da lecțiunile.
- Lycéen**, *m.* scolaru de liceu.
- Lycium**, *m.* uă plantă
- Lycographie**, f. tractatu
assupra lupiloru.
- Lycopode**, *m.* lycopodin.
plantă criptogamă.
- Lycopus**, *m.* marubi, uă
plantă. Și *marube aquatique*.
- Lycose**, f. *nat.* speciă de a-
rachnide.
- Lymphatique**, *adj.* limfatic.
- Lymphé**, f. limfă, umore a-
posa, transparente, care cir-
culă în unele vase ale cor-
pulă.
- Lynce**, *m.* genu de crustacei.
- Lynch**, *m.* (*loi de—*), justița
sumaria cē esercită, affără
din autoritate, poporulă Sta-
telorū-Unite contra individi
culpabil.
- Lynx**, *m. nat.* lince, risu.
unū animale.
- Lyre**, f. liră. [lirei.
- Lyré**, *éc, adj. bot.* în forma
- Lyrique**, *adj.* lirică.
- Lyrisme**, *m.* esaltațiune
poetică, mare entusiasmă.
- Lysimachie**, f. *bot.* genu
de convolvulă. Și *corneille*,
chasse-bosse, *per e-bosse*,
souci-d'eau.

M

M, f. *m. m.* A decē consu-
nante. *Subst. fēm.* suivant
l'appellation ancienne, *Em-*

me, et masc. suivant l'ap-
pellation moderne, *Me*.
Ma, *poss. mea*, vd. *mon*.

Macabre, (*danse*—) macabru. Califică un dantă unde figură-lă persoane de toate stările.

Macadam, *m.* strată asfērntată cu petrișii și nisip. după sistemul angliului Macadam. [mută cu macadam.

Macadamisage, *m.* asfērntare.

Macadamiser, *v. a.* a asfērnta cu macadam.

Macaire, *m.* sēu *Robert Macaire*. persoană nenobile de teatru. alii cui nume a devenit sinonimă cu înșelătorii impudinte. [mută.

Macaque, *m.* genū de maima.

Macareux, *m. pl.* passerii palmip. apaticie.

Macaron, *m.* mica prăjitura de migdale și saharū.

Macaronée, *f.* poezie amestecată cu vorbe Latine și altele din limba vulgare, cărorū se da terminațiune latină.

Macaroni, *m.* macaronē.

Macaronique, *adj.* în stilū de *macaronē*, vd. vorba.

Macédoine, *f.* buccate compuse din diferite legumii sēu fructe; amesteciū de buccate diverse. [ține, vd. *urm.*

Macération, *f. p.* macerare.

Macérer, *v. a.* a și incomoda corpulu prin austerități, prin ajunată.

Macérer, *v. a. chem.* a macera. lăssa sē stē într'unū licidū uă substanță, care trebuie sē depună principiile sēle solubile.

Macérōn, *m.* uă plantă.

Macabées, *m. pl.* Macabeele, ultimele două cărți ale vechiului Testamentū.

Măcșe, *f. bot.* valerianelă.

Măcșecolis, *m. s.* *măcșecolis*, *fort. veh.* parapetū cu deschisurē pentru a vedē și defendē, apăra, piciorutū muri oru.

Machefer, *m.* șgură de ferr.

Măcheișere, (*f. și adj.* *dvnt.*—) dinte care servece a macina. Comp. *dent molaire*.

Măcher, *v. a.* a sfērnta. macina, cu dinti. *Je ne lui ai pas m'ché*, nu i am vorbitū cu dulcētă, i am spus'o verde.

Măcheur, *cuse, adj.* care macină.

Măchiavelique, *adj.* machiavelicū, astușiosū, perfidū.

Măchiavelisme, *m.* machiavelismū, sistemă politică a lui Machiavel, preconisată în cartea *sa le Prince*; *fig.* purtare artificioasă, perfidă.

Măchiaveliste, *m.* partēnū al ū sistemii machiavelice.

Măchicatrice, *m.* medicamentū cē mestică cine-va fără sē lū inghiță. [*us.*

Măchicoulis, vd. *Măchecon*.

Machinal, *e, adj.* machinale, unde voința n'are parte, asemenea jocului unei machine.

Mășinalment, *adv.* în modū machinale; fără acțiunea voinței, fără intențiune.

Mășinateur, *m. trice, f.* care face intrige, machinațiuni.

Machine, *f.* mașină (*engin*), engină, instrumentū de mișcare; *fig.* intorsură de abilitate. — *pneumatique*, mach. destinată sē face vidul (golū) într'unū clopotū de sticlă; — *hydraulique*, mach. ca sē

- conducă și se redice apă;—
à vapeur, mach. de abur;—
à semer, mach. de semănat.
- Machiné, ée, adj.** machinat.
- Table—e,* tablă de scamatori.
- Machiner, v. a.** a machina, complota, urmări prin complotațiune surde, proiecta în secret.
- Machiniste, m.** machinist, constructor de machine; cellă ce asședa decoruri la teatru.
- Mâchoire, f.** masa, partea ossosă unde sunt dinții; *fig.* om înepțu, stupid.
- Mâchonnement, m.** dificultate de a măcina cu dinții.
- Mâchonner, v. a.** a mănșita, măcina cu dinții neglijente sêu dificile — *les mots,* a articula rău vorbele.
- Măchurat, m. imprim.** lucrător care nu scote cōla curată din machină.
- Măchurer, v. a.** a nu ține curat, innegri, *barbouiller de noir.*
- Macis, m.** cōjea internă a nucii muscate.
- Macle, f.** substanță cristalizată în prisme patrânghulari.
- Macon, m.** vin de Macon.
- Maçon, m.** murariu, ȃidariu.
- Maçonage, m.** lucrul ȃidariului. [*face muri, ȃidi.*]
- Maçonner, v. a.** a construi.
- Maçonnerie, f.** ȃidăria.
- Maçonique, adj.** care ține de franc-maçon.
- Macouba, m.** tutun de Macouba în Martinica.
- Macque, f.** instrument de pisat cōn-pă. *Macquer,* a sparge cu uă *macque.*
- Macre, f.** speciă de cistana care crește în bălți. Și *Macre.*
- Macreuse, f.** passere apatică sēmēnându cu rața.
- Macrobie, f.** viață pre lungă.
- Macrocephale, adj.** cu capul lung (de animal).
- Macrophyllé, adj.** cu foie lunge. [*biv. dvă.*]
- Mactre, f.** speciă de coșună.
- Maculation, f.** maculațiune, petare.
- Maculature, f.** foie de impresiune maculată, rău-cossă.
- Macule, f.** maculă, petă. *maculer.* [*pete înprimandă.*]
- Maculer, v. a.** a macula, face.
- Madame, f.** domnă, madame. Plur. *mesdames.*
- Madapolam, m.** madapolam, materie de bumb. de Indus-tană. [*bon.*]
- Madarose, f.** căderea genș.
- Madefaction, f.** madefacțiune, umectațiune, udătură (des re substance).
- Madéfier, v. a.** a umecta, uia uia substanță.
- Made eine, f.** madelină, speciă de pără; uă prăjitură.
- Mademoiselle, f.** domnișioră. La pl. *mesdemoiselles.*
- Madère, m.** vin de Madère.
- Madonne, f.** imaginea S-șii Vergine.
- Madrage, f.** ocol de faur și plase pentru a prinde pesci.
- Madras, m.** materie de mătăs și bumb. fabricată la Madras.
- Madré, ée, ad.** petat; *fig.* scretu (*matois*), rafinat. *Bois*

—, lemnă nodulată cu vine
(*bois veiné*).

Madrépoze, *m.* coralie ste-
late, genă de polipi petroși.

Madrier, *m.* scândură (de ste-
jară) foarte desă.

Madrigal, *m.* madrigal, mică
poesia care conține vă cu-
gelare ingenioasă și galante.

Madrure, *f.* pătă naturale pe
pelea animalilor, pe lemnă
etc.

Maëstral, *m.* vd. *Mistral*.

Maëstro, *m.* maestru în mu-
sica.

Maffié, *re*, sêu *mufflu*, *e*, *adj.*
inflăit, buccălată, *fam.*

Magalèse, *f.* mină de ferru.

Magasin, *m.* magazin, pră-
vălia.

Magasinage, *m.* magasi-
nată, șederea unei marfe în
magazin, depozit.

Magasinier, *m.* magasi-
nariu, prepusă la pēja unui
magazin. Comp. *garde-
magasin*.

Magdaléon, *m. farm.* mică
cilindru (sub) de sulfu sêu
de blastură.

Mage, *m.* magă, înțeleptă s.
filosofă allă vechiloră Persi.
Juge —, *s. juge mage*, altă-
dată judecătoră care ținea
loculă unui senechală.

Magicien, *m. enne*, *f.* magică.
celă ce face profesiune de
magiă, *enchanteur*.

Magie, *f.* magiă, vrăjitoră.
Art qui prétend produire des
prodiges contre l'ordre de la
nature. [jitorescū.

Magique, *adj.* magică, vră-
jitoră.

Magisme, *m.* magismă, reli-
giunea lui Zoroastru.

Magister, *m.* învățăt rŭ de
școlă (de la sat).

Magistère, *m.* denumire de
mare magistru allă ordinii
de Malta, guvernulă sêu.

Magistral, *ale*, *adj.* magis-
trale, care ține de ună ma-
gestru.

Magistralement, *adv.* ma-
gistrale, cu mână de ma-
gestru. [dregătoră.

Magistrat, *m.* magistrat,

Magistrature, *f.* magistra-
tură, dregătoră.

Magma, *m.* depositulă (droj-
die) unei masure.

Magnan, *m.* nume vulg. pen-
tru verme de mătasse, *ver
à soie*.

Magnanerie, *f. s. magna-
nérie*, locă unde se crescă
vermii de mătasse.

Magnanier, *m.* celă ce
cresce vermi de mătasse.

Magnanime, *adj.* magna-
nimă, mărimosă, de suf-
fletă mare.

Magnanimement, *adv.* cu
mărimă de sufletă. [suffletă.

Magnanimité, *f.* mărimă de

Magnat, *m.* magnată, nobile
allă regatulă în Ungaria,
Polonia. [nesiă.

Magnésie, *f. chem.* mag-

Magnésien, *enne*, *adj.* de na-
tura magnesiă, care conține
magnesiă.

Magnésium, *m.* magnesiă.
Metală care produce *mag-
nesiă*, combinată cu ossi-
genulă. [tică.

Magnétique, *adj.* magne-

Magnétiser, *v. a.* a mag-
neti, magnetisa. [netesce.

Magnétiseur, *m.* care mag-

Magnétisme, *m.* magnetismă.

Magnificat, *m.* (lat.) magnificat, cântă allă Verginiei, care se celebră la denie.

Magnificence, *f.* magnificință, mare strălucință.

Magnifier, *v. a.* a lăuda, esalta mărirea.

Magnifique, *adj.* magnifică, măreț, strălucit.

Magnifiquement, *adv.* cu magnificință.

Magnolie, *f.* fructu de magnolia, vd. *urn*.

Magnolier, *m. s.* *magnolia*, arbure americ. însemnată prin frumuseța florilor și sille.

Magot, *m.* mare maimuță; băni puși în rezervă.

Mahaleb, *m.* speciă de ciresiș sëlbaic de Antille, allă cui lemnă e cunoscută sub numele de *bois de Sainte Lucie*.

Mahetre, *m.* soldatu allă ligei altă-dată.

Mahométan, *une. adj.* și *sust.* mahometană.

Mahométisme, *m.* religiu-nea lui Mahomet.

Manot, *m.* ună arburelă de Antille.

Mahute, *f.* partea aripei iretelui etc. care ține de corp.

Mai, *m.* luna lui maiu; arbure că se plantă la prima di a acestei lune. *Champ de—s. champ de Mars*, adunantele resbelicilor franci ținute în Maiu sêu în Marte.

Maïdan, *m. s. meïdan*, târgu în Oriente.

Maie, *f. s. mée*, albiă unde se plămădesce pânea; —de

pressoir, loculă téscului unde tă fructele.

Maieur, *m.* primariu (în unele orașie altă-dată), vd. *maire*.

Maigre, *adj. m.* macru, slabu și uscatu; unde nu intră nici carne, nici grăsime: *terrain—*, țerrină aridă care nu produce. *Manger*, a mânca postu.—*chère*, trairu forte cumpetatu.

Maigre, *m.* ună pesce de mare.

Maigrelet, *ette, adj.* slăbă-nogu, puçinu slabu. *Dine*, dela *maigre*. Și *maigret, tte*.

Maigrement, *adv.* puçinu, slabu.

Maigret, *tte*, vd. *maigrelet*.

Maigreur, *f.* slăbiciune, uscăciune; opp. *embonpoint*.

Maigrir, *v. n.* aslăbi, a deveni slabu (la e rpu), *v. a.* a face se slăbescă.

Mail, *m.* jo u constăndu diatr'unu micu lemnă cilindricu (*le mail*) care aruncă unu glonțu (*la boulet*).

Maile, *f.* mică monnetă vech. *denier*, alcă pentru zale, fiă-care nodu dintr'ua impletitură; *med.* petă la pupilă.

Maiectori, *m.* combinațiune de zincu, cupru și nichel, imitându argintulu. Și *melchior*.

Mailleur, *v. a.* a impleti cu noduri.

Maillet, *m.* maiu, ciocană de lemnă cu două capete.

Mailleter, *v. a. mar.* a coperi de cuie căptușela unu navă. [vd. *maillet*.

Mai loche, *t.* mare maiu;

Maillon, *m.* inelul dela lanț; legătură pentru viță.

Mai lot, lașie de copii.

Mai lotin, *m.* numele unui partit de rebeli sub minoritatea în Carolu VI.

Mailure, *f.* petișore pe pennele unei passerii (de prălă).

Maimon, *m.* oa maimuță.

Main, *f.* mână, lopetică pentru locu. *Comp de—*, întreprindere curajoasă și condusă cu viuțune, *à deux* — *s.* cu ambele mâne, *à pleines—*, *s.* cu abundență. *Tour de—*, artificiu. *Mariage de la—guiche*, căsătoria morgantica. *Se faire la—*, a se exercita. *De langue—*, de multă timp. *Sous—*, pe sub mână, în secret. *Main de papier*, testea de chărță. *Il a la main*, ellu trebuie să jöce (la cărți).

Mainate, *m.* speciă de pasșere.

Main-chaude, *f.* speciă de jocu lovindă mâna cui-va.

Main-coulante, *f.* bandă de lennă, care accopere marginariul scărei.

Main-courante, *f.* registru unde se scriu speșele și priimirile totidiane.

Main-de-justice, *f.* sceptru adornat în virfă cu uă mână.

Main-d'œuvre, *f.* lucrul meseriașului, plata lui. Pl. *maïns-d'œuvre* este rar.

Main-feurie, *f.* speciă de chărția mică.

Main-forte, *f.* asistință, ajutoriū datū cui-va, mai alesă autoritățif.

Main-garnie, *f.* dare în posesiune a unui lucru în litigiū.

Main-levée, *f. jur.* redicarea, desființarea, secestruluf.

Main-mise, *f. juris.* appucare, prindere: *user de—*, a bate.

Main-mortable, *adj.* și *s.* *feud.* suppus la dreptul de servitute feudale, *vd. urm.*

Main-morte, *f.* servitute feudale.

Maint, *adj. collect.* mă mulți, uere-cari.—Usit. indiferente la sing. seū la pl. *Comp. plusieurs.*

Maintenant, *adj.* acum, în presinte. *Comp. à présent.*

Maintenir, *v. a.* a menține, ține fermă, conserva în aceeași stare; afirma, sustine. *Se—*, a remâne în consistință, se menține.

Maintenue, *f.* confirmațiune într'ua posesiune disputată.

Maintien, *m.* conservațiune, continență, ținutul corpului.

Mairain, *m.* scandură subțire de stejar. Și *merrain*.

Maire, *m.* primariū, primul officariū municipale dintr'ua commune. *Maire du palais*, ministru gubernator sub prima dinasiū a regiilor francesi. *adjoint au—*, ajutoriū de primariū.

Maïolique, *vd. majolique.*

Mairie, *f.* sarcina primariului. *Vd.*

Mais, *conj.* insă, dăr. *Il n'y a point de—*, nu este, nu se pöte face, obiecțiune.

Mais, *adv.* în espres. *Ne pouvoir mais*, a nu puté

mai multă. *Je ne puis mais*, nu e din culpa mea. *Il n'en peut mais*, nu pôte mai multă.

Maïs, *m.* porumbú (cerealea). Comp. *blé de Turquie*.

Maison, *f.* casă *Maison de ville, hôtel de ville, maison commune*, ospeli unde se adună oficialii municipali. *Petites maisons*, spitalú de alienați. *Les douze maisons du soleil*, semnele zodiacului.

Maisonnée, *f.* toți indivi-
dii dintr'ună familiă, cari lă-
cuesú aceeași casă.

Maisonnette, *f.* căscioră.

Maistrance, *f.* clasa primilor suboficiali marinari.

Maitre, *m.* maestru profesorú; conductorú, domnú, stăpinú. La *pl.* mari pictori cari a ilustratú scólele.—*de chapelle*, cellú cê direge cântulú in biser. *Maitre-hôtel*, ospeli principale. *Petit maitre*, tinêrú cu maniere risibili. *Maitre Aliboron*, omu care se amnestică in tóte și nu cunnóscă nimicú. *Maitre tel s. maitre gonin*, omú abite și viclênú.

Maitresse, *f.* stăpina; fi că s. femeă care respunde a simțimintele cê ea inspiră, —*femme*, femeă abile.

Maitrise, *f.* calitate de magestu in unele meserie.

Maitriser, *v. a.* a domina, stăpini.

Maje, *m.* vd. *Maje*.

Majesté, *f.* majestate, grandóre supremă.

Majestueusement, *adv.*

cu majestate. majestosú, grandiosú.

Majestueux, *euse, adj.* majestosú, cu străl cire, grandiosú.

Majeur, *e, adj. și s.* majorú, in elatei majorității: mai mare, considerabile, terța majore, compusă din două tonuri.

Majeure, *f. log.* majóre. Prima propozițiune a unui sillogismú. *Tierce* —,

Majolique, *f.* majolică, faiență ital. smáltată. Și *maïolique*.

Major, *m.* majorú. *Etat-major*, statú-majorú, corpú de oficialii superiori.

Majorat, *m.* imobile inalienabile, constituitú in folosulú unui titlu de nobilitate.

Majordome, *m.* majordomú, cellú cê administră victualile in Ital. și Ispan.

Majorité, *f.* majoritate, eitate majóre; pluralitate de votanți, de sufragie etc.

Majuscu e, *adj. și sust.* *f.* majusculă, literă mare.

Maki, *m.* animale mijlociú între mînuță și vulpe.

Mal, *m.* răú, acțiune rea, vițiú, nefericire: — *aux yeux*, durere de ochi, — *de tête*, durere de capú, — *d'aventure*, calamitate, *pas*—, nu răú: *C'est bien — à vous*, ê fórté răú din partea D-téllé. Ca *adv.* răú, necuvenitú.

Ma'achite, *f.* uă pétră verde și opacă.

Malacie, *f. med.* gustú depravatú, stricatú.

Malacoderme, *adj.* cu pe-
lea môle. [câ nalba.

Malacoïde, *m.* plantă cu flori

Malacoptérygien, *cuve*,
adj. cu natatoriele său ari-
pele moi (de pesci).

Malacique, *adj.* remediu
care mîoa, *émollient*.

Malade, *adj.* afectatî de
morbî, bolnavî.

Maladie, *f.* morbî, bôla:—
du pays, vd. *nostalgic*.

Maladif, *ve*, *adj.* bolnavi-
ciosî.

Maladrerie, *f.* spitalu de
leproşi Vd și *léproserie*.

Maladresse, *f.* ôpsa de a-
bilitate, (la lucruri de mîna)

Maladroît, *e*, *adj.* inabile,
neîndemanaicî, nerolu.

Maladroïement, *adv.* cu
inabilitate, nedibaciu.

Malaga, *m.* vin și sîruguri
de Malaga, orașî în Spania.

Malagma, *m.* *malagne*, ca-
taplasmî emoliente.

Malagueîte, *f.* său *malni-
guette*, piperî de Madagas-
car, și *cardamome*, *graine de
Paradis*.

Ma ai, *m.* *malais*, înba u-
sitata în India orientale și
reputată de cea mai pură.

Sust. *m.* *malais*, *e*, *s.* *ma-
lais*, *e*, malesî, făcîtorî din
Asia orient. și din Oceania.

Malaisie, *adj.* dela falea (des-
pre ossulî).

Malaise, *m.* stare neplăcută
(nechelfî), ușiôriă indispo-
zițiune: sârăciă, nemulțumi-
re. *Dans le—*, mergîndî rău
în affacerile sêlle, *à l'étroit*.

Malaisé, *e*, *adj.* dificile,
anevoîă.

Malaisément, *adv.* diffi-
cile, cu anevoință, *pénible-
ment*.

Malandre, *f.* dispicătură la
îndouitura genuchiului cai-
lorî; vd. și *lèpre*.

Malandreux, *e* (*se*), *adj.* cu
malandre, vd. *pre*.

Malandrie, *f.* lepră.

Malandrin, *e*, *adj.* vd. *lè-
preux*.

Mal-appris, *e*, *adj.*, ven
crescîtu, moșienî, *grossier*.

Malapre, *m.* *impr.* lucra-
toru care citește anevoină.

Mal-à-propôs, *adv.* inop-
porunî, cându nu trebu-

Malaria, *f.* febre malarîa,
pe dussa din emanațiuni ale
bașilorî, în Italia.

Malart, *m.* masculinulu ra-
ței selbatice. [licî.

Malate, *m.* sare de acidu ma-

Malavisé, *ee*, *adj.* ne ru-
dinte, indiscretî, *irréfléchi*.

Malaxation, *f.* mușierea u-
nu lucru amblândî cu din-
sulî multî prin mîna.

Malaxer, *v.* a a mușia prin
mancare, prin plămădire.

Malbâti, *adj.* și *sust.* rău
făcutî, întorsî rău, *mal
fait*. [și *faune*.

Malbrouk, *m.* uă maimuță.

Malchance, *f.* nefericire.

Malcontent, vd. *Mécontent*.

Maldisant, vd. *Médisant*.

Mâle, *m.* masculinî, ueri-ce
ființă de sessulî masculinî.
fig. vigurosî. *Voi.e—*, voce
energică.

Malebête, *f.* rea bestiă, in-
dividî periculosî, *vech*.

Malebosse, *f.* *med.* hu-
bonî pestilîntiale.

Malédiction, *f.* maledicțiune, blestemă. [*rech.*]
Malefaim, *f.* toamnă crudă,
Maléfice, *m.* maleficiu, rău făcută cui-va prin mijloace supranaturale sau necunoscute.
Maléficié, *ee, adj.* care suferă unu maledicțiun, mdratată, lăngedă. [*rech.*]
Maléfique, *adj.* m. deficien, făcătoriū de rău. Despre planete carorū se atribuiesc influințe defavorabile.
Malemorî, *f.* morție funeste.
Malencontre, *f.* întâmplare defavorabilă. [*malheur, mésaventure.*]
Malencontreusement, *adv.* din nefericire, prin defăvōre. [*rech.*]
Malengin, *m.* vd. *tromperie.*
Mal-en-point, *adv.* în rea stare de sănătate sau de fortună.
Malentendu, *m.* neînțeleasă, vorbă, cugeare, rău interpretată, erorē. [*méprise.*]
Malepeste, *interj.* rău! Esprime nă imprecățiune de mirare. [*hinte.*]
Malerage, *m.* dorință vioară
Mal-être, *m.* stare de slăbiciune a sănătății.
Malévole, *adj.* malevolă, rău-voitoriū.
Malfaçon, *f.* defectă de construcțiune, formă rea.
Malfaire, *v. n.* a face rău, practica acțiuni rele. Usit. la infinitivă, și part. *malfait.*
Malfaisance, *f.* dispozițiune a face răulă, *p. us.*
Malfaisant, *e, adj.* făcătorū de rău, *nuisible.*

Malfait, *v. adj.* tacutū reū, dispusū reu. vd. *malfaire.*
Malfaiteur, *m. trice, f.* care comite acțiuni rele, crimină, făcătorū de rău.
Malfamé, *ee, adj.* cu reputățiune urăă, rău famă, [*rech.*].
Malgracieusement, *adv.* nepolită, fără grațiă, neprecese, [*malhonnêtement.*]
Malgracieux, *ease, adj.* nepolită, mojiu. [*incivil.*]
Malgré, *prep.* fără voiă, contră voiă, *bon qu'il malgre,* de voiă de n voiă. — *nots.* contră voiăa noastră — *son autorité,* cu toată autoritatea sa, desăvōre autorităte, *comp. notwithstanding.* — *Malgré que n'est plus en us ge.* On dit aujourd'hui *quoique, bien que.*
Malhabile, *adj.* inabile, neîndemănică. *Comp. maladroît.*
Malhabilement, *adv.* inabile, fără îndemănare, *sans adresse.*
Malhabileté, *f.* inabilitate, neîndemănare, *maladresse.*
Malheur, *m.* nefericire, nenorocire, *malvaise fortune.*
Malheureusement, *adv.* din nefericire, *par malheur.*
Malheureux, *ease, adj.* neferice, nenorocitū.
Malhonnête, *adj.* inonestă, necinstitū. vd. *incivil, grossier.*
Malhonnêtement, *adv.* fără probitate, necinstitū.
Malhonnêteté, *f.* neprobitate, inonestate, acțiune contrariă probității sau politetăii.

Malice, f. maliță, reutate, înclinațiune de a face rău; întorsură de glumă.

Malicieusement, adv. cu reutate, cu gându rău, *maliquement*.

Malicieux, euse. adj. malițios, aplicatū a face rău.

Malicorium, adj. cōjea citrului, a rodiei. Și *malicore*.

Malignement, vd. *Malicieusement*.

Malignité, f. reutate, înclinațiune de a cugeta, de a face răul.

Malin, ligne, adj. rău făcătoriu, care este înclinatū a face, a cugeta, răul. *Pierre maligne*, s. *ataxique*, s. *grave*, friguri nervose, tifoidi.

Ma'ine, f. mar. timpul marilor flussuri la luna nouă și luna plină.

Ma'ines, f. pl. dentelă foarte fină, altă-dată fabricată la Malines, în Flandra, Belgia.

Malingre, adj. de complexiune delicată, bo'năviciosă.

Malintentionné, ee. rău intenționatū, adj. cu relle intențiuni, cu scopuri defavorabili.

Malique, adj. malicū. Califică acidele estrasse din fructe.

Malitorne, adj. rău întorsū, ineptu, mojičū, *maladroit et guiche, lourd*.

Mal-jugé, m. judecată rea, (defectōsă).

Mallard, m. pétra mică de frecatū.

Malle, f. gémantanū, coșiū mare. *La —*, vd. *urm*.

Malle-poste, f. trăsșură

care transportă scrișșori și depeșe.

Malléabilité, f. ductibilitate, calitate cē posedū metalele de a se întinde prin batere.

Ma léable, adj. tare și ductile, care se pōte întinde bătindu-lū (de meta'e), *ductile*.

Malléolaire, adj. care ține de *malléole*, vd. *urm*.

Mal éole, m. ossulū articulațiunii dela călcăiū, *os du bas și cheville de la jambe*.

Mallétier, m. lucrătorū de gémantane. Vd. și *mallier*.

Malette, f. micū gémantanū, sacū de pândă. Diminut. din *malle*.

Malier, m. calū pentru căruți de poștă.

Malmener, vd. *Maltraiter*.

Malone, f. speciă de materiă din lina occidintale.

Ma'otru, e, adj. rău construitū, rău dicitū; s. m. personă fără considerațiune, de urată mină, mojičă, *maussade*.

Malpeigné, ee, adj. necuratū, în desordine (ciufulitū).

Malpighiacées, f. pl. bot. familiă de plante dicotiledone.

Malplaisant, e, adj. neplăcutū.

Malplaquet, m. uă marmure.

Malpropre, adj. necuratū, *sale*. [curatū.

Malproprement, adv. ne-

Malpropreté, f. lipsă de curățeniă, necurățeniă, *saleté*.

Malsain, e, adj. nesănētosū, contrariū sănēțățiū; mar. periculosū.

Malséant, *e, adj.* care șede rău, necuvenibile, *messéant*.

Malsemé, *éé, adj.* cu ramificațiunile neperechie (de cornele cerbului).

Malsénnant, *e, adj.* repunante, contrariu moralii, binecuvenitei. In *teol.* contrariu dreptei credințe.

Malt, *m.* (pron. pe *t.*) maltă, ordū preparatū pentru bere.

Malthe, *f.* speciă de pécură, cimentū din cêră, pécură, gipsū și grăssime. Și *malte*.

Malthusien, *m.* pârtenū allū doctrinelorū lui Rob. Malthu.

Maltôte, *f.* esacțiune, percepțiune ilegală, *vech.*

Maltôtier, *m.* celū care redică percepțiuni ilegali, esactorū.

Maltraiter, *v. a.* a maltracta, tracta rău, face prejudiciū; a se purta rău cu cine-va.

Malvacée, *adj. f.* malvaceă, plantă din familia nalbei.

Malveillance, *f.* rea voință, dispozițiune a voi răulū.

Malveillant, *m.* rău-voitoriū. Că *adj.* mai multū la *pl.*

Malversation, *f.* erorē grave in essercițiulu unei funcțiuni.

Malverser, *v. n.* a malversa, face erori mari in essercițiulū unei funcțiuni, sarcine.

Malvoisie, *f.* vinū de Malvasia (in Peloponesū), vinū grecescū fôrte dulce.

Malvoulu, *av, adj.* cui voiesce cine-va răulū.

Maman, *f.* mamă. *Grand'* —, *bonne* —, bunică, *belle* —, mamă vitregă. *Grosse* —, femeă grassă.

Mamel, *m.* caisū de Antille.

Mamelle, *f.* mamelă. *Mecan.* extremitate rătundă.

Mamelon, *m.* virfulu mamelei (șitei).

Mamelonné, *éc. adj.* cu prominințe, cu virfuri rătunde.

Mamelouc, *m. s.* *mamelouk*, *mameluk*.

Mamillaire, *adj. bot.* cu prominințe rătunde.

Mammaire, *adj.* de mamele, care se referesce la mamele.

Mammifère, *adj.* mamiferū, cu mamele. Prima classe a regnului animale, animalele cari au mamele.

Mammiforme, *s.* *mamil-laire*, *adj.* in or mă de mamelă. **f**

Mammite, *f.* inflamațiune a mamelelorū.

Mammologie, *f.* tractatū de mamifere.

Mammout, *m.* *mammouth*, mare elefante fossile din Siberia, a cui speciă a dispărutū.

Mamoudi, *m.* in unetă persană de 19 cent.

Manakin, *m.* speciă de vrabiă.

Manant, *m.* țerranū, omū rău crescutū, *vastre*, *grossier*.

Mancenillier, *m.* manciuelū, unū arbure din Antille fôrte veninosū, *hippomane manucinella*.

Mance, *f. s.* *manzie*, divinațiune, ghicire.

Manche, *m.* mânerū, partea de care ține cine-va unū instrumentū. *Sust. f.* mâneacă. *Avoir qu. dans sa* —, a avē pe en. in busunariū,

- a face din ellu cã vrea. *Mar. tubu de mușiana pentru pompe. Les manches d'Hippocrate*, sacu pentru filtratũ. La jocu insemnãdã partea câștigatã.
- Mancheron**, *m.* braçiu de care e ținutũ plugulu la aratũ.
- Manchette**, *f.* mânecutã.
- Manchon**, *m.* mânecariu, manchon.
- Manchot**, *m.* privatu de uã mãinã, teingũ. La *pl.* familia de passeri palmipeđi
- Mandant**, *m.* mandatarũ, cellu cã da altuia unũ mandatũ.
- Mandarin**, *m.* mandarin, funcționariu chinezũ.
- Mandat**, *m.* mandatũ, procurãțiune pentru a lucra în numele cui-va; — *d'amenen*, mandat de aducere. — *d'arrêt*, ordine de arestare.
- Mandat-zire**, *m.* mandatariu, însărcinatũ cu anũ mandat cu.
- Mandater**, *v. a. une somme*, a da mandatũ ca sã se plãtescã uã summã.
- Mandement**, *m.* ordine dela unã persõna cu autoritate și juridicțiune; biletu către env. ca sã plãtescã.
- Mander**, *v. a.* a face se sciã, se vinã, a ordina, porunci. — *qu.* a chiama pe env.
- Mandibulaire**, *adj.* care ține de massila inferiõre.
- Mandille**, *f.* vechiã casacã pentru feciorũ.
- Mandoline**, *f.* mandolina, speciã de gitarã micã, sãu de hrã.
- Mandore**, *f.* mandorã, speciã de lirã cu patru cõrde
- Mandragore**, *f.* plantã narcot. solmeã, speciã de beladonã. [chitã.]
- Mandrerie**, *f.* lucru de rã-
- Mandril**, *m.* maimuțã de Guinea lõrte urãtã.
- Mandrin**, *m.* cuiu pentru a gãuri ferrulu caldũ; strungã; *m. d.* speciã de sondã.
- Manducation**, *f.* mãncare. Mãl dlessũ de encharistiã.
- Manège**, *m. mar.* lucru grauitũ adũ marinarilorũ pe navile unde servescũ.
- Manège**, *m.* manegiũ, arca de a forma caii; modũ de a lucra artificiosũ, viclenesce.
- Mânes**, *m. pl.* mane, umbre, sufletele repausãților.
- Manganese**, *m.* metalu fragile și prẽ pãcinũ fusibile.
- Mangeable**, *adj.* care se põte mãnca fãrã desgustũ.
- Mangeaille**, *f.* nutrimentũ cã se dã animalilorũ domestice. [nãncã.]
- Mangeant**, *e, adj.* care mã-
- Mangeoire**, *f.* iese pentru caũ.
- Manger**, *v. a.* a mãnca; rõde, destrui. — *ses mots*, a mãnca vorbele; — *dans la main*, a avẽ maniere prẽ familiarã; — *son blẽ en herbe*, a sã mãnca venitulũ înainte. *Se—*, a se mãnca, se uri, unulũ pe altulũ.
- Manger**, *m.* mãncare.
- Mangerie**, *f.* mãncare cu aviditate; mãncãtoriã.
- Mange-tout**, *m.* resipitorũ, *dépensier, dissipateur*.
- Mangeur**, *m. eus.*, *f.* ca-

re mănăncă multu; resipitoru.

Mangeure, *f.* locu mănăcatu pe un materiă, dintr'ua pâne. [Guiana. Și *mangyl*].

Manglier, *m.* unu arbure de

Manguier, *m.* arbure ind. și brasil. *Mangue*, fructulu său. [Inctieru de Amer.

Mangoustan, *m.* arbure

Mangouste, *f.* unu patru-pedu. Ictenionce. Egipti-miloru.

Mangue, *f.* vd. *arm.*

Manguier, *m. s. mangier*, arbure de India și Brasilia. Fructulu său, *la mangue*, e plăcutu. [cile de maniatu.

Maniable, *adj.* maniable, fa-

Maniaque, *adj.* maniacu, possessu de mania, furiosu.

Manicanterie, *f.* școala de cântatu a corșiloru.

Manichéen, *enue. adj.* care aduște manicheismulu.

Manichéisme, *m.* manicheismu. [de micu claviru.

Manicordion, *m.* specia

Manicle, *m. vl. Manipar, manche.*

Manie, *f.* mania, idea fissă.

Maniement, *m.* maniare, mănuitu, gestune, administrațiune.

Manier, *v. a.* a mania, manui, se servi de. *La—*, manuidu, palpându cu mâna.

Manière, *f.* chipu, modu de a fi séu de a lucra. *De—que*, așa că, *à la—de*, în modulu; *en quelque—que ce soit*, ueri-cum ar fi. *La pl.* purtare, gesturi. — *Comp. sorte, façon, usage.*

Maniéré, *ce, adj.* affectatū.

Maniériste, *m.* pictorū, autoru, affectatū.

Manieur, *m.* cellu cū mănă-escu multu.

Manifestation, *f.* manifestațiune, arrearu, vedire.

Manifeste, *adj.* manifestu, invederatū, veditu, *notoire*.

Manifestement, *adv.* manifestu, invederatū, visible.

Manifester, *v. a.* a manifesta, face visible. *mettre au jour*, [quelte.

Maniquette, *f.* vd. *Mala-*

Manigance, *f.* micu intrize ascunse, *manoeuvre secret*.

Manigancer, *v. a.* a face micu în rize. [de Manilia.

Manile, *f.* cigara de tutunu

Manile, *f.* Vorba usitată la joculu de *quadrille*.

Manioc, *m. s. manihot*, manioce, arburelu americanu, a cūi radecina procură băna numită *cassave*.

Manipulaire, *m.* capitanulu unu manipulu, la anticu.

Manipulateur, *m.* cellu cū ojeredă cu mâna.

Manipulation, *f.* operațiune cu mâna asupra substanțel rû cū se amnestice etc.

Manipule, *m.* manipulu, divisiune a coorșii la Romanii anticu. Mică bandă ce pōrtă preoții catolici la mână, cându celebredă liturgia.

Manipuler, *v. a.* a opera cu mâna spre a mestica, a decompune, substante etc.

Manique, *f.* cureea pentru a și copperi mâna la unu lucrători.

Manitou, *m.* preotū allū sel-

- baticilorū Americēi septin-
triondă.
- Maniveau**, *m.* micū talerū,
coșiuletū de nuele împletite.
- Manivelle**, *f.* buccată de
lemnū sēu de ferrū, care
servește a mișca ossia.
- Manne**, *f.* succū de vegetali;
mannă. Nutrimentulū Ebrei-
lorū in pustia, ebr. *man*,
darū. [ele împletite.
- Manne**, *f.* coșiu lungū de nu-
- Mannequin**, *m.* coșiu lungū
și strimțū pentru fructe etc.,
figură imitândū corpulū u-
manū. [de sculptură.
- Mannequinage**, *m.* speciă
- Mannequiné**, *ée, adj.* pict.
affectatū.
- Mauœuvre**, *f.* manoperă, o-
perațiune cu mână; *sust. f.* și
maî alessū *pl.* intrige; *mar.*
funii destinate sē manieđe
pânđe.
- Mauœuvre**, *m.* ajutatoriū
la unū didariū; artiștiū din
practică și fără gusti.
- Mauœuvrer**, *v. n.* a ma-
nopera. face exercițe mili-
tari. lua mēsure pentru ree-
șită.
- Mauœvrier**, *m. mar.* care
cunoșce bine manoperele
navilorū, trupelorū de uscatū,
abile sē facă manopere,
evoluțiunii militari.
- Manoir**, *m.* lăcuință, casă,
demeure, maison.
- Manomètre**, *m.* manume-
tru, aparatū pentru a mă-
sura tinsiunea gaselorū și
puterea vaporii, presiunii,
in diverși recipienti. Și *ma-
noscope.* [sere cāntătoriă.
- Manorine**, *f.* speciă de pas-
- Manouvrier**, lucrătorū cu
mānele și cu diua.
- Manque**, *m.* lipsă, privațiune;
greșelă.
- Manqué ée**, *adj.* defectosū,
neperfectū, greșitū.
- Manquement**, *m.* errōre
de omissiune, lipsă.
- Manquer**, *v. n.* a lipsi; *v.*
a. a nu gēssi, nu ajunge,
a căde de slăbiciune, *défaillir*,
tomber, faillir.
- Mansarde**, *f.* mansardă.
- Mansuétude**, *f.* dulcēță de
inimă, blândēță.
- Mante**, *f.* mantelă de femee.
- Manteau**, *m.* mantă, mantelă.
- Mantelet**, *m.* mantelută. *La*
pl. ferestre pe unde trage
tunulū (in *mar*).
- Mantelure**, *f.* pērulū de pe
spatele cānelui, care nu sē-
mēnă in culōre cu cellul-altū.
- Mantile**, *f.* mică mantelă.
- Manture**, *f. mar.* agitațiune
violiate a valurilorū.
- Manubiaire**, *adj.* Se dice de
uă columnă alornată cu
tropee.
- Manucode**, *m.* genū de pas-
seri silvane.
- Manuel, elle**, *adj.* manuale,
care se face cu mână. *Sust.*
m. manuale, breviariū.
- Manuellement**, *adv.* ma-
nuale, cu mână.
- Manufacture**, *f.* manufac-
tură; fabrică.
- Manufacturer**, *v. a. n.* fa-
brica intr'ua manufactură.
- Manufacturier**, *m. ère, f.*
manufacturariū, fabricante.
- Manulve**, *m.* maniluvii,
baiă de māne.
- Manumission**, *f.* manumis-

siune, liberarea unui servit
sub vechia lege romană.

in Manus, *adv.* Usitată în
espres. *dire son in manus*,
a dice în mânele, a recom-
mănda sufletul său lui Dum-
nedeu înainte de a muri.

Manuscrit, *m.* manuscrisă;
adj. scrisă de mână.

Manutention, *f.* adminis-
trațiune, gestiune, conserva-
țiune; manutanță, locu unde
se fabrică pânea pentru sol-
dați.

Manutentionner, *v. a.* a in-
griji să se facă pânea pentru
trupe, a administra.

Mappemonde, *m.* mappa-
mundă. Carte géographique
des deux hémisphères.

Maquereau, *m.* pește ma-
rinu.

Maquette, *f.* modelu informe
și în micu de sculptură etc.

Maquignon, *m.* ergheligiu;
aginte ordinariu de affaceri,
intrigante.

Maquignonnage *m.* usă de
diverse mijloce frauduloșe,
său pușină delicate.

Maquignonner, *v. a.* a as-
cunde defectele unui calu,
pentru a lă vinde, a se in-
triga că să facă ce-va să se
vindă, *fan.*

Maquillage, *m.* depinsura,
zugrăvela, feșiei la comediani.

Maquis, *m.* *Makis*, pământu
incultu plinu de burieni în
Corsica.

Marabou, *m.* barză (argola)
de India. Penele servesc de
ornamentu la pelerie de fem.

Marabout, *m.* preotă maho-
metanu; omă foarte urătu.

Maraicher, *m.* gradinariu
care cultivă legumi în ma-
rais.

Marais, *m.* terriuu plinu de
lacuri; grădină de legumi
la Paris. *Marais salant*, locu
unde se aduce apa mării
că să facă sare.

Maranta, *f. bot.* plantă a-
momea. [șina mică.

Marasca, *m.* *marasque*, vi-
Marasme, *m.* estrema slăbi-
ciune, consumțiune.

Marasquin, *m.* liquore fă-
cută dintr'unu felu de cireșe
acre.

Marâtre, *f.* și *adj.* maroă vi-
tregă, femeă care maltrateă
pe copii bărbatului său.

Maraud, *m. aude*, *f.* omă ne-
rușinată, *vil coquin, caurien.*

Maraude, *f.* furtă comissă
de soldați în vecinătatea cas-
trelorū.

Marauder, *v. n.* a se depărta
de corpul armatei, că să
mergă să fure (de soldați).

Maraudeur, *m.* soldatū care
fură prin vecinăt. castrelorū.

Maravédis, *m.* monnetă spa-
nică de cupru, 1-2 cen.

Marbre, *m.* marmure.

Marbrer, *v. a.* a marmura, i-
mita marmurea prin pictură.

Marbrerie, *f.* locu unde se
lucră marmure, artea de a
lucra, poli, marmurea.

Marbreur, *m. ease*, *f.* celul
cē marmură chărtă etc.

Marbrier, *m.* marmurariu,
meșteru care lucră marmu-
re. [mure.

Marbrière, *f.* ocnă de mar-

Marbrure, *f.* imitațiunea
marmurii printr'uu pictură.

Marc, *m.* vechiă greutate de 8 uncie; *être payé au—la liere*, a fi plătit în prorata de ceea ce se cuvine fie-cărui creditor. *Marc d'or*, ceea ce titularele unui oficiu plătesc înainte de a primi proisiunile.

Marc, *m.* prăsină, depositul unei substanțe, după ce i s'a estrassu succulă, aroma, prin filtrațiune. *esprèssione* etc.

Marcassin, *m.* mistrețu mai micu de unu annu.

Marcassite, *f.* pirită de uă frumôsă strălucire, vd. *pyrite*.

Marcéscent, *e, adj. bot.* care se usucă pe ramure.

Marchand, *m.* negutătoru. *Bâtiment —*, nave de comerțiu

Marcbander, *v. a.* a disputa prețulu, tocni; *v. n.* a esita.

Marchandise, *f.* mărfa.

Marche, *f.* altă-dată limite militare a unui Statu.

Marche, *f.* mersu, mergere; *tréptă*.

Marché, *m.* piață, locu publicu unde se vinde, *conclure un—*, a face uă cumpărătoare, —*donne*, prețu mediocre; *à bon—*, estinū, *à meilleur—*, mai estinū; *à grand—faire*, cellu mai estinū, cellu mai puçinū. *Mettre le — à la main*, a se arrêta gata sê rupă uă obligațiune. *Avoir bon—de*, a ajunge lesne la scopu. *Marché au comptant*, vindere cu banî presinți, cu banî gata.

Marchepied, *m.* trepte cari servescu pentru ascinsu, pentru a se urca.

Marcher, *v. n.* a merge; a călca, la pëlrieri, — *comme un Basque*, (comme un chat maigre) a merge forțe inte; — *à pas de loup*, a merge cu circumspecțiune, — *sur le bon pied*, a și face dètoria, — *du même pas*, a mer. mână în mână; — *dans les eaux de qu.* a protege pe cnv.; — *sur les talons*, a urma de aproape: — *droit*, a merca sinceru.

Marcher, *m.* mersu; locu de mersu.

Marcheur, *m.* euse, *f.* care merge multu s. puçinū.

Marcotte, *f.* ramure de viță etc. ce se assedă în pământu, că sê prindă rădêcină.

Marcotter, *v. a.* a altoi ramuri.

Marde le, *f.* par. petu de pètră în gurulu unei fântăne. Și *margelle*.

Mardi, *m.* marți; — *gras*, ultima di din carnavalū.

Mare, *f.* micu lacu.

Maréage, *m.* convențiune între stăpinulu navii și mateloți pentru servițiū.

Marécage, *m.* locu băltosu.

Marécageux, *euse, adj.* băltosu.

Maréchal, *m.* mareșial, mare oficiariū în diverse regate, — *de camp*, generale di brigadă, — *des logis*, (mai bine — *des logis chef*) suboficiariū de cavaleriă (wachtmistru). *Maréchal de France*, cellu mai înaltu comandante militare din Francia, oficiariū allu coronei. La fem. *maréchale*.

Maréchal, *m.* potcovarin. Și *maréchal-ferrant*.

Maréc talerie, *f.* potcovăria.

Maréchaussée, *f.* omenii de poliție cărari, substituiți în 1790 prin *gendarmes*: vechiă jurisdicțiune a mareașalilor de Franția, *vd. con-nétable*.

Marée, *f.* flussu și refluxu allu mării; pesce de mare nesăratu. *Il arrive comme — en carême*, ellu sosesece forte la timpu.

Mare le, *f.* jocu de copii. Speția de șiodronu.

Mareyeur, *m. euse*, *f.* vin-detoru de pesce m rinu nesăratu (*marée*).

Marfil, *m.* dinți de elefante nelucrați. Și *morfil*.

Margajat, *mj* micu băiețu, *parler—*, a vorbi neînțeleșu, *pop.*

Margarate, *m. chem.* margaratu, sare din acidu margaricu și uă base. *Margarine*, margaratu de potasse, de sodă.

Margarique, *adj.* margaricu. Se dice de unu acidu obținutu tractându grassimea printr'unu alcali.

Margay *m.* pisică sêlbatica americ. Și *chat-tigre*.

Marge, *f.* margine, partea albă a paginei; timpu liberu.

Margelle, *f.* *vd. Mardelle*.

Marger, *v. a.* a măsura marginile unei foie de impressu, că sê le potrivescă cu forma; a asstupa cu pămîntu dîspicătorele unu cuptoru.

Marginal, *e, adj.* dela marginea paginei.

Marginé, *ee, adj. bot.* cu margine. [*iuscă*].

Marginelle, *f.* speția de mol-

Marginer, *v. a.* a scrie pe marginea unu manuscris etc.

Margot, *f.* (diminut. dela *marguerite*), uă passere, *vd. pie*; femea gureșta

Margota, *m. s.* *margotas*, speția de nave.

Margotin, *m.* legatura de ramuri menunte.

Margou lis, *m. fig.* incurcătura, *pop.*

Margrave, *m.* micu principe suveranu în Germania.

Margraviat, *m.* margraviatu. [*falsă*].

Margriette, *f.* mare perlă

Margritin, *m.* speția de perlă.

Marguerite, *f.* margarită, mică flóre albă sêu r șia. Și *reine-marguerite*, *pâ-qu-rette*. În *impr.* cellu mai micu caracteru, *perle*.

Marguillerie, *t.* administrațiunea fabricei unei parossie.

Mari, *m.* bărbatu, soțiu. În stilulu ina tū *époux*.

Mariable, *adj.* de măritatu.

Mariage, *m.* mărităsiu, căsătoria, — *d'inclination*, căs. din amóre, — *réchauffé*, căs. între veduvă cu veduvă. — *de Jean des Vignes*, căs. secretă.

Marié, *ee, adj.* căsătoritu.

Marier, *v. a.* a căsători.

Marieur, *m. euse*, *f.* care mijlocesce spre a se face căsătoria.

Marin, *e, adj.* marinu, de mare: *Sel—*, sare commune; *lieu—*, leucă de 20 la unu grad. — *pied—*, picioru de-

prinsu cu mișcarea navii.
Sust. m. marinariu.
Marinade, *f.* marinată.
Marine, *f.* marină, știința navigațiunii pe mare; servitul de mare. — *militaire*, puterea navale a unei Statu.
Mariner, *v. a.* a face marinată, pune în salinură.
Mariné, *éc. adj.* marinată.
Café —, cafea stricată pe mare.
Maringouin, *m.* muscă, țintar, din țerțele calde.
Marinier, *m.* marinariu.
Marionnette, *f.* mică figură de lemn care se mișcă; *fig.* persoană ușoră, fără caracteru. [allu bărbatulu].
Marital, *e, adj.* care este
Maritalement, *adv.* că bunu căsătoritu.
Maritime, *adj.* maritimă, de mare. *Les forces* — *s.* puterile navali. [făcută, mojiacă.
Maritorne, *f.* femeă rău
Marivaudage, *m.* stilu care afectedă naturalele în modulul lui Marivaux, autoru dramati. din secl. 18.
Marjolaine, *f. bot.* majorană, magiranu.
Marjolet, *m.* micu fantaronu, *vechiu*. [ațiă rară.
Marli, *m.* materie, gasu, de
Marly, *m. s. marli*, marginea farfuriei.
Marmaille, *f.* grămadă de copii mici, *fam.*
Marmelade, *f.* marmeladă; *siande en* —, carne pré fertă, *chose en* —, lucru spartu.
Marmenteau, *m.* lemnu

inaltu ce se reserva pentru ornamentulu unei pozițiuni.
Marmite, *f.* vassu de fertu.
Marmiteux, *euse, adj.* pauperu care se plânge necontentit. [cuine.
Marmiton, *m.* fecioru de
Marmonner, *v. n.* a marmura incetu. Și *maronner*.
Marmot, *m.* uă mare maimuță. [țelă.
Marmottage, *m.* maimu-
Marmotte, *f.* unu patru-
pedu de munte; *fig.* fetița.
Marmotter, *v. a.* a vorbi confusu și incetu.
Marmotteur, *m. euse, f.* care vorbeste confusu și incetu.
Marmouset, *m.* mică figură grotescă, piticū rău făcutu.
Marnage, *m.* amendatiunea solului cu *marne*, vd. *urn*.
Marne, *f.* pămintu calcare, argilosu, prin care se amendedă, se ingrașiă, pământulu.
Marner, *v. a.* a amenda solulu cu *marne*, vd. *prec*.
Marner, *v. n. mar.* a se retrage, *la mer marne*.
Marneux, *euse, adj.* care conține pămintu calcare, argilosu. [mintu calcare.
Marnière, *f.* ocnă de pământ
Marobotin, *m.* monnetă de auru în Francia altă-dată.
Maronite, *m.* catolicu sirianu dela muntele Libanu.
Maronner, vd. *marmonner*.
Maroquin, *m.* maroquin, pele de capră lucrată (cu *sumac* etc.); omu de de năutcu, *pop.*

Maroquiner, v. a. a lucra peiele de capră, chărțiă culor.

Maroquinerie, f. locu unde se prepară maroquin.

Marotique, m. imitațiune a stiluluî lui Clément Marot.

Marotte, f. sceptru garnitū cu clopoței; fig. obiectulū unei afecțiuni violinti și deregulate.

Maroufie, m. omū inonestū, mojičū. Comp. *rustre fripon*.

Maroufle, f. speciă de cleiū tare, usitatū la pictori.

Maroufler, v. a. a lipi pânđa unui tabelū cu cleiū pe scândurā, pe iourū etc.

Marquant, e, adj. care insemnēdā, insemnătoriū.

Marque, f. semnū, indiciū.

Marquer, v. a. a insemna, indica, imprime, face sē se cunoșcă, lāssa urme.

Marqueté, ée, adj. copperitū cu pete de culori diverse.

Marqueteur, v. a. a insemna cu diverse pete.

Marqueterie, f. lucru de lemnū de diverse culori usitatū la efecte de timplariū.

Marqueteur, m. cellū cē lucrēdā lenne pentru timplari.

Marquette, f. cēră naturale.

Marqueur, m. euse, f. care insemnēdā, insemnătoriū.

Marquis, m. marquisū, nobilitate inferiōre ducelū. La fem. *marquise*.

Marquisat, m. titlu, dominiū, de marquisū.

Marquise, f. vd. *Marquis*.

Marquise, f. speciă de umbrelā; marquisā, copperișū inaintatū d'assupra ușei.

Marquoir, m. instrumentū de croitorī. [botedatū.

Marraine, f. nașiă, care a

Marre, m. cosorū pentru viță.

Marri, m. maniatū, *vechiū*.

Marron, m. castanā; perū buclatū; aginte de schimbū fără titlu. *Nègre*— servū negru refugitū in pădurī, ca sē trăiēscā liberū.

Marronnage, m. starea unū negru *marron*, vd. *prec.*

Marronner, v. a. a și dispune perulū in bucle mari.

Marronnier, m. speciă de castanu cultivatū: — *d'Inde*, frumosū castanū indianū cu fructulū amarū.

Marrube, m. marubiū, uā plantā labiatā.

Marrubiastre, m. uā plantā. Și *fau.x-marrube*.

Mars, m. luna Marte; seminte cari se sēmēnā in Marte; *chem. ferrū*.

Marsage, m. semenāture făcute in Marte.

Marsault, m. speciă de salciă. Și *marseau*. [provincie.

Marsèche, f. ordū in unele

Marseillaise, f. cāntulū republicanū din prima revoluțiune francesă, compusū de Rouget d'Isle in 1792

Marsouin, m. cetaceū de genulū delfinū; omū urātū.

Marsoupioux, m. pl. speciă de patrupeđi, marsupiali.

Martagon, m. crinū roșiū sēlbaticū.

Marte, m. s. *martre*, patrupeđū din țerrelle septintriu-nali, acui blanā ē forte stimatā.

Marteau, *m.* martelă, ciocană.

Martel, *m.* vd. *prec.* vech.

Martelage, *m.* semnă făcută cu un martel pe arburi rezervați.

Marteler, *v. a.* a bate cu un martel mică seă ciocană.

Marteleur, *m.* lucrător de ferrăria cu martelul.

Marteline, *f.* martelă dințată.

Martial, *e, adj.* martiale, belicosă; *chem.* ferruginosă.

Martinet, *m.* speciă de rindnică; candelariu mică lată cu mâneru; martelă, ciocană, mișcată prin machină.

Martingale, *f.* curea dela căbale, care oppresce calul se nu de din capă. *Jouer à la* —, a juca la fiă-care lovitură totă ce a perdutu în loviturile precedinți.

Martinisme, *m.* sistemă politică religioasă a lui Martinet, iluminată portugeză.

Martiniste, *m.* sectatoru ală martinistului.

Martin-pêcheur, *m.* speciă de vrabiă colorată.

Martin-sec, *m.* pără toamnătică.

Martre, *f.* Mai bine *marle*, vd. vorba. [cenică.

Martyr, *m.* martiră, mu-

Martyre, *m.* suferințele martirului. [suferă martirul.

Martyriser, *v. a.* a face se

Martyrologe, *m.* martirologă, catalogă de măriră și sănți.

Marum, *m.* plantă aromatică, speciă de cimbru.

Maryland, *m.* tutună de Annapolis în Maryland.

Masare, *f.* speciă de vespă.

Mascarade, *f.* străvestitulă unei persone care se mascădă.

Mascaret, *m.* refluxă violinte allă măriră în Gironde.

Mascaron, *m. arch.* capă grotescă pusă ca ornamentă.

Masculin, *ine, adj.* masculină. *Fief* —, feudă ce numă bărbați putea se posesădă. *Rime, terminaison* — *e*, rimă. *terminațiune*, a unei vorbe, care nu se finesce cu *e* mulă.

Masculinité, *f.* calitatea masculinului. [parință.

Masque, *m.* mască; falsă ap-

Masquer, *v. a.* a masca, ascunde sub false aparințe.

Massacrante, *f. (humeur)*, caracteră supărăciosă, *fam.*

Massacre, *m.* ommoră de omeni cară nu se appără.

Massacré, *ée, adj.* ommorită fără appărare.

Massacrer, *v. a.* a ommori omeni fără appărare; a strica.

Massacreur, *m.* ommoritoră, uccissoră.

Massage, *m.* grămădire.

Massage, *m. chir.* appăsare. *Pression momentanée*, exercere avec la main sur les membres, comme moyen tonique.

Masse, *f.* grămadă, mulțime de lucruri cară facă împreună corpă; omeni de rândă; bană pușă la jocă. *En* —, cu toți.

Massepain, *m.* prăjitură de făină, sachară și migdale pisate.

Masser, v. a. a grămădi, reduce în massă.

Masseter, *m.* muschiul allu massilei (falcei).

Massette, *f.* uă plantă de bălți.

Massicus, *m.* Se numesc în commune ossidulii de plumb galbinu. Și *massicot*.

Massier, *m.* persoană ecclesiastică ce poartă un baston avind în virful un cap de aur (*masse*).

Massif, *ive, adj.* massivu. plinu și solidu.

Massivement, *adv.* massiv.

Massora, *f.* *massore*, *massora*, *essaim* și *revisiune* a diverse testuri biblice de doctorii judei. *Massorettes*, cei ce a lucratu la *massora*.

Massorétique, *adj.* *massoretic*, care se referese la *massorah*, vd. prec.

Massue, *f.* măciuca.

Mastic, *m.* masticu. rezina odorante și galbină, care curge din terebintu lentiscu; compozițiune pentru lipitu.

Mastication, *f.* masticatiune, mestecare.

Masticatoire, *m. med.* medicamentu de mestecat.

Mastigadour, *m. veter.* spegiă de dăbale pentru masticatiune.

Mastiquer, v. a. a lipi cu *mastic*, cu cimentu.

Mastite, *f. med.* inflamațiune a mameleloru.

Mastoc, *m.* persoană grea și tare.

Mastodonte, *m. nat.* *mastodonte*, mare mamiferu fosile antediluvianu, care se-

mena multo cu elefantele.

Mastodynie, *f.* durere de mamele.

Mastoïde, *adj. anat.* Se dice de eminința seu apofisea de lingă ossulii timpleloru.

Mastoïdien, *enne, adj.* care ține de apofisea mastoidă.

Masulipatam, *m.* pândă fina de India fabricată la Masulipatam, în Mogol.

Measure, *f.* edificiu ruinat, derinătură, casa proastă.

Masurka, *f.* *masurque*, *masourka*, *mazourka*, polca mazaruka.

Mat, *m. matle, adj.* fără lustru. [schah.

Mat, *m.* mat. La jocul de

Mât, *m.* catarțu.—de *cocagne*, vd. *cocagne*.

Matador, *m.* matador, acela care, în luptele cu taurii, trebuie să ommore animalele; *fig.* persoană considerabile în condițiunea sa, în corpulii seu.

Matamore, *m.* falsu vitej.

Matasse, *f.* mătasse nețesuta.

Matassin, *m.* danțatoru bufoniu în vechia Spania.

Matelas, *m.* saltea, perna

dela trassură; mică perna.

Matelasser, v. a. a garni cu saltele, cu perne.

Matelassier, *m. iere, f.* plapanariu care face saltele.

Matelot, *m.* marinariu. Într-ua armata marină, navea [*matelot d'un vaisseau*] care însoțese pe alta mai mare.

Matelotage, *m.* artea seu plati marinariului.

Matelote, *f.* buccate com

puse de mai multe feluri de pesci, à la —, in modulă marinariilor.

Mater, v. a. a face mat. La joculă de schah.

Mater, v. a. a face să fiă fără lustru. Și *matir*.

Mâter, v. a. a pune catarțuri (*mâts*) la uă nave.

Mâtereau, m. mică catarț.

Matérialiser, v. a. a considera că materiale, a face să fiă materiale.

Matérialisme, m. materialismă Sistemă absurdă a celoră că credă că totulă este materiă.

Matérialiste, m. materialistă, părțenă allă materialismulă. [crulă materiale.

Matérialité, f. calitate a lu-

Matériaux, m. materială. Totă că este materiă de lucrătă.

Matériel, *elle*, adj. materiale, făcută de materiă, care ține de materiă. [teriale.

Matériellement, adv. ma-

Maternel, *elle*, adj. maternă.

Maternellement, adv. maternă.

Maternité, f. maternitate, calitate de mamă. [gură.

Materot, m. speciă de stru-

Matématicien, m. ienne, f. matematică.

Mathématique, f. s. *mathématiques*, matematice.

Mathématique, adj. matematică.

Mathématiquement, adv. matematică, prin matematice.

Matière, f. materiă, causă.

Mâtin, m. mare căne peditoriă.

Matin, m. diminătă. *Demain* —, măine de diminătă.

Matinal, *ale*, adj. matinală, care se scolă de diminătă.

Matinalement, adv. de diminătă.

Matineau, m. căne peditoriă.

Matiné, adj. (*chien*—), căne născută dintr'unulă nobile și altulă inferioră.

Matinée, f. diminătă, înainte prăndulă, — *musicale*, concertă music. după prăndă.

Matines, f. pl. prima parte a oficiulă divină, care se dice înainte de a se face dină.

Matineux, *euse*, adj. deprinsă a se scula de diminătă.

Matinier, *ière*, adj. care privește la, ține de, diminătă.

Matir, v. a. vd. *Mater*.

Matoir, m. ciocană pentru a face cuieloră căpățină.

Matois, *e*, adj. viclenă, și-retă.

Matoiserie, f. vd. *Fourberie*.

Matou, m. cotoiă.

Matras, m. vassă de sticlă cu gitulă lungă.

Matricaire, f. matricariă, plantă radiată.

Matrice, f. matrice, tipară pentru litere, ornamente de metală; registru originale după care sunt stabilite rindurile contribuțiilor.

Matricide, m. matricidă, ommorulă mamei; matricidă, ommoritulă mamei.

Matriculaire, adj. in-scrisă pe matricule.

Matricule, f. matriculă, registru.

Matrimonial, *ale*, adj. matrimoniale, de căsătoria.

Matrone, f. matronă, doamnă respectabilă. Vd. și *sage-femme*.

Matte, f. substanță de metală care n'a fost decâtă topită uă-dată; erva de Paraguay.

Maturatif, *ive*, *adj.* și *m.* care grăbescă supurațiunea unei plage. Și *maturant*, *e.*

Maturation, f. progresăuă succesiivă allă fructeloră către maturitate, către cō ere.

Mature, f. toate catartele unei navi; lemnă pentru cartate.

Maturité, f. maturitate, etate matură, epoca de cōcere; *avec* —, cu circumspecțiune, cu pedă.

Matute, f. *nat.* genă de crustareă.

Matutina, *e*, *adj.* care ține de dimineața, *p. us.*

Maudire, v. a. a blestema. Comp. *réprouver*. — Il se conjugue comme *dédire*, voy. ce mot.

Maudisson, *m.* (fam.) maledicțiune, blestemă, *malédiction*.

Maudit, *e*, *adj.* blestemată, foarte rău, *exécration*.

Maugréer, v. n. vd. *détester*.

Maupiteux, *euse*, *adj.* care escită, desieptă, milă.

Maure, *mauresque*, *mauricaud*, vd. *More*, *Moresque*, etc.

Mausolée, *m.* mausoleu, avută monumentă funerariu.

Maussade, f. și *adj.* neplăcută, posomorită, rău făcută.

Maussadement, *m.* posomorită.

Maussaderie, f. posomorire.

Mauvais, *e*, *adj.* rău, urătu. *Il fait* —, este timpă rău. *Sentir* —, a miroși rău *Trouver* —, a găsi de rău, deproba. *Mauvais sujet*, omă de nimică.

Mauve, f. nalbă. *Mauve sauvage*, nalbă sălbatică, *malva sylvestris*. [cirlă.

Mauvette, f. speciă de cio-

Mauvis, *m.* mică sturdă. Și *merle* —, *grive* —, *alouette huppée*.

Maxillaire, *adj.* massilare, care ține de massile.

Maxime, f. maximă, propozițiune generale care servescă de principiu. In *mus.* notă care valică patru măsură.

Maximum, *m.* massimă, cellă mai înaltă gradă unde pōte ajunge ună lucră.

Mayenne, f. vd. *aubergine*.

Mazame, *m.* cerbă messicană. [jitură.

Mazarine, f. speciă de pră-

Mazette, f. mică cală rău.

Mazurca, f. s. vd. *masurka*.

Me, *pron. pers. m. f.* mă, pe mine, mi.

Méandre, *m.* sinuosități ale unui fluviu.

Méandrine, f. *nat.* polipă petrosă. [canale.

Méat, *m. anat.* condusă,

Mécanicien, *m.* mecanic.

Mécanique, f. mecanică.

Sciința care studiică legile mișcării și ecilibrului, puterile mișcătorie, acțiunile machinei.

Mécanique, *adj.* mecanic.

Mécaniquement, *adv.* mecanicesce, mecanicū.

Mécanisme, *adj.* mecanismū.

Mécène, *m.* Mecenate, protectorū allū literelorū și artișilorū. [tate.

Méchamment, *adv.* cu rău-mechanceté, *f.* răutate de caracterū.

Méchant, *e, adj.* rău, de natură rea. vițiosū.

Mèche, *t.* fitilū, feștilă; partea spirale a burghiului. — *Découvrir la mèche*, a descoperi secretuū conspirațiunii.

Méchef, *m.* nefericire, nenorocire (vech.), vd. *malheur*.

Mécher, *v. a.* a redica mirosul unui huriū aprinșindū unū fitilū sulfuratū.

Méchoacan, *m. bot.* nă rădăcină mare. Și *rhubarbe blanche*.

Mécomètre, *m.* mecometru, instr. pentru a măsura lungimile.

Mécompte, *m.* erorē de calculū, speranță cădută.

se **Mécompter**, *v. r.* a se înșela într'unū calculū, într'ua speranță; a bate falsū orele.

Méconine, *f.* meconină, substanță cristalină ce se estrage din opiu.

Méconium, *m.* meconiū. Succū estrassū din macū prin presiune.

Méconnaissable, *adj.* care nu se mai cunoște, care și a schimbatū aspectulū.

Méconnaissance, *f.* lipsă

de recunoștință. Comp. *ingratitude*.

Méconnaissant, *e, adj.* ingratū, nerecunoșcătorū.

Méconnaître, *v. a.* a nu recunoște, deproba, nu conveni, a necunoște, a aprea rău.

Mécontent, *e, adj.* nemulțămītū. *Les mécontents*, nemulțămītū, cei ce nu sunt mulțămītū cu guvernulū etc.

Mécontentement, *m.* nemulțămire.

Mécontenter, *v. a.* a nemulțămi, nu satisface.

Mécréance, *f.* necredință.

Mécréant, *m.* necreștinū. impiū, necredinciosū.

Mécroire, *v. a.* a nu crede.

M daille, *t.* medaliă.

Médailleur, *m.* săpătorū de medalie.

Médailier, *m.* mobile, ser-tarū, speciale pentru medalie.

Médailiste, *m.* curiosū și cunoșcătorū de medalie.

Médailon, *m.* medaliă mare.

Médecin, *m.* medicū, doctorū. [țiune, doctoriă.

Médecine, *f.* medicină; po-

Médeciner, *v. a.* a da ad-desé medicaminte, *fam.*

Médiaire, *adj. b t.* mediarū, pusū la mijlocū.

Médial, *e, adj.* mediale. Se dice de nă literă care ocupă mijloculū vorbei.

Médian, *e, adj.* anat. medianū, dela mijlocū. *La médiane*, mediană, una din vinele brațului.

Médianoche, *m.* ospetū care se face după medulū nopții.

Médiate, *f. mus.* mediant, tertă d'a-supra no'ei tonice.

Médiastin, *m.* mediastină. Inchisură membranosă care separă pep'ulă în două părți.

Médiat, *e, adj.* mediat, care nu se atinge de unŭ lucru decătă prin întremediară. *Villes — tes*, orașe cară nu sunt sub suveranitate directă.

Médiatement, *adv.* mediat, prin mijlocire, nu direct.

Médiateur, *m. trice, f.* mediator, mijlocitor, care mijlocesce pentru reconciliațiune, pentru învoielă.

Médiation, *f.* mediațiune, mijlocire. *Comp. entremise.*

Médiatiser, *v. a.* a face unŭ statŭ, în Germania, să nu țină imediată de imperiŭ.

Médicago, *m.* plantă asemine lucernei.

Médical, *ale, adj.* medicale, care țin de medicină, doctoricesc. [mentŭ, doctoriă.

Médicament, *m.* medicament.

Médicamentaire, *adj.* medicamentariŭ, care tractedă de medicam., doctoricesc.

Médicamenter, *v. a.* a da, a aplica, medicaminte. *Se —*, a lua medicaminte.

Médicamenteux, *euse, adj.* care are virtutea, puterea, unŭ medicamentŭ.

Médication, *f.* medicațiune, tractațiune prin medicaminte.

Médicinal, *ale, adj.* medicinale, de remediu.

Médimne, *m.* medimnă, mē-

sură pentru lucruri uscate, cam. 52 litr., la Gr. ant.

Médiocre, *adj.* mediocre, mijlociŭ.

Médiocrement, *adv.* mediocre, de mijlocŭ, binișoriŭ.

Médiocrité, *f.* mediocritate. Calitatea acellui care nu este nici abile, nici lipsitŭ de ueri-cē meritŭ.

Médire, *v. n.* a vorbi de reŭ fără probe. — *Se conjugue sur dēdire*, vox. ce mot.

Médisance, *f.* vorbire de reŭ.

Médisant, *e, adj. și sust.* vorbitorŭ de reŭ fără probe.

Méditatif, *ive, adj.* mediativŭ, de medicațiune. *Sust. m.* aplicatŭ la medicațiune.

Méditation, *f.* medicațiune, cugetare îndelungă, profundă.

Méditer, *v. a.* a medita, cugeta multŭ și atintivŭ, se gândi bine, cerceta.

Méditerrané, *éc, adj.* care este în mijloculŭ uscatului.

Méditerranéen,enne, *adj.* de Mediteranea.

Médium, *m.* mediu, mijloc de învoiență.

Médius, *m.* degetul mediu dela mână.

Médoc, *m.* uă petriceică strălucitoare din Médoc, în Gironde; vinŭ renumitŭ de Bordelais. [dela meduă.

Médullaire, *adj.* medular, Meeting, *m.* (angl. pronunț.

mit'ine), meeting. Adunăță popurare că să discute cestiuni politice, *assemblée*.

Méfaire, *v. n.* a face reŭlŭ.

Méfait, *m.* acțiune rea.

Méfiance, *f.* neîncredere:

- suspiciune în rău. Comp. *dé-
fiance*. [toru].
- Méfi ant**, *e. adj.* neîncredé-
se **Méfier**, *v. r.* a nu se în-
crede, se descrede.
- Mégailithique**, *dj.* mega-
liticu, formatu de petre mari.
Despre monuminte preisto-
rice.
- Mégaldonte**, *m. nat.* genú
de insecte imenotere.
- Mégalosaure**, *m.* şiopirlă
fossile.
- Mégamètre**, *m. astr.* me-
gametru. Instrumentu pentru
a măsura distanţa stel-el rū
între dinsele şi a de-ermina
lungimile pe mare.
- par* **Mégarde**, *adv.* din er-
rôre, din nebăgare de sémiă,
*pur inadvertance, par mé-
prise*. [mentu de optică.
- Mégascope**, *m.* unú în-tru-
- Mégathère**, *m.* mare ma-
miferu fossile. Şi *mégathé-
rium*.
- Mégère**, *f.* una din celle
trei furie, femeă rea şi irri-
tată.
- Mégie**, *f.* (vech.) albélă a pe-
lii de berbece, vd. urm.
- Mégir**, *v. a.* a prepara în
albú pei de berbece etc.
- Mégisserie**, *f.* lucru, com-
merciu. de pei preparate.
- Mégissier**, *m.* cellu cê cu-
răţă peile de përu; pelariu.
- Mégle**, *m.* sapă pentru viţă.
Şi *meigle*.
- Meilleur**, *eure, adj.* măi
bunú. — *Avec meilleur que*
on emploie ne devant le verbe
qui suit: ils sont meilleurs
que je ne le croyais (decătú
credeam), à moins que le
- premier verbe ne soit né-
gatif.
- Méionite**, *m.* mineralu care
se apropiă de feldspath.
- Meistre**, *m. s. mestre*, cat-
artu la navile Levantelui.
Arbre de—, s. mât, catar-
tulú cellu mare allú unei
navi cu pânđe latine s. triân-
ghiulari
- Mélanogogue**, *m.* care de-
părtedă bilulú, veninutú.
- Mélancoie**, *f.* melancoliă,
umóre négřă, dispoziţiune
triste. Comp. *chagrin, bile*
noire.
- Mélancolique**, *adj.* melan-
colicu. *Triste, chagrin*.
- Méancoliquement**, *adv.*
melancolicu, cu tristită.
- Mélange**, *m.* ammeslicu.
- Mélanger**, *v. a.* a ammes-
tica.
- Mélanite**, *f.* granatú negru.
- Mélasme**, *m.* speciă de in-
flătură.
- Mé'asse**, *f.* siropu ce re-
măne după cê s'a rafinatú,
cristalitú, sacharulú.
- Mé'ée**, *f.* ammeslicu, luptă
corpú cu c rpú, unde ordi-
nea bătăliei este ruptă.
- Méler**, *v. a.* a ammestica,
uni la unú locú. — *la ser-
rure*, a strica verriga. *Se*
méler de, a se ocupa de
unú lucru streinú de pro-
fessiunea sa. *Se méler à*, a
se ammestica între, se uni cu.
- Melet**, *m.* micú pesce marinú.
- Méléze**, *m.* melezú, arbure
reşinosă din familia conif-
ferelorú. Şi *larix européen*.
- Méliacées**, *f.* plante dico-
tiledone.

Mélianthe, *m. bot.* meliantă, pimprinelă de Africa.

Méide, *f.* speție de viscositate.

Méier, *m.* varietate de struguri albi. Și *mellier*.

Méilot, *m.* melilot, plantă leguminosă, Și *mirlilot*.

Méi-melo, *m.* amestecău desordinat, *fam.*

Méinet, *m. bot.* genă de boraginee. Și *cérinthée*.

Mélisse, *f.* melisă, plantă labiată aromatică.

Mellifère, *adj. bot.* meliferă, care produce liquore săchărată.

Mellification, *f.* melificație, modulă cum se face mierea.

Mellitite, *f.* pără care posedă puțină gustulă mierii.

Melliturgie, *f.* lucrulă, industrie, albineloră.

Mélochias, *f. bot.* speție de morcovă.

Méodie, *f.* melodiă, succesiune de sunete regulate.

Méodieusement, *adv.* melodiosă, cu melodiă. [diosă.

Méodieux, *euse, adj.* melodiosă,

Méodique, *adj.* de melodiă.

Méodramatique, *adj.* melodramatică.

Méodramaturge, *m.* autoră de melodramă.

Méodrame, *m.* melodramă. Dramă în care sunt cântece.

Méographie, *f.* artea de a scrie note musicală.

Méomane, *m.* care iubescă cu pasiune musica.

Méomanie, *f.* amóre escisivă de musică.

Melon, *m.* pepine; — *d'eau* vd. *pastèque*.

Mélongène, *f.* vd. *Aubergine*. [pepină.

Mélonnière, *f.* bostană de

Mélopee, *f.* melopeă. Declamație notată la antică. Compoziție musica.

Méoplaste, *m.* meloplastă. tabelă musica pentru studiul cântului, *neol.*

Melpomène, *f.* melpomenă. Musă a tragediei. *Favori de* —, autoră tragică. [la cală.

Mémarcure, *f.* scrântitură

Membrace, *f. nat.* speție de greeri.

Membrane, *f.* membrană, țesătură subțire care copere unele organe. [nată.

Membrané, *é, adj.* membranosă,

Membraneux, *euse, adj.* membranosă, cu membrane.

Membre, *m.* membru, mădulară.

Membré, *é, adj.* *Bien* —, cui sunt membrele tari și bine proporționate.

Membre, *e, adj.* cu membre mari.

Membrure, *f.* măsură pentru lemnă de arsă, vd. *voie*.

Même, *adj.* însuși; — *adv.* chiară, *moi* —, *toi* —, *lui* —, *elle* —, eă însuși etc., *être à — de*, a fi în stare să. *De même*, *à même*, *tout de même*, assemine, totă astăfelă; *le même*, *la même*, același, aceeași, *les mêmes*, aceiași, aceleași. *Cela revient au —*, é totă una, *pas —*, nici chiară. *quand —*, chiară cândă. *De même que*, precum și.

Même, *m.* Se dice la biliardă cândă bila este trâmăssă directă în că a visată cine-va.

Mêment, *adv.* vd. de *même*, vech. [turgie].

Memento, *m.* rugăciune a li-

Mémoire, *f.* memoriă, ținere de minte, adducere aminte.

Mémoire, *m.* memoriu, scriere summiară conținind unu espusû seû instructiuni.

Mémorandum, *m.* memorandû, notă de lucruri cê voimû se ținemû minte; notă diplomatică espunindû pe scurtu starea unei cestiuni.

Mémoratif, *ive, adj.* memorativû, care adduce aminte; care și adduce aminte, vech.

Mémorial, *m.* memoriale, regi-tru comerciale.

Menaçant, *e, adj.* imininte, amenințatoriû.

Ménace, *f.* amenințare.

Menacer, *v. a.* amenința, — *ruine*, a amenința ruină, îi apprope se cadă.

Menade, *f.* vd. *bacchante*.

Ménage, *m.* totû cê privesce la într-ținerea familie; stare conjugale. *Pain de—*, pâne de casă. *Giâte ménage*, cellû ce face pe stăpinû se scadă ceva din speșele ordinărie ale casei.

Ménagement, *m.* precauțiune, considerațiune, *égard*.

Ménager, *v. a.* a face usû înțeleptû, moderatû, de ceva, economi. *Se—*, a îngriji de sine, se îngriji.

Ménager, *m. ère, f.* care înțelege economia, casnicû; femeă din casă; economû.

Ménagerie, *f.* locû uude se ținû animal rare și streine.

Mendiant, *m. f și adj.* cer-

șetorû, *quatre mendians, s. mendians*, smochine, aveline, stafide și migdale, *fam.*

Mendicîcê, *f.* mendicitate, cerșetoriă; cerșetorime.

Mendier, *v. a.* a cerșetori, cerși

Mendole, *f.* unû pescă de Mediterr. Și *suscle, cagarel*.

Meneau, *m.* crucea ferestrei.

Ménece me, *m.* personă care sémêră perfectû cu alta. La pl. frați gemeni.

Ménée, *f.* practică secretă, intrigă artificioasă, *suivre la —*, a lua calea cerbului care fuge (vinăt.). La orolog. drumul unû dante.

Mener, *v. a.* a duce, conduce, direge. — *qn. comme il faut*, a da cui-va multû de lucru, dificultăți, — *qn. avec soi*, a duce pe cn. cu sine; — *les ennemis battant*, a pune în fugă pe inemici; — *rondement une affaire*, a duce energicû uă affacere; — *beau, grand, bruit*, a face sgom otû.

Ménestrel, *m.* menestralû. Vechiû poetû seû musicante, care me-gra se esecute cânturile sêlle dela unû castelû la altulû, se narrede fable.

Ménétrier, *m.* cântătorû cu instrumentulû militare.

Meneur, *m. euse, f.* care conduce, direge; conductorû unei trăsșure, unei intrige.

Méniane, *f.* speciă de balconû.

Méniant e, *f.* uă plantă de lacû. Și *trêfle d'eau*

Mênîl, *m.* lăcuință dela satû. Comp *hameau*.

Menin, *m.* omû de calitate

allăturatū altă-datā la servi-
 țulū Dellinului. Era șesse.

Méninge, *f.* meninge. Mem-
 brană care înlășurā creerii.

Ménigé, *ée, adj.* care se
 referesce la meninge.

Méningite, *f. med.* menin-
 gită, inflamațiune a me-
 ningii.

Ménisque, *m. opt.* meniscū,
 sticlă convessă de ună parte
 și concavă de cea-altă.

Ménologe, *m.* calendariū
 allū bisericeii orient., *mar-*
tyrologe.

Menon, *m.* capră de Levante.

Ménorrhagie, *f. med.* cur-
 gere excessivă de sânge.

Menotte, *f.* mână de copilū;
 mână delicată; *pl.* cătușe.
Menotté, pusū în cătușe.

Mense, *f.* venitulū unui mo-
 nasteriū; mēsă de mănecare.

Mensole, *f.* cheiă de boltă.

Mensonge, *m.* minciună.

Mensonger, *m. ère, f.* min-
 cinosū, inselătorū.

Mensongèrement, *adv.*
 prin minciună, prin înșelă-
 ciune.

Menstruation, *f.* menstrue.

Menstrue, *f. chem.* liquóre
 propriă a dissolvi corpurile
 solide; *pl.* menstrue.

Menstruel, *elle adj.* de
 menstrue.

Mensue, *elle, adj.* mensuale,
 care se face în tôte lunele.

Mensurabilité, *f.* possibili-
 tate de a se mēsura.

Mensurable, *ad.* mēsurable,
 possibile de a se mēsura.

Mentagre, *m.* mentagră, sico-
 se a bărbiei. Speciă de *dartre*.

Mental, *ale, adj.* mintale,

de minte, care se face în
 spiritū. [prin minte.]

Mentalement, *adv.* mintale,

Menterie, *f.* minciună de pu-
 çina importantă.

Menteur, *m. euse, f.* minți-
 torū, mincinosū; *adj.* minci-
 nosū. [ismă.]

Menthe, *f.* mentă piperita,

Mention, *f.* mențiune, pome-
 nēlă — *honorable*, distinc-
 țione acordată unei opere
 de concursū, care n'a căpē-
 tatū niciunū premiū.

Mentionner, *v. a. a* menționa,
 face mențiune, pomeni.

Mentir, *v. a. a* minți, — *à se*
conscience, a minți cu in-
 tințiune, cu scopū. *À beau* —
qui vient de loin, este lesne
 a impune, cândū vine cine-va
 de departe.

Menton, *m.* bărbia. [bărbia.]

Mentonnier, *ière, adj.* dela

Mentonnière, *f.* bandă pen-
 tru copperitū bărbia în casū
 de vulneri (răni).

Mentor, *m.* mentorū, conduc-
 torū, gubernorū.

Menu, *ue, adj.* subțire, me-
 nuntū, de micū volumine. *Me-*
nus plaisirs, plăceri de fan-
 tasiă, — *plomb*, alice pentru
 passeri : *hacher* —, a toca
 mēnuntū; *mar her* —, *trot-*
ter —, a merge repede și cu
 pași mici. *Il pleut dru et*
menu, plouă desū și mēnuntū.

Menuail e, *f.* cantitate de miche
 monnete, de mici pesci.

Menuet, *m.* unū vechiū danțū.

Menufeuille, *ée, adj. bot.*
 cu foiele miche. [plăriă.]

Menuiser, *v. a. a* lucra tim-

Menuiserie, *f.* timpăriă.

Menuisier, *m.* tâmplariu.

Mépitiique, *adj.* mepitiu, toxicu, care produce esalațiune pernicioasă, vătămătoare.

Mépitiisme, *m.* esalațiune necomodă, pernicioasă.

Mépiaș, e, *adv.* Se dice de un corp, de un ferru etc., mai multu grossu decâtu ată.

Mépiaș, m. pict. indicațiune a diverselor planuri ale unui obiect. [șela, *se mécompter* se]

Méprendre, *v. r.* a se înmepriș, *m.* desprețu. *Au mépris de*, cu desprețul, în prejudiciul. [șiatu.

Méprisable, *adj.* de despreméprisablement, *adv.* cu desprețu.

Méprisant, e, *adj.* desprețuitoriu, deconsiderante.

Méprise, *f.* vd. *inadvertance, bévue.*

Mépriser, *v. a.* a despreția.

Mer, *f.* mare. *Basse*—, marea către finele reflussului; *coup d*—, vală cu scurtă furtună (*écumeur!*; *pleine, haute*—, plină mare, depărtată de țermă. *Prendre la*—, a începe uă navigațiune; *tenir la*—, a naviga în mijlocul, mării. [de comerciu.

Mercantile, *adj.* mercantilă.

Mercantilement, *adv.* în modu comerciale.

Mercantilisme, *m.* estinșiune pré mare, abusu de spiritulă comerciale.

Mercantille, *f.* negoțu de puțină valoare. *Puș. usit.*

Mercenaire, *m.* și *adj.* mercenariu, care se face numai pentru câștigă. Vd. și *venal.*

Mercenairement, *adv.* în

modu mercenariu, ca mercenariu. [așia, p. englice, etc.

Mercerie, *f.* comerciu cu

Merci, *f.* misericordiă, milă. *A la—de*, în voia. *Mer. i*, grașiă, mulțumim. *Dieu—*, grașiă lui Dumnezeu; *sust. m.* vd. *Remerciement.*

Mercier, *m. ierc*, *f.* comerciant care vinde așia, p. englice, etc.

Mercredi, *m.* (*s. mécredi*), mercuri; *des cendres*, prima și a postulu.

Mercure, *m.* mercuriu, argintu viu, *hydrargyrum, argentum vivum.*

Mercuriale, *f.* altă-dată adunantă de parlamentu; orașiune pronunțată la intrarea tribunalul ră; prețulu cerealitoră vindute în piașiă. *Mercuriale sauvage*, vd. *chau de chien.*

Mercuriaux, *m. pl.* mercuriale, medic. minte unde intră mercuriu.

Mercuriel, *elle*, *adj.* care conține mercuriu.

Mercurification, *f.* extracșiunea mercuriulu din metale.

Mère, *f.* mamă, — *prieure*, femeă protectrice, — *nourrice*, nutrice, doica, — *goulte*, mustu de strugură necălcaș; — *laine*, lăna cea mai bună; *eau*—, apă salină și désă. *Idée mère*, ideeă fundamintale. — *Piemère, dure-mère*, membrane cari învelescă creeri.

Mereau, *m.* marcă de metală etc. cē se dă călugărilor, cându a assistatū la offic. divinū.

Mérelle, f. jocu de copii cu mice mărci. Și *marelle*.

Méridien, meridianu.

Méridienne, *adj.* f. de meridianu. *Méridienne s. ligne méridienne*, liniă dreptă trassă dela nordu la sudu în planul unui meridianu determinat.

Méridienne, f. scurtă somnă la ora prânzului. [dionale.

Méridional, *ale, adj.* meri-

Méringue, f. prăjitură foarte delicată cu cremă și sachar.

Mérian, m. alaudă (ciscirliă) de N.-Olandă.

Mérimos, m. și *adj.* nevar. merinos, berbecu span. cu lână foarte fină. Materiă din această lână.

Merise, f. cireșă sălbatică.

Merisier, m. cireșiu sălbaticu.

Méritant, *e, adj.* care merită.

Mérite, m. meritu, ceaa ce face demn de stimă, de recompensă. La *pl.* fapte bune.

Mériter, v. a. a merita, deveni demn. *Bien mériter de*, a face mari servitje cuiva.

Méritoire, *adj.* meritoriu, lăud. bile. [meritu.

Méritoirement, *adv.* cu

Merlan, m. unu pesce marinu.

Merle, m. merlă. *Fin*—, omu viclenu, șiretu, *provinc.*

Merlette, f. passere fără picior și fără rostru (*in armărie*)

Merlin, m. toporu.

Merlon, m. partea parapetului între două deschisuri.

Merluce, f. morunu uscatu.

Mérocèle, m. erniă la picior.

Mérovingien, *enne, adj.* merovingianu, de Merovingi.

Merrain, m. scândure subțiri de stejariu.

Mérule, f. speciă de bureți.

Merveille, f. minune, miraclu.

Merveilleusement, *adv.* minunat, miraculos, de mirare.

Mérycisme, m. rumigat.

Mérycologie, f. tractat de ruminanți. [mon.

Mes, *pron, pl.* meș, melle, vd.

Mésair, m. *mésair*, speciă de mersu ală calului.

Mésaise, vd. *Malaise*.

Mésalliance, f. căsătorie cu uă persoană de condiț. inferiore.

Mésallier, v. a. a face uă *mésalliance*, vd. *prec.*

Mésange, f. uă vrabiă.

Mésaraïque, *adj.* care ține de mesinteriu (despre vine).

Mésarriver, v. n. a se întâmpla ce-va rău, neplăcutu, din erore. [vd. *prec.*

Mésavenir, (numai la inf.)

Mésaventure, f. întâmplare rea. [dame.

Mesdames, *pl.* dela ma-

Mésentère, m. mesinteriu, membrană care menține intestinele, vd. și *fraise*.

Mésentérique, *adj.* mesinteric, de mesinteriu.

Mésentérite, f. inflamațune a mesinteriului. Și *mésentéritis*.

Mésestimable, *adj.* nedemn de stimă.

Mésestime, f. lipsă, privațune, de stimă, rea opiniune.

Mésestimer, v. a. a nu stima; a apreațea mai jeosu de justa sa valoare, *dépriser*.

Mésintelligence, f. neîn-

telegere, neiuvoială, discu-
siune.

Mésinterpréter, a. a. a
intrepresi rău, judeca falsu.

Mésire, f. med. inflama-
țiune a ficatului.

Mesmérisme, m. mesme-
rismu, doctrina lui Mesmer
assupra influinței magnetis-
mului.

Mesmériste, m. părtenu
allu doctrinei lui Mesmer.

Mésoffrir, v. a. a offeri mai
pușinu decâtu valoarea. *Offrir
d'une marchandise beau-
coup moins qu'elle ne vaut.*

Mesquin, inc. adj. de ap-
parință defectoșă, economu
fără nobilitate, fără gustu,
avaru. Comp. *chiche*.

Mesquinement, adv. prin
economiu proșta.

Mesquinerie, f. calitate
defectoșă; economiu peste
mésură, *épargne sordide*.

Message, m. mesagiu, com-
missiune de a dice seú spune
ce-va: comunicatiune of-
ficiale.

Messenger, m. ère. f. care
spune, duce, nu communi-
cațiune.

Messagerie, f. stabilimentu
de trăsurre publice plecându
la ère determinate.

Messaline, f. messalină, fe-
meă de moralu licințioșe.
Dela Messalina lui Claudiu I.

Messe, f. liturgiă, — *basse*.
aceaa care se dice fără cântu.
Grand —. cea cântată de
coriști.

Messéance, f. necuvenință,
opp. *bienséance, convenances*.

Messéant, e, adj. neçuve-

nitu, contrariu binecuvenin-
țel. [bine, fi necuvenitu].

Messeoir, v. n. a nu ședé

Messer, m. vech. vd. *messire*.

Messidor, m. a 10-a lună a
anului republicanu, prima
lună a verei, 19 s 20 Juniu.

Messie, f. messia.

Messier, m. pèdnicu de
fructe inaintea recoltei.

Messieurs, pl. dela *mon-
sieur*, domni.

Messire, m. vechiu titlu de
onore. *Paire de — Jean*, spe-
ciă de pèră dulce.

Mestre-de-camp, m. co-
lonelut sub vechia monarchiă.

La—, prima companiă intr'
unu regimentu dă călari.

Mesurable, adj. mësura-
bile, possibile de mësuratü.

Mesurage, m. mësurare.

Mesure, f. mësură; cadința
unui versu. *Ètre à — de*, a
fi în stare sè. *Au fur et à
—*. s. *à—*. cu câtü, succes-
sivü: *à—de*, în proporțiune,
à—que, după cum, cu câtü,
selon que, suivant que.

Mesuré, èe, adj. regulatü,
inmësuratü, circumspectü.

Mesurer, v. a. a mësura.

Mesureur, m. mësurătorü.
Officiariu avindü dreptulü
sè mësore unele mëruri.

Mésuser, v. a. a face usu
rèu, nu întrebuința bine, *em-
ployer mal, abuser*.

Métabole, f. ret. metabolu,
repetițiune de sinonime.

Métacarpe, m. anat. păr-
tea mänei iutre degite și
pumnü. [dela *métacarpe*].

Métacarprien, m. (mușchiu)

Métachorèse, f. med. me-

- tacoresc. Dislocațiune de umori.
- Métacronisme**, *m.* anacronismă care înaintedă data unui eveniment. [rendată.
- Métairie**, *f.* mică moșiă a-
- Métal**, *m.* metală, corpă minerale simplu. *Métal* è uă compozițiune de metale.
- Métalepse**, *f.* metalepse, figură prin care luămă antecedentele in loculă consecintelă, și contrariu, s. e. *il a ré u*, in locu de *il est mort*.
- Métalléité**, *f.* metalitate, tôte proprietățile metaleloru.
- Métallifère**, *adj.* metaliferu, care conține metale.
- Métallique**, *adj.* metalicū, de metală, de natura metalului.
- Métallisation**, *f.* operațiune prin care unū ossidū devine metalū; politură cu metalū.
- Métalliser**, *v. a. chem.* a da unū ossidū, unei substance, forma metalică.
- Métallographie**, *f.* metalografiă, descrițiunea metaleloru.
- Métalloïdes**, *m. pl. chem.* metaloidi. Corpuri simple cari nu presintă caracterele metaleloru propriu disse.
- Métallurgie**, *f.* artea de a estrage și purifica metalele.
- Métallurgique**, *adj.* metalurgicū, vd. *prec.*
- Métallurgiste**, *m.* metalurgistū, autorū de metalurgiă.
- Metamorphique**, *adj.* metamorficū. Se dice de stin-

cele cari, după formațiunea lorū, a fostū transformate prin căldure centrali.

- Métamorpisme**, *m.* metamorfismū, transformățiunea stincelorū, terrimelorū, prin căldura centrale.
- Métamorpse**, *f.* metamorfose, transformățiune.
- Métamorphoser**, *v. a.* a transforma, schimba.
- Métaphore**, *f. ret.* metaforă. Figură prin care se transportă uă vorbă dela sensulū său naturale, propriu, la unū sensū figuratū.
- Métaphorique**, *adj.* metaforicū, vd. *prec.*
- Métaphoriquement**, *adj.* metaforicū, prin metaforă.
- Métaphrase**, *t.* metafrase. Traducțiune literale și in același timpă explicativă.
- Métaphraste**, *m.* metafrastū. Traductorū și in același timpū commentatorū.
- Métaphysicien**, *m.* metafisicū. Cellū cè face studiulū său de metafisică.
- Métaphysique**, *adj.* metafisicū, abstractu.
- Métaphysique**, *f.* metafisică. Știința care tractedă de facultățile spiritului umanū, de primele principii ale cun-ștințelorū nōstre, și de ideele universale.
- Métaphysiquement**, *adv.* metafisicū, prin metafisica.
- Métaphysiquer**, *v. n.* a tracta uă cestiune pré abstractu, a se perde in raționaminte metafisice.
- Métaplasme**, *m.* metaplas-
mă. Adausū său suppres-

- siune, seú schimbare, de uă literă seú silabă intr' uă vorbă.
- Métastase**, *f.* metastase, transportul unei bóle dintr' uă parte a corpului la alta.
- Métatarse**, *f.* metatarsă, partea piciorului de la degite până la călcăiú.
- Métatarsien**, *m.* muschiul metatarsel, *vd. pre*.
- Métathèse**, *f. gram.* metatase, transpozițiunea unei litere.
- Métayer**, *m. ère, f.* arendașii care face se valeđe, cauti, uă mică moșă.
- Métei**, *m.* frumentú seú grăú și secare amestecate.
- Métempsychose**, *f.* metempsicose, trecerea sufletului dintr'unú corpú in altulú.
- Métemptose**, *f.* metemptose. Equatiune solare a lunelorú noue.
- Météore**, *m.* meteorú. Fenorenú luminosú etc. ce appare accidentale in atmosferă.
- Météorique**, *adj.* meteoricú, care ține de meteore.
- Météorisé**, *èe, adj. veter.* inflatú.
- Météorisme**, *m. med.* meteorismú. Tinsiune, inflitură, a vintrelui, pântecelú.
- Météorographe**, *m.* instrumentú de fisică pentru observațiunii meteorologice.
- Météorographie**, *f.* descrițiunea meteorelorú.
- Météorolithe**, *m.* pètră cădută din părțile superiorí ale atmosferei.
- Météorologie**, *f.* meteorologia, partea fiziceí care pertractedă de meteore și de variațiunile atmosferei.
- Météorologiste**, *m. s. météorologue*, meteorologú. Scriptorú despre meteore.
- Météoroscope**, *m.* astro-labú.
- Métèque**, *m.* metecú, streinú domiciliatú cu drepturi civile, insé nu cu drepturi politice, in vech. Atena.
- Méthode**, *f.* metodă. Modú de a lucra după certe principii, dispozițiune regulată și logică a materiilorú și cugetárilorú. Usú, obiceiú.
- Méthodique**, *adj.* metodicú, făcutú cu metodă.
- Méthodiquement**, *adv.* cu metodă, metodicú.
- Métodisme**, *m.* doctrina metodisilorú, *vd. urm.*
- Méthodiste**, *m.* metodistú, membrulú unei secte fórte rigide a bisericeí anglicane.
- Méiculeux**, *euse, adj.* meticulosú, fricosú, *peureux*.
- Métier**, *m.* profesiune manuală, meseriă, machină care servește la unii industrialii.
- Mé. is, isse**, *adj. și s.* metis. Născutú dintr'unú albú și uă indiană, americană, seú din contra.
- Métonomasie**, *f.* metononase. Schimbarea unui nume propriú, latinisându-lú, seú traducindu-lú in altă limbă.
- Métonymie**, *f.* metonimiă. Figură prin care se ie. causa pentru effectú, subiectulú pentru predicatú etc.
- Métope**, *f. archit.* metope. Intervalú pătratú între triglifii

și frisea dorică, și în care suut în genere ornamente.

Métoposcope, *m.* devinatoru (ghicitoru) care predică prin inspecțiunea, prin cercetarea, trăsăturilor feței.

Métoposcopie, *f.* arta de a conjectura, de a presupune, caracterul etc. după inspecțiunea trăsăturilor feței.

Métoposcopique, *adj.* métoposcopică, vd. *prec.*

Métose, *f.* metose. Strinsura pupilei. [metrulă.]

Métrage, *m.* măsurătoare cu

Mètre, *m.* metru: nonă măsură de lungime, aproape 3

pieds, 11 $\frac{1}{4}$ *lines*.

Métre, *m.* rezultatul unei măsuri metrice.

Métrer, *v. a.* a măsura cu metrulă.

Métrète, *f.* vechia măsură de licidă, aproape 20 *litres*.

Comp. *amphore*.

Métricien, *m.* cellă ce se ocupă de metrica greacă și latină.

Métrique, *adj.* metrică, compusă de metre: *sust. f.* metrică, cunoștința cantității și diverselor specii de versuri în limbele prosodice

Métriologie, *f.* tratat de măsuri și greutate.

Métriologiste, *m.* autor de cercetări asupra măsurilor.

Métromane, *m.* cellă ce are mania de a face versuri

Métromanie, *f.* mania de a face versuri.

Métromètre, *m.* *mus.* metro-metru. Instrument pentru a regăsi măsura unui cântă.

Métronome, *m.* metronomă,

inspectorul asupra măsurilor la Ellenii antici.

Métropole, *f.* metropolă. orașul avind un scaun episcopal; capitala unei provincii.

Métropolitain, *v. adj.* metropolitană. arch. episcopală: *m.* arhiepiscopul, mitropolit.

Mets, *m. pl.* misse, buccate, mâncări.

Mettable, *adj.* ce poate pune cineva: *habit*—, haină care se poate purta. (*portable* n'are acestu sensu).

Mettal, *m.* măsură pentru licidă la Tunis.

Metteur, *m.* punătorul,—*en oeuvre*, lucrătorul care adaptează, țintese, petrele la inele etc.:—*en page*, lucrătorul care formează paginile la tipografiă.

Mettre, *f.* a pune, stabili într'un locu.—*en*, a traduce:

—*à prix*, a prețului: —*sur qu*,

a da mai multu decâtu altul la licitaț. —*au jour*, a scote la lumină,—*aux voix*,

a pune la votu,—*à bout*, a duce lucrul la extremitate.

—*toutes voiles dehors*, a pune toate pânzele (mar.),—

les voiles dedans, a lua pânzele. *Mettez*, puneți-vă peleria (în capu). *Il se met bien*, ellu se îmbracă bine.

Meublant, *v. adj.* propriu a mobila, care mobilă.

Meuble, *m.* mobilă. *Că adj.* mobile, mișcătoriu.

Meubler, *v. a.* a mobila, adorna cu mobile. [*ylement*.

Meuglement, *m.* vd. *B u-*

Meugler, vd. *B ugler*.

Meuble, *f.* ciocan de pétră

pentru sfărîmată, frecată. — *de moulin*, rôtă de pîtră pentru ascuțit, tocilă, pîtră de móră. [câmpu.

Meule, f. claiă stabilită pe

Meulerie, f. laboratoriu unde se facă petre de móră.

Meulier, m. cellă cî face *meules*, vd. *prez.*

Meulière, f. pîtră din care se facă ciocane de sfărîmată. *Pierre de meulière*, petre de stîncă tari, găurite la suprafață.

Méum, m. bot. uă plantă aromatică. Și *méou*.

Meunerie, f. morarii.

Meunier, m. morariu.

Meunière, f. morărăsă.

Meursault, m. vinu de Meursault. forțe stimatú.

Meurtre, m. omucidă comissú a violința, ommorú.

Meurtre, e, adj. ruptú, lovitú. terfelitú, bătutú. [moritorú.

Meurtrier, m. trière, f. om-

Meurtrière, f. deschisura într'unú murú de fortificațiune, ea se tragă din adăpostú asupra inemiculú.

Meurtrir, v. a. a face contușiune încatú să se învinetescă locu ú, vd. și *froisser*.

Meurtrissure, f. contușiune cu vinetělă a pelú, lovitură.

Meute, m. uniune de cîni a-lergándú, formați pentru vînătoare. *Chefs de—*, cei mai bunú cîni.

Mévendre, v. a. a vinde mai jeosú decátú valoarea lucrulú.

Mévente, f. vinđere cu perdere. [cascei.

Mézai, m. partea anteriore a

Mézair, m. vd. *Mésair*.

Mézéréon, m. vd. *lauréote*.

Mezzanin, m. mezzaninú, catarutú din mijlocú în vechie e naví cu trei pânđe.

Mezzanine, f. ar hit. micú etagiú între doue mai mari.

Mezzo termine, m. terminú mediú, *moyen terme*.

Mezzo into, m. stampă negră. Comp. *gravure à la manière noire* [mei.

Mi, m. mi. a 3-a notă a gami

Mi, particulă nevar. care însemnédă jumătate. *Mi-aout*, jumătatea lunei Augustú, *à mi-chemin*, la jumătate drum, *à mi-corps*, pâně la cinsurá. *Mi-carême*, a 3-a joui a postului.

Mi-parti, e, adj. compusú de doue părți egali. [bificá.

Miasme, m. emanațiune mor-

Mialement, m. miutú, strigátulú pisicei.

Miauler, v. a. a miui (pisica).

Mica, f. mica. pîtră compusă de foie subțiri flessibili și de strălucire metalică.

Micacé, ée, adj. de natura petrei mica. vd. *prec.*

Miche, f. pîne rătundă.

Michette, f. mică pîne rătundă.

Micmac, m. jeosá intrigă secretă cu intențiune rea

Micocoulier, m. arbure din familia amantac., și *celtis australis*, în usú la ebenisti.

Microcosme, m. microcosmú, micú mundú, lume în breviaríu, în scurtú, *petit monde*.

Micrographie, f. micrografia, descrițiunea părți-

lorū foarte mîce, cari nu se vîdū decătū cu microscopulū.

Micromate, *m.* genū de păiaginū.

Micromètre, *m.* micrometru, aparatū care se a laptā la ochianele astronomice pentru a mîsura mîce distanțe in cerū, și diametr. stelelorū.

Microphyle, *adj.* microfîlū. Se dîce de plante cu foie mîce.

Microscope, *m.* microscopū, ochianū de mîritū.

Microscopique, *adj.* microscopîcū.

Midi, *m.* prîndū, medulū dîlel; sulū.

Mie, *f.* medū. Breviațiune din *amie*, amicā, *ma mie*, amica mea. Altā-datā se dîcea in locū de *point*, nicî-de-cum. *Je n'en veux*, nu voiescū nicî-de-cum. [cētā.

Miel, *m.* miere; estremā dul-

Miellat, *m.* *miellée*, *f.* gum-mā sâchăratā, cē se gēssesece dimînēța pe foiele plantelorū.

Mie'lé, *cē*, *adj.* indulcîtu cu miere, unsū cu miere.

Mielieux, *euse*, *adj.* care conține miere, *fig.* dulce affectatū.

Mien, *enue*, *pron.* meū, mea. *Le—*, *la mienne*, alū meū, a mea. *Les miens*, *les miennes*, aī meī, ale melle. *Le mien*, averea mea.

Miette, *f.* fîrmîturā.

Mieux, *adj.* mai bine. *Fai-me—*, voiescū mai bine. *il vaut—*, este mai bine. *Faire de son—*, a face cătū pōte m ā bine. *Au—*, *tout au—*, foarte bine. *Le— da moule*, cellū

mai bine posibilē, *pour le —*. *Elle chante des—*, ea cîntā cellū măi bine.

Mievre, *adj.* malițiosū, și-retū (de copii), veselū.

Mievreie, *f.* micā mahta, și-retîiū.

Mignard, *e*, *adj.* delicatū, affectatū, resfātū.

Mignardement, *adv.* affectāndū delicateța, grațiā.

Mignarder, *v. a.* a mîngata, (gugulu), tracta delicatū.

Mignardise, *f.* delicateța affectatā. Pl. vorbe de blîndeța.

Mignon, *gouane*, *adj.* delicatū, frumuselū; *argent—*, banī puși in reserva. *Sust.* favoritū.

Mignonne, *f.* micu caracterū (de 7 puncte) de tipografîā. [licatētā.

Mignonnement, *m.* cu delicatețā.

Mignonnette, *f.* dentelā u-storiā.

Mignotter, *v. a.* a tracta delicatū, mîngăia, resfăța.

Mignottise, *f.* provocațiune grațiosā, resfățare.

Migraine, *f.* emiplessia, dŭrere de capū, (affectāndū măi olessu jumetatea capulū). Comp. *hémiplegie*.

Migration, *f.* migrațiune, stramutatū din țerrā.

Migrateur, *m.* vd. *émigrant*.

Mijaurée, *f.* bicā s. femea preunțiosā și risibile, *fan.*

Mijoter, *v. a.* a frîge la putîntū focū, vd. și *mijouter*.

Mil, *m.* s. *millet*, meū.

Mil, vd. *Mille*.

Milady, f. pron. *milè-di*, so-
cia lordului.

Milan, *ml* passere de pradă.

Milanaise, f. milaneză, lu-
cru de mătasă și aur.

Milaneau, *m.* uă mică pas-
sere de pradă.

Miliaire, *adj.* *m.* care sê-
mănă cu grăunții de meiu;
glande—, glandulă situată
sub piele. [armați.

Milice, f. miliția, corpă de

Milicien, *m.* milițianu, sol-
datu de miliția.

Milieu, *m.* mijl eū. *Au*—, in
mijlocu, *au*—*de*, in mijlo-
culu, *in*tre. *Le*—*social*, con-
dițiunile sociali in cari tră-
nuū. *L'empire du*—, im-
periu chinezū.

Militaire, *adj.* militar, mi-
litărescu, de rebelu.

Militairement, *adv.* mili-
tăresce.

Militante, *adj.* f. militante,
care se luptă. *L'église*—, a-
dunanza fideliloru pe pământ.

Militer, *v. a.* a milita, se
lupta, a fi in favoarea. ajuta.

Mille, *numer. nevar.* mie,
uă mie.—*Dans la supputa-
tion des années on écrit mil,*
et rarement *mille*, (*sur les*
médailles). Pour exprimer
le nombre *dir fois cent*,
ou écrit toujours *mille*. *Dans*
ces deux acceptns il ne
prend jamais la marque du
pluriel.

Mille, milă, măsură itiner.
1000 metri;—*marin*, 1852 m.

Millefeuille, f. s. *millefeuil-
les*, plantă officinale cu foi-
ele foarte mice. Și *herbe à*
couper.

Mille-fleurs, f. speciă de
rosolis, vd. vb.

Mille-pertuis, *m. bot.* uă
planta officinale, cu foiele
pêtrunse de găurele mênunte.

Mille-pieds, *m.* miriapodū,
familiă de insecte de An-
tille cu multe picioare, și
myriapode.

Milénaire, *adj.* care con-
ține uă mie. *Sust. m.* mi-
lenariū, zece secle.

Millérine, f. pământu semē-
natu cu meiu.

Millepore, *m.* mileporū. Po-
lipi petrosi cu muți pori.

Millerolle, f. vas pentru uleiū.

Millésime, *m.* millesimă,
cifră care denotă anulul pe
monete, pe medalie.

Milet, vd. *Mil*.

Miliade, f. uă mie de anū.

Miliaire, *m.* miliariū. Se
dice de pari asedați pe
drumurile mari, că sê ar-
rete distanțele, leuce, kilo-
metri.

Miliard, *m.* miliardū bilio-
ne, uă mie de miliunī.

Milliare, *m.* a mia parte
din *are*.

Milliasse, f. triliune; unū
forțe mare numărū, *fam*.

Millième, *adj.* allū miilē,
Sust. m. a mia parte.

Milier, *m.* mie, greutate
de 1000 livre, numărū ne-
determinatū, însă conside-
rabile. A *milliers*, in can-
titate foarte mare.

Miligramme, *m.* miligramă.

Milimètre, *m.* milimetru.

Mil'ion, *m.* milioane, milion.

Millionième, *m.* partea a
uă milioane.

Mil'ionnaire, *adj.* milionariu, foarte avuțu.

Milord, *m. s. lord*, vorbă englă care ecivalădă cu *mon-seigneur*; *fig.* mare bogatu.

Mime, *m.* mimă; imitatoru comicu.

Mimer, *v. a. a* represinta prin gesturi.

Mimique, *adj.* mimicu; *m.* mimică, arte de a imita (în teatru. [de imimica.

Mimographie, *f.* tractatu

Mimosa, *f.* (în *bot. m.*) vd. *Sensitive*. [racu.

Minable, *adj.* pauperu, să-

Minage, *m.* vechiū imposițu perceptu assupra grăunțelorū cari se vindea în piață. [queă.

Minaret, *m.* turnu de mos-

Minauder, *v. n. a și* da aparințe, face gesturi, puçinū naturali. că se fiă mai plăcutū.

Minauderie, *f.* maniere, gesturi, întorsure, affectate.

Minaudier, *m. ère, f.* care și dă aparințe affectate.

Mince, *adj.* subțire; prē modicū, de puçinū meritū. *Un grand—*, unū omū mare și subțire.

Mine, *f.* aparință, esterioru, aerū allū feçiei, mină.

Mine, *f.* mină; mineră, ocna. *Mine de plomb*, vd. *plomb*, *plombagine*.

Mine, *f.* mină, vechiă măsură conțin. jumēt. *setiv.* (apprōpe 79 litri); pondū și măsură a Grecilorū, 100 drachme.

Miner, *v. a. a* mina, săpa încetu; ruina cu încetū.

Minérai, *m.* metalū astu-telū cum se estrage din minere.

Minéral, *ale, adj.* minerale, care este de esința mineralulu, cum ē pētra, metalulu.

Minéraisateur, *m.* materia streinā substanțelorū metalice, care combinată cu acestea le schimbă caracterele esterne.

Minéralisation, *f.* combinațione a mineralulu cu sulfū, arsenicū, a metalulu cu apă.

Minéraliser, *v. a. a* mineralisa, prefăce metale în minerale, schimbă caracterul esternū unū mineralū combinându-lū cu substanțe streine. [giă.

Minéralogie, *f.* mineralo-

Minéralogique, *adj.* mineralologicū, de mineralogiă.

Minéralogiste, *m.* mineralogistū, instruitū în mineralogia, cunosctorū de minerale.

Minerie, *f.* mina, ocna de sare.

Minerve, *f.* Minerva, dea întelepçinii, a arțilorū; femeă înț lēptă și frumoșă.

Minet, *ette, f.* mică pisică, *fan*.

Mineur, *f.* minorū, lucrătorū la minere, la ocne.

Mineur, *e, adj.* minorū, mai micū. *Tierce—e* terță compusă de unū tonū și unū semitonū. *Le mineur*, tonulū unde terța și sista sunt minorī d'assupra toniceī. *Ordres—s*, celle patru mice ordini ecclesiastice.

Mineure, *f.* minōre. Secun-

da propozițiune a unui si-
logismu.

Miniature, *f.* miniatură, pic-
tură delicată făcută în trăs-
sure mici și culori foarte
fine.

Miniaturiste, *m.* pictorū
de miniature, *peintre en mi-
niature*.

Minière, *f.* pământu deunde
se scote unū mineralū.

Minima, *adv. juris.* minimă.
Appel à —, reclamațiune
intrejectată de mins erii
contra uă sentință, care ap-
plică uă pedepsă pre slabă.

Minime, *m.* religiosū din or-
din St. François de Paule.

Minime, *ad.* minimū, foarte
micu; de culore foarte obscură.

Minimum, *m. mat.* minimū.
Cellū mai micū gradū.

Ministère, *m.* ministeriū;
funcțiune, oficiū, serviciū
manuale. *Le saint —*, sacer-
doțiulū.

Ministèrialisme, *m.* de-
prindere sistematică de a
susține ministeriulū.

Ministèrie, *elle, adj.* mini-
steriale, de ministeriū.

Ministèrie'lement, *adv.*
în forma ministeriale.

Ministre, *m.* ministru. La
luther și calv. predicatorū

Minium, *m.* miniū, dentos-
sidū roșiū de plumbū.

Minois, *m.* fația unei june
frumusele, *joli minois*.

Minon, *m.* nume datū pisi-
cei în casă.

Minoratif, *m. și adj. med.*
purgativū ușoriū.

Minoration, *f. med.* pur-
gațiune ușoriă.

Minorité, *f.* minoritate, e-
tate minore; micū numărū.

Minot, *m.* vechiă măsură de
capacitate, $\frac{1}{2}$ mine, 39 $\frac{1}{2}$
litri.

Minotaure, *m.* minotaurū.

Minoterie, *f.* preparațiune
de făină destinată pentru es-
portū. [*minoterie*, vd. *prec.*]

Minotier, *m.* cellū cē face

Minuit, *m.* medulū nopții.

Minuscule, *adj.* minusculū,
literă mică, în opposiț. cu
majuscule, majusculă.

Minute, *f.* minută, a 100
parte din gradū seū din oră
în sist. centigr.; scriere foarte
mănuată.

Minuter, *v. a.* a face uă
minută, a scrie foarte finū.

Minutie, *f.* secătură, lucru
frivolū, *tagalette*.

Minutieusement, *adv.* mi-
nuțiosū, scrupulosū.

Minutieux, *cuse, adj.* mi-
nuțiosū, care caută cu d'a-
mănunțulū, merge până la
amănunte.

Mioche, *m.* micū băietū, *pop.*

Miocène, *m.* miocenū. Pă-
mintū cu puține coquile re-
cinti, opp *pliocène*.

Mi-parti, *e, adj.* compusū
din doue părți n-asseminī,
desi ega i; împărțitū în doue.

Miquelet, *m.* soldatū din
peședulū gubernatorilorū de
provinciă în Ispania.

Mirabelle, *f.* mirabelă, mi-
că prună galbină foarte dulce.

Miracle, *m.* miraclu, mi-
nune. *A —*, minunatū, foarte
bine. *Par —*, prin minune.

Miraculeusement, *adv.*
miraculosū, minunatū.

Mirage, *m.* illuziune de optică, prin care se arată d'asupra orizonului lucruri care nu sunt, (adesea pe mare).
Mire, *f.* mică nasture la marginea armei de foc, care servește de ochițu.
Miré, *m.* *sanglier* — , bo-trănă mistrețu, cui dinții sunt întorși în înru.
Mirer, *v.* a. a ochi, privi fixat; refl. *se* — , a se privi (s. e. în oglindă, *dans une glace*). Comp. *riser*.
Mirifique, *adj.* mirificu, de mirare, minunată *fam.*
Miriflore, *m.* june care face pe plăcutulu, *fam.*
Miris, *m. nat.* insectă emipl.
Mirlilot, vd. *mirlilot*.
Mirlițon, *m.* flueru de trestia.
Mirmidon, *m. s. myrmidon*, mirmidone, soldatulu alu lui Achille; tineru de pochinu creditu.
Miroir, *m. s. eclu*, oglindă; *mar.* cadru în lerețulu navii purtându în-emnele. *Miroir ardent*, *s. verre ardent*, sticlă care aprinde la soare. | reflexori, cu ape.
Miroité, *ec. adj.* materiă cu
Miroitement, *m.* strălucința unei suprafețe polite, oglindire. [lumina, oglindă.
Miroiter, *v. n.* a restringe
Miroiterie, *f.* comerțulu cu oglinde.
Miroitier, *m.* oglindariu.
Miroton, *m.* speciă de bucate. | îmbrăccatulu.
Mis, *e. adj.* pusu, asședat; **Misaine**, *f. mar.* catartu dinainte; pânza lui, *voile de-*.
Misanthrope, *m.* misan-

tropu, care uresce pe omen
Misantropie, *f.* ură contra omeni, posomorire.
Misantropique, *adj.* misantropicu (hainu).
Miscellanées, *f. pl.* miscelnee, culesu de fragmente literare seu științifice, *mélange de littérature*.
Miscibilité, *f.* posibilitate de a se amesteca.
Miscible, *adj.* miscibile, posibile de a se amesteca.
Mise, *f.* misă, cea ce pune cine-va la jocu seu întrună societate comercială.
Misérab e, *adj.* miseru, miserabile, (tirădosu).
Misérab'ement, *adv.* cu miseră, miserabile.
Misère, *f.* miseră, stare neferice, mare indigință.
Miséréré, *m.* miserere psalmu, alu 50-lé.
Miséricorde, *f.* misericordiă, milă. Pl. acte de misericordii.
Miséricordieusement, *adv.* cu misericordiă, cu milă.
Miséricordieux, *ense. adj.* misericordiosu, milosu.
Misis, *m. nat.* flueru.
Miss, *f.* (engl.), d. mnișioră.
Missel, *m.* carte de liturgie.
Mission, *f.* misiune, trimitere cu pleni-puință de a lucra
Missionnaire, *m.* misiionariu, preotulu în misiune.
Missive, *f.* și *adj.* *lettre*, scrisoră destinată să fiă trimisă.
Mistigri, *m.* unu jocu de cărți.
Mistral, *m.* vintu de Nordu

- vesti, foarte violente pe Mediterraneană.
- Mitaine**, f. mitenă, mănușă numai cu degetul mare.
- Mite**, f. insectă aproape neperceptibilă în cașcaval.
- Mitelle**, f. bot. genă de sas-sitragă. Și *sanicle*.
- Mithridate**, m. electuarul de aromatice, opiu etc. pre-tinsă antiveninosă.
- Mitigatif**, *ive*, *adj.* mitiga-tivă, îndulcitoriu.
- Mitigation**, f. mitigațiune, îmblandire.
- Mitiger**, v. a. a mitiga, in-dulci, îmblandi. Comp. *a-doucir*.
- Miton**, m. *medu de pâne*, mănușă lungă se acopere și ante-brațului. *Miton-mitaine*, (*onguent*—), remediu care nu face nici bine nici rău; *fig.* expediente inutile.
- Mitonner**, v. a. a ferbe multă în apă (pâne în bouil-lon). *Mitonner une af-faire*, a prepara încetă suc-cessul unei afaceri. Vd. și *dortoter*.
- Mitoyen**, *enne*, *adj.* mijlo-ciă, care este în mijloc.
- Mitoyenneté**, f. dreptul a două vecini pentru un mur din mijloc.
- Mitrailade**, f. fragere de tunuri implute cu mănun-țimi asupra unei mase de indiviți. [că se implu tunulă
- Mitraile**, f. ferru mănuntă
- Mitraler**, v. a. a trage tu-nuri implute cu ferru mănuntă. Comp. *charger à mitraille*, *tirer à mitraille*.
- Mitre**, f. mitră, coppersiu
- de capu allu epi-scopiloru în vestiminte pontificali.
- Mitré**, *é*, *adj.* care pörtă *mitre*, vd. *prec.* Iriă, *pop.*
- Mitron**, m. băietu de brută-
- Miva**, f. pulpă de gutuiă.
- Mixte**, *adj.* mistă, amnesti-cată, compusă de lucruri e-terogene. *Causes*—s, cauze cari sunt în același timp de competența mai multor tribunali, *sast. m.* compusă nedeterminată (în chem.).
- Mixtiligne**, *adj.* compusă de linie drepte și curbe.
- Mixtion**, f. mistiune mistură, amnesică de medicaminte s. de diverse substanțe, în-tr'ună lecidă.
- Mixtionner**, v. a. a face mi-stiune, vd. *prec.*
- Mixture**, f. vd. *Miction*.
- Mnémonique**, f. mnemonică, artea de a ajuta memoria; *adj.* mnemonică, de me-moriă.
- Mnémotechnie**, f. vd. *prec.*
- Mnémotechnique**, *adj.* de mnemonică, vd. *prec.*
- Mnie**, f. bot. genă de muschi.
- Mobile**, *adj.* mobile, mișcă-toriu; schimbăt riu, nestat-tornicu, *caractères*—s, litere separate (în impr.); *garde*—, trupe de tineri cari nu ser-vesc în armata activă; m. mobile, corpul care este mișcat, putere mișcătoria; cea ce eserecită influința principale. *Premier*—, omă care dă mișcare unei afaceri.
- Mobilier**, *adj.* mobiliariu, care constă din mobile, care privesc mobile de casă.
- Mobilier**, *ière*, *adj. jur.* de

natura mobilelui; *sust. m.* toate mobilele din casă.

Mobilisation, *f.* trimitere a trupelor în expediție.

Mobiliser, *v. a.* a converti în mobile unu imobile; a mobilisa, face unu mobile, trimite armata în expediție.

Mobilité, *f.* mobilitate, facilitate de a fi mișcatu; dispoziție de a se schimba, neconstanță.

Modale, *adj.* (*proposition*—), modale, care conține vre-ua condiție s. restricție.

Modalité, *f. fil.* modalitate, modu de a fi.

Mode, *m.* modu, formă, chipu. În *mus.* tonulu unei buc căte. În *gram.* modu, vd. *moeuf*.

Mode, *f.* modă, usu trecătoriu depinzinde de caprițiu.

Modelage, *m.* modelatu, modelare, vd. *modeler*.

Modèle, *m.* modelu, esemplare; totu ce se dă pentru imitație.

Modelé, *m. pict. și sculpt.* imitație a formelor.

Modeler, *v. a.* a modela, forma modelulu unei opere, conforma; imita unu obiectu în ceară sêu în gipsu.

Modénature, *f. archit.* porțiune a ornamentelor.

Modérantisme, *m.* moderantismu. Desemna la revoluționari opiniunea indivizilor moderați.

Modérateur, *m. trice*, *f.* moderatoru, care direge, care temperedă; regulatoru.

Modération, *f.* moderație, temperare. Comp. *retenue*.

Modéré, *ce, adj.* moderatu; stimpêratu, reținutu.

Modérément, fără escesu cu mod rațiune, cumpêtatu.

Modérer, *v. a.* a modera. tempera, diminui. *Se*—a se modera, se stimpêra.

Moderne, *adj.* modernu, nouu, recinte.

Modernement, *adv.* în modulu modernu.

Modernes, *v. a. archit.* a restabili în gustulu modernu.

Modeste, *adj.* modestu, moderatū, simplu, pudicu, *retenu*. [destu.]

Modestement, *adv.* mo-

Modestie, *f.* modestiă, pudore, decință; vd. *réservedécence*

Modicité, *f.* modicitate, cantitate mică relativu cu prețulu.

Modifiable, *adj.* modificabile, susceptibile de schimbare.

Modificatif, *ive, adj.* modificativu, care modifică; *m. gram.* vorbă care determină sensulu altei vorbe.

Modification, *f.* modificație, schimbare în modulu de a fi.

Modifier, *v. a.* a modifica, preface, schimba, corege; a modera, restringe. Comp. *atténuer*.

Modillon, *m. archit.* consolă mică ionică sêu corintiană.

Modique, *adj.* modicu, de puțma valore; restrinsu.

Modiquement, *adv.* cu modicitate, mijlociu, strinsu.

Modiste, *f.* modistă.

Modulation, *f. mus.* mo-

dulațiune, trecere dela unu sunetū la altulū; cântecū după modulū în care   compusū.

Module, *m.* modulū. Uerī-c  servese de m sur . In *archit.* diametrul  coluan i.

Moduler, *v. a.* a modula, face să trecă armonia, c ntul , prin sunete diverse.

Moele, *f.* măduvă ; nod  in artesiă, — * pini re*, m duva spinării.

Melleusement, *adv.* c  m duva, dulce  i flessibile.

Moelleux, *euse, adj.* plină cu măduvă ; dulce, grațios . *Voix—se*, voce plin   i dulce.

Moellon, *m.* petr  m le, albă, de construcțiune.

Moellonier, *m.* p nn  de spintecată petre de construcțiune.

Moeuf, *m. gram.* mod , *rech.*

Moeurs, *m.* (pronunț. s u nu pe *s*), morală, năravuri.

Mofette, *f.* esalațiune pericul s  a locurilor  suterane.  i *moufette*.

Moha, *m.* speci  de meiu.

Mohatra, *adj. m.* *Contrat* —, inoiecl  usurari , c nd  se cunp r  (cu bani num r.) estin   i se vinde scump  (pe credit )

Moi, *pron.* eu, mă, pe mine. *Sust. m.* eul , *le moi*, individualitate metafisic  a a-celias i pers ne (in filosof.).

Moidore, *m.* monnet  portug. de 33 fr. 96 cent.

Moignon, *m.* remas  dintr‐u  ramure rupt  s. t iat .

Moinaille, *f.* c lug rime, călugării in generale, *fam.*

Moindre, *adj.* m i mic , *plus petit*. *Le —*, cell  m i mic , *le plus petit*.

Le Moindrement, *adv.* cell  m i puțin . *Pas le—*, nici intr‐un  mod , cu nici un  chip .

Moine, *m.* canonic , c lug r . In *impr.* vorbe cari nu se citesc  bine, fiind-că n'a trecut  cernela peste elle.

Moineau, *m.* vrabiă. *Tirer sa poudre aux—x*, a se servi de creditul  s u etc. pentru lucruri puțin  importanți.

Moineau, *m. fortif.* bastion  all  cu v rf  face un   ngھی (btus . *Cheval moineau*, cal  cu urechiele t iate.

Moinerie, *f.* c lug rime, toți canonicii.

Moinesse, *f.* canonic , *religieuse*.

Moinillon, *m.* c lug r  f r  considerațiune.

Moins, *adj.* m i puțin , minus (in alg.) *Non moins*, nu m i puțin , assemine  i. *En moins de rien*, in pr  puțin  timp . *A moins*, cu preț  m i mică, pentru caus  m i mic , *  moins de*, pentru un  preț  m i mic  dec t . *Sur et tant moins*, prin deducțiune. *A moins que*, (in generale cu *ne*), af-fără dec , numai dec  (*si ce n'est que*). *Au moins, du moins*, cell  puțin . *Moins... plus...* cu c t  m i puțin ... cu att t  m i mult ... *Le moins*, cell  m i puțin . *Moins-value*, val re m i mic .

Moirage, *m.* presiune care face uă materiă să fiă cu ape.

Moire, *f.* aparință undulată, ape la uă materiă.

Moiré, *m.* undulat, cu ape (de materie).

Moirer, *v. a.* a da unei materii, unui metal, prin presiune, aparință undulată, a face să fiă cu ape.

Mois, *m.* lună; plată pe lună.

Moise, *f.* lemne late unite câte două, cari susțin painede.

Moisier, *v. a.* a pune moises, *vd. prec.*

Moisi, *ie, adj.* mucedit; *sust. m.* mucedelă.

Moisir, *v. a.* a face mucedu; *v. n.* și *se moisir*, a mucedu, începe să se strice, *se chancier.*

Moissure, *f.* mucedelă, alterațiunea lucrului mucedit; *nat. gen.* de ciuperce.

Moison, *m.* arendarea unei jumătăți de recolte; *manuf.* lungimea itelor postavului.

Moissine, *f.* fasciclu de ramure de viță cu grape pe dinsele. [*coltă.*]

Moisson, *f.* secerișiu; re-

Moissonner, *v. a.* a secera.

Moissonneur, *m. euse*, *f.* secerător; *f.* mașină de secerat.

Moite, *adj.* puțin umed, puțin muiat; *fig.* môle.

Moiteur, *f.* umedelă.

Moitié, *f.* și *adv.* jumătate, pe jumătate. *Etre de moitié*, a fi în societate cu cineva. [*Yemen, în Arabia.*]

Moka, *m.* cafea de Moka, la

Mol, *olte, adj.* môle, *vd. mou.*

Molaire, *adj. f.* molaru, măcinătoriu (despre dinți).

Moldavique, *f. bot.* melissa turcică. Și *mélisse des Canaries.*

Molasse, *m.* strată suterr. formată de petru călcare cu argilă și nisip.

Môle, *f.* petre grămădite la intrarea unui port, că se protégă navele.

Moléculaire, *adj.* molecular, care ține de molecule.

Molécule, *f.* moleculă, mică parte dintr'un corp.

Molène, *f. vd. bouillon-bl m.*

Molester, *v. a.* a molesta. *vessa, aduce supărare Compt. vexer, tourmenter.*

Mollette, *f.* rotula pintenului; marmure că se frece culorile.

Molinisme, *m.* opiniunea lui Molina asupra grației.

Mollach, *m.* preot musulman. [*tință, molaticu.*]

Mollasse, *adj.* fără consistență.

Mollement, *adv.* môle, cu moliciune.

Mollesse, *f.* moliciune.

Mollet, *ette, adj.* de uă moliciune plăcută, puțin môle.

Mollet, *m.* pulpă; mică frangă sctă ciucure.

Molleton, *m.* materiă căldurosă și môle.

Mollière, *f.* pământ bălțos.

Mollification, *f.* molificațiune, facere să fiă môle.

Mollifier, *v. a. med.* a face môle și fluid.

Mollir, *v. n.* a se muia, deveni môle.

Mollusque, *adj. și m.* moluscă, animale fără vertebrate și fără articulațiune.

Molosse, *m.* speciă de mare cană peltoriu, la ant.

Moly, *m.* plantă de efecte miraculoase, de care se vorbește în Odissea, speciă de aliu séu usturoi.

Molybdate, *m.* sare din acidu molibdicu.

Molybdène, *m.* molibdenu, speciă de metalu fragile, de culorea plumbului și foarte dificile de topitu.

Molybdique, *adj.* acide—, acidu formatu prin molibdenu.

Molybdite, *f.* petra minerale.

Molybdoïde, *f.* speciă de mină de plumbu.

Moméé, *f.* scufă.

Moment, *m.* momentu, clipă.

Mecan. produssulu unei puteri prin traciulu perghiei la care e aplicata. *Au—de*, în momentulu de a... *au—*, *s. dans le— ou, au—*, *s. dans le— que*, cându; *du— que*, indatu ce, fiindu—că

Momentané, *ée, adj.* momentanu, de unu momentu.

Momentanément, *adv.* momentanu, într'unu momentu.

Momerie, *vd.* *Mascarade.*

Momie, *f. s.* *mumie*, mumiă, corpă îmbalsamatu de vechii Egiptiani *Momies*, corpuri uscate de Sore în deșerturi.

Momon, *m.* jocu de cărți, unde partida se câștigă luând tote cărțile adversariulu.

Momot, *m.* genă de passeri silv.

Mon, *adj.* meu. [de călugăru.

Monacal, *e, adj.* monacale,

Monacalement, *adv.* monacale.

Monachisme, *m.* monachismu. Se dice de institutiunile monastice, de ordinariu în desprețu.

Monaco, *m.* monnetă din vechiulu Monaco.

Monade, *f.* monade. Elementu simplu și fără părți, după Leibnitz. În aritm. numără compusă de uă singură figură.

Monadelphie, *f.* clase de plante (cu staminele unite) din sistema lui Linné.

Monadiste, *m.* pătenu alău sistemii monadiloru

Monandrie, *f.* ordine de plante cu uă singură stamină.

Monarchie, *f.* monarhia.

Monarchique, *adj.* monarchicu.

Monarquiquement, *adv.* în modu monarchicu.

Monarchiste, *m.* monarchistu, pătenu alău monarchiei.

Monarde, *f. bot.* genă de labiate.

Monarque, *m.* monarcu. Soveranulu unui statu mare.

Monastère, *vd.* *Couvent.*

Monastique, *adj.* monasticu. [ceu indianu.

Monaul, *m.* frumosu galina.

Monaut, *m.* cu uă singură urechiă (despre căni).

Monbin, *m. bot.* unu arbore terebintaceu.

Monceau, *m.* grămadă în formă de micu dialu, grămadire confusă. *Comp. tas.*

Mondain, *e, adj.* mundanu, care iubeste vanitățile lumii.

Mondainement, *adv.* mundanu, lumesce, cum e în lume.

Mondanité, f. vanitate mundană, deșertăciune lumescă.

Monde, m. mundu, lume, genulū umanū; universulū, sistema solare. *Le grand—*, societatea distinsă. *Le petit—*, omenii comuni. *Le beau—*, societatea strălucită; *devant le—*, în public. *Le mieux du—*, în modulū celū mai bun.

Monde, adj. purū, curatū, în Scriptură. *Les animaux—*, animalile curate, opp. *les animaux immondes*.

Mondificatif, vd. *détersif*.

Mondifier, v. a. med. a curăți, sterge, face detersiune.

Moneron, m. monnetă de cupru dela prima revoluțiune.

Monétaire, m. oficiariū care prese leala fabricațiunea monnetelărū, altă-dată.

Monétisation, f. punere în circulațiune că monnetă.

Monétiser, v. a. a da se circule că monnetă, p. us.

Moniale, f. vd. *religieuse*.

Moniforme, adj. bot. în formă de monile, că salba de gîtu.

Moniteur, m. monitoru, care dă consilie, popovețe.

Monition, f. monițiune, anunțū juridicū allū episcopulū înainte de escomunicațiune.

Monitoire, f. (*lettre—*) scrisoarea unū oficiale, că se oblige sub pedepsă de escomunicaț. pe celū că are cunoscința unū faptū, să-lū revelede.

Monitoria, e, adj. monitoriale. *Lettres—es*, scrisori în formă de monitoriū.

Monnaie, f. monnetă, bani. *La monnaie*, monetăria.

Monnayage, m. fabricațiune, batere, de monnetă.

Monnayer, v. a. a fabrica, bate, monnetă.

Monnayer, m. celū că lucrădă la monnetele Statulū.

Monochrome, m. pictură într-ū singura culore.

Monochrome, adj. monocromu, de nă singură culore.

Monocle, m. monoclu, ochilariū pentru unū singuru ochiū.

Monocorde, m. monocordu. Instrumentū cu uă singură cōrdă, că se cunnōscă intervalele suneteloru.

Monocotylédone, adj. și s. bot. monocotiledonū, plante ale cărorū semințe n'au decâtū unū cotiledonū.

Monocule, m. chir. legătură, bandagiū, pentru fistula lacrimale. Și *monocle*.

Monœcie, f. bot. classe de plante cari pōrtă pe același piciorū florile de ambe sesses.

Monogame, adj. și sust. m. și f. monogamū, care n'a fostū căsătoritū decâtū uă-dată.

Monogamie, f. monogamiă. Starea celū că n'a fostū în căsătoriă decâtū uă-dată.

Monogramme, m. caracterū compusū din literele unū nume, speciă de cifră.

Monographe, m. monografū, autorū de monografie.

Monographie, f. monografiă, descrițiunea unei sin-

- gure specie de de animală, de fapte etc.
- Monoique**, *adj.* care se referesce la *monarchie*, vd. vorba.
- Monolithe**, *m.* monolit, pētră din uă singură buccată. *Colonne* —, columnă făcută din uă singură pētră.
- Monologue**, *m.* monolog. Scenă unde uă personă este singură vorbindu cu sineși.
- Monomane**, *adj.* monomană. *Monomanie*, *f.* monomania. Stare a spiritului, cându ȅ predominatu de una și aceeași idee.
- Monôme**, monomu. Cantitate algebrică, ai cui termeni nu sunt separați prin semnele *plus* sēu *minus*.
- Monopétale**, *adj. bot.* monopetale. Se ȅdice de florile a căroru corolă este de uă singură petală.
- Monophylle**, *m. bot.* caliciu dintr' uă singură buccată.
- Monopode**, *m.* mēsa cu unu singuru picioru. *rech.*
- Monopole**, *m.* monopolu. dreptu speciale. Privegiu exclusivu de a face sēu vinde ceva.
- Monopoleur**, *m.* cellu cȅ exercitā unu monopolu.
- Monopoliser**, *v. a.* a exercita monopolulu. *neol.*
- Monoptère**, *adj. arch.* rāfundu și formatu de uă singură columnatā (despre edificie). [gurā rimă.
- Monorime**, *adj.* cu uă singuru
- Monosperme**, *adj. bot.* monospermu, cu unu singuru sāmburu. (despre fructe).

Monostique, *m.* monostichu, inscripțiune, epigramă, intr'unu singuru versu.

Monostyle, *adj. bot.* cu unu singuru stilu, (despre flori).

Monosyllabe, *m.* monosilabă, vorbă de uă singură silabă.

Monosyllabique, *adj.* monosilabicu, *vers* —, compus de monosilabe.

Monotone, *adj.* monotonu, necontenitu și același sunetu.

Monotonie, *f.* monotonia.

Mons, *m.* breviațiune dela *monsieur*, (altă-datā).

Monotrème, mamiferu de N.-Olanda, care prin organizațiunea sa internă ține de passere și de reptile.

Monseigneur, *m.* domnū. Titlu de onore ce se da la demnitarii eminenți. La *pl. Mesigneurs, Nosseigneurs*.

Monseigneur, *m.* speciā de pergulă (pērghiā) ca sē spargă uă închisurā, uă brōscă.

Monseigneuriser, *v. a. a.* da titlu de *monseigneur*.

Monsieur, *m.* domnū, domnule. La *pl. messieu* s. Titlu datu dela Lud. XIII cellu mai mare din frați regelu.

Monstre, *m.* monstru (dihania). In *bot.* florē dublā.

Monstrueusement, *adv.* monstrosu, cā unu monstru, prodigosu, escessivū, in felulu sēu.

Monstrueux, *euse, adj.* monstrosu: escessivū in genulu sēu.

Monstruosité, f. monstro-
sitate, lucru monstros.

Mont, m. vd. *Montagne*.

Mont-de-piété, m. stabili-
mentu unde se dă impru-
mutu cu emanetu. *Mont-pa-
gnole*, dialu de unde privesce
cine-va toră periclu celle cę
se pretrecu intr'ua luptă.

Mont-joie, m. strigătū de
resbelū usitatū altă-datā in
Francia: grămadă de petre.

Montage, m. urcare, trans-
portū de jeosu in sus: a-
daptarea, potrivirea la locu
a tutorū părților separate
ale unei machine.

Montagnard, m. muntenu.

Montagne, f. munte. *La —*,
s. *les montagnards*, mem-
brii convențiunii cari pro-
fessa ideele celle maî in-
aintate. [muntosu.

Montagneux, euse, adj.

Montaison, f. timpū in care
ștucele trecu din apă să-
rată in apă dulce.

Montant, m. timpulū cādu
flussulu mării se redică:
lemnū, pētră etc. pusū ver-
ticale: rădęcina plantei; to-
ta'ele unui computu, summă.

Montant, e, adj. care as-
cinde, se urca. *garde — e*,
gardă care se asșeală in postu,
opp. *garde descendante*.

Montée, f. locu de ascinsu,
de urcatu

Monter, v. n. a ascinde, se
redica, se urca; v. a. a redica,
duce in sus: a ordina, as-
ședa la loculū lorū buccă-
țele unei opere, unei machi-
ne: (—*une machine*), a pro-
cura lucrurile n-cessarie.

Monter sēu *se monter*, a se
redica, insuma, (despre unu
totalu compusu de mai multe
numere).

Monteur, m. lucratoru care
adaptedă petrele in auru.

Montgo!fière, f. aerostatu.

Monticule, m. micu munte.

Montoir, m. obiectu ināl-
țatū, de care se servece ci-
ne-va cā se se urce pe calu.

Montre, f. muștră. *échan-
tillon*, lucru luatū pentru
proba: cuthiă cu gēnu. Re-
vista unei armite, smotru,
parada.

Montre, f. orologiu purta-
tivu: — *à réveil*, orologiu
de desleptatu.

Montrer, v. a. a arceia. *Il
montre fort bien*, ellu da
lectiuni, instruesce, forțe bine.

Montueux, euse, adj. mun-
tosu, cu dialuri.

Monture, f. animale care
servece a purta pe omu.

Monument, m. monumentu.

Monumental, e, adj. mo-
numintale, de monumentu.

Moque, f. vassu de tinichea.

Moquer, v. r. a și ride.
Le part. passé s'accorde tou-
jours. Voy. *s'ingénier*.

Moquerie, f. luare in risu;
lucru absurdū, de risu.

Moquette, f. speciă de ma-
teriă de lāna assemine ca-
tifelei.

Moqueur, euse, adj. și s.
care și ride. Ca. sust. m. uā
passere amer.

Morailles, f. pl. instrumentă
prin care se stringe nasulū
unui calū reu, cā in se pot-
covesce.

Morailion, *m.* speciă de verigă la sipetură.

Moraine, *f.* lână scossă prin calce dela animale morte.

Moral, *e*, *adj.* morale care privesce moralele, năravurile, *certitude*—, certitudine fundată pe forți probabilități.

Morale, *f.* morale, doctrină relativă la morali.

Moralement, *adv.* morale, după regulele morali.

Moraliser, *v. a.* a da morale, forma după preceptele morali; a face reflexiuni morali.

Moralisateur, *m. trice*, *f.* care tinde, caută, să reformeze moralele, năravurile.

Moraliseur, *m. iron.* cellă că allectă de a vorbi morale.

Moraliste, *m.* moralistă, scriptor care tractedă despre morali (moravuri).

Moralité, *f.* moralitate, calitate morale, caracteru morale, reflexiuni morali.

Morbide, *adj. med.* morbidă, care se referesce la bătă.

Morbidesse, *f. pict. și sculpt.* moliciune și delicatetă a cărnii.

Morbifique, *adj.* morbitică, care causedă morbu, bătă.

Morbleu, *interj.* ah! esprime impatintă, mânia.

Morceau, *m.* buccata, parte separată dintr'unu corpă solidă. *Tailler à qu. les*—, a prescrie cui-va spesele.

Morceler, *v. a.* a divide în buccăți. îmbuccătăți. *Style morcelé*, stilă tăiată în muce frasi. — *Lit. l.* se duplică înainte de *e* mută.

Morcellement, *m.* îmbuccătire, peticire.

Mordache, *f.* clesti mari pentru focu [rosivă.

Mordacité, *f.* calitate cor-

Mordant, *e*, *adj.* care mușcă, care este de calitate corrosivă.

Mordicant, *e*, *adj.* acru, ințepante, corrosivă.

Mordicus, *adv.* cu obstinațiune, cu inaltă, *fam.*

Mordienne, *à la grossej*, *adv.* fără fineță, *sans facon*, (pop.)

Mordiller, *v. a.* a musca ușiori și addeșe.

Mordoré, *e*, *adj.* negriciosă, amestecată cu roșiu.

Mordre, *v. a.* a mușca; råde. *Il commence à—au latin*, începe să placă latinesce. Se dice despre apa forte: *elle mord sur les métaux*, ea sapă, råde, metalele.

Mords, *m.* fiă-care massilă, s. brațiu, a minghinelei.

More, *m. s. maure*, maură, africană. *Gris de more*, culoare sură închisă.

Moreau, *m.* seú *cheval*—, cală forte negru și luciosă.

Morrelle, *f. bot.* plantă solană veninosă.

Moresque, *mauresque*, *m.* maurică, care se referesce la moralele (obiceiurile) Maurilor. *Sust. f.* pictură de foie făcută după capriciu.

Morfi', *m.* asperități ale tăișului unui cuțit etc., ossă de elefante nelucrată.

Morfondre, *v. a.* a cauza ună frigă pētrundetoriă, a răci.

Morfondure, f. récelă a
cailor.

Morganatique, *adj.* mor-
ganatică. Se dice de căsă-
toria unui principe cu o
persoană de ordine inferioare,
cândă ellă n'o înalță la con-
dițiunea sa.

Morgeline, f. *bot.* plantă
cariofilă. Și *alsine, mouron.*

Morgue, f. mină, conținută
grave și serioasă, trufă, ifosă.

Morgue, f. locă unde se es-
pună cadavrele necunoscu-
ților.

Morguer, v. a. a privi cu
ună aeră insolentă și pro-
vocatoră.

Morguienne, s. *par la*
—, vechiă jurământă țerră-
nescă. [muribundă.

Moribond, e, *adj.* murindă.

Moricaud, e, *adj.* și *sust.*
cu fața brună, *fan.*

Morigéner, v. a. a forma
moralile, năravurile, cui-va;
a corrige, aduce la defo-
ria sa.

Morile, f. speciă de bureți.

Morillon, m. speciă de stru-
guri negri. La *pl.* smarandă
brută, c. se vinde cântărită.

Morin, m. culoare galbină de
lemnul *morus tinctoria.*

Morine, f. oă plantă per-
sană.

Moringa, m. ună arbure de
Ceylan.

Morio, m. ună frumosă flu-
tură.

Morion, m. armătură de
capă a vechiloră călări.

Mormon, m) vd. *mandril,*
macareux.

Morne, *adj.* triste, posomo-

rită, *sombre.* Ca s. m. mică
munte în colon. franc.

Mornifle, f. lovitură cu mână
pe față, pe obrađă, *pop.*

Morose, *adj.* morosă, în-
chisă, posomorită, *chagrin.*

Morosité, f. caracteră mo-
rosă, pasomorie.

Morphine, f. mortină, al-
cali veget. din opiu, prin-
cipiă amară, somniferă, ve-
ninosă. [insectă.

Morpion, m. speciă de

Mors, m. (pronunț. s. nu
pe s), dăbale.

Morsure, f. mușcătură.

Mort, f. mörte, decessă; —
aux rats, tossică pentru a
omori șorecii, — *aux mou-
ches*, chărtă pentru mușce,
à—, de mörte, excessivă.

Mort, e, *adj.* mörte. repau-
sată. *Bois—*, lemnă uscată,
-bois, lemnă care nu e bună
de nimic; *feuille —r*, fôă
uscată.

Mort-gage, m. gagiă de
care se bucură gratuit
creditorul.

Mort-ivre, *adj.* beată mörte.

Mort-né, m. născută mörte.

Morte-eau, f. flussulă și
rellussulă cellă mai mică;
timpulă acestora, (între luna
nouă și luna plină).

Morte-page, f. soldată s. o
servitoră plătită fără a i se
cere niciună servițiă. Și
morte-paie.

Morte-saison, f. timpă
cândă cine-va nu gessesce de
lucru (kesată).

Mortade le, f. mare cărnătă
de Italia.

Mortailable, *adj.* se dicea

- de servii cari eredita, mostenia, dela domnului lorü.
- Mortaise**, *f.* scobitură intr'unu lemnü, că se mbuce altă buccată. Și *mortoise*.
- Mortaiser**, *v. a.* a scobi lemnulü, *vd. prec.*
- Mortaille**, *f.* *vd. serbage*.
- Mortaité**, *f.* mortalitate, condițiunea cellui că este muritoriu, condițiunea umană.
- Mortel**, *elle. adj.* mortale, muritoriu.
- Mortellement**, *adv.* de morte, excessivü, durosü.
- Mortier**, *m.* molodü.
- Mortifère**, *adj.* mortiferü, care adduce morte. [*milesce.*]
- Mortifiant**, *e. adj.* care u-
- Mortification**, *f. med.* alterațiune a fluidilorü naturali, care destruesce țeseturile cărnii, cărnuri morte; *fig.* umălință, afflicțiune, accidinte reü.
- Mortifier**, *v. a.* a face cărnea se devina mai fragetă; *med.* a causa cangrenă, morte; *fig.* a umili, supera prin refusu, prin dojenă, a mortifica.
- Mortuaire**, *adj.* de mortu, care se referesc la serviciulü funebre, la decesse.
- Morue**, *f.* morunü.
- Morve**, *f.* mucositate. *Morveau*, *m.* mucositate desă, este *p. us.* [*tredi.*]
- Morver**, *v. n. bot.* a se pum-
- Morveux**, *euse, adj.* avindü mucositate, (mucosü).
- Mosaïque**, *adj.* mosaicü, dela Moise.
- Mosaïque**, *m.* mosaicü. Operă de buccăte separate, s.

- adaptate din diverse culori,
- Mosaïsme**, *m.* mosaismü, legea lui Moise.
- Mosarabe**, *vd. Mozarabe.*
- Moscouade**, *f.* sacharübrutü.
- Mosquée**, *f.* templu mahometanü, mosqueă, gëmiă.
- Mot**, *m.* vorbă, dicere. *Un bon*—, lucru düssü cu spiritü, *à demi*—, fără a spune totü. *Demi-mots*, insinuațiuni. *Mot à mot*, *mot pour mot*, *s.* numai *pour mot*, vorbă cu vorbă. *Mot-à-mot*, *m.* traducțiune literale. *Traîner ses mots*, a vorbi rarü și iucetü; *ne dire*—, a nu dice niciuă vorbă. *Le fin mot*, intințiunea secretă. *Mot d'ordre*, losincă. [*nette.*]
- Motacille**, *f.* *vd. bergeron*
- Motelle**, *m.* micü pesce de apă dulce. Și *moteille*.
- Motet**, *m.* psalmü, vorbe de devoțiune puse în musică fără se facă parte din officiulü divinü.
- Moteur**, *m. trice. f.* motorü, care împrime mișcare, face se se misce; *fig.* instigatorü.
- Moteur**, *m. trice. f. adj.* mișcatoriü, care dă mișcare. In genere la femininü.
- Motif**, *m.* motivü, cea că mișcă și îndemnuă a face ceva, causă, privilegiü; *mus.* cugetare dominante intr'unü cântecü, frase melodică.
- Motilité**, *f.* mișcare, facultate de a se mișca, (in *didact.*).
- Motion**, *f.* motiune, mișcare.
- Motiver**, *v. a.* a motiva, espune: servi de motivü pentru.

Motte, f. bulgare de pământ.

Motter, v. n. s. se motter, a se piti. De poturnică, cându se ascundă între bulgări.

Motteur, m. uă vrabia.

Motu proprio, m. lat. prin mișcarea proprieă. Se dice de bulele Papei pentru numirea cardinalilor.

Motus, interj. tăcere! silențiu! *fan.*

Mou, sêu *mol*, fem. *molle*, *adj.* môle.

Mou, m. plamân de melé, de bouă etc.

Mouchache, f. amidonă făcută cu sucă de maniocă uscată.

Mouchard, m. spionă de poliția.

Moucharder, v.n. a spiona, asculta în secretă cō vorbesce cine-va. Comp. *moucher*.

Mouche, f. muscă, vd. și *piède-mouche*, și *mouchard*.

Moucher, v.a. a șterge mucosități: lui muculă. Vech. pentru *moucharder*.

Moucheroile, f. passere care se nutrește cu musce. Și *gobe-mouche*.

Moucheron, m. musculiță.

Mouchet, m. uă passere ier-natica.

Moucheté, *é*, *adj.* petatu.

Moucheter, v. a. a însemna, adorna, împodobi, cu nice macule, pete, simetrice.

Mouchettes, f. pl. mucări.

Moucheture, f. macule, pete, naturali pe pele, pe penne etc.

Moucheur, m. celulă cō curăța luminările la teatru.

Mouchoir, m. basma: — *de cou*, basma du gîtă la femeie.

Mouchure, f. muculă luată dela luminare.

Moucon, vd. *Mousson*.

Moudre, v.a. a măcina. *Moudre de coups*, a bate violinte.

Moue, f. contracțiune a labieloră în semnă de decisiune, (*faire la—*), *fan.*

Mouée, f. amestecă de sânge de cerbă, pâne și lapte, ce se dă căniloră la vinătore.

Mouette, f. passere palmip. marină cu aripele funge.

Moufette, f. vd. *Mofette*.

Mouflard, *adj.* bubavă, cu fația grōssă și sărită.

Moufle, f. sistemă de scripeți pentru a redica greutăți considerabili.

Moufle, m. *chem.* vassă de pământu pentru a espune corpurile la focă fără sē le atingă flacăra.

Mouflée, *adj.* f. *Poulie—*, scripeți cari lucrădă singuri sēu în una cu alți.

Mouflon, m. ună berbecă sēlb.

Mouillage, m. locă în mare propriă cu se se arunce ancora.

Mouille-bouche, f. *verăr*, pēra care se topesce.

Mouillé, *é*, *adj.* gram. muiață. *Temps —*, timpu cândă a plouat.

Mouiller, v.a. a muia, umețta.

Mouillette, f. felia de pâne muiață în one cōpte.

Mouilloir, m. mică vassă în care femele cari țessă, mōiă virtulu degiteloră. [turz.

Mouillure, f. muiaie, umiă-

Moulage, m. scōtorea unui obiectu din tipară. vd. *arm.*

Moule, f. tiparú, aparatú propriú a reproduce prominința sêu relieulú obiectelorú, a cărorú figurá este săpatá pe dînsulú; măsurá pentru lemne.

Moule, f. coquilá bivalvá ace-fale mar. bună de mîncare.

Moulé, *ée*, *adj.* și *moule*, *m.* imprimatú. Se dice de uá epistolá (*lettre*—) imprimatá, sêu de uá scriere care sémená cu literele de imprimatú.

Mouler, *v. a.* a pune in tiparú : a măsura lemnele de focú. Vd. *moule*.

Moulerie, f. laboratoríu de tipáritú reliefe, vd. *moule*.

Moulette, f. micá coquilá.

Mouler, *m.* lucrătorú care tipăresce reliefe; aginte prepusú cã se măsore lemnele cê se vindú.

Moulière, f. locú unde se pescuesce coquile.

Moulin, *m.* móră,— *à vent*, móră de vintú.

Moulinage, *m.* faciá cê se dá mătăsii prin mijloculú unuí felú de móră.

Mouliner, *v. a.* a da faciá mătassii.

Moulinet, *m.* machiná de lucrátú monnetá : róta unuí mori de vintú.

Moulineur, *m. moulinier*, lucrătorú la *moulinage*, vd. *vb.*

Moult, *adv.* multú, *vech.*

Mouu, *uc*, *adj.* măcinatú, redusú in pulbere. *Or*—, pohturá cu aurú trituratú.

Moulure, f. ornamentú simplu de arhitecturá (ciubucú).

Mourant, *e*, *adj.* care móre, dace in nesimțire.

Moureller, *m.* speciá de arbure malvaceú.

Mourir, *v. n.* a muri, decede.

Mouron, *m.* micá plantá primulaceá. Și *anagallis*.

Mouron, *m.* speciá de șiopirlá galbiná.

Mourre, f. jocú cu degitele inchise și dischise.

Mousquet, *m.* musquetá, vechiá armá de focú.

Mousquetade, f. dătaturá de *mousquet*.

Mousquetzire, *m.* soldatú pedestre armat cu *mousquet*.

Mousqueterie, f. dătaturá simultaná de mai multe musquete sêu pusce. [carabiná.

Mousqueton, *m.* speciá de

Mousquite, f. vd. *Moustique*.

Moussaut, *m.* speciá de pâne de arpăcașú.

Mousse, *adj.* tocitú, fără virfú.

Mousse, *m.* june noviciú, ucenicú, la marinari.

Mousse, f. muschiú, plantá criptogamá.

Mousseline, f. musseliná. Dela orașulú *Mosoul* in Asia.

Moussinette, f. musseliná forțe ușoriá.

Mousser, *v. n.* a se copperi de mustú (despre liciđi). *Faire* —, a esalta mai multú decátú este adevăratú.

Mousseron, *m.* speciá de bureți, de ciuperce. Și *agaric odorant*, *ag. comestible*.

Mousseronnière, f. locú plinú cu bureți. [tosú.

Mousseux, *euse*, *adj.* mus-

Moussoir, *m.* uneltá cã se facá spumá ciocalatei.

Mousson, *m.* mussonulú.

- vintu regulată și periodică pe marea Indiel-ră. [mustă.
- Moussu, e, adj.** coperită de
- Moustacie, f.** mustăciă. *Donner sur la—à qn.*, a da pa me cui-va.
- Moustie, f.** gustulă unui vină pușină gasosă.
- Moustiquaire, m.** perdea de musselină pentru a preserva de *moustique*, vd *urm.*
- Moustique, m.** mastică, țințură de Africa și America.
- Moș, m.** mustă.
- Moutard, m.** mică băietă, *pop.*
- Moutarde, f.** muștară. Și *sénévé, farine de moutarde.*
- Moutardier, m.** vassă de muștară.
- Moutier, m.** biserica, monasteriū. Altă-dată *moustier*.
- Mouton, m.** berbec, carne de berbec; maiū ca să bata pară. La *pl.* valuri pe mările fluvii.
- Moutonner, v. a.** a încreți, procura este lăna berbecelui, v. n. a se agita valurile.
- Moutonnerie, f.** simplitate, prostiă.
- Moutonnier, m. ière, f.** cellă cē imită cē vede la altul, precum berbeci.
- Mouture, f.** măcinatū de grău; salariulă inorariului; amestecul de frumentū, orșă și secară prin a treia parte.
- Mouvance, f.** Se dicea despre depindința unui dominiū relativū cu feudulū. [mișca.
- Mouvant, e, adj.** care pō e
- Mouvement, m.** mișcare; agitațiune, promoțiune.
- Mouvementé, ée, adj.** care presintă varietate.
- Mouyer, v. a.** a reușea, scormoni, pământulă pe suprafață.
- Mouvoir, v. a.** a mișca. e conduce prin mișcare. *Comp. remuer.*
- Moxa, m. chir.** moxa, cateriū cu bumbacū și țeasă, cē se arde pe pele.
- Moye, f.** partea tinēra și fragilă a petrei. [fragile.
- Moyée, f.** *Pierre—*, pētră
- Moyen, m.** mijlocū. *Pl.* mijloce, avuție, commodități.
- Moyen, conc. adj.** mediū, mijlociū, de mijlocū, din mijlocū.
- Moyen-âge, m.** evulū mediū, epoca istorică dela Constantinū până la Renascința.
- Moyennant, prep.** cu, prin, mijloculū, cu ajutoriulū, *au moyen de, par le moyen de.*
- Moyennement, adv.** mediocre, de mijlocū, prin terminū mediū.
- Moyenner, v. a.** a mijloci, procura prin mijlocire, *vech.*
- Moyer, v. a.** a tăia nă pētră in done, cā să facă trepte descară.
- Moyère, f.** lacū coperitū de trestiă. [binușii de ouă.
- Moyeu, m.** bucea de rōtă; găl-
- Mozarabe, m. și adj.** creștinū span. care descinde din Mauri, Sarrasini. Și *mosarabe.*
- Mozarabique, adj.** mozarabicū, vd. *prec.*
- Muable, adj.** mișcatoriu, neconstante, schimbătoriu, *p. u. s.*
- Muance, f. mus.** schimbarea unei note într'alta.
- à **Muche-pot, adv.** in ascunsū. vd. *Musser.*

Mucilage, *m.* substanță viscoasă. [viscosă.]

Mucilagineux, *euse*, *adj.*

Mucite, *m.* uă sare.

Mucosité, *f.* mucositate.

Mucron é, *ée*, *adj. bot.* mucronat, terminat printr'ună virfă subțire.

Mucus, *m.* vd. *mucosité*.

Mue, *f.* schimbare de pěră, de penne etc. (uăpirlitū).

Muē, *éc*, *adj.* care și schimbă pěrulū, pennele etc.

Muet, *ette*, *adj.* mutū.

Muette, *f. s. mue*, tintoriū, cortū, unde se intilnesc uă vinătorii.

Mufle, *m.* botū. [oneă.]

Muflier, *m. bot.* plantă per-

Mufti, *m.* capulū religii mahometane.

Muge, *m.* unu pesce marinū. Și *mugil s. mulet*.

Mugir, *v. n.* a mugii.

Mugissant, *e*, *adj.* mugitorii, care mugesc.

Mugissement, *m.* mugitū.

Muguet *m. bot.* plantă de primăveră cu flori albe odoranți.

Muguet, *m.* speciă de aftă (abubă) la copii.

Mugueter, *v. n.* a face pe plăcutulū, pe amabile, pe galante.

Muid, *m.* modiū, vechiă măsură de capacitate pentru licidī.

Mulâtre, *m. esse*, *f.* mulatru, născutū dintr'uă albă și unū indianū, séu din contra.

Mule, *f.* vechiă încălțiaminte.

Mule, *f.* mulă, catiră.

Mules, *f. pl.* inflătore la călcăiū.

Mulet, *m.* mulū, catirū. Vd. și *muge*.

Muleter, *v. a. jur.* a multa, condamna la uă pedepsă (globi).

Muletier, *m.* conductorulū unū mulū, unū catirū.

Mulette, *f.* locū unde sedū passerile de prėdă.

Mulon, *m.* grămadă de sare pe malulū mării.

Mulot, *m.* șorece de câmpū.

Multicapsulaire, *adj. bot.* multicapsulariū, cu multe capsule.

Multicaule, *adj. bot.* multicaule, cu multe rădăcine.

Multifide, *adj. bot.* divisū adincū in mai multe segmente.

Multiflore, *adj. bot.* multiflorū, cu flori numeroșe.

Multiforme, *adj.* multiforme, cu mai multe forme.

Multilatère, *adj.* multilaterū, cu multe lateri.

Multilobé, *éc*, *adj. bot.* cu multe lobule.

Multiloculaire, *adj.* cu mai multe logiuri, locuri.

Multinôme, vd. *polynôme*.

Multiparti, *ie*, *adj. bot.* divisū in lamine, in fășie.

Multiple, *adj.* multiplu, *m.* numărū, care conține esactū de câte-va ori unū altū numărū.

Multipliable, *adj.* multiplabile, care se pōte immulți.

Multipliant, *m.* care face sē se vedă mai multe imagini de acel'ași obiectū.

Multiplicande, *m. mat.* numărū de multiplicatū, de immulțitū.

Multiplicateur, *m. mat.* multiplicatoru, înmulțitoru.

Multiplication, *f.* multiplicatiune, înmulțire.

Multiplicité, *f.* multiplicitate, număr mare, înfinitu, de lucruri diverse.

Multiplier, *v. a.* a multiplica, înmulți; *v. n.* se înmulți, a crește în număr, se înmulți.

Multisiliqueux, *euse, adj. bot.* cu multe învelișuri.

Multitude, *f.* mulțime; mare număr de oameni, poporul.

Multivalve, *f. și adj.* multivalv, cu multe valvule, compus din mai multe buccate de coquile și flori.

Municipal, *ale, adj.* municipal, de municipalitate; *garde—e*, soldați însărcinați cu poliția în Paris.

Municipaliser, *v. a.* a stabili regimul municipal.

Municipalité, *f.* municipalitate, corpul oficialilor municipali, localele unde sunt ei.

Municipe, *m.* municipiu, orașiu allu Italiei, care participea la dreptul de cetate romană, conservându înse legile selle proprie, la antic.

Munificence, *f.* munificință, virtute care ne duce să facem mari liberalități.

Munir, *v. a.* a premuni, îngriji cu, *garnir, pourvoir.*

Munition, *f.* munițiune, proviziune de lucruri necesare într'ua armată. *Pain de—*, pâne ce se distribuie soldaților.

Munitionnaire, *m.* cellu ce procură munițiini trupelor.

Muphti, *vd. Mafti.*

Muqueux, *euse, adj.* viscosă, cu mucilagine.

Mur, *m.* muru, didu, *fig.* protecțiune. *Gros—*, murul temeliei; — *d'appui*, muru înălțat de aproape trei picioare. *Mettre au pied du—*, a constringe să ia unu partit.

Mûr, *e, ad.* coptu, maturu.

Muraille, *f.* muru, mai alesu muru grossu și înaltu; partea stăcoi pe care se resăma stratul de cărbuni (la minere de cărbuni).

Mural, *e, adj.* mural, de muru.

Mûre, *f.* mură, dudă. *Vd. si mûron.*

Mûrement, *adv.* cu maturitate, cu multă reflessiune.

Murène, *f.* murenă, unu pesce marinu dintre apoii.

Murer, *v. a.* a încungiura cu muri, astupa cu muru.

Murex, *m.* diverse specie de coquile multivalve.

Muriate, *m. chem.* cloridratu.

Muriatique, *adj.* muriaticu. *Acide—*, nume vechiu pentru acidul chlorhidric.

Murie, *f.* salamură.

Mûrier, *m.* moru negru, dudă.

Muriqué, *ée, adj. bot.* muricat, copperit cu ghimpi, precum ariciul.

Mûrir, *v. n.* a se coce; *v. a.* a face se fiă coptu.

Murmure, *m.* murmur, șgommotu sardu și confusu.

Murmurer, *v. n.* a murmura.

Muron, *m.* fructu de mărăcină. Și *mûre sauvage*.

Murrhin, *e, adj.* și *m.* (*vase*—), vassu anticu de uă compozițiune necunoscută.

Murucica, *m.* uă plantă.

Musagète, *m. myth.* conductoru allu muselarū.

Musaraigne, *m.* micu mamiferu insectivoru.

Musard, *e, adj.* și *m.* care și perde timpulū cu nimicuri.

Musarderie, *f.* *musardisc*, caracteru de *musard*, vd. *pre*.

Musc, *m.* moscu, perfumū trassu dela animalele cu acestu nume. Și *porte-musc*.

Muscade, *f. s. noix*—, grăunte forte aromaticu, odorante. [pêră

Muscadelle, *f.* speciă de

Muscaët, *m.* vinu cã cellu de tēmēiôsă.

Muscadier, *m.* arbure laurineu care produce *muscade*.

Muscadin, *m.* mică pastilă cu moscu. [vd. vorbă.

Muscardin, *m.* micu *loir*.

Muscardine, *f.* morbū allu gândacilorū de mătasse.

Muscari, *m.* uă plantă bulbôsă.

Muscat, *m.* muscată, tēmēiôsă, struguri s. vinu muscat.

Muscle, *m.* muschiu (de carne).

Musclé, *é, adj.* musculatū, cu muschii bine pronunțați.

Musculaire, *adj.* musculare.

Muscule, *m.* musculū, machină de resbelū la anticu.

Musculeux, *euse, adj.* musculosu.

Muse, *f. myth.* *musă. Chacune des neuf déesses qui président aux arts libéraux.*

Museau, *m.* botu, gura și nasulū unorū animalu.

Musée, *m.* museu.

Muser, *v. a.* a pune botniță unū animale, *emmuseler*.

Muselière, *f.* botniță.

Muser, *v. n.* a și perde timpulū cu nimicuri, *s'amuser à des riens*.

Musero'le, *f.* parte din frine d'assupra nasulū.

Musette, *f.* unū instrumentū musicale cãmpēnū.

Muséum, vd. *Musée*.—*d'histoire naturelle*, dela 1793 in locu de *Jardin des Plantes* din Paris.

Musical, *e, adj.* musicale, de musică. *Pl. musicaux*, *p.* usit.

Musicalement, *adj.* in modu musicale, conforme regulelorū musicēi.

Musicien, *m. enne, f.* iau-sicante.

Musico, *m.* in Olanda cafenea pentru po orulū de je sū, unde cântă musica. *Pl. ner*.

Musif, *s. mussif*, vd. *or*.

Musique, *f.* musică, *Science qui traite du rapport et de l'accord des sons*.

Musiquer, *v. n.* a cânta musică.

Musophage, *m. nat.* genū de passeri silv. frugivore.

Musqué, *é, adj.* perfumatū cu moscu. *Boeuf*—, bisonulū.

Musquer, *v. a.* a parfuma cu moscu.

à **Musse-pot**, vd. *urne*

Musser, v. n. s. *se musser*, a se ascunde (*rech.*). *A nous-se-pot* (și coruptă à *muchepot*), în ascunsă, *en cachette*.

Mussilation, f. deliriu murmurant, mișcare particulară a labieloră bolnavului în friguri atassice, tifoidă.

Mustelle, f. speciă de pește.

Musulman, m. musulmană.

Musurgie, f. *mus.* arte de a face usă convenibile de consonanțe și dissonanțe.

Mutabilité, f. schimbăciune, calitatea lucrului schimbătoriu, variabile. [gângăvită.

Mutacisme, m. speciă de

Mutage, m. oppritulă fermentațiunii mustului.

Mutation, f. schimbare, revoluțiune. [țiunea mustului.

Muter, v. a. a oppri fermenta-

Mutilation, f. mutilațiune, ciuntire.

Mutilaires, f. *pl.* insecte imenopt. în cari femininele n'au aripe. [(ciunți).

Mutiler, v. a. a mutila

Mutin, e, *adj.* obstinată (inacțiă), *opiniâtre, entêté, piquant*.

Mutiner, v. n. s. *se mutiner*, a se obstina, a și pune în necasă, *se dépiter, s'irriter*.

Mutinerie, f. sedițiune, rescolă, obstinațiune, inată.

Mutisme, m. vd. *urm*.

Mutite, f. mutismă, amutela.

Mutualité, f. mutualitate, schimbă reciprocă.

Mutuel, *elle, adj.* mutuale, reciprocă. *Assurance-le*, asigurantă mutuale. în care

proprietarii se asigură unul pe altul contra incendiului.

Mutuelement, *adv.* mutuale, unul pe altul, reciprocă [chitectura dorică.

Mutule, f. ornamentă de ar-

Mygre, m. sâu *mygram*, uă plantă cruciferă.

Mycétologie, f. tractatu de bureți.

Mydriase, f. slăbiciune a vederii provenită din dilatațiunea pupilei.

Myocéptale, f. inflătură la ochiul. Și *myocéphalon*.

Myodynie, f. durere de muschi. [limbei.

Myoglosse, m. muschiul alu

Myographie, f. reprezintățiune a muschilor.

Myologie, f. tractatu despre muschi, în *anat*.

Myope, *adj.* și *sust.* miopă, cu vedere scurtă. [scurta.

Myopie, f. miopismă, vedere

Myosie, f. *med.* contractiune permanentă a pupilei.

Myosite, f. *myositie*, inflamațiune a muschilor

Myosotis, m. *bot.* miosotlis, plantă. *Vulgariu oreille de souris, ne m'oubliez pas*.

Myotilité, f. facultate de a mișca și a contrage muschii.

Myotomie, f. dissecțiunea muschilor, (în *anat*).

Myriade, f. miriade. numără de zece mii.

Myriagramme, m. zece mii de grame, aproape 2000 livres. [litri.

Myrialitre, m. zece mii de

Myriamètre, m. miriametru, 10.000 metre.

Myriapode, *m. s.* *myriopode*, insectă cu numeroase picioare.

Myriare, *m.* dece miș de ares s. kilom. pătrăți.

Myrmécie, *vd.* *Verrue*.

Myrmécophage, *m.* insectă care se nutrește cu furnice.

Myrmidon, *m.* *vd.* *mirmidon*.

Myrobolan, *m.* numele mai multor fructe farmaceutice, cari vină din America și India.

Myrobolanier, *m.* arbure totă-deuna verde, care produce *myrobolans*, *vd.* *prec.*

Myrobolant, *e, adj.* miraculosă, minunată, *neol.*

Myrre, *f.* gumă odorantă de *balsamodendron myrrha*, din Arabia.

Myrrhis, *m.* uă plantă medicinală. Și *cerfeuil musqué, ciculaire odorante*.

Myrthe, *m.* mirtă, arburelă totă-deuna verde, care era consacrată Venerii.

Myrtiforme, *adj.* în forma foiei de mirtă.

Myrtile, *f. bot.* mirtulă. Și *myrtil, aivelle*.

Myrtoide, *adj. bot.* care sâmenă cu mirtulă.

Mystagogie, *f.* instituție în unele mistere ale anticității.

Mystagogue, *m.* mistagogă, preotă care iniția la unele mistere, la Grecii antică.

Myste, *m.* inițiată la micile mistere ale Gererii.

Mystère, *m.* cultă secretă în politeismă; misteră, taină în relig. creșt. *Vérités ré-*

velées, dont le fond est inaccessible à la raison humaine.

Mystérieusement, *adv.* misteriosă, în taină; în secretă.

Mystérieux, *euse, adj.* misteriosă, care conține un secretă, tainică.

Mysticisme, *m.* misticismă, amore de mistică. Cercetare profundă în faptă de spiritualitate; taine.

Mystificateur, *m.* cui place să mistifice.

Mystification, *f.* mistificație, *vd.* *urm.*

Mystifier, *v. a.* a mistifica, abusa de credulitatea cui-va, că să ridă de dînsulă.

Mystique, *adj.* mistică, figurată, alegorică. *Testament* —, testam. secretă sub sigilă.

Mystiquement, *adv.* mistică, după sensulă mistică.

Mystre, *m.* măsură de capacitate la Grecii.

Mythe, *m.* mită, particularitate a fablei, narată mitologică.

Mythique, *adj.* de mitologiă.

Mythologie, *f.* mitologiă. Istoria fabulosă a ăeiloră, eroiloră antică.

Mythologique, *adj.* mitologică.

Mythologiste, *m. s.* *mitologigie*, scriitoră asupra mitologiei.

Mythulithe, *m.* mitulită, ună pesce fosile, *moule fossile*.

Myure, *adj. m. med.* *Pouls*, pulsă care bate din că în că mai slabă.

Myzine, *f. nat.* genă de insecte.

N

- N**, *m.* n., una din conșonanți.
— Elle est du genre féminin d'après l'ancienne appellation, qui prononce *enne*, et du genre masculin d'après la nouvelle, qui prononce *ne*.
- Na**, *m.* seû *nugi*, speciă de laurü.
- Nabab**, *m.* principe indianü.
- Nababie**, *f.* teritoriü suppusü unü *nabab*. [*fam.*]
- Nabot**, *m. e.* *f.* förte piticü.
- Nacarat**, *adj. nepar.* de culöre roșiă deschisă (intre ci-reșe și rosă).
- Nacelle**, *f.* navicelă, micü bastimentü de navigațiune.
- Nacre**, *f.* nacru, sedef, coquilă din Ind. orient.
- Nacré**, *ée, adj.* nacratü, de sedef, că sedefulü, *perlatus*.
- Nacrer**, *v. a.* a da lustrulü sedefulü.
- Nadir**, *m.* nadir, punctul ecerulü care este verticale sub picioarele nöstre (arabiculü *nadhora*).
- Naffe**, *f.* *eau de --*, seû *eau de senteur*, apă a cui base este flörea de portocală, *aqua naphae*. Vd. *oranger*.
- Nage**, *f.* nsitatü in locuțiunile: *à la nage*, innotü, innotändü, *se jeter à la --*, a se arunca in apă, că se inöte, *eu --*, plinü de sudöre.
- Nageant**, *e, adj. bot.* intinsü peste apă. [*notü.*]
- Nagée**, *f.* spațiü percursü in Nageoire, *f.* natatoriă, aripa pescelui.
- Nager**, *v. n. a.* innota: vd. și *ramer*.
- Nageur**, *m. euse, f.* innotătorü.
- Naguère**, *adv. s.* *naguères*, cu puçinü înainte, de curindü.
- Naïades**, *f. myth.* naiadü, nimfe ale Iântănei.
- Naïf**, *naïve, adj.* grațiosü, inspiratü de sentimentü naturale, fără artificiu, simplu, *sans fard, sans détour*.
- Nain**, *e, adj.* și *sust.* piticü.
- Naissance**, *f.* nascere.
- Naissant**, *e, adj.* care se nasce.
- Naitre**, *v. n. a.* se nasce.
- Naïvement**, *adv.* cu simplitate, fără artificiu.
- Naïveté**, *f.* ingenuitate, simplitate naturale și plăcută, *ingenuité*.
- Nan**, *m.* muscă de Laponia.
- Nanan**, *m.* sacharicale, *fam.* vd. *friandises*.
- Nangueur**, *m.* speciă de gaselă in Senegal. Și *nanguer*.
- Nankin**, *m.* pândă de unü galbine particularü dela Nankin, orașiü allü Chinei.
- Nankinette**, *f.* speciă de pândă ușiöriă.
- Nanna**, *f.* plantă amer.
- Nansouk**, *m.* nansuk, uă fruaösă muselină.
- Nantir**, *v. a.* a assigura prin emanetü, emaneta. *Se --*, a lua ce-va că fiindü allü seü, a și procura unü lucru pentru precauțiune.
- Nantissement**, *m.* emanetü, emanetare.

Napacé, ée, adj. de forma napului.

Napée, f. myth. napea, nimfă a munților.

Napel, m. napelū, vd. *aconit*.

Naphthaline, f. naftalină. Substanță estrassă prin distilațiune din cărbuni de pămintū, din *goudron*.

Napite, m. bitume transparente și foarte inflamabile.

Napoléon, m. napoleonū.

Nappe, f. mėsă de pândă: lațid pentru prepe țte.

Napperon, m. mică mėsă de pândă, ce se aședă peste *nappe*.

Narcisse, m. narcissū, uă plantă amarilideă, *fig.* omū inamoratū de persōna sa.

Narcissé, ée, adj. s. *narcissoide*, care sēmēnă cu narcissulū.

Narcotine, f. narcotină, principū cristalibile, alcaloidū estrassū din opiū dissolutū.

Narcotique, adj. narcoticū.

Narcotisme, m. narcotismū, addormire; inveninare prin narcotice.

Nard, m. nardū, speciă de levantă cu odore foarte plăcută. *Parfum des anciens*.

Nargue, sust. nevar. despretū pentru unū lucru.

Narguer, v. a. a infrunta cu despretū, *fam.*

Narguille, m. *narguilleh*, nerghelea, pipă.

Narine, f. nară. [rețū, *rusé*.

Narquois, m. și *adj.* finū, și-

Narrateur, m. narratorū, povestitorū.

Narratif, ive, adj. narrativū.

Narration, f. narrațiune,

recitațiune istorică, povestire.

Narré, m. narrațiune scurtă.

Narrer, v. a. vd. *raconter*.

Nartex, m. porticū în bisericile vechie

Narval, m. s. nerval, cetaceū inarmatū de unū dinte foarte lungū. Și *licorne de mer*.

Nasal, e, adj. gram. nasale, care se pronunțā din nasū. Pl. *nasals*.

Nasalement, adv. cu unū sunetū nasale. [tere *nasali*.

Nasalité, f. calitatea unei *lin*

Nasard, m. cāntū de organatū, care imită vocea omulū.

Nasarde, f. loviturā cu degitulū (*chiquenaude*, bobirnacū), pe nasū.

Nasarder, v. a. a lovi cu degitulū pe nasū. [malī.

Naseau, m. nară a unorū ani-

Nasi, m. președinte din sanhedrim, din sinedriū, la Judei.

Nasillard, e, adj. care vorbește pe nasū. Și *nasonné*.

Nasiller, v. n. a vorbi pe nasū.

Nasilleur, m. euse, f. care vorbește pe nasū. [nasiller.

Nasillonner, v. n. dim. din

Nasitort, m. vd. *cresson alénois*.

Nassat, m. cāntū de organe.

Nasse, f. speciă de coșū de bețe de răchită pentru a prinde pește.

Natal, e, adj. natale, unde e cine-va născutū.

Natant, e, adj. bot. care pluteste pe apă. La *fem.*

Natation, f. natațiune, innotare.

Natatoire, *adj.* natatoriu, care servește la înotat.

Nates, *m. pl.* tubercule la cerbi.

Natice, *f. nat.* molusca înotătoare. Comp. *nérite, gastéropode nageur.*

Natif, *ive, adj.* nativ. Se dice de țerra unde s'a născut cine-va; addusă din nascere; *or* —, *argent* —, aur, argint, scosă pură din mineră. [păgăni].

Nation, *f.* națiune. *Les* — s,

National, *e, adj.* național.

Nationalement, *adv.* în mod național, prin ordinea națiunii.

Nationaliser, *v. a.* a face național, *neol.*

Nationalité, *f.* naționalitate, caracter național.

Nativité, *f.* nascere [în biserică].

Natron, *m. s. natrum*, natru, carbonat de sodă cristalin, sare alcali natural.

Natta, *f. chir.* specie de steatom. Vd. *broncocèle.*

Natte, *f.* rogojină; șiuvița.

Natter, *v. a.* a asșterne cu rogojină; împleti șiuvițe.

Nattier, *m.* care face și vinde rogojine. [nușitate.

in **Naturalibus**, *adv.* în

Naturalisation, *f.* indigenat, concesiune de drepturi civili unui strein.

Naturaliser, *v. a.* a face indigen, a concede unui strein drepturi civili.

Naturalisme, *m.* naturalism, calitatea lucrului produsă printr'ua cauză naturală.

Naturaliste, *m.* naturalist.

cellă ce se ocupă de istoria naturală.

Naturalité, *f.* starea celui ce este natural dintr'ua țerră.

Nature, *f.* natură, toate lucrurile create; ordinea universului, puterea care a stabilit și menține această ordine; principiul înfrinsecă al activității fiintelor; proprietate a fiecărei ființe, fire.

Naturel, *elle, adj.* natural, conform naturii, firesc.

Naturel, *m.* locuitor originar dintr'ua țerră (mai ales la *pl.*); înclinațiune, caracter natural, fire. *Au* —, după natură.

Naturellement, *adv.* prin impuls natural, firesc.

Naufrage, *m.* naufragiu, înecăciune (une navi).

Naufragé, *ée, adj.* naufragiat, care a făcut naufragiu.

Naufrager, *v. n.* a face naufragiu, se îneca, *neol.*

Naufrageux, *euse, adj.* naufragios, fecund în naufragie, în înecăciuni, *vech.*

Naulage, *m.* închiriatul unei luntri; cea ce plătesc călătorul pe nave. Și *fret.*

Naumachie, *f.* naumachiă, reprezentațiune a unei lupte navale.

Nauséabond, *e, adj.* care cauză năuseă (grătă).

Nautile, *m.* nautil, testaceu univalv cu mai multe celule.

Nautique, *adj.* nautic, de navigațiune.

Nautonnier, *m. ière, f.* con-

ductorulu unei luntri, unei nave, luntrașiū.

Naval, *e, adj.* navale, relativū la nave de resbelū.

Navée, *f.* implătura (incărcătura) unei nave.

Navet, *m.* napū, plantă cruciferă.

Navette, *f.* rapițā. Comp. *navet sauvage, chou navet.*

Navette, *f.* unū instrumentū de ceprădari, cădelnițā.

Naviculaire, *adj.* naviculariū, în forma unei navicule, unei mici nave.

Navigable, *adj.* navigabile, plutitoriū.

Navigateur, *m.* navigatorū, plutitoriū. [plutire.

Navigation, *f.* navigațiune,

Naviguer, *v. n.* a naviga, pluti, ámbla cu navea.

Naville, *f.* micū canale de irigațiune a solului, usitatū principale în Sudū.

Navire, *m.* nave, corabiā, de mare. Comp. *vaisseau, bâtiment.*

Navrant, *e, adj.* fôrte in-tristătoriū, deplorabile.

Navrer, *v. a.* a vulnera, răni; a intrista profundū, *affliger extrêmement.*

Ne, *adv.* nu. *Ne pas faire*, a nu face; — *jamais*, nicī-uădatā. — *Ne est la plus faible des négations*; *ne point* est la plus forte; *ne pas* tient le milieu.

Né, *é, adj.* născutū. *Il est prié*, é din nascere rugatū, n'are cine-va nevoiā sêlū invite.

Néanmoins, *adv.* cellū pu-cinū, cu tôte acestea, *pourtant.*

Néant, *m.* nimicū, ceea cē nu essiste, *non existence.*

Nébulé, *é, adj.* nebulatū, în formă de nori (la armăr.).

Nébuleuse, *f.* stea nebulōsă.

Nébuleux, *euse, adj.* nebulōsū, intunecatū de nori.

Nécessaire, *adj.* necessariū, trebuinciosū; *m.* necesariū, cuthiā pentru călătoriā.

Nécessairement, *adv.* de necesse, necessariū.

Nécessitante, *adj. f.* absolută și nedispinsabile, *grâce* —, grațiā necessitante, care constringe și redicā libertatea.

Nécessité, *f.* necesitate, putere irresistibile, trebuințā, indigintā. *De—*, necesariū.

Nécessiter, *v. a.* a necesita, face necesariū, a essige, a cere.

Nécessiteux, *euse, adj.* indiginte, sāracū. Comp. *pauvre.*

Nec plus ultra, *m.* terminū preste care nu se pôte trece. [secte.

Nécrobie, *f.* genū de in-

Nécrologe, *m.* necrologū, registru de numinile episcopilor etc. defunți, morți.

Nécrologie, *f.* necrologiā, notițā assupra unui individū repausatū de currindū.

Nécrologique, *adj.* necrologicū, de *nécrologie.*

Nécromance, *f. s.* *nécromancie*, (māi usit.), pretinsă arte de a deștepta morți, cā sē revelede fiitoriulū etc.

Nécromancien, *m. eme, f. s.* *négromancien*, care se

- ocupa de *nécromancie*.
- Nécromant**, *m.* sĕu *négromant*, cellŭ cĕ esercită *nécromancie*.
- Nécrophore**, *m.* genŭ de insecte.
- Nécropole**, *f.* necropole. Vastă suterrană destinată pentru sepultura, la Egipt. ant.
- Nécrose**, *f. med.* necrose. mortificațiune a ôsșelorŭ.
- Nectaire**, *m.* partea florilorŭ din care albinele tragŭ succulŭ lorŭ.
- Nectar**, *m.* nectarŭ. Bĕutura deilorŭ fablei.
- Nectopode**, *adj.* Se ŭice de amfibie și cetacei.
- Nef**, *f.* poet. pentru *navire*, nave. Partea bisericeii dela ușa principale până la chorŭ.
- Nĕfaste**, *adj.* nefastŭ. Se numia la anticii dĭlele consecrate repausulŭ.
- Nĕfle**, *f.* mespilŭ, unŭ fructŭ.
- Nĕflier**, *m.* arbure rosaceŭ, care produce mespilŭ.
- Nĕgatif**, *ive, adj.* negativŭ, care exprime negațiune.
- Nĕgation**, *f.* negațiune (tăgăduelă); *gram.* vorbă negativă.
- Nĕgative**, *f.* negativă. propozițiune care negă: particulă care negă (tăgăduesce).
- Nĕgativement**, *adv.* negativŭ, prin negațiune (prin tăgăduelă).
- Nĕgligé**, *m.* neglessŭ. Starea unei persŕne neparate (negătite), *nonchalanc*. In *piet.* neglijință plăcută, opp. *fini*.
- Nĕgligeable**, *adj. nat.* care se pŕte neglige. [gintă.
- Nĕgligement**, *m. t.* negli-

- Nĕgligement**, *adv.* cu neghgință, neingrijitŭ.
- Nĕgligence**, *f.* neghgință, neingrijire, lipsă de aplicațiune. Comp. *nonchalanc*.
- Nĕgligent**, *e, adj.* neghgințe, neingrijitorŭ, *nonchalant*.
- Nĕgliger**, *v. a.* a neglige, neingriji; nu cultiva, nu considera.
- Nĕgoce**, *m.* comercciŭ, negoțŭ, vd. *trafic, commerce*.
- Nĕgociable**, *adj.* negoțiable, care se pŕte negoția, tracta in affaceri (de efecte publice).
- Nĕgociant**, *m.* comerciant, negoțatorŭ, cu redicată.
- Nĕgociateur**, *m. trice, t.* negoțiatorŭ, însărcinatŭ să tractede un affacere in proiectŭ sĕu in discussiune.
- Nĕgociation**, *f.* negoțiațiune, tractațiunea unei affaceri.
- Nĕgociier**, *v. a.* a negoția, tracta un affacere: *v. n.* ŭ face comercciŭ. Comp. *trafiguer, faire negoce*.
- Nĕgre**, *m. nĕgresse, f.* negru, servŭ negru.
- Nĕgrepelisse**, *m.* materiŭ de bumbacŭ fabricată in orașiulŭ cu acestŭ nume, la Montauban.
- Nĕgrerie**, *f.* locu unde lucrĕda negrii; unde stă inchisii negrii, cari sunt de vindutŭ.
- Nĕgresse**, *f.* servă negră.
- Nĕgrier**, *m. s. caisseau*—, nave care se ocupa de comercciul cu negrii.
- Nĕgrillon**, *m. onne, t.* micŭ negru.

Négrone, f. varietate de smochină.

Négropage, m. părténă allă servituții negrilor.

Négrophile, m. amic, favoritor, allă negrilor.

Négus, m. negus, titlu allă imperatorului Abissinie.

Neige, f. dăpadă. *Oc fs à la —*, spumă de oue.

Neiger, v. n. a ninge. *Usité à l'infini. et aux troisièmes personnes du singulier.*

Neigeux, euse, adj. copertă de dăpadă, care anunță dăpadă. [minosă și agati.

Nélitte, f. bot uă planta leguminosă. Și agati.

Néméens, m. pl. *Jeux—*, jocuri nemeice în onorea lui Hercule, celebrate la Nemea.

Nénies, f. pl. cânturi funebre la Romanii antici.

Nenni, (nani! partic. neg. nu, fam. [plantă apatică.

Nénufar, m. s. *nénufar*, uă

Néocore, m. neocor. Officiariu prepusă la întreținerea templelor, în Grec. antică.

Néographe, m. neograf, celă următoarea ortografiă decâtă cea consacrată de usă.

Néographie, f. s. *néographie*, m. neografism, ortografiă contrariă usului.

Néologie, f. neologiă, usă de vorbe noue seă de vorbe vechie într'ună sensă diferite de accețiunea loră ordinariă. [de neologiă.

Néologique, adj. neologic, neologism, m. neologism, vorbă nouă.

Néologue, m. s. *néologiste*, neologist, care affectă neo-

logismul, inventă termină nouă.

Néoménie, f. lună nouă.

Néoplyte, m. neofit, individă convertită de currindă seă botesat. [noramă.

Néorama, m. speciă de papentă, f. s. *népente*, nepente, plantă ind. *La népente de Ceylan (nepenthes destillatoria)* contient une eau douce et limpide, qui se renouvelle chaque nuit.

Népente, f. med. remediă contră melancoliă, la antici.

Néphéine, f. pătă care și perle transparința, cândă é pusă în acidă nitrică.

Néphélion, m. med. nefeliu, maculă, pătă pe ochi.

Néphragie, f. med. durere de renichi.

Néphrétique, adj. nefretic. Se dice de uă durere (la *néphrétique*) care reșede în renunchi, și de ună medicamentă care o calmă (le *néphrétique*).

Néphrie, f. inflamațiune de renunchi. Și *néphritis*.

Néprographie, f. descrițiunea renunchilor.

Néprologie, f. tractată de renunchi. Vd. *prec*.

Néphrotomie, f. neurotomă, dissecțiunea nervilor.

Népotisme, m. nepotism, influința nepoților papei în afacerile administrative; dorința unei persone cu putere se-să înainte rudele.

Neptune, m. Neptun, poet. marea. [marină.

Néréide, f. nereide, nimfă

Nerf, m. nerv, fiă-care din

miclele filaminte cari transportă creieriloru senzațiunile, și mișcărilor ordinele voinței.

Nerf-férure, *f.* lovitură cō unū calū a priimitū pe nervū.

Nérîte, *f.* vd. *naïce*.

Nérîtîe, *f.* coștile fossilî.

Néroli, *m.* de flori de portocal. Vd. *orange*.

Nerprun, *m.* nerprunū, unū arburelū ramnoidū. [nervi.

Nervaison, *f.* adunătură de

Nerval, *e, adj.* nervale, care provine dela nervi, vd. și *nervin*.

Nerver, *v. a.* a garni cu linie ramificate.

Nerveux, *euse, adj.* nervosū. plixū de nervi.

Nervin, *m. med.* remediū propriū a fortifica nervi.

Nervoir, *m.* uneltă a legătorilorū de cărți pentru a trage felurite linie [*nervar*].

Nervosité, *f.* nervositate. plinitate de nervi.

Nervure, *f.* liniă prominentă, eșită, care se ramifică pe foie, pe aripele insectelorū.

Nescio vos, *lat.* nu vē sciū. Formulă familiară de recusațiune.

Nestor, *m.* nestorū, Lătrănū înțeleptū și esperimintatū.

Nestorianisme, *m.* nestorianismū, eresia Nestorianilorū în secl. 5.—Ils n'iaient que le saint Esprit procédât du Verbe. [vd. *prec.*

Nestorien, *m.* nestorianū,

Net, *ette, adj.* curatū, poltū; limpede, fără confusiune.

Net, *adv.* d'a dreptulū, *librement*. [fațiă.

Nettement, *adv.* curatū; pe

Netteté, *f.* curățeniă.

Nettoiemēt, *nettoyage, m.* curățire, (*des rues etc.*).

Nettoyer, *v. a.* a curăți, sterge.

Neubie, *f.* cariă. mîncătură a grănelorū. [noue-spredece.

Neuf, *numér.* noue. *Dix*—.

Neuf, *neuve, adj.* nouū. care n'a fostu încă în usă. *nouveau*.

Neutralement, *adv. gram.* neutru, în sensū neut u.

Neutralisation, *f.* reducțiune la neutralitate, facere să fiă neutrale; tractatū provisorî de neutralitate.

Neutraliser, *v. a.* a neutraliza, face neutrale, tempera, împedica efectulū naturale allū unū lucru. În *chem.* a stinge proprietățile particulari ale acidilorū și ale bazelorū prin acțiunea reciprocă a acestorū corpuri unele assupra altora.

Neutralité, *f.* neutralitate, stare neutră. Se dîce despre cei cō, într'ună cestiune, nu iea parte nici pentru unulū nici pentru altulū.

Neutre, *adj.* neutru, neutrale, care nu particepe nici de unulū nici de altulū; *gram.* nici masc. nici fem. *Set*—, sarc cō nu este nici acidū nici alcali.

Neuvaine, *f.* noue dîle consecutive; rugăci ne, actū de devoțiune, în cursū de noue dîle.

Neuvième, *adj.* allū nouelē.

Neuvièmement, *adj.* în a noua ordine, allū nouelē.

Neveu, *m.* nepotū. Fiiulū fratelui său surorii. *Petit*—, liiulū nepotu uī. La fem. *mèce*.

Névralgie, *f.* neuralgiă, durere în trajectul unei ramure nervoase. [gică, de neuralgiă.]
Névralgique, *adj.* neuralgic.
Névralgraphie, *f.* neurografia, descripțiunea nervilor.
Névrologie, *f.* vd. *prec.*
Névrologue, *m.* neurolog, erudit în anatomia nervilor.
Névrophlogose, *f. med.* flogose s. inflamațiune a nervilor.
Névroptère, *m. nat.* neuropteru, genă de insecte.
Névrose, *f. med.* neuroză, afecțiune a sistemului nervos.
Névrotonomie, *f.* neurotomie, incisiune, disecțiune, a nervilor.
newtonianisme, *m.* newtonianismu. Sistemă tistică a lui Isaac Newton.
Newtonien, *eune, adj.* newtonianu, pârtenu alu sistemului lui Newton.
Nez, *m.* nasu. *Mener par le* —, a duce de nasu, predomi. În *mar*, partea navei care se termină ascuțitu.
Nez-coupé, *m.* unu arburelu, vd. *pistache sauvage*.
Ni, *conj.* nici. Il se dit toujours avec la partic. *ne* précédant ou suivant. [testabile.]
Niable, *adj.* negabile, con-
Niais, *e, adj.* pré simplu de spiritu, nerodu.
Niaisement, *adv.* nerodesce.
Niaiser, *v. n.* a face nerodie.
Niaiserie, *f.* nerodie; lucru puerile, de copilărie. [peruv.]
Nicandre, *m.* frumosu plantă
ice, *adj.* simplu, nerodu, *rech.*
cette, *f.* jună fiică timidă și simplă.

Niche, *f.* firidă; întorsură de maliță, șiretlicu.
Nichée, *f.* passerile din același cuibă. Și *nitée*.
Nicher, *v. n.* a și face cuibulă; *v. a.* a pune.
Nichet, *m.* cuibariu.
Nichoir, *m.* paneră pentru cloșcă.
Nickel, *m.* nickel, metalu suedianu tare și pușinu ductile.
Nicodème, *m.* omu simplu și mărginitu, prostu. *Comp. niais.* [tună.]
Nicotiane, *f.* nicotiană, tutun.
Nicotine, *f.* nicotină, venină violinte estrassă din tutun.
Nid, *m.* cuibă, vd. și *niché*. *Nid d'oiseau*, speciă de plantă care crește lângă bradă. [țiuine de cuiburi.]
Nidification, *f.* construc-
Nidoreux, *euse, adj.* care miröse a putredă, a pirlitu.
Nièce, *f.* nepotă, vd. *neveu*.
Nielle, *f.* ornamentu smălțatū la lucruri de giuvaerg.
Nielle, *f.* plantă care crește în grăne, bolă a grăului care schimbă spiculū intr'ua pulbere neșă.
Nieller, *v. a.* a corrupe cu *nielles*, vd. *prec.*
Nier, *v. a.* a nega, denega, tăgădui.— *Nier que veut le subj. du verbe suivant. Ne pas nier que veut ne devant le verbe qui suit: Je ne nie pas qu'il ne mérite votre estime.*
Nife, *f.* suprafață superioară a unui scopelū, unei stince.
Nigaud, *m. s.* *petit cormoran*, genă de passeri. Vd. *benet*.

Nigaud, *e.*, *adj.* nerodü.
Nigauder, *v. a.* a face nerodie.
Nigauderie, *f.* nerodieä.
Nigroil, *m. s.* *nègueil*, genü de pesci marinü.
Nilomètre, *m. s.* *niloscope*, columnă care servece a mäsura înältimea apelorü Nilului. [tilope indianä.
Nil-gaut, *m.* speciä de animal.
Nille, *f.* lästarü (cärkeü de vitä). [strimte și subțiri.
Nilée, *f.* *croix ancrées*, cruci
Nimbe, *m.* nimbü, cercü luminosü, de care pictorii încungiuă capulü sänțilorü.
Nippe, *f.* hainä, trântä, vechiturä.
Nipper, *v. a.* a procura haine vechie, trențe.
Nique, *f.* dare din capü spre semnü de desprețü, *fam.*
Nisanne, *f.* uä rädëcinä medic.
Nitée, *f.* vd. *nichéé*.
Nitouche, (*sainte*—) *f.* personä care affectä unü aerü de innocință, *fam.*
Nitratation, *f. chem.* conversiune în nitratü.
Nitrate, *m.* nitratü, sare din acidü nitricü cu diverse basi.
Nitraté, *ée*, *adj.* amestecatü cu nitratü.
Nitre, *m.* nitru, sare formatä de acidü nitricü și potassiü.
Nitreux, *cuse*, *adj.* nitrosü.
Nitrière, *f.* locü deunde se estrage nitrulü.
se **Nitrifier**, *v. a.* a se nitrifica, se copperi de nitru.
Nitrique, *adj.* nitricü. *Acide* —, acidü nitricü. apă forte *s. tare.* [cidü nitricü.
Nitrite, *f. chem.* sare de a-

Nitrogène, *adj.* nitrogenü, care produce nitru.
Nitroglycerine, *f.* nitroglicerinä. Substanță liquidä care produce uä tare esplosiune, cândü se aprinde.
Nitrosité, *f.* calitatea lucrului care conține nitru.
Niveau, *m.* nivelü; instrumentü cä se iea linia orizontale a unui planü. *Au niveau*, *de niveau*, la nivelulü.
Niveler, *v. a.* a nivela. potrivü suprafația, applăna.
Niveleur, *m.* nivelatorü, cellü cä nivelädä.
Nivellement, *m.* nivelatiune.
Nivéole, *f. bot.* speciä de narcisü.
Nivet, *m.* remissä (scädere) făcutä cellü cä cumpără prin commissiune, *pop.*
Nivose, *f.* a patra lunä a calendarului republicanü, dela 21 decembr. la 19 ianuar.
Nobiliaire, *adj.* care ține de nobilitate. *Particule*—, particula *de*. *Ca sust. m.* registru de nobilü. [bile.
Nobilissime, *adj.* förte noble.
Noble, *adj.* și *sust.* nobile, de nemü. *Le genre le plus* —, genulü masculinü (în gram.). [litate.
Noblement, *adv.* cu nobilitate.
Noblesse, *f.* nobilitate, nobleță.
Noce, *f.* sëü *noces*, *pl.* nuntä.
Nocher, *m.* luntrariü, *pilote*.
Noctambule, vd. *Somnambule*. [nambulismü.
Noctambulisme, *m.* somnambulism.
Noctilion, *m.* passere de speciä liliacului.

Noctilugue, *adj.* care lucește noaptea.
Noctuel'e, *f. nat.* genă de insecte lepidoptere.
Nocturlabe, *m.* instrumentă pentru a măsura, la ueri-că oră a nopții, înălțimea stelei polare d'asupra polului.
Nocterne, *adj.* pturnă, de noapte. *Le—* liturgia de noapte.
Nocuité, *f.* nocuitate, calitatea lucrului vătămătoriu.
Nodăi, *m. nat.* speciă de rândunică marină. [dură
Nodosité, *f.* nodositate, no-
Nodus, *m. med.* inflătură reumatismale, dură și indolentă, pe oase, pe ligamente.
Noël, *m.* natală, crăciună.
Nœud, *m.* nod. La *pl.* în *astr.* cele două puncte opuse, unde ecliptica se taie de orbita unei plante.
Noir, *e, adj.* negru.—*de jais*, negru de cărbuni; *point—*, noră amenințândă furtună.
Noirâtre, *adj.* negrici să.
Noiraud, *e, adj.* cu părul negru.
Noirceur, *f.* negriciune.
Noircir *v. a.* a innegri.
Noircissure, *f.* innegrire, maculă cu negru.
Noire, *f. mus.* neagră, notă neagră. Jumătătea unei albe.
Noise, *f.* dispută, certă, *querelle*. [cu nuci.
Noiseraie, *f.* locă plantată
Noisetier, *vd.* *Coudrier*.
Noisette, *f.* speciă de nucă.
Noix, *f.* nucă. *Noix de galle*, *s. galle*, *s. galle du Levant*, nuca unui stejară asiatică.
Nolime tangere, *m. lat.* nu mă atinge. Impățiente,

speciă de balsamină. Se dice de unele plante cari se vestejesc, decât le atinge cineva. *Vd. mimosa*.
Nolis, inchiriatu a unei nave. Și *naulage, affrètement*.
Noliser, *v. a.* a lua uă nave cu chiriă. *Comp. affréter*.
Nolissement, *m.* *vd.* *Nolis*.
N. m., *m.* nume, *gram.* substantivă.
Nomade, *m* și *adj.* nomadă, care n'are ședință determinată, rătăcitoriu.
Nomarque, *m.* nomarcă, guvernatorul unei nome în vechiul Egiptă.
Nombrant, *adj. m.* numărătoriu. Se dice de numărul considerat în sine-și.
Nombre, *m.* număr; — *d'or*, ciclul lunare de 19 ani. La *pl.* a patra carte a lui Moise.
Nombreur, *v. a.* a numera.
Nombreusement, *adv.* numerosă, *p. us.*
Nombreux, *euse, adj.* numerosă, în mare număr.
Nombrii, *m.* umbilic.
Nome, *m.* imn în onóra lui Apoline; circumscripțiune teritoriale în vechiul Egiptă.
Nomenclateur, *m.* nomenclator. culegător de numini tehnice, în *chem.*, ist. naturale.
Nomenclature, *f.* nomenclatură, culegere de numini tehnice dintr'ua știință.
Nomenclaturer, *v. a.* a classifica după ordin.
Nomie, *f.* regulă, lege.
Nominal, *e, adj.* nominale, care denumesce. *Valeur—e,*

valore espressă prin numele unoră monn te.

Nominalement, *adv.* pe nume, nominal; cu valoare nominală.

Nominataire, *adj.* cellă cē era numitū de rege la unū beneficiū ecclēsiasticū.

Nominateur, *m.* numitorū, cellū cē are dreptulū sē numescă (la beneficiē).

Nominatif, *m. gram.* nominativū.

Nominatif, *ire, adj.* care numesce, numitorū.

Nomination, *f.* numire, dreptū de a numi (la ua funcțiune).

Nominativement, *adv.* desemnândū numele, pe nume.

Nominaux, *m. pl.* nominali, filosofi nominalisti, scolasticī, opp. *réalistes*.

Nommé, *ēz, ad.* numitū. Usit. măi alesū in: *à jour* —, in ziua desemnată; *à point* —, in timpulū cândū trebue, *précisément*.

Nommément, *adv.* pe nume.

Nommer, *v. a.* a numi.

Nomocanon, *m.* culesū de constituțiunii imperiali și de canōne, cari se referescū la dinsele. [legi.]

Nomographie, *f.* tractatū de

Nompareille, *f.* panglică foarte îngustă.

Non, *partic. neg.* nu. *Non pas*, nu. *Non que*, nu că (*ce n'est pas que*) *Non plus*, nici, assemné nu (*pas d'avantage*), *ni moi non plus*, nici eū. *Non plus que*, nici cātū, cași (*aussi bien que*). *Non seulement*, nu numai.

Il dit que non, ellū dice ca nu.

Non-activité, *f.* inactivitate. (despre funcționari)

Non-avenu, *e, adj.* nu de întimplare, reale. Măi addeșē insemnējă *annulat*.

Non-conformiste, *adj.* și *s.* care ține de fracțiunea dissidentē a bisericii anglicane. [essistintă.]

Non-existence, *f.* lipsă

Non-être, *f. fil.* nelință, negațiunea ființei.

Non-intervention, *f.* lipsă de intrevențiune, principii care constă in a nu intreveni in afacerile unei națiuni sircine.

Non-jouissance, *f.* privațiune de a se folosi de ua proprietate etc.

Non-lieu, *m.* decisiune a tribunalului că nu este materia sufficientē de urmărire.

Non-pair, *e.* vd. *Impair*.

Non-paiement, *m.* nep'atā.

Non plus ultra, *lat* terminū peste care nu se pōte trece. Și *neq plus ultra*.

Non-recevoir, *m.* nepriimire.

Non-résidence, *f.* absință din loculū unde era reședință.

Non-réussite, *f.* nereesitū, neisbandă.

Non-sens, *m.* nesensū, lipsă de înțelesū, absurditate.

Non-seulement, *adv.* vd. *Non*.

Non-succès, *m.* nesuccesū.

Non-usage, *m.* incetare de usū.

Non-valeur, *f.* lipsă de pro-

dussü, parte de impositü cö nu s'a accoperitü.

Non-vue, f. nevedere; *mar.* brumä förte désä.

Nonagénaire, *adj.* și *s.* de 90 anni.

Nonagésime, *m.* și *adj.* *s.* — *degré*, nonagesimü, punctü allü eclipticeï depärtatü de 90 grade de puntele unde ecliptica taiä orisonte.

Nonante, *num.* nouăzeci.

Nonanter, *v. n.* a face nouăzeci de punte la joculü de piquet. [*nouăzecié.*]

Nonantième, *adj.* allü

Nonce, *m.* nunțiü. Prelatü trämüssü de papa in ambasasadä.

Nonchalamment, *adv.* cu moliciune, cu neglijință.

Nonchalance, *f.* neglijință, indolință, *négligence*, *abandon*.

Nonchalant, *e. adj.* neglijinte, môle, *négligent*.

Nonciature, *f.* sarcina unü nunțiü, *vd.* *nonce*.

None, *f.* nonă, una din celle șapte ôre canonică, care se recită la 3 ôre după prändü.

Nones, *f. pl.* none, a opta di inaintea idil-örü [*ides*] la Rom. ant. [*cađi.*]

Nonidi, *m.* a 9-a di a de-

Nonius, *m.* scara unorü instrumente de matematică.

Nonne, *s. nonnaine*, *f.* nonă, canonică, călugăriță.

Nonnette, *f.* jună canonică, călugăriță; speciä de vrabia.

Nonobstant, *vd.* *Malgré*.

Nonparei, *ille, adj.* fără perechiä, fără egale.

Nonpareille, *f.* in mai multe

feluri, migdale săchär, mēnunte. [*mulțitü cu noue.*]

Nonuple, *adj.* nonuplu, im-

Nopal, *m.* unü arbure americanü. Și *opuntia*, *cactier*.

Noper, *v. a.* a scöte cu unü cleștișiorü nodurile postavuluï. *Nopense*, *f.* femeä care face acēstä lucrare.

Nord, *m.* nordü, septintrione.

Nord-caper, *m.* balenă islandică.

Nord-est, *m.* nord-estü.

Nord-ouest, *m.* nord-vestü. — *Chez les marins il s'écrit et se prononce nor-ouët.*

Normal, *e, adj.* normale, care servește de regulä. *Ecole—e primaire*, *s. départementale*, scölă normale destinată să formeze institutorü primari.

Normale, *f. geom.* normale, liniä verticale sëü perpendicu'are.

Normand, *e, adj.* și *sust.* normandü. *Réponse—e*, respunsü ecivocü; *répondre en—*, a nu respunde nicü da nicü nu; *fin Normand*, omü abile, cui nu trebuie a se încrede, șiretü.

Nos, *poss. pl.* nostri, nöstre.

Nosographie, *f.* *vd.* *urm.*

Nosologie, *f.* nosologieä, partea patologică care pertractēdä de morbi, de bóle in genere.

Nostalgie, *f.* nostalgiä, dorü de patriä. Și *nostrasie*, *mal du pays*.

Nostoc, *m.* uä plantä.

Nota, *f.* nota, observațiune. Și *Nota-bene*. Fără *pl.*

Notabilité, *f.* notabilitate,

persoanele cele mai importante.

Notable, *adj.* notabile, considerabile, însemnat, *remarquable, considérable*.

Notablement, *adv.* notabil, mult, *grandement*.

Notage, *m. techn.* asșelarea ținutelor sunetului la *serinette*.

Notaire, *m.* notariu. *Officiariu public, care primește și trece contractele, testamentele și alte acte. Par devant*—, înaintea notariului.

Notamment, *adv.* special, mai cu seamă, mai ales.

Notariat, *m.* notariat, *vd. notaire*. [înaintea notariului.

Notarié, *ée, adj.* trecut în notation, *f. nat.* notațiune, însemnare. [nare.

Note, *f.* notă, semn, însemnare.

Noter, *v. a.* a nota, însemna.

Noteur, *m.* copist de muzică.

Notice, *f.* notiță, însemnare, scriere scurtă asupra vieții și scrierilor unui autor.

Notification, *f.* notificațiune, înștiințare cu formă legală.

Notifier, *v. a.* a notifica, anunța în formă legală.

Notion, *f.* noțiune, cunoștință, idee de un lucru.

Notoire, *adj.* notoriu, cunoscut în genere, *manifeste*.

Notoirement, *adv.* manifest, învederat, *évidemment*.

Notoptère, *m.* notopter. *Poisson*—, pește cu una sau mai multe aripe dorsale.

Notoriété, *f.* notorietate, cunoștință generală, publică, a unui lucru de fapt.

Notre, *poss.* nostru, noastră, *Le nôtre, la nôtre, les nôtres*, al nostru, a noastră; ai noștri, ale noastre.

Notre-dame, *f.* imaginea, sărbătorea, Săntei Vergini.

Notule, *f.* notulă, mică notă.

Noue, *f. t.* anghiuă intrată și înclinată a donei copăreșe; șghiab.

Noué, *ée, adj.* innodată. *Sedice* de un copil rachitic.

Nouement, *m.* innodătură, *inns*.

Nouer, *v. a.* a innoda; lega. *Se*—, a se innoda; a deveni rachitic.

Nouet, *m.* nod de pânză, în care s'a pus o substanță ca să ferbă.

Noureux, *euse, adj.* noduros.

Nougat, *m.* nugat, prăjitură de migdale sau nucă, și caramel.

Nouilles, *f. pl.* tăiței foarte subțiri.

Noulet, *m.* canale (de olane etc.) cu anghiuuri pentru scursul apelor. Și *nolet*.

Nourrain, *m.* *vd. Alevin*.

Nourrice, *f.* nutrice, doică.

Nourricerie, *f.* stabiliment unde se îngrășă animale.

Nourricier, *ière, adj.* nutritoriu, hrănitoriu.

Nourricier, *m.* bărbatul unei nutrice.

Nourrir, *v. a.* a nutri, hrăni.

Nourrissage, *m.* creșterea animalelor.

Nourrissant, *e, adj.* care

- nutrește multă. Comp. *nutritif*.
- Nourrisseur**, *m.* nutritor, comerciant care nutrește animalii, că se le vinde.
- Nourrisson**, *m.* copilul la nutrice, pruncu.
- Nourriture**, *f.* nutrimentul, alimentul. hrană.
- Nous**, *pron. pers. pl.* noi, ne, ni.
- Nouveau**, *nouvel, elle, adj.* nou; *de* —, denou, érași.
- Nouveau-débarqué**, *m.* persoană de currindă venită din provincie.
- Nouveau-né**, *m.* nou născut.
- Nouveauté**, *f.* noutate, lucruri noue, inovație.
- Nouveau-venu**, *m.* nou venit.
- Nouvel**, *vd.* *nouveau*.
- Nouvelle**, *f.* noutate, scire, poveste mică, istorioară.
- Nouvellement**, *adv.* nou, de currindă, *depuis peu*.
- Nouvelliste**, *m.* cellu ce res indesce noutăți, sciri.
- Novale**, *f. s.* *terre novale*, novale, pământul lucrat de currindă și pus în valoare, decimea pentru dînsul.
- Novateur**, *m. trice, f.* inovator, cellu ce face inovații.
- Novation**, *f. jur.* schimbul unei obligații într'alta.
- Novelles**, *f. pl.* nouvelle. Constituțiunii imperiale publice de Theodosiu și succesorii săi.
- Novembre**, *m.* noiembrie.
- Novice**, *adj. și sust.* care a luat de currindă de prinde-rea (obiceiul) religioasă; noviciu, pușină exercitată (agiament).
- Noviciat**, *m.* noviciat, stare de noviciu, ucenicie.
- Novissim**, *adv.* foarte de currindă, *fam.*
- Noyale**, *f. s.* *noyalle*, pândă de căneapă foarte desă și tare.
- Noyau**, *m.* sâmbure.
- Noyé, ée, adj.** inecată.
- Noyer**, *v. a. a* ineca.
- Noyer**, *m.* nucă.
- Noyon**, *m.* linia care mărginește jocul de balle.
- Nu, e, adj.** nud, gol. **A—**, descoperit.
- Nu-propriété**, *f.* proprietate allă cui usufructul nu revine posesorului. Și *nue propriété*.
- Nuage**, *m.* nor. Comp. *nue*.
- Nuageux, euse, adj.** noros.
- Nuaison**, *f. mar.* durata aceluiași vînt.
- Nuance**, *f.* nuanță, gradele diverse prin care trece o culoare, diferență delicată, aproape nesimțibile. [*prec.*]
- Nuancer**, *v. a. a* nuanța, *vd.*
- Nubécule**, *f.* nor mic; *med.* morbu de ochi, care face a vedea că prin nori.
- Nubile**, *adj.* nubile, de măritat, de însurat.
- Nubilité**, *f.* nubilitate, starea unei persoane nubile.
- Nucule**, *f. nat.* testaceubi valv.
- Nudité**, *f.* nulitate, goliciune.
- Nue**, *vd.* *Nuage*.
- Nuée**, *f.* nor, mă alessă indesit, intunecos.
- Nuement**, *m.* *vd.* *Nument*.
- Nuer**, *vd.* *Nuancer*. [*pinilor.*]
- Nuile**, *f.* morbu, boala a pe-

Nuire, v. n. a face rău, li nocinte, strica, vătăma, *porter damage, causer un tort.*

Nuisible, *adj.* nocinte, vătămătoriu, care face rău.

Nuit, f. nopțe; tenebre. *De—*, nopțea, — *et jour*, s. *jour* et—, ziua și nopțea, nocontenitū.

Nuitamment, *adv.* de nopțe.

Nuitée, f. spațiul nopții.

Nul, *nulle*, *adj.* niciunū, niciună (cu negat.); nulū, fără efectū. *Pl.* lipsesece.

Nulle, f. nulă, zero; silabe cari nu însemnădă nimicū imesitate într'ună depeșă secretă.

Nullement, *adv.* nici de-cum, nici într'unū modū.

Nulité, f. nulitate, nimicnicia.

Nument, *adv.* fără străvestitū, fără întremădiariū, cum este.

Numéraire, *e, adj.* nume-rale, care desăinnă unū numărū.

Numérateur, *m. aritm.* numărătorū. [numărare.

Numération, f. numerațiune,

Numerique, *adj.* numericū, de numere, din numere

Numeriquement, *adv.* in numărū esactū, cu numere.

Numéro, *m.* numărū ce se scrie pe unū lucru, că se se cunoșcă. *Un bon—*, norocū.

Num rotagé, *m.* numeratū, distincțiune prin numere.

Numéroter, v. a. a distinge prin numere, scrie numărū pe unū lucrū, că se se cunoșcă.

Numismales, f. *pl. miner.* numismali; petre calcarie ră-tunde și late.

Numismate, *m.* numismate, cunoșce-orū de numismale, de medalie antice. Și *numis-maliste.*

Numismatique, *adj.* numis-maticū, care se referese la medalie antice; f. numis-matică, sciința medalielorū.

Numismatograpie, f. de-scripțiunea medalielorū antice.

Numulaire, f. *bot. s. lu-sinuzhie* —, speciă de list-machia, ale cui foie sunt in forma unei monnete Și *herbe aur écus.*

Nuncupatif, *ive, adj. m. jur.* Califică unū testa neutū dictatū de testatorū cu for-malitățile preserisse.

Nundinal, *e, adj. (lettres--es).* Se dice, in calend. rom. ant., de primele noue litere ale alfabetului, fiindū-că ar-rătă liă-care di, in care se face tirgulū (*jour nundinal*).

Nuptial, *e, adj.* nupțiale, de nuntă.

Nuque, f. nuculă, cefa.

Nutation, f. *astr.* nutațiune, mișcare obișnuită de a se applica și redica. Eliotropism. balanțiatutū assiī pă-mintului (*balancement de l'axe de la terre*), care se depărtedă și se apropiă al-ternativū de planulū eclip-ticeī. — Probabl. c'est l'at-traction de la lune qui le produit.

Nutritif, *ive, adj.* nutritivu, hrănitōriū. Comp. *nourris-sant.* [nire.

Nutrition, f. nutrițiune, hră-Nutritum, *m. lat.* ungiute

- desicativă și rēcoritoriū.
- Nyabel**, *m.* unū arbure de Malabar.
- Nuctago**, *m. bot.* salapă mirabile, flōrea miraculului. Plantă americ. fōrte frumōsă, cultivată în grădine, numită și *belle de nuit*, lat. *mirabilis jalappa*.
- Nyctaginée**, *f. bot.* nictagineū. Se numescū plante ale cărorū flōri se deschidū nōptea. [ochiului, clipelă.
- Nyctagme**, *m.* spasmū allū
- Nyctalope**, *adj.* și *sust.* care vede mai bine nōptea, vd. *urm.*
- Nyctalopie**, *med.* nictalopiă, morbū în care vede cine-va mai bine nōptea decâtū ziua.
- Nyctantke**, *m. bot.* flōrea nopții. Mai alessū—*sambac*, jasmīnă arabică, *jasminum sambac*.

- Nyctérins**, *m. pl.* nictérine. Passerī de prēdă, cari esū numai nōptea.
- Nymphæa**, *f. s.* *nymphéa*, vd. *Nénuphar*.
- Nymyhe**, *f.* nimfă, divinitate a fablei. Vd. și *chrysalide*.
- Nympheau**, *m. bot.* plantă undină, apatică.
- Nymphée**, *f.* nimfeū, mai bine *m.* și *nymphéum*. Locū (la anticī și astădī), unde este apă, și adornatū cu statue etc.
- Nymphéen**, *enne, adj.* nimfeū. Se dice de tērrime, de scopele, formate de apă dulce.
- Nypa**, *m. bot.* palmū indianū.
- Nissa**, *m.* sēū *nysse*, unū arbure de Carolina.
- Nysson**, *m.* uă insectă emipt.
- Nystagmie**, *f. med.* morbidă bătaia a ochiului.
- Nzali**, *m.* preotū și medicū la Congo în Africa.

- O**, *m.* o, a patra vocale. *L'o du Giotto*, trāsūră circulară a lui Giotto, deschisūră rātundă. *C'est un o en chiffre*, este uă nulă, nu è bunū de nimicū. *Les o de Noël*, antienne cari se cāntă înainte de Crăciunū.—La lettre *o* ne se prononce pas dans *paon, faon, Laon* (ville) et les dérivés.
- o**, *interj.* o, însemnēdă apostrofe. Dēcă are accentū (*ô*), este *interj.* de mirare.
- Oasis**, *f.* oase. Spațiū adornatū cu vegetalī în deșertele Africeī și Asieī.

- Obédience**, *f.* suppunere la unū superiorū ecclesiasticū, autoritatea acestui superiorū.
- Obédientiel, elle, adj.** relativ la, care ține de, *obédience*.
- Obédientier**, *m.* religiosū care priimesce unū beneficiū pentru care nu este titulariū. [pune.
- Obéir**, *v. a.* a asculta, se sup-
- Obéissance**, *f.* ascultare, sumissiune. [riū, suppusū.
- Obéissant, e, adj.** ascultăto-
- Obélisque**, *m.* obeliscū, piramidă strimță și lungă.
- Obéré, ée, adj.** affundatū în dētorie, *endetté*.

Obérer, v. a. a opera, cu-
funda în datorie, *endetter*.

Obèse, *adj.* obessă, pră plină,
pră grassă, (despre corp).

Obésité, f. obesitate, excesul
de plinitate a corpului, *excès
d'embonpoint*.

Obier, *m.* speciă de arburelă,
alburnă. Și *aubier*, *viorne*.

Obit, *m.* obit, pomenire.
Servitiu stabilit pentru re-
pausul sufletului dincolo
de viața terestră.

Obituaire, *m.* pomelnic.

Objecter, v. a. a objecta,
opune oă dificultate la oă
propozițiune. Comp. *repro-
cher*.

Objectif, *ive, adj.* obiectiv.
Se dice despre sticla (*verre
objectif*) unui ochiană în-
torsiă spre obiectulă cē se
privesce; *m.* sticla unui ap-
parată fotografic; *filos.* cea
cē se referesce la obiectulă,
cea cē nu este simplu ideale,
(vd. *subjectif*). *Dieu est
notre béatitude* — *ve*, Dum-
nedeu este singurulă care
pōte face fericirea noastră.

Objection, f. obiecțiune, dif-
cultate cē se opune unei
propozițiunii, unei asser-
țiunii.

Objet, *m.* obiectulă, lucru, totul
cē se offeresce vederii, totul
cē attinge sensurile, moti-
vulă unui sentimentulă. În
filos. totul cē este affară diu
suffletulă, opp. *sujet*.

Objurgateur, *m.* cellulă cē
face imputațiunii, dojenito-
rulă.

Objurgation, f. reprimandă,
dojenă, violinte, *reproche*.

Objurguer, v. a. a certa,
dojeni.

Oblat, *m.* oblatulă. Soldatulă in-
validulă, seulă laiculă, întreținutulă
într'unulă monasteriulă de no-
minațiune regale, *moine lai*.

Oblation, f. oblațiune cea
cē offerinulă lui Dumnedeu
seulă bisericeii.

Oblationnaire, *m.* preotulă
care trăia din offerințe seulă
oblațiunii, vd. *prec*.

Obligataire, *m.* și f. obli-
gatiariulă, purtătorulă de titluri
de oblațiunii.

Obligation, f. oblațiune,
îndetoriere, datoriă. Comp.
devoir.

Obligatoire, *adj.* obligato-
riulă, la care este cine-va ob-
ligatulă.

Obligé, *é, adj.* obligatulă, in-
detoratulă, vd. *redevable*.

Obligement, *adv.* obliga-
toriulă, în modulă îndetoriitoriulă.

Obligeance, f. dispozițiune,
înclinațiune, spre a obliga.

Obligéant, *e, adj.* îndetori-
toriulă, cui place se oblige,
se îndetorede, se facă plă-
cere, politulă, grațiosulă, *offi-
cieux*.

Obliger, v. a. a obliga, in-
detora, — *un apprenti*, a da
pe cine-va cā uceniculă. Con-
tractulă făcutulă pentru acēsta
se numesce *obligé*.

Oblique, *adj.* obliculă, pedisiulă.

Obliquement, *adv.* obliculă,
indirectulă, *indirectement*.

Obliquer, v. n. a merge ob-
liculă. [disiă.]

Obliquité, f. oblicitate, pe-

Oblitération, f. obliteratione,
stergerelă cū incetulă

Ob'itérer, v. a. a oblitera, sierge nesimțibile, cu încetul.

Ob long, *ague*, *adj.* oblungă, m. ă mul ă lungă decâtă lată.

Obole, f. obole a 6-a parte din drachma attică, s. 16 centime; măsură de 12 grame, s. 75 centigr.

Obomorer, v. a. a copperi cu umbra sa (în mistică).

Obova, *v.* s. ă oboră, *év.* *adj.* bot. de formă ovale, întorsă.

Obreptice, *adj.* obrepticiu, obținut prin minciună.

Obrepticement, *adv.* obreptic, tăcindu adevărul.

Obreption, f. obrepticune, reticință care face obreptică uă grații obținută.

Obscène, *adj.* obscenă, care se oppune pudorii, decinței.

Obscénité, f. lucru obscen.

Obscur, *e*, *adj.* obscură, în necosă; necunoscut.

Obscurcir, v. a. a întuneca.

Obscurcissement, m. întunecare, întunecime.

Obscurément, *adv.* obscur, întunecos.

Obscurité, f. obscuritate, întunecime.

Obsécration, f. rugăciune, invocațiunea assistinței, ajutorului divin s. ă uman.

Obséder, v. a. a stăru pe lângă cine-va că s. ă predomnescă. [nebr.

Obsèques, f. pl. pompă fune.

Obséquieusement, *adv.* cu pr. multă respect.

Obséquieux, *euse*, *adj.* care duce respectul la excess.

Obséquiosité, f. deprindere de a arr. respectu excessiv.

Observable, *adj.* observabile, possibile de observat.

Observance, f. observație, regulă religioasă. *Observances légales*, practice și ceremonie ale legii mozaice.

Observantin, m. franciscană din stricta observație.

Observateur, m. *trice*, f. observa or.

Observation, f. observație, luare de s. ă.

Observatoire, m. observatoriu.

Observer, v. a. a observa, lua s. ă. Comp. *remarquer*.

Obsession, f. obsesie, stăruință pe lângă cine-va că s. ă predomnescă.

Obsidiane, f. s. *obsidienne*, obsidiană, achat islandic, *lapis obsidianus*. Specie de smalt vulcanic, transparent, susceptibil de frumoasă politură. Chez les anciens elle remplacait les vitres.

Obsidionale, *e*, *adj.* obsidionale, care privește la împresurarea unei cetăți. *Monnaie—e*, monnetă de conve. bătută în orașu încungiat.

Obsolète, *adj.* obsoletă, învechit, eșit din us.

Obstacle, m. obstacul, pedică; *fis.* rezistență.

Obstétrique, f. *med.* obstetrică.

Obstination, f. obstinație, înat, *opiniătrete*.

Obstiné, *ée*, *adj.* obstinat, care și a pus în necos, *entété*. [nat.

Obstinément, *adv.* obstin.

Obstiner, v. a. a obstina;

s'obstiner, a se obțina, să pună în neacasă, *s'opiniâtrer*.

Obstructif, *ive, adj.* obstructiv, astupătoriu. Și *obstruant*.

Obstruction, *f.* obstrucțiune, opozițiune, opprere; *med.* inflatură. *pl.* inflatură cronică a ficatului și splinilor.

Obstruer, *v. a.* a obstrui, întrepune un obstacol. *astupa*.

Obtempérer, *vd. Obéir*

Obtenir, *v. a.* a obține, câpăta; perveni la un rezultat.

Obtention, *f.* câpătare, ajungere la un rezultat.

Obturator, *m. med.* care obstruesce, astupa. *Ses, m.* bucată destinată să opprască eșirea unui fluidu etc.

Obturator, *trece, f. adj. chir.* destinată pentru obturațiune, *vd. urm.*

Obturation, *f. chir.* obturațiune, astuparea cavităților lăssate de un vulnă (rană), de un morbn.

Obtus, *e, adj. geom.* obtusă, teșită.

Obtusangle, *m, geom.* cu un unghi obtus.

Obus, *m.* obusă, mică bombă fără ansă.

Obusier, *m.* tun pentru aruncat obusuri.

Obvention, *f.* obvințiune, impositu ecclesiastic.

Obvier, *v. n.* a obvia, a face necesariul că să prevină un rău, a preintimpina.

Obvoluté, *év. adj. bot.* obvolutat. Se dice despre foi-

ele său petalele cari se înfașioră unele în altele.

Occase, *f. astr.* *amplitude* —, arculu orisonului între punctulu unde appune uă stea și occidente a țevăratu.

Occasion, *f.* ocasiune, privilegiu.

Occasionnel, *elle, adj.* occasionele, de ocasiune.

Occasionnellement, *adv.* occasionele, prin ocasiune.

Occasionner, *v. a.* a da locu, procura ocasiune, a cauza

Occident, *m.* occidente, apusă. *Comp. couchant.*

Occidenta, *e, adj.* occidentale, apusă.

Occipital, *e, adj.* dela occiputu, *vd. urm.*

Occiput, *m. anat.* occiputu, partea d'inderetu a capulu.

Occire, *v. a.* vech. *vd. tuer.*

Occiseur, *m. vd. meurtrier.*

Occision, *f.* uccidere, *vech.*

Occultation, *f.* occultatiune, disparitiune trecătoare a unei stele ascunse de lună sau de alta planetă.

Occulte, *adj.* occultă, ascunsă, *caché.*

Occupant, *e, adj.* ocupante, care ține s. întră în posesiune. *Premier occupant*, primul ocupante, cellu d'antăiu care a ocupat.

Occupation, *f.* ocupațiune, afacere la care cine-va consacră timpul său.

Occupé, *ée, adj.* ocupat.

Occuper, *v. a.* a ocupa, lua în posesiune, lăcui. S'

- , a se ocupa (se indeletnici).
- Occurrence**, f. occurință, evenimentă fortuită, întâmplare. [din intimplare.
- Occurent**, e, *adj.* care vine
- Ocean**, m. oceană; *fig.*abisă.
- Océane**, *adj. f.* La mer—, oceanul (vechiu).
- Ocellaire**, f. polipă fosilă.
- Ocelot**, m. tigră americană. Se dice vulg. *chat tigre*.
- Ochlocratie**, f. ochlocrație, guvernul populației.
- Ochirus**, m. specie de plantă.
- Ocotte**, m. frumosă arbore de Guiana.
- Ocre**, seă *ochre*, m. ocru, pământ ferruginos: *ocre, rouge, jaune*, colorat prin peroxid de ferră.
- Ocreux**, euse, *adj.* de natura ocrulei, vd. *prec.*
- Octaèdre**, m. *geom.* octaedru, solidă cu optă fece.
- Octaétéride**, f. spațiă de optă ană.
- Octandre**, *adj. bot.* cu optă stamine la fiă-care flóre.
- Octandrie**, f. plante ale căroră floră are optă stamine.
- Octandrique**, *adj.* optandrică.
- Octant**, m. *astr.* octante, instrumentă seă sectoră care conține a optă parte din cercă, seă 45 grade.
- Octante**, num. optăzeci, *vech.*
- Octantième**, *ordin.* allă optăzeci, *vech.*
- Octave**, f. *huitaine*, săptămână consecrată de biserică pentru celebrațiunea unei sărbători mari: *mus.* octavă, sunetă depărtată de altă cu optă grade inclusivă.
- Octavin**, m. mică flaută eu sunete forte subțiri.
- Octavine**, f. instr. *music.* care n'avea decâtă octavă mică.
- in Octavo**, s. *octavo*, *adv. impr.* in octavă, in optă pagine.
- Octavon**, m. *ne*, f. născută dintr'ună albă și uă mulatră.
- Octidi**, m. a 8-a zi a decădii republicane.
- Octil**, m. *astr. Aspect—*, pozițiune a două planete distanți între dinsele de a optă parte din zodiacă s. de 45 grade.
- Octobre**, m. octobree.
- Octogénaire**, *adj.* și *sust.* de optăzeci de ană.
- Octogone**, *adj.* cu optă ânghiuri și optă lateră.
- Octogyne**, *adj. bot.* cu optă pistile.
- Octogynie**, f. *bot.* classe de plante, vd. *prec.* [petale.
- Octopétalé**, *éc. adj.* cu optă foie.
- Octophyle**, *adj. bot.* cu optă foie.
- Octopode**, *adj.* cu optă labe.
- Octostyle**, *adj.* (mai bine *octastyle*), *arch.* cu optă colonne.
- Octroi**, m. concessiune; vamă.
- Octroyer**, v. a. a concede, accorda; da voiă.
- Oculaire**, *adj.* oculare, de ochi. *Sust.* s. *verre—*, sticla ochianului pusă lângă ochiă.
- Oculairement**, *adv.* oculară, cu ochi seă proprii.
- Oculation**, f. *agr.* altoire.
- Oculé**, *ée, adj.* cu ochi.
- Oculiste**, m. oculistă, medică

speciale pentru morbiil, b6-
lele, de ochi.

Oculus-Christi, *m. lat.* u6
plant6; vd. *Oeil-de Christ*
și *Aster*. [(agat6) opac6.

Oculus mundi, *m. lat.* onice

Odalisque, *f.* odalisc6, feme6
de serai6. Și *odalique*.

Ode, *f.* od6, poem6 liric6.

Od6on, *m. s. od6um*, odeon6.
Edifici6 destinat6 la cei vechi
pentru repeti6iunea muzic6i,
care avea s6 c6nte in teatru.

Odeur, *f.* od6re, miros6, *sen-
teur*. [ur6t6.

Odieusement, *adv.* odios6,

Odieux, *euse, adj.* odios6,
ur6t6, *haïssable*.

Odometre, *m.* instrum. ca
s6 m6s6re drumul6 c6 a f6-
cut6 cine-va. Și *compte-pas*.

Odontagogue, *m.* instru-
ment6 pentru scos6 dint6i.

Odontalgie, *f.* odontalgic6,
durere de dint6i.

Odontalgique, *adj.* propriu
a calma durerea de dint6i.

Odontoïde, *adj.* ca dintele.

Odontolithe, *f.* dinte fosil6.

Odontologie, *f.* tratat6 as-
upra dint6ilor6.

Odontologique, *adj.* care
privesce la tratatul6 de dint6i.

Odorant, *e, adj.* adorante, mi-
rositoriu. *Comp. odorif6rant*.

Odorat, *m.* odorat6, sensul6
mirosului.

Odoration, *f.* mirosire.

Odorer, *v. a.* a sim6i prin
odorat6, mirosi.

Odorif6rant, *e, vd. Odorant*.

Odyss6e, *f.* Odissea, poema
lui Omer6; eventure variate.

Ocophore, *f. nat.* insecte
lepidoptere nocturne.

Oecum6nicit6, *f.* calitatea
ecumenicului, vd. *urm.*

Oecum6nique, *adj.* ecume-
nic6, universale. *Concile*—,
concili6 universale, unde toi
episcopi6 catolic6 sunt con-
voca6i. [ecumenci6; vd. *prec.*

Oecum6niquement, *adv.*

Oed6mateux, *euse, adj.* de
natura edem6i, vd. *urm.*

Oed6me, *m. med.* edema, tu-
m6re m6le f6r6 durere.

Oed6m6re, *m.* insect6 co-
leopt6r6.

Oedipe, *m.* om6 care ges-
sesce facile vorba enigmat-
lor6, și dissolvesce cesti-
unile obscure.—Le nom vient
d'Oedipe, qui devina l'6-
nigme propos6 par le sphynx,
et re6ut en r6compense le
tr6ne de Th6bes.

Oeil, *m.* ochi6. La pl. *yeux*
(*ieux*), ochi; *grad.* boboc6.
Coup d'oeil, arunc6tur6 de
ochi. ²*Entre deux yeux*, *s.*
entre les deux yeux, cu
fissitate, desipt6. *De l'oeil*,
privind6.

Oeil-de-boeuf, *m.* mic6 fe-
r6str6 r6tund6 s6u ovale;
pl. oeils-de-boeuf. Vd. și
buphtalmum.

Oeil-de-bouc, *m. mar.* fe-
nomen6 care s6 arr6t6 c6
un6 virf6 de curcube6.

Oeil-de-chat, *m.* speci6 de
agat6.

Oeil-de-perdrix, *m.* Se nu-
mesc6 diverse scopele(stince).

Oeil-de-poisson, *m.* spe-
ci6 de petr6. [cic6 fina.

Oeil-de-serpent, *m.* petri-

Oeillade, *f.* ochire, arunea-
tur6 de ochi6 furtiv6 și cu

- uá *espressione* pronunțată. Comp. *coup d'œil, regard*.
- Oeilé, e, adj.** *minér* cu pete ca ochiul. Comp. *orellé*.
- Oeilère, adj.** și *sust. f.* se dice de dinții canini dela nasila superioare, tim lú-că sunt sub ochi.
- Oeillet, m.** micú ochiú; speția de ghiocelú, vd. *oeillette*.
- Oeilleton, m.** bobocú de *oeillet*.
- Oeillotonner, v. a.** a lua boboci dela uá plantá.
- Oeillette, f.** macú cultivatú, *pucot cultivé*. [beliferá.
- Oenanthe, f. bot.** plantá um-
- Oenas, m.** porumb lú sêlbat.
- Oenologie f.** tractatú assupra artii de a face vinuri.
- Oenologiste, m. s. oenologie.** scriitorú assupra vinurilorú.
- Oenomel, m.** vinú indulcitú cu miere.
- Oenomètre, m.** instrumentú pentru a măsura greutatea specificá a vinulú. [vinú.
- Oenophile, adj.** iubitorú de
- Oesophage, m.** esofagú. Canale membranósú care conduce alimintele in stomacú.
- Oesophagien, enne, adj.** care ține de esofagú.
- Oestre, m. nat.** uá muscă mare.
- Oeuf, m.** ouú.
- Ouvé, ée, adj.** cu ontú. Se dice de pescii cari au oue.
- Oeuvre, f.** operá; uerí-cé operațiune importante.
- Oeuvre, f.** operá, lucru Cea ce este produsú de unú aginte și subsiste după acțiune. Că *m.* culesú de tóte
- productiunile unú compositorú de musicá; plumbú care conține argintú. *Le grand oeuvre,* pétra filosofale.
- Oeuvres-mortes, f. pl. mar.** părțile navii cari sunt allará din apă; pe cândú *oeuvres vives,* părțile cari sunt in apă.
- Offensant, e, adj.** ofensante, supératoriú, insultatoriú.
- Offense, f.** injuriá, insultá.
- Offenser, v. a.** a ofensá, insulta. S'—, a se supéra
- Offenseur, m.** insultatorú.
- Offensif, ive, adj.** ofensivú, de agressiveune (de atacú).
- Offensive, f.** vd. *Attaque*.
- Offensivement, adv.** ofensivú, agresivú.
- Offerte, f. s. offerteoire, m.** offerință, vd. *Oblation*.
- Office, m.** oficiú, dătoriá a societății civili; servițiú, însărcinare; rugăciune și ceremoniá a bisericei. *Le saint* —, tribunalele Incisițiunii.
- Office, f.** cămará, unde se ținú vasele etc.
- Official, m.** judecatorú ecclesiast. delegatú de episcopú.
- Officialité, f.** jurisdicțiunea unú *official*, vd. *prec*.
- Officiant, e, m.** cellú ce servește officiulú in bisericá.
- Officiante, f.** oficiante, călugăriță de săptămână la chorú.
- Officiel, elle, adj.** oficiale. propusú in virtutea unei commissiunii esprese, declaratú de autoritate.
- Officiellement, adv.** oficiale, prin oficiú.

Officier, *m.* oficiariu, cellu
cè are unu oficiu, uá însăr-
cinare, militarú gradatú.

Officier, *v. n.* a celebra ser-
vițiulú divinú la biserică.

Officieusement, *adv.* of-
ficiosú.

Officieux, *euse, adj.* offi-
ciosú, obligatoriu. *serviable.*

Officinal, *e, adj.* oficinale.
care se gëssece preparatú.
gata, în farmaciă. *Composi-
tions*— *es*, preparațiuní far-
maceutice deja compuse.

Officine, *f.* officină, labora-
toriu de farmaciă.

Offrande, *f.* offerință, cea
cè offerimú lui Dumnezeu :
ceaa cè presintămú în semnú
de respectú și devotamentú.

Offrant, *m.* offeritorú, cellu
cè face offerințe, *vd. prec.*

Offre, *f.* ofertă, offerință, pre-
sintațiune, lucru offeritú.

Offrir, *v. a.* a offeri, presinta:
propune unú lucru.

Offusquer, *v. a.* a împedica
sè vedá séu se fiá vedutú.

Ogival, *e, adj.* ogivale, for-
mândú anghiu, *vd. urm.*

Ogive, *f.* linie carí, încruciăte
diagonale, formedă unú an-
ghiu în virtulú boltei.

Ognade, *f. s. oignade*, carne
fértá prăjitá cu cèpá.

Ognon, *m. s. oignon*, cèpá.
En rang d'—, pe aceeași
liniă, *pop.*

Ognonet, *m.* mică pèră vé-
ratică.

Ognonette, *f.* mică cèpá.

Ognonière, *f.* câmpu semé-
natú cu cèpá.

Ognotone, *m.* iepure sibe-
rianú.

Ogre, *m. ogresse*, *f.* gigante
monstrosú din basme, nă-
sdrăvanú. [ține.

Oh ! oh ! *interj.* de admira-

Oie, *f.* găscă.

Oignon, *vd. Oignon.*

Oille, *f.* supă din rădëcine și
diverse cărnuri.

Oindre, *v. a.* a unge.

Oing, *m. vieux* —, unsură
pentru rôte.

Oint, *e, adj.* unsú.

Oiseau, *m.* passère : — *de*
Vénus, porumbelú. *A vol*
d'—, în liniă dreptă.

Oiseau, *m.* mistriă.

Oiseau-mouche, *m.* fôrte
mică passère, asemine co-
libriluí.

Oiseler, *v. a.* a învăța pas-
seri pentru sború.

Oiselet, *m.* passerică.

Oiseler, *m.* passerariú.

Oiselier, *m.* vinđetorú de
passeri.

Oisellerie, *f.* artea de a
prinde și cresce passeri.

Oiseux, *euse, adj.* leneșiú,
care nu face nimicú.

Oisif, *ive, adj.* inoccupatú,
care nu face nimicú, fără
trébá.

Oisillon, *m. fam.* *vd. oiselet.*

Oisivement, *adv.* ședindú,
nefăcindú nimicú.

Oisiveté, *f.* inactivitate, le-
neviă.

Oison, *m.* puiú de găscă.

Oléagineux, *euse, adj.* u-
leiosú, care conține uleiú.

Oléandre, *m. s. oléander*,
leandru, arburelú apaticú.
și *laurier-rose, rosage, ro-
sagine.*

Olécrane, *m. anat.* apofise

- dela extremitatea umerale a cotului, capul cotului pe care ne resămămă.
- Olfactif**, *ive, adj.* olfactivă, care ține de odorat, de sensul mirosului.
- Oliban**, *m.* prima tămăie care decurge din arbure, tămăie.
- Olibrius**, *m.* nerodă care face pe valintele, pe vitedulă, pe priceputulă. — Olibrius, porté à l'empire, fut bientôt détroné pour son incapacité.
- Olifant**, *m.* mică cornă în care cânta paladini, că se cheamă pe inemici.
- Oligarchie**, *f.* oligarhie. Gubernă politică, unde autoritatea suverană este în mânele unui mic număr.
- Oligarchique**, *adj.* oligarhică, de oligarchie.
- Oligiste**, *m. s. fer oligiste*, vd. hématile.
- Oligophylle**, *adj. bot.* cu puține foie.
- Oligosperme**, *adj. bot.* cu puține semințe.
- Olim**, *m. pl.* veche registre ale parlamentului din Paris.
- Olinde**, *f.* lamă de sabie fabricată la Olinde, în Brasilia.
- Olivaire**, *adj. bot.* olivariu, de forma olivei, măslinei.
- Olivaison**, *f.* recoltă de olive, de măslina.
- Olivâtre**, *adj.* de culoare de olive, măsliniu. [lină.]
- Olive**, *f.* olive, măslină; măslină.
- Olivète**, *f.* plantă ale cui semințe producă un ulei bun de mâncare. Și *ocillette*.
- Olivette**, *f.* terrimă plantată cu olive. La *pl.* un dantă provinciale.
- Olivier**, *m.* olive, măslină. Și *olive*.
- Ollaire**, *adj.* Califică uă substanță petrosă, môle, din care se fac vase.
- Olographe**, *adv.* (testament—), olograf, testament scris în întreg de mână testatorului.
- Olympe**, *m.* olimpă, munte (astăzi *Latcha*) în Tessalia, sedința zeilor; *poet.* cerul.
- Olympiade**, *f.* olimpiade, spațiu de patru ani.
- Olympien**, *enne, adj.* olimpică, care face parte din consiliul suprem al celor 12 zei din Olimpă, la antică.
- Olympique**, *adj.* olimpică.
- Omage**, *f.* reumatismă la umăr.
- Omasum**, *m. omasus*, ventriculă ală ruminanților.
- Ombelle**, *f. bot.* umbelă, mică ramură nudă. Dispozițiune a pedunculor, cari, plecându din aceeași rădăcină, se dividă precum ôsele unei umbrele. [vd. *prec.*]
- Ombellé**, *ce, adj.* umbelat.
- Ombellifère**, *adj.* umbeliferă; care poartă umbelă, vd. *ombelle*.
- Ombilic**, *m.* umbilic, areolă ce se găsesc la una din extremitățile fructului.
- Ombilicaire**, *f.* uă plantă că lichen. [cale, vd. *ombilie*].
- Ombilical**, *e, adj. bot.* umbilical.
- Ombiliqué**, *ce, adj. bot.* în formă de umbilic.
- Ombrage**, *m.* umbră, umbră formată de foiele arburilor; *fig.* suspiciune, descredere.

- Ombrager**, v. a. a da, face, umbră.
- Ombrageux**, *euse*, *adj.* umbros; bănuicios.
- Ombre**, f. umbră. — *s. terre d'—*, pământu negru pentru umbriră. La *pl.* persoane pe cari conviviii invitați aducea cu dinșii, la ant.
- Ombre**, *m.* *s. homme*, unu jocu cu patruzeci de cărți.
- Ombre-chevalier**, *m.* vd. *Truite*.
- Ombrelle**, f. mică umbreluță.
- Ombrer**, v. a. a umbri, face umbre unui desen.
- Ombrette**, f. passere de Senegal.
- Ombreux**, *euse*, *adj.* umbros, care dă umbră.
- Ombromètre**, *m.* *fis.* instr. că să măsore cantitatea a pelorū pluvială, că cadu peste annu.
- Oméga**, f. omega, ultima literă a alfabetului grecu. *L'alpha et l'—*, începutul și finele. [tură de oue.
- Omelette**, f. omletă, prăji.
- Omettre**, v. a. a omite, lăsa afară, la uă parte. — Se conjugă precum *mettre*.
- Omission**, f. omisiune, lăsare afară (unei vorbe etc.). *l'éché d'—*, păccatu commissu nelăcindu celle comandate.
- Omnibus**, *m.* omnibus, trăsura pentru toți.
- Omnipotence**, f. omniputanță, a totu-putință, putere absolută.
- Omniscience**, f. știință de toate; *teol.* omniscință, știința infinită a lui Dumnezeu.
- Omniscient**, *e*, *adj.*, care are omniscință, care scie toate.
- Omnivore**, *adj. nat.* omnivoru, care se nutresce de carne și de vegetali.
- Omocotyle**, f. *anat.* cavitate a omoplatului care priiunesce capul umărului.
- Omphage**, *adj.* omofagu, care mănăncă carne crudă.
- Omphagie**, f. deprindere de a mănca carne crudă.
- Omoplate**, f. *anat.* omoplatu, ossu latu formându partea posteriore a umărului.
- Omphalocèle**, f. erniă umbilicală. Și *exomphale*.
- Omphalodes**, f. *pl.* ianil de plante. Și *petite consoude*.
- Omphaloptre**, vd. *Lenticulaire*.
- On**, *pron. indef.* nescine, cine-va. *On dit*, se dice. *Croire sur un on dit*, sur les on dit, a crede după simpla narrațiune, după celle că se spunu.
- Onagraire**, f. genū de plante.
- Onagre**, *m.* asinu sălbaticu.
- Onagre**, f. plantă astringinte. Și *herbe aux ânes, onagra*.
- Once, onques**, *adv.* nici-uădată.
- Once**, f. uncia, a 16-a parte din vechia *livre* seu 8 *gros*.
- Once**, *m.* unu patru pedu ferosu.
- Onciale**, f. unciale. Se dice de marile liere usiate in vechime pentru inscripțiuni și epitală. *L'onciale*, f. seu *l'oncial*, *m.* scriptura unciale.
- Oncle**, *m.* unchiu.
- Oncotomie**, f. *chir.* dischișura unu abscessu.
- Oncion**, f. unctiune, ungere.

Onctueusement, *adv.* cu unctiune, cu ungere.
Onctueux, *euse*, *adj.* unturos.
Onctuosité, *f.* unsură, calitatea lucrului unturos.
Onde, *f.* undă, redicarea apei agitate, cercuri de apă, valuri. *Comp. vague, flot.*
Ondé, *ée*, *adj.* undulat, în formă de unde.
Ondée, *f.* plouă repede și de puțină durată.
Ondin, *e*, *adj.* geniul apelor (la cabaliști).
Ondoiement, *m.* batesu, unde nu se observă decât esințialele acestui mister.
Ondoyant, *e*, *adj.* undulante, care face unde.
Ondoyer, *v. a.* a undula: se redica în unde, a botesa fără a adăuga cerimoniele cerute. [mișcare a undelor].
Ondulation, *f.* undulațiune.
Ondulatoire, *adj.* cu undulațiune, mișcat în undulațiune.
Ondulé, *ée*, *adj.* undulat, formând undulațiune, ape.
Onduler, *v. n.* a undula. se mișca în undulațiune.
Onéiromancie, *f.* divinațiune (ghicire) după visuri.
Onéiropie, *f.* studiul viselor.
Onéraire, *adj.* onerariu, care conduce ună officiu cu altul și posedă titlul „*juris*”.
Onéreux, *se*, *adj.* oneros, impovărătoriu, *à charge*. *Syndic* —, sindic însărcinat cu afaceri comune la mai mulți. *Titre* —, titlu oneros. prin care se câștigă

ceva sub condițiune să se plătescă unele sarcine.
Ongle, *m.* unghie. În *bot.*, și *onglet*, locul unde petala e unită calicului.
Ongle-de-chat, *m. bot.* plantă cu spinii întorși.
Onglée, *f.* inflătură durerosă la degite cauzată de frig.
Onglet, *m.* bandă de chărție pe cussătorele unei cărți, că se lipesc stampe etc. Speșă de lucru de timpuri, în loc de *anglet*. În *chir.* vd. *pterygion*.
Ongleté, *ée*, *adj. bot.* care are unele părți din petală aderinți, lipite, de receptaclu.
Onglette, *f.* micu stiletu de săpătoru în metale.
Ongletté, *ée*, *adj. bot.* foarte strimtu în partea sa inferioare.
Onguent, *m.* ungiute, medicamentu ce se aplică esternu.
Onguiculé, *ée*, *adj.* Se dice de animalii cari au nă unghie la fra-care degitu.
Ongulé, *ée*, *adj.* cu unghie la picioru, precum calul.
Oniromancie, *f. oniromancie*, divinațiune prin vise.
Onkotomie, *f. chir.* dischișura unui abscesu.
Onocrotale, *m.* onocrotalu, speșă de pelicanu.
Onomastique, *adj.* onomasticu, conștindu numini.
Onomatopée, *f. ret.* onomatopeă. Formațiune unei vorbe, allu cu sunetu imită ceea ce desemnă vorba.
Ontologie, *f.* ontologieă, tractat de ființa în genere.

Ontologique, *adj.* ontologică, de ontologie.

Onyx, *m. s. agate onyx*, f. onice, agată foarte fină.

Onze, *adj. num.* unu-spredece.—On dit : *le onze, les onze* etc. et non pas *l'onze, le-onze*.

Onzième, *adj.* unu-spredecile.—*Le —, la —*, allu, a. unu-spredecile.

Onzièment, *adv.* în locul allu unu-spredecile.

Oolithe, *m.* pîtră formată de mîce coquile.

Opacité, *f.* opacitate, ne-transparentă.

Opale, *f.* opală, quartz rezinosu, pîtră prețioasă albă ca laptele și albastru cu reflexe variate.

Opalin, *e, adj.* opalinu. de culoarea și reflexulu opalei.

Opaque, *adj.* opacu, ne-transparent; fără lumină.

Opéra, *f.* operă, poemă dramatică pusă în musică. Loculu unde se reprezintă.

Opéra-comique, *m.* bucată teatrală care ține de operă și de comediă.

Opérateur, *m. trice*, f. operatoru, cellu cî face operațiuni chirurgicale.

Opératif, *ive, adj.* operativu, care posedă virtutea de a opera, propriu pentru acțiune.

Opération, *f.* operațiune, acțiunea unu aginte care operedă fizicu seu morale.

Opératoire, *adj.* operatoriu, de operațiuni chirurgicale. [pacu.

Opercule, *m.* operclu, ca-

Operculé, *éc. adj.* copperitu.

Opérer, *v. a.* a opera, lucra, produce unu effectu : face unu operațiune, (*chem. chir.*).

Opes, *m.* cavitate cî lăasă grînda în muru.

Ophicléide, *m. mus.* șerpe cu chei. Instrum. de basă în musica militară.

Ophidien, *enne, adj.* de forma șerpelu. Că *m.* vd. *serpent*.

Ophiglosse, *f.* vd. *langue de serpent*.

Ophiophage, *adj.* care se nutrește cu șerpi.

Ophite, *m.* otitū, picrolitū verde, marмурe de Pirenei maculată cu galbinu.

Ophris, *m. bot.* speciă de plantă. Și *double feuille*.

Ophthalmie, *f.* oftalmiă, roșelă de ochi, roșetă. Și *ophthalmitis*.

Ophthalmique, *adj.* de ochi, care privește la ochi.

Ophthalmographie, *f.* descrițiune anatomică a ochiulu.

Ophthalmologie, *f.* partea anatomiei care pertractedă despre ochi.

Opiacé, *éc. adj.* opiaceu, care conține opiu.

Opiat, *m. s. opiate*, opiatu, electuariu.

Opilatif, *ive, vd. Obstratif*.

Opilation, *f. vd. Obstruction*.

Opiler, *v. a.* a obstroi, astupa condussele cari servescu funcțiuniloru animalu. *obstruer*.

Opimes, *f. pl. (dépoilles)*, spolie opime, tropee căști-

gate de ună generale care uccisese cu mâna sa pe generalele inemică. la ant.

Opinant, *m.* opinante, cellă cē opinedă, și dă părerea.

Opiner, *v. n.* a opina, esprime opiniunea, părerea, sa.

Opiniâtre, *adj. vl.* *Obstiné.*

Opiniâtrément, *vd.* *Obstinément.*

Opiniâtrer, *vd.* *Obstiner.*

Opiniâtrété, *f. vl.* *Obstination.*

Opinion, *f.* opiniune, părere, credință probabilă.

Opium, *m.* opiū, succū narcoticū și soporativū, cē se estrage mai alesū din capsule de macū albū. — *de Smyrne, d' Egypte, de Perse*, opiū turcescū, levanticeū, tebaicū.

Opobalsamum, *m.* balsamū de Judea, de Merka; — *sec.* balsamū de Peruvia, de Tolu.

Opopanax, *m. farm.* specie de gumă.

Opossum, *m. nat.* unū patrupeđū didellū.

Opportun, *e, adj.* oportunū, care este la timpulū și loculū cerutū.

Opportunément, *adv.* oportunū, cândū trebue, *à propos.*

Opportunisme, *m.* oportunismū. Sistemă de guvernū care se conformă cu ceea cē este oportunū, cu circumstanțele.

Opportunité, *f.* oportunitate, ocasiune propriă.

Opposable, *adj.* opposabile, care se pōte oppune.

Opposant, *e, adj.* și sust.

opuninte, care se oppune, improvitivriū, din oppositiune.

Opposé, *éc, adj.* oppusū, contrariū, improvitivū, de caracterū diferite. *A l'—*, in partea oppusă, *vis-à-vis.*

Opposer, *v. a.* a oppune, improviti. *S'—*, a se oppune, reziste, sta contră. [trariū.

Opposite, *m.* oppusū, con-

Opposition, *f.* oppositiune, improvitivire, contrastū. In *astr.* distanță de 180 grade între doue planete.

Oppresser, *v. a.* a opprime, oppressa, appesa.

Oppresseur, *m.* oppressorū, appesătorū.

Oppressif, *ive, adj.* oppressivū, appesătorū.

Oppression, *f.* oppressiune, appesare. [pressivū.

Oppressivement, *adv.* op-

Opprimant, *e, adj.* appesătorū.

Opprimé, *éc, adj.* oppressū, appesatū, *accablé.*

Opprimer, *v. a.* a opprime, appesa. Comp. *accabler.*

Opprobre, *m.* opprobriū, desonore, *honte profonde.*

Optatif, *ive, adj.* optativū, care esprime dorință.

Opter, *v. n.* a opta, alege între mai multe lucruri, cari nu se potū avé de-uădată. Comp. *choisir.*

Opticien, *m. m.* opticeū, cellū cē scie optica. Fabricante de instrumente de optică.

Optimé, *adv.* foarte bine, *fam.*

Optimisme, *m.* optimismū. Sistemă filosofilorū cari pretindū că totū cē essiste este

in modulū cellū mai bună posibilă.

Optimiste, *m.* optimistū, părtinū allū optimisimū! ūi, vd. *prec.*

Option, *f.* opțiune, alegea între mai multe lucruri, cari nu se potū avē tōte.

Optique, *f.* optică. Sciința care pertracteală de lumină și de legile visiunii. Vd. și *perspective.*

Optique, *adj.* opticū, de visiune, relativū la visiune.

Opulemment, *adv.* cu opulintă, forțe bogatū, *p. us.*

Opulence, *f.* opulintă, mare avuțiă. [avuțiū, *très-riche.*

Opulent, *e. adj.* opulintă, forțe

Opuntia, *f.* smochinū de India, vd. *Noșut.*

Opuscule, *m.* opusculū, mică operă sciințifică, literariă.

Or, *m.* aurū. Métal jaune, insoluble dans les acides, très-ductile, le plus précieux des métaux, et le plus pesant à l'exception de la platine. —

Or pur, fin, de ducat, aurū curatū, bunū. *Or battu*, aurū bătutū; *or en feuille*, (engles.

Gold foil). loie de aurū; *or filé*, *or trait* s. *fil d'or*, fire

de aurū; *or en grain*, aurū in grăunți; *or en lingot*, s.

lingot d'or, s. *tige d'or*, barră de aurū; *matières d'or*

et d'argent, vergele de aurū și de argintū; *or au titre*,

aurū purū, de 20 carate; *poudre d'or*, s. *poussière d'or*,

pulbere de aurū: *or vert*,

or argenté, aurū amestecatū cu argintū; *or de Manheim*, aurū de Manheim, imi-

tatū, (cuivre mêlé de zinc);

or blanc, platină; *or mussif*,

or de mosaïque, *or d'applique*, aurū de aplicatū, pentru

pictori ('*aurum mosaicum* sive

mussivum'), *or fulminant* s. *aurate d'ammoniac*,

auratū de ammoniacū, s. osidū

de aurū; *or potable*, aurū

potabile, tinctură de aurū,

(in chem. vech.). *Or faux* s. *chrysocale*, aurū

falsū. *Tireur d'or*, făcătorū

de fire de aurū. *Écacheur*

d'or, s. *batteur d'or*, lucrătorū

care bate, lătesce, vergele

de aurū. La pl. desēnuă

diversele culori ale aurulū,

s. e. un *bijou de deux ors.*

Or, *conj.* deci, așa dērū.

Oracle, *m.* oraclu; veritate

enunțată in Script. sacră.

Orage, *m.* furtună, tempestă,

vent impétueux, *tempête.*

Orageux, *euse, adj.* furtunosū.

Oraison, *f.* orațiune: cuviutare: rugăciune către

Dumedeū seū căre sânti.

Oral, *m.* mare veltū de care

papa și accopere capulū.

Oral, *e, adj.* orale, spusū cu

vorba, din gură.

Oralemenf, *adv.* orale, dișșū

cu vorbe, din gură.

Orang, *m.* *orang-outang*, o-

rang-outang, mare maimuță

fără cōdă, *pithecus satyrus.*

Orange, *f.* auranțiū, portocală,

(*citrus*) *aurantium.*

Orangé, *ée, adj.* portocaliū.

Că *m.* culōre de portocală.

Orangeade, *f.* bētură din

succū de portocală și apă

săchărată.

Orangeat, *m.* cójă de portocală fértă în sacharū, *confectio corticis aurant.*

Oranger, *m. bot.* portocalū. *Huile essentielle de fleurs d—*, oliū etericū de flori de portocală, *essentia Neroli.*

Oranger, *m. ève*, *f.* cellū cē vinde 1 portocale.

Orangerie, *f.* locū unde se conservă portocale ierna.

Orateur, *m.* oratorū.

Oratoire, *adj.* oratoricū, oratoriū, de oratorū.

Oratoire, *m.* oratoriū, capelă mică într'ua casă.

Oratoirement, *adv.* oratoricū.

Oratorien, *m.* și *adj. m.* care ține de congregațiunea Oratoriului, a cardinal. de Bérulle.

Oratorio, *m.* mică dramă în musică, allū cui obiectū este luatū din scriptele sante.

Orbe, *adj.* Se dice de lovitura (*coup orbe*) cē face uă contuziune fără sē strice pelea. *Mur orbe.*, murū fără dischisură.

Orbe, *f.* orbită, circumferință. Spațiū cē percurge uă planetă în revoluțiunea sa.

Orbulaire, *adj.* orbicular, rătundū. *L—des paupières*, muschiulū care închide plépele.

Orbulairement, *adv.* rătundū, *en rond.*

Orbiculé, *ée*, *adj.* orbiculatū, rătundū și latū

Orbitaire, *adj.* relativū la orbita ochiului.

Orbite, *f.* orbită, drumū cē descrie uă planetă prin miș-

care sa propriă; cavitatea unde è asședatū ochiulū.

Orcanette, *f.* uă rădăcină care dă culóre roșiă.

Orchestique, *adj.* orchestică. Partea gimnasticēi, la Ellenii anticī, care conținea totū cē se referia la esercițiile danțului și palmei.

Orchestre, *m.* (pronunț. *orkestre*), orchestră.

Orchidé, *ée*, *adj. bot.* care pōrtă mai multe lobule profundū divise. [*satyrion.*

Orchis, *m.* uă plantă, vd.

Ord, *orde*, *adj.* prostū, necuratū, *vechiū.*

Ordalie, *f.* cercetă' i prin duelū etc. usitate în evulū mediū sub numele de *jugement de Dieu*. judecata lui Dumnezeu.

Ordinaire, *adj.* din ordinea commune, ordinariū, obicīnuitū.

Ordinaire, *m.* ceea cē se face de ordinariū, de obiceiū. *A l—, pour l—, d—*, mai addesē, de ordinariū.

Ordinairement, *adv.* de ordinariū, de obiceiū, mai addesē.

Ordinal, *e*, *adj.* ordinale, care indică, arrētă, ordinea, rândul.

Ordinand, *m.* cellū cē se presintă episcopului, cā sē priimescă ordinile sacre.

Ordinant, *m.* episcopū care conferesce, dă, ordinile sacre.

Ordination, *f.* ordinațiune, asședare, rânduélă; conferitulū, darea, ordinelor sacre.

Ordo, *m.* ordinea, carte a oficiului sacru de tōte zilele.

Ordonnance, *f.* dispozițiune,

asceđare, rânduélă, planu : actú care emană dela autoritate superioare : regulamentú.

Ordonnancement, *m.* scriere, in jeosulú unuí memoriú, a ordinií de a plăti.

Ordonnancer, v.a.a serie in jeosulú unuí statú, unuí memoriú, ordinea de a plăti.

Ordonnateur, *m. trice*, *f.* care ordinéda, dispune, rânduiesce. *Commissaire*—, commissariú însăreinatú cu intendința marinei seú armatei.

Ordonné, *éé*, *adj.* ordinatú, dispusú, rânduitú, asceđatú.

Ordonnée, *f. geom.* ordinată. Dréptă dussă dela circumferința unei curbe perpendiculariú pe assea sa.

Ordonner, v.a.a ordina, rândui, dispune; porunci.

Ordre, *m.* ordine, rândú. rânduitú; poruncă. In *ist. nat.* uniune de generi cari se aseménă prin caractere constanți

Ordure, *f.* necurațenia. *pop.*

Ordurier, *iére*, *s.* cellú cę scrie lucrú próste, murdare.

Oréade, *f.* niufă a munților.

Orée, *f.* marginariulú unei păduri, *vch.* [le lunge.

Oreillard, *e*, *adj.* cu urechie-

Oreille, *f.* urechiă. *Préter l'*—, a asculta. *Par dessus les*—s, mai multú decátú póte sufferi cine-va. *Vin d'une*—, vinú bunú. *Vin de deux*—s, vinú réu.

Oreille-d'âne, *f.* vd. *coussoude*.

Oreille-d'homme, vd. *cabaret*.

Oreille-de-mer, *f.* specia de coquila.

Oreille-d'ours, *f.* mica plantă de primă-véră. Și *cortusa*. [osotis.

Oreille-de-souris, vd. *Mg-*

Oreiller, *m.* perniță.

Oreillette, *f.* partea bonnetei care accopere urechie-

Oreillons, *oreillons*, *m. pl.* inflatură a parotidilorú, glandulelorú de lângă urechiă.

Orémus, *m.* rugăciune.

Oréographie, *f.* descripțiune scrisă a munților.

Oréographique, *adj.* de *oréographie*, vd. *prev.*

Orfèvre, *m.* argintariú, care face, care vinde, totú felulu de lucruri de aurú și de argintú; — *pour l'or*, *pour l'argent*, argintariú care lucrédă cu aurú, cu argintú.

Orfèverie, *f.* argintăria.

Orfèvri, *e*, *adj.* lucratú de argintariú.

Orfraie, *f.* aceră marină, ua passère de prédă.

Orfroi, *m.* materiă țesută cu aurú, stofă.

Organdi, *m.* organdi, muselină fórté rară, bună.

Organe, *m.* organú, parte care implinesce in corpurile organice uă funcțiune necesariă.

Organeau, *arganeau*, *m.* *mar.* inelu de ferrú de care se suspinde uă funiă.

Organique, *adj.* organicú.

Organisation, *f.* organizațiune, formațiunea organelorú unuí corpú, dispozițiune.

Organisé, *éé*, *adj.* organizatú, compusú de organe,

constituită, regulată. *Les corps*—s, corpurile organice, toate corpurile naturale, cari au viață. *Clavecin*—, claviclu, la care s'a adăușă ună mică organată.

Organiser, v. a. a organiza-să, forma organele unui corp, constituii, regula.

Organisme, m. organismă, dispozițiunea organelor, legile cari le conduc.

Organiste, m. organistă, cântător cu organatulă. Vd. și *tangara*.

Organographie, f. descripțiunea organelor.

Organologie, f. tractatul de organe.

Organsin, m. organsin, mătase torsă în două fire.

Organsinage, m. tórcerea mătăsii cu două fire.

Organsiner, v. a. a tórcere fire de mătase.

Orge, f. orđă.

Orgeat, m. orgeat, băutură răcoritoare; *siróp d'*, siróp făcut cu emuls. de migdale, *sqr. emulsivus*.

Orgelet, m. mică tumóre la marginea plépelor. Și *erithe*.

Orgeolet, m. s. *orgueilleux*, vd. *prec*.

Orgeolet induré, (*hordeolum induratum*), vd. *Chalaze*.

Orgie, f. orgiă, desfrinare.

Orgue, m. la sing. și f. la pl. organată, organe, (instrumentă musicale). *Point d'*—, silențiu după uă frase musicale, unde potă intra agremente.

Orgue de Barbarie, f.

organată purtativă cu cilindru.

Orgue de mer, f. plantă petrosă, speciă de madreporiū.

Orgueil, f. mândriă. Comp. *présomption*.

Orgueilleusement, adv. cu mândriă. [mândru.

Orgueilleux, euse, adj.

Orient, m. oriente, răsărită.

Oriental, e, orientale, răsăritenă, de răsărită.

Orientaliste, m. orientalistă, erudită în limbele orientale.

Orientalisation, f. orientațiune, îndreptare către punctul în estiu: *mar.* dispozițiune cuvenibile a vergelelor și pândlor.

Orienter, v. a. a dispune uă cartă relativă cu orientele și cele-alte puncte cardinale. *S'*—, a se orienta, recunósce punctul unde este cine-va, a se îndrepta.

Orifice, m. orificiū, deschisură pe unde curge, ese, ce-va.

Oriflamme, f. stindardă ce vechii regi Francesi purtau dela abbatele Saint-Denis, cândă pleca la rebelă.

Origan, m. bot. plantă labiată, speciă de maghirană.

Originaire, adj. originariū, care și ica începutul dela.

Originairément, adv. originariū, dela început.

Original, e, adj. originale, care n'are modelă și servește de modelă; m. manuscrisă primitivă, testă originale.

Originellement, *adv.* originale, singulară (ciudată).

Originalité, *f.* originalitate.

Origine, *f.* origine, început, *source, commencement.*

Originel, *elle, adj.* originale, care vine din origine, care ieșea începutul său dela.

Originellement, *adv.* în origine, la început.

Orillard, *vd.* *oreillard.*

Orignal, *m. nat.* cerbă nordică, (*cervus*) *alces.* Și *origuan, origuar.*

Orillon, *m.* mică urechiă, *vd.* și *oreillons.* [coră.

Orin, *m.* funie legată de an-

Orion, *m.* orionele, constelație dela sudă.

Oripeau, *f.* lamă de cupru foarte subțire și strălucinte.

Orle, *m. arch.* margine sub chenarul unui capitelu.

Ormaie, *f.* *ormoie*, ulmetu, locu plantat cu ulmi.

Orme, *m.* ulm. *Attendez-moi sous l'orme*, asșteptă-mă că n'am de gându să vină.

Ormeau, *m.* june ulm.

Ormière, *f.* sâu *reine des prés*, plantă rosaceă.

Ormille, *f.* micu ulm. La pl. plantație de ulmi.

Ormin, *m.* uă plantă labiată.

Orne, *m.* specie de frasinu de Italia. Și *ornier, orne sauvage.*

Ornemaniste, *m.* sculptor sâu pictor de ornamente.

Ornement, *m.* ornamentu, podobă.

Ornemental, *e, adj.* de ornamentu ornamenteale.

Ornementation, *f.* arte de a dispune ornamente.

Orner, *v. a.* a adorna, împodobi. [rôte.

Ornière, *f.* urma lăssată de-

Ornithogae, *m.* plantă liliaceă cu florea verde.

Ornitholithe, *m.* ornitolitu, petrificație de passerii.

Ornithologie, *f.* istoria naturală a passeriloru.

Ornithologiste, *m.* ornithologue, care se ocupa cu istoria naturală a passeriloru.

Ornithomance, *ornithomancie*, *f.* divinație priu sborul sâu cântul passeriloru. [planta.

Ornithopode, *m.* specie de

Ornithorynque, *m.* mamifer de Australia.

Orobanche, *f.* uă plantă părăsită.

Orobe, *f.* orobă, plantă legum. — *des boutiques*, *vd.* *lentille.*

Orographie, *f.* *vd.* *Oréographie.*

Oronge, *f.* [fauss —], specie de bureți galb. veninoși.

Orpailleur, *m.* culegătoru de aur de prin nisipu.

Orphelin, *m. e. f.* orfanu, copil care a perdut părinții, sâu unul din părinți.

Orphelinage, *m.* orfelinat. starea de orfanu, *rech.*

Orphéon, *m.* unu instrumentu de musică; școlă de cântu pentru elevii primari.

Orphéoniste, *m.* școlariu dela *orphéon*, *vd.* *prec.*

Orpique, *adj.* ortic. Se dice de misterele și dogmatele atribuite lui Orfeu. *Sust.*

- m. filosofi pitagorei cari urma moralea lui Orfeu.
- Orpiment**, *m. chem.* sulfuru galbinu de arsenicu naturale. Si *orpin*.
- Orpin**, *m.* plantă grassă care crește pe copperișe.
- Orque**, *f.* mare pesce care se luptă cu balena. Si *épaulard*, *phocène orque*.
- Orse**, *f.* vd. *bâbord*.
- Orseil'e**, *f.* speciă de lichen care crește pe scopele (stince).
- Ort**, *adj. nevar.* *Peser* —, *avec* —, a cântări într'una cu ambalatulă.
- Orteil**, *m.* degetul piciorului, mână alessu cellu mare.
- Orthodoxe**, *adj.* ortodossu, conforme doctrinei sante in materiă religioasă.
- Orthodoxie**, *f.* ortodossia.
- Orthodromie**, *f. mar.* calea unei nave in liniă dréptă către unu punctu cardinal.
- Orthogonal**, *e, adj.* ortogonale, cu anghiuri drepte.
- Orthographe**, *m.* ortografiă.
- Orthographie**, *f.* altă-dată ortografiă; *archit.* înălțimea geometrale a unui edificiu, profil.
- Orthographier**, *v. a.* a scrie cu ortografiă.
- Orthographique**, *adj.* ortografic.
- Orthopédie**, *f. chir.* ortopediă, artea de a corrige, de a preveni, defectele corpului.
- Orthopédique**, *adj.* ortopedic.
- Orthopédiste**, *m.* ortopeu.
- Orthopnée**, *f. med.* ortopneă, oppressiune care nu permite a respira decât stându in picioare.
- Orthoptère**, *m.* ortopteră. Classe de insecte cu aripele inferioari applicate in lungime.
- Ortie**, *f.* ursică, — *de mer*, vd. *azinie*.
- Ortive**, *f.* ortivă. *Amplitude* —, amplitudine ortivă. Arcul orizontului coprinsu între punctulu unde resare năstea și orientele adevératu, unde se face întresectiunea orizontului cu ecuatorulu.
- Ortolan**, *m.* uă passere călătoare.
- Orvale**, *f.* speciă de plantă. Si *sauge sciarée, toute-bonne*.
- Orvet**, *m.* speciă de șerpe neveninosu. Si *aveugle, envoyé*.
- Orviétan**, *m.* antidotu inventatu de unu înșelătoru Orviète; *fig.* omu care înșelă prin vorbe pompoze.
- Oryctériens**, *m. pl.* vd. *tatous*.
- Oryctérope**, *m.* patrupeđu care scormonesce pământulu. Si *cochon-de-terre*.
- Oryctographie**, *f.* *Oryctologie*, tractatu de fossili. Vd. *minéralogie*.
- Os**, *m.* ossu. *En cher et en* —, in persona propriă.
- Oscabrien**, *m.* genū de testacei.
- Oscillaire**, *f.* genū de algă.
- Oscillation**, *f.* oscilațiune, mișcare alternativă in donu sensuri contrarie; *fig.* fluctuațiune.
- Oscillatoire**, *adj.*, oscilatoriu, care oscileđă. vd. *urm*.
- Osciller**, *v. n.* a oscila, se

mişca alternativă în sensul contrariu, înainte și îndărăt.

Oscitation, *f. med.* oscitațiune. căscare din gură.

Osé, ée, adj. cutedante, îndrăsnit.

Oseile, *f.* măcrișii.

Oser, *v. a.* a cuteda, îndrăzni.

Oseraie, *f.* locu plantat cu rogoșu.

Oseur, *m.* cutedătoru.

Osier, *m.* rogoșu, răclită, unu arbure prě flessibile.

Osmazôme, *f. chem.* principiu conținutu în carnea de bouu.

Osmium, *m.* osmiu. Metalu cenușiu, ce se gëssese în minerale de patină.

Osmonde, *f. royale s. fougère à fleurs*, speciă de plantă, *vd. Fougère.*

Ossature, *f.* ôsse, tote ôssele.

Osselet, *m.* oscioru, arșicu.

Osséments, *m. pl.* osse-minte, adunătură de ôsse.

Osseux, *euse adj.* ossosū.

Ossianique, *adj.* ossianicu, în genulu lui Ossian.

Ossification, ossificațiune, formațiunea ôsșelorū, conversiune. prefacere, în ôsse.

Ossifier, *v. a.* a ossifica, converti, prefaca, în ossu.

Ossifrage, *m.* *vd. Orfraie.*

Ossivore, *adj.* care mănăncă, rōde, ôsse.

Ossu, *uv, adj.* ossosū, cu ôssele mari. [ôsse.

Ossuaire, *m.* grămadă de

Ost, *m.* ôste, armată, *rech.*

Ostéite, *f. med.* inflamațiune a țessăturēi ossōse.

Ostensible, *adv.* ostinsibile. ce pōte arrēta cine-va.

Ostensiblement, *adv.* ostinsibile, arrētându.

Ostensoir, *m. s. ostensoire*, buccată de aurariu (giuvaer-giu), unde se espune anafura.

Ostentation, *f.* ostintațiune. afectatiune de a arrēta ce-va. vre-uă calitate (fuduliă).

Ostéocolle, *f.* concrețiune calcariă, cui se atribuia proprietăți favorabilă pentru fracture.

Ostéocope, *adj. med.* osteocopū. Se țice de dureri acute, ce simte cine-va în ôsse.

Ostéogénie, *f.* sciința formațiunii și disvoltării ôsșelor.

Ostéographie, *f.* *vd. ostéologie.*

Ostéolithé, *m.* ossu petrificatū.

Ostéologie, *f. s. ostéographie*, osteologiă, partea anatomiei care tractează despre ôsse.

Ostéosarcose, *f. med.* morbu, durere, oppressiune, în care se mōiă ôssele.

Ostéotomie, *f. anat.* dissecțiunea ôsșelorū.

Ostracé, ée, adj. ostraceu, coperitū cu soldți tari.

Ostracisme, *m.* ostracismu.

Ostracite, *f.* ostracite, coquilă de stridiă petrificata.

Ostreiculture, *f.* cultura austrelorū, stridielorū.

Ostrelin, *m.* orientale. Se numesc lacuitorii orașelor hanseatice.

Otage, *m.* ostaticū. Persōna, orașiu, care se lassă dreptū securanță pentru esecuțiunea unu tractatū.

Otalgie, f. durere de urechiă.

Otalgique, *adj. med.* propriu a calma durerii de urechiă.

Oté, *ce, adj.* redicată, luată. Vd. și *excepté, hormis*.

Oïelles, f. *pl.* virfuri de lancia, de sulită (la armărie).

Oter, v. a. a redica, lua (*ôter*).

Othonne, f. arburelă corimbiferă dela Buna-Speranța.

Otite, f. *med.* inflamațiune a urechiei.

Otologie, f. s. *otographic*, tractatū de urechie.

Otologie, f. *anat.* dissecțiunea urechiei.

Ottoman, e, *adj.* turcescū.

Ottomane, f. speciă de mătase; mare scaunū fără spate.

Où, *adv.* unde, deunde; la care, in care. *D'où, par où*, deunde, peunde.

Ou, *conj.* sēu, ori, altăfelū

Guaiche, m. urma cē face navea pe apă.

Ouaille, f. (inusit.) vd. *brebis*.

Ouais, *interj.* arrētă mirarea.

Ouate, f. (prononç. *ouête*, cu inițialea aspirată), vată.— On dit souvent de la ouate pour de l'ouate. [vătă.

Guater, v. a. a căptuși cu

Oubier, m. unū irete.

Cubi, m. nitare, lipsă de suvenire.— *de soi-même*, abnegațiune de interessile sēlle.

Oublance, f. vd. *prec. (vech)*.

Oublie, f. prăjitură subțire și invirtită.

Oublier, v. a. a uita, perde suvenirca de, nu ține minte. S—, a uita dētoriele sēlle.

Oubliettes, f. inchisōre unde se ținea condemnații la arrestū perpetuū.

Oublieur, m. vîndătorū de prăjiture fōrte subțiri.

Oublieux, *euse, adj.* uitătoriu (uitucū), care nu ține minte.

Ouest, m. vestū, occidente.

Ouf, *interj.* uf. Esprime durere, oppressiune.

Oui, particulă de afirmațiune, dērū, așa este. *Oui-da*, certū, buccurosū, *volontiers*.

Ouï, e, part. perf. dela *ouïr*, auzindū, după ce s'a ascultatū.— In acestū sensū ē nevariab.

Oui-dire, m. *nevar.* auzite. Cēea cē scie cine-va din auzite.

Ouïcou, m. s. *ouycou*, bere de manioc la sēlbat. amer.

Ouïe, f. auzū. Organulū, sensulū, auzulū. Pl. organe de respirațiune ale pescilorū.

Ouillage, m. adaussū de vinū. Vd. urm.

Ouiller, v. a. a adăugi vinū de aceeași origine, cândū vassulū (butoiulū) s'a cam deșertatū.

Ouïr, v. a. a auzi, asculta.

Ouistiti, m. uistiti, mică mai-muță brasiliană. [dicin.

Oupelotte, f. rădēcină me-

Ouragan, m. tempestă violinte cu virtegiurī.

Ourdir, v. a. a urdi. Comp. *tramer*. [urdelă.

Ourdissage, m. urdire,

Ourdisseur, m. *euse*, f. urdătorū. [de urditū.

Ourdissoir, m. instrumentū

Ourler, v. a. a tivi.

Ourlet, *m.* tivitură, *repli cousu.* [ursu.]
Ours, *m.* (pronunç. pe *s*),
Ourse, *f.* ursă, *grande* —, *petite* —, constelațiunii boreali.
Oursin, *m.* ariciu marinu; pele de ursu cu perulă seă.
Oursine, *f.* plantă dela Buna-Speranța. Și *pied d'ours.*
Oursiné, *éc, adj.* cu ghimpi, precum ariciul.
Ourson, *m.* pui de ursu.
Ourvari, *vd.* *hourvari.*
Outarde, *f.* uă mare și înaltă passere galinaceă. [*tarde.*]
Outardeau, *m.* mică oută.
Outil, *m.* uneltă, instrumentu de lucratu.
Outillage, *m.* tôte uneltele.
Outiller, *v. a.* procura unelte.
Outrage, *m.* insultă tare, grave, injuriă atroce.
Outrageant, *e, adj.* insultătoriu.
Outrager, *v. a.* a insulta, offensa crudă, *faire outrage.*
Outrageusement, *adv.* cu multă insultă; cu excessu.
Outrageux, *euse, adj.* greu insultătoriu.
à **Outrance**, *adv. s. à toute* —, până la excessu, peste măsură.
Outre, *m.* utre, burduf.
Outre, *prep.* peste: — *mesure*, peste măsură, — *cela*, afară de acesta; *en* —, mai multu, pe lângă acesta. Că *adv.* mai departe. *Passer — à qch.* a întreprinde unu lucru și a lu continui. *Outre que*, afară că.
Outré, *éc, adj.* excessiv.
Outre-moitié, *f. jur.* cea

că escede jumătatea valorii unui lucru.

Outre-passe, *f.* tăiere a păduri dinc lo de limitele assemnate.

Outre-passer, *v. a.* a trece dincolo de.

Outré, *éc, adj.* esageratu, excessiv, afară din cale.

Outrecuidance, *f.* incredere excessivă în sine. *Vd. Présomption.*

Outrecuidant, *e, adj.* care crede pre multu în ellu însuși. *Vd. Prémptuenc.*

Outrément, *adv.* peste măsură, cu excessu, esageratu.

Outremer, *m.* culore albastră făcută cu lapis-lazuli.

Outrer, *v. a.* a duce peste justa rațiune, peste măsură, a esagera, împinge la estremeitate; offensa greu.

Ouvert, *e, adj.* deschis.

Ouvertement, *adv.* deschis, pe față, manifestu.

Ouverture, *f.* deschisură; începutu.

Ouvrable, *adj.* consecratu pentru lucru. *Jour* —, zi de lucrătore.

Ouvrage, *m.* lucru, operă, cea ce produce lucrătorulu; producțiune de arte, producț. literariă *Les — s publics*, edificiile, monamintele, publice.

Ouvragé, *éc, adj.* care cere multu lucru de mână.

Ouvrant, *e, adj.* deschis. Usitatu în atarî espressioni: *à jour ouvrant*, cându se reversă de ziua; *à porte — e*, cându se deschide porta de dimineță. *Image — e*, ima-

- gine sântă, care dischiđindu-se, arrétă în ințru unú subiectú depinsú.
- Ouvré, ée, adj.** lucratú, inavúțitú cu ornamente.
- Ouvreaux, m. pl.** dischisurê laterali la captórele de sticlăriá.
- Ouvrer, v. a. a** lucra, fabrica, (*vech.*) Comp. *travailler*.
- Ouvreur, m.** primulú lucrătorú în fabrica de chărțiá.
- Ouvreuse, f.** femeá care dischide logile la teatru.
- Ouvrier, m. ière, f.** lucrătorú (uvrier), acela care tráiesce din lucrulú mánelorú sêlle.
- Ouvrir, v. a. a** dischide. S' —, a se dischide: se începe.
- Ouvroir, m.** locú de lucru în commune, *lieu de travail*.
- Ovaire, m.** ovariiú, partea corpului oviparelorú, unde se formédá ouulú.
- Ovalaire, adj. anat.** de formá ovale.
- Ovale, adj.** ovale, de forma ouului; sust. f. machiná de torsú mătasea.
- Ovation, f.** ovațiune, micú triumfú, onóre datá de mái mulți. [ovale.
- Ove, m. archit.** ornamentú
- Ové, ée, adj.** strimțú la una din estremități.
- Ovicule, adj. archit.** micú ornamentú ovale.
- Ovine, m. și adj.** ovinú, de genulú ouii.
- Opivare, m.** ovipará, animale care se nasce din oue.
- Ovoide, adj. adj.** ovoidú, în forma ouului.
- Ovule, m. bot.** ovulú. Rudimentulú grăuntelui în ovariiú.
- Oxalate, m. chem.** ossalatú. Denunesce în genere sárirele formate prin acidú ossalicú.
- Oxalide, f. bot.** tipulú ossalideelorú, plante cá măcrișulú.
- Oxalique, adj.** acidú vegetale ce este în măcrișú, în lichen etc. [pućiná salamurá.
- Oxaimé, m. met.** oćetú cu
- Oxycrat, m.** ossicratú, amestlicú de apă și de oćetú.
- Oxydabilité, f.** dispozițiune a se ossida.
- Oxydable, adj.** ossidabile, susceptibile de a se ossida.
- Oxydation, f.** ossidațiune, ruginélá. Și *oxygène dion*.
- Oxyde, m. s. oxide,** ossidú, combinațiune de pućinú ossigenú cu altá substanțá.
- Oxydé, ée adj.** ossidatú, făcutú ossidú, ruginitú.
- Oxyder, v. a. a** ossi la, reduce în ossidú, rugini.
- Oxífulé, ée, adj.** ossidulatú, ușoriu ossidatú.
- Oxygénable, adj.** care se pôte combina cu ossigenulú.
- Oxygénation, f.** ossigenațiune, combinaț. cu ossigenú.
- Oxygène, m.** ossigenú. Unulú din principiile aerului atmosféricú, gaz: *oxygène* s. *air vital*.
- Oxygéné, ée, adj.** ossigenatú.
- Oxygèner, v. a. a** ossigena, combina cu ossigenú.
- Oxygone, f. triangle-** triánghiu cu tóte ánghiurile acute.
- Oxymel, m.** ossimelú. Amestlicú de apă, oćetú și miere.
- Oxyrinque, m.** unú pesce.
- Oxyrrhodin, m.** oćetú ro-

- sată. Linimentă de oțetă rosată și oliă rosată.
- Oxysaccharum**, *m.* amestecă de oțetă și sacchară.
- Oxyton**, *m. gram. gre.* vorbă cu accentulă acută pe ultima silabă.
- Oyant**, *m.* arella cui se dă uă soco'elă în justiță.
- Ozène**, *m.* ulceră la nasă.
- Ozone**, *m. chem.* ozonă. varietate de ossigenă.
- Ozonium**, *m.* speciă de bureți.
- Ozothamne**, *m.* speciă de plantă.

P

- P**, *m.* una din consonanți.— Autrefois on disait *pê*; maintenant on prononce *pé*.
- Pa**, *s. pla*, lovitură de tobă. Coup sur la caisse avec la baguette, que l'on tient à la main gauche.
- Paca**, *m.* mică patrupedă erbivoră din Brasilia.
- Pacage**, *m.* vd. *P. turage*.
- Pacager**, *v. n.* a lăssa se pasca, *păturer*.
- Pacane**, *m. s.* *pacanier*, nucă de Louisiane.
- Pacant**, (vech.) vd. *Mauant*.
- Pacha**, *m.* pașă.
- Pachalik**, *m.* pașalică.
- Pacée**, *f.* speciă de smarand.
- Pachyderme**, *adj.* și *sust.* pachidermă, cu pelea forță desă și cu doue copite (în ist. nat.).
- Pacificateur**, *m. trice.* *f.* pacificatoră, împăcătoră.
- Pacification**, *f.* pacificațiune, restabilirea păcii, împăcare
- Pacifier**, *v. a.* a pacifica, restabili pacea, împăca.
- Pacifique**, *adj.* pacifică, liniscită, *paisible, tranquille*.
- Pacifiquement**, *adv.* pacifică, prin pace, *tranquillement*.
- Paco**, *m.* speciă de lăna cu lăna fină și môle și *alpaco, alpaque*
- Pacotille**, *f.* cantitate de nerfă că este permisă cale oriloră pe mare să ica cu dinșii, că se vindă; mare numără.
- Pacta conventa**, *m. pl. lat.* convențiune între republica Poloniei și regele nouăalesă.
- Pacte**, *m.* pactă, convențiune, învoiață. [pactă, transige.
- Pactiser**, *v. n.* a face unu
- Pactole**, *m.* sorginte, isvoră de avușiă.— Dela fluviulă din Lydia, care ducea aură.
- Pade'in**, *m.* vassă de topită la sticlari. [cu bumbacă.
- Padou**, *m.* pangăică de mătasă
- Padouane**, *f. s. médaille.* paduană Medaliă perteciă mutată după cele antice de duoi săpători din Padua.
- Pagaie**, *f.* lopetă a Indianilor.
- Paganisme**, *m.* păgănisă.
- Page**, *f.* pagină.
- Page**, *m.* pagă, adolescinte care servește ăngă ună rege s. principe. *Etre hors de—*, a fi liberă de ueri-ce dependență.
- Pagination**, *f.* seriă de numere e pagineloră unei cărți.

- Pagner**, v. a. a pagina, pune numere pe pagine.
- Pagne**, *m.* pândă ce și pună Indianii și negrii la mijloc.
- Pagnon**, *m. s. drap—*, postavă negru fină. După numele fabricantului.
- Pagnele**, môle, mișelă, vd. *lèche, poltron*.
- Pagnoterie**, f. vd. *Poltronerie, bécue*.
- Pagode**, f. templu la unele popoare asiatice; mică figură cu capulă mobile. [tacei.]
- Pagure**, f. *nat.* genă de crustace.
- Paie**, f. vd. *Paye*.
- Paiement**, *m.* vd. *Payement*.
- Païen**, *jeune*, *adj.* și *s.* păgân.
- Paillard**, *e*, *adj.* și *s.* lussurios, lasciv, desfrinat.
- Paillardise**, f. desfrinare rusinosă, gustă de desfrin.
- Paillasse**, f. mindir.
- Paillasse**, *m.* paiață.
- Paillason**, *m. r.* gojină, paie întinse peste ceva.
- Pai le**, f. p. a. *Rompres la—*, a se certa; *feu de—*, ardere de pușină durată; *homme de—*, omă care se amestecă în affaceri, unde n'are n'ciună interese. *Tirer à la courte —*, a trage la sorți. *Vin de paille*, vină de struguri uscați pe paie.
- Paille-en-queue**, *m.* pasere dela tropice de mări-mea unui porumbel.
- Paillé**, *ce*, *adj.* vd. *diapré*.
- Pailler**, *m.* curte la moșă unde sunt paie, grâne.
- Paillet**, *m.* vină roșă pușină colorată.
- Paillette**, f. paiă, pârțică pré subțire de aură, argintă.
- Pailleur**, *m. eusse*, f. care vinde seă carră paie.
- Pailleux**, *euse*, *adj.* avindă paie, cu paie. Despre metale.
- Paillon**, *m.* mănuchiă de paie; lăia subțire de cupru.
- Pailot**, *m.* mică mindir.
- Pain**, *m.* pâne:— *céleste*, eucharistiă,— *à cacheter*, bulin. *Arbre à pain*, vd. *jaquier*. *Pain de coucou*, (bot.) vd. *alléluia*. *Pain de pourceau*, vd. *cyclamen* (bot.).
- Pair**, *m.* membru allă camerei înalte (*chambre des pairs*) sub monarhia constituțională.
- Pair**, *e*, *adj.* părechă, egale. *Les—s*, cei egală. *De—*, în egale, pe aceeași treptă, *hors de—*, mai presus de egală seă. *Pair ou non*, speciă de joc. *Le pair*, paritate între capitalele unei acțiuni și prețul de vindere la ună momentă dată.
- Paire**, f. părechă.
- Pairement**, *adv.* *Nombre —pair*, numără în egale părechă, a cui jumătate este assemăne ună numără părechă.
- Pairesse**, f. consorteă ună *pair*: posesoreă ună *sief*, vd. vb., în Anglia.
- Pairie**, f. demnitate de *pair*. Cândă ea trece la femeie, se dice *pairie femelle*.
- Pairle**, *m.* drugă mobile perpendiculară (în armăr.).
- Paisible**, *adj.* de umore dulce și pacifică, liniscită. Comp. *calme, tranquille*.
- Paisiblement**, *adv.* linis-

- cită, pacinică. *tranquille-ment*.
- Paissant**, *e. adj.* pascindă. Se dice mai multă în armăr. despre animală represintate cu capul applicat.
- Paisseler**, *v. a.* a pune țăraci la via.
- Paisseau**, *m.* vd. *échulus*.
- Paisson**, *m.* păscut, ceaa cē pascū animalile.
- Paître**, *v. a.* a pasce.
- Paix**, *f.* pace; linisce, repaus.
- Pal**, *m.* pară, vd. și *pairle*.
- Paladin**, *m.* paladin, domn, seigneur, care urma pe Carolul Magna la reshel.
- Palaemon**, *m.* genă de crustacei. [mamifere fossili].
- Palaethérium**, *m.* genă de
- Pala's**, *m.* palat. — *de lièvre*, vd. *laïteron*, (bot.).
- Palais**, *m.* cerulă gurei.
- Palamente**, *f. mar.* tôte lopețele unei navi late.
- Palan**, *m.* mare funie și scripeți pentru a redica greutate.
- Palançons**, *m. pl.* lemne cari susțin tenciuala (la tavan). [pari].
- Palanque**, *f.* fortificaț. cu
- Palanquin**, *m.* lectică, scaun în care avutulă ă purtată pe umeri de servii sei în India.
- Palastre**, *m. s. palâtre*, cutlia esternă în care stă clanta, brōsca uși.
- Palatale**, *adj.* și *f.* palatale, consumante care se pronunță cu cerulă gurei, precum *d*, *t*, *l*, etc.
- Palatin**, *m.* palatnu. Vechiă titlu de demnitate alu celorlă ce avea vre-ună officiă la palatulă ună principe.
- Palatin**, *e. adj. anat.* care se referesce la cerulă gurei.
- Palatinat**, *m.* palatinat, demnitatea palatinului.
- Palatine**, *f.* palatină. Blană pentru gită și umeri la femeie [peți].
- Pale**, *f.* partea lată a lo-
- Pâle**, *adj.* palidă, puțină colorat. Comp. *blême*, *hâve*.
- Palée**, *f.* rândă de pari pentru a sustine ună pământ.
- Palefrenier**, *m.* servitoră care ingrij-sea cai.
- Palefroi**, *m.* altă-dată cală de pompă allă regiloră etc.
- Paléographie**, *f.* paleografia. Sciință scriptureloră antice.
- Paléontologie**, *f.* paleontologia. Sciință ființeloră cari a essistată altă-dată.
- Paleron**, *m.* partea cārnosă a umeriloră la unele animală.
- Palestine**, *f.* vechiă nume allă ună caracteră de tipografia, mai mică decât *gros parangon*.
- Palestre**, *f.* palestră. Locă publică pentru esereție corporală, la antică.
- Palestrique**, *adj.* palestric, făcută în *palestre*, vd. prec.
- Paleț**, *m.* pētră rātundă și lată, cē se aruncă spre uă țintă.
- Paletoț**, *m.* paletonă.
- Palette**, *f.* tablă, pe care pună pictoriă culorile.
- Palétuvier**, *m.* arbore mediant.

Pâleur, *m.* palôre.
Pâi, *m.* pâli, vechiă idiomă în India. [uă scară etc.
Palier, *m.* scândură lată la
Palification, *f.* închidere cu parî.
Palimpseste, *m.* palimpsest. Pergament, manuscris, de unde s'a sters scriptura, cã se se scriă de nouă. la anticî
Palindrome, *m.* versu care remâne același, decã lă citimă dela drepta la stînga.
Palingênésie, *f. f.* palin-genese, renascere, *régénération*.
Palinod, *m.* poemă în onôrea concepțiunii Virginii sante.—Numită așa fiindu-că se termină prin uă întôrcere periodică de versuri.
Palinodie, *f.* retractațiune de celle ce a disu cine-va, luarea vorbeii înderăt.
Palinocie, *f. comm.* restitutiunea unei dobândi.
Pâlir, *v. n.* a deveni palidă; se îngălbini.
Palis, *m.* pară, comp. *pieu*.
Palissade, *f.* închisură, străjă, cu parî sêu scânduri.
Palissader, *v. a.* a închide, impresura, cu parî.
Palissage, *m.* întinsura, resămădulă ramurilor unu arbure, unei vițe, de unu mură.
Palissandre, *m. s.* *palissandre*; palissandru, arbure violet și o loranțe de Guiana, în Amer. merid.
Pâlissanț, *e. adj.* care devine palidă, se îngă binește.
Palisser, *v. a.* a întinde,

delige ramurile unu arbure, vițe, pe unu mură etc.
Palisson, *m.* uneltă a preparatorilor de pei.
Palladium, *m.* paladiu. Statua Minervei s. Palladii, care forma securanța Troiei.
Pallas, *m.* Palladea, Minerva.
Palliatif, *ive, adj. med.* paliativu, *m.* remediū care tēmăduesce numai momentanu.
Palliation, *f. med.* diminuțiune, micșiorare.
Pallier, *v. a.* a străvesti, diminui; tēmădui numai în aparință, pentru momentu.
Pallium, *m.* paliu. Ornamentu de lână albă semănată de cruci negre. [*cin.*
Palma-christi, *m.* vd. *Ri-*
Palmaire, *adj.* palmariu, dela palmă. [de curmalu.
Palme, *f.* ramure de palmu,
Palme, *m.* palmă. măsură italiană și la anticî.
Palmé, *ée, adj. bot.* palmatu, care sēmănă cu mâna deschisă.
Palmette, *f.* ornamentu în forma capulu de palmu.
Palmier, *m.* palmu, curmalu.
Palmipède, *m.* palmipedu, assere cu picioare palmate.
Palmiste, *m.* nume genericu allu unoră palmi de Antille.
Palmite, *f.* mēduva palmulu.
Palombe, *f. nat.* porumbu sēlbaticu. [*tule.*
Palon, *m.* mică lopetă, *spa-*
Palonnier, *m.* lemnul unde intră trăgētōrea hamulu.
Palot, *m.* sātēnu mojiću, *pop.*
Pălot,ette, adj. pućinū palidū.

Palourde, f. coquilă bivalv.

Palpabile, *adj.* palpabile, care se simte la pipăit.

Palpablement, *adv.* palpabile, pipăit, inveterat.

Palpe, f. mică antenă, cornişor, la partea inferioară a gurei insectelor.

Palpébral, *e. adj.* palpebrale, dela plépe (pleoape).

Palper, v. a. a palpa, pipăi.

Palpeurs, *m. pl. nat.* tribu de insecte coleoptere.

Palpifère, *adj. s.* palpiste, care poartă antene, cornişori.

Palpitant, *e. adj.* care palpită.

Palpitation, f. palpitaţiune, bătaia a inimii.

Palpiter, b. n. a palpi, bate inima. [săgad.

Palplanche, f. drugă dela

Palsambleu, *m.* jurământ.

Paltoquet, *m.* omă de nimic.

Paludier, *m.* paludariu, lucrător la bălu de sare.

Palus, *m.* palude, baltă.

Pâmer, v. n. s. *se pâmer*, a se evani, căde în sincope, a lesina.

Pâmoison, *m.* sincope, leşină, *défaillance, évanouissement*. [ord.

Pampe, f. foia de grâu, de

Pamphlet, *m.* pamflet, mică scriptă, mai adese satirică.

Pamphlétaire, *m. s.* pamphlétiar, autor de pamphlets.

Pampiniforme, *adj. anat.* de forma viţei.

Pamplemousse, f. ună mare portocală, fructul său.

Pampre, *m.* ramură de viţă cu foiele.

Pampré, *é. adj.* *grappes* — *es*, cu struguri pe din-

Pan, *m.* pulpană. — sele.

Panaceau, *m.* lamina de lemnă la artificie.

Panacée, f. panaceu, remediu universal.

Panacée, *m.* pennat, penne fluturanti, panasiu.

Panaché, *é. adj.* de diverse culori, pestriţ.

Panacher, v. n. se *panacher*, a fi în diverse culori, se inapestri.

Panachure, f. pete albe, ale plantei de diverse culori.

Panade, f. panată, supă de mediu de pâne, sare, unt şi apă, se cu bouillon.

se **Panader**, v. r. a merge (cu trulia) cu ostintaţiune, precum pânele. Comp. *se panaver*.

Panage, *m.* dreptă percepută pentru păscutulă rimătorilor în pădure.

Panais, *m.* pastinac.

Panard, *adj. m.* (*cheval* — , cală cu picioarele anteriori sunt în afară).

Panaris, *m.* inflamaţiune durerosă la virfulă degitelor.

Panathénées, f. *pl.* panatene, sărbători în onorea Minervei.

Pancaliers, *m.* vârlă de Pancaliers, din Piemont.

Pancarpe, *m.* luptă cu animalele, la Rom antică.

Pancarte, f. afişă de înscinţare către publică : uerice chărta sa scriptură.

Pancrace, *m.* pancraţiu, uniunea luptei cu pugilatul.

- Pancratiaste**, *m. s. pau-*
cratiaste, învingătoru la pan-
crațiū.
- Pancréas**, *m. anat.* pan-
crea, glandulă în abdomne.
- Pancréatique**, *adj.* pan-
creaticū, dela *pancréas*.
- Pancréatite**, *f. med.* in-
flamațiune a glandulei ab-
dome'ui.
- Pandectes**, *f. pl.* pandecte,
digeste. Culesū de vechiele
decisiuni ale juriconsulți-
lorū romani, converse în legi
de imperatorulū Justinianū.
- Pandiculation**, *f.* estinsiu-
ne automatică a membre-
lorū prin ostenelă.
- Pandii**, *m.* eruditū indianū.
- Pandore**, *f.* pandoră, speciă
de liră. | soldatū ungurū.
- Pandour**, *m. s. pandoure.*
- Panduré**, *ée, adj. bot.* cu
foiele în forma citareii.
- Pané**, *ée, adj.* c pperitū cu
medū de pâne. [fertū pâne.
- Panée**, *f. med.* apa unde s'a
- Panégyrique**, *adj.* pane-
giricū, discursū publicū de
laudă.
- Panégyriste**, *m.* panegi-
ristū, autorū de panegiricū.
- Paner**, *v. a.* a copperi cu
medū de pane (carnea).
- Paneree**, *f.* cătū incape în-
tr'ună panerū plinū.
- Paneterie**, *f.* locū unde se dis-
tribuesce pânea la rege etc.
- Panetier**, *m.* însărcinatulū
cu distribuțiunea pâniū în col-
legie, etc. *Grand--*, officia-
riū însărcinatū cu acestă dis-
tribuțiune la regele.
- Panetière**, *f.* sacū unde păs-
torii și ținu pânea.
- Pangolin**, *m.* unū mamiferū
cu soldī din Indie și Amer.
- Panharmonicon**, *m.* pa-
narmonicū, speciă de orga-
natū cu cilindru.
- Panicaut**, *m, v.* *chardon à*
cent têtes, chardon-Roland,
vd. éryngée.
- Panic**, *m.* speciă de meiu.
- Panicule**, *m.* și *f.* uniune
de flori sēu fructe formândū
grape (ciorchine).
- Paniculé**, *ée, adj.* în grape.
- Panicum**, *m. bot.* *vd. Panic.*
- Panier**, *m.* panerū, coșiū
mare.
- Panification**, *f.* panificați-
une, conversiunea făinei în
pâne.
- Panique**, *f. și adj.* panică,
spaimă, terróre subită și fă-
ră fundamentū.
- Panis**, *m.* *vd. panicum.*
- Panne**, *f.* speciă de materie
cu pérū. În *mar. être s. res-*
ter en--, a nu ținé la vintū.
- Panne**, *f.* slănină.
- Panneau**, *m.* fiă-care façiă
a unei petre tăiate; pernițe
la șea; laçiū pentru iepurī.
- Panneauter**, *v. n.* a întinde
laçiurī că se prindă iepuri
de căsă. [în armărie.
- Pannelle**, *f.* fôii de pleopū
- Panneleon**, *m.* partea cheei
care intră în brôscă.
- Pannicu'e**, *f. anat.* mem-
brană care învelesce mus-
chiū sub grăssime. [armărie.
- Panonceau**, *m.* scutū de pe
- Panophobie**, *f. med.* ter-
róre pentru uerī-cē lucru.
- Panorama**, *m.* panoramă.
- Pansage**, *m.* tractamentulū
unui calū cândū ē bolnavū.

Pansard, *e*, *adj.* cu vîntre mare (burtosu), *fam.*

Panse, *f. fam.* vd. *ventre*.

Pansement, *m.* tratamentul. căutarea, unui vulnă s. rani.

Panser, *v.* a a pune la unu vulnă, la uă rană, medicamentele necesare.

Pansu, vd. *Pansard*, *fam.*

Pantalon, *m.* pantalonu. persoană din comedia ital.

Pantalonnade, *f.* falsă demonstrație: șiretlicu risibile.

Pantelant, *e*, *adj.* palpi-

Panteler, *v. n.* a respira iute și împedicat, *haleter.*

eu **Pantenne**, *adv. mar.* cui s'a luat catartele.

Panteur, *m.* instrumentu allu curățitoriloru de pei.

Panthée, *f. s. figure*—, pan-teă. Figură, statuă, care unia attributele, simbolele, maș multorū divinități.

Panthéisme, *m.* panteismu. Sistema celorū carī nu admitū altū Dumnezeu decătū universalitatea ființelorū, totulū generale.

Panthéiste, *m.* panteistū, pântēnū allū panteismulu.

Panthéon, *m.* panteonū, templu consecratū tutorū deilorū de-uădată. Vd. și *panthée*.

Panthère, *f.* panteră.

Pantière, *f.* lațiu pentru a prinde passeri.

Pantin, *m.* figură de cartonū coloratū, care se mișcă prin mijloculū unui firu; persóne carī se lassă la voințele altuia.

Pantine, *f.* numēru de șuvițe legate împreună.

Pantographe, *m.* instrumentu prin care se transcrie unū desennu. Numitū și *sinje*.

Pantoiement, *m.* astnă a

Pantois, *m.* suflandū, palpitandū, *haletant*.

Pantomètre, *m.* pantometru, instrumentu pentru a măsura veri-cē înălțiore.

Pantomime, *f.* pantomimă, expresiune prin gesturi.

Pantoufle, *m.* pantofu; *chir.* bandagiū pentru ruptura cartilaginiī lui Achille.

Paon, *m.* (prononș *pan*), paune: mare flaturū, cellu maș frumosū din Europa.

Paonne, *f.* (prononș. *panē*), pãuniță.

Paonneau, *m.* (pron. *pan-neau*), pãune tinēru

Papa, *m.* tată (papă).

Papal, *e*, *adj.* papale, de papă. [din Oriente.

Papas, *m.* preotū crestinū

Papauté, *f.* denumitate de papă.

Papavéracé, *é*, *adj.* care sēmēnă cu maculū.

Papaye, *f.* fructū de *papayer*.

Papayer, *m. bot.* cucurbitaceu indianū.

Pape, *m.* papă. Capulū bisericeī catolice romane.

Papegai, *m.* papagalū amer; passere de cartonū coloratū care servește de ținta, cândū se dá la sēmnu cu armele.

Papelard, *m. fam.* vd. *Hypocrisie*, *faux*, *décol*.

Papelardise, *f. s.* *papelardie*, *fam.* vd. *Hypocrisie*.

Papaine, *f.* papelină. Materie cu flori fabricată la Avignon, țerră papale.

Papelonné, *ée, adj.* în formă de semicerc (în armăr.).

Paperasse, *f.* chărțiă scrisă care nu mă servește la nimic, *fam.*

Paperasser, *v. n.* a răsfoi chărție de aruncat, *fam.*

Papesse, *f.*—*Jeanne*, femeă imaginariă care, se țice în vise, ar fi ocupată tromul pontificale.

Papeterie, *f.* fabrică, comerț, de chărțiă.

Papetier, *m.* fabricant, vânzător de chărțiă.

Papier, *m.* chărțiă. La *pl.* chărți, tite, memorie.

Papilionacé, *ée, s. papilionacé, ée, adj. bot.* fluturat, a cără corolă sémână cu un flutur în sbor.

Papier-monnaie, hărțiă monnetă. [papile.

Papillaire, *adj. anat.* cu

Papille, *f.* papilă, mică sferă pe suprafața corpului.

Papillon, *m.* flutur; *fig.* spirit sburatic, ușor.

Papillonner, *v. n.* a sbura din obiect în obiect, *fam.*

Papillotage, *m.* mișcare nevoluntară a ochilor, care îi oppresce a se delige, aținti, assupra unu obiect.

Papillote, *f.* buclă de chărțiă pentru pěr.

Papilloter, *v. n.* a umbla ochi, vd. *Papillotage*.

Papillots, *m. pl. med.* macule purpurate, cę appar în friguri [muță.

Papion, *m.* speciă de mai-

Papisme, *m.* papism, biserica romană-catolică. — Vorbă usit. la protestanți.

Papiste, *m.* papist, catolic roman, vd. *prec.*

Papules, *f. pl. med.* papule, bubulițe. [și uscat.

Papyracé, *ée, adj.* subțire

Papyrus, *m.* papir. Plantă egiptiană, a cui peliculă servia drept chărțiă anticilor.

Pâque, *f.* pascele Judanilor.

Pâque, *m.* (mai în genere *pâques*). pasce, serbătorea pascilor. *Pâques fleuries*, vd. *Romeux*.—*Pâques closes*, *s. dimanche de quasinodo*, duminică Tonei.

Paquebot, *m.* mică nave de mare între Anglia și Franca, s. Olanda, pentru scrișori și călători. Și *paque-bot*.

Pâquerette, *f.* margerită albă, uă flóre, *marquerrite blanche*.

Paquet, *f.* legătură, paquet, *fig.* înșelăciune.

Paquetier, *m.* *imprim.* cômpositor care face paquete.

Par, *prep.* prin, de, în. *Par la grăce*, prin grația, — *nous* prin noi, de noi; — *ci*, — *là*, p'aci pe colo, — *après*, de când; — *là*, pe acolo, prin acęsta; — *devers*, — *devant*, în presința...; — *dessus*, pe d'assupra, — *dessous*, pe desubt; — *quoi*, din care causă; — *trop*, pré mult. *De*—, prin commanda.

Para, *m.* para, monnetă turc.

Parabolain, *m.* Se nunia cei mă cutedanți gladiatori.

Parabole, *f. similitude*, parabolă, alegoriă care conține vre-ua veritate importante; *geom.* curbă al. cui toate punctele sunt egale distanți de directrice și de focariu.

Parabolique, *adj. geom.* parabolicu, curbatu in parabolă.

Paraboliquement, *adv.* prin parabolă; *geom.* descriindū uă parabolă.

Paracentèse, *f.* paracintese. Puncțiune făcută într-uă parte a corpului că să iese apele.

Parachèvement, *m.* vech. *vd. achèvement.*

Parachever, *vd.* vech. *achever.*

Parachronisme, *m.* paracronismu. Anacronismu care pune faptul in dată posterioare de cea adevărată.

Parachute, *m.* machină destinată a relassa, face mai încetă, căderea corpurilor, offerindū resistință aerului. In gen. machină care servește aeronauților să descindă.

Paraclet, *m.* consolatoru. Nume affectatū sântului spiritū. [ține confusă.]

Paracousie, *f. med.* audi-

Parade, *f.* paradă, ostentațiune, trafiă, *montre.*

Parader, *v. n.* a face paradă.

Paradigme, *m.* paradigmu, esemplu, modelu.

Paradis, *m.* paradisū, speciă de mărū. [radisū.]

Paradisique, *adj.* din paradisiu.

Paradisier, *m.* passere a paradisiului, vrabiă din Oceania.

Paradoxal, *e, adj.* parados-

sale, care ține de paradosă, *vd. urm.*

Paradoxe, *m. s. proposition* —. paradosă. Proposițiune contrariă sens-ului comunu.

Paradoxisme, *m. retor.* paradosismu. Figură prin care se dă unu subiectu attribute, cari se paru neconciliabili.

Parafe, *m. s. paraphe*, trăs-surile cari insoțe-cu subsemnătura.

Parafer, *v. a. s. parapher*, a și adorna, impodobi, cu trăs-surile subsemnătura.

Parage, *m.* calitate, *vech.*

Parage, *m.* spațiū de mare accesibile navigațiunii. La pl. margini, ținuri.

Paraglosse, *m. med.* inflă-tură a limbii.

Paragoge, *f.* paragoge. Adausu de uă literă la finele vorbei.

Paragogique, *adj.* paragogicū, de paragoge, *vd. prec.*

Parapraphe, *m.* paragrafū.

Paraguante, *f.* (pron. *paragouante*), presiute, daru, făcutu in recunoscința vre-unu serviciu, *vech.*

Paraitre, *v. n.* a apăre, se arreta, eși la lumină, se ivi; a se păre. — Il prend toujours l'auxil. *avoir.*

Paralipomènes, *m. pl.* paralipomene. Titlu z doue cărți istorice din Bibliă.

Paralipse, *f. retor.* paralipse. Figură prin care cine-va atrage atințiunea asupra unu obiectu, prefăcindu-se că lū neglige.

Parallactique, *adj.* de paralasse. *vd.* *arm.*

Parallaxe, *f. astr.* paralase. Ângliu formatu în centrul stelei de două drepte dusse dela acestu punctu, una la centrul pământului, cealaltă la locul de observațiune.

Parallèle, *adj.* paralelă. *Sphère*—, sferă unde equatorul ă paralelă cu orizontele. {lelu, în paralelă.

Parallèlement, *adv.* paralel.

Parallélipède, *m. geom.* paralelipedă. Solidu terminat de șesse paralelograme, din cari oppusele sunt paralele între dinsele.

Parallélisme, *m.* paralelismu.

Parallélogramme, *m. geom.* paralelogramă. Figură plană aie cui lateri oppuse sunt paralele.

Parallélographe, *m. geom.* paralelografă, instrumentu pentru a trage paralele.

Paralogisme, *m.* paralogismu, raționamentu falsu.

Paraliser, *v. a.* a paralisa, face nefolositoru, nulă.

Paralyse, *f. med.* paralise. Lipsă completă de simțimintu și de mișcare voluntare, seă de unulu din acestea.

Paralytique, *adj. med.* paralytică, lipsită de mișcare.

Paramètre, *m.* parametru. Linia constantă și nevariabile, care intră în ecuațiunea seă constructiunea unei curbe.

Parangon, *m.* comparațiune, modelu *Diamant*—, diamant

te fără defectă. *Marbre*—, marmure foarte negră. În impr. *gros*—, caracteră de 21 puncte, *petit*—, caracteră de 18 puncte.

Parangonnage, *m. imprim.* comparațiune.

Parangonner, *v. a.* a compara, pune în egalitate de stimă.

Parant, *e. adj.* care parădă, adornedă, gătesce, în podobesce.

Paranymphé, *m.* speciă de officiaru care președea la căsătorie, la antică. Orațiune pronunțată la finele unei licențe teologice seă medicin.

Parapet, *m.* parapetă. Masivă de pământă ce e mărginesce uă operă de fortificațiune.

Paraphe, *vd.* *Parafe.*

Parapher, *vd.* *Paraser.*

Paraphernal, *e. adj. m. și s.* parafernal. Usit. principale în espress. *Biens paraphernaux*, averi afară din dote, ce și rezervă consorteia.

Paraphimosis, *f. med.* parafimose.

Paraphrase, *f.* parafrază, întinsă disvoltată allă unui textu; interpretățiune reu-voităre.

Paraphraser, *v. a.* a face parafrază, a întinde, amplifica uă narrațiune.

Paraphraseur, *m. euse, f.* care face parafrază.

Paraphraste, *m.* autoru de parafrază, *vd.* vorba.

Paraptrénèse, *f. med.* trenese cauzată de inflamațiunea diafragmei.

Paraplégie, *f.* paralise a păr-

țiloră inferiori ale corpului.

Parapleurésie, *f.* junghiu.

Paraplexie, *f.* paraplessiă, ușiôriă apoplessiă.

Parapluie, *f.* umbrelă.

Parasange, *m.* parasangă, măsură itinerariă a Persiloră vechi, 30 stadie grece.

Parascénium, *m.* parasce-niă. Curtea după scenă a tea-trului, la antică.

Parasélène, *f.* paraselene, imaginea lunii resfrintă în noră.

Parasite, *m.* parazită. Care și face meseriă de a mânca la altul; *adj.* califică plante cari vegetădă d'assupra al-tora, vorbe cari revină pré desă. [parazitului.

Parasitisme, *m.* meseria

Parasol, *m.* umbrelută.

Parastrema, *m. med.* detorsiune (strimbătură) unei părți a feției.

Parathénar, *m. anat.* mus-chiă aliă piciorului.

Paratitlaire, *m.* autoră de paratitle.

Paratitles, *m. pl.* paratitle. Explicațiune în scurtă a u-noră tittle seă cărți din Co-dice, din Digeste.

Paratonnerre, *m.* parato-neră. Aparatū contra trăs-netă.

Paravent, *m.* mobile că se appere de vintū.

Parbleu, *interj.* deū! Spe-țiă de esclamațiune. *fam.*

Parc, *m.* locū plantatū cu arburi și incungiuaratū de murī pentru plimbare seă vi-nătore.

Parcage, *m.* șederea berbe-

ciloră inchiși pe locuri ara-bili. [părțicele.

Parcelle, *f.* părțiceă.

Parceler, *v. a.* a divide, im-părți, rupe, în părțicele.

Parce que, *conj.* pentru-că.

Parchemin, *m.* pergamentū.

La *pl.* titluri de nobilitate.

Parceminé, *éc. adj.* care séménă cu pergamentulū.

Parcheminerie, *f.* locū unde se prepară pergamentū.

Parcheminier, *m.* ière, *f.* fabricante, vindetorū, de per-gamentū. [cessivă.

Parcimonie, *f.* economiă es-

Parcimonieux, *cuse. adj.* pré multū economitoriū.

Parcourir, *v. n.* a percurge, merge dela unū capătū până la cellū-altū, străbate.

Parcours, *m.* parcursū, drumū că face uă trăs-sură publică, dreptū de a pasce turmele pe loculū altuia, pe unū locū commune, în certū timpū aliū annulū.

Pardon, *m.* iertare. La *pl.* indulgențe că biserica accor-dă fideliloră.

Pardonnable, *vd. Excusable.*

Pardonner, *v. a.* a escusa, ierta. *Comp. excuser.*

Paré, *éc. adj.* paratū, ader-natū, gătitū, împodobitū.

Paréage, *m. s. pariage* pos-sessiune în indivisū pe ace-lăși pămintū.

Paréatis, *m.* decretū că se se essecute uă sentință affără din atribuțiunile tribunale-lui care a datō

Paréorique, *adj. remède.*

- , paregoricū, medicamentū care linișcesce durerile.
- Pareil**, *lle, adj.* asemine, egale, de același felū; *à la* —, în același modū.
- Pareillement**, *adv.* asemine, în același modū.
- Pareira Brava**, *f.* plantă brasil. Și *rigue sauvage*.
- Parélie**, *m.* vd. *Parhélie*.
- Parelle**, *f.* speciă de lichen pentru vâpșele; vd. *patience*.
- Parement**, *m.* materiă cā se parele, gătescă, fația unū altare : înt-rsură la marginea mănecei unū vestimintū.
- Parenchymateux**, *euse, adj.* de natura parenchimei.
- Parenchyme**, *m.* parenchimă, substanța propriă fiă-cării viscere : pulpa fructelorū.
- Parénèse**, *f.* parenese, îndemn. esortațiune la virtute.
- Parénétiqne**, *adj.* de parenese.
- Parent**, *m. e, f.* consăngine, rudă. La pl. părinți. [*chiū.*]
- Parentage**, *m.* vd. *urm.* (*ve-*)
- Parenté**, *f.* afinitate, rudeniă.
- Parentéle**, *f.* părinții.
- Parentèse**, *f.* parintese.
- Parer**, *v. a.* a para, adorna, găti : a apăra : a evita uă lovitură. *Se—*, a se para, găti.
- Parère**, *m.* sentință a neguțătorilorū asupra cestiuni-orū de comerțiū.
- Parésis**, *f. med.* paralise neperfectă.
- Parsse**, *f.* lene, leneviă.
- Parsser**, *v. n.* a se lenevi.
- Parsseux**, *euse, adj.* lenesiū, *fainéant*. Sust. *m.* vd. *unan*.
- Parsseux**, *m.* animale care se mișcă estremū de încetū.
- Parsur**, *m.* lucrătorū care finesce, perfecțiōnēdă, uă operă.
- Parfaire**, *v. a.* a completa, termina, isprăvi.
- Parfait**, *e, adj.* perfectū, desăvirșitū. [*fectū, deplinū.*]
- Parfaitement**, *adv.* perfect.
- Parfilage**, *m.* destrămăre.
- Parfiler**, *v. a.* a destrăma, scōte firū cu firū.
- Parfilure**, *f.* destrămătură.
- Parfois**, *adv.* câte-uădată.
- Parfond**, *m. t.* cārliģū plumbitū cē remăne în fundulū apeī.
- Parfondre**, *v. a.* a dissolvi, topi, egale, culorile încorporate în smaltū seū sticlă.
- Parfournir**, *v. a.* procura completū, *fournir en entier*.
- Parfum**, *m.* perfumū, mirosū plăcutū.
- Parfumer**, *v. a.* a parfuma, respândi mirosū plăcutū.
- Parfumerie**, *f.* fabricațiune și comerțiū de parfumarī.
- Parfumeur**, *m. euse, f.* care face și vinde parfumarī.
- Parfumoir**, *m.* cuthiă de parfumatū.
- Parhélie**, *f.* imaginea sōrelui restrintă în nori.
- Pari**, *prinsōre.* Comp. *gayeure*.
- Paria**, *m.* paria, omū din ultima castă indiană.
- Pariade**, *f.* poturnici părechie.
- Parier**, *v. a.* a se prinsōre, face prinsōre, face pari.
- Pariétaire**, *f.* plantă officinale care cresce pe murī.
- Pariétal**, *m.* fiă-care din am-

- bele cse carei formedă late-
rile și bolta crescutului.
- Parieur**, *m.* cellu cê face
pari, prinsore, cellu cê se
jurinde.
- Parisienne**, *f.* caracteru
micu de tipografia. Si *séda-
noise*.
- Parisis**, *m.* monnelă bătută
la Paris, *vech.*
- Parisyllabique**, *adj.* pari-
silabicu
- Parité**, *f.* paritate, egalitate
intre obiecte de aceeași na-
tură, de aceeași calitate.
- Parjure**, *m.* perjuriu, jură-
mintu violatu, calcatu.
- Parjurer**, *v. n. s. se—*, a și
calca jurămintu.
- Parlage**, *m.* vorbă multă.
- Parlant**, *e, adj.* vorbitoriu,
care vorbește foarte expres-
sivū.
- Parlement**, *m.* parlamentu.
Tote camerele dintr'ua mo-
narchia constituțională.
- Parlementaire**, *adj.* par-
lamentariu, de parlamentu.
Sust. m. părtenu allu par-
lamentulu, altă-dată în An-
glia.
- Parlementer**, *v. n.* a face
seu asculta propozițiunî pen-
tru prederea unei cetăți.
- Parler**, *v. a.* a vorbi.
- Parler**, *m.* vorbire, modu de
esprisine.
- Parlerie**, *f. fam.* vorbire
lungă, *babil.*
- Parleur**, *m. euse, f.* vorbi-
toru.
- Parloir**, *m.* locu destinatu
pentru a priimi pe streini.
- Parmesan**, *m.* parmasan,
cașcavalu dela Parma.

Parmi, *prep.* printre; *de—*,
dintre.

*Latre se dit de deux objets;
parmi s' dit d'un plus grand
nombre, et veut un pluriel apres
lui, ou un collectif; parmi es-
sacants, parmi les toles, parmi a us.*

Parnasse, *m.* Parnassu.
Munte consacratu lui Apol-
line și muselorū, la antici.

Parnassim, *m.* directorulu
unei sinagoge.

Parodie, *f.* parodiă, imita-
țiune satirică a unei opere
serioșe.

Parodier, *v. a.* a face pa-
rodiă, vd. *prec.* [parodie.

Parodiste, *m.* cellu cê face

Paroi, *m.* muru, păreți.

Paroisse, *f.* parossia, ter-
ritoriu a cui lăcitorii ca-
tolicii sunt sub direcțiunea
spirituale a unui *curé*.

Paroissiale, *e, adj.* paros-
siale, de parossia.

Paroissien, *enne, adj.* lă-
citoru din parossia.

Parole, *f.* vorbă. *Porter la
—*, a vorbi în numele(cui-va).
Sur—, după spusese altuia.
Jouer sur—, a juca pe cre-
ditu și pe buna sa cre-
dință.

Paroli, *m.* paroli. Duplu de
ceaa cê s'a pusū ânteu la
jocu (*faire paroli*).

Paronomase, *f.* parono-
mase. Apropiatu în aceeași
frase de vorbe cu sunetu as-
semine, dèrū cu sensu dif-
ferinte.

Paronyme, *m.* paronimū.
Vorbă care sēmēnă cu alta
prin rădēcina seu prin for-
ma sa.

Parotide, *f. nat.* parotide.

- Glandulă salivariă sub urechiă.
- Paroulis**, *m. med.* tumóre inflammatóriă a gingielorü. Şi *paralie*.
- Paroxysme**, *m.* parossismü, accessü (bólă) duplu.
- Parpailot**, *m.* name injuriosü datü calvinistiloră.
- Parpaing**, *m.* petró care ţine totă desimea unü murü.
- Parque**, *f. mitol.* parcă, ur-sitóre. Poet. mörtea.
- Parquer**, *v. a.* a pune în parcü, include într'unü circuitü.
- Parquet**, *m.* parquetü ; spa-ţiulü închisü de scaunele ju-decătorilorü şi tribună. Loculü în pal. tū, unde ömenif regeluî ţinü şedinţa lorü.
- Parquetage**, *m.* lucru de parquetü, pardosélă.
- Parqueter**, *v. a.* a pune parquetü, pard ssi.
- Parqueterie**, *f.* artea de a face parquete, pardosele.
- Parqueteur**, *m.* pardositorü .
- Parrain**, *m.* naşiü, altă-dată insoţitorulü unü cavalerü la luptă singulară.
- Parrainage**, *m.* faptulü de a fi naşiü . [iana.
- Parrakoua**, *m.* fasan de Gu-
- Parricide**, *m.* patricidü, care uccide pe unulü din părinţiif se . [resipi.
- Parsemer**, *v. a.* a semëna,
- Parsi**, *vt. Guëbres.*
- Part**, *f.* parte, porţiune dintr'unü lucru divisü. A *part moi*, în mine insu-mă, tăcutü.
- Partage**, *m.* împărţire, di-

visiunea unü lucru între mai multe persóne.

- Partageable**, *adj.* care se póte divide, împărţi.
- Partageant**, *m.* interesatü la uă împărţire, avindü dreptü pentru uă parte.
- Partager**, *v. a.* a divide, împărţi, distribui, separa în părţi oppuse. A se interessa, lua parte, avé dreptü, la.
- Partageur**, *m. euse, f.* (pop. *partageux, m. euse*). Desëmnă acestü felü de comunisti noui, carü visedă la distribuţiunea proprietăţiif între toţi.
- Partance**, *f. mar.* plecarea (lörte currindü) a unei navü.
- Partant**, *adv.* în consecinţă, prin urmare, *en conséquence*.
- Partement**, *m. mar.* direcţiunea navüif către appusü seü resăritü. [la unü jocü.
- Partenaire**, *m.* asociatü
- Parterre**, *m.* parte de grădină adornată cu florü ; spa-ţiulü unei sale de spectaclu între orchestră şi amfiteatru.
- Parthénie**, *f. bot.* partenia, genü de corimbifere.
- Parthénon**, *m.* partenonü, templu allü Minervei la Atena.
- Parthénope**, *m. nat.* partenopü, crustaceü decapodü.
- Parti**, *m.* partitü, (partidă).
- Parti**, *e, adj. bot.* divisü, împărţitü, profundü.
- Partiaire**, *adj. Colon—*, cultivatorü care dă proprietariulü uă porţiune de recolte şi alte producte.
- Partial**, *e, adj.* parţiale, care favoresce cu preferinţă ne-

drăpă și passionată unu partitū, uă opiniun- etc.

Partialement, *adv.* parțiale, cu părtinire. [părtinire.

Partialité, *f.* parțialitate.

Partible, *vd. divi ible.*

in Partibus, *lat.* adică *infidelium*. Se dice de unū episcopū intr' uă țerră ocupată de infideli; *vd. In.*

Participant, *e. adj.* participante, care iea parte la uă affacere.

Participation, *f.* participățune, împărtășire. [cipiū.

Participe, *m. gram.* participa.

Participer, *v. n.* a participa. lua parte la, împărtăși.

Particulariser, *v. a.* a însemna circumstanțele particulare, amănuntele.

Particularité, *f.* circumstanță particulariă. [parte.

Particule, *f.* particulă, mică

Particulier, *ière, adj.* particulariū, propriū și singurū, separatū (deosebitū). *En—*, în parte, separatū. *Dans le —*, în societate particulariă. *Etre en son—*, a fi retrassū în camera sa. *En mon —*, în ceea ce me privește.

Particulièrement, *adv.* particulariū (în deosebitū).

Partie, *f.* parte, porțiune. La *pl.* articole de memoriū.

Partiel, *elle, adj.* parțiale, care essiste numai în parte.

Partiellement, *adv.* parțiale, prin părți.

Partir, *v. n.* a divide, împărți.

Partir, *v. n.* a pleca, și lua drumulū, eși din. Il se conj. avec l'auxil. *avoir* ou *être*.

Partir, *m. le—d'un cheval.*

momentul când-lu calulu plăcă.

Partisan, *m.* părtinū, care ține de unū partitū, de uă opiniue.

Partiif, *ive, adj. gram.* partitivū, care desemnēdă ua parte.

Partition, *f.* partițiune, uniune. [*noire*, *vd. vb.*

Partner, mai bine *partea-*

Partout, *m.* pretutindinē.

Parturition, *f.* parturițiune, nascere (în sensū activū).

Parulie, *f.* *vd. paroulis.*

Parure, *f.* paratură, gadelă. Comp. *ajustement. ornement.*

Parvenir, *v. n.* a pveni, ajunge. Comp. *arriver, s'élever.*

Parvenu, *ue, adj.* că *sust.* pvenitū, omū ajunsū.

Parvis, *m.* spațiū în giurulū tabernaclului la Ebrei; spațiū înaintea ușei marī a bisericēi.

Pas, *m.* passū, urmă. *Mettre qu. au—*, a aduce pe *cnv.* la suppunere. *D ce pas, tout de ce pas, tout d'un pas.* în acestū momentū, îndată.

Pas, *adv. negat. nu. Ne—faire.* a nu face;—*du tout*, nici-decum,—*un*, niciunulū; *vd. Ne.*

Pas-d'âne, *m.* *vd. Tussilage.* [capră selbatica.

Pasan, *m. s. paseng.* paseng.

Pascal, *e. adj.* de pasci.

Pasigraphie, *f.* scriere universalē.

Pasilalie, *f.* limbă universalē.

Paspalo, *m.* genū de graminee.

Pasquin, *m.* vechiă statuă multilatā, la care Romanii vechi lipia scripte satirice.

Pasquinade, *f.* epigramă li-

pată la unu *passage*, vd. *pr*.

Passable, *adj.* de trecut, admissibile, care nu este rău în speția sa.

Passablement, *adv.* admissibile, binișoriu.

Passacaille, *f.* passacală. Speția de danțu.

Passade, *f.* trecere scurtă, ședere într'unu locu: *à la* —, în trecut, *en passant*.

Passage, *m.* trecere, locu de trecut; mersu măsurat și cadințat alu calulu; *astr.* trecerea planetei d'assupra soarelui; *naut.* horirele; *pict.* spațiu între doue culori diferite, — *de couleur*.

Passager, *ère, adj.* trecătoru, de scurtă durată. Ca *sust.* călătoru.

Passager, *v. a.* a conduce și ține calulu la uă trecere.

Passagèrement, *adv.* pentru puținu timp, în trecut.

Passant, *e, adj.* și *sust. m.* trecătoru, trecințat, pe unde potu trece toți.

Passation, *f.* facerea unui contractu.

Passavant, *m. s.* *passavant*, biletu care autorisă a trece unele mărfuri.

Passe, *f.* trecere; complimentu unei summe de bani.

Passe, *adv.* trecă, fiă, *fam.*

Passe-carreau, *m.* bucată de lemnu care servește croitoriloru să calce cussăturile.

Passe-cheval, *m.* luntre destinată să trecă unu calu.

Passe-debout, *m.* permișiune de a trece prin uă țerră mărfuri fără vamă.

Passe-dix, *m.* jocu cu trei table seú zaruri.

Passe-droit, *m.* favore, grația concessă contră dreptu.

Passe-fleur, vd. *Anémone*.

Passe-lacé, *m.* acū mare de impletitū.

Passe-méteil, *m.* amănescicū de doue părți grău și uă parte de secară.

Passe-parole, *m.* comandă dată în capulu unei trupe și care trece din gură în gură.

Passe-partout, *m.* cheiă care deschide mai multe broșce.

Passe-passe, *m.* *Toir de* —, întorsură de abilitate a scamatoriloru.

Passe-pied, *m.* danțu în trei timpuri.

Passe-pierre, seú *percepierre*, *f.* speția de erbă mēnuntă, care crește prin scopele (stince). Pl. *nevar*.

Passe-poil, *m.* șir-tū (de aurū) care mărginesce unele părți ale vestimintulu. Pl. *nevar*.

Passe-port, *m.* passū-portū. Pl. *nevar*.

Passe-rose, *f.* vd. *Alcée*.

Passe-temps, *m.* petrecere, ocupațiune f.șcile și plăcută.

Passe-velours, *m.* nuine vulgare pentru *amarante*.

Passe-vogue, *m. f.* navigațiune cu îndouită putere a lopotariloru.

Passe-volant, *m.* individulu care se presintă voluntariu, fără se fiă inscrissū, la uă revistă, că se mărescă numărulu soldațiloru.

Passé, *m.* trecut, timp trecut.

Passé, *é*, *adj.* trecut.

Passée, *f.* momentul serei cându becassinele esu in câmpu.

Passement, *m.* șiretū latū de mătasse, de ačiă, de aurū.

Passementer, *v.a.* a adorna cu șireturī, *vd.* *prec.*

Passenterie, *f.* ceprăsarie.

Passementier, *m.* ière, *f.* ceprăsariū.

Passer, *v. n.* a trece, despăre, *faire*—, a face sē trecă, admite. *Passer pour*, a trece de, fi socotitū dreptū. — Il prend l'auxil. *avoir ou être.*

Passerage, *f.* uă plantă crucif. și *lépidium*.

Passereau, *m.* vrabiă.

Passerelle, *f.* punte strimță pentru indiviđii pe jeosū.

Passerine, *f.* genū de passerī silv. cāntătore.

Passeur, *m. euse*, cellū cētrece in nave pe cālētoriī, carī voiescū sē străbată apa.

Passibilité, *f.* passibilitate, *vd.* *urm.*

Passible, *adj.* passibile, capabile de a simți.

Passif, *ive*, *adj.* passivū, care suflere acțiunea.

Passion, *f.* pasiune, agitațiune a sufletului, patimă. In *filos.* impresiune priimită intr'unū subiectū, opp. *action*.

Passion, *t.* suferințele și mórtea lui I.-Crīstu.

Passionné, *é*, *adj.* pasionatū, afectatū de pasiune.

Passionnel, *elle*, *adj.* pasionale, de pasiunī.

Passionnément, *adv.* pasionatū. cu pasiune, cu pasiună.

Passionner, *v.a.* a pasiona, inspira uă viuă pasiune, interessa tare. *Se—*, a se pasiona, se preocupa prin pasiune, a fi coprinsū de viuă amóre, *s'éprendre d'amour*.

Passivement, *adv.* passivū.

Passiveté, *f. s. passivité*, pasivitate, starea animei passive.

Passoire, *f.* strecurătore pentru succurī.

Pastel, *m.* creionū făcutū din culorī preparate. *Orangé*—, culóre cē dă in negru.

Paste', *m. s. guède*, planta crucif. (*isatis tinctoria*) ale cūi foie dă unū albastru de indigo.

Pastenade, *f.* speciă de plantă. Și *panais*.

Pastenaque, *f.* speciă de pesce. Și *pastenague*

Pastèque, *f.* pepine verde. Și *melon d'eau*, *cucurbite pastèque*.

Pasteur, *m.* *vd.* *berger*.

Pastiche, *m.* scriptū care imită stilulū și ideele altuia.

Pastillage, *m.* mīce figure de sacharū.

Pastille, *f.* pastilă, compozițiune de cocă odorante.

Pastoral, *e*, *adj.* pastorale, păstorescū.

Pastorale, *f.* dramă seū romanū, unde persónele sunt păstori.

Pastoralement, *adv. fig.* cā bunū păstorū.

Pastoureau, *m. elle*, *t.* păstorelū, micū păstorū. *Les pastoureaux*, fanatici carī

- devastară Franca în timpul
captivității lui Saint Louis.
- Pastourelle**, *f.* a patra fi-
gură a contrădanțului.
- Pat**, *nevar.* pat. La jocul de
schah.
- Pataca**, *f.* monnetă de ar-
gintă algeriană, 85 cent.
- Patache**, *f.* nave ușoară în
serviciul navilor mari.
- Patagon**, *m.* monnetă de
arg. spanică, aproape 3. fr.
- Pa-t-a qu'est-ce**, *m.* er-
ror de vorbire, constând
în a pronunța *s* pentru *t*,
seu din contra. Și *pataquès*,
pataquî-pataquîès.
- Patarafe**, *f.* trăsurre, litere
confuse și necitibile.
- Patarasse**, *f. mar.* colț de
ferru.
- Patard**, *m.* vechiă monnetă
mică de cupru în Flandra.
- Patate**, *f.* patată, speciă de
cartofi.
- Patatras**, *m. interj.* ono-
matopœă că se exprimă sco-
motul, căderea, ruptura.
- Pataud**, *m.* june căne cu la-
bele mari.
- Pataud**, *e, adj.* și *s.* persoană
grössă, urată și rău făcută.
- Patauger**, *v. n.* a merge prin
nomol, (bălăci).
- Patavinité**, *f.* patavinitatea
lui T. Liviu.
- Pâte**, *f.* aluat, cocă dospită.
- Pate**, *f. s.* *patte*, labă, scau-
nului unui pachar. *Pates*
d'ancre, dinți (triânghiuri
recurbate) ai ancorei.
- Pâté**, *m.* prăjitură cu carne,
seu pește; pêtă de cernelă.
- Pâtée**, *f.* aliminte de cocă
pentru unele animale.
- Patelin**, *e, adj.* și *s.* persoană
flessibilă, insinuante, care lin-
gușește, că se-și vină la scop.
- Patelinage**, *m.* purtare dulce
și artificiosă, vd. *prec.*
- Pateliner**, *v. n.* a economi,
linguși abile pe cine-va pen-
tru interese (în sens rău).
- Patelineur**, *m. euse*, *f.* vd.
Patelin.
- Patelle**, *f.* uă coquilă univalvă,
vd. *Lépas*.
- Patellite**, *f.* uă coquilă uni-
valvă fosilă.
- Patène**, *f.* patenă, vassu sa-
cru, că preotul pune pe ca-
lici, și dă se-lu sărute fi-
deli.
- Patenôte**, *f.* rugăciune, *pa-
ter, ave* etc. La pl. bobe
de mătâni, mătâni.
- Patenôtier**, *m.* vinător
de mătâni.
- Patent**, *e, adj.* patinte, ma-
nifestă, invederată. [patentă.
- Patentable**, *adj.* suppus la
- Patente**, *f.* patentă, diplomă
accordată de un suveran,
de un corp; contribuțiune
anuale a unui industriale,
commerciante etc.
- Patenté**, *ce, adj.* patentat,
care posedă patentă.
- Patenter**, *v. a.* a da patentă
cuiva; a supune la pa-
tentă.
- Pater**, *m.* orațiunea domi-
nicale. *Envoyer ad patres*,
a face se moră.
- Patère**, *f.* pateră, vassu au-
ticu pentru sacrificie.
- Paterne**, *adj.* (*vech.*) vd.
urm.
- Paterne**, *elle, adj.* paternă,
de tată, cuvenit tatălui.

Paternellement, *adv.* paternă, ca ună tată.

Paternité, *f.* paternitate, calitate de tată.

Pâteux, *euse, adj.* Califică pânea nu bine coptă.

Pathétique, *adj.* patetică, care mișcă pasiunile, atinge inima. *Nerf—*, nervul patetică, din a patra părechă cerebrale.

Pathétiquement, *adv.* patetică, cu pasiune.

Pathétisme, *m.* arta de a mișca pasiunile.

Pathognomonique, *adj.* Califică simptomele propriie fiă-cărui morbu (*signes—s.*)

Pathologie, *f.* patologiă. Partea medicinei care petrece de natura, cauzele și de simptomele morbilor.

Pathologique, *adj.* patologică, de patologiă, *vd. prec.*

Pathos, *m.* emfaze afectată și fără loc în vorbire, în scrisă.

Patibulaire, *adj.* *fourches—s.*, de spindurătoare.

Patience, *adv.* cu pațință, cu răbdare.

Patience, *f.* pațință, răbdare; *anat.* muschiu redicătoru dela omoplată.

Patient, *e, adj.* răbdători; *diduct.* priimotoriu de impresiunea unui aginte.

Patienter, *v. n.* a asștepta, răbda, *prendre patience.*

Patin, *m.* patină pentru mersu pe ghiaciă.

Patinage, *m.* mersu cu patinele.

Patine, *f.* carbonatú verde de bronzú.

Patiner, *v. n.* a merge pe ghiaciă cu patine.

Patineur, *m.* cellu ce se dá pe ghiaciă cu patinele.

Pâtir, *v. n.* a suferi, fi pedepsitú, fi în miseriă.

Patira, *m.* speciă de porcú americanú.

Pâtis, *m.* pământú vagú, unde se lasă turmele să pască.

Pâtissage, *m.* dreptú de pascere. [ture.

Pâtisser, *v. n.* a face prăjitură.

Pâtisserie, *f.* prăjitură.

Pâtissier, *m. ière, f.* plăcintarú.

Pâtissoie, *f.* uă materiă de mătasse.

Pâtissoire, *f.* măsură de frământatú prăjiture.

Patois, *m.* limba provinciale, mai aleasă a țerranilor.

Patoiser, *v. n.* a vorbi *patois.*

Paton, *m.* aluatú pentru a ingrășia claponi; ramă de cismă.

Patraque, *f.* machină reu făcută, stricată; reu orologiú.

Pâtre, *m.* păstorú; vácariu.

ad Patres, aller—, a se duce lângă părinții sei. a muri. [cale.

Patriarcal, *e, adj.* patriarcal.

Patriarcat, *m.* patriarcatú.

Patriarce, *m.* patriarcú; instituțorú unei ordini religiose.

Patrice, *m.* titlulú unei demnități în imperiulú romanú, instituite de Constantin.

Patriciat, *m.* patriciatú, demnitate de patriciu.

Patricien, *enne, adj.* și *s.* patriciu. Descindinte din

- primii senatori instituiți de Romulă.
- Patrie**, *f.* patriă.
- Patrimoine**, *m.* patrimoniu, avere provenită dela părinți; avere a familiei. *Patrimoine de saint Pierre*, provincia a stateloră papali.
- Patrimonial**, *e, adj.* patrimoniale, de moștenire.
- Patriociner**, *v. n.* a vorbi până la importunitate că se convingă, *vech.*
- Patriote**, patriotă.
- Patrioterie**, *f.* affectațiune de patriotismă.
- Patriotique**, *adj.* patriotică.
- Patriotiquement**, *adv.* patriotică, că patriotă.
- Patriotisme**, *m.* patriotismă.
- Patron**, *m. onue, m.* patronă, protectoră; modelă pentru meseriași; *mar.* cellă ce comandă mateloșiloră.
- Patronage**, *m.* patronată, protecțiune.
- Patronal**, *e, adj.* patronale, de patronă. [*neol.*]
- Patroner**, *v. a.* a proteje,
- Patroneț**, *m.* băietă dela plăcintari, *pop.*
- Patronne**, *f.* patronă, săntă cui pōrtă cine-va numele.
- Patronnesse**, *f.* dōmnă care dirige uă serbătōre de caritate, *neol.*
- Patronymique**, *adj.* patronimică. *Nom—*, nume comune la toți descindinții unei ginți, unui nēmă.
- Patrouillage**, *m.* necurățenia produsă prin clătinare de ape (bălăcēlă).
- Patrouille**, *f.* patrulă.
- Patrouiller**, *v. n.* a lace patrulă.
- Patrouiller**, *v. n.* a agita apă turbure, a mania cu inabilitate (bălăci), *pop.*
- Patrouillis**, *m.* vd. *patrouillage, bourbier.*
- Patte**, *f.* labă. Și *pate.*
- Patte-d'oise**, *f.* punctă de uniune allă mai multoră drumuri.
- Patte-pelu**, *m.* și *patte-pelue*, *f.* șiretă, înșelătoră.
- Pattu**, *e, adj.* cu mari labe; încălțiată, cu penne la picioare, (de porumbi etc.).
- Pâturage**, *m.* pășiune.
- Pâturer**, *f.* pășiune, pascere.
- Pâturé**, *ée, adj.* păscută.
- Pâturer**, *v. n.* a pasce, lua pășiune, mânca erbă.
- Pâtureur**, *m. t.* cellă ce duce caii să pască.
- Paturon**, *m.* partea inferioare a piciorului cailoră.
- Paucité**, *f.* paucitate, pușinime.
- Paulette**, *f.* dreptă ce officiară de justiță și finanșe plătia regelui annuale, că se pōtă dispune de funcțiunile loră.
- Paulinie**, *f.* genă de saponacee de Amer. merid.
- Paulownia**, *f.* (pron. *po-lonia*), ună frumosă arbure japoneșă.
- Paume**, *f.* palmă; măsură de ună pumnă închisă pentru înălțimea și grossimea (*la taille*) cailoră.
- Paumelle**, *f.* speciă de ordă.
- Paumer**, *v. a.* — *la gueule*, a da ună pumnă pe față (pe fălci), *pop.*

Paumier, *m.* maestru de jocu de popice.
Paumillon, *m.* parte a plugului, aratrului.
Paumure, *f. s. empaumure*, virfulu cornului de cerbă.
Paupérisme, *m.* pauperismă, essistența unui mare număr de pauperi, de săraci, într'unu Statu.
Paupière, *f.* plēpă (pleopă).
Pause, *f.* pausă, intrerupțiune momentană, *intermission*.
Pauser, *v. n. mus.* a apēsa asupra unei silabe, cāntāndu.
Pauvre, *adj.* pauperu, sāracu.
Pauvrement, *adv.* pauperu, in sārăciă. [cerșetoriă.
Pauvresse, *f.* femeă sārăcă,
Pauvret, *ette, adj.* sārăcuțu. Se dice prin commiserațiune, prin milă. [răciă.
Pauvreté, *f.* paupertate, săpavage,
Pavage, *m.* pavatū, pardoselă.
Pavane, *f.* vechiū danțu seriosu, originariū din Padua.
Pavaner, *v. n.* seū *se pavaner*, a merge mândru, (se fuduli).
Pavé, *m.* pētră de pardositū; pavatū, cale, strată, pavată.
Pavement, *m.* pardosire.
Paver, *v. a.* a asșterne solulū cu pētră, pardosi.
Pavesade, *f.* pāndă întinsă in giurulū laterilorū navii, că se nu fiă visibile inemiculuī. [sesce, petrariū.
Paveur, *m.* cellū cē pardositoru.
Pavie, *f.* speciă de persică grassă.
Pavillon, *m.* tintoriū, cortū

micū; stindardū arburatū pe catartū, drapelū: ceaă cē invelisce arnăriele.

Pavois, *m.* speciă de mare scutū; postavū cē se intinde pe nave la sērbători, etc.

Pavoiser, *v. a.* a pune la unū bastimentū stindardele [*pavillons*] sēlle. [trosu.

Pavone, *f. nat.* polipū pē-

Pavot, *m.* macū, — *des jardins*, macū de grădină, somniferū, *papaver somniferum*, (in sensū mai strinsū — *blanc*, macū albū, officinale). *Pavot cornu*, *vd. glaucium. glauciet* [*jaune*].

Payable, *adj.* de plătitū.

Payant, *e, adj.* care plătesce.

Paye, *f.* plată, salariū. *Si paie.*

Payement, *m.* seū *paiement, paiement*, plată, plătire.

Payer, *v. a.* a plăti. *Ind. prés. je paie, tu paies, il paie, nous payons, vous payez, ils paient.* *Imparf. je payais etc. nous payions etc. Pass. déf. je payai, tu payas et. Futur. je paieras etc. Impérat. paie, payons, payez.* *Subj. prés. que je paie, que tu paies, qu'il paie, que nous payions, que vous payiez, qu'ils paient.* *Imparf. du subj. que je payasse etc. Part. pres. payant, part. pass. payé.*

Payeur, *m. euse, t.* care plătesce, prepusū pentru plată.

Pays, *m. țerră. Comp. contrée.*

Paysage, *m.* peisagiū, întindere de locū vedută într'unu singurū aspectū.

Paysagiste, *m.* pictorul de peisage.

Paysan, *m.* *anne*, țerranul. A la—ne, cum se face la țerră.

Paysannerie, *f.* țerrăniă, morală de țerranul.

Payse, *f.* compatriotă.

Péage, *m.* dreptul plătit pentru trecerea pe un drum.

Péager, *m. ère*, *f.* percepătorul de plată pentru drumuri.

Peau, *f.* p-le; învelișul plantelor etc.; poșghiță.

Peausserie, *f.* comerțului cu pei.

Peaussier, *m.* preparator, vânzător de pei, pelariu.

Peaussier, *m.* (*muscle*—), *anat.* mușchiul aderent pe la unele animale.

Pec, *m. s. lareny*—, scumbria prosperă. [americ.

Pécari, *m.* unu mamiferu

Peccable, *adj.* peccabile, peccătuitoriu.

Peccadille, *f.* micu peccat, mică error, greșelă.

Peccant, *e, adj.* care peccătuiesce, face errori.

Peccata, *m. fig. pop.* stupidu, nerodul.

Peccavi, *m.* (*latin.* am peccătuitu), mărturie a unu peccat.

Pêche, *f.* persică.

Pêche, *f.* pescuit.

Pêcher, *v. a.* a peccătu, face errori, greșele.

Pêcher, *m.* persicu.

Pêcher, *v. a.* a prinde pesci.

Pêcherie, *f.* locu de pescuit.

Pêcheur, *m. cheresse* *f.* pec-

cătosu, care commite peccate.

Péchyagre *f. med.* reumatismul la cotu.

Pécore, *f.* ueră-că bestia. *La chétive*—, persoană stupidă.

Pecque, *f.* lemeă * stupidă care face pe inteliginta.

Pectiné, *èe, adj. nat.* de forma peptinelui.

Pectique, *adj. (acide—), chem.* acidu care face fructele să se congelede.

Pectoral, *e, adj.* peptorale, bunu pentru peptu.

Péculat, *m.* peccatulu, furtu de banii publici de acela care i administră.

Pécule, *m.* pecculu, bani strinși prin labore și economiă.

Pécune, *f.* bani presinți, bani gata, *argent comptant.*

Pécuniaire, *adj.* pecuniaru, care constă în bani, *neol.*

Pécunieux, *euse, adj.* peccuniosu, care are mulți bani presinți, mulți bani gata.

Pédagogie, *f.* pedagogiă, educațiunea copiilor. [gic.

Pédagogique, *adj.* pedagogic.

Pédagogue, *m.* pedagogu, instructoru de copii.

Pédale, *f.* pedale, clapă de piano care se mișcă cu piciorul.

Pédant, *m.* pedante, învățătoru de copii (spre desprețu), cellu că afectă a se arrăta erudit, învățatu; pré severu, pré esactu, la lucruri mici.

Pédanter, *v. a.* a face în modu risibile pe pedantele în classi, în scolă.

Pédanterie, f. aeră, mină de *pédant*.

Pédantesque, *adj.* care ține de *pédant*, vd. vorba.

Pédantesquement, *adv.* afectând, arretându-se erudit, învățat.

Pédantisme, *m.* vd. *Pédanterie*.

Pédestre, *adj.* pedestre. *Statue* — statuă pedestre, care presintă un om în picioare, opusă *statue équestre*.

Pédestrement, *adv.* pedestre, pe jos, *à pied*, fam.

Pédètes, *m. pl. nat.* pețeți, mamiferi roșetori dela Cap.

Pédicelle, *m. bot.* mică pedunculă, codită lungă.

Pédiculaire, *adj.* pe liculare. Califică un morbu, uă bolă, *morbis pedicularis*.

Pédicule, *m. bot.* coda unor părți ale plantei.

Pédiculé, *éc, adj.* cu *pédicule*, vd. *prec.*

Pédicure, *m.* curatoră de picioare, de bățatură.

Pédiluve, *m.* pediluviu, baie de picioare.

Pédimane, *m. și adj.* pedimană. Mamiferi cari au degetul mare dela picior separat de cele-alte degete.

Pédomètre, *m.* vd. *Odomètre*.

Pédon, *m.* curier pe jos.

Pédonculaire, *adj. bot.* cu pedunculă s. codă, lungă.

Pédoncule, *m.* pedunculă, codă la flori, la fructe.

Pédonculé, *éc, adj.* pedunculat, vd. *prec.*

Pédotrophie, alimentațiu-

ne, hrană, igienică a copiilor.

Pégase, *m.* pegasă. Cală inaripată, care din lovitura piciorului său a făcută să iese Ippoerena, fântână din Elicon.

Pégot, *m.* alaudă (ciocirlă) alpestre.

Peignage, *m.* peptenătură.

Peigne, *t.* peptine; genă de molusce bivalve.

Peigné, *éc, adj.* peptenat; îngrijit. *Un malpeigné*, un nepeptenat.

Peigner, *v. a.* a peptena.

Peigneur, *m.* pândă că și pune cine-va pe umeri, când se peptină.

Peignier, *m.* vinător de peptini.

Pehlvi, *m.* limba persan. din epoca Săssanidilor.

Peignons, *m. pl.* rămasuri dela lână peptenată.

Peignures, *f. pl.* perii cari cadă la peptenat.

Peilles, *f.* petice de materie pentru chărțiă. [grăvi.]

Peindre, *v. a.* a depinge, *du-*

Peine, *f.* pedepsă, dificultate, anevoință; *à —*, abia; *à grande —*, dificilă.

Peiné, *éc, adj.* intristat, necăjit.

Peiner, *v. a.* a face dificultate, aduce anevoință.

Peintade, vd. *pintade*.

Peintre, *m.* pictor, *du-*grăv.

Peinturage, *m.* *du-*grăvelă cu u singură culore, prastă.

Peinture, *f.* pictură.

Peinturer, *v. a.* a depinge, *du-*grăvi, cu u singură culore.

Peintureur, *m.* pictor
prost, (mășgălitor).

Peinturlurer, *vd. prec.*

Péjoratif, *ive, adj. gram.*
care face să devină mai rău.

Pékan, *m.* unu patrup. a-
mericanu.

Pékin, *m.* materiă de mă-
tase lucrată în China.

Pelade, *i. med.* pelade, morbă
care face să cadă părul.

Pelage, *m.* culoarea princi-
pale a părului unor ani-
mal.

Pélagique, *adj.* de mare.

Pélagoscope, *m.* instru-
mentu ca să vedă în fun-
dul mării. [pesce.

Pélamide, *m.* speciă de

Pelard, *m.* [bois—], lemn
cuș se iea cōjea pentru ar-
găsit.

Pelé, *ée, adj.* dela care s'a
luat părul, sēu cōjea.

Pêe-mêe, *adv.* confus, în
ammestic, *vd. confusément.*

Peler, *v. a.* a lua părul,
cōjea, dela ce-va, *enlever le
poil.* [în locurile sante.

Pélerin, *pelerin, călător*

Pélerinage, *m.* pelerinată,
călătoriă de devoțiune, la Ie-
rusalim (agialic).

Pélerine, *f.* pelerină, iacă.

Pélican, *m.* pelican, pas-
sere apatică palmipedă.

Pelisse, *f.* blană, cojoc.

Pelle, *f.* lopetă.

Pellée, *pellierée, pelletée, f.*
ceea ce pōte conține uă lo-
petă. [de brutari.

Pelleron, *m.* lopetă lungă

Pelieter, *v. a.* a mișca, în-
tōrce cu lopeta grăul, că
sē iea aer.

Palleterie, *f.* comerț cu
blan, cojocărie.

Pelletier, *m.* iere, *f.* blă-
nariu.

Pellicule, *f.* peliculă mică,
fōrte subțire.

Pelliculeux, *euse, adj.* plin
de pelicule.

Pélopee, *f.* gen de insecte.

Pelote, *f.* ghiam; perniță
pentru înfiptu acele.

Peloter, *v. a.* a maltrata cu
loviture sēu vorbe, *fam.*

Peloton, *m.* mică ghiam,
mică număr de persōne
adunate în grupă; pluton.

Pelotonner, *v. a.* a face
ghiam. *Se—*, se aduna la
un loc.

Pelouse, *f.* pământ cu erbă
scurtă, désă și mōle.

Pelte, *f.* peltă, mică scut la
Grecii antic. Purtătorii lui
era peltastii, *les peltastes.*

Pelt.e, *m.* pândă ordinară
de Bretania.

Pelu, *e, adj.* copperit, măr-
ginit cu pēru. *Puș. usit.*

Peluche, *f.* plușiu.

Peluché, *ée, adj.* invelit
cu plușiu.

Pelucher, *v. n. s. se pelucher,*
a se implē de pēru. Despre
materie cându ese pērul
din țesătură.

Pelure, *f.* pele, invelișiu
allu unor fructe.—*d'ognon,*
speciă de stridiă verde.

Pelvien, *enne, adj. anat.*
care ține de bassin.

Pemphigus, *m.* (pron. pan...),
med. pemfig, inflamațiune
cutaneă cu pustule.

Penailon, *m.* călugăr, *fam.*
vd. și haillon.

Pénal, *e*, *adj.* penale, care supune la pedepse.

Penard, *m. vieux*,—bêtrănă libertină și viclenă, *fam.*

Pénates, *m. pl.* penazi, deii domestici ai celor vechi.

Penaud, *e*, *adj.* cui se face rușine, confusă (dăpăcitu), *interdit*, *honteux*.

Penchant, *e*, *adj.* inclinat, povirnit.

Penchant, *m.* înclinațiune, propinsiune, applecare, povirnișiu.

Penché, *ée*, *adj.* inclinat, applectat, povirnit.

Penchement, *m.* plecarea. Acțiunea unei persoane, a corpului, care se pleacă.

Pencher, *v. a.* a înclina, applea, *v. n.* a fi inclinat. *Se—*, a se applea, se lăssa.

Pendab'e, *adj.* de spințurat.

Pendaison, *f.* spințurare.

Pendant, *e*, *adj.* pendiute, care este în litigiu, nedeterminat.

Pendant, *m.* Se dice despre două obiecte de arte, de egale mărime, destinate să figureze simetrică, precum *pendants d'oreilles*, cercei. *Ces deux tableaux font pendants*, aceste două tablele țină unul de altul.

Pendant, *prep.* în timpul, în cursul, — *que*, *conj.* pe când, *tandis que*.

Pendard, *m. e*, *f.* spințurat, omă de nimic, *vaurien*.

Pendeloque, *f.* pără prețioasă (în formă de pără) pusă la cercei; peticu de haină.

Pendentif, *m. archit.* porțiune sferică între cele patru arcuri mari ale boltei.

Pendiller, *v. n.* a fi suspins în aer și agitat de vint, *fam.*

Pendre, *v. a.* a suspenda, a țirna, spințura, *v. n.* a fi ațirnat.

Pendu, *m. e*, *f.* spințurat.

Pendule, *f.* pendulă, pondă suspinsă care face oscilațiuni regulate.

Pendule, *f.* pendulă, orologiul ale cui mișcări sunt regulate de uă pendulă.

Penduline, *f.* mică vrabie de Languedoc.

Pène, *m.* dăvorul din brăscă ușei pe care lă întorce cheia.

Pénée, *f.* genă de crustacei.

Pénétrabilité, *f.* calitate de a pute fi pătuns.

Pénétrable, *adj.* penetraibile, care pôte fi pătuns.

Pénétrant, *e*, *adj.* pătundetoriu.

Pénétratif, *ive*, *adj.* care intră, pătunde, facile.

Pénétration, *f.* penetrațiune, pătundere, infiltrațiune.

Pénétré, *ée*, *adj.* pătuns; pré multă affectat.

Pénétrer, *v. a.* a pătunde, *percer*, *passer à travers*.

Pénible, *adj.* penibile, care se face cu dificultate.

Péniblement, *adv.* cu dificultăți.

Péniche, *f.* luntre ușoriă; bună nave cu pânze.

Pénicillé, *ée*, *adj. bot.* în formă de penelă, de pensulă.

Péninsulaire, *adj.* peninsular, de peninsulă.

Péninsule, *f.* peninsulă.
Pénitence, *f.* penitență, pocăință. *Mettre en—*, a impune pedepse unui copil.
Pénitencerie, *f.* funcțiune de *pénitencier*, vd. *orm.*
Pénitencier, *m.* preotă comissă de episcopă că se absolvăscă casurî rezervate.
Pénitent, *e, adj.* penitinte, care se peniteală, se căiesce, de péccate.
Pénitenciaire, *adj.* penitențiară. Se dice de mijlocele luate in usă pentru ameliorațiunea coudemnaților.
Pénitentiaux, *elles, adj. pl.* de penitență, de pocăință. *Psalmes—*, cei șapte psalmi ai Penitenței.
Pénitentiel, *m.* rituale de penitență, regulele pocăinței.
Pennache de mer, *m. nat.* speciă de zoofită.
Pennage, *m.* penne dela passeri de prédă, penne de aripă.
Penne, *f.* mare pénnă a passerilor de prédă.
Penné, *é, adj.* pennată, dispusă că fulgii pennei.
Pennon, *f.* vd. *banderole*.
Penny, *m.* penni. Monnetă englesă, val. două *sous*.
Pénombre, *f.* penumbră, semi-obscuritate; *piet.* trecere dela clară la obscură.
Penon, *m.* speciă de sfiruitore, vd. *girouette*.
Pensant, *e, adj.* care cugetă.
Pensée, *f.* cugetare, opiniune.
Pensée, *f.* mică flóre de genulă violetei (pansea).

Penser, *v. a.* a cugeta, se gândi, crede, avé opiniunea. Comp. *songer, croire*.
Penseur, *m.* cugetătoră, care cugetă profundă.
Pensif, *ive, adj.* cugetătoră, absorbită in cugetare, pusă pe gândurî. Comp. *rêveur*.
Pension, *f.* pensiune; pensionată, casă de educațiune.
Pensionnaire, *m.* care plătesce pensiune, care priimesce pensiune.
Pensionnat, *m.* locă unde sedă pensionari in tr'ună colegiă; casă de educațiune.
Pensionner, *v. a.* a face pensiune cui-va.
Pensum, *m. nev.* pensă. A-daussă de lucru cerută dela ună școlariă dreptă pedepse.
Pentacorde, *m.* (pronunț. *pen—*), pentacordă, liră cu cinci cörde, la antică.
Pentaèdre, *m.* (pronunț. *pen...*) *geom.* pentaedru, corpă cu cinci feșe.
Pentagonal, *e, adj.* pentagonală, in formă de pentagonă.
Pentagone, *adj.* (pron. *pen—*), cu cinci anghiurî cinci laterî pentagonă.
Pentagonique, *adj.* *pentagonală*, de pentagonă.
Pentagynie, *f. bot.* classe de plante carî aă cinci pistilă.
Pentamètre, *m. t.* pentametră, versă de cinci picioră.
Pentandrie, *f. bot.* classe de plante, ale căror florî aă cinci stamine. [cinci antere.
Pentanthere, *adj. bot.* cu
Pentapétale, *adj. bot.* cu cinci petale, tăiată in cinci foie.

Pentaphylle, *adj. bot.* pentafilă, cu cinci foie.

Pentapole, *f.* teritoriū care conține cinci orașe principale. [gubernū de cinci.]

Pentarchie, *f.* pentarchiă,

Pentateuque, *m.* (pron. *pen...*), pentateucū. Primele cinci cărți ale Bibliei: geneza, essodulū, leviticulū, numerele și deuteronomulū.

Pentathle, *m.* (pron. *pen..*), pentatlu, uniune de cele cinci specii de lupte, în gimnaziile anticității.

Pente, *f.* înclinațiune, povârnișū, *surface inclinée.*

Pentecôte *f.* pentecostă, coborirea, srbătoarea descinderii sântului Spiritū.

Penthélique, *m. marbre*—, marmure albă dela Pentelicū, munte în Attica.

Penture, *f.* lamină de ferrū bătută la uă ferestră, că se o susțină pe cardine (ț și țigină).

Pénultième, *adj.* penultimū.

Pénurie, *f.* penuriă, extremă paupertate, sărăciă.

Péotte, *f. s. péaute*, mare gondolă în usū pe Adriatica.

Péperin, *m.* pétră vulcanică.

Pépie, *f.* cărliță la passeri.

Pépiement, *m.* piuitū, vd. *urm.*

Pépier, *v. n. a* striga, piui, (despre puț, vrăbie).

Pépin, *m. s. pepin*, simbure.

Pépinière, *f.* plantațiune, altoire, de mici arburī destinați a se transporta.

Pépiniériste, *m.* grădinariū care cultivă *pépinière*, vd. *prece.*

Pépite, *m.* massă, buccată, de

aurū nativū, fără părți metalice.

Péplum, *m. s. péplon*, peplu, mantă de femeă la antici.

Pepsie, *f.* vd. *digestion.*

Pepsine, *f.* pepsină. Substanță organică, estrassă din succulū gastricū, și care conservă multe din calitățile lui.

Pêquet, *m. med. réservoir de*—, rezervoriū unde e condussū chilulū prin vinele lactee. Nunitū după mediculū *Pêquet.*

Pérageation, *f. astr.* timpulū în care luna percurge zodiaculū.

Percale, *f.* percalū.

Percaline, *f.* percalină.

Perçant, *e. adj.* pētrunđtoriū, înțepătoriū.

en **Perce**, *adv.* Se ăice de vasele cu vinū, la cari se face unū dopū pentru a scôte ligidulū (*mettre du vin*—).

Perce-bois, *m.* insectă coleopt. care rōde lemnulū.

Perce-feuille, *f.* uă plantă disă și *buylèvre.*

Perce-forêt, *m.* unū vinătorū determinatū. Pug. usit.

Perce-lettres, *m. s.*—*lettre*, acū de străpunsū scrisorile. [Vd. *galantine.*

Perce-neige, *f.* ghiocelū.

Perce-oreille, *f.* speciă de insectă. Și *forficule auriculair.*

Perce-pierre, *f.* plantă care ese din scopele (stince) pe malulū mării. Și *passepierre*, *bacile (maritime)*, *christe marine.* [într' uă pădure.

Percée, *f.* dischisură făcută

Percement, *m.* pētrundere,

ințepătură; dischisura unei strate, ulițe, într'ua localitate.

Percepteur, *m.* receptoru, funcționariu care priimesce, stringe, impozitele.

Perceptibilité, *f.* calitatea lucrului care pôte fi perceptuț prin simțuri.

Perceptible, *adj.* perceptibil, care se pôte simți, ințeleg.

Perception, *f.* percepțiune, actū prin care spiritulū cunōsce, percepe obiectele, *sensation*; stringerea impozitelorū.

Percer, *v. a.* a pētrunde, face uă dischisură, a ințepa.

Percevoir, *v. a.* a percepe, priimi impresiunea obiectelorū; a stringe impozitele.

Perche, *f.* unū pesce de apă dulce.

Perche, *f.* prăjină.

se **Percher**, *v. r.* a se acăța.

Perchoir, *m.* locū unde stă passerile domestice. [tégū.

Perclus, *e, adj.* perclusū, be-

Perçoir, *m.* burghiū pentru buți. [lovire. Comp. *coup*.

Percussion, *f.* percusiune,

Percuter, *v. n. med.* a face percusiune pentru unū certatū patologicū.

Perdable, *adj.* perđibile, care se pôte perde.

Perdant, *m.* cellū cē perde.

Perdition, *f.* stricăciune, respă.

Perdre, *v. a.* a perde. *Se—*, a se perde, se ruina, se rētăci.

Perdreau, *m.* june poturnice.

Perdrigon, *m.* speciă de prună.

Perdrix, *m.* poturnice.

Perdu, *ue, adj.* perdutū, rui-natū; rētăcitū.

Père, *m.* tată. *Les pères de l'église*, doctoriī cārorū biserica a approbatū decisiunile. *Les pères du désert*, vechiī anachoreți.

Perégrination, *f.* peregrinatū, călătoriă in țerre depărtate.

Pérégrinité, *f.* streinismū, starea cellū cē este streinū intr'ua țerră.

Péremption, *f.* perimțiune, prescripțiune care anulēdă uă procedură civile.

Péremptoire, *adj.* perimtoriū. *Exception —*, appărare constāndū in simpla alegațiune a perimțiunii.

Péremptoirement, *adv.* perimtoriū, decisivū.

Perfectibilité, *f.* calitatea lucrului cē se pôte perfecțiōna.

Perfectible, *adj.* perfectibile, care pôte deveni perfectū.

Perfection, *f.* perfecțiune, calitate escelinte a animei, a corpului, desăvirșire; *en—*, perfectū, *parfaitement*.

Perfectionnement, *m.* perfecțiune, înălțare la perfectū.

Perfectionner, *v. a.* a face mai bunū, duce spre perfecțiune. *Se—*, a deveni mai perfectū, se ameliora.

Perfide, *adj.* perfidū, care ē contră buna credință, care trădēdă vorba, *déloyal*.

Perfidement, *adv.* perfidū, cu perfidiă, prin trădare.

Perfidie, *f.* perfidiă, abusū de încredere, trădare,

Perfolié, *ée, adj. bot.* per-

foliată, străbătută de uă ramure seû de ună pedunculă.

Perforant, *m. anat.* muschiu delă a treia falangă a degeteloră mânei.

Perforatif, *m.* vd. *trépan*.

Perforation, *f.* perforațiune, găuri.

Perforer, *v. a.* a perfora, găuri, *percer*.

Pergolèse, *m.* varietate de struguri negri.

Pergute, *f. bot.* speciă de flóre.

Pergulaire, *f. bot.* genă de plante.

Péri, *m.* geniū, spiritū, ursitóre, în fablele persane.

Périanthe, *m.* periantă, învelișă esternu, simplu s. duplu, allă florii. Vd. *calice*.

Péribole, *m.* peribolă, primulă circuită allă templeloră antice.

Péricarde, *m. anat.* pericardiū, capsula membranósă care învelesce inima.

Péricardite, *f. med.* inflamațiunea pericardiului.

Péricarpe, *m. s. épicarpe*, pericarpă, învelișă de semință.

Périchondre, *m.* membrană care accopere cartilaginile (sgirciurile). Și *péricondre*.

Périclitter, *v. n.* a se periclita, fi în pericol, de lucr.

Péricrâne, *m.* pericraniū, membrană care accopere crestetulă.

Péridot, *m.* uă pétră nefusibile, care bate în verde.

Péridrome, *m.* galeriă copperită în giurulă unui edificiu.

Périérèse, *f. chir.* perierese, incisiunea unei tumorii.

Périgée, *m. astr.* perigeu. Puntulă orbitei unei planete, unde ea este cellă mai apró; e de pámintă. opp. *apogée*.

Périgueux, *m.* pétră négră fórtă tare, gésită lingă, érigueux în Dordogne.

Périgyne, *adv. bot.* care încungiuă ovaritulă. Și *périgynique*.

Périhélie, *f.* perieliu. Puntulă orbitei unei planete, cândă ea este la cea mai mică distanță de sóre.

Péril, *m.* vd. *danger*, *risque*.

Périlleusement, *adv.* periculosă, cu periculă, *avec péril*. [culosă.

Périlleux, *euse*, *adj.* periculosă.

Périmer, *v. n. jur.* a se perimi, se perde prin prescripțiune, s. din lipsă de urmărită la timpulă necesariū.

Périmètre, *m.* perimetru, circunferință, *contour*.

Périnée, *m. anat.* perineū.

Période, *f.* periodă, revoluțiune (unei planete) care se repeșce regulată. *Sust. m.* spațiū de timpă vagă, nedeterminată.

Périodicité, *f.* calitate lu-crului periodică.

Périodique, *adj.* periodică, care revine la intervale frecinți, dese, la timpă certă.

Périodiquement, *adv.* periodică, prin intervale.

Périodynie, *f.* durere viuă la ună punctă determinată.

Périœciens, *m. pl. geogr.*

perieci, lăcuiitorii de sub aceeași paralelă în gierul pământului.

Périoste, *m. anat.* periostu, membrană fibrosă care acopere mai toate oșsele.

Périostose, *f. med.* periostose, tumefacțiunea, inflătura, periostului.

Péripatéticien, *m. enue*, *f. și adj.* peripateticu, care urmărește doctrina lui Aristotele.

Péripatétisme, *m.* doctrina, filosofia, lui Aristotele.

Péripétie, *f.* peripețiă, schimbare subită de fortună, de situațiune. Se dice de ultimul evenimentu allu poemei epice etc.

Péripérie, *f.* periferiă, circuitul unei figure curbilinie.

Périphrase, *f.* perifrased, vorbire indirectă (mai pe departe), *circonlocution*.

Périphraser, *v. n.* a vorbi prin perifrased.

Périphe, *m.* periplu, navigațiune în giurul unei mări etc.

Périploque, *adj. bot.* apocrinee cari se urcă.

Péripneumonie, *f. med.* inflamațiune de plămâni.

Périptère, *m. archit.* peripteră, edificiu încungiuat de colonne isolate esterne.

Péris, *v. n.* a peri, se fini, *prendre fin*. Il admet l'auxil. *être* ou *avoir*.

Périsciens, *m. pl.* perisciani. Lăcuiitorii zonelor glaciali, căroră umbra se învirtesce pe orizonte (în giurul loră) în unele timpuri ale annulu.

Périsperme, *m. bot.* perispermă, învelișul grăunțelui. [suppusă se *péră*.

Périsstable, *adj.* peribile.

Périsologie, *f.* repetițiune inutile.

Péristaltique, *adj.* Se dice de uă mișcare de contracțiune (șerpuindă) a intestineloră, peristalticu.

Péristaphylins, *m. pl. anat.* muschi dela gită.

Péristères, *m. pl. nat.* peristeri, galinacei cari se apropie de vrăbie.

Péristyle, *m.* peristilă, galeriă de colonne isolate în giurul unui edificiu.

Périsystole, *f. med.* perisistole, intervalu de timp între sistole și diastole.

Péritoine, *m. anat.* peritoniu; prapură.

Péritonite, *f. s. péritonitis*, peritonite, inflamațiune de peritoniu, *vd. prec.*

Perlasse, *f.* potasiu de America.

Perle, *f.* perlă, mărgăritară; — *orientale, d'une belle eau, fine*, perlă bună, adevărată, opp. — *fausse*; *gris de—*, culoare assemine perlei. On appelle *nacre de perle* la coquille où elle se forme.

Perlé, *é, adj.* adornat cu perle, cu mărgăritare.

Perler, *v. a.* a face (unul lucrul de cussetură) în perfecțiune

Perlier, *ère, adj.* care conține perle.

Perlimpinpin, *m. Poudre de—*, medicamentu de nici uă valoare, *pop.*

Perlon, *m.* genū de pesci roșii cu macule albe.

Perlure, *f.* mice inegalități în lungul cónnelorū cerbului.

Permanence, *f.* permanință, durată constantă.

Permanent, *e, adj.* permaninte, stabile, neschimbătorii.

Perméabilité, *f. fis.* posibilitate de a fi străbătutū prin porii săi de unū fluidū.

Perméable, *adj.* permeabile, care pôte fi pētrunsū, străbătutū, de unū fluidū, de lumină.

Permesse, *m.* Permessū, fluviū în Beotia, consecratū Muselorū. *Le dieu du—*, Apolline.

Permettre, *v. a.* a permite, da voiă, invoi, (ingădui).

Permis, *m.* permissiune scrisă.

Permis, *e, adj.* permisū, invitoi, ingăduitū.

Permission, *f.* permissiune, libertate de a face, dice, ingăduință.

Permutant, *m.* cellū cē lermută, vd. *permuter*.

Permutation, *f.* permutațiune, schimbare, vd. *urm.*

Permuter, *v. a.* a permuta, schimba uă funcțiune pentru alta, substitui, strămuta.

Perne, *f.* genū de coquile.

Pernicieusement, *adv.* perniciosū, periculosū.

Pernicieux, *euse, adj.* perniciosū, periculosū, vătămătorii, *dangereux, malfaisant*. [môrte.

Per obitum, (lat.) prin

Péroné, *m. anat.* peroneă, ossū exteriorū de sub genuchiū.

Péronier, *ière, adj.* care ține de peroneū, vd. *prec.*

Péronnelle, *f.* junē femeă stupidă și gureșă, *fam.*

Péroraison, *f.* perorațiune, concludsiunea unū discursū, unei simfonie etc.

Pérorer, *v. n.* a vorbi cu emfase, declama, *fam.*

Pérorer, *m.* cellū cē vorbesce emfaticū, *fam.*

Pérot, *m.* arbure rezervatū la doue tăieri. Și *moderne*.

Pérou, *m. fig.* lucru de mare valôre, *gagner le—*, a căștiga multū. Dela *Pérou*, Peruvia, orașū în America merid.

Péroxyde, *m.* peroxidū, ossidū care conține cellū mai multū ossigenū.

Perpendiculaire, *adj. geom.* perpendiculiariū, cădindū pe uă liniă în anghiuiri drepte, dreptū de sus în jeosū.

Perpendiculairement, *adv.* perpendiculiariū.

Perpendicularité, *f.* starea lucrului perpendiculiariū.

Perpendicule, *m.* perpendiclu. Liniă care servește a regula pozițiunea verticale.

Perpétration, *f.* comitere, savirșire (de crinini).

Perpétrer, *v. a.* a comite, face, vorbindū de crinini.

Perpétuation, *f.* perpetuire, vecinicire.

Perpétuel, *elle, adj.* perpetuū, continuū, care nu in-

- cetedă, care revine adesea,
continuel.
- Perpétuellement**, *adv.*
 perpetuu, neconținut, *sans*
cesse.
- Perpétuer**, *v. a.* a perpe-
 tui, face să dureze totu-d'a-
 una, vecinicu.
- Perpétuité**, *f.* durată per-
 petuă, vecinică.
- Perplexe**, *adj.* perplexă,
 tare îngrijit, nesigur.
- Perplexité**, *f.* perplexitate,
 nesiguranță penibilă. *Comp.*
incertitude, embarras.
- Perquisition**, *f.* perquisiți-
 une, cercetare foarte exactă.
- Perrière**, *f.* vd. *carrière*.
- Perron**, *m.* tinda scării,
 scară esternă și deschisă.
- Perroquet**, *m.* papagal.
- Perruche**, *f.* feminină dela
 papagal; mică papagal.
- Perrique**, *f.* perucă.
- Perruquier**, *m.* perucariu.
- Perruquière**, *f.* perucă-
 resă.
- Pers**, *e, adj.* de culoare în-
 tre verde și albastru, *vech.*
- Per saltum**, *m. lat.* prin
 săritură (în drept. canon.).
- Persan**, *e, adj.* persan.
- Perse**, *f.* frumoasă pândă de-
 pinsă făcută uădată în Persia.
- Persécutant**, *e, adj.* care
 ostenește pe cine-va prin
 importunătățile selle.
- Persécuteur**, *v. a.* a per-
 secuta, urmări.
- Persécuteur**, *m. trice, f.*
 persecutor, urmăritor, im-
 portun și incomod.
- Persécution**, *f.* persecu-
 țione, urmărire, vessațiune.
- Persée**, *m.* constelaț. boreal.
- Persèque**, *m.* genă de pesci
 toracici. Și *persègue*.
- Persévèramment**, *adv.*
 cu perseveranță.
- Persévérance**, *f.* perseve-
 ranță, stăruință.
- Persévérant**, *e, adj.* per-
 severant, stăruitor.
- Persévérer**, *v. n.* a perse-
 vera, stăru.
- Persicaire**, *f.* persicariă,
 uă plantă de grădină, vd. *po-
 lygomum*.
- Persicot**, *m.* liquore din
 sămburi de persică, rachiū
 etc. [sele de lemn.
- Persienne**, *f.* persiană, jalu-
- Persifflage**, *m.* șuierătură,
 vd. *raillerie*.
- Persiffler**, *v. a.* a șuiera,
 a lua în risă, *railler*.
- Persifleur**, *m.* șuerător,
 deprins să șuere.
- Persil**, *m.* pătrunjel; — *de
 marais*, vd. *ache*.
- Persillade**, *f.* felii de carne
 rece cu pătrunjel.
- Persil'é, ée, adj.** *fromage*
 —, cașcavalu semănat cu
 mici punte verzi.
- Persique**, *adj.* persică. Or-
 dine de archit., unde sunt
 colonne cu figure de captivi.
- Persistance**, *f.* persistință,
 stăruință, insistință.
- Persistant**, *e, adj.* persis-
 tinte, *bot.* durabile, care nu
 cade tômna (despre foie etc.).
- Persister**, *v. n.* a persiste,
 rămâne tare, ferm, stăru
 în rezoluțiunea (hotărîrea) sa.
- Personnage**, *m.* personă;
 omă illustre, vd. și *rôle*.
- Personnaliser**, *v. a.* vd.
personnifier.

Personnalisme, *m.* vitiu de a referi toate la sine însuși, *neol.*

Personnalité, *f.* personalitate, caracterul, calitatea, cellui ce este esențiale personale.

Personnat, *m.* speția de beneficiu ecclesiastic. [vidu.]

Personne, *f.* persoană, indil-

Personne, *pron. indef. m.* sing. nimine, niciunul.

Personné, *é*, *adj.* și *s. f. bot.* persoană. Califică plante ale căroră floră au puțină forma unei gure de animale.

Personnel, *elle, adj.* personale, propriu unei persoane.

Personnellement, *adv.* personale, în persoană.

Personnification, *f.* personificațiune, vd. *urm.*

Personnifier, *v. a.* a personifica, atribui unei abstracțiuni, unei ființe inanimată, simțimintele etc. unei persoane.

Perspectif, *ive, adj.* de perspectivă, care reprezintă un obiect în perspectivă.

Perspective, *f.* perspectivă, aspectul obiectelor după diferența ce le aduce distanța și pozițiunea: *fig.* speranțe, temeri fundate.

Perspicace, *adj.* perspicace, cu spiritul përunțetoriu.

Perspicacité, *f.* penetrațiune, pëtrundere, de spiritul, care ne face să vedem lucrurile dificil.

Perspicuité, *f.* claritate, lămurire. *Paç. usit.*

Perspiration, *f.* transpirațiune nesimțibile, cu incetul.

D. cf. - Rom-Franc.

Persuader, *v. a.* a convinge, face să credă. *Se—*, a crede, a și imagina, și inchipui.

Persuasible, *adj.* care poate fi demonstrat, de care se poate convinge cine-va.

Persuasif, *ive, adj.* convingetoriu, care convinge.

Persuasion, *f.* përsuasiune, convicțiune, fermă credință.

Perte, *f.* pierdere, ruină, pagubă: *à—*, cu pierdere: *en pure—*, *à pure—*, fără utilitate, fără motiv. *Raisonner à— de vue*, a face raționaminte vane și vage.

Pertinacité, *f.* vd. *opiniă-trăit.* [se cuvine, cum trebuie.]

Pertinément, *adv.* cum

Pertinence, *f.* cuvenință, calitatea lucrului cuvenibile.

Pertinent, *e, adj.* care este cum trebuie, cuvenibile.

Pertuis, *m.* dischisură (gaură): *geogr.* strîmtore (mică).

Pertuisane, *f.* speția de sulită. [turburătoru.]

Perturbateur, *m. trice, f.*

Perturbation, *f.* turburare, stricare a ordinii.

Pertuse, *adj. f. bot.* semănatu cu puncte transparente (de foie). [floră albăstre.]

Pervencle, *f.* uă plantă cu

Pervers, *e, adj.* perversu, depravat, sîricat, *méchant.*

Perversement, *adv.* perversu.

Perversion, *f.* perversiune. schimbare în bine seü în rău, (în materiă de religiune seü de morale).

Perversité, *f.* perversitate, depravațiune.

Pervertir, *v. a.* a perverti,

schimba din bine în rău (în lucr. de relig., de morale).

Pervertisseur, *m.* coruptor, cellă ce strică moralele, *neol.*

Pesade, *f.* mișcare a calului cândă redică picioarele anterioare.

Pesage, *m.* cântărire.

Pesament, *adv.* cu greutate, atârându greu. [greu].

Pesant, *e, adj.* apăsătoriu,

Pesanteur, *f.* greutate, tendința corpurilor către un centru de atracțiune.

Pesée, *f.* cântărire. [*mètre.*

Pèse-lait, *m.* vd. *galacto-*

Pèse-lettres, *f.* balanția de cântărită scrisorî.

Pèse-liqueur, *s. —s, m.* instrument cu se determine greutatea specifică a lichizilor.

Peser, *v. a.* a cântări; *fig.* cuopăni, examina cu atințune, —*sur qn.* a apăsa asupra cui-va.

Peseur, *m.* cântăritor.

Peson, *m.* cântar, balanția.

Pessimisme, *m.* pessimism. Opiniunea celloră cę credă cę totulă merge reu.

Pessimiste, *m.* pessimist.

Peste, *f.* pestilință.

Pester, *v. n.* a arăta cę nu ȳ place. a cărti.

Pestifère, *adj.* pestifer, care comunică pestilință.

Pestiféré, *ce, adj.* atinsu, infectat, de pestilință.

Pestilence, *f.* pestilință, corupțiune a aerului, vd. *peste.*

Pestilent, *e, adj.* de pestilință.

Pestilential, *llc, adj.* infectat de pestilință, contagios.

Pétale, *m. bot.* petală, fiă-care din buccățile cară compună corola unei flori.

Pétalé, *ée, adj.* care se referesce la petale.

Pétalisme, *m.* judecată, la Siracusană, analogă ostracismului. [petale].

Pétaloïde, *adj. bot.* în forma

Pétard, *m.* machină de ferru implută cu pulbere, cę se derime unu obstaclu; tunu scurt; buccată de artificiu.

Pétarder, *v. a.* a face se jõe unu *pétard*, vd. *prec.*

Pétardier, *m.* cellă ce face mice buccăți de artificiu.

Pétase, *m.* șapcă rătundă de călătoria la antică.

Pétaud, *m.* *La cour du roi*—, locu de confusiune, unde tătă lumea ę stăpină.

Pétaudière, *f.* adunanță desordinată, confusă.

Pétéchial, *e, adj. med.* de natura peteloră.

Pétéchies, *f. pl.* pete purpurate pe pele în unele friguri.

Pétillant, *e, adj.* vălvăitoriu.

Pétilement, *m.* vălvăire.

Pétiler, *v. a.* a erupe cu sgomotu și de repețite ori, a vălvăi, precum flacăra.

Pétiolaire, *adj. bot.* care ține de *pétiol.*

Pétiol, *f.* cõda foieloră.

Pétiolé, *ce, adj. bot.* cu *pétiol.*

Petit, *e, adj.* micu. *En*—, în scurt; — *à*—, puçin cęte puçin, *peu à peu.*

Petit, *m.* puiu de animală.

Petit-canon, *m.* vechiu caracteru de tipografia.

Petit-fils, *m. petite-fille. f.* fiulu fiului, nepotu.

Petit-gris, *m.* unu animale, vererită de nordū, blana lui.

Petit-lait, *m.* serositate ce se separă dela lapte inchiăgat.

Petit-maitre, *m.* omū de uă eleganță affectată.

Petit-métier, *m.* speciă de prăjitură subțire.

Petit-neveu, *m.* *petite nièce*, f. fiulū nepotului.

Petit-parangon, *m.* caracterū tipograficū de 18 puncte.

Petit-pied, *m.* ossū în unghia calului.

Petit-romain, caracterū de tipografiă de 9 puncte.

Petit-qué, *m.* *impr.* punctū și virgule. [tate mică.

Petitement, *adv.* în cantitate mică.

Petit-texte, *m.* *impr.* literă mai mică de cătū *gaillarde*.

Petites-maisons, *f. pl. s. malulterie de Saint Germain*, vechiū spitalū de nebunī la Paris.

Petitesse, *f.* micșorime.

Pétition, *f.* petițiune, jalbă.

Pétitionnaire, *m.* ceļu cē dă, presintă, uă petițiune.

Pétitionner, *v. n.* a face, da, presinta, uă petițiune.

Pétitoire, *m.* cerere la justiță ca se fiă restabilitū seu menținutū într' uă proprietate imobile. Și *action pétitoire*.

Peton, *m.* piciorușū, *fan*.

Pétoncle, *f.* coquilă bivalvă.

Pétrée, *adj. f.* petrosă, stincosă. Se dice de Arabia.

Pétrél, *m.* uă passere paluip. marină. [trosū.

Pétreux, *euse, adj. anut.* petros.

Pétri, *adj.* compusū din. *Il est—de salpêtre*, e supărăciosū, rēu.

Pétrifiant, *e, adj.* care petrifică, preface în pētră.

Pétrification, *f.* petrificațiune, preface în pētră.

Pétrifier, *v. a.* a petrifica, preface, schimbă, în pētră. a face să incremenescă.

Pétrin, *m.* albiă în care se face, se stringe, coca de pâne. *Mettre dans le —*, a pune în indouință (m incurcătură).

Pétrin mécanique, cilindru dințatū cā să frămnte coca.

Pétrir, *v. a.* a face cocă.

Pétrissage, *m.* facere de cocă [ce face cocă de pâne.

Pétrisseur, *m. euse, f.* cellū

Pétrole, *m.* petroleū. Bitume ligidū care curge din dischisurile stincelorū, gazū.— *On en extrait une huile très-inflammable, le naçhte.*

Pétrosilex, *m.* speciă de feldspath.

în **Petto**, *ital.* în intrulū inimēi, secretū. *intérieurement.*

Pétu'ammeni, *adv.* cu petulantă, *vd. urm.*

Pétulance, *f.* petulanță, viucine impetuosă, *vd. urm.*

Pétulant, *e, adj.* viū, impetu-sū, *vd. Brusque.*

Petun, *m.* tutunū, [vech.].

Petuner, *v. n.* a fuma tutunū, *vech.*

Pétunia, *f.* uă plantă din Amer. merid.

Pétunsé, *m.* varietate de feldspath comune, care întră în compozițiunea porcelanului. Și *pétunzé*.

Peu, *adv.* puținū. *Dans —, sous —*, peste puținū timpū : —à—, cu incetulū ; à—prés.

- à—*de chose près*, aproape, mai, mai. *Un—, tant soit—*, puțin, foarte puțin. *Pour—que*, nu-măi se..., cellu mai puțin [țiune.
- Peuplade**, *f.* mică popura-
- Peuple**, *m.* popor, norod.
- Peuplement**, *m.* împopu-
- rațiune.
- Peupler**, *v. a.* a împopura, stabili un popor într'ua țerră.
- Peuplier**, *m.* plop.
- Peur**, *f.* frică, vd. *crainte*.
- Peureux**, *euse, adj.* fricos.
- Peut-être**, *adv.* poate, se poate.
- Pezize**, *t. bot.* speciă de ciu-
- perce. [ochi.
- Phacose**, *f.* pătă neagră pe
- Phaeton**, *m.* faeton, brișcă
- discoperită pe două roțe.
- Phagédénique**, *adj. med.*
- f.* gedenic, roșetori.
- Phalange**, *f.* falange, corp
- de pedestri la antic.
- Phalangite**, *m.* soldat din
- falange la ant. *Puc. usit.*
- Phalangose**, *f. med.* morbu,
- bólă, unde pleoapele sunt in-
- torse în intru.
- Phalanstère**, *m.* comu-
- nea societariă în sistema lui
- Fourier; lăcuința ei.
- Phalansierien**, *iennc. adj.*
- părtenu allu falansteriului.
- Phalaris**, *m. bot.* speciă de
- gramineă. Și *graine de Ca-*
- narie*.
- Phalène**, *f.* flutur de nopțe.
- Phaleuce**, *phaleuque, m.*
- și *adj.* versu latinu scū
- grecu de cinei picioare, (in-
- venté par *Phalèque*, poète
- grec).
- Phanérogame**, *f. și ad. bot.*
- plântă cu flori, oppusă *cryp-*
- togame*.
- Pharaon**, *m.* faraonu. Ti-
- tlulă vechiloru regi ai Egipt-
- tolu; unu jocu de cărți.
- Phare**, *m.* faru, turnu lumi-
- nosu la intrarea porturiloru.
- Pharisaïque**, *adj.* fariseicu.
- Pharisaïsme**, *m.* farise-
- ismu, caracteru de ipocritu.
- Pharisien**, *m.* fariseu; ipo-
- critu.
- Pharmaceutique**, *adj.*
- farmaceuticu, de spiçeriă;
- sust. f.* vd. *urm.* [çeriă.
- Pharmacie**, *f.* farmaciă, spi-
- Pharmacien**, *m.* apoteca-
- riu, farmacistu, spiçeru.
- Pharmacochimie**, *f.* che-
- miă de preparațiunii farma-
- ceutice.
- Pharmacolithe**, *m.* arse-
- niatū de calce și cobalt.
- Pharmacologie**, *f.* studiul
- medicamentelorū în sensu
- terapeuticu.
- Pharmacopée**, *f.* farma-
- copă, tractatū assupra pre-
- parațiunii medicamentelorū.
- Pharmacopole**, *m.* dro-
- guistū.
- Pharmacoposie**, *f.* pur-
- gativu lcidu.
- Pharsale**, *f.* farsala. Poemă
- epică a lui Lucanu.
- Pharyngé,ée, adj.** care se re-
- feresece la faringe, vd *pharynx*.
- Pharyngite**, *f. med.* inflam-
- mațiune a faringelu.
- Pharyngotomie**, *f. anat.*
- secțiunea faringelu.
- Pharynx**, *m.* faringe, gitlegiu.
- Phase**, *f.* fase, schimbare
- successivă; aparințe diverse
- ale unorū planete, ale lune.

Phasone, *m. nat.* insecte coleoptere.

Phaséole, *f.* vd. *faséole*

Phébus, *m.* Phebu Apolline, *poet.* sôrele; *fig.* stilu ob-scuru, tare și inflat.

Phénicoptère, *m.* uă mare passère și *bécharu*, *flamant*.

Phénique, *adj.* *acide*—', *chem.* acidu fenic.

Phénix, *m.* fenice, passere fabuloasă, care renăscă din cenușă sa; persoană superioară. [uale, extraordinariu.

Phénoménal, *e, adj.* fenomenal.

Phénomène, *m.* fenomen, ueră-că efectă allu naturii care cade sub sensuri; cea că este rară și nouă.

Phérécrate, *m.* versu anticu de unu dactilu între două spondei.

Philantropie, *m.* filantropi, amicū allu tutoru omenilor.

Philanthropie, *f.* filantropiă, amôre de umanitate.

Philanthropique, *adj.* filantropică, de filantropia.

Philharmonique, *adj.* filarmonică, care iubescă armonia.

Philhéliène, *m.* filellenu, amicū allu Greciloru moderni.

Philippique, *f.* filipică, discursu violint și satiric.

Philyrée, *f. bot.* arborelă totu-dăuna verde.

Philologie, *f.* filologiă. Știința care îmbrăciă diverse părți ale belezorū-literă, măi alesu din tautulă de vedere allu erudițiunii, criticii.

Philologique, *adj.* filologică.

Philologue, *m.* filologu.

Philomatique, *adj.* filomatică, care iubescă științele.

Philomèle, *f. fig.* și *poet.* pentru *rossignol*, privighetore.

Philosophale, *f.* *Pierre*—, pētra filosofală, pretinsă transformățiune a metaleloru în aur, la alchemiști.

Philosophe, *m.* filosofu.

Philosopher, *v. a.* a pertracta materie de filosofă.

Philosophie, *f.* filosofă, cunoștința lucrurilor prin cauzele și efectele lor.

Philosophique, *adj.* filologică.

Philosophiquement, *adv.* filologică, prin filosofă.

Philosophisme, *m.* falsă filosofă, mania de filosofă.

Philosophiste, *m.* falsu filosofu care înfruntă tôte principiile priinite.

Philotechnie, *f.* filotehniă, amôre de arti. [atehnică.

Philotechnique, *adj.* filotehnică.

Philtre, *m.* filtru, pretinsă beutură propriă să provôce uă pasiune.

Phimosi, *m. med.* fimose.

Phlasme, *m. chir.* contuziune a unui osu latu. Și *phlasis*.

Phlébite, *f. med.* flebită. Inflamațiunea membranei interne a vinelor.

Phlébotome, *m.* instr. de chirurgiă pentru luatū sânge.

Phlébotomie, *f.* flebotomiă, lăssatū de sânge. *saignée*.

Phlébotomiser, *v. a.* a lua sânge.

Phlébotomiste, *m.* celui că ica sânge.

Phlegmagogue, vd. *flegmagogue*. [ține.]

Phlegmasie, f. inflama-

Phlegme, vd. *flegme*.

Phlogistique, m. flogistică.

Fluidă prin care se explică fenomenul combustivității.

Phlogose, f. med. vd. *phlegmasie*.

Phlyctène, f. med. pustulă a pielii.

Phocée, m. ună celaceă.

Phœnicure, m. uă passere. Și *rossignol de muraille*.

Pholade, f. moluscă din cinci buccăți, ce stă în petre.

Phonétique, adj. fonetică, de voce. Sust. f. fonetică, toate sunetele unei limbe.

Phonétiquement, adv. fonetică.

Phonétisme, m. fonetismă.

Phonique, adj. fonică, de voce. Sust. f. fonică, arta de a combina sunetele.

Phonocampique, adj. fonocamfică, care resfringe sunetul.

Phonographie, f. a rötarea sunetelor prin scriere.

Phonomètre, m. fonometru, instrumentul pentru mäsura sunetelor, vocii.

Phoque, f. focă. Patrupedă antibiă, përosă, ce se gësește principale spre poli.

Phosphate, m. fosfată, sare de acidă fosforosă.

Phosphite, m. sare de acidă fosforică.

Phosphore, m. fosforă.

Phosphoré, èe, adj. fosforată, care conține fosforă.

Phosphorescence, f. fosforescintă, proprietatea unor

corpuri de a produce lumină în obscuritate. [fosforescinte.]

Phosphorescent, e, adj.

Phosphoreux, adj. m. fosforosă. Se dice de acidă formată prin combustivunea încëtă a fosforului.

Phosphorique, adj. fosforică. Calică acidulă formată prin combustivunea repede și completă a fosforului.

Phosphure, m. chem. fosforă. Combinațiune de fosforă cu diverse basi.

Photogénique, adj. care produce imagină prin lumină.

Photographe, m. fotografă.

Photographie, f. fotografiă.

Photographier, v. a. a obține uă imagine prin fotografiă.

Photographique, adj. fotografică, produsă prin fotografiă.

Photologie, f. tractată asupra luminei.

Photomètre, m. fotometru, instr. pentru mäsura intensității luminei.

Phrase, f. frază; mus. s. *phrase musicale*, șiră regulată de armoniă, de acorduri.

Phraséologie, f. frazeologie, construcțiune de frași particulari unei limbe, ună autoră.

Phraser, v. n. mus. a face frași, continuități regulate și complete de cântă sëu de armoniă, *phraser la musique*.

Phrasier, m. s. *phraseur*, făcătöră de frași, cellă ce vorbește în desertă și afectată.

Phrénique, adj. anat. de

diafragmă, vd. *diaphragmatique*.

Phrenologie, f. frenologiă.

Ipotese a medicului Gall asupra facultăților înțeleșuale după organele creierilor.

Prénologique, *adj.* frenologică, de frenologiă.

Phrénologiste, *m.* frenologistă.

Phtiriase, f. *med.* s. *ptyriasis*, ftiriase, vd. *pédiculaire*. — Ce mot n'est pas certain, attendu que la maladie de Sylla paraît une hypothèse.

Phtisie, f. *med.* consumațiune lentă, oftică.

Phtisique, *adj. med.* vd. *étique*.

Phtore, *m.* vd. *fluor*.

Phu, *m.* vd. *valériane*.

Phylactère, *m.* vd. *Talisman, amulette*.

Phylarque, *m.* filarcă, capă allă unui tribu la Ateniană.

Phyllis, f. arbustă rubiaceă de Canarie.

Phyllithe, f. toia petrificată.

Phyllitis, f. plantă. Vd. *lanque-de-cerf*.

Phyllomanie, f. disvoltată escensivă de foie prin lipsă de cultură.

Phylloxéra, f. filosseră, bôlă a viței.

Phylloxéré, *ée. adj.* afectat, bintuit, de filosseră.

Phyma, *m.* tumoră inflammată fără cauză esternă.

Physale, *m.* fôrte mare cetaceă.

Physète, *m.* mare cetaceă.

Physicien, *m.* fizic, cellă ce se ocupă de fizică.

Physico-mathématique, *adj.* care se referesce la fizică și la matematică. *Sciences* — s. științe cari aplică matematică la fenomenele naturei.

Physiognomonie, f. cunoscința inclinațiunilor naturală după trăsărele feței.

Physiognomonique, *adj.* de *physiognomie*, vd. *prec.*

Physiographie, *m.* fiziografă.

Physiographie, f. fiziografiă. Descripțiunea producțiunilor naturei. [siografic.

Physiographique, *adj.* fiziografic.

Physiologie, f. fiziologiă. Știința care tractează de fenomenele vieței, de organele ființelor vii, animală și vegetală.

Physiologique, *adj.* fiziologică. [gistă.

Physiologiste, *m.* fiziolog.

Physionomie, f. fizionomiă, trăsărele feței, aspectul sub care vedem un lucru.

Physionomiste, *m.* fizionomistă, cunoscător în fizionomiă.

Physionotype, *m.* aparată ca se imprimă pe gipsă figura unei persoane care trăiesce.

Physique, f. fizică. Știința proprietăților corpurilor materiale, cândă se studiează fără a le decompune.

Physique, *adj.* fizic, natural; *sust. m.* natural, constituțiunea naturală și aparinte a omului.

Physiquement, *adv.* fizic, reale

Phytolithé, *m.* piatră care poartă impresiunea unei plante.

Phytologie, *f.* vd. *Botanique*.

Phytophagie, *m.* scriitorul asupra plantelor.

Phitographie, *f.* descripțiunea plantelor.

Phytophagique, *adj.* fitografic, de botanică.

Phytonomie, *f.* studiul legilor vegetațiunii.

Phytophage, *m.* fitofag, care se nutrește cu plante.

Piacuaire, *adj.* de espiațiune. [truțiă, fuduliă, *vech.*]

Piaffe, *f.* ostintatiune, vană

Piaffer, *v. n.* Se dice de un cal, cându lovesce pământul cu picioarele anteriori.

Piaffeur, *m.* cal care bate în pământ cu picioarele.

Piailer, *v. n.* a striga, piui.

Piaillerie, *f.* piuită, strigăt, *fam.*

Piailleur, *euse, adj.* care piuesce, care strigă necontenit.

Pian, *m. med.* un morbu veneric american. [*fam.*]

Piane-piane, *adv.* incet, incet.

Pianissimo, *adv. mus.* foarte incet. [tor cu piano.]

Pianiste, *m.* pianist, cântă-

Piano, *m.* piano. Și *fortepiano*, *forte*, *s. piano-forte*.

Piaste, *m. s. piast*, descindinte din Piaști vechiă dinastiă a Poloniei.

Piastre, *m.* monedă de argint de valoare diversă. În Ispan. 5 fr. 40 cent.

Piaular, *e, adj.* care piuesce necontenit (despre pui).

Piauler, *v. n.* a piui (puiul).

Pic, *m.* virf de munte, instru-

ment de fier pentru a sparge petrele; *à—*, perpendicular.

Pic, *m.* speciă de passere.

Pica, *f.* apetit depravat.

Picador, *m.* cavaler care lovesce taurul cu lancia (în luptele cu taurii).

Pication, *f.* blastur de smolă.

Picéa, vd. *épicea* [*naude*]

Pichenette, *f.* vd. *chique-*

Pichet, *m.* vechiă măsură de capacitate.

Picholine, *f.* olivă (măslină), din cele mai mici.

Picorée, *f.* vd. *maraude*.

Picorer, *v. n.* a merge să fure comestibili (despre soldați). Comp. *butiner*, *marauder*.

Picoreur, *m.* vd. *marauder*.

Picot, *m.* mic virf ce rămâne pe lemn, cându nu s'a tăiat drept.

Picoté, *ce, adj.* însemnat cu puncte, ciupit.

Picotement, *m.* impresiune neocomodă ce produce uă înțepătura ușioria, ciupitură.

Picoter, *v. a.* a înțepa ușioriu, ciupi. [lițios, că se înțep.

Picoterie, *f.* vorbe disse ma-

Picotin, *m.* măsură ce se dă ovului cailor.

Pie, *f.* passere din familia corbilor; *cheval—*, cal de două culori, dintre cari una este alba.

Pie, vd. *Pieux*. [berbec.

Pie, *f.* friptură de umăr de

Pièce, *f.* buccată, parte dintr'un tot. *Tout d'une—*, din uă singură buccată;—

de résistance, bună buccată de carne, — *de blé*, câmp

cu grâu. *Ourrage de— de rapport*, lucru de mosaică.

Pied, *m.* pede, picioru. *Gens de—*, pedestri. *Au petit—*, pe scurtu, în micu: *à pied*, pe jeosu (cu picioarele):—*à—*, passu cu passu. *De—ferme*, fără a și părăsi postul, locul. *Ftre en—*, a fi bine stabilitu. *Lâcher le—*, a fugi, a concede. *Au petit—*, în măsură mică. *Pied de rigne*, viță.

Pied-à-terre, *m.* mica locuință într'unu locu unde stă cine-va numai în trecut.

Pied-d'aigrette, *f.* lua plantă, *dolphinelle*, *delphinium*. [copii.]

Pied-de-bœuf, *m.* jocu de

Pied-de-chèvre, *m.* perghia de feru.

Pied-de-griffon, *m.* *b. t.* speciă de eleboru negru.

Pied-de-lion, *f.* *vd. Colucasic*.

Pied-de-roi, *m.* vechia măsură de lungime.

Pied-feru, *m.* monneta de auru seu argintu mai grōsă, ca să servească de probă.

Pied-vert, *m.* *vd. Bécasseau*.

Pied-ûroit, *m.* *arch.* muru verticală, care merge dela pământu până la începutulu boltei.

Piédestal, *m.* pedestale, piciorulu unei colanune. *La pl. piédestaux*. [tale.]

Piédauche, *m.* micu pedes-

Piége, *m.* cursa, instrum. cu să prindă diverse animal.

Pie-mère, *f.* terebră, membră subțire, cea mai internă, care învelesce creier.

Pierraille, *f.* petrișu.

Pierre, *f.* pētră:—*angulaire*, — *d'attente*, pētră pusă la colțulu murulu:— *de touche*, pētră de probatū pentru auru și argintu:— *de taille*, pētră luerată (cioplită). — *ponce*, pētră foarte uscată și poroșă.

Pierrée, *f.* cana'e pentru apa făcutu de pētre. [țioșe.]

Pierrieres, *f. pl.* pētre pro-

Pierreite, *f.* pētră, *rech.*

Pierreux, *v. asc. adj.* pētru su.

Pierrier, *m. s.* *pierrière*, *f.* micu tună (*d.* marină).

Pierrot, *m.* vrabia; persōna din comedia italiană.

Pierrures, *f. pl.* granulațuni osōse cart incungiura cornele animaliloru feroșe.

Piété, *f.* pietate, devoțiune, exlavia.

Piéter, *v. n.* a ține piciorulu în loculu însemnatu (la joculu de bode).

Piétinement, *m.* calcare cu picioarele. Și *piétinage*.

Piétiner, *v. a.* a mișca desu cu picioarele.

Piétiste, *ia.* piétistu, membru dintr'ună sectă luterană.

Piéton, *m. n.* *f.* care merge pe jeosu, pedestre, *fantassin*.

Piêtre, *adj.* prostu, de niema valōre, *mesquin*.

Piètrément, *m.* prostu, greșu și ū. *châtiment*.

Piètrerie, *f.* prostia, lucru de niemiun pētru, *para*.

Piette, *f.* passere apatică, *annelle blanche*, *religieuse*.

Pieu, *m.* paru. *Pl. pieux*.

Pieusement, *adv.* cu pietate, pios, *e.* evlaviosu.

Pieux, *cuse. adj.* piosu, cu pietate.

- Pifre, esse, adj.** grossă, plină, repletă. (gămană), *pop.*
se Piffrer, v. r. a mânca excesiv (se indopa), *fam. p. us.*
- Pigamon, m.** uă plantă.
- Pigeon, m.** porumbă, passere.
- Pigeonneau, m.** june porumbă.
- Pigeonnier, m.** sedință pentru porumbi, (coteț).
- Pigment, m.** anat. pigment, materie colorantă a pielii.
- Pigne, f.** argintă ce rămâne după ce s'a evajorat mercuriul.
- Pignocher, v. n.** a mânca încet, fără apetit.
- Pignon, m.** mică rotă care se înbuacă în a ta.
- Pignoratif, ire, adj.** (contract). contract prin care se vinde nă posesiune ereditară cu facutatea de a răscumpăra.
- Pika, m.** mică patrup. siber.
- Pilastre, m.** columnă pătrată.
- Pilau, m.** pilafă. [suprapuse.
- Pile, f.** adunătura de lucruri
- Pile, f.** latura unei monnete pe care sunt impresse armăriele.
- Piler, v. a.** a pisa.
- Pilet, m.** nat. canari nordic.
- Pileur, euse, adj.** care pisădă.
- Pilier, m.** stîlp. *Piliers de manège*, stîlpi între cari sunt puși caii.
- Pillage, m.** jefuire.
- Pillard, m.** jefuitor.
- Piller, v. a.** a jefui, a se arunca asupra animalilor, (despre cai).
- Fillerie, f.** estorsicne, jefuire.
- Pileur, m.** euse, f. jefuitor.
- Pion, m.** pi-alog.
- Pilori, m.** pară unde se espunea legați criminali.
- Pilorier, v. a.** *fig.* a defăma, vorbi de rău. [tulle.
- Piloris, m.** șorece din An-
- Piloselle, f.** uă plantă officinale. [pari.
- Pilotage, m.** lucru făcut din
- Pilote, m.** cărmaci; *nat.* mică pesce care însoțesce navele. [nave.
- Piloter, v. a.** a conduce uă
- Pilotin, m.** ucenic de marină.
- Pi otis, m.** pară bătută în pământ, pară grossă.
- Pilule, f.** pilulă, hap.
- Pimbèche, f.** femeă insolente și risibile, care face pe prețioasă, *fam.*
- Piment, m.** ardei, piper, *piper hispanicum* s. *indicum, mille-graine.*
- Pimentade, f.** salsă (sossu) de piper.
- Pimpant, e, adj.** și s. elegant și îngrijit în vestiminte. [țioasă și risibile.
- Pimpesouée, f.** femeă pretin-
- Pimpenel'e, f.** bot. pimpenelă.
- Pin, m.** pină, stejar.
- Pinacle, m.** partea cea mai înaltă a unui edificiu.
- Pinasse, f.** nave de transport cu pânze și cu loțefi.
- Pinastre, m.** stejar sălbăt.
- Pinçard, m.** cal care apăsă pe loc mergind.
- Pince, f.** lucru ascuțit, strinsură cu degetele, clește mare.
- Pince-maile, m.** omă avară în celle mai nice lucruri.
- Pincé, ée, adj.** plină de af-

- fectațiune. *Lèvres--es*, labie, buze, subțiri și bine închise.
- Pinceau**, *m.* pevelu, pensulă.
- Pincăie**, *f.* cătă pôte lua cine-va între două seă trei degite.
- Pinceier**, *m.* micu bassină unde pictorii stergă pensulele.
- Pincement**, *m.* *grădin.*, rupe cu virfulu degitelorū.
- Pincer**, *v. a.* a stringe cu degitele, cu cleștele; a călca cordele la violină etc.
- Pincette**, *f.* (măi bine *pincettes*), clește. *Baiser qu. à —, en—*, a săruta pe env. luându-î fa.ția cu virfulu degitelorū.
- Pinceur**, *m. ense*, *f.* lucrătorū care redică buccăți cu cleștele.
- Pinche**, *m.* maimuță brasil.
- Pinchina**, *m.* postavū grossū.
- Pinçon**, *m.* semnū cē rămăne cui-va după na întepătură.
- Pindarique**, *adj.* pindaricu. în modulū lui Pindarū.
- Pindariser**, *v. n.* a vorbi, scrie, emfaticū.
- Pindariseur**, *m.* care vorbește, scrie, cu emfaze.
- Pinde**, *m.* Pindū, munte allū Greciei, în Tessalia, consacratū lui Apolline (*de Dieu du Pindē*) și muselorū.
- Pinéale**, *adj. f.* (*glande—*), mică glandulă a creierilorū.
- Pineau**, *m.* escelinti struguri negri de Bourgogne.
- Pingouin**, *m.* uă passere din mările nordice cu aripe scurte. și *pinguin, pingoin.*
- Pingre**, *adj.* avarū, *chiche.*

- Pinné**, *év.* vd. *Penné.*
- Pinne-marine**, *f.* mare c-oquilă bivalvă.
- Pinnule**, *f.* placă de cupru la unū goniometru.
- Pinque**, *f. m.* nave pentru sarcine (de încărcatū).
- Pinson**, *m.* speciă de rabia mică. Vd. și *p. usum.*
- Pinsonnée**, *f.* vânătoare de passeri mice.
- Pintade**, *f.* passere galinaceă. Și *pintade.*
- Finte**, *f.* vechiă măsura pentru liciți, 95 centilitre.
- Pinter**, *v. n.* a be cu escosă.
- Pioche**, *f.* sapă.
- Piocter**, *v. a.* și *n.* a sapa. *fig.* lucru multu.
- Piocheur**, *m.* care lucră la multu. *fam.*
- Pion**, *m.* pionu de schach.
- Pionner**, *v. a.* a lua multū pionu la joculū de schach.
- Pionnier**, *m.* lucrătorū măsuratū se applănescă drumurile, se trage linie și fosse ș. șanțuri, la artileria milit.
- Piot**, *m.* vinu, *pop. cecl.*
- Pipa**, *m.* bră-că surinamică.
- Pipe**, *f.* mare butoiū.
- Pipe**, *f.* pipă, cigaretă, — *de Kummer*, cigaretă de Kummer, făcută cu unū felu de cretă, numită așa după inventorulū seū. Prin abuz se dice *de spumă de mer*, *d'écumé de mer.*
- Pipeau**, *m.* flaută campenă, fluierū. La *pl.* ranaure unse cu oleiū cā se prindă passeri.
- Pipée**, *f.* prindere de passeri cu oleiū etc.
- Piper**, *v. a.* a prinde passeri

- cu cleiū s. altūfelū : *fig.* a înșela, falsifica (la jocū).
- Piperie**, *f.* înșelăciune la jocū.
- Pipeur**, *m.* înșelătorū (la jocū).
- Pipi**, *m.* genū de passeri cânt.
- Piquant**, *e. adj.* iute, înțepătorū ; care offensedă ; finū, plăcutū. *Comp. poignant.*
- Piquant**, *m.* ghimpe, virfulū unorū plante.
- Pique**, *f.* sulită. *Passer de cent—s.* a întrece cu multū.
- Piqué**, *m.* și *adj.* materiă de humbacū făcută din două tesseture unite prin puncte. *Mus.* apăsatū forte, tare, alia noțelorū. [*sîte.*]
- Pique-assiette**, *vd. Parapique-nique*.
- Pique-nique**, *m.* ospetū unde liă-care plătesce par-tea sa.
- Piquer**, *v. a.* a înțepa, *perc. v.*
- Piquet**, *m.* micu parū, țăr-siū ; certu numărū de soldați parati să plece la prima ordine (piquetū). [*reū.*]
- Piquette**, *f.* uă beutură ; vinū
- Piqueur**, *m.* servitorū care merge pe calu cū -șe lū în-vețe. [*cu sulită.*]
- Piquier**, *m.* soldatu armatū
- Piqure**, *f.* înțepătură.
- Pirate**, *m.* piratu, tâlcharū de mare. [*ria de piratū.*]
- Pirater**, *v. n.* a face mese-
- Piraterie**, *f.* meseria de piratū, tâlchăritū pe mare : concussione, esacțiunea (jafū).
- Pire**, *adj.* mai reū. *De mal en—, pop.* în locu de *de mal en pis*, *vd. pis.* *Avoir du pire*, a avé nefolosū, perdere.
- Piriforme**, *adj.* în formă de pără.
- Pirogue**, *f.* pirogă, luntre făcută din scorbură de arbure.
- Pirole**, *f.* uă plantă cu foie că ale pērluī.
- Pirouette**, *f.* sfiriitōre ; în-virtitură într'unū piciorū.
- Pirouetter**, *v. n.* a face în-virtitūre într'unū piciorū.
- Pis**, *m.* mamela unei vacē etc.
- Pis**, *adv.* mai reū. *Le pis*, totū cē este mai reū. *Tant pis*, cu atătū mai reū. *De mal en—, de—en—*, din cē în cē mai reū. *Qui est —*, ceaa ce este mai reū.
- Pis-aller**, *m.* cellū mai reū cē se pōte întâmpla.
- Piscine**, *f.* piscină, locū cu apă pentru nutritū pesci.
- Pisé**, *m.* pămîntū întăritū, u-sitatū pentru construcțiunī.
- Pisiforme**, *adj.* de forma mađării.
- Pissasphalte**, *m.* asfaltū amestecatū cu smōlă.
- Pissenlit**, *m.* uă plantă. Și *dent de lion.*
- Pissotière**, *f.* fântână care aruncă numai puçină apă.
- Pistache**, *f.* fructū de pist-
t ciă.
- Pistachier**, *m.* pistaciă. Ar-bure de Indīe. Și *lentisque.*
- Piste**, *m.* urmă de animale în locurile pe unde a mersū.
- Pistil**, *m. bot.* organū de fructificațiune allū plantelorū.
- Pisto e**, *f.* monnetă de aurū streină val. 10 fr.
- Pistolet**, *m.* pistolū.
- Piston**, *m.* cilindru care jōcă în corpulū unei pompe, cū sē redice apa.
- Pitance**, *f.* porțiune dată la

- fiă-care prăndū in communități; subsistența zilnică.
- Pitaud**, *m.* țerranū greu și mojićū, *pop.*
- Pite**, *f.* mică monnetă de cupru. Inus.
- Piteusement**, *adv.* așa încâtū sē escite mila.
- Piteux**, *cuse, adj.* demnū de pietate, de compasiune, de milă; *chère-se.* buccate rele. [muță fără cōdă.
- Pitègue**, *m.* pitecū, maimiță.
- Pitié**, *f.* pietate, compasiune, milă.
- Piton**, *m.* virfulū unū munte, cuiū găuritū in capū.
- Pitoyable**, *adj.* aplicatū la pietate, milosū, care escită pietate; demnū de pietate. [pietate, cu mila; rēu.
- Pitoyablement**, *adv.* cu pitre,
- Pitre**, *m.* rēu glumețū.
- Pitrepite**, *m.* liquōre forte tare făcută cu spiritū de vinū.
- Pitte**, *f.* speciă de aloe.
- Pittoresque**, *adj.* picturescū, propriū a se depinge; care depinge viuū spiritulū.
- Pittoresquemenť**, *adv.* in modū picturescū.
- Pituitaire**, *adj.* de pituită, *vd. urm.*
- Pituite**, *f.* pituită, umōre albă și vscōsă a corpulū. *Comp. phlegme s. flegme.*
- Pituiteux**, *cuse, adj.* abundante in pituită.
- Pityriase**, *f.* pitiriase, speciă de scabie.
- Pivert**, *m.* uă passere galbină și verde.
- Pivette**, *f.* prima erbă resărită.
- Pivoine**, *f.* uă plantă renuncul.

- Pivoine**, *f.* mică passere cu gitulū roșiū. Și *bouvreuil.*
- Pivoi**, *m.* buccată de metalū rătundă, assupra cui se invirtesce unū corpū solidū: rădēcina arburilorū care merge perpendiculariū in pământū, (*racine pivotante*).
- Pivotant**, *e. adj.* care se invirtesce, care intră verticale in pământū.
- Pivoter**, *v. a.* a se invirti cā unū *pivot.*
- Pizzicato**, *m.* pizzicato, buccată de musică essecutată lovindū cōrdele cu degitulū pe instrumintele de arcusiū.
- Placage**, *m.* placatū, aplicațiunea unū lucru peste altulū; metalū, lemnū, aplicatū in foie forte subțiri.
- Plaçage**, *m.* distribuțiunea locurilorū in rēuă piață publică, dreptulū perceput pentru fiă-care locū.
- Placard**, *m.* lucru de timplăriă d'assupra unei porți, scripturā sēu imprimatū lipitū pe srate, pe ulițe.
- Placarder**, *v. a.* a lipi unū afliptū, unū *placard.*
- Place**, *f.* locū, *endroit*; orașiū fortificatū la fi ontiera. *Homme en—*, omū investitū cu uă funcțiune onorabile. *À la place de trēu en place de*, in locū de. *Place d'armes*, locū spațiosū unde se rânduiescū soldatū in bătaia.
- Place**, *interj.* rinduți-vē!
- Placement**, *m.* punere; vindere, banū depuși cu ineresși. *Bureau de—*, locū unde se adună servitoriī cari caută de lucru.

Placenta, *m. anat.* parte din învelișul fetei; *bot.* învelișul plantelor.

Placer, *v. a.* a pune, așeza: depune bani cu interese.

Placet, *m.* vd. *Pétition*.

Placēt, vd. *taburet*, (*vech.*).

Placeur, *m. euse*, *f.* celulă ce indica, desemnă, locurile.

Placide, *adj.* placid, blând, liniscit, *paisible*.

Placidité, *f.* placiditate, egalitate de caracter, blândetă.

Placier, *m. iere*, *f.* locatarul de locuri etc. într'ua piață, că se le închiriază de nouă altora. [vanu].

Plafond, *m.* lăcunar, tavan.

Plafonnage, *m.* facerea unui lăcunar sau tavan.

Plafonner, *v. a.* a face, dispune, un lăcunar, tavan.

Plafonneur, *m.* celulă ce face tavanul.

Flagal, *m.* și *adj. mus.* *mode* —, *ton* —, moduri musicale, unde cînta e la acut și quarta la grave (la cînturi bisericești).

Plage, *f.* termi de mare, terimă deschisă, plajă; țerra.

Plagiaire, *m. s. auteur* —, plagiator. Autor care extrage din alte cărți și le dă ca ale sale, *convoleur*.

Plagiat, *m.* plagiatul, extracție din cărți, vd. *prec.*

Plagièdre, *adj. cristal* —, cristal cu fețele oblice.

Plaid, vd. *Plaidoyer*, (*vech.*).

Plaid, *m.* mantă a muntelor din Scoția.

Plaidable, *adj.* care se poate defini înaintea tribunalelor.

Plaidant, *e, adj.* definsor, care susține o defensiune, o apărare în justiție.

Plaidier, *v. a.* a defini (pleda), susține un proces, o contestație, apăra la tribunal: a fi în proces.

Plaideur, *m. euse*, *f.* definsor, celulă ce define, apăra, cauze în tribunale.

Plaidoirie, *f.* vd. *Plaidoyer*.

Plaidoyable, *adj. m.* Călcă dălele de audiință în care se pot apăra procesele. *P. us.*

Plaidoyer, *m.* defensiune, discurs de avocat.

Plaie, *f.* soluție de continuitate, parte mătă a corpului prin lovitură, etc., plăgă, rană, *blesure*.

Plaignant, *e, adj.* care face o plângere în justiție.

Plain, *e, adj.* plan, șes.

Plain-chant, *m.* cânt ordinar al Bisericii. La *pl. des pleins-chants*.

Plain-pied, *m.* lăcuință cu mai multe camere în același etaj.

Plaindre, *adj.* a deplânge, a se compăsiune de. *Se* —, a se plânge, nu fi mulțumit.

Plaine, *f.* planiță, câmp, șes, *plaine campagne*.

Plainte, *f.* plângere, doleanță.

Plaintif, *ive, adj.* plângător, plângeros, avind accentul unei plângeri.

Plaintivement, *adv.* cu voce de plângere, plângeros.

Plaire, *v. n.* a plăce, *s'il vous plaît*, dacă bin-voiți, ve rogă. *Ce qui plaît*, ceea ce place; *ce qu'il plaît*, ceea

- că voiesce cine-va. *Se—*, a gëssi plăcere în, la. [glumă.
- Plaisamment**, *adv.* în
- Plaisance**, *f. lieu, maison de—*, loc, casă, de deliciu, vilă pentru pură plăcere.
- Plaisant**, *e, adj.* plăcut; glumitoriu; estraordinariu.
- Plaisanter**, *v. n.* a glumi.
- Plaisanterie**, *f.* glumă, lucru disu că se face a rida.
- Plaisir**, *m.* plăcere. *Les menus—s.* plăcerile menunte. *Avec—, à—*, cu plăcere; cu grije; cu facilitate (*fam.*): *par—*, prin distrațieune, pentru cercare (*fam.*).
- Plamée**, *f.* calce, vară, de care s'a servit cine-va la argăsélă.
- Plamer**, *v. a.* a muia și face să cadă perul peilor prin calce.
- Plamerie**, *f.* loc, unde se curăță peile de păr.
- Plan**, *e, adj.* plan, șes.
- Plan**, *m.* suprafață plană, șes; desemnul unui orașii, grădine etc.; plan, proiect. *Dégradation des plans* (în pict.), diminuția obiectelor reprezentate mai multă se mai puțin deparle.
- Planaire**, *f. nat.* verine apat.
- Planche**, *f.* scândură; placa de cupru gravată, micu pământ cultivat.
- Planchéier**, *v. a.* a acoperi, pardosi cu scânduri.
- Plancher**, *m.* scânduri, pardosélă.
- Planchette**, *f.* mică tablă; instrument pentru redicatu planuri.
- Plançon**, *m. s.* plantari, va-
- mură (de salciă) tăiată pentru altoii.
- Plane**, *m.* vd. *platan*.
- Planer**, *v. a.* a face neted; poli; *v. n.* a plana, se susține în aer.
- Planétaire**, *adj.* planetariu, de planete.
- Planète**, *f.* planetă. [rindea.
- Planeur**, *m.* lucrătoru cu
- Planimétrie**, *f.* planimetriă, geometriă plană, arte de a măsura suprafețele plane.
- Planirostre**, *adj. nat.* cu rostru, cioc, lat.
- Planisphère**, *m.* planisferă, cartă care reprezintă ambele jumătăți ale globului.
- Planoir**, *m.* forțecelă fara virf (la argintari).
- Plant**, *m.* rădăcină de curcindă plantată, plantațieune. *Jeune—, nouveau—*, viță de curcindă plantată.
- Plantade**, *f.* viță.
- Plantage**, *m.* plantațieune de tutun, de cafea etc. în colonie.
- Plantain**, *m. bot.* plătagina, genă de plantaginee.
- Plantaire**, *adj.* care se referesce la talpa piciorului.
- Plantard**, *m.* vd. *Plançon*.
- Plantat**, *m.* june viță de unu an. [sădire.
- Plantation**, *f.* plantațieune,
- Plante**, *f.* plantă, vegetale, buriana;—*des pieds*, talpa piciorului.
- Planter**, *v. a.* a planta, sădi.
- Planteur**, *m. cuse, f.* plantatoru, săditoru. Coloni americanu care possede și cultivă plantațieuni.
- Plantis**, *m. s.* locu plantat.

- Plantoir**, *m.* uneltă pentru plantat, pentru sădit.
- Planton**, *m.* s. *soldat de—*, soldat de serviciu lângă un oficiar superior.
- Plantule**, *f. bot.* embriunile rădăcinii. Și *plumule*.
- Plantulithe**, *m. nat.* moluscă.
- Plantureusement**, *adv.* în abundență, *copieusement*.
- Plantureux**, *ens.*; *adj.* copios, abundanț. îmbelșugat. [remase dela rindea.
- Planure**, *f.* fașie de lemn.
- Plaque**, *f.* tablă, foaie de metal.
- Plaqué**, *é.*; *adj.* copperit de nă lamină de aur, de argint și c.: metal placat.
- Plaqueminier**, *m.* specie de abanos, arbore din sudul Europei și din Indie.
- Plaquer**, *v. a.* a placa, a aplica un lucru lat peste altul, copperi cu nă lamină de metal. [netă de cupru.
- Plaquette**, *f.* mică monedă.
- Plaqueur**, *m.* lucrător la placatură, vd. *plaquer*.
- Plaquis**, *m.* incrustațiune de petre fără legătură.
- Plasme**, *f.* smarandă pulberată, pisat.
- Plastique**, *f.* plastică, care posedă facultatea de a forma: *f.* plastică, arte de a modela figurele în gips etc.
- Plastron**, *m.* bucată dinainte la nă lorică. la sarică; țesta de jeos a brôșcei țestoase.
- Plastronner**, *v. a.* a copperi cu *plastron*, vd. *prec.* Se —, a se premuni.
- Plat**, *m.* latul unui lucru, taler, farfură, — *creux*, farfură adincă; — *du métier*, ceva din ceaa ce se face mai bun; *à—*, *tout à—*, în lat (tout plat); cu t. tulă: *à—couvert*, clandestin, în ascuns.
- Plat**, *v. adj.* lat, întins, fără inegalități pe suprafață.
- Platatin**, *adv.* pe lat, în lat.
- Plat-bord**, *m.* grile pe marea punții unei nave.
- Plate-bande**, *f.* potecă într-un grădină; ornamentul de arhitectură lat și drept.
- Plate**, *f. mar.* luntre lată.
- Plate-forme**, *f.* suprafață, copperiș lat și șes.
- Plate-onge**, *f.* curea s. funia pentru a ține caii dificii, rai.
- Platanaie**, *f.* platanetă, tărnuț plantat cu platan.
- Platane**, *m.* platan, frumos și mare arbore amantaceu. Și *planc*.
- Plateau**, *m.* fundul balanelor mari; pământ înălțat, dăr lat și plan, șes.
- Platée**, *f.* massiv de fundațiune în tota întinderea construcțiunii, farfură grossolană plină cu bucate, *pop.*
- Platement**, *adv.* fără demnitate, fără gust. *Tout—*, fără întorsare, d'a dreptul.
- Plateure**, *f.* strat orizontale al unei minere.
- Platille**, *f.* pândă de in țesută cu fire late.
- Platine**, *f.* platină. Și *or blanc*, aurum album.— *Métal blanc, plus pesant que l'or et inaltérable.*

Platine, f. placa unui orologiū, unui pendulū, unei clante; ferrū de călcatū, *avoir une bonne platine*, a vorbi multū, *pop.*

Platitudo, f. înjeo-ire, lipsă absolută de gustū, de plăcere.

Platonicien, *enne*, *adj.* platoniciū. *Sust. m.* pãrtênū allū doctrinei lui Platon.

Platonique, *adj.* platoniciū. *Amour*—, afecțiune pură și cu totulū spirituale, depãrtatã de uerî-cè sensualitate.

Platonisme, f. plat-nismū, sistemã filosoficã a lui Platon.

[de gipsū.

Plâtrage, *m.* lucru fãcutū

Plâtras, *m.* sfêrimãture de gipsū vechiū.

Plâtre, *m.* gipsū, sultatū de calce, ipsosū, *Battre comme* —, a bate escesivū.

Plâtré, *ée*, *adj.* copperritū de gipsū. [gipsū.

Plâtrer, *v. a.* a copperi cu

Plâtreux, *euse*, *adj.* gipsosū.

Plâtrier, *m.* fãcëtorū sêū vindëtorū de gipsū.

Plâtrière, f. minerã, ocnã, de gipsū.

Plaubage, *m.* *vd. dentelaire.*

Plausibilité, f. calitatea lucrului plausibile. *vd. urm.*

Plausible, *adj.* plausibile, de lãudatū, de approbatū.

Plausiblement, *adv.* in modū de laudã.

Plebe, f. plebe, poporulū de jeosū.

Plebéien, *ienne*, *s. și adj.* plebeū, din ordinea, rândulū, poporulni, la R. ant.

Plebiscite, *m.* plebiscitū, decretū emanatū dela adu-

nanța poporului pe triburf, la Rom. anticî.

Plée, f. speciã de zambilã americanã.

Pléiades, f. *pl.* pleiadî, șcsse stele in semnulū Taurului.

Pleige, f. cauciune, chedãșū, *vech.*

Pleiger, *pléger*, *v. a.* a da cauciune, chedãșiã, in justitã, *vech.* *Vd. cautionner.*

Plein, *e*, *adj.* *Prendre une billé*—*e*, a lovi billa in centrulū sêū.

Plein, *m.* plinū, implutū; completū; plinitate; — ultimulū gradū de crescere. *Le trop*—, escedintele, prisosulū.

Pleinement, *adv.* deplinū, complectū, cu totulū.

Plénière, f. *Cour* —, adunanța solemnă cè ținea regiū și marii principî.

Plénipotentiaire, *m.* și *adj.* ministru cu pleniputiță, cu deplinã putere dela gubernulū sêū pentru uã negoțiațiune, pentru a tracta.

Plénitude, f. abundența escesivã, — *des temps*, implinirea profetilorū (in Bibl.).

Plein-pouvoir, *m.* pleniputiță, putere deplinã.

Pleonasme, *m.* pleonasmū, abundența de vorbe cari esprimū aceeași ideã, *redondance de paroles.*

Plérose, f. restabilirea plinitãții corpului (dupã bôlã).

Plérothique, *adj. med.* propriū a face sè crescã cãrnurile.

Pléthore, f. pletorã, prè multū sânge și umorî.

Pléthorique, *adj.* pletoricū.

Pleur, *m.* plănsu, plănsetu, *pleurs.* plănsete.

Pleurant, *e. adj.* care plânge.

Pleurard, *e. adj.* și *s.* care plânge desu și fără cauză.

Pleure-misère, *m.* avaru care se plânge tot-deuna de miserie. Și *pleur-pain.*

Pleurer, *v. n.* a plânge.

Pléurésie, *f.* pleurese, inflamațiune de pleură.

Pleurétique, *adj.* pleureticu, cu inflamațiune de pleură.

Pleureur, *m. euse, f. și adj.* plângătoriu.

Pleureuses, *f. pl.* femece luate cu plată că se plângă la immormintări, bande de pândă că se portă întorse peste măneci, ca semn de jale.

Pleureux, *euse, adj.* care anunță uă persónă intristată și apprópe se plângă.

Pleurnicher, *v. n.* a plânge simulat, se preface că plânge, precum copiu, *fam.*

Pleurnicherie, *f. s. pleurnichement,* plănsu prefăcutu.

Pleurnicheur, *m. euse, f.* care se preface că plânge.

Pleurodynie, *f.* durere de lature.

Pleuonecte, *m.* pleuonectu, pesce innotătoru pe lature.

Pleuro - pneumonie, *f. med.* inflamațiune simultană a pleurei și plămănilor.

Pleurs, *m. pl.* plănsete, lacrimă.

Pleutre, *m.* omu de nimic, valóre nulă, *fam.*

Pleuvoir, *v. n.* a ploua, căde plouia.— Il pleut, il pleuvait.

il plut, il a plu, il pleuvra, il pleuvrait, qu'il plût, pleuvant, plu.

Plèvre, *f. s. pleure,* pleură, membrană care accopere interioru còstele.

Plexus, *m.* plessu, rețea formată de fire de nervi.

Pleyon, *m.* rogosu, papură pentru legatū vița.

Pli, *m.* indouitură, cută, invelisid de scrisóre etc. (plicu). *Les plis et replis du cœur,* cea cò este mai secretu in inimă.

Pliable, *vd. flexible.*

Pliage, *m. vd. fléchissement.*

Pliant, *e, vd. souple, docile.*

Plica, *f. vd. plique.*

Plicatile, *adj.* dispusu a se indoui, a se curba, incovăia.

Plicatule, *f. nat.* moluscă acefală.

Plie, *f.* speciă de pesce marinu latu.

Plié, *m.* indouitura genuchiloru.

Plier, *v. a.* a curba, pleca, incovăia, *ployer, courber, fléchir.*

Pleur, *m. euse, f.* care curbă, incovăie.

Plinger, *v. a.* a muia fitilulu in seú (la luminărari).

Plinthe, *m. vd. socle.*

Ploir, *m.* cuțitu de fildeșu etc. pentru indouitū și tăiatū chărtia.

Pliocene, *adj. și m. geol.* tărımı terciariu suprapusu peste miocenū (*miocène*) și conținidū mai multe coquile reciți.

Plique, seú *plica, f. plica,* unū morbū allū pèrulu.

Plissé, ée, adj. și *s. m.* increțit, increțitură, plissé.

Plissement, m. s. *plissage*, increțire.

Plisser, v. a. a face cute, increți. *Se—*, a se increți.

Plisson, m. buccate compuse de cremă și lapte.

Plissure, f. increțitură.

Ploc, m. amnesticu de pěrũ de vacă și sticlă, cẽ se asșterne între cãptușela navii.

Plomb, m. plumbũ. *A —*, perpendiculariã; *fig.* justũ.

Plombage, m. plumbitũ, plumbuire (și pentru dinți).

Plombagine, f. plumbagine, substanțã mineralã din care se face condee de plumbũ. Și *mine de plomb, graphite.*

Plombé, ée, adj. plumbitũ (plumbuitũ), vinãtũ.

Plomber, v. a. a plumbi, (plumbui); smãlta (smãlțui).

Plomberie, f. laboratoriu unde se tornã plumbũ.

Plombeur, m. cellũ cẽ plumbesce mërfa, materiale.

Plombier, m. turnãtorũ de lucruri de plumbũ.

Plombière, adj. f. (pẽtrã) care sãmãnã cu plumbulũ.

Plongant, e, adj. care se affundã, care este în direcțiune de sus în josũ.

Plongée, f. *fortif.* partea parapetului care merge aplecãndu-se pãnã la *glacis.*

Plongement, m. cufundare.

Plongeon, m. passere apaticã, cẽ se cufundã desũ, *fig. faire le—*, a șĩ pleca capulũ sã nu lã lovẽscã glontulũ.

Plonger, v. a. a cufunda; *v. n.* a se cufunda.

Plongeur, m. affundãtorũ, cellũ cẽ se cufundã în apã.

Plongeurs, m. pl. passeri apatice, cari se cufundã.

Ploquer, v. a. a pune *ploc* (*vd. vb.*) la carena navii.

Ployable, adj. flessibile, susceptibile de a se curba, încovãia. Mai bine *ployant.*

Pluche, f. *vd. peluche.*

Pluie, f. plouã. [*sere.*

Plumage, m. penne de pas-

Plumasseau, m. scuturãtore de penne. *Vd. plumeau.*

Plumasserie, f. meseriã și comerțiu de *plumassier.*

Plumassier, m. cellũ cẽ preparã și vinde penne rare și cãutate.

Plume, f. pennã: condeiu (*plume métallique*).

Plumeau, m. scuturãtore fãcutã din penne mari.

Plumée, f. cãtã cernelã pôte lua condeifulũ.

Plumer, v. a. a scôte pennele, jumuli, scôte banĩ dela *env.* triã etc.

Plumet, m. penne la pãle-

Plumetis, m. cusseturã de flori etc. fãcutã cu mãna.

Plumeux, euse, adj. fãcutũ de penne, pennisosũ.

Plumicolle, adj. cu gitulũ garnitũ de penne.

Plumipède, adj. și *m.* plumipedũ, cu penne la picioare.

Plumitif, m. originale de sentințe judiciare și deliberațiuni, *commissã.* [*ding.*

Plum-pudding, m. *vd. pou-*
Plumule, f. pennișiorã. *Vd. plantule.*

la **Plupart, f.** cea mai mare parte, cei mai mulți. *Lu—du*

temps, mai de ordinariu, mai de obicei.

Pluraliser, v. a. *gram.* a pune în plurale.

Piuralité, f. pluralitate, cellă mai mare număr.

Piurie, *elle*, *adj.* și *m.* plurale, immultit.

Plus, *adv.* plus, mai mult. *Tant et —*, în abundență; *d'autant —*, cu atât mai mult; *de—en—*, din ce în ce mai mult. [mai mulți.

Plusieurs, *adj.* și *s. pl.*

Pius-je-te-vois, plus-je-t'aime, *m.* nume vulgare pentru **myosotis**, vd. vb. [gerată.

Plus-pétition, f. cerere es-

Plus-que-parfait, *m. gram.* mai multă că perfect.

Plus tôt, *adv.* mai currind; *le—*, câtă mai currind.

Plus-value, f. adaussă, escedinte, de valoare. [mai bine.

Plutôt, *adv.* de preferință,

Pluvial, *m.* speciă de mare mantă de biserică, *vech.*

Pluvial, *e*, *adj.* pluviale, de plouă.

Pluvier, *m.* genă de passeri.

Pluvieux, *euse*, *adj.* plouios.

Pluviose, *m.* 5-a lună a calend. republ. (dela 20 Ianuar. până la 19 febr.).

Pneumatique, f. pneumatică. Știința care pertractedă de proprietățile aerului și de fluidi; *adj.* pneumatic, relativă la aer. *Machine —*, machină pneumatică, prin care se estrage aerul.

Pneumatologie, f. tractat de substanțe spirituale.

[**pneumatose**, f. *med.* pneu-

matose, morbu causată prin fluidi adunați în organe.

Pneumologie, f. tractat de plămâni.

Pneumonie, f. s. *pneumonie*, pneumoniă, inflamațiunea parinchimei plămânilor.

Pneumonique, *adj.* (*remède—*), pneumatic, propriu morbilor de plămâni.

Pneumopleuritis, f. *med.* pneumopleurite, inflamațiunea plămânilor și pleurei.

Pneumotomie, f. *anat.* dissecțiunea plămânilor.

Pnyx, *m.* pnissul. Locu de adunață a poporului ca să delibereze, în Atena vechiă.

Poa, *m. bot.* genă de graminee.

Pochade, f. ubnbrită, schiță, repede și neglessă, *croquis.*

Pocae, f. busunară. *Acheter chat en—*, a cumpăra fără a essamina ce este.

Pochée, *éc. adj. écriture—e*, scriere urată și pliuă de macule. *Pochée*, f. câtă conține busunariul.

Pocher, v. a. lovi pe *env.* la ochiul încătă se se infle.

Pocheter, v. a. a stringe, strivi, purta în busunar.

Pochette, f. mică busunară.

Pochon, *m.* mare picătură de cernelă; lovitură de pumnă, *pop.*

Podagre, f. podagră, reumatismă la picioare. Că *adj.* și *sust.* cu podagră.

Podestat, *m.* officariu de poliția și de justiță în Italia.

Podomètre, *m.* vd. *odomètre.*

Podoptères, *m. pl. nat.*

palmipeđi cu patru degite unite prin uă membrană.

Podor, *m.* stabilimentă francesă în Senagambia.

Podure, *f. nat.* genă de insecte aptere.

Pœcile, *m. s. pœcile*, pecile, portică (galeriă) publică adornată cu statue la Atena vechiă.

Poêle, *m.* vëlă cê se ține pe capulă fidințațiloră în timpulă benedictiunii nupțială; postavă care invelesce sicriulă.

Poêle, *f.* patelă, frigare.

Poêle, *m.* seă *poile*, sobă.

Poêlée, *f.* cătă se înfișe pe uă frigare, *fam.*

Poêlier, *m.* cellă cê face și asședă sobe. [fundă.

Poêlon, *m.* mică sobă pro-

Poêlonnée, *f.* cătă pôte sê încăpă în sobă.

Poême, *m.* poenă.

Poésie, *f.* poesiă; elevațiune poetică, simțimintulă frumosulă ideale; strălucire și avuțiă poetică.

Poète, *m.* poetă. Se đice masculinulă și despre femeie.

Poëtereau, *m.* fôrte reă poetă.

Poétique, *adj.* poetică; *f.* poetică, tractată de poesiă.

Poétiquement, *adv.* poetică.

Poétiser, *v. a.* a da culóre poetică, a face versură.

Poge, *m.* laturea drêptă a navii.

Poids, *m.* pondă, greutate; importantă.

Poignant, *e, adj.* înțepătoră, care înțepă, *piquant*.

Poignard, *m.* pumnală.

Poignarder, *v. a.* a lovi, uccide, cu pumnalulă.

Poigne, *f.* putere în pumnă.

Poignée, *f.* pumnă, măneră; ceaă cê pôte conține ună pumnă închisă.

Poignet, *m.* puntulă de uniune allă mânei și brațiu-lulă; marginea mânecei.

Poil, *m.* pœră; culóreă pœru-lulă (la omă *chevelure*).

Poiloux, *vd. misérable*.

Poilu, *ue, adj.* pœrosă.

Poincillade, *f.* frumosă arbustă gramineă de America. Și *fleur de Paradis*.

Poinçon, *m.* acă, undrea;huriă.

Poinçonner, *v. a.* a însemna prin înțepătore, prinpunte.

Poindre, *v. a.* a ciocni (pui).

Poing, *m.* (pronunț. fără *g.*, pumnă).

Point, *m.* punctă; *au dernier*—, escisivă; în *impr.* a 6-a parte din liniă; *de tout*—, totale, întregă, perfectă. *Point du jour*, reversatulă đilei. [cum, *vd. Ne.*

Point, *adv. negat.* nici-de-

Pointage, *m.* puntațiune, îndreptare către ună punctă, desemnațiune pe cartă a punctulă, unde se află uă nave.

Pointal, *m.* proptea perpendiculară.

Pointe, *f.* virfă, asvirlitura calulă; sulă de gravoră.

Pointement, *m. s. pointage*, puntațiune, îndreptare a tunulă.

Pointer, *v. a.* a lovi cu virfulă sabiei; dirige spre ună punctă; însemna cu punctă.

Pointeur, *m.* artileristă care punctedă, indreptedă tunulă.
Pointillage, *m.* facere de puncturi cu condeiulă.
Pointillé, *m.* desenulă prin puncturi.
Pointiller, *v. n.* a face puncturi cu condeiulă etc ; a disputa, contesta, scrupulosă.
Pointillerie, *f.* contestațiune, certă pentru lucruri de nimică. *Comp. picoterie.*
Pointilleux, *euse, adj.* care se certă pentru lucruri mică.
Pointu, *ne. adj.* cu virfă.
Pointure, *f.* punctură, ințepătoră : lungimea formă la cismari.
Poire, *f.* pără, fructulă părăului ; butilă imbrăccată cu pele pentru pulbere de vânătoare. *Poire d'angoise*, pără forte aspră.
Poirée, *f.* beutură făcută cu pere, citru de pere.
Poireau, *m.* seă *porreau*, uă plantă. *Vd. și verrue.*
Poirée, *f.* plantă potag, numită și *bétie, bette blanche.*
Poirier, *m.* pără, arbure rosaceă care face pere.
Pois, *m.* mađare, *Pois à senteur*, mađare inflorită.
Pois-de-merveille, *m. s.* *corindum*, uă plantă.
Poison, *m.* venină, otravă, *venin.*
Poissard, *e, adj.* care imită limba și moralile poporului de jeosă.
Poissarde, *f.* femeă din poporulă cellă mai de jeosă.
Poisement, *m.* smolită.
Poisser, *v. a.* a freca cu pece, cu pără, a smolă.

Poissex, *euse, adj.* plină de pece, de smolă, smolită.
Poisson, *m.* pece, — *rouge s. dorade de la Chine*, *vd. cyprin.* [pentru liciđi.
Poisson, *m.* vechiă măsură
Poissonnaille, *f.* pescișori.
Poissonnerie, *f.* pescăriă.
Poissonneux, *euse, adj.* abundante in pesci. [cară.
Poissonnier, *m. ière, pes-*
Poissonnière, *f.* uneltă de cuină pentru friptă pece.
Poitrail, *m.* peptulă calului.
Poitrinaire, *adj.* bolnavă de peptă, fistică.
Poitrine, *f.* peptă.
Poivrade, *f.* salsă cu piperă, sare, očetă, și untdelemnă.
Poivre, *m.* piperă ; — *d'Inde, —long*, *vd. piment.*
Poivrer, *v. a.* a pipera, presăra cu piperă.
Poivrier, *m.* arbure ind. care produce piperă; piperăniță.
Poivrière, *f.* piperăniță, solniță pentru piperă.
Poivron, *m.* ardeiă nepisată.
Poix, *f.* pece, materiă cleiôsă, smolă, — *resine, —jaune*, resină ordinară.
Polacre, *m. s. polaque*, nave cu lopete și cu vele lat., triânghiulară, pe Mediteranea; călare polonesă. [poli.
Polaire, *adj.* polare, dela
Polarisant, *e, adj.* care pôte polarisa.
Polarisation, *f. fis.* polarisațiune. Modificațiune a rađeloră luminose reflectate sub diverse ānghiuri de suprafeciă transparentă, cândă

străbatu corpurî dotate cu refracțiune dublă.

Polariscope, *m. fis.* instrument. că se determine lumina polarisată. Și *polarimètre*.

Polariser, *v. a.* a produce polarisațiune, vd. *prec.*

Polarité, *f. fis.* polaritate. Proprietatea magnetului, séu acului magnetatū, de a se dirige către unū punctū determinatū allū orizontelui.

Polder, *m.* Se dīce de vastele câmpie din Terrele de jeosū protectate de săgasurî.

Pôle, *m.* polū, fiă-care din ambele extremități ale unū globū. *Pôles magnétiques*, punctele oppuse ale magnetului, în care e concentrată puterea magnetică. *Pôles électriques*, extremitățile unū metalū electricisatū.

Polémarque, *m.* polemarcū, căpitană de armată la antici.

Polémique, *f.* polemică, dispută în scrisū; *adj.* polemicū, de polemică.

Polémiste, *m.* polemistū, cellū cē face polemică.

Polémoscope, *m.* unū ochianū. [ligă.

Polenta, *f.* polentă, mămă-

Poli, *ie, adj.* politū, cu lustru.

Police, *f.* poliția. *Tribunal de—*, tribunale care cunnosce infracțiunile făcute în regulanțele poliției, pe cândū delictete mai gravi le cunnosce la *Poli e correctionnelle*.

Policer, *v. a.* a civilisa, îndulci moralile. [liția.

Policier, *m. ière, f.* de po-

Polichinel, *m. polichinelle*, polichinel, persoană din comedie napolitane.

Polichinelle, *f.* speciă de danțū risibile, bufonicū.

Poliçon, *m.* vd. *polisson*.

Poliment, *m.* politură (po-
leire). [liticosū.

Poliment, *adv.* politū, (po-

Polir, *v. a.* a poli, da lustru.

Polisseur, *euse, adj.* care polesce, lustruesce.

Polissoir, *m.* instrument. pentru politū, selivisitorū.

Polissoire, *f.* rôtă de lemnū pentru a da lustru laminelorū călcate.

Polisson, *une, adj.* pré liberū, licințiosū, desfrinatū.

Polissonner, *v. a.* a face lucruri indecinti, vagabundī.

Polissonnerie, *f.* vorbă, întorsură, indecinte, neonestă.

Polissure, *f.* politură.

Politesse, *f.* politetă, civilitate. Modū de a lucra conforme cu cele mai nobile precepte.

Politique, *adj.* politicū; *m.* politicū, cellū ce se ocupă de cunnoscința aflacerilor publice; *s. f.* cunnoscința dreptului publicū, interessilorū principilorū, politică.

Politiquement, *adv.* în modū politicū.

Politiquer, *v. n. a.* a raționa asupra aflacerilor politice.

Polka, *f.* polka. [fam.

Polker, *v. n.* a juca polka,

Polkeur, *m. euse, f.* cellū cē jōcă polka, fam.

Pollen, *m. bot.* pulbere fecundante conținută în anteră.

- Pollicitation**, *f. juris.* obligațiune contractată de cine-va fără să fiă priimită de partea cea-altă.
- Polluer**, *v. a.* a profana.
- Pollution**, *f.* profanațiune.
- Polonaise**, *f.* polonesă, un cântă; speciă de haină.
- Polosse**, *m.* ammesicū de cupru și de cossitorū.
- Poltron**, *m. onne*, *f.* fricosū, mișelū.
- Poltronnerie**, *f.* mișeliă, lipsă de curagiū.
- Polyacoustique**, *adj. t.* care multiplică sunetele.
- Polyadelphie**, *f. bot.* classe de plante. [plante.]
- Polyandrie**, *f.* classe de
- Polyanthe**, *adj. bot.* care pōrtă multe flori.
- Polyanthée**, *f.* culessū de buccăți literarie pentru usulū autorilorū.
- Polycholie**, *f.* excessū de bilă, de veninū.
- Polychreste**, *adj.* care servește la mai multe usuri.
- Polychrome**, *adj.* de mai multe culori.
- Polycotylédone**, *adj.* cu multe lobule, *vd. lobe.*
- Polyèdre**, *m. geom.* poliedru, solidū cu mai multe feție. [de poliedru.]
- Polyedrique**, *adj.* in formă
- Polygale**, *f.* poligală, uă plantă. Și *poligale*, *herbe de lait.*
- Polygame**, *m.* și *f.* poligamū, căsătoritū cu mai multe femei de-uădată.
- Polygamie**, *f.* poligamiă.
- Polyglotte**, *adj.* scrissū sēu impressū in mai multe limbe.
- Polygone**, *m. geom.* poligonū. Figură cu mai multe ānghiuri și mai multe lateri. *Polygonal*, *e, adj.* cu mai multe ānghiuri.
- Polygraphe**, *m.* autorū care a scrissū asupra mai multorū materie.
- Polygraphie**, *f.* partea unei bibliotece care conține pe *polygraphes*, *vd. prec.*
- Poligynie**, *f. bot.* poliginiă, ordine de plante.
- Polymathe**, *m.* eruditū care possede cunnoscințe forte multe, forte variate.
- Polymathie**, *f.* sciință intinsă și variată.
- Polymathique**, *adj.* polimaticū, *vd. prec.*
- Polinôme**, *m. mat.* polinomū. Cantitate algebrică compusă de mai mulți termini.
- Polyodonte**, *adj. zool.* care are numeroși dinți.
- Polyoptre**, *m.* și *adj.* Se dice de uă sticlă care multiplică obiectele.
- Polype**, *m.* polipū, animale marinū, cu mai multe piciorē; *med.* crescetură cārnosă pe membranele viscoșe.
- Polypétale**, *adj. bot.* cu multe petale.
- Polypeux**, *euse, adj. med.* de natura polipului, *vd. polytype.* [multe foișiore.]
- Polyphylle**, *adj. bot.* cu mai
- Polypier**, *m.* lăcuință comună a polipilorū agregatori.
- Polypite**, *m.* polipi fossili.
- Polypode**, *adj.* cu multe labe.
- Polyptique**, *adj.* *vd. pouillé.*
- Polysarcie**, *f. med.* obesi-

tate, îngrășiere a corpului.

Polyscope, *adj.* și *m.* vd. *Polyoptre*.

Polystile, *adj. archit.* polistilă, cu multe colonne.

Polysyllabe, *adj. gram.* de mai multe silabe.

Polysynodie, *f.* sistemă de administrațiune care constă în a substitui fiă-care ministru printr'ună consiliu. — Cercată în Franția după Lud. XIV.

Polytechnique, *adj.* politehnică, care îmbrășă mai multe arti și științe. *Ecole* —, școala politehnică, creată în Franția sub convențiune în 1794.

Polythéisme, *m.* politeismă, sistemă de religiune care admite pluralitatea deilor.

Polythéiste, *m.* politeistă, păr-énă allă politeismului.

Polytric, *m.* speciă de plantă.

Polytypage, *m.* scôtere de mai multe figure prin același tipar.

Polytyper, *v. a.* a forma tiparul unei figure, că se scôță apoi mai multe.

Polytypeur, *m.* tipăritor de figure.

Pomade, *f.* pomadă, unginte; speciă de întorsură a calului (*maneg.*).

Pommader, *v. a.* a unge cu pomadă.

Pomme, *f.* măr. (fruct); — *de terre*, cartofi, — *épineuse*, vd. *stramonium*, — *d'amour*, — *dorée*, *s. lycopersicum*, speciă de pantă.

Pommé, *ée, adj.* rătundă ca mărul; *fig.* completă.

Pommé, *m.* cidru de mere.

Pommeau, *m.* mică bulă pusă la mânerul săbiei.

Pommelé, *ée, adj.* însemnată cu pete rătunde cenușie.

Pommeler, *v. r.* a se copperi de mici nori albi și cenușii (despre cer).

Pommelière, *f.* consumțiune, ftise plămăniară (oftică) la unele animale domestice.

Pommelle, *f.* strecurătoare la diverse tuburi s. țeve.

Pommer, *v. n.* a lua forma mărului. Se țice de verdea, de lăptuce.

Pomméraire, *f.* locu plantat cu meri.

Pommeté, *ée, adj.* adornată cu *pommette*, vd. *urm.*

Pommette, *f.* ornamentu în forma unui mic măr; osul feței, obrațului, sub ochi. [re faceu.]

Pommier, *m.* măr, arbore

Pompe, *f.* pompă, magnificință; tulumbă.

Pomper, *v. a.* a atrage cu pompa aerul, se unu licidă.

Pompeusement, *adv.* pomposă, cu pompă, magnifică.

Pompeux, *euse, adj.* pomposă, magnifică; nobile, înaltă.

Pompier, *m.* pompier.

Pompon, *m.* ornamentu de femeă de pușină valoare.

Pomponner, *v. a.* a adorna cu *pompon*. [cident.]

Ponant, *m.* vd. *ponent*, ocupant.

Ponçage, *m.* politură cu pētra *ponce*, vd. *urm.*

Ponce, *f. s.* *pierre-ponce*,

- puneice, p \acute{e} tr \acute{a} vulcanic \acute{a} , uscat \acute{a} , poros \acute{a} \acute{s} i u \acute{s} i \acute{o} ri \acute{a} .
- Ponce**, f. mic \acute{u} sac \acute{u} plin \acute{u} cu c \acute{a} rbuni negri.
- Ponceau**, m. mac \acute{u} ro \acute{s} i \acute{u} ; mic \acute{a} punte; *adj.* ro \acute{s} i \acute{u} f \acute{o} rte viu \acute{u} .
- Poncer**, v. a. a poli, da lustru cu p \acute{e} tra *ponce*.
- Ponche**, m. b \acute{e} utur \acute{a} compus \acute{a} de apa, sachar \acute{u} , l \acute{e} m \acute{a} i \acute{a} \acute{s} i rachi \acute{u} , pu \acute{n} ș.
- Poncire**, m. speci \acute{a} de mare lem \acute{a} i \acute{a} .
- Poncis**, m. desen \acute{u} calcat \acute{u} cu p \acute{e} tra *ponce*, cu c \acute{a} rbune.
- Ponction**, f. *chir.* pun \acute{c} tiune, m \acute{t} ep \acute{a} tur \acute{a} intr' \acute{u} \acute{a} parte a corpului, c \acute{a} s \acute{e} \acute{e} s \acute{a} un \acute{u} licid \acute{u} rev \acute{e} rsat \acute{u} acolo.
- Ponctualit \acute{e}** , f. esactitate.
- Ponctuation**, f. punta \acute{t} iune, punerea semnelor \acute{u} cuvenibili, precum punct \acute{u} , virgul \acute{a} , etc.
- Ponctuel**, *elle*, *adj.* punctuale, esact \acute{u} , regulat \acute{u} .
- Ponctuellement**, *adv.* punctuale, cu esactitate, tocma \acute{i} .
- Ponctuer**, v. a. a punta, pune puntele cuvenibili, precum virgul \acute{a} etc.
- Pondag**, m. inclina \acute{t} iunea stratului de c \acute{a} rbuni.
- Pondage**, m. drept \acute{u} c \acute{e} se percepe in Anglia dela m \acute{e} rfur \acute{i} , \acute{s} i care este regulat \acute{u} dup \acute{a} pond \acute{u} s. greutate.
- Pond \acute{e} rabl \acute{e}** , *adj.* ponderabile: susceptibile de a fi ponderat \acute{u} , c \acute{a} nt \acute{a} rit \acute{u} .
- Pond \acute{e} ration**, f. pondera \acute{t} iune, ecilibru mutuale intre ponder \acute{i} \acute{s} i puter \acute{i} . [ecilibra.
- Pond \acute{e} rer**, v. a. a pondera,
- Pondeuse**, f. pass \acute{e} re feminin \acute{a} care produce ou \acute{e} .
- Pondre**, v. a. a face ou \acute{e} , a oua. Sco \acute{t} ia.
- Poney**, m. mic \acute{u} cal \acute{u} de
- Ponent**, m. s. *ponant*, vd. *occident*.
- Pongo**, mare maimu \acute{t} \acute{a} .
- Pont**, m. punte, pod \acute{u} peste ape. *Pont-levis*, mic \acute{a} punte care se redic \acute{a} \acute{s} i se lass \acute{a} .
- Pont-neuf**, m. c \acute{a} nt \acute{u} populare.
- Ponts-et-chauss \acute{e} es**, m. *pl.* corp \acute{u} de inginer \acute{i} ins \acute{a} rcina \acute{i} speciale \acute{s} i exclusiv \acute{u} cu confec \acute{t} iunea \acute{s} i int \acute{r} etine \acute{r} e \acute{a} c \acute{a} ilor \acute{u} , pu \acute{n} tilor \acute{u} , canalilor \acute{u} , etc.
- Ponte**, f. facere de oue, ouare.
- Ponte**, m. puntator \acute{u} , juc \acute{a} torul \acute{u} relativ \acute{u} cu banquerul \acute{u} in unele jocuri de int \acute{m} plare (de noroc \acute{u}).
- Pont \acute{e} ,*ve***, *adj. mar.* cu punte, cu pod \acute{u} (despre nav \acute{i}).
- Ponter**, v. n. a punta, juca in c \acute{a} r \acute{t} i etc. contra banquer \acute{u} .
- Pontet**, m. partea șele \acute{i} care este in form \acute{a} de arc \acute{a} t \acute{a} .
- Pontife**, m. pontifice. Pers \acute{o} n \acute{a} care are jurisdic \acute{t} iune \acute{s} i autoritate in lucrur \acute{i} de religione. *Le souverain*—, papa.
- Pontifica'**, *ale*, *adj.* pontificale. *Sust. m.* carte de rug \acute{a} ciunile \acute{s} i cerimoniele episcopali.
- Pontifical \acute{e} ment**, *adv.* pontificale, c \acute{a} pontifice.
- Pontificat**, m. pontificat \acute{u} , demnitate de mare pontifice. Ast \acute{a} d \acute{i} demnitatea pape \acute{i} .
- Pont \acute{i}** , m. vergea de ferr \acute{u} pentru fabrica sticle \acute{i} .

Ponton, *m.* punte plutitoră, barca lată cu unu catartu.

Pontonage, *m.* dreptu pentru trecerea unei punți.

Pontonier, *m.* perceptoru de plățile pentru trecerea pe punte; artileristă constructoru de punți militari.

Pontuseau, *m.* limă de metalu că se facă chârțiă liniată (da fabrica de chârțiă).

Pope, *m.* popă.

Popeline, *f.* materiă de lână și mătase.

Poplité, *ée, s.* *poplitaire*. *adj.* dela glesne.

Populace, *f.* poporulă de jeosă.

Populacier, *ière, adj.* propriu poporului de jeosă.

Populaire, *adj.* popurare, care ține de poporă, iubită de poporă.

Populairement, *adv.* în modă popurare.

Populariser, *v. a.* a face popurare. *Se —*, a deveni popurare, a și atrage favoarea, afecțiunea, poporului.

Popularité, *f.* popularitate, caracterulă omului popurare, purtare propriă a atrage favoarea poporului.

Population, *f.* populațiune, lăcuitoră.

Populéum, *m.* pomadă calmante făcută cu germină de plopă și plante narcotice.

Populeux, *euse, adj.* popurosă.

Populo, *m.* mică copilă, *fam.*

Poracé, *ée, adj. med.* de culoare verde (despre umoră).

Porc, *m.* porcă, rimătoră.

Porc-épic, *m.* patrupedă ro-

șetoră allă cu corpă este armată cu ghimpi.

Porc-marin, *m.* *vd. marseouin, dauphin.*

Porcelaine, *f.* porcelană.

Porcelet, *m.* *vd. Cloporte și Jusquame.*

Porchaison, *t.* starea mistrețului în annutimpulă când este foarte grassă.

Porche, *m.* locă copperită la intrarea unui templu său palatū. [toră de porci.

Porcher, *m. ère, f.* pēdi-

Porcherie, *f.* staulă de porci.

Porcine, *adj.* de porci.

Pore, *m.* poră. [cu poră.

Poreux, *euse, adj.* porosă,

Porion, *m.* lucrătoră superioră în minele Belg.

Porosité, *f.* porozitate. poră.

Porphyre, *m.* portiră, pētră roșă închisă cu pete albe.

Porphyrisation, *f.* pulverisațiune, frecare pe tablă.

Porphyriser, *v. a.* a pulverisa, freca pe tablă (de porfir).

Porracée, *vd. poracé.*

Porreau, *vd. poire u.*

Porrection, *f.* cerimoniă catolică pentru a conferi ordinile minoră. [repausă.

Port, *m.* portă; *fig.* locă de

Port, portă, mersulă unei persoane; plată de transportă, (porto).

Port-d'armes, *m.* dreptă de a purta arme. [purta.

Portable, *adj.* care se pôte

Portage, *m.* transportă.

Portail, *m.* portă-mare, fațată principale a unei biserice.

Portant, *e, adj. bien —, mal —, sănētosă, nesănētosă: à bout —, foarte de aproape.*

- Portatif**, *ive, adj.* purtativă, care se poate purta ușor.
- Porte**, *f.* poartă. *Veine*—, vină considerabilă a ficatului.
- Porte-aiguille**, *f. instr.* care servește chirurgilor să țină mâinile bine acele.
- Porte-allumettes**, *m.* cutia de chibrituri.
- Porte-arquebuse**, *m.* oficiarul care ducea pușca regelui. *Pl. nevar.*
- Porte-assiette**, *f.* tavă pentru talere.
- Porte-baquette**, *f.* inel în care stă vergea pușcei.
- Porte-balle**, *m.* tolbașiu.
- Porte-bougie**, *f. chir.* specie de tub, *vd. canule.*
- Porte-barres**, *m.* ochiuri de frînghiă în inelul căpeștrului.
- Porte-broche**, *m.* mâner mobil care primeste diferite unelte.
- Porte-carabine**, *m.* *vd. Porte-mousqueton.*
- Porte-chape**, *m.* celulă care poartă de ordinariu manta, vestimentul de prelat, în biserică. *Pl. nevar.*
- Porte-choux**, *m.* mică cală de grădinar.
- Porte-cigarre**, *m.* portușigară, țigaretă. [*chetier.*]
- Porte-clefs**, *m.* *vd. Gui-*
- Porte-collet**, *m.* bucată de carton care servește să anine la gât colțelul (iaca) popilor catolici. [*creion.*]
- Porte-crayon**, *m.* portușcrayon
- Porte-croix**, *m.* celulă care poartă crucea înaintea unui cardinal, la procesiuni.
- Porte-crosse**, *m.* celulă care poartă bastonul pastoral (*la crosse*) înaintea episcopului.
- Porte-Dieu**, *m.* preot care duce hoșnavilor viaticul.
- Porte-drapeau**, *m.* purtătorul drapelului la pedestri. *Pl. nev.* [*prec.*]
- Porte-enseigne**, *m.* *vd.*
- Porte-épée**, *m.* curea de care se poartă sabia.
- Porte-étendard**, *m.* purtător de stindard la călărime. *Pl. nevar.*
- Porte-étriers**, *m.* curea care servește a redica scările șelei. Și *trousse-étriers.*
- Porte-étrivières**, *m. pl.* alcale de la marea.
- Portefaix**, *m.* purtător de sarcină, hamal, *crocheteur.*
- Porte-fer**, *m.* cutia de la marea pentru potcoave preparate.
- Portefeuille**, *m.* portușfoliu.
- Porte-hache**, *m.* cutia toporului la săpători militari (*chez les sapeurs.*)
- Porte-lanterne**, *f.* insectă luminoasă de America.
- Porte-lettre**, *m.* portușfoliu pentru scrisori.
- Porte-malheur**, *m.* persoană, lucru, care aduce nefericire (piadă rea).
- Porte-manteau**, *m.* oficiar care poartă manta regelui său a principilor.
- Porte-monnaie**, *m.* portușmonnet.
- Porte-montre**, *m.* perniță de orologiu. *Pl. nevar.*
- Porte-montres**, *m.* cutia cu gemuri unde orologiarul espun efectele de ale lor. [*susțină dăbalele.*]
- Porte-mors**, *m.* curele cari

Porte-mouchettes, *m.* tăviță pentru mucări.

Porte-mousqueton, *m.* acū la șea deunde se anină carabina.

Porte-page, *m. impr.* chărțiță strinsă în maș multe dupe, pe care se asședă uă pagină de compozițiune, după cē a fostū legată.

Porte-pierre, *t. chir.* instrumentū destinatū a ținē nitratulū de argintū, tocū pentru pētra iadulū.

Porte-plume, *m.* tocū de condee.

Porte-respect, *m.* armă definsivă care impune. Semnū esternū de demnitate.

Porte-tapisserie, *f.* ușiă în perefe tapetată cum este perefele.

Porte-trait, *m.* curea care susține trăgătorile dela hamuri.

Porte-vent, *m. mus.* tubū dela organatū.

Porte-verge, *m.* una din persōnele inferioři bisericesci.

Porte-vis, *m.* metalū d'asupra șiurupulū dela cocoșulū puseci. Și *contre-platine*.

Porte-voix, *m.* instrumentū care duce vocea departe.

Porteur, *m. euse*, *f.* purtătorū de sarcine, adducătorū de scrisorī; calulū suruginlū.

Portier, *m. ière*, *f.* portariū.

Portière, *f.* portiță dela trās-sură; perdea înaintea ușei, portărăssă la monasteriū.

Portière, *f. vache, brebis*—,

vacă, ouie, în etate de a purta, de a avē puī.

Portion, *f.* porțiune, parte dintr'unū totū. [țiune.

Portioncule, *f.* mică porțiune.

Portique, *m.* porticū, galeriă.

Porto, *m. s. oporto*, porto, vinū de Oporto în Portug.

Portor, *m.* marmure nēgră cu vine imitandū aurulū.

Portraire, *v. a.* a face portretulū, *vech.*

Portrait, *m.* imagine, portretū, descrițiunea unei persōne.

Portraitiste, *m.* pictorū de portrete. [vech.

Portraiture, *f.* vd. *Portrait*,

Portugaise, *f.* monnetă de aurū portugesă val. 45 fr. 27 cent.

Portulacé, *ée*, *adj.* care sēmēnă cu *pourpier*.

Portulan, *m. mar.* carte care conține descrițiunea porturilorū, cōstelorū mării etc.

Portumne, *m. nat.* crustaceū decapodū.

Posage, *m.* munca și speșele necesare pentru a asședa unele lucruri.

Pose, *f.* punerea petrelorū la uă construcțiune; asședare, atitudine (posă); sentinēle asședate în facțiune.

Posé, *ée*, *adj.* pusū, asședatū, determinatū, admissū; liniscitū, seriosū (despre ómenī).

Posément, *adv.* incetū, fără precipitațiune, *modérément*.

Poser, *v. a.* a pune, asședa; *v. n.* a fi pusū, ședē în po-

sițiune (posa). Comp. *mettre, placer*.

Poseur, *m.* cellu cè asședă.

Positif, *ive, adj.* pozitivu, certu, constante, siguru, *certain*.

Positif, *m. gram.* pozitivu.

Positif, *m. mus.* micu organatū.

Position, *f.* pozițiune, situațiune, circumstanțe în cari se gëssesce cine-va.

Positivement, *adv.* pozitivu, certu, de siguru.

Pospolite, *f.* nobiliū Poloniei adunați în corpū de armată.

Possédé,ée,adj. possessu de demonū, turmintatū.

Posséder, *v. a.* a possede, avé în stăpinire. *Se—*, a se predomni, stăpini.

Possesseur, *m.* possessorū.

Possessif, *adj. m.* possessivū, care esprime posesiune.

Possession, *f.* posesiune, avere, stăpinire. *La pl.* posesiuni, colonie.

Possessoire, *m. jur.* posesiunea unū imobile; posesiunea unū beneficiū. *Action—*, acțiune pentru a fi menținutū sėu reintegratū în posesiune.

Posset, *m.* bėtură englesă. *Lait bouilli méé de bière.*

Possibilité, *f.* putință, calitatea lucrului posibil.

Possible, *adj.* posibil, care è cu putință. [poștă.

Postal, *e, adj.* postale, de

Postcommunion, *f.* orațiune cè dice preotulū după comuniune sėu grijaniă.

Postdate, *f.* dată falsă posterioare celei adevărate, *p. u.*

Postdater, *v. a.* a data dela unū timpū posteriorū dilet în care s'a făcutū epistola.

Poste, *f.* poștă.

Poste, *m.* postū, funcțiune, locū unde se asședă armate.

Poster, *v. a.* a pune, asședa, într'unū postū, într'unū locū. *Se—*, a se asședa ca sė observe. Comp. *aposter*.

Postérieur, *e, adj.* posteriorū, care urmédă. vine, după altulū.

Postérieurement, *adv.* posteriorū, în urmă, peurmă.

à **Posteriori**, *adv.* a posteriori, din celle cè urmédă.

Posteriorité, *f.* timpū care urmédă după altulū.

Postérité, *f.* posteritate, descindințiū din aceeași origine, successori, urmași.

Postes, *f. pl.* ornamente de arhitectură.

Postface, *f.* prefațiă la finele unei cărți.

Posthume, *adj.* și *s.* postumū, născutū după mórtea tatălui sėu. *Ouvrage—*, operă postumă, publicată după mórtea autorului.

Postiche, *adj.* făcutū și adausū indata, pusū în loculū altui; posticiū, falsū, artificiale. [rugiū.

Postillon, *m.* postașiū, su-

Postscénium, *m.* postsceniū, parte a teatrului anticū situată după scenă.

Post-scriptum, *m.* postscriptū, ceea cè se scrie după semnătură.

Postulant, *e, m. f.* procu-

roră postulante: celulă ce sollicită unu locu. cere cu stăruință.

Postulat, *m.* postulat, ceea ce se cere ca recunoscută (intr'ua discutiune).

Postulation, *f.* postulațiune, funcțiunea unui procuroră postulante; cerere.

Postuler, *v. a.* a postula, cere cu insistință. cu stăruință.

Posture, *f.* situațiunea, pozițiunea, corpului. atitudine.

Pot, *m.* oă, marmită: cască.

Pot-au-feu, *m.* carne și fertură în oă, în marmită.

Pot-de-vin, *m.* de bătut, aldămașu. Pl. *pots-de-vin*.

Potpourri, *m.* amestecă de diverse feluri de carne și de legumi; potpurri.

Potable, *adj.* de bătut, care se pôte bé fără repunnanță. *Or*—, aură licidat.

Potage, *m.* supă cu pâne etc.

Potager, *m.* grădină de legumi etc.

Potager, *ère*, *adj.* unde se cultivă legumi.

Potamot, *m.* speciă de pântă.

Potasse, *f.* potassă, oxidă de *potassium*. Alkali forte caustică, luată mai alessă din cenușea vegetaliilor.

Potassé, *ée*, *adj.* ușoriu combinat cu potassă.

Potassium, *m. chem.* potassiū, corpū simplu metallicū, de culore argint., bazea potassei. [gröss seū inflată.

Pote, *adj. f. main*—, mână grössă seū inflată.

Poteau, *m.* pară; — *guide*, care indică drumul.

Potée, *f.* câtă conține nă oă; grămadă, cossitor calcin.

Poté, *ée*, *adj.* grassă și plină.

Potelet, *m.* mică pară.

Potelot, *m.* mineră de plumb.

Potence, *f.* spinjurătoare; uniune de trei grinde cari facă anghiū spre a ține ceva.

Potentat, *m.* potentat, sa-veranū unu Statū mare.

Potentiel, *elle*, *adj. med.* putințiale. Se dice de remediu care lucră prin nă virtute caustică; virtuale, care essiste în putere, opp. care essiste în *realitate*.

Poterie, *f.* vase de pământ seū de cossitor.

Poterne, *f.* pörtă secretă la fortificațiun.

Potestatif, *ve*, *adj.* care depinde de părțile contractanți.

Potier, *m.* olariū.

Potin, *m.* cupru galbin.

Potion, *f.* poțiune, medicamentū licid.

Potiron, *m.* dovlecū mare.

Potose, *m.* avuție abundanți. — Dela *Potose*, fluviu american, care duce aur.

Pot-pourri, *m.* vd. *pot-pourri*.

Potron-jaquet, *s. potron-minet*, *m.* reversatulă dorilor, *pop.*

Pou, *m.* pēduchiū. Pl. *poux*.

Pou-de-soie, *m.* s. uă materiă de mătase.

Pouacre, *adj.* și *s.* murdariū, vd. *saiope*, *vilain*.

Pouah! *interj.* care esprime desgust.

Pouce, *m.* degetul mare.
Poucettes, *f. pl.* fringhiă, instrum., pentru legatū degetele unoră arrestați, sē nu fugă.
Poucier, *m. chir.* degitariu.
Pouding, *m.* pudingă. Și *plum-pudding*.
Poudingue, *m.* concrețiune de petricele unite printr'unū cimentū foarte durū.
Poudre, *f.* pulbere, prafū ; — *à canon*, erbă de pușcă.
Poudrer, *v. a.* a copperi u-sioriū, stropi, cu pulbere.
Poudrette, *f.* materiă de ingrășiată pămîntulū uscată și in pulbere.
Poudreux, *euse, adj.* pulberosū, copperitū de prafū.
Poudrier, *m.* fabricante de pulbere de pușcă. *Puç. us.*
Poudrière, *f.* fabrică, magazinū, de pulbere de pușcă; cutiă pentru pulb. de pușcă.
Pouf! *interj.* buf! *Faire un pouf*, a despărē fără sē fiă plătitū ce era dētoriū.
Pouf, *m.* speciă de gătélă de capū pentru femee.
Pouf, *adj.* Se dīce de uă marmure care sē reduce in pulbere.
Pouffer, *v. n.* — *de rire*, a ride nevoluntariū, bafni de risū.
Pouille, *m.* vd. *Pouilles*.
Pouillé, *m.* catalogū de beneficiele unei diocese, *vech.*
Pouiller, *v. a.* a dojeni cu injurie (ocări).
Pouillerie, *f.* mare necurățēniă.
Pouilles, *f. pl.* imputațiuni (dojană) injurioșe, grossolane.

Pouilleux, *euse, adj.* care are pēduchi. [*pouillier*.
Pouillis, *m.* rēū ospelū. Și
Poulailler, *m.* ședință de găine (cotețū). [de trei anni.
Poulain, *m.* calū mai micū
Poulaine, *f. mar. f.* buccată de lemnū dela prora navii.
Poulan, *m.* ceaa cē pune mai multū la jocū acela care dă cărțile. [grășiată.
Poularde, junē găină in-
Poule, *f.* găină; missă a fiăcărui jucătorū (la cărți).
Poulet, *m.* puiū de găină.
Poulette, *f.* puică.
Poulevrin, *m.* pulbere de pușcă fină.
Pouliche, *f.* junică, mai jeosū de trei anni.
Poulie, *f.* scripete. [scripeti.
Pouleur, *m.* făcătorū de
Pouliner, *v. n.* a nasce (despre junice).
Poulinière, *f. jument* —, junică destinată a nasce.
Pouliot, *m.* micū scripete.
Pouliot, *m.* speciă de mentă piperită, de ismă.
Poulpe, *f.* speciă de moluscă.
Pouls, *m.* pulsū, mișcare a sârgelui arteriale, cercetată la artera mănēi.
Poultre, *m.* vd. *poutre*.
Poumon, *m.* plămănū.
Poumèle, *f.* varietate de orđū.
Poupard, *m.* păpușă mare; copilū grossū—; unū pesce.
Poupe, *f.* pupe. Partea posterioară a navii, opp. *l'avant*, *la proue*, prora.
Poupée, *f.* păpușă.
Poupelin, *m.* speciă de prăjitură.

Poupeton, *m.* speciă de mâncare de carne tocată.

Poupon, *m. onne*, *f.* june copilul grăsuț la față.

Pour, *prep.* pentru. *Le—et le contre*, afirmativul și negativul. *Pour lors*, atunci.

Pourboire, *m.* de băut, mică liberalitate în semn de satisfacțiune (bacșis).

Pourceau, *m.* porcelu.

Pourchasser, *v. a.* a cauta, urmări, cu stăruință.

Pourfendeur, *m.* — *de géants*, lăudăros, falsu vitădu.

Pourfendre, *v. a.* a dispica unu omu de sus până jos.

Pourparier, *m.* *vd. Conférence*.

Pourpier, *m.* uă plantă legum. — *de mer*, unu arburelu.

Pourpoint, *m.* vechiă îmbrăcăminte, care acoperia dela gât până la cinsură. *Le moule du—*, corpul.

Pourpre, *f.* purpura; *s. m.* roșiu închis; *fig.* demnitate regală, — *romain*, cardinalat.

Pourpre, *m. med.* grave e-santeună caracterisată prin muce pete purpurate roșie.

Pourpré, *ce. adj.* purpurat, frumos roșiu închis.

Pourpris, *vd. enclis, enceinte*.

Pourquoi, *conj.* pentru ce, de ce. *C'est—*, de aceea.

Pourri, *e. adj.* putreditu.

Pourrir, *v. a. s. pourrir*, a putrezi, strica, *v. n.* a se strica.

Pourrissage, *m.* muștatul

de s. Franckham.

peticelorū în apă, că se facilitează trituratiunea lorū (la fabr. de chărtiă)

Pourrissoir, *m.* locu unde se lasă peticele să fermințede (pentru chărtiă).

Pourriture, *f.* putreditura.

Poursuite, *f.* urmărire, persecutiune. La *pl.* procedurile unui processu.

Poursuivant, *m.* celu cę urmăresce ca să câștige ceva.

Poursuivre, *v. a.* a alerga după, că se ajungă, a urmări; persecuta. *Se—*, a se urma, se continua.

Pourtant, *vd. cependant néanmoins, toutefois*.

Pourtour, *m.* circuitu de diverse obiecte, edificiu.

Pourvoi, *m.* recursu la unu tribunal superioru

Pourvoir, *v. a.* a procura necesariulu, premuni; doti, adorna. *Se—*, a se îngriji, se premuni, *se fournir*.

Pourvoirie, *f.* locu de conservatū proviziuni alimintari.

Pourvoyeur, *m. vuse. f.* însărcinatū să procure proviziuni alimintari, carne etc.

Pourvu que, *loc. conj.* numai sę.

Poussa, *m.* unu jocu de copii.

Pousse, *f.* bobocu, fructe; mică ramure cę crește anteu primăvera, *jets*.

Poussé, *f.* deflețiune (holă) plămănare a cailorū. *Cherol — de nourriture*, calu care a mănecatū pre multu.

Poussée, *f.* impulsione, împinsură. *Belle —*, întreprindere neferice. *Donner la—*

- à *qn.* a turminta, urmări, pe cine-va.
- Pousser**, v. a. a face impulsivne, impinge; prolungi. — à *bout*, a supéra.
- Poussète**, f. s. *poussète*, jocu de copii.
- Poussier**, m. pulbere de cărbune.
- Poussiére**, f. pulbere, prafu.
- Poussiéreux**, *euse*, adj. plinu de pulbere.
- Poussif**, *ire*, adj. (*gros homme*—), omu grossu, care respiră greu. *pop.*
- Poussin**, m. puiu nouu nascutu.
- Poussiniére**, f. colivia pentru puu.
- Pousoir**, m. cilindru terminatu de unu nasturu, care se impinge. ca se faca se bata orologiulu de repetitiune.
- Poutre**, f. barna, grindă mare; — seuu *pouttre*, junica peste trei anni.
- Poutrelle**, f. mica grindă.
- Pouvoir**, v. n. a pute, ave facultatea, fi in stare se.
- Pouvoir**, m. putere, facultate de a face, autoritate.
- Pouzzolane**, f. nisipu vulcanicu rosiaticu, dela Puzzol. Si *poussolane*, *pozzolane*.
- Pragmatique**, adj. pragmaticu. *Sanction*—, regulamentu ecclesiasticu.
- Prairial**, m. a 9-a luna a calend. republic. dela 20 maiu.
- Prairie**, f. pratū, livede.
- Praline**, f. pralina, migdală prajita in sacharu.
- Praliner**, v. a. a praji in sacharu. [punte.
- Prame**, f. nave cu uă singura
- Prase**, f. specieă de smarandū.
- Praticable**, adj. practicabile, care se pote practica; pe unde cine-va trece.
- Praticien**, m. practicante, cellu ce are esperiinta, practica, artii selle.
- Pratique**, f. prasse, practica, applicatiunea regulorū și principilorū; essecutiune; datina. La pl. practice; intelegeri secrete.
- Pratique**, adj. practicū, care tinde la actiune, care essecuta. [ticu, in practica.
- Pratiquement**, adv. practic.
- Pratiquer**, v. a. a practica, pune in actiune, essecuta, indeplini. *Se*—, a se practica, se face addesé, fi in obiceiū.
- Pré**, particulă care se unesce la vorbe, ca se esprime anteriorulu seuu superiorulu.
- Préadamites**, m. pl. préadamiti. Sectatori cari pretindea ca inainte de Adam a essistatu alti omeni.
- Préalable**, adj. préalable, care trebe se fia dussu seuu facutu inainte de a trece mai departe. *Au*—, inainte de tote, *suparavant*.
- Préalablement**, adv. préalable, *au préalable*, vd. *prec.*
- Préambule**, m. preambulū, inceputu, specieă de essordiu.
- Préau**, curte de inchisore, de monasteriu, vd. și *pré*.
- Prébende**, f. prebindă, venitulū unu canonicu, beneficiulu unu călugaru; canonicatu.

Pré bendé, *ée, adj.* care se bucură de prebindă, vd. *prec.*

Pré bendier, *m.* ecclesiastică inferioră canonicului.

Pré caire, *adj.* precariu, care se exercită nesigură și prin toleranță: cu depindință, a cui durarea este necesară.

Pré cairement, *adv.* precariu.

Pré caution, *f.* precauțiune, circumspecțiune, pălă, ceea ce se face din prevedere.

Pré cautionné, *ée, adj.* precaut, îngrijit, prudent.

Pré cautionner, *v. a.* a îngriji, a lua dinainte măsurile necesare contra. *Se—*, a se preveni, lua precauțiunii, se pune în pălă.

Pré cédément, *adv.* precedent, mai înainte, *au, a-ravant, ci-devant.*

Pré cédent, *e, adj.* precedent; *m.* faptă anterioră ce se propune ca autoritate.

Pré céder, *v. n.* a precede, merge înaintea, fi imediat înaintea, fi mai înainte.

Pré ceinte, *f.* margine care formează cinsura navei.

Pré centeur, *m. s.* *préchantre*, mare cântător. Demnitate în unele catedrale.

Pré cepte, *m.* preceptă, regulă, lecțiune, comandă.

Pré cepteur, *m.* preceptor, învățător.

Pré ceptoral, *e, adj.* propriu preceptorului, învățătorului.

Pré ceptorat, *m.* preceptorat, starea, funcțiunea, preceptorului, învățătorului.

Pré cession, *f.* — *des équi-*

noers, precesiunea ecinopților, mișcarea retrogradă a puntelor ecinopțiali către apus.

Pré chantre, vd. *précenteur*.

Pré che, *f.* predicatiune, predică, orațiune a ministrilor religiei protestante; locul unde este ținută.

Pré cher, *v. a.* a predica, instrui prin predice; a lăuda.

Pré cheur, *m.* predicator; *frères—s*, titlu ce și lua Dominicani. Vd. *prédicateur*.

Pré cheuse, *f.* femeă care cântă, dojenesce.

Pré cieuse, *f.* prețioasă. Femeă afectată în gesturile, în vorbele selle.

Pré cieusement, *adv.* cu mare grijă.

Pré cieux, *euse, adj.* prețios, scump; *fig.* afectat.

Pré ciosité, *f.* preinșiune risibile. [pastiă.

Pré cipice, *m.* precipitiu, pră-

Pré cipitamment, *adv.* precipitată, cu grabă.

Pré cipitant, *m. chem.* ceea ce operă precipitațiunea.

Pré cipitation, *f.* precipitațiune, extremă iuțelă, prăpăstire; *chem.* acțiune prin care părțile grösse ale unui metalu dissolutu, topitu, se depun în fundul vassului.

Pré cipité, *m. chem.* precipitată, vd. *prec.*

Pré cipiter, *v. a.* a precipita, arunca de sus în jos, prăpăstui; a accelera, grăbi; *chem.* a face ca părțile grösse ale unui metalu dissolutu să cadă la fundul vassului.

Pré cipuș, *m.* folosă stipulată

- in favoarea unui erede mai multă decât celorlaltii.
- Précis**, *e, adj.* determinat; hotărît. esact, (precis).
- Précis**, *m.* summiar de ceea ce este esențial într'ua afacere, într'ua carte.
- Précisément**, *adv.* esact, tocmai, *ou juste*.
- Préciser**, *v. a.* a determina, a prezenta fissu, hotărît.
- Précision**, *f.* esactitate, potrivire tocmai. Vd. *justesse*.
- Précité**, *ép, adj.* citat deja în cele precedinți, mai înainte. [înainte de timp.
- Précoce**, *adj.* precoce, copt
- Précocité**, *f.* coccerea (fructelor) înainte de timp.
- Précompte**, *m.* computu, socotela, făcut înainte cu deducțiune, cu scaderi.
- Précompter**, *v. a.* a socoti dinainte summele cari trebuiesc deduse, scadute.
- Préconisation**, *f.* preconizațiune, multă laudă, vd. *urm.*
- Préconiser**, *v. a.* a preconisa, lauda estrem. A proclama în plin consistoriu numirea valabile a titlurilor unui episcop. [escesiv.
- Préconiseur**, *m.* laudator
- Précordial**, *e, adj.* precordial, care se referesce la diafragma.
- Précurseur**, *m.* precursor, înainte-mergător, care vine înaintea altuia, că se lăunnețe.
- Prédécéder**, *v. n.* a muri înaintea altuia. *Prédécédé, ée, part. adj.* predecesor, repausat, mort înainte de altul.
- Prédécès**, *m.* predecesor, morțe înainte morții altuia.
- Prédécesseur**, *m.* precesor, cellu ce a precesor, a fost înainte altuia, într'ua funcțiune etc., opp. *succesneur*. *Pl.* acela cari a trăit înainte de noi în aceeași țerră.
- Prédestination**, *f.* predestinațiune, preursită; ordine nemutabile și necesariă a evenimentelor, fatalitate.
- Prédestiné**, *ée, adj.* predestinat. Destinat de Dumnezeu pentru gloria eternă.
- Prédestiner**, *v. a.* a predestina, destina mai dinainte; a destina, hotări, în eternitate la salate, la lucrări mari.
- Prédéterminant**, *e, adj.* care predetermină, destină, hotăresce, de mai înainte.
- Prédétermination**, *f.* predeterminațiune, vd. *urm.*
- Prédéterminer**, *v. a. teol.* a deteruina, hotări, voința umană (despre Dumnezeu).
- Prédicable**, *adj.* predicabile. Se dice de calități cari se pot da unui subiect.
- Prédicament**, *m.* categoriă, ordine a tuturor ființelor după genul, după speția, lor. *Etre en bon—*, a fi în bună reputațiune.
- Prédicant**, *m.* predicante. Ministru allu relig. protestante, care face predică.
- Prédicateur**, *m.* predicator, cellu ce predică din missiune.
- Prédication**, *f.* predicațiune, predică.
- Prédiction**, *f.* predicțiune, predicere, prevestire.

Prédilection, f. predilecțiune, preferință de afecțiune.

Prédire, v. a. a predice, vd. *prophétiser*, prevesti.—Pour la conjug. voy. *dédire*.

Prédisposante, *adj.* *cause* —, *causa* care predis pune.

Prédisposer, v. a. a predis pune, prepara dinainte că să pămescă uă impresiune.

Prédisposition, f. predispozițiune, aptitudine de a contracta unū obiceiu, unū morbū. [nire.

Prédominance, f. predom-

Prédominant, *e, adj.* predominant, care predominesce.

Prédominer, v. n. a predomi ni, prev. da. fi mai presus.

Prééminence, f. preminință, meritū mai înaltū. Comp. *supériorité, prérogative*.

Prééminent, *e, adj.* prevă ninte, superiorū, mai presus.

Préstabli, v. a. a prestabili, stabili d'antéiu, dinainte.

Préexistant, *e, adj.* prees sistințe, care essiste înaintea altuia, de mai înainte.

Préexistence, f. preessistință, essistință anterioare.

Préexister, v. n. a preessiste, essiste de mai înainte. [ciă.

Préface, f. prefațiune, prefa-

Préfectoral, *e, adj.* prefec turale, care ține de prefectură

Préfecture, f. prefectură, funcțiunea prefectului.

Préférable, *adj.* preferibile, de preferitū, mai buu.

Préférablement, *adv.* cu preferință.

Préférence, f. preferință, alegere esclusivă după gustū, după capriciū seū prin es-

same. — La *pl.* preferințe, semne de afecțiune, de onōre, acordate unei persoane.

Préférer, v. a. a preferi, voi mai bine. pune mai presus.

Ce verbe n'admet aucune pré position, si l'infinitif n'a point de régime: *il préfère écrire*; il prend la préposit. *de*, lorsque l'infinitif a un régime quelconque ou un adverbe: *il préfère de vous écri e, d' lire et d' voyager, de travailler et toujours*.

Préfet, *m.* prefectū, magistratū la R. anticī, care avea gubernulū unei provinciē; magistratū care administ ră unū *département*.

Préfet-de-police, *m.* prefectū, polițaiū în departam. Senei.

Préfini, *e, adj.* determinatū, hotăritū de mă înainte.

Préfinir, v. a. a determina de mai înainte unū timpū.

Préfix, *e, adj.* determinatū.

Préfixion, f. vd. *détermination*.

Préfloraison, f. *s.* *préfloraison*, starea florilorū înainte de a se involta.

Préfoliation, f. dispozițiunea foielorū în bobocū.

Préhension, f. prindere, apucare.

Prénnite, f. *nat.* zeolitū dela Buna Speranța. — Apportée par le colonel Prehn.

Préjudice, *m.* prejudiciū, pagubă, *dommage, tort*.

Préjudiciable, *m.* prejudiciabile, vătămătoriu, *nuisible*.

Préjudiciaux, *m. pl. s.* *fraîs* —, prejudiciali. Spese de procedură, cē trebuiescū

incasate înainte de a se pre-muni contră uă sentință.

Préjudiciel, *elle*, *adj. jur.* | rejudicia'le, *question*—, ces-tiune care trebuie judecată înainte de cea principale.

Préjudicier, *v. n.* a aduce préjudiciu, pagubă, *faire tort*, *s. du tort*, *porter pré-judice*.

Préjugé, *m.* consecință de-dussă dintr'uă sentință dată in casu analogu; préjudiciu, opiniune adoptată fără essame, errôre, *prévention*.

Préjuger, *v. a.* a da uă sentință intrelucutoriă, care implică soluțiunea unei ces-tiuni de judecată; a prevedé prin cónjectură, prin ipotese.

Prélart, *m. mar.* mușiana. *se* **Prélasser**, *v. r.* a afecta unu aeru de gravitate, se arrêta seriosu.

Prélat, *m.* prelatu, inaltu demnitaru ecclesiasticu a-vindu uă juridicțiune spi-rituale.

Prélation, *f.* dreptu cê avea copii sê ocupe de preferință sarcinele, funcțiunile, pos-sesse de părinții loru.

Prélature, *f.* demnitate de prelatu.

Prèle, *f.* speciă de feregă.

Prélegs, *m.* legate particu-lari, danie cari trebuescu luate înainte de împărțirea successiunii.

Préléguer, *v. a.* a face unu *prélegs*, *vd. prec.*

Prélèvement, *m.* preluare, luare prealabile, *vd. urm.*

Prélever, *v. a.* a prelua, lua prealabile, mai dinainte,

uă certă summă din totale.

Préliminaire, *adj.* preli-minare, care precede mate-ria principale și o lămu-resce. Că *m. pl.* article ge-nerali cari trebuescu regu-late înainte de discussiunile particulari.

Préliminairement, *adv.* prealabile, înainte de a in-tra in materie. *P. us.*

Prélire, *v. a. imprim.* a citi prima correctură înainte de autoru. Mai bine *lire en première*.

Prélude, *m.* preluđu, ceea cê precede, ceea cê se cântă, se essecută, pentru a intra in tonu, a lua accordulu.

Préluder, *v. n.* a face unu preluđu: a și cerca vocea etc., a face unu lucru cã sê ajungă la altulu mai impor-tante.

Prématuré, *éé*, *adj.* pre-maturu, coptu înainte de timpulordinariu, făcutu ina-into de timpul convenibile *vd. hâtif*, *précoce*.

Prématurément, *adv.* pre-maturu. înainte de timpul sêu.

Prématurité, *f.* prematu-ritate, còcere înainte de tim ulu convenitu. Usit. mai multu *la fig.*

Préméditation, *f.* preme-ditațiune, proiectu cugetatu înainte de a essecuta actulu.

Préméditer, *v. a.* a pre-medita, se gândi înainte de essecuțiune, înainte de a face.

Prémices, *f. pl.* premiițe, primele fructe incepute.

Premier, *ière*, *adj.* primu, d'ânteu.

Premièrement, *adv.* înainte. prima dată, *en premier lieu*.

Premier-né, *m.* primigenit. primă-născut.

Prémises, *f. pl. loy.* premisse, primele propoziții ale unui sillogism.

Prémontrés, *m. pl.* călugări reguțați din ordinea S-tului Augustin, *la Prémontré*.

Prémotion, *f. teol.* promoțiune. Acțiunea lui Dumnezeu, prin care lucrădă într-una cu liințele create și le determină să lucrede.

Prémunir, *v. a.* a pune în pedă, face să se pedescă.

Prenable, *adv.* luabile, care se pôte lua.—*Usit.* totu-d'aua cu negativul.

Prenant, *e. adj.* care iea, are dreptul să iea.

Prendre, *v. a.* a lua, apuca.— *son temps*, a nu se grăbi. *Se —*, a se anina de. *Se—de paroles*, a se certa. *S'en—à quelqu'un*, a se lega de cine-va. a lă accusa de. *Bien lui en a pris*, bine i s'a făcut.

Preneur, *m. vuse, f.* care iea, inchiriător.

Prénom, *m.* prenume, nume de botesă.

Prénotion, *f.* prenoțiune, cunnoscință primă și superficială.

Préoccupation, *f.* preocupatiune, dispozițiune a spiritului absorbit de un singur obiect, *prévention d'esprit*.

Préoccupé, *éc. adj.* preoc-

cupat. cu spiritul. gândul. tare ocupat de un obiect.

Préoccuper, *v. a.* a preocupa. absorbi tare spiritul.

Préopinant, *m.* preopinante, cel care dă opiniunea sa înainte de altul.

Préopiner, *v. n.* a preopina, a esprime piniunea sa mai înainte decât altul.

Préparant, *adj. m. t.* preparatoriu, *vaisseaux—s.* Se dice de vasele care servesc la preparatiunea seminței.

Préparate, *f. anat.* vina franți.

Préparateur, *m.* preparator, cel care prepară, pregătesce.

Préparatif, *m.* vd. *Apprêt*.

Préparation, *f.* prearațiune, pregătire. Compozițiune a medicamentelor.

Préparatoire, *adj.* preparatoriu, pregătitoriu.

Préparer, *v. a.* a prepara, pregăti.

Prépondérance, *f.* preponderanță, autoritate. inbuință superioară, credit mai înalt.

Prépondérant, *e. adj.* preponderante, cu mai multă greutate. importantă, influență.

Préposé, *éc. adj. și s.* prepus. comissă la ce-va, însărcinat să îngrijescă na affacere.

Préposer, *v. a.* a prepune, comite, stabili cu autoritate; a însărcina cu grijea de.

Prépositif, *ive. adj.* prepositiv, reativ la preposi-

țiune. *Locutions* — *ves*, locuțiunii prepositive, vorbe luate ca prepozițiuni s. e. *à la façon de*. [pozițiune

Préposition, f. gram. pre-

Prépositive, f. prepositivă, folosă ce adducă unele funcțiuni.

Prérogative, f. prerogativă, privilegiu, onoare allăturată unor funcțiuni, *privilège*.

Près, prep. lângă; *être près de dire*, a fi aproape să dică. *A peu près*, aproape, mai-mai. *De près*, de aproape; *à cela près*, afară de acesta, lăsându-l acesta. *A beaucoup* —, puțin mai trebuie. *Se voir de* —, a și face duel.

Présage, m. presagiū, semn prin care judecă cine-va despre viitoriū; coniectură.

Présager, v. a. a anunța un lucru viitoriū, revesti.

Pré-salé, m. păsiune udată de apele mării.

Presbyte, m. presbitū, care vede mai bine de departe decât de aproape.

Presbytéral, e, vd. *sacerdotal*.

Présbytère, m. consiliū de preoți cari assiste pe episcopu; casa preotului de sat.

Présbytérianisme, *présbytérianisme*, m. sistemă, sectă, a presbiteranilor.

Présbytérien, *enne*, ad. presbiteran, protestant care nu recunoște autoritatea episcopale, în Anglia.

Presbytie, f. *presbyopie*, presbiopiă, vedere lungă, opusă *myopie*, vedere scurtă.

Prescience, f. presciință.

Cunoscință deplină de viitoriū. Se dice despre Dumnezeu.

Prescriptible, adj. prescriptibile, suppusă la prescripțiune.

Prescription, f. prescripțiune. Ștergerea unei obligațiuni prin lipsă de reclamațiune într'unu timp legal.

Prescrire, v. a. a prescrie, ordina, porunci; căștiga prin prescripțiune. *Se* —, a și impune obligațiune; a se prescrie, se perde prin prescripțiune.

Préséance, f. dreptu de a precede de a lua locu mai sus.

Présence, f. presință, esistența într'unu locu determinat; aspectu. *En* —, în față.

Présent, m. presinte, daru. *Les* — *de Pomone*, fructele.

Présent, e, adj. presinte, de față, *à* —, acum.

Présentable, adj. presintabile, care se poate presinta.

Présentateur, m. *trice*, f. presintatoru, cellu ce se presinta, cellu ce avea dreptulu să presinte la unu beneficiu.

Présentation, f. presintațiune, infăcișare.

Présentement, adv. în presinte, acum. *Tout* —, chiar în momentu.

Présenter, v. a. a presinta, offeri, infăcișia. *Se* —, a se presinta, a apăre înaintea.

Préservateur, m. *trice*, f. preservatoru, care pēdesce de; m. remediū preservativu.

Préservateur, m. cuptoru allu politoriloru, că se i ferescă de fumulu mercuriului.

Préservatif, *ive, adj.* preservativă, care pășesce de.

Préserved, *v. a.* a preservar, păși de. Comp. *garantiv*.

Présidence, *f.* președinție.

Président, *m.* președinte.

Présidente, *f.* aceea care președe, consórtea președintelui.

Présider, *v. a.* a pre-edé, fi președinte ; *v. n.* a avé direcțiunea, supraveghia.

Présides, *f. pl.* locu pentru condemnații la munce silnice în Ispania.

Présidial, *m.* președiale, vechiú tribunale contra decisiunile căruia se putea reclama în unele casuri.

Presomptif, *ive, adj. héritier* —, presuntivă, erede pre-uppusă, consideratú cá cellú mai de aproape moștenitorú

Presomption, *f.* presumpțiune, judecată, opiniune, fundată pe aparințe, pe in-dicie ; vanitate.

Présomptueusement, *adv.* după aparințe, conjecturale.

Présomptueux, *euse, adj.* care anunță *présomption*, vd. *vb.*, care se crede pré multú, are opiniune pré înaltă de sine.

Présinal, *e, adj. anat.* asședatú înaintea spinei dorsali s. spinării.

Presque, *adv.* aproape, mai mai, *peu s'en faut*.

Presqu'île, *f.* peninsula.

Pressage, *m.* appésare, presiune, appésătură.

Pressant, *e, adj.* appésă-

toriú ; urgente, grăbitoriu, grabnică.

Presse, *f.* machină de appésatú ; impriméria în generale, *pressă diurnalile, (presse périodique)* ; compresșiune, strinsură, îmbuldélă.

Pressé, *ée, adj.* appésatú, strinsú, îmbulditú, grăbitú.

Pressentiment, *m.* presintimintú, presintăire.

Pressentir, *v. a.* a presintși

Presser, *v. a.* a appesa, stringe, grăbi. *Se—*, a se îmbuldi.

Pressier, *m.* laboratorú de tipografiă care lucréda la machina cu brație. [*pésare*.

Pression, *f.* presiune, ap-

Pressirostre, *m.* cu rostulú (ciocú) compresșú, appésatú.

Pressis, *m.* succú cá ese din carne, din erbe, cândú cine-va le stórce, *p. us*.

Pressoir, *m.* pressoriú, tésă, machină cá să comprimă, să stórcă, strugurii.

Pressurage, *m.* stórcere de succuri prin appésare.

Pressurer, *v. a.* a stórce succuri prin compresșiune, prin appésare, a tescui.

Pressurer, *m.* cellú cá conduce unú *pressoir*, vd. vorba.

Pressance, *f.* menținere, ținere a corpului plină de demnitate, impunătoare.

Prestant, *m.* unulú din cânturite principalí ale organatului servind de acordú.

Prestation, *f.* prestațiune, facerea unui jurámintú :—

annuelle, cea ce se dețorește anuală în natură. *Les —sen nature*, cea ce se dă soldaților în campaniă.

Preste, vd. *Prompt, adroit*.

Prestement, vd. *Promptement*. [vd. *Agilité*].

Prestesse, estremă iuțelă,

Prestidigitateur, m. prestigitoru, scamatoru.

Prestidigitation, f. prestigitațiune, scamatoriă.

Prestige, m. prestigiu, il ușiune produsă prin sortilegiu, fascinațiune, amăgélă.

Prestigieux, cu e, adj. prestigiosu, amăgitoriu.

Prestimonie, f. venitū alectatū pentru întreținerea unui ecclesiasticu, unui preotū, fără titlu de beneficiu.

Prestissimo, adv. mus. foarte iute.

Presto, adv. mus. iute.

Prestolet, m. ecclesiasticu nestimatū, fără considerațiune.

Présunable, adj. care se pôte presumi, da cu socotéla.

Présumer, v. n. a judeca prin inducțiune; prin probabile, prin conjecture, a presupune, da cu socotéla. *Il presume de son crédit*, ellū are opiniune pré multū bună de creditulū său.

Présupposer, v. a. a presupune prealabile, a și închipui la începutū, *conjecturer*.

Présupposition, f. presupunere prealabile, dare cu socotéla.

Présure, f. aiarū de închiăgatū lapte.

Prêt, m. împrumutū, banī împrumutați; salariulū soldatului. *Maison de—*, casă de împrumutū.

Prêt, e, adj. paratū, dispusū, gata (cu prep. à. comp. *près de*); *apprôpe de*, în punctulū.

Prêteable, adj. care se pôte da cu împrumutū.

Pretontaine, f. s. *pretentène*, *Courir la—*, a alerga în tôte părțile fără necesitate, fără scopū, *fam*.

Prête-Jean, vd. *Négus*.

Prétendant, m. e, f. pretindinte, cellū cè pretinde unū lucru, aspiră la.

Prétendre, v. a. a pretinde, cere cā unū dreptū; susținé afirmativū, aspira la.

Prétendu, ue, adj. pretinsū; presuppusū, îndoniosū, falsū.

Prête-nom, m. acella care împrumută numele său la cine-va într'ua afacere.

Prétentène, f. vd. *pretontaine*.

Prétentieux, euse, adj. pretinsiosū, affectatū, tru-fășiū.

Prétention, f. pretinsiune; dreptū cè crede cine-va cā are de a reclama, da a cere.

Prêter, v. a. a împrumuta, da cu împrumutū, v. n. a se întinde lesne. *Se—*, a se potrivi pentru, se învoi la.

Prête-rendu, vd. *l'évanche*.

Prétérit, m. gram. preteritū, timpū trecutū, *passé*.

Prétérition, f. *ret.* omisiune simulată a lucrului însu-și, de care se vorbesce. Și *prétermission*.

Préteur, *m.* pretorū, magistratū de justiță în Roma ant.

Préteur, *m. ense, f.* imprumutătorū, cellū ce imprumută bani.

Prétexte, *f.* pretestă, unū vestimintū la Roma antică.

Prétexte, *m.* pretestū, cauză presuppusă, privilegiū.

Pretintaille, *f.* ornamentū lucratū în tăiature, ce se pune la rochiile femeelorū; *fig. fam.* ușiorie accesorie.

Pretintaïler, *v. a.* a pune *pretintailles*, vd. *prec.*

Prétoire, *m.* pretoriū, locū unde pretorulū da justița, la R. antică, astăzi tribunalele judecătorului de pace. *Préfet du —*, acela care commanda garda imperatorului.

Prétorien, *enne, adj.* pretorianū, care ține de pretorū; *m. pl.* soldații cari compunea președută (garda) imperatorilorū romanī.

Prêtraille, *f.* popime, (term. injuriosū.

Prêtre, *m.* preotū. *Prêtres de la mission s. Lazaristes*, misionari din congregațiunea lui St. Vincent de Paul.

Prêtresse, *f.* preoțiță.

Prêtrisse, *f.* sacerdoțiu, preoțiă.

Préture, *f.* pretură. Demnitate de *préteur*, vd. vorba.

Preuve, *f.* probă, dovadă. *En venir à la—*, a verifica. *Faire ses—es*, a face să se cunnoscă meritulū său.

Preux, *adj. m.* bravū, vitedū.

Prévaloir, *v. n.* a prevala, prețui mai multū, si mai

presus de. *Se—*, a și face unū dreptū din. — *Le part. pass. s'accorde toujours.*

Prévaricateur, *m. trice*, *f.* prevaricatorū, cellū ce trădă cauza ce trebuie să susțină, cellū ce fură banii ce administră.

Prévarication, *f.* prevaricațiune, erorē contra dētoriele ce impune cui-va sarcina sa, furtū din banii ce are cine-va incredințați.

Prévariquer, *v. a.* a prevarica, trăda cauza ce trebuie să susțină, apsi la dētoriele sarcinei sēlle; fura din banii ce mănuesce; a comite malversațiune în exercițiulū funcțiunilorū publice.

Prévenance, *f.* prevenință, delicateță, întimpinare de ceaa ce pōte plăce.

Prévenant, *e, adj.* preveninte, delicatū, plăcutū, care predispuie în modū favorabile.

Prévenir, *v. a.* a anticipa, veni cellū d'ântēiū, a trece înainte altaia, appuca înainte; a preveni, preîntimpina, a informa, însciința mai dinainte. [*previne, preîntimpină.*

Préventif, *ive, adj.* care

Prévention, *f.* prevențiune, acțiune prin care cine-va vine mai înainte în exercițiulū dreptuluiū altaia.

Préventivement, *adv.* revintivū, anticipatū, mai dinainte.

Prévenu, *e, adj.* prevenitū, presuppusū culpabile, (vinovatū); însciințatū.

Prévision, f. previsiune, prevedere; presupunere.

Prévoir, v. a. a prevedé.

Prévôt, m. persoană pusă, prepusă, că se aibă grije, autoritate, direcțiune. Oficiariu însărcinată cu inspecțiunea delicteloră ce se comitū in armată. *Grand prévôt de France*, magistratū care judecă delictele ómeniloră dela palatū; in secl. 16 se numia *prévôt de l'hôtel du roi*. *Prévôt des marchands*, capulū municipale in Paris înainte de 1789, uere-cum primariulū, *le maire*, de astăđi. *Prévôt de Paris*, primulū demnitarū din Paris, era capulū justiței, *chef de la juridiction du Châtelet*, și ānbla insoțitū de 12 arcași, *houquetons*. — *Prévôt de sulte*, profesorū subordinatū de scrimă.

Prévôtal, e, adj. de competența unū *prévôt*.

Prévôtalement, adv. fără reclamațiune, fără apelū.

Prévôté, f. sarcina, juridicțiunea, unū *prévôt*, vd. vb.

Prévoyance, f. prevedere.

Prévoyant, e, adj. prevăđitoriū, care prevede.

Prié, m. invitatū la unū prānđū.

Prie-dieu, m. pupitru unde cine-va se rógă lui Dumnezeu in genuchi.

Prier, v. a. a ruga, se ruga de.

Prière, f. rugăciune.

Prieur, superiorū in unele manastere, starițū.

Prieure, f. stariță.

Prieuré, m. prioratū, manasterū sub direcțiunea u-

nūi starițū seū unei starițe.

Primage, m. prime, folosū cē se concede unū căpitanū de nave commerciale.

Primaire, adj. primariū, de inceputurī; *école*—, școlă elemintare, primariă.

Primat, m. primatū, prelatū superiorū arhiepiscopului.

Primatial, e, adj. de primatū. Pl. *primatiaux*. [*primat*.

Primatie, f. demnitate de

Primauté, f. preminință, prima ordine, āntēietate.

Prime, f. prima óră canonicale, officiū cāntatū atunci; primă summă dată cā se incurageđe uă affacere.

Prime, vd. *Premier*. *Prime de Ségovie*, lānă ispanică de prima calitate. *De prime abord*, iadată, de indată, înainte de tóte. *De prime face*, la prima vedere, *à prime*, la primă, luatū la primulū grad (à), cāndū sunt mai multe (in *alg.*). *De prime saut*, subitū, de-uădată.

Primer, v. n. a ținē primulū rāndū; v. a. a intrece.

Primeur, f. primulū annu-timpū allū unorū fructe, legumī; *fig.* primele sințiminte.

Prime-sautier, adj. care pricepe și esprime idezele sēlle iute; care se determină repede. Puç. us.

Primevère, f. plantă care infloresce la apropiatulū primăverei. [*de primicier*.

Primicériat, m. demnitate

Primicier, m. primulū demnitarū allū unei biserice.

Primidi, m. prima đī a decăđii republicane.

Primipilaire, *m. s.* *primipile*, primipilă. primulă centuriune în coorte romană.

Primitif, *ive, adj.* primitiv, celulă mai vechiă. *Couleurs* — *res.*, cele șapte culori în care se decompune lumina: roșiă, galbină, portocaliă, verde, albastru, indigo, violetă.

Primitivement, *adv.* primitiv, originariu, dela început.

Primo, *adv.* vd. *Premièrement*.

Primogéniture vd. *lignesse*.

Primordial, *e, adj.* primordial, dela început, *primitif*. *Adv.* primordial. Vd. *primitivement*.

Primulacé, *ée, adj.* asemene cu planta *primévère*.

Prince, *m.* principe; celulă mai escellentă, celulă d'ântăiă.

Princeps, *m. édition* — edițiune princeps, prima edițiune a unui autor antic.

Princerie, *f.* demnitate de principe, de primă demnitară ecclésiastică, de *primicier*.

Princesse, *f.* principesă.

Princier, *ière; adj.* de principe. *ust. m.* directorul unui colegiu communal.

Principal, *e, adj.* principale, care este din primul rând, fundamental, celulă mai importantă, prima cauză.

Principalement, *adv.* principale, mai ales, *sur toutes choses, par dessus-tout*.

Principauté, *f.* oficiul principalului, directorului, într-un colegiu.

Principauté, *f.* principat.

Principe, *m.* principiu, origine, început. Comp. *élément*.

Principion, *m. s.* *principicules*, mică principie, principșor, (iron.).

Printanier, *ière, adj.* de primăveră. *Printanière*, *f. s.* *étolfe*, materie ușoară.

Printemps, *m.* primăveră

Prion, *f. sal.* insectă coleopt

Priorité, *f.* prioritate, antietate.

Prise, *f.* luare, apucare, mijlocul de a lua: dosa ce se ia, pune, de-uădată.

Prisée, *f.* estimățiunea, prețuirea, obiectelor care trebuiesc vândute la meșat.

Priser, *v. a.* a face estimățiune, prețui un lucru; face casă de; a lua tabac.

Priseur, *m. ease, f.* celulă ce trage tabac. *Commissaire* —, comissă estimator, care prețuesce obiecte ce se vând la inventariu.

Prismatique, *adj.* prismatic, de forma prisme, *couleurs* — *s.*, culori vizibile prin prismă.

Prisme, *m. geom.* prismă. Solid terminat prin două baze egale și paralele.

Prison, *m.* carceră, închisore.

Prisonnier, *m. ière, f.* deținut, închis, condamnat la închisore; captiv, prins în rebelie.

Privatif, *ive, adj. gram.* privativ, care exprimă privațiune.

Privation, *f.* privațiune, lipsire de ce-va, lipsă de lucruri necesare, perdere.

Privativement, *adv.* privativ.

Privauté, f. familiaritate estremă. *Prendre de grandes* —s, a și lua mare libertate.

Privé, m. locu de plăceri.

Privé, *ée, ad.* privatu, simplu, particulariu, care nu este publicu; vd. și *apprivoisé*.

Privément, *adv.* în privatu, familiare, prietenesce.

Priver, v. a. a priva, lipi de ce-va. *Se—*, a se priva, se lipsi, se abține de.

Privilege, m. privelegiu, dreptu. folosu exclusiv acordatū cui-va, prerogativă; ipotecă preferibile altorū.

Privilegié, *ée, adj.* privelegiatu, care se bucură de unu privelegiu, de folosulu exclusiv.

Prix, m. prețu, valore. *A tout* —cu uerî-cu prețu. *Au—de*, în comparațiune, cu prețulu.

Probabilisme, m. probabilismu. Doctrina morale a opiniuniloru probabil.

Probabiliste, m. partenu allu probabilismulu, probabilistu.

Probabilité, f. probabilitate, aparință de veritate, de adevăr. *Comp. vraisemblance*.

Probable, *adj.* probabile, cu aparință de adevărū, ce pare adevăratū, s. fundat rațional.

Probablement, *adv.* probabile.

Probante, *adj.* f. care probedă, dovedesce. *Raison—*, rațiune convingătoare. *En forme—*, autenticu.

Probatif, *ive, adj.* probativu, dovedit-riu.

Probation, f. probațiune, timpu de noviciatu, ucenică.

Probatique, *adj.* *Piscine—*, piscină (hasna) unde spēla victimele la Ebr., unde Is. Chr. a tēmēduitu paraliticulu.

Probatoire, *adj.* *Acte —*, actū care probedă, dovedesce, capacitatea unui candidatūetc.

Probe, *adj.* probu, onestu.

Probité, f. probitate. Dreptate a spiritulu și a inime.

Problématique, *adj.* problematicu, despre care se pōte sustine afirmativulu și negativulu, îndouiosu, ecivocu.

Problématiquement, *adv.* în modu problematicu, nesigurū.

Problème, f. mat. problemă, ceștiune de dissolutu, de delegatū; lucru diflicile de priceputu, de esplicatū.

Proboscide, f. proboscide, trompa eletantelu.

Probosciden, *enne, adj.* f. cu proboscide.

Procatartique, *adj.* procatarticu. Se dice despre cauzele manifeste a'e morbilorū.

Procédé, m. processu, mersu, modu de a lucra, urmare.

Procéder, v. n. a procede, urma, lucra; proveni, purcede.

Procédure, f. processură, modu de a procede în justiță, acte făcute într'ua instanță.

Procédurier, m. ière, f. cu plăce processura, implicațiunile (încurcătorele).

Procellaire, f. uă passere marină care prenunță, prevestesce, turtune.

Procès, *m.* processu, instanță înaintea judecătorului pentru o neînțelegere, judecată. *Sans autre forme de—*, fără preambulul, fără formalitate. *Procès-verbal*, processu verbal.

Processif, *ive*, *adj.* cu plăcu processele, judecățile.

Procession, *f.* processiune, ceremoniă religioasă: mersu solemn. *Purcederea*, producțiunea eternă, a sântului Spiritu.

Processionnal, *m.* carte de rugăciuni pentru ceremonie religioase. Și *processionnel*.

Processionnellement, *m.* cu processiune, solenane.

Prochain, *e*, *adj.* apropiat, din apropiere. *Sust. m.* aproapele, seminele (în moral. chrest.).

Prochainement, *adv.* în currind, peste puțin, *bientôt*.

Proche, *adj.* de aproape, vecin. Că *prep.*, lingă. *De —en—*, puțin câte puțin, gradat. Pl. *proches*, consăngen, rude.

Prochronisme, *m.* dată inexactă care pune evenimentulă pré mulu în vechime.

Providence, *f. med* providință, dislocațiunea unei părți. [matoru.]

Proclamateur, *m.* proclamațiune, publicațiune so-

lemne.

Proclamer, *v. a.* a proclama, publica cu voce tare și solemn, a divulga, publica.

Proclitique, *adj.* și *s.* pro-

cliticu, (vorba) care și dă accentulă vorbeii urmatoriă (gram. grec.).

Procombant, *e. adj. bot.* procumbinte, căduțu la pământ și attingându-lă în parte.

Proconsul, *m.* proconsule, guvernatoru cu autoritate de consule la R., commissariu allu Convențiunii investit cu putere dictatoriale.

Proconsulaire, *adj.* de *proconsul*, vd. *prec.*

Proconsulat, *m.* proconsulat, demnitate de proconsule.

Procréation, *f.* generațiune, nascere. Comp. *génération*. [see. *engendrer*.]

Procréer, *v. v.* a genera, na-

Procurateur, *m.* procuratoru, unu demnitaru principale în republ. venețiană și Genua.

Procuration, *f.* procurațiune (procură), putere că dă cine-va altuia să lucrede în loculă său, în numele său.

Procure, *i.* officiuu unui religiosu care este procuror, allu comunității sel e.

Procurer, *v. a.* a procura, da, face să obțină (să dobîndescă).

Procurer, *m.* procuror, oficiariu de justiță, astăzi *avocat*: — *général*, magistrat care esercită supremu (*en chef*) funcțiunile ministeriului lângă oă curte înaltă. La *f. procureuse*, consortea procurorului.

Procurer, *m.* *procuratrice*, *f.* procuratoru, inves-

- titu cu putere să lucreze pentru altul. [*reür.*]
- Procureuse**, f. vd. *procu-*
- Prodictateur**, m. dictatoru provisoriu numitu în absința, în lipsa, consulilor.
- Prodigalement**, adv. prodigale, cu resipă.
- Prodigalité**, f. prodigalitate, resipă.
- Prodige**, m. | rodigiü, efectü contra cursulü ordinariü allü naturei, minune. Comp. *merveille, miracle.*
- Prodigieusement**, adv. prodigiosü, prin minune.
- Prodigieux**, euse, adj. prodigiosü, minunatü, vd. *prodige.*
- Prodigue**, adj. și sust. prodigü, resipitorü.
- Prodiguer**, v. a. a resipi, da cu profusiune.
- Proditionement**, adv. cu trădare, *en trahison, (rech.)*.
- Prodrome**, m. prodr mü, înainte-mergëtorü, *avant-coureur.*
- Producteur**, m. *trice*, f. productorü, cellü cë produce.
- Productif**, ive, ad. productivü; care produce unü căștigü.
- Production**, f. produțiune, producere; prolongire.
- Produire**, v. a. a produce, causa, da nascere; a espune la vedere, la esame; a introduce; adduce unü folosü.
- Produit**, m. produsü, productü.
- Proéminence**, f. înălțatură mai sus decâtü celle din pregiurü.
- Proéminent**, e, adj. pro-
- mininte, înălțatü mai sus decâtü celle din pregiurü.
- Profanateur**, m. *trice*, f. profanatorü, călcătorü de lucrurile sante.
- Profanation**, f. profanațiune, călcare. nesocotință a celorü religiose, abusu de lucrurile rare și prețiose.
- Profane**, adj. profanü, care este seü lucrädă contra respectulü detoritü lucrurilor sacre. Că sust. cellü cë nu respectă lucrurile religiose.
- Profaner**, v. a. a profana, nesocoti celle religiose.
- Profectif**, ive, adj. Se dice despre averi provenite din successiuni dela ascindinți.
- Proférer**, v. a. a proferi, pronunța, cu voce tare, a grăi.
- Profès**, m. *esse*, f. care s'a consacratü unei ordini religiose.
- Professer**, v. a. a professa, recunnosce manifestü, esercita uă arte etc.
- Professeur**, m. profesorü.
- Profession**, f. declarațiune publică; profesiune, funcțiune a vieței civili, meseriă.
- Professionnel**, elle, adj. de profesiune.
- Ex professo*, adv. lat. ca unü omü care și cunnosce subiectulü.
- Professoral**, e, adj. professorale, de profesorü.
- Professorat**, m. professoratü.
- Profil**, m. profilü, deliniatiune a feței privită din lateri. Opp. *face*, față.
- Profiter**, v. a. a represin-

ta în profilul, jumătate față.

Profit, *m.* beneficiu, folos, câștig, *gain, advantage.*

Profitable, *adj.* util, care aduce unu folos.

Profiter, *v. n.* a se folosi, *tirer de l'avantage, faire un gain.*

Profond, *e, adj.* profund, adincă.

Profondément, *adv.* cu profunditate, adincă.

Profondeur, *f.* adincime.

Profondié, *adj.* (*vaisseau*—), profund, adincă.

Profusément, *adv.* profus, cu respă, pré multu.

Profusion, *f.* profusiune, respă. [*copii, pui, fam.*]

Progéniture, *f.* progenitură,

Progné, *f.* vd. *hirondelle.*

Programme, *m.* programă.

Progrès, *m.* progressu, inaintare. [*gressu, inainta.*]

Progresser, *v. n.* a face pro-

Progressif, *ive, adj.* progressiv, care inaintă cu încetul.

Progression, *f.* progresiune, mergere, mișcare înainte.

Progressiste, *m.* progressist, amic alu progresului, (*neol.*).

Progressivement, *adv.* progressiv, din cè în cè.

Prohibé, *ée, adj.* proibit, oprit, *défendu.*

Prohiber, *v. a.* a întredice, proibi, oppri, *interdire.*

Prohibitif, *ive, adj.* prohibitiv, care oppresce.

Prohibition, *f.* proibițiune, opprire, *défense, inhibition.*

Proie, *f.* pradă, *fig.* victimă.

Projectif, *ive, adj.* proiectiv, care aruncă.

Projectile, *f.* proiectile, corp aruncat prin vâ putere, precum glonțulu.

Projection, *f.* proiecțiune, aruncarea unu corp greu,— *de la sphère*, reprezentățiunea sferei pe unu plan.

Projet, *m.* proiectă, plan, scop, *entreprise, dessein.*

Projeter, *v. a.* a proiecta, arunca înainte, întinde; a-și face unu plan. *Se* —, a se arunca, se întinde înainte.

Prolapsus, *m. med.* prolaps, relăsat, lărgire, a unei părți.

Prolation, *f. mus.* prolațiune, durată a cântului pe vâ silabă, vd. *routade.*

Prolégomènes, *m. pl.* prolegomene, amplă prefațiune.

Prolepse, *f. ret.* prolepse. Figură prin care se previn și se refelesc, se destrug, dinainte obiecțiunii prevădute.

Proleptique, *adj. med.* proleptic. *Se* dice de friguri la cari fiă-care accessu anticepe asupra precedentelu.

Prolétaire, *m.* proletariu, cetățianu pauperu, săracu și fără profesiune lucrativă; proletariatu.

Proléariat, *m.* proletariet, clasa proletarilor, *la classe prolétaire.*

Prolifère, *adj.* prolifer. Despre florile alu căroru centru produce alte flori.

Prolifique, *adj.* prolific, născătoriu, care pôte nasce.

Prolixe, *adj.* prolissu, dilus, pré lungu, *trop long, diffus.*

Prolixement, *adv.* pré în-tinsu.

Prolixité, *f.* diffusiune, lungime pré multă în discursu.

Prologue, *vd.* *Préambule*.

Prolongation, *f.* prolongire, delungire în timpu.

Prolonge, *f.* *artil.* funiă pentru manopere; cărručiă de munițiuni cu patru caș.

Prolongement, *m.* prolungire, lungire, estinsiune.

Prolonger, *v. a.* a prolungi, lungi, întinde, continua.

Promenade, *f.* plimbare.

Promener, *v. n.* a plimba. *Se—*, a se plimba.

Promeneur, *euse, adj.* care se plimbă. [*plimbare*].

Promenoir, *m.* locu de

Promesse, *f.* promisiune, făgăduiută, obligațiune de a plăti dată inserissu.

Prometteur, *euse, adj.* care promite din ușiarință.

Promettre, *v. a.* a promite, făgădui. *Conj.* precum *mettre*.

Prominence, *f.* prominință, înălțatură mai presus de celle din pregiurū. Ultima vertebră cervicale. [*minent*].

Prominent, *e, adj.* *vd.* *proé-*

Promiscuité, *f.* amesteciu confusū și desordinatū.

Promission, *f.* *La terre de—*, pământulū promisiunii, făgăduinței; *fig.* țerră fertile.

Promontoire, *m.* *vd.* *Cap*.

Promoteur, *m.* *trice*, *f.* promotorū, care face să mērgă uă affacere, i dă impulsū.

Promotion, *f.* promoțiune, actū prin care principele re-

dică pe cine-va la uă demnitate, la uă funcțiune, la unū gradū.

Promouvoir, *v. a.* a promovi, redica la uă demnitate etc. [*soudain*].

Prompt, *e, adj.* iute. *Comp.* **Promptement**, *adv.* iute, currindū, *avec diligence*.

Promptitude, *f.* celeritate, iutelă. *Comp.* *diligence*.

Promu, *ue, adj.* promovitū, înaintatū.

Promulgation, *f.* promulgatiune, publicațiunea unei legi.

Promulguer, *v. a.* a promulga, publica uă lege în formele cerute.

Pronateur, *m.* și *adj.* Se numescū douș muschi dela partea anteriore a bračiului.

Pronation, *f.* *anat.* întorcerea palmei în jeosu, către pământu; (*mouvement de—*).

Prône, *m.* instrucțiune cestină, cē se face în tōte duminicele la liturgiă în parossie; *fig.* dojenă. *Recommander quei qu'un au —*, a dice despre cine-va lucruri cari potū sē-lū făcă a fi tractatū severū. [*vd. prec.*]

Prôner, *v. a.* face *prône*.

Prôneur, *m.* cellū cē face unū *prône*, *vd. vorba*.

Pronom, *m. gram.* pronume.

Pronominal, *e, adj. gram.* pronominal, reflexivū.

Pronominalement, *adv.* cā verbū pronominal.

Prononcé, *ée, adj.* pronunțatū, decisū, hotăritū. *Le— d'un jugement*, sentință pronunțată de tribunale.

Prononcer, v. a. a pronunța, proferi. (grăi). *Se—*, a se pronunța, a exprime opiniunea sa. [tare.

Prononciation, f. pronun-

Pronostic, m. pronosticū, judiciū trassū din inspecțiunea stelelorū, (astrol.); conjectură, dare cu socotintă pentru cele ce se potū întâmpla.

Pronostique, adj. pronosticū, indicatorū, arretătorū.

Pronostiquer, vd. *Présager*.

Pronostiqueur, ense, adj. prenunțatorū, prevestitorū.

Propagande, f. propagandă, respindirea doctrinelorū unui partitū politicū.

Propagandiste, m. cellū ce face *propagande*.

Propagateur, m. trice, f. propagatorū, cellū ce propagă, respindesce nēmulū sēu, uă opiniune.

Propagation, f. propagațiune, respindire, reproducțiune.

Propager, v. a. a propaga, respindi, multiplica prin producțiune, adăugi. *Se—*, a se respindi, dissemina, merge din aproape in aproape, se adăugi, se reproduce.

Propension, f. propinsiune, tendință naturală către unū punctū, inclinațiune.

Prophète, m. *prophétesse*, f. profetū, proorocū.

Prophétie, f. profetiă, predicțiune prin inspirațiune, proorociă.

Prophétique, adj. profeticū, de profetū, de proorociă.

Prophétiquement, adv. profeticū, prin proorociă.

Prophétiser, v. a. a predice prin inspirațiune divină, prooroci, prevedē și predice.

Prophylactique, adj. med. profilacticū, preservativū, care pēdesce de. *S'est*, f. profilactică, tractatū despre modulū de a și conserva sănătatea.

Propice, adj. propiciū, care dă favore, favorabile.

Propitiation, f. *sacrifice*, *vi time de—*, sacrificiū, victimă, ce se offeresce lui Dumnezeu, că se lū facă favorabile.

Propitiatoire, adj. propriū a face propiciū, favorabile.

Proplastique, adj. art—, arte de a face modele pentru tipare, pentru statue.

Propolis, f. materiă resinosă ce producū albinele, *cire rouge*.

Proportion, f. proporțiune. Comp. *rapport*. La pl. dimensiuni.

Proportionalité, f. stare, condițiune, proporționale.

Proportionnel, *elle*, adj. math. proporționale, in proporțiune. *Moyenne — elle*, mediă proporționale, medii egalī ai proporțiunii, s. e 2 : 4 : 4 : 8.

Proportionnelle, f. math. proporționale, mărime in proporțiune cu altele omogeno.

Proportionnellement, adv. prin proporțiune.

Proportionnement, adv. proporționatū, in proporț.

Proportionner, v. a. a pēși proporțiunea și cuvenința necesară, stabili uă justă relațiune între lucruri.

Propos, m. propusū, dis-

- cursu, vorbe; *à* —, la propusă, cuvenibile; *à tout* —, în totu momentulu; *mal à* —, *hors de* —, cându nuse cuvine, fără rațiune; *de — délibéré*, inadinsu. *Juger à* —, a socoti că este cuvenitu.
- Proposable**, *adj.* propunibile, care se pôte propune.
- Proposant**, *m.* propunetoru; june protestante, care studieă că se fiă pastor, preotă.
- Proposer**, *v. a.* a propune, pune înainte, oferi. *Se* —, a și propune, avé în vedere.
- Proposition**, *f.* propozițiune, condițiune, ofertă.
- Propre**, *adj.* propriu, particularu, care este speciale pentru (*mon propre*, numele meu de familiă), potrivit pentru; curatu, *net.* opp. *sale*.
- Proprement**, *adv.* propriu, exactu; în sensulu propriu; curatu, cuvenitu. *ict.* cu justetă și facilitate.
- Propreț**, *tr. adj.* curatu cu afecțiune; pre multu curatu.
- Propreté**, *f.* curățeniă.
- Propréteur**, *m.* proprietariu care comanda în provincie cu autoritate de pretoru, în Roma antică.
- Propriétaire**, *adj.* proprietariu.
- Propriété**, *f.* proprietate, posesiune, dominiu, ceea ce pține esențiale unu lucru.
- Propulsion**, *f.* propulsiune, împinsură înainte.
- Propylée**, *m.* propileu, vestiblu, sala unu templu, principale, peristilu cu colonne.
- Prorata**, *loc. adv.* în prorata, proporționale. *Le prorata*, *vd. quote-part.*
- Prorogatif**, *ive, adj.* care prolongesce timpulă dată anteu pentru unu lucru.
- Prorogation**, *f.* prolongire a timpulu, întârziare; suspensiune, *délai, remise.*
- Proroger**, *v. a.* a prolungi, delungi timpulă luată anteu, a amâna, întârziă.
- Prosaïque**, *adj.* prosaicu, de prosă; *fig.* vulgare.
- Prosaïquement**, *adv.* prosaicu.
- Prosaïser**, *v. a.* a scrie în prosă, face să fiă prosaicu.
- Prosaïsme**, *m.* defectu, lipsă, de poeziă în versuri; monotoniă.
- Prosateur**, *m.* autoru care scrie principale, mai alesu, în prosă. [*scène.*]
- Proscénium**, *m.* *vd. Avant-Propscriteur*, *m.* prosciptor, cellu ce proscie, *vd. urm.*
- Proscrire**, *v. a.* a proscie, condamna la mörte fără forme judiciarie (la ant.), a depărta, alunga; aboli, desființa.
- Proscrit**, *e, adj.* proscrisu, essilată; depărtatū din usu.
- Prose**, *f.* prosă, opp. *poésie.*
- Prosecteur**, *m.* prosectoru, cellu ce dissacă și prepară buccățele anatomice pentru lecțiunea profesorulu.
- Prosélyte**, *m.* proselitu, convertitū la uă religiune, intratū în uă sectă seu partit.
- Prosélytisme**, *m.* prose-

- litismu, ardore de a face proseliți.
- Prosodie**, f. prosodiă, ver-sificațiune. [de prosodiă.]
- Prosodique**, *adj.* prosodicu,
- Prosopalgie**, f. *med.* neu-ralgiă a feței.
- Prosopographie**, f. *ret.* de-scripțiunea trăsăturilor este-rne, a fisionomieî.
- Prosopopée**, f. *ret.* proso-popeă. Figură prin care fa-cemū se vorbescă persōne simulate, absinți, lucruri ina-nimate.
- Prospectus**, *m.* prospectu, programă, anunțu.
- Prospère**, *adj.* prosperu, înfloritoriu, feric, favorabile.
- Prosperer**, v. n. a pros-pera, merge foarte bine, avé fericire, a reeși, isbuti.
- Prosperité**, f. prosperitate, feric situațiune, reeșită, is-bândă. *Pl.* eveniminte fericî.
- Prostaphérèse**, f. diffe-riință între locul mijlociū al planetei și locutū seū a-devératū.
- Prostates**, f. *pl. anat.* pros-tate, corpuri glanduloase lângă vessică.
- Prosternation**, f. proster-națiune, umilință.
- Prosternement**, *m.* proster-națiune, injeosire înaintea altuia.
- se* **Prosterner**, v. n. a se prosterne, căde la piciōrele, se umili, se injeosi rugân-du-se.
- Prosthèse**, f. *gram.* pros-tese, adausă de uă literă la inceputulū vorbeî.
- Prostitué**, *é*, *adj.* prosti-
- tuitū, devotatū mișelesc, a-vilitū printr'unū usū infamū; f. prostituită, femeă de vieța degradată.
- Prostituer**, v. a. a prostituî, degrada, face infamū.
- Prostitution**, f. prostitu-țiune, acțiune de a se lăssa, se părăsi la impudicitate, la idolatriă, (despre femea).
- Prostration**, f. prostrațiune, slăbiciune esscesivă, *abatte-ment*. Vd. și *prosternation*.
- Prostyle**, *m.* și *adj.* prostilū. Se dice de unū edificiu care n'are colonne decât în fața.
- Protagoniste**, *m.* protago-nistū, persōnă principale în tragediele antice.
- Protase**, f. protase, partea unei poeme dramatice con-secrată pentru espoșițiunea obiectului; *gram.* prima parte a unei periode.
- Protatique**, *adj.* care nu se arrêtă decât în *protase*.
- Prote**, *m. impr.* protū, cellū cè direge lucrările și face correcturile, *correcteur*.
- Protecteur**, *m. trice.* f. pro-jectorū, apărătorū.
- Protection**, f. protecțiune, apărare, ajutoriū, *secours*.
- Protectorat**, *m.* protectoratū, demnitate de protectorū.
- Protée**, *m.* proteū, care și schimbă necontenitū formele.
- Protées**, f. *pl. bot.* classe de plante apetalî. Și *protéoides*.
- Protégé**, *é*, *adj.* protectatū, apăratū, pusū sub protecț.
- Protéger**, v. a. a protecta, apăra, lua în apărare.
- Proterie**, f. funcțiune de *prote*.

Protestant, *e, ad.* și *s.* protestante. La începutul luteranilor. (diindă-că protestaseră, în epoca lui C. Quintu, 1529, contră dieta dela Spira), pe urmă calvinisti și anglicanii.

Protestantisme, *m.* protestantismu, credința bisericilor protestanți.

Protestation, *f.* protestațiune, declarațiune formală, mărturitu publicu, promisiune.

Protester, *v. n.* a protesta, declara publicu contră; *v. a.* a asigura pozitivu, promite.

Protêt, *m.* protestu (unei polițe).

Prothèse, *f.* proteze, adaussu superficiale de uă parte la corpul umanu în locul altei care lipsese.

Protocanonicque, *adj.* protocanonicu. Despre cărțile sacre recunoscute ca al urî înainte de canoanele biserice.

Protochlorure, *m. chem.* protochloruru, primul grad de combinațiune a unui corp simplu cu chloruru.

Protocole, *m.* protocolu, formulariu pentru redacțiunea actelor publice. Processu verbale unei conferințe diplomatice; preliminaru.

Protonotaire, *m.* oficiariu dela curtea papei, care priimesce și espediedă actele consistorielor publice.

Protosyncelle, *m.* protosincelu, vicariulu unui patriarcu seu unui episcopu grecu. [teulu tipu, modelu.

Prototype, *m.* prototipu, an-

Protoxyde, *m. chem.* protos-

sidu, ossidu care conține cellu mai puçintu ossigenu.

Protubérance, *f.* protuberanță, eșitură, înălțatură, *saillie*.

Protuteur, *m.* prototoru, care conduce afacerele unui minoru fără se fiă tutorulu seu. [*Sust. m.* folosu, *vech.*

Prou, *adv.* destulu, multu.

Proue, *f. mar.* proră, partea anteriore a navii etc.

Prouesse, *f.* actu de valore; *escesse, iron.* acțiune de risu.

Prouver, *v. a.* a proba, cerca; a doveli, a fi probă de.

Provéditeur, *m.* vechiu magistratu în Veneția.

Provenance, *f.* cea ce provine dintr'unu locu, origine, sorginte. La *pl.* mērfuri cari provinu din uă țerră.

Provenant, *e, adj.* care provine, decurge, vine din.

Provende, *f.* provisiune de aliminte, *inus*.

Provenir, *v. n.* a proveni, decurge, emana, deriva, se trage de unde-va, resulta.

Proverbe, *m.* proverbiu.

Proverbial, *e, adj.* proverbiale, de proverbiu.

Proverbialement, *adv.* proverbiale, prin proverbiu.

Providence, *f.* providință. Supremă înțelepciune divină, care conduce totul.

Providentiel, elle, *adj.* providințiale, de providință.

Provignage, *m.* altoire de viță.

Provignement, *m.* altoire de viță, de arburu.

Provigner, *v. a.* a altoi virfuri tinere de viță, de arburu; *v.*

- n. fig.* a multiplica, se multiplica.
- Provin**, *m.* viță tinăreă altoită.
- Province**, *f.* provincieă, divisiune teritorială. *opp. capitale.*
- Provincial**, *e. adj.* și *s.* provinciale, din provincieă. *Sust. m.* religiosu superioru allu caseloru unei provincie.
- Provincialat**, *m.* demnitatea unui canonicu (călugăru) provinciale, care gubernă uă provincieă din ordinea sa.
- Provisaur**, *m.* provisoru, capulū unui liceu.
- Provision**, *f.* provisiune, stringere de lucruri necesarie seă utilū. La *pl.* epistole prin cari se conferesce cui-va unū oficiu, unū beneficiu.
- Provisionnel**, *elle. adj.* (*traité*—), făcutu prin provisiune.
- Provisionnellement**, *adv.* provisionale, prin provisiune.
- Provisoire**, *adj.* provisoriu, timpurariu, pentru cătū-va timpū. *intérimaire.*
- Provisoirement**, *adv.* provisoriu, timpurariu, interimariu, nu definitivu, nu hotărîtu.
- Provisorat**, *m.* funcțiunile unui *provisaur*, vd. vb.
- Provisorerie**, *f.* sarcina unui *provisaur*, vd. vb.
- Provocateur**, *m. trice. f.* provocatoru, cellu ce provocă, esciă, interrită. Și ca *adj.*
- Provocation**, *f.* provocățiune, escitațiune, incitațiune.
- Provoquer**, *v. a.* a provoca, escita, interrita : a cauza.

- Proxénète**, *m.* pros-enetū, samsarū, *courtier.*
- Proximité**, *f.* prossimit de : affinitate, rudeniă de aproape.
- Prude**, *adj.* care affecteă unū aeru de înțelepciune și de pudore regulată. *circumspectă.*
- Prudemment**, *adv.* in modu prudente, cu prudință.
- Prudence**, *f.* prudință, prevedere raționabilă, oportună.
- Prudent**, *e. adj.* prudente, care scie se se pōrte după circumstanțe. *Comp. avisé.*
- Pruderie**, *f.* affectațiune de înțelepciune și de reserva excesivă in ceea ce privesce pudorea și binecuvenița.
- Prud'homie**, *f.* probitate, înțelepciune, *vech.*
- Prud'homme**, *m.* omū înțeleptu, cunnoscătoru, espertu, omū de onore. *Conseil de prud'hommes*, consiliu de patroni și lucrători in părți egalī, ca se judece neînțelegeri.
- Prune**, *f.* prună.
- Pruneau**, *m.* prună uscată.
- Prunelaie**, *f.* locu plantatū cu pruni. [rată.
- Prunelée**, *f.* prună sachă.
- Prunulet**, *m.* cidru, vinu, de prune uscate.
- Prunelle**, *f.* mică prună selbat, pupila, porumba ochiului, vd. *pupille*. [tieu.
- Prunellier**, *m.* prunu selbat.
- Prunier**, *m.* prunu.
- Prurigneux**, *euse. adj.* *med.* pruriginosū.
- Prurigo**, *f. med.* prurigine.
- Prurit**, *m.* pruritu : gădilatūră.

- Prussiate**, *m. chem.* prussiată, sare din acidă prussică.
- Prussienne**, *f. cheminée à la —*, cămină mică de tinichea.
- Prussique**, *adj.* prussică. Califică ună acidă estrassă prin dissoluțiunea sângelui și combinată cu ferră. Ellă dă *albastrulă prussiană (bleu de Prusse)*, fôrte violinte venină. Și *acide cianhydrique*.
- Prytane**, *m.* pritană, magistratū ateniană care judeca affacerile criminală.
- Prytanée**, *m.* pritană. Edificiū destinatū pentru adunantele pritanilor, vd. *prec.*
- Psalette**, *f.* locū unde se exercită copii de choră.
- Psalmiste**, *m.* psalmistă, autoră de psalmi.
- Psalmodie**, *f.* psalmodiă, modū de a recita, de a cânta în biser. psalmii și officiul.
- Psalmodier**, *v. a. și n.* a recita psalmi fără inlessiune de voce și pe aceeași notă: a vorbi, cânta, monotonă.
- Psaltérion**, *m.* instrumentū de musică cu côrde de sârmă.
- Psaume**, *m.* psalmă.
- Psautier**, *m.* culegere de psalmi, psalteriū.
- Pselaphe**, *m. nat.* insectă coleopteră. [*ment.*]
- Psellisme**, *m.* vd. *bégaie*.
- Pseudonyme**, *m. și adj.* pseudonimă, nume falsă.
- Pseudomantes**, *f. pl.* petre false. [*falsă.*]
- Pseudorexie**, *f.* appetitū
- Psoas**, *m.* Se dice de ună muschiū dela vertebrele lumbarie. [*a lemneloră.*]
- Psoque**, *f. nat.* mică insectă
- Psora**, *m.* seū *psore*, *f.* vd. *Gale*. [*leguminose.*]
- Psoralier**, *m. bot.* genū de
- Psorique**, *adj.* psorică (*riiosă*)
- Psyché**, *f.* psicheă, mare oglindă mobile, care se pôte redica și lăssa în cercevele.
- Psychologie**, *f.* psihologie. Partea filosofiei care pertractedă de sufletū și de facultățile selle. *Science de l'âme*. [*chologică.*]
- Psychologique**, *adj.* psihologică
- Psychologiste**, *m. s. psychologue*, psihologă, erudită, învățată, în psihologie.
- Psychique**, *adj. med.* vd. *rafraichissant*.
- Psyllé**, *m.* șerpe americ.; domesticitorū de șerpi.
- Ptarmique**, *adj.* ptarmică. Vd. *sternutatoire*.
- Ptéropodes**, *m. pl.* classe de molusce cu picioră inaripate.
- Ptène**, *m.* vd. *Osmium*.
- Ptérygion**, *m. med.* bubuliță, crescătură. Și *ptérygium*.
- Ptyalagogue**, *m. med.* care provocă salivațiune.
- Ptyalisme**, *m. med.* salivațiune.
- Ptylose**, *f.* seū *ptilose*, ptilose, căderea geneloră.
- Puamment**, *adv.* rău mirositoriu, (puțindă).
- Puant**, *e, adj.* care miröse reū, (pute). [*urată.*]
- Puanteur**, *f.* mirosă fôrte

Pubère, *adj.* puberū, tinerū.
Puberté, *f.* pubertate, etate nubile, de iusuratū.
Pubescence, *f.* pubescință, tuleiū allū vegetalilorū.
Pubescent, *e, adj.* pubescinte, cu părū finū și scurtū, cu tuleiū.
Pubien, *enne, ad.* dela osulū bassinulū.
Pubis, *m.* (pron. pe s), unulū din celle treiŃ osse nenumite.
Public, *blique, adj.* publicū, obște, obștecū : *m.* publicū, obște.
Publicain, *m.* arendatorū de baniŃ publiciŃ in Roma ant.: Ńmeni de affaceri, *fam.*
Publication, *f.* publicaŃiune, scŃtere in publicū, obșteire.
Publiciste, *m.* publicistū, cellū cē scrie assupra dreptulū publicū, assupra politicei.
Publicité, *f.* publicitate, cunnoscință publică, *notoriété.*
Publier, *v. a.* a publica, obști.
Publiquement, *adv.* in publicū, in deobște, *en public.*
Puce, *f.* purece.
Pucelle, *f.* vd. *Vierge.*
Puceron, *m.* uă insectă emipteră.
Puddler, *v. a.* a mestica ferulū topitū ca sē devină grunji.
Pudeur, *f.* pudŃre, rușine.
Pudibond, *e, adj.* pudibundū, multū rușinosū, *fam.*
Pudicité, *vd. chasteté.*
Pudique, *m. adj.* pudicū, rușinosū. *Vd. chaste.*
Pudiquement, *adv.* cu rușine, cu pudŃre.

Puer, *v. n.* a mirosi urătū, (puși). [pilărescū, frivolū.
Puéril, *e, adj.* puerile, co-
Puérilement, *adv.* puerile, cā unū copilū.
Puérilité, *f.* copilăriă.
Puérpérale, *adj. f. med.* *fièvre—*, friguri puerperali.
Puf, *m.* sēū *puff*, înșelăciune de șarkatanū.
Pugilat, *m.* pugilatū, luptă cu pumnulū in gimnas. ant. *Pugil*, *m. s. pugiliste*, atletū care se lupta cu pumnulū, la ant.
Puine, *m.* unū arburelū.
Puiné, *ee, adj. și sust.* născutū după unulū din traŃii sei.
Puis, *vd. Ensuite, après.*
Puisage, *m.* scŃtere de apă.
Puisard, *m.* bassinū pentru apele inutile.
Puisatier, *m.* săpătorū de fântane (puŃuri). [fântană.
Puiser, *v. a.* a scŃte apă din
Puisque, *vd. Parce que.*
Puissamment, *adv.* putine, cu putere, forțe multū.
Puissance, *f.* putere, autoritate, influință ; facultate.
Puissant, *e, adj.* putiate, puternicū. forțe bogatū.
Puits, *m.* fântană, (puŃu).
Pulicaire, *adj. med.* Se dice de friguri cari producū pe peie mice pete roșie.
Pullulation, *f.* multiplicaŃiune abundante și repede.
Pulluler, *v. a.* a multiplica in abundanță și in puŃinū timpū (de insecte și plante).
Pulmonaire, *adj.* plămă-nare, care ține de plămăni.
Pulmonie, *f. med.* ftise plămă-nare, bolă de plămăni.

Pulmonique, *adj. med.* plămânicu, bolnavu de plămâni.

Pulpation, *f.* reducere în pulpă, vd. *urn*.

Pulpe, *f.* pulpă, substanță carnoasă și môle a fructelor. *Pulpe cérébrale*, parte môle a creierului.

Pulper, *v. a.* reduce, preface, în *pulpe*, vd. *prec*.

Pulpeux, *euse, adj. bot.* pulposu, môle și carnosu.

Pulsateur, *m. trice, f.* pulsatoru, care produce bătaia de puls.

Pulsatif, *ive, adj. med.)* *battement*—, pulsativu, durerosu.

Pulsation, *f.* pulsațiune, bătaia de puls.

Pulsimètre, *m.* instrum. pentru a măsura iuțela pulsului.

Pulsion, *f. fis.* pulsiune, propagațiunea mișcării într-unu mediu ligidu, precum aerulu.

Pulvérin, *m.* pulbere de pușca foarte fină, pentru fitiu.

Pulvérisation, *f.* pulberatu, preface în pulbere.

Pulvériser, *v. a.* a pulbera, preface în pulbere: a nimici.

Pulvéruent, *e, adj.* pulverulent, care se preface lesne în pulbere.

Pulviné, *ée, adj. bot.* divisu în brasde.

Pumicin, *m.* pumicinu, oliu de palmu, de curmalu.

Punais, *e, m. și adj.* cu nasulu de rău mirosu.

Punaise, *f.* peduchiū de lemnū.

Punaisie, *f. med.* morbu, bôlă, de *punais*, vd. *vorba*.

Punch, *m.* punch. Bătură din ciai, rachiū, apă și sacharu.

Punique, *adj.* punicu, cartaginesu, *foi*—, rea credință.

Punir, *v. a.* a pedepsi, *châtier*, *infliger la peine*.

Punissable, *adj.* punibile, de pedepsitu.

Punisseur, *adj. m. și sust.* pedepsitoru. [dépăsă.]

Punition, *f.* punițiune, pedeapsă.

Pupillaire, *adj.* de pupilu, de copilū ținutu sub tutelă s. epitropiă.

Pupillarité, *f.* timpū cândū unu copiu minoru stă sub epitropiă.

Pupille, *m.* pupilu, minoru care stă sub epitropiă.

Pupille, *f.* pupilă, porumba ochiului, (mai alessu cerculu pupilei), vd. *prunelle*.

Pupitre, *m.* pupitru, mobile pentru scrisu, pentru a pune cărți, note de musică.

Pur, *e, adj.* puru, curatu.

Pureau, *m.* partea olanei care stă în afară pe coperișu. [frecate.]

Purée, *f.* legumi ferte și

Purement, *adv.* puru, curatu.

Pureté, *f.* puritate, curățeniă.

Purette, *f.* pulbere, nisipu, cê se respesce peste scriptură.

Purgatif, *ive, adj.* purgativu; *m.* remediū care purifică.

Purgation, *f. med.* purificațiune, curățire prin purgative.

Purgatoire, *m.* purgatoriu. Locu de espiațiune a sufletelor.

Purge, *f. pract.* redicarea ipotecelor.

Pargeois, *m. pl.* bassine împlute cu nisip, că se curețe apa care curge prin elle.

Purger, *v. a.* a purifica prin remedie purgative.

Purgerie, *f.* locu unde se curată formele de sachar.

Purification, *t.* purificațiune.

Purificatoire, *m.* pândă a preoților pentru a curăți caliciul.

Purifier, *v. a.* a purifica, a curăți. *Se—*, a deveni curat.

Puriforme, *adj.* că puroiul.

Purin, *m.* adunătură de ape dela grajd.

Purisme, *m.* purismu, afectatiune de puritate in limbă.

Puriste, *m.* puristă, cellu că afectă puritatea limbei, etc.

Puritain, *e. adj.* și *s.* puritanu, presbiteranu rigidu, austeru, in Anglia.

Puritanisme, *m.* puritanism, doctrina puritanilor.

Purot, *m.* gropă pentru apele de grajd, vd. *purin*.

Purpurin, *e. adj.* care se apropia de culorea purpuri.

Purpurine, *f.* bronză măcinată pentru politure.

Purulent, *e. adj.* purulinte (cu puroiu).

Pus, *m.* puroiu.

Pusillanime, *adj.* cu sufletu slabu și fricosu, fără inimă.

Pusillanimité, *f.* slăbiciune de sufletu, de caracteru.

Pustule, *f.* pustulă, mică tumore inflammată pe pele.

Pustulé, *ez. adj.* copperitū de pustule.

Pustuleux, *euse. adj. med.* pustulosu, însoțitū de pustule.

Putain, *m.* femeă publică, prosternută. Diminut. *putine*.

Putassier, *m.* care frecintedă femees prostituite.

Putatif, *ive. adj.* care trece pentru a fi co-va și in realitate nu este nimicū.

Putois, *m.* micu animale carniv. Comp. *martre, fouine*.

Putput, *m.* vd. *huppe*.

Putréfactif, *ive. adj.* care face se putredescă.

Putréfaction, *f.* putredire.

Putréfier, *v. a.* a face se puiredescă.

Putride, *adj.* putredū.

Putridité, *f.* putrediciune.

Puy, *m.* dialu, *rech.*

Pycnite, *t.* picnită, pētră forte desă.

Pycnotique, *adj.* picnoticū, propriū se indesescă umorile.

Pygmée, *m.* pigmeu, forte piticū.

Pylore, *m.* pilorū, orificiū internū allū stomaculū.

Pylorique, *adj.* dela *pylore*, vd. *prec.* [puroiu.

Pyorrhagie, *f.* curgere de

Pyose, *f.* supurațiune a ochilorū.

Pyracanthe, *m.* unū arburelū spinosū. Și *buisson ardent*.

Pyramidal, *e. adj.* piramidale, in forma piramidii

Pyramide, *t.* piramide, solidū compusū de triânghiuri cari au virfulū comune.

Pyramider, *v. n.* a forma

piramide. [forma piramidii.

Pyramidoïde, *m.* solidu în

Pyrauga, *m.* uă passere silv.

Pyrauste, fluturu cê atrage focul.

Pyrene, *f.* uă mică nucă.

Pyrethre, *m.* rădăcină medicin., speciă de camomilă.

Pyretique, *adj. med.* bunu contra friguri.

Pyretologie, *f. med.* tractatū de friguri.

Pyrexie, *f. med.* friguri simptomatice, stare febrile.

Pyrique, *adj.* de focu, care privesce la focu.

Pyrite, *f. chem.* pirită, sulfuru metalicu nativ.

Pyriteux, *euse, adj.* de natura piritel, vd. *prec.*

Pyrole, *f. bot.* uū plantă astringinte.

Pyroligneux, *euse, adj.* pirolemosu. *Acide—*, acidu acetosu.

Pyrologie, *f.* pirologiă, tractatū despre focu.

Pyromaque, *adj. pierre—*, cremine de pușcă.

Pyrometre, *m. fis.* instrumentu cê sê măsurămū dilatațiunile produse de acțiunea focului in corpurile solide.

Pyronomie, *f.* arte de a regula diversele graduri ale focului.

Pyrophane, *adj. (pierre—)*, transparente la focu.

Pyrophore, *m.* pulbere aprinsă. Compozițiune chimică cê se aprinde la aeru. *Poudre faite avec de l'alun et de la farine. qui s'enflamme à l'air.*

Pyroscaphe, *m.* nave cu vaporu, vaporu.

Pyrotechnie, *f.* pirotechniă. Artea de a face usu de focu și a lū direge.

Pyrotechnique, *adj.* și *sust. f.* pirotecnicu, pirotecnică.

Pyrotique, vd. *Caustique.*

Pyroxene, *m.* minerale cê se gëssese in tērrime plutonice, in produsele vulcanice.

Pyroxyle, *m.* vd. *fulmicoton.*

Pyrrique, *f.* și *adj. f.* danțu militar allu Greciloru. Inventatū de Pyrrhu.

Pirrhonien, *enne, adj.* și *sust.*, sectoru allu lui Pyrrhon.

Pyrrhonisme, *m.* pironismu, scepticismu. Doctrina lui Phrrhon, care se indouia despre totu.

Pithagoricien, *ienne, adj.* și *s.* pitagoricu, din scōla filosoficā a lui Pitagora.

Pithagorisme, *m.* sistemā lui Pitagora.

Pythie, *f.* pitia, preotița oracelorū lui Apoline, la Delfi.

Pythien, *m.* piticu. Connumele lui Appoline, dupē-cê invinsese șerpele Pytone.

Pythiens, *pythiques, adj. pl.* pitice. *Jeu—*, jocuri ce se celebra la patru anni, la Delfi, in onōrea lui Appoline piticulū.

Pythonisse, *f.* pitonissă, preotița lui Apoline piticulū; devinătore, ghicitore.

Pyulque, *m. s. pioulque*, uū instrument. de chirurgiă.

Pixacantha, *m. bot.* arbutul spinos, vd. *lycium*.
Pyxidule, *f. b. t.* capsula plan-

teloră de genul muschiului.
 Dimin. din *pyxide*. [plante].
Pixins, *m. bot.* specie de

Q

Q, *m. q.* una din consonanți.
 — On le prononce *ke* d'après la nouvelle appellation.

Quadernes, *m. pl.* toate patrurile la jocul de balle.
 Vd. și *carmes*.

Quadragénaire, *adj.* care conține 40 unități: de 40 ani.

Quadragesimal, *e, adj.* care ține de păressimă, de postulă Pascilor.

Quadragesime, *f.* prima duminică a postului mare, *dimanche de la—*.

Quadrain, vd. *Quatrain*.

Quadrangulaire, *adj.* cu patru unghiuri.

Quadrangulé, *ée, adj. bot.* vd. *prec.*

Quadrat, *m. impr.* bucată de metală că se formează pe abele.

Quadrat, *m. astr.* (— aspect), pozițiunea a două planete distanți de 90 grade între dinsele. [drat mică.]

Quadratin, *m. impr.* quadratică

Quadratique, *adj.* relativă la pătrat. *Equation —*, ecuațiunea de allă 2-lé gradă.

Quadratrice, *geom.* curbă inventată de antică, că se ajungă la patratura approssimativă a circumferinței.

Quadrature, *f. geom.* patratură. Reducțiunea geometrică a unei figure curbilinie la un pătrat ecivalinte cu

suprafața acestei curbe;— *du cercle*, căutarea unui pătrat egale cu un cerc dată: *astr.* vd. *quadrat*.

Quadrature, *f.* (pron. *Koua...*) uniune de bucate cari facă să mergă acele unu cadranțe (la orolog.).

Quadricapsulaire, *adj. bot.* cu patru capsule.

Quadridenté, *ée, adj. bot.* cu patru dinți. [*triennal*].

Quadriennal, *e*, vd. *Quadrifide*

Quadrifide, *adj. bot.* împărțit în patru incisiuni adince.

Quadriflore, *adj. bot.* cu patru flori.

Quadrifolié, *ée, adj. bot.* cu patru foițe. *Sust. m.* este *quadrifolium*.

Quadrige, *m.* patrigiu. Carră antică cu patru cai.

Quadrifugé, *ée, adj. bot.* [*feuille—e*], cu patru perechie de foițe.

Quadrifumeaux, *sust. și adj. m. pl. anat.* cele patru tubercule asedate în lungul măduvei.

Quadrilatéral, *e, adj.* patrilaterale, cu patru lateri.

Quadrille, *f.* cadrulă.

Quadrille, *f.* trupă de călari din același partit la exercițiile nobililor vechi (la *tournoi*).

Quadriloculaire, *adj. bot.* cu patru locuri. seă logiuri.

- Quadrinôme**, *m. alg.* poli nomă de patru termeni.
- Quadriparti**, *e, adj. bot.* divisă în patru.
- Quadriphyllé**, *adj. bot.* cu patru foite.
- Quadrirème**, *adj.* patriremă, cu patru lopete.
- Quadrissyllabe**, *m. și adj. gram.* vorbă de patru silabe.
- Quadrivalve**, *adj. bot.* cu patru valvule.
- Quadrivium**, *m.* divisiunea superioară a celor șapte arti în evul mediu. Ea conținea: aritmetica, geometria, astronomia și muzica.
- Quadrumané**, *adj. și sust.* patru-mani. Despre animale care au mâne, precum omul, și picioarele conforme mânelor.
- Quadrupède**, *m. și adj.* patru-pedă, cu patru picioare.
- Quadruple**, *m. și adj.* împătrită. Monnetă de aură ispanică (*double pistole*), 80 fr.
- Quadrupler**, *v. a.* a împătri.
- Quai**, *m.* marginară de pântec în lungul unui riu, că se opprască revărsările.
- Quaiche**, *f.* mică nave cu uă punte.
- Quaker**, *m.* sėu *quacre*, membru unei secte religioase, *quakerisme*, din Anglia și Statete-Unite. La fem. *quakeresse*.
- Qualificateur**, *m.* teologă însărcinată să examineze cărțile puse la indice (în Ospania).
- Qualificatif**, *ive, adi. și sust.* calificativă, care califică.
- Qualification**, *f.* calificațiune, atribuțiunea unei calități, ună titlu.
- Qualifié**, *ve, adj.* calificată, determinată, avindă ună titlu onorabile.
- Qualifier**, *v. a.* a califica, arrăta calitatea; atribui ună titlu.
- Qualité**, *f.* calitate, modă de a fi, proprietate, însușire.
- Quand**, *adv.* cândă: —, — *même*, — *bien même*, cu tôte că: — *et* —, cu, în acel așă timpă cu.
- Quantam**, *m.* orațiune latină pronunțată în publică.
- Quantan**, *m.* șgomot vană.
- Quant**, *adv.* (tot-dėuna *quant à* cătă pentru. *Se tenir, se mettre sur son quant-à-soi* (sėu *tenir son—à-soi*), a lua ună aeră mândru.
- Quantés**, *adj. f. pl.* *Toutes et—fois*, sėu *toutes fois et—que*, tot-dėuna cândă, *vech.*
- Quantième**, *m.* allă cătelé; *sust. f. dată*, epocă. [țime.
- Quantité**, *f.* cantitate cătă.
- Quantum**, *m.* (lat. cătă) *quantum*, uă cantitate determinată.
- Quarantaine**, *f.* numără de 40; carantină, *lazaret*. In tot. *giroflée*—, *s.* simplu *quarantaine*, vd. *violier, giroflée*.
- Quarante**, *num.* patru-dėci.
- Quarantie**, *f.* tribunale de patru-dėci în Veneția.
- Quarantième**, *adj.* allă patru-dėcilé. Că *sust.* parte ali-quotă.
- Quaraderonner**, *v. a.* a ră-tunđi virfurile ascuțite. [drea.
- Quarlet**, *m.* acă mare, un-

Quart, *m.* cartă, sferțu. *Mé-dire du tiers et du—*, a vorbi rău de totă lumea.

Quart, *m. mar.* garda navii pentru timpul determinat; (*—de vent—, de rumb*), liniă care disparte unu cartă pe bussolă.

Quarré, *vd.* Carré.

Quarrure, *vd.* carrure.

Quart-de-cercle, *m.* instrumentu de maten. Este cartulă cerculă divisă in grade.

Quart-de-rond, *m. archit.* ornamentu de unu cartă de circumferință. [*de oră.*]

Quart-d'heure, *m.* cartă

Quart, *e, adj.* *vd.* *quatrième.*

Quartaine, *f.* [*quatre*], friguri quartane. [*de 4 anni.*]

Quartanier, *m.* mistrețu.

Quartation, *f. s. in-quar-tation*, amnesticu de unu cartă de aură cu trei carturi de argintă, *vd.* *inquart.*

Quartaut, *m.* vassă care conține a patra parte dintr'unu modă; măsură, cam 60 litres.

Quarte, *f.* vechiă măsură de 2 pintes. In *mus.* intervalu de doue sunete și jumătate.

Quartenier, *vd.* *quartanier.*

Quarter, *v. n. scrim.* a redica corpulă seă din liniă.

Quarteron, *ome, adj.* născută dintr'unu albă și uă mulatră, seă din contra. *Sust. m.* pondū de unu cartă de livră.

Quartidi, *mf* a patra di a decadă, in calend. republic.

Quartier, *m.* cartă (sferțu); suburbe (mahala), quartiră de soldați. *A—*, la uă parte.

Quartier-maitre, *m.* oficiariu însărcinată cu socotelele unu corpă de armată.

Quartier-mestre, altădată mareșalele lăcuințelorū unu regimentū de călărimă streină. *Comp. maréchal des logis.*

Quartile, *adj. m. aspect—*, aspectulă a doue planete depărtate între dinsele de unu cartă allū zodiaculă (90 grade); *vd.* și *quadrature.*

Quartinier, *m.* oficiariu de orașiu prepusă la îngrijirea unei suburbi.

in-Quarto, *m. impr.* in quarto, formatū unde colă e îndouită in patru foie seă 8 pagine.

Quartz, *m.* quartz, substanță minerală forțe dură a cui base este silicea.

Quartzeux, *ense, adj.* de natura quartzulă.

Quasi, *adv.* aproape, mai mă, *il ne s'en faut guère.*

Quasi, *m.* *Un—de veau*, uă buccată de costă de vițelū.

Quasi-contrat, *m. jur.* faptū din care rezultă obligațiună către a treia personă, fără se fiă essistatū uă convențiune prealabile.

Quasi-délit, *m.* prejudiciu pagubă, causatū nevoluntare.

Quasiment, *vd.* *quasi.*

Quasimodo, *f.* duminica Tomei.

Quaternaire, *adj.* care valădă patru, împărțitū in câte patru; *chem.* compusū de patru corpuri simple.

Quaterne, *m.* quaterna. Combinațiune de patru nu-

mere luate și eșite împreună la loteriă.

Quaterné, ée, adj. bot. dispusă în patru. [14 dîle.

Quatorzaine, f. spațiul de

Quatorze, num. patru-spredece. [tru-spredecilé.

Quatorzième, adj. alllă pa-

Quatorzièmement, adv. în allă 14-lé locă, s. rândă.

Quatrain, m. mică poesiă de patru versuri.

Quatre, num. patru; -- *de chiffre*—, cursă pentru șoceci.

Quatre-temps, m. pl. celle trei dîle de ajună în fiă-care anautimpă.

Quatre-vingt, num. optă-deci. *quatre-vingt-dix*, nouă-deci. [allă optă-decilé.

Quatre-vingtième, adj.

Quatrième, adj. allă patrule.

Quatrièmement, adv. în allă patrule locă s. rândă.

Quatriennal, e, adj. de patru anni, care ține patru anni (de funcțiună). *Pl. quatriennaux.*

Quatuor, m. buccată de musică de 4 părți recitanți.

Quayage, m. dreptă plătită pentru a pune mărfuri pe *quai*, la ună portă.

Que, pron. pe care, cê; *adv.* câtă; *conj.* că sê, *dès que*, îndată cê.

Quel, quelle, pron. intreb. care. *Tel* —, mediocre, bu-nicolă. [ar fi.

Quel que soit, uerî-care

Quelconque, adj. uerî-cine.

Quellement, adj. *Telle-ment*—, așa așa, nici destulă de bine, nici pré réu.

Quelque, adj. (lângă verbă seă sustant. *quel que*), vre-ună, ună. *Quelque chose*, ce-va. *Quelques personnes*, nisce indiviđi.

Quelquefois, adv. câte uă-dată, *parfois*.

Quelqu'un, une, adj. vre-unulă, cine-va. *Quelques-uns*, ună. [în ascunsă, *vech.*

Quémander, v. a. a cerși

Quémandeur, m. euse, f. cerșeoră pe ascunsă, *vech.*

Qu'en dira-t-on, m. cê ar đice cine-va, ceaa cê ar vorbi publiculă. [la prăjitură caldă.

Quenelle, f. buletă, perișore,

Quenotte, f. dinte de copilă mică, *fam.*

Quenouille, f. furcă de torsă. *Cette maison est tombée en* —, acestă casă a căđută ca ereditate unei fiice.

Quenouillée, f. cătă lănă stă pe uă furcă.

Quercitron, m. cōje de stejără verde din Pensilvan.

Querelle, f. cêrtă, dispută.

Quereller, v. a. a certa, *gronder. Se*—, a se certa.

Querelleur, euse, adj. care caută cêrtă, care se cêrtă.

Quérimonie, f. petițiune presintată ună judecătoreă ecclesiastică pentru permis-iunea de a face, de a publica, ună mēitoră.

Quérir, v. a. a căuta din obligațiune sê gēsescă și sê adducă persōna seă lucrulă. Usit. numai la infin. cu *aller, venir, envoyer*.

Questeur, m. cestoră membru însărcinată cu adminis-trațiunea (inunele corpuri).

- Magistratū care administra finanțele la R. antică.
- Question**, *f.* chestiune, întrebare. [nariū.
- Questionnaire**, *m.* chestio-
- Questionner**, *v. n.* a chestiona. pro; une chestiuni, întreba. pune întrebări cui-va. *interroger.*
- Questionneur**, *m. ease.* *f.* care face neconținut întrebări. [teur.
- Questure**, *t.* chestură. *vd.* *ques-*
- Quête**, *f.* cautare, colecție de bani pentru binefacere.
- Quêteur**, *m. ease.* *f.* collectoru, cellū cō stringe banī pentru cine-va.
- Queue**, *f.* codă; tacū de biliardū. *Queue s. queue.* pētră de ascuțitū. *Faire la queue à qu.* a înșela pe cīv.
- Queussi-queumi**, *adv. s. quessi-queumi*, absolutū intocmă. *fam.* și *p. us.*
- Queuter**, *v. n.* a lovi de-uitată douăbile la biliardū.
- Queux**, *vd.* *Cuisinier. rech.*
- Qui**, *pron.* care, cine.
- Quia**, (term. lat. însemn. *pen-* *tru că*), *être à—*, a fi redusū in punctū sē nu potā respunde, *mettre à—*, a face sē tacă.
- Quibus**, *m.* (lat. cu cē), banī. *Avoir des—*, a fi bogatū. *pop.*
- Quiconque**, *pron.* nerī-cine.
- Quidam**, *m. s. quaidam*, persōnă cui nu se cunoșce, sēu nu se esprime. numele.
- Quidité**, *f.* ceaa cō este unū lucru in sine.
- Quiescent**, *e. adj.* tăcutū. Se dīce, in ebreesce, de līterele carī nu se pronunță.
- Quiet,ette**, *adj.* linișcitū. *rech.*

D. et. Franc.-Rom.

- Quiétisme**, *m.* erorē a prelușilorū misticī cā perfecțiunea creștină consta in a trăi numai in contemplațiunea spiritului, neglijindū operele esterne.
- Quiétiste**, *m.* sectatorū allū quietismului, *vd.* *prec.*
- Quiétude**, *vd.* *tranquillité, repos.* [jam.
- Quignon**, *m.* codru de pane.
- Quillage**, *m.* *Droit de —*, dreptū ce plăcia navea comerciale pentru prima sa intrare in porturile Francei.
- Quille**, *f.* lungū lemnū care merge dela prora navii până la pupa, și i servește cō fundamentū; cheglu.
- Quillé**, *m.* unū morla allu vitei.
- Qui'er**, *v. n.* a ochi spre a pune cheglu cellū mai aproape de lila; a asșeja cheglele lovite; a ochi unū obiectū.
- Quillette**, *f.* tirū de rogosū cō se sădesce cō altoiū.
- Quillier**, *m.* spațiul pătratū in care se asșeja cheglele.
- Quilon**, *m.* cruce la mânerulū săbiei.
- Quina**, *m.* *vd.* *quinquina.*
- Quinaire**, *adj.* Se dīce de unū numerū divisibile prin 5.
- Quinaire**, *m.* medalii de cellū mai micū m. delū.
- Quinaud**, *e. adj.* confusū, rusinosu, liind-că n'a reșitū.
- Quincaille**, *f.* totū fetulū de unelte de ferrū sēu de cupru.
- Quincailerie**, *f.* mērb de ferrū s. cupru, marchitană.
- Quincailier**, *m.* m. relictōnū.

- Quinconce**, *m.* plantațiune, sădire, de arbori dispuși în pătrat, ca tabla schahului.
- Quindécagone**, *m. geom.* figură cu 15 lateri.
- Quindécemvirs**, *m. pl.* magistrați la R. ant. însărcinați cu celebrațiunea jocurilor.
- Quine**, *f.* lovitură la table care aduce doi cinci; combinațiune de cinci numere luate împreună la loteria.
- Quiné**, *ée, adj. bot.* dispus în cinci pe acell'asi plană.
- Quinette**, *f.* tessatură de lână.
- Quinine**, *f.* (*Kina-kina*, écorce des écorces), chinină, substanță alcalină estrasă din quinquina, vd. *Cinchonine*.
- Quinola**, *m.* numele unui valetu la jocul de *reversi*.
- Quinquagénaire**, *adj.* și *sust.* în etate de 50 anni.
- Quinquagésime**, *f.* duminica precedinte primei duminice a postului mare.
- Quinque**, *m.* *quintetă*, bucată de musică cu cinci părți. Și *quintetto*.
- Quinquennal**, *v, adj.* de cinci anni.
- Quinquennium**, *m.* cincenniū, cursu de 5 anni, *vech.*
- Quinquerce**, *m.* cinci speție de luptă în care trebuia să mvingă atietul într'ua di, că se capete premiul.
- Quinquérème**, *f.* galeră cu 5 rânduri de lopețe.
- Quinquet**, *m.* lampă cu una seū mai multe lumine.
- Quinquina**, *m.* quinquina, cōje de unū arbure Peruvianu, vd. *quinine*.
- Quint**, *m.* a cincia parte dintr'unū totū.
- Quintadiner**, *v. n. mus.* a nu da sunetū curatū.
- Quintaine**, *m.* parū de manegiū, contră care se exercitēdă se alerge cu lancia, se arunce săgete.
- Quintal**, *m.* greutate de 100 livr., *quintal métrique*, pondū de 100 kilogr.
- Quintan**, *m.* figură de omū călare la manegiū, pentru exercițe cu armele, vd. *faquin*.
- Quintane**, *adj.* *fièvre* —, friguri albe cari revinū la cinci zile. Și *fièvre quinte*.
- Quinte**, *f. mus.* cintă, intervalu de cinci note consecutive. Vd. și *caprice*, *bizarrerie*.
- Quintefeuille**, *f.* plantă rosaceă cu cinci foie.
- Quintessence**, *f.* quintesință, substanță eteriană; ceaă cē este principale intr'unū lucru. [*finer*].
- Quintessencier**, vd. *Raf-*
- Quintette**, *f. s.* *quintetto*, quintet, bucată mus. de cinci părți, mai scurtă decât *quinque*.
- Quintetti**, *m.* vd. *prec.*
- Quintetto**, *m.* vd. *prec.*
- Quinteux**, *euse, adj.* suppusū la capriciē, fantasticū (ciudatū).
- Quintidi**, *m.* a 5-a di a decadii în calend. republicanū.
- Quintil**, *e, adj.* *Aspect* —, pozițiune a două planete distanți între dinsele de a 5-a parte a zodiacului, seū de 72 grade. [*rară*].
- Quintin**, *m.* pândă fină și

Quinto, *adv.* alllă cincilă.

Quintuple, *adj.* încincitū.

Quintupler, *v. a.* a încinci.

Quinzain, *m.* numărulū 15 la unele jocuri!. *Les joueurs sont*—, jucătorii aū câte ciuci-spredece.

Quinzaine, *f.* numărū de 15.

Quinze, *num.* cinci-spredece.

Quinzième, *adj.* allū cinci-spredecilă. [allū 15-lă locū.

Quinzièment, *adv.* în

Quiosse, *f.* pètră ascuțită că se frece pèrulū dela piei.

Quiosser, *v. a.* a freca pelea că sē i redice pèrulū, *vd. prec.*

Quipos, *m. pl.* sfōră innotată, care servia de scriere în Pèrou sub regiū Luca.

Quiproco, *m.* *vd. méprise, malentendu.*

Quis, *m. chem.* speciă de pirită (*marcassite*) de cupru.

Quiscale, *m.* passère silvană de America.

Quittance, *f.* citanță, înscrissū că s'a plătitū sunima.

Quittancer, *v. a.* a da citanță.

Quitte, *adj.* quitū, liberatū de ceaa că era dètoriū. *Vd. s'acquitter.* [ueri-ce dètoriă.

Quittement, *adv.* liberū de

Quitter, *v. a.* a părăsi, delăssa. *Comp. abandonner.*

Quitus, *m.* încheierea socotelei, după că s'a plătitū.

Qui-va-là, cine este? Strigătulū unei persōne care se teme de surprindere.

Qui-vive, cine é acolo? Strigătulū unei sentinele.

Quoailer, *v. n.* a mișca necontentitū cōda (despre cai).

Quoi, *pron.* cē, cē lucru? Ni — ni *qu'est-ce*, niciunū lucru.

Quoi, *interj.* ce! Esprime mirare, mânia etc.

Quoique, *conj.* deși, cu tōte că, *bien que.*

Quoi que, *indef.* ueri-cē.

Quolibet, *m.* quolibet, jocū de vorbe triviali, mojice.

Quote-part, *f.* parte aliecotă că trebue plătită, *s. priimită.*

Quotidien, *m. ienne, f. adj.* totidianū, de tōte zilele.

Quotient, *m. aritm.* cătu, rezultatulū împărțirii.

Quotité, *f.* summă fissă, dèterminată, la care se redică fiă-care parte aliquotă.

Quotter, *v. n.* a se imbucca, intra. Se dīce la orolog. de pozițiunea unū dinte de rōtă, care intră în scobitura altei rōte (*quottement*).

Quouiya, *m.* iepure de casă (*acouti*) americanū.

R

R, *m.* r, una din consunanți. Masc. suivant l'appellation ancienne, *erre*, feim. suivant l'appellation moderne, *re*.

Rab, *m.* speciă de çiteră la Ebreii antici.

Rabâchage, *m. s. rabâchement*, repetițiune desgustătoriă și inutile, *fatm*.

Rabâcher, *v. n.* a reveni, se întorce la timpū nepotrivitū: repeli addesē și inu-

tile acelăși lucru. *fam.*
Rabâcherie, *f.* scriere plină de repetițiuni desgustătoare.
Rabâcheur, *m. euse*, *f.* cellu cê desgustedă prin repetițiunile sêlle inutili.
Rabais, *m.* scăderea valorii; rabat, scădemintu din prețu.
Rabaissement, *m.* injeosire, scădere, diminuțiune, umilintă. *Comp. ravalement.*
Rabaissier, *v. n.* a lăssa în jeosă, injeosi, diminui. *Vd. abaissier, ravaler.*
Rabans, *m. pl. mar.* legăturile vergeleloru carî susțină velele, pânzele.
Rabat, *m.* buccată de pândă cê pórta ecclesiastică la gitu, și care descinde pe peptu.
Rabat-joie, *m.* necasă care vine să turbare buccuria.
Rabattre, *a. a. a da jeosă*, face să descindă, (dobori).
Rabbin, *m.* rabbin.
Rabbinage, *m.* studiū în cartile rabbiniloru. Se dice prin denigrațiune.
Rabbinique, *adj.* rabbinicū, de rabbin.
Rabbinisme, *m.* doctrine, scripture, ale rabbiniloru.
Rabbiniste, *m.* cellu cê studiédă în cartile rabbiniloru.
Rabdoide, *ad. bot.* în forma nuelei.
Rabdologie, *f.* calculu aritmeticu prin nuele, pe carî, sunt scrise numerele simple.
Rabdomance, *f.* *rabdomancie*, pretinsă devinațiune, ghicire, prin usulū de nuele.
Rabelaisien, *euse, adj.*

care este în gustulū lui Rabelais.

Rabêtir, *v. a.* a bestia, îndobitoci; *v. n.* a deveni bestia. [*rave.*]

Rabiote, *f.* *vd. rare, chou-Rabique*, *adj. s. rabien*, de turbare (în med.).

Râble, *m.* vâtraiu de brutăriă.

Râble, *m.* partea unorū patrupedî care se întinde dela umeri în jeosă.

Râblu, *ue, adj.* cu umeri largi, *vd. prec.*

Rabonnir, *v. a.* a face mai bunū; *v. n.* a se face mai bunū.

Rabot, *m.* bardă. [*barda.*]

Raboter, *v. a.* a apălna cu

Raboteur, *m.* cellu cê lucrédă cu barda. [*durosū.*]

Raboteux, *euse, adj.* no-

Rabougri, *ie, adj.* micu de statură, reū conformatū.

se Rabougrir, *v. r.* Se dice de plantele carî nu se divoltă.

Rabougrissement, *m.* starea unei persoane seū lucru reū conformatū, (pocitură).

Rabouillère, *f.* cavitate puțină profundă, unde se retragū iepurii de casă.

Raboutir, *v. a.* a pune cósse, margine lângă margine buccăți de mat-riă, *pop.*

Rabrouement, *m.* respingere a unei persoane care ne vorbesce etc.

Rabrouer, *v. a.* a respinge cu ruditate, tracta reū, *fam.*

Racages, *m. pl. mar.* glônțe de lemnū înșirate pe fringhie.

Racahout, *m.* fecula compusă analeptică.

Racaille, *f.* moșicime. *vd. rebut.*

Racambeau, *m. mur.* inelū, alca, la vergeaa pandeloru.

Raccommodage, *m.* reparațiune, dregere

Raccomodement, *m.* *vd. Reconciliation, raccomtremēt.*

Raccomoder, *v. a.* a repara, dreg; împăca, corecta.

Raccomodeur, *m. euse*, *f.* care repara, dregere.

Raccord, *m.* potrivire. *vd. raccorder.* [*vire.*]

Raccordement, *m.* potrivire

Raccorder, *v. a.* a stabili legătură între doue părți ale unei opere, cari nu sunt în armonia, a potrivi.

Raccourci, *ie. adj.* scurtatū, prē scurtu. *Eu—*, pe scurtū.

Raccourcir, *v. a.* a scurta. *Se —*, a se scurta.

Raccourcissement, *m.* scurtare.

Raccours, *m.* strimțare, stringere (a postavulu).

Raccoutremēt, *vd. Raccomodement.*

Raccotrer, *vd. Raccomoder, recoultre.*

se **Raccoutumer**, *v. n.* a se deprinde denouū (se reobiciui).

Raccroc, *m. (coup de—)*, mltimplare, lovitură, unde este mai multū norocū, decâtū abilitate.

Raccrocher, *v. a.* a amina, acățā, denouū.

Race, *f.* ginte, nēmu. Totă ce vine din aceeași familia.

Rachalander, *v. a.* a procura denouū cumpărătorū (mușteru).

Rachaț, *m.* rescumparare, redmțiune. *Comp. débivrance.*

Rachetable, *adj.* cē are cine-va dreptulu se cumpere înderetū, se rescumpere.

Racheter, *v. a.* a cumpāra înderetū, denouū, a rescumpāra.

Rachialgie, *f. med.* durere vertebrale, de spate.

Rachidien, *emc. adj.* care ține de columna vertebrală.

Rachis, *m.* columna vertebrală, spinare, spate.

Rachisagre, *m.* reumatismū la spate. [*cocoșiatū.*]

Rachitique, *adj.* rachiticū,

Rachitisme, *m.* curbatura spināru și celloaru mai multe din ossele lungi, moliciune a osseleorū, cocoșiare.

Racineage, *m.* zarzavatu; decoctiune de foie de nucū și cojī de nucă, pentru vāpsea. [*bārnā.*]

Racinal, *m.* grințā mare,

Racine, *f.* rădecină.

Racine-vierge, *f. vd. seau Notre-Dame.*

Raciner, *v. n.* a începe să scōtā rădecină (altoiu), *v. a.* a culori, vāpsi, cu tintură de nucă.

Rack, *m.* scū *ara-k*, liquóre spirtōsă cē se estrage din orezu fermentatū etc.

Raclage, *m.* radere.

Racle, *f.* rădetōre, *p. us.*

Racle-boyau, *m.* reū cantatorū cu instruminte.

Raclée, *f.* bătaia, păruelă.

Racler, *vd.* *Ratisser*. [*pop*]

Racleur, *m.* reu cântătoru cu viarina.

Racloir, *m.* raclătoare, instr. de rălăuit.

Racloire, *f.* scândură pentru a rade suprafața unei banițe pline cu grâu.

Raclure, *f.* radere, răclătură; ceea ce cade la răclătură.

Racolage, *m.* luare de oameni pentru serviciul militar.

Racoler, *v. a.* a stringe oameni pentru serviciul militar; *fig.* a stringe.

Racoleur, *m.* stringătoru de oameni pentru serviciul militar. [*vesti.*]

Raconter, *v. a.* a narra,

Raconteur, *m. ense, f.* naratoru, povestitoru.

Racornir, *v. a.* a face să se stringă și să devină tare.

Racornissement, *m.* strinsură și întărelă precum cornul.

Racquit, *m.* despăgubire.

Racquitter, *v.* a despăgubi de celelalte. *Se—*, a recăstiga ceea ce se perduse.

Rade, *f.* întindere de mare înaintată în uscat, și care servește naviloru de adăpost.

Radeau, *m.* podu de lemne că se trecem apă.

Rader, *v. a. mar.* a pune unu bastimentu la adăpost.

Radeur, *m.* măsuratoru de sare

Radiaire, *adj.* dispus în rațe. *Sust. pt.* clase de vermi marini fosforescînți.

Radial, *e. adj.* rațiale, dela radiu. *vd.* *radius*.

Radiant, *e. adj.* radiante, care aruncă rațe. *Point—, s. point radiant*, punctu de unde pleacă rațe.

Radiation, *f.* radiațiune, emisiune de rade luminoase.

Radical, *e. adj. bot.* radicale, de rădăcină, din rădăcină. *Nullité — e.* nulitate care strică unu actă așa că nu mai pôte fi nici-uă-dată validu (*jurispr.*). [*cale.*]

Radicalement, *adv.* radicalismu. Opiniune care pretinde să schimbe completu ordinea politică în sensul democraticu.

Radican, *e. adj. bot.* radicante, care produce rădăcine distinse de rădăcina principale. [*forte* lung.

Radice, *ec, adj.* cu rădăcine

Radicule, *f. s. radicelle*, mică rădăcină, rudimentu alu rădăcinei.

Radié, *ec, adj. bot.* radiat. Califică florile alu căroru discă e compusă din floricele.

Radier, *m.* grințe peste cari se stabilescu în apă temelele dăgaselor.

Radier, *v. a.* a rade, sterge numele dintr'unu registru etc.

Radieux, *ense, adj.* rațios, strălucitoru; *fig.* vesel.

Radiometre, *m.* radiometru, instrumentu că se ia pe mare înălțimea meridiană a soarelui, se ia înălțimile.

Radis, *m.* rețiche, varietate

de *raphanus sativus*. vd. *raifort*.

Radius, *m. anat.* radiu. Cellu mai micu din ossele braçului anterioru.

Radoire, *m.* instrumentu pentru a rade suprafaça baniței plină cu sare, că sé cadă jeosú ceaa că é peste plinu.

Radotage, *m. radotement*, vorbire fără șirú, fără rațiune.

Radoter, *v. a.* a ține discursuri fără șirú și fără sensú.

Radoterie, *f.* stravanțá cę spune cine-va (palavre).

Radoteur, *m. ease*, *f.* cellu cę vorbește felú de felú.

Radoub, *m.* (pron. pe b, cu tóte că marinarií nu lú pronunță), *mar.* reparațiune făcutá la corpulú navii.

Radouber, *d. a.* a face reparațiuni la corpulú unei navii. *Se—*, a și repara uá perdere.

Radoubeur, *m.* lucrătoru care face reparațiuni la nave.

Radoucir, *v. a.* a face mai dulce; calma, *apaiser*.

Radoucissement, *m.* diminuțiune de violință, imblândire.

Raf, *m.* tare flussú allú mării.

Rafale, *f.* vintú repede, cę se produce pe mare la apropiatulú de cöste înalte.

Rafalé, *ée, adj.* care a suferitú *rafale*, vd. *prec.*

Raffermir, *v. a.* a întări, lăce mai tare (țepănú), mai stabile. [tărare (ințepenélá).

Raffermissment, *m.* în-

Raffinage, *m.* rafinatú, facere sé liá mai finú, mai curatú.

Ratfiné, *ée, adj.* rafinatú, abile, subtile, delicatú, șiretú.

Raffinement, *m.* estremená subțiritate, artificioú (șiretenią).

Raffiner, *v. a.* a face mai finú, mai curatú; *v. n.* a subțiri; face noue discoperiri.

Raffinerie, *f.* locú unde se subțirește, se lámurește, sacharú etc.

Raffineur, *m.* cellu cę subțirește sacharú.

Raffoler, *v. n.* a deveni ne-bunú pentru. *Paç, usit.*

Raffoír, *v. n.* a deveni pasionatú la nebuniá pentru.

Rafle, *f.* grapá (ciorchiná) fără struguri. *Faire—*, a lua totú, sé nu mai remaná nimicú. [fórté repede, *fam.*

Rafler, *v. a.* a lua totulú

Rafrachir, *v. a.* a récori.

Rafrachissant, *e, adj.* récoritoriú. [corélá.

Rafrachissement, *m.* ré-

Ragaiillardir, *s. ragaiillar-*

Rage, *f.* rabie, turbare.

Rager, *v. n.* a se supéra, turba de necesú. *fam.*

Rageur, *m. ease*, *i.* turbatú de mánia.

Ragoť, *He, adj.* și *s.* de staturú micá, scurtú și grossú;

vinút. mistrețu de doui ani.

Ragot, *m.* vorbe de niciúá importanță (mofțur?), *pop.*

Ragoter, *v. n.* a murmura,

groguer.

Ragoût, *m.* iachniă : *fig.* cea ce escită dorința.

Ragoûtant, *v. adj.* care redă gustul, întrece apetitul.

Ragoûter, *v. a.* a reda apetitul, aduce înderētu gustul de mâncare. [denouă.

Ragrafer, *v. a.* a agrafa.

Ragrandir, *v. a.* a mări donouă, face mai mare.

Ragréer, *v. a.* *archit.* a termina, lini, uă construcțiune, a repara.

Ragrément, *m.* terminațiunea unui edeliciu.

Ragué, *m. mar.* Se dice de nă funiă stricată, ruptă Verbulu este *se raguer*.

Raia, *m.* raia, suppusă turcescu, care plătesce contribuțiune personale, precum creștinii.

Raide, *vd.* *Roide*.

Raidir, *v. a.* a întinde tare, cu putere, face să fiă fermă (țepănă); *v. n.* a deveni fermă. Și *roidir*.

Raie, *f.* cărare.

Raie, *f.* peșce marină cartilaginosă.

Raiețon, *m.* peșcișor de mare lăd și cartilaginos.

Raifort, *m.* hrănă.

Rail, *m.* (pron. ma bine *rêt*), sină pe care mergă rôtele drumului ferat, raliu.

Railler, *v. a.* a lua în risă, ride de. [glumă.

Raillerie, *f.* luare în risă.

Railleur, *m. euse*, *f.* luător în risă.

Railway, *m.* (pron. *rêt-outé*), railway, cale ferată. Pl. *des railways*.

Raine, *vd.* *Grenouille*, *vech.*

Rainette, *f. reinette*, ună măru forte stimată.

Rainure, *f.* scobitură în lungul lemnului, strugitură.

Réponce, *f. bot.* speciă de camp. mulă, plantă.

Raire, *s. vcer*, *v. n.* a striga (de cerb), *vd.* *valler, erier*.

Rais, *m.* rață : spiță de rătă, *vech.*

Raisin, *m.* strugură.—*de Damas*, *s.*—*sec*, stafidă.

Raisiné, *m.* struguri săclărați.

Raison, *f.* rațiune, minte sănătoasă, dreptă judecată, bună sensu : dreptă, detoria, justită, motivu. *A telle fin que de—*, pentru ueri-că intinplare, *à —*, *en —*, în porțiune.—*s.*—*sociale*, firmă.

Raisonné, *adj.* raționabile, dotat cu rațiune: conforme rațiunii, dreptății, ecitătii.

Raisonnement, *adv.* după rațiune, cuvenibile, cum se cade. *convnablement*.

Raisonnée *ve*, *adj.* raționat; susținut prin motive și probe.

Raisonnement, *m.* raționamentu, argumentu.

Raisonner, *v. a.* a raționa, aplica raționamentu, judeca sănătoșu, presinta arguminte.

Raisonneur, *m. euse*, *f.* care judecă, cugetă bine asupra unui lucru, dă arguminte. [indianu.

Rajah, *m. s. raja*, principe

Rajeunir, *v. n.* a întineri, face june. *Se—*, a întineri; a și da aparințe de tineră,

Rajeunissement, *m.* în-
tinerire. [denouă.]

Rajouter, *v. a.* a adăuga

Rajustement, *m.* potrivire
denouă.

Rajuster, *v. a.* a potrivi
denouă; repara, pune érași
în bună stare; reconcilia.

Ralent, *e, adj.* riguros.

Râle, *m.* răgăială (din gît).

Râlement, *vd. prec.*

Ralentir, *v. a.* relăsa, slăbi,
face să se miște mai încet.
Se—, a deveni mai lent,
mai încet, se relăsa.

Ralentssement, *m.* relăsa-
re, diminuțiune de miș-
care, de activitate.

Râler, *v. n.* a răgăi în res-
pirațiune.

Ralingue, *f. mar.* fobia cus-
sută în giurul pândelor.

Ralinguer, *v. a. mar.* a
côsse funii în giurul pân-
delor, ca să le întărească.

Ralliement, *m. s.* *ralli-*
ment, reuniune, legătură,
stringere făcută denouă. O-
piniune commune la mai
multe părți. *Point de—*,
loc de reuniune.

Rallier, *v. a.* a alia, uni,
stringe, pune împreună de-
nouă. *Se—*, a se uni denouă.

Rallonge, *f.* cea ce ser-
vesce a mai lungi, relungelă.

Rallongement, *m.* relun-
gire, lungire mai multă pe-
lângă cea ce este.

Ralonger, *v. a.* a relungi,
lungi mai multă. [denouă.]

Rallumer, *v. a.* a aprinde

Ramadan, *m. s.* *ramazan*,
ramazan.

Ramage, *m.* rămurită; re-

presințatiune de ramuri, de
foie etc. pe uă materie: ci-
ripire. [lut. Puș. usit.]

Ramager, *v. n.* a cîrpi; bal-

Ramaigrir, *v. a.* a face
érași macru, slab și uscată,
v. n. a redeveni macru, slab.

Ramaigrissement, *m.*
slăbiciune denouă, *vd. prec.*

Ramailler, *v. a.* a da pelii
forma necesară pentru cu-
rele. [legată de ramure.]

Ramaire, *adj. bot.* *feuille—*,

Ramas, *m.* adunătură de lu-
cruți (de mică valoare).

Ramasse, *saniă* pentru
munți.

Ramassé, *adj.* *vd. Troup.*

Ramasser, *v. a.* a stringe,
culege, *se—*, a se stringe.

Ramasseur, *m.* stringe-
tor; conductor de *ramas-*
se, *vd. vb.*

Ramassis, *m.* adunătură
de lucruri fără alegere.

Ramazan, *vd. Ramadan.*

Rambour, *m.* varietate de
mere mari cu roșiu pe uă
parte.

Rame, *f.* lopetă; ramură
pusă în pământ ca să sus-
țină fisolea etc.—*de papir*,
douăzeci testele de chărțiă,

Ramé, *ée, adj.* (*balles*), u-
nită la un loc. Despre
dove glonțe.

Rameau, *m.* ramure.

Ramée, *f.* ramuri împietite
între dinsele sîu tăiate cu
foiele lor verzi.

Ramender, *v. n.* a scăde,
se diminui din preț (despre
aliminte), se efîni.

Ramener, *v. a.* a aduce
denouă, face să vină îndetă.

Ramentevoir, v. a. a reda în memoriă, adduce aminte denouă; a și adduce aminte.

Ramequin, m. speciă de prăjitură cu cașcavalu.

Ramer, v. a. a resăma, propti, plantele (vd. *rame*). a mâna cu lopețele, (navea); a fi obositu.

Ramereau, m. june ramier, vd. vb.

Ramette, f. *impr.* cercevele de ferru pentru placate.

Rameur, m. lopetariu.

Rameux, *euse*, *adj.* hot, rămurosă, cu ramuri.

Ramier, m. porumbelă gutu.

Ramification, f. *bot.* ramificațiune, dispozițiunea ramurilor; *anat.* a vinelor, arterelor.

se **Ramifier**, v. r. a se ramifica; se întinde, se divide în ramuri. [crăci.

Ramilles, f. *pl.* rămurele,

Ramingue, *adj.* Se dice de unu calu care resistu pînteneloi, și se appără. [chinu.

Ramoitir, v. a. a umedi pu-

Ramollir, v. a. a muii, face môle și maniabile.

Ramollissant, *e*, *adj.* *med.* care muiă, relasă.

Ramollissement, m. *med.* muiare. Alterațiunea unei părți caracterisată prin diminuțiunea consistinței normale.

Ramon, m. vd. *Bulai*, vech.

Ramontage, m. curățirea coșurilor.

Ramoner, v. a. a curăți coșurile; a certa pe cuv.

Ramoneur, m. coșiaru.

Rampant, *e*, *adj.* tăritoriū.

care se tărăsece; injeositu.

Rampe, . partea scării până unde se intrupe, că se începă alta; planu înclinat ținindu locu de scară în grădine și fortificațiuni; povirnișu.

Rampement, m. tirire.

Ramper, v. n. a se tiri.

Rampin, m. calu care appesă picioarele posteriori pe extremitatea dinainte a unghiei.

Ramure, f. corne de cerbă; tote ramurile unui pomu.

Rancanca, m. mică aceră (vulturū) de Guiana.

au **Rancard**, *adv.* la uă parte, în colțu. [cedelă.

Rance, *adj.* rancedu, m. răn-

Ranche, f. fiă-care din tăiătorele lempulu sēu ferrulu servindu de trepte (cum e la răboșu).

Rancher, m. lemnū cu tăiătore (ranches) cari servescu de trepte. [rance.

Ranci, *ie*, *adj.* ranceditu, vd.

Ranciditē, f. rancedelă, starea lucrulu rancedu.

Rancio, m. și *adj.* (vin—), vinu roșiu de Spania devenitu galbinu de vechime.

Rancir, v. n. a se rancedi, deveni rancedu. [rancedelă.

Rancissure, f. s. ranciditē,

Rançon, f. rescumpărare, prețu datu pentru a relua pe prinșii la resbelu, pe captivi.

Rançonement, m. rescumpărare.

Rançonner, v. a. a rescumpăra prinșii de resbelu, captivi.

Rançonneur, m. *euse*, f.

- cellă ce rescumpără pe captivi.
- Rancueur**, f. ură. p. us.
- Rancune**, f. necasă, resințimintă tenace, profundă, ce păstrează cine-va dela nă ofinsă, dela nă insulta.
- Rancunier**, m. iere, f. care conservă resințimintă mare pentru insulta suferită.
- Randonnée**, f. întorsură, circuită ce ună animale înterritată face în loculă său înainte de a lă părăsi.
- Rang**, m. rând, ordine, dispozițiune pe aceeași liniă.
- Rangé**, *év.* adj. rânduită, ordinară, înșirată, bine asședat.
- Rangée**, f. șir, successiune de lucruri pe aceeași liniă.
- Ranger**, v. a. a rândui, asședa, pune în ordine, la loculă său. *Se—*, a se rândui.
- Ranimer**, v. a. a ranima, reinsuffleți, reda viață, vi-gore.
- Ranin**, *v.* adj. care ține de brăscă. *Veines et artères —*, vine și arterie cari sunt sub limbă. *Sust.* f. genă de crustacei.
- Ranule**, f. *med.* tumoră sub limbă, *grenuillette*.
- Ranz**, m. — *des raches*. Cântă celebre între vâcarii Suediană.
- Raout**, m. s. *raout* (pron. totă *raout*), adunăță de persoane din lumea mare.
- Rapace**, adj. rapace, răpitoră, avidă. *Sust.* m. pl. passeră de pradă, *oiseaux de proie*.
- Rapacité**, f. inclinațiune la răpire.
- Rapatelle**, f. pândă grăssă de peră de cală.
- Rapatriage**, m. s. *rapatriement*, vd. *réconciliation*.
- Rapatrier**, vd. *réconcilier*.
- Râpe**, f. rădătore. uneltă pentru a treca (săchară etc.) pilă a sculptorilor.
- Râpé**, *év.* vd. *Usé*.
- Râper**, v. a. a freca, pili, reduce în pulbere.
- Râpes**, f. pl. crăpătore la genuchiulă calului. [tură.
- Rapetassage**, m. cârpi.
- Rapetasser**, v. a. a cârpi.
- Rapetasseur**, m. euse, f. carpaciă. Comp. *saretier*.
- Rapetisser**, v. a. a micșora, face măi mică, v. n. a deveni măi mică.
- Rapette**, f. bot. speciă de plantă.
- Rapide**, adj. repede.
- Rapidement**, adv. repede.
- Rapidité**, f. repeđitate, repediciune, întelă.
- Rapiécer**, v. a. a cârpi trețe etc.
- Rapiécetage**, m. cârpitură de haine rupte etc.
- Rapiéceter**, v. a. a cârpi cu multe petice. [lungă.
- Rapière**, f. vechiă sabiă
- Rapin**, m. june școlariă de pictură, *fan*.
- Rapine**, f. răpire. luare cu violință, concussiune. Comp. *rolerie, larcin, concussion*.
- Rapiner**, v. a. a face concussiuni, a lua pe nedreptă.
- Rapineur**, m. euse, f. răpitoră, cellă ce ia pe nedreptă.
- Rapointir**, v. a. a reface virfulă ruptă s. tocită.
- Raponcule**, f. bot. nă plantă.

Rapontique, *f. bot.* raponficu, speciă de rabarbura.

Rappareiller, *v. a.* a adăugi unui lucru alte lucruri asemeni, cari lipsesc.

Rapparier, *v. a.* a împerechia denouă, *vd. assortir.*

Rappel, *m.* rechiămare.

Rappeler, *v. a.* a rechiăma, chiăma înderetu. *Se—*, a și aduce aminte (cu accusat. *je me rappelle cette personne.*)

Rapport, *m.* venit, produs; spus, narrațiune; cuvenință, conformitate, analogiă, relațiuni; connessiuni, subordinațiune între vorbe.

Rapportable, *adj. jur.* care trebuie se fiă addusă denouă la succesiune.

Rapporter, *v. a.* a aduce la loc, aduce denouă, adăugi, revoca, abroga, referi, cita: produce, procura un venit. *Se—*, a se referi, se asemăna. *S'en — à*, a avé credință în.

Rapporteur, *m. ense.* *f.* relator, cellu cê dă relațiune, spune ce-va ce a văditu sê auditu.

Rapporteur, *m. geom.* raportor, *instrum.* cê se măsore și se tragă anghiurile.

Rapprendre, *v. a.* a învăța, afla, denouă.

Rapprochement, *m.* apropiare, allăturare; împăcare.

Rapproché, *éc. adj.* vecin.

Rapprocher, *v. a.* a apropia denouă, allătura: a considera lucrurile în relațiunile lor reciproke, compara; împăca.

Rapsode, *m. s. rhapsode*, rapsod, Cântătoru de rapsodie, la Ellenii ant.

Rapsoder, *v. a.* a repara, asseđa, neglijințe și reu, *fam.*

Rapsodie, *f. s. rhapsodie*, rapsodiă, cânturi tăiate din poeziile lui Omeru. Astădi reu cul-sșu de versuri, de prosă etc.

Rapsodiste, *m.* cellu cê scrie prosă sêu versuri rele.

Rapt, *m.* rapt, răpire (de persone) prin violință sêu prin seducțiune.

Râpure, *f.* cea cê se ia prin pilitură sêu sgăriind.

Raquette, *f.* raquetă, fișicu de resbelu; *bot.* *vd. cardasse, nopal, opuntia.* [raquete.

Raquettier, *m.* lucrătoru la

Rare, *adj.* rar; singular.

Raréfactif, *ive*, *vd. raréfiant.*

Raréfaction, *f.* rărit, rărire.

Raréfiant, *e, adj.* răritoriu, care răresce, dilată.

Raréfier, *v. a.* a rări, dilata.

Rarement, *adv.* rar, rareori.

Rarescence, *f. fis.* rareșcință. Calitatez unui corp rărit, dilatat.

Rarescibilité, *f. fis.* proprietate de a se rări.

Rarescible, *adj.* rareșcibile, care se pôte rări, dilatabile.

Rareté, *f.* raritate, rarime. *Se dice* de lucruri rare, curio e, (mai alessu la *pl.*)

Rarissime, *adj.* foarte rar.

Ras, *e, adj.* ras; cu perulu foarte scurt; plin ras.

Rasade, f. pacharú plinu rasu, plinu pâne sns.

Rasant, e, *adj.* care rade. *Tir*—, mersú orizontale allú glonțului.

Rasement, m. radere: derimare completá unei fortificațiuni.

Raser, v. a. a rade cu briciulú, a attinge numai pe d'assupra; trece repede, a derima cu totulú ná fortificațiune; *mar.* a da jeosú cartarele. *Le gibier rase*, vînatulú se pitesce la pámintú.

Rasibuș, *prep.* de totú aproape, *out contre, tout près*, pop.

Rasière, f. măsurá de 70 litri.

Rasoir, m. briciú.

Rassade, f. micé gráunți de sticlă de smaltú la negrii afric. pentru gâtelí. [toríu.

Rassasiant, e, *adj.* sáturá-

Rassasiement, m. sáturare, sațietate.

Rassasier, v. a. a sátura, satisface deplinú.

Rassemblement, m. adunáturá, *concours d'hommes*.

Rassembler, v. a. a aduna, stringe, uni la unú locú. *Se* —, a se aduna, se stringe.

Rasseoir, v. a. a asședa denouú. *Se*—, a ședé érâși pe scaunulú seú, a se remite dintr'ua turburare, a șí veni in lire. [nina, face seninú.

Rasséréner, v. a. a inse-

Rassis, e, *adj.* asședatú denouú. *Pain* —, páne rece, opp. *pain tendre*. páne própétá. *De sens*—, fără sé liá turburatú. *De sany*—, fără emoțiune fisicá. *Ca sust.* m.

poțová vechiá pusá inderetú, la locú.

Rassoté, *év. adj.* mándritú.

Rassoter, v. a. a mándri, incapétina, *infiduer, entéter*.

Rassortir, v. a. a procura denouú lucrurile convenibilí.

Rassurant, e, *adj.* asigurátoriú, care dá siguranță.

Rassurer, v. a. a asigura, stabili, ințepeni; a da siguranță. *Le temps se rassure*, timpulú se face frumosú.

Rat, m. șiorece mare (kițkanú); *fig.* caprițiu; — *patimiste*, speța de vererită.

Rata, m. iachniá, *pop.*

Rat-de-cave, m. lommare lungá și subțire inpletitá.

Ratafia, m. ratafia, liquóre spirtósa făcutá din rachiú, sacharú, samburí și fructe.

Ratatiné, *év. adj.* strinsú, increțitú, vestejitú.

se **Ratatiner**, v. r. a se stringe, se surta, *se resserrer*.

Ratatouille, f. ferturá, iachniá, própétá, buccate relle, *pop.*

Rate, f. spliná. *Désopiler*, *épanouir, dilater la*—, a face sé ridá. *Ne pas se fouler la*—, a lucra puçinú și negliginte.

Râteau, m. greblá.

Râtelée, f. ceaá cê se iea uadatá cu greblá. [greblá.

Râtelér, v. a. a stringe cu

Râteleur, m. greblariú.

Râtelier, m. scará suspinsá la ies'e, unde se pune finú și paie. *Manger à plus d'un* —, a trage folosú din mai multe funcțiuni.

Rater, v. n. a nu lua focú. *Se* dice de arme, a cărorú

- lovitură nu plăcă : *fig.* a nu reeși. nu isbuti.
- Ratier**, *m.* *ière*, *f.* și *adj.* suppusă la capricie (*rates*), *pop.*
- Ratière**, *f.* cursă de șoreci.
- Ratification**, *f.* ratificațiune, confirmațiunea unui act.
- Ratifier**, *v. a.* a ratifica, întări, confirma ceea ce a fost făcut s'eu promissu.
- Ratine**, *f.* materie de lână încruciată cu p'eu.
- Ratiner**, *v. a.* a face uă materie să aibă p'eu, *vd. prec.*
- Ration**, *f.* porțiune pentru uă di de aliminte la soldați etc.
- Ration**, *m.* materie pătrată ce marele preotă purta pe peptă, la Ebrei. Și *rational*.
- Rationalisme**, *m.* raționalismă, considerațiune abstractă. Doctrină care admite autoritatea absolută a rațiunii umane independente de ueri-că credință revelată. Sistemă care fundeală credințele religioase pe principiile ce ne dă rațiunea.
- Rationaliste**, *m.* p'art'enu allu raționalismului, *vd. prec.*
- Rationnel**, *elle*, *adj.* raționale, conforme rațiunii, dreptei judecări. *Horison*—, mare cercu ce taiă cerul și pământul în două emisfere; *quantité*—*lle*, cantitate comensurabile cu unitatea sa (în math.).
- Rationnel emant**, *adv.* în modu raționale, cu rațiune.
- Ratissage**, *m.* radere, rădquire.
- Ratisser**, *v. a.* a rade, rădqui.
- Ratissoire**, *f.* instrumentu de ferru pentru rădquitu.
- Ratissure**, *f.* rădătură, ceea ce cade rădquind.
- Raton**, *m.* micu rat, *vd. vb. fan.*
- Rattacher**, *v. a.* a allătura, lega, uni, face să țină de, stabili conessiune, legătură, între lucruri, *vd. attacher.*
- Ratteindre**, *v. a.* a ajunge, (pe cine-va) denouă, veni erăși lângă.
- Rattrapper**, *v. a.* a prinde, apuca denouă.
- Rature**, *f.* stersură, răsătură, trăssură de condeiu prin care se sterge ce-va scrisu, *vd. rature.*
- Raturer**, *v. a.* a sterge, anula prin trăssură de condeiu.
- Raucité**, *f.* aspră de voce, răgușelă. *Paç. usit.*
- Rauque**, *adj.* raucă, răgușit.
- Rauquer**, *v. n.* a striga, vorbindu de tigri, *p. us.*
- Ravage**, *m.* stricăciune repede și violinte, devastațiune, pustiare; desordine ce adducă pasiunile, *vessațiuni.*
- Ravageant**, *e*, *adj.* care pustiăse.
- Ravager**, *v. a.* a devasta, pustia. *Comp. dévaster, sac-cager.*
- Ravageur**, *m.* devastatoru, pustiătoru, destructoru.
- Ravale**, *f.* machină de nivelată.
- Ravalement**, *m.* injeosire, tencuială de sus în josu. *Vd. și abaissement.*

Ravaler, v. a. a tencui; inghiți denouă. Vd. și *rabaisser*

Ravaudage, m. cărpelă.

Ravauder, v. a. a cărpi.

Ravauderie, f. vorbe seci (mofturi). [*rave*, *rabiole*.

Ravée, f. bot. păstirnacă. Și

Ravelin, m. fortif. semilună. [bină.

Ravenelle, f. cariofileă gal-

Ravi, v. adj. răpitu de plăcere, încântat; transportat.

Ravière, l. locu semănatu cu *raves*. vd. *ravée*.

Ravigote, f. salsă (*sauce*) verde, iute.

Ravigoter, v. a. a reda apetitu, a pune érasă în vigore. *fan*

Ravilir, v. a. a injeosi, face vile, prosti. Vd. *rabaisser*.

Ravin, m. locu săpatu de torrinți, de plouă.

Ravine, f. torrinte de apă de plouă, care se precipită, cade, din înălțimi. Vd. și *prec*.

Ravir, v. a. a răpi, lua cu sila, cu violință: a încanta, transporta de plăcere.

se **Raviser**, v. n. a și schimba părerea, *changer d'avis*.

Ravissant, v. adj. răpitoriu: încântătoriu, foarte plăcutu. Comp. *merveilleux*.

Ravissement, m. răpitu, răpire; (numai de răpirea Proserpinei și Elenei): transportu de admirațiune, de bucuriă etc.

Ravisseur, m. răpitoru.

Ravitaillement, m. introducere, adducere, de aliminte, munițiuni, într' uă cetate.

Ravitailier, v. a. a introduce aliminte, munițiuni, în cetate.

Raviver, vd. *Ravimer*.

Ravoir, v. a. a avé denouă, lua inderétu, *recouvrer*.

Ray, m. lațiu cu ochiuri strimte. Și *capeiron*.

Rayaux, m. machina ca să facă barrele de auru, de argintu.

Rayé, ée, adj. ghintuitu, cu scobiture lunge, vérgatú.

Rayement, m. vd. *rayure*.

Rayer, v. n. a scobi în lungu și subțire, ghintui: a rade, sterge. Comp. *roturer*.

Rayon, m. rață, spiță, raftu; brasă de plugu; *gram*. rață, — *vecteur*, radiu vectoru, rață oblică, abscisă care cade oblicu pe ordinata: — *de miel*, prăjitură de miere.

Rayonnant, v. adj. strălucindu, aruncându rațe de lumină. [rade, cu rade.

Rayonné, ée, adj. dispusu în **Rayonnement**, m. lumina rațelorú.

Rayonner, v. n. a arunca rațe de lumină, străluci.

Rayure, f. vérgatură a unei materie: ghintuitură.

Razzia, f. expedițiune făcută pe unu teritoriu inemicu, ca să se răpescă turme etc.— Mot italian, probabl. de l' hébr. *az azi*, puissant. en arabe *ghazi*, que l'on prononce en quelque sorte *hrazi*.

Re, séu *Rè*, re. Particulă care intră în compozițiunea vorbelorú și esprime unu sensu contrariu. séu de repetițiune, séu de adausu.

Ré, *m.* re. Secunda notă a *zamméi*.

Réactif, *ive, adj. med.* reactivú, vd. *Réagir*. [*Réagir*.

Réaction, *f.* reacțiune, vd.

Réactionnaire, *adj.* care face reacțiune. *Sust. m.* reacționariú, párténú allú reacțiunii, contrariu revoluțiunii.

Réadmettre, *neol. v. a.* a admite, priini, denouú.

Réadmission, *f.* admissiune, priimire denouú, înderétú.

Réaggrave, *m.* ultimulú monitoriú publicatú după trei monițiuni și după censurá (în dreptulú canon.).

Réaggraver, *v. a.* a pronunța, notifica, unú *réaggrave*.

Réagir, *a. a.* a lucra contra. Se dice de unú corpu care lucrédú asupra altuia, după cò a suferitú acțiunea lui.

Réajourner, *v. a.* a întârzia, amána, de allú douilé.

Réal, *c, adj.* de rege, *sust. f. s. galère réalé,* galera principale a regelui.

Réal, *m.* séú *réale,* *f.* mică monnetá spaniolá, val. 25 cent. Pl. *réaux. réales.*

Réalgar, *m. chem.* sulfurú roșiú de arsenicú. Și *réalgal*.

Réalisable, *adj.* realizabile, care se póte realiza, implini.

Réalisation, *f.* realizațiune.

Réaliser, *v. a.* a realiza, face sé fiá reale, efectivú, adeveri. *Si—*, a se implini.

Réa isme, *m.* realismú, reproducțiune absolutá a naturei fără nici-unú ideale, (în arți). Sistemá de filosofíá,

dupá Kant, care privia ideele abstracte. *universalile, les universaux.* cá realitáți, opp. *nominalisme.* [*prec.*

Réaliste, *m.* realistú, vd. **Réalité,** *f.* realitate, essistință efectivá. *En—*, in adevérú.

Réapparition, *f.* reparițiune, eșire denouú la luminá. [*doua* chiámare.

Réappel, *m.* rechiámare, a **Réappeler,** *v. a.* a rechiáma, chiáma la locú, înderétú.

Réapposer, *v. a.* a applica, pune, denouú, la.

Réarmer, *v. a.* a inarma denouú.

Réassignation, *f.* secunda assemnațiune, chiámare denouú in justiță.

Réassigner, *v. a.* a chiáma denouú inaintea justiței.

in Réatu, *lo. lat.* in convințiune, in stare de acusațiune, *vech.* [*denouú.*

Réatteler, *v. a.* a inháma

Réaux, *m. pl.* vd. *réaliste.*

Rebaisser, *v. a.* a lássa, pleca, éráși in jeosú.

Rebander, *v. a.* a lega denouú unú vulnú, uá raná.

Rebaptisants, *m. pl.* ereticí din primele secle, cari rebotesa, botesa a doua órá.

Rebaptiser, *v. a.* a rebotesa.

Rébarbatif, *ive, adj.* aspru și prostú, *rebutant.*— Le mot *rébarbaratif* de Motiere n'est pas français.

Rebat, *m.* adaussú de cercurí noue la butoiú.

Rebâter, *v. a.* a pune éráși uá șea pe animalí de sarcine.

Rebâtir, v. a. a tunda, clădi, denouă. *Se—*, a se reface.

Rebattage, *m.* treerătură de allū donilē.

Rebattu, *e*, *adj.* repetitū ad-desē, triviale, prostū.

Rebâtre, v. a. a bate, scutura denouă. *fig.* a repeți inutile și în modū desgustătorū.

Rebaudir, v. a. *venît.* a mângăia căniī, ca să i escite.

Rebec, *m.* viojină cu trei corde. [tatū.

Rebelle, *adj.* rebelū, *revolse*

Rebeller, v. n. a se revolta.

Rébellion, *f.* revoltă, rebeliune. Comp. *révolte*.

Rebénir, v. a. a binecuvinta denouă, de a doua oră.

Rebéquer, v. n. seū *se—*, a răspunde cu arroganță, cu trufiă, la unū superiorū. *fam. se*

Rebiffer, *pop.* vd. *Re-gimber*.

Rebiner, v. a. a da a treia săpătură vitei. [denouă.

Reblanchir, v. a. a înălbi

Rebond, *m.* săritură înderētū ce face glonțulū, cândū a lovitū unū murū etc.

Rebondi, *e*, *adj.* rătunditū de grăssime.

Rebondir, v. n. a sări, face una seū mai multe săriture.

Rebondissement, *m.* săritură înderētū.

Rebord, *m.* margine înălțată și de ordinariū addusă, curbată, *bord replié*.

Reborder, v. a. a pune margini noue (la rochia).

se **Rebotter**, v. n. a și pune, încălția, erăși cizmele.

Dict. Franc.-Rom.

Rebouchage, *m.* astuparea crépăturilorū unū murū înainte de a lū văpsi.

Reboucher, v. n. a astupa denouă. *Se—*, a se astupa de sine (uă grépă etc.).

Rebouir fir, v. n. a referbe, ferbe denouă. [pělăriei.

Rebouisage, *m.* spălarea

Rebouiser, v. a. a curăți și lustră peleria cu apă simplă.

Rebours, *m.* sensū contrariū cellui ce este, seū *tr. bue se nă A—, ou—*, în sensū contrariū (d'andora telē. *à contre-poil*), *à la rebours* este *pop.* [vêche.

Rebours, *adj. fam.* vd. *Re-*

Rebouteur, vd. *Reboucur*.

Reboutonner, v. a. a încheia denouă. [trousser.

Rebrasser, *vêch.* vd. *Re-*

Rebrider, v. a. a pune erăși frinele.

Rebrocher, v. a. a cósse denouă, uă carte etc.

Rebroder, v. a. a cósse peste cussătură, a reface cusătura.

à **Rebrousse-poil**, *adv.* în sensū contrariū, *à contre-sens*, *à contre-poil*, *à rebours*. [nouă.

Rebroyer, v. a. a freca de-

Rebrunir, v. a. a înegri denouă. Vd. *brunir*.

Rebuffade, *f.* rea priindire, respingere cu desprețū.

Rébus, *m.* rebusū. Jocū de spiritū în care se esprimū vorbe seū frași prin alte vorbe seū figure luate în altū sensū decâtū cellū naturalē.

Rebut, *m.* respingere cu du

- ritate ; lucru de nimică.
- Rebutant**, *v. adj.* respingătoriu, neplăcut, *déplaisant*.
- Rebuter**, *v. a.* a respinge cu duritate, nu primi; desplaće. [denouă.]
- Recacher**, *v. a.* a ascunde
- Recacheter**, *v. a.* a sigila, sigila (pecetlui) denouă.
- Récalcitrant**, *v. adj.* care reziste, se împotrivesce, cu obstinațiune. Vd. *rétif*.
- Récalcitrer**, vd. *Regimber*.
- Récapitulation**, *f.* vd. *Résumé*.
- Récapituler**, vd. *Résumer*.
- Recarder**, *v. a.* a dărăci denouă.
- Recarreler**, *v. a.* a asterne denouă cu petre, repardosi.
- Recasser**, *v. a.* a sparge denouă, a ara pământul după secerișu.
- Recassis**, *m.* pământu aratū denouă.
- Recéder**, *v. a.* a cede, lăsa-în-lăretū, a reda.
- Recel**, *m.* priimirea cu sciință, ascunderea unu lucru furatū.
- Recélé**, *m.* ascunderea efectelor unei societăți etc.
- Recèlement**, *m.* vd. *Recel*.
- Recéler**, *v. a.* a primi, ascunde și păstra un lucru, cē se știe că este furatū. A da recessū (găsdui) la omenī culpabilī
- Receleur**, *m. euse*, *f.* care ascunde cu sciință un lucru de furatū. [rindū.]
- Récemment**, *adv.* de cur-
- Recensement**, *m.* recensiu, innumărare, verificațiune.
- Recenser**, *v. a.* a verifica, face recensiu, (recensui).
- Récint**, *e, adj.* recinte, pros-petū, făcutū de currindū.
- Recepage**, *m.* tăierea arbureluī, vițăi, dela rădăcină.
- Recepée**, *f.* partea tăiată dintr'unū arbure.
- Receper**, *v. a.* a tăia arburi, viță, până la rădăcină, cā se creșcă mai bine.
- Récépissé**, *m.* recepissă, înscrisū prin care cine-va recunnosce că a priimitū chartiī, bilete. — Este simplu inf.perf.lat. *recepisse* din *receptio*.
- Réceptacle**, *m.* receptaclū, locū unde adună cine-va mai multe lucruri din alte locuri; fundulū florii.
- Réception**, *f.* recepțiune, priimire. Comp. *accueil*.
- Recercier**, *v. a.* a cercui denouă, pune cercuri noue.
- Recette**, *f.* receptū, ceea cē s'a priimitū; stringere de detorie; *med.* rećetă.
- Recevable**, *adj.* de priimitū, care pōte fi admissū.
- Receveur**, *m. euse*, *f.* priimitorū, însărcinatū sē priimescă, sē stringă (imposite).
- Recevoir**, *v. a.* a primi, accepta.
- Recez**, *m.* caietū de deliberațiunile unei diete germane.
- Réchampir**, *v. a.* a repara petele cē rămănu, cândū se înăuresce, se polesce, ce-va cu aurū. In *peint.* a depinge câmpulū in altă culōre decâtū a funduluī.
- Rechange**, *m.* dreptū de unū nouū schimbū.

Rechanter, v. a. a cânta de-nouă.

Réchapper, v. n. a fi liberat, scăpat, de un pericol etc.

Recharge, m. a doua încărcare a unei arme de foc.

Rechargement, m. secunda asedare de obiecte în carru, în nave, (încărcare).

Recharger, v. a. a aseda de nouă obiecte în carru, în nave etc.

Rechasser, v. a. a respinge înderet; a vina de a doua oră. [foc.

Rechaud, m. tablă pentru

Réchauf, m. îngrașiat cald ce pună grădinarii în giurul altoitului.

Réchauffé, m. buccate încăldite.

Réchauffement, m. nouă încăldire, îngrașare a pământului (la grădin.).

Réchauffer, v. a. a încălzi. *Se—*, a se încălzi.

Réchauffoir, m. cuptor de încălzit buccatele.

Rechausser, v. a. a încălci de nouă; — *un arbre*, a pune pământ la rădăcina arborelui.

Rèche, adj. aspru la atins.

Recherche, f. căutare, grijă afectată; cercetare, perisițiune.

Recherché, *é*, adj. căutat, rar, puțin comun, care nu e simplu: afectat.

Rechercher, v. a. a recăuta, căuta cu grijă, dori să cunoască, să obțină, a cerceta.

Réchigné, *ée*, vd. *Moussade*.

Réchigner, v. a. a se arrăta

supărăcios, a manifesta repunantă, neplăcere, desgust.

Rechinser, v. a. (*la laine*), a spela în apă limpede (lână).

Rechoir, v. n. a căde de nouă.

Rechute, f. cădere de nouă în aceeași eroare; *med.* întorcerea unui morbu.

Récidive, f. vd. *prec.*

Récidiver, v. n. a face recidivă, căde érași în eroare, în delictul etc. de altă dată.

Récidiviste, m. cel ce este în recidivă, vd. *prec.*

Récif, m. lanț de stince lângă suprafața mării. Și *ressif*, *rescif*.

Récipé, m. recept, ordonanță a medicului. Comp. *recette*.

Récipiangle, m. instrument ce se măsoare anghiuri eșite și intrate.

Récipiendaire, m. cel ce este priimit într'un corp cu uere-care solemnitate.

Récipient, m. recipient, vassu ce se primescă produsele distilațiunii.

Réciprocité, f. calitatea reciprocă.

Réciproque, adj. reciproc, mutuale. [ciproc.

Réciproquement, adv. reciproc.

Réciproquer, v. n. a întorce egalele, *rendre la pareille*.

Récit, m. narrațiune, povestire; partea principală.

Récitant, e, adj. *mus.* care essecută. *Partie — e*, parte cântată de uă singură voce.

Récitateur, m. recitator,

- care spune din memoria.
- Récitatif**, *m.* recitativ, cântă nesup, usă măsurii.
- Récitation**, *f.* recitațiune.
- Réciter**, *v. a.* a recita, spune din memoria, pe dinafară.
- Réclamateur**, *m.* reclamator, cellă cē reclamnă.
- Réclamation**, *f.* reclamațiune, plângere, protestă contra.
- Réclame**, *t. impr.* vorbă în jeosulă paginei, cā sē trāmită la pagina următoria; strigătū, semnū, cē sē face passeri cā sē se întorcā.
- Réclamer**, *v. a.* a reclama, a protesta contra; cere, implora.
- Réclinant**, *m. cadran* —, cadrante care nu ē întorsū directū cātre unū punctū cardinalē.
- Réclinaison**, *f.* numărul gradelorū distanței unū cadrante dela planulū verticale.
- Reclouer**, *v. a.* a bate denouū în cuie.
- Reclure**, *v. a.* a închide. Usit. la infin. și la timp. comp.
- Reclus**, *e, adj.* închisū; retrassū.
- Réclusion**, *f.* reclusiune, starea unei persōne închise.
- Recocher**, *v. a.* a întorce cu latulū mănēi coca.
- Reconner**, *v. a.* a respinge, face sē între înderētū.
- Reconitif**, *m.* actū prin care se recunnōsce uă obligațiune.
- Recoiffer**, *v. a.* a para la capū (găii) denouū.
- Recoin**, *m.* recessū, colțū puțnū mai ascunsū.
- Récolement**, *m.* verificațiune.
- Récoler**, *v. a.* a citi marturilorū cea cē a depusū ei, cā sē vedă decā persiste în acēsta.
- Recoller**, *v. a.* a lipi denouū.
- Récol'et**, *m.* religiosū reformatū din ordinea. St. Franciscū. La fem. *récollette*.
- Récolte**, *f.* recoltă, produse, grāne. [face recoltă.]
- Récolter**, *v. a.* a recolta.
- Recommandable**, *adj.* stimabile, de recomandată.
- Recommandataire**, *m.* creditorū care a recomandatū pe unū debitorū închisū.
- Recommandation**, *f.* recomandațiune, stimă cē are cine-va pentru meritū.
- Recommander**, *v. a.* a recomanda, lăuda, stima, ruga sē fiă favorabile pentru. *Se — de qn.* a dice cā este cunnoscūtū de cine-va.
- Recommencer**, *v. a.* a începe denouū, relua.
- Récompense**, *f.* premiū, resplată, recompensă.
- Récompenser**, *v. a.* a da recompensă, premiū, a resplăti.
- Recomposer**, *v. a.* a recompune, compune denouū.
- Recomposition**, *f.* recompozițiune, compunere de ailū douilé, facere din nouū.
- Recompter**, *v. a.* a compta, socoti, denouū.
- Réconciliable**, *adj.* care se pōte împāca.
- Réconciliateur**, *m. trice*, *f.* reconciliatorū, împācătorū.

Réconciliation, f. reconciliațiune, împăcare.

Réconcilier, v. a. a reconcilia, împăca.

Réconduction, f. arendare innouită, *tacite*—, continuirea condițiunilor unei arendări, după ce s'a linitit contractul fără să fiă renouit.

Reconduire, v. a. a reconduce, petrece, însoți pe cine-va, dela care a priimită vizită.

Réconfort, m. consolațiune; ajutorul în afflicțiune. P. us.

Réconfortation, f. vd. *prec.*

Réconforter, v. a. a întări, da putere morale, a consola, face curagiū în ne-casuri.

Reconnaissable, *adj.* facile, lesne, de cunoscut.

Reconnaissance, f. recunoscere, essame în amănunt, verificațiune; recunoscință. [cunoscătoriū.

Reconnaissant, *e*, *adj.* re-

Reconnaître, v. a. a recunosc.

Reconnu, *e*, *adj.* recunoscut, admissu că adevărat.

Reconquérir, v. a. a recăștiga, cuceri denou.

Reconstituer, v. a. a reconstitui.

Reconstitution, f. reconștiuțiune, substituțiunea unui venit în locul altuia.

Reconstruction, f. reconștiuțiune.

Reconstruire, v. a. a reconstrui, restabili, re-clădi.

Reconvenir, v. n. a face *reconvention*, vd. *urm.*

Reconvention, f. cerere formulată contră acella care a făcutu altă cerere întâi și la acel'asi judecator. Ea tinde să annulede s. să res-tringă effectul cererii d'ân-tăi.

Reconventionnel, *elle*, *adj.* de *reconvention*, vd. *prec.*

Recopier, v. a. a transcrie, prescrie denou (recopia).

Recoquillement, m. in-torsură în formă de coquilă.

Recoquiller, v. a. a întorce, îndoi în formă de coquilă.

Recorder, v. a. a repeti ce-va, că se-și adducă aminte mai bine cea ce a invē-tat pe dinafară. *Se—*, a și adduce aminte, *se—avec qu.*, a se împăca; se vorbi cu *cnv.* [cu funiă.

Recorder, v. a. a lega denou

Recorriger, v. a. a cor-rige, correcta, indrepta, de-nou.

Recors, m. assistinte alū unui oficiariū care pēdesce la ușa regelui; aginte ar-matū care essecută ordinele justiței.

Recoucher, v. a. a reculca, culca denou.

Recoudre, v. a. a recosse, cosse cea ce s'a descussut.

Recouler, v. a. și n. a curge, strecura, denou.

Recoupe, f. țandără de pē-tră; peticu remasū din ma-teriă; faină scossă din țeri-țele cernute.

Recoupement, m. *archit.* retragere făcută la fiă-care rândū de petre.

- Recouper**, v. a. a retăia, tăia denouă.
- Recoupette**, f. a treia făină trassă din țeritețele cernute.
- Recourber**, v. a. a recurba, încovăia rătundă la virfă.
- Recourir**, v. n. a alerga denouă, recurge la, cere asistintă, ajutoriulă.—*en cassation* s. *se pourvoir en cassation*, a face recursă la cașăiune.
- Recours**, m. recursă, cere de ajutoriă; refugiă.
- Recousse**, f. vd. *délivrance*, (*rech.*).
- Recouvrable**, adj. care se pôte regăssi, recăștiġa.
- Recouvrance**, f. ajut. riă, usit. numai în *Notre-Dame de—*, vd. *urm.*
- Recouvrement**, m. regăssire, recuperăiune, recăștiġare.
- Recouvrer**, v. a. a recupera, regăssi, recăștiġa, cuceri denouă; a stringe impozitele.
- Recouvrir**, v. a. a copperi, copperi denouă, ascunde sub aparințe false. [ărăși.]
- Recracher**, v. a. a scuipa
- Récréance**, f. posesiune provizoriă a unui venită în litigiă.
- Récréatif**, *ive*, adj. recreativă, de distracțiune, de petrecere, *fam.*
- Récréation**, f. recreăiune, timpă de petrecere, de repausă.
- Récrédentiaire**, m. cellă că obținusse posesiune provizionale unui beneficiă litigiosă.
- Récréer**, v. a. a recrea, diverti, face să și petrecă.
- Récréer**, v. a. a crea, face, denouă, da essistintă nouă.
- Récrément**, m. *med.* umóre care se disparte din sânge și se ammestică ărăși.
- Récrémenteux**, *euse*, adj. care ține de *récrément*, vd. *prec.* [prec.]
- Récrémentiel**, *elle*, adj. vd.
- Récrépîr**, v. a. a țencui denouă.
- Recrîbler**, v. a. a recerne, cerne denouă.
- se* **Récrier**, v. n. a striga, esclama de mirare, a se revolta contra unui lucru; a reclama, protesta.— *Le part. passé s'accorde toujours.*
- Récrimination**, f. recriminațiune, acusațiune, injuriă care tinde a respinge altă injuriă, altă obiecțiune.
- Récriminatoire**, adj. recriminatoriă, invinováitoriă.
- Récriminer**, v. a. a recrimina, accușă, respunde la uă acusațiune prin alta.
- Récrire**, v. a. a rescrie, scrie denouă, a redacta denouă.
- Recroître**, v. n. a recresce, cresce denouă.
- se* **Recroqueviller**, v. r. a se îndoui, se încovăia de căldură, (despre chărțiă etc.).
- Recru**, m. recrescută, creștere annuă a păduriă tăiate.
- Recru**, *ue*, adj. fatigată, ostentită greu, *las*, *harassé*.
- Recrudescence**, f. întorcere, intinsitate nouă după uă diminuțiune.
- Recrue**, f. milițiă de currindă strinsă, recrutăiune.

Recrutement, *m.* recrutațiune, stringere la miliție.

Recruiter, *v. a.* a recruta, stringe la miliție, la oștire.

Recruteur, *m.* recrutatoru, care stringe omeni pentru militari.

Recta, *adv.* dreptu, esactu, punctuale, *eu droiture.*

Rectangle, *m. geom.* dreptunghiu, cu unu anghiu dreptu.

Rectangulaire, *adj. geom.* cu anghiori drepte.

Recteur, *m.* rectoru, capulu unei din cele 17 circumscripțiuni academice, cari compunú *l'université de France*, universitate, franc.

Rectificatif, *ire. adj.* rectificativu, indreptatoriu.

Rectification, *f.* rectificațiune, corecțiune, indreptare.

Rectifier, *v. a.* a rectifica, espune in ordine, indrepta, corrige.—*une courbe*, a gessi uá dreptá care se aibá lungime egale cu uá curbá (geom.).

Rectiligne, *adj.* dreptliniatu, compusu de linie drepte.

Rectitude, *f.* dreptate; conformitate cu dreptá regulá, cu rațiunea, cu datoria, cu adeveratele principie:—*d'esprit*, rațiune sănétosá, *geom.* calitatea unei linie drepte.

Recto, *m.* recto, prima paginá dela fóiá. Pl. *nevar.*

Rectorai, *e. adj.* rectorale, de rectoru.

Rectorat, *m.* rectoratú, demnitatea rectorulu.

Rectrice, *f.* rectrice, con-

sórtea rectorulu: *lia-care* din pennele lunge ale codeli passeriloru, servindú a le dirige cursulu.

Rectum, *m. anat.* ultimulu din cele trei intestine mari.

Reçu, *m.* citanță, adeverință, cu semnaturá privatá.

Recueil, *m.* culesu, culegere, de scripture etc.

Recueillement, *m.* culegere, stringere; reculegere, așintirea spiritulu la unu lucru.

Recueillir, *v. a.* a culege, reculege, aduna, compila, priimi prin creditate. *Se—*, a se reculege, a și defige, așinti, spiritulu la unu lucru.

Recuire, *v. a.* a ferbe denouú.

Recuisson, *f.* ferbere denouú.

Recuit, *m. s. recuite*, *f.* ferbe

Recuit, *e. part. adj.* refertu, *trop cuit*.

Recuites, *f. pl.* părțile unturose, ce se dispartu prin ferbere etc. din laptele inchiágatú. [indérétu.

Recuî, *m.* retragere, tragere

Reculade, *f. vd. prec.*

Reculé, *ce. adj.* retrassu, depártatú. Comp. *lointain*.

Reculée, *f.* spatiu de retragere, *fen de—*, focu de retragere, care obligá a se retrage.

Reculement, *m.* retragere, tragere inapoi; parte a hamulu care sustine calulu cândú dá indérétu.

Reculer, *v. a.* a retrage, trage inapoi; *v. n.* a se trage, se dá indérétu, se retrage.

à **Reculons**, *loc. adv.* re-

- trăgându-se, mergind în îndărăt. [*couvrement*.]
- Récupération**, f. vd. *Recupérer*, s. se—, vd. *Recouvrer*.
- Récuration**, m. curățire a uneltelor cu gresia.
- Récurer**, v. a. a curăți uneltele cu gresia, vd. *écurer*.
- Recurrent**, e, adj. anat. recurrențe, care se întorce îndărăt.
- Récusable**, adj. recusabile, care se poate recusa, respinge.
- Récusation**, f. recusațiune, nepriimire a unei mărturie.
- Récuser**, v. a. a recusa, nu priimi pentru uere-care motive intrevințiunea unui judecător, unei mărturie etc., a respinge autoritatea.
- Rédacteur**, m. redactor.
- Rédaction**, f. redacțiune.
- Redan**, m. t. fortificațiune cu anghinri eșite și înrate.
- Rédarguer**, vd. *Réprimander*.
- Rédation**, f. redițiune, restituțiune, dare îndărăt.
- Redéfaire**, v. a. a disface denouă.— *un ourlet*, uă tivitura.
- Redemander**, v. a. a recere, cere denouă, cere îndărăt.
- Rédempteur**, m. redimtor, răscum arător. I.—Christ, redimtorul genului uman.
- Rédemption**, f. redimțiune, rescumpărare, a genului uman prin I.—Chr.; rescumpărare a captivilor creștini. Vd. și *Trinitaires*.
- Redents**, m. pl. mar. scobituri și dinți cari se îmbucă între sine.
- Redescendre**, v. n. a descinde (se cobori) denouă.
- Redevable**, adj. remasă încă dători; obligat către.
- Redevance**, f. arendă ce trebuie responsă la terminu decisă, s. altă sarcină anuală.
- Redevancier**, m. érv. f. obligat la *redevance*, vd. *prec*.
- Redevenir**, v. a. a redeveni, deveni denouă, se face érași.
- Redevoir**, v. a. a fi dători ună remasă (după socotă).
- Rédhibition**, f. redibițiune, esercițiul dreptului ce are cumpărătorul să annuleze vinderea unui lucru defectos.
- Rédhibitoire**, adj. cas —, casă redibitori, care atrage casulă redibitori, vd. *prec*.
- Rédiger**, v. a. a redige, redacta, resume, direge redacțiunea.
- se **Rédimer**, v. r. a se libera, se rescumpăra, de unele drepturi.
- Redingote**, f. gheroc.
- Redire**, v. a. a relice, repeti.—Conjug. comine *dire*.
- Rediseur**, m. euse, f. care relice de mai multe ori, *fam.*
- Redite**, f. redicere, repetițiune desă de lucruri deja disse.
- Redondance**, f. s. *rédon-dance*, redundanță, prisos de vorbe.
- Redondant**, e, adj. s. *ré-dondant*, plin de prisos,

pré abondante, peste destulă, *superflu*.

Redonder, v. a. a redonda, bunda pré multú, fi de pri-sosú, peste plin. Și *redonder*.

Redonner, v. a. a reda, da éráși la locú, da înděrőtú.

Redorer, v. a. a redauri, poli denouú. [dormi denouú.

Redormir, v. n. a redormi.

Redoublement, m. redu-blu, mare adausú.

Redoublé, *ép.*, adj. dupli-catú, indouitú de mare.

Redoubler, v. a. și n. a in-douii, repeti, face duplu. *Se redoubler* n'est point cor-rect.

Redou!, m. speciă de plană pentru argăsitú și pentru văpsitú. Și *roudou*.

Redoutable, adj. care estó forte de temutú.

Redoute, f. micú fortú, buc-cată de fortificațiune sepa-rată.

Redoute, f. balú publicú, loculú unde se face.

Redouter, v. a. a se teme, avé multá frică.

Redouter, craindre, trembler, appréhender: veulent ne dans la proposition suivante: *Je redoute qu'il ne vie ne* (mê temú se nu viñă), a moins que ces verbes ne soient accompagnés d'une négation ou employés interrogativement.

Redowa, f. danțú de ori-gine ungará.

Redressement, m. in-drep'are, reparațiune.

Redresser, v. a. a îndrepta, redica, correcta, repara.

Redresseur, m. îndreptá-torú.

Redú, m. ceaa cè remáne detoritú după cè s'a făcutú socotela.

Réductible, adj. reducti-bile, care se póte reduce, micșiora.

Réductif, *ive*, adj. reductivú, micșiorătoriú. Și *réducteur*.

Réduction, f. reducțiune, adducere la locú, diminu-țiune. *math.* conversiunea unei cantități in alta ase-mine dérú mai simplă.

Réduire, v. a. a reduce, restringe, diminui, scádé, micșiora; preface, schimba. *Se—*, a se reduce, a scádé.

Réduit, m. retra: ere: t. micú fortú (meteredú).

Réduplicatif, *ive*, adj. gram. care esprime repetițiune.

Réduplication, f. redupli-cațiune, repetițiunea unei litere

Réedification, f. reedifica-țiune, reclădire, clădire de-nouú. [denouú.

Réédifier, v. a. a edifica

Rééditer, v. a. a edita de-nouú.

Réel, *elle*, adj. reale, in ef-fectú, in ființă, adevératú, *qui est en effet, effective-ment*. [legere, denouú.

Réélection, f. elecțiune, a-

Réélire, v. a. a alege denouú, face nouă elecțiune.

Réellement, adv. reale. in realitate, in adevérú.

Réer, v. n. vd. *Raire*.

Réexpédier, v. a. a espe-dia denouú.

Réexportation, f. reesportú, esportațiune denouú.

Réexporter, v. a. a es-

porta denouă, esporta mărfuri cari a fostu importate.

Réfaction, f. reducere, micșorare de preț pentru mărfuri muate seu stricate.

Refaire, v. a. a reface, preface.

Réfait, m. parte de refăcutu, de reinceputu, la jocu.

Refacher, v. a. a secera, cossi, denouă.

Réfection, f. refecție, restabilire, facere din nouă, reparație: ospetu in monastere.

Réfectoire, m. rectoriu, mare sală de mncatū intr'unu collegiu etc.

Refend, m. dispicere, împărțire. *Bois de—*. lemnū tăiatu cu ferestrulū in lungū.

Refendre, v. a. a dispica denouă; tăia lungū cu ferestrulū.

Réfééré, m. referatū. Recursū la judecatorū, care statuesce provisoriu in casū de urgență.

Référendaire, m. referindariū, cellū cū presintă relațiile (raporturi) intr'ua cancelaria; senatorū insarcinatū cu administrat. și serviciulū interiorū alū senatului. sub imperiu. *Grand —*, pairū alū Franței care avē pēda arhivelorū.

Réféerer, v. a. a referi, atribui, da relație (raportū). *Se —*, a se referi, ti relativū la.

Refermer, v. a. a închide denouă. *Se —*, se reînchide.

Referrer, v. a. a potcovi denouă.

Reficher, v. a. a redidi junturele unū perete vechiū.

Refin, m. lână forte fină.

Réfléchi, e, *adj.* reflexū, reflectatū, resfrintū (despre lumină); *gram.* reflexivū.

Réfléchi, ie, *part. adj.* făcutū, dissū cu reflexiune, cu gândire, multū cugetatū.

Réfléchir, v. a. a reflecta, resfringe (lumină etc.); *cugeta maturū și repetitū. Se —*, a se resfringe, se gândi bine, maturū; *bot.* se recurba (incovăia).

Réfléchissant, e, *adj.* care reflectă, resfringe, lumina.

Réfléchissement, m. reflexiune, resfringere.

Réflécteur, m. *fis.* reflectorū, corpū care resfringe lumina.

Reflet, m. reflexiune; resfringere a luminei, a colorii.

Refléter, v. a. a reflecta, resfringe lumina, culorea.

Refleuret, m. a doua lână ispanică.

Refleurir, v. a. a înflori denouă; a reîntra in stimă.

Réflexe, *adj.* reflexū, care se face prin resfringere.

Réflexibilité, f. putere de a se resfringe.

Réflexible, *adj.* reflexibile, propriū a fi reflexū, resfrintū.

Réflexion, f. reflexiune, resfringere; cugetare, meditație. *Instrument de—*, s. *sextant*, sextante, instrum. astronomicū de 60 grade.

Refouer, v. a. a reflui, se întorce către uă sorginte (de riurū). se revērsa.

Reflux, m. reflușū, retragerea apelorū după flușū;

- fig.* vicissitudinea lucrurilor umane.
- Refonder**, v. a. (*les dépens*), a plăti spesele de mai înainte.
- Refondre**, v. a. a topi denouă; a reface mai bine.
- Refonte**, f. topire de allă douăle; schimbatul formei într'ua operă de spirit.
- Reforger**, v. a. a lucra denouă ferrul.
- Réformable**, *adj.* reformabile, care se poate reforma, preface.
- Réformateur**, *m. trice*, f. reformator. *Les— s.*, capii religiunii reformate, protestante.
- Réformation**, f. reformațiune, prefacere. Inovațiunea religioasă introdusă de protestantism în secl. XVI.
- Réforme**, f. reformă, prefacere, reduțiune a funcționarilor. *La—*, revoluțiunea religioasă făcută de Luther, Zwingler și Calvin.
- Réformé**, *év. adj.* reformat, prefăcut. Protestante. *Religion—e.* protestantism.
- Réformer**, v. a. a reforma, da altă formă, preface.
- Réformiste**, *m.* reformist, părtinut al unei reforme.
- Refouiller**, v. a. a scobi săpăturile unei scutp.
- Refoulement**, *m.* recălcare.
- Refouler**, v. a. a recălca, călca denouă (cu piciorul); respinge; v. n. a reveni îndărăt. [tru tunur].
- Refouloir**, *m.* pământ ufă pentru
- Réfractaire**, *adj.* rebele, nesuppus.
- Réfracter**, v. a. a restringe lumina. *Se—*, a se restringe.
- Réfractif**, *ive, adj.* refractor, care restringe lumina.
- Réfraction**, f. restrângere.
- Refrain**, *m.* refren, repetițiune de vorbe la finele liăcării strofi de versuri. *Mar.* întorcerea valorilor cari se lovesc de stinca.
- Refranchir**, v. a. s. *se refranchir*. Se dice cândă apa, cè intră în mare, începe a scăde.
- Réfrangibilité**, f. proprietatea luminei de a se restringe.
- Réfrangible**, *adj.* care se poate restringe.
- Refrapper**, v. a. a lovi denouă.
- Réfrayer**, v. a. a lustrui vase de argint înainte de a le còce (smăltui).
- Réfréner**, vd. *Réprimer*.
- Réfrigérant**, *e, adj. chem.* refrigerant, recoritor; vassu plin cu apă pentru a recori vaporii (la machină).
- Réfrigératif**, *ive, adj.* propriu a recori, recoritor.
- Réfrigération**, f. refrigațiune, recorélă.
- Réfringent**, *e, adj.* care causedă refringere.
- Réfrir**, v. a. a còce érăsi în unt etc.
- Refrogné**, *ée, seù reufrogné. év. adj.* încrețit pe față (sbircit) de mânia.
- Refrognement**, *m. s. reufrognement*; față contractată, încrețită, de supărare.
- se Refrogner, se reufrogner.* v. r. a se încreți pe

față (sbirci) de mânie, de durere.

Refroidir, v. a. a răci, diminui arderea. *Se—*, a se răci.

Refroidissement, m. răcelă. [nouă.]

Refrotter, v. a. a freca de-

Refuge, m. refugiū, asilū, locū de scăpare; răsămū.

Réfugié, *ce*, adj. refugitū, care caută scăpare în țerră streină.

Réfugier, v. n. a se refugii, căuta asilū. Și *se réfugier*.

Refuir, v. n. a fugi denouū.

Refuite, f. fugă denouū, întârziare afectată (trăgănire); scobitură pre adincă (la simplari).

Refus, m. recusū, rejecțiune, nepriimire, (refusū).

Refuser, v. a. a recusa, reiecta, nu priimi (refusa). *Se—*, a fi recusatū; *se—* à, a nu voi să facă, nu se lăssa la. *Le vent refuse*, vintulū è contrariū. *Le cheval refuse*, calulū nu se supune.

Réfusion, f. *des dépens*, restabilirea speselorū, întorcere cheltueleurū.

Réfutation, f. rejecțiune, combatere. In *ret.* partea orațiunii prin care se răspunde obiecțiunilor.

Réfuter, v. a. a refeli, combate ca nefundatū; destrui, derima, prin raționaminte celle disse de altulū (de persōne).

Regagner, v. n. a recăștiga; se întorce într'unū locū.

Regain, m. erbă care cresce după ce s'a cossitū.

Régal, m. sərbătore; mare

ospetū, buccate preferite; *fam.* mare plăcere. Pl. *des régals*.

Régalede, f. modū de a bé dândū capulū înderētū, *boire à la—*.

Régalanț, *e*, adj. disfētătoriū.

Régale, m. unū cântū de organe dissū și *voix humaine*.

Régale, f. dreptū cē avea regele de a percepe veniturile episcopielorū vacanți, și a numi la beneficie.

Régale, adj. *eau—*, apă regale, *aqua regis*, liquóre compusă de spirtū de nitru și spirtū de sare.

Régalement, m. reparațiunea unei tasei, unui impositū; *arch.* applānatulū, nivelatulū, unui țerrimū.

Régaler, v. a. a da unū bunū ospetū (*régaler*), face uă petrecere; a împărți uă tasse cu proporțiune. *Se—*, a mânca lucruri plăcute.

Régaleur, m. muncitorū care asșterne pământulū cu lopeta și lū bate.

Régalien, m. inerinte la regatū.

Régaliste, adj. acela cui dă regele unū beneficiū vacante.

Regard, m. privire. *En—*, in față, vis à-vis, *au—de*, in ceea ce privește; in comparațiune cu prețulū.

Regardant, *e*, adj. care privește de appropce; m. spectatoriū.

Regarder, v. a. a privi, se uita.

Regarnir, v. a. a garni denouū.

Régates, *f. pl.* curse pe apă, în nave, în luntre.

Régayoir, *m.* instrumentă pentru curățit cânepa.

Régence, *f.* regiță, direcțiunea guvernului în minoritatea seă absința suveranului.

Régénérateur, *m. trice*, *f.* regenerătoră, renăscătoră, care face se renască.

Régénération, *f.* regenerațiune, renăscere.

Régénérer, *v. a.* a regenera, face se renască, procura nouă essistință. *Se—*, a se renăscere, se reproduce.

Régent, *e, adj. și sust.* regiinte.

Régenter, *v. a.* a face lecțiuni în collegiă, governa pe cei-alți că pe școlari.

Régicide, *m.* regicidă, ucisoră de rege; omoră de rege.

Régie, *f.* regiă, administrațiune de bunuri, de impozite, cu însărcinarea se de soco'ela.

Regimber, *v. n.* a se arunca violinte, asvirli (despre animal de călărită).

Régime, *m.* regime, regulă observată; modă de guvernă; ramure de smochină cu fructele etc., *gram.* complimentă dreptă, accusativulă.

Régiment, *m.* regiimentă.

Régimentaire, *adj.* de regiimentă.

Reginglette, *f.* cursă pentru passeră miche.

Région, *f.* regiune, ținută mare, țerră. *Comp. contrée.*

Régional, *e*, regionale, de regiune.

Régir, *v. v.* a direge, governa,

administra, servi de regulă; *gram.* a avé ună complimentă.

Régisseur, *m.* administratoră prin comissiune.

Régistrata, *m. t.* registrate, estrassă din uă registratură.

Régistre, *m.* registru.

Régistrer, *v. v.* a scrie în registru, *enrégistrer.*

Réglage, *m.* regulatulă ună orologiă.

Règle, *f.* regulă, normă pentru modelă; lină de lemnă.

Réglé, *év, adj.* regulată, liniată. *Mouvement —*, mișcare uniformă. *Troupes—es*, *s.* *permanentes*, trupe regulate, opp. la *militics*, miliție.

Règlement, *m.* regulamentă, statută,—*de compte*, regularea socoteleloră.

Règlement, *adv. vd. Règlement.*

Règlementaire, *adj.* de regulamentă.

Règlementer, *v. a.* a administra prin regulaminte.

Régler, *v. a.* a regula; liniă.

Réglet, *m.* vd. *Filet* și *urn.*

Réglette, *f.* mică liniă de tipografiă.

Régleur, *m.* lucrătoră care liniadă registre etc.

Réglisse, *f.* gliciriză, uă plantă legum. dulce. *Suc de—*, sachară negru.

Régleur, *m.* liniatoră, cellă cē liniadă chărtia etc.

Régloir, *m.* mică liniă de lemnă pentru liniatoră de musică etc.

Réglure, *f.* liniată, linie trasse pe chărtia etc.

Régnant, *e, adj.* regiinte,

care gubernă, domnesce.

Règne, *m.* regatù, gubernù; *fig.* putere, împèriù; regnù.

Régner, *v. a.* a domni, fi rege, governa regatulù.

Régnicole, *m.* și *adj.* lăcuiorù naturale într'unù regatù.

Regonflement, *m.* inflătura apelorù.

Regonfler, *v. n.* a se infla (despre ape).

Regorgement, *m.* reversătura.

Regorger, *v. n.* a trece peste limită, se revèrsa, *déborderer*.

Regouler, *v. a.* a sătura până le desgustù; *vd.* și *rabrouer*.

Regoùter, *v. a.* a regusta, gusta denouù.

Regrat, *m.* micù comerciù cu aménuntulù, măi alessù de sare, cărbunì.

Regratter, *v. a.* a rade, sterge.

Regratterie, *f.* comerciù cu aménuntulù; *vd.* *regrat*.

Regrattier, *m. ière*, *f.* care vinde lucruri cumpărate și în aménuntù; *fig.* compilatorù, scriptorù micù.

Reglélage, *f.* operațiune că se albescă cèra.

Regléler, *v. a.* a topi denouù cèra, că s'o albescă.

Regrès, *m. t.* dreptù de a intra într'unù beneficiù cè se părăsise.

Regression, *m. ret.* regresiune. Figură care face să revină vorbele cu unù sensù differitù.

Regret, *m.* părere de reù, neplăcere; *à—*, cu neplăcere.

Regrettable, *adj.* de care

putemù avè părere de reù, (de căitù).

Regretter, *v. a.* a simți părere de reù, a pără cui-va reù (*qch.* pentru, de, *cv.*)

Regros, *m.* còjă pentru argăsitù.

Régrossir, *v. a.* *grav.* a lărge staturele la statue.

Reguinder, *v. a.* a redica denouù cu machina.

Régularisation, *f.* regulare.

Régulariser, *v. a.* regula, face să fiă regulatù.

Régularité, *f.* conformitate cu ordinea, esactă observațiune a regulelorù.

Régulateur, *m. trice*, *f.* regulatorù, care regulédă.

Régule, *m.* partea metalică pură a unui semi-metalù.

Régulier, *ière*, *adj.* regulatù.

Régulièrément, *adv.* regulatù.

Réhabilitation, *f.* restabilire în vechiele drepturi.

Réhabilité, *f.* reintrare în posesiunea stimei generalì seù particularie.

Réhabilitèr, *v. a.* a restabili în drepturile de altă-dată.

Réhabituer, *v. a.* a deprinde, obicinui, denouù.

Réhaussement, *m.* redicare, înălțare denouù; — *des monnaies*, adaussù allù valorii nominalì a'monnetelorù.

Rehausser, *v. a.* a redica, înălța denouù, lăuda escessivù.

Rehauts, *m. pl. pict.* retușiatù briliante (*rehausage*), care dă aspectù măi bunù figurelorù.

- Reheurter**, v. a. a împinge (imbrânci), lovi denouă.
- Reillère**, f. canale care aduce apa la rota môlei.
- Réimportation**, f. reimportă, nouă importă.
- Réimporter**, v. a. a importa denouă.
- Réimposer**, v. a. a pune, face, nouă imposită.
- Réimposition**, f. nouă contribuțiune, nouă dări.
- Réimpression**, f. nouă impresiune.
- Réimprimer**, v. a. a imprime, tipări, denouă.
- Rein**, m. rănunchiă.
- Reine**, f. regină, — *abeille*, regina albinelor, albină, *fam.*
- Reine-claude**, t. speciă de prună. Pl. *reines-claude*.
- Reine-des-prés**, f. s. *almaire*, speciă de plantă.
- Reine-marguerite**, f. uă plantă radiată addusă din China.
- Reinette**, vd. *Rainette*.
- Réinstallation**, f. instalațiune denouă, restabilire.
- Réinstaller**, v. a. a instala, așeza în loc, denouă.
- Reinté**, *éc.* *adj.* cu rănunchi largi și forți.
- Réintégrande**, f. reîntrare în uă posesiune perdută.
- Réintégration**, f. reintregire, restabilire în uă posesiune, în uă funcțiune.
- Réintégrer**, v. a. a reintregi, pune la loc: restabili într'uă posesiune, într'ună oficiă etc.
- Reis-efendi**, m. ministru de externe în Turcia.
- Réitératif**, *ire.* *adj.* repetitoriă.
- Réitération**, f. reiterațiune, repetițiune.
- Réitérer**, v. a. a reitera, reface, face denouă.
- Reitre**, m. cavaleră germană altă-dată. Și *reître vestre*, *reître*. Vd. și *sou-dard*.
- Rejaillir**, v. n. a resări (țișni), sări, se restringe, denouă, (despre solidi); *fig.* a resulta.
- Rejaillissement**, m. sărire în sensă inversă, restringere denouă, (despre solidi).
- Rejet**, m. vd. *Renvoi*.
- Rejetable**, *adj.* de reiectat, de aruncat, de respinsă.
- Rejeter**, v. a. a reiecta, arunca, esclude, respinge.
- Rejeton**, m. lăstară, mlăduță.
- Rejoindre**, v. a. a uni, reuni; ajunge ărași lângă. *ratteindre*.
- Rejointoyer**, v. a. a implă denouă cu molodă intervalele petreloră unui mură vechiă.
- Rejouer**, v. a. a rejuca, juca denouă.
- Réjouir**, *ie.* *adj.* bucurat, letă, veselă, jovială.
- Réjouir**, v. a. a face se se buccure, a veseli. *Se—*, a și face plăcere din, se disteta.
- Réjouissance**, f. bucuriă, letiță, veseliă. Pl. sərbători publice.
- Réjouissant**, *e.* *adj.* care produce bucuriă.
- Rejouter**, v. a. a se lupta

denouă cu lancia (*jouër*), a disputa éráși.

Relâchant, *e, adj. med.* relassante, care móiă.

Relâcæe, *f.* relăssatū, înterupere, suspinsiune, repausū.

Relâché, *ée, adj.* relăssatū, lărgitū, mai puçinū fermū, mai puçinū esactū.

Relâchement, *m.* relăssare, diminuțiune de tinsiune, lărgire (lăbărțare).

Relâcher, *v. a.* a relăssa, distinde, lărgi, diminui tinsiunea (lăbărța); lăssa in libertate. *S*—, a se distinde (se relăssa), se lăssa, se muia.

Relais, *m.* caî, căni, destinați a substitui alții; stațiunea unde se schimbă acestia; *fortif.* spațiū între forălicațiune și fossatū (șanțū). *Les lais et— de la mer*, pămîntū cè marea a părăsitū.

Relais, *m.* dischisură cè lassă tapițerulū, cândū schimbă culórea s. figura, și începe sè cossă.

Relaissé, *adj. m.* care se opprește de ostenélă, (iepure).

Relancer, *v. a.* a arunca denouă; — *qn.* a răspunde aspru, cu duritate, cuiva.

Reaps, *e, adj.* și *s. f.* relapsū, recădūtū in eresă, in vițiū.

Rélargir, *v. a.* a lărgi.

Relater, *v. a.* a relata, spune, menționa, pomeni *rapporter*.

Relatif, *ive, adj.* retativū, care se referese la; accidentalale, opp. *absolu*.

Relation, *f.* relațiune, legătură; narrațiune, spusă.

Relativement, *adv.* relativū, cu referință la, *par rapport à*.

Relaver, *v. a.* a spéla denouă.

Relaxation, *f.* slobođire relăssare, diminuțiune de tinsiune, lărgire, *relâchement*.

Relaxé, *ée, adj. med.* relăssatū, mai puçinū intinsū.

Relaxer, *v. a.* a pune éráși in libertate, slobođi.

Relayer, *v. a.* a ocupa lucrătorii unulū după altulū la lucru; a schimba caî la stațiun (*relais*). *Se*—, a lucra alternativū.

Relayeur, *m.* care ține caî de postă.

Rélegation, *f.* relegațiune, esilū intr'unū locū determinatū, hotărîtū.

Réleguer, *v. a.* a relega, esila in locū decisū.

Relent, *m.* gustū stricatū allū cărniî inchise in locū umedū

Relevailles, *f. pl.* cerimoniă făcută in biserică prinađa,ă cândū vine uă femeă după nascere.

Relevé, *ée, adj.* relevatū, înălțatū, înaltū. *Sust. m.* enunerațiune esactă; *mar. vd. urn*.

Relevée, *f.* după prăndū, nimeđi.

Relèvement, *m.* relevațiune, înălțare, enunerațiune esactă. *Mar.* partea navii mai înaltă decâtū cellealte.

Relever, *v. a.* a releva, re-

dica, înălța, restabili; așeșă. — *de qn.*, a depinde de cnv. *Se—*, a se redica, se restabili.

Releveur, *m.* și *adj.* muscliu care redică, lat. *levator*.

Reliage, *m.* legare de putine etc.

Relief, *m.* reliefu, operă de sculptură redicată, lucrată în altară, *fig.* strălucire, considerațiune. *Lettre de—, de noblesse*, restabilire în drepturile nobilității (jur. ant.).

Relien, *m.* erbă de pușcă pisată mare, (la artif.).

Relier, *v. a.* a lega denouu; a lega cărți, putine.

Relieur, *m.* *euse*, *f.* legătoru de cărți.

Religieusement, *m.* religiosu.

Religieux, *euse*, *adj.* religiosu. *Sust.* călugăru, canonicu.

Religion, *f.* religiune.

Religionnaire, *adj. m.* care professă religiunea reformată. *Vd. calviniste.*

Religiosité, *f.* simțimintu religiosu.

Relimer, *v. a.* a pifi denouu.

Relingues, *vd. ralingues.*

Reliquaire, *m.* cadru unde se țin relicele (moștele).

Reliquat, *m.* remasu din socotă, *reste de compte.*

Reliquataire, *m.* debitoru de unu remasu din socotă.

Relique, *f.* relică, moște.

Relire, *v. a.* a reciti, citi denouu.

Reliure, *f.* legătura cărții.

Relocation, *f.* nouă închirire.

Relouage, *m.* timpul cându scumbriele se multiplică.

Relouer, *v. a.* a subinchiria.

Reluire, *v. a.* a reluci, luci reflectându lumina, străluci.

Reluisant, *e, adj.* care re-lucesce, strălucitoriu.

Reluquer, *v. a.* a se uita din anghiulu (cu cõla) ochiulu; *fig.* a dori, *fam.*

Remâcher, *v. n.* a măcina denouu în gura; *fig.* a se gândi de repetite ori.

Remaniement, *m.* *remaniement*, remaniatū, refacere, prefacere.

Remanier, *v. a.* a remania, schimbă dispozițiunea, refacere, repara. [căsătoriă.

Remariage, *m.* secunda

Remarier, *v. a.* a căsători denouu.

Remarquable, *adj.* insemnabile, insemnatū, considerabile.

Remarquablement, *adv.* considerabilu. *P. us.*

Remarque, *f.* însemnare, notă, observațiune.

Remarquer, *v. a.* a însemna, observa, distinge.

Remballage, *m.* imbalatū a douz ore. [denouu.

Remballer, *v. a.* a imbăla

Rembarquement, *m.* sui-re, intrare, punere, denouu în nave.

Rembarquer, *v. a.* a pune, așeșă, denouu în nave. *Se—*, intra, se sui, denouu în nave.

Rembarrer, *v. a.* a respinge vigurosū, cu supărare.

Remblai, *m.* pământu căr-ratū, addussū că se imple uă cavitate, se înalțe unu locū.

- Remblaver**, v. a. *agr.* a semăna grău secunda oră, denouă. Pământul așa semănat este *remblavure*.
- Remblayage**, *m.* căratul de pământ, (grăpă).
- Remblayer**, v. a. a căra pământul să înalțe un loc, să împle uă cavitate.
- Remboitement**, *m.* pune-re la loculul său a unui lucru eșit din cercevea.
- Remboîter**, v. a. a așeza la locu ceau cò eșisse din îmbucătura sa din cercevea.
- Rembourrage**, *m.* astupare cu călți etc. Preparațiune dată lănei de diverse culori, ca să facă postavul amestecat. [*prec.*]
- Rembourrement**, *m.* vd.
- Rembourrer**, v. a. a astupa cu lână, călți.
- Rembourrure**, *f.* călți, vd. *prec.*
- Remboursable**, *adj.* care trebuie să fiă, care poate fi, întorsul la locu (despre bani).
- Remboursement**, *m.* întorcerea înderētul a baniloru dați, plata unei summe dētorite.
- Rembourser**, v. a. a întorče banii, plăti înderētul, indemnisa. *Se—*, a și întorče banii. *Remboursé, ée*, plătit înderētul.
- Rembranir**, v. a. a face brunu (ócheșu), închisul, întunecosul.
- Rembrunissement**, *m.* întunecare, facere să fiă brunetul.
- Rembûchement**, *m.* intrarea cerbulul în ascunsura sa
- se* **Rembûcher**, v. a. a intra în pădure (de anim. sălb.).
- Remède**, *m.* remediu, lécu.
- Remédier**, v. n. a remedia, vindeca;—*à des voies d'eau*, a astupa dischisurile navii.
- Remêler**, v. a. a remestica, a amestica denouă.
- Remembrance**, *f.* vechiul pentru *souvenir*.
- Remémoratif**, *ive, adj.* rememorativul, care rechiată în memoriă, aduce aminte.
- Remémorer**, v. a. a rememora, aminti, aduce aminte.
- Remenée**, *t. arch.* mică boltă d'assupra ferestrei etc.
- Remener**, v. a. a conduce la loculul unde era, a duce mérfă înderētul, la locu.
- Remerciement**, *m.* *remerciment*, mulțumire, grații, vorbe de mulțumire.
- Remercier**, v. a. a mulțumi, referi grații, *rendre grâces*.
- Réméré**, *m.* rescumpărare de imobilil, de unu lucru vindutul. *Comp. rachat*.
- Remettre**, v. a. a remite, pune érași, așeza la locu, restitui, restabili; da unu lucru acellul pentru care é destinatul; a amăna, a ierta, lăssa în îngrijirea cui-va. *Se—*, a se restabili, a și recăstiga sănătatea; *se—, s'en—*, a se referi.
- Remeubler**, v. a. a remobilil, pune denouă mobilil în casă.
- Rémiges**, *f. pl.* reinige, penne mari din aripele passeriloru.

Réminiscence, f. reminiscință, amintire, aducere a-minte.

Remise, f. remissă, bani redatăi, s. lăsați; reducere sevă iertare de pedepse; amânare; tufișu unde se retrage vinatul; siopronu; birje.

Remiser, vd. *prec.*

Rémissible, *ad.* remissibile, demn de grație, de iertare.

Rémision, f. remisiune, iertare, *indulgence*, *pardon*.

Rémisionnaire, m. *jur.* cellu cę priinisse scrisori de remisiune, de iertare.

Rémittent, *e. adj.* remitinte, care incetędă și apoi revine, (de bôle).

Remmailler, v. a. a refacer, drege, alcale.

Remmai loter, v. a. a pune denouu în fașe.

Remmener; v. a. a aduce denouu, aduce înderętu.

Rémolade, f. s. *rémoulade*, salsă (sosu) iute; medicam. de cai.

Rémolar, m. *mar.* inspectoru peste lopețele unei galere.

Remole, m. virteju de apă periculosu pentru nave.

Rémollitif, *e. adj.* sevă *rémollitif*, *ive*, remolitivu, care mõiă denouu.

Remonder, v. a. a curăți denouu.

Remontage, m. încęputatü de cisme, potrivirea buccătelorü unei arme de focu.

Remontant, m. extremitatea curelei dela sabiă.

Remonte, f. cumpărare de

caï de călăritü, caï de călar.

Remonter, v. n. a ascinde, se urca denouu, lua nă pozițiune înaltă, redica pretulü.

Remontrance, f. imputatiune, vorbe de dojenă. *réprimande*.

Remotrer, v. a. a arręta denouu; a remustra, dojeni.

Rémora, m. obstaclu, întârziare, *retardement*.

Rémor j. sevă *rémore*, m. micu pesce, cuï anticii atribuia puterea de a oppri navele.

Remordre, v. a. a mușca denouu, agređi (ataca) denouu.

Remords, m. *pl.* remușcare, muștrare de conșință.

Remorque, f. funiă cę se lege navea de altele.

Remorquer, v. a. Se dice de locomotive, de navı, cari tragü altele după dınsele.

Remorqueur, m. nave. machină, care trage după sine altele, conductorulü ei.

Remors, m. plantă, speciă de scabiösă. Și *mors-du-diable*.

à **Remotis**, *adv. lat.* a remotis, la uă parte, departe, *Pag. us.*

Remoudre, v. a. a remăcina, măcina denouu.

Rémoudre, vd. a ascuți denouu. Vd. *émoudre*.

Remoulade, vd. *Rémolade*.

Remoulage, m. tērițe de grisu.

Rémouleur, m. ascuțitoru ambulante. Și *gagne-petit*.

Remous, m. învircire a apei cauzată prin mișcarea navı,

- printr'unu obstaculu, currinte contrariu.
- Rempailage**, *m.* nouă implătură cu paie.
- Rempailler**, *v. a.* a implé denouă cu paie.
- Rempailleur**, *m. euse, f.* cellu cê impie cu paie, (scune).
- Rempaquement**, *m.* rănduitari scumbrielor.
- Remparer**, *v. a.* a fortifica, întări. *Se—*, a și face appărare contra. se fortifica; intra denouă în possessiune.
- Rempart**, *m.* muru de fortificațiune, meteređu.
- Remplaçant**, *m.* substitutü, cellu cê ține loculü altuia.
- Remplacement**, *m.* substituțiune, inlăcuire prin altulu.
- Remplacer**, *v. a.* a substitui, inlăcui. pune în loculü altuia; a essercita uă funcțiune în loculü titularelui, ține loculü altuia. *Se—*, a se succede, veni unulu în loculü altuia.
- Remplage**, *m.* implerea unei buți, care nu este de totü plină; — *de muraille*, mice petre de care se imple murulu, *blocage*.
- Rempli**, *m.* cută, indouitură, cê se face unei materie, cã s'o strintede seü scurteđe.
- Remplier**, *v. a.* a strinta seü scurta uă materiă, făcindu-i uă cută.
- Remplir**, *v. a.* a implé, completa, implini.
- Remplissage**, *m.* implere.
- Remplisseuse**, *f.* femeă care lucrédă la reparațiuni de dentelă impletită.
- Remploi**, *m.* usü nouü, întrebuințare nouă, vd. *Remplacement*.
- Employer**, *v. a.* a face usü, întrebuința, denouă.
- Remplumer**, *v. a.* a pune la locü pennele. *Se—*, a lua, căpéta, noui penne, (de passeri).
- Rempocher**, *v. a.* a pune éráși în busunariü, *fam.*
- Rempoissonnement**, *m.* adducere de pesci unde nu mai era.
- Rempoissonner**, *v. a.* a implé éráși cu pesci.
- Reporter**, *v. a.* a relua și duce dintr'unü locü ceea cê se addusesse înainte; a obținé, căștiga (unü prețü etc.).
- Rempotage**, *m.* schimbarea plantei din ghiveciü.
- Rempoter**, *v. a.* a strămuta planta în altü ghiveciü.
- Remprunter**, *v. a.* a se împrumuta denouü. [care..]
- Remuage**, *m.* clătinare, miș-
- Remuant**, *e, adj.* care se agită, se clătină necontenitü.
- Remu-ménage**, *m.* desordine, de mobile de casă; turburare.
- Remuement**, *m. s. remuement*, clătinare, mișcare, turburare.
- Remuer**, *v. a.* a mișca, clătina, răscoli. Comp. *mouvoir*.
- Remueur**, *m.* cellu cê întorce grăulü în ariă.
- Remueuse**, *f.* femeă însărcinată se curețe unü copilü, se lü schimbe.
- Remugle**, *m.* mirosulü lucrului care a tostü multü.

timpă închisă s'eu espusă la aeră stricată. Și *remacle*.

Rémunérateur, *m.* și *adj.* remuneratoră, resplátitoră.

Rémunératif, *ive, adj.* care assemnă uă recompensă, produce resplátă.

Rémunération, *f.* vd. *Récompense*.

Rémunératoire, *adj.* care ține locă de resplátă.

Rémunérer, *v. a.* a remunera, recompensa, resplátă. *P. us.*

Renâcler, *v. a.* a face ună sgomotă trăgindă suflarea pe nasă; a recusa să facă, *hésiter*.

Renaissance, *f.* renascință, renascere.

Renaissant, *e. adj.* care se renasce.

Renaitre, *v. n.* a se renasce, se nasă denouă. [renunchi.

Rénal, *e. adj.* renale, dela

Renard, *m.* vulpe, *fig.* astută, șiretă, *cautelenă, rusé.*

Renarde, *f.* vulpe feminină.

Renardé, *é*, vd. *éventé.*

Renardeau, *m.* mică vulpe.

Renarder, *v. a.* a lucra astuțiosă, cu vicleniă, că vulpea.

Renarderie, *f.* astuță, vicleniă.

Renardier, *m.* însărcinată să prindă vulpile la uă moșă.

Renardière, *f.* caverna, ascunsórea, vulpi.

Rencaissage, *m.* punere denouă în ladă.

Rencaisser, *v. a.* a pune éráși în ladă.

Renchainer, *v. a.* a înlănța denouă, pune éráși în lanț.

Renchéri, *e, adj.* scumpit.

Faire le— a face pe desprătorulu, pe dițcilele.

Renchérir, vd. *enchérir*, care é mai usitată.

Renchérissement, *m.* vd. *Enchérissement*.

Renconner, *v. a.* a stringe, împinge, într'ună colț.

Renclouer, *v. a.* a bate denouă în cuie.

Rencontre, *f.* întilnire: întimplare, *hasard, occasion.*

Rencontrer, *v. a.* a întilni.

Recorser, *v. a.* a pune corsetă nouă la rochiă.

Rendage, *m.* produsulă totidiană allă muncel, produsulă unei materii prime după fabricaținea sa. [socotela.

Rendant, *m.* care dá uă

Rendement, *m.* vd. *Produit*.

Rendez-vous, *m.* convențione de a se întilni, locă de întilnire.

Rendonné, *f.* vd. *rendonnée*.

Rendormir, *v. a.* a addormi, face să dormă denouă.

Rendoubler, *v. a.* a face uă îndouitură la vestimintă, la haină, că se lă scurtețe.

Rendre, *v. a.* a da, reda, restitui, face să devină. *Se* —, a se da, se preda; a se face, a deveni; a se duce la.

Rendu, *m.* ostenit, prăpădit.

Renduire, vd. *enduire*.

Rendurcir, *v. a.* a întări, face mai dură, mai tare.

Rêne, *f.* curea dela frine. *La* — *du dehors*, cea despre mură (la maneg.)

Rénégal, *m.* renețat, cellă cē a părăsită religiunea creștină pentru alta.

Rénette, cuțitioia de potcovari. [țitioia.

Rénetter, v. a. a tăia cu cu-

Renfaitage, m. dregerea copperișului casei.

Renfaïter, v. a. a repara, drege, copperișul casei.

Renfermé, m. mirosul unui lucru care a stat multu inclusu. | conține, coprinde.

Renfermer, v. a. a include;

Renfiler, v. a. a înșira, pune, denouu firul (in acú).

Renflammer, v. a. a inflacăra denouu.

Renflement, m. inflătură; micu adaussu; arch. îngroșare nesimțibile a colonnei.

Renfler, v. a. a infla, mări volumele. [*Croeur*.

Renforcement, m. vd.

Renfoncer, v. a. a întige, infunda, denouu.

Renforcement, m. întărire, facere sé fiă mai tare.

Renforcer, v. a. a face sé fiă mai tare, a fortifica, întări.

Renforcir, v. a. (dupa Acad. se dice *enforcir*), vd. *prec.*

Renformer, v. a. a largi mânușele cu machina, cu *renformoir*.

Renformir, v. a. a tencui unu muru vechiu, *p. us.*

Renformis, m. tencuelă că sé repare murulu vechiu.

Renformoir, m. machina, formă, de lărgitu mânușile.

Renfort, m. adaussu de puteri, ajutoriu; întărire.

se **Renfrogner**, vd. *Refrogner*.

Renagement, m. intrare

s. luare, denouu intr'ua obligațiune, intr'unu serviciu.

Rengager, v. a. a priimi denouu intr'ua obligațiune, lua denouu in serviciu. Se —, a intra denouu in condițiune.

Rengaine, f. repetițiune monotonă și desgustătoare.

Rengainer, v. a. a pune denouu in cutiia (forfecii etc).

Rengorgement, m. inflare.

Rengorger, v. n. séu se—, a și infla gitulú, intorcindú capulu puçinú înderetu; *fig.* a face pe importantele.

Rengorgeur, m. muschiu dela gitú.

Rengrăisser, v. a. și n. a mgrașia, se ingrășia, denouu.

Rengrègement, m. crescere, adaussu (de relle), *vech.*

Rengréger, v. a. a crece, adăugi (unu reu), *vech.*

Rengrènement, m. punere de graú in pâlnia mórei, că sé se macine, vd. *urm.*

Rengréner, v. a. a pune erăși graú in pâlnia mórei, că sé cadă sub petra unde se macina; a pune denouu sub țiparu uă medaliă etc.

Reniable, *adj.* de natură a fi negatu (tăgăduitu), deprobatu.

Renient, m. *reniment*, negațiune (tăgăduelă), deprobațiune.

Renier, v. a. a denega, deproba, nu recunnosce, părăsi.

Renieur, m. *euse*, f. care renegă, deproba, nu recunnosce.

Reniflement, m. sforăitură din nasu.

Renifler, v. n. a sforăi din narine, din nasă. [*ment.*]

Reniflerie, f. vd. *Renifle-*

Renifleur, m. *euse*, f. care sforăie din nasă.

Réniforme, *adj. bot.* in termină de rênunchi.

Renne, m. rennă. Patrupedă de genul cerbiloră. Și *ranger*, *rangier*, lat. *tarandus*.

Renom, m. renume, reputațiune.

Renommé,ée, *adj.* renunită, famosă, vestită.

Renommée, f. renume, mare reputațiune: famă, veste.

Renommer, v. a. a renumi, numi denouă, numi cu laudă.

Renonce, f. lipsă de uă culore la jeculă de cărți.

Renoncement, m. renunțiu, abnegațiune, părăsintă.

Renoncer, v. n. a renunța, părăsi possessiunea, dorința, aflecțiunea de: a reprobă, se lăssa de ce-va; a denega.

Renonciataire, m. *jur.* acela in favórea cuă a renunțată cine-va.

Renonciation, f. renunțare la, actă prin care cine-va renunță, se lăssa de, părăsesce ceva.

Renonculé,ée, *adj.* care séménă cu renunclu.

Renoncule, f. *bot.* renunclu, uă plantă și flórea sa.

Renouée, f. plantă cu rădécina nodurosă. Și *centinod*.

Renouement, m. *renouement*, m. restabilire, innouire, *vech.*

Renouer, v. a. a innoda

(pentru ornamentă) uă legătură; incepe denouă.

Renoueur, m. *euse*, f. celulă cē pune la locă membrele dislocate, *fam.*

Renouveau, m. annutimpă nouă. Vd. *Printemps*.

Renouveler, v. a. a innoui; reincepe, reface. La part. perf. *celu est renouvelé des Grecs* s. acēsta era deja cunnoscută de Greci, și se dă acum cā lucru nouă.

Renouvellement, m. innouire, reiterațiune, restabilire.

Rénovateur, m. *trice*, f. renovatoră, care innouesce.

Rénovation, f. renovațiune, innouire, *renouvellement*.

Renseignement, m. indiciu care servece a face sē cunnoscă ună lucru, informațiune, cunnoscintă.

Renseigner, v. a. a da informațiune, cunnoscintă.

Rensemencer, v. a. a séména, arunca semintă, denouă.

Rentamer, v. a. a reincepe (*une affaire*); a face denouă uă mică incisiune, tăiatură.

Rente, f. venitu annuale, arendă, cea cē este detorită annuale.

Renté,ée, *adj.* cu venituri, care possede venituri (rente).

Renter, v. a. a da, assemna, ună venită pentru uă fundaț.

Rentier, m. *ière*, f. proprietariu de venituri, celulă cē trăiesce din venituri.

Rentoilage, m. schimbarea pânței (la table).

Rentoiler, v. a. a pune pe nouă pândă (ună tabelă).

Renton, *m. s. rentou*, uniune a două buccăți de lemn (la dulgh.).

Rentraire, v. a. a uni printr'ună cussătură care abia se vede, *couture pendue*.

Rentraiture, f. cussătură foarte mănușă, țighele.

Rentrant, *m.* jucător care iese locul celuilă ce a perdut.

Rentrayer, *m. euse*, f. care cósse foarte mănușă, țighele.

Rentrée, f. intrare, reincepere a lucrului, studiilor.

Rentrer, v. n. a intra, reincepe afacerile sélle, v. a. a duce în intru.

Rentr'ouvrir, v. a. a întredeschiide denouă.

à la **Renverse**, *adv.* pe spate, cu fația în sus.

Reversé, *ée, adj.* reversă, revertită (resturnată).

Reversement, *m.* reversiune (resturnare).

Reverser, v. a. a reverti (resturna).

Renvi, *m.* missa, cea ce se adauge peste celle din jocă, peste *vade s. enjeu*.

Renvier, v. n. a pune uă sumă peste cea din jocă.

Renvci, *m.* trimit-re îndărăt, destituțiune, dar jeosă din uă funcțiune; întârziare; respingere; congediă dată.

Renvoyer, v. a. a trimite îndărăt, alunga, lăssa se ésa.

Réordination, f. reordinațiune.

Réordonner, v. a. a conferi uă secundă ordinațiune.

Réorganisateur, *m. trice*, f. reorganizator.

Réorganisation, f. reorganizațiune.

Réorganiser, v. a. a reorganisa. ordina denouă.

Réouverture, f. redeschiidere.

Repaire, *m.* cavernă unde se retragă animalile feróse. Comp. *retraite*.

Répaissir, v. a. a îndesi, face mai desă.

Repaître, v. n. a mânca, da se mănușă.

Repaître, v. a. seă *repé-trir*, a face denouă coca.

Répandre, v. a. a respindi, vërsa, *verser, épancher*.

Répandu, *e, adj.* respindit. *Homme—*, omă cu relațiuni, care vede multă lume.

Réparable, *adj.* reparabile, care se póte repara, drege.

Réparage, *m.* a doua timsură a postavului.

Reparaître, v. n. a se ar-réta, ési la ivélă, appăre denouă.

Réparateur, *m. trice*, f. reparator, cellă ce repară, drege.

Réparer, v. a. a repara, drege, reface, restabili.

Reparler, v. a. a vorbi denouă.

Repartie, f. respunsă repede. Comp. *réplique*.

Repartir, v. n. a pleca denouă, se întórce.

Répartir, v. a. a împărți, distribui.—Il prend les deux auxiliaires.

Répartiteur, *m.* distribuitor, împărțitor.

Répartition, f. distribuțiune, împărțire.

Réparton, m. buccată mare de artesiă (placă) divizată după dimensiunile convenibile.

Repas, m. prânz, ospetiu.

Repassage, m. trecere denouă, călcare cu ferrulă.

Repasse, f. făină grăasă, nu destulă de mănuntă.

Repasser, v. a. a trece denouă, călca cu ferrulă (rufe), — *quelqu'un*, a bate pe cineva.

Repasette, f. peptine de scărmanată foarte fină.

Repasseuse, f. femeă care calcă albiture, rufe.

Repaver, v. a. a pava, asșterne, pardosi, denouă.

Repêcher, v. a. a retrage din apă ceaa cę cădusse.

Repeindre, v. a. depinge, dăgrăvi, denouă.

Repeint, m. pict. locu rețușiatu într'unu tabelu.

Repenser, v. a. a cugeta, se gândi, denouă.

Repentance, f. căință pentru pēcate.

Repentant, e, adj. care se penitēdă (se căiesce) de pēcatele, de erorile, sēle

se **Repentir**, v. n. a se penita, se căi, (se pocăi).—Le p.ri.pass. s'accorde toujours.

Repentir, m. penitnța, căință.

Repépion, m. sulă la fabricanti de ace.

Repercer, v. a. a pētrunde, găuri, înșepa, denouă.

Répercussif, ive, adj. și s. repercussivă, care resfringe sunetul, lumina.

Répercussion, f. acțiunea

medicamentelor repercussive; *fis.* resfringere; *mus.* repetițiune de acellăși sunet.

Répercuiter, v. a. a resfringe sunetul, lumina etc.

Reperdre, s. a. a perde denouă.

Repère, m. semnă facutu la diverse buccăti pentru a le recunōsce: semnă pe muru etc. cę se arrēte unu aliniat, unu nivelu.

Répertoire, m. repertoriu, inventariu, culesu unde materiile sunt asșdate în ordine. [denouă.

Repeser, v. a. a cāntări

Répétailier, v. a. a repeți totu deuna acellăși lucru, *fam.* [lice.

Répéter, v. s. a repeți, re-

Répétiteur, m. repețitoru, meditatoru. [reiterațiune.

Répétition, f. repetițiune.

Repeuplement, m. asșdarea unu poporū nouu.

Repeupler, v. a. a impopura denouă. aduce noui lăcuitori.

Repic, m. Se dīce în joclu de piquet: *faire qu.*—*et capot*, a face pe cineva sē nu mai pōti responde.

Repiquage, m. înșepătură denouă.

Repiquer, v. a. a înșepa ērăși, transplanta.

Répit, vd. *Relâche*.

Replacer, v. a. a pune la locu, pune îndērēt.

Replanter, v. a. a replanta, planta, sădi, denouă.

Replâtrage, m. retencuită cu gipsu.

- Replâtrer**, v. a. a retencui cu gipsu.
- Rep'ê, ée**, *adj.* bot cu valvule unite prin şuvițe subțiri. [grassu la corp.]
- Replet, éte**, *adj.* plin, prè
- Replétion**, f. plinitate, grăsimă a corpului uman.
- Repli**, *m.* îndoitură, cută, crețitură, *pli rendoublé*.
- Replier**, v. a. a îndoi, curba, *Se—*, a se încovăia.
- Réplique**, f. respuns la ceea ce s'a dissu, *mat.* repetițiune.
- Répliquer**, v. a. a răspunde la ceea ce s'a dissu.
- Replonger**, v. a. a cufunda deouă în apă.
- Repolir**, v. a. a poli deouă.
- Repolon**, *m.* vultă de cal în cinci timpuri.
- Répondant**, *m.* cellu cè dă unu essame, susține uă tese.
- Répondre**, v. a. a răspunde.
- Répons**, *m.* speciă de psalm.
- Réponse**, f. respuns.
- Report**, *m.* adducerea înderetă a unei summe.
- Reporter**, v. a. a aduce înderet.
- Repos**, *m.* repaus, odihnă.
- Reposé, ée**, *adj.* vd. *Délassé*.
- Réposée**, f. locu unde se repausă unu animale feros.
- Reposer**, v. a. a repausa, odihni; v. n. a dormi.
- Reposoir**, *m.* altare înălțat în locu peunde trece procesiunea, la serbătorea conservatiunii.
- Repos**, *m.* speciă de molod de gips învechit.
- Repoussant**, *e, adj.* repugnante, care inspiră aversiune, desgustătoriu.
- Repoussement**, *m.* respingere.
- Repousser**, v. a. a respinge.
- Repoussoir**, *m.* cuiu care respinge, face să êsă, unu altu cuiu.
- Repouster**, v. a. a vintura érba de pușcă.
- Répréhensible**, vd. *Blâ-mable*.
- Répréhension**, f. vd. *Réprimande, correction*.
- Reprendre**, v. a. a relua; dojeni; lua înderet, reincepe; — *Vous y voilà repris*, ecce ai cădutu în erorea de mai înainte. *Reprendre en sous-oeuvre*, a repara un edificiu de jeosu în sus.
- Représsailles**, f. pl. pedepsă, tractatiune supërătoria iăcută cui-va, cã se resbun-uă violintă sufferită.
- Représentant**, *m.* reprezentante, deputat.
- Représentatif, ive, adj.** reprezentativ (despre guberne).
- Représentation**, f. reprezentatiune, esibițiune, înfăcișare.
- Représenter**, v. a. a reprezinta, înfăcișia, rechiama suvenirea.
- Répressif, ive, adj.** represiv, care reprime, oppresce effectul, progresul, care apêsă.
- Répression**, f. repressiune, apêsare, facere să înceteđe.
- Réprimable**, *adj.* repressibile, care trebuie a se reprime, a se oppri, care se pôte reprime.

Réprimande, f. observațiune severă, dojenă. *répre-hension*.

Réprimander, v. a. a face imputațiunii severe, dojeni. Comp. *reprandre*.

Réprimant, *e, adj.* care reprime.

Réprimer, v. a. a reprime, oppri unŭ lucru în effectulŭ său, în progressulŭ său.

Repris, *m. și adj.* — *de justice*, care a suferitŭ deja ună condemațiune, s. mai multe.

Reprise, f. reluare, reîncepere.

Reprise, f. ună plantă vulnerariă. Și *telephium*.

Repriser, v. a. vd. *réparer*.

Réprobateur, *m. trice*, f. reprobatorŭ, care nu aprobă, care esprime reprobatiune.

Réprobation, f. reprobatiune (neincuviințare), critică severă.

Reprochable, *adj.* care merită imputațiune, dojenă.

Reproche, *m.* imputațiune, dojenă.

Reprocher, v. a. a imputa, face dojenă, — *un bienfait à qu.*, a accuza pe cîv. că a uitatŭ nă binefacere, — *les morceaux à qu.*, a imputa cui-va cele ce mănăncă.

Reproducteur, *m. trice*, f. reproductorŭ, care reproduce.

Reproductibilité, f. facultate de a fi reproducusŭ.

Reproductible, *adj.* care se pöte reproduce.

Reproduction, f. reproducțiune, nouă producțiune.

Reproduire, v. a. a reproduce, produce denouŭ, a presinta denouŭ. *Se — dans le monde*, a se arréta denouŭ în societate.

Réprouvé, *ée, adj.* reiectatŭ și maledicssŭ de Dumnezeu.

Reprouver, v. a. a proba, dovedi, denouŭ.

Réprouver, v. a. a reproba, deproba, condema, *rejeter*. [mătasse.

Reps, *m.* ripsŭ, materiă de

Reptile, *m. și adj.* reptile, tiritöre. [blicanŭ.

Républicain, *e, adj.* repu-

Républicaniser, v. a. a pune în republică, a aduce la idee republicane.

Républicanisme, *m.* republicanismŭ, calitate, opiniune, de republicanŭ.

République, f. republică.

Repuce, *m.* speciă de prindétöre pentru passerii.

Répudiation, f. repudiațiune.

Répudier, v. a. a repudia, alunga pe consörtea sa după formele legalii; a deproba.

Répugnance, f. repumnanță, desgustŭ, (aversiune).

Répugnant, *e, adj.* repumnante, contrariŭ, oppusŭ.

Répugner, v. a. a repumna, fi oppusŭ.

Repulluler, v. n. a se renasce în mare cantitate.

Répulsif, *ive, adj.* repulsivŭ, care respinge.

Répulsion, f. repulsiune, respingere.

Réputation, f. reputațiune, renume, stimă, opiniune.

Réputé, ée, adj. reputatú, privitú cá. [ține pentru.

Réputer, v. a. a privi cá,

Requérable, adj. jur. care trebuie să fiă cerutú (de creditorú).

Requérant, e, adj. și sust. care reclamá, cere în judecatá, chiainá în judec.

Requérir, v. a. a ruga se, reclama, cere în judecatá.

Requête, f. cerere în scrisú presintatá la autoritatá, la tribunale, cerere verbale.

Requêté, m. cântú de vinátore cá se chiáme câniť.

Requêter, v. a. a cerși, cerșetori, denouú.

Réquiem, m. requiem, repausú. Rugăciune a Bisericei pentru morți. Pl. *nevar.*

Requin, m. unú mare pesce. Și *chien de mer.*

Requiner, v. n. seú se *requiner*, a se para (gáti) mai multú decâtú se cuvine pentru etatea sí.

Requint, m. jur. a 5-a parte din *quint*, cê se plátia domnului feudale. [cessariú.

Requis, e, adj. cerutú, ne-

Réquisition, f. cerere făcutá de autoritatea publicá se puna în dispozițiunea Statului persoane seú lucruri.

Réquisitionnaire, m. și adj. suppusú la *réquisition*.

Réquisitoire, m. actú de *réquisition* (vd. vb.), cê face în scrisú unú oficiariú publicú.

Résarcé!é, ée, adj. (croix—), cruce avindú în intrulú seú altá cruce de altú smáltú (la armár.).

Rescampir, v. a. a repara petele prin cerusá (la poli-torí).

Rescif, vd. Récif.

Rescindant, m. cerere de anulațiune a unuí actú.

Rescinder, v. a. jur. a anula unú actú, uá impêrtelá, *casser*. [țiune.

Rescision, f. jur. annula-

Rescisoire, m. causá, moti-vú, de anulațiune a unuí actú.

Rescription, f. rescripțiune, ordine, mandatú pentru baniť.

Rescrit, m. rescriptú, decisiune a imperat-riilor:ú romaní; respunsú allú papei asupra diverse punturí de teologiá.

Réseau, m. micú laçiú, rétea.

Réséda, m. reseda, uá plantá odoriferante.

Réservation, f. reservațiune, păstrare pentru sine; drepturí rezervate într'unú actú.

Réserved, f. rezervá, păstrare; discrețiune, circumspecțiune.

Réservé, ée, adj. și sust. m. rezervatú, reținutú, circumspectú (cu băgare de se-mă la circumstanțe). *A la—de*, cu excepțiune de. *Sans —*, fără excepțiune. *En —*, la uá parte, *à quartier*, *à l'écart*.

Réservoir, v. a. a rezerva, păstra, reține, scuti. *Réservé, ée*, rezervatú, pusú în rezervá; discretú, circumspectú.

Réservoir, m. rezervoriú, locú unde adună cine-va apele.

Résidant, *e*, *adj.* reședințe, care ședez, lăcuiesce.

Résidence, *f.* reședință, lăcuință.

Résident, *m.* aginte diplomat. lingă unū suveranū streinū. Mai puçinū decâtū *ambassadeur* și mai multū decâtū *agent*.

Résidente, *f.* consórtea unū *résident*, vd. *prec.*

Résider, *v. n.* a reședé, ședé, lăcui; consiste, essiste.

Résidu, *m.* sedimentū, ceaa cè se depune în fundulū vasulū (drojde), *restant*.

Résignant, *m.* cellū cè părăsesce (în favórea altūi) unū officiū, unū beneficiū.

Résignataire, *m.* acella cui lăssă cine-va unū beneficiū.

Résignation, *f.* resemnațiune, suppunere voinței lui Dumnezeu; *jur.* resemnațiune, părăsință în favórea cui-va.

Résigner, *v. a.* a se lăssa de unū officiū, beneficiū, în favórea altuia. *Se* —, a se resemna, se suppone.

Résiliation, *f.* annulațiunea unū actū, unū contractū.

Résiliement, *m.* *résiliment*, vd. *prec.*

Résilier, *v. a.* a annula, desființa (resilia) unū actū, *casser*.

Résille, *f.* rețea care învelesce pèrulū (resilū).

Résine, *f.* reșină. [nosū.

Résineux, *euse. adj.* reșidant.

Résingle, *m.* uneltă cā se repară capacele carū cāpètatū inflătore (la orolog).

Résipiscence, *f.* recunos-

cința errorii, greșelei, selle cu ameliorațiune.

Résistance, *f.* resistință, împotivire. *Pièce de* —, mare buccată de carne.

Résister, *v. n.* a reziste, se oppune, se împotivi.

Résolu, *e, adj.* resolutū, determinatū, hotărîtū.

Résoluble, *adj.* rezolubile, care se póte rezolvi, dislega.

Résolument, *adv.* resolutū, cu rezoluțiune, hotărîtū.

Résolutif, *ive, adj.* și *m.* resolutivū. Despre remediile proprie a produce rezoluțiunea tumorilorū, a desinfla.

Résolutoire, *adj.* rezolutoriū, care rezolvesce, disface, anulédă, desființédă, unū actū.

Résolvant, *e, adj.* și *m.* s. *remède* —, rezolvinte, remediū care rezolvesce, desinflă.

Résonnance, *f.* resonanță, sunetū prolongitū.

Résonnant, *e, adj.* rezonatoriū, sonore.

Résonnement, *m.* rezonetū, resfringerea sunetului.

Résonner, *v. a.* și *n.* a suna denouă.

Résonner, *v. n.* a rezona, resfringe sunetulū, *retentir*.

Résorbition, *f.* resorbțiune, absorbire de allū douilé.

Résoudre, *v. a.* a rezolvi, destrui uniunea părțilorū unū totū; annula: a dislega, determina. În acestū sensū din urmă face la part. pass. *résolu*. Altūmintrelé partic. perf. este *résous*, fără femin.

Résous, *adj. m.* schimbatū.

Respect, *m.* respectū. deferință. [tabile, de respectatū.

Respectable, *adj.* respectabil.

Respecter, *v. a.* a respecta, onora.

Respectif, *ive, adj.* respectivū, relativū fiă-căruī în parte. [pectivū; reciprocū.

Respectivement, *adv.* respectiv.

Respectueusement, *adv.* respectosū, cu respectū.

Respectueux, *aise, adj.* respectosū, cu respectū.

Respirable, *adj.* respirabile, bunū de respiratū, de resufflatū.

Respiration, *f.* respirațiune, sufflare, resufflare.

Respiratoire, *adj.* care servește pentru respirațiune.

Respirer, *v. n.* a respira, suffla, resuffla.

Resplendir, *v. n.* a străluci cu viuă lumină.

Resplendissant, *e, adj.* strălucitorū.

Resplendissement, *m.* mare strălucire.

Responsabilité, *f.* obligațiune de a răspunde pentru actele selle, séu de actele altora.

Responsable, *adj.* răspunătorū, care răspunde de unū lucru, garante.

Responsif, *ive, adj.* care coprinde unū răspunsū.

Ressac, *m. mar.* întorcere violinte a valurilorū după ce s'a lovitū de unū obstaclu.

Ressacrer, *v. a.* a resacra, consacra denouū.

Ressaigner, *v. a. și n.* a lua sânge denouū, a curge sânge denouū.

Ressaisir, *v. a.* a relua, lua denouū.

Ressasser, *v. a.* a cerne denouū; *fig.* examina esactū.

Ressaut, *m. vd.* *Saillie.*

Ressauter, *v. n. și a.* a sări denouū.

Ressemblance, *f.* asemănare, c nformitate.

Ressemblant, *e, adj.* asemănatū, care sémănă.

Ressembler, *v. p. a* sémăna, fi asemănatū, fi analogū.

Ressemelage, *m.* punere de pingele noue.

Ressemeler, *v. a.* a pune talpă, pingele noue.

Ressemer, *v. a.* a sémăna pămîntulū denouū.

Ressentiment, *m.* ușoriū renouitū allū unū rău, mânia, resințimintū, suvenire de uă injuriă cu dorința de a și resbuna.

Ressentir, *v. a.* a simți, suferi. *Se —*, a da semne de ce-va, lăssa sē se cunnōscă; căuta sē și resbune. *S'en —*, a suferi consecințele.

Resserré, *ée, adj.* *vd.* *Constipé.*

Resserrement, *m.* strinsură, stringere.

Resserer, *v. a.* a stringe, face mai puținū întinsū.

Ressif, *m.* scopele, stince, ascunse sub apă, *vd.* *récif.*

Ressort, *m.* proprietate prin care corpurile appēsate séu întinse se întorcū de sine în prima lorū stare; *fig.* activitate, energiă, impulsione. *En dernier —*, în ultima instanță, fără apel.

Ressort, *m.* întindere de jurisdicțiune, competență.

Ressortir, *v. n.* a fi de depindința, de dominiul, unei jurisdicțiuni, de competență.

Ressortissant, *e, adj.* care este de depindința unei jurisdicțiuni.

Ressouder, *v. a.* a lipi metale denouă. *Se* —, se lipi la loc.

Ressource, *f.* mijloc unde recurge cine-va, *vd. expédient.*

se **Ressouvenir**, *v. a.* a și rechiâma în memoriă, a și aduce aminte. Și *ressouvenir.*

Ressouvenir, *m.* suvenire, amintire, aducere aminte.

Ressuage, *m.* transpirațiune, assudelă. [*assuda.*]

Ressuer, *v. n.* a transpira,

Ressui, *m.* retragerea viuatului, ca să se usuce, după plouă se după rouă.

Ressusciter, *v. a.* a reinvia, rechiâma la viață.

Ressuyer, *v. n.* a usca, *sécher.* *Se* —, a se usca.

Restant, *e, adj.* care rămâne; *m.* remasă, remășiță, ceea ce rămâne, *vd. résidu.*

Restaurant, *m.* restaurante, birt; *adj.* care repară puterile.

Restaurateur, *m.* *trice,* *f.* *vd. traiteur. anbergiste* și *auberge.*

Réstauration, *f.* restaurațiune, restabilire, reparațiune.

Restaurer, *v. a.* a restaura, restabili, repara, pune erăși în stare bună; da putere.

Reste, *m.* remasă, remășiță.

Rester, *v. n.* a rămâne. *En* —ă, a se oppri, se mărgini, la. *Mus.* a continui același sunet câte-va măsuri. — Il prend l'aux. *avoir* ou *être.*

Restituable, *adj.* restituibile, care trebuie redat, care se poate aduce în prima sa stare.

Restituer, *v. a.* a restitui, da îndărăt, restabili, repara.

Restituteur, *m.* restitutor, cellu ce restabilește un testu.

Restitution, *f.* restituțiune, restabilire, aducere îndărăt.

Restorne, *f.* eroră în ținerea registrelor. *Comp. contreposition.*

Restreindre, *v. a.* a restringe, reduce, mărgini. *Se* —, a se restringe, se mărgini.

Restrictif, *ive, adj.* restrictiv, care restringe, limitează.

Restriction, *f.* restricțiune, condițiune care restringe, mărginesce, modificațiune.

Restrignant, *e, adj.* și *m. m-d.* restringinte, care restringe un parte relăsată.

Résultant, *e, adj.* rezultante, care rezultă, urmăde din.

Résultat, *m.* rezultat, eșit, consecință, efect.

Résulter, *v. a.* a rezulta din, *s'ensuivre.* [*scurtare.*]

Résumé, *m.* resumat, pre-

Résumer, *v. a.* a rezumi, prescurta. *Comp. recueillir.*

Résumpte, *f.* resumat. ultimă tere în teologie.

Résurrection, *f.* resurec-

- țiune. inviere : ténéduită neașteptată.
- Retable**, *m.* ornamentă de archit. la altară. De ordin. de marimare, s. ună tabelă.
- Rétablir**, *v. a.* a restabili, pune în prima sa stare, séu în stare mai bună. *Se—*, a se restabili, recăstiga sănătatea, vd. *réparer*.
- Rétablissement**, *m.* restabilire.
- Retaille**, *f.* ceaa cè se tăia la croielă. Puç. usit.
- Retailer**, *v. n.* a tăia denouă.
- Retaper**, *v. a.* a repara uă pëlăriă, aî îndouă marginile.
- Retard**, *m.* întârziare, *retardement, délai*.
- Retardataire**, *adj.* și *s.* întârziatoriă, în întârziere.
- Retardation**, *f.* întârziare. *Fis.* relăssatulă, slăbirea, mișcăriă ună corpă.
- Retardatrice**, *f.* (*force—*). Se dice de puterea care întârziă mișcarea ună corpă.
- Retardement**, *m.* întârziare, *remise*. Vd. *retard*.
- Retarder**, *v. a.* a întârziă, a fi în întârziere.
- Retaxer**, *v. a.* a tassa denouă.
- Retendre**, *v. a.* a văpsi denouă.
- Retendeur**, *m.* lucrători care îndreptedă materiale, cândă a eșită dela călcată.
- Retendre**, *v. a.* a întinde denouă. disfășiura denouă.
- Retenir**, *v. a.* a reținé, oppri, face să sté; păstra, reprime. *Se — à qch.* a se ținé cu mâna de cv. *Se—qch.* a și păstra cv.
- Retention**, *f.* rețințiune, reținere, rezervă.
- Retentionnaire**, *m. jur.* cellă cè reține, oppresce, ceaa cè este allă altuia.
- Retentir**, *v. n.* a resuna. *Comp. résonner*.
- Retentissant**, *e, adj.* resunătoriă, *résonnant*.
- Retentissement**, *m.* resunetă, sunetă dată.
- Retentum**, *m.* articlu cè nu se esprime într'ua sentință, déră face parte dintr'insa. *Pl. nev.*
- Retenu**, *e, adj.* reținută, vd. *réserve, circonspect, modéré*.
- Retenue**, *f.* moderațiune, cumpătare, modestiă, *réserve*.
- Rétépole**, *m.* produțiune poliposă aseminé unei rețele.
- Retersage**, *m.* săpare de allă douille a vieii.
- Reterser**, *v. a.* a da vițelă uă nouă săpătură.
- Rétiaire**, *m.* gladiatoriă care se servia de ună laçiă, că se înveléscă pe adversariulă séu.
- Réticence**, *f. ret.* reticință, suppressiune séu ommissiune voluntare a ună lucră, care trebuia dîssă.
- Réticulaire**, *adj.* care sémănă ună laçiă.
- Réticule**, *m.* fire puse la focariulă ună ochiană că se măsore diametrulă steleloră.
- Réticulé**, *ée, adj. archit.* mică învelitură cu petre pătrate, care sémănă unei rețele.
- Rétif**, *ive, adj.* care se oppresce în mersă (despre animală de cărrată), dîfficile de condussă, *revêche*.

Rétine, f. retină, membrana formată de nerv. opt. în fundul ochiului, unde se depline imaginea obiectelor.

Rétinite, f. retinită, inflamațiunea retinei, vd. *prec.*

Rétinite, f. minerală a cui bază este silica. Și *Pierre de bois fusible.*

Retirade, t. *fortif.* specie de metereedă.

Retiration, f. tipărirea secundeii pagini (versu) a foiei.

Retiré, *é*, *adj.* retrassu, solitare, singuraticu, *peu fréquenté.*

Retirement, m. contracțiune, scurtare, *raconteissement.*

Retirer, v. a. a retrage, trage înderetu, trage la sine. *Se—*, a se retrage; eși din lume; a se scurta.

Retombée, f. *archit.* nasceră, începutul, unei bolte.

Retomber, v. n. a recăde, căde denou; căde peste.

Retondre, v. a. a tunde denou.

Retordement, m. a doua torsura a mătasei.

Retordre, v. a. vd. *Tordre.*

Retorquer, v. a. a întorce contra adversariu argumintele, de cari ellu s'a servitu.

Retors, e. *adj.* torsu de mai multe ori; *fig.* viclenn.

Rétorsion, f. usu cê face cine-va contra adversariulu său de rațiunile, de probele, de care s'a servitu acesta.

Retorte, f. *chem.* vassu curbatu, pentru distilațiune, care se adauge la recipiente.

Retouche, f. retușiatu, lo-

curi dintr'unu tabeau corectate.

Retoucher, v. a. a atinge denou, retușia, corege.

Retouper, v. a. a face denou ce-a cê n'a esitu bine (la clar).

Retour, m. întorceere, conversiune, viclennă. *De retour*, întorsu din caletoria.

Retourne, t. carte ce se întorce la unele jocuri.

Retourner, v. n. a întorce, a se întorce, a începe denou. *Se—*, a se întorce, se nita înapoi; *s'en—*, a se duce înderetu, pleca érăși. *De qui retourne-t-il*, despre ce este vorba.

Retracer, v. a. a face nou trăsșure; a descrie.

Rétractation, f. retractare, luare înderetu i vorbeii disse.

Rétracter, v. a. a retracta, a și schimba opiniunea, și lua vorba înderetu, se dedice. Comp. *dédire.*

Rétractile, *adj.* retractile, care se stringe, precum șerpele.

Rétractilité, i putere de a se restringe asupra sa însuși.

Rétraction, t. *med.* contracțiune, scurtare, *raconteissement.*

Retraire, v. a. *jur.* a retrage uă ereditate vindută, exercita unu *retrait*, vd. *urm.*

Retrait, m. *jur.* retrassu. Acțiune in justița, prin care cine-va retrage uă ereditate care fuisse vindută.

Retrait, e. *adj.* *blé—*, coptu dèrū nu plinu. *Se dice* de

grăulă care s'a coptă fără a se împlé.

Retraite, *f.* retragere, mersă îndărétă; retragere s. eşire din lume. *Chem.* diminuţiune de volume în corpul uscată la focă.

Retraité, *ée, adj.* în retragere, care priimesce uă pensiune de retragere.

Retranchement, *m.* spaţiū separată de altulă măi mare, suppressiune, trunchiare; *fort.* întărire, metereală.

Retrancher, *v. a.* a supprime, trunchia. *Se—*, a se restringe; se întări prin metereală.

Retrailler, *v. a.* a lucră, lucră denouă.

Retrayant, *e, adj. jur.* care essercită ună *retrait*, *vd. vb.*

Rêtre, *m.* cavaleră germană.

Rétréci, *e, adj.* strîmăt, strînsă. |strînge.

Rétrécir, *v. a.* a strîmăta,

Rétrécissement, *m.* strîmătare, strînsură.

Rêtreindre, *v. a.* a modela cu martelulă (ciocanulă) uă bucată de metală încovăiată.

Retremper, *v. a.* a muia denouă; *fig.* a reda energia.

Rétribuer, *v. a.* a retribui, respălăti, da salariū.

Rétribution, *f.* retribuţiune, salariū, recompensă.

Rétroactif, *ive, adj.* care lucrădă assupra trecutulă.

Rétroaction, *f.* lucrare assupra trecutulă.

Rétroactivement, *adv.* lucrândă assupra trecutulă.

Rétroactivité, *f.* lucrare assupra trecutulă.

Rétroagir, *v. n.* a avé efectă care se referesce la trecută.

Rétrocéder, *v. a. jur.* a retrocede, da îndărétă, a reda cui-va dreptulă cē ne lăssasse.

Rétrocession, *f.* retrocesiune, dare îndărétă, *vd. prec.*

Rétrocessionnaire, *m.* acela în favórea cui se face retrocesiune, *vd. prec.*

Rétrogradation, *f.* mergere îndărétă. Mişcare apparinte a planeteloră contră ordinea semneloră celesti.

Rétrograde, *adj.* care merge îndărétă, care se face îndărétă, contrariū progressului. |îndărétă. *Vd. reculer.*

Rétrograder, *v. n.* a merge

Rétrospectif, *ive, adj.* retrospectivă, care privesce îndărétă, care îmbrăciă trecutulă.

Rétrospectivement, *adv.* retrospectivă, *vd. prec.*

Rétroussé, *ée, adj.* redicată.

Rétroussement, *m.* redicare, sumetere a hainei.

Rétrousser, *v. a.* a redica cea cē era lăssată în jeosă. sumete. *Se—*, a şi redica haina.

Rétroussis, *m.* partea întorsă în sus a hainei; margine redicată în sus (pălăriei etc.).

Rétrouver, *v. a.* a regăsi, găsi denouă. *Se—*, a se regăsi, reveni într'ună locă.

Rets, *m.* laçiū, plasă.

Rétus, *e*, *adj.* bot. foarte obtusă, feștită, *émoussé*.

Rétuver, *v. n.* a frământa denouă, côce (pâne).

Réunion, *f.* uniune. adunantă de persoane. Comp. *assemblée*.

Réunir, *v. a.* a uni, reuni, aduna. *Se—*, a se aduna.

Réunis, *m. pl.* protestanți întorși la biserica rom. catolică.

Réussir, *v. a.* a avé succésu ferice, reeși, isbuli.

Réussite, *f.* reeșită, bună succésu, isbulire, isbândă.

Revaioir, *v. a.* a întorce asemine, plăti cu aceeași măsură, *rendre la pareille*, *fam.*

Revanche, *f.* resbunare. *En—*, în compensațiune.

Revancher, *v. a.* a apăra pe cellu arcessitū (atacatū). *Se—*, a se apăra, a și resbuna, a întorce egalele.

Revancheur, *m.* resbunătoru.

Révasser, *v. n.* a visa desū într'ună somnū neliniscitū.

Révasserie, *f.* vise frecinți și diverse: chimere.

Révasseur, *m.* cellu cē visédă desū. are cugetări vage, *fam.*

Rêve, *m.* visū. Comp. *songe*.

Revêche, *adj.* aspru la gustū, *sust. m.* flanelă de căptușitū.

Réveil, *m.* deșteptare.

Réveil-matin, *m.* orologiū care deșteptă.

Réveiller, *v. a.* a deștepta, escita denouă, stimula. *Se—*, a se deștepta, se innoui, se ranima, se înterrita.

Réveillon, *m.* micū ospățū

estraordinariū nôptea, la medulū nopții. [velatorū.

Révéléteur, *m. trice*, *f.* re-

Révélation, *f.* revelațiune, inspirațiune supranaturale și divină, religiune revelată.

Révéléé, *ée, adj.* revelatū, discopper ū.

Révélér, *v. a.* a revela, discopperi, pune în lumina, delara unū lucru care era necunoscutū. --- Comp. *déconvenir*.

Revenant, *e, adj.* care place, care revine. *Sust. m.* spiritū cē se presupune că revine din lumea cea-altă.

Revenant-bon, *m.* folosū casuale, de împlinare, *profit éventuel, avantage*.

Revendeur, *m. ease*, *f.* cellu cē vinde cē a cumpăratū. *Revendeuse à la toilette*, femeă care vinde din casă în casă vestiminte etc.

Revendicable, *adj.* care pôte fi reclamatū, cerutū înderētū.

Revendication, *f. jur.* cerere înderētū a unui lucru cē era allū nostru.

Revendiquer, *v. a. juris.* a revindica, cere înderētū cē possessiunea nôstra. *réclamer*.

Revende, *v. a.* a revinde, vinde încă uadată.

Revenir, *v. n.* a reveni, veni denouă, se întorce: a plăcē.

Revenoir, *m.* umeltă ca sē albăstréscă (la orologi).

Revente, *f.* revindere, vindere denouă, *seconde vente*.

Revenu, *m.* venitū.

Revenue, *f. grad.* juai ar-

bari ce cresc după tăiere.

Rêver, *v. a.* a visa (cu prep. *de*).

Réverbération, *f.* resfringerea lumii și căldurei.

Réverbère, *m.* reverberu, speculul și gîndul refractoru, care concentrează lumina unde-va.

Réverbérer, *v. n. fis.* a reflecta, resfringe căldura, lumina.

Revercher, *v. a.* a repara suflatura staulului (căsitorului).

Reverdie, *f. mar.* marile flusuri ale mării la sizigie.

Reverdir, *v. a.* a depinge în verde; *v. n.* a deveni erist verde; a înfieri.

Reverdissement, *m.* înverdire denouă.

Révèremment, *adv.* cu respectu, cu reverință.

Révérence, *f.* reverință, respectu, *vd.* *vénération*.

Révérencielle, *adj. crăinte*—, simțimintu de temere și respectu, sfielă.

Révérencieusement, *m.* cu respectu, cu reverință.

Révérencieux, *euse, adj.* umilătu și cerimoniosu, *fam.*

Révèrend, *e, adj.* de reveratu, le respectatu. Titlu de onore ce se dă clericiloru.

Révèrendissime, *adj.* Titlu de onore datu episcopiloru etc.

Révèrer, *v. a.* a reveri, onora, respecta, *vd.* *adorer*.

Réverie, *f.* vise. Starea spiritulu ocupatū de idee vage.

Reverquier, *m. revertier*, unu felu de trictrac.

Revers, *m.* reversu, partea lucrulu opusă celei ce primu, (dosu); accidente defavorabile (nenorocire).

Réversal, *m. (acte—)*, actu de asigurare pentru uă obligatiune.

Reverseau, *m.* bucată de lemnu că se astupe scobiturele ferestrei etc.

Reversement, *m.* *vd.* *Transbordement*.

Reverser, *v. a.* a vèrsa denouă; a transporta lucrurile dintr'ua nave în alta.

Reversi, *m. s. reversis*, unu jocu de cărți, reversino.

Réversibilité, *f.* calitatea lucrulu reversibile, *vd.* *urn*.

Réversible, *adj. jur.* reversibile, care trebue în unele casuri să se întorcă proprietariulu său, creditoru lui.

Réversion, *f. jur.* reversiune. Dreptu de întorcere a bunuriloru concese unei persoane, cându acesta móre fără copii.

Revertier, *vd.* *reverquier*.

Revêtement, *m.* investitū, lucru care servește a reținé, oppri se nu cadă pămîntulu unui fossatū s. șianțu.

Revêtir, *v. a.* a investi, revesti, îmbracca, copperi.

Revêtu, *e, part. adj.* îmbrăccatū, copperitū; investitū cu.

Révèrer, *m. euse, f.* vișatoru.

Revient, *m. (prix de —)*, Se dîce de prețulu ce uă merță costă pe fabricante.

Revisquer, *v. a.* a curăți,

spela materie de lana, *dé-gorger*. [jocû de tricrac.]
Revirade, f. Terminu de
Revirement, m. întorcerea
 navii în altă parte; trans-
 portul unei creanțe; schim-
 bare: vd. *virerement*.
Revirer, v. a. *mar.* a în-
 tôrce în altă parte: *fig.* —
de bord. a și schimba opi-
 niunea.
Réviser, v. a. vedea, examina.
Réviseur, m. revisor, cellu
 cè revede după unu altul.
Révision, f. revisiune, essa-
 me denouu (de socofele etc.).
Révivification, f. înviare.
chem. aducerea (unui me-
 talu) denouu în starea sa
 naturale.
Révivifier, v. a. a învia, ad-
 duce erași în starea sa na-
 turală. *Chem.* a separa unu
 metalu de mineralele cè î
 sunt amesticate.
Revivre, v. n. a învia, veni,
 se întorce la vietă.
Révocable, *adj.* revocabile,
 care se pôte lua înderētū.
Révocation, f. revocațiune,
 luare înderētū, destituțiune.
Révocatoire, *adj.* revoca-
 toriū, care revocă, destituesce.
Revoici, *revoilà*, *prep.* éccè,
 uite, denouu.
Revoir, v. a. a revedea, vedea
 încă udată. *Au* — (mai rău
 à—), la revedere.
Revoler, v. a. a fura de-
 nouu; v. n. a se întorce că-
 tre, reveni, sbura înderētū.
Revolin, m. *mar.* vintu în-
 directu, resfrintu dela uă
 pândă la alta. [toriu].
Révoltant, e. *adj.* revoltă-

Révolte, f. revolta, răscolă.
 Comp. *émeute*, *rebellion*.
Révolté, *éc. adj.* revoltat.
Révolter, v. a. a revolta,
 rescula. *Se—*, a se revolta.
Révolu, e. *adj.* completu,
 terminat și prăvită, trecut,
 (despre cursul stelelor).
Révolution, f. revoluțiune,
 rescola, turburare internă în
 urma unei mișcări violente.
Révolutionnaire, *adj.* de
 revoluțiune.
Révolutionnairement,
adv. prin revoluțiune.
Révolutionner, v. a. a re-
 volta, pune în stare de re-
 voluțiune, a introduce prin-
 ciplele de revoluțiune.
Revomir, v. a. a revomi,
 vârsa ceea cè înghițise.
Révoquer, v. a. a revoca,
 rechiâna, destitui, annula,
 desființa. Comp. *rappeler*.
Revue, f. revistă, inspecțiune.
Révulsif, *ive, adj.* și *sust.*
 m. revulsiv, propriu sé a-
 bată dela unu organu prin-
 cipiulu morbului, unorii
 pré abundanți (în med.).
Révulsion, f. *med.* revul-
 siune, abaterea cauzei mor-
 bului, bólei, dela uă parte a
 corpului spre alta.
Rez, *prep.* contra, forte ap-
 prôpe lângă, *joignant*.
Rez-de-chaussée, m. ni-
 velulu pământului, partea e-
 dificiului care este la acestu
 nivelu. [*modage*].
Rhabillage, vd. *Raccom-*
Rhabiller, v. a. procura, face,
 noui vestimente, noui haine.
Rhagades, f. *pl.* tăieture,
 creștiture, pe pele, ulceri.

Rhamnoïdes, *f. pl. bot.* rhamnoidf. Plante dicotiled.

Rhapontic, *m.* speciã de rabarburã. Și *rhubarbe des moines*.

Rhêteur, *m.* retorũ; oratorũ emfaticũ.

Rhêtoricien, *m.* care cunõsce sêu studiẽdã retorica.

Rhêtorique, *f.* retoricã, artea de a vorbi bine, modũ de vorbire cẽ dã grația și putere orãtiunii.

Rhingrave, *m. s.* *ringrave*, comite de Rhin. Se dice de gubernelẽ urbilorũ delã Rhin.

Rhigraviat, *m. s.* *rheingraviat*, demnitate de comite de Rhin.

Rhinocéros, *m.* rinocerũ.

Rizagre, *m. s.* *risagre*, instrument. cã sã scõtã rãdãcina dintãilorũ.

Rhizophage, *m.* și *adj.* care mãnãncã rãdãcine.

Rhodia, *f.* uã plantã dissã și *racine sentant les roses*.

Rhodium, *m. chem.* metalũ rarũ și puçinũ fusibile, cẽ se gẽssescẽ unitũ cu platina.

Rhododendron, *m.* rododendru, arburelũ, totũ-dẽuna verde din familia laurilorũ.

Rhodomel, *m.* miere rosatã.

Rhombe, *m.* rombũ, patrilaterũ planũ cã laterile opuse sunt paralele. Vd. *losange*. [rombulũ.]

Rhomboïdal, *e, adj.* in forma

Rhomboïde, *m. geom.* figurã dreptũ liniatã cu douẽ anghiuri acute și douẽ obtuse.

Rhubarbe, *f.* plantã chinezã, rabarburã, *rhabarbara*.

Rhum, *m. s.* *rum*, romũ.

Rhumapyre, *m. med.* friguri reumatismali. [ticũ.]

Rhumatique, *adj.* reumatismal,

Rhumatisme, *e, vd. prec.*

Rhumatisme, *m.* reumatismũ.

Rhume, *m. med.* guturaiũ.

Rhumerie, *f. vd. rummerie*.

Rhus, *vd. Sumac*.

Rhythme, *m.* ritmũ, cadinã.

Rhythmique, *adj.* cadinatũ, mẽsuratu, ritmicũ.

Riant, *e, adj.* veselũ, grațiosũ, plãcutũ.

Riaule, *f.* uneltã a lucrãtorilorũ de mine.

Ribambelle, *f.* șirũ lungũ, *vd. kyrielle*.

Ribaud, *e, adj.* dissolutũ, nerușinatũ, *pop.* [șinatã.]

Ribauderie, *f.* acțiune nerușinatã,

Ribe, *f.* machinã de pisatũ inulũ.

Ribes, *f. pl.* cõcãse roșie.

Riblette, *f.* carne friptã la grãtarũ. [carinei.]

Ribord, *m. mar.* marginile

Ribordage, *m.* perdere cẽ lovirea unei nãvi causedã altã.

Ribote, *f.* escessũ de mãnãcare sêu de beuturã, *pop.*

Riboter, *v. n.* a face *ribote*.

Riboteur, *m. euse, f.* cellũ cẽ mãnãncã sêu bẽ escessivũ.

Ric-à-ric, *loc. adv.* [compter—], una cãte una, cu esactitate rigurosã, *fam.*

Ricanement, *m.* risetũ pe jumãtate din maliã sêu prostiã.

Ricaner, *v. n.* a ride pe jumãtate, *fam.*

Ricanerie, *f.* risetũ spre batjocurã.

Ricaneur, *m. euse*, f. și *adj.* cellă că ride că se-și bată jocă.

Rich, *m.* rich, animale de Polonia cu blană foarte fină; iepure domest. albastru.

Richard, *m.* omă avută, bogată.

Riche, *adj.* avută, bogată, prețiosă, scumpă. — *taille*, statură înaltă superbă.

Richement, *adv.* cu avere, scumpă; — *laid*, foarte urâtă.

Richesse, f. avuția, bogăția.

Richissime, *adj.* foarte avută, foarte bogată, *fam.*

Ricin, *m.* ricină. Și *pulma Christi*.

Ricocher, v. n. a sări în deretă, face *ricochet*, vd. *urm.*

Ricochet, *m.* săritură că face uă pētră ușoriă aruncată oblică pe apă; săritură oblică a proiectilii ajungindă la pământă. *Par* —, indirectă, prin circuită. *C'est la chanson du* —, sunt totă-dēuna aceleași vorbe.

Ridains, *m. pl.* înălțătore în fundulă mării.

Ride, f. încrețitură (sbircitură).

Ridé, *ée. adj.* încrețită.

Rideau, *m.* perdea, *fig.* aleă de arbură. [cărucel.

Ridelle, f. spetēță grilată a

Rider, v. a. a încreți, face, cauză, încrețitire (sbircitire).

Ridicule, *adj.* risibile, de risă.

Ridiculement, *adv.* de risă.

Ridiculisier, v. a. a lua în risă, face de risă. *Se* —, a se lua mutuale în risă.

Ridiculité, f. vorbă risibile, de risă. *Puç. usit.*

Rièble, *m.* sēu *grateron*, speciă de plantă.

Rien, *m.* nimic, *des riens*, nimicuri. *Comme si de rien n'était*, cași cum nu s'ar ti întâmplată nimică. *Il ne désire rien moins que de vous supplanter, il est votre concurrent*, totă că dorese ellă, este sē ve iea loculă, este concurentele D-vōstre. — În attarile casură sensulă se deduce din frasea întregă.

Rieur, *m. euse*, f. ridētoru. *Avoir les* — *s de son côté*, a avē aprobățiunea celorlă măi mulți.

Riflard, *m.* fōrfeci de murariă (didiariă); umbrelă vechiă.

Rifler, v. a. a lucra cu *riflard*.

Rigaudon, vd. *Rigodon*.

Rigide, *adj.* rigidă, aspru, rece, austeră, esactă.

Rigident, *adv.* rigidă, aspru.

Rigidité, f. mare severitate.

Rigodon, cântă în două timpură foarte animată.

Rigole, f. mică fossată (șanță) pentru curgerea ape.

Rigorisme, *m.* rigorismă, morale pré severă.

Rigoriste, *m.* rigoristă.

Regouusement, *adv.* rigurosă, strășnică.

Rigoureux, *euse, adj.* rigurosă, severă.

Rigueur, f. rigóre, strășnicia.

Rillette, f. carne de rimătoră tocată mēnuntă.

1 r e ũ versă

Rimailler, v. n. a face rîlle versuri. *fam.*

Rimailleur, m. reu poetu.

Rime, f. rimă.

Rimer, v. n. a rima, se termină prin aceeași conșonanță.

Rimeur, m. reu poetu.

Rinçage, m. clătire, vd. *rincer*.

Rinceau, m. *archit.* ornamentu sculptatū sêu depinsu, compus de foie și fructe.

Rincée, f. pop. vd. *correction*.

Rincer, v. a. a clăti, spêla pachare etc. [vitu sê clătescă.

Rinçure, f. apă care a ser-

Ringard, m. vătraiu.

Ringrave, m. vd. *rhingrave*.

Riolé, *ée*, *adj.* cu vîrgi.

Rioter, v. n. vd. *ricaner*, pop. [*caner*.

Ripteur, m. *euse*, f. vd. *ri-*

Ripaile, f. escesū la mēsă.

— *Le mot vient de Ripaille*, bourg du Chablais, où Amédée de Savoie menait une vie délicieuse.

Ripe, f. pilă pentru petre etc.

Riper, v. a. a rade cu pila.

Ripopée, f. amestecū de remasuri de vinu, de diverse licori, de salse. [și repede.

Riposte, f. răspunsū viuū

Riposter, v. a. a respunde viuū și repede.

Ripuaire, *adj.* și m. marginariū. De vechiele popore cari lăcuia la Rhinū și Meusa.

Rire, v. n. a ride. *Appréter à —*, a da causă sê ridă de dinsulū. *Se —*, a și ride de, (avec le part. pass. toujours invariable).

Rire, m. s. ris, risū, risetū.

Ris, m. vd. *prec.*

Ris, m. corpū glandulosū sub gitulū vitelului. *Mar.* ochiuri cā sê petrecă fringhiele '*les garcelles*' prin pândă.

Risban, m. *fortif.* pămîntū redicatū unde sunt asedate tunuri (la porturi).

Risberme, f. fortificațiune cu tascine și cu grile.

Risdale, m. vd. *rixdale*.

Risée, f. risetū, bațocură.

Risette, f. risū micū. Dim. dela ris.

Risibilité, f. facultate de a ride.

Risible, *adj.* risibile, de risū.

Risqueable, *adj.* unde este periclu, unde è de riscatū.

Risque, m. periclu, intimplare, *danger*, *hasard*.

Autrefois des deux genres, il n'est resté fem. que dans l'expression à toute risque, la ueri-ce intimplare, bien qu'on dise aussi à tout risque.

Risquer, v. a. și n. a periclita; pune în periclu (primajdui). Comp. *hasarder*.

Rissole, f. prăjitură de carne tocată invelită în cocă și coptă în grăssime.

Rissolé, m. carne rumenită.

Rissoler, v. a. a frize astu-felū încătū sê de cărnii culore de aurū, rumenă (*rousse*).

Rissolette, f. felă de pâne prăjită cu carne tocată.

Risson, m. mică ancoră cu patru ramuri de ferrū.

Ristorne, *ristourne*, f. anulățiunea unū contractū de securanță (în mar.).

Rit, s. *rite*, m. (pron. pe t), ritū, cerimoniale prescrissū

- pentru tia-care religioane, mai ales sã creștinã.
- Ritournelle**, *f.* mica simfonia înainte seã dupa unã cântã : întãrcere freciente d aceleași idee in orațiune.
- Ritualiste**, *m.* autorã care tractedã despre rituri.
- Rituel**, *m.* rituale, carte de cerimonie, de rugãciuni.
- Rivage**, *m.* țerinã. Comp. *bord*. [curinte.
- Rival**, *e, adj.* rivale, cou-
- Rivaliser**, *v. a.* a disputa meritulã. emula, se întrece cu altulã, *neol.*
- Rivalité**, *f.* rivalitate, emulațiune, concurențã între pers.
- Rive**, *f.* țermã de fluviã.
- River**, *v. a.* a bate virfulã cuiului eșitã prin scãndurã de partea cea-altã, cã se-lã deligã mai bine.
- Riverain**, *e, adj.* riveranã, asședatã pe marginea gãrlei, drunului.
- Rivesaltes**, *m.* vinã muscatã, de Rivesaltes la Perpignan.
- Rivet**, *m.* cuiã bätutã și întorsã de partea cea-altã a scãndurei, cã se nu mai eșã.
- Rivière**, *f.* riuã, gãrlã;—*de diamants*, *s. collier de diamants*, lanțã pentru gitã de diamanți. [cuie.
- Rivoir**, *m.* uneltã de bätutã
- Rivois**, *m.* micã ciocanã pentru bätutã cuie la rôte.
- Rivulaire**, *adj.* care creșce lângã baltã.
- Rivure**, *f.* alcã.
- Rixdale**, *f.* talerã, monnetã de argintã in nordulã Europei. 5. fr. 60 cent.

- Rixe**, *f.* cealã cu injura, *no se.*
- Riz**, *m.* orezã și *ris*.
- Rize**, *m.* monneta de com-puțã turcãșca. 1500 galbanã.
- Rizière**, *f.* pamintã semãnãtu cu orezã.
- Roable**, *m.* vd. *Rãble*.
- Rob**, *m.* sucen depuratu și consistinte de fructe copte.
- Rob**, *m. s. robe*, parte lo-gatã la joculã de wist.
- Robe**, *f.* rochia. La *pl.* mari foie de tutunã pentru inve-litã.
- Rober**, *v. a. t.* a radã pã-rulu la pelãria de castorã
- Robert**, *m.* salsã, *sauce* unde intrã cãpã, oțetã etc.
- Robert-le-diable**, *m.* unã fluture.
- Robin**, *m.* omã de tribunali, [*iron.*]: *un plaisant*—, omã neinsemnatã, fãrã impor-tanțã.
- Robinet**, *m.* pãlniã.
- Robinier**, *m.* vd. *Acacia*.
- Roboratif**, *ivr, adj. med.* care intãresce. *Puç. us.*
- Robuste**, *adj.* robustã, tare, vigurosã. Comp. *vigoureux*.
- Robustement**, *adv.* ro-bustã, cu putere, *vigoureu-ment*.
- Roc**, *m.* scopelã, stincã.
- Rocaille**, *f.* lucru facutã din petricele și coquile.
- Rocaille**, *m.* lucrãtorã la *rocailles*, vd. *prec.*
- Rocailleux**, *euse, adj.* plinã de petricele. *Style* —, stilã durã, aspru.
- Rocambole**, *f. s. ail*—, spe-çiã de aliã, de usturoiã, *échalote d'Espagne, ail poi-reau*.

Rocantin, *m.* cântu compusú din alte cânturi vechie.

Roche, *f.* scopelú, stincă izolată și fórté mare.

Rocher, *m.* scopelú fórté înaltú.

Rochet, *m.* haină cu mâni-cele strimte la episcopí etc.

Rococo, *adj. nevar.* lucrátú în gustulú seclului lui Ludov. XV, vechiú și de urátú gustú.

Rocou, *vd.* *roucou*.

Rocouler, *vd.* *roucouler*.

Rôder, *v. n.* a merge de colo pâné colo, se invirti, *fareter*.

Rodet, *m.* rôtá de mórăcu apă.

Rôdeur, *m.* cellú cê se invirtesce, merge de colo pâné colo.

Rodomont, *m.* falsú vitédú. — *C'est le nom d'un personnage d'Arioste. [furonade.*

Rodomontade, *ad. Fan-Rogations*, *f. pl* rugăciuni și processiuni, cã se chiãme protecțiunea divină asupra recoltelorú. — *Instituées au V-e siècle par saint Mamert.*

Rogatoire, *adj. Commission* — commissiune cê unú judecátorú trimite judecátorului. egalele seú, de altá juridicțiune, pentru acte de procedurá.

Rogaton, *m.* seú la *pl.* remasarí de carne. Buccate încaldite; lucruri próste.

Roger-bontemps, *m.* omú fãra grije, care stá pe petreceri.

Rogne, *f. pop. vd. gale*

Rognement, *m.* tãiare dela marginí (la legát. de cãrți).

Rogne-pied, *m.* uneltá a potcovarilorú, cutitóiã.

Rogner, *v. a.* a ródé, rupe dela estremitãți. [toríu.

Rogneur, *m. euse, f. rodě-*

Rogneux, *euse, adj. pop.* cu *rogne*, *vd. vb.* [rosú.

Rognoir, *m.* uneltá pentru

Rognon, *m.* rênunchi de unele animalí, (buní de măn-care). *Mine en—s.* minerá in masse separate.

Rognonner, *v. n.* a murmura.

Rognure, *f.* rosurá, cea cê s'a rosú.

Rogomme, *rachiú, uerí-cé liquóre forte.* [gante.

Rogue, *adj.* mândru, arro-

Roi, *m.* rege. *La fête des rois s. le jour des rois, s. l'épiphanie*, arrétarea lui I. Chr. către pãgãni, sêrbátóre catol.

Roide, *adj.* seú *raide*, tare întinsú, durú, aspru, țepãnú.

Roideur, *s. raideur, f.* duritate, asprélá; fermitate escesivá, întepenélá.

Roidillon, *s. raidillon, m.* micú dialú pe unú drumú.

Roidir, seú *raidir*, *a. a.* a intinde cu putere; *v. n.* a deveni aspru. *Se—*, a se întepeni, a sta țepãnú.

Roitelet, *m.* micá passère; micú rege.

Rôle, *m.* fóiã de chãrtiã scrisá, catalogú; ordinea causerorú de appãratú; cea cê unú actorú trebuie sê recite pe scená. *A tour de—*, fiã-care la rândulú seú.

Rôler, *v. n.* a face foie de scrisá, *fan.*

Rolet, *m.* micá fóiã de chãrtiã scrisá. *Etre au bout*

de son—, a nu mai ști ce să facă și ce să dică.

Rollier, *m.* genū de passeri coracee.

Romain, *e, adj.* romanū, de la Roma.

Romaine, *f.* balanță.

Roman, *m.* romanū (romanțū).

Roman, *e, adj. și m.* limba romană formată din celticū și latinū, vorbită în sudul Europei între secl. 10 și 13.

Romance, *f.* mică bucată elegiacă de versuri ca să fiă cântată, cântecū scurtū, tinerū și grațiosū.

Romancier, *m.* autorū de romane scrise în limba vechia. [francesū.

Romand, *e, adj.* suețianū

Romane, *f. langue*—, limba romană, vd. *roman*.

Romanée, *m.* vinū de Bourgogne renumitū.

Romanesque, *m. și adj.* care ține de romanū, făcutū ca romanulū (s. romanțul).

Romanesquement, *adv.* prin romanū, fabulosū.

Romantique, *adj.* romanțicū, de romane. *Opp. classique.*

Romantisme, *m.* genulū romanticū, sistemă romanțică.

Romarin, *m.* rosmarinū.

Rombalière, *f.* scândură dela partea esternă a galerei.

Rompement, *m.* fatigă, ostentă, — *de tête*, cauzată de șgomotū, de vorbă multă.

Rompre, *v. a. a rupe.* *Se — la tête*, a și bate capulū.

Se — à qch. a se deprinde cu ceva, *à tout rompre*, cellū mai multū, *tout au plus*.

Rompu, *ue. adj.* ruptū, destruitū; deprinsū, obicnuit.

Ronce, *f.* mărăcine; dificultate. [mărăcinī.

Ronceraie, *f.* locū plinū de

Ronceux, *euse, adj.* mărăcinosū.

Ronde, *e, adj.* rătundū; *m.* rondū, rotogolū.

Rond-point, *m.* parte semicirculară, care termină fundulū unei biserice.

Rondache, *f.* vd. *rondelle*.

Ronde, *f.* vizită militară ce se face noptea; cântū cu refrine, *mus.* rătundă. *A la*—, impregiurū; pe rândū.

Rondeau, *m.* mică poemă de 13 versuri, pe douē rime cu refrine, — *s. rondou*, cântecū care se repeștesce.

Rondeau, *m.* lablă a brutarilorū.

Rondelet, *ette, adj.* rătundū, plinū și grassū. *Bourse — ette*, pungă uere-cum plină.

Rondelettes, *f. pl.* pânđe pentru navī fabricate în Bretagne. *Comp. bretagnes.*

Rondelle, *f.* mică scutū rătundū.

Rondement, *adv.* de a dreptulū (*sans façon*); cur-rindū.

Rondeur, *f.* rătundime.

Rondin, *m.* lemnū rătundū, bastonū mare.

Rondiner, *v. a. a lovi cu unū rondin*, pop.

Rondir, *v. a. a tăia artesia, placa.*

Rondon, *m. t. fondre en* —,

- a se precipita către preda sa.
- Rond-point**, *m.* respinte circulară.
- Ronflant**, *e. adj.* sforăitoriu.
- Ronfier**, *v. n.* a sforăi dormindu. [storăie.
- Ronfleur**, *m. ease.* f. celulă ce
- Ronge**, *m.* ruminatū, sgom-motulū cerbului care rume-gă; *le cerf fait le—*.
- Ronger**, *v. a.* a rōde.
- Rongeur**, *m. ease.* f. roșe-toriu.
- Roquefort**, *m. s.* rocfort, casecalū stimatū de Ro-quefort. [sibile.
- Roquentin**, *m.* bătrānū ri-
- Roquer**, *v. n.* a face roca-da. La joculū de schah.
- Roquet**, *m.* căne micū, omū de taliă mică.
- Roquetin**, *f.* bobină pentru fire de aurū.
- Roquette**, *f.* speciă de varďă.
- Roquille**, *f.* mică măsură de vinū, ¹/₄ litre, s. ¹/₄ setier.
- Rorqual**, *m.* speciă de ba-lenă.
- Ros**, *m.* vd. rot.
- Rosace**, *f. archit.* orna-mentū in forma rosei. Și *rosan*.
- Rosacée**, *f.* rosaceă, a cui flōre este in forma rosei.
- Rosage**, *m. s.* rosagine, vd. *oléandre*.
- Rosaire**, *m.* mare rugăciune in onōrea santei Vergini; mari mătānie (*grand cha-pelet*).
- Rosat**, *adj. nevar.* rosatū. Se dice de diverse compo-sițiuni in care intră rose, trandafirū.
- Rosâtre**, *adj.* trandafirū.
- Roshif**, *m.* rosbif, carne fripta. Și *rôt-de-bif*. [tagne.
- Rosconne**, *f.* pândă de Bre-
- Rose**, *f.* rosă, trandafirū; de culōrea rosei; unū pesce.
- Rose-croix**, *m.* Sectă de empiricī și de illumi-nați, *confrerie de la—*, din secl. 17, cari pretindea a possede pētra filosofale.
- Rosé**, *ée. adj.* rosatū, roșiū slabu, pembe.
- Roseau**, *m.* trestiă.
- Rosée**, *f.* rore, rouă, *tendre comme—*, fōrte fragetū. *Rosée du soleil*, *s. rorelle*, *f.* speciă de plantă.
- Rose é**, *ée. adj.* vėrgatū și dispusū in rosetă.
- Roset**, *vd. Hermine*.
- Roselière**, *f.* tērrinū care produce trestie. [sere.
- Roselle**, *f.* sturďū roșiū, pas-
- Roséole**, *f. med.* erupțiune cutaneă de pučină inpor-tanță.
- Roseraie**, *f.* locū plantatū cu rose, cu trandafirū.
- Rosereaux**, *m. pl.* blane de Russia.
- Rosette**, *f.* rosetă, mică rosă; ornamentū in forma rosei; cernelă roșiă; cupru roșiū curatū. Vd. și *diamant*.
- Rosicler**, *m. s. rossiclet*, mineră de argintū in Pérou.
- Rosier**, *m.* rosariū, arburelū de trandafirū.
- Rosière**, *f.* june fiă, care a obținutū rosa, prețulū ințelepciunii. [de clavire.
- Rosoir**, *m.* uneltă a fabricanț.
- Rosse**, *f.* calū fără vigōre.
- Rossée**, *f.* vd. *roulée*.
- Rosser**, *v. a.* a bate violinte.

Rossignol, *m.* privighetore.

Rossignolement, *m.* cântul privighetorilor.

Rossignoler, *v. n.* a imita cântul privighetorilor, *fam.*

Rossignolet, *m.* mică privighetore.

Rossinante, nume mascul. al călului lui Don Quichotte.

Rossolis, *m.* rossoli, liquoră compusă de rachiu, sachar și substanțe aromatice.

Rostrale, *f.* adornată cu rostri, cu prore de nave.

Rostre, *m.* rostru, prora navei.

Rostré, *éc. adj. bot.* rostrat, de forma rostrului (ciocului).

Rot, *m. s. ros*, peptine la ceprăsar.

Rot, *m.* eructațiune. Nu usita.

Rôt, *m.* friptură de carne.

Rotacisme, *m.* vd. *Grassement*. [indiană.]

Rotang, *m.* palmă, curmală

Rotateur, *m.* și *adj.* uerice muschiu, care face să se învârtăscă partea unde se află.

Rotation, *f.* rotațiune, învârtire.

Rotatoire, *adj.* care se mișcă în rotațiune, se învârtesc.

Rote, *f.* jurisdicțiune a curții papa i compusă de 12 doctori.

Rôti, *m.* friptură.

Rôtie, *f.* felie de pâine prăjită: pâine cu unt.

Rotin, *m. s. ratan*, ratan, trestia ind.: baston din ea.

Rôtir, *v. a.* a frige; usca.

Rôtisserie, *f.* officină, prăvălia unde se vindă fripture.

Rôtisseur, *m. ease*, t. vindător de carne friptă.

Rôtissoire, *m.* uneltă pentru a frige carne. Și *cuillère*.

Rotonde, *f.* ediție cu rotundă d'assupra cu boltă

Rotondité, *f.* rătăcire

Rotule, *f.* mică osă pusă înaintea genuchului.

Roture, *f.* starea persoanei care nu este nobile, *sortir de la-*, a eși, a fi, din familiă de jeos.

Roturier, *m. iere*, *f.* om de jeos, care nu e nobil, moșic.

Roturièremment, *adv.* în mod nobile, ca lumea de jeos.

Rouage, *m.* toate rotele unei mașine.

Rouan, *m.* și *adj.* cală murgă cu alb și sur.

Rouanne, *f.* instrum. că se însemnează cantitatea ce conține un bute măsurată.

Rouanner, *v. a.* a însemna cu rouanne, vd. *prec.*

Rouannette, *f.* instrum. de dulgh. să însemneze lemnele.

Rouant, *adj.* *paon-*, cu aripele întinse (la armărie).

Rouble, *m.* rublă.

Rouche, *f.* câruciă a unei nave pentru lemne.

Roucou, *m. s. roucouyer*, arbure liliaceă, sămînța lui.

Roucouer, *v. a.* a depinge, zugrăvi, cu roucou.

Roucoulement, *m.* turuitura porumbului, turturelei.

Roucouler, *v. n.* a turui (porumbii).

Roucouyer, *m.* vd. *roucou*.

Roudou, *m.* *redoul*, *s. rou-*

- doul.* speciă de *sumac* pentru vâpsea. Și *herbe aux tanneurs*.
- Roue**, *f.* rôtă.
- Roué**, *é.* *adj.* și *s.* persoană fără principie, fără morală.
- Roue'le** *f.* felia rătundă.
- Rouennerie**, *f.* pândă de bumbac depinsă de Rouen; catun.
- Rouer**, *v. a.* a face să sufere supliciu rôtii.
- Rouerie**, *f.* faptă de *roué*, vd. vorba.
- Rouet**, *m.* rodană cu rôtie.
- Rouette**, *f.* nuia lungă flexibilă, mlădișă.
- Rouge**, *adj.* roșiu: *m.* uă pasere apatică.
- Rouge-bord**, vd. *Rasade*.
- Rouge-gorge**, *m.* pasere cu gîtul roșiu.
- Rouge-queue**, *m.* numele mai multor passeri.
- Rougeâtre**, *adj.* roșiatică.
- Rougeaud**, *e. adj.* cu față (obradul) roșie.
- Rougeole**, *f. med.* morbu ce se manifestă prin pete roșie pe totu corpul.
- Rouget**, *m. s.* *chien-volant*, *roussette*. unu pesce, vd. *mulet*. [asiatică.]
- Rougette**, *f.* unu șiorece
- Rougeur**, *f.* roșiellă.
- Rougir**, *v. a.* a roși, face roșiu: *v. n.* a deveni roșiu.
- Rouissance**, *f.* culore de cupru roșie.
- Rouï**, *m.* rău gustu: vd. și *rouissage*.
- Rouille**, *f.* rugiuă.
- Rouiller**, *v. a.* a rugini, ossida. *Se—*, a se rugini.
- Rouillure**, *f.* ruginitură.
- Rouir**, *v. a.* și *n.* a muia în apă înu și cânepă, că se fiă mai lesne de pisatū.
- Rouissage**, *m.* muierea cânepii în apă, vd. *prec.*
- Roulade**, *f.* învîrtire de sus în jos: *mus.* trill.
- Roulage**, *m.* învîrtitură; transportu de merrtă în căruție: *de—*, de expediune.
- Roulant**, *e, adj.* care se învîrtesce. *Chemin—*, drumu comodū pentru căruție. *Matériel—*, vagonu și locomotive. *Veine—e*, vină care se clătina cāndu pune degitul pe dinsa (în chir.).
- Rouleau**, *m.* cilindru de lemnū. sulū. paquet înășiu-ratū.
- Roulée**, *f.* bătăiă, lovituri, *rossée*—mėsă de firu țesută.
- Roulement**, *m.* învîrtitură, (ro-togolire).
- Rouler**, *v. a.* a învîrta înainte, duce învîrtindū (rostogoli). [pălrieri.]
- Roulet**, *m.* fusū de lemnū la
- Roulette**, *f.* scripete, roțiță, (ruletă).
- Rouleur**, *m.* insectă care rōde vița; nave care se clătina.
- Rouleuse**, *f.* speciă de omidă.
- Roulier**, *m.* cellul ce carră, învîrtindū, căruțiașiu.
- Roulis**, *m.* clătinare a navii.
- Rouloir**, *m.* uneltă la cerari.
- Roulure**, *f.* defectul lemnului stricatū.
- Roumain**, *e, adj.* rumănă.
- Roupie**, *f.* monnetă de le-die, cam 2½ tr.
- Roupiller**, *v. n.* a dormita, *pop.*

Roupilleur, *euse, adj.* care dormit^{edă} addesé.
Roussaille, *f.* pescișiori.
Roussâtre, *adj.* roșiaticú.
Rousseau, *m.* omú cu p^{er}ulú roșiú. [roșiá.
Rousselet, *m.* p^{er}á vériticá
Rousette, *f.* vd. *Rougette*.
Rousette, *f.* alaudá, ciocirliá, silv. Și *fauvette des bois*.
Rousseur, *f.* roșiélá.
Roussi, *m.* pele roșiá de Russia; mirosú de materiá arsá. [ferrú.
Roussier, *m.* mineralú de
Roussiiler, *v. a.* a arde uși^{oriú}. rumeni.
Roussin, *m.* calú puçinú grassú; — *d'Arcadie*. asinú.
Roussir, *v. a.* a roși. *v. n.* a se roși, deveni roșiú.
Rout, *m.* (pron. *ra-out*) adunánță numerosá de persóne din lumea mare. Și *raout*.
Routailler, *v. a.* a lássa c^{ani} s^e alerge dupá unú animale, cá s^e lú adducá spre vinátori. [chemin.
Route, *f.* cale, drumú. Comp.
Routier, *m.* carte care ar^{etá} drumurile.
Routière, *f.* unde drumurile sunt insemnate.
Routine, *f.* capacitate, abilitate, cástigatá prin lungá practicá, usú inveteratú.
Routiner, *v. a. s.* router, a deprinde, inv^{eta}, prin routine.
Routinier, *ère, f.* care lucr^{edá} dupá routine, care se conformá usuluí invechitú.
Routoir, *m. s.* rutoir, locú unde se móiá c^{ánepa}.
Rouverin, *m.* ferrú m^{án}-

catú și care se fránge facile.
Rouvieux, *m. s.* roux-rioux, unú morbú de caf (riie).
Rouvre, *m.* speciá de stejarú. Și *rouvre, robe*.
Rouvrir, *v. a.* a dischide denouú.
Roux, *rousse, adj.* rumenú.
Royal, *e. adj.* regale, de rege, magnificú; dreptú, generosú.
Royale, *f.* regale, barba lasatá sub labiulú (buda) inferiorú; mustaciá.
Royale, *f.* pánđá uși^{oriá} de captușitu. [regale.
Royalement, *ad.* in modú
Royalisme, *m.* regdismú, partitulú regeluí, amóre de regatú, spiritú monarchicú.
Royaliste, *m.* regalistú, p^{ar}t^{en}ú allú regatulú.
Royaume, *m.* regatú.
Royauté, *f.* demnitate de rege.
Ru, *m.* canale formatú de unú riurelú, de uá scurgere.
Ruade, *f.* asvirliturá, triniturá, a caluluí etc.
Rubace, *rubacelle. f.* rubinú de culóre dischisá, cam galbinú. [lin, siretú, snur.
Ruban, *m.* panglicá; — *de*
Rubané, *ée, adj.* insemnatú cu bande lunge ca panglica.
Rubaner, *v. a.* a g^{arni} cu panglice.
Rubanerie, *f.* comerciú cu panglice. [glicariú.
Rubanier, *m. ière, f.* panglicariú.
Rubanté, *ée, adj.* g^{arnitú}, lucratú, cu panglice.
Rubéfaction, *f.* roșiélá a pelii causatá de uá substantá irritante.

Rubéfiant, *e. adj.* rubificant. care roșește pelea.

Rubéfier, *v. a.* a roși pelea.

Rubécie, *f. bot.* speciă de garanță. [roșiū.

Rubiace, *ée, adj.* rubiaceū,

Rubiaceés, *f. pl.* rubiacee, plante dicotiled. Și *étoilées*.

Rubican, *m.* callū murgū semēnatū cu albū pe cōste.

Rubicond, *e. adj.* rubicundū, roșiū, (vorbindū de față).

Rubine, *f.* — *d'arsenic*, sulfurū de rubinū, vd. *réalgar*.

Rubis, *m.* rubinū, speciă de diamante. *Rubis chatoyant*, rubinū lucitoriū, opalicū: — *cramoisi*(*ueri sang de boeuf*), rub. roșiū; — *naturel, du Brésil*, rub. brasilianū; — *spinelle*, rub. roșiaticū, spinelū; — *orientale*, rub. curatū orientale, safirū roșiū *Payer rubis sur l'ongle*, a plăți esactū. *Faire rubis sur l'ongle*, a bé pacharulū întregū, se nu mai rămānă nimicū.

Rubricaire, *m.* care scie bine rubricele, regulele officinū bisericescū de tōte dīlele.

Rubrique, *f.* ocrū roșiū, rubrică, titlu impressū cu roșiū în cărțile de dreptū civile. La pl. practice vechie, regule la începutulū *Missellulū*.

Ruche, *f.* fagurū de miere.

Ruchée, *f.* albinele conținute într'unū fagurū. [fagurī.

Rucher, *m.* locū garnitū cu

Rudānier, *m ière, f.* rude, mojičū în vorbe. [jičū.

Rude, *adj.* rude, aspru, mo-

Rudement, *adv.* cu ruditare, aspru, violinte.

Rudenté, *ée, adj.* plinū cu *rudentures*, vd. *urm*.

Rudenture, *f.* hastonū sculptatū, care imple în jeosū scobiturele columnelorū.

Rudéral, *e. adj.* ruderal, care crește pe murī vechī.

Rudération, *f.* murī iucrați (didartă) grossolanū.

Rudesse, *f.* ruditare, asprélă, mojičă. La pl. vorbe aspre.

Rudiment, *m.* rudimentū, elementū, prime principie ale unei sciințe etc., începuturī.

Rudimentaire, *adj.* rudimentare, elementare.

Rudoyer, *v. a.* a tracta cu ruditare, aspru.

Rue, *f.* strată, nița.

Rue, *f. bot.* rută, plantă med.

Ruée, *f.* paie s. erbe preparate sē ingrașie pământulū.

Ruelle, *f.* ulicioră, potecă.

Rueiler, *v. a.* *la vigne*, a face potece într'ua viiă.

Ruer, *v. a.* a arunca cu violintă, asvirli, trinti (despre caī etc.) *Se—*, a se precipita, se arunca impetuosū.

Rueur, *m. eusse, f.* care trintese, asviră (de caī etc.).

Rufien, vd. *débauché, pail-lard*.

Rugine, *f.* instrum. de chirurgiă că sē radă óssele.

Ruginer, *v. a.* a rade cu *rugine*, vd. *prec*.

Rugir, *v. n.* a rugi, striga (de leū etc.).

Rugissant, *e. adj.* care rugesce.

Rugissement, *m.* rugetă, strigătulă leului.

Rugosité, *f.* rugositate, creștiture pe uă suprafațią noduroasă.

Rugueux, *rose, adj.* rugosă, cu încreștiture, vd. *prec.*

Ruilée, *f.* moloșă, gipsă. întinsă pe copperișă, că se lipescă olanele etc.

Ruiler, *v. n.* *archit.* a și face uere-cari semne.

Ruine, *f.* ruină, destrucțiune, mare stricăciune, *destruction.*

Ruiner, *v. a.* a ruina. destrui. prapădi. *démolir, abattre.*

Ruineux, *euse, adj.* ruinat, care amenință ruină.

Ruinure, *f.* tăiătură la lemnenele de paiente că se priimescă tencuella

Ruissezu, *m.* riurelă, mică fluviu.

Ruisselant, *e, adj.* care curge că ună riurelă. riurindă.

Ruisseler, *v. n.* a riuri, curge că ună riurelă.

Rum, *m.* (pronunț. *rom, séu roum*). romă.

Rumb, *m.* (pron. *romb.*) ariă a vinturilor, fiă-care din celle 32 părți ale bussolei.

Rumeur, *f.* ruină, sgom-motă surdă și generale causată de uă nemulțumire.

Ruminant, *e, adj.* ruminante. rumegători.

Rumination, *f.* ruminat, rumegat.

Ruminer, *v. a.* a ruina, rumega; se gândi multă la cv.

Runciné, *ée, adj. bot.* măr-

ginită cu dinți că de ferestre, *pumatifide.*

Runes, *f. pl.* runice. Literele limbelor vechie nordice.

Runique, *adj.* runică. vd. *prec.*

Ruolz, *m.* argintă nouă germ., *argent allemand.*

Rupestral, *e, adj. bot.* care crește pe scopele, pe stince.

Ruptile, *adj.* ruptile, care se rupe spontaneu, de sine.

Ruptoire, *m. și adj. veter.* cauteriu putințiale, corrosiv, asupra animalilor.

Rupture, *f.* ruptură; divisiune între persoane unite.

Rural, *e, adj.* rurale, de câmp.

Ruse, *f.* astuță, fineță, artificio, șiretlic, vd. *finesse, artifice.*

Rusé, *ée, adj.* astut, fin, viclen, *astucieux, ad oit.*

Ruser, *v. n.* a fi astut. și-retu.

Ruspo, *m.* monnetă de aură în Toscana. [sescă.

Russe, *adj.* și s. rusă, rus-

Rustaud, *e, adj.* și s. țăr-rănescă, ruda, moșic, *impoli.*

Rusticité, *f.* rusticitate, țăr-răniă. Vd. *rudesse.*

Rusique, *adj.* rustică, țăr-rănescă, vd. *impoli, inculte.*

Rustiquement, *adv.* rustică, țăr-rănesce, grossolană.

Rustiquer, *v. a.* a tencui rustică, țăr-rănesce, în ordine rustică (*ordre rustique*), cea mai lipsită de ornamente.

Rustre, *adj.* și s. lărle rustică, forte moșic. Vd. *paysan, villageois, brutal.*

- Rut**, *m.* Se dice despre cerbi, etc. în amoré; pasiune brutale.
- Rutacées**, *f.* rutacee, familie de plante dicotiled.
- Rutilant**, *e, adj.* strălucitoriu, că aurulă.
- Rutoir**, *m.* vd. *routoir*.
- Rutiline**, *f. chem.* rutilină, substanță obținută prin înfluița sulfurului asupra salicinului.
- Ryder**, *m.* monnetă de Olanda, 31 fr. 65 cent.
- Rye**, *f.* țermă de mare.
- Rytine**, *m.* speciă de animale.
- Rytme**, *m.* vd. *Rhythme*.
- Rythmé**, *év. adj.* cu ritmă.
- Rythmique**, *adj.* ritmică.
- S**, *m.* una din conșonanți. On prononce *esse* dans l'ancienne appellation, et *se* dans la méthode moderne.
- Sa**, *poss. fem.* sa. — *mère*, mama sa, vd. *son*.
- Sabbat**, *m.* ten hébr. *scheba*, sept, sabbat, ultima zi a săptămânii la Ebrei. — Le *sabbatum* de l'église chrétienne.
- Sabbatine**, *f.* mică tese de controversă filosofică (fiinduca se susținea sămbăta).
- Sabbatique**, *ad.* sabbatică, de sabbat. [sabbatulă.
- Sabbatiser**, *v. n.* a celebra
- Sabech**, *m.* passere de pradă. Vd. *autour*. [meridion.
- Sabéen**, *m.* sabeică, arabă
- Sabéisme**, *sabisme*, *sabaisme*. *m.* sabeismă, cultul focului, soarelui, stelelor. Religiunea magilor și Gaurilor, sectatori ai lui Zoroastru. [ciă de *genièvre*.
- Sabine**, *f. bot.* sabină, specie
- Sable**, *m.* arenă, nisipă.
- Sabler**, *v. a.* a asșterne cu arenă, cu nisipă.
- Sableux**, *euse, adj.* amestecat cu arenă, nisiposă.
- Sablier**, *m. s. sable*, orologiă care exprime timpul prin mișlocul unui nisipă care curge.
- Sablière**, *f.* locă de unde se estrage arenă, nisipă.
- Sablon**, *m.* nisipă foarte fină.
- Sablonner**, *v. a.* a freca, curăți, cu nisipă (vase etc.).
- Sabioneux**, *euse, adj.* arenosă, nisiposă. [de nisipă.
- Sablonnier**, *m.* vindătoră
- Sablonnière**, *f.* vd. *sablière*.
- Sabord**, *m.* dischisură pe latura navi, pe unde trage tunulă.
- Sabot**, *m.* copită; speciă de șfirlădă la copii; încălțăminte de lemnă.
- Saboter**, *v. n.* a se juca cu șfirlădă (*sabot*).
- Sabotier**, *m.* cellă că face încălțăminte de lemnă.
- Sabotière**, *f.* danță cu încălțăminte de lemnă (*sabots*).
- Sabouler**, *v. a.* a turmenta, trage pe cine-va că se lă necăiescă; *houspiller, tirailler*.
- Sabre**, *m.* sabiă, glădiă.
- Sabrenas**, *m.* meșteră care lucrădă grossolană.

Sabrenauder, v. a. s. *sabrenasser*, a lucra rău, grosolanu.

Sabrer, v. a. a lovi cu sabia.

Sabretache, f. s. *sabredache*, sacu (de) suspinsu lângă sabia unor călari.

Sabreur, m. militare esercitată mai alesu la sabia.

Saburral, e. adj. de *saburre*, vd. *urm*.

Saburre, f. med. succu alteratú, stricatú; mar. leost de petrișu.

Sac, m. saccu; conținutulú sacculu.

Saccade, f. cletinatură repede, violinte, dojenă aspră.

Saccadé, ée. adj. săritu, neregulat, inegal.

Saccager, v. a. a cietina repede și violinte.

Saccage, m. grămadă, vd. *Confusion*, *bouleversement*.

Saccagement, m. vd. *Pillage*.

Saccager, v. a. a devasta. jefu. Comp. *carugor*, *mettre au pillage*.

Saccharifère, adj. sacchariferu, care produce sacharú.

Saccharin, e. adj. chem. care conține sacharú, de sacharú, acidu ossalicu.

Saccharoïde, adj. care semănă cu sacharulú.

Saccharum, m. bot. genú de graminee, dintre cari é trestia de sacharú, *canne à sucre*.

Saccholacte, m. sare estrassă din acidu de sacharú de lapte.

Saccholactique, adj.

chem. estrassu din sacharú de lapte.

Sacerdoce, m. sacerdoțiu, preoția, corpú ecleciasticu.

Sacerdotal, e. adj. sacerdotale, preotescu.

Sacée, f. ceaă ce conține unú sacu plinu.

Saciei, m. săculețu pentru perfumuri. [pele.

Sacoche, f. punga dupla de **Sacome**, f. archit. ornamantu lucratu în scobituri.

Sacramentaire, adj. sacramentariu.—La pl. eretică cari a publicatu eroři în privința eucharistiei.

Sacramental, e. adj. s. *sacramental*, l. sacramental, de consecrațiune, care consecrețu uă aflacere; esințiale. *Mots—tonr. paradoxes—l'elles*, vorbe esințiale pentru concludiunea unui tractatú etc.

Sacramentalement, adv. s. *sacramentellement*, sacramentale.

Sacre, m. consecrațiune, (sfințire). Vd. și *sacree*.

Sacré, ée. adj. sacru, sântu.

Sacrement, m. sântire. Semău visibile alu grației nevisibile instituitu de I.-Chr. pentru sântirea animalelorú.

Sacrer, v. a. a sânti, conferi unú caracteru de sântitate prin cerimonie religioze.

Sacrei, m. passere de genulú șoimulu, vd. *Tiercelet*.

Sacrificateur, m. sacrificatoru, prepusu la sacrificie, (jertfe).

Sacrificature, f. officiu, funcțiunea sacrificatorulu.

- Sacrifice**, *m.* sacrificiū (jertfa). [(jertfi).
Sacrifier, *v. a.* a sacrifica.
Sacrilège, *m.* sacrilegiū, profanațiune a lucrurilor sante
Sacrilègement, *adv.* prin sacrilegiū, prin impietate.
Sacripant, *vd.* *Tapageur*.
Sacristain, *m.* sacristanū, îngrijitorulū sacrelorū, *vd.* *urm.*
Sacristie, *f.* sacre. Loculū bisericeii unde sunt depuse vasele sacre și ornamentele sacerdotali; *fig.* beneficiū.
Sacristine, *f.* sacristină, religioasă care îngrijesce de cele sacre într'unū monasterū.
Sacrum, *m. anat.* vertebră care termină spina dorsale, spinarea, *os sacrum*.
Saducéens, *m. pl.* saducei. Sectă la Ebreii cari nega imortalitatea animei.
Saducéisme, *m.* Saduceismū, doctrina saduceilor.
Safran, *m. s.* *crocus*, safranū, uă plantă, culóre galbină estrassă dintr'insa; *chem.* preparațiunii galbine, roșie, facute cu ferrū. *Safran bâtard*, *vd.* *carthame*.
Safraner, *v. a.* a culora cu safranū.
Safranier, *m.* persōnă ruinată, miserabile.
Safranière, *f.* pământū cu safranū.
Safre, *m.* albastru azuriū, obținut prin oxidū de cobaltu amestecatū cu nisipū.
Safre, *adj.* lacumū, *goutu*.
Sagace, *adj.* sagace, cu pētrundere de spiritū. *P. us.*
Sagacité, *f.* sagacitate, spiritū pētrundătorū, *perspicacité*.
Sagaie, *f.* arcū allū sēlbaticilorū din Madagascar.
Sage, *adj.* înțeleptū, sapiente, judiciosū, castū, modestū.
Sage-femme, *vd.* *accoucheuse*. [ciune.
Sagement, *v. a.* cu înțelep-
Sagesse, *f.* sapientă, înțelepciune. *lumière de l'esprit*.
Sagette, *f. s.* *saette*, săgetă, *bot.* plantă, *flèche d'eau*.
Sagittaire, *m.* sagitariū, arcasiū, Centaurulū Zodiac.
Sagittale, *f. med.* *suture*—, sutura care unesce cele două osse ale creștetului.
Sagitté, *ée, adj.* în forma săgetei.
Sagoin, *m.* unū felū de maimuța mică.
Sagou, *m.* feculă de curmalū.
Sagouin, *m.* mică maimuță; *fig.* omū pușinū curatū. *Sagouine* la fem. *pop.*
Sagoutier, *m.* genū de palmū care produce *sagou*.
Sagum, *m. s.* sagū, tunica de resbelū la Persi, la Rom. *ant.*
Sai, *m.* unū felū de maimuță.
Saie, *f.* casacă de resbelū a Galliloru.
Saie, *f. s.* *saye*, mică peria la argintari. *Saieter*, a curăți cu această peria.
Saignant, *e, adj.* săngeratū, plinu de sânge. *V viande—te*, carne nu multū friptă.
Saignée, *f.* luare de sânge.
Saignement, *m.* curgere de sânge (din nasu).
Saigner, *v. a.* a lua sânge, dischide vina

Saigneur, *m.* doctorul care prescrie luare de sânge.

Saigneur, *euse, adj.* plin, copperit, de sânge.

Saillant, *e, adj.* esit, care inaintedă afară din uă suprafață: *fig.* strălucit.

Saillie, *f.* sbor impetuos, aruncătură în afară: trăsura de spirit strălucit și neașteptată: *archit.* esitura ornamentului afară din suprafața murului.

Sailir, *v. n.* a eși impetuos, înainta afară dintr'ună liniă.

Sain, *e, adj.* sănătos; salubre.

Sainbois, *m. farm.* cōje de laur. *euorant*. Și *bois gentil, écorce de garou*. Vd. *daphné*.

Saindoux, *m.* ossandă topită.

Sainement, *adv.* sănătos.

Sainfoin, *m.* uă erbă. Și *bourgogne, foin de Bourgogne*.

Saint, *e, l.* sânt, sfânt.

Saint-augustin, vechi nume al unui caracter de tipar.

Sainte-barbe, *f.* locul unde se strîngea pulberea de pușcă, și uneltele artiler. într'ună navă. Astăzi *soute aux poudres*.

Saint-Esprit, *m.* sântul Spirit. Ordine de cavaleri instituit în Franc. de Enric II.

Saint-germain, *m.* uă pără multă dulce, foarte stimată.

Saint-office, *m.* tribunale ală incisițiunii.

Saint-père, *m.* sântul părinte. Se dice papei.

Saint-siége, *m.* sântul scaun, curtea Romei.

Saint-simonisme, *m.* sistemă socială, de orita lui Saint-Simon și discipulilor sei (*les saints-simoniens*), care tinde la abolitiunea privilegiilor născerii.

Saintement, *adv.* cu sântitate. [tenia.]

Sainteté, *f.* sântitate, sîn-

Saique, *f.* șaică, luntre.

Saisi, *m.* secestrat, vd. *arm.*

Saisie, *f.* actul creditorului care pune în mânele justiției averile debitorului se, că se și asigure creanța.

Saisie-gagerie, *f. s.* simplu *gagerie*, secestru aparente, punere în mânele justiției de averi mobili fără transport, fără condamnățiune, numai pentru siguranța creditorului.

Saisine, *jur.* dreptul de a lua în posesiune, actul prin care se ia posesiunea.

Saisir, *v. a.* a lua cu viuiciune, appuca, pune mână pe: face impresiune subită și forte: a pricepe, înțelege: a pune în posesiune, a pune în mânele justiției (averi mobili etc.). *Saisir un tribunal d'une affaire*, a duce uă afacere înaintea tribunalului. *Se saisir de*, a pune mână, se face stăpin, pe.

Saisissable, *adj.* care se poate appuca, lua.

Saisissant, *e, pdj.* care appucă repede, cu viuiciune.

Saisissement, *m.* appucare, luare: impresiune subită și

- tare asupra spiritului, asupra sensurilor.
- Saison**, *f.* anotimp, una din cele patru părți ale anului; epocă. *Arrière-saison*, începutul iernei.
- Sala**, *m.* rugăciunea Turcilor vinerea.
- Salade**, *f.* salată, buccate de carne rece, legumi și fructe.
- Saladier**, *m.* taler pentru salată; conținutul său.
- Salage**, *m.* sărătura, presărare, punere de sare
- Salaire**, *m.* salariu, lăfă; *fig.* recompensă.
- Salaision**, *f.* sărarea proviziunilor, că se se conserve, buccate sărate, pește sărat. [profundă, *fam.*
- Salamalec**, *m.* reverință
- Salamandre**, *f.* reptile amfibie, pretinsă necombustibilă; erbă necombustibilă.
- Salamanie**, *f.* flaută turc.
- Salant**, *adj. m.* (*marais, puits*—), de unde se estrage sare.
- Salarié**, *éc. adj.* salariat, care primește salariu, lăfă.
- Salarier**, *v. a.* a da un salariu, plăti lăfă.
- Salaud**, *e. adj.* și *sust.* necurat, *malpropre*, pop.
- Sale**, *adj.* necurat (murdar); inonest, vile.
- Salé**, *éc. adj.* sărat; *fig.* pre scump; escesiv.
- Salement**, *adv.* cu murdăria.
- Salep**, *m.* salep, rădăcina unei spețe de *orchis*.
- Saler**, *v. a.* a săra; *fig.* a vinde pre scump.
- Saleron**, *m.* cavitatea unei solnițe.
- Saleté**, *f.* necurătenia; vorbe obscene, murdarie.
- Saleur**, *m.* celulă ce sară carnea.
- Saicaire**, *f.* salicariă, plantă care crește printre saicie.
- Salicine**, *f.* salcină. Substanță estrasă din coje de salci.
- Sa'icite**, *f.* salci. Pătră figurată ca foiele de salce.
- Salicoque**, *f.* specie de raci.
- Salicor**, *m.* sâu *salicorne*, f. uă plantă marină.
- Salicot**, *m. bot.* vd. *bacile, criste-marine*.
- Salien**, *enne. adj.* Se dicea de un tribu allu Francilor: *m.* salicu, preotul lui Marte.
- Salière**, *f.* solniță.
- Salifiable**, *adj.* salificabile, care se poate converti în sare. [formațiune de sare.
- Salification**, *f.* salificațiune,
- Saligaria**, *m.* uă passere prestriță.
- Saligaud**, *m.* personă puțin curată, *sale*, (murdăria), *pop.*
- Salignon**, *m.* pâne de sare făcută cu apă de fântână sărată.
- Salin**, *e. adj.* salinu, care conține sare; *m. chem.* alcali fissu vegetale.
- Saline**, *f.* carne sărată, pește sărat; salină, ocnă de sare.
- Salinier**, *m.* lucrător care estrage alcali fissu din sodă.
- Salique**, *adj.* care ține de Francii salian; *loi*—, lege salică, prin care se escludu fiicele și descindinții loră dela successiunea la coronia Francei.

Salir, v. a. a face necuratu, murdări. [dăresce.]

Salissant, *v.*, *adj.*, care mure-

Salisson, *m.*, mică fiică pu-
çină curată. *pop.*

Salissure, *f.*, necurătenia
(soiela). [de salivă.]

Salivaire, *adj.*, *s.* *salival*,

Salivation, *f.*, salivațiune.

Salive, *f.*, salivă (scuipatú).

Saliver, v. n. a da, scote,
multă salivă.

Sale, *f.*, sală; mare locú dis-
copperitú.

Salmigondis, *m.*, iacnia de
maí multe cărnuri încăldite,
discursú confúsú de lucruri
disparate.

Salmis, *m.*, mâncare de vi-
natú deja friptú.

Salmone, *m.*, unú pesce.

Saloir, *m.*, solniță de lemnú.

Salon, *m.*, salonú; museú de
pictură și sculptura.

Salope, necurată, vd. *Sale*.

Salopement, vd. *Salement*.

Salorge, *m.*, grămadă de
sare.

Salpêtre, *m.*, salpetru, sili-
tra, sare neutră compusă de
potassă și acidú nitricú.

Salpêtrer, v. a. a copperi
cu salpetru.

Salpêtrier, *m.*, lucrătorú
care face silitră.

Salpêtrière, *f.*, locú unde
se face silitră.

Salsepareille, *f.*, salsapa-
rilla, plantă suilaceă de A-
merica și Lisabona [*sarsapa-
rilla lisbonensis*], a cui
rădăcină [*radix sarsaparil-
lae* seú *sarsae*] este sudori-
fică. [plantă ciocoracă.]

Salsifis, *m. bot.*, salsifie, uă

Saltation, *f.*, artea gestului,
a pantomimei, la anticí.

Saltigrades, *m. pl.*, famil.
de paiağini.

Saltimbanque, *m.*, vd. *Ba-
teleur, charlatan*, vech.

Saluade, *f.*, salutațiune cu
reverință.

Salubre, *adj.*, salubre, care
contribuesce la sănătate.

Salubrité, *f.*, salubritate.

Saluer, v. a. a saluta.

Salure, *f.*, sărătură.

Saut, *m.*, salute, mântuintă.
Restabilitú în stare ferice și
cuenibile; salutațiune.

Salutaire, *adj.*, salutare, u-
tile pentru viață, sănătate, etc.

Salutairement, *adv.*, în
modú salutare, mântuitoriú.

Salutation, *f.*, salutațiune.

Salvage, vd. *Sauvage*,
vech.

Salvatelle, *f. ant.*, mică
vină pe dosulú mân-í.

Salve, *f.*, salvă, tragere de
tunuri în onórea cui-va.

Salvé, *m.*, rugăciune la santa
Virgine.

Samare, *f.*, fructú închisú
în capsule, cá cellulú de ulmú.

Samedi, *m.*, sâmbăta.

Samestre, *m.*, speçia de
coraliú.

Samiel, samum, vintú fer-
binte allú deșertului.

Samis, *m.*, materiă cu la-
mine de aurú fabricată în
Veneția.

Samscrit, vd. *sanscrit*.

San-bénito, *m.*, casacă gal-
bină ce îmbrăcă victimele
condemnnate de incisiune.

Sanas, *m.*, pândă de hum-
bacú indianú.

Sancir, v. n. *mar.* a se cufunda prin proră.

Sanctifiant, *e*, *adj.* care sântesce.

Sanctification, f. sântificațiune, sântire. [sânți.

Sanctifier, v. a. a sântifica,

Sanction, f. sanțiune. Rati-ficațiune, întărire. a unei legi de autoritatea compe-tinte.

Sanctionner, v. a. a da sanțiune, a confirma, approba.

Sanctuaire, *m.* sântuarîu. Loculă din templulă Ebrei-lorū unde era arca sacră.

Sandal, *s. santal*, *m.* lemnū de ladie pentru vâpsea.

Sandale, f. pantofū cu că-puta forte mică. forte dis-chisū.

Sandalier, *m.* care face *sandales*, *ad. prec.*

Sandaraque, f. gummă, reșină. albă odorante. care decurge din ciparosul *Thuia*.

Sang, *m.* sânge.

Sang-dragon, *m.* *sang-de-dragon*, plantă cu succū roșiū, reșină roșiă închisă.

Sang-froid, *m.* sânge-rece, linisceea animei, indifferință. *D*—, cu sânge-rece.

Sanglade, f. lovitură cu biciulū.

Sanglant, *e*, *adj.* sânge-rândū, copperitū de sânge.

Sangle, *m.* cingulă, chingă.

Sangler, v. a. a stringe cu cingule, in chingi.

Sangler, *m.* mistrețū, *por-sauvage*.— On compte trois syllabes dans ce mot.

Sanglon, *m.* lature falsă că să fortifice navea.

Sangiôt, *m.* suspinū dupli-catū. sughițū.

Sangloter, v. n. a suspina greū. *vd. prec.*

Sangsue, f. lipitóre.

Sanguification, f. trans-formațiunea chilului în sânge.

Sanguifier, v. a. a preface în sânge.

Sanguin, *e*, *adj.* care ține de sânge; unde sângele do-mină.

Sanguinaire, *adj.* crudū, cui place să verse sângele.

Sanguine, f. mină de ferrū de unū roșiū închisū. crei-onū roșiū. [plutū de sânge.

Sanguinolent, *e*, *adj.* im-

Sanzédrin, *m.* consiliū su-
b preniū la Ebrei ant.

Sanicle, f. plantă medicinale.

Sanitaire, *adj.* sanitariū, relativū la sănătatea publică.

Sannes, *vd. sonnez*.

Sans, *prep.* fără. *Sans plus*, și pe urmă nimicū.

Sans-coeur, *m.* și f. fără inimă, mișelū, fără onóre.

Sans-culotte, *m.* Se nu-mia in 1790 revoluționariif.

Sans-dents, bătrână fără dinți.

Sans-façon, f. modū de a lucra liberū și fără ceri-moniă.

Sans-fleur, f. speciă de mărū.

Sans-gêne, f. modū de a lucra fără să se turbure de cei-alți.

Sans-peau, f. speciă de pără véritică. La masc. este arbu-rele. *Comp. rousselet*.

Sans-souci, *m.* celū că nu se îngrijesce de nimicū.

Sanscrit, *m.* sancrita, limba

- sacră a Indianilor, *adj.* în sanscrită.
- Sansonnet**, *m.* pasăre care înveță se fluere și se vorbescă. Și *étourneau*.
- Santal**, *m.* vd. *Sandal*.
- Santoline**, *f.* materie colorante din *santal* său *sandal rouge*.
- Santé**, *f.* sănătate.
- Santoline**, *f.* uă plantă foarte amară. Și *semien contra semencine*. [metanú.]
- Santon**, *m.* călugăr mtho-
- Sanve**, *f.* sinapi sêlbatică.
- Saoul**, vd. *soûl*.
- Sap**, *m.* vd. *sapin*.
- Sapa**, *m.* succu, mustu, de struguri ferți, vd. *raisiné*.
- Sapajou**, *m.* mică maimuță cu capul latu.
- Sapan**, *m.* lemnú japonesu de vâpsea.
- Sape**, *f.* săpare, săpătură.
- Saper**, *v.* a. a săpa : destrui.
- Sapeur**, *m.* săpatoru : soldatú înarmatú cu unú toporú.
- Saphène**, *f.* anat. safena, vina care se deschide, cândú se iea sânge la picioru.
- Saphique**, *adj.* saficú, *vers* —, *s.* simplu —, *versú* de unú-spredece silabe, cê se crede inventatú de poeta Safone. *Strophe saphique*, strofe compusă de trei safici și unú adonicú.
- Saphir**, *m.* safirú. Mai alesú — *bleu*, saf. albastru ; *blanc*, saf. albú : — *rouge*, vd. *rubis* ; — *d'rau*, saf. de apă, lazulit spanicú.
- Saphirine**, *f.* calcedoniă de albastrulú săfirulú.
- Sapide**, *adj.* sapidu, cu săpore.
- Sapience**, vd. *Sagesse*, vech.
- Sapientiaux**, *m.* pl. Sapientiali. Se dice de unele cărți ale Scripturei sacre, precum proverbele etc.
- Sapin**, *m.* bradú. Se dice fam. și pentru birje.
- Sapine**, *f.* scândură seu grindă de bradú.
- Sapinette**, bradú canadianú.
- Sapinière**, *f.* locu plantatú cu bradú.
- Saponacé**, *ée, adj.* de natura săpunulú.
- Saponaire**, *f.* saponariă, uă plantă. Și *savonnière*.
- Saponifier**, *v.* a. a converti, preface, în săpunú.
- Saporifique**, *adj.* saporificú, care produce săpore, gustú.
- Sapote**, *sapotille, f.* fructú de *sapotier*
- Sapotier**, *sapotillier, m.* arbure (de Antille).
- Saque-bute**, *f.* vd. *trou-bone*
- Sarabande**, *f.* danțu spaniolú în trei timpuri.
- Sarbacane**, *f.* speciă de pușcociú.
- Sarbotière**, *sorbetiere, f.* vassú pentru preperațiunea șerbetului, inghiăciatei.
- Sarcasme**, *m.* sarcasmú, luare în risú de insultă.
- Sarcastique**, *adj.* sarcasticú, de sarcasmú, batjocoritorú.
- Sarcelle**, speciă de mică rață.
- Sarche**, *f.* cercú de sită.
- Sarclage**, *m.* tăierea burienelorú.

- Sarcler**, v. a. a smulge, tăia, burienele.
- Sarclour**, *m. euse*, f. tăia-torū de buriene.
- Sarcloir**, *m.* instrum. de tăiatū burienele.
- Sarclure**, f. buriană smulsă, tăiată.
- Sarcocolle**, f. gummă de *sarcocollier*.
- Sarcocollier**, *m.* arbustū reșinosū de Africa.
- Sarcologie**, f. *anat.* sarco-logiă. Tractatū de cărnuri și de părțile moī ale corpuluī.
- Sarcomateux**, *euse, ulj.* care ține de *sarcome*.
- Sarcome**, f. tumóre, inflă-tură, cărnosă.
- Sarcophage**, *m.* mormintū anticū.
- Sarcoramphé**, *m.* speciă de vulturū foarte rapace.
- Sarcotique**, *adj. med.* sar-coticū, presuppusū propriū sē accelereșe crescerea cărnurilor.
- Sardanapale**, *m.* omū care duce uă viețā dissolută. De-la numele regelui assyrian.
- Sardine**, f. sardină, sardea.
- Sardinière**, f. laçiū de prinsū sardine.
- Sardoine**, f. varietate de agatā, Sardouia.
- Sardōnien**, *sardonique*, *adj. m.* sardoniciū. *Ris* —, risetū convulsivū și ironicū.
- Sarigme**, *m.* unū patrupeđū mamiferū americ.
- Sarment**, *m.* rădēcina de vișă.
- Sarmentacé**, *ée, ulj.* cu rădęcina flessibile că vișă.
- Sarmenteux**, *euse, adj.* din care crescū multe vișe.
- Saronide**, *m.* preotū gal-licū.
- Sarrasin**, *m.* speciă de plantă, dișșă altū-felū *blé noir*.
- Sarrasine**, f. speciă de gre-blă; *fortif.* speciă de inchi-sură cu porī lângă uă punte.
- Sarrau**, *m.* vd. *Souquenille*.
- Sarrette**, f. s. *serrette*, uă plantă.
- Sarriette**, f. uă plantă arom.
- Sarro**, vd. *sarrau*.
- Sart**, *m.* vd. *varec, goémon*.
- Sas**, *m.* țesătură pentru site.
- Sassafras**, *m.* laurū ame-ricanū.
- Sasse**, f. lopetă concavă pen-tru aruncatū apa din nave.
- Sassenage**, cașcavalū fă-cutū la Sassenage, in Dau-phiné.
- Sasser**, v. a. a cerne; *fig.* a essamina, cerceta attintivū.
- Sasset**, *m.* mică sită.
- Sassoire**, *m.* lemnū care susține inima trăsșurei.
- Satan**, *m.* Satanū, demonulū Scripturei.
- Satané**, *ée, ulj.* care ține de Satanū.
- Satanique**, *adj.* satanicū.
- Satellite**, *m.* satelitū, omū inarmatū plătitū de altulū că sē lū urmede.
- Satiété**, f. sațietate, săturare.
- Satin**, *m.* satinū, uă materiă de mătasse; — *turc*, materiă de lână. *Peau de satin*, pe-le môle și foarte lină.
- Satinade**, f. materiă forte subțire care imită satinulū.
- Satinage**, *m.* satinatū, vd. *Satiner*.

Satinaire, *m.* țesătoru de satinu, de atlasuri.

Satiné, *ée, adj.* satinatú, móle și strălucitoriú cã satinulú. *Peau satinée*, vd. *satin*.

Satiner, *v. a.* a satina, da moliciunea și lustrulú satinului. *Cette étoffe satine*, acéstã materiã este albã cã satinulú. [torú.

Satineur, *m. cuse*, l. satina-

Satire, *m.* satirã, censurã viuã a vîțielorú, poemã satiricã. [satirã.

Satirique, *adj.* satiricú, de

Satiriquement, *v. a.* satiricú, prin satirã.

Satiriser, *v. a.* a și ride în modú satiricú. *Puc. usit.*

Satisfaction, *f.* satisfacțiune, mulțumire, *contentement.*

Satisfactoire, *adj.* propriú a satisface, a repara.

Satisfaire, *adj.* a satisface, mulțumi. *Se—*, a satisface gustulú, dorința sa.

Satisfaisant, *e, adj.* care satisface, mulțumitoriú.

Satisfait, *e*, satisfăcutú, mulțumitú. *Comp. content.*

Satrape, *m.* satrapú.

Satrapie, *f.* satrapiã, gubernulú unui satrapú.

Satron, *m.* micú pesce pusú în undiță ca sã atragã.

Saturant, *e. chem.* care produce saturațiunea.

Saturation, *f. chem.* saturațiune, ligidú saturatú.

Saturé, *ée, adj. chem.* saturatú.

Saturer, *v. a.* a satura, dissolvi într'unú ligidú câtú mai multã materiã posibilã.

Saturnales, *t. pl.* sãrbatorú în onórea lui Saturnú.

Saturne, *m. chem.* plumbú.

Satyrion, *m.* uã plantã orchideã.

Sauce, *f.* salsã (sosú).

Saucer, *v. a.* a muia în salsã.

Saucière, *f.* vassú pentru salsã s. sosú.

Saucisse, *f.* cãrnatú.

Saucisson, *m.* vd. *prec.*

Sauf, *prep.* affarã de. *Sauf à*, cu reserva de; *sauf que*, affarã cã.

Sauf, sauve. adj. affara din periclu. nevãtãmatú, *sain et sauf.*

Sauf-conduite, *m.* permissiune de a merge unde-va. și a se întorce, fãrã temere de a fi opritú. Și *sauf-conduit.* [romat.

Sauge, *f.* salviã, plantã a-

Saugrenu, *e*, vd. *absurde*, fan.

Saulaie, *f.* vd. *Sausaie.*

Saule, *m.* salce, salciã.

Saumâtre, *adj.* de unú gustú care se apropiã de alú apei mării. Și *saumache.*

Saumée, *m.* mësura de câmpú, *apprépe* unú *arpent.*

Saumon, *m.* somnú, unú pesce.

Saumonné, *ée, adj.* avindú carne roșiã precum a somnului. [somnú, unú pesce.

Saumonneau, *m.* micú

Saumure, *f.* salamurã.

Saunage, *m.* vindere de sare, facere de sare.

Sauner, *v. a.* a face sare.

Saunerie, *f.* fabricã de sare.

Saunier, *m.* vindetorú de sare.

Saunière, *f.* ladă pentru sare.

Saupiquet, *m.* salsă, iachniă, iute, [*qui excite l'appétit*].

Saupoudrer, *v. a.* a presăra cu făină, sare, etc.

Saur, *adj. m. hureny* — scumbriă sărată și affumată.

Saurage, *m.* primulă annă allū unei passerii înainte de a și schimba pennele.

Saure, *adj.* de culóre galbină bătindū în negru

Saurer, *v. a.* a usca la fumū.

Sauret, *m.* dimin. dela *saur*.

Sauriens, *m. pl.* ordine de reptili cum ă crocodilulū.

Saurisserie, *f.* locū unde se sară scumbriele.

Sausserie, *f.* sălcisiū.

Sausse, *f.* liquóre că se dedice culórea aurulū.

Saut, *m.* săritură; cădere.

Sauté, *m. și adj.* speciă de fertură, de iachniă.

Sautelle, *f.* viță care se sădesce cu rădēcina sa.

Sauter, *v. a.* a sări, trece cu săritura: face esplosiune.

Sautereau, *m.* buccată de lemnū gornitū cu pennă la *clavecin*.

Sauterelle, *f.* lăcustă.

Sauterne, *m.* vinū albū de Sauterne în Gironďa.

Sauteur, *m. euse.* *f.* săritorū, cellū cē sare. La fem. speciă de danțū.

Sauteurs, *m. pl.* familiă de insecte. [săriture mice.

Sautillant, *e, adj.* care face

Sautillement, *m.* mică săritură. [ture mice.

Sautiller, *v. n.* a face sări-

Sautoir, *m.* figură care presintă obiecte încruciate transversale, cruce de Saint-André, în forma literei x.

Sauvage, *adj.* sēlbaticū.

Sauvageon, *m.* june arbure eșitū fără cultură.

Sauvagerie, *f.* caracterū sēlbaticū, sēlbătăciă.

Sauvagesse, *f.* femeă sēlbatică.

Sauvagin, *e, adj. și sust. m.* sēlbaticū. Se dice de gustulū, de odórea, unorū passerii apatice [*sauvagines*].

Sauvagine, *f.* pei nepreparate de animalii sēlb. în Francia.

Sauvagine, *f. pl.* nisce passerii apatice. Și *sauvagine*, colectivū.

Sauvegarde, *f.* protecțiune concessă de uă autoritate, pedă: *mar.* funiă a cărmei.

Sauvegarder, *v. a.* a preserva, pedī.

Sauvement, *m.* starea navii ajjunsă în portū nevătămată.

Sauver, *v. a.* a scăpa, salva, procura salutea eternă.

Sauvetage, *m.* culesulū sfărămăturelorū remase din naufragiū. Și *sauvement*.

Sauvetterre, *f.* speciă de marinure.

Sauveté, *f.* siguranță, *vech.*

Sauveur, *m.* salvatorū, liberatorū.

Sauve-vie, *f.* speciă de terregă mēnuntă. Pl. *neur*.

Savacou, *m.* uă passere cu cioculū latū.

Savamment, *adv.* cu sciință, în modū eruditū, informatū.

- Savanne**, f. pădure de arburii reșinoși în Canada.
- Savant**, e. *adj.* doctă, învățat.
- Savantasse**, m. s. *savantas*, omă care se arrêtă erudită.
- Savate**, f. încălțăminte vechiă, purtată.
- Savaterie**, f. locă unde se vînd încălțăminte vechie.
- Saveneau**, m. s. *savenelle*, f. speciă de lacă.
- Saveter**, v. a. a strica uă opera, voinďu s'o repare.
- Savetier**, m. cãrpaciă.
- Saveur**, f. sãpore. Calitate care affectă gustul.
- Savoir**, v. a. a sci, possede sciință, cunnosce.
- Savoir**, m. sciință, erudițiune, învățatură. Inus. la *pl.*
- Savoir faire**, m. abilitate, dexteritate, dibaciă.
- Savoir-vivre**, m. cunnoscință de usulă lumii și de politetea convenibile.
- Savon**, m. sãpună.
- Savonniere**, f. uă plantă, vd. *lychnis*.
- Savonnage**, m. curățire cu sãpună.
- Savonner**, v. a. a curăți cu sãpună.
- Savonnerie**, f. sãpunăriă.
- Savonnette**, f. sãpună preparată pentru barbă; mică bulbă de sãpună purificat.
- Savonneux**, euse, *adj.* sãpunos.
- Savonnier**, m. sãpunariă.
- Savonnier**, m. mică arbure de Noua-Ispania.
- Savonniere**, f. plantă care curăță petele, și *saponaire*.
- Savonnoir**, m. pasta unsă cu sãpună pentru scrivisi.
- Savourement**, m. gustare cu atințiune. *Puç. usit.*
- Savourer**, v. a. a gusta cu atințiune, simți gustul.
- Savouret**, m. mare ossă în supă, că s'î d'gustu.
- Savouusement**, *adv.* simțindă gustul.
- Savoureux**, euse, *adj.* de gustă plăcută.
- Saxatile**, *adj.* sassatile, care cresce printre petre.
- Saxifrage**, f. sassifragă, uă plantă grassă.
- Saxifrage**, *adj. med.* vd. *lithontripique*.
- Sayon**, m. casacă deschisă c'ă purta resbelicii. Vd. *sagum*.
- Sbire**, m. arcașă, la B. ant. omă înarmată care protege esecutiunea sentințeloră judiciarie, (*cu despreț*).
- Scabellon**, vd. *Soche*.
- Scabieuse**, f. scabiōsa, uă plantă.
- Scabieux** euse, *adj. med.* care s'ēmēnă cu scaliē (curiia).
- Scabre**, *adj. bot.* vd. *urn*.
- Scabreux**, euse, *adj.* aspru, nodurosă, dificilă.
- Sca'de**, m. scaldă, vechiă poetă allă popōreloră nordice.
- Scalène**, *adj. geom.* scalenă, cu tōte laterile inegali. *Muscle*—, unulă din muschii gîtului.
- Scalpel**, m. scalpelu, cuțită pentru dissecțiune.
- Scalpeur**, v. a. Se dice despre selbaticii carii jupōiă

- pelea de pe creștetul inemicului, după-că a tăiat'o circulară.
- Scalme**, *m. mar.* scalmă. Partea navei unde se răsămă lopetele.
- Scammonée**, *f. uă* plantă.
- Scandale**, *m.* ocaziune de eroré; supărare cauzată de acțiuni de rău exemplu.
- Scandaleusement**, *adv.* prin scandale.
- Scandaleux**, *euse, adj.* scandalos, care produce scandale.
- Scandaliser**, *v. a.* a da scandal. *Se—*, a se supăra.
- Scander**, *v. a.* a scanda. măsură ună versu după regulele cantității.
- Scandinave**, *adj. și sust. m.* scandinav, din nordul Europei.
- Scandix**, *m.* uă erbă amara.
- Scaphandre**, *m.* corsetu de innotatu
- Scaphoïde**, *adj.* ca luntrea.
- Scapulaire**, *m.* buccată de materiă cē unii canonic. călugări, pōrtă pe vestiminte.
- Scarabée**, *m.* scarabeu.
- Scaramouche**, *m.* jucătoru în vechia comediă ital.
- Scare**, *m.* ună pește de mare.
- Scarieux**, *euse, adj.* uscatu.
- Scarificateur**, *m. chir.* instrum. pentru scarificațiunī.
- Scarification**, *f. chir.* scarificațiune, tăiatură pe pele.
- Scarifier**, *v. a. chir.* a scarifica, tăia pe pele.
- Scarlatine**, *f. s. fièvre—, med.* morbu contagiosu, în care pelea se roșesece.
- Scarole**, *f. s. scariole, vd. escarole.*
- Scason**, *m.* sēu scazon, *m.* versu iambicū trimetru.
- Sceau**, *m.* sigilū, pecetă mare, pentru acte publice. *Sceau de Salomon, vd. grenouillet.*
- Scel**, *m.* *vd. prec.*
- Scélérat**, *e, m. și adj.* sceleratū, nelegiuitū, culpabile de mari crimini.
- Scélératesse**, *f.* sceleritate; neleguire, mare crime.
- Scélite**, *f.* pētră figurată în forma piciorului umanū.
- Scellé**, *m.* sigilū cē se lipese la uă casă etc. prin autoritatea justiței.
- Scellement**, *m.* sigilatū, pečetuire. [cetlui.]
- Sceller**, *v. a.* a sigila, pe-
- Scelleur**, *m.* sigilatorū, oficiariū care pečetuesce.
- Scène**, *f.* scenă. *Avant-scène,* antescenă.
- Scénique**, *adj.* scenicū.
- Scénite**, *m.* scenitū, cellū cē lăcuesce în corturi.
- Scénographie**, *f.* scenografia, represintațiune în perspectivă a unui lucru proiectatū pe unū planū orizontale.
- Scénographique**, *adj.* care ține de scénographie.
- Scénopégie**, *f.* sērbătōrea tabernaclului la Ebrei.
- Scepticisme**, *m.* scepticismū, dubiū despre totū.
- Sceptique**, *adj.* scepticū. Se dice despre filosofii antici, cari stabilia în principiū că nu essiste niraicū certū.

Sceptre, *m.* sceptru.
Schabraque, *f.* copperișiu
 ce se întinde pe șea la că-
 lărimă. [nulă Perșiloră.
Schah, *m.* schah. suvera-
Schako, *m.* vd. *shako*.
Schall, vd. *Châte*.
Scheik, *m.* *cheik*.
Schelling, *m.* schelling.
 monnetă anglă, cam 24 *sous*,
 sêu 1 fr. 20 c.
Schème, *m.* schemă. Obiectă
 care, după Kant, există în
 intelectă, nedependinte de
 materiă.
Schène, *m.* măsură itiner-
 ariă la Egipt. 3000 *toises*.
Schérif, *m.* vd. *Shérif*.
Schismatique, *adj.* schis-
 matică. vd. *arm*.
Schisme, *m.* schismă. Se-
 parațiunea corpului și com-
 muniunii unei religiuni.
Schiste, *m.* schistă, pétra
 care se disparte facile în la-
 mine sêu foie.
Schisteux, *eusc. adj.* schis-
 tosă, care se pôte divide în
 lamine sêu foie.
Schlague, *f.* nuele ce se dă
 spre pedepsă soldaților.
Schlich, *m.* minerale pre-
 parată pentru fusiune.
Schnapan, vd. *chenapan*.
Scholaire, *scholie*, etc. vd.
Scolaire, *scolie* etc.
Schop, *m.* pachară de bere.
Schorl, *m.* schorl. Cristală
 negru ce se géssece în gran-
 nită.
Schouner, *m.* mică nave în
 Statele-Ûnite.
Sciage, *m.* tăiare cu feres-
 tréulă. [de umbră.
Sciatère, *m.* t. arrétătoră

Sciatérique, *adj.* care ar-
 rétă ôra prin umbra stilului.
Sciatique, *anat. adj.* scia-
 tică, dela cõpse; *f.* durere
 care affectă marele nervă
Scie, *f.* ferestréu. [sciatrică.
Sciemment, *adv.* cu sciintă
 de ceea cê face.
Science, *f.* sciintă, sistemă
 de cunnoscințe.
Sciène, *m.* genă de pesci.
Scientifique, *adv.* sciint-
 fică. [în modă sciintifică.
Scientifiquement, *adv.*
Scier, *v. a.* a tăia cu feres-
 tréulă.
Scierie, *f.* laboratoriu unde
 se tăia cu ferestréulă.
Scieur, *m.* tăiatoră cu feres-
 tréulă, *de longue*, care tăia
 tinichele, scândure.
Scille, *f.* uă plantă liliaceă.
Scillitique, *adj.* făcută, mo-
 dificată, cu *scille*.
Scillote, *f.* vassă pentru ape
 la saline.
Scinder, *v. a.* a tăia. divide.
Scinque, *m.* șiopirlă de O-
 riente. [toriu.
Scintillant, *e, adj.* scintilă-
Scintillation, *f.* scintilă.
Scintiller, *v. n.* a scintilă.
Sciographie, *f.* represin-
 tațiunea interiorului unui e-
 dificiă.
Scion, *m.* lăstară de arbure.
Scioptique, *adj.* Se dice de
 sferă garnite cu uă lentilă.
Sciotte, *f.* ferestréu de mână
 (la marmurari).
Scissile, *adj.* scissile. care
 se pôte dispica.
Scission, *f.* scissiune, divi-
 siune într-uă adunanță poli-
 tică, într-ună partitū etc.

- Scissionnaire**, *adj.* și *s.* care iace scissiuni, vd. *prec.*
- Scissure**, *f. anat.* dispicatură.
- Scitaminées**, *f. pl. bot. fam.* de plante monocotil.
- Sciure**, *f.* pulbere care cade la tăiatu cu ferestreulă.
- Sclérisis**, *f.* morbu allu plepelorū (pleópelorū).
- Sclérophthalmie**, *f. med.* speciă de roșiela de ochi.
- Sclérotique**, *f.* sclerotică, albulu ochiului.
- Scolaire**, *adj.* scolariu, de școle.
- Scolarité**, *f.* (*droit de —*), dreptu cē avea școlarii sē reclame unele privilegii.
- Scolastique**, *adj.* școlasticū. de școlă; *sust.* *f.* teologia școlastică.
- Scolastiquement**, *adv.* in modū școlasticū, de școlă.
- Scoliaſte**, *m.* școliaſtū, comentatorulū unui autorū grecū, autorū de *scolie*.
- Scolie**, *f.* școlia. Notă pentru inteligența autorilorū clasici; *geom.* observațiune care se referesce la uă propoziți. precedinte.
- Scolopax**, *m. nat.* Se dice de passerile cari aū ciocū lungū și ascuțițū.
- Scolopendre**, *f. bot.* speciă de capilariă. Și *langue-de-cerf*.
- Scombres**, *m.* genū de pesci marini.
- Scorbut**, *m.* școrbutū, morbu care strică massa sângelui.
- Scorbutique**, *adj.* școrbuticū. [germandreă.
- Scordium**, *m. bot.* ua plantă
- Scorie**, *f.* spumă de metalū, șgură.
- Scorification**, *f.* reduțiune in șgură. [pentru șgură.
- Scorificatoire**, *adj.* talerū
- Scorifier**, *v. a.* a separa din metalū șgura produsă prin fusiune (prin topire).
- Scorpène**, *m.* genū de pesci.
- Scorpioide**, *f.* uă plantă leguminosă.
- Scorpiojelle**, *f.* oliu de școrpiu. *Scorpiorum*.
- Scorpion**, *m.* școrpiu, școrpiă.
- Scorpionne**, *f.* uă plantă.
- Scorsonère**, *f. bot.* școrsoneră, plantă, *salsifis noir*.
- Scotie**, *f. archit.* ornamentū concavū, școbitură.
- Scotie**, *m.* doctorū care preda legea lui Moise, la Ebrei. Vd. și *copiste*.
- Scripteur**, *m.* oficiariū care scrie epistolele papei.
- Scrobicule**, *f. anat.* cavităte mică a inimei.
- Scrobiculeux**, *euse, adj. bot.* cu suprafața semēnată de mīce cavități.
- Scrofulaire**, *f.* plantă altădată in usū contra șcrofule.
- Scrofules**, vd. *Ecrouelles*.
- Scrofuloux**, *euse, adj.* șcrofulosū, cu umori reci.
- Scrupule**, *m.* șcrupulū; vechiă măsură de 24 grăunți.
- Scrupule**, *m.* nelinșce a consciinței; mare esacūitate in observațiunea regulei. dētoriei; mare delicatețā in materiă de morali; *astr.* mică parte a minutei.
- Scrupuleusement**, *adv.* mīnuțiosū, șcrupulosū.
- Scrupuleux**, *euse, adj.* mī-

nuțios, care caută cu d'a-mănuntul, foarte exact.

Scrutateur, *m.* *trice*, *f.* scrutător, examinator minuțios. La pl. acei cari assiste la verificațiunea scrutinului.

Scruter, *v. a.* a scruta, cerceta afindu. Comp. *sonder*.

Scrutin, *m.* votu electoral seŭ deliberativu prin suffragie secrete, scrutinu.

Scubac, *m.* liquore spirtosă cu safranu; vd. *usquebac*.

Sculpté, *ée*, *adj.* sculptatu.

Sculpter, *v. a.* a sculpta, adorna cu săpature.

Sculpteur, *m.* sculptoru, statuariu.

Sculpture, *f.* sculptură, statuariă.

Scurrile, *adj.* mojieu la vorbă. *Puç. us.*

Scylla, *m.* scopelă (stâncă), vd. *Charybde*.

Scytale, *f.* scitală. Scriptură secretă la Lacedemoni.—Era unu cilindru de lemnă și peste dînsul înfășurată uă bantă de pergamentu.

Se, *pron. refl. se, și.* *Il s'est instruit et s'est acquis l'estime des savants*, ellu s'a instruit și și a căstigatu stima erudiților.

Séance, *f.* ședință, timpulă câtă stă strinsă uă adunanță, uă societate, câtă petrece cine-va la mesă etc.

Séant, *e*, *adj.* decinte, care șede bine, *décent*.

Séant, *e*, *adj.* care reșede

Seau, *m.* gălătă. |actuale.

Sébacé, *ée*, *adj. anat.* Califică uă umóre de consis-

tință apprópe assemine cu a seului.

Sébacique, *adj.* Califică acidulă estrassu din grăssime.

Sébeste, *m.* speciă de prună, fructu de *sébestier*.

Sébestier, *m.* unu arbure din Egiptu. [produce seŭ.

Sébifère, *adj.* sebiferu, care

Sébile, *f.* vassu de lemnă rătundu și concavă (găvanu).

Sec, *sèche*, *adj.* seccu, uscatu. [tăra.

Sécable, *adj.* care se pôte

Sécante, *f. geom.* secante. Dreptă dussă dela centrulă circumferinței la estremațea arcuțu și terminată la tangința acestui arcu.

Sécateur, *m. grad.* forțeci curbate, uneltă de tăiatu arburi.

Sèche, *f. sciche*, sepiă, speciă de molușce marine.

Séchement, *adv.* in modu seccu, in locu uscatu.

Sécher, *v. a.* a secca, usca.

Sécheresse, *f.* secăciune, ariditate, uscăciune.

Sécherie, *f.* locu unde se întinde pânđa spălată, vâpsită, se se usuce; vd. *séchoir*.

Sécheron, *m.* livede situată intr'unu locu uscatu.

Séchoir, *m.* locu in fabrică unde se usucă ce-va.

Second, *de*, *adj.* secundu, allu douile. *Causes — des*, creaturele, pe cându *Creatorul* este cauza primariă, *la cause primaire. Eau—de*, apă-tare mai slabă.

C'est principalement dans la conversation qu'on prononce le *e* comme un *g*.

Secondaire, *adj.* secundariu, accessoriu, care nu vine decât alături douilè. *Planète*—, planetă care s' învîrtește în giurulă altia.

Secondairement, *adv.* în modu secundariu, accessoriu.

Seconde, *f.* secunda, clasa care precede retorica; secunda; *impr.* a doua corectura.

Secondement, *adv.* în alu douilè rându, alu douilè.

Seconder, *v. a.* a veni în alu douilè rându s. locu; a secunda, ajuta.

Secouement, *m.* *secouiment*, scuturare, eliminătură.

Secouer, *v. a.* a agita, clătina, scutura; *escita*; certa.

Secourable, *adj.* ajutătoriu, cu plăcere ajutate.

Secourir, *v. a.* a ajuta, assiste, *aider*.

Secours, *m.* ajutoriu, asistință, *aide*, *protection*.

Secousse, *f.* agitațiune, clătinătura, sculurătura.

Secrè, *etc. adj.* secretu, ascunsu (tăinicu); *sust. m.* secretu, (tăină). *En*—, în ascunsu, în secretu.

Secrétaire, *m.* secretariu, funcționariu care scrie epistole etc. pentru altulu, de care depinde.

Secrétairerie, *f.* locale alu secretariloru de consulațiu.

Secrétariat, *m.* secretariatu, funcțiune de secretariu.

Secrète, *f.* rugăciune ce preotulu ăice încetu la liturgiă.

Secrètement, *adv.* secretu

(în tăină). *en secret*, *en particulier*, *sans être aperçu*.

Sécréter, *v. a.* a secreta, opera secrețiunea, *vd. Sécrétion*.

Sécréteur, *adj.* *vd. Sécrétion*.
Sécrétion, *f.* secrețiune, *med.* strecurarea și separățiunea materielorū alimentarie.

Sécrétoire, *adj.* unde se operă secrețiune, *vd. préc.*

Sectaire, *m.* cellu ce ține de un secta schismatică.

Sectateur, *m.* sectatoru, cellu ce urmădu opiniunea unu filosofu, literatoru etc.

Secte, *f.* secta, maș multe persoane cari facu profesiune de aceeași doctrină.

Secteur, *m.* *geom.* sectoru. —Partea unei curbe coprinsă între două rațe și arculu dintre dinsele.

Section, *f.* secțiune, parte, divisiune dintr'ua colecțiune; *nat.* divisiune a genulu; *milit* jumătate de plutonu. *Pont de*—, punctu de secțiune unde se taiă două linii etc.

Séculaire, *adj.* seculare, care se face la unu centu (sau sutu) de anni uă-dată; forțe vechiu.

Sécularisation, *f.* facere se lă seculare, *vd. séculier*.

Séculariser, *v. a.* a face seculare, *vd. séculier*.

Sécularité, *f.* jurisdicțiune seculare a unei biserice.

Séculier, *icre. adj.* seculare, care nu este obligatū prin voturi într'ua comunitate religioasă; *m.* laicū, mirenu.

Séculièrement, *adj.* in modu' secularu', vd. *prez.*

Sécurité, *f.* securitate, liniște a spiritului, siguranță.

Sédan, *m.* postaviu în ū de Sedan, din Ardennes.

Sédanoise, *f.* caracteru' fôrte mâcu de tipogr. de cinci puncte, numitū și *parisienne*.

Sédatif, *inc. adj. med.* sedativu', care liniștesce durerile.

Sédentaire, *adj.* sedintariu', care sède multū pe scaunul, in oppos. cu *ambulateur*. *Emploi* — funcțiune care se exercită într'unu locū totū-deuna acell'asi.

Sédentairement, *adv.* sedintariu', sedindu' în casă.

Sédiment, *m.* sedimentu', depusul, drojdie.

Séditieuxment, *adv.* seditiosu', cu revolta.

Séditieux, *ense. adj.* seditiosu', care ia parte la ună revolta, înclinatu' a face, a prov. ea, seditiune.

Sédition, *f.* seditiune, revolta.

Séditz, *m. (sau de)*, apă de Selditz, în Boemia.

Séducteur, *m. (sau f.)*, seductoru', care seduce, face se cădea în eroare; corupe.

Séduction, *f.* seducțiune, atracțiune în eroare; atracțiune *à séduire*.

Séduire, *v. a.* seduce, induce în că. prin decepțiune, prin înșelăciune, atrage în eroare. *Comm. saborder.*

Séduisant, *e. adj.* seductoru', care atrage, place, *atrayant*.

Segment, *m. geom.* segmentu'. Partea cercului cuprinsă între arcu' și cōnla sa.

Ségétal, *e. adj. bot.* segetale, de semănătură, care crește în câmpu' în cultivat.

Ségovie, *f.* lână de Spania.

Ségrairie, *f.* padure posesă în commune cu alții.

Ségrais, *m.* padure mai mica țării în particulare.

Ségrégation, separațiune, dispozițiune dintr'unu totu'.

Seicac, vd. *Sèche*.

Seig'e, *m.* seară.

Seigneur, *m.* domnū, posesorul unei țere, stăpînū. Titlu de onore.

Seigneurage, *m.* dreptū țicor de unu suveranu' asupra fabricădunū monnelei.

Seigneurial, *e. adj.* care tine de *seigneur*.

Seigneurie, *f.* autoritatea unu *seigneur* în dominiulu' său. [pita cabului].

Seime, *f.* dispiciatura la co-

Sein, *m.* sinu'.

Seine, *f.* plasă de prinsu' pește.

Seing, *m.* subsemnătură: —

privé, semnatura privată a unu, ac. unu rânū de unu ofiteru' pînăcu. *Banc* —, char. în sub-en-nala, care se pōie în pō. după voia.

Seizain, *m.* specie de postavă.

Seizaine, *f.* s'oră grōsă.

Seizième, *adj.* altū gēsse-spredecitē.

Seizièmement, *adv.* în altū lū-cē locū s' rânū.

Séjour, *m.* lăcuință, sedință.

Séjourner, *v. n.* a lăcu,

sedé câtú-va timpú într'unú locú.

Sel, *m.* sare. *Du gros*—, glumă de rău gustú.

Sélacien, *enne, adj.* cu pelea cartilaginósá.

Sélam, *m. s. sélan*, fasciclu emblematicú de florí, de care se servescú Orientalíi, cá se și arréte pasiunea pentru obiectulú iubitú.

Sélénite, *f. chem.* selenitá, sulfat de calce.

Séléniteux, *euse, adj. chem.* de sulfatú de calce.

Sélénium, *m. chem.* metalú acidificabile.

Sélénographie, *f.* descripțiunea lunéi.

Sélénographique, *adj.* de *sélénographi*.

Sélénostate, *m. astr.* instrumentú de observatú luna.

Selle, *f.* șea, șgura ce se face la mineralulú în fusiune.

Seller, *v. a.* a pune șea pe calú *Se*—, a se stringe, se grămădi (în agric.).

Sellerie, *f.* șeláriá.

Sellette, *f.* cuthia văcsuito-rului ambulante.

Sellier, *m.* șelariú.

Selon, *prop.* după, conforme cu. *Selon ce que je pense*, după-cum gândescú. *Selon que*, după-cum, după circumstanțe.

Semaille, *f.* semințe, seménaturá, timpulú de seménatú.

Semaine, *f.* săptămáná.

Semainier, *ière, adj.* care é în serviciú uá săptămáná.

Sémaphore, *m.* speciá de telegrafú maritimú.

Semblable, *adj.* asemine,

asseménatú, *figures*—s, figure aseméni, carí au ánghiurile egalí, una către alta, și laterile proporțiionali (în geom.).

Semblablement, *vd. Pareillement*.

Semblant, *m.* *vd. Apparence*.

Sembler, *v. n.* a seména, se páre

Semblide, *m.* uá insectá.

Séméiologie, *séméiotique*, *f.* partea medicínei care tractéda de semnele morbilorú.

Semelle, *f.* talpá de cismá; lungimea piciorului.

Semence, *f.* semínță.

Semencine, *f. bot.* speciá de *semen-contra*.

Semen-contra, *m. bot.* semen-contra, semínță vermifugiá; seoințe de santoliná.

Semer, *v. a.* a seména, resipi.

Semestre, *m.* semestru, spațiú de șesse lune consecutive.

Semestriel, *elle, adj.* semestriale, de semestru, care se fac pe semestru.

Semestriel, *m.* militariú în semestru.

Seméar, *m. euse, f.* seménáiorú, propagatorú.

Semi, *adj.* semi, jumétate, *demí* — Usitatú cu unele vorbe: *semi-féte*, *semi-preuve*, *semi-double*.

Semi-flosculeux, *euse, adj. bot.* cu semi-floricele.

Semi-lunaire, *adj. anat.* în semiluná.

Sémillance, *adj.* viuiciune.

Sémillant, *e, adj.* fórté de-

- șteptă, de un viniciune care place, *venetianul*.
- Séminaire**, *m.* seminariu. Stabilimentu unde se instruesc scolarii pentru ună profesiune uore-care.
- Séminal**, *e. adj.* seminale, care se referese a semințe. La pl. *séminaux*.
- Séminariste**, *m.* seminaristă. Acella care este crescută, instruită, într-unu seminariu.
- Sémination**, *f.* semănare, dispersiunea semințelor (mai alesă cea naturale).
- Sémiologie**, *f.* semnologia. Partea medicinei care tractează despre semnele morbilor.
- Semis**, *m.* plantațiune de arbori, de flori, lucrul semănătorului.
- Semite**, *f.* bumbacul de Archipel.
- Sémité**, *m.* semitu. Nume dată popórelorú asiaticé și africane descindinți din Sem, precum sunt Ebreii, Turcii etc., in oppositiune cu popórelé *arabe*.
- Sémitique**, *adj.* semitică, de Semiti, dela Sem și descindinții sei.
- Semoir**, *m.* sacă; instrum. s. machină de semenatú.
- Sémonce**, *f.* invitațiune în forme pentru vre-ună ceremonie: monițiune (*avertissement*) amestecată cu impúțări dela ună persónă cu autoritate.
- Semoncer**, *v. a.* a imputa, dojeni, vd. *reprimander*.
- Semondre**, *v. a.* a invita la ună ceremonie. Usit. numai la infinitiv.
- Semoule**, *f.* cocă de făina tórte buna.
- Semper-virens**, *m.* caprifoliu care infloresce totu annulú.
- Sempiternel**, *elle, adj.* sempiternu, care duréșă totu-deuna.
- Simple**, *m.* instrum. in usú la țesserea mătassei.
- Sénať**, *m.* senatú.
- Sénaťeur**, *m.* senatorú.
- Sénatorerie**, *f.* pămíntu senatoriale, imobile oficiariu allu cui usufructu era aflectatá, datú, senatorului.
- Sénatoriai**, *e. adj.* senatoriale, care privesce la senatorú, de senatorú.
- Sénatorien**, *jeune, adj.* care este allú senatorului.
- Sénatrice**, *f.* consórtea senatorului.
- Sénatus-consulte**, *m.* senatú-consultú, decisiune a senatului, sub imperiú.
- Senau**, *m. mar.* nave cu doue catarte pentru cursă.
- Séné**, *m.* sinamichiă. Arburelú de Levante.
- Séné bătard**, *m. s. embrénuis*, unú arburelú.
- Sénéchal**, *m.* seneșalú, vechiú oficiariu de justiță.
- Sénécha'e**, *f.* consórte de *sénéchal*.
- Sénéchaussée**, *f.* întinderea juricțiunii unuí *sénéchal*.
- Seneçon**, *m. bot.* ună plantă cu flori compuse.
- Senelle**, *f.* seú *senelle*, fructu.

de *houc*, s. *housson*, vd. vb.

Séneſtre, *adj.* sinistru, din stanga, (la arm).

Sénevé, *m.* plantă din allu cui grăunte se face mustarū.

Sénieur, *m.* decanu în unele comunități. [nescū.

Sénil, *v. adj.* senile, bătrā-

Sénilité, *f.* bătrānetă *neol.*

Sens, *m.* simțū, simțire; sensu, semnificațiune; direcțiune: *sens moral*, conștiința. *Le bon sens*, bunul simțū, dréptă judecată. *Sens commun*, simțul commune,

inteligența ordinariā a ămănilorū. *Faux sens*, semnificațiune falsă. *Reprendre ses sens*, și veni în simțire. *Homme de sens*, omū inteligent; *a mon sens*, după cum credū. *En tout sens*, în toate direcțiunile, *sens dessus dessous*, reveritū (resturnatū), în mare desordine.

Sensation, *f.* senzațiune, impresiune cē priimesce anima dela obiecte prin sensurī.

Sensé, *év. adj.* judiciosū, conforme rațiunii, bunuiui sensū.

Sensément, *adv.* judiciosū, conforme cu dréptă judecată.

Sensibilité, *f.* sensibilitate, calitate prin care simțimū, percepemū, obiectele esterne.

Sensible, *adj.* sensibil, simțitorū, care simte, are simțire, priimesce facile impresiunea sensurilor.

Sensiblement, *adv.* sensibil, simțitorū, perceptibile.

Sensiblerie, *f.* esagerațiune, afecțiune, de sensibilitate.

Sensitif, *év. adj.* sensitivū, simțitorū, care posedea facultatea de a simți.

Sensitive, *f.* sensitivă, *mimosă casta*. Plantă esolică ale cui toie se rebotă în data cē le atunge cine-va.

Sensorium, *m.* parte creierilorū care se pretinde a fi centrul senzațiunilor.

Sensualisme, *m.* sensualismū. Sistemă care nu admite metafizica, și referesce, după Kant, la sensuri fenomenele înțelesului.

Sensualiste, *adj.* sensualistū, de sensu dîsmū. *Sust. m.* celui ce admite sensualismul.

Sensualité, *f.* atracțiune la plăcerile sensurilor.

Sensuel, *elle, adj.* sensuale, allaturatū la plăcerile sensurilor, mulțumindū sensurile.

Sensuellement, *adv.* sensualistū.

Sentence, *f.* sentință, cugetare morală; decisiune, hotărâre.

Sentencier, *v. a* a condanna prin sentința.

Sentencieusement, *adv.* sentințosū, din cugetare morală.

Sentencieux, *euse, adj.* sentințosū, care contine năsentinți, uc vorba însemnă a; care se emită prin sentință prin voiesime.

Sentene, *vd. Centaine.*

Senteur, *vd. Odeur, parfum.*

Senti, *év. adj.* simțitū, es-

- pressă cu simțimintu și veritate.
- Sentier**, *m.* cărare, potecă.
- Sentiment**, *m.* simțimintu, percepțiunea obiectelor prin sensuri; facultate de a simți, sensu intimu, consciința, impresiune priimută, pasiune. In literat. și in arti expresiune viuă, animală, dulce. *Se piquer de—*, a avé inimă sensibilă.
- Sentimental**, *e, adj.* simțimentale, unde este simțimintu.
- Sentimentalement**, *adv.* simțimentale, prin simțimintu.
- Sentine**, *f.* sentina (hasna) la corabia.
- Sentinelle**, *f.* solbatu care Țedesc. Comp. *vedette*.
- Sentir**, *v. a.* a simți; a mirosi.
- Seoir**, *v. n.* a sedé. Usit. numai la partic. *seant*, seșindu, și *sa*, seșutu Țosu.
- Seoir**, *v. n.* a Ți convenibile, sedé bine, se cadé, *bien aller*. Mai multu la part. *seyant* și la a treia pers. sing. și pl. *il sied, ils siéent, il seyait, ils seyaient, il siéra, ils siéront* etc. Inusit. la timp, compuși.
- Sépale**, *f.* foișoră dela caliciu.
- Séparable**, *adj.* separabile, care se pôte separa, dispărți.
- Séparatif**, *inc, adj.* separativu, care disparte.
- Séparation**, *f.* separațiune, dispértire.
- Séparatisme**, *m.* separatismu. Dispértire dela doctrinele generali ale unei religii.
- Séparatoire**, *ad.* separatoriu, unu instrum. de chirurgia.
- Séparé**, *inc, adj.* separatu, dispértit, distinsu.
- Séparément**, *adv.* separatu, in parte.
- Séparer**, *v. a.* a separa, dispérti, divide, disuni.—On dit également *séparer de* ou *séparer d'avec*.
- Sépiá**, *f.* materiá colorante ce procura pescele sepia [*seiche*].
- Seps**, *m.* șiopărlă cu picioare scurte ca unu serpe.
- Sept**, *numér.* Șepie.
- Septante**, *num.* șeptedecí. Numai in frasea: *la version des—*, șeptantea, traducțiunea grécă (din ebreicú) a vechiulu Test. de coi 70 m-trepreți (*il s s' tauté*).
- Septembre**, *m.* septembre.
- Septembriseur**, *m.* Se dice de seclera Ți cari luară parte la ucciderile din septembre 1792.
- Septénnaire**, *adj.* care prețusece seu conține șepie; *m.* spatiu de 7 anni.
- Septennial**, *e, adj.* care se întâmplă la fia-cari șepie anni.
- Septennalité**, *f.* durată de șepie anni a unei adunánțe politice.
- Septentrion**, *m.* septintriune, nordu.
- Septentrional**, *e, adj.* septintriunale, dela nordu.
- Septidi**, *m.* a șepé di a decadii republicane in Franc.
- Septième**, *adj.* allu șepelé.
- Septièmement**, *adj.* allu șepelé, in allu 7-lea locu.

Septier, *m.* vd. *setier*.
Septique, *adj. med.* septică.
Septuagenaire, *adj.* și *s.* în etate de 70 ani.
Septuagésime, *f.* a treia duminică înainte de prima duminică a postului.
Septuor, *m.* buccata de muzică cu șapte voci.
Septuple, *adj.* de șapte ori atlată, înșeptit.
Septupler, *v. a.* a înșepti.
Sépulcrai, *c.* *adj.* sepulcrale, de mormintu.
Sépulcre, *m.* mormintu.
Sépulture, *f.* sepultura, înmormintare.
Séraphelle, *f.* unu șiru; oțel cu cari formedă suita unei persoane, unui partitū, *iron.*
Séquence, *f.* șiru de cârți de aceeași cuțore, (la jocū).
Séquestration, *f.* secestratū, secestrațiune, secestru.
Séquestre, *m.* secestru (sequesțru).
Séquestrer, *v. a.* a secestra, pune în secestru.
Séquin, *m.* monedă de aurū în Levant și Venetia.
Sérais, *m.* seratim.
Sérancolin, *m.* marmure de Pireneî de culōrea agatei, cu macule roșie și negre.
Séraphin, *m.* seratim. *Esprit céleste de la première hiérarchie des anges.*
Séraphique, *adj.* serafică, de seratim. *Ordre—*, ordinea religioșiloră franciscani.
Sérasquier, *m.* *séraskier*, generale de armată la Turci.
Serdeau, *m.* oficiariū care

prîmia buccatele cē remănea dela mēsa regelū.
Serein, *m.* vapōre rece, pētrundētōre, cē cade vēră la appusulū Sōrelū.
Serein, *e, adj.* seninū. *Goutte sercine*, paralise a nervulū opticū, orbēlă, *amaurose*, *berluc*.
Sérénade, *f. mus.* serenatā, concertū de sēra.
Sérénissime, *adj.* serenissimū, titlu cē se dă unorū principi.
Sérénité, *f.* seninētate
Sérieux, *euse. adj.* serosū plinū cu seriositate, apost.
Serf, *ve. adj.* servū (robū).
Serfouette, *f.* teslă, uneltă de grădinari. [grădină.
Serfouir, *v. a.* a săpa în
Serfouissage, *m.* săpare în grădină.
Serge, *f.* ușioră materiă incruciată de lână, mătasse.
Sergent, *m.* serginte, sub-officiariū.
Sergenter, *v. a.* a urmări cu serginți, *rech.*
Serger, *m.* *sergier*, fabricant, vindētōrū, de materie de lână.
Sergette, *f.* uă materiă subțire de lână etc. vd. *Serge*.
Séricole, *adj.* care privesce producțiunea mătassei.
Séridie, *f.* speciă de plantă.
Série, *f.* seriă, successiune, șiru.
Sérieusement, *adv.* seriosū.
Sérieux, *euse. adj.* seriosū, solidū, importante. *Opp. gai, enjoué.*
Serin, *m. ine. f.* serinū, ca-

- nară, passere din Canarie.—
plein, canară adevărată. —
bâtard, canară de Elba.
- Seriner**, v. a. a învăța pe
 canari să cânte.
- Serinette**, f. instrum. că
 se învețe pe canari să cânte.
- Seringat**, m. *syringa*, ar-
 burelă cu flori albe foarte
 odoranți.
- Seringue**, f. siringă, clisteră.
- Seringuer**, v. a. a da cu
 siringă.
- Serment**, m. jurământ, pro-
 missiune solemnă. Comp. *ju-
 rement*.
- Sermentaire**, f. bot. vd.
livèche.
- Sermenté**, *éc.*, vd. *Asser-
 menté*.
- Sermon**, m. orățiune creș-
 tină predicată în biserică.
Sonner le—, a anunța pre-
 dica, suna că se merge la
 biserică. [dică.]
- Sermonier**, m. de pre-
 dică.
- Sermonet**, m. *adp.* cui
 place se predică.
- Sérosité**, f. serositate, zeră.
- Serpe**, f. cosoră.
- Serpent**, m. șerpe. *Langue
 de—*, vorbitor de rău.
- Serpentaire**, f. constela-
 țiune.
- Serpente**, f. *papier*—, spe-
 ciă de chărtăie fină și trans-
 parante.—Fiindcă avea dreptă
 marcă un șerpe.
- Serpenteau**, m. mic șerpe.
- Serpenter**, v. n. a șerpi.
- Serpentin**, m. bucată dela
 platina unei pușce.
- Serpentin**, *adj.* *marbre*—,
 marmure verde cu macule
 roșii.
- Serpentine**, f. ua pără fină
 cu pește; speciă de brăscă
 țestosă; speciă de plantă.
- Serpentine**, f. *langue* —.
 limba calului, când se mișcă
 neconținută. [ancora.]
- Serper**, v. n. *mar.* a redica
- Serpette**, f. cosorașiu.
- Serpillière**, f. pânză grăso
 (de imbalat).
- Serpolet**, m. bot. merisoru.
- Serpule**, f. *nat.* genă de
 vermi marini.
- Serrage**, m. captușeala in-
 terna a navii, corăbiei.
- Serre**, f. cămară, locă caldă
 unde se stringă plante ierba.
- Serre-bauquière**, f. *mar.*
 lungă lemne unde se asseală es-
 tremitatea grindelor trans-
 versale, [*des barrots*].
- Serre-file**, m. oficiarău
 soldat, care sta după șiruri.
- Serre-papiers**, m. cu-
 thiă pentru chărtie.
- Serre-tête**, m. legătură de
 cap. Pl. *nerar*.
- Serré**, *éc.* *adj.* strinsă, ap-
 pesat. fig. concis; *Souer*
 —, a juca numai la jocuri
 bune, și fig. a fi cu prudență.
- Serrement**, m. strinsură.
- Sérrément**, *adv.* pre strinsă.
 pre economică.
- Serre-nez**, m. mică appa-
 rată pentru a supune calu-
 lă.
- Serrer**, v. a. stringe, appesa.
- Serreté**, *éc.* *adj.* bot. cu mică
 tăietură.
- Serron**, m. cuthiă în care
 se transportă materie medi-
 cală din streinătate.
- Serrure**, f. brăscă de ușă,
 verigă, clanță.

- Serrurerie**, f. covăceriă.
- Serrurier**, m. covăciū.
- Sertir**, v. a. a pune pētră in inelū, tinti pētra prețiose.
- Sertissure**, f. modu cum e tîntra, asșejăta, pētra la inelū etc.
- Sertuaire**, f. speșă de polip.
- Sertule**, f. cōde de plante.
- Sérum**, m. seru, zoru.
- Servage**, m. servitute, ca- nă de la servu, robiu.
- Servant**, m. *des secrets*, nat. specie de rîșu amer. *Sychnat- tipes*, *chaus-ervat*, *chat- pord*.
- Servant**, m. care servese.
- Gen' de name*—noīle care servu la mōșu negu, *frère* — care intră in ordinea de Merca la a c. n. noble.
- Servante**, f. servitōre, sluj- ma.
- Serviable**, adj. officioșū cu ardore, cui place se oblige, suppuso. [suppunere.
- Serviablement**, adv. cu
- Service**, m. servitiū, slujba.
- Serviette**, f. servetu.
- Servile**, adj. servile, umi- lit.
- Servilement**, adv. in modū servile, pōc esactu.
- Servilisme**, m. servilismū.
- Servilité**, f. servitute, spi- ritu de servitute, înjeosire de sufletu; esactitate ser- vile.
- Servir**, v. a. și n. a servi, sluji, fi in servitiū.
- Serviteur**, m. servitorū, [singio. [biă.
- Servitude**, f. servitute, ro- ses.
- Ses**, poss. pl. sei, sēle.
- Sésame**, m. bot. sesamū, uă plantă oleaginosă.
- Sésamoïde**, m. bot. care sēmăna cu sesamulū.
- Séséli**, m. bot. plantă me- dicinale.
- Sesquialtère**, adj. math. *raison*— rațiune (*rapport*) a numerelorū, cari sunt in- tre dinsele precum trei că- ire doue. In *raison sesqui- tère*: unu numărū conține pe celū-alū uădată și trei carturi, in *raison sesqui- double*, de doue ori și ju- melate.
- Sesseyement**, m. știueratū, pronunția prē tare a consu- nanțiloru sin-rătōre.
- Sessile**, adj. bot. sessile, li- pitu de radēcine.
- Sessiflore**, adj. cu flori sessile, vd. *proc*.
- Session**, f. sessiune, timpulū catū sta alunatu unū corpū deliberante, sesiunea unu conciliu.
- Sesterce**, m. sesterțū, mon- neia de argintū la R. anticū, trei carturi de denariū, 2 1/2 assi, 20 centime.
- Sétacé**, co. adj. bot. seta- ceu, precum pērulū de rimă- toru.
- Sèteux**, eusse, adj. bot. cu paie uscate și setacee, vd. *proc*.
- Setier**, m. vechiă măsură pentu graunte, conțin. 156 litri; pentu liciđi c. a. ținea 8 *pintes*, peste 7 litri. *Demi- setier*, unū quartū de *pinte*, addeșē și unū quartū de litru.
- Séton**, m. med. setă, pan-

glică ce se potrece prin carne.

Seuil, *m.*, soliu, pragu.

Seul, *v. ad.*, singuru, unicu.

Seulement, *adj.*, numai, *pas d'arrivage, uniquement.*

Seuleți, *et.*, singurdu, *dimin.*, *vechi*, *vechi*.

Sève, *f.*, sucu cu mielu alu vegetală în lea.

Sévère, *adj.*, severu, strâșnicu.

Sévèrement, *adv.*, severu.

Sévérité, *f.*, severitate, strâșnicie, *rigore, rigueur.*

Sèveux, *mas.*, *adj.*, stucosu, *Z. m. s.*

Sévices, *m. pl.*, acte de violență severă, rele, tractări.

Sévir, *v. m.*, a se înverșuna, a se înverșuna cu cineva, a se înverșuna cu cineva, a se înverșuna cu cineva.

Sevrage, *m.*, abținere.

Sevrer, *v. m.*, a înverșuna.

Sevreuse, *f.*, femeie care înverșuna.

Sexagénair, *adj.*, și *sust.*, în etate de 60 ani.

Sexagésime, *f.*, duminică ce precede cu 10 zile septuaginta, prima duminică a postului, *degré*.

Sex-digita, *v. ad.*, cu șase

Sexe, *m.*, sex, a diferența consistențială între masculu și feminu. *Le—fem.*

Sexennal, *v. ad.*, care se întâmplă o dată șase ani.

Sextane, *adj.*, care revine la câte șase zile.

Sextani, *m.*, sextant, instrument care conține a șase parte din ceru, sau 60 grade.

Sexte, *m.*, șeste, a șeste parte a decretalilor, vechiloru

regulaminte ale papiloru.

Sextidi, *m.*, a șesă zi a decadei republicane în Franța.

Sextil, *v. ad.*, șeste. Se dice de distanța a două plune departate între dinsele de 60 gr. de *Amie*—*v.*, anuul republican francez, cândă februarie era bisse-

Sex—v. ad., alu șeselé.

Sexupie, *v. ad.*, șesă.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sexu, *m.*, sex, parte de sex.

Sibylle, f. sibila, profetiță la antici. Plural. Sibillei.

Sibylin, m. sibilină, alău sibilic.

Sicaire, m. sicariu, ucisitorul platilor. Comp. *assassin*.

Sicamore, m. legănă (la armarii).

Siccatif, *ive*, *adj.* și *sust.* care usuca culorile.

Siccit, f. uscăciune, sicciitate.

Sicilienne, f. d. a. la siciliană.

Sicilique, m. *fan.* pondul cam de 61,3 gram.

Sic'e, m. ponă (6 gram) și monedă (cf. fr. 26 c.) de argintă curată la Ebrei.

Sidéral, *e*, *adj.* siderale, de stele. *Année*—*e*, anulul sideral. Timpul revoluțiunii pe care îl are ună pământ în jurul soarelui revine la același punct în veci.

Siege, m. scaunul; sedința, fundamentul; asediul.

Siéger, v. n. a ședea pe scaunul într-o adunare, ține sedința.

Sien, *enne*, *adj.* seú, sa. *Le—, la—ne, les—s, les—nes*, alău seú, a sa, ai seú, ale seúe.

Sieste, f. somn după prândul.

Sieur, m. breviațiune din *monsieur*.

Siffable, *adj.* care trebuie fluierat, șiuerat.

Siffant, *e*, *adj.* șiuerătoriu.

Sifflement, m. șiuerătură.

Siffler, v. n. a fluera, șiuera.

Sifflet, m. fluier mic.

Siffleur, m. *euse*, f. care fluieră.

Sigillé, *adj.* f. Califică ună

pamintă argilosă însemnată cu unu sigiliu, cu pecete.

Sigisbé, m. s. *sigisbee*, călare servitorul; acela care dă îngrijiri assidue unei doime.

Signoïde, *adj.* s. *signoïde*, de forma signeului, lui s grec.

Signal, m. semnalul.

Signalé, *é*, vd. *Remarquable*.

Signalement, *adv.* semne esterne ale unui individ.

Signaler, v. a. a semnala, descrie semnele esterne; atrage atințiunea asupra.

Signataire, m și f. celălă ce a subsemnatul.

Signature, f. semnătură, (iscălitură).

Signe, m. semn, indiciu.

Signer, v. a. a semna, subsemna (iscali). *Se—*, a-și face semnul crucii, se inchina.

Signet, m. panglică lipită la carte, că se servescă de semn pentru locurile unde a ramasă cine-va.

Signette, f. semicercul de ferru dintat, că se adaptă la nasulă cailor, că se domesticescă. Comp. *servettes*.

Signifiant, *e*, *adj.* însemnătoriu, care semnifică.

Significatif, *ive*, *adj.* semnificativ, care esprime curat.

Signification, f. semnificatiune, sensul unei vorbe.

Significativement, *adv.* semnificativ.

Signifier, v. a. a semnifica, însemna, avé unu sens.

Sigarette, *f.* specie de zăbale. [minerale]

Sil, *m.* specie de pământ

Silence, *m.* silențiu, tăcere, liniște.

Silencieusement, *adv.* silențios, în tăcere, cu liniște.

Silencieux, *cuse, adj.* silențios, ticiturnu, tăcut.

Silène, *m.* silen, un flutur.

Silésie, *m.* postavu ușoriu.

Silex, *m.* cremine.

Silhouette, *f.* profilu trassu în giurul umbrei feției.

Silice, *f.* silice, uă petră.

Silicieux, *cuse, adj.* siliciosu.

Silicique, *adj.* Califică acidu formatu de siliciu, vd. *urn.*

Silicium, *m. chem.* siliciu, corp simplu. Combine avec la silice il produit l'oxygène.

Silicu'e, *f.* uă plantă.

Siliculeux, *cuse, f. și adj.* classe de plante.

Siliginosité, *f.* calitate făinosă a frumentului, grănu.

Silique, *f.* învelișul unu fructu, fructu uscatu bivalv.

Siliqueux, *cuse, adj.* vd. *Siliculeux.*

Sillage, *m.* urma ce face navea, corabia, pe apă.

Sille, *m.* poemă satirică la Gr.

Siller, *v. n.* a dispica valurile înaintându.

Sillery, *m.* vinu de Champagne, de Reims, renunitu.

Sillet, *m.* limbă de ivoriu la unu instrum. musicale, pe care trecu cordele.

Silomètre, *m. mar.* instrum. de măsuratu iuțela mersului unei corăbii.

Sillon, *m. rasoru.* lungă urmă ce lăsa arătrulu în pământu.

Silloné, *ce, adj.* săpatu în răsore. [răsore, lăssa urme.

Sillonner, *v. n.* a face, trage.

Silo, *m.* silo, cavitate practică în pământu, ce se conserve grăne.

Silp'ium, *m.* siliu, guma-reșină de Cirenaica la ant.

Silure, *f.* specie de pesci abdominali: unu mare pescu.

Silves, *f. pl.* culessu de poezie latine separate. Și *mélanges.*

Simagrée, *f.* diverse maniere afectate, vd. *mim' - derie.*

Simaise, *f.* vd. *cymaise.*

Simarouba, *m.* arbure medicin. de America.

Simarre, *f.* rochiă lungă a unor magistrați.

Simbleau, *m.* funiă de dulgheru. Și *cingleau.*

Simbor, *m.* uă plantă indiană.

Simien, *ne, adj. s. simi's-que*, simianu, de maimuța.

Similaire, *adj.* asemenea, de aceeași natură.

Similitude, *f.* comparațiune, asemenea, *ressemblance.*

Similor, *m.* similor, amestec de cupru și de zincu de aspectul auru u.

Simoniaque, *adj. și sust.* care are caracterul unei simonii.

Simonie, *f.* convențiune ilicită prin care dă cine-va. s. priimește, recompensă timpurale pentru unu beneficiu, pentru ce-va sacru, s. spirituale, pentru rugăciuni.

Simple, *adj.* simplu.

Simple, *m.* plantă medicin. de.
Simplément, *adv.* simplu.
Simplesse, *f.* simplitate, ingenuitate. *bonh. mte.*
Simplicité, *f.* simplitate.
Simplification, *f.* simplificațiune.
Simplifier, *v. a.* a simplifica, face să fie simplu.
Simulacre, *m.* simulacru, imagine, statuă.
Simulation, *f.* simulațiune, prefăcere, prefăcătorie.
Simulé, *ce. adj.* simulat, dissimulat, prefăcut.
Simuler, *v. a.* a dissimula, v. n. a se prefăca.
Simultané, *adj.* simultan, care se face în același timp.
Simultanéité, *f.* simultaneitatea, existența mai multor lucruri în același moment.
Simultanément, *adv.* simultan, în același timp.
Sinapisé, *ce. adj. adv.* unde întra făina de mustar.
Sinapiser, *v. a.* a pune făină de mustar, sinapisme.
Sinapisme, *m.* sinapismă; cataplasma a cui baze oțet-măla făina de mustar.
Sincère, *adj.* adevărat, sincer.
Sincèrement, *adv.* sincer, în sinceritate. *franchement.*
Sincérité, *f.* sinceritate.
Sincipital, *ce. adj.* de sinciput, de creștet.
Sinciput, *m.* sinciputul, creștetul.
Sindon, *ch. c.* cantitate mică de scana. (Cărsutul *linc. ad.*) în care a fost învelit I.—Chr.

Sinécure, *f.* sinecură, funcțiune retribuită care nu obligă la niciun lucru, la niciua muncă.
Sinécuriste, *m.* care se bucură de un sinecură.
Sine qua non, *loc. lat.* fără care nu se poate.
Singe, *m.* smiț, maimuță. *Vt. si. pata. optide.*
Singer, *v. a.* a imita, contredice.
Singerie, *f.* gesturi, întorsure, de maimuță (măimuricio).
Singeur, *m.* *singeresse*, *f.* cel a ce imită, la precum maimuța.
Singleton, *m. t.* carte care e singura de specia sa în muncă jucătorului.
Singulariser, *v. a.* a face singular, deosebit.
Singularité, *f.* cea ce face un lucru să fie singular.
Singulier, *ce. adj.* singular, particular, unic.
Singulièrement, *adv.* în mod singular.
Sinistre, *adj.* sinistru, nefertice (neurociu).
Sinistrement, *adv.* în mod sinistru. *P. us.*
Sinon, *conj.* altă-fel, decât nu, sau sau; aflară decât, *si ce est que.*
Sinople, *m.* culoarea verde de ceramă.
Sinué, *ce. adj. lat.* cu sinuri, creșturi, pe margine.
Sinaeux, *cus. v.* *Tortueux.*
Sinuosité, *f.* sinuri, întorsure, creșturi.
Sinus, *m. math.* sin, per-

- pendiculare dussă dela extremitate c' ună arcă pe rața care trece prin cea-altă extremitate.
- Siphon**, *m.* sifonă, tubă recurbată, încovărită.
- Sire**, *m.* Sire, titlu dată suveranilor, cândă vorbește cine-va cu diu-să.
- Sirène**, *f.* sirena, femeă care atrage prin cantulă sã, prin frumusețã sa.
- Sirius**, *m.* Sirius, stea din Marele canel; canicula.
- Siroc**, *m.* *sirocco*. Siroco, vintu arde oru de sud-est pe Mediteranea.
- Sirop**, *m.* siropă
- Siroter**, *v. a.* si n. a hē cu placere și încreț *jeu*.
- Sirtes**, *sirtes*, *f. pl.* arenă în mare scut pe cãs.
- Sirupeux**, *cuse. adj.* Siroposă, de natură siropoasă.
- Sirvente**, *m.* vechiã poeziã provinciale francezã.
- Sis**, *e. adj.* situat, asedat.
- Sison**, *m.* ua planta umbeliferã.
- Sister**, *v. a.* a chiama în judecatã, inten c' processu.
- Sistre**, *m.* vechiu instrum. musicale la Egipt m. și Egipt.
- Sisymbir**, *m.* sisimbriu, ua planta erucicetã.
- Site**, *m.* aspectu unu locu, meș p' stoma, țipe c' mîinte.
- Sitiologie**, *f. med.* tractatã
- Sitôt**, *adv.* îndatã, *Sitôt que*, îndatã ce, *des que*, — și tunc.
- Situation**, *f.* situațiune, pozițiune.
- Situer**, *v. a.* a asedã, pune, într-unu locu, relativă cu vecinătatea.
- Six**, *adj. num.* șesșe.
- Sixain**, *m.* stanță de șesșe versuri, paquetă de șesșe jocuri de cărți. Și *sizain*.
- Sixaine**, *f.* colecțiune de șesșe obiecte.
- Six-blancs**, *m. pl.* vechiã moneta, franc, val. peste 2 sous.
- Sixième**, *adj.* ală șesșelē.
- Sixièment**, *adv.* în ală șesșele locu, — rând.
- Sixte**, *f. sise.* intervală de 6 grade în doue tonuri diferite.
- Sizette**, *f.* jocă de cărți în dou șesșe persoane.
- Sizizze**, *f. specie* de stentă, — c' k' uctă ka.
- Slave**, *adv. și sust.* slavă. *Le-*, limba slavã, slavienul.
- Sloop**, *m.* seă *sloop*, vd. *chapotpe*.
- Smalt**, *m.* sială de cobalt.
- Smaragdine**, *e. adj.* de culoare smaraldinã.
- Smaragdite**, *m.* mineralu de unu frumos verde cã smaraldina.
- Smețire**, *f.* pētrã sãpunosã.
- Smic**, *m.* ciocanu de spartă bușcã, — lesia.
- Smijer**, *v. a.* a sparge cu *sau* sã.
- Sobri**, *adv.* sobriu, temperat, moderat. Comp. *frugal*.
- Sobriement**, *adv.* temperat.
- Sobriété**, *f.* sobrietate, temperanță, — împãtare.
- Sobriquet**, *m.* c' nume datu prin derisiune, poreclã.
- Soc**, *m.* terenă arãtului, plugulu, care dispica pãmintulu, cornu a.
- Sociabilité**, *f.* sociabilitate.

aptitudine, modu, de a trăi în societate.

Sociable, *adj.* sociabile.

Sociablement, *adv.* în modu sociabile. *P. usit.*

Social, *e, adj.* sociale, care privesce societatea. *La raison sociale d'une maison*, firma unei case de comerčiu.

Socialisme, *m.* socialismu. Doctrine forte diverginti ale celoru ce voiescu se reformede pe omu și societatea.

Socialiste, *m.* socialistu, partienu alu socialismulu.

Sociétaire, *adj.* și *sust.* care face parte dintr'ua societate.

Sociéairement, *adv.* prin societate (tovarasiu).

Socinianisme, *m.* eresia lui Socinu, care nu primia misteriele, grația și divinitatea lui I.-Chr.

Socinien, *eune, adj.* și *s.* care professeda socinianismulu.

Socle, *m.* base patrata, pedestalale.

Socque, *m.* incalciaminte cu talpa de lemnu.

Socratique, *adj.* socraticu, dela Socrate.

Sodium, *m. chem.* sodiu, metalu discopperitu în 1890.

Sœur, *f.* surore, calugariu. *Sœurs grises*, calugariu cari ingrijescu de bolnavi.

Sœurette, *f.* suriora.

Sofa, *m. s. sophu*, sofa.

Sofite, *m. arch.* solitu, ornamentu care decoredu lacunarele, tavanulu.

Sofi, *m. s. sophi, soufi, sou-*

phi, vechiu nume alu regelu Persiei.

Soi, *pron.* sine, pe sine. *A part*—, în particulariu; *être*—, *s. soi-même*, a fi ceace este, a și conserva caracterulu seu propriu. *Chez-soi*, accasa la sine.

Soi-disant, *adj. nevar.* dicindu ast-felu, asia dissu.

Soie, *t.* sericu, matasse.

Soie, *f.* peru lungu și tare alu unor animalu.

Soie, *f.* partea de ferru a cutitulu, sabiei etc. care intră în maneru.

Soie-d'orient, *f.* ua planta mata-sosa.

Soierie, *f.* mersa de matasse.

Soif, *f.* sete; viua dorinta.

Soigner, *v. a.* a ingriji.

Soigneusement, *adv.* ingrijitu, cu ingrijire, cu grije.

Soigneux, *euse, adj.* ingrijitoriu.

Soin, *f.* grije, atintiuone.

Soir, *f.* sera.

Soirée, *f.* sera, serata.

Soit, *adv.* fiu; *conj.* seu, fiu.

Soixantaine, *f.* numeru de 60 seu aproape attatu.

Soixante, *num.* ssesedeci.

Soixanter, *v. n.* a numera 60 la piquetu, fara ca adversariulu se fia numeratu ce-va. [selecile.

Soixantième, *adj.* alu sses-

Sol, *m.* solu, terrimu, pamintu consideratu în respectulu calitaiu. [cale-

Sol, *m.* sol, a 5-a nota mus-

Sol, *vd. Sou.*

Solarier, *vd. Consoler*, vech.

Solaire, *adj.* solare, relativu la sore, de sore.

Solamire, f. pânză de perii pentru site.

Solandre, f. morbă la îndoitura genuchiului la căi.

Solanées, f. pl. solanee, familiă de plante.

Solanum, m. s. *dulcamara*, genă de plante.

Solbatu, ne. *adj.* cu talpa comprasă, bătută (despre cai).

Solbature, f. morbă ală calului cândă se bate la talpă. Şi *sole battue*.

Soldanelie, f. plantă de munţi. vd. *liseron*.

Soldat, m. soldat.

Soldatesque, f. simpli soldaţi: *adj.* care se pōrtă prē muliū cā soldatulū.

Solde, f. plata unui restū din socotelă, soldă, plata militarilor etc. *Solde de marchandises*, mētură remase carī se vindū cu preţulū scādutū (mardale). [plă'ii.

Solder, v. a. a da solda.

Sole, f. câmpū care se lassă allu treilē annū in repausū.

Sole, f. talpa piciorulū la cai etc.

Soléaire, *adj.* Se dice de unū muschiū dela partea posteriōre a piciorulū.

Solécisme, m. solecismū, errōre contra sintasse; errōre.

Soleil, m. sōre. *Soleil s. tournesol*, plantă, *helianthus annuus*.

Solen, m. nat. genū de testacei bivalvi.

Solennel,elle, *adj.* solemne.

Solennellement, *adv.* cu solemnitare, solemne.

Dict. Franc.-Rou.

Solemnisation, f. celebraţiune cu solemnitare.

Solemniser, v. a. a celebra solemne, cu solemnitare.

Solemnité, f. solemnitare, ceremoniă publică.

Solfatare, f. vd. *Soufrière*.

Solfège, m. solfegiū, culessū de exerciţe musicalī.

Solfier, v. a. a face solfegie, cânta pronunţiandū notele.

Solidaire, *adj.* solidarare, care face pe mai mulţi conobligati responsabili unū de alţii. *Personne*—, personă obligată solidarare.

Solidairement, *adv.* solidarare.

Solidarité, f. solidaritate, obligaţiune solidarare, respundere mutuale, unulū pentru altulū. [pānū].

Solide, *adj.* solidū, tare (tē-
Solide, *adv.* solidū).

Solidifier, v. a. a solidifica, întari, face se trecă in stare de solidū, sé liā tare.

Solidité, f. soliditate.

Soliloque, m. vd. *monologue*.

Solins, m. pl. intervale între grinde, stratū de gipsū între din-sele.

Solipède, m. si *adj.* solipedū, care n'are decâtū ună unghiă la piciorū, cum e calulū. [latū, singlaricū].

Solitair, *adj.* solitare, iso-

Solitairement, *adj.* solitatū, retrassū. [gurătate.

Solitude, f. solitudine, sin-

Solive, f. grindă, podină.

Soliveau, m. mică grindă.

Sollicitation, f. sollicitaţiune, mersurī, mijlōce căutate

- pentru succésul unei afaceri: recomandatiune făcută la judecători.
- Solliciter**, *v. a.* a solicita, escita la, a cere cu stăruință (cu prep. *à s'eu de*).
- Solliciteur**, *ense. adj.* solicitator, care solicită.
- Sollicitude**, *f.* solitudine, grije afectuosă, îngrijire.
- Solo**, *m.* solo, buccată muzicală executată singură.
- Solstice**, *m. astr.* solstițiu, timpul cându soarele este celălă mă departe de equator.
- Solsticial**, *v. adj. astr.* solstițiale, de solstițiu.
- Solubilité**, *f.* solubilitate, calitatea lucrului care se disolvesece, se topeșee.
- Soluble**, *adj.* solubile, care se pôte disolvi, topi, care se pôte dislega.
- Solutif**, *ive.* *vd. Lacatif.*
- Solution**, *f.* soluțiune, dislegare, disfacere: topire.
- Solvabilité**, *f.* starea unei persône solvabilă, *vd. urm.*
- Solvable**, *adj.* solvabile, care pôte plăti, plăticu.
- Somatologie**, *f.* somatologia, tractatu de părțile solide ale corpului uman.
- Sombre**, *adj.* obscuru, înfunecosu.
- Sombrer**, *v. n. mar.* a fi lovită de vintu și a se cufunda.
- Sommaire**, *adj.* summiariu, succintu, scartu, breviatiu. *Sust. m.* prescurtare.
- Sommairement**, *adv.* în scartu, prescurtatu.
- Sommation**, *f.* sommațiune, recomandatiune de a face sub pedepsă de constringere.
- Somme**, *f.* summă; sarcină, greutate, cê pôte duce unu calu etc.
- Somme**, *m.* *vd. urm.*
- Sommeil**, *m.* sommă. *Somme* se dice măl alessu de animal.
- Sommeiller**, *v. u.* a dormita.
- Sommelier**, *m. ière, f.* chelariu, celălă cê are sub îngrijirea sa vasele, proviziunile etc. [chelariulu.
- Sommellerie**, *f.* sarcina
- Sommer**, *v. a.* a somma, senmala s. recomanda cui-va în mezele stabilite că trebue se facă unu lucru.
- Sommer**, *v. a.* a insumma, gessi, face, summa măl multoră cantități.
- Sommet**, *m.* virfă. *Le double—*, Parnassulu.
- Sommier**, *m.* calu de căratu: catiră: saltea de përu.
- Sommité**, *f.* culme, estremitatea cea măl mältă.
- Somnambule**, *adj.* și *sust.* somnambulă, noctambulă.
- Somnambulisme**, *m.* somnambulismu.
- Somnifère**, *adj.* somniferu, care provôca sommulă.
- Somno**, *m.* mësă de nêpte.
- Somnolence**, *f.* somnulință, dispozițiune la sommă.
- Somnolent**, *v. adj.* somnulinț, somnurosă.
- Somptuaire**, *adj.* sumptuariu. Se dice de legile carî restringu lussuria (*lois—s*).
- Somptueusement**, *adv.* sumptosu, cu multă cheltuelă.
- Somptueux**, *ense. adj.*

- suntuosă, care esșige, cere, multe spese, cheltueli.
- Somptuosité**, *f.* lussuriă, mari spese.
- Son, sa, ses**, *poss.* seú, sa, seí, sêlle.
- Son**, *m.* terițe.
- Sonate**, *f.* sonati, buccată de musică instrumentale compusă din trei s. patru părți de caracterú differinte.
- Sondage**, *m.* mesura adâncimeí prin *sonde*.
- Sonde**, *f.* instrumentu de măsuratú adâncimea. *Hes de la--*, insulele marii Indiilor.
- Sonder**, *v. a.* a cerceta, mesura profunditatea, adâncimea, prin *sonde*; a *essamina*, ispiți.
- Sondeur**, *m. euse*, *f.* cercetătorú, vd. și *sonde*.
- Songe**, *m.* visú, *fig.* iluziune.
- Songe-creux**, *m.* cel ú ce viseda profundú la proiecte chimerice. [geta.
- Songer**, *v. n.* a visa; a cu-
- Songeur**, *m.* visătoru.
- Sonna**, *f. s. sonno*, carte de faptele și discele lui Maomete.
- Sonnaile**, *f.* clopotú pentru gítulú animalilorú.
- Sonnaile**, *m.* animale care pörtá clopotú la gítu.
- Sonnailler**, *v. a.* a suna addesé și fúra necesitate.
- Sonnant**, *e. adj.* sunătoriu.
- Sonné**, *ce. adj.* deplinú.
- Sonner**, *v. n.* a suna, se ar-rêta prin sunetú: *v. a.* a face sé sune. *Faire --*, a lauda, face se valede multú. *Sonner ses gens*, a suna clopotelulú ca sé cliáme sé ý dischiđá ușiá.
- Sonnerie**, *f.* sunetu de mai multe clopote de-nađita.
- Sonnet**, *m.* buccată de poesiá in 14 versuri, sonnetu.
- Sonnette**, *f.* vd. *Grelot*.
- Sonnettier**, *m.* facetorú de clopotei.
- Sonneur**, *m.* care suná, trage clopotulu.
- Sonnez**, *m.* duplu șesse la tricetrae.
- Sonnites**, *m. pl.* suniți. Turciá, timdea observá tradiđiunea orale a lui Mahomete, in opposiți. cu Persiú.
- Sonomètre**, *m.* instrum. pentru mesura sunetelorú.
- Sonore**, *adj.* sonore, sunătoriu; canorú; care produce sunetu. [tatea sonorelu.
- Sonorité**, *f.* sonoritate, cali-
- Sopeur**, *f. med.* somnu greu.
- Sopha**, vd. *sofa*.
- Sophisme**, *m.* sofisma, argumentu captiosu care nu conchide dreptu.
- Sophiste**, *m.* sofistu. La antici retorú. [cadiune.
- Sophistication**, *f.* falsiti-
- Sophistique**, *adj.* sofisticú, captiosu, inșelatoriu.
- Sophistiquer**, *v. a.* a face subđiritáđi cu oșcessu; a falsifica, *írelater*.
- Sophistiquerie**, *f.* falsa subđiritate, vd. *sophistication*.
- Sophistiqueur**, *m.* falsificatoru. [burí leguamoiși.
- Sophore**, *m.* genú de ar-
- Sophonistes**, *m. pl.* sofistoniști, censori la Ateniani.
- Sopor**, *m. med.* somnu greu.
- Soporatif**, *ive. adj.* soporativú, addormitoriu.
- Soporeux**, *euse. adj. med.*

- soporosă, care cauză somnă greu.
- Soporifère**, *adj.* s. *soporifique*, vd. *soporatif*.
- Soporifique**, vd. *prec.*
- Soprano**, *m.* s. *soprano*, soprano, voce subțire, (altădată *dessus*). La fem. *une soprano* s. *une chanteuse soprano*.
- Sor**, *adj.* vd. *saurer*.
- Sora**, *m.* bere de porumb.
- Sorbe**, *f.* fructă de *sorbier*.
- Sorbet**, *m.* șerbet. Compozit. de lămâie, ambu, saccharu etc.
- Sorbetière**, *f.* vasu de șerbet.
- Sorbier**, *m.* ună arbure rosaceă. Și *cormier*.
- Sorbonique**, *f.* una din cele trei teș care se susține la Sorbonne în timpul heintei.
- Sorboniste**, *m.* doctoru de la Sorbonne.
- Sorbonne**, *f.* vechiă scolă a facultății de teologie în Paris, fundată de Robert de Sorbon. Richelieu a contribuit la edificiul nouei Sorbonne *la nouvelle Sorbonne*, unde sunt acum: teologia, litere, științe și secțiunile Academiei de Paris.— Scolă din cele mai celebre.
- Sorcellerie**, *f.* vrăjitorie.
- Sorcier**, *m.* ière, *f.* vrăjitoru.
- Sordide**, *adj.* sordidă (murdariu); injeositoră.
- Sordidement**, *adv.* sordidă, injeositoru (mârșia-vă).
- Sordidité**, *f.* avarie (mârșie).
- Sorer**, vd. *saurer*.
- Soret**, *m.* plasă impletită strinsă. Și *sauvet*.
- Sorite**, *f.* sorită. Raționamentu compus de propozițiuni cari sunt consecințe una din alta.
- Sorne**, *f.* spumă de ferru.
- Sornette**, *f.* vorbe frivole.
- Sort**, *m.* sorte, destinată, ursită.
- Sortable**, vd. *convenable*.
- Sortant**, *adj.* și *m.* care ese.
- Sorte**, *f.* specie, telu *De—que, en—que*. astă-telu încătă.
- Sortie**, *f.* eșire, locu peunde ese cine-va.
- Sortiège**, *m.* sortilegiu, fermecătoria.
- Sortir**, *v.* n. a eși; v. a. a scote, face să esă din.
- Sory**, *m.* s. *sori*, specie de mineralu negru.
- Sosie**, *f.* omă care sémene perfectă cu altul, alter-ego.
- Sot**, *He, adj.* stupidu, nerod.
- Solie**, *f.* comedia de risu a teatrului primitiv franceșu.
- Sot-l'y-laisse**, *m.* *nevar*. bucată foarte delicată d'asupra tirtitei passărilor domest.
- Sottement**, *adv.* stupidu. prostesce.
- Sottise**, *f.* stupiditate, prostie.
- Sottisier**, *m.* culesu de cântece; care spune prostii, *fan*.
- Sou**, *m.* soldă, monnetă de 5 cent. *Sou tournois* are 12 denari; *sous parisis* are 15 denari. *Le sou pour livre*, tolosu de a 20-a parte. *Un sou de*, pușină.
- Soubassement**, *m.* partea de jeosu a unei construcțiuni.

Soubresaut, *m.* săritură
subită și nu la timp, tre-
sărită, *tressaillement*.

Soubrette, *f.* femeă de ca-
meră în comedie, subretă.

Soubreveste, *f.* vechiū
vestimintū militare fără mă-
nice.

Souche, *f.* tulpină.

Souchet, *m.* speciă de pe-
tră; uă plantă monocot.

Souchetage, *m.* vizită cē
se face în pădure după tă-
iatū, cā sē numere tulpinele.

Soucheteur, *m.* expertū
pentru *souchetage*, *vp. prec.*

Souci, *m.* uă plantă cu flō-
rei galb. radiată, *solsequium*.

Souci, *m.* grije însoțită de
nelinisce.

Soucier, *v. a.* a îngriji,
face grije. *Se—*, a se îngriji,
se interesa de. — *Le part.*
pass. s'accorde toujours.

Soucieux, *euse, adj.* in-
grijitū, gânditorū, nelini-
scitu. [*cēșca.*]

Soucoupe, *f.* tarfuriōră de

Soudain, *e, adj.* subitū,
repede; *adv.* îndată, de-uădată.

Soudainement, *adv.* *vd.*
prec.

Soudaineté, *f.* repedițiune,
iuțelă, grăbnicia.

Soudan, *m.* vechiū nume
allū unor principī maho-
metanī.

Soudant, *e, adj.* care li-
pesce. *Vd. souder.*

Soudars, *m. s. souldard,*
soudart, vechiū soldatū, *rech.*

Soude, *f.* plantă marină,
sare alcali cē se estrage
dintr'însa.

Souder, *v. a.* a uni; a lipi

metale prin cossitorū sēu
cupru dissolutū etc.

Soudiviser, *s. sous-diciser,*
vd. Subdiviser.

Soudoir, *m.* unelia pentru
lipitū metale.

Soudoyer, *v. a.* a întreține
ōmenī de resbelū cu plata sã.

Soudre, *v. a.* a disolvi, topi,
vd. și résoudre.

Soudrille, *m.* soldatū ne-
glijinte, prostū, *fam.*

Soudure, *f.* amestecū de
metale care servește la lipit.

Soufflage, *m.* suflare a
sticlei.

Souffle, *m.* suflare, vintū.

Soufflée, *f.* omletă din oue,
sacharū și cremă. *Ca m.*
un soufflé, mâncare ușioră
din cartofi s. oređū etc.

Soufflement, *m.* suflare.

Souffler, *v. a.* a sufla, face
vintū. [*organatului.*]

Soufflerie, *f.* tōte tuburile

Soufflet, *m.* instrum. de
suflatū; lovitură cu palma.

Souffletade, *f.* loviture suc-
cessive cu palma.

Souffleter, *v. a.* a da pal-
me cui-va.

Souffleur, *m. eus; f.* cellū
cā sufla; sufloru de teatru.

Soufflure, *f.* cavitate pro-
dussă de aerū în desimea
unei sticle, unui ferrū to-
pitū etc.

Souffrance, *f.* suferința.

Souffrant, *e, adj.* suferi-
torū, care suflere; pațiinte.

Souffre-douleur, *m. ne-
var.* persōnă epusă la totū
felulū de fatige. (*hamalū*),
fam.

Souffreteux, *euse, adj.*

care suflere de unŭ rău accidintale.

Souffrir, *v. a.* a sufleri.

Soufre, *m.* sulfŭ, puciôsă, mineralŭ nemetalicu.

Soufrer, *v. a.* a copperi, aflunt, cu sulfŭ.

Soufrière, *f.* minera de sulfŭ.

Souffroir, *m.* cutia pentru sulfŭ.

Sougorge, *f.* cinea de sub gatulŭ calului.

Souhait, *m.* dorință. *Souhaits de bonne aînées*, felicitări de anulŭ nouu. A —, după dorință.

Souhaitable, *vd.* *Désirable*.

Souhaiter, *v. a.* *vd.* *désirer*, *sulter*.

Souille, *f.* locŭ nomolosŭ.

Souiller, *v. a.* a împlé de noroiŭ.

Souillon, *m.* care și împlé hainele; servitoré pentru vasse.

Souillure, *f.* pĕta, (murdăria).

Soûl, *e. adj.* sătulŭ; bĕtŭ. Cu *non, ton, son, leur*, câtŭ voiesce cine-va. *Manger son soûl*, a manca atâtŭ câtŭ i place.

Soulagement, *m.* diminutiune de durere; ușiurare.

Soulager, *v. a.* a libera de greutate, de suflerintă, ușiura.

Soûlant, *e. adj.* care îmbĕta. [*pop.*, *nu usitŭ*].

Soûlard, *m. e, f. și adj.* bĕtivŭ, *ivrogne*.

Soulas, *m.* consolațiune, ușiurare. *vech.*

Soûlaud, *vd.* *soulard*.

Soûler, *v. a.* a sătura cu excessŭ, îmbĕta. [*bită. fam.*]

Souleu, *f.* frică repede, su-

Soulevant, *e. adj.* care redică, agită.

Soulèvement, *m.* agitațiune, inceputŭ de revoltă.

Soulever, *v. a.* a redica, agita, revolta.

Soulier, *m.* pintotŭ.

Soulignement, *m.* subliniare.

Souliner, *v. a.* a sublinia.

Souligneux, *euse, adj.* *vd.* *boisseux, ligneux*.

Souloir, *v. n.* a fi deprinsŭ. Număi la imperf. *il soulait*.

Soulte, *f. s.* *scute*, *vd.* *solde*.

Soumettre, *v. a.* a suppone, ina sub autoritate.

Soumis, *e, adj.* suppusŭ, docile.

Soumission, *f.* suppunere; deferință; respectŭ; actŭ scrissŭ prin care cine-va declară că se însărcinĕdă cu uă lucrare etc.

Soumissionnaire, *m. f.* care face declarațiune înscrissŭ pentru uă întreprindere.

Soumissionner, *v. a.* a face declarațiune scrissă pentru lucrări, întreprinderi etc.

Soupape, *f.* dopulŭ unei pompe.

Soupçon, *m.* bănnință.

Soupçonner, *v. a.* a presuppone, bănni.

Soupçonneux, *euse, adj.* bănnitoriiŭ.

Soupe, *f.* supă.

Soupeute, *f.* curele cari susținŭ corpulŭ unei trăsșure.

Souper, *v. a.* a cina, mânca de sĕra.

Souper, *m.* cină, mâncare de sĕra.

Soupeser, *v. a.* a redica nă greutate cu mâna, că se judece approssimativă despre pondulă sãu.

Soupeur, *m.* deprinsu sã mănãnce sãra.

Soupied, *m.* vd. *Sous-pied*.

Soupière, *f.* castronă de

Soupir, *m.* suspinã. [supã.

Soupirail, *m.* ferestã de pivniã.

Soupirant, *e. adj.* cellã cã suspinã de na femeã.

Soupirer, *v. a.* a suspina.

Souple, *adv.* môle, flessibile, mlãdiosu; docile, supusã.

Souplement, *adv.* in modu flessibile, cu docilitate.

Souplesse, vd. *flessibilitã*.

Souquenille, *f.* hainã lungã de pãndã grãssã.

Source, *f.* sorginte, isvorã.

Sourcier, *m.* cellã ce prefinde cã are mijloce particulãri cã sã discopere isvãre.

Sourcil, *m.* sprincenã.

Sourcilier, *iere, adj.* care se referesce la sprincene.

Sourcilier, *v. n.* a mișca sprincenele de multumire.

Sourcilleux, *euse, adj.* inaltã; impressã de mândriã, trufã, *orgueilleux*.

Sourd, *m.* surdã. — *muet*, mutã.

Sourd, *m.* vd. *Salamandre*.

Sourd-muet, *m.* mutu.

Sourdaud, *e. adj.* cam surdã.

Sourdement, *adv.* surdesce.

Sourdine, *f.* ceaã cã pune cine-va unũ instrua. musicale, cã sã í slãbescã sunetulu.

Sourdre, *v. n.* a esi din pãmintũ (despre ape).

Souriceau, *m.* puiũ de șorece. [reci.

Souricière, *f.* cursã de șorece.

Souriquois, *e. adj.* de șorece. [dimbi).

Sourire, *v. n.* a suride

Sourire, *m.* *souris*, surisã.

Souris, *m.* șorece.

Sournois, *e. adj.* ascunsã, dissimulatã, prefãcentu.

Sous, *prep.* sub.

Sous-affermer, *v. a.* a arenda ua pãrte din ceaã cã este deja arendatu. Și *sous-fermer*, *sous-traiter*.

Sous-aide, *m.* — *major*, chirurgã militãre de ultimulã gradã.

Sous-aile, *f.* lãtura de jeosã a navu.

Sous-amendement, *m.* modificațiune la unũ emendamentũ.

Sous-amender, *v. a.* a modifica unũ emendamentũ.

Sous-arbrisseau, *m.* plantã ale cui ramure nu se nascũ din holoci formati in anulũ precedentu.

Sous-bail, *m.* arendãre de ua pãrte din ceaã cã este arendatã. Și *sous-ferme*.

Sous-barbe, *f.* pãrtea posterioãre a massilei de jeosã a calulu.

Sous-barque, *f.* ultimulã randã de scanduri la luntre.

Sous-bibliothécaire, *m.* sub-bibliotecariũ

Sous-chef, *m.* sub-commandante.

Sous-c'avier, *iere, adj.* anat. care este sub claviculã.

Sous-commissaire, *m.* sub-commissariu.

Sous-cutané, *ée, adj.* sub-cutaneu, de sub piele.

Sous-délégué, *vd. Subdélégué.*

Sous-déléguer, *vd. subdéléguer.* [conatü.

Sous-diaconat, *m.* sub-diaconu.

Sous-diacre, *m.* sub-diaconu. [ser.

Sous-diviser, *vd. Subdiviser.*

Sous-dominante, *f. mus.* a 4-a notă a tonului, care este imediatu sub dominantea. [tate.

Sous-double, *adj.* pe jumă-

Sous-doublé, *ée, adj. math.* *En raison—* în rațiunea rădecinelorü pătrate.

Sous-entendre, *v. a.* a subînțelege.

Sous-entendu, *ue, adj.* și *m.* subînțeleșu. Pl. *des sous-entendus.*

Sous-entente, *f.* ceea ce subînțelege cine-va prin artiticiu.

Sous-faite, *m.* lemnü asședalü sub copperișü.

Sous-ferme, *f. vd. sous-buil.*

Sous-fermer, *vd. sous-affermer.*

Sous-fermier, *m.* sub-arendașü. Comp. *sous-traitant.*

Sous-fréter, *v. a.* a închiria altuia navea ce luasse pentru sine.

Sous-garde, *f. nevar.* semi-cerclü de sub cocoșulü pusei.

Sous-gorge, *f. nevar.* curea dela frinü sub gitulü calului.

Sous-gouvernante, *f.* sub-gubernante.

Sous-gouverneur, *m.* sub-gubernorü.

Sous-jacent, *e, adj.* sub-iacinte, pusü dedesubt.

Sous-lieutenance, *f.* sublocutenință.

Sous-lieutenant, *m.* sublocuteninte. [chiriătorü.

Sous-locataire, *m.* sub-in-

Sous-location, *f.* a doua închiriare.

Sous-louer, *v. a.* a închiria uă parte din ceea ce este închiriatü.

Sous-maitre, *m.* *sous-maitresse*, *f.* care supplinesce pe magistrü, pe professorü.

Sous-marin, *e, adj.* submarinü, de sub mare.

Sous-multiple, *adj.* sub-multipli, conținutü esactü în altü numărü, s. e. 2e *sous-multiple* lui 4, lui 6, lui 8 etc.

Sous-normale, *f. geom.* sub-normale. Partea assü unei curbe coprinsă între ordinata și normala correspundinte.

Sous-officier, *m.* suboficiariü.

Sous-ordre, *m.* cellü ce ascultă ordinele altuia.

Sous-perpendiculaire, *f. geom.* *vd. sous-normale.*

Sous-pied, *m.* curele de sub piciorü.

Sous-précepteur, *m.* sub-preceptorü. [prefecturä.

Sous-préfecture, *f.* sub-

Sous-préfet, *m.* subprefect.

Sous-sel, *m. chem.* sare cu escessü de base.

Sous-tangente, *f. geom.* sub-tanginte.
Sous-tendante, *f. geom.* sub-întinsă, cîrda arcului.
Sous-tendre, *v. a. geom.* a sub-întinde. Despre pozițiunea cîrdelorî relațivî cu assea.
Sous-traitant, *vd. Sous-fermier.*
Sous-traité, *m. vd. Sous-ferme.*
Sous-traiter, *v. a.* a lua cu arendă uă parte din ceea cê este arendatî.
Sous-triple, *adj. arit.* cî prinsî de trei orî în altulî.
Sous-triplé, *ée, adj. math.* *En raison —ée*, în rațiunea rîdêcinelorî cubicî.
Sous-ventrière, *f.* curea care trece sub inima furculiței la trîssurî.
Souscripteur, *m.* suscriptorî, cellî ce iea parte în uă suscripțiune.
Suscription, *f.* suscripțiune, sub-semnîturî, înscriere.
Souscrire, *v. a.* a suscrie, se înscrie pentru ce-va.
Soussigné, *ée, adj.* sub-semnatî.
Soustraction, *f. arit.* sus-tracțiune, scîdere.
Soustraire, *v. a.* a sustrage, scîdê, lua prin fraude.
Soustyiaire, *f. astr.* secțiune a planulî unî cadrante și meridianulî.
Soutane, *f.* vestimîntî allî ecclesiasticîlorî.
Soutanelle, *f.* mică *soutane*.
Soute, *f. vd. Soulte.*
Soute, *f. mar.* magazinî în pîrțile inferioare ale navîi.
Soutenable, *adj.* care se

pôte susține, care pôte rabda.
Soutenant, *m.* cellî ce susține uă țese.
Soutenement, *m. s. soutienement*, rêsemu.
Soutenir, *v. a.* a susține, rêsêma.
Soutenu, *ue, adj.* susținutî, rêsematî. În *liter.* înaltî și nobile.
Souterrain, *e, adj.* sub-terranî.
Souterrain, *m. s. souterraine*, *f. style —*, sub-terranî. *Comp. creuse.*
Soutien, *m.* rêsemu, protecțiune.
Soutirage, *m.* strecurare.
Soutirer, *v. a.* a strecura.
Souvenance, *f. vd. Souvenir*, vech.
Souvenir, *m.* suvenire, amintire, adducere aminte. *Se—*, a și adduce aminte.
Souvent, *adv.* addesê, de multe orî.
Souventefois, *adv. s. souventes fois*, *vd. prec.* vech.
Souverain, *e, adj.* suveranî, fôrte escelinte, supremî; *m.* suveranî, care possede autoritatea cea mai înaltî.
Souverainement, *adv.* escelinte, perfectî, fôrte bine.
Souveraineté, *f.* suveranitate. } *sosî.*
Soyeux, *cuse, adj.* matas-
Spacieusement, *adv.* spațiosî
Spacieux *cuse, adj.* spațios, întinsî, de mare întindere.
Spadassin, *vd. Bretteur.*
Spadille, *f.* assulî de pique la cîrți.

- Spagirique**, *f.* vd. *métal-lurgie*.
- Spahi**, *m.* călare turcî.
- Spalme**, *m. mar.* bitume pentru tencuit.
- Spalmer**, *v. a. mar.* a tencui cu bitume etc.
- Spalt**, *m.* pîtră lucioasă care servesece să pună metalele în fuziune (să le topescă).
- Sparadrap**, *m. farm.* (nu se pron. *p*), blastură aglutinativă întinsă pe pîndă.
- Spare**, *m.* genă de pesci forac.
- Sparsiles**, *adj. pl. étoiles* —, respice afară din constelaţiuni, *sporades informes*.
- Sparte**, *f.* papură pentru funii, rogojine, etc.
- Sparterie**, *f.* lucru de papură.
- Spasmatique**, *adj. med.* spasmaticeu, cu spasmiuri.
- Spasme**, *m. med.* spasmi, mişcare convulsivă a muşchilor şi nervilor.
- Spasmodique**, *adj. med.* relativă la spasmiuri.
- Spasmologie**, *f.* tractatū de spasmiuri.
- Spath**, *m.* uă substanţi petrosă.
- Spathe**, *f.* învelişiū membranosū ală unor flori.
- Spatule**, *f. farm.* spatulă, instrum. pentru a mestica şi înlînde blasturi.
- Spécial**, *e. adj.* speciale, de destinaţiune particulară, exclusivă. | ciale, în parte.
- Spécialement**, *adv.* specialitate, aptitudine particulară.
- Spécialement**, *adv.* speciosă, vd. *urm.*
- Spécieux**, *euse, adj.* speciosă, cu aparinţe de veritate, de aparinţă frumoasă.
- Spécification**, *f.* specificaţiune, determinaţiune particulară.
- Spécifier**, *v. a.* a specifica, exprime în amănunt.
- Spécifique**, *adj.* specifică, propriū speciale pentru.
- Spécifiquement**, *adv.* în modū specifică, determinată.
- Spécimen**, *m.* specime, modelū, musiră.
- Spectacle**, *m.* spectaclu, priveşte.
- Spectateur**, *m. trice, f.* spectat ră, privitor.
- Spectre**, *m.* spectru.
- Spéculaire**, *adj.* speculare, care restrînge lumina (de minerale).
- Spéculeur**, *m.* observatorū ală fenomenelor ceterici; speculatorū în comerciū etc.
- Spéculatif**, *ive, adj.* speculativă, observatoriū atintivă; care ţine strinsă de teoriă.
- Spéculatif**, *f.* speculaţiune, observaţiune, teoriă, opp. *pratique, prasse, practică*.
- Spéculer**, *v. a.* a specula, medita atintivă, privi curiosă, face proiecte, calcule.
- Spéculum**, *m.* specul, instrum. chirurgicale. *Spéculum oculi*, mstr. că se ţină ochiulū dischisū.
- Spée**, *f.* pădure de unū annū seū două, şi *cépée*.
- Spencer**, *m.* spencărū.
- Spergule**, *f.* vd. *morgeline*.
- Spermaceti**, *m.* spermacetū, albū de balenă.

Spermatophage, *m.* care se nutrește cu grăunțe.

Spermatose, *f. med.* spermatose, producțiunea seminței. [grenă.

Sphacèle, *m.* sfacelă, can-

Sphacélé, *ée, adj.* sfacelat, totale mortificat, cangrenat.

Sphénoïdal, *e, adj.* sfenoidale.

Sphénoïde, *m. anat.* sfenoidă, unul din oșsele capului. Și *basilaire*.

Sphère, *f.* sferă, glob, întindere de putere, de autoritate.

Sphéricité, *f.* sfericitate.

Sphérique, *adj.* sferică.

Sphériquement, *adv.* sferic.

Sphériste, *m.* sferistă, celulă

Sphéristère, *m.* sferistă, locul destinat pentru exercițiile sferistice. vd. *arm.*

Sphéristique, *f.* sferistică. Se dicea la antici de toate exercițiile unde se servia cu bale.

Sphéroïde, *m.* solidă a cui figură sâmănă cu a sferii.

Sphéromètre, *m. geom.* instrum. pentru a măsura curbura suprafețelor sferice.

Sphincter, *m. anat.* mușchi circulari contractile, care strînge, închide, părțile.

Sphinx, *m.* stîncele, păsăre a fabulei; specie de fluaură.

Spic, *m. bot.* levantă mare. Și *lavande spic*.

Spica, *m.* chir. ună bandagiă.

Spicilege, *m.* spicilegiu, cu-
lessă de acte etc.

Spinal, *e, adj.* care ține de spina dorsală.

Spina-ventosa, *f. med.* morbu allu sistemii nervose.

Spinelle, *m. și adj.* vd. *rabis*.

Spinescent, *e, adj.* terminat în spină.

Spinifère, *adj. bot.* spinos.

Spinosisme, *m.* panteismul lui Spinoza. [spinosismului.

Spinosiste, *m.* pârtenă aliu

Spinthéromètre, *m. fis.* instrum. de măsurat puterea scintelor electrice.

Spiral, *e, adj.* spirale, în forma șurupului.

Spirale, *f. geom.* spirade. Curbă care se depărtează neconținut de punctul în jurul căruia se învârtesc. [rale.

Spiralement, *adv.* în spirală

Spiration, *f. teol.* modulul cu sântul spirit procedea dela Tatăl și dela Fiul.

Spire, *f. geom.* vd. *hélice*.

Spirée, *f. bot.* genul de rosacee.

Spiritisme, *m.* spiritism.

Spiritualisation, *f.* extracțiunea spiritului din corpurile miste (în chem.).

Spiritualiser, *v. a.* a da ună tendință spirituală, a da un sens spiritual, alegoric; *chem.* a estrage spirit.

Spiritualisme, *m.* spiri-

Spiritualiste, *m.* spiritualist.

Spiritualité, *f. filos.* spiritualitate, calitate de a fi spiritual, opusă *materialité*. Teologia mistică.

Spirituel, *elle, adj.* spiritual, necorporal: cu spi-

- rită, de spirită. ingeniosă; care ține de spirită, de sufletă, opp. *sensuel, charnel*; care privește religiunea, opp. *temporel*.
- Spirituellement**, *adv.* cu spirită, în spirită. [tosă.
- Spiritueux, euse, adj.** spir-
- Spiure**, *f.* pulbere de uiliă.
- Splanchnique, adj. anat.** care se referesce la viscere.
- Splanchnologie, f.** tractatū de viscere. și *splanchnographie*.
- Spleen, m.** (pron. *splîn*), tormă a ipocondriei, care constă într'ună desgustă fără causă. Și *spline*. [splină.
- Splénalgie, f.** durere de
- Splendeur, f.** splendoră, strălucire de onore, de gloriă.
- Splendide, adj.** splendidă, strălucită, magnifică.
- Splendidement, adv.** splendidă, cu strălucire.
- Splénique, adj. anat.** splenică, de splină.
- Splénite, f. s. splénitis,** splénite, inflamațiune a splinei.
- Splénocèle, m. med.** splénocelă, ernia a splinei.
- Splénologie, f.** tractatū asupra splinei.
- Splénotomie, f.** dissecțiune a splinei.
- Spline, vd. spleen.**
- Spoliateur, m. trice, f.** spoliatoră, jefuitoră.
- Spoliation, f.** spoliațiune, jefuire.
- Spolier, v. a.** a spolia, jefui.
- Spondaïque, adj. [vers—],** spondaică, essametră compusă de spondei.
- Spondée, m.** spondeu, picioră de două silabe lungă, la antică.
- Spondyle, m. anat.** spondilă, vertebră (a spatelui).
- Spongieux, euse, adj.** spongiosă, de natura buretelui.
- Spongite, f.** spongită, pără care imită buretele.
- Spontané, ée, adj.** spontană, de bună voia.
- Spontanéité, f.** spontaneitate, impulsă liberă, voluntare.
- Spontanément, adv.** spontană, de bună-voia.
- Sponton, vd. esputon.**
- Sporades, vd. sparsiles.**
- Sporadique, adj. med.** sporadică. Se dice de morbi individuali și nu epidemici.
- Sport, m. (engl.)** sport, cursă de caș, gimnastică etc.
- Sportule, f.** daruri în comestibili, cē nobili Romei distribuia clienților loră.
- Spumeux, euse, adj.** spumosă.
- Spumosité, f.** spumă, calitatea lucrului spumosă.
- Sputation, f. med. vd. crachement.**
- Squale, m.** ună pesce.
- Squammeux, euse, adj.** scămosă.
- Square, m. (engl. pron. scouër),** grădină închisă în mijlocul unei piețe publice.
- Squarreux, euse, vd. Raboteux.**
- Squelette, f.** squeletă.
- Squinancie, f. vd. esquinancie.** [rifică. Și *esquine*.
- Squine, f.** uă plantă sudoriferă.
- Squirrel, sēu squirrhe, m.**

med. tumoare dură, nu cu durere.

Squirreux, *s. squirreux, euse, adj.* squiroșu, vd. *prec.*

St! St! *interj.* stai! Arrêtă chiămare. [ciuue a bisericeî.

Stabat, *m. lat.* sta. Rugă-

Stabilité, *f.* stabilitate, statornicia. Comp. *fermeté.*

Stable, *adj.* stabile, solidū.

Stade, *m.* stadiū. Locū unde Ellenii se exercita la cursă. Măsură de 125 pași geometrice. *Le—, olympique*, cellū mai usitatū, valē 185 metri.

Stage, *m.* speciă de noviciatū cē facū avocații în cursū de trei anni, stagiū.

Stagiaire, *m. și adj. m.* care face unu *stage*, vd. *prec.*

Stagnant, *e, adj.* stătătoriu, care nu curge.

Stagnation, *f.* stare de lăngedelă, de suspinsiune.

Stalactite, *f.* stalactia, concrețiune petrosă. [*stalactite.*

Stalagmite, *f.* speciă de

Stalle, *f.* scaunū de lemnū în chorulū bisericeî, stalū, locū numerotatū în teatru.

Stamina, *e, bot.* dela stamina.

Stamineux, *euse, adj.* cu stamine lungē.

Staminifère, *adj.* care produce stamine.

Stance, *f.* stanță, numărū determinatū și regulatū de versuri formandū unū sensū completū.

Stangue, *f. mar.* cōda unei ancore.

Staphisaigre, *f. s. herbe aux: poux*, ua erbă.

Staphy'e, vd. *Luette.*

Staphylin, *m. anat.* stălinū, muschiū dela berigată.

Staphylôme, *m.* stătiloma, înlătură pe globulū ochiulū.

Staroste, *m.* nobile polonesū care avea uă comandă militarē.

Starostie, *f.* vechiū capu militarē în Polonia. [*tiou.*

Stase, *f. med.* vd. *Stagnation.*

Statère, *m.* balanciă, vd. *person.*

Stathouder, *m.* capū în vechia republică olandesă.

Stathouderat, *m.* demnitate de *stathouder.*

Stative, *f. s. stativée, gazou d'olympé*, speciă de plante erbacee.

Station, *f.* stațiune, ședere de mică durată, în trecetū, unde-va, pauză.

Stationnaire, *adj.* staționariū, care stă în același punctū, nemobile.

Stationnale, *f. église—*. Biserică unde se facū stațiuni în timpulū jubileulū.

Stationnement, *m.* staționatū, ședere scurtă unde-va.

Stationner, *v. n.* a face stațiune, se oppri într'un locū.

Statique, *f.* statică. Știința ecilibriulū corpuri or solide.

Statmeistre, *m.* nobile admissū la gubernulū municipalē în Germania.

Statistique, *f.* statistică.

Statuaire, *f.* statuaria, sculptură, *m.* sculptorū de statue.

Statue, *f.* statuă: persōna grea, rece. *Belle—*, femeu trumōsă, dēră fără spirițū.

- Statuer**, v. a. și n. a statui, hotărî, declara.
- Statuette**, f. mică statuă.
- Statu quo**, m. *lat.* statu quo, în starea unde sunt actuale lucrurile.
- Stature**, f. statură, *taille*.
- Statuț**, m. statut, regulă stabilită.
- Steam-boat**, m. s. *steamer* (engl. pron. *stîmbôtt, stîm-eur'*, stimer, vapor).
- Stéatite**, f. piatră de unu granit foarte fină. Vd. *marne*.
- Stéatôme**, m. *chir.* specie de inflătură.
- Steeple-chase**, (engl. pron. *stîple-hêse*, cursă de cai pe câmpie.
- Stéganographie**, f. arte de a scrie în cifre și a explica altare scrip'tură.
- Stéganographique**, *adj.* de *stéganographie*.
- Stèle**, f. *archit.* monolit de formă unui obelisc, etc.
- Stellaire**, *adj.* de stele.
- Stellionat**, m. *jur.* crimele celui ce vinde nă posesiune ipotecată, sau care nu este a sa.
- Stellionataire**, m. f. culpabil de *stellionat*.
- Sténographe**, m. stenograf.
- Sténographie**, f. stenografia.
- Sténographier**, v. a. a reproduce prin stenografia.
- Sténographique**, *adj.* stenografică, de stenografia.
- Stentor**, m. stentore, *voix de—*, voce foarte și resonantă. — *Stentor*, capitaine grec, était renommé pour la force de sa voix.
- Steppe**, f. steppă, vastă planiță în Russia.
- Stère**, m. ster, măsură de unu metru cub.
- Stéréobate**, m. *archit.* parte inferioară a unui edificiu, care nu este adornată.
- Stéréographie**, f. stereografia, reprezentarea solidilor pe unu plan.
- Stéréographique**, *adj.* stereografică, vd. *prec.*
- Stéréométrie**, f. *geom.* stereometria, măsura solidilor.
- Stéréotomie**, f. stereotomia, știința despre tăierea solidilor, petrelor etc.
- Stéréotypage**, m. stereotipaj, conversiunea formelor mobile în forme solide (la *impr.*).
- Stéréotype**, *adj.* imprimat stereotip, cu litere nemobile, cari rămân culesse.
- Stéréotyper**, v. a. a stereotipa, converti forme mobile în forme solide; a tipări cu litere solide, vd. *prec.* [*typage*].
- Stéréotypie**, f. vd. *stéréotyper*.
- Stérile**, *adj.* sterile, neroditor.
- Stérilité**, f. sterilitate, nerodnicia, uscăciune.
- Sterlet**, m. unu pește.
- Sterling**, *adj.* *nevar*. Se dice în Anglia de nă monedă cursivă. *Livre—*, pfund sterling, val. 25 fr.
- Sternum**, m. stern, Ossul latu care formează partea dinaintea a peptului.
- Sternutatoire**, *adj.* strănutător, care produce strănut.
- Stéthoscope**, m. *med.* spe-

- ciă de cornetū acusticū cî
să cercetețe peptulū.
- Stibié, ée, adj.** stibiatū, care
conține antimoniu.
- Stigmaté, m.** semnū cē
lassă unū vulnū, cicatrice.
- Stigmatisé, ée, adj.** însem-
natū cu *stigmaté*.
- Stigmatiser, v. a.** a în-
semna cu ferrulū roșiū; sem-
nala desprețului publicū.
- Stilbe, m.** uă insecta.
- Stil de grain, m.** culōre
galbină pentru pictură.
- Stilation, f.** stilățiune, cur-
gere cu picătura.
- Stimulant, e, adj. și m.**
stimulante imbolditoriu.
- Stimuler, v. a.** a stimula,
escita (imboldi).
- Stipe, m.** rădeciū palmu-
lui, curmalului etc.
- Stipendiaire, adj.** stipen-
diariū, plătitū de altul.
- Stipendier, v. a.** a da sti-
pendiū, ține cu plata sa.
- Stipité, ée, adj. bot.** res-
trinsū, ascuțitu la base.
- Stipulant, e, adj.** care pu-
ne uă clausa în contractū.
- Stipulation, f.** clausa în-
tr'unū contractū.
- Stipule, f. opt.** adăussu la
basea foielorū.
- Stipulé, ée, adj.** espressu,
dissū într'unū contractu.
- Stipuler, v. a.** a stipula,
pune clausă într'unū con-
tractū.
- Stochfische, m.** scū *stock-
fiche*, pesce săratū și uscatu,
speciă de morunū uscatū.
- Stock, m.** (engl.) stock, mēr-
fucī cē rămānū în depositū,
în magazinū.
- Stoff, m.** materiă de lānă
neledă.
- Stoïcien, ée, adj. și m.**
stoicū, filosofū din secta
lui Zenone; omū severu,
fermū, de caracterū tare.
- Stoïcisme, m.** stoicismū,
filosofia lui Zenone, fermi-
tate, austeritate a stoici-
lorū.
- Stoïque, adj.** stoicū, care
ține de stoicismū.
- Stomacal, e, adj.** care for-
tifică stomaculū.
- Stomachique, adj.** care
ține de stomacū.
- Storax, m. s. styrac.** re-
șină odorante. Dela unu ar-
burē ind. Mai adăssu *styrac
calamite*, styrax calamita.
- Store, m.** speciă de perdea,
care se lassă și se redică
printr'unu mecanismu.
- Strabisme, m.** strabismū,
vedere divergente, cruceșiū.
- Strabite, m.** affectatu de
strabisme.
- Stradivarius, m.** violina
fabricata de Stradivarius.
- Stramonium, m.** datura
stramonii, plantă soanea.
Și *stramoine, noir mêtelle*.
- Strangulation, f.** vd. *é-
tranglement*.
- Strangler, vd. étrangler.**
- Strangurie, f. med.** stran-
guriă.
- Strapassonner, v. a. s.**
strapasser, a depinge, du-
grăvi, repede, grossolan, *inus*.
- Strapontin, f.** scaunū mo-
bile în unele trăsșure.
- Stras, m. s. strass**, stras,
compozițiune care imita dia-
mantele, inventata de Stras.

Strasse, f. călți de mătase.
Stratagème, *m.* stratagemă, întorsură astuțioasă de reșbet.
Stratège, *m. s. stratègue*, strategu, comandante allu armatei la Athena ant.
Stratégie, f. strategiă. Par-tea arții militare care se ap-lică la marile operațiuni de reșbelu. [de strategiă.
Stratégique, *adj.* strategicu,
Stratègiste, *m.* strategistu, cunoscătoru de strategiă.
Stratification, f. stratifi-cațiune, ordinațiunea sub-ștațelor în strate.
Stratifier, v. a. *chem.* a stratifica, aseda substanțe în diverse strate.
Stratocratie, f. guvernū militar.
Stratographie, f. descrip-tiunea unei armate.
Stréilitz, *m.* vechiū corpū de pedestri la Russi.
Stribord, *m.* vd. *Tribord*.
Strict, *e, adj.* strictu, esactu.
Strictelement, *adv.* rigurosū, strinsū, esactu, severū.
Strident, *e, adj.* stridinte, care produce șgomotū sub-lire.
Strié, *ée, adj.* vèrgatū, cu dung. Comp. *cannelé*.
Stries, *f. pl.* vèrgătore, dung.
Strigile, *m.* instrum. că sé radă pelea la ant.
Striures, f. *pl.* vd. *stries*.
Strongle, *m.* verme intes-tinale. [stronjiu.
Strontiane, f. ossidū de
Strontium, *m. chem.* stron-tiū, unū corpū simplu.
Strophe, f. strofe, prima stanță dintr'ua odă.

Structure, f. structură, modū cum este construitū unū e-dificiū; *fig.* ordine, rân-duire.
Stryge, *m.* speciă de vam-pirū.
Stuc, *m.* molosū de calce și marmure albă redussă înpul-ber.
Stucateur, *m.* lucrătorū la stuc, vd. *prec.*
Studieusement, *adv.* stu-diosū, cu aplicațiune.
Studieux, *euse, adj.* stu-diosū, applicatū la studie.
Stupéfactif, *ive, adj.* vd. *stupéfiant*.
Stupéfaction, f. mirare. ui-mire, estraordinariă.
Stupéfait, *e, adj.* uimitū forte, nemobile de mirare.
Stupéfiant, *e, adj.* care uimesce estraordinariu.
Stupéfier, v. a. a causa tai-rare excessivă, uimi tare.
Stupeur, f. stupore, profundă mirare, uimire forte.
Stupide, *adj.* stupidū, ne-rodū.
Stupidement, *adv.* stupidū, nerodesce (neghiobesce).
Stupidité, f. stupiditate, spi-ritū greū (neghiobiă).
Style, *m.* stilū, modū de a exprime inscrișșu cugetările: aculū cadrantelui solare.
Styler, v. a. a forma, de-prinde, obicinui, *fam.*
Styilet, *m.* stiletū, puinnalū micū.
Stylobate, *m.* partea infe-riore a unui edificiu ador-natū cu colonne.
Stypticité, f. proprietate sti-ptică, vd. *urum*.

Styptique, *adj. med.* stip-ticū, care stringe.

Syrax, *vd. storax.*

Su, *m.* cunnoscință de unū lucru. *Au su de tous*, cu sciința tutorū; *vd. Tu.*

Suaire, *m.* copperișiu, lințo-liū mortuariū. *Comp. linceul.*

Suant, *e, adj.* care traspiră, nădușește.

Suave, *adj.* suave, dulce, plăcutū odoratului, spirituluī. Mai alessū despre mirosurī.

Suavité, *f.* suavitate, dulcēță.

Subalterne, *adj.* subalternū, subordinatū, inferiorū.

Subdélégation, *f.* commis-siune cu putere de a lucra.

Subdélégué, *ée, adj.* com-missū cu putere de a lucra.

Subdéléguer, *v. a.* a com-mite, trāmite, cu putere de a lucra.

Subdiviser, *v. a.* a subdi-vide, împārți uā parte din-tr'unū totū deja împārțitū.

Subdivision, *f.* subdivisiune, *vd. prec.* [subericū.

Subérate, *m.* sare de acidū

Subéreux, *euse*, *vd. lié-geux.*

Subérique, *adj.* Califică unū acidū estrassū din papură.

Subhastation, *f.* meșatū.

Subintrante, *f. med.* tri-gurī cē vinū înainte de a fi trecutū precedințile.

Subir, *v. a.* a suferi (rābda).

Subit, *e, adj.* subitū, inopi-natū, care vine de-uădată, neasșteptatū, *soudain.*

Subitement, *adv.* subitū, repede, deuădată, *soudaine-ment.*

Subito, *vd. prec.*

Subjectif, *ive, adj.* subiec-tivū, care se referese la su-biectulū cugetătoriū. la prin-cipiulū intelectuale, la spiritū. *Opp. objectif*, care vine spi-ritului dela obiectele esterne.

Subjectivement, *adv.* su-biectivū.

Subjectivité, *f.* subiectivi-tate, starea subiectivuluī.

Subjonctif, *m. gram.* sub-juntivū.

Subjuguer, *v. a.* a subjuga, supune (cu armele).

Sublimation, *f. chem.* su-blimațiune, *vd. sublimer.*

Sublimatoire, *m.* vassū pentru sublimațiune.

Sublime, *adj.* sublime, înaltū; *m.* ceea cē este mare, escelinte in acțiuni. in stilū etc. Il se dit des choses mo-rales et qui regardent l'es-pirit.

Sublimé, *m. chem.* subli-matū, preparațiune de mer-curiū. [sublime.

Subliment, *adv.* in modū

Sublimier, *v. a. chem.* a su-blima, înălta (intr'unū tubū) prin ferbere părțile volatili ale unū corpū uscatū.

Sublimité, *f.* sublimitate, ca-litatea sublimeluī.

Sublingual, *e, adj.* sublim-hale, care este sub limbă.

Sublunaire, *adj.* sublu-nare. care este între pămintū și orbita lunei.

Submerger, *v. a.* a cufunda.

Submersible, *adj.* sub-mersibile. Se dīce de florile plantelorū apatice.

Submersion, *f.* mersiune,

cufundare; mare inundațiune.

Subodorer, *v. a.* a simți, mirosi, de departe, după urme.

Subordination, *f.* subordinațiune, depindință.

Subordonné, *év. adj.* subordonatū, depindinte, suppusū la.

Subordonnement, *adv.* prin subordinațiune.

Subordonner, *v. a.* a subordina, stabili ordine de depindință (de jeosū in sus).

Subornation, *f.* vd. *Séduction*.

Suborner, *v. a.* a duce la réu, corrupe, vd. *séduire*.

Suborneur, *ense, adj.* și *sust.* coruptorū.

Subréargue, *m.* cellū cē ē însărcinatū să conducă sarcinele (încărcătura) unei nave.

Subrécot, *m.* escedinte din speșele prevădute.

Subreptice, *adj. jur.* subrepticū, obținutū printr-unū falsū spusū, furtivū, illicitū.

Subrepticement, *adv.* subrepticū, pe furișū.

Subreption, *f.* subreptiune, falsă espunere, că să obtina grăția dela unū superiorū.

Subrogation, *f.* subrogațiune, vd. *urm*.

Subroger, *v. a.* a subroga, substitui, pune în loculū cui-va.

Subrogé-tuteur, *m.* însărcinatulū să îngrijescă de buna gestiune a unuī tutorū.

Subséquentment, *adv.* în urmă, pe urmă, *ensuite*.

Subséquent, *e. adj.* care urmédă, vine după.

Subside, *m.* impositū redicatū pentru necesitățile statulū, ajutoriū în bani (cē și dă statele aliante).

Subsidaire, *adj.* subsidiariū, care vine secundariū să susțină unū primū mijlocū, nă rațiune principale.

Subsidairement, *adv.* subsidiariū, ajutatoriū.

Subsistance, *f.* subsistință, nutrimentū și întreținere.

Subsister, *v. n.* a subsiste, a trăi și se întreține.

Substance, *f. fil.* substanță: ființă care subsiste de sine, esșință, materiă. Spre diferență de *accident*.

Substantiel, *elle, adj.* substanțiale, plinū de substanță.

Substantiellement, *adv.* substanțiale, plecândū dela substanță, m. substanță.

Substantif, *m. gram.* substantivū.

Substituer, *v. a.* a substitui, pune în loculū altuia.

Substitut, *m.* substitutū, cellū cē ține loculū altuia în absință.

Substitution, *f.* substituțiune, înlăcuire.

Substruction, *f.* construcțiune subterrană.

Subterfuge, *m.* subterfugiū, mijlocū artificiosū că să scape de ce-va, să ėsă din ce-va, în materiă de affaceri, de discussiune, (chichiță).

Subtil, *e. adj.* subțire, mēnuntū, finū, *délié, menu*.

Subtilement, *adv.* cu subțiritate, cu fineță.

Subtilisation, vd. *distillation*, vecl.

Subtiliser, v. a. a subțiri, face fină; înșela cu fineță.

Subtilité, f. subțiritate, fineță.

Subulé, *éc. adj. bot.* subulată, cu virfulă foarte fină.

Subvenir, v. n. a ajuta, veni în ajutoriulă, ușura.

Subvention, f. subvențiune, ajutoriul în bani; subședulă, imposițiune aussiliare.

Subventionner, v. a. a concede, a da, subvențiune.

Subversif, *ive. adj.* subversivă, distructivă, (în sensulă morale).

Subversion, f. subversiune, distrucțiune, *renversement*.

Subvertir, v. a. a subverti, destrui (resturna, *renverser*). Usit. numai la figurat.

Suc, m. succă, zămă.

Succédané, *éc. adj. med.* Califică ună remediulă ecivalinte cu altele în aceleași casă.

Succéder, v. n. a succede, urma, veni în loculă, veni pe urmă; a reșii, isbuti.

Succès, m. succesulă, rezultatulă, măi alesulă ferică (isbândă). [urmasiulă.

Successieur, m. successorulă,

Successibilité, f. dreptulă de successiune.

Successible, *adj.* successibile, care face capabile se succedă.

Successif, *ive. adj.* successivă, care merge unulă după altulă. *Droits*—s, drepturilă la uă successiune.

Succession, f. successiune, urmare pe rândulă; ereditate.

Successivement, *adv.* suc-

cessivă, unulă după altulă.

Succin, m. succinulă, chichli-barulă galbină, *ambre jaune*.

Succinct, *e. adj.* scurtă, strinsă, succintă.

Succinite, f. succinită, granată galbină.

Succintement, *adv.* în scurtă.

Succion, f. sugere.

Succomber, v. n. a căde de greutatea povereilă, fi învinsulă. — Cu prep. *sous*, pe cândulă *succomber à*, a cede, se lasă după, se supune; — *à la tentation*.

Succulemment, *adv.* succulinte, cu succu.

Succulent, *e. adj.* succulinte, plinulă de succulă, zemosă.

Succursale, f. succursale, biserică aussiliare unei parosie; stabilimentulă subordinatulă altuiă de același genulă.

Succursaliste, m. care provine dela uă succursale.

Sucement, m. sugere.

Sucer, v. a. a sugere.

Suceur, m. celulă cę sugere.

Suçoir, m. orgănulă care servește pentru sugere (la insecte.)

Suçon, m. mică redică tură ce se face pelii sugindulă.

Suçoter, v. a. a sugere de mai multe ori. *fam.*

Sucré, m. sacharulă. *Louanges à mi*—, laude date cu părere de răulă.

Sucré, *éc. adj.* sacharatulă.

Sucrer, v. a. a sachara, pune sacharulă la.

Sucrerie, f. stabilimentulă unde se face sacharulă.

- Sucrier**, *m.* vassú pentru sacharú.
- Sucrin**, *e, adj.* avindú gustulú sacharului, dulce.
- Suction**, *f.* vd. *Succion*.
- Sud**, *m.* sudú, međa-di.
- Sud-est**, *m.* sudú-estú. Puntú între sudú și resăritú.
- Sud-ouest**, *m.* sudú-vestú. Puntú între sudú și appusú.
- Sudorifique**, *adj. s. sudo-rifère*, sudoriferú, care produce assudélá.
- Suée**, *f.* nelinisce subită amestecatá cu frică.
- Suer**, *v. n.* a transpira, as-suda.
- Suette**, *f. med.* assudélá abundantă cu friguri maline.
- Sueur**, *f.* assudélá.
- Suffètes**, *m. pl.* suffeți, primii magistrați ai Cartaginií ant.
- Suffire**, *v. n.* a li destulú. li sufficinte, ajunge, li de ajunsú. *Il suffit.* e destulú. *Cela suffit*, ajunge. e destulú. [tulú.
- Suffisamment**, *adv.* des-suffisance,
- Suffisance**, *f.* sufficintá, indestulare.
- Suffisant**, *e, adj.* destulú, de ajunsú. Că sust. vd. *arrogant, présomptueux*.
- Suffixe**, *f.* sullisse, silabá adaussá la finele vorbeí, pe cândú *préfixe*, silabá adaussá la inceputulú vorbeí.
- Suffocant**, *e, adj.* nábușitoriú.
- Suffocation**, *f.* perdere de respirațiune, nábușelá.
- Suffoquer**, *v. a.* a suffoca, nábuși; *v. n.* a perde respirațiunea, se nábuși.
- Suffragant**, *adj. m. și sust.* Se dice de unú episcopú în respectulú mitropolitului seú.
- Suffrage**, *m.* suffragiú, votú. La *pl.* rugăciuni bisericesci.
- Suffusion**, *f. med.* vd. *épanchement*.
- Suggérer**, *v. a.* a suggeri, insinui, face se între în spiritú; deștepta cui-va, inspira.
- Suggestion**, *f.* vd. *Instigation*.
- Suicide**, *m.* suicidiú, om-morú de sine însu-și.
- se* **Suicider**, *v. r.* a se sinucide, se ucide însu-și, (*rea espresione*).
- Suie**, *f.* funingine.
- Suif**, *m.* seú,
- Suiffer**, vd. *Suiver*.
- Suins**, *m. pl.* sări neutre separate din sticlá.
- Suint**, *m.* unsură (soiélá).
- Suintement**, *m.* curgere nepreceptibile, pe nesimți-te.
- Suinter**, *v. n.* a curge nepreceptibile, nesimțitú, a se umedi. [pelú.
- Suisse**, *m.* portariú de os-
- Suite**, *f.* șirú, consecință, urmare, suitá.
- Suivant**, *e, adj. și sust.* următoriú.
- Suivant**, *prep.* după, conformă cu. *Suivant que*, după cum, *selon que*.
- Suiver**, *v. a.* a unge cu seú.
- Suivi**, *ie, adj.* urmatú în șirú, continuitú.
- Suivre**, *v. a.* a urma, veni după.
- Sujet**, *ette, adj.* suppusú, care é în depindință, obligatú la. Că *sust.* suppusú unei autorități suverane.

Sujet, *m.* subiectu, causă, motivu; materiă asupra cu scrie, vorbesce, cine-va; obiectul unei scințe; *gram.* subiectul.

Sujétion, *f.* depindință; asiduitate necessariă, suppunere.

Sulfate, *m. chem.* sare din acidu sulfuricu și uă base.

Sulfaté, *éé, adj. chem.* care conține sulfat.

Sulfite, *m.* sare formată din acidu sulfuros și uă base.

Sulfure, *m.* sulfuru, combinațiune de sulfu cu alte corpuri.

Sulfureux, *euse, adj.* sulfuros. Și *sulfuré, éé.*

Sulfurique, *adj. m.* sulfuricu. Se dice de acidulă de sulfu cellu mai ossigenat.

Sulpicien, *eune, adj.* scolaru de teolog. din seminariul de Saint-Sulpice, la Paris.

Sultan, *m.* sultanu.

Sultane, *f.* sultană; speția de nave turc.

Sultanin, *m.* monnetă de auru in Turcia.

Sumac, *m. bot.* genă de arbure terebintacei. Și *rhus, vinaigrière.*

Super, *v. n. mar.* a se astupa.

Superbie, *f.* superbiă, mândriă, arrogantă.

Superbement, *adv.* cu magnificință, mărețu, mândru.

Supercherie, *f.* fraude, înșelăciune, cu fineță.

Superfétation, *f.* vd. *Redundance.*

Superficie, *f.* suprafația; aparință.

Superficiel, *elle, adj.* superficiale. care nu e decât la suprafația; *fig.* care nu mediteală profundu.

Superficiellement, *adv.* superficiale, numai pe d'assupra.

Superfin, *e, adj.* supertinu, de calitate superioare.

Superflu, *ue, adj.* superfluu, de prisosu, inutile.

Superfluité, *f.* superfluitate, prisosință, lucru de prisosu.

Supérieur, *e, adj.* superioru, mai presus.

Supérieurement, *adv.* superioru perfectu.

Supériorité, *f.* preminință, excelință mai presus de alții.

Superlatif, *ice, adj. gram.* superlativu, cellu mai inaltu.

Superposer, *v. a.* a pune unu obiectu d'assupra altuia.

Superposition, *f.* supra-pozițiune.

Superpurgation, *f.* purificațiune excesiva.

Superséder, *vd. surseoir.* vech.

Superstitieusement, *adv.* superstitiosu.

Superstitieux, *euse, adj.* superstitiosu.

Superstition, *f.* superstițiune; falsă idee de unele practice religiöse; *fig.* excessu de esactitate.

Supin, *m. gram.* supinu.

Supinateur, *m.* și *adj.* Se dice de doi muschi dela braçiułu anterioru și dela mana.

- Supination**, *f.* mișcare ce mușchii (vd. *prez.*) procură brațiului anterior și mâinei.
- Supplantation**, *f.* substituțiune, vd. *urm.*
- Supplanter**, *v. a.* a supplanța, face pe cine-va să părădă autoritatea sa, creditul său, și a intra în locul lui. [înlocuire.]
- Suppléance**, *f.* suplinință.
- Suppléant**, *e, adj.* suplininte, înlocuitor.
- Suppléer**, *v. a.* a suplini, ține locul, înlocui.
- Supplément**, *m.* suppliment, appendice. În geom. — *d'un arc* senu *d'un cercle*, supplimentul unui unghi senu unui cerc, cea ce îi lipsese ca să vade de 180 grade.
- Supplémentaire**, *adj.* supplimentare, de suppliment.
- Supplétif**, *ive, adj.* suppletiv, completiv, care implinesce lipsa, care e suppliment.
- Suppliant**, *e, adj.* și *sust.* rugător.
- Supplication**, *f.* supplicațiune, rugăciune cu sumisiune.
- Supplice**, *m.* suppliciu (cazna), punitiune corporale ordinată de justiță, mare suferință.
- Supplicié**, *ce, adj.* suppliciat, chinut. *Rare usit.*
- Supplicier**, *v. a.* a face să sufire suppliciu mortii.
- Supplier**, *v. a.* a supplica, ruga cu sumisiune, unilit și cu stăruință.
- Supplique**, *f.* supplică, petițiune, jalbă.
- Support**, *m.* pedestale, cea ce susține un lucru; reșenu. [bile, de suferitu.]
- Supportable**, *adj.* suferibil.
- Supportablement**, *adv.* în mod suferibil. [suferi.]
- Supporter**, *v. a.* a susține.
- Supposable**, *adj.* possible de presupus.
- Supposé**, *é, adj.* presupus, nesigur, dat pentru adevărat. Ca prep. *supposé ce fait*, presupunind acest fapt. *Supposé que*, dacă.
- Supposer**, *v. a.* a stabili ca priinit un lucru ipotetic, a presupune, presumi, da cu părerea.
- Supposition**, *f.* presupunere, conjectură.
- Suppositoire**, *adj. m.* speciă de remediu purgativ.
- Suppôt**, *m.* cell ce servește rell proiecte ale altuia.
- Suppression**, *f.* suppresione, vd. *urm.*
- Supprimer**, *v. a.* a supprime, impedi, s. face să încete de aparițiune; tăia, lăsa afară uă litera din vorbă etc. [purădă.]
- Suppurant**, *e, adj.* care suppurativ.
- Suppuratif**, *ive, adj. med.* suppurativ, care facilite supurațiune.
- Suppurer**, *v. n.* a supura.
- Supputation**, *f.* calcul, socotă, vd. *calcul.*
- Supputer**, *v. a.* vd. *calculer.*
- Suprématie**, *f.* autoritate mai presus de toți cei-alți.
- Suprême**, *adj.* suprem, mai presus de tot în genul său.

Sur, *e*, *adj.* acidă, acru.
Sûr, *e*, *adj.* vd. *Certain*.
Sur, *prep.* pe, peste, asupra.
Surabondamment, *adv.* foarte abundante, mai multă decât de ajunsă.
Surabondance, *f.* foarte mare abundență.
Surabondant, *e*, *adj.* pe d'assupra, de prisosă.
Surabonder, *v. n.* a fi foarte abundante.
Suracheter, *v. a.* a cumpăra pre scump, peste preț.
Suraigu, *uă*, *adj. mus.* foarte acut.
Surajouter, *v. a.* a adăuga la ceaa cè era deja adaussă.
Sur-aller, *v. n.* Se dice de ună căne de vinătore, care trece fără să strige.
Sur-andouiller, *m.* țepușă mai mare decât altele.
Surannation, *f.* ceașajune, încetare a efectului unui actă valabile numai pentru timpă determinată.
Suranné, *é*, învechit, care nu mai este valabile.
Surraner, *v. n.* a avè mai multă decât ună annă de dată, (despre acte). Comp. *pèrimèr*.
Sur-arbitre, *m.* arbitru care judecă între arbitrii cu opiniunile împărțite. [oțet].
Surard, *adj. m.* speciă de
Surbaissé, *é*, *archit.* [roăte]—*e*, care merge injeosindu-se către mijloc.
Surbaissement, *m.* cantitatea câtă merge uă arcată, uă boltă, injeosindu-se.
Surbaisser, *v. a.* *archit.* a construi uă boltă care

merge injeosindu-se către mijloc.
Surcens, *m. jur.* peste censă. Venitul unei eredități mai presus de censă.
Surcharge, *f.* adaussă de greutate.
Surcharger, *v. a.* a adăuga sarcinele, greutatele.
Jurchauffer, *v. a.* a încălzi pre multă ferrul.
Surchauffure, *f.* ferru pre multă încălțit.
Surcomposé, *é*, *adj. gram.* Califică timpul verbului unde aussiliar. *avoir* è duplicat, s. e. *il avait eu*.
Surcouper, *v. a.* a tăia încă uădată (la jocul de cărți). [imentațiune].
Surcroît, *m.* adaussă, aug-
Surcroître, *v. a.* a adăuga pre multă.
Surdent, *m.* dinte care vine peste ună altul, între alți.
Surdité, *f.* surditate, surdela.
Surdorer, *v. a.* a înăuri, poli, înbuit, profund, solid.
[spatele calului].
Surdos, *m.* cinea de pe
Sureau, *m. bot.* soc.
Surelle, *f.* leuștenu com-
mune, și *surette*, *oscille*.
Sûrement, *adv.* cert, de sigur.
Suréminent, *e*, *adj.* emi-
nente în gradă supremă.
Surenchère, *f.* preț offe-
rit mai presus de altul.
Surenchérir, *v. a.* a offeri ună preț superior.
Surenchériseur, *m.* cellu cè offeresce ună preț mai mare decât altul.
Surérogation, *f.* bine cè

face cine-va mai mult decât este obligat să facă.

Surérogatoire, *adj.* care ese afară din obligațiune.

Suret, *ête*, *adj.* acrișioriu.

Sûreté, *f.* siguranță. *Comp. garantie.*

Surexcitation, *f.* intinsitatea acțiunii vitali.

Surexciter, *v. a.* a adăugi intinsitatea acțiunii vitali.

Surface, *f.* suprafață, esteriorul unui corp. *Geom.* suprafață, mărime care n'are decât două dimensiuni: lățime și lungime.

Surfaire, *v. a.* și *n.* a cere unu prețu pre redicat.

Surfaix, *m.* cingulă (chingă), ce se asședă peste celle-alte cingule. [pe boboc.

Surfeuille, *f. bot.* membrană

Surfleurer, *v. n.* a înflori după ce a dat fructul.

Surgeon, *m.* mică ramaure ce ese din trunchiul arburelui. [de-uădată, se ivi.

Surgir, *v. n.* a se redica, eși

Surhaussement, *m. archit.* înălțatură.

Sarhausser, *v. a. archit.* a înălța, redica mai sus.

Surhumain, *e, adj.* mai presus de puterile omului.

Surintendance, *f.* îndintă generale, sarcina îndintelului general.

Surintendant, *m.* îndinte generale.

Surintendente, *f.* consortea îndintelului general. Principalea directrice a caselor de educațiune stabilite pentru Legiunea de onore.

Surjet, *m.* cussătură pe materia îndouită

Surjeter, *v. a.* a cósse în *surjet*, *vd. prec.*

Surlangue, *f.* cărbune, antrac, la limba animalilor.

Surlendemain, *m.* a treia zi.

Surlonge, *f.* carne din spinarea bouului.

Surmener, *v. a.* a fatiga, osteni, pré multă (un cală etc.)

Surmesure, *f.* ceaa ce escede măsura, trece peste măsura.

Surmontable, *adj.* care se pôte întrece, învinge.

Surmonter, *v. a.* a se redica d'assupra; a întrece, învinge.

Surmoule, *t.* tipară luată după uă figură de gipsu.

Surmoût, *m.* vină nefermintată, netescuită.

Surmulet, *m.* ună pesce.

Surmulot, *m.* ună șiorece mare.

Surnager, *v. n.* a înnota pe d'assupra; a subsiste.

Surnaitre, *v. n.* a cresce peste ce-va.

Surnaturel, *elle, adj.* supranaturale, singular.

Surnaturellement, *adv.* estraordinariu, peste natură.

Surnom, *m.* connume, nume adaussă numelui propriu.

Surnommer, *v. a.* a connumi, adăugi ună epitetă lângă numele. (porocli).

Surnuméraire, *adj. și sust.* care ă pesie numerul determinat, supranumerariu.

Surnumériat, *m.* timpul cândă remăne cine-va peste numărul cerut.

Suron, *m.* t. semne de pelearoșiă, cè se lipescù la collete cu mèrfă americană.

Suros, *m.* tumóre la piciorulù calului.

Surpasser, *v. a.* a întrece, escede, a fi mai sus decâtù.

Surpayer, *v. a.* a plăti pré scumpù, pré multù.

Surpeau, *f.* vd. *épiderme*.

Surplis, *m.* vestimintù eclesiasticù de pândă.

Surplomb, *m.* defectulù lucrului neperpendicularare. *Mur en —*, murù cè se applică din sus în afară.

Surplomber, *v. n.* a nu fi perpendicularare, a se applica în anghiù acutù cu orizontele, *être hors de l'aplomb*.

Surpluées, *f. pl. voies —*, urme ('pistes' ale vinatului peste cari a plouatù.

Surplus, *m.* escedinte, prisosù.

Surposé, *év. adj.* suprapusù.

Surprenant, *e. part. adj.* de mirare. *étonnant*.

Surprendre, *e. v. a.* a implè de mirare, a uimi (surprinde).

Surpris, *e. adj.* miratù, uimitù.

Surprise, *f.* mirare, uimire.

Surrénal, *e. adj. anat.* asședatù peste rênichì.

Sursaut, *m.* mișcare subitã produssã de uã senzațiune repede și violinte.

Surseance, *f.* vd. *Suspension*.

Sursemer, *v. a.* a semèna pe unù patinutù deja semènatu.

Surseoir, *v. a. și n.* a suspinde (despre affaceri), differi, întârdia. *différer, remettre*.

Sursis, *vd.* *Délai*.

Sursolide, *adj. și m.* Se dice în alg. de a patra putere a unei mărini.

Surtaux, *m.* tasse escessivã pentru impositù.

Surtaxe, *f.* nouã tasse. impositù escessivù.

Surtaxer, *v. a.* a pune tasse pré înaltã.

Surtout, *adv.* mai alessù, mai cu sémã, principale, *principalement*.

Surtout, *m.* surtucù.

Surveillance, *f.* priveghiare, veghiare intr'adinsù, cu autoritate, assupra.

Surveillant, *e. adj.* priveghiãtoriu, care priveghedã.

Surveil, *f.* a doua di înainte de alta di determinatã. *Corop. avant-veille*.

Surveiller, *v. a. și n.* a priveghia, veghia cu autoritate assupra.

Survenance, *f.* adventù, sosire, pe neasșteptate.

Survenant, *e. adj.* care vine, sosescè, neasșteptatù.

Survendre, *v. a.* a vinde pré scumpu, peste prețù.

Survénir, *v. n.* a veni, sosi, inopinatù, neganditu; a se adãugi peste.

Survente, *f.* vindere cu prețù escessivù, pré mare.

Survènu, *ve, adj.* venitù pe neasșteptate. *Sust. f.* sosire neasșteptatã.

Survêtir, *v. a.* a investi pe d'assupra.

Survider, v. a. a redica uă parte din ceaa cè este într-unú vassú.

Survie, f. supravetuire.

Survivance, f. dreptú de a succede unú omú în funcțiunea sa după mórte.

Survivancier, m. cellú cè are uă *survivance*, vd. *prec.*

Survivant, e, *adj.* care supravetuesce, traiesce, după mórtea altuia.

Survivre, v. n. a vețui, trái după decessulú, după mórtea, altuia.

Sus, *prep.* pe, peste; *or sus*, spunet-ne; *en sus*, mai presus, peste acésta, *par delà.*

Sus, *interj.* sus! sculați! *fam.*

Susceptibilité, f. dispozițiune a se offensa, a se supera pré facile.

Susceptible, *adj.* susceptibile, priinciosú, priimitoríú de: care se supără currindú.

Susception, f. suscepițiune, priimirea ordinilorú sacre.

Suscitation, f. vd. *suggestion*, vech.

Susciter, v. a. a suscita, sugeri, face sè se ivéscă.

Suscription, f. adressă scrissă pe pliculú unei epistole.

Susdit, e, *adj.* sus-qlissú, numitú mai sus.

Sus-dominante, f. *mus.* nota care este cu unú gradú mai sus decâtú dominantea; a șéssé notă a tonulú.

Susin, m. *mar.* punte din-apoi la corabia.

Suspect, e, *adj.* suspectú, bănuítú, de neincredere.

Suspecter, vd. *Soupçonner.*

Suspendre, v. a. a suspende, ține în sus (atirna); întrepuce, differi, întârdia.

Suspens, m. vd. *interdit.* — *En suspens*, în nesigurantă.

Suspense, f. censură care suspende unú ecclesiasticú din funcțiunile selle.

Suspenseur, *adj. m. anat.* care ține suspinsú.

Suspensif, *ive, adj.* suspinsivú, care suspende, opresce.

Suspension, f. suspinsiune (atirnare), incetare.

Suspensoire, m. suspinsorú, speciă de bandagiú.

Suspicion, f. suspiciune, bănuintă, vd. *soupeçon.*

Sustentation, f. sustintațiune, întreținere, nutrițiune.

Sustenter, v. a. a sustinta, întreține viéta prin aliminte.

Suture, f. *anat.* sutură, uniunea cellorú done părți ale ossulú creștetulú, cusătură.

Suzerain, e, *adj.* suzeranú, *séigneur*—, domnú posesorú unui feudú, de care depindú alte feude.

Suzeraineté, f. suzeranitate.

Svelte, *adj.* vd. *délié, léger.*

Sveltesse, f. ușurință în pictură.

Sybarite, m. sibaritú, omú affeminatú și coruptú, cum era Sybaritú.

Sycomore, m. speciă de carpinú. Și *figuier sycomore, faux-platane.*

Sycophante, m. vd. *faurbe, delateur.*

Syllabaire, *m.* cârticică pentru a studia să citească.

Syllabe, *f. gram.* silabă.

Syllaber, *v. a.* a silabi, citi prin silabe.

Syllabique, *adj.* silabicu.

Syllepse, *f. gram.* syllepse. Figură prin care discursul respunde mai multă cugetării noastre, decât regulelor gramaticali.

Sylogisme, *m. log.* syllogismu. Argumentu compus din trei propozițiuni, majora, minoră și consecința.

Sylogistique, *adj.* syllogistică, de syllogismu.

Sylphe, *syphide*, *f.* siltidă, geniu elementare allu aerului în cabalistica.

Sylvain, *m. myth.* silvanu, deu allu păduriloru. La *pl.* ordine de passeri pădurene.

Sylvestre, *adj.* sylvestre, care crește în paduri.

Symbole, *m.* simbolu, semnă.

Symbolique, *adj.* simbolic.

Symboliser, *v. n.* a avè conformitate [avec qch., cu cv.].

Symètrie, *f.* simetria. Porțiune de mărime și de figură între părțile unui totu.

Symétrique, *adj.* simetric.

Symétriquement, *adv.* simetricu, cu simetria.

Symétriser, *v. n.* a face simetria.

Sympathie, *f.* simpatia, corresponsință între calitățile unor corpuri, aptitudinea unor corpuri de a se uni, raportu de inclinațiun.

Sympathique, *adj.* simpaticu, care place. În *fisiol.* care depinde de simpatia.

Sympathiser, *v. n.* a avè simpatia. [petale unite.

Sympétalique, *adj. bot.* cu

Symphonie, *f.* simfonia. Concertu de instrumente musicale.

Symphoniste, *m.* simfonistă, care compune simfonie.

Symphise, *f. anat.* simlise, uniunea naturale a oșselor.

Symphite, *f. bot. vd. consoude.*

Symptomatique, *adj. med.* simpatomică.

Symptôme, *m. med.* simpatomă, semn, indiciu.

Symptôse, *f. vd. Atrophie.*

Synagélastique, *adj. nat.* sinagelastică. Se dice de pescii cari înnotă împreuna.

Synagogue, *f.* adunauța liadeliloru sub legea vechiă, sinagogă.

Synalèphe, *f. gram.* sinalefe, juncțiune a doue vorbe într'una singură.

Synallagmatique, *adj.* sinalagmatică. Se dice de unu contractu care conține obligațiune reciprocă între părți.

Synallagmatiquement, *adv.* sinalagmatică, de obligațiune mutuală.

Synanthéré, *ée, adj. bot.* ale cui stamine sunt unite prin antere. Și *synanthérique*.

Synarthrose, *f. anat.* sinartrose, articulațiune nemobile.

Synaxe, *f.* sinasse. Uniunea vechiloru creștini că se celebrăde cina.

Syncele, *m.* sincelu, ofi-

- ciariu de lângă patriarhi, în vechia biserică greacă.
- Synchrone**, vd. *Isochrone*.
- Synchronique**, *adj.* sincronic. Se dice de unu tabe'u unde sunt allăturate evenimente de aceeași epocă în diverse locuri.
- Synchronisme**, *m.* vd. *simultanéité*.
- Synchyse**, *f. gram.* confușiune, transpozițiune de vorbe.
- Syncope**, *f. med.* sincope, leșinū; *gram.* suppressiunea, tăierea, unei vorbe.
- Syncooper**, *v. a.* a face uă sincope, vd. *prec.*
- Syncretisme**, *m.* sincerismū, conciliațiune de secte diferite.
- Syndérese**, *f.* reamustrare de consciință.
- Syndic**, *m.* sindicu, însărcinatū cu affacerile unei uniuți de creditori etc.
- Syndical**, *e. adj.* syndicale, de sindicu.
- Syndicat**, *m.* sindicatu, funcțiunea sindicului.
- Synecdoche**, *synechopte*, *f. gram.* sinecdoca, figura prin care se iea genulū pentru speciă etc.
- Synérèse**, *f. gram.* sinerese, contractiune, uniune de doue silabe într'una în aceeași vorbă.
- Synévrose**, *f. anat.* simlise ligamintōsă. {plante.
- Syngénésie**, *f.* classe de
- Syngraphe**, *m.* singrafe, înscrissū de detoria.
- Synodal**, *e. adj.* sinodale, de sinodū.
- Synodalement**, *adv.* în sinodū.
- Synode**, *m.* sinodū, adunânța ecclesiasticilorū diocesani.
- Synodique**, *adj.* scrissū în numele unu sinodū, către episcopiū absinți, sinodicū.
- Synonyme**, *adj.* și *m.* sinonimū, vorbă avindū aproape acell'ași sensū cu alta.
- Synonymie**, *f.* calitatea sinonimetorū.
- Synonymique**, *adj.* sinonimicū, de sinonime.
- Synoptique**, *adj.* sinopticū, care permite a imbrăcia dintr'ua singurā privire diversele părți ale unu totū. La pl. *s. évangiles*—*s.* evangelié cari concórdă între dinsele.
- Synovial**, *e. adj. anat.* sinoviale, vd. *urm.*
- Synovie**, *f. anat.* umóre viscōsă a articulațiunilorū mobili.
- Syntaxe**, *f.* sintasse, construcțiunea frasilorū după regulele gramaticali.
- Syntaxique**, *adj.* sintassicū, de sintasse.
- Synthèse**, *f.* sintese. Metodă de compozițiune care descinde dela principie la consecințe, dela causă la efecte.
- Synthétique**, *adj.* sinteticū, de sintese, prin sintese.
- Synthétiquement**, *adv.* sinteticū.
- Syphon**, *m.* vd. *siphon*.
- Syriaque**, *adj.* siriacă. Se dice de limba Sirianilorū anticū.
- Syringa**, *m. s. seringat*, siringe, unū frumosū arburelū.

Syphilis, *m. med.* siile.
Syringotome, *m.* vechiū instrumentū chirurg. pentru operațiunea fistulei.
Syringotomie, *f. chir.* operațiunea fistulei.
Syrtes, *f. pl. s.* *sirtes*, sirte, nisipuri mobili.
Systaltique, *adj.* care contractă și dilată alternativū.
Systématique, *adj.* sistematicū, regulatū prin sistemă.
Systématiquement, *adv.* sistematicū, prin sistemă.
Système, *m.* sistemă. Uniu-

ne de principie legate între sine, care ne permite să tragemū consecințe pentru a stabili uă opiniune, uă doctrină, etc.

Systole, *f.* mișcarea inimiei.
Systile, *m. archit.* colonne distanți între dinsele de două diametri s. patru moduli.
Syzétèse, *f.* sictese. Preliminariulū unei explicațiuni.
Syzygie, *f. astr.* punctele orbitei unei planete. cândū este în conjunțiune seū în opozițiune cu soarele. Timpulū. lunei noue, seū lunei pline.

T

T, *m.* una din consunanți. On prononce *te* suivant l'anc. l'appellation, et *te* suivant la moderne.
Ta, *poss.* ta:—*mère*, mama ta.
Tabac, *m.* tutunū.
Tabagie, *f.* locū publicū unde se formedă tutunū.
Tabala, *m.* mare tambură a negrilorū.
Tabarin, *m.* comedianū care delectă poporulū (du nom de *Tabarin*, acteur de farces, qui existait sous Henri IV), vd. *bouffon*.
Tabarinage, *m.* vd. *Bouffonnerie*.
Tabarinique, *adj.* demnū de unū comedianū (caraghiosū). [bacū.
Tabatière, *f.* cutiă de tabac.
Tabellion, *m.* altă-dată notariū, grafierū, în juricțiunile subalterne.
Tabellionage, *m.* officilū unū *tabellion*, vd. vorba.

Tabernacle, *m.* tabernaclu, tintoriū (cortū), unde ședea arca alianței la Ebrei.
Tabes, *m.* vd. *Consumption*.
Tabide, *adj.* tabidū, care suffere de slabiciune.
Tabis, *m.* taftă grössă undulată (moarată).
Tabiser, *v. a.* a face unde, ape, unei materie.
Tablature, *f.* semne dispuse pe linie, că se arrête musicanțilorū cântulū.
Table, *f.* mesă, tablă de marmure, de metalū. *La sainte* —, cuminecătura.
Table-ronde, *f.* uă instituțiune a cavalerismulū.
Tableau, *m.* tabelū, operă de pictură.
Tableautin, *m.* micū tabelū.
Tablée, *f.* uniune de persoane în giurulū unei mese.
Tabler, *v. n.* a pune, asședa, tablele la trictrac; a

se funda, pune temelii pe.
Tabletier, *m. ière*, *f.* strungării.
Tablette, *f.* laviță.
Tabletterie, *f.* strungăria.
Tablier, *m.* șiorțu.
Tabloin, *m.* podu de grinde, că se asede nă bateriă de tunuri.
Tabouret, *m.* scăunelū.
Tabourin, *m.* *t.* locū înainte pe galeriă. [allū herbecilorū.
Tac, *m.* mōrbū e contagiosū
Tacet, *m. mus.* silentiū.
Tâche, *f.* pētă, maculă.
Tâche, *f.* sarcină, lucru de făcutū într'unū timpū determinatū.
Tâche, *f.* speciă de balotū.
En bloc et en --, cu redicată (toptanulū).
Tâché, *éc, adj.* maculatū, pēlatū.
Tâcher, *v. a.* a macula, pēta.
Tâcher, *v. n.* a se silī, se strădui sē. [cu diverse pete.
Tacheter, *v. a.* a însemna
Tachygraphe, *m.* tachi-grafū.
Tachygraphie, *f.* tachigrafiiă. Și *tachigraphie, tachéographie.*
Tachygraphique, *adj.* tachigraficū, de scriere iute.
Tacite, *adj.* tăcutū, secretū.
Tacitement, *adv.* tăcutū, pe tăcute. [vorbesce puținū.
Taciturne, *adj.* tăcutū, care
Taciturnité, *f.* caracterulū persōnei tăcute.
Tact, *m.* tactū, pipăitū.
Tac-tac, *m.* sgōmotū regulatū în timpuri egalī.
Tacticien, *enne, adj.* tacticū, abile în tactică.

Tactile, *adj.* tactil'e, care se pōte attinge.
Taction, *f.* attingere, pipăire.
Tactique, *f.* tactică. Șciința manoperelorū resbelului.
Taffetas, *m.* taftă.
Tafia, *m.* rachiū de sacharū.
Taïaut, *interj.* strigătū allū vinătorilorū că se animeze căni.
Taie, *f.* învelișū de pândă pentru perniță.
Taillab'e, *adj.* care se pōte tăia, suppusū la tăiare.
Taillade, *f.* tăiatură (în carne), tăiere în lungū de materiă.
Taillader, *v. a.* a tăia în lungū nă materiă.
Tailladin, *m.* felă de portocală fērtă în sacharū.
Taillanderie, *f.* comerciū cu unelte de dulgherū.
Taillandier, *m.* ferrariū, fabricante de unelte de dulgheri, de plugū etc.
Taillant, *m.* ascușiiulū unei lamine.
Taille, *f.* tăișiiulū sabiei, tăiare, modū de a tăia; taliă, statură; răboșii; *mus.* vocea între bassū și contralto.
Taille-douce, *f.* săpătură tăcută numai cu stilulū (vd. *burin*) fără apă forte.
Taille-mer, *f.* partea întieriore a pintenelūi (virfulūi pentru a rupe apa) dela nave
Taille-plume, *m.* instrum. pentru tăiatū penne, condœ.
Tailler, *v. a.* a tăia. — *de l'ouvrage*, a tăia, croi, materia, ca se nu mai remănă decâtū de cussutū.
Tailleresse, *f.* lucrătore care reduce monnetele la

- măsura cerută (în fabr. de monnete).
- Taillerie**, *f.* artea de a tăia diamantele, locul unde se face. [rariu].
- Taillet**, *m.* uneltă de fer-
- Taillette**, *f.* speciă de arte-siă, de placă.
- Tailleur**, *m.* croitoru.
- Tailleuse**, *f.* cussătorésă.
- Taillis**, *m.* și *adj.* pădure tinăra, care se taia din timpu în timpu.
- Tailloir**, *m.* tocătoru de carne.
- Taillon**, *m.* adausu de impositu (*taille*), ce plătia cei nenobili.
- Tain**, *m.* foia de cossitoru și mercuriu, ce se aplică la sticlă, că se facă oglinde.
- Taire**, *v. a.* a tăcă, ascunde. *Se—*, a tăcă, ține silențiu.
- Taisson**, *m.* vd. *Blairan*.
- Talapoin**, *m.* preotă siames.
- Talc**, *f.* speciă de pētră din care se face unu nisipu foarte finu, pētră de gipsu.
- Talcaire**, *adj.* care se referesce la *talc*.
- Taleb**, *m.* doctoru mahometanū în Maroc.
- Taled**, *m.* velu ce și punu ludei pe capu în sinagoge.
- Talent**, *m.* talentu. Aptitudine căstigată seū naturale pentru unele lucruri. abilitate. [peste].
- Taler**, *v. a.* a călea, merge
- Taler**, *m. s. doler*, vd. *ceu*.
- Taligan**, *m.* parte din marginariuluneī navī de rebelu.
- Talion**, *m.* taliune, pedepsă egale ofinsei, la anticī.
- Talisman**, *m.* talismanu, buccatā de metalu etc., cui credulitatea atribuesce virtuți estraordinarie.
- Talismanique**, *adj.* talismanicū.
- Talle**, *f.* ramure că cresce în rădēcina arbureluī.
- Tallement**, *m.* ramuri crescute în rădēcina arbureluī.
- Taller**, *v. n.* a cresce ramuri în rădēcina arbureluī.
- Tallevane**, *f.* olă de gresă.
- Tallipot**, *m.* speciă de palmu, de curmalu.
- Talmouse**, *f.* prăjitură cu oue și cașeavalu.
- Talmud**, *m.* talmud. Carte care conține legile, doctrina, moralea și tradițiunile Ebreilor. [mud].
- Talismudique**, *adj.* de tal-
- Talmudiste**, *m.* pārtēni allū opiniunilorū talmuduluī.
- Taloché**, *m.* lovitură pe capu cu mână, *pop.*
- Talon**, *m.* călcăiu.
- Talonner**, *v. a.* a urmări de aproape.
- Talonnaire**, *f.* aripe că Mercuriu purta la picioare.
- Talpache**, *m.* soldatū din un trupă ușiōriā la Ungari.
- Talus**, *m.* povirnișulū unu terrinū, unu muru etc.
- Taluter**, *v. a.* a construi povirniță, în *talus*.
- Tamanda**, *m.* patrupedū americanū, care trăiesce cu furnice. Și *fourmilier*.
- Tamarin**, *m.* fructū de tamarindū.
- Tamarinier**, *m.* tamarindū, arbure din țērele calde.
- Tamaris**, *m. s. tamarisc*, *tamarix*, unu arburelu.
- Tambour**, *m.* tobă.

- Tambour de basque**, *m.* mică tobă cu un fundu, iuncugiurată de clopoței.
- Tambourin**, *m.* speciă de tobă în usă pentru unele cânturi de danțu.
- Tambourinage**, *m.* bătaia de tobă.
- Tambouriner**, *v. n.* a bate toba: respindi uă noutate.
- Tambourineur**, *m.* tobosiariu.
- Taminier**, *m.* uă plantă.
- Tamis**, *m.* sită.
- Tamisage**, *m.* cernere.
- Tamiser**, *v. a.* a cerne.
- Tamiseur**, *m.* cernătoru, cellu cè cerne la unu apotecariu etc.
- Tamisier**, *m.* sitariu, cellu cè face site.
- Tampane**, *f.* uă rotă dela móră.
- Tampon**, *m.* astupușiu, dopu.
- Tamponnement**, *m.* astupare cu unu dopu.
- Tamponner**, *v. a.* a astupa cu unu dopu: lovi repede.
- Tam-tam**, *m. mus.* instrumentu de percussiuone.
- Tan**, *m.* còje de stejariu, de castanu, pilită pentru argăsele. [compuse.
- Tanaisie**, *f. bot.* genū de
- Tancer**, *vd. Réprimander.*
- Tanche**, *f.* speciă de crapu de apă dulce.
- Tandis que**, *conj.* pecândū.
- Tangage**, *m.* balanțiatulū navii înainte și înderētū.
- Tangara**, *f.* nisce passeri tropice. [tactū.
- Tangence**, *f. geom.* contingence
- Tangent**, *e, adj.* care attinge intr'unu punctu singuru.
- Tangente**, *f. geom.* tanginte.
- Tangibilité**, *f.* putința de a se attinge, de a fi atinsu.
- Tangible**, *adv.* attingibile, possibile de atinsu.
- Tanguer**, *v. n.* a se affunda prē multū în partea dinainte (de navi), *vd. tangage.*
- Tanière**, *f.* cavernă unde se retragū bestiele sëlbatice.
- Tanin**, *m.* *vd. tannin.*
- Tanjet**, *m.* muselină de Indie.
- Tannage**, *m.* argăsélă.
- Tannant**, *e, adj.* argăsitoriu, *fig.* fatigante, desgustatoriū.
- Tanne**, *f.* micu bulbu pe pele.
- Tanné**, *é, adj.* argăsitū; de culórea cojii de stejarū.
- Tannée**, *f.* coji de stejarū vechie pentru arsū
- Tanner**, *v. a.* a argăsi.
- Tannerie**, *f. loc.* unde se argăsesce; *fig.* pivisélă.
- Tanneur**, *m.* argăsitору, tabacu.
- Tannin**, *m.* substanță cè se gëssesce în còjea de stejarū etc. bună pentru argăsitū.
- Tant**, *adj.* atâtū de multū. *Tant mieux*, — pis, cu atâtū măi bine, cu atâtū măi réu, — *que*, pecătū timpū; *eu—que*, după-cum, fiindū că, — *y a que*, uerī-ce ar fi. *Si—est*, decă este așia, (fam.). *Tant s'en faut que*, departe de a. *Tant plus que moins*, măi măi.
- Tantale**, *m. chem.* tantalū, unulū din corpurile simple.
- Tante**, *f.* mătușă.
- Tantet**, *m.* uă cantitate mică.
- Tantinet**, *f.* cantitate fórte mică.
- Tantôt**, *adv.* currindū, de

- currindă. *Tantôt . . . tantôt*, uădată, altă dată, cândă . . . cândă.
- Taon**, *m.* (pron. *ton*, măi bine *tan*), muscă de cală.
- Tapage**, *m.* desordine cu mare sgomotă, tapagiă.
- Tapageur**, *m.* *euse*, f. cellă cē face desordine, sgomotă.
- Tape**, f. lovitură cu măna.
- Tapé**, *ée*, *adj.* uscată la cup-toră (despre fructe).
- Tapecu**, *m.* balanăă care include barriera, strēăă.
- Taper**, *vd.* *Frappier*.
- Tapin**, *m.* toboșariă, *pop.*
- en* **Tapinois**, *adv.* în ascunsă.
- Tapioca**, *m.* s. *tapioka*, ră-dēcină de manioca.
- Tapir**, *m.* tapir, patrupe-dă pachidermă americană.
- se* **Tapir**, *v. r.* a se ascunde, se stringe, se pituli.
- Tapis**, *m.* tapetă.
- Tapisser**, *v. a.* a tapeta.
- Tapissier**, *m.* tapetariă, ta-pițeră. [pînsă și închisă.
- Tapissière**, f. căruăă sus-
- Tapon**, *m.* albiture, materie, mătasse strînsă în legătură.
- Tapoter**, *v. a.* a da mîce lo-viture repețite; a cănta rēă la piano. *fam.*
- Taque**, f. placă turnată.
- Taquer**, *v. a.* *impr.* a pune tabla de bătută (*vd.* *taquoir*) peste litere.
- Taquet**, *m.* *mar.* speăă de cărligă de lemnă; buccată de lemnă care susține colțulă ună dulapă, etc.
- Taquin**, *e*, *vd.* *Querelleur*.
- Taquinement**, *adv.* con-trariată pentru mîce cauze, p. us.

- Taquiner**, *v. a.* a contraria pentru mîce cauze, se ține de capulă cu-va, necăăi.
- Taquinerie**, f. contrariatate pentru lucruri de nimică.
- Taquoir**, *m.* *impr.* tablă pusă peste literele formate, și d'assupra cu- se bate cu ce-va. sē se asșede literele.
- Tarabuster**, *v. a.* a impor-tuna prin vorbe sēă sgomotă.
- Tarare**, *interj.* ca sē arrēte risulă, descredere.
- Tarare**, *m.* aparată ca sē curețe grănele, etc.,—*venti-lateur*, vînturătore mecanică.
- Taraud**, *m.* burghiă pentru șurupuri.
- Tarauder**, *v. a.* a perfora găuri în spirale,—*une vis*, a face spiralele ună șurupă.
- Tard**, *adv.* tărđiă. *Tôt ou—*, măi currindă sēă măi tărđiă, *ou plus—*, cellă măi tărđiă, *sur le —, séra.* *Il se fait tard*, se face tărđiă.
- Tarder**, *v. v.* a întērdia (a-vec la prép. *à* ou *de*).
- Tardif**, *ive*, *adj.* tardivă, in-tărđiătoriă, molatică.
- Tardif ore**, *adj. bot.* tardi-floră, care înfl. resce tărđiă.
- Tardigrades**, *m. pl. nat* mamifere cari mergă încetă.
- Tardivement**, *adv.* tardivă, întărđiăndă, încetă.
- Tardiveté**, f. crescere tar-divă, tărđiă.
- Tare**, f. stricăciune, *déchet*, diminuăone de valore la mēr-furi, defectă (cusură); *dara*.
- Taré**, *ée*, *adj.* stricată; *fig.* cu reputăăonea perdată.
- Tarentelle**, f. danăă jucată în vecinătatea Tarentului.

Tarentisme, *m. med.* morbo ce se attribue înțepatului tarentulei.

Tarentule, *f.* tarentulă, specie de păiașină veninosă, foarte comună lângă Tarent.

Tarer, *v. a.* a cauza stricăciune la mărfuri: lua dară.

Targe, *f.* specie de scut.

Targette, *f.* placă de metal care poartă un verigă lată (la țesătură). [cu. se fuduli].

se **Targuer**, *v. r. a.* se prevala

Targum, *m.* comentariu chaldeic la Testamentul vechi.

Tari, *m.* liquor alcoolică estrassă din palmă s. curmalu.

Tarriere, *f.* sfredelu.

Tarif, *m.* tarifă, listă de prețuri și drepturi de plată.

Tarifer, *v. a.* a pune tarifa, definește prețul după tabel.

Tarim, *m.* specie de sticlete.

Tarin, *v. a.* a seca: face să înceteze: *v. n.* a se seca.

Tarissable, *adj.* secabile, care se poate seca.

Tarissement *vd. dessèchement.*

Tarlatane, *f.* tarlatan.

Taroté, *ée, adj.* însemnat, vopsit cu alb și negru (dosul cărților de joc).

Tarots, *m. pl.* cărți de joc *tarotées, vd. prec.*

Taroupe, *f.* pâră între sprincene.

Tarpéien, *enne, adj.* tarpeic, *mont—, roche—, munte, scopel tarpeic, unde se precipita condamnații în R. ant.* [lupte.

Tarque, *f. mar.* scut pentru

Tarse, *m.* tarsul piciorului.

Tarsien, *enne, adj. anat.* care se referă la țarse, *vd. pr.*

Tartan, *m.* materie de lână quadrilată de diverse culori.

Tartane, *f.* mică nave lungă.

Tartare, *m.* tartar.

Tartareux, *euse, adj.* de natura tartarului. s. tartrului.

Tarte, *f.* uă prăjitură.

Tartefette, *f.* uă mică prăjitură.

Tartevelle, *f.* parte din pâlnia unei moare.

Tartine, *f.* felie de pâine copperită cu unt.

Tartrate, *m.* tartrat, sare compusă de acid tartric și un bază.

Tartre, *m.* tartru, trighia.

Tartrique, *adj. acide—, acid tartric.* Altă dată *acide tartarique.*

Tartufe, *m.* fals evlavios.

Tartuferie, *f.* falsă pietate, falsă devoțiune.

Tas, *m.* gramadă, mulțime de omeni: nicovă purtaivă.

Tasse, *f.* vass de beut: ceașcă.

Tasseau, *m.* mică bucată de lemn care susține estromitatea unei lavițe.

Tassement, *m.* construcțiuni povornite aproape să cadă.

Tasser, *v. a.* a grămădi, *v. n.* se multiplică. *Se—, a se strica, se ofili, (de veget.): a se ruina.*

Tâtement, *m.* pipăit, pipăire.

Tâter, *v. a.* a pipăi, atinge încet. *Se—, a se cumpăni, se essamina pentru ce-va.*

Tâteur, *m. euse, f.* celulă lucrătoare neresoluită, cu frică.

Tâte-vin, *m.* instrum. ca să scotă vinu. Pl. *nevay*.

Tatillon, *m. unne*, *f.* secătu-rosu, cellu ce intră în totu felulu de menunțimile.

Tatillonage, *m.* intrare (vi-rire) în tôte menunțimile.

Tatillonner, *v. n.* a intra (se vîri) în tôte menunțimile.

Tâtonnement, *m.* pipăitü.

Tâtonner, *v. a.* a pipăi, at-tinge ușiorü.

Tâtonneur, *m. ease*, *t.* pi-păitorü.

à **Tâtons**, *loc. adv.* pe pi-păite.

Tatou, *m.* micü mamiferü din America merid. cu solbi.

Tatouage, *m.* tatovatü, *vd. urm.*

Tatouer, *v. a.* a tatova, de-pinge, zugrăvi, pe corpu di-verse figure, cum facü sël-baticii Indiani.

Taudion, *m. s. taudis*, micu lăcuință reü ținiă.

Taupe, *m. s. bolü*, *m. șioroiu*.

Taupe-grillon, *m.* insecta care røde rădecinele plan-telorü. Și *courtilière*.

Taupier, *m.* cellu ce prinde soboli.

Taupière, *m. f.* cursă pen-tru soboli.

Taupin, *m.* *vd. Scarabée*.

Taupinière, *f.* *taupinér*, moșioroiü, *fig.* munișiorii.

Taupains, *m. pl.* pionieri, *vech.*

Taure, *f.* junë vacë.

Taureau, *m.* taurü.

Taurobole, *m.* sacrificiü ant. unde se immola unü taurü.

Tautochrone, *adj.* tauto-

cronü, care se întimplă în timpuri egali.

Tautochronisme, *m.* e-galitate de durată.

Tautogramme, *adj.* poe-mă în care tôte vorbele in-cepü cu aceeași literă.

Tautologie, *f.* repetițiune viliösa a aceliășii idee în ter-minii differinți, tautologia.

Tautologique, *adj.* tauto-logicü.

Taux, *m.* prețü fissü pentru vinderea merfelorü, dobîndă, tasse de impositü, spese de justită.

Tavaillon, *m.* scândură pen-tru copperișiu.

Tavaioile, *f.* dentela de care se servescu în biserică.

Tavel, *m.* vinü care se re-coltă lângă Tavel, în lep. *Gard*.

Taveier, *vd. Tachetier*.

Taveiure, *f.* peștrițatuna.

Taverne, *f.* *vd. Cabaret*.

Tavernier, *vd. Cabaretier*.

Taxateur, *m.* tassatorü, cellu ce tasselă, delige pre-țulü.

Taxation, *f.* tassațiune, de-terminațiune de prețü.

Taxe, *f.* tasse, impositu.

Taxer, *v. a.* a tassa, stabili uă tasse, delige prețulü.

Taxis, *m. chir.* presiune cu mâna pe uă tumöre er-niariă, că s'o reducă.

Te, *pron.* pers. *te*, *ți*, *ție*.

Té, *m.* bandagiü în forma lui *T*; *équerre* în forma lui *T*.

Technique, *adj.* tehnicü, care perține unei arti, se referescë la unu meșteșugü.

- Technologie**, f. tehnologie, tractatú despre arți in genere.
- Technologique**, *adj.* tehnologicú, de tehnologie.
- Teck**, *m. s.* *tek*, arbure ind.căutatú pentru construcțiunii de naví.
- Tectrice**, *adj.* Se dice de penele cari accoperúaripele.
- Tedeum**, *m.* Tedeum (subintel. *laudamus*, pe tine, Dómine, te láudámiú). Cântú bisericescú de recunoscință.
- Tegmen**, *m. bot.* invelișulú simbarelui, florilorú etc.
- Tegminé**, *éé, adj. bot.* cu tegume, cu invelișú (*tegmen*).
- Ségule**, f. micá placă la aripele insectelorú.
- Tégument**, *m. nat.* invelișú.
- Teignasse**, f. vd. *Tignasse*.
- Teigne**, f. teigine, inflamațiune cronică a pelii pérose.
- Teignerie**, f. sală de spitalú pentru afectați de *teigne*.
- Teigneux**, *cuse, adj.* aflectatú de *teigne*, vd. vorba.
- Teille**, f. cójea firului de cânepă.
- Teiller**, v. a. a dislipi cu mána firele de cânepă, rupindú pajele. Și *tiller*.
- Teindre**, v. a. a vâpsi.
- Teint**, f. vâpsitură; coloritulú feției (obrađului).
- Teinte**, f. față, vâpsea, nuanță care resultă din amestecú de culóri; gradú de putere alú colorilorú, ușióră aparință.
- Teinter**, v. a. a culóri cu vâpsele insipide; vâpsi ușloriú.
- Teinture**, f. tinturá, vâpsélá, vâpsiturá; aparință ușióră.
- Teinturerie**, f. boiangeriá.
- Teinturier**, *m. ière, f.* vâpsitoriú, boiangiú.
- Tel**, *elle, atj.* asemine, atare; astú-felú; *pron. nedef.* uére-cine; — *quel, s.* — *que*, in aceeași stare; *un tel, une telle*, cutare. *Tel ... qui ...* acela ... care, međiocre, de micá valóre.
- Télégraphie**, *m.* telegrafú.
- Télégraphie**, *m.* artea de a construi telegrafe, de a face usú de dinsele.
- Télégraphique**, *adj.* telegraficú.
- Téléphonie**, f. artea de a face sě se audă vocea, sunetele. la distanțe mari, *neol.*
- Télescope**, *m.* telescopiú. Instrum. astron. care măresce și apropiá obiectele.
- Télescopique**, *adj.* telescopicú.
- Tellement**, *adv.* astú-felú.
- Tellière**, f. chărtiá fórte bună, *papier* —, *s. papier-ministre*.
- Tellure**, f. *chem.* metalú albú și fórte fusibile, telurú.
- Téméraire**, *adj.* temerariú, cutedanțe cu imprudință.
- Témérairement**, *adv.* temerariú, cu nesocotință.
- Témérité**, f. temeritate, cutedanță imprudinte, nesocotință.
- Témoignage**, *m.* mărturítú, mărturiá. [turi.
- Témoinner**, v. a. a mărturú.
- Témoin**, *m.* marturú.

Tempe, f. timplă, parte laterală a capului.

Tempérament, m. temperament.

Tempérance, f. temperanță, cumpătate. Comp. *modération*.

Tempérant, e, adj. temperat, cumpătat; *med.* linișcitoriu, care temperedă, calmante.

Température, f. temperatură, stare sensibilă a cerului.

Tempéré, ée, adj. temperat, cumpătat, moderat.

Tempérer, v. a. a tempera, cumpăta, modera, calma.

Tempête, f. tempestă, furtună.

Tempêter, v. n. a face multă șgomoiă certându, *fam.*

Tempêteux, euse, adj. tempestos, furtunos.

Temple, m. templu: biserică protestantă, catolică.

Templier, m. cavaler în vechia ordine militară și religioasă numită *le Temple*.

Temporaire, adj. timpurariu, care este pentru un timp.

Temporairement, adv. pentru un timp uere-care.

Temporel, elle, adj. timpurale, care trece în una cu timpul; m. seculare: opp. *ecclésiastique*; puterea timpurale a regilor, a Papei.

Temporellement, adv. timpurale, pentru un timp.

Temporisation, f. temporisare, întârziere, delungire în timp.

Temporiser, v. a. a întârziia, delungi timpul, așteptându momentul măi favorabil'e.

Temporiseur, m. întârziator.

Temps, m. timp, vreme. — *Le temps c'est la mesure des mouvements dans l'Univers, selon les anciens (Aristote).*

Tenable, adj. care ține tare, țepăn. În gener. cu negativ.

Tenace, adj. tenace, viguros, forțe aderinte, țepăn.

Ténacité, f. tenacitate (țepeniă).

Tenaille, f. clește.

Tenailler, v. a. a turmenta un criminal cu clești ardiți.

Tenailon, m. operă de fortificaț. la feșele semi-lunei.

Tenancier, m. iere, f. arendașu de uă moșă depindinte de alta măi mare.

Tenant, m. celu ce, într'unu micu turnu, ținea contra toți assaltații; celu ce susține singuru uă opinie.

Tenant, e, adj. care ține, *séancé* — e. în cursul ședinței. *Tout Jan* — continuu.

Ténare, m. tenar, infernulu păgănilor, *poet.*

Tendance, f. tendință, direcțiune sensibilă către un scop, propinsiune, intințiune.

Tendant, e, adj. care tinde la.

Tende, f. buccată din intrula cipsei la bou.

Tendeleț, m. ... cur. cortu micu.

Tendelin, *m.* coșu pentru struguri la culesu.
Tender, *m.* carru pentru apă, cărbuni, comestibili, la calea ferrată.
Tenderie, *f.* întindere de curse pentru passeri.
Tendeur, *m.* cellu ce întinde ce-va.
Tendineux, *euse*, *adj.* de natura fibrelorū, *tendons*.
Tendoir, *m.* prăjină de întinsu materie să se usuce.
Tendon, *m.* libră care termină muschi și i unesce cu ossele.
Tendre, *adj.* fragetū; duiosū.
Tendre, *v.* a. a întinde.
Tendrement, *adv.* cu frăgedime, duiosū.
Tendresse, *f.* frăgedime, dispozițiune affectoasă, duioșiă.
Tendreté, *f.* frăgedin e (vorbindu de carne, legumi etc.)
Tendron, *m.* lăstaru țigărū.
Tendu, *e*, *adj.* întinsū.
Ténèbres, *f. pl.* întunericū.
Ténébreux, *euse*, *adj.* tenebrosū, întunecosū.
Tènement, *m.* moșiă depindinte de nă proprietate feudale.
Ténesme, *m. med.* tenesmu.
Tenettes, *f. pl.* instrum. chirurg. pentru pētra din stomacū.
Teneur, *m.* conținutulū exactū allū unei scrieri, unū actū. *Teneur de livres*, cellu ce ține registrele in comerciū.
Ténia, *m. med.* tenia, verme solitare, panglică, *vers solitaire*.
Tenir, *v. n.* a ține; ocupa,

impedica. *Tenir pour*, a ține de, considera ca *Tenir bon*, — *ferme*, a reziste. *En tenir*, a fi priuutū bătaia, și *fig.* a fi nebunū de. *Tenir par les lisières*, a dirige după v ia sa (duce de nasū). *Tenir la main à*, a veghia asupra. *Tenir à qu.* a ține la cuv., *tenir pour qu.* a fi de partitulū cui-va *Tenir des propos*, a vorbi secătore.

Tenon, *m.* virfū de lemnū care intră in altū lemnū scobitū.

Ténor, *m.* tenorū, voce care vine după baritonū, *voix de tulle*.

Tensif, *ive*, *adj.* însoțitū de tinsiune, întinsū. [sură.

Tension, *f.* tinsiune, întin-

Tensen, *m.* dispută galante între mai mulți poeți, *vech.*

Tentacule, *m.* appendice mobile, ce întindū unele animale că să prindă prēda lorū.

Tentant, *e*, *adj.* tentatorū, ispititorū, care causedă uă dorință, seductorū.

Tentateur, *m. trice*, *f.* tentatorū, vd. *prec.* [pită.

Tentation, *f.* tentațiune, is-

Tentative, *f.* tentativă, cercare.

Tente, *f.* tintoriū, cortū.

Tenter, *v. a.* a tenta, cerca, ispiți.

Tenture, *f.* chartiă pentru tapete; materiă depinsă.

Tenu, *e*, *adj.* întreținutū, îngrijitū.

Tenu, *e*, *adj.* foarte subțire.

Tenue, *f.* ținută, menținere, timpū câtū ține uă adunanță.

- Tout d'une*—, continuu. *Tenue des livres*, ținerea registrelor.
- Ténuirostres**, *m. pl.* passeri cu rostru (cioc) subțire. [subțirime.]
- Ténuité**, *f.* tenuitate, mare
- Tenure**, *f.* dependența și întinderea unei posesiuni feudale.
- Ter**, *adv. lat.* de trei ori.
- Tératologie**, *f.* teratologia, tractat de defectele, anomaliele, organizațiunii umane.
- Tercer**, *tercer*, *v. a.* a săpa de a treia dată via.
- Tercet**, *m.* stanță de trei versuri.
- Térébenthine**, *f.* terebintină. Se numesc și reșinele licide.
- Térébinthacées**, *f. pl.* plante ca terebintul, terebintacee. Famil. de plante al căror tip este terebintul, *le pistachier de térébinthe*.
- Térébinthe**, *m. s. pistachier* —, un arbore reșinos.
- Térébra-tion**, *f.* terebrațiune, tăietură într'un arbore ca să estragă reșină.
- Tergéminé**, *ée, adj. bot.* geminat, crescut, de trei ori.
- Tergiversateur**, *m.* cellu ce fuge prin cărări, prin drumuri ascunse.
- Tergiversation**, *f.* fugă prin locuri abătute.
- Tergiverser**, *v. n.* a fugi prin păduri, prin locuri ascunse.
- Terme**, *m.* terminu, limite, fine; timp determinat (căstă, soroc); *espression*, vorbă.
- Termès**, *termite*, *m.* insectă numită vulgare *fourmie blanche*.
- Terminal**, *e, adj. nat.* terminale, care termină, ocupă extremitatea (sfârșesc).
- Termination**, *f.* terminațiune.
- Terminologie**, *f.* terminologia, terminii tehnici ai unei științe etc.
- Ternaire**, *adi.* ternariu, compus de trei unități.
- Ternaux**, *m. și adj.* cachemir francesu, dela baronul Ternaux, care fabrică în Franța (secl. 18 — 19), din lână caprelor adduse dela Tibet, cachemirul, *les cachemires Ternaux*.
- Terne**, *adj.* fără lustru.
- Terne**, *f.* ternă, trei numere luate la lotăria.
- Terné**, *éc, adj. bot.* dispus în trei pe uă petiolă.
- Ternir**, *v. a.* a face să fiă fără lustru, a obscura, umbri.
- Ternissure**, *f.* starea lucrului fără lustru, umbritură.
- Terrage**, *m.* pământul pus peste câmp etc. vd. și *colmatage*.
- Terraille**, *f.* vd. *Poterie*.
- Terrain**, *m. s. terrein*, terminu, strat de pământ; pământ relativ cu unele calități; locu.
- Terrai**, *m. mar.* vintu dela uscatu, *vent de terre*, p. us.
- Terraqué**, *ée, adj.* compus de pământ și de apă.
- Terrasse**, *f.* înălțatură de pământ pentru plimbatu, pentru privire; operă de fundațiune în forma balconului

- Terrassement**, *m.* transport, grămadire de pământ.
- Terrasser**, *v. a.* a grămădi pământ după un mur; a arunca la pământ (trinti).
- Terrassier**, *m.* lucrătorul la *terrassement*.
- Terre**, *f.* țără, pământ, regiune, țără. *Terre ferme*, continente, globul terestru.
- Terre-neuvier**, *m.* și *adj.* *m.* pescariu pe scopele (stincele) dela Terra-nova.
- Terre-noix**, *f.* uă plantă umbeliferă.
- Terre-plein**, *m.* suprafața întinsă, plană, a unei înălțături de pământ, plină-strat.
- Terresu**, *m.* pământul ve-
- Terreauder**, *s. terreauder*, *v. a.* a îngrăsia un pământ.
- Terrer**, *v. a.* a pune pământ.
- Terrestre**, *adj.* terestru, pământesc. *Comp. temporel*, opp. *spirituel* și *éternel*.
- Terreur**, *f.* teroare, groază.
- Terreux**, *euse, adj.* pământos.
- Terrible**, *adj.* teribile, în-
- Terriblement**, *adv.* teribil, grozav.
- Terrien**, *enne, ad.* posesor de numeroase pământuri.
- Terrier**, *m. papier* —, registru de posesiunile ereditare asedate într-un feud.
- Terrier**, *m.* cavitate, gropă, în pământ.
- Terrifier**, *v. a.* a terrifica, îngrozi.
- Terrine**, *f.* vassă de pământ.
- Terrinée**, *f.* conținutul unei *terrine*, vd. *prec.*
- Terrir**, *v. n.* Se dice de brăscălele țestoase care vin pe țărni; *mar.* a ajunge la vederea unui pământ.
- Territoire**, *m.* teritoriul, întindere de pământ care depinde de un regat etc.
- Territorial**, *e. adj.* teritoriale, de teritoriul.
- Terroir**, *m.* pământ considerat relativ cu produsele sâlle, cu agricultura.
- Terrorisme**, *m.* terorismul, regimul Terorii în 1793 etc.
- Terroriste**, *m.* teroristul, pârtenul, aginte, alul Terorii.
- Terser**, *v. a.* a da a treia săpătură viței. Și *tercer*.
- Terset**, *m.* speciă de tîrnăcop.
- Tertiaire**, *adj. geol.* terțiarul, din alul treile rând.
- Tertio**, *adj. lat.* tertio, alul treile.
- Tertre**, *m.* micul dial.
- Tes**, *pron. poss. pl.* tîi, tîlle.
- Teson**, *f.* sfîrimătură de buteliă (ciobul). Și *têt*.
- Test**, *m.* testă, învelișul calcar alul crustaceilor.
- Testacé**, *ce, adj.* testaceul.
- Testament**, *m.* testamentul.
- Testamentaire**, *adj.* de testamentul.
- Testateur**, *m. trice, f.* testatorul, care face testamentul.
- Tester**, *v. n.* a testa, face testamentul sîu.
- Testif**, *m.* pîră de cămilă.
- Testimonial**, *e, adj.* testi-

- moniale, făcută prin mar-turî. [de argintă.]
- Teston**, *m.* vechiă monnetă
- Testonner**, *v. a.* a peptă-na pĕrulă, *vech.*
- Têt**, *m.* vd. *teson*, *test.*
- Tétanos**, *m. med.* tetană, rigiditate a muschiloră.
- Têtard**, *m.* puiă de brăscă etc. [și pendinți.]
- Tétasses**, *f. pl.* mamele moi
- Tête**, *f.* capă. *De tête*, din memoriă, pe dinafară. *Mal de tête s. à la tête*, durere de capă; *agir à tête baissée*, a lucra orbesce. *Monter à la tête*, a se redica la capă. *Tête de blé*, cellă măi bună grăă. *Tête à tête*, între singuri, între patru ochi, *scul à scul*.
- Teter**, sĕu *téter*, *v. a.* și *n.* a suge lapte.
- Tĕtiĕre**, *f.* scufiță de copii.
- Tĕtin**, *m.* vîrfă de mamelă.
- Tĕtine**, *f.* mamelă a vacĕi.
- Tĕton**, *m.* mamelă. [*Nu u-sita*].
- Tĕtracorăde**, *m.* tetracordă, vechiă liră cu patru cōrde.
- Tĕtradrachme**, *f.* monnetă antică de $\frac{1}{4}$ drachme.
- Tĕtradynamie**, *f.* tetradi-namice, clasă de plante.
- Tĕtraĕdre**, *m. geom.* tetraedru, solidă cu patru tri-ănghuri egali și ecilaterali.
- Tĕtragone**, *adj.* tetragonă, cu patru ănghuri și patru lateri.
- Tĕtragramme**, *m.* și *adj.* compusă de patru litere.
- Tĕtragyne**, *f. bot.* tetra-gină, cu patru pistile.
- Tĕtramĕtre**, *m.* tetrametru,
- versu antică de patru pi-ciōre.
- Tĕtrandrie**, *f.* tetrandriă, clasă de planie cu patru stamine. [patru petale.]
- Tĕtrapĕtalé,ĕe**, *adj. bot.* cu patru foite. [aripe.]
- Tĕtraptĕre**, *adj.* cu patru
- Tĕtrarchie**, *f.* subdivisiune a vechiei talange ellenice.
- Tĕtrarche**, *m. s. tĕtrarque*, tetrarchă, capulă unei *tĕ-trarchie*.
- Tĕtrastyle**, *m. archit.* tem-plu cu patru colonne în faĕiă.
- Tette**, *m.* vîrfulă mamelei la unele animală.
- Tĕtu**, *e*, vd. *Opiniătre*.
- Teutonique**, *adj.* te tonică.
- Texte**, *m.* testă, propriete vorbe ale scrierii, autorului.
- Textile**, *adj.* textile, de țes-tută, care se pōte țesse.
- Textuaire**, *m.* festuarin, care este numai testă, fără comentariū, fără note.
- Textuel**, *elle, adj.* testuale, care este în testă, citată, fă-cută, conforme cu testulă.
- Textuellement**, *adv.* tes-tuale, după testă, conforme testulă.
- Texture**, *f.* țessĕtură.
- Thaler**, *m.* thaleră, monnetă de argintu germană și pol-onă.
- Thaumaturge**, *m.* tauma-turgă, care face miracle, mî-nună.
- Thé**, *m.* théa sinense, ceai.
- Thĕatin**, *m.* speciă de reli-giosă.
- Thĕătral**, *e, adj.* teatrale.

Théâtre, *m.* teatru.
Thébaïde, desertu în Egiptu,
fig. desertu (pustiă) profundu.
Théière, *f.* ceainică.
Théiforme, *adj.* *infusion*
 —, infusiune ce se prepară
 cași ceaiul. [*urm.*]
Théisme, *m.* theismu, vd.
Théiste, teistă, cellu ce crede
 în esștința lui Dumnezeu
 independinte de ueră-ce
 revelațiune.
Thème, *m.* temă, materia
 de pertractatū.
Thémis, *f.* dea justiței, justița.
Théobrome, *m.* arbure de
 cacao.
Théocratie, *f.* teocrația, gu-
 bernu unde capiș Statului
 sunt ecclesiastici, preoți.
Théocratique, *adj.* teo-
 craticu.
Théodicée, *f.* justița lui
 Dumnezeu; *filos.* teodiceă,
 tractatū de natura lui Dum-
 nedeu.
Théogonie, *f.* teogoniă, ueră-
 ce sistemă religioșă imagi-
 nată în păgânismu.
Théologal, *e. adj.* teologa-
 le, alu cui obiectu este Dum-
 nedeu. *Sust. m.* canonicu
 însărcinatū cu învățămintulu
 (*du théologale*) teologiei.
Théologie, *f.* teologieă. Sci-
 nța alu cui obiectu sunt
 lucrurile divine, dogmatele
 și preceptele religiunii creș-
 tine; doctrina teologică.
Théologien, *m.* teologu,
 scriptorū assupra teologiei.
Théologique, *adj.* teologic.
Théologiquement, *adv.*
 după principiile teologiei.

Théophilantrope, *m.* sec-
 tator de teofilantropie, vd. *ur.*
Théophilantropie, *f.* pre-
 tinsă religiune, deismu, ce se
 cercară să introducă în epoca
 revoluț. franc. (supprimată
 în 1801).
Théorbe, *m.* speciă de liră.
Théorème, *m. mat.* teoremă.
 Proposițiune de uă veritate
 speculativă, care trebuia de-
 monstrată.
Théoricien, *m.* teoreticū.
 Cellu ce cunnosce principiile
 unei arti fără să le practice.
Théorie, *f.* teoriă. Partea pură
 speculativă a unei sciințe,
 unei arti. [*de teoriă.*]
Théorique, *adj.* teoreticū,
Théoriquement, *adv.* teo-
 reticū, prin teoriă.
Thérapeutes, *m. pl.* tera-
 penți. Canonici ebrei, cari
 se applică la viața conten-
 plativă.
Thérapeutique, *f.* tera-
 peutică. Sciința care se ocupă
 să tractede și să vindece
 morbi.
Thériacal, *e. adj.* teriacale,
 care conține teriacu.
Thériaque, *f.* teriacu. Elec-
 tniariu unde intră principale
 opiu, aromate etc.
Thermal, *e. adj.* termale. Se
 dice de apele minerale calde.
Thermes, *m. pl.* terme. Edi-
 ficațiunī censecrate la ince-
 putu pentru usul băielorū.
Thermidor, *m.* a 11-a lună
 în calendar. republ. dela 20
 iul. *Journée du 9 thermi-*
dor, ziua din 27 iul. an.
 1794, celebre prin căderea
 lui Robespierre.

Thermomètre, *m.* termometru, instrum. care indică gradele de căldură seu de frigü.

Thésauriser, *v. n.* a strînge, grămădi, banî.

Thésauriseur, *m. euse*, *f.* care grămădesce banî.

Thèse, *f.* tese. Proposițiune de uă facultate literariă seu sciințifică, ee se susține publicü in academiă.

Thesmothète, *m.* tesmotet, pëditorulü leșilorü in Atena antică.

Théurgie, *f.* speciă de magiă.

Théurgique, *adj.* de *théurgie*.

Tribaud, *f.* țesșetură ordinară făcută din përu de bouü.

Thiaspi, *m.* plantă cruciferă.

Thon, *m.* unü mare pesce.

Tnorachique, *s. toracique*, *adj.* toracicü. pepturale.

Thorax, *m. anat.* forace, capacitatea peptului care conține plămăni și inima.

Thridace, *f.* succü de lăptuce calmante și soporiferü.

Thrombus, *m. chir.* parte grăssösă care include orificiulü pe unde s'a luat sange.

Thuriféraire, *m.* clericu care duce ténëia.

Thuya, *m. s. thuia*, ardure arabicü tot-dëuna verde, care se apropiă de ciparosü.

Thym, *m.* cimbru.

Thyroïde, *m. s. pomme d'Adam*, cea mai mare cartilagine a laringelui.

Thyrse, *m.* tirsü. Arcü înceunjiurat cu viță și ederă, de care se inarma baccanțile.

Tiare, *f.* tiară. Triplă corónă

ee pörta papa la cermonie.

Tibia, *m.* tibia, ossulü care formëlä fluierulü piciorului.

Tibial, *e. ad.* care ține de *tibia*.

Tic, *m.* unü morbü allü cailorü; mișcare convulsivă; deprindere (obiceiü) risibile.

Tic-tac, *m.* vorbă imitativa care esprime sgomotulü unei mișcări regulate.

Tiède, *adj.* tepidü, caldicelu.

Tièdement, *adv.* caldicelu.

Tiédeur, *f.* încăldëlä roica.

Tiédir, *v. n.* a se încăldi puçinu, deveni caldicelü.

Tien, *enue, poss.* teü, ta.

Tiens, *interj.* uite. Esprime mirare, ironia.

Tierce, *f. mus.* terță. Intervalü de doue sunete ale gamei separate printr'unul *si-gurü*, *s. e.* între *fa* și *ut*.

Tiercelet, *m.* masculinulü unorü passeri de pëda.

Tiercement, *m.* adausșü de a treia parte din preșu.

Tiercer, *v. a. și n.* a mări cu a treia parte pretulü.

Tierceron, *m. archit.* arculü care se nasce din anghiuiri intr'ünă boltă gotică.

Tierçon, *m.* ladă de săpunurü.

Tiers, *evcc. adj.* allü treile; care revine la douë ðile, *med.*

Tiers, *m.* a treia persoană, a treia parte.

Tiers-état, *m.* partea națiunii care nu era coprinșă nici între nobili nici in clerü.

Tiers-point, *m. archit.* punctü de secțiune in virfulu unui anghiu ecilaterale.

Tige, *f.* rădëcina vegetalei.

Tigette, *f. archit.* speciă de rădëcină de unde esü volute.

Tignasse, f. rea përucă.
Tigre, m. *esse*, f. tigre, tigru.
Tigre, *adj.* vd. *urm*,
Tigré, *ée*, *adj.* pëtată ca tigrele.
Tilboury, m. cabri-letă disclisă și fôrte ușiôriă.
Tiliacé, *ée*, *adj. bot.* care sëmënëă cu teiulă.
Tillac, m. puntea unei navă.
Tille, f. și *teille*, copperișiu subțire între côjea și lemnulă teiulă; côjea cănepei.
Tiller, v. a. vd. *Teiller*.
Tillette, f. artesiă de probă.
Tilleul, m. teiă.
Tilleur, m. *euse*, f. lucrătoră care curată cănepa.
Timbale, f. tipsiă.
Timbalier, m. cellă ce bate tipsile.
Timbre, m. sunetă; timbru, semnă înpressă pe chărțiă.
Timbre-poste, m. marcă de scrișori (pentru a le franca).
Timbré, *ée*, *adj.* timbrată, însemnată cu ună timbru.
Timbrer, v. a. a timbra, însemna cu ună timbru.
Timbreur, m. cellă ce timbră.
Timide, *adj.* timidă, fricosă.
Timidement, *adv.* timidă, cu frică. [cutedantă, sfială.
Timidité, f. temere, lipsă de
Timon, m. oiște, *fig.* cărmă.
Timonier, m. cală dela rôtă.
Timoré, *ée*, *adj.* temătoră de D-deu; prë minuțiosă.
Tin, m. grindă de sub bate.
Tinctorial, *e*, *adj.* tinturiale, care servesc a vâpsi.
Tine, f. butoiă de transportată ape.

Tinette, f. puțină. (*Nu usita*).
Tintamarre, m. sgomotă tare și desordinată, *fam.*
Tintement, m. prolongirea sunetului ună clopotă după cê a bătută; țuitură.
Tinter, v. a. a face să sune încetă ună clopotă.
Tintouin, m. tinnită, țuită în arechie.
Tique, f. speciă de insectă.
Tiquer, v. a. a avé năravă (despre căi). [cu pete mici.
Tiqueté, *ée*, *adj.* însemnată
Tiqueur, *euse*, *adj.* cu năravă (despre căi).
Tir, m. arte de a trage cu arme de focă.
Tirade, f. buccată de uerecare întindere, ținindă aceeași ideă, într'ua operă literariă; locuri comună cari n'au decătă relațiune depărtată cu obiectulă pertractată. [in tipară.
Tirage, m. tragere, punere
Tiraillement, m. tragere repetită și în diverse părți (svicnire). De unele nedisposițiuni în intrulă corpulă.
Tirailier, v. a. a trage pe cine-va în diverse părți și repetită; *fig.* a insiste, stărui, cu importunitate, (hărțui).
Tirailerie, f. tragere într'ua parte și alta (hărțuire).
Tirailleur, m. trăgătoră, soldată care trage separată înaintea columnă.
Tirant, m. sfôra unei punge; urechiă de cismă; peră crescută, nervi, în carne, — *d'eau*, volume de apă, ce

- dislocă navea prin greutatea sa. [poturnică etc.]
- Tirasse**, *f.* plasă de prinsă
- Tirasser**, *v. n.* și *a.* a face vânătoare cu plasa, vd. *prec.*
- Tire**, *f.* Se dice adverbiale: *tout d'un* —, dintr'ua trăsura, continuită; *à-d'aile*, foarte iute.
- Tiré**, *éé*, *adj.* trassă, slăbită de fatigă, — *à quatre épingles*, foarte coquetă; *sust. m.* vânătoare cu pușca.
- Tire-au-dents**, *m.* pără crescută în carne.
- Tire-bale**, *m.* instrum. că se retragă glonțul dintr'ua armă de focă seă din corpă. Și *tire-foin*.
- Tire-botte**, *m.* instrum. de lemnă că se și tragă cine-va singură cismele.
- Tire-bouchon**, *m.* siurupă că se destupe butelié.
- Tire-bourre**, *m.* nevar. instrum. se retragă călții din armă.
- Tire-bouton**, *m.* instrum. pentru incheiată nasturii.
- Tire-braise**, *f.* nevar. vătraii. [scossă cuie.]
- Tire-clou**, *m.* cieste de
- Tire-d'aile**, *m.* bătaia din aripe duplicată, că facă passerile, cândă sboră iute.
- Tire-fond**, *m.* nevar. uneltă a dogariloră, că se pună fundulă.
- **Tire-larigot**, *loc. adv.* vd. *Larigot*.
- Tire-laine**, *m.* tălchară de strate, de ulițe.
- Tire-laisse**, *m.* speranță concepută în vană (zadarnică).
- Tire-ligne**, *m.* mică instrum. pentru trassă linie.
- Tire-moëlle**, *m.* mică instrum. de măsă.
- Tire-pied**, *m.* currea la cismari, se țină cisma pe genuchă.
- Tire-plomb**, *m.* speciă de rotilă, că se reducă plumbulă în mice lamine. [pop.]
- Tire-sou**, *m.* vd. *usurier*,
- Tirelire**, *f.* mică vassă de strinsă parale, pușculiță.
- Tirer**, *v. a.* a trage, adduce către sine, face uă tracțiune, — *en longueur*, a prolungi, a se prolungi; — *une lettre de change*, a trage uă poziță, a da unui correspundinte, s'o plătescă purtătorulă.
- Tiret**, *m.* vd. *Trait d'union*.
- Tiretaine**, *f.* postavă ordinară de lână și ață.
- Tiretté**, *f.* șiretă că se redice rochia.
- Tireur**, *m.* trăgătoră cu armele, cu arculă.
- Tiroir**, *m.* sertară.
- Tirole**, *f.* plasă cu impletiture foarte mênunte.
- Tironien**, *enne*, *adj.* tironiană. Se dice de semnele de breviațiune inventate de Tirone, libertulă lui Cicerone.
- Tirot**, *m.* mică nave de riuă.
- Tisane**, *f.* tisană, apă lértă cu orđă seă altă plantă, că se facă infusiune.
- Tisart**, *m.* dischisură (gaură) la cuptorulă de topită.
- Tison**, *m.* tăciune.
- Tisonné**, *éé*, *adj.* semănată cu pete negre (de părulă cailoră).

Tisonner, v. n. a mișca tăciunii fără necesitate.

Tisonneur, m. euse, f. care mișcă, amestecă, tăciunii fără necesitate. [ferrarî.

Tisonnier, m. uneltă de

Tissage, m. țesere, țesătură.

Tisser, v. a. a țese. Part. perf. la *fig. tissu*, nu *tissé*.

Tisserand, m. țesătoru, lucrătoru care țese.

Tisseranderie, f. profesiune de țesătoru, comerțu cu țesături de lână, de mătase.

Tissu, c. *adj.* țesutu, part. perf. dela *tistre*. Ca *sust. m.* țesătură.

Tissure, f. legătură între cele țesute, țesătură.

Tissutier, m. lucrătoru care face țesături.

Tistre, v. a. a țese (*vechiu*). Usitat la timpurile formate din *tissa*, participiul său.

Titan, m. titanu, gigantu mitologicu. *Titanique*, de titan.

Tithymale, m. euforbiu, cyparesu, indigenu, uă plantă.

Titilant, c. *adj.* gădilătoru.

Titillation, f. ușoria agitațiune, gădilare.

Titiller, vd. *che sailler*.

Titre, m. titlu, titlitate, à *titre gratuit*, gratuită, fără plată.

Titré, *éc. adj.* titratu, care posedă unu titlu de demnitate.

Titrier, m. pețitorul documentelor în arhive

Titubation, f. vd. *Chancellement*. [vech.

Tituber, vd. *Chanceler*.

Titulaire, *adj.* titular, care

ține unu titlu fără posesiune.

Toast, m. tostă, toastă.

Toaster, vd. *Toster*.

Toc, m. speciă de sunetă surdă allă unu orologiū de repetițiune; *jeu du—*, jocu de Toccategli.

Tocane, f. vinu nouu, făcutu din mustu de struguri necălcați (*de la mère goutte*).

Tocsin, m. tocsinu, sunetulu unu clopotu care da alarmă.

Toge, f. togă. Vestimintu de lână forte lungu, ce purta Romanii ant. d'assupra tunicei.

Tohu-bohu, m. cauza primitivă, confusiune, desordine.

Toi, *pron pers* tu, pe tine.

Toilage, m. cea ce formează desenul unei dentele. [de cănepe etc.

Toile, f. pândă de bumbacă,

Toilé, m. câmpulu dentelei.

Toilerie, f. pândeturi.

Toilette, f. pândă mică; paratură, gătélă. (toaletă).

Toilier, m. iere. 1. *adj.* și *sust.* fabricante de pânze.

Toise, f. vechiă măsură lungă de 6 picioare, s. 1 m. 949.

Toisé, m. măsuratū cu *toise*.

Toiser, v. a. a măsura cu *toise*, *fig.* examina cu atințiune.

Toiseur, m. măsurătoru.

Toison, m. lână de ouie, de berbec. *La — d'or*, lână de aură, pentru care s'a făcută expedițiunea Argonauților.

Toison d'or, m. ordine de cavaleri instituită de Filipă

- cellă bună, ducele de Bourbonia.
- Toit**, *m.* copperisiulă casei: *fig.* casă, lăcuință.
- Toiture**, *f.* copperitură, cea ce formedă copperisiul casei.
- Tokai**, *m. s.* *Tokay*, vină de Tokay, în Ungaria, foarte stimată.
- Tôle**, *f.* tinichea.
- Tolérable**, *adj.* tolerabile, de suferit.
- Tolérablement**, *adv.* cu toleranță, în mod în tolerabil.
- Tolérance**, *f.* toleranță. Indulgință pentru cea ce crede cine-va că nu trebuie să opprască.
- Tolérant**, *e. adj.* tolerante: suferitoriu, indulgent.
- Tolérantisme**, *m.* toleranțism, moderație. Opiniunea celor care înfundă pre departe toleranța teologică.
- Tolérer**, *v. a.* a tolera, suferi, ave indulgință pentru abuzuri, pentru delict (greșele).
- Tôlerie**, *f.* tinichegiă.
- Tolêt**, *m.* vd. *tollet*.
- Tôlier**, *m.* tinichegiu.
- Tolletto**, *m. pl. mar.* cuiă că se țină lopeta. Și *tolet*, *scalme* sêu *échome*.
- Tollé**, *m.* vorbă lat. care însemnedă *redica*. Se dice *crier* — *contre* sêu *sur quelqu'un*, a striga că se escite iritație contra cine-va. *Pl. nevar*.
- Tolu**, *m.* arbure reșinosă de Messic, vd. *op balsamum*.
- Tomahawk**, *m.* măciucă, secure de resbelă a sêbaticilor.
- Tomaison**, *f. impr.* indicație a locului la care perține fiă-care fôia de impresiune.
- Toman**, *m.* monnetă de cuput în Persia, 48 fr.
- Tomate**, *f.* pătlagea roșie.
- Tombac**, *m.* (vorba persiană), tombacu, amestec de cupru și de zinc, alama.
- Tombai**, vd. *Sépulcral*.
- Tombant**, *e. adj.* care cade.
- Tombe**, *f.* pētra ce acopere nă sepultura; mormintu.
- Tombeau**, *m.* sepulcru, mormintu.
- Tombée**, *f.* căderea diler, momentul când se apropiă noptea.
- Tombelier**, *m.* carrușiasu de nisip etc.
- Tomber**, *v. n.* a cad.
- Tombereau**, *m.* carrușia de nisip etc.
- Tomboia**, *f.* tomboia, varietate de joc de loto.
- Tome**, *m.* tomu, volum.
- Tomenteux**, *euse, adj.* copperit cu per scurți și dest.
- Tomer**, *v. a.* a divide, împărți, în tomuri.
- Ton**, *m.* tonu, accentu: *mas.* tonu, sunetu. Intervalu între două note consecutive.
- Tonalité**, *f.* tonalitate, expresiune, proprietate caracteristica a tonului, calitatea un î buccăți scrisse într'unu tonu bine determinat.
- Tondage**, *m.* tunsura perului cailor etc.
- Tondaison**, vd. *Tonte*.
- Tondeur**, *m. euse*, *f.* tundătoru: machină de tunsu postavulu.

Tondre, v. a. a tunde p \acute{e} r \ddot{u} , l \acute{a} n \acute{a} , \acute{e} r \acute{b} \acute{a} etc.

Tonicit \acute{e} , f. putere viu \acute{a} a organelor \ddot{u} corpului.

Tonili \acute{e} re, f. luntre pentru pescuitul \ddot{u} de coquile.

Tonique, m. \acute{s} i *adj.* tonic \ddot{u} , care d \acute{a} ac \acute{a} l \acute{v} itate organelor \ddot{u} ; f. s \acute{e} u *note tonique*, tonic \acute{a} , not \acute{a} fundamentale a tonului.

Tonka, f. s. *tonca*, speci \acute{a} de k \acute{o} b \acute{e} (*des f \acute{e} ves tonca*), cari servesc \ddot{u} s \acute{e} d \acute{e} arom \acute{a} tutunului.

Ton \acute{t} ieu, m. drept \ddot{u} ce se percepe pentru comer \acute{c} itul \ddot{u} pie \acute{c} ei.

Tonnage, m. capacitatea, inc \acute{a} putul \ddot{u} unei n \acute{a} vi. *Droit de*—, drept \ddot{u} perceput \ddot{u} dela n \acute{a} vi propor \acute{t} ionale cu ac \acute{e} st \acute{a} capacitate.

Tonant, *v.* *adj.* tunante, tun \acute{a} tori \ddot{u} , *fig.* forte \acute{s} i str \acute{a} l \acute{c} itor \ddot{u} .

Tonne, f. speci \acute{a} de mare bute.

Tonneau, m. bute; pond \ddot{u} de 100 kilogr. (—*m \acute{e} trique*).

Tonneler, v. a. a prinde poturnic \acute{i} cu plasa, vd. *Tonnelle*.

Tonnelet, m. mic \ddot{u} buri \ddot{u} .

Tonneleur, m. vin \acute{a} tor \ddot{u} care prinde poturnic \acute{i} (cu *tonnelle*).

Tonnelle, f. la \acute{c} i \ddot{u} c \acute{a} s \acute{e} prind \acute{a} poturnic \acute{i} ; speci \acute{a} de l \acute{e} g \acute{a} n \ddot{u} de nuele ver \acute{d} i impletite.

Tonnellerie, f. dog \acute{a} ri \acute{a} .

Tonner, v. n. a tuna; *fig.* vorbi contra cine-va cu mult \acute{a} veem \acute{i} n \acute{t} \acute{a} .

Tonnerre, f. tunet \ddot{u} .

Tonotechnie, f. artea de a nota \acute{a} riele, principale pe cilindrele organatelor \ddot{u} din Barbaria.

Tonsillaire, *adj. med.* dela amigdale.

Tonsilles, f. *pl.* tonsile, vd. *amygdales*.

Tonsillite, f. *med.* inflam \acute{m} atiune de tonsile.

Tonsure, tunsur \acute{a} . Cor \acute{o} n \acute{a} c \acute{e} se face clericilor \ddot{u} intr \ddot{u} \acute{a} cerimoni \acute{a} a Biserice \acute{i} , r \acute{a} -dindu-'e p \acute{e} rul \ddot{u} r \acute{a} tund \ddot{u} la cre \acute{s} tet \ddot{u} .

Tonsur \acute{e} , m. cell \ddot{u} c \acute{e} a priimit \ddot{u} tunsura, vd. *prec.*

Tonsurer, v. e. a da *tonsure*, vd. vb.

Tonte, f. tundere. tunsur \acute{a} , l \acute{a} n \acute{a} tuns \acute{a} .

Tontine, f. venit \ddot{u} anuale pe mai multe capete s. pers \acute{o} ne cu adauss \ddot{u} pentru c \acute{e} i c \acute{e} vor \ddot{u} rem \acute{a} ne \acute{i} in vie \acute{t} \acute{a} .

Tontinier, m. i \acute{e} re, f. care possede venituri de *tontine*, vd. *prec.*

Tontisse, f. \acute{s} i *adj.* f. p \acute{e} r \ddot{u} , c \acute{a} l \acute{t} i, c \acute{e} cad \ddot{u} dela tunsura postavului (*bourre tontisse*).

Tonture, f. p \acute{e} rul \ddot{u} postavului ce se tunde, tunsura erbei

Topaze, m. topaz \ddot{u} , p \acute{e} tr \acute{a} pre \acute{t} ios \acute{a} briliante \acute{s} i transparente de cul \acute{o} re galbin \acute{a} .

Tope, *interj.* a \acute{s} ia. Esprime consim \acute{t} imentul \ddot{u} .

Toper, v. n. s. *t \acute{o} per*, a consim \acute{t} i, aderi, se invo \acute{i} la celle propuse.

Topinambour, m. u \acute{a} plant \acute{a} cu r \acute{a} d \acute{e} cina tubercul \acute{o} s \acute{a} .

Topique, *m.* și *adj.* topică, remediū cē se aplică esteriorū.

Topiques, *m. pl. ret.* topice. Tractatū de locurile comuni.

Topographie, *m.* topografū.

Topographie, *f.* topografiă, descrițiunea în amēnuntu a unui locū particulariū.

Topographique, *adj.* topograficu, de topografiă.

Topographiquement, *adv.* topograficu.

Toque, *f.* speciă de bonnetă.

Toquer, *v. a.* a bate, toca, *vch.*

Toquet, *m.* speciă de scufă de copii, de femea.

Toraille, *f.* coralie, mǎrgăritariū brutū.

Torche, *f.* torcia, făclia.

Torche-nez, *m.* lemnū pentru a strînge labiulū (bușă) anteriorū la calū.

Torche-pinceau, *m.* pândă de stersū petele, pensulă.

Torcher, *v. a.* a șterge, curăți frecândū. [ordinaria.

Torchère, *f.* speciă de făclia

Torchis, *m.* moloda de pămintū și paie seū tinū tăiatū.

Torchon, *m.* șervetū pentru curățitū vase, mobili etc.

Tordage, *m.* tōrcere, torsură.

Tordeur, *m. euse. f.* torsătorū, cellū cē tōrce lână, achiă etc.

Tordre, *v. a.* a tōrce, resuci, învîrți. *Tordu, ue,* rēsucitū.

Tore, *m. archit.* ornamentū râtundū la colonne.

Toréador, *m.* cavalerū care se luptă cu taurii în cursele publice.

Torgniole, *f. s. torgnole* lovitură bine data. *pop.*

Tormentille, *f.* tormentilă, uă plantă rosaceă.

Toron, *m.* fire grōsse împletite la unū locū, cari făcū parie dintr'ua tuniă.

Torpeur, *f.* torpōre, lăncedă a corpului, a spiritului.

Torpille, *f.* torpilă, torpedū. Peșce marinū care possede facultatea de a produce uă commoțiune electrică, și care a datū nascere invențiunii torpilelorū de resbelū.

Torque, *f. t.* scutū pe armărie.

Torquette, *f.* panerū pentru peșce, vinatū etc.

Torréfaction, *f.* frigere.

Torréfier, *v. a.* a frige; prăji.

Torrent, *m.* torrinte, cursū impetosū de apă (șiroiū).

Torrentiel, *elle, adj.* torrintiale, de torrinte, asemenea torrintilorū.

Torrentueux, *euse, vd. Impétueux.*

Torrîde, *adj.* torridū, ardătoriū. *Zōne* —, zona, porțiunea globului terestru, situată între aubele tropice.

Tors, *e, adj.* torsū.

Torsade, *f.* frangie (ciucuri) tōrse în spirale.

Torse, *f.* statuă trunchiată

Torser, *v. n. archit.* a face diverse linie spirali în giurulū unei colonne.

Torsion, *f.* torsiune, tōrcere.

Tort, *m.* nedreptū; à—, fără rațiune, nedreptū; à— *et à travers*, fără considerațiune.

- fără deosebire, cum se întimplă.
- Tortelle**, *f.* uă plantă crucif. Și *herbe aux chèvres s. vélar, érysime.*
- Torticolis**, *m.* durere care oprește de a întorce gâtul.
- Tortil**, *m.* diademă a Maurilor pe însemne.
- Tortillage**, *m.* modă de a se exprime confuză (incurcătură).
- Tortille**, *f.* mică alleă învîrtită prin pădure, în parcă.
- Tortillement**, *m.* torsură, împletitură de mai multe ori.
- Tortilier**, *v. a.* a tórce cu mai multe întorsure.
- Tortillon**, *m.* paratură, gătelă, de capu ordinariă a femeelor. [și violinte.
- Tortionnaire**, *adj.* nedrept
- Tortionnairement**, *adv.* nedreptă, contra justiță.
- Tortis**, *m.* fire lórse, resucite la ună locă: corónă de flori.
- Tortu**, *e. adj.* întorsă, învîrtită (sucită), care nu é dreptă.
- Tortue**, *f.* testudine, bróscă testósă.
- Tortuer**, *v. a.* a învîrti, resuci, încováia.
- Tortueusement**, *adv.* învîrtită, resucită.
- Tortueux**, *euse, adj.* învîrtită, răsucită, sucită, care face mai multe întorsure; *fig.* nesinceră.
- Tortuosité**, *f.* învîrtitură, sinositate, calitatea lucrului întorsă, care nu é dreptă.
- Torture**, *f.* contorsiune; turmentă, supliciu (casnă).
- Torturer**, *v. a.* a turmenta (casni).
- Tory**, *m.* tory, conservatoră. În Anglia pãrténă lui Carolă II, allă prerogativei regală.
- Torysme**, *m.* sistemă politică a toryloră, *vd. prec.*
- Toscan**, *m. archit.* ordinea toscană.
- Tost**, *séu toste*, *vd. Toast.*
- Toste**, *f.* banca lopetariloră pe micle navă.
- Toster**, *v. a și n.* a redica ună tostă (toastă), *vd. tost.*
- Tôt**, *adv.* iute, îndată.
- Total**, *e. adj.* totale, întregă; *m.* totale, totă, *le tout.*
- Totalement**, *adv.* în totale, completă, cu totulă.
- Totaliser**, *v. a.* a forma ună totale (*neol.*).
- Totalité**, *f.* totalitate, totă, întregă, *total.*
- Toton**, *m.* speciă de discă care se învîrtesc.
- Touage**, *m.* mișcarea navii prin funie.
- Touaille**, *f.* prosopă pentru stersă mânele. [ricană.
- Toucan**, *m.* uă passere amé-
- Touchable**, *adj.* care se pôte attinge.
- Touchant**, *prep.* relativă cu. în privința, cătă pentru.
- Touche**, *f.* clapă de piano etc.
- Toucher**, *v. a. și n.* a attinge, fi séu pune în contactă.
- Toucher**, *m.* tactă, pipăită.
- Touchette**, *f.* fiă-care din liniile de fildeșă ale citareii.
- Toucheur**, *m.* conductoră de bouf etc.
- Toue**, *f.* speciă de nave lată.
- Touée**, *f.* *vd. Touage.*
- Touer**, *v. a.* măr. a trage,

- mișca navea prin funie înfășurate pe uă rotilă.
- Touffe**, *f.* tufă, adunătură de arbori, de flori, penne etc. unulă lingă altulă.
- Touffer**, *v. a.* a aduna la ună locū arbori, penne etc.
- Touffeur**, *f.* dăpușelă.
- Tuffu**, *ne, adj.* stufoșu.
- Toug** séu **touc**, *m.* speciă de stindardū turcescū.
- Toujours**, *adv.* totū-déuna.
- Toupet**, *m.* mică adunătură de pěrū, de lână etc. *avoir du—*, a avé cutedanță.
- Toupie**, *f.* uă jucăria de lemnū.
- Toupillar**, *v. n.* a se invirti.
- Toupilon**, *m.* uă jucăria mică de lemnū: micū *toupet*.
- Tour**, *f.* turnū.
- Tour**, *m.* întorsură, invirtitură, circuitū (renghiū).
- Touraille**, *f.* locū încălđitū pentru a usca grăunțe (la berari).
- Tourailon**, *m.* grăunte uscatū de orđū.
- Touranien**, *enne, adj.* turanicū, de ginte mongolică s. tartară.
- Tourbe**, *f.* turbă, substanță combustibile vegetale.
- Tourbe**, *f.* cătă, mulțime confusă.
- Tourbeux**, *euse, adj.* care conține turbă, vd. *tourbe*.
- Tourbier**, *m.* cellū cē carră turbă, vd. *tourbe*.
- Tourbière**, *f.* locū deunde se scōte turbă.
- Tourbilon**, *m.* virtejū, vintū care se invirtesce.
- Tourbillonner**, *v. n.* a face virtejū : merge invirtindu-se.
- Tourd**, *m.* unu pe-ce marinū.
- Tourd**, *m.* séu *tourdelle*, *f. nat.* speciă de sturdū.
- Tourdille**, *adj. gris—*, cenușiū puçinū curatū.
- Tourelle**, *f.* micū turnu.
- Touret**, *m.* mică rōta mișcată de alia mai mare.
- Tourière**, *f.* servitōre în monasteriele de femei.
- Tourillon**, *m.* asse, ossie, de ferrū, pe care se mișcă uă balanția : celle doue particele ratunde și eșite către mijlocul tunulū.
- Touriste**, *m.* turistū, calētorū de plăcere.
- Tourlourou**, *m.* june soldatū pedestre, *pop.*
- Tourmaline**, *f. schorl noir*, minerale siliciosū care, încălđitū, devine electricū.
- Tourment**, *m.* turmentu (casnă).
- Tourmentant**, *e, adj.* care turmentă (căsnesce).
- Tourmente**, *f.* tempesta, furtună (pe mare, pe munți).
- Tourmenter**, *v. a.* a turmenta (casni), cauza necasurī.
- Tourmenteux**, *euse, adj. mar.* suppusū la furtune.
- Tourmentin**, *m. mar.* micū velū trianghiulare în partea anteriōre a navii, și care se întinde în timpū de furtună.
- Tournailler**, *v. n.* a se invirti.
- Tournant**, *m.* colțū allū stratei, uliței : ochiū unde apa se invirtesce; *fig.* mijlocū abătutū, indirectū, cā sē isbutēs-că, întorsură.

Tournant, *e, adj.* care se învîrtesce.

Tournebride, *f.* speșia de restaurante, birtă lângă ună castelă, lângă nă vilă.

Tournebroche, *f.* machină pentru a învîrti frigarea.

Tournée, *f.* întorsură, călătorie în diverse locuri.

Tournefeuille, *m.* speșia de paungică cē se cōsse la cārți, cā sē insemneșe paginēle.

Turne-fil, *m.* instrum. de oșelă cā sē ascușă melle.

Turne-gants, *m.* raișă instr. cā se întōrcă mânășiele.

Turnelle, *f.* camera a parlamentului, care judecā afaceri criminale.

Turnemain, *m.* întorsură de mână.

Turne-pierre, *f.* passere care caută insectele printre petre.

Turner, *v. a.* a întōrce, învîrti, pune în altă sensū : schimba. *Se—*, a se întōrce, se dirige, se îndrepta către.

Turnesol, *m.* elianțū de grădină, flōrea sōrelui. Și *soleil, héliotrope.*

Turnette, *f.* vd. *Dévidoir.*

Turneur, *m.* strungariū ; *adj. m.* care se învîrtesce.

Turne-vent, *m.* tubū mobile d'assupra unū căminū.

Turnevis, *m.* (pron. pe s), instrum. cā sē stringă șiarupulū.

Turnille, *f.* speșia de uneltă.

Turniller, *v. n.* a face mīce învîrtire repeșite. *fum.*

Tourniole, *f.* speșia de *panaris*, vd. vorba.

Tourniquet, *m.* cruce de lemnū pusă pe strată, cā sē nu trecă trāssurele.

Tournis, *m.* unū morbū allū berbecilorū.

Tournisse, *f.* parū de piente.

Tournoi, *m.* serbătōre publică și militare, unde nobiliș se esercita la upte.

Tournoiement, *m. s. tournoiement*, învîrtire,—*de tête*, speșia de vertigiū, ameșelă.

Tournois, *m.* vechiă monnetă fabricatā la Tours. *La livre tournois* era 20 sous.

Tournoyant, *e, adj.* care se învîrtesce. [virt].

Tournoyer, *v. n.* a se în

Tournure, *f.* întorsură, deprindere a corpuluș. statură.

Tourte, *f.* prăjitură cu carne.

Tourteau, *m.* speșia de plăcintă.

Tourtelet, *m.* fōiă subțire de prăjitură.

Tourtelette, *f.* uă mică prăjitură. [turică.

Tourtereau, *m.* junē tur-

Tourtierelle, *f.* turturică.

Tourtière, *f.* uneltă de cuină.

Tourtire, *f.* mănecare de turturică, *rech.*

Tous, *m. pl.* dela *tout*, toșă.

Touselie, *f.* frumentū, grăū, allū cui spicū este fără barbă.

la **Toussaint**, *f.* serbătōrea tutorū sântilorū, la 1 nou-embre.

Tousser, *v. n.* a tuși.

Tousseur, *euse, adj.* care tușeșce desū.

Tout, *e, adj.* totū, întregū ;

adv. completu, detotû : *du* —, nič decum, — *à coup*, îndată, — *d'un coup*, de-odată, — *à fait*, cu totulü, — *de bon*, seriosü (ca *adv.*) ; — *en plus*, cellă multü, — *beau*, interj., mai încetü, sta!

Toute-bonne, *f.* speciă de pără, vd. și *orvale*.

Toute-épice, *f.* speciă de neghină.

Toute-puissance, *f.* a totü-putință.

Tout-puissant, *toute-puis-sante*, *adj.* a totü-putinte.

Toutefois, *adv.* cu tôte acestea. *Cependant*.

Toutenague, *m. s.* *l'ente-nague*, amestecü de cupru și zincü.

Toutou, *m.* nume cê dă copii cănilorü, și *tou-tou*. Pl. *des tou-tous*.

Toux, *f.* tusse.

Toxicodendron, *m.* speciă de sumac förte veninosü.

Toxicologie, *f.* tossicologiă, sciința care petrecetă despre venine (otrăvü).

Toxicologique, *adj.* tossicologicü.

Toxique, *m.* tossicü, nume genericü allü veninelorü.

Toyère, *f.* partea toporului care intră în mănerü.

Traban, *m.* președü, gardă armată cu sulite (*vech*)

Trac, *m.* mersulü calului, allü mululuï (catiruluï); urmă.

Traçant, *c. adj. bot.* care se întinde între doue pămînturi.

Tracas, *m.* mișcare insoțită de necasü, necăjire, nelinisce, pentru puçinü lucru.

Tracassant, *c. adj.* care causedă nelinisce, necasü.

Tracasser, *v. a.* a nelinisci. *Se—*, a se nelinisci, se necăji.

Tracasserie, *f.* cea ôfficultate, réu incidinte, vd. *chicaner*.

Tracassier, *m. ère, f.* și *adj.* cui place sê necăjescă, (cîrcotași); vd. *chicaneur*.

Trace, *f.* urmă, vestigiü, semnü de urmă.

Tracé, *m.* trăsüre, linie, reprezentatiune prin linie, liniatü.

Tracement, *m.* liniatü, tragerere de linie.

Tracer, *v. a.* a linia, a dispune, trage, linie pe unü desenü, pe unü planü, pe chărtiă etc.; *fig.* a indica, arrêta.

Traceret, *m.* uneltă pentru a însemna și întepa lemnulu.

Traceur, *m.* cellü cê dispune, trage, unü planü pe unü locü (la grădină).

Trachéal, *c. adj.* tracheale, de trachea-arteră.

Trachée, *f.* vină la insecte și plante.

Trachée-artère, *f.* trachea-arteră. Canale care comunică dela laringe la bronchie și servește pentru trecerea aerulu.

Trachéite, *f.* inflamațiune a tracheei-artere.

Trachéotomie, *f. chir.* operațiune care constă în a deschide trachea-arteră.

Traçoir, *m. techn.* uneltă pentru a trage linie la dulgh.

Traction, *f.* tracțiune. tragere.

Traditeur, *m.* cellu cè, in timpul persecuțiunii, da păgânilor cărțile sante.

Tradition, *f.* tradițiune, dare; opiniune, datină, care se transmite prin essemplu și prin vorbă; cale prin care faptele și doctrinele se transmitu din seclu in seclu.

Traditionnaire, *m.* Se dice de Ebreii cari esplică scriptura prin tradițiunile Talmudului.

Traditionnel, *elle*, *adj.* tradiționale, fuudatū pe tradițiune, de tradițiune.

Traditionnellement, *adv.* tradiționale, prin tradițiune.

Traducteur, *m. trice*, *f.* traductorū, traducătorū.

Traduction, *f.* traducțiune.

Traduire, *v. a.* a traduce, a duce in judecată, intenta processū.

Traduisible, *adj.* traducțibile, care se pôte iraduce.

Trafic, *m.* comerțiū cu mērfuri; câstigū, folōse ilicite.

Trafiquant, *m.* comerciant.

Trafiquant, *e*, *adj.* care face unū comerțiū.

Trafiquer, *v. n.* a face comerțiū.

Tragédie, *f.* tragediă.

Tragédien, *m. enne*, *f.* actorū, actrice, tragică, (tragedianū).

Tragi-comédie, *f.* operă teatrale care particepe de tragediă și de comediă.

Tragi-comique, *adj.* care

ține de tragedia și de comediă.

Tragien, *enne*, *adj. anat.* dela *tragus*, vd. vorba.

Tragique, *adj.* tragicū, de tragediă; *fig.* funeste.

Tragiquement, *adv.* in modū tragicū; funeste.

Trahir, *v. n.* a trăda, face perfidiă cuī-va; lucra contră.

Trahison, *f.* trădare.

Traille, *f.* luntre lată, podū ca sé treci apa. *Si pont volaut.*

Train, *m.* modū de a merge, de a conduce, de a face să se misce. modū de a trăi, cursulū aflacerilorū, condussū (convoiu) de cale ferată.

Trainage, *m.* tragere, tirire.

Trainant, *e*, *adj.* care trage la pământū, tiresce.

Trainard, *m.* soldatū care rămāne îndrētū. *fig.* omū molaticū, inactivū.

Trainasse, *f.* lačiū lungū de passērari; plantă, vd. *renouée*.

Trainee, *f. en—, à la—*, care nu pôte încă sé sbōre (despre puī de poturnice); *mar.* funiă de trassū; *bateau à la—*, nave dussă de alta.

Traineau, *m.* saniă.

Trainée, *f.* șirū, cantitate mică de lucruri trasse in lungime.

Traîner, *v. a.* a trage după sine, atrage, tiri.

Traîneur, *collū cè* trage ce-va.

Traire, *v. a.* a mulge.

Trait, *m.* tragere, trăgētoare; trāssură, liniă; rađă, săgētă,

- cruce iungă. La pl. trassure ale feției, obrașului. *Cheval de—*, cală de trăsșură. *d'un—*, dintr'ună trăsșură, fără a se oppri. *comme un—*, forțe repede, à grands — s. repede, — *pour —*, esactă, întocmai. *Trait d'union*, trăsșură de unire.
- Traitable**, *adj.* dulce, blândă.
- Traitant**, *m.* contractante care se însăreina condiționată cu percepțiunea impozitelor.
- Traite**, *f.* drumă făcută fără a se oppri: comerț pe căstele Africe, transportă de mărfuri; trată, poliță.
- Traité**, *m.* tractat. operă asupra unei științe etc., convențiune între State.
- Traitement**, *m.* tractare, recepțiune, primire, purtare către cine-va, tractațiunea unui morbu; onorariu (léfă).
- Traiter**, *v. a.* a pertracta, s. tracta, a raționa, discuta, vorbi asupra; contracta, negocia; se purta cu cine-va, califica de; căuta de; tracta, căuta, unu morbu; supune la acțiunea unui agiute chemic. *Traiter du haut en bas*, a împovăra de injurie.
- Traiteur**, *m.* restaurator, birtașu.
- Traître**, *m. esse*, *f.* trădător, perfidă.
- Traitreusement**, *adv.* perfidă, prin trădare.
- Traîtrise**, *f.* trădare, *fam.*
- Trajectoire**, *f. geom.* trajectoriă; liniă curbă ce descrie unu corpă suppusă la puteri motrici.
- Trajet**, *m.* trajectu, spațiu de parcursă, străbătere.
- Tramail**, *m.* plasă de pescuit.
- Trame**, *f.* urdělă: complot.
- Tramer**, *v. a.* a urdi.
- Trameur**, *m. euse*, *f.* urdător, cellă ce urdesce.
- Tramontane**, *f.* vintă de nordă. (vd. *mésour*) stea nordului. *Perdre—*, s. la—, a se ateli (zăpăci), *fam.*
- Tranchant**, *m.* ascuțit.
- Tranchant**, *e. adj.* tăiatori, ascuțit; perimtori, decisiv.
- Tranche**, *f.* felă.
- Tranche-gazon**, *m.* instrumentă pentru a tăia felie de pământă cu erbă.
- Tranche-montagne**, *m.* tăia-munți, cellă ce vorbește mare, fanfaronă, *fam.*
- Tranchée**, *f.* săpătură în pământă ce se asede fundațiun; fossă, șanț.
- Tranchefile**, *f.* chărnaș pergamentă lipită pe cussătura cărții, ce se țină foiele.
- Tranchelard**, *m.* cuțit de cuina cu lamina forțe subțire.
- Trancher**, *v. a.* a tăia, trunchia, decide cu cutedanță. *Trancher de l'esprit*, a arăta spirită, iscusință.
- Tranchet**, *m.* unelă pentru tăiată curele.
- Tranchoir**, *m.* tocător, scândură pentru tăiată carnea.
- Tranquille**, *adj.* liniștit.
- Tranquillement**, *adv.* liniștit, în linișce.
- Tranquillisant**, *e. adj.* linișcitor.

Tranquilliser, v. a. a lini-
nisci.

Tranquillité f. linisce.

Trans, *prep.* care intră în
compozițiunea vorbelor și
esprilor dincolo, printre, pre-
cum rum. *stra seú strá.*

Transaction, f. transac-
țiune, acte, convențiuni, in-
voiele, relațiuni de interese.

Transalpin, e, *adj.* trans-
alpină, de peste Alpi.

Transatlantique, *adj.*
transatlantică, de pesteatlan-
tica.

Transborder, v. a. *mar.*
a transporta sarcine, încărcă-
tură, dintr'ună navă în alta.

Transcendance, f. trans-
cindință, superioritate ma-
nifestă.

Transcendant, e, *adj.*
transcindinte, înaltă.

Transcendental, e, *adj.*
transcindintale, care pertra-
ctedă de cestiunile cele mai
înalte ale științei, *neol.*

Transcendentalisme, m.
transcindintalismă. Se dice
de uerice sistemă de filoso-
fiă, care nu plăcă nici dela
observațiune nici dela ana-
lise.

Transcription, f. tran-
scripțiune, prescriere, copă.

Transcrire, v. a. a tran-
scrie, scrie pe curat, copia.

Transe, f. frică, temere de
un rău iminent, care se
crede apropiat.

Transept, m. *archit.* gale-
riă transversale în biserică.

Transférable, *adj.* trans-
feribile, care se poate stră-
muta.

Transfèrement, m. trans-
ferit, strămutare.

Transférer, v. a. a trans-
feri, transporta, strămuta.

Transfert, m. transport, ce-
siune, de proprietate.

Transfiguration, f. trans-
figurațiune, schimbare de fi-
gură.

se **Transfigurer**, v. n. a și
schimba figura.

Transformation, f. trans-
formațiune, schimbare de
formă.

Transformer, v. a. a trans-
forma, schimba forma.

Transfuge, m. cellă ce tre-
ce la inamic, fugar,

Transfuser, v. a. a face să
trcă un lichid dintr'un
recipient în altul.

Transgresser, v. a. a
transgressa, contraveni unei
legi, unei ordini, înfringe

Transgresseur, m. trans-
gressor, cellă ce înfringe,
nesocotesce, uă lege etc.

Transgression, f. trans-
gressiune, înfringerea, căl-
carea unei legi, unei re-
gule.

Transi, ie, *adj.* coprinsă,
pătrunsă, de frig.

Transiger, v. n. a transige.
accomoda, împăca un
proces prin concessiuni.

Transir, v. a. a pătrunde și
infla de frig; v. n. a înghiăcia
de frig și de frică.

Transissement, m. in-
ghiăciare de frig, de frică.

Transit, m. transit, facul-
tate de a trece mărfuri fără
să se plătescă drepturi de in-
trare. Vd. *passavant*.

- Transitif**, *ive, adj. gram.* transitivú.
- Transition**, *f. ret.* tranzițiune, trecere dela uă ideeă la alta.
- Transitoire**, *adj.* transitoriú, trecătoriú, provisoríú.
- Transitoirement**, *adv.* transiteríú, provisoríú.
- Translator**, *vd. traduire*, vech. [*teur*].
- Translateur**, *vd. traduc*.
- Translatif**, *ive, adj.* care operedă uă translațiune, uă strămutare, strămutătoriú.
- Translation**, *f.* translațiune, transportú dela unú locú la altulú, strămutare. [*rent*].
- Translucide**, *vd. transparente*.
- Translucidité**, *f.* transparentă. Comp. *transparence*.
- Transmarin**, *e*, transmarin, care este dincolo de mare.
- Transmettre**, *v. a.* a transmite, strămuta, face sé trecă in altú locú, concede.
- Transmigration**, *f.* strămutarea unui poporú din țerra sa, ca sé lăcuiescă in alta.
- Transmissibilité**, *f.* transmissiune, putință de a se transmite.
- Transmissib'e**, *adj.* transmissibile, care se póte transmite, strămuta in altă parte.
- Transmission**, *f.* transmissiune, strămutare.
- Transmutable**, *adj.* transformabile, *vd. urn*.
- Transmuer**, *v. a.* a schimba, transforma, (despre metaie).
- Transmutabilité**, *f.* putință de a se transforma.
- Transmutable**, *vd. transformable*.
- Transmutation**, *f.* transmutațiune, schimbare.
- Transparence**, *f.* transparentă.
- Transparent**, *e, adj.* transparente, străvedătoriú.
- Transparent**, *m.* transparente, chărțiă liniată ce se asședă sub alta, ca sé serie dreptú.
- Transpercer**, *v. a.* a pétrunde, ințepa profundú.
- Transpirable**, *adj.* transpirabile, care póte eși prin transpirațiune, prin assudelă.
- Transpiration**, *f.* transpirațiune, assudelă.
- Transpirer**, *v. n.* a transpira, assuda (náduși).
- Transplantation**, *f.* plantațiune in altú locú, *vd. urn*.
- Transplanter**, *v. a.* a deplanta, scóte din pámintú uă vegetale, ca s'o plantele in altă parte; a transporta.
- Transport**, *m.* transportú, strămutare; cessiunea unui dreptú: *fig.* entusiasmu.
- Transportable**, *adj.* care se póte transporta.
- Transportation**, *f.* *vd. Déportation*.
- Transporter**, *v. a.* a transporta, duce in altu locú, in altă țerră, a strămuta.
- Transposable**, *adj.* transpozabile, strămutabile, care se póte schimba din locú.
- Transposer**, *v. a.* a schimba din locú; *mus.* essecuta, cânta, pe unú tonú diffeinte.
- Transpositeur**, *adj. m.* Se dice de unú piano care operedă schimbarea unui tonú in altulú prin mecanismă.

Transpositif, *ive*, *adj.* Se dice de uă limbă care admite schimbarea ordinii vorbelor.

Transposition, *f. gram.* transpozițiune, schimbarea ordinii în care vorbele sunt în generale construite.

Transubstantiation, *f.* schimbarea unei substanțe în alta.

Transubstantier, *v. a.* a schimba uă substanță în alta.

Transsudation, *f.* transpirațiune, assudélă.

Transsuder, *v. n.* a face să transpire, sé assude.

Transvaser, *v. a.* a turna dintr'unu vassu în altul.

Transversal, *z, adj.* transversale, (de curmedişu).

Transverse, *adj.* vd. *Oblique*. [*vaser*].

Transvider, vd. *Trans-*

Trantran, *m.* cursul ordinariu alu unor affaceri, *fam.*

Trapan, *m. archit.* partea superioară, de sus, a scării.

Trapèze, *m. geom.* trapez. Patrilateru planu cu două lateri oppuse sunt paralele.

Trapézoïde, *m. geom.* patrilateru planu cu toate laterile sunt oblice între dîsele.

Trappe, *f.* porțiță de parquetu, pe pardosélă. *Notre dame de la —*, celebrele monasteriū alu Bernardinilor. [*meric*].

Trappeur, *m.* vînătoru a-

Trappiste, *m.* religiosu dela Trappe, Bernardinū.

Trapu, *ue, adj.* și *m.* indesatū, grossū și scurtū.

Traque, *f.* circuitu făcutu în pădure, vd. *Traquer*.

Traquenard, *m. t.* întrepasū, semipassū, vd. *Amble*.

Traquer, *v. a.* a face în pădure unū circuitu, pe care lū restringe din cè în cè, cā să prindă animalū la vînatore. [*nard*].

Traquet, *m.* vd. *Traque-*

Traqueur, *m.* unulū din cei ocupați la circuitulū *traque*. [*creançe*].

Trasser, vd. *lirer*, (despre

Tratte, *f.* seū *trattes*, *pl.* stîlpū pe care stă mōra de vîntū.

Traumatique, *adj. chir.* traumaticū, de vulneri, de răni.

Travade, *f.* vd. *Bourrasque*.

Travail, *m.* lucru, labōre, muncă; operă, (*pl. travaux*).

Travaillé, *éc. adj.* lucratū, făcutū cu atințiune, cu grije.

Travailler, *v. n.* a lucra, munci; *v. a.* a lucra, da formă, essecuta cu îngrijire.

Travailleur, *m. euse, f. adj.* lucrătorū, muncitorū.

Travat, *m.* și *adj.* Se dice de unū calū cu semne albe la picioare de aceeași lature.

Travée, *f.* intervalū între două grinde, între două muri.

Travers, *m.* largū, lățime, întinderea unū corpū în lărgime, locū neregulatū. *En —*, în lărgime, *de —*, oblicū, *à —*, *au —*, dintr'ua parte până la alta, prin mijlocū, *au — de*, printre. *A — champs*, prin campū.

Traverse, *f.* străbatere,

- cale; lemnă ce se asședă în mijloc (curmezișu), că se întărescă, să stabilizească altele, *fig.* obstacul, pedică, *alu*—, făcîndu obstacul. *Che-min de*—, cale prin câmpu ca să scurtețe.
- Traversée**, *f.* trecere, spațiu străbatuțu pe mare.
- Traverser**, *v. a.* a străbate, trece, petrun-te prin.
- Traversier**, *ère, adj.* care străbate. care servește a străbate. *Bateau*—, nave de străbătuțu. *Flûte*—*ère*, flaută ce se ține la gura apprope orizontale.
- Traversin**, *m.* perniță lungă. vd. *Chevt.* [tră calcare.
- Travertin**, *m.* speciă de piatră.
- Travestir**, vd. *Déguiser.*
- Travestissement**, *m.* străvestire, vd. *Déguisement.*
- Travure**, *f.* locu unde este cuina, la navă.
- Trayon**, *m.* virfulu mamelel unei capre etc.
- Trébuchant**, *e, adj.* care scapătă mergîndu, face unu passu rău, stă să cadă.
- Trébuchement**, *m.* clătînatu apprope să cadă.
- Trébucher**, *v. n.* a face unu passu falsu, a nu și ține ecilibrulă, a fi să cadă, a căde.
- Trébuchet**, *m.* cursu pentru a prinde passerii: mică balanță de precisiune.
- Tréfiler**, *v. a.* a trece ferru sevă alama prin machină (*filière*) că să lă facă fire.
- Tréfilerie**, *f.* fabrică unde se lucrăde fire de ferru, de alama. [tréfilerie.
- Tréfileur**, *m.* lucrătoru la
- Trèfle**, *m.* nă plantă: una din culorile negre ale cărților. [plantei trèfle.
- Tréflé**, *ce, adj.* de forma
- Tréfoncier**, *m.* proprietariu de fonduri și de tréfonds.
- Tréfonds**, *m.* fonduri cari sunt sub solă, și cari se posedă cași solulă. *Les fonds et les*—, totu ce possede cine-va.
- Treillage**, *m.* adunătură de stînghie etc. legate între dinsele pentru lăgane etc.
- Treillager**, *m.* cellu ce face treillages, vd. *prec.*
- Treillet**, *f.* lăgănu de viță impletită, viță resemată de mură. [cari se încrucedă.
- Treillis**, *m.* druze subțiri
- Treillisser**, *v. a.* a pune druze subțiri la ce-va.
- Treize**, *num.* trei-spredece.
- Treizième**, *adj.* allu trei-spredecilé.
- Treizièmement**, *adv.* în allu 13-lé locu.
- Tréma**, *adj. gram.* Se dice de uă vocale accentată cu done puncte.
- Tremblaie**, *f.* locu plantatu cu plopi. [mură.
- Tremblant**, *e, adj.* care tremură
- Tremble**, *m.* plopi ale cui foie tremură la cellu mai micu vîntu.
- Tremblé**, *ce, adj.* tremurată, trassu de uă mână tremurândă.
- Tremblement**, *m.* tremură, —*de terre*, cutremură.
- Trembler**, *v. n.* a tremura.
- Trembleur**, *m.* cusc, tremurătoru: *fig.* pre circum-spectu.

Tremblotant, *e*, *adj.* care se înfiorădă.

Trembloter, *v. n.* a se înfiora.

Trémie, *f.* speciă de pălănie mare, peunde cade grăul sub pētra care-lă macină.

Trémière, *adj. f.* Se dice de uă speciă de nalbă mare, a cui flōre sēmēnă puçinū cu rosa.

Trémillon, *m.* pedestale dela *trémie*, *vd. vorba.*

Trémoit, *m. t.* grău de vară.

Trémolithe, *m.* substanță minérale, care se gēssese în scopele (stince) calcarī.

Trémole, *m. mus.* tremuratū.

Trémoussement, *m.* tremuratū, agitațiune viuă și neregulată.

se **Trémousser**, *v. r.* a tremura, se agita prin uă mișcare viuă și neregulată.

Trémoussoir, *m.* machină propriă a și da mișcare.

Trempe, *f.* modū de a muia ferrulū în apă (*vd. tremper*); calitatea ferrulūi muiatū; *fig.* caracterū, morale.

Trempé, *éc, adj.* tare muiatū.

Trempée, *f.* formă dată unū lucrū care se mōiă în cleiū etc.

Tremper, *v. a.* a muia într'ună ligidū, *v. n. s. se tremper*, a se muia, a sta muiatū în apă etc.— *du fer*,— *de l'acier*, a muia ferrū, oțelū, în apă preparată, că sē lū întărăscă.

Tremperie, *f. impr.* locū unde se udă chărta.

Trempette, *f.* feliă de pâne.

Trempeur, *m.* scândură înclinată și fōrte elastică spre a face cine-va săriture pe-riculoșe.

Tremplin, *m. t.* scândură înclinată pentru săriture; *fig.* întorsură de putere, de abilitate.

Trempoir, *m.* locū unde se mōiă în apă ferrulū etc.

Trému, *f. mar.* mărginariū de scândurī, unde descinde cine-va în interiorulū navīi.

Trénitz, *f.* (pron. *trénis*), una din figurele quadrilulū francesū.

Trentain, *m. nevar.* numărū de 30 la joculū de chegle. *Nous sommes trentain*, avemū fia-care câte treidecī.

Trentaine, *f.* numărū de 30 sēu app. a aflătū.

Trente, *num.* treidecī.

Trentième, *adj.* allū treidecilū.

Trépan, *m. chir.* terebrațiune; tăierea ôsselorū creștetulū; instrumentū pentru acēstă operațiune.

Trépaner, *v. a.* a opera cu *trépan*.

Trépas, *m.* decessū, mōrte.

Trépassé, *m.* defuntū, repausatū, mōrtū, *décédé*.

Trépassement, *vd. Trépas*, vech. [muri.

Trépasser, *v. a.* a decede,

Trépidation, *f. med.* tremurū allū membrelorū. nervelorū etc.

Trépied, *m.* grătariū cu trei picioare, tripodū.

Trépignement, *m.* bătăia cu piciorulū pe pământū.

Trépigner, v. n. a bate din piciorii : v. a. a călca jeosă.

Trépointe, f. curea cusută între alte două, că se susțină cussătura, ramă la cisme.

Très, *partic.* foarte, prè. Esprime superlativulă absolut.

Trésaille, *trésaille*, f. bucată de lemnă pe sicriă (pe coșciugă).

le Très-haut, m. Prè Inaltul, Dumnezeu.

Trè-sept, m. jocă de cărți.

Trésillon, m. bucată de lemnă pusă că se stringă.

Trésillonner, v. a. a stringe cu lemnulă *trésillon*.

Trésor, m. tesaură, comoră.

Trésorerie, f. locă unde se conservă și se administrelă tesaurulă publică. visteriă.

Trésorier, m. stabilită că se priimescă și se distribuă banii unei comunități.

Trésorière, f. tesaurariă, femeă care priimesce veniturile într'ua comunitate.

Tressaillement, m. tresărită, emoțiune subită și viuă.

Tressaillir, v. n. a tresări, se simți agitată viuă și subită

Tresse, f. împletură.

Tresser, v. a. a împleti.

Tresseur, m. *euse*, f. celulă că împletește pèrulă etc.

Tressoir, m. instrumentă de împletită.

Tréteau, m. bucată de lemnă lungă și strimă, stinghiă.

Treuil, m. torclu, cilindru de lemnă că se redice greutăți.

Trève, f. suspensiune de ostilități, armistițiă ; repausă.

Trévire, f. *mar.* fumie îndouite.

Tri, m. vd. *Triage*.

Triade, f. triade, unime de trei unități, de trei persone.

Triage, m. alegere dintre mai multe lucruri alesse.

Triaille, f. cărți de aruncată (la jocă).

Triaires, m. *pl.* triari, soldați din allă treile corpă, din a 3a linia, în legiunea antică.

Triandrie, f. triandrie, clasă de plantă cu trei stamine.

Triangle, m. *geom.* triânghiă.

Triangulaire, *adj.* triânghiulare, cu trei ânghiuri.

Triangulairement, *adv.* în triânghiă.

Triangulation, *geom.* formă de tôte operațiunile necesarie pentru redicarea unui plană.

Triangulé, *éc. adj.* cu trei ânghiuri, divisă în triânghi.

Tribomètre, m. instrum. propriu a mèsura întinsitatea frecării (la machine)

Tribord, m. *mar.* laturea dreptă a navii plecândă dela pupa. *Faire feu de - et de bâbord*, a se servi de tôte mijlocele.

Tribrache, m. tribrachiă, picioră (de versă) compusă de trei silabe scurte.

Tribu, m. tribă, divisiune a poporului la antică.

Tribulation, f. aflicțiune, adversitate (nenorocire).

Tribule, f. uă plantă.
Tribun, m. tribună. Magistrat în Roma antică însărcinat să conducă interesele poporului; *le* — *militaire*, tribună militară, care avea autoritatea consulilor, *fig.* demagogă.
Tribunal, m. tribunale, jurisdicțiunea magistraților.
Tribunat, m. tribunat, sarcina tribunului, durata sa.
Tribune, f. tribună, loc de unde vorbesc oratorii.
Tribunitien, *enw*, *adj.* tribunitiană, de tribunat.
Tribut, m. tribut, impozit, dajdiă.
Tributaire, *adj.* tributare, care plătește un tribut.
Tricapsulaire, *adj. bot.* cu trei capsule.
Tricéphale, *adj.* tricefală, cu trei capete.
Triceps, m. și *adj.* Se dice de mușchii care sunt cu trei fascii carnoase la uă extremitate.
Tricher, v. a. și n. a înșela specială la joc, *fam.*
Tricherie, f. înșelăciune.
Tricheur, m. *euse*, f. înșelător mai ales la joc.
Trichine, f. trichină. *Trichinose*, f. bătă cauzată de trichină.
Triclinium, m. tricliniū, sală de mâncare cu trei paturi la R. antică. Și *triclino*.
Tricoises, f. *pl.* clești de timpări, de ferrari.
Tricoler, m. specie de amarantă. [danțuri lascive.
Tricolets, m. *pl.* specie de
Tricolore, *adj.* triclore,

în trei culori.

Tricorne, *adj.* cu trei cornuri.
Tricot, m. țesătură împletită, tricot.
Tricotage, m. împletă.
Tricoter, v. a. a împleti.
Tricoteur, m. *euse*, f. celulă care împletește, mașină de împletit. Ca *sust.* se dice de femeile salariate, care asistea împletind la ședințele Convenției și adunărilor politice.
Trictrac, m. trictrac, joc de trictrac.
Tricycle, m. triciclu, trăsura cu trei roțe.
Tridactyle, *adj. zool.* cu trei degete la fiă-care picior, *maneg.* viuș, iute.
Tride, *adj. maneg.* viuș, iute.
Tredent, m. tridinte, scptul lui Neptun.
Tridi, m. a treia și a decăzilor republicane.
Triduo, m. exerciție religioasă care ținu trei zile.
Trièdre, m. și *adj. geom.* triedru, cu trei fețe.
Triennal, e, *adj.* trienale, care ține, durează, trei ani.
Triennialité, f. funcțiune allă cui exercițiu durează trei ani.
Triennat, m. triennat, spațiu de trei ani.
Trier, v. a. a alege între mai multe lucruri; a distinge.
Trieur, m. *euse*, f. alegător, celulă ce alege.
Trifide, *adj. bot.* cu trei diviziuni.
Trigame, *adj.* trigamă, căsătorit de trei ori.
Trigamie, f. trigamiă, căsătoria de trei ori.

Trigaud, *e. adj.* și *s.* care face uș de relle finețe, *fam.*
Trigauder, *v. n.* a face uș (întrebuința) de relle finețe.
Trigauderie, *f.* uș de relle finețe (șiretlicu), înșelăciune.
Trigle, *m.* unu pesce marină.
Triglyphe, *m. archit.* ornamentu de ordinea dorică.
Trigone, *adj.* cu trei ănghiuri.
Trigone, *m.* instrum. pentru a măsura arcurile linielor pe cadranti.
Trigonométrie, *f.* trigonometrii, goniometriă.
Trigonométrique, *adj.* trigonometricu.
Trigonométriquement, *adv.* trigonometricu.
Trigynie, *f.* plantă cu trei pistile. [cu trei lateri.
Trilatéral, *e. adj.* trilaterale.
Trilatère, *m.* vd. *triangle*.
Trille, *f.* (ital. *trilo*), *mus.* trilu. Spețiă de cadința.
Triller, *v. n.* *mus.* a adorna cu triluri.
Trillion, *m.* triliune, uă miă de biliuni. [lobule.
Trilobé, *ée, adj. bot.* cu trei
Trilogie, *f.* trilogiă, uniune de trei tragedie grece antice.
Trimbalier, *v. n.* a duce peste totu, iiri cu sine, *fam.*
Trimer, *v. n.* a merge iute și ostenitū, ămbla fără folosū, *pop.*
Trimestre, *m.* trimestru, spațiū de trei lune.
Trimestriel, *elle, adj.* trimestriale.
Trimètre, *m.* trimetru, spețiă de versū iambicū.
Tringle, *m.* vergea lungă de

ferrū ca se susțină ua perdea.
Tringler, *v. n. f.* a face liniă pe unu lemnū cu sfōra coloratā in albū seu roșiū.
Trinitaire, *m.* trinitariū, religi: sū dintr'ua ordine fundatā pentru redimțiunea, rescumpărarea, captivilorū.
Trinité, *f.* trinitate, treime.
Trinôme, *m. alg.* trinomū, cantitate compusă de trei terminī.
Tringwart, *m.* mica nave de pescuitū. [pacharele.
Trinquer, *v. n.* a bē lovindū
Trinquet, *m. mar.* catartū dinainte la navele cu pânze latine seu triănghiulari.
Trinquette, *f. mar.* velū, pânză irtănghiulare, latină.
Trio, *m. mus.* trio, compozițiune cu trei părți.
Triecie, *f.* classe de plante.
Triolet, *m.* mică poemă de optū versuri, *mus.* trei note.
Triumphal, *e. adj.* triumfale, de triumfū.
Triomphalement, *adv.* triumfale. in triumfū.
Triomphant, *e. adj.* triumfante, triumfatoriū.
Triomphateur, *m.* triumfătorū, celū ce pōrtă triumfū.
Triomphe, *m.* triumfū, *fig.* victoria, succesū strălucitū.
Triompher, *v. n.* a triumfă, obține onorile triumfulū.
Tripaille, *f.* adunătură de intestine de animal, (*tripe*).
Tripartite, *adj.* tripartitū, divisū. împărțitū, in trei.
Tripartition, *f. geom.* tripartițiune, trisectiune, divisiune in trei părți egali.
Tripe, *f.* intestinū de animale.

- Tripe**, f. *(de velours)* materie de lână, imitând catifea.
- Triperie**, f. locu unde se vindu intestine de animală.
- Tripétale**, f. bot. cu trei pé-tale.
- Tripette**, f. micu intestinū de animale. *Cela ne vaut pas*—,acésta nu valédă nimicū, *pop*
- Triphthongue**, f. gram. trifongă, silabă de trei vocali. [foie.]
- Triphyle**, adj. bot. cu trei
- Tripier**, m. ière, f. vindătorū de intestine de animală.
- Triple**, adj. triplu, intreitū.
- Triple-cloche**, f. mus. notă cu trei linie, ¹ ₂ din nota négră.
- Triplement**, adv. in intreit, adaussu până la intreitū.
- Tripler**, v. a. a intrei, adu-gi de trei ori; v. n. se intrei.
- Triplicata**, f. triplicatā, a treia iranscripțiune (copiā).
- Triplicité**, f. calitate intreitā, a lucrului intreitū.
- Tripoli**, m. tripoli, pétrā fragile, care servesce la politura metalelorū.
- Tripoler**, v. a. a curăți cu *tripoli*, vd. *prec*.
- Tripot**, m. casă de jocū, de desordine, réu frecintatā.
- Tripotage**, m. amnesticū neplăcutā, necuratū : intrige
- Tripotée*, f. fum, vd. *rossée*.
- Tripoter**, v. a. a amnestica, strica, attinge addesé, încatū se nu mai fiā curatū : a intriga.
- Tripotier**, m. ière, f. s. *tripoteur*, *euse*, care face *tripotage*.
- Triptère**, adj. zool. tripterū, cu trei aripe. [*pop*.]
- Trique**, f. mare bastonū,
- Trique-balle**, m. machinā pentru transportū de tunuri, cărručiā de transportū.
- Trique-madame**, f. uā plantā totū-déuna verde. Și *orpin blanc*, *petite joubarbe*.
- Triquer**, v. a. a alege lemnele.
- Triquet**, m. speciā de paletā la joculū de *paume*.
- Triquoises**, f. pl. vd. *Tri-coises*.
- Trirème**, mar. trirème, gallerā la anticī cu trei lopete.
- Trissieul**, m. e. f. tatā in a treia ascinsiune (tatālū tatālū tatālū).
- Trisannuel**, elle, adj. bot. trisannuale, care ține trei ani.
- Trisection**, f. geom. trisectione, divisiune in trei părți egalī.
- Trismégiste**, m. și adj. de trei ori mare. Numele lui Mercuriū egipténulū său Hermes; *impr.* literā de 36 puncte. [machinā.]
- Trispaste**, m. speciā de
- Trisperme**, adj. bot. trispermū, care pôrtā trei grăunți. [silabū, de trei silabe.]
- Trissyllabe**, m. și adj. tri-
- Triste**, adj. triste, effectatū, melancolicū ; penibile.
- Tristement**, adv. triste, cu tristitā, cu intristare.
- Tristesse**, f. tristitā, intristare.
- Triterné**, èc, adj. bot. triternū, avindū trei foie asședate pe uā petiolā commune.

Triton, *m. myth.* tritone, deŭ marinŭ; *mus.* intervalŭ de trei tonuri intregi.

Tritoxyde, *m.* allă treilă oxidă.

Triturable, *adj.* care se pöte tritura, treca, (sdrobi).

Trituration, *f.* trituraŭione, reduŭiune în pulbere fără a lovi, (sdrobire).

Triturer, *v. a.* a fërima më nuntŭ, reduce în pulbere, (sdrobi) fără a lovi.

Triumvir, *m.* triumvirŭ, magistratŭ la R. a cŭi putere era împărŭtită cu doi colegi.

Triumviral, *e. adj.* trium-

Triumvirat, *m.* triumviratŭ, puterea triumvirilorŭ

Trivale, *adj.* cu trei valvule.

Trivelin, *vd. Baladin, Bouf-*

Triviaire, *adj.* triviarŭ. *Carrefour*—, respinte unde se mărginescŭ trei drumuri.

Trivial, *e. adj.* triviale, care este pe fote stratele, prostŭ.

Trivialement, *adv.* în modŭ triviale, fôrte commune.

Trivialité, *f.* trivialitate, lucrŭ triviale, prostŭ, moŭicŭ.

Troc, *m.* *vd. Echange.*

Trocater, *m. anat.* apofize a femurelui.

Trocart, *vd. Trois-quarts.*

Trochaïque, *adj.* trochaicŭ, compusŭ de trochei.

Trochée, *m.* trocheuŭ, metru la ant. de una lungă și una scurtă.

Trochée, *f.* ramurŭ în je-sulŭ arburelui.

Trochet, *m.* florŭ seŭ fructe unite pe aceea-sŭ ramure.

Trochure, *f.* allŭ patrulă cornŭ dela cerbŭ.

Troène, *m.* leuștenŭ.

Trogne, *f.* faŭiă plină, veselă.

Trognon, *m.* meŭlŭ unei legumŭ; corönŭ de vërdă.

Trois, *num.* trei.

Trois-mâts, *m.* nave de comerŭiŭ cu trei catarge.

Trois-pieds, *m.* cercŭ de terrŭ cu trei picioare.

Trois-quarts, *m.* instrumentŭ chirurg. pentru împunsure.

Troisième, *adj. ord.* allŭ treilă.

Troisièmement, *adv.* allŭ treile, în rândulŭ allŭ treilă.

Trois-six, *m.* spiritŭ de 36 grade.

Trôle, *m. ouvrier à la—*, lucrătorŭ de mobile, care merge ellŭ singurŭ la prăvălie să le vindă.

Tröter, *v. a.* a duce, preâmbla, pretutindine fără necesitate.

Trombe, *f.* trombă, virtejŭ de vintŭ, mă a'essŭ pe mare.

Tromblon, *m.* mare carabinieri.

Trombone, *f.* speciă de trompetă cu ramure mobilă.

Trompe, *f.* tubŭ de aramă recurbatŭ, care servece la vinătorŭ, trompetă; trompă.

Trompe-l'œil, *m.* tabelŭ în care sunt represintate obiecte în modŭ să facă iluziune.

Tromper, *v. a.* a înșela.

Tromperie, *f.* înșelăciune.

Trompéter, *v. a.* a publica prin trompetă.

Trompette, f. trompetă; cântătoru cu trompetă.

Trompeur, m. euse, f. înșelătoru.

Trompillon, m. *archit.* mică boltă.

Tronc, m. trunchiū.

Troncet, m. bușténū mare.

Tronçon, m. buccată tăiată mai lungă decâtū lată.

Tronçonner, v. a. a tăia în buccățe lunge.

Trône, m. tronū. *Les — s.* unulū din cele 9 coruri ale āngerilorū.

Trôner, v. n. a ședē pe unū tronū, a domni.

Tronqué, *éc. adj.* trunchiatū.

Tronquer, v. a. a trunchia.

Trop, *adv.* pré, pré multū. *De —, par —,* pré multū.

Trop-plein, m. pré plinū. Ceea cē escede, întrece, capacitatea unū vassū.

Trope, f. *ret.* tropă, espres-siune în sensulū figuratū.

Trophée, m. tropeū, spolie, (jafuri) dela inemiculū învinsū.

Tropical, *e. adj.* tropicale, de tropice, *fig.* foarte caldū.

Tropique, m. tropicū, unulū din ambele cercuri ale sferei paralele cu equatorulū.

Tropologique, *adj.* figuratū.

Troquer, *vd. échanger.*

Troqueur, m. ense, f. ne-șuțătorū de schimbū, *vd. échangiste.*

Trot, m. (pron. *tro*), trapetū, trépătū, mersulū naturale, pușmū iute, allū calului etc.

Trotte, f. spațiu de drumū, *pop.*

Trotte-menu, *adv. nevar.*

care merge iute și cu pași mici (despre caș).

Trotter, v. n. a merge în trépētū, *vd. trot.*

Trotteur, m. calū formatū sē nu mērgă decâtū trépētū.

Trottin, m. micū servitorū (feciorū).

Trotliner, v. n. a merge unū trépētū scurtū.

Trottoir, m. trepidorū, drumū pentru indiviși pe jeosū (trotoarū).

Trou, m. dischisură, cavităte, escavațiune, gaură.

Trou-madame, m. speciă de jocū.

Troubadour, m. tuba-durū, poetū allū limbei *d'oc*, (secl. XI—XIII), pecândū *trouvere*, poetū allū limbei *d'oïl*.

Trouble, m. turburare, de-sordine. La pl. resvrătire.

Trouble, *adj.* turbure. *Voir —,* a nu vedē clarū.

Trouble, m. s. *truble*, un-diță mică. *Troubleau*, m. micū *truble*.

Trouble-fête, m. *nevar.* importunū, care turbură bu-curiă, strică veselia, plăcerile.

Troubler, v. a. a turbura, nelinisci.

Trouée, f. dischisură în de-simea unū lemnū, dispicătură, crēpătură.

Trouer, v. a. a perora, găuri.

Troupe, f. trupă, numărū de indiviși strinși, adunași.

Troupeau, m. turmă, trupă de animalī domestice cres-cute la unū locū; *fig.* mul-țime

Troupier, *m.* soldat, *pop.*

Trousse, *f.* fasciclu de lucruri legate la un loc; legătură. *Aux trousse*, în urmărirea.

Troussée, *éc. adj.* cu vestimintele redicate, sumese, *bien-troussé*, bine făcut. *Troussé à la diable*, rău ordonat, rău asedat.

Trousseau, *m.* mică legătură de lucruri. Vestiminte etc. ce se da nouei măritate.

Trousse-étriers, *vd. port-e-étriers.*

Trousse-galant, *vd. Choléra-morbus.*

Trousse-queue, *m. nevar.* curea ce trece pe spatele calului.

Troussequin, *m.* bucată de lemn înderătat șelei.

Trousser, *v. a.* a îndoi, redica ceea ce stă suspins, (atirna), sumete. *Se—*, a și sumete, redica, haina. — *Trousser une affaire*, a espedia repede uă a face, — *buyage*, a pleca subită, de-nădată.

Troussis, *m.* cută la rochiă, că se devină mai scurtă.

Trouvable, *adj.* care se poate găsi.

Trouvaille, *f.* lucru găsit din fericire.

Trouver, *v. a.* a găsi, afla, întâlni, descoperi, inventa.

Trouvère, *m.* *vd. Trombadour.*

Truand, *e.* *vd. Fuinéant.*

Truandaille, *f.* cerșetorie.

Truander, *v. n.* a cerșetori

Truanderie, *f.* cerșetorie.

Truble, *f.* *vd. trouble.*

Trubleau, *m.* mică *trable.*

Truc, *m.* secret. *Avoir le —*, a fi subțire, delicat.

Truc, *m.* *s. truck*, căruță, vagon de transport.

Trucheman, *truchement*, tâlmăci, *vd. Interprète.*

Trucher, *v. n.* a cerși de lenevia, *rech. pop.*

Trucheur, *m. euse.* *f.* cerșetor din lenevia, *rech. pop.*

Truelle, *f.* mistriă.

Truellée, *f.* cătă se poate lua cu mistria.

Truellette, *f.* mică mistriă.

Truffe, *f.* truffă, specia de bureți foarte pertumați.

Truffer, *v. a.* a pune la ce-va truffes, *vd. prec.*

Trufferie, *f.* *vd. Tromperie.*

Truffeur, *m.* *vd. Trompeur.*

Truffière, *f.* pământ unde se găsește truffe, *vd. vb.*

Truie, *f.* femininul dela rumător (scrôfă).

Truite, *f.* știucă, — *saumonée*, cea cu carnea roșie.

Truité, *éc. adj.* însemnat cu pete roșiatice, precum știuca.

Truiron, *m.* mică știucă.

Trumeau, *m.* spațiul murului între două ferestre, oglinda care ocupa acest spațiu; glesna bomului.

Tsar, *m.* Tzar (Cesare), imperatorul Rusiei.

Tu, *pron. pers.* tu.

Tuable, *adj.* bun de omorât (de animă).

Tuant, *e. adj.* (care te omoră), fatigant, ostentiv.

Tu autem, *m.* punctul esențial al unei afaceri

(espressiune latină, *tu însè*).
Tube, tubă, țevă. [buliță.
Tubercule, *m.* tuberculă, bu-
Tuberculeux, *euse, adj.* tu-
 tuberculosă, cu bubulițe.
Tubéreuse, *f.* uă 1 lantă cu
 flori albe foarte odoranți.
Tubérosité, *f.* mică inflă-
 tură.
Tubulé, *ée, adj.* care este
 cu un tub, garnit de uă
 țevă.
Tubuleux, *euse, adj.* tubu-
 losă, în formă de tub, de
 țevă.
Tubulure, *f. chem.* dischi-
 sură la aparate propriă să
 prîmescă un tub.
Tudesque, *m. adj.* Se ștece
 de limba Germanilor.
Tuer, *v. a.* a uccide, omnori.
Tuerie, *f. vd. Carnage.*
 à **Tue-tête**, *loc. adv. crier*
 à —, a striga se dora pe
 cine-va capul, din toate pu-
 terile.
Tueur, *m.* uccisoră, om-
 nitoră; *fig. vd. bruteur.*
Tuf, *m.* pământ petros.
Tufier, *ère, adj.* de natura
 pământului petros.
Tuile, *f.* olană.
Tuileau, *m.* olană spartă.
Tuilerie, *f.* loc unde se
 fac olane. *Les tuileries*,
 palatul suveranului la Paris.
Tuilier, *m.* cel care o-
Tulipe, *f.* lala. [lane.
Tuipier, *m.* un frumos
 arbure americană, [dentelă.
Tuile, *m.* tulă, speciă de
Tuméfaction, *f. med.* tu-
 móre, inflătură.
Tuméfier, *v. a. med.* a in-
 fla. *pu. usit.*

Tumeur, *f.* tumóre, inflătură.
Tumulaire, *adj.* tumulare,
 de mormintă.
Tumulte, *m.* tumultă, sgo-
 motă, turburare, (invălmă-
 șela).
Tumultuaire, *adj.* sgo-
 motă, turburosă, cu tumultă.
Tumultuairement, *adj.*
 sgomotosă, cu agitațiune.
Tumultueusement, *adv.*
 cu tumultă, cu desordine.
Tumulteux, *euse, adj.*
 sgomotosă, plină de turbu-
 rare, care se face cu tumultă.
Tumulus, *m.* tumulă, con-
 structiune conică de petre
 d'assupra sepultureloră, la
 ant. [nică, peliculă.
Tunicele, *f. bot.* mică tu-
Tuniqué, *f.* tunică, vestimintă
 pentru d'assupra, la antică;
bot. peliculă, învelișă.
Tuniqué, *ée, adj. bot.* cop-
 perită cu mai multe pelicule.
Tunnel, *m.* tunelă, loc de
 trecere subterrană.
Turban, *m.* turbană.
Turbine, *f. hydr.* rotă în e-
 liciă, care printr'ună cur-
 rințe de apă mișcă machina.
Turbiné, *ée, adj.* în formă
 de conă reversă (resturnată).
Turbinelle, *f. nat.* testa-
 ceă univalvă.
Turbinite, *f.* turbinită, co-
 quilă fossile de formă spirale.
Turbot, *m.* ună pesce ma-
 rină.
Turbotière, *f.* vassă de cu-
 pru pentru fertă pesce, vd.
 prec.
Turbotin, *m.* mică turbot.
Turbulemment, *adv.* tur-
 burată.

Turbulence, f. turbulință, viuiciune sgomotoasă și desordinată. spiritul de turburare.

Turbulent, e. *adj.* turbulinte, turburătoriu, de desordine. [turcū.

Turc, *turque*, *adj.* și *m.*

Turcie, f. înălțătură de pământ, că se opprască inundațiunile unei gării.

Turcure, f. refrină de cântă. Usit. în *c'est toujours la même*—, e neconținută acel ași lucru.

Turf, *m.* (enḡl.) locu unde se facă alergări de cai.

Turgescence, f. inflătură.

Turgescenț, e. *adj.* turgescinte, care se inflă, inflatū.

Turlupin, *m.* actorū de vechiele comedie. *des farces.*

Turlupinade, f. reū jocū de vorbe, rea glumă.

Turlupiner, v. n. a face rele jocuri de vorbe, rele glume.

Turnep, *m. s. turneps* (enḡl.), speciă de verzișore pentru animalī.

Turpitude, f. *vd. Ignominie.*

Turquet, *m.* căne micū; varietate de frumentū.

Turquette, f. uă mică plantă.

Turquin, *m.* uă marmure, *bleu*—, albastru închisū.

Turquoise, f. pētră albastră, cea mai prețioasă din petrele opace. *Le*—, albastrulū.

Tussilage, *m.* uă plantă.

Tute, f. speciă de cratiță pentru topitū metale.

Tutélaire, *adj.* care ține sub pēda. sub protecțiunea, sa.

Tutelle, f. tutelă, autoritate asupra persoanei și averii minorului, protecțiune.

Tuteur, *m. trice*, f. tutorū, epitropū; protectorū.

Tutie, f. s. *tuthie*. tutia, unu ossidū de zincū.

Tutoiement, *tutoiment*, *m.* vorbire prin *tu, toi*. (tutuire). [*tu, toi*, (tutui)

Tutoyer, v. a. a vorbi prin

Tutoyeur, *m. euse*, f. cellū cē vorbește cu *tu, toi*.

Tuți, *m. pl. mus.* tōte instrumentele unei orchestre.

Tuyau, *m.* tubū, canale (țevă).

Tuyère, f. dischișura unui cuptorū destinată sē priimescă tubulū.

Tympan, *m.* timpanū; membrana a condussului auditiv.

Tympaniser, v. a. a face pe cine-va de risū.

Tympanite, f. inflătura abdomenulū prin gase acumulate.

Tympanon, *m. mus.* speciă de instrum. cu fire de aramă.

Type, *m.* tipū, modelū. figură originală, caracterū original.

Typhoïde, *adj.* de caracterulū morbululū *typhus*.

Typus, *m. med.* friguri continui și contagiōse. tifos.

Typique, *adj.* tipicū; simbolicū, alegoricū.

Typographe, *m.* tipografū.

Typographie, f. tipografiă.

Typographique, *adj.* tipograficū, de tipografiă.

Typographiquement, *adv.* tipograficū, precum tipografii.

Typolithes, f. *pl.* impres-

siunea corpurilor organizate asupra petrelor.

Tyran, *m.* tiran. usurpatoru' allu' puterii suverane. principe crudu' si nedreptu'.

Tyranneau, *m.* tiranu' subalternu'. *fam.*

Tyrannicide, *adj.* si *sust.* care necide unu' tiranu'.

Tyrannie, *f.* tirania. domnia usurpatu'. ilegale; gu-

bernü crudu' si nedreptu', putere oppressivü si violinte.

Tyrannique, *adj.* tiranicu'.

Tyranniquement, *adv.* in modu' tiranicu'. [cu tirania.]

Tyranniser, *v. a.* a tracta

Tyrolienne, *f.* tirolianu', cantu' seu' danu' din Tyrolu'.

Tzar, *vd.* *Tsar.*

Tzarine, *f.* cesarina, imperatricea Russieloru'.

U

U, *m. n.* a cincia vocale.

Ubiquiste, *m.* doctoru' de teologieä, care nu era allaturatu' la niciuä casä particulariä.

Ubiquitaire, *m.* membru dintr'ua sectä protestante.

Ubiquité, *f.* ubicitate, starea cellui ce este pretutundine.

Udomètre, *m.* instrum. pentru mäsura cantitatu' de plöuia, care cade intr'unu' loc.

Uhlän, *m. s.* *hulan*, ulanu'.

Ukase, *m.* ukasu', edictu' allu' imperatorulu' Russieloru'.

Ulcération, *f.* ulceratu'ne, bubä, ulceru' superficiale.

Ulcère, *m.* ulceru', solutiune de continuitate in carnuri (bubä).

Ulcérer, *v. a. med.* a ulcera, produce unu' ulceru'.

Ulcéreux, *euse, adj. med.* ulcerosu', copperitu' de ulcere.

Uléma, *m.* ulema, doctoru' allu' legii la Turci

Uligineux, *euse, adj.* forte umedu', *vd.* *marécageux.*

Ulmaire, *f.* uä plantä disä si *reine-des-prés.*

Ultérieur, *e, adj.* ulterioru',

de dincolo, opp. *antérieur.*

Ultérieurement, *adv.* ulterioru', peste acästa, posterioru'.

Ultiême, *adj. s. ultime*, ultimü, dela urma'.

Ultimatum, *m.* ultimatu', ultimele conditiuni si nerevocabilu'. ce se stabilescu' intr'unu' tractatu';ultima vorbä.

Ultra, *m.* ultra, essageratu' in opiniuni. the politice.

Ultramontain, *e, adj.* ultramontanu', situatu' dincolo de Alpi. Se dice de doctrinele oppuse massimelu' Bisericeii anglicane.

Ultramontanisme, *m.* ultramontanismu', doctrina de puterea absolutu' a Papei.

Ultrarévolutionnaire, *adj.* si *s.* revoluționariu' essessivü.

Ultra-royaliste, *m.* pärtenu' essageratu' allu' puterii regalü.

Umble, ombre, (pron. *onble, onbre*), pesce, somnu'. Si *ombre.*

Un, *e, adj.* unu', singuru', unicu'. *Sust. m.* unulü.

Unanime, *adj.* unanimu, de învoiață comună.

Unaniment, *adv.* unanimu, într'ua voce, în învoiață generală.

Unanimité, *f.* unanimitate, conformitate de sintinținte.

Unau, *m.* unu patrupedă care se mișcă foarte încet.

Unciale, *adj. f. vd. onciiale.*

Unciforme, *adj.* unciforme, în formă de cârlig.

Unguicuié, *ée, adj.* cu unghie.

Unguis, *m. anot.* ossu lacrimală.

Uni, *ic, adj.* simplu, egală, fără asperitați, șesă: unifornă.

Unicapsulaire, *adj. bot.* unicapsulară, cu uă singură capsulă.

Unicolore, *adj.* unicoloru, de uă singură culore.

Unième, *adj.* Numéră ordinale usit. cu numerele 20, 30 etc. *Le vingt-unième*, ală 21-lea etc.

Unièment, *adv.* Usitată cu aceleași numere, cași *Unième*, vd. vb.

Uniflore, *adj. bot.* unifloru, cu uă singură flóre.

Uniforme, *adj.* unifornă, totu-déuna egală, asemine, fără varietate. *Sust. m.* unifornă, vestimintu militar.

Uniformément, *adv.* unifornă, într'ua singură formă.

Uniformiser, *v. a.* a face să fiă unifornă.

Uniformité, *f.* unifornitate, calitatea lucrului care este într'ua singură formă.

Unilatéral, *e, adj.* unila-

lerale. De contracte cari nu obligă decâtu pe una din părți.

Uniment, *adv.* vd. *simple-*

Union, *f.* uniune, junțiune strinsă, unire, legătură.

Unipersonnel, *elle, adj. gram.* unipersouale.

Unipersonnellement, *adv.* că verbulu unipersonale.

Unique, *adj.* unicu, exclusivu, numai și numai; stravagantă.

Unir, *v.* a a uni, lega; a face egală, șesă: a poli.

Unisexuel, *ele, adj.* unisexuală, de unu singuru șesă.

Unisson, *m.* unissonu. Acordă de mă multe voci séu instrumente, care nu face sé se audă decâtu uă singură voce.

Unitaire, *adj.* și *sust.* unitariu. Sect. uru care recunoscă uă singură personă în Dumnezeu.

Unité, *f. arit.* unitate, unime.

Unitive, *adj. f.* unitivă, care unescă prin purulu amoru. *Vie—*, viață unitivă.

Univalve, *adj. nat.* univalvu, a cui coquilă este compusă de uă singură bucată.

Univers, *m.* universu, mundulu întregu; *fig.* dominiu.

Universaliser, *v. a.* a face unifornă, generalisa, *neol.*

Universalité, *f.* unifornitate, generalitate, totală.

Universel, *elle, adj.* unifornă, generală. *Les uni-*

- versaux*, ideele generală, abstracțiunii; cea ce posedă în comune indivizii de aceeași specie.
- Universellement**, *adv.* universale. *vd. Généralement.*
- Universitaire**, *adj.* universitariu, de universitate.
- Université**, *f.* universitate, corpul profesoral. — *L'université de Paris*, constituită de Fil. Augustă în 1820 cu numeroase prerogative, a dat naștere, prin decret. din 1808 și 1811, Universității franceze, *l'Université de France*, centrul învățămîntului public, pusă sub direcțiunea ministrului de instr. și divizată în *Académies*, administrate fiă-care de un rector, *recteur.*
- Univocation**, *f. scolast.* univocațiune, *vd. urm.*
- Univoque**, *adj.* univoc. Se dice în scolastică de numini, cari se aplică în acell'ăși sensu la mai multe lucruri.
- Upas**, *m.* arbure de lava cu succul forte veninos.
- Urane**, *uranium. m. chem.* uraniu, metalu cenușiu închis.
- Uranographie**, *f.* descripțiunea cerului. [nografic.
- Uranographique**, *adj.* uranografic.
- Uranoscope**, *m.* unu pesce marin.
- Uranus**, *m.* planeta Uranu.
- Urate**, *m. chem.* uă sare.
- Urbain**, *e, adj.* urbanu, dela orașu. [vilitate, politeță.
- Urbanité**, *f.* urbanitate, civilitate.
- Urcéole**, *f. bot.* organu în formă de scgiabu
- Urcéolé**, *ée, adj. bot.* inflatu în formă de scgiabu.
- Ure**, *m. s. urus*, tauru sălbaticu, *aurochs, taureau sauvage.*
- Urée**, *f.* uă substanță.
- Urètre**, *m.* unul din canale rênunchiloru.
- Urétérite**, *f.* de *med.* ureterită.
- Urètre**, *f. anat.* uretră.
- Urétrite**, inflamațiunea uretrei.
- Urgence**, *f.* urgiță, grabă.
- Urgent**, *e, adj.* urginte, grabnicu. *Comp. pressant.*
- Urinaire**, *adj.* urinariu.
- Urinal**, *e, adj.* urinale.
- Urine**, *f.* urină.
- Urique**, *adj. chem.* unu acidu.
- Urne**, *f.* urnă, vassu anticu pentru cenușea repausărilor.
- Ursin**, *m.* specie de focă.
- Urson**, *m.* unu ariciu amer.
- Ursuline**, *f.* religioasă din ordinea sântului Ursule.
- Urticaire**, *f. med.* urticariă, erupțiune cutaneă care sémână cu înțepătore de urdică.
- Urtication**, *f. med.* specie de flagelațiune cu urdice, că se producă iritațiunea pelii.
- Urticé**, *ée, adj.* de specie urdice, care sémână cu urdica.
- Us**, *m. pl.* (pron. *us*), datinele unei țerre. *Comp. usages.*
- Us**, (terminat. lat.) *Savant en* —, erudit în *us*, în latinesce.
- Usage**, *m.* usu, practică priimită, obișnuință, obicei.
- Usager**, *m.* cel'ă ce are

dreptulū sē se servescă cu unele lemne din pădure, sēu cu unele pasiuni.

Usance, *f.* usă priimită, termenū de 30 zile la polițe.

Usant, *e, adj.* care are dreptū sē facă usū (intrebuințede).

Usé, *ée, adj.* deterioratū, stricatū prin usū, frecatū, vechiū.

Usé, *m.* usū (intrebuințare), durata unū lucru de care cine-va se servese.

User, *v. n.* a face usū (intrebuința), se servi de: *v. a.* a deteriora, strica prin usū, diminui frecându, inveci.

User, *m.* vd. *Usé*.

Usine, *f.* stabilimentū unde se lucră ferrarie, sticlărie etc.

Usité, *ée, adj.* usitatū, întrebuințatū.

Ustensile, *m.* uneltă de cuină, de casă etc.

Ustion, *f. m. d.* ustiune, ardere; *chem.* calcinațiune.

Usucapion, *f.* usucapiune, modū de a căștiga prin possessione, prin usū etc.

Usuel, *elle, adj.* usuale, de care se servese cine-va totūdeuna, de obiceiū.

Usuellement, *adv.* usuale, de ordinariū, obicinuitū.

Usufructuaire, *adj.* care dă numai facultatea de a se bucura de venitulū.

Usufruit, *m.* usulū venitulū.

Usufruitier, *m. ière f.* care possede numai venitulū.

Usuraire, *adj.* usurariū, unde este usură, dobindă nelegitimă.

Usurier, *m. ière, f.* usurariū, cellū cē iea dobindă ilegale.

Usurpateur, *m. trice, f.*

usurpatorū, care iea fără dreptū.

Usurpation, *f.* usurpațiune.

Usurper, *v. a.* a usurpa, lua in possessione prin violința, prin înșelăciune, fără meritū.

Uł, *m.* prima notă a gamei.

Utensile, *vd. ustensile.*

Uterin, *e, adj.* și *sust.* uterinū, din aceeași mamă, derū nu din acei-lăși tată.

Utile, *adj.* utile, folositoriū, *sust. m.* utilele.

Utilement, *adj.* utile, cu utilitate, cu folosū.

Utiliser, *v. a.* a capeta utilitate din, a întrebuința.

Utilitaire, *adj. fil.* utilitarin, unde utilitatea este admisă cā principiū și scopū, *neol.*

Utilité, *f.* utilitate, folosū.

Utopie, *f.* utopiă, chimēră. Planū de gubernū imaginariū, unde totulū este regulatū pentru cellū mai înaltū bine.

Utopiste, *m.* utopistū.

Utriculaire, *adj. bot.* utricular, in formă de utre s. burdufū.

Utricule, *f. bot.* utriclu (micū burdufū).

Utriforme, *adj.* in forma utriculuī (burdufuluī).

Uvaire, *adj. bot.* in forma unei grape de struguri.

Uvée, *f.* membrana uvea, a treia tunică a ochiuluī.

Uvette, *f.* uă planta coniferă.

Uvule, *f.* vd. *Luette*.

Uvulite, *f. med.* uvulite, inflamnațiunea berigatei.

Uzifur, *m.* cinabarū artificial.

V

- V**, *m.* v. una din consunanți.
- Va**, *impérat.* dela *aller*, mergi.
Ca, *adv.* fiá, mé invoiescú.
- Vacai**, *se*, *f.* vacanța, vacațiune.
- Vacant**, *e*, *adj.* vacante; *jurispr.* nereclamată.
- Vacarme**, *m.* tumult, mare sgomot; clamore publică.
- Vacation**, *f.* vacațiune, timpú cê uă persónă publică consumă pentru uă afacere. *Pl.* onorarie, salariú, plată.
- Vaccin**, *m.* succú cê vine dela vace, și care se inoculédă (altoesce), cã sé preserve (*nu probatú*) de morbulú *vêrsatú*.
- Vaccinable**, *adj.* vaccinabile, care póte fi vaccinatú.
- Vaccinateur**, *m.* vaccinatorú.
- Vaccination**, *f.* vaccinațiune, altoire (de *vêrsatú*).
- Vaccine**, *f.* vaccină. Morbú particulare vachelorú, și care se inoculédă ómenilorú cã preservativú (*nu de cređutú*) contra *vêrsatú*.
- Yacciner**, *v. a.* a vaccina, altoi contra *vêrsatú*.
- Vache**, *f.* vacă; — *à lait*, persónă s. lucru, de care se folosesce cine-va continuit.
- Vacher**, *m. ève*, *f.* pëditorú de vace.
- Vacherie**, *f.* staulú de vace.
- Vacillant**, *e*, *vd.* *Chancelant*.
- Vacillation**, *f.* clëtinare, nesigurantă, irresoluțiune.
- Vaciller**, *v. n.* *vd.* *Chanceler*.
- Vacuité**, *f.* starea unui lucru desertú, neimplut.
- Vade**, *f.* missă, ceea cê pune cine-va la jocú.
- Vademanque**, *f.* diminuțiunea averii unei case, *vetch.*
- Vade-mecum**, *m.* ceea cê duce cine-va de ordinariú cu sine. [navi.]
- Vadrouille**, *f.* mătură de
- Va-et-vient**, *m.* *nevar.* partea machinei care merge și revine dela unú punctú la altulú; mișcare alternativă.
- Vagabond**, *e*, *adj.* vagabundú. [bunditú.]
- Vagabondage**, *m.* vagabonder
- Vagabonder**, *v. n.* a vagabundi, ámbla rëtăcitú.
- Vagin**, *m. t.* vagină.
- Vagir**, *v. n.* a se vaita.
- Vagissement**, *m.* vaetú, strigatú allú copiilorú micí.
- Vagistas**, *f.* *vd.* *vasistas*.
- Vagon**, *wagon*, *m.* vagon, trássurá de cale ferratá.
- Vague**, *adj.* vagú, nedefinitú, fără margini desipte. *Terres* —, pámintú vagú, necultivatú.
- Vague**, *f.* valú, lamă de apă agitatá, séú redicatá de vintú.
- Vaguement**, *adv.* in modú vagú, nedefinitú, nehotăritú.
- Vaguemestre**, *m.* officariú însărcinatú cu îngrijirea equipagelorú militari.
- Vaguer**, *v. n.* a rëtăci.
- Vaguesse**, *f. pict.* coloritú ușoriú, delicatú.
- Vaigrer**, *v. a.* a căptuși navea cu scânduri.

Vaigres, *f. pl.* scânduri de căptușită nava.

Vaillamment, *adv.* cu valință, cu vitejiă.

Vaillance, *f.* valință, vitejiă.

Vaillant, *e, adj.* valinte, viteđu.

Vaillant, *m.* fondulú saverii cę possede cine-va; *adv.* în valóre.

Vaillantise, *f.* acțiune de valință, faptă de vitejiă.

Vaille que vaille, *loc. adv.* fiă cę ar fi, la tótă intimplarea.

Vain, *e, adj.* vanú, inutile.

Vaincre, *v. a.* a învinge, birui, *p. p.* *vaincu*, *e*, învinsú, biruitú.

Vainement, *adv.* în vanú, în desertú, (în đadarú).

Vainqueur, *m.* și *adj. m.* vingętorú, victorú, biruitorú.

Vair, *m.* vd. *fouurrure*, vech.

Vairon, *m.* de culóre neconstante, care se schimbă.

Vaisseau, *m.* nave, vassú, corabiă; *anat.* vassú, vină.

Vaisselle, *f.* vasse, farfurie etc. de mėsă. Celle de argintú sunt *vaisselle plate*.

Val, *m.* vd. *Vallée*, vech. *Par monts et par vaux*, în tóte părțile.

Valable, *adj.* valabile, admissibile, de priinitú, (în just.).

Valablement, *adv.* valabile.

Valence, *f.* portocală span.

Valenciennes, *f.* dentelă făcută la Valenciennes.

Valériane, *f.* valeriană, plántă medicinale.

Valet, *m.* servitorú, feciorú.

Valetage, *m.* servitú de valet, de feciorú, servilismú.

Valetaille, *f.* trupă de valeți, de feciori (prin desprețú).

Valeter, *v. n.* a avé assiduitate jęosă și servile către cine-va (a slugări).

Va'étudinaire, vd. *maladif*.

Valeur, *f.* valóre, prețú.

Valeur, *f.* vd. *Vaillance*.

Valeureusement, *adv.* valorosú, cu valóre, curajosú.

Valeureux, *euse, adj.* valorosú, valinte, viteđú.

Valhalla, *m.* valhalla. Paradisú la vechii Scandinavi.

Validation, *f. jur.* validatiune, implinitulú formalităților úcerute pentru unú actú.

Valide, vd. *Valable*. [*ment.*]

Validement, vd. *valable*.

Valider, *v. a.* a valida, face validú, valabile.

Validité, *f.* validitate, calitatea lucrului validú.

Valise, *f.* gęntă.

Val'aire, *adj.* *Gouronne*—, coronă cę se da, la Roma, celui cę trecuse primulú peste fortificaț. inemicului.

Vallée, *f.* vale.

Vallon, *m.* mică vale.

Valoir, *v. n.* și *a.* a vala, avé unú prețú, avé unú meritú; a procura; a li egale cu. *Faire*—, a lăuda meritulú, valórea unuí lucru. *Vaille que vaille*, nici bine nici réu, de mijlocú.

Ad valorem, *lat.* după valórea lucrurilor (la vamă).

Valse, *f.* joculú valsú.

Valseur, *v. n.* a juca valsú.

Valseur, *m. euse, f.* care jócă valsú.

Value, *f.* usit. în *plus la*—,

- s. *plus-value*, escedinte de valoare.
- Valve**, f. valvă, valvulă, coquilă; *bot.* buccăți cari formează ună pericarpă secă.
- Valvule**, f. valvulă, mică valvă, cută membranosă a inimii, vinelor etc.
- Vampire**, m. vd. *Revenant*.
- Van**, m. vinturătoare
- Vanadium**, m. *chem.* vanadiu, corp simplu.
- Vandale**, m. vandalu, inamicul artiloră, hummeloră.
- Vandalisme**, m. vandalismă, sistema celoru cę sunt inenici ai erudițiunii.
- Vandoise**, f. ună pesce.
- Vanesse**, f. ună flutură.
- Vanille**, f. vanilă (vaniliă), plantă messic. Vd. și *hélio-trope*.
- Vaniller**, m. vd. *prec.*
- Vanité**, f. vanitate, deserta-ciune, lucruri inutile.
- Vaniteux**, *euse, adj.* și *sust.* vanitosă, avindă ună vanitate puerile și risibile, *fan.*
- Vanne**, f. oppritere de apă.
- Vanneau**, m. passere călătoare. [vinturătoarea.
- Vanner**, v. a. a curăți cu
- Vannerie**, f. meseria vinturătorului.
- Vannette**, f. coșiu cę se vinture ovădulă.
- Vanneur**, m. vinturătoră.
- Vannier**, m. cellă cę face vinturătoră, coșuri etc.
- Vantai**, m. canată de ferăstră, de ușiă.
- Vantard**, e. *adj.* și s. lăudărosă.
- Vanter**, v. a. a lăuda. *Se* —, a se vanita, se lăuda.
- Vanterie**, f. vană lau-lă, ce și face cine-va singură.
- Va-nu-pieds**, m. cerșetoră.
- Vapeur**, f. vapore, abură.
- Vaporeux**, *euse, adj.* vaporosă, aburosă.
- Vaporisation**, f. prefacerea ligidului in vapore, alurélă.
- Vaporiser**, v. a. a face se trecă in vapore, in aburi.
- Vaquer**, v. n. a fi vacante, fi in vacanță.—*de, s.*—ă, a se ocupa de, se applica la.
- Varaigne**, f. deschisură pe unde apa mării intră in primulă rezervoriă allă unei mărițe sarte (*marais salant*).
- Varangue**, f. *mar.* grindă la ună nave care ține de partea transversale.
- Vare**, *varre, m.* măsură spaniol. puțină mai mică decâtă metrulă.
- Varech**, m. s. *vorec.* plante marine s. alte sfărimature aruncate pe țermă.
- Varenne**, f. câmpă necultivată.
- Vereuse**, f. blusă scurtă.
- Variabilité**, f. variabilitate, dispozițiune naturale de a varia, de a se schimba.
- Variable**, *adj.* variabile, schimbătoră.
- Variant**, e. *adj.* variante, variabile.
- Variante**, f. variante. *Se* dice de diverse lecțiuni seă versiuni ale unui testă.
- Variation**, f. variațiune, schimbare. *Mus.* ornamente asupra unui cântă, allă cui fundă melodică subsiste prin

tre schimbările ce se facu.

Varice, *f. med.* varice, tumore, inflatură, produsă prin dilatațiunea vinelor.

Varicele, *f.* vârsatū mănuntū (bôlă).

Varicocèle, *m.* tumore de varice, vd. vorba. — chiruitū.

Varié, *ce. adj.* variatū. fe-

Varier, *v. a.* a varia, diversifica, face să fiia feluritū.

Variété, *f.* varietate, diversitate; *pl.* amestecuri.

ne **Varietur**, *lat. (sè na s. schimbe)*. Se dice de precauțiunile ce iea justiția, că se prevină schimbările, că s'arū putē face unū acū.

Variole, *f.* vd. *Vérole*.

Variolé, *é; adj.* grindinatū, ciupitū (de vârsatū).

Variolique, *adj.* vari lieū, *de variole*, vd. vorba.

Variorum, *m. lat.* Se dice de clasicii latinii s. grecii, imprimați în Olanda cu notele mai multorū comentatori.

Variqueux, *euse. adj.* varicosū, affectatū de varice, vd. vorba. [vd. *page*.

Varlet, *m.* tîiu de cavalerū,

Varlope, *f.* mare teslă.

Vasculaire, *adj. s. vasculaireux, euse. anat.* vasculare, care se referese la vasse, la vine, formatū de vasse.

Vase, *f.* nomolū în fundulū mării, lacurilor etc.

Vaseux, *euse. adj.* nomolosū. [de salină.

Vasière, *f.* mare bassinū

Vasistas, *m.* mică dischisură, gémă în usă, în ferestră.

Vassal, *e. adj.* care ține de domnulū feudale din cauza unū feudū, vassale, *vassal direct*, pe cândū *vasseur, arrière-vassal*, vassalele unū domnu care și ellū era vassale. *Les grands vassaux* ținea directū de regele Franciei.

Vasselage, *m.* vassalitate, condițiune, stare, de vassale.

Vaste, *adj.* vastū, foarte întinsū.

Vatican, *m.* vaticanū, palatulū papei. Une-orī curtea Romei.

Va-tout, *m. Jouer son- a* juca toți banii, ce ore cine-va înainte sa la jocū.

à **Vau-de-route**, *adv.* precipitatū și în desordine.

Vaudeville, *t.* cântū de circumstanță cunoscutū; bucată teatrală unde sunt dialogi și cânturi.

Vaudevilliste, *m.* autorū de *vaudeville*.

à **Vau-l'eau**, *loc. adv.* urmândū cursulū apei.

Vaurien, *m.* vd. *Fainéant*.

Vautour, *m.* vulture.

Vautrait, *m.* echipagiū de vânătoare pentru mistreți.

Vautre, *m.* câni pentru vânătoare de urși și de mistreți.

se **Vautrer**, *v. r.* a se culbnda în nomolū (necoiū).

Vauxhall, *m.* grădină publică avindū sală de concertū etc.

Vayvodat, *m.* voivodatū.

Vayvode, *m.* voivodū.

Veau, *m.* vițelū, curtea de vițelū.

Vecteur, *m. astr.* vector, *rayon* —, rađa dussă dela Sóre la uă planetă s. cometă; rađa dussă din centrul unei planete la unŭ satelitŭ.

Véda, *m.* veda. Carte sacră a Indianilorŭ.

Vedette, *f.* vedetă, sentinelă de călarŭ.

Végétable, *adj.* vegetabile, care veghedeă, care pôte vegeta.

Végétal, *m.* vegetale, arburi și plantele.

Végétal, *e, adj.* vegetale, care se referesce la vegetali, care provine din vegetali.

Végétant, *e, adj.* vegetante.

Végétatif, *ive, adj.* vegetativŭ, care face sê vegetede, care este in vegetațiune.

Végétation, *f.* vegetațiune. Vegetalile in genere.

Végéter, *v. a.* a vegeta, cresce și se nutri, vorhindŭ de plante; *fig.* a trăi in stare de slăbiciune intelessuale.

Véhémence, *f.* veemintă, mișcare forte și repede.

Véhément, *e, adj.* veeminte, iute, plinŭ de focŭ.

Véhémentement, *adv.* veeminte, foarte tare, cu iutelă.

Véhicule, *m.* ceai cê servește a conduce, a transporta: veri-cê trăssură, *fam.*

Veille, *f.* veghiare, absință de somnŭ nóptea (mai ales pl.) *fig.* mare și forte aplicațiune.

Veillée, *f.* vigiliă, veghiare in commune de mai mulți.

Veiller, *v. n.* a veghia, se

abștine dela somnŭ, sta deșteptŭ.

Veilleur, *m.* veghiătorŭ, cellŭ cê stă deșteptŭ, nu dorme.

Veilleuse, *f.* mică lampă care arde nóptea in cameră.

Veillotte, *f.* căpiță de finŭ.

Veine, *f.* vină. [vine.

Veiné, *ée, adj.* care este cu

Veiner, *v. a.* a imita vinele marmurii, lemnului

Veineux, *euse, adj.* vinosŭ.

Veinuite, *f. amat.* mică vină, vassŭ capilare.

Vélar, *m. vd.* Tortelle.

Vélaut, *m.* strigătŭ ca sê escite câinii.

Velche, *m. vd.* *welche.*

Vêler, *v. n.* a nasce (de uă vacă).

Vélin, *m.* velinŭ, pele preparată mai subțire și mai lină decâtŭ pergamentulŭ. *Papier* —, chărțiă velină, care imită albêta și lustrulŭ velinului.

Vélineuse, *f.* aceea care fabrică dentela, *vélin*, de Alençon.

Vérites, *m. pl.* veliți, pedestri, ușiori la R. anticŭ; corpŭ de vinetori franc. sub imperiŭ.

Véléité, *f.* voluntate, voință, slabă și fără efectŭ.

Véloce, *adj. astr.* repede. De mișcarea unei planete.

Vélocifère, *f.* velociferŭ, trăssură ușioriă și repede.

Vélocipède, *m.* velocipedŭ.

Vélocité, *f.* velocitate, iutelă.

Velours, *m.* catifea.

Velouté, *ée, adj.* cu flori, cu ornamente de catifea, *fig.* dulce și môle.

Velouter, v. a. a da aparința catifelei.

Veltage, *m.* măsură cu *velte*.

Velte, f. vechiă măsură pentru liciți, 6 *pintes* s. 7¹/₂ litri. [*velte*].

Velter, v. a. a măsura cu *velte*.

Velteur, *m.* măsurătoru cu *velte*.

Velu, *uc*, *adj.* velatū. copertitū cu perī. Nu se dīce de pērulū capuluī, nicī de barbā.

Venaison, *m.* carne de animalī ferōse sēu roșie.

Vénal, *v*, *adj.* venale, care se vinde, care se pōte vinde.

Vénalement, *adv.* venale, prin vindere.

Vénalité, f. venalitate, calitatea lucruluī de vindere.

Venant, *m.* și *adj. m.* care vine. *bienvenant*, *v*, care crește bine. *A tout*—, primuluī venitū.

Vendable, *adj.* vinđibile, care se pōte vinde.

Vendange, f. culessulū vieilorū.

Vendangeoir, *m.* locū unde se depunū strugurī culesi.

Vendangeoire, f. panerū pentru strugurī la culessū.

Vendanger, v. a. a culege strugurī, face culessulū viei.

Vendangeur, *m. euse*, f. culegētorū de strugurī, de via.

Vandémiaire, *m.* prima lună în calend. republ., dela 21 sept.

Vendette, f. s. *vendetta*, stare de ură și dorință de resbunare, cum trăiescū fa-

milie întrege, principale în Corsica. [*dētorū*].

Vendeur, *m. eresse* f. vinđitorū.

Vendeur, *m. euse*, f. vinđitorū de profesiune.

Vendre, v. a. a vinde: a trăda.

Vendredi, *m.* viueri.

Vendu, *ue*, *adj.* vindutū.

Véné, *é*, *adj.* stricatū (despre carne).

Vénéfice, *m.* veneficiū. otrăvire, prin sortilegiū. *vech.*

Venelle, f. uliciōră. *vech.*

Vénéneux, *euse*, *adj.* veninosū, otrăvitoriu, de plante).

Vener, *vd. Chasser*.

Vénéralie, *adj.* venerabile, demnū de profundū respectū.

Vénération, f. venerațiune, stimă și respectu adincū.

Vénérer, v. n. a venera, avé stimă și respectū pentru.

Vénerie, f. vinătōre prin ajutoriulū canilorū.

Venette, f. frică, nelinisce.

Veneur, *m.* însărcinatū sē face sē alerge căniī la vinătōre. *Grand*—, care comandă totă vinătōrea unuī principe.

Venez-y-voir, *m.* (vinū de veđi) *nevar*, lucru de nimicū, *bagitelle*.

Vengeance, f. vindita, resbunare.

Venger, v. a. a resbuna, lua satisfacțiune dela.

Vengeur, *m. geresse*, f. resbunătorū; care pedepsește.

Veniat, *nt.* (lat. sē *vinā*), veniat, ordine sē vinā în persōnă a da computū (sototelă) de aciūnile sēlle.

Véniel, *elle*, *adj.* Se dīce de unū pēccatū care nu face sē

se pîndă grația, care se poate ierta, opp. *péchê mortel*.

Véniellement, *adv.* cu puțință de a fi iertat.

Veni-mecum, *vd.* *vade-mecum*.

Vé nimeux, *euse. adj.* ven. v. u. oltrăvitoriū (de animal). *vd.* și *venéneur*.

Venin, *m.* veninū, otravă.

Venir, *v. n.* a veni. *Seu venir*, a veni (cași *venir*), — *à bout*, a reeși, isbuti, — *aux mains*, a se bate, *à—*, viitoriu, — *bien*, veni bine, se potrive; — *à rien*, a se reduce la nimicū. *viennent le temps*, cu timpulū.

Vent, *m.* vintū, *en plein—*, în aerū liberū, *arbre en plein—*, s. numai *de plein—*, s. numai *plein-vent* arbure meresămatū. *A tout vent*, după toate impulsivunile.

Ventail, *m. blas.* partea inferiore a dischisurii unei casce.

Vente, *f.* vindere, vindere.

Ventier, *v. n.* a ū vintū, sufla vintulū, face vintū.

Ventoux, *euse. adj.* espusū la vintū, unde sunt vinturi.

Ventilateur, *m.* ventilatorū, machină că se innouescă a-burulū într'unū locū închisū.

Ventilation, *f.* vintilațiune.

Ventiler, *v. a.* a vintila, face să vină aerū, innoui aerulū.

Ventôse, *m.* a șessé lună în calend. republ., dela 19 februarie.

Ventosité, *f.* flaturī. (Nu us.).

Ventouse, *f. chir.* vendusă.

Ventouser, *v. a. chir.* a pune, applica, venduse.

Ventral, *c. , adj.* vintrale, care ține de pântece.

Ventre, *m.* vintre, pântece.

Ventricule, *m.* ventriclu.

Ventrière, *f.* cingulă (chingă) pentru calulū inhămatū. *Măi bine sous-ventrière*.

Ventriloque, *adj.* și *s.* vintrilocū, persoană care vorbește fără să misce labiele, și sēmănă a vorbi din stomacū.

Ventriloquie, *f.* facultatea vintriloculūi, *vd. prec.*

se Ventrouiller, *v. r.* a se tăvăli în noroiū. *Peu. usit.*

Ventru, *ue, adj.* și *sust.* cu vintre mare (burtosū).

Venue, *f.* venire, sosire; *croscere, être tout d'une —*, a fi mare și subțire.

Vénu e, *f. vd.* *reimite*.

Vénu s, *f. myth.* Venerea, dea frumuseței. *Lucéférulū : fig.* femeă foarte frumoasă.

Vénusté, *f.* venustate, elegantă, grația, frumuseță, *vech.*

Vêpre, *vesperū, sēră, vech.*

Vêpres, *f. pl.* partea oficiulū divinū, cē se făcea altădată sēră (deniă): astădī se face la douē seū trei după prândū.

Ver, *m.* verme, — *à soir*, verme de mătasse, — *solitaire*, tenia, panglică. *Vd. Ténia*.

Véracité, *f.* veracitate, inclinațiune constantă la adevărū, amōre de veritate, de adevărū.

Véranda, *f.* verandă, galeriă

ușoriă copperită cu pândă.
- papură.

Véatré, m. s. *veratrum*,
varaire blanc, veratru albú,
uă plantă veninosă.

Verbal, e, adj. verbale, care
se espune orale; *gram* de-
rivatú din verba.

Verbalement, adv ver-
bale, orale, cu vocea, prin
vorbe.

Verbaliser, v. a. a face pro-
cessú verbale (*un procès-
verbal*).

Verbe, m. gram. verbu, —
actif, — *passif*, verbú activú.
passivu, — *pronominal* scú
réfléchi, verbú reflexivú.

Verbération, f. verbera-
țiune. Se dice de aerulă per-
cussú (lovitú), care pro-duce
sunetulú.

Verbeux, euse, adj. diffusú,
care abundedă in vorbe.

Verbiage, m. abundanță de
vorbe inutili, vorbă-lungă,

Verbiager, v. n. a vorbi
multú, cî sé nu esprime ni-
micú, *fan*.

Verbiageur, m. euse, f. care
vorbesce multe nimicuri.

Verbosité, f. superfluitate.
prisosú, de vorbe.

Verdâtre, adj. care bate in
verde.

Verdée, f. vinú albú de Tos-
cana.

Verdelet, ette, adj. puçinú
verde.

Verderie, f. juridicțiunea
unuí *verdier*, vd. vorba.

Verdet, vd. *Vert-de-gris*.

Verdeur, f. succulú lemnú-
luí verde, aciditatea vinuluí;
fig. vigóre, tineretă.

Dict. Franc.-Rom.

Verdict, m. verdictú, decla-
rațiunea juriu!uí; *fig.* deci-
siune.

Verdier, m. oficiariú care
commanda peditori orú unei
șiduri departate de moștă.

Verdillon, f. pergulă (pir-
ghiă) cî sé rupă petre de
artesia.

Verdir, v. n. a inverði, de-
pinge verde; v. n. a deveni
verde.

Verdissant, adj. care face
sé liă de culóre verde.

Verdoyant, e, adj. inver-
diu.

Verdoyer, v. n. a se inverði,
deveni verde.

Verdeur, f. verdetă.

Verdunier, m. ière. vindé-
toră de erbe. Vd. *plouriste*,

Véreux, euse, adj. unde
sunt vermi; *fig.* suspiciú de
unú viciú esențiale și as-
cunsú.

Verge, f. verga, mica vergea
lungă de ferrú, vechia mé-
sură de lungime *¼ arpent*

Vergé, ée, adj. vergatú. Des-
pre materie, unde sunt unele
înre mă grósse decâtú altele.

Vergée, f. întinderea unei
verge (vd. vorba) pătrate.

Vergeuse, f. speciă de sa-
charú lámuritú uă singurá
dată. Și *cassonnade*, *mos-
cocale*.

Verger, m. locú plantatú
cu arburí fructiferi, pometu.

Verger, v. a. a mészra unú
locú, uă materie, cu *verge*.

Vergeté, ee, adj. însemnatú
cu mice pete, cu dunge.

Vergeter, v. a. a curăți cu
peria móle (*vergette*).

- Vergetier**, *m.* vindețorū de perie moī.
- Vergette**, *f.* periā pentru vestiminte: micā vergea de ferrū.
- Vergeur**, *f.* firū de alamā pusū in lungū pe forma unde se tōrnā chārtia, liniatulū cē facū aceste fire pe chārtiā.
- Vergias**, *m.* poleiū.
- Vergne**, *f.* alunū. Și *Verne*, *une*.
- Vergogne**, *f.* rușine, *fam.*
- Vergue**, *f. mar.* vėrgā, vergea, asedatā printr' catarțuri, cā se susținā pāndeie.
- Vėricle**, *f.* pėtrā falsā contrafacutā cu sticlā s. cristal.
- Vėridicitė**, *f.* caracterū de veritate in vorbe.
- Vėridique**, *adj.* veridicū, care spune adevėrulū, sincer.
- Vėrificateur**, *m.* verificatorū. [țiune.
- Vėrification**, *f.* verification.
- Vėrifier**, *v. a.* a verifica, face sė se vėdā veritatea, exactitatea; a examina dēcā unū lucru este adevėratū.
- Vėrin**, *m.* machinā cu șurupū cā se redice marī greuțāi.
- Vėrine**, *f.* verinū, unū fōrte bunū tutunū de America.
- Vėritable**, *adj.* a levėratū.
- Vėritablement**, *adv.* in adevėrū, in realitate.
- Vėritė**, *f.* veritate, adevėrū.
- Verjus**, *m.* aguridā, succū de aguridā. [aguridā.
- Verjutė**, *ėe, adj.* acritū cu
- Vermeil**, *m.* argintū inauritū.
- Vermeil**, *eille, adj.* roșiū; fragetū și coloratū, rumenū.
- Vermeille**, *f.* pėtrā prețioșā roșiaticā.
- Vermicelle**, *m. s. vermicel*, tăitei.
- Vermicellier**, *m.* vindețorū de tăitei și alteie assemīnī.
- Vermiculaire**, *adj.* care se referesce la vermi.
- Vermiculié**, *ėe, adj. archit.* vermiculatū, lucratū in modū sė represinte urme de vermi.
- Vermiculures**, *f. pl. archit.* lucru represintāndū urme de vermi. [vermeluī.
- Vermiforme**, *adj.* de forma
- Vermifuge**, *m. și adj. med.* vermifugiū, destructorū de vermi.
- Vermiller**, *v. a.* a scormoni pāmintulū cu botulū, cā sė gāsėsēcā vermi (de mistreți).
- Vermillon**, *m.* minerale de unū roșiū viuū; culōre stacojiā: *fig.* rumenelā.
- Vermillonner**, *v. a.* a vāpsi cu stacojiū. *vermillon*, *vd. prec.*
- Vermine**, *f.* totū felulū de insecte necurate și incommode.
- Vermineux**, *euse, adj. med.* produsșū de vermi intestinali.
- Vermisseau**, *m.* micū verme de pāmintū; *fig.* tūnță defectōsā.
- se Vermouler*, *v. n.* a fi ințepatū de vermi.
- Vermoulu**, *ue, adj.* ințepatū de vermi, vermėnosū.
- Vermoulure**, *t.* urmā cē lassā vermi in ceaa cē a rossū.
- Vermout**, *m.* vinū ammesțicatū cu absintū.

Vernal, *e. adj.* vernale, de primă-veră.
Vernation, *f.* randitul florilor în boboc înaintea de a se desvolta.
Verne, *m.* alună, vd. *vergne*.
Vernir, *v. a.* a lustru, da lustru.
Vernis, *m.* lustru.
Vernisser, *v. a.* a lustru (smălțui).
Vernisseur, *m.* cellă ce face, aplică, *vernis*.
Vernissure, *f.* lustruire, aplicațiune de *vernis*.
Vérole, *f.* (*petite—*), *med.* vârsatū. [*vairon*.
Véron, *m.* unū pesce. Și
Véronique, *f.* veronică, uă plantă. Vd. *bécabounga*.
Vérotter, *v. n.* a căuta vermi pentru pescuitū.
Vérotis, *m.* vermi roșii pentru pescuitū.
Verraille, *f.* obiecte mênunte de sticlă. [*celū*.
Verrat, *m.* rumătorū, pur-
Verre, *m.* sticlă, pacharū.
Verrée, *f.* unū pacharū plinu. *Puç. usit.* [*de sticlă*.
Verrerie, *f.* sticlăria, lucru
Verrier, *m.* sticlariū.
Verrière, *f.* talerū plinu cu apă, unde se asședă pacharele; *Pl. gémuri* la biserică.
Verrine, *f.* mare tubū (țevă) de sticlă pentru barometri; gémulū uela portretū. În acestū sensū și *verrière*.
Verroterie, *f.* măruri mênunte de sticlă colorată.
Verrou, *m.* verrigă.
Verrouiller, *v. a.* a închide cu verrigă.
Verrue, *f.* verrucă, mică tumore pe pele. *poireau*.

Vers, *prep.* spre, către; lângă, aproape.
Vers, *m.* versū.
Versade, *f.* reversiune (resturnare) a căruței, trăsșurei.
Versage, *m.* prima arătură dată pământulū care a fostu în repausū. [*friche*.
Versaine, *f.* vd. *Jachère*.
Versant, *m.* costișiū de munți.
Versant, *e. adj.* care vârsă pacharele, apă, prē facile.
Versatie, *adj.* versatile, neconstante, schimbătorū.
Versatilité, *f.* neconstanță, inclinațiune a se schimba.
Verse, *m.* coșiū plinu cu cărbunū de pētră.
Verse, *m.* *sinus—d'un angle*, sinū-versū allū anghiului. Partea raței cercului coprinsă între arcū și piciorulū sinului.
à Verse, *adv.* abundante.
Versé, *ce. adj.* vârsatū, resipitū; esercitatū, practicatū.
Verseau, *m.* semnū allū zodiaculū, corresp. cu ianuariū.
Versement, *m.* vârsare de banī într'ua cassă.
Verser, *v. a.* a vârsa, resipi; *v. n.* a căde în latere (se resturna) trăsșura.
Verset, *m.* versetū. Mică secțiune de câte-va linie formândū unū sensū completū.
Versicules, *m. pl.* *versicules*, mîce versuri, *fam*.
Versificateur, *m.* versificatorū, cellū ce possede mecanismulū versurilorū mai multū decătū geniulū poeticū
Versification, *f.* versifi-

- cațiune, arte de a face versuri.
- Versifier**, v. n. a face versuri, ordina, asăda, în versuri.
- Version**, f. versiune, traducțiune; modū de narrațiune.
- Verso**, m. verso, secunda pagină, opp. *recto*.
- Versoir**, m. urechiă a aratului, plugului.
- Verste**, f. verstă. Măsura itineraria rusă, peste 1 kilometru.
- Veri**, e, *adj.* s. *verd*, *fig.* verde, necoplū; fermū, vigurosū.
- Veri**, m. culorea verde; erbe verdi pentru cai; aciditate.
- Vert-de-gris**, m. coclălă; ossidū de cupru și acidū aceticū.
- Vertébral**, e, *adj.* vertebrală, de vertebre.
- Vertèbre**, m. vertebră. Fiăcare din ôsele cari compunū spina dorsale (spina-reă).
- Vertébré**, *éc.* *adj.* vertebratū, prenumitū cu vertebre.
- Vertement**, *adv.* cu fermitate, vigurosū.
- Vertical**, e, *adj.* verticale, perpendiculariū la planulū orizontelū, dreptū de sus în josū. Sust. f. liniă verticale.
- Verticalement**, *adv.* verticale, dreptū de sus în josū.
- Verticille**, m. seū *verticilles*, *bot.* verticiu. Ramuri, toie seū florī, dispuse în giurulū unū punctū allū rădăcinii.
- Verticillé**, *éc.* *adj.* *bot.* în formă de verticilū, vd *prec.*
- Verticité**, f. *fis.* verticitate. Tendința unū corpū către unū punctū
- Vertige**, m. vertigine, învîrtire a capului, ametělă.
- Vertigineux**, *euse*, *adj.* vertiginosū, care suflere de vertiginii, vd. *prec.*
- Vertigo**, m. ametělă particulare a cailorū; *fam.* capriciū.
- Vertu**, f. virtute. Dispozițiune fermă, constanță a sufletului, cā se facă binele și se fugă de rēu; continuitate de acțiunii diresse spre bine, castitate; proprietate, facultate, putere. *En--de*, în virtutea, în puterea.
- Vertueusement**, *adv.* virtuosū, cu virtute.
- Vertueux**, *euse*, *adj.* virtuosū, prestante prin virtute; care pleacă dela unū principii de virtute, castū, purū.
- Vertugadin**, m. speciă de pernita, cā punea femeele sub corpulū rochiei (turnisiorū).
- Verve**, f. căldură a sufletului, viuiciune, ardore de imaginațiune care animă pe poetū, etc.
- Verveine**, f. berbină, hrebenică. Și *verveine de Miquelon*, *verbena*
- Vervelle**, f. inelū pusū la piciorulū passerii.
- Verveux**, m. undiță râtundă.
- Vésanie**, f. alienațiune mintale.
- Vesce**, f. viciă, uă plantă leguminosă.

Vesceron, *m. bot.* melan-driú.

Vésicaire, *f.* vesicaria, *al-kekenji*, uá plantă.

Vésical, *e, adj.* dela vesică.

Vésicant, *e, adj. și sust. m. m. d.* vesicante. Se dice de blasturi cari atragă u-morile.

Vésication, *f. med.* vesicațiune, efectulú vesicatoriú; vesicule produse de arsură.

Vésicatoire, *f.* vesicatoriá; muscă spanică.

Vésiculaire, *adj.* vesicu-lare, in vesicule (bășicuțe).

Vésicule, *f.* vesiculă (băsi-cută).

Vésiculeux, *euse, adj.* vesiculosú (cu băsi-cută).

Vesou, *m.* succú lícidú dela trestia de sacharú.

Vesper, *m.* stela serei. Lucetérniú cândú appare sêra.

Vespéral, *e, vesp.* rale. Carte a bisericeí conținindú ofi-ciulú serei

Vespérie, *f.* vd. *Répri-mande*. [*mander*]

Vespériser, vd. *Répri-*

Vespétre, *m.* ratalia com-pusú de rachiú, sacharú, an-gelică etc.

Vesse-de-loup, burete a-bortivú (uá cinpercă).

Vessie, *f. anat.* vessică, sacú membranosú la corpuiú ani-malilorú; lucru de pușinú prețú.

Vessigon, *f.* tumoré móle la poplitea (glesna) calului.

Vesta, *f.* planeta Vesta.

Vestale, *f.* vestale; preotița Vestei; *fig.* femeá forțe castă.

Veste, *f.* vestă, giletă.

Vestiaire, *m.* vestiariú. Locu, unde se închidú vestimin-tele unei adunánțe etc.

Vestibule, *m.* vestiblu, saia dela intrare; *anat.* cavitatea urechiei interne.

Vestige, *m.* vestigiú, m. m.ă, semnú.

Vêtement, *m.* vestimentú, haină, îmbrăcăminte.

Vétéran, *m.* veteranú. sol-datú vechiú admissú in re-serve; ucolariú repetinte.

Vétérançe, *f.* calitatea ve-teranului, vechime de ser-vițú in armată, timpú ser-vițú.

Vétérinaire, *ad.* veteri-nariú. *Art, médecine-*, me-dic. veter., cunnoscința ana-tomiei și morbilorú la ani-mali.

Vétillard, *e, vd.* *Vétilleur*.

Vétille, *f.* lucru de nimicú (*bugatelle*), *fam.*

Vétiller, *v. n.* a-și petrece cu nimicuri, cu secăture.

Vétillerie, *f.* vd. *chi-anerie*.

Vétilleur, *m. euse, f.* secă-turosú, care și petrece cu nimicuri, cu *vétilles*.

Vétilleux, *euse, adj.* care esige, cere, grije minuțioasă, (de lucruri), vd. și *pre-*

Vêtr, *v. a.* a investi, îm-brăca (cu haine). *Se - , a* se îmbrăca, *s'habiller*.

Vêto, *m.* (lat. *oppressus*), veto. Formula de opozițiune, de recusațiune.

Vêtura, *f.* investiire cu ban-e religiose.

Vétusté, *f.* ves. ustute, ve-chime. Vorbiriú de lucrur. cari perú cu lipulú.

Vétyver, *m. s. vétiver*, plantă gramin. ind. a cui rădăcină e considerată ca preservativă contra molii.

Veuf, *m. veuve*, *f. văduvă*.

Veule, *adj.* slabă, môle. Se dice de ramurile lungi și flexibile, de un pământ prea slab.

Veuvage, *m.* văduvită, văduvia.

Vévole, *vd. vivrotte*.

Vexant, *e. adj.* vessante, penibil, neplăcut.

Vexation, *vessatione*, turment, necaj.

Vexate-re, *vd. vessatoriū*, care aduce necaj.

Vexer, *v. n.* a vessa, turment, necaj, a deranja, a nedrepti. Se... se simț, nemulțumit.

Viabilité, *f.* starea copilului născut în condiții care rătăcesc să se trăiască.

Viable, *adj.* născut în condițiile necesare pentru viață.

Viaduc, *m.* punte cu arce peste apă etc. că se treacă drumul ferat.

Viager, *ère, adj.* care este pe viață, de care se bucură cineva numai cât trăiește.

Viagèrement, *adv.* pentru viață, în timpul vieții.

Viande, *f.* carne de care ne nutrim.

Viander, *v. n.* a lăsa să pască cerbul, animal sălb.

Viandie, *m.* pișciunea animalelor sălbatice.

Viatique, *m.* viatic. Provișionii săi banii, ce se dă celui-va pentru călătorie.

Vibord, *m.* măștină, criță, gros-

să scândură ce îmbrăcă și mărginesc puntea superioară a navii.

Vibrant, *e. adj.* vibrante, care vibrează.

Vibratile, *adj.* vibratile, susceptibile de vibrație.

Vibration, *f.* vibrație, mișcare alternativă de oscilație, tremurătură a corzilor unui instrum. music. etc.

Vibrer, *v. n.* a vibra, a face vibrație.

Vicaire, *m.* vicariu, care are locul unui superior.

Vicariat, *adj.* vicariale, de vicariu.

Vicariat, *m.* vicariat, funcția vicariului.

Vicariet, *v. n.* a împlini funcția de vicariu, de preot al parohiei, în lipsa parohului.

Vice, *m.* viciu, defect, dispoziție naturală către rău.

Vice-amiral, *m.* vice-ammiral, oficiarul de marină inferior al amiralului. *Vaisseau*—, secundă nave a flotei.

Vice-amirauté, *f.* grad, sarcină de vice-ammiral.

Vice-camérier, *m.* locutenințele camerariului.

Vice-chancelier, *m.* vice-cancelariu, locutenințele cancelarului.

Vice-consul, *m.* vice-consule, suplinitor al consulei.

Vice-consulat, *m.* vice-consulat, funcție de vice-consule.

Vice-gérant, *m.* suplinitorul unui gerant, *vd. gé-*
rant.

Vice-légať, *m.* vice-legatú, care supplinesce unú *légať*.

Vice-légaťion, *t.* vice-legaťiune, sarcina vice-legatulu.

Vice-présidence, *f.* demnitate, funcťiune, de vice-presedinte.

Vice-président, *m.* vice-presedinte, cellú cę supplinesce pe presedintele.

Vice-reine, *f.* vice-reginá, princípessá care guberná cu autoritatea vice-regelu.

Vice-roi, *m.* vice-rege, gubernatorú allú regatulu séu unorú provincie.

Vice-royauté, *f.* demnitatea de vice-rege.

Vice-sénéchal, *m.* locuteninte allú seneșalelu.

Vice-versa, *adv.* vice-versa (intorcindú rindulu), reciprocú.

Vicennial, *e. adj.* vicennale, care se face dupá douedeci de ani.

Vicier, *v. a.* a viťia, strica, corrupe.

Vicieusement, *adv.* viťiosú, stricatú, cu defectú.

Vicieux, *euse. adj.* viťiosú, defectosú (cu unú cusurú), datú la viťie, la relle.

Vicinal, *e. adj.* vecinale. Se ęice de unú drumú care servece de comunicaťiune între mai multe sate.

Vicinalité, *f.* calitatea drumulu vecinale, vd. *prcc.*

Vicissitude, *f.* vicissitudine, schimbare de lucruri carí se succedú, variaťiune.

Vicomte, *m.* vicomite. Titlu de nobilitate, superiorú ba-

ronulu și inferiorú comitelu.

Vicomté, *f.* vicomitatú. Titlu de nobilitate allăturatú altádatá unei proprietáťi.

Vicomtesse, *f.* vicomitesșá, consórtea vicomitelu.

Victimaire, *m.* victimariú, sacrificatorú la anticéi.

Victime, *f.* victimá. animale immoiatú séu offeritú la sacrificiú (*jeria*). *fig.* persóná sacrificata interesselorú, pasiuniloru. altuia. ętimá.

Victimer, *v. a.* a face vic-

Victoire, *f.* victoria. Bruință.

Victorieusement, *adv.* victoriosú, cu biruință.

Victuaille, *f.* victualie, alimente, provisiuni de mâncare.

Vidame, *m.* cellú cę ține proprietáťi dela unú episcopatú in condiťiune se ı apere outerea timpuale, și se comande armata.

Vidamé, *m. s.* *vidamie,* *t.* demnitate de *vidame*.

Vidange, *f.* deșertare, starea unui vassú care nu este plinu. (*Nu asita*).

Vide, *adj.* deșertú, golú, care nu e impúťutú.

Vide-bouteille, *m.* casá suburbaná, casá micá cu grádiná aproape de orașiú.

Vide-poche, *m.* micá cutiá, sertárelú la mesá.

Vide-pomme, *m.* uneltá pentru a scóte međulú unui mērú fără se lú taiá.

Videlle, *f.* instrum. de cofetari, cá se scóťá simburii unorú fructe.

Vider, *v. a.* a deșerta (face golú);—*les lieux,* a eși din

locu; — *une volaille*, a lua dela passere ceaa ce nu e bunu de mancare; — *une affaire*, a termina ua affacere; — *une place*, a deserta unu locu, a lu parasi.

Vidimer, v. a. a certifica ua transcripțiune ca este conforme originaleu.

Vidimus, m. (lat. *amū vedutū*), altă-dată visa unui acti.

Vidrecom, m. mare pacharu de beutu. *vech.*

Viduité, f. vd. *Veuve*.

Vie, f. via, traiu, vegetatiunea plantelor; *pop. certă, à vie*, pe via. *Il va vous en faire une belle* —, are se se certe cu domnia-ta.

Viédase, f. faia de asinu, *pop. inus.*

Viell, séu *vieux, civile*, adj. beiranu, vechiu.

Viellard, m. beiranu.

Viellerie, f. mobili vechie, haine vechie (trente).

Viellisse, f. beiraneta, vestutate, vechime.

Viellir, v. n. a deveni beiranu, imbetrani. *Se . . . a se face beiranu, se arreta mai beiranu decatu este.*

Viellissant, e. adj. care imbetranesece, *poet.* [trănire.

Viellissement, m. imbetrănire.

Viellot, *otte*, adj. și *sust.* care incepe se se para beiranu.

Vielle, f. viella, unu instrum. musicale cu rota și clape, — *organisée* s. *orque de Barbarie*, speciă de organatu.

Vieller, v. a. a canta cu *vielle*.

Vielleur, m. *euse*, cantatoru cu *vielle*.

Vierge, f. vergine (feciora).

Vieux, vd. *viell*.

Vif, *ive*, adj. viu, care este in via; energeticu. *Eau vive*, apa de fantana. *Ouvres vives du vaissrau*, partile navii cari sunt in apa.

Vif-argent, m. vd. *Mercur*.

Vigie, f. marinariu in sentinela; scopelu (stincă) isolatu in mijloculu marii.

Vigilamment, adv. cu vigilianta, desestut, cu grije.

Vigilance, f. vigilianta, atintiune activa și diligente.

Vigilant, e. adj. vigiliante, atintivu, aplicatu, ingrijitoriu.

Vigile, i. vesperu, denia in biserică rom.-catolica.

Vigne, f. vita, via.

Vigeron, f. vieru, cultivatoru de via.

Vignette, m. vicia, mica stampa. Despre ornamentele unei carti, ceaa ce se numesce astă-dzi *illustrations*, ilustratiuni.

Vignoble, m. și adj. via, locu plantatu cu vita.

Vignot, m. mesă inalta unde espuni moruni (*cabillaud*).

Vigogne, m. unu animal de Peruvia, lana sa.

Vigorte, m. *artil.* vergea de calibru, de implatu tunulu. Altă-felu *dissă passaballe*. [vigurosu, voinicu.

Vigouusement, adv.

Viguerie, f. functiunea unui *viquier*, vd. vorba.

Vigueur, f. vigore, energia, putere, voinicia.

Viguiet, judecătoru care implirea în Languedoc și în Provence funcțiunile de directoru regal (prévôt-royal).

Vil, *e. adj.* vile, înjeositu, de mică valoare, prostu.

Vilain, *m.* țerrană, *vech.*

Vilain, *e. adj.* care desplace vederii neplicutu, prostu, rău : *m.* avaru.

Vilainement, *adv.* vile, nepăcutu, prostu, rău.

Vilbrequin, *m.* speciă de burgluă pentru lemnă, petre, metale etc.

Vilmenț, *vd.* Vilainement.

Vi ené, *adj. m.* (armăr.) un liou —, unu leu cui se pôte distinge sesulă.

Vilenie, *f.* acțiune seu vorbă jeosă, prostia : avaria.

Vileté, *f.* vilitate, pușină imporiunță a unu lucru.

Vilipenter, *v. a.* a privi ca vile, tracta cu desprețu, *fam.*

Vilis, *f.* vila. casă de petreceere.

Villace, *m.* orașiu mare, reu construitu și pușină impoparată, *fam.*

Village, *m.* sată.

Villageois, *m. oise.* *f.* sâtenă.

Villanelle, *f.* vechiū genū de poesiă pastorală : ariă de danțu

Ville, *f.* orașiu.

Villégiature, *f.* ședere la țerră în timpul frumosu.

Vilénage, *m.* speciă de impozitū (beihcū). cē servii sunt tūmii sē implinescă.

Villette, *f.* orașiu forte micu, *fam.*

Vilieux, *euse, adj. bot.* vi-

losu, copperitū de perū monuntū, de tuleiū.

Vilosité, *f. anat.* mize prolungiri seu creștiture ale membranelorū mucose.

Vimaire, *f.* stricăciune causată în pădurī de furtune.

Vimbe, *f.* unū pesce mariniū

Vin, *m.* vinū. *Esprit de vin*, spirtū de vinū, alcoolū, *de deux, de trois, fenilles*, vinū de două, de trei, anni;

bourru, vinū albū,

d'absinthe, vinū vermutū, —

qui se passe, vinū care se trece, și perde puterea, —

du cru, vinū care creșce în țerra

unde se consumă, unde se

bē; *gros, petit*, — vinū greū,

vinu ușoriū.

Vinade, *f.* contribuțiune, dajdiă, pentru vinū.

Vinage, *m.* contribuțiune, plată, ce se percepe pentru drumari, punți etc.

Vinaigre, *m.* oțetū.

Vinaigré, *ée, adj.* acru precum oțetulū. *Cela est trop* —, acesta ē pré oțetitū, pré

acru.

Vinaigrer, *v. a.* a pune oțetū la ce-va.

Vinaigrerie, *f.* fabrică de oțetū.

Vinaigrier, *m.* fabricant, seu vindătorū, de oțetū și de muștarū. [ține vinū.

Vinaire, *adj.* propriū a con-

Vinasse, *f.* vinū stricatū.

Și *vin poussé*.

Vindas, *m.* *vd.* Cab stan.

Vindicatif, *ive, adj.* vindicativū, cui place sē și res-

bune.

Vindicté, *f.* resbunare. *pu-*

blâque, urmărirea unui crime în numele societății.

Vinée, f. recolta vinului.

Vinetier, m. spină acru, uă plantă. [vd. *prec.*]

Vinette, f. *épine-vinette*,

Vineux, *euse*, adj. vinosă, abundante în vin. Se dice de vinul tare.

Vingt, num. doue-deci. *Les quinze-vingts*, seă *L'hôpital des quinze-vingts*, spitalul fundat în Paris pentru 300 orbi. *Un quinze-vingt*, un orbu din acestu spitalu.

Vingt-et-un, m. doi-deci și unu. Joc de cărți.

Vingt-quatre, m. speciă de imperiale.

Vingtaine, f. numără de 20 sau aproape atâtă.

Vingtaine, f. fumă că re-dice pētra mōreă.

Vingtième, adj. (*le ta*), allă doue-decile. | cultura viței.

Vinicole, adj. relativă la

Vinifère, adj. viniferă, care produce vin.

Vinification, f. vinificațiune, arte de a face vinul.

Vinosité, f. calitatea vinului tare, substanțelor vinose.

Viol, m. violină făcută unei fiice.

Violacé, *ée*, adj. violaceu, care bate în violetă.

Violat, m. *syrup*—, *miel*—, violat, de viorele, unde intră viorele.

Violateur, m. *trice*, f. violator, călcător de lege, de drepturi, tractate etc.

Violation, f. violațiune, nesocotină seă călcare a dreptului, tractatelor etc.

Violâtre, adj. de culóre bă-tindă în violetă.

Viole, f. violă, violină mare. Comp. *Alto*.

Violement, m. violat, înfracțiune, contravențiune.

Violemment, adv. violinte, cu violință, cu ardere.

Violence, f. violință, silă, putere de care face cine-va usă contra dreptulă commu-ne, contra libertatea publică.

Violent, e, adj. violinte, impetuosă, care lucră cu putere: nedreptă. [*traindre*].

Violenter, vd *forcer*, con-

Violier, v. a. a viola, face violina. înfringe, lucra contra: calca, profana.

Violet, *ette*, adj. violetă, viorii.

Violette, f. violetă, viorea. *Bois de*—, lemnă de culóre viorelei.

Violier, m. uă flóre cariof.

Violon, m. violină, vioră.

Violoncelle, m. violoncelă.

Violonceliste, m. cântătoră cu violoncelă.

Violoniste, m. violonistă, cântătoră cu violina.

Viorne, m. ună arburelă.

Vipère, f. viperă.

Vipéreau, m. puiă de viperă.

Vipérin, e, adj. viperină, de viperă.

Vipérine, f. uă plantă.

Virage, m. *mar.* redicare de greutate prin scripetă, mergere a navii întorcindu-se nu în lină dreptă.

Virago, f. fică seă femeă de mare statură, care sēmănă mai multă a bărbat, *fam.*

Virelai, m. vechiă poemă

- francesă. Compusă din versuri scurte pe două rime.
- Virement**, *m. mar.* întorcerea navei dela unu țermu către cellu-altu; — *de fonds*, transportul unei dătorie active făcute debitorului.
- Virer**, *v. n.* a merg invirtitū, a se întorce de uă lature și alta. *Virer de bord*, fam., a și schimba purtarea.
- Vireux**, *euse, adj.* veninosu, otrăvitoriu.
- Vireveau**, *m.* speția de cilindru pentru a redica ancora.
- Virevole**, *s. adv.* Se dice la jocul de cărți, cându cine-va nu face niciunu punct.
- Virevolte**, *f. f.* întorsură repede înainte și înderetū.
- Virevousse**, *s. virevousse*, invirtitura mule. *Il fut b. v. des virevousses*, se invirtesce de colo pâne colo *pop. corr. v.*
- Virgilien**, *eune, adj.* virgilianu, de stiulū lui Virgiliū.
- Virginal**, *e, adj.* virginalu, de virgine.
- Virginité**, *f.* virginitate.
- Virgouleuse**, *f.* pără pergamută de iernă.
- Virgule**, *f.* virgulă.
- Viril**, *e, adj.* virile, de bărbatū.
- Virilement**, *adv.* virile, bărbătesce, vigurosū.
- Virilité**, *f.* virilitate, etatea virile, vërsta bărbăției.
- Virole**, *f.* micu cercu de metalu, virfulu unui măneru de cuțitū, unui bastonū.

- Virolé**, *ée, adj.* inelatū, pre-munitū cu inele de alta culóre (in armăr.).
- Violet**, *m. s. virole*, *f.* inelulū dela marginariulū navei, unde se introduce lopéta.
- Virté**, *proviac.* pentru *verté*, măsuratū cu *velte*.
- Virter**, *provinc.* pentru *velter*, a mësura cu *velte*.
- Virtualité**, *f.* virtualitate, editatea virtualei.
- Virtuel**, *elle, adj.* virtuale, care este numai in putința (in diname), insé fara effectū actuale. [tuile.
- Virtueusement**, *adv.* virtuosu.
- Virtuose**, *m. tal.* victuosū. Cellu ce possede talie pentru actie frumoșe, speșiale pentru musica.
- Virulence**, *f.* virulintă.
- Virulent**, *e, adj. med.* virulentu, protossū de unu venimū *virus*, care ține de natura venimului otrăvitor.
- Virus**, *m.* principiu contagiosū albu unui morbu, unei boie.
- Vis**, *f.* șurupū. *Le filet* este spiralea lui. *Vis d'Archimède*, machina compusa de unu cilindru scobitu pentru a redica apele.
- Visa**, *m.* visa, visatū. Formulă ce se aplica pe unu actū, că se lū lica autenticū.
- Visage**, *m.* fația, obrazu.
- Visagère**, *f.* parte anterioare a unei bonnete de femeu.
- Vis-à-vis**, *adv.* in fația, contra, peste drumū, oppusū cu. — *de, s.* numai *vis-à-vis*, ca *prep.*, in fația cu.

- Vis-à-vis**, *m.* speșă de calăscă cu două scaune în față unul de altul.
- Viscêra**¹, *e. adj. anat.* viscerele, de viscere.
- Viscêr**², *m. anat.* viscera. Se numesc diverse organe conținute în cavitatea mare a corpului.
- Viscîde**, *m. anat.* umore viscoasă în corp. *Paç. usit.*
- Viscîrité**, *f.* viscositate, calitatea lucrului cleios.
- Visée**, *f.* ochire, ochitura; *fig.* mînșione, țintă, scop.
- Viser**, *v. n.* a ochi. vd. *mîrer*.
- Viser**, *v. a.* a pune visa, visatulul, pe na buccata, după ce a essaminat-o.
- Visibilité**, *f.* putința de a se vedea, calitate ce face un lucru vizibil, care se poate vedea, avederat, manifest, evidente.
- Visiblement**, *a. e.* în mod vizibil, învederat.
- Visière**, *f.* cosoroc, punctul de ochire al tubului puscii.
- Visigoth**, *m.* (Goth occidental), *fig.* om prost, moșic.
- Vision**, *f.* viziune, vedere, acțiunea de a vedea; imagine vagă, chimera, vedenie.
- Visionnaire**, *adj. și sust.* visionariu, cu viziuni, vedenie, cu se nălucesce.
- Visir**, vd. *vîzir*.
- Visitadine**, *f.* religioasă în ordinea visitațiunii.
- Visitation**, *f.* visitațiune, o sârbătoare, o ordine religioasă.
- Visite**, *f.* vizită; essame, cercetare, percisițiune.
- Visiter**, *v. a.* a visita, face vizită, face essame, percisițiune.
- Visiteur**, *m.* vizitator, cel care face o vizită.
- Vison-visu**, *adj.* în față unul cu altul, *vis-à-vis*, *fam.*
- Visorium**, *m. tipogr.* visoriu, mică tabelă care ține scriptura înaintea ochilor compozitorului (de aramă).
- Visqueux**, *cuse, adj.* viscos, cleios, pécuros.
- Vissage**, *m.* înșurupare.
- Visser**, *v. n.* bate cu șurupuri, înșurupă.
- de Visu*, *loc. adv. lat.* de visu, din vedere, după ce s'a văzut clar.
- Visuel**, *elle, adj.* vizuale, care ține de vedere.
- Vital**, *e, adj.* vitale, de viață, necesariu pentru viață.
- Vitalité**, *f.* vitalitate, principiu vital, putere de viață.
- Vitichoura**, *m.* vestiment de d'assupra imblanit.
- Vitex**, *m.* vd. *Agnus castus*.
- Vite**, *adj.* iute, celer; *adv.* repede, currind.
- Vitelots**, *m. pl.* taței cu salsă de lapte.
- Vitelotte**, *f.* cartof roșu.
- Vitement**, vd. *Vite*, *fam.*
- Vitesse**, *f.* iuteală, celeritate.
- Vitrage**, *m.* toate gemurile unui edificiu (gémlic).
- Vitraux**, *m. pl.* mar gemuri, ferestre de biserică.
- Vitre**, *m.* vitru, gem.
- Vitré**, *ée, adj.* vitrat, cu gemuri. *Hume-tr—e*, umore vitrosă din ochi, *hyaloïde*.
- Vitrec**, *m.* o pasăre.

Vitrer, v. a. a garni cu gémuri, pune gémuri la.

Vitrescibilité, f. putință de a se vitrifica, se face gémă.

Vitrescible, *adj.* vitrificabile, posibilă a se converti, se prefăce, în gémă.

Vitreux, *euse, adj.* vitrosă, de natura vitruului gémului.

Vitrier, m. lucrătorul de gémuri, gémgiu.

Vitrière, f. femeă care face comerț de gémuri.

Vitrifiable, *adj.* vitrificabile, care se pôte prefăce în vitru, în gémă.

Vitrification, f. vitrificațiune, conversiune, prefăcere, în gémă.

Vitrifier, v. a. a vitrifica, converti, prefăce, în vitru, în gémă.

Vitrine, f. gémurile unei prăvălie.

Vitriol, m. vitriolă. Nume generică ală sulfatelor (*sulfates*), în chemia vechiă. — *bleu*, sulfat de cupru. — *vert*, sulf de feră. // *de de* —, oliu de vitriolă, acidă sulfurică concentrată.

Vitriolé, *é, adj.* în care este vitriolă.

Vitriolique, *adj.* vitriolică, de natura vitriolului.

Vitupérable, *vd. Blâmable.*

Vitupère, *vd. Blâme*, vech.

Vitupérer, *vd. Blâmer*, vech.

Vivace, *adj.* vivac, care posedă în sine principiile unei lungi vieți. Se dice de plantele cari dură peste două ani.

Vivacité, f. vivacitate, viu-

ciune, puterea fizică și intelectuală, ardere.

Vivandier, m. *vorc.* l. celălă ce urmădea omă corpul de armată și vinle almuințe și beături.

Vivant, *e, adj.* care este în viață, trăiesce, viu, animată.
En son —, pe când trăia.

Vivant, m. omă în viață; *homme* —, omă de umore facile și veselă. *De -de*, în viață.

Vivat, m. vivat (se trăiescă).

Vive, m. ună pește marină.
Și drague de sacre

Vive-la-joie, m. omă totu-deuna veselă.

Vivele, f. te seră cu aculă a unei părți rapte dintr-ună în deris, pește curat și *scie*.

Vivelotte, f. *vivante*, drept lă veduier de a lua, pe lângă ale seby, și alte lucruri din cele cascade de soșniă seă după moarte.

Vivement, *adv.* viu, cu viuțune, simțit, profund.

Vive-pature, f. timpulă cândă trebuie să se calăgă ghinde din pădure.

Vives-eaux, f. *pl.* celle măf inalte flusturi ale mării.

Viveur, m. *euse*, f. celălă ce cugetă un măf se se buccure de plăcerile vieții.

Vivier, m. locă cu apă unde se nutrescă peșii.

Vivifiant, *e, adj.* vivifică, propriu a da putere.

Vivification, f. acțiune de a invia, de a da viață.

Vivifier, v. a. a vivifica, da viață și a o conserva, a da putere, activitate.

Vivifique, vd. *Vivifiant*.
Vivipare, *m.* și *adj.* *zool.* vivipară, care naște puț viuă.
Vivoter, *v. n.* a trăi cu pușină, a subsiste cu dificultăți.
Vivre, *v. n.* a fi în viață, vieții; trăi, subsiste, se întreține.
Vivre, *m.* viață, hrană; nutrimentul, alimentul, totu ce pertine la nutriție, la hrană.
Vivré, *ée, adj.* premunită cu creștute pătrate (în armă).
Vizir, *m.* oficiariu dintre principalii în consiliul Sultanului.
Vizirat, *m. s.* viziriat, funcțiunea vizirului.
Vlan, *interj.* care esprime uă acțiune subită.
Vocabie, *m.* vd. *Mot*.
Vocabulaire, *m.* vocabulariu, dicționarul pe scurt.
Vocabuliste, *m.* autorul de vocabulariu.
Vocal, *e, adj.* vocale, care se enunță, se esprime, prin voce.
Vocalemment, *adv.* vocale, cu vocea.
Vocalisation, *f.* esercițiu de cântat fără a numi notele.
Vocalise, *f.* esercițiu musical pentru *vocalisation*, vd. *pr. c.*
Vocaliser, *v. a.* a face eserciție de cântat fără a numi notele, fără vorbe.
Vocatif, *m. gram.* vocativ.
Vocation, *f.* vocațiune, înclinațiune ce și simte cineva pentru uă pozițiune, ta-

lentă determinată, chiamare,
Vociférations, *f. pl.* vociferațiuni, vorbe însoțite de clamori, de strigări.
Vociférer, *v. n.* a vocifera, striga, vorbi cu accentu de injuriă.
Vœu, *m.* votu, promisiune laudabile către Dumnezeu, rezoluțiune fermă de a face seiu a nu tace; sufragiu, dorință.
Vogue, *f.* mișcare dată prin puterea lopețelor, putere; *fig.* reputațiune, creditu.
Vogue-avant, *m.* lopațariul dinainte, d'ânteu.
Voguer, *v. a.* a pluti pe mare, naviga, *ramer.* *Vogue la galère*, urși-ce s'ar întâmpla.
Voici, vd. *Voilà*.
Voie, *f.* cale, drumu: spațiu între două rôte ale trăsore: mijlocu de care se serve-ce cineva. *Voies de fait*, acte de violență.
Voilà, *prep.* ecce, (etă), uite. Diferința între *voici* și *voilà* este că ultimul esprime unu lucru mai depărtat de persôna care vorbesce.
Voile, *m.* velu (voalu). învelișu, buccată de materie destinată să accopere fația (obrașul), *fig.* apariință.
Voile, *f. mar.* velu, pândă de nave, de corabiă. *Mettre à la —*, a pleca din portu; *faire —*, a naviga; *roguer à pleines — s.* a pluti cu vintulu tare și favorabile.
Voilé, *ée, adj.* velat. cop-

- peritū cu uău vĕlū (cu voalū); ascunsū, dissimulatū.
- Voiler**, v. a. a copperi cu unū vĕlū (cu voalū); *fig.* a ascunde, dissimula. *Se—*, a se incovăia (lemnulū).
- Voiler**, v. a. a premuni (pune la uă nave) cu velele. cu pânđele sĕlle.
- Voilerie**, f. *mar.* laboratoriu unde se lucrĕdă, se repară, vele, pânđe de nave.
- Voilette**, f. mică vĕlū, invelişū cĕ pŕtă femeele la pĕlĕriă; *mar.* mică pânďă latină
- Voilier**, m. cellū cĕ face sĕu direge pânđele unei nave. In ultimul ŕ sensū ſi *trĕvier*.
- Voilière**, vd. *Voilerie*.
- Voilure**, f. *mar.* tŕte veiele sĕu pânđele unei nave.
- Voir**, v. a. a vedĕ, pŕimi imaginea obiectelor pŕin vedere, a inspecta, visita.
- Voire**, *adv.* vd. *vraiment*, vech; *fam.* chiarū.
- Voirie**, f. partea administraſiunii publice, allū cŕi obiectū este poliſia stratelorū ſi căilorū publice, liniatulū ſi soliditatea edificielorū.
- Voisin**, *inv.* *adj.* ſi s. vecinū.
- Voisinage**, m. vecinĕtate.
- Voisiner**, v. n. a avĕ relaſiuni familiari cu vecinū sĕi.
- Voiture**, f. trăssură, carruſiă.
- Voiturer**, v. a. a duce, transporta cu trăssura; *fam.* duce pe cine-va in trăssura sa.
- Voiturier**, m. carruſiăſiū.
- Voiturin**, m. birjariū pŕtru căĕtori, trăssura lui.
- Voix**, f. voce, glasū; *fig.* consiliū, opiniune, sufragiū.
- Vol**, m. sburare, intinderea ſi lungi nea sburării.
- Vol**, m. cartu (hoſiă), lucru furatū. *Comp. larcin*.
- Volable**, *adj.* care se pŕte fura.
- Volage**, *adj.* sburaticū, uſiuraticū, neconstante.
- Volaille**, f. passeri de casă.
- Volailer**, m. vindĕtorū de passeri de casă.
- Volant**, e, *adj.* sburatoriū, care sbŕră; *artillerie volante*, artileriă mobile sĕu călare.
- Volant**, m. rŕtă servindu a regula miſcarea ma ſinei, aripa unei mŕre de vintū, mangetū de rochia (volann), vesuminū pŕtru d'assupra de barbă.
- Volatil**, e, *ad.* chem. volatile, care se vedĕc ſi se resolvece in vapori pŕin acſiunea focului.
- Volatile**, *adj.* sburatoriū, care sbŕra. *Sust.* sburătŕre.
- Volatilisation**, f. res dulſiune (topire) in vapori sĕu gasū.
- Volatiliser**, v. a. a face volatile. *Se—*, a se rezolvi in vapŕre sĕu gasū.
- Volatilitĕ**, f. calitatea lucrului volatile.
- Volatile**, f. mice passeri bune de mănecare, *fam.*
- Vol-au-vent**, m. *nevar.* prăjitură bătută, in care este carne delicată s. pesce.
- Volcan**, m. vulcanū.
- Volcanique**, *adj.* vulcanicū.
- Volcanisé**, *ĕe.* *adj.* vulcanizatū, unde sunt vulcani.

Volcaniser, v. a. a pune în foc și flacăre, *neol.*

Voie, f. term. de joc de cărți.

Vole-au-vent, m. speție de plăcintă, vd. *vol-au vent.*

Volée, f. șorolul unei paseri; hanță de passeri cari sboră

Voler, v. n. a sbura

Voler, v. a. a fura.

Volereau, m. micul furu (hoțu)

Volerie, f. vd. *Larcin.*

Volet, m. oblonț.

Voleter, v. a. a sbura de repetite ori, precum fluturi.

Volettes, f. pl. rețea de funie pentru coperitul calului vâra.

Volour, m. euse, f. furu (hoțu).

Volices, *voliches*, f. pl. șindrilă de învelit.

Volière, f. locu unde se cresc și nutresc passeri, mare colivă.

Volige, f. scândură subțire, șipcă, șită.

Voliger, v. a. a coperi cu șipcă, cu șită.

Volition, f. volitiune, actul prin care se determină voința

Volnay, m. vinu roșu de la Volnay, în Côte d'Or.

Volontaire, *adj.* voluntar, de bună voia.

Volontairement, *adv.* voluntar, din voința proprie.

Volonté, f. voință, voință.

Volontiers, *adv.* buccuros.

Voltaire, *adj.* voltaic, alu fizicu lui Volta.

Voltaireanisme, m. spiritul de Voltaire.

Voltaireien, *enne, adj.* de Voltaire; m. părtenu alu opiniunilor lui Voltaire.

Volte, f. voință, mișcare circulară ce essecuta calul; mișcare că se evite loviturile adversariului (la duel).

Volte-face, f. *faire*, a se înorța, că se resiste inamicul care urmaresce.

Volter, v. n. a face (la duel) uă voință, vd. *volte.*

Volige, f. funia pe care jucătorii facu diverse întorsuri, arte de a călări ușor și lară pinteți.

Voligement, m. șorol mănunt, fluturitu.

Voliger, v. n. a sbura mănunt, fluturi, face întorsuri, jocuri pe funie; *fig.* a fi neconstante, ușuraticu.

Voliglote, f. *mar.* uă funie dela pupa navu.

Voligeur, m. jucător pe funie, sên pe cal.

Volubilis, m. vd. *Liseron*

Volubilité, f. volubilitate, facilitate de a se mișca sên a fi mișcatu circular, în râtundă, în ocolu; articulațiune curată și repede.

Volue, f. fusu de țesutu.

Volume, m. volume.

Volumineux, *euse, adj.* voluminos.

Volumne, f. *mith*, volumna, dea căsătoriei.

Volupté, f. voluptate, plăcere corporale, a sensurilor.

Voluptuaire, *adj.* Se dice de spesele consacrate pentru construcțiunii de lussuriă sên de fantasiă.

Voluptueusement, *adv.* voluptosă, cu voluptate.

Voluptueux, *euse, adj.* voluptosă, care caută, iubesc. voluptatea, care inspiră voluptate; *m.* omă voluptosă. *Se dice în sensu reu.*

Volute, *f.* vultură, ornamentă în spirale pe capitala ionică.

Voluter, *v. a.* a voluta, în virtute în spirale.

Volva, *m. bot.* învelișul bureților (ciuperțelor).

Volvulus, *m.* vd. *Iliaque.*

Vomer, *m.* ossul nasului.

Vomique, *noix—*, nucleă vomică, *nux vomica*, specie de grăunte, care este venin pentru unele animale.

Vomiquier, *m.* arbure de nucleă vomică, vd. *prec.*

Vomir, *v. a.* a espeptora, vârsa (din peptu).

Vomissement, *m.* espeptorație, vârsătură.

Vomitif, *ive, m.* și *adj.* vomitiv, medicament espeptorant.

Vomitoire, *m.* largă eșire în teatrele antice.

Voquer, *v. a.* a frământa pământ cu mânele.

Vorace, *adj.* vorace, care mănâncă avidă, lacumă.

Voracement, *adv.* cu aviditate, lacumă.

Voracité, *f.* voracitate, aviditate, lăcomie, la mănecare.

Vorort, *m.* consiliu de guvernă stabilit în orașele principale ale Suediei.

Vos, *poss. pl.* voștri, voștre.

Votant, *m.* și *adj.* votant.

Votation, *f.* votație, votare.

Vote, *m.* votă, dorință espresă, enunțată, suffragiu dat.

Voter, *v. n.* a vota, da votul, suffragiul său, într-o elecție, s. deliberație.

Votif, *ive, adj.* votiv, de votație. *Messe — ve*, mesă făcută cu un scop particular.

Votre, *poss.* vostru, voștră. *Le vôtre, la vôtre, les vôtres*, ală vostru, a voștră, ai voștri său ale voștre. *Ca sust. pl.* *les vôtres*, părinții, amicii, aderenții voștri.

Vouède, provinc. vd. *Guède.*

Vouer, *v. a.* a devota, consacra lui Dumnezeu său vreunul sântă, promite prin votul său particular. *Se—*, a se consacra, se aplica exclusivă la.

Vouge, *f.* vergea de ferră pentru prinsă ce-va la vânătoare. *Comp. épine.*

Vouloir, *m.* a voi, dori. *En — à une personne*, a avă resimțimintă contra uă persoană, *en — à une chose*, a pretinde la ună lucru. *S'en —*, a și imputa ună nedrept.

Vouloir, *m.* voință, voire.

Voulu, *part.* pentru *requis*, cerut. *Etre bien — au près de quelqu'un*, a fi bine priimită lângă cine-va.

Vourine, *f. soie—*, cea mai fină mătasse persică.

Vous, *pron. pl.* voi, Domnia-voștră.

Vousoir, *m. vousseau*, petă tăiată pentru bolte.

Voussure, *f.* curbura boltei.

Voûte, *f.* boltă. *Clef de—*.

pétra dela mijlocū, care susține totă bolta; *fig.* punctū capitale, assupra cui repausă totulū. [*curbatū.*]

Voûté, ée, adj. bolitū; *fig.*

Voyage, m. călătoria.

Voyager, v. n. a călători.

Voyageur, m. euse, f. călătorū.

Voyant, e, adj. care vede, care se vede, strălucitorū.

Voye, vd. Voie.

Voyelle, f. gram. vocale.

Voyer, m. și adj. oficiariū propusū la poliția căilorū și stratelorū.

Voyerie, vd. Voirie.

Voyou, m. copilū prostū (*pop. și triviale*).

Vrai, e, adj. adevăratū; *m.* veritate, adevărū.

Vreder, v. n. a ămbla rătăcitū (*hoinări*), *fam.*

Vraiment, adv. în adevărū, efectivū.

Vraisemblable, adj. verisimile, care sémână cu adevărulū, probabile.

Vraisemblablement, adv. verisimile, cum se pare.

Vraisemblance, f. aparință de veritate, probabilitate.

Vrille, m. sfredelū, burghiū.

Vriller, v. n. a se învîrți suindu-se; *v. a.* a găuri.

Vrillerie, t. mărșuri de oțelū și de ferrū.

Vrilette, f. vd. Perce-bois.

Vrillier, m. cellū care face sfredele și alte unelte mēnunte.

Vrillon, m. micū burghiū.

Vu, part. perf. dela voir, v. dindū, în considerațiune de, *vu que*, pentru că.

Vue, f. visiune, vedere; scopū.

Vuide, vider, vd. vide, vider.

Vulgaire, adj. vulgare, priimitū în commune, triviale.

Vulgairement, adv. vulgare, în commune (*de obște*).

Vulgarisateur, m. cellū cē propagă usulū unū lucrū, făcindu-lū commune și facile.

Vulgariser, v. n. a propaga usulū unū lucru.

Valgarité, f. caracterulū lucrulū vulgare.

Vulgate, f. vulgata. Traducțiunea latină a santei Scripture făcută de St. Ieremia, singura recunoscută de consiliulū celloerū Trei-deci.

Vulnérable, adj. vulnerabile, possibile de vulneratū, de a se vulnera, de a se răni.

Vulnérable, m. și adj. vulnerariū. Se dice de remedie pretinse proprie a tēmēdūi vulneri, răni.

Vulpin, m. vulpinū, genū de plante graminee.

Vulvaire, f. speciă de plantă.

Vulve, f. vulvulă.

W

W, m. w. În vorbele introdusse din anglicū are sunețulū de *ou*.

Wagon, m. vd. Vagon.

Warandeur, m. commissū cā sē assiste la sārătura scumbrielorū în Dunkerque.

Warant, m. varant, man-

dată de adducere la Angli.
Watchman, *m.* președă (ca-
 raulă) de noapte în Anglia.
We^umique, *adj.* *Cour* —
 tribunale secretă din Ger-
 mania în evul mediă. *Comp.*
la sainte vehme.
Welche, corrupt. din *Gaels.*
 nume primitivă allă Celți-
 loră, vd. *Velche.*
Whig, *m. și adj.* (pron. *ouigh*).
 Se numescă în Anglia mem-
 brii partitului liberale, în
 oppos. cu *tories.*
Whiggisme, *m.* (i conunç.

ouiguisme), opiniunea, sis-
 tema, Uighiloră
Wist, seă **wisk**, *m.* (pron.
ouist), uistă, ună jocă de
 cărți.
Wiski, *m.* (pron. *ouiski*), *s.*
wiskey, whisky, rachiă de
 grăă, usit. la Nordă.
Wiski, *m.* cabrioletă ușiăriă
 și forțe înaltă.
Wolfram, *m.* ună minerală.
Wootz, *m.* (pron. *voutze*), spe-
 çă de oțelă estemă de tare.
Wurst, *m.* cărruciă suspinsă
 pentru transportă de bolnavi.

X

X, *m.* a 18-a conșanante. Un—,
s. ixe, scaună în forma lui *x*.
Xénie, *f.* presinți, daruri, cē
 și trimitea amicii între din-
 șiă la Ellenă.
Xénographe, *m.* senografă,
 cunosçitorăde limbe streine.
Xénographie, *f.* cunos-
 cința, studiulă, limbeloră
 streine și caractereloră loră.
Xéranthémum, *m.* seă *xé-
 ranthème*, uă flóre.
Xérasie, *f.* ună morbă (bólă)
 allă cailoră.
Xérèse, *m.* vină cē se fa-
 brică la Xérés, în Spania.
Xérophage, *m.* cellă cē
 practică serofagia, vd. *arm.*
Xérophagie, *f.* serofagiă.
 Abstinința primiloră crēs-
 tini, cari nu mânca, în postă,
 decătă pâne și fructe uscate.
Xérophtalmie, *f. med.* ro-
 șielă de ochiă uscată.
Xérotrie, *t.* fricțiune us-
 cată cu mână.

Xiphoides, *adj. ant.* în formă
 de gladiă, de sabiă.
Xyloglyphie, *f.* siloglitică.
 Artea de a sculpta pe
 lemnă.
Xyloïde, *adj.* siloidă, care
 sēmănă cu lemnulă.
Xylogie, *f.* silologiă,
 tractată, scriere, despre
 lemne.
Xylon, *m.* arburelă de bum-
 bacă.
Xylophage, *m.* insectă co-
 leopteră care trăiesce în
 lemnulă vechiă.
Xystarque, *m.* sistarcă. Of-
 ficiariă care președea la e-
 serciție în gimnasielă Gre-
 ciei antice.
Xyste, *m.* sistă. Locă cop-
 perită, destinată pentru di-
 verse generi de eserciție la
 antică.
Xystos, *m. med.* (en grec
 signifie *charpie, charpi-
 râpée*), scamă.

Y

Y, *m.* y, a șessé vocale.

Y, *adv.* aici, acolo; *pron. relat.* la acesta, la acea persoană, lângă cine-va.

Yacht, *m.* iact, mică nave cu pânze și cu lopete.

Yack, *m.* speciă de bouș sêlbatică din Thibetă.

Yak, *m.* sêș yac, mare pavillon regalé allă Angliei.

Yatagan, *m.* iatagană, pumnală turcescă.

Ycary, *m.* icari. Ună fructă indiană.

Yèble, *m. s.* hièble, socă mică, (*sambucus nigra*), plantă cu rădêcina erbaceă.

Yeuse, *f.* stejară verde, *chêne vert*, în toș annutimpîi.

Yeux, *m.* (pl. dela *oeil*), ochi.

Yo, *m.* flaută chineză.

Yole, *f.* mică luntre.

Ypréau, *ulmă* cu foie late.

Yucca, *m.* iucca, plantă liliaceă americ. cu frumôse florî albe.

Z

Z, *m.* z, ultima literă. Sur les monnaies françaises il signifie Grenoble.

Zachl, *m.* zakel, ôuie ungarică ordinariă.

Zacinte, *f.* uă plantă.

Zafre, *vd.* *Safre*.

Zagaie, *f.* arcă, săgêtă, în usă la sêlbaticii din Senegal și la Mauri. [s. curmală.

Zagu, *m.* speciă de palmă

Zaim, *m.* soldată turcă.

Zain, *ne, adj.* de totă negru sêș castaniă; *m. cheval* —, cală de uă singură culore și fără niciuă pêtă. [Italiani.

Zani, *m.* persoană comică la

Zèbre, *m.* zebra, ună patru-pedă amer. cu vèrgătore paralele. [zebrulă.

Zèbré, *adj.* vèrgată precum

Zèbrure, *f.* vèrgătură paralelă precum a zebrului.

Zèbu, *m.* speciă de bouș bosată (cocoșiată).

Zédoaire, *m.* speciă de sêmînță.

Zélateur, *m. tricr, m.* pâr-tênă ardinte, care lucrédă cu zelă, ardorosă.

Zèle, *m.* zelă, ardore, silință, aflecțiune viuă, ardinte, pentru succesă, pentru interesse.

Zélé, *ée, adj.* zelosă, ardinte.

Zénale, *f.* plantă de N.-Olandă, zenle.

Zend, *m.* zendulă, comentariulă revelațiunilorulă Zoroastru, limba lui Zoroastru.

Zend-Avesta, sêș *zend*, *m.* zend-Abesta. Titlulă cărțilorulă lui Zoroastru la Perși.

Zénith, *m. t.* zenită, punctă allă cerului situată pe prolongitulă verticală; *fig.* punctulă culminante. cellă măi înaltă.

Zénonique, *adj.* zenonică,

- conforme doctrinelorū lui Zenone.
- Zénonisme**, *m.* zenonismū, filosofia lui Zenone.
- Zéphire**, *m. s.* *zéphyr*, *zéphyre*, zelirū, vîntulū occidental la ant., vîntū dulce și plăcutu.
- Zéral**, *m.* antilope africană.
- Zéro**, *m.* zero, nulă.
- Zest**, *m. être entre le zist et le zest*, a fi între nu și dērū, a nu ști cē rezoluțiune (hotărîre) sē ia.
- Zeste**, *f.* închisură care divide în patru internulū și međulū nucii.
- Zététiq**, *f. și adj.* zeticū. Se dice de metoda usitată, că sē discoppere și sē pētrundă rațiunea lucrurilor.
- Zézayer**, *v. n.* a pronunța pe *y* sēu *j* cā *z*, a peltici.
- Zézayment**, *m.* pelticismu.
- Zibeline**, *f.* blană de cacumū.
- Zigzag**, *m.* șirū de linie cari formelă între dinsele ānghiuri intranți și eșite.
- Zinc**, *m.* zincū (corpū simplu).
- Zingage**, *m.* copperitū (spoielă) cu zincū.
- Zingite**, *f.* pētră de aparința sticlei.
- Zingue**, *m.* lucrătorū de zincū.
- Zinzolin**, *m. și adj.* violetū, roșiaticū.
- Zircon**, *m.* uă pētră prețiosă.
- Zirconium**, *m.* unū metalū.
- Zist**, *vd.* Zest.
- Zizanie**, *f. vd.* *Ivraie*. Numai la *fig.* disbinare, disunire, neînțelegere.
- Zodiacal**, *e, adj.* zodiacale, care ține de zodiacū.
- Zodiaque**, *m.* zodiacū.
- Zoife**, *m.* reū criticū, cēsorū invidiosū. Dela numele lui Zoilū, detractorulū lui Omerū.
- Zone**, *f.* zonă, una din celle ciuci divisiuni aparinți ale globulūi terestre.
- Zoographe**, *m.* pictură de animalū.
- Zoographie**, *f.* descrițiunea animalilorū.
- Zoolătrie**, *f.* adorațiunea animalilorū.
- Zoolithe**, *f.* zoolitū, parte de animale petrificată.
- Zoologie**, *f.* zoologiă, tractatū de animalū.
- Zoologique**, *adj.* zoologicū, de zoologiă.
- Zoologiste**, *m.* une-orī *zoologue*, zoologū, care cunōște zoologia.
- Zoophage**, *m. și adj.* carnivorū.
- Zoophyte**, *m.* zoolitā. Animale care particepsere-cum de plantă prin forma și organizațiunea sa.
- Zootomie**, *f.* zootomiă, anatomia animalilorū.
- Zopilote**, *m.* zopilotū, vulturū americanū.
- Zopissa**, *f.* pece, smolă, de navī.
- Zorille**, *f.* unū animale africanū.
- Zostère**, *m.* zosteră, plante marine ale cărorū foie servescū se împlere perne, saltele.
- Zouave**, *m.* zuavū, soldatū din trupele formate în Algeria.
- Zygoma**, *m.* ossulū feței (obrazulū).

Zygomatique, *adj.* dela osulă fecei.

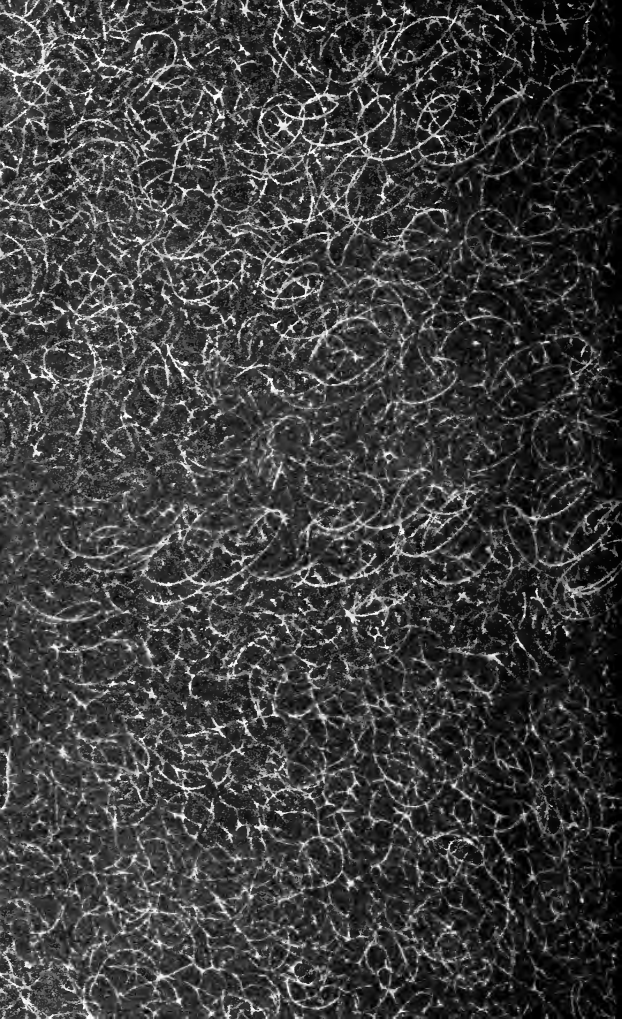
Zymologie, *f.* vd. *urm.*

Zymotechnie, *f.* partea chemiei care pe tractădă despre fermentațiune.

Zythie, *m. bot.* (genre de champignon), zitia, speciă de bureți.

Zythum, *m.* zitulă, berea usitată la Egipt. ant.

F I N E.

LaRoum.
AG74n

Author Antonescu, G. M.

Title Nou dictionariu Francesu-Romanu si Romanu-
Francesu. Vol.1

DATE

NAME OF BORROWER

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY

Do not
remove
the card
from this
Pocket.

Acme Library Card Pocket
Under Pat. "Ref. Index File."
Made by LIBRARY BUREAU

